

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

REDAKCI VEDE

FRANTIŠEK VANĚČEK,

ŘÍŠELNÍ KANOVNÍK VYŠEHŘADSKÝ, KN. ARC. VIKAR Z PRAVSLAVSKY.

ZA PŘÍSPĚNÍ MNOHA ČELNÝCH SPOLUPRACOVNIKU.

VYDÁVÁ

VÁCLAV KOTRBA

Schváleno nejd. kněž. arcib. konsistoří v Praze a v Českých Budějovicích.

Zásilky literární račte zaslati redaktoru ná Kr. Vyšehrad č. 81. — Rukopisy se nevracejí a za vrácení zodpovědnost se neběře. — Honorář se vyplácí čtvrtletně aneb až po dokončení práce. Po skončení ročníku třeba do čtvrt roku honorář reklamovati, kdyby nebyl v čas zaslán, jinak by propadal. Adresa autorova budiž při každé práci udána.

NOTANDA: Předloha o ochranném výchovu jest důležitá nejen pro kněze, ale každého občana, proto poukazujeme k dokončení této stati, v níž nabude čtenář přehledu o této otázce Str. 822.

Příští sešit vyjde 15. listopadu.

V PRAZE / 1909.

CYRILLO-METHODĚJSKÁ KNIHTISKÁRNA A NAKLADATELSTVÍ V. KOTRBA.

OBSAH.

	Strana
Listy homiletické.	
Neděle XXI. po sv. Duchu. Laskavými buďme v myšlenkách, v mlčení, v poslouchání jiných, v řeči, v jednání i ve psaní. R. S.	769
Neděle XXI. po sv. Duchu. Trest jako pohnutka jednání I. dle rozumu, II. dle víry. Fr. Vaněček	773
Neděle XXII. po sv. Duchu. Strašidlo, jehož se tak mnozí bojí. V. M. Váchal	778
Neděle XXII. po sv. Duchu. Služby boží a jich význam pro společnost lidskou. Fr. Vaněček	781
Slavnost Všech svatých. Dr. Ant. Ondroušek	785
Slavnost Všech svatých. O »velikých« a »malých« svatých. František Vaněček	788
Neděle XXIII. po sv. Duchu. Sv. Karla Borromejského. Hlavné tři ctnosti zářily v životě sv. Karla Borromejského: pastýřská horlivost, neúnavná dobročinnost a kajicná zbožnost. R. S.	792
Neděle XXIII. po sv. Duchu. Hřích příčinou smrti lidské duše, posvěcujíc milost boží jejím znovuzrozením. Ant. Benýše, koop. v Dránkách u Val. Mezifíči	798
Neděle XXIV. po sv. Duchu. Jen v církvi katolické pravý pokoj a odpočinutí. V. M. Váchal	801
Neděle XXIV. po sv. Duchu. Víra přemáhá svět mimo nás i v nás. † František Ekert	805
Neděle poslední po sv. Duchu. Poslední soud hrozný pro hříšníka. Die Ruoffa Jan Nep. Jos. Holý, O. Praem.	809
Neděle poslední po sv. Duchu. Čím pojistiti duši proti ohni věčnému? František Vaněček	814
Řeči příležitostné.	
Na den Dušiček. Skutky milosrdenství. V. M. Váchal	817
Příklady	821
Listy vědecké.	
Osnova zákona o ochranném výchovu. Podává J. Kyselka, kanovník na Vyšehradě. (Dokončení)	822
Zpět k Ježíši Kristu, chudému, pokornému a ukřižovanému. Několik myšlenek pro kněze katolické církve od P. Godeharda Ge gera O. S. B. Přeložil P. František Jedlička, kooperátor v Kunvaldě. (Dokončení)	828

Zpěvník a modlitby

pro katolickou mládež na školách národních a občanských.

Sestavil Dr. Mik. Karlach, probošt Vyšehradský.

Tento nejrozšířenější a nejlacinější zpěvník a modlitby, skoro po celých Čechách a Moravě známý, rozšířen již v půl milionu výtiscích. — Úplnost výběru písní i praktické sestavení modliteb, litanii atd. získává stále větší odbyt. — Nový náklad tištěn v 50 tisících výtisků. — Prodává se: 1 výtisk (204 strany) za 32 h, váz. v plátně 56 h, v plátně se zlaceným křížkem 60 h, se zlatou ořízkou 1 K, v kůži váz. 1 K 80 h.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství
V. Kotrba v Praze 200-II.

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redaktor:

FRANTIŠEK VANĚČEK,

sidelní kanovník vyšehradský, kn. arc. vikář zbraslavský.

P. tit. pp. spolupracovníci:

J. S. Baar, P. J. Blaták CSSR., Msgr. dr. Ant. Brychta, Fr. Čech, † Fr. Ekert, Fr. Grydil,
J. N. Jos. Holý, Jos. Hubáček, Fr. Jedlička, Msgr. Jos. Kyselka, Fr. Malý, V. Müller,
Kl. Markrab, dr. Ant. Ondroušek, P. A. Ostrčilík T. J., P. J. Rybák T. J., Jos. Staněk,
P. Petr Teplý, Boh. Tomíček, V. M. Váchal, Jan Vychodil, Fr. Wolf, P. Fr. Žák T. J.,
P. O. Židek T. J.

ROČNÍK XVI.

V PRAZE.

TISK A MAJETEK CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHTISKÁRNY V. KOTRBA.

1909.

Obsah IV. ročníku.

Řeči nedělní a sváteční.

	Str.
Neděle I. adventní. Střídmost vůbec. J. Š. Baar	1
Neděle II. adventní. O střídmosti v oděvu. J. Š. Baar	4
Neděle III. adventní. III. O střídmosti v jídle. J. Š. Baar	6
Neděle IV. adventní. IV. O střídmosti v pití. J. Š. Baar	8
Neděle I. adventní. Pravda v oblacích. V. M. Váchal	12
Neděle II. adventní. Pravda ve vězení. V. M. Váchal	15
Neděle III. adventní. Pravda na poušti. V. M. Váchal	18
Neděle IV. adventní. Pravda mezi lidmi. V. M. Váchal	21
Kázání na svátek Neposkvrněného početí. Henricus	23
Neposkvrněné početí Panny Marie. Mravní následky jednotlivých hříchů. Fr. Vaněček	30
Hod boží vánoční. Dnes přichází k nám nejvyšší prorok a učitel, nejvyšší kněz a nejvyšší král náš. R. S.	34
Hod boží vánoční. V čem se objevuje sláva novorozeného Spasitele. V. M. Váchal	40
Na slavnost sv. Štěpána, prvomučedníka. Dr. A. Ondroušek	43
Na slavnost sv. Štěpána, prvomučedníka. Poučení pro duše sklamané	49
Neděle po Narození Páně. Stáří počestné. F. V.	81
Neděle po vánocích. Požehnání plynoucí ze svěcení neděle. Přeložil R. S.	84
Poslední den v roce. Povinnost děkovati za dobré i zlé. V. M. Váchal	89
Na Nový rok. Jos. Hubáček	93
Nový rok. Všichni žijeme Bohu. Fr. Vaněček	98
Neděle po Obřezání Páně. Povinnost rodičů k dětem. V. M. Váchal	103
Neděle po Obřezání Páně. O hříchu pohoršení. Přeložil R. S.	107
Sv. Tří králů. Náboženství a osvěta. Fr. Vaněček	110
Slavnost Zjevení Páně. Řeč. Klement Markrab	115
Neděle I. po Zjevení Páně. Plné požehnání plynoucí z neděle přináší nejen klid nedělní, ale svěcení neděle. Přeložil R. S.	118
Neděle po sv. Třech králích. Mládež v neděli odpoledne.	123
Neděle II. po Zjevení Páně. (Nejsv. Jména Ježíš.) Jméno Ježíš je svaté, mocné, hrozné R. S.	145
Nejsvětější Jméno Ježíš. Klekání ve jménu Pána našeho Ježíše Krista. Fr. Vaněček	149
Neděle III. po Zjevení Páně. Svátek sv. rodiny. Kterak hanobí rodiče vznešenou důstojnost, již je Bůh vyznamenal. R. S.	152
Neděle III. po Zjevení Páně. O svátosti posledního pomazání. † Fr. Ekert	157
Neděle IV. po Zjevení Páně. Pokud bouře světová může škoditi lodičce sv. Petra. Bohumír Tomiček	162
Neděle IV. po Zjevení Páně. Modli se a pracuj, abys jistě vešel do pří- stavu nebeského. Jan Nep. Jos. Holý	165
Očištvání Panny Marie. Žáci Ducha svatého. Fr. Vaněček	169
Očištvání Panny Marie. Příkázání božích nutno poslouchati: 1. všech, 2. stále. R. S.	171

Neděle Devítník Evangelium dnešní jest I. pramenem útěch, II. pramenem napomenutí. Fr. Vaněček	176
Neděle Devítník. Výklad epistol. Fr. Vaněček	180
Neděle I. po Devítniku. Kl. Markrab	183
Neděle I. po Devítniku. Trojí slovo boží. Jan Nep. Jos. Holý	185
Neděle II. po Devítniku. O slepotě duchovní a jak ji vyléčiti. V. M. Váchal	21
Neděle II. po Devítniku. Výklad evangelia. Frant. Čech	22
Neděle I. postní. (Invocavit.) Dr. A. Ondroušek	251
Neděle II. v postě. Proč se za zpověď stydět. R. S.	257
Neděle III. postní	261
Neděle IV. postní. O sv. přijímání. Jan Nep. Jos. Holý Ord. Praed.	264
Zvěstování Panny Marie. R. S.	297
Zvěstování Panny Marie. Modlitba »Anděl Páně«, její původ a její význam. Fr. Vaněček	300
Neděle V. v postě (Smrtná). O zatvrzelosti v hříchu. † Frant. Ekert	335
Neděle Květná. Jak velice Kristus Pán svoje utrpení miloval. R. S.	340
Veliký pátek. Pán Ježíš trpí nevinně, dobrovolně, trpí za nás. František Grydil	346
O vzkříšení Páně. Co nás nutí věřit, že Pán z mrtvých vstal, co nás nutká duchovně z mrtvých vstáti. V.	350
Hod boží velikonoční. Ze zmrtvýchvstání Páně raduje se nebe i země. R. S.	353
Pondělí velikonoční. I. Ježíš, náš host a II. hostitel. Fr. Vaněček	369
Pondělí velikonoční. Ježíš žije 1. v nás a 2. v církvi. Fr. Vaněček	374
Neděle I. po velikonoci. Potřeba modlitby. Dle Julia Pottgeisera S. J. upravil Petr Teplý	378
Neděle II. po velikonoci. Síla modlitby. Dle J. Pottgeisera S. J. upravil Petr Teplý	382
Neděle III. po velikonoci. Kdy vyslyší Bůh naši modlitbu? Dle J. Pottgeisera S. J. upravil P. Teplý	384
Neděle IV. po velikonoci. Kdy a kde se máme modlit? Dle J. Pottgeisera upravil Petr Teplý	387
Neděle V. po velikonoci. Apoštolát modlitby. Dle J. Pottgeisera S. J. upravil Petr Teplý	390
Neděle I. po velikonoci. Příčiny a následky nevěry. † Frant. Ekert	393
Neděle II. po velikonoci. Zachovávatí přikázání. Fr. Vaněček	399
Neděle III. po velikonoci. Pravý křesťan může být stále vesel. M. V. Váchal	402
Neděle IV. po velikonoci. Účel mše svaté. V. M. Váchal	407
Svátek sv. Jana Nepomuckého. R. S.	410
Svátek sv. Jana Nepomuckého. Základní ctnosti křesťanské. Fr. Vaněček	411
Nanebevstoupení Páně. I. Námahy sv. církve v misiích a II. proč církev tolik na misiích pracuje? Fr. Vaněček	433
Nanebevstoupení Páně. Pozemské nebe a lidstvo. Dle Busla Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	438
Neděle VI. po velikonoci. Následky nedostatečné znalosti sv. náboženství. V. M. Váchal	442
Neděle VI. po velikonoci. Svědectví dobrovolné a nucené o Kristu. † František Ekert	446
Hod boží svatodušní. Den založení katolické církve. Dle Hamerle Jan Nep. Josef Holý O. Praem.	451
Hod boží svatodušní. Duch sv. církev učí a fídí. R. S.	456
Pondělí svatodušní. Kterak brali věfici odpuštění hříchů? Fr. Vaněček	460
Pondělí svatodušní. Kristus je světlem světa, budme syny světla. V. M. Váchal	464
Svátek nejsvětější Trojice boží. Proč a jak máme slaviti Boží Tělo? Hlavně dle Busla Jan Nep. Josef Holý O. Praem.	468
Svátek Nejsvětější Trojice boží. Kříž sv. význam nejsvětější Trojice boží. Fr. Vaněček	472
Neděle II. po sv. Duchu. Jak máme přistupovati ke stolu Páně. Dle M. Fabra S. J. Conc. op. III, Paris 1882. V. M. Váchal	476
Neděle II. po sv. Duchu. Troji večere, kterou připravuje lidem Bůh. R. S.	479

Neděle III. po sv. Duchu. Srdce Páně a hříšníci. Dle Jak. Schmitta Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	483
Neděle III. po sv. Duchu. Proč hledal Kristus tak horlivě ztracenou ovečku, člověka. Dle M. Fabra S. J. Conc. op. III. 652. V. M. Váchal	488
Neděle IV. po sv. Duchu. Dar pobožnosti: I, v čem záleží a II. co působí. Fr. Vaněček	513
Neděle IV. po sv. Duchu. O hře hazardní. V.	517
Svátek sv. apoštolů Petra a Pavla. Sv. Petr klíčником na zemi i na nebi. V. M. Váchal	521
Svátek knížat apoštolských svatých Petra a Pavla. Papežství — dílo boží. Dle Hamrle Jan Nep. Josef Holý. O. Praem., farář v Holišově	524
Neděle V. po sv. Duchu. O hněvu a smířlivosti. † František Ekert	531
Neděle V. po sv. Duchu. Svátek Navštívení Panny Marie. Poslušnost, láska a posvátná bázeň Panny Marie. Dle Busla Jan Nep. Holý, O. Praem.	535
Úvodní slovo čtenáři. Neděle VI. po sv. Duchu. Slavnost ss. Cyrilla a Metoděje na Velehradě dne 5. července 1905. Jan Vychodil, assessor-děkan v Charvátěch	539
Neděle VI. po sv. Duchu. Sv. Cyrilla a Metoděje. Drahocenná smrt svatého Cyrilla v Římě. Dle † Ekerta R. S.	546
Neděle VII. po sv. Duchu. Křesťanská svatost záleží v plnění vůle boží. Dle Hunolta Jan Nep. Jos. Holý O. Praem., farář v Holišově	550
Neděle VII. po sv. Duchu. O potřebě dobrých skutků ke spáse věčné. V. M. Váchal	555
Neděle VIII. po sv. Duchu. Duch času. František Malý	577
Neděle VIII. po sv. Duchu. Fr. Vaněček	582
Neděle IX. po sv. Duchu. Proč Bůh sesílá zlé na hříšníky? R. S.	586
Neděle IX. po sv. Duchu. O shovívavosti boží. † František Ekert	590
Neděle X. po sv. Duchu. Že máme obracet slovo boží na sebe a ne na jiné. Kl. Markrab	592
Neděle X. po sv. Duchu. Kdo chce Boha a jeho vůli pochopiti, musí se pokofiti. V. M. Váchal	597
Neděle XI. po sv. Duchu. Nanebevzetí P. Marie. Úcta svatých v církvi a Panny Marie zvlášť. Fr. Vaněček	600
Neděle XI. po sv. Duchu. Nanebevstoupení Panny Marie. Panna Maria jest naší matkou. R. S.	604
Neděle XII. po sv. Duchu. O prospěchářství. Kl. Markrab	608
Neděle XII. po sv. Duchu. Pravé štěstí v církvi katolické. V. M. Váchal	613
Neděle XIII. po sv. Duchu. O vděčnosti. Dle Hamrle Jan Nep. J. Holý O. Praem., farář v Holišově	641
Neděle XIII. po sv. Duchu. Nevděk proti Bohu. V. M. Váchal	645
Neděle XIV. po sv. Duchu. Hádanka života. Fr. Vaněček	648
Neděle XIV. po sv. Duchu. Slavnost sv. Andělů strážných. Rodiče mají býti anděly strážnými svým dětem. R. S.	652
Svátek Narození Panny Marie. Václav Knetl	657
Jména Panny Marie. Původ slavnosti historický, použití na přítomnost. Fr. Vaněček	670
Jména Panny Marie. Ochrana jména Panny Marie. Dle Hamerle Jan Nep. Jos. Holý, O. Praem.	675
Neděle XVI. po sv. Duchu. Jak máme v neděli pracovati, aby nám byla ke spáse. Dle Stingedera R. S.	680
Neděle XVI. po sv. Duchu. Jak máme svítiti neděli. V. M. Váchal	684
Neděle XVII. po sv. Duchu. Kristus Pán jest Syn boží. Fr. Vaněček	705
Neděle XVII. po sv. Duchu. V jednotě víry a vzájemné lásky síla naše a budoucnost národa. V. M. Váchal	708
Svátek sv. Václava. I. Co vykonal sv. Václav pro národ, a II. jak národ děkoval sv. Václavu. Fr. Vaněček	712
Svátek sv. Václava. Jak mocna jest ochrana sv. Václava. Kl. Markrab	716
Neděle XVIII. po sv. Duchu. Kafarnaum. František Malý	721
Neděle XVIII. po sv. Duchu. Slavnost sv. růžence. Proč se máme modliti sv. růženec? R. S.	727

	Str.
Neděle XIX. po sv. Duchu. Svatební roucho. Dle Ondřeje Hamerle Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	730
Neděle XIX. po sv. Duchu. V.	735
Neděle XX. po sv. Duchu. Na slavnost Posvěcení chrámu Páně. Dr. Ant. Ondroušek	737
Neděle XX. po sv. Duchu. Slavnost Posvěcení chrámu Páně. Naše štěstí, že chrám Páně máme a že chrám Páně jsme. Dle Jak. Schmitta Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	742
Neděle XXI. po sv. Duchu. Laskavými budme v myšlenkách, v mlčení, v poslouchání jiných, v řeči, v jednání i ve psaní. R. S.	769
Neděle XXI. po sv. Duchu. Trest jako pohnutka jednání I. dle rozumu, II dle víry. Fr. Vaněček	773
Neděle XXII. po sv. Duchu. Strašidlo, jehož se tak mnozí bojí. V. M. Váchal	778
Neděle XXII. po sv. Duchu. Služby boží a jich význam pro společnost lidskou. Fr. Vaněček	781
Slavnost Všech svatých. Dr. Ant. Ondroušek	785
Slavnost Všech svatých. O »velikých« a »malých« svatých. František Vaněček	788
Neděle XXIII. po sv. Duchu. Sv. Karla Borromejského. Hlavně tři ctnosti zářily v životě sv. Karla Borromejského: pastýřská horlivost, neúnavná dobročinnost a kajicná zbožnost. R. S.	792
Neděle XXIII. po sv. Duchu. Hřích příčinou smrti lidské duše, posvěcující milost boží jejím znovuzrozením. Ant. Benyše, koop. v Dráncích u Val. Mezifičí	798
Neděle XXIV. po sv. Duchu. Jen v církvi katolické pravý pokoj a odpočinutí. V. M. Váchal	801
Neděle XXIV. po sv. Duchu. Víra přemáhá svět mimo nás i v nás. † František Ekert	805
Neděle poslední po sv. Duchu. Poslední soud hrozný pro hříšníka. Dle Ruoffa Jan Nep. Jos. Holý, O. Praem.	809
Neděle poslední po sv. Duchu. Čím pojistiti duši proti ohni věčnému? František Vaněček	814
Řeči příležitostné.	
Pýcha. P. Fr. Žák T. J.	223
Lakomství. P. Fr. Žák T. J.	230
Smilstvo. P. Fr. Žák T. J.	237
Závist. P. Fr. Žák T. J.	244
Obzervství. P. Fr. Žák T. J.	304
Opilství. P. Fr. Žák T. J.	311
Hněv. P. Fr. Žák T. J.	320
Lenost. P. Fr. Žák T. J.	327
Kázání o čistotě. 1. paraenetické. P. J. Rybák T. J.	56
Kázání o čistotě. 2. katechetické. P. J. Rybák T. J.	125
Kázání o čistotě. Jak chrániti dětem čistotu. P. J. Rybák T. J.	195
Promluva k vánočnímu podělování. Podává Václav Müller	53
O spolku sv. Vincence. Přednesl P. A. Ostrčilík T. J.	189
Nejsvětější Srdce Páně. Úcty nejsvětějšího Srdce Páně příčiny a užitky. R. S.	492
Každodenní přijímání. Č.	496
Promluva v domě primiciantové u rodičů. Bohumil Hakl	558
Kázání o první mši svaté. Od Petra Skargy S. J. Přeložil František Wolf, farář ve Zdobnici	559
Promluva před prvním sv. přijímáním. František Malý	416
Promluva po prvním sv. přijímání. František Malý	417
Na slavnost sv. Anny. Dr. A. Ondroušek	616
Na den Dušiček. Skutky milosrdenství. V. M. Váchal	817
Řeči spolkové.	
Klerikální nebezpečí. Od Viktora Kolba S. J.	423
Spolčovost aneb umění řádného hospodaření. Přednáška pro spolky dělnické a tovaryšské, pro spolky dělnic a mládeže. Dle »P. K.«	566

	Str.
Skvrna na zemi. Řeč kanovníka Frant. Vaněčka ve valné schůzi Asyly pražského Jezulátka	621
O vývoji německé filosofie novější. Napsal JUDr. Jos. Brzobohatý. Překlad z rukopisu autora, který pojednání přednesl v odboru Lvovy společnosti v Mödlingu	503
Kdo jsou klerikálové? Leták P. S.	109
Vosí hnízdo. 6. všeobecný rakouský sjezd katolíků (1907) a otázka katolické university	280
Boj o budoucnost. Řeč dr. Jindř. Fundera	363
Ženská otázka a její původ. Přednáška pro spolky mužů a žen. Dle »Německá žena koncem starého a počátkem nového století« od Elišky Quauck-Kühneové	694
Význam katolických spolků mládeže v péči o škole odrostlou mužskou mládež. Proslov k otcům a matkám v dělnických a lidových spolcích a pod. P.	756
Jak možno mladíky ochrániti před hrozícími nebezpečími stavu vojenského. Přednáška z »Praesides-Korrespondenz« z č. 5—6 z r. 1909. P. S.—y	753

Část vědecká.

Král Jindřich VIII. proti Lutherovi hájí sedm svátostí. Podává prof. Jos. Staněk	60, 267, 358, 361, 501
Rodina v státě budoucnosti. Přednesl Josef Kyselka	64, 138, 201
O posmrtném životě dítek bez křtu zemřelých. Exegeticko-dogmatická úvaha. Napsal dr. Ant. Brychta	70, 213, 273
Výchova katolického lidu v Německu	73, 132, 210
Missie z jižního Ruska	77
O organizaci nepolitické	274, 358
Bílá neděle v Kolíně. Fr. Vaněček	637
Vymírání lepších tříd Fr. Vaněček	639
Jest Bůh. Důkaz v syllogismech podává P. O. Židek T. J.	420
Bílý týden — agitace tisková	144
Ilustrovaný katechismus R. S.	207
Apoštolát vládnosti	766
Osnova zákona o ochranném výchovu. Píše Jos. Kyselka str. 690, 750, 822	690, 750, 822
Právní přítel a rádce. Sbirka praktických ustanovení a rozhodnutí z oboru církevního i světského práva. Dr. A. Brychta	570, 628

Různé.

Zpět k Ježíši Kristu. Od P. Godeharda Geigera O. S. B. Přeložil Fran-tišek Jedlička	630, 700, 759, 828
Kongres pro katechetiku. R. S.	572
Rukověť katechety	575
Příklady	79, 298, 575, 625, 689, 767, 821
Drobnosti	295

LISTY HOMILETICKÉ.

Cyklus o střídmosti.

Neděle I. adventní,

Střídmost vůbec.

»A dim!duši své: duše má, odpočivej,
jez, pij, hoduj.« Luk. 12. 19.

Básník Virgil nazývá čas »tempus breve et irreparabile« — krátkým a nenahraditelným, něčím, co jednou ztraceno, nedá se více získat ničím na světě. Tuto vzácnou cenu času víc než jindy připomínáme si dnes, stojíce na prahu nového roku církevního. Minul rok jako skok! Všichni jsme o jeden rok opět starší, o jeden skok hrobu bližší . . .

Církev sv. počíná svůj rok dobou adventní. Advent znamená po česku příchod. Je pravda, připomíná nám trojí příchod Krista: na svět, do našich srdcí a jednou k soudu, ale se stejnou oprávněností připomíná nám i příchod, bližení se našeho vlastního konce t. j. smrti.

»Bratři! Vězte, že hodina jest, abychom již ze sna povstali,« důrazně a spolu prosebně volá k nám v dnešní epištole sv. Pavel. Ano, je skutečně už nejvyšší čas, procitnouti z náboženské ospalosti a netečnosti, ujasnit si, že advent je dobrou přípravou na příchod toho, jenž ve smrti »soudit bude živé i mrtvé«.

»Duše má, odpočivej, jez, pij, hoduj,« Luk. 12. 9., volá na nás svět. »Ne v hodování a v opilství, ve smilstvech a nestydatostech, ne ve sváru a závisti — ale oblecte se v Ježíše Krista a jako ve dne poctivě choďte,« K Řím. 13. 13., volá na nás Bůh. —

Dva světové názory dorážejí tak na přítomné lidstvo: materialistický a křesťanský. Nelze déle dvěma pánům sloužit, nelze déle na obě strany kulhat. »Noc pominula, den pak se přiblížil,« K Řím. 13. 12., jasno musí býti mezi námi, přiznati barvu musí v naší době každý. Buď jsi Kristův anebo antikristův. Tertium non datur! Nadešel čas, kdy »Bůh vyčistí humno své, shromáždí přenici do obilnice, ale plevy pálení bude nad ohněm neuhasitel-

ným, « Mat. 3. 12, — třídění duchů u nás nastalo, konec je »třítinám větrem se klátícím«. Mat. 14. 7.

Každému je volno a svobodno rozhodnouti se pro svět — anebo pro Boha. Ale kdo Boha si zvolil, jako my zde v Kristu shromáždění, ten musí nyní »odvrhnouti skutky temnosti a obléci se v odění světla«, K Řím. 13. 12. — ten nesmí víc jenom slovy hlásiti se ke Kristu, nýbrž ve skutky se obléci, jako strom obaluje se ovocem, aby podle skutků poznán byl jako stoupenec Kristův t. j. křestan.

Proto v letošní době adventní chci vyložit vám s pomocí boží nebezpečí svůdného hesla moderního: »Duše, odpočivej, jez, pij, hoduj«, Luk. 12. 19., a získati vás pro ctnost Kristovu: střídmost — a o této ctnosti vůbec uvažujme dnes.

P o j e d n á n í.

1. To je nesporno, že za dnů našich prožíváme náboženskou krizi, jaké křestanství od svého vzniku dosud neprodělalo. Ideová horečka, myšlenkové vření, překotné názory a převratné myšlenky zmocňují se lidských hlav. Už ne »pryč od Říma« — ale »pryč od Boha« stává se denním heslem a v jeho důsledcích počíná se i prakticky žít. Naprostá negace Boha velebí se jako spasitelná cesta, vedoucí ven ze tmy sebezápöru, askese, střídmosti a zdržlivosti do ráje naprosté volnosti a ke zdroji, ze kterého prýští tak zvané radosti života . . . Když člověk nevyšel z ruky boží, když ve své hrudi nenosí duši nesmrtelnou a ve své hlavě odlesk božství, t. j. rozumnou svobodnou vůli — pak není ničím víc, než nejdokonalejším zvířetem.

A tato přšíšná filosofie zcela logicky žádá, aby se i zákonem uplatnily pudy zvířecí a společenský život zvířecí v lidském životě veřejném i soukromém. Jako u zvířat je volná láska, tak má býti i u lidí. Jako u zvířat je volnost života v přírodě, společnost pastvy i kořisti, tak zavládnouti má společnost majetku a nevázanost i u lidí. A jako u zvířat je pravidlem heslo »kdo z koho« — tak »silnější ať vítězí« i u lidí. Ne láska ale síla, ne mrav ale vášeň ať je pakou a hybnou silou života vezdejšího. »Duše, jez, pij a hoduj« — »uživej« — »vyžij plně svoji individualitu«, to jsou okřídlená hesla, modní a časová, za kterými hrne se bezmyšlenkovitý dav.

»Odřeknouce se vši zlosti — obžerství, světských žádostí — žijme spravedlivě — šlechtně, střízlivě« — zpíváme my o rorátech v staročeském chorálu »Vítej, milý Jezu Kriste« — a jako hráz oné bezudnosti a nevázanosti vyvyšujeme starou křestanskou ctnost — střídmost v nejširším slova toho smyslu. Nuže, prohlédněme si ji!

2. Střídmost je ctnost, kterou krotíme v sobě všechny hrubé a nízké pudy, přemáháme zvířecí sklony a »všeho s mírou« jen užíváme, čeho k zachování lidského života je třeba. Střídmost je ctnost, která učí, že účelem a smyslem života není tento svět a

to, co on nám skýtá. Ona hlásá, že cílem naším není a nesmí být rozkoše smyslné, tělesné, požítky pomějejší a prchavé jako je jídlo anebo pití. Střídmost praví, tyto pozemské požítky že jsou pouze pomůcky, aby pokolení lidské nevymřelo, a jednotlivec, aby do-moci se mohl radostí čistších a vyšších, jaké skýtá na zemi člo-věku práce, kniha, umění, věda, dobré skutky a modlitba.

3. Proto střídmost především čelí nemírnému požítkářství v každém směru. Ona brojí proti nádheře v oděvu, přepychu v jídle a pití, horečnému shonu po zábavách a požítcích všeho druhu, proti všem náruživostem vůbec, a jako taková je velice neoblíbená, ba přímo nenáviděná. Už staří Římané ten rozpor znali. Proti heslu Epikurejců: »edite bibite, post mortem nulla voluptas«, postavili zcela správně střídlivý názor: »jíme, abychom žili, ale ne-žijeme, abychom jedli«, a křesťanství dokládá: »a žijeme, abychom věčně blaženi byli« a rozhrnuje před užaslým zrakem clonu, která skrývala pohanům radosti nejvyšší a nejčistší: spojení s Bohem.

4. Střídmost dále učí člověka hospodařit a neplýtvat silami a pudy, které Bůh tělu našemu dal. »Omne nimum, vertitur in noxium — in vitium« výstražně volá střídmost a výhruzným prstem ukazuje na předčasně vyžilé zjevy, na dvacetileté holohlavé kmety, na degenerované rasy lidské, na děti dědičně hnusnými choro-bami zatížené.

5. Ven do přírody vede nás střídmost a ukazuje nám včelu, která sedí na bohatší plásti plných sladkého medu a pelu, ale střídme jen z malé buňky třeba celý týden ujdá . . . , Ukazuje nám němou tvář, která uprostřed nejučtější pastvy se nepřejí a neopije . . .

Závěr: Tato doba adventní připomíná dobu před Kristem. Proto v evangeliích, jež se o čtyřech nedělích adventních před-čítají, jedná se ne o Kristu, nýbrž o jeho — předchůdci sv. Janu Křtiteli, muži, který sám sebe i jiné na příchod Krista při-pravoval a čím? Hlavně střídmostí.

I my na příchod Krista — na radostný svátek Narození Páně — v této kajcné době máme se připravovat. Učiníme tak, kráčeje ve stopách sv. Jana Křtitele — tohoto posledního pro-roka starého zákona a současně prvního mučedníka v zákoně novém a učíce se od něho — střídmosti. Ta doba minula, kdy se zdálo lidem, že stačí lítostivá slova říkat, z hříchů se vyznat, ale na polepšení svého života vážně nepracovat. Činy, skutky žádá roz-hodná doba naše. Touží se po tom, aby se církev vrátila ke svým primitivním formám v prvníh stoletích. Ano, ale vraťme se tam nejdříve — my.

První křesťané lišili se od ostatních celým čistým způsobem svého života, svojí trpělivostí, láskou bliženskou, neohrožeností, horlivostí, čistotou, vírou, mírností a hlavně — střídmostí. At je nás třeba méně, ale at jsme ! Ne slovy, ale skutky a zvláště střídmostí dokazujeme, že jsme — syny božími, dědici království nebeského a údy církve svatě. Amen.

J. Š. Baar.

Neděle II. adventní.

O střídmosti v oděvu.

»Měl pak ten Jan roucho ze srsti velbloudí a pás kožený okolo beder svých.«
Mat. 3. 4.

Žijeme v době, kdy nestačí manifestovati své náboženské přesvědčení — frásami. Nestačí říkat »Pane — Pane« — skutky se žádají. Dnes neplatí už slova, nýbrž cenu mají — činy. Tak i katolík svoji opravdovost ukazovati musí ne pouhým slovem, ale — ctností. Slyšeli jsme, že jednou z nejkrásnějších je střídmost. To je — milí posluchači moji — nejen ctnost mravní, náboženská, nýbrž i praktický význam její pro život časný je veliký. Jmenovitě národ poměrně malý a chudý, jako je národ náš, nesmí střídmost podceňovati, ale naopak přičiniti se o její rozšíření ve všech vrstvách lidových. Kus veliké práce vlastenecké vykoná ten, kdo naučí národ náš žítí střídme. Střídmost je podmínkou blahobytu. Jen člověk střídmy domůže se lepšího postavení; co bývá nejčastější příčinou chudoby? Nestřídmost.

»A v čem mám býti střídmy?« snad táže se mnohý z vás. — »Ve všem,« odpovídám mu na to, »máš býti střídmy v zábavě, požitku, řeči, odpočinku i práci.« Pro dnes slyšme o střídmosti v oděvu.

P o j e d n á n í.

1. Čím více člověk zapomíná na život věčný, tím více myslí na časný. Je to jako příliv a odliv. Když ve světě ztrácí na ceně věci nepomíjející, stoupá cena pomíjejících. Přestane-li člověk myslit na duši, tím více myslí na tělo. Ubývá-li vlivy, přibývá v stejném poměru rozmařilosti, která se jeví i v oděvu.

2. Kdo Bohu se neklaní, má jiné bůžky, osobní choutky a záliby, které ctí a zbožňuje. Modlou, která má mnoho ctitelů a ještě více ctitelek, jest moda. Bůh povídá: »Nepečujte (příliš), čím byste se odívali,« ale moda praví »šaty dělají člověka.« — Jak ubohé je to přísloví! Mezi ptáky nejhloupější — hejl — má ohnivě, krásně peří — slavík pouze šedivý kabátek, ale je přece králem pěvců a hejl příslovečným tulpasem. První toileta lidská i po pádu byla nesmírně prostičká — pismo sv. dí: »Udělal také Hospodin Bůh Adamovi a ženě jeho sukně kožené a zobláčel je.« I. Mojž. 3. 21. To stačilo i předchůdci Páně sv. Janovi — neboť čteme o něm: »měl pak ten Jan roucho ze srsti velbloudí a pás kožený okolo beder svých«, Mat. 3. 4. Tak byl oděn Jan — ten Jan, který byl stat k vůli rozmaru zhýralé tanečnice Salomeny, oděné orientální náherou a přepychem. Zůstane světcem a Salome hříšnicí. Šat má tedy krytí nahotu člověka a chrániti tělo před zhoubnými vlivy povětrnosti — to je jediný a pravý jeho účel.

3. K tomu přistoupil ovšem časem požadavek, aby šat byl praktický, vkusný a zdobil člověka. Ani proti tomu nelze nic na-

mítat, pokud tato snaha nezvrhá se ve výstřednost, pokud tento vedlejší účel nestává se hlavním. Je totiž šat, který víc ukazuje než skrývá hanbu člověka, který špatně chrání lidské tělo a to je hříšnou zvráceností. — Takovýto šat, který dráždí nejnižší pudy člověka, šat, který je zúmyslně rafinovaně vypočítán na to, aby budil smyslnost, ten právě nachází v dobách dnešních nejvíce obliby. Ale pozor, přátelé! Kdo honí se za takovým rouchem — ten podobá se Giezimu utíkajícímu za vozem Naamana Syrského. Dostal od Naamana roucho — ale dostal s ním i jeho malomocenství. Šat, který místo aby je halil — na odiv vystavuje plastické — často i falešné tak zvané vnady tělesné — přináší s sebou malomocenství duševní — totiž hřích. Judit, aby přemohla Holoferna, vstavila čepec na hlavu svou a oblékla se v roucho veselí svého a vzala náramky a náušnice a prsteny, Judit 10. 3. Za hříchy nestoudnosti v oděvu spáchané trpěl Kristus na cestě křížové, když byl »roucha svého zbaven«. Střídmost vážného člověka tedy jevíti se musí především v prostotě a jednoduchosti oděvu a v odporu k zbytečným a marným šperkům a ozdobám.

4. Nejen stih — i látka rozhoduje u šatu. Kristus Pán mluví o ní ve svém úchvatném podobenství o boháči a Lazarovi: »Byl jeden bohatý člověk, který se odíval v šarlat a kment« a přece byl pohřben v — pekle, Luk. 16. 19. Když odešli poslové, jež Jan ze žaláře vyslal ke Kristu — tu Spasitel náš obrátil se k zástupům otázkou: »Co jste vyšli vidět, člověka-li měkkým rouchem oděného? Aj, kteříž se měkkým rouchem odívají, v domích královských jsou«, Mat. 11. 8. Tak Kristus odsuzuje změkčilost a výběrčivost v oděvu, ale za to velebí písmo sv. Nivivetské, »kteří oblékli se v zíně od největšího až do nejmenšího«, Jonáš 3. 5. To po nás ovšem nikdo nežádá, abychom snad chodili v rouchách kajících, s hlavou posypanou popelem — ale to chci tím říci, že člověk střídmý v oděvu hledí dále na trvanlivost látky, ale ne na její krásu a vzácnost.

5. Konečně střídmost v oděvu jeví se i v jeho množství. — Kristus Pán měl jedno jediné roucho, to, o něž pod křížem metali los . . . Mnohá křesťanka má skříň šatem napěchovanou a přece touží po nových a nových toiletách. K vůli šatu lidé i zločíní se dopouští i ke hříchu svěsti se dají. Za kus bídného hadru mnohá dívka ztratila svoji nevinnost. Synové Jakobovi vlastnímu bratru záviděli pestrou sukni, kterou otec mu daroval, a k vůli ní Josefa prodali kupcům ismaelitským, 1. Mojš. 37. Než vymizel národní кроj v našich vlastech, tu při svatbě pořídili si snoubenci nové roucho z bytelné látky — a ono jim stačilo po celý život až do hrobu. Dnes poslouchá se to jako pohádka . . . Nehorujeme pro národní kroje pouze k vůli malebnosti, ale i pro jejich praktický význam: nepodléhaly modě, vyhovovaly účelu, který oděv má, a látka na ně se neměnila.

Drazí v Kristu — nelze-li znova vzkřísit vymřelý кроj, tu přece lze uložit si střídmost — milovati prostotu a jednoduchost v oděvu. V tom bych viděl kus pravé a zdravé emancipace žen-

ské. Pamatujme si, čistota roucha že nahradí každou nádheru a jednoduchost že je největší elegancí. Nemilujme roucha, které mol kazí a zloději kradou a nezakládejme si na nich. Máme-li přebytek šatstva, tu ze svých zásob, zvláště nyní v zimě, rádi bližnímu udělujeme, neboť »nahé odívati« je skutkem milosrdným. »Kdo má dvě sukně — dej nemajícímu,« napomíná nás Vykupitel náš, Luk. 3. 11. Nelpěme: a nepachtěme se po oděvu, pamatujce, co řekl jinde Kristus: »Tomu, kdo ti odjímá plášť, nebraň ani sukně«, Luk 6. 29. — Mat. 5. 45., ale za to všemožně pečujme, aby duše naše měla roucho — roucho jediné a vzácné nad všeliké pomýšlení, roucho dražší než všechny salonní a plesové úbory, totiž roucho svatební, Mat. 25., utkané z posvěcující milosti boží, ve kterém jediné jednou přijata bude Bohem v království Jeho. — Amen.

J. Š. Baar.

Neděle III. adventní.

III. O střídmosti v jídle.

»... a jidal kobylinky a med lesní.«
Mar. 1. 6.

Příchodem Kristovým v jeho úřadě učitelském byl sv. Jan Křtitel. On »připravoval cesty Páně a přímě činil stezky jeho« a proto v adventě církev svatá dává z evangelia předčítati ty partie, jež života tohoto velikého světce se dotýkají. — V nich jeví se nám sv. Jan jako muž neobyčejné mravní síly a úžasné sebekázně; jako muž horující ne tak slovem jako více skutkem, ne pouhým kázáním jako vlivným příkladem svým pro prostý způsob života. Evangelista Páně praví o něm, nejen že miloval jednoduchost v oděvu, ale velebí i jeho skrovnost v ostatních životních potřebách. Na důkaz uvádí nám i světcům jídelní listek řka: »Kobylinky a lesní med jidal.«

V Kristu shromáždění! I v přítomné době zaznívají kolem nás různá hesla, horující pro reformu našeho denního života. Jedno z nich zní »žijme prostě«! — Nemohu si věru představit větší jednoduchosti ve způsobu života, než jakou se vyznamenával sv. Jan a proto — když minule slyšeli jsme o jeho střídmosti v oděvu — slyšme dnes o *střídmosti v jídle*.

P o j e d n á n í.

1. Propaguje-li se dnes tak zvané »hnutí střídmosti« (armáda spásy — generál Booth), horuje-li se pro »přirozený způsob života« a při tom se myslí, že tato hesla na povrch vynesla naše doba — pak je to omyl. V písmě sv., křesťanství, v evangeliích nacházíme kořeny těchto zdravých zásad a dosud nikým nepředstižené vzory střídmosti (starozákonní proroci — sv. Jan — Kristus, apoštolové atd.). Proto právě my křesťané touto ctností jako vzác-

ným květem svůj život ozdobiti máme, »aby po ovoci našem každý nás poznával.«

2. Svatý Jan na březích jordánských neúnavně pracoval, křtil, kázal, posly vysílal a přijímal a při tom jeho stůl byl chudý a jednotvárný, pouze »kobyly a lesní med jídal«, totiž to, co mu poskytovala chudá krajina pojordánská. — Nemyslím, moji drazí posluchači, abychom snad doslovně sv. Jana následovali, abychom snad i my po strništích a lukách lapali zelené konky, sušili je na slunci a na kameni, abychom i my z dutých stromů a rozsedlin skalních vybírali med divokých včel a čmeláků — ale to myslím, abychom v jídle s málem se spokojovali, nebyli vyběračnými lahůdkáři, kteří břichu svému všechno věnují a obětují — jak dříve písmo o takových silamitech, že »jejich bohem — břicho jest«. —

3. Střídmost v jídle ukládá nám především Bůh. Už první příkázání, které Bůh v ráji dal, navádělo lidi k střídmosti a zdrženlivosti. (Ze všelikého dřeva rajskeho . . . 1. Mojž. 2. 16. seq.)

Písmo sv. vypravuje o Danielovi proroku a třech mládencích v zajetí babylonském, kterak pohrdli pokrmy královskými, živili se zeleninou a luštěninami, místo vínem, které král píval, zaháněli žízeň vodou a už po desíti dnech »ukázali se obličejové jejich lepší a tlustší nežli všech jiných mládenců, kteříž požívali pokrmu královského« a nad to ještě »mládcům těm dal Bůh umění a rozumnost ve všelikých knihách a ve všeliké moudrosti«. (Daniel 1. 5 seq.) Může být větší chvála a vřelejší doporučení střídmosti? — I Kristus pohrdal bobáčem, »který hodoval na každý den skvostně — ale pochován byl — v pekle,« a naponíká nás slovy: »hledte pak se, aby snad nebyla obtížena srdce vaše obžerstvím.« Luk. 21. 34. Pěti chleby a dvěma rybičkami sytí zástupy lidí, sám spokojuje se plástem medu, chlebem a rybou a pouze o svátcích požívá beránka. — Proto i církev sv. nabádá k střídmosti nejen z náboženských ale i praktických důvodů ve svém 3. přikázání církevním: »ustanovené posty zachovávat« a jako 5. hlavní hřích jmenuje nestřídmost a tím myslí i obžerství.

4. Všichni v pravdě velcí a dokonalí mužové vyznamenávali se střídmostí v jídle. Střídmost starých je pověstná. Porus, král indický, spokojil se toliko chlebem a vodou. Plato nade vše miloval olivy. Císař Augustus poslední přisedal ke stolu a první od něho vstával. Sokrates požíval toliko mléka a chleba. Epaminondas thebský nesnesl člověka tlustého na blízku, z vojska lidi tlusté propouštěl. Otec lékařů Hypokrates dosáhl 140 let věku. Byv tázán, jak takového věku dosáhl, odpověděl: »Protože jsem se nikdy dosyta nenajedl.« Takovými ctiteli střídmosti byli pohané. Projdeme-li dějiny církve — životy svatých a světic — jaké velikolepé vzory střídmosti zde najdeme! Sv. Antonín poustevník, sv. František z Assisi, nekonečná řada mnichů, ba celé řády — na př. Kartusiani a Trapisté — hlásají, jak vysoko si cení církev sv. ctnost střídmosti.

5. I zdravý rozum návádí nás k střídmosti a zdržlivosti v jídle. Co dělá lékař, přijde-li k nemocnému? Nařizuje mu dietu, t. j. ukládá mu střídmost v jídle. Je známo staré a dobré přísloví české: »jez do polosyta — vyjdou ti na plno léta« — v tom tedy spočívá dnes tak úsilně hledané »tajemství dlouhého věku«. Komenský praví: »nikdo ještě neumřel proto, že málo jedl, ale mnoho lidí umírá, proto že mnoho jedli.« Dokázanou věcí je, že zápasníci — t. j. ti, kteří zápasí o ceny (sport, hra, tělocvik, stříelba, atletika) před rozhodným utkáním žijí střídmě — jak to praví sv. Pavel: »Každý, kdo o závod bojuje, ode všech věcí se zdržuje.« 1. Kor. 9. 25.

Pouze u nás lidé posmívají se ujmě a zdržlivosti v jídle, kterou nám v určitých dnech ukládá církev.

Celá řada lidí u nás ani v pátek nechce se zdržeti od požívání masitých pokrmů a přece je vědecky dokázáno, že pokrmy moučné, luštěniny, ovoce a zelenina to jest, co člověk k žití nevyhnutelně potřebuje, kdežto bez masa výborně může obstáti. »Pravdou jest« — píše »Živa« roč. XVII. 1907. č. 9. str. 273. — »že bez masa žítí lze, ne tak bez vegetabilií. Jsou lidé, kteří se živí pouze bylinnou stravou na př. cařihradští a smyrnenští nosiči břemen, kteří jsou svou silou pověstní. O lódnících a dělnících egyptských vypravují Angličané, jakou práci konají při koňských bobech, fasilích, cibuli, kukuřici, melounech a datlích. To jsou vegetariáni z nouze!«

Z á v ě r.

6. Neposmívejme se tedy církevním postům — ale uznejme zde výchovnou snahu matky církve, jež vede nás ke střídmosti, učí nás ovládati své tělo i svoje tužby a žádosti. Pamatujme si, »hlad, že je nejlepším kuchařem«. Mlsný člověk, mlsná žena — mlsné dítě je zjevem odporným a ukazuje na špatnou sebevýchovu. Žijme tedy prostě, přirozeně a střídmě. Nepečujme hlavně o tělo — víc starejme se o duši — a pro tu ustanovil Kristus pokrm sladší nad všeliké pokrmy — chléb z nebe — manu andělů — nejsvětější svátost oltářní. »Vezměte a jezte — toto je tělo mé,« zní sladký hlas Kristův do rozmařilé, změkčilé doby dnešní.

»Kdo jí mé tělo — živ bude na věky,« slibuje Kristus a delší věk nelze si ani přát ani msliti. Amen. *J. Š. Baar.*

Neděle IV. adventní.

IV. O střídmosti v pití.

»... vína a nápoje opojného nebude pít.«
Luk. 1. 15.

Orientální mudrc Ben-Akiba říkával »všecko už tu bylo« a jedno přísloví latinské praví: »nil novi sub sole«. V přítomné době stává se časovým tak zvané hnutí abstinenční neboli boj proti alko-

lismu. A hle — i sv. Jan Křtitel před víc než 19 věky už byl vysloveným abstinentem, neboť v stručném jeho povahopisu — jak nám jej uvádí evangelium, čteme i tento svérázný rys: »vína a nápoje opojného nepil.« — Byl Nazir, t. j. Bohu zasvěcený. Takovými abstinenty byli i před ním všichni proroci starozákonní.

V Kristu shromáždění! V této posvátné době adventní připravujeme se na radostný svátek — na slavnou památku narození Ježíše Krista. Příprava naše záleží v tom, že rozjímáme o veliké ctnosti křesťanské o střídmosti. Rozjímáme o ní proto, abychom ctnost tu sobě zamílovali, abychom si ji osvojili a střídmě dál až do konce svého života také žili.

Jako byl nám sv. Jan už vzorem střídmosti v oděvu a v jídle, tak sloužití nám může i za skvělý příklad *střídmosti v pití* — a o tom dnes uvažujeme.

P o j e d n á n í :

V ničem na světě tak často a tak hrubě nebývá porušena střídmost — jako v pití. Žádná forma nestřídmosti není tak ohavná jako — opilství, a proto střídmost v pití je nejdůležitějším druhem střídmosti. Ba lze říci, kdo je střídmým v pití, bývá střídmým i v ostatních směrech svého života.

1. Je pravdou, že »přiroda sama vede nás hladem a žízní k pokrmu a nápoji. Stará zásada je: nepij — nemáš-li žízně, nejz — hladu necťe.

Ze všeho tvorstva jediný člověk však může jíst a pít větší část dne i noci, aniž by přirozeně musil.« (»Živa« roč. XVII. str. 273.) Četl jsem kdesi o velbloudu, že dovede sedm dní pracovat aniž by musil pít. Mnohý člověk dovede opak. On může sedm dní pít, aniž by musil pracovat. — Basilejský profesor Runge promlouvá o »pití« praví: »Když si člověk zvykl pít, pak není o důvody (causa bibendi) pro další pití nouze. Lidé pijí, když se shledávají, pijí, když se loučí (oslavné večírky!), pijí, když hladoví, aby omámili hlad, pijí když jsou syti, aby chuť k jídlu podráždili, pijí, když je chladno, aby se zahřáli, a pijí, když je horko, aby se ochladili. Pijí, aby zahnali spánek, pijí však také, aby přemohli bezesné noci. Pijí, když jsou smutni, aby se potěšili, pijí, protože jsou veselí. Když někdo křtí, zapijí se to, když se někdo žení a vdává — pije se, a když někoho pochovají, zapije se to také. Lidé pijí, aby zahnali nouzi, žal, bol a zármutek, ale pijí také, když mají radost, veselí a kratochvíli, mají-li dlouhou chvíli — pijí také.«

2. A co pijí? V Rakousku je prodej jedů zakázán, prodávají se pouze tomu, kdo se vykáže zvláštním povolením od okresního hejtmanství anebo předloží recept od lékaře. Nádobý jed obsahující musí být těžce přístupné a opatřeny zvláštním nápisem i znamením, na př. umrlčí hlavou. To platí o arsenu, fosforu, morfiu a jiných jedech. Pouze dva prudké jedy jsou z tohoto zákona vyňaty: alkohol a nikotin.

Na nikotin má stát docela monopol a kdo má jediný haléf, už si porci tohoto jedu může opatřit, a čtvrt litru piva chová v sobě 10 gramů jedu zvaného alkohol.

3. A co bych měl pít? Netaž se tak, můj drahý — a ohlédni se kolem. Ze všeho tvorstva neviděl jsi dosud žádný zvíře potácet se opilé — pouze král toho tvorstva — člověk svobodnou vůlí nadaný klesne pod úroveň těchto tvorů — protože nepije to, co oni pijí, totiž — vodu. — Bůh se o nás postaral a na uhašení žízně stvořil čistou, zdravou, pramenitou vodu. »Brr — vodu bych měl pít« — odpověděl jednou na takovou radu notoricky pijan — »vodu mám nerad v botě — natož v žaludku.«

»Ano« — odpověděl mu na tento špatný vtíp kněz — »budete-li mít vodu v žaludku místo líhu — ušetříte mnoho peněz, sil i času, bude vám možno dát si obuv zašít a nebudete mít pak vodu ani v botě.«

4. Ano vodu má člověk užívat k ubašení žízně a nemyslet, že ji Pán Bůh pouze proto stvořil, aby se v ní lidé myli a ne proto, aby ji také pili. Voda je součástí lidského těla, jedním ze živlů v přírodě a bez ní je život nemožný. Když israelité na poušti hynuli žízní, rozkázal Bůh Mojžíšovi udeřiti do skály a z ní vytryskl — zdroj svěží vody. — Prorok Eliáš odešel k potůčku Karith, aby v čas sucha žízní nezahynul. — Když Kristus Pán šel kdysi z Judey do Galilee, »musil jíti skrze Samařsko. I přišel k městu, které slove Sichar. Byla pak tu studnice Jakubova. Protož ustav na cestě Ježíš, posadil se tak na studnici. I přišla žena Samaritánka vážit vody. Dí jí Ježíš: »Dej mi píti.« Jan 4. 4 seq.

Po 40 dnů Kristus nejí a nepije a bydlí na poušti!

Jaký to vzor zdržlivosti a střídmosti! A když visel Kristus rozpjat na kříži mezi nebem a zemí, okoralými rty a vyprahlým jazykem volal »žízním«. Jan 19. 28. Tam trpěl Kristus za hříchy spáchané nestřídmostí v pití! Když ho přivedli na Golgotu, »dali mu píti vína smíšeného se žlučí,« ale Kristus nepil! Mat. 27. 34.

A písmo sv. také vypravuje, kam vede nestřídmost v pití! Herodes v den svého narození učinil večeři velikou knížatům svým a tisícníkům. Rozjařen vínem k vůli dceři Herodiady — dal zabít sv. Jana Křtitele.

Král Baltazar »jsa již opilý rozkázal přinésti nádoby zlaté a stříbrné z chrámu, aby pili z nich král a přední jeho a ženy jeho i ženiny.« Dan. 5. 2.

5. Proto i církev ke střídmosti v pití radí a vede svoje údy. V její liturgii hraje voda důležitou roli. Je symbolem čistoty a pokání. Vodou křtí církev sv., vodu svěť, vodou žehná a kropí. Její členové v hnutí střídmosti hráli vždy důležitou roli. Hledme na Irsko! Nic mu tak v boji za jeho samostatnost neškodilo, jako alkohol. Ten hrozil vykonati to, co se nepodařilo krvelačným lordům a vládám anglickým po celá století. Ale církev dala Irčanům slavného apoštola střídmosti, kapucína pátera Mathewa. *) Ten

*) Čti Matýn.

chodil v Irsku od místa k místu a za krátko získal statisíce členů spolků střídmosti a znovu rozsvítil tím hvězdu budoucnosti Irska. Ale P. Mathew šel i do Anglie, ba i do Ameriky byl pozván. A když tento syn sv. Františka, opásaný provazem, v režném rouše polobos vtupeval do sálu, kde shromáždění byli zástupci amerických států (sněm), všickni shromáždění povstali a prokázali tak hlubokou úctu muži-apostolu, jenž zasvětil život svůj boji proti nepříteli štěstí, pokoje, bohatství národů alkoholismu. (Lidový list roč. III. č. 1.)

U nás v Čechách by se ovšem knězi-řeholníku takové pocty sotva dostalo. U nás by se mu na schůzi pustě vysmáli, zahrnuli by ho nejhrubšími urážkami a místo proti alkoholismu, mluvili by rychle proti — klerikalismu.

6. Čtème životopisy vynikajících mužů a poznáme, že horlili pro střídmost v pití. Stoik Zeno za nápoj měl toliko vodu, aby příkladem svým žáky vedl. Veliký vojevůdce Caesar málokdy okusil vína. „Ve Spartě bylo dříve opilství tak rozšířeno, že Lykurgos přišel na myšlenku mladým Spartanům zjednatí poučnou podívanou na opilé heloty . . . Anglický státník Gladstone dí, že alkohol natopil víc škody nežli všechny tři metly historické: hlad, mor a válka. Zabíjí více lidí než hlad a mor a povraždil více obětí nežli válka. On činí víc, on nezabíjí pouze, on zbavuje cti.“ (Jar. Květ: Dějiny alkoholismu. »Květy« 1901. str. 167.) Ano, bezectným je opilec a proto ve staré Spartě dle zákonů Likurgových bylo dovoleno opilce pohazovati blátem.

Homér ve své velebánsi Iliadě a Odyssei vypravuje o kouzelnici Kirké, která lákala k sobě soudruhy Odysseovy a otráveným vínem pak měnila je ve zvířata. To se děje dosud. Dosud lidé otravují se lihem a mění se nestřídmostí ve — zvířata všeho i největších zločinů schopná . . .

Moji drazí! K srdci si tedy vezměme slova sv. Pavla, kterými jsme začínali tuto posvátnou dobu adventní: »Jako ve dne poctivě chodme, ne v hodování a opilství.« K Řím. 13. 13. Řidme se napomenutím tohoto velikého apoštola: »abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí — střízlivě živi byli na tomto světě.« K Tit. 2. 12.

Následujme příklad předchůdce Páně sv. Jana i samého Vykupitele našeho.

Jako tělo své dal nám Kristus za pokrm — tak i nejsvětější krev svou dal duši naší za nápoj.

»Krev má právě jest nápoj,« zaznívá z jeho úst s vlídným pozváním, »píjte z toho všichni.« Poslechněme hlasu Kristova — zamilujme si střídmost ve všech požitcích a potřebách — tím prospějeme sobě i svému národu a nejkrásněji připravíme se na narození toho, který v chudobě a nedostatku se narodil, žil i umíral. Amen.

J. Š. Baar.

Neděle I. adventní.

Pravda v oblacích.*)

»Tehdáž uzří Syna člověka an se béfe
v oblaci s mocí velikou a velebností.«
Luk. 21, 27.

Od nejstarších dob křesťanství hlásalo se evangelium pravdy, kazatelé použili všech prostředků, aby posluchače přesvědčili, ku pravdě přivedli, ale přes to přemnozí bránili se světlu a pravdě, poněvadž libovali si ve tmě hřtchu a lži lidské, a skutkové jejich byli zlí. Pravdu tu nemají hlasatelé evangelia ze sebe samých, nemají jí od lidí, nemají jí ze světa, pravdu tu mají s nebes. Pravdu tu oznamuje nám dnešní evangelium. »Uzří Syn člověka an se béfe v oblacích.« Syn boží jest pramenem té pravdy či pravda sama. »Slunce se zatmí, a měsíc nedá světla svého, a hvězdy budou padati s nebe, a moci nebeské budou se pohybovati. A tehdy ukáže se znamení Syna člověka na nebi, a tehdy kvileti budou všechna pokolení země, a uzří Syna člověka přicházejícího v oblacích nebeských, . . . který shromáždí vyvolené od končin nebes až do končin země.« Mat. 24. Tehdáž zvolá Syn boží: »Já jsem pravda.« A nevěřící svět s úžasem pozná, že pravda jest v oblacích, na nebesích, jež zahanbí všechny lži a lstivé úklady, všechn podvod a klam; že vynese vše na světlo a odplatí každému dle skutků jeho. Pravdu tu chci vám v čase adventním zvěstovati, pravdu, o níž pln radosti a nadšení psal žalmista Páně slovy: »Kdo v oblacích přirovnán bude Hospodinu? Mocný jsi ty, Hospodine, a pravda tvá jest vůkol tebe.« 88. 7. Pravdu tu chci vám zvěstovati, pravdu přísnou, jež proniká vše a soudí, jež dobrým a spravedlivým bude k útěše, vlažným a bezbožným ku hrůze a zděšení. —

Pojednání.

Hrozný jest příchod pravdy v oblacích, pravdy soudící, o níž dávno již mluvil žalmista Páně: »Oblak a mrákota jest vůkol něho, spravedlnost a soud základ stolice jeho. Oheň předchází jej a zapálí vůkol nepřátele jeho.« 96. 2. »Zasvítilo se a blýskání jeho po okrsku země; hory jako vosk rozplývaly se od tváří Hospodinových, od tváří Páně všechna země. Zvěstovala nebesa spravedlnost jeho, a viděli všichni národové slávu jeho; zastydí se všichni, kteří se klanějí modlám a chlubí se jimi.« Zastydí se všichni, kteří milovali lež a nenáviděli pravdy, neboť odkryt a zjeven bude všechn klam a zloba jejich; vše, co zahaleno bylo mraky temnými, přivedeno bude na světlo. »Souditi bude Hospodin svět v pravosti a národy v pravdě své.« 95. 13. U soudů egyptských za starých dob, jak vypravuje Aelian a Diodor, měli soudcové na prsou obraz plný čistého zlata a drahokamů, což

*) Dle P. Wolf. Zumsteega S. J.

nazývali Pravdou, aby ukázali, že v srdci a ústech soudce má být pravda. Podobně poručil Bůh Mojžíšovi, aby prsa a srdce kněží israelských ozdobena byla nápisem: urim a tummim, Ex. 28., aby stále měli na mysli, — že povinností jejich jest spravedlnost a pravda. Kde těchto skvostů se nedbá, kde spravedlnost a pravda jsou řídky a vzácné, tam se dostavuje ziskuchtivost, ohledy lidské, bázeň před lidmi a s nimi nespravedlnost.

Jidáš přinesl třicet stříbrných zpět do chrámu velekněžím, pronesl pravdu vyznávaje zločin: »Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou.« Mat. 22. Soudcové slyšeli to vyznání zločinu, nepotrestali zločinu, ale odpověděli: »Co nám do toho, ty viz.« Nadejde, že se jim z peněz něčeho dostane; radost, že mají Krista v moci, zaplašili pravdu, soudcové uvázli v nespravedlnosti obyčdné.

Na soudu pravdy věčné však není žádného ohledu na osobu lidskou, není tam ziskuchtivosti, není bázně před nikým: u Boha není rozdílu; ať král či žebrák, ať učenec či člověk nejprostší, ať pán či poddaný; všechny hříchy, všechna zloba objevena bude a souzena ve světle pravdy.

»Souditi bude Bůh svět v pravosti a národy v pravdě své.«
 »My všichni ukážete se musíme před soudnou stolicí Kristovou.«
 II. Kor. 5. »Třásti se budou cedry veliké jako slabé břízy,« volá Job, »silní a vyvýšení sloupové jako pilíře nízké; sloupové nebeští třesou se a trnou k pokynutí jeho.« 26. 11.

Staří Egypťané, jak vypravuje Diodor ze Sicílie, dříve než pochováli mrtvého, zanesli jej do soudní síně a zkoumali celý jeho život. Stávalo se, že mnohý nebyl pochován, ale ponechán na pospas divoké zvěři. My všichni podrobeni budeme podobnému soudu. Všichni se ukázati musíme před soudnou stolicí pravdy věčné, pravdy v oblacích, »přijde Pán, který skryté věci temnosti osvětlí, a zjeví rady srdcí.« I. Kor. 4 5.

A právě tato pravda bázni a hrůzou naplňovala vždy muže i nejsvětější. Sv. Bernard volá: »Běda mi ubohému, až přijde onen den soudu a otevřeny budou knihy života, z nichž předčítány budou všechny mé skutky a myšlenky u přítomnosti Páně.« Světec Ambrož biskup chvěje se, když vykládá slova Danielova: »Zasedl k soudu a otevřeny jsou knihy.« 7. Padá na kolena a spíná ruce, prolévá hojnost slz a volá pln bázně a hrůzy: »Ne-vcházej, Hospodine, v soud se služebníkem svým.« Proč děsí se tolik muž neohrožený, světec plný zásluh, ozdobený ctnostmi všeho druhu? Pamětliv jest i nejmenšího hříchu myšlenky neb žádosti, neopatrné řeči neb skutku, z nichž tolikrát již činil pokání; a ještě jiné děsí ho, sám to vysvětluje říka: »Jak bych neměl být zdrcen úzkostí, když pravda věčná přinese na světlo všechny nejmenší poklesky a nejtajnější myšlenky toho, který je vaším učitelem a biskupem! Jaké zabanění pro mne, který jině vedl a napomínal, sám však v nedokonalostech postižen.« Chvějí-li se silní a mocní ve ctnostech a svatém životě, jak chvěti se budou, kdo žijí ve hříchu a na žalostný stav duševní zapomínají! Jak

mnozí zdají se býti zbožnými a poctivými, zatím však srdce jejich plno bůžků, jimž se klanějí a holdují. Snh v zimě přikryje i kaluže, že se zdají býti čistými; když však z jara snh roztaje, ukáže se pod bílým přikrovem sněhovým plno nečistoty. A tak až věčná pravda se objeví v plné slávě a velebnosti, poznán bude každý, jaký jest ve skutečnosti. Pravda mocná bude slavit vítězství nad těmi, kteří ji chtěli potlačit. Se zahanbením poznají, že vše se splnilo, co považovali za bájky a smyšlenky kněžů, až uvidí ponížené povýšenými a ve slávě, chudé a nuzné v blahobytu a štěstí, plačící uslyší jásati, tiché a mírné spatří v jasnosti přátel božích.

Sv. Jakub mučedník, jež nazývá se zohaveným, odpadl kdysi od víry. Když matka to těžce nesla a upozornila na poslední soud, vzpamatoval se tak, že se stal konečně pro víru v Krista mučedníkem. Jazykem měl zapřít Spasitele, rukama obětovati bohům pohanským, nohama pošlapati obraz Ukřižovaného. Ale neohroženě zvolal: »Já že bych měl zneužití svých údů, jež Bohu jsou zasvěceny, ke hříchu a rouhání? Vytrhněte mi jazyk, utněte ruce i nohy, Boha nezapru.« Celých 9 hodin byl mučen, úd po úd sekán, ale statečný mučedník loučil se pln radosti se svými údy: « jdi, noho má, jdi jazyku můj: v den soudný věčný Stvořitel vás zase všechny shledá a sloučí v krásný celek; jemu jste sloužily, od něho vezmete odměnu nehynoucí.« Až objeví se pravda věčná v oblacích, aby soudila svět, naplnění budou zlí bázní hroznou a zoufale zvolají, až spatří zástup vyvolených: »Tot jsou ti, kteří nám byli někdy k posměchu a za přísloví potupy. My nesmyslní měli život jejich za bláznovství a konec jejich za bezectný; a aj, oni počtení mezi syny boží a mezi svatými jest los jejich. Zbloudili jsme s cesty pravdy . . . chodili po cestách nepravosti. Co nám prospěla pýcha, co spomohla chloub a bohatstvím? Pominulo to všecko jako stín. My zrodivše se ihned přestali jsme býti; i nemůžeme se žádnou ctností vykáhati, ale v zlobě své strávili jsme se « Moudr. 5. Budou volati v zahanbení a zoufalství: »Hory, padněte na nás; pahrbkové, zasypte nás; budou volati smrt, ale ta bude před nimi utkáti.

Co činiti? Sv. Pavel volá: »Bratři, vězte, že hodina jest, abychom již ze sna povstali; noc pokročila, den se přiblížil. Odvrzmež tedy skutky temnosti a oblecme se v odění světla . . . « Držme se pravdy věčné, a až jednou pravda ta ukáže se v oblacích v plné slávě a velebnosti, budeme volati plni nadšení: »Požehnaný, jež se béte ve jménu Páně,« a zaslechneme blaživá slova věčné pravdy: »Pojďte, požehnaní Otce mého a vládněte královstvím, které je vám připraveno od ustanovení světa.«

V. M. Váchal, O. Pr.

Neděle II. adventní.

Pravda ve vězení.

»Jan ve vězení.« Mat. 2.

Pravda s oblak sestoupila na zem, aby v osobě Jana Křtitele lid připravila na blížký příchod pravdy věčné, po níž dobří lidé už tolik toužili. Pravda, dcera z rodu královského, dcera nebes, usadila se při dvoře královském, v paláci Herodově, kde přijata byla s poctou a vážností nevídanou. Herodes miloval Jana Křtitele. Ale pravda byla milována, dokud mlčela. Jakmile Jan neohroženě pravdu pronesl a hřích králův a s ním veřejné pohoršení odsoudil, jakmile řekl: »Nesluší se tobě, králi, míti u sebe manželku bratra svého,« musila pravda s Janem stěhovati se z paláce a zaměnití přízeň královu za pouta a okovy, palác královský za vězení. Svět nechce slyšeti pravdu. Kdyby lichotila, chyby lidské přehlížela a dle zásad světa se řídila, byla by u světa vítána; kdyby pýchu lidskou nazývala švarností, hněv a mstivost povinným hájením cti, nemravnost slabostí lidskou, nespravedlnost a sobectví chytrostí: lidé by tu pravdu vítali; jakmile však nazve pýchu pýchou a ubohou směšností, hněv a mstivostí, ukrutností, nemravnost snižováním důstojnosti lidské a klesáním ku zvířectví, nespravedlnost a sobectví bezprávím: pak musí býti umlčena, uvězněna; lid nechce ji slyšeti. Eudemon, když slyšel hřmění, říkal králi svému: »Nejsi-li ty synem Jovišovým, bohem, který hřmíš?«. Nicesias spatřil mouchu na tváři Alexandra Velikého a zvolal: »Šťastná moucha, jež hodna píti krev boha.« Takové řeči lichotivé líbí se lidem světa, nestrpí však otevřené pravdy: »nesluší se tobě«. Pravda však nezalekne se pout ani vězení a bude stále volati: nesluší se, není to dovoleno. To jest její povaha, k tomu je zrozena. »Proto jsem se zrodil, proto přišel na svět«, zvolal Kristus před Pilátem, »abych vydal svědectví pravdě; kdo je z pravdy, slyší hlas můj.«

Pravda tedy s Janem spoutána jest ve vězení. Přistupme k ní všichni, komu je pravda vítanou, navštívme ji spoutanou, a nebudeme-li moci ji z pout vyprostiti, naučme se tu aspoň — *nebáti se nikdy mluvití pravdu, slyšeti ji a dle ní žiti.*

P o j e d n á n í.

Zeptáme-li se uvězněné pravdy, proč jest tu spoutána, odpoví nám: protože jsem mluvila pravdu. Napomínala v soukromí, opatrně, ale když to nemělo účinku, promluvila hlasitě a veřejně. Odtud poznáváme, proč pravda při dvorech královských, v domech vznešených a bohatých bývá tak řídkým hostem. Už Seneka, mudřec starověký, pravil, že u velikých a mocných nejvíce se nedostává toho, kdo by pravdu mluvil. Proto i David král na nic si tolik nestěžoval, nežli že nemá, kdo by mu pravdu řekl: »Spasena učin mne, Hospodine,« volal často, »neb se mi nedostává

svatých a zmenšena jest pravda u synů lidských.« Ž. 11. 2. Syny lidskými nazývá osoby výše postavené, jež bývají kolem králů a knížat, kteří bojí se pronést pravdu a bývají proto špatnými rádci a neštěstím svých pánů. Na nedostatek upřímnosti náfkal si i franc. král Ludvík XII. častěji říká: »Oplývám všemi věcmi, jen jedné věci se mi nedostává — pravdy.«

Král Antioch byl tak od pochlebničků obklíčen, že by nikdy nebyl zvěděl pravdy, kdyby se nebyl uchýlil k prostému muži venkovanu. Zbloudil na honu a byl nucen přenocovati nepoznán, v šatě občanském — v jakési samotě.

Při večeři učinil zmínku o králi, aby zvěděl, co se o něm soudí. Slyšel pravdu, že nejlepší úfady svěťuje lidem bezbožným, že mlčí k jejich pohoršlivému životu, že král by nebyl tak zlý, kdyby neměl špatných rádců, že by ustavičným honěním zvěře nezanedbával prací ve prospěch lidu; špatní rádcové že jej kazí, svádějí k zábavám a poštilostem, jen aby nevěděl, co se v zemi děje. Když to Antioch slyšel, neprozradil se, a když mu na to přinesli sluhové šat královský hledající ho, zvolal: »Hle, od té chvílky, co jsem oblekl šat chudý, slyšel jsem pravdu o sobě; v paláci mém není, kdo by mi pravdu řekl.« —

Kdyby byl Herodes přijal od pravdy upřímnou výstrahu: nesluší se tobě, a dle ní se zachoval, nebyl by utonul v cizoložství a nebyl by se poskrvnil vraždou, nebyl by na věky zavržen. Mnozí také proto zavržení věčně a odloučení jsou od tváře boží, protože neměli, kdo by jim pravdu řekl a povinnosti jejich připomenul; na chyby jejich upozornil. Proto velice se rmoutil císař Augustus, když ztratil Varra, upřímného rádce, a neměl více, kdo by mu vždy pravdu pověděl.

Proto zbožní panovníci mívají kol sebe rádce, kteří na vše upozorní a pravdy nezatajují. Proto my všichni máme si dobrých rádců vážiti, za pravdu býti vděční a dle rady přátel také se říditi. —

Kde však nalezneme nejlepšího přítele a rádce, ne-li v pravdě věčné, ve sv. náboženství, kleré nám oznamuje vůli boží a prostředky, jak možno lehce dle vůle boží žiti.

Už pohan, král perský Cyrus, napomínal svého syna Kambyasa, aby ničeho nepodnikal, pokud by se bohů o radu neotázal. Scipio africký prve než oddal se záležitostem domácím neb státním, pokaždé chodil do chrámu Joviše a zde o radu a pomoc prosil. Král David podobně činil, do chrámu spěchával, aby tam slyšel, co Bůh k němu bude hlasem svědomí mluvíti. Ž. 84.

Sv. Ignác, zakladatel Tovaryšstva Ježíšova, stále napomínal své žáky, aby ničeho nepodnikali, dokud se dříve neporadili s Bohem. —

Hledejme pravdu u Boha, hledejme ji ve sv. náboženství, hledejme i u lidí zkušených a moudrých. Proč mládež za našich dob jest tak volná a bujná, smělá a drzá, váhavá ve službě boží, rychlá k rozpustilostem? Pravdy nenávidí; pravda je spoutána u ní ve vězení; pravdy nepřijme ani od rodičů, ani ve škole, ani

v kostele. Proč znesvěcují lidé den sváteční a vyhýbají se službám božím? Pravda je ve vězení, pravdu nechťejí slyšeti a věří lichocení, svůdným řečím nepřátel, kteří jejich nevěry chtějí využiti ku svým protináboženským plánům. Proč tolik pohoršlivých a rouhavých řečí, proč tolik hnusného tisku, tolik pomluv a potup duchovenstva a horlivých věřících? Pravda je spoutána. Nikdo neopovází se, kdo má moc a vliv ve veřejnosti, aby zakřikl lež, nestoudnost a stal se obráncem pravdy.

Lidé více milují tmu, lež a pomlvy a zavírají oči před pravdou a světlem.

»Kdybyste byli ze světa,« pravil Kristus svým učedníkům, »svět by vás miloval, ale že jsem vás oddělil od světa, že nejste ze světa, proto bude vás svět nenáviděti, jako nenáviděl mne.« Kdybyste lichotili světu a nestavěli na oči pravdu sv. evangelia, neburcovali ho ze spánku nebezpečného a nechali hynouti ve hřichu, milovali by vás i ti nejhorší, ale že jménem mým kázete pravdu a připomínáte lidu povinnosti, jaké má k Bohu, sobě a bližním, že kázete o ohavnosti hřichu a jeho hrozných následcích, že vybízíte k sebezapírání, k obětím a odkáání se pošetilosti: — svět vás nenávidí, pronásleduje, poněvadž mu překážíte a svědomí jeho probouzíte. Nebojte se však, kažte včas i nečas, kažte slovo boží, hlásejte pravdu, pomáhejte jí z vězení, kde je již spoutána, lidé dobří budou vás za to velebiti a v těžkém úřadě pomáhati.

Dokud Simeon, jeden z bratří Josefových, byl uvězněn na dvoře egyptském, dokud skrýval Josef pravdu před svými bratry, nedal se jim poznati. Jakmile však přišel Benjamin, byl Simeon pout zbaven a z vězení vysvobozen, a Josef vyznal pravdu bratřím.

Kéž by příchodem Kristovým letos o vánocích uvolněna byla pravda a nebyla více vězněna! Dala by se všude viděti, a svět by poznal, že je to poselkyně nebes, jež přináší pokoj a stěší lidem dobré vůle.

Stála by na dvorech královských, v palácích ministerských, ve sněmovnách, v úřadovnách a volala by: nesluší se, abyste činili, co se vám líbí, co je ku škodě poddaných. Ukázala by se ve školách a volala by: nesluší se, abyste vyháněli Boha, vynášeli kříž ku největší škodě ubohé mládeže! Rodiče, hospodáre by burcovala: nesluší se, abyste zanedbávali dítek, netrestali, do špatných společností pouštěli, vlastním příkladem je ničili; pravda by stála v továrnách, na staveništích a volala by: nesluší se, abyste chudáka zneužívali, ve mzdě zkracovali; nesluší se, abyste nesvědomitou prací chlebedárce okrádali. Pravda by trestala hřích u všech stavů, na všech místech. — Prosme za to v posvátný čas adventní, aby pravda věčná zavítala na svět, aby lidé dle pravdy se řídili, aby s pravdou vrátila se spokojenost, radost a štěstí v rodině, v obci, v národě a celé společnosti lidské. —

V. M. Váchal.

Neděle III. adventní.

Pravda na poušti.

»Hlas volajícího na poušti.« (Jan 4.)

U dvora královského nechtěli přijmouti pravdu a uvěznili ji, aby ji více neslyšeli. Dnes vidíme a slyšíme pravdu na poušti. Za pravdou, kterou nechtěli slyšeti u dvora, spěchají nyní v zástupech, ba velekněží a starší lidu posílají sem posly, aby viděli a slyšeli pravdu. A tak se stává, že u někoho překáží se pravdě, aby nemluvila, co zatím tisíce jiných za pravdou běží a v ní si libují. Jak příjemná jest nyní pravda, když opustila města hlučná a paláce a usadila se na samotě! — Zde je volná a bezpečná, může mluvit, co jí libo. Štásteť, kdo v samotě pravdu slyší a jí přijímá. Kdo chce pravdu ještě tohoto času adventního slyšeti, kdo chce její sladkosti okusiti o vánocích, vejdi s sebou do samoty, opusť hluk světa, slož stranou starosti světské a poslouvej, co ti božská pravda mluví. Uslyšíš pravdu, jakés neslyšel ve společnostech, při denním zaměstnání, ani zábavách různých, ale která pravdu mluví jen v tichém ústraní, v tiché a sebrané mysli. — Proto říkal sv. Jeronym: »Město jest pro mne žaláťem, samota rájem.« Na poušti samoty zve nás posvátná doba adventní, abychom tu poznali pravdu a slyšeli hlas její.

P o j e d n á n í.

Samota, kam nás Bůh volá, kde se pravda poznává, jest sebranost mysli i v klidném ústraní. Samotu tu může si opatřiti každý, ať při dvoře královském, ať v jakémkoliv úřadě a zaměstnání, ve městě i na venkově; všude mluví k nám pravda, nalezne-li srdce připravené, starostí prosté. »Ó blažená samoto, ó samotná blaženost!« volával mučedník holandský Cornelius Musius. Samotu navývá Tullius sladkým útočištěm umění. V sladkém klidu mysli učíme se vědomostem božským a umění Boha nade vše milovati, Duchovní samotu nazývá sv. Bernard pozemským nebem osob duchovních, kde duše Bohu zasvěcené již na tomto světě pociťují předchuť radosti nebeských. Velikou cenu samoty zná dobře nepřítel duše — satan, kníže tohoto světa, jenž hledí člověka stále zaměstnati, aby jen k sobě nepřišel, sebe nepoznal a pravdy nebeské neslyšel. Pokoušel samého Syna božího na poušti, aby vykoupení lidstva překazil. Nenalezne-li věčná pravda ani jediného téhodne v roce, ani jediného dne v témdni, ani jedné hodiny za dne, kde by s duší o záležitostech jí se týkajících mluvití mohla, pak zlé žádosti útočí na člověka stále více, oslepují a vlekou do záhuby.

Jak krásné pravdy by slyšel křesťan, jak pokračoval by v dobrou a dokonalost, kdyby častěji šel do sebe a popřál duši aspoň denně malou chvíli vzpomenouti si na věčnost; kdyby v době adventní a postní prozkoumal své svědomí, poznal ne-

blahý stav své duše, obavnost hřichu a hroznou zodpovědnost před Bohem!

S jakou ochotou a radostí přistoupil by ke zpovědnici a seřádl tihu svých hříchů a s Bohem vyrovnán a usmířen spěchal by ke stolu Páně, aby nežil od té chvíle, ale živ byl v něm sám Kristus Ježíš.

V samotě, když člověk vzdálen ruchu světa, mluví Bůh k duši jeho; dává mu poznati cenu věcí toho světa, jejich marnost a pomíjelnost; a odhaluje mu nadhvězdné nekonečné kraje, kde jest naše budoucí vlast. »Povedu jej v samotu a mluvit budu k srdci jeho.« Oseáš 2. 14.

Z takové samoty vzlétla Magdalena k výšinám nebeským, opustila hlučnou společnost, jež jí sváděla k hanebnému životu, zošklivil se jí život předešlý, jakmile zaslechla u nobou Kristových slova pravdy věčné; a od té chvíle stává se světicí, kráčí ve šlepičkách Kristových, stojí pod křížem, když všichni apoštolé z bázně opustili Krista, a nedá se odehnati od nepřátel jeho, spěchá ke hrobu, aby poslední službu z vděčnosti prokázala Kristu, božské pravdě, pláče nad prázdným hrobem a brzy co síly stačí spěchá k apoštolům, že viděla Pána z mrtvých vzkříšeného. V samotě vzdálen od hluku světa stává se ze Šavla Pavel, ze zapřisáhlého nepřítel pravdy boží nejhorlivější její hlasatel mezi pohanskými národy. V samotě naučil se volati: »Pane, co chceš, abych učinil?« »Mně svět je ukřižován a já světu.« »Nežiji více já, ale živ jest ve mně Kristus.« »Nic neodloučí mne od lásky Kristovy, ani meč ani největší muky.« »Bláznem býti pro Krista jest pro mne největší čest a sláva.« Odkud ta změna neslychaná? Odloučil se na chvíli od hlučného světa, jenž ho využil proti pravdě, jenž mu lichotil a chválil jeho kruté pronásledování pravdy a ještě k větším ukrutnostem pobízel; odloučil se na chvíli, a Bůh mluvil k němu, ukázal, jak marný jest jeho odpor, jak maličký jest Šavel proti Bohu a kde by měl zkusiti hřiven, jež mu světil, osvětil, posilnil, rozehrál milostí svou, a Šavel stal se Pavlem, nádobou vyvolenou, nejhorlivějším z apoštolů.

Arsenius byl učitelem a vychovatelem obou synů císaře Theodosia — Arkadia a Honoria. Jednou na krátký čas vzdálil se dvora císařského, v samotě se zamyslíl a pravda přivedla mu na mysl nebezpečí, v němž vězí a vybízela: »Arsenie, utec bludu světa a dosáhneš spasení.« Odebral se do samoty egyptské, stal se mužem dokonalým, nalezl pokoj a štěstí a tímto štěstím oblažoval tisíce jiných, kteří z hluku světa rozervání přicházeli k němu.

Kdo chce slyšeti pravdu, vyhledej samotu. — Není možno každému, aby si vyhledal poušť, aby volil život řeholní; to vše jest milostí boží, Bůh nežádá toho od každého. Možno však každému ve městech i na venkově, uprostřed hluku světa zříditi si samotu v domácnosti, zvoliti vhodnou chvíli a obrátí se v té chvíli výhradně Bohem a nesmrtelnou duší. David král bydlel v hlučném Jerusalemě a přec napsal o sobě: »Podoben jsem pelikánu na poušti, jsem jak sova noční v domě a jako vrabec

osamělý na střeše«. Z. 101. 7. Uměl si poušt naléztí ve svém paláci, bděl i za noci v modlitbách, obíral se věčnou pravdou i na procházce na střeše královského paláce.

Elezarius, hrabě francouzský, když jednou vzdálen od své manželky a byl od ní tázán, kde a jak žije, odepsal: »Jsem zdrav a dobře naladěn; žádáš-li věděti, kde jsem — hledej mne v rání boku Kristova.« Chtěl říci, že i v hluchém městě při těžkém a zodpovědném úřadě myšlenky jeho povznášejí se ke Kristu, obdivují se jeho lásce k nám nehodným a z této lásky že čerpá všecku sílu, radost a spokojenost. — V samotě, odloučenosti od světa nabývá člověk největšího umění — poznání sebe. A kdo miluje samotu a přemýšlí o svém jednání, může se státi dokonalým a šťastným.

Už pohanští učenci znali velikou cenu poznání sebe. Pythagoras žádal od svých žáků, aby každodenně ráno a večer přemýšleli, co činili, jak to činili, čeho opomenuli. — Cicero praví o sobě: »Dle způsobu Pythagora přemýšlím každého večera, co jsem po celý den mluvil.« Sextius večer tázával se sebe: »Kterou ránu duševní jsi dnes vyléčil? Kterému hříchu odporoval?« Seneka napsal o sobě, že denně vcházel sám s sebou v soud prve než se na lůžko položil, že zkoumal slova a činy své, za ně sebe trestal a chválil. Jestli pohané takovou cenu přikládali poznání sebe, tím více tak máme činiti my, křesťané, jichž povolání jest posvěcovati sebe, zdokonalovat se, připodobňovat se víc a více Synu božímu, samému Bohu! Kdo nezná, co jest příčinou jednotlivých poklesků, malého prospěchu v dobrém, nepokračuje, ale bude padati a klesati do nových hříchů a připraví si záhubu věčnou.

Císař Karel IV., otec vlasti, jezdíval častěji na Karlštejn a času posvátného před velikonocí strávil tu několik dní na modlitbách a rozjímání o utrpení Páně. Zde poznával své nedokonalosti, očistil se z nich, posilnil tělem Páně a pln chuti a síly vracel se k těžkým vladařským povinnostem, aby vládl jako křesťan jménem Kristovým spravedlivě a moudře. Kdyby každý hleděl dobře poznati sebe, kdyby se přičinil dle pravdy věčné odkládati různé nedokonalosti, milovati Boha nade vše a bližního jako sebe pro Boha — jinak by pohlížel na svět, nedal by si bráti víru, nedal by si tupit svaté náboženství, nedal by své duchovenstvo špinit špatným tiskem, nešel by do společnosti, kde se víra a mrav křesťanský uráží, liboval by si v konání dobrých skutků, horlivém plnění svých povinností, byl by dle své možnosti a síly apoštolem pravdy, neohroženým bojovníkem Kristovým, horlivým křesťanem, katolíkem. Taž se každý sebe sama: »Ty kdo jsi?« jsi ještě dítkem božím, máš ještě nároky na dědictví nebeské, jsi ještě v milosti boží?« Ne-li, pak uvaž, že právě adventní doba jest k tomu, abychom se poznali, a dle toho v novém církevním roce život zařídili. Zamilujme si tyto dny samoty, modlitbu, nábožnou četbu, abychom o vánocích našli pokoje v Kristu Ježíši, Pánu našem.

V. M. Váchal.

Neděle IV. adventní.

Pravda mezi lidmi.

»I uzří všeliké tělo spasení boží.«
Luk. 3. 6.

Od té doby, co první lidé pohrdli pravdou věčnou a uvěřili lži satanově, ukryla se pravda ve světě. Byla sice u národa vyvoleného, ale v oblacích, odkudž ji očekávali; byla u proroků, ale když ji hlásali, byla kamenována, vyháněna; dala se slyšeti i na dvoře královském, ale uvázla v okovech a vězení. Objevila se o samotě na poušti, kde kázala volně a svobodně.

Když pak dle věčných úradků božích bylo ustanoveno poslati na svět Syna božského, pravdu samu, a tato také mocí Ducha sv. v panenském životě Marie sídlo si zvolila, dalo se očekávati, že konečně pravda bude oznámena celému světu. »I uzří všeliké tělo spasení boží.« Pak budou chudí i bohatí, pastýři i králové z cizích zemí spěchati k této pravdě. Pak budou volati všichni: »Pokoj a pravda ve dnech našich.« Isai 39, 8. »Rosu dejte nebesa shůry,« volali zbožní k nebesům, aby vyprahlá srdce lidí zavlažena byla nebeskou rosou, pravdou věčnou. Pravda přijde, ale svět ji nepřijme; nenalezne ani neichudšího přibytka lidského, bude odpočívati v chlévě na tvrdém lůžku, na slámě v jesličkách.

Vrátí se snad tak nelidsky uvítaná pravda zpět k nebes výšinám? Nevrátí se více, zůstane *na světě mezi lidmi*, aby ubohý lid osvětila, oblažila, posvětila a spasila.

Pojednání.

Jestliže kdy nějaký král spěchal ku svým poddaným s touhou a radostí, byla to věčná pravda, Syn boží, jenž s výšin nebeských vykonal cestu na svět, aby hledal a spasil, co bylo zahynulo. Přijde král nebeský na svět ku svým poddaným, a svět nebude ho chtítí přijmouti. »Však zná hospodáře svého a osel jesle pána svého: Israel pak mne nepoznal, a lid můj neporozuměl.« Isai. 1. 3. Krvežízniví vojáci nabrousí meče, aby zahubili pravdu věčnou; lid bude poštván proti pravdě a volati výhrůžně: »Nemáme my krále, ale císaře; nechceme, aby tento panoval nad námi.« Upletou korunu z trní, aby Syna božského potupili a bolestně ztyrali; přinesou dřevo kříže, aby pravdu věčnou na ni přibíli. Kdyby byl Julius Caesar věděl, že ho senátoři v Římě tak ukrutně zavraždí, nebyl by nikdy vstoupil do města.

Syn boží ví, jak bude přijat, co bude mu trpět, ale neleká se, ale spěchá, aby spasil duši lidskou, aby zachránil a spasil, co bylo zahynulo.

V knize Soudců čteme tuto událost. Byl jeden muž levita, jenž svou manželku odváděl do ciziny. Blízko města Jebus, pozdějšího Jerusalema, jež bylo obydleno nevěřícími, upozornil ho sluha na blízkou noc: »Pomysli,« pravil, »den k západu se schy-

luje; poďme do města Jebusejských a zůstaňme v něm.« Levita však odpověděl: »Nevejdu do města a neuvedu ženu svou mezi lid bezbožný a nevěřící, ale půjdu až do Gabaa, kde bydlí lidé věřící z pokolení Benjaminů!«

Přišli tam za temné noci, a když nikdo nechtěl jich přijmouti do hospody, seděli na ulici města. Byli by tak seděli do rána, kdyby se jich nebyl ujal starý jeden hospodář a neuvedl do svého domu. Ale brzy přišli mužové města, synové Beliálovi, obklíčili dům a přinutili muže, až jim vydali ženu hostě; kterou pak zneuctili tak, že ráno byla nalezena mrtva před domem.

Ne lépe dařiti se bude Synu božimu a jeho choti věčné pravdě. Nepůjde do měst pohanů a nevěřících, ale obrátí se k milému národu israelskému. Avšak nenalezne tu ani noclehu: všechny domy a hospody zavřeny před ním, tak že nucen zůstati za městem ve zbořeném chlévě. Ale i tu v nejposlednějším místě nebude bezpečen, Herodes, muž Beliálův, nebude míti pokoje, dokud nezapudí pravdu daleko do cizí země egyptské. — Pravda pronásledována bude až na dřevo kříže. — Ale to vše neodstrašuje Syna božního, přichází s oblak, přichází z vězení života panenské matky a tichého ústraní: »rozkoš jeho jest býti se syny lidskými.« Ač pronásledován, přec jak žalmista Páně předpověděl: »Panovati bude od moře až k moři, od řeky až do končin okrsku země. Před ním padati budou mouřenínové a nepřátelé jeho zemi lizati budou. Králové Tharsis a ostrovové dary obětovati budou, králové arabští a sabejsí dary přinesou jemu. A klaněti se budou jemu všichni králové, všichni národové sloužiti budou jemu.« Ž. 71. Pravda věčná nedala se odstrašiti, vždyť po ní celý svět toužil, celý starý zákon po ní volal. Národ israelský zhrdnul pravdu, ale království své přenesla pravda věčná mezi národy pohanské.

Milliony křesťanů celého světa každoročně oslavovaly a budou oslavovati věčně památku příchodu pravdy, narození Páně, poněvadž zakusily blaživého a sladkého ovoce, pokoje, ježž nám Syn boží přinesl s nebe.

Přišel Syn boží na svět, aby nás učil o nevýslovném milosrdenství Boha Otce k nám lidem, aby nám ukázal svou lásku a svým příkladem dokázal, jak snadno možno dosáhnouti blaženosti věčné: přišel, aby nás vykoupil a ovoce vykoupení skrze Ducha sv. rozdával až do skonání světa.

Ukázal nám cestu k nebi, přinesl pravdu, ukázal životem svým, jak my žiti máme, aby byl život náš šťastný a otevřel život věčný. Přišel Syn boží, aby ukázal nesmírnou důstojnost naší duše, pro niž život obětoval, nejpotupnější smrt podstoupil. Přišel, aby nám ukázal, jaké my máme povinnosti k Bohu, k sobě a k bližnímu. Přišel, aby když dílo vykoupení dokonal a na nebesa zase vstoupil, zůstával přece viditelně mezi námi na oltáři, zde se za nás nebeskému Otci obětoval, ovoce utrpení a smrti rozdával, svým tělem a krví nás občerstvoval a posvěcoval a tak byl zárukou slavného našeho zmrtvýchvstání a života věčného.

Pravda věčná přišla na svět mezi lid přichází každoročně o svátcích vánočních. Doba adventní má býti přípravou ku hodnému přijetí této.

Jak se máme tedy připravit? Svatý Jan Křtitel buď naším vzorem.

Pán Ježíš vydal o něm svědectví, že není tĕtinou, jež je zmĕtána větrem.

Kázal pokání a nedal se odstrašiti, až pro pravdu o život přišel.

Nebuďme tĕtinami, nehleďme na úsudek lidský, co svět řekne o nás, konáme-li horlivě své povinnosti křesťanské.

Pán Ježíš vydal svědectví, že Jan není, jenž by se odíval měkkým rouchem, ale že jest mužem odřikání, modlitby a pokání. Modlitbou, postem, pokáním připravme se na příchod Páně.

Pán Ježíš vydal svědectví o Janovi, že jest více nežli kterýkoli prorok; neboť Jan už ukazoval z blízka na Vykupitele, připravoval křtem pokání, sám ukazoval svým životem, jak se lidé připravit mají. Mluvme rádi tyto dni o milém Vykupiteli, mluvme o něm zvláště maličkým, čtejte nábožně knihy, abychom se naučili z nich, jakými slovy máme uvítati božského Syna.

Pokořme se, buďme malými dětmi, abychom pochopili lásku dítky božího, konejme horlivě skutky milosrdenství, kterými si Vykupitele nejvíce nakloníme, aby nás osvětil, nám požehnal a pro věčnost zachránil. »Co jednomu z nejmenších jste učinili, mně jste učinili. Prokažme zvláště milosrdenství malým dětkám: »Kdo přijímá jedno z nejmenších těchto, mne přijímá.«

Nepřipravujte ubohé děti o tu radost vánoční, ujměte se jich jménem Ježíše samého, a Bůh vám to nahradí mnohonásobně. Vždyť vánoce jsou svátky dítek nevinných, jsou svátky i lidí nejstarších, kteří se z lásky k božskému dítěti stanou také dětmi — skrze svátost pokání — nevinnými, pokornými, bezelstnými. Pravda věčná přišla na svět mezi lid; proto ať není nikoho z nás, kdo by se z této pravdy netěšil, kdo by příchodem jejím nebyl oblažen.

Prosme snažně o tu pravdu s nebe, aby sestoupila na nás, nás osvětila, posilnila, oblažila a posvětila. Odřikání naše a půst buďtež plénkami pro ni, pokora, lítost a bolest nad hříchy buďtež jesličkami pro ni; skutky milosrdenství buďtež dárky pro božského Syna. My pak s poctivými a upřímnými pastýři poklekněme před svatostánkem, klanějme se božskému dítěti a prosme o tu milost, abychom v nevinosti dítek až do konce setrvali.

V. M. Váchal.

Kázání na svátek Neposkvrněného početí.

»Blahoslavení, kteří ostříhají cest svých.«
Přís. 8. 32.

Honbou za štěstím jest život lidský. Každý váš krok je krokem za štěstím. Každý váš čin provází touha po štěstí. Štěstí jest cílem vašim ve všem konání. A přece jest málo toho

štěstí na světě! Štěstí je květina, která nekvete pro každého, a kvete-li přece pro někoho, zas odkvétá rychle jak blesk. Štěstí je motýlek, jenž vábí svými barvami. Líčí nám honbu za takovým motýlkem lužický básník, básník onoho vymírajícího národa slovan-ského, který po celá staletí štěstí nikdy neměl, Jakub Čišinský.*)

»Za motýlkem děcko běží,
barva, lesk je vábí svěží.
Už jej chytlo v roztoužení.
Však, hle, radost v žal se mění:
v slzách hledí na motýla,
v prstech mu jen barva zbyla.

Motýlek — tot obraz štěstí!
Každá radost krátká jesti.
Sotva nebe zjasní líce,
už tu bouf a metelice.
V ruce, jež po štěstí hrábne,
štěstí vadne, štěstí slabne

Nelze štěstí udržeti!
Přijde, a zas prchá, letí,
duše tvá ať chce neb nechce!
Těžko koupíš, ztrácíš lehce.
Tím se spokoj, co Bůh dá ti!
Všecko nesmíš štěstím zváti.«

Ano, křestane milý, všecko nesmíš zváti štěstím!

Rozumní tohoto světa obírali se kdysi otázkou: »Kdo je na světě nejšťastnější?« Na tuto otázku dány byly odpovědi rozličné. Jeden mnil: Nejšťastnějším je ten, kdo má poklady zlata a stříbra, neboť může ukojiti nejen všechna svá přání a tužby své, nýbrž takový bohatec může pomoci i jiným a tak i jiné učiniti šťastnými a blaženými. Moji draží, není-liž pravda, že kde nouze a hlad i chudoba jsou trpkými hosty, tam že hyne blaho a štěstí?! —

Jiný mnil: Ne jmění a poklady dělají vždy člověka šťastným; denní zkušenost nás o tom přesvědčí. Mezi boháči a kré-
susy panuje také nespokojenost a rozervanost, a kde tyto dvě sestry se ubytují, tam přece není pravého štěstí, ale co člověka v pravdě činí šťastným, jest zdraví. Zdraví jest největší dar boží. Co platny člověku churavému naplněné pokladnice? Sténá pod nimi a vedle nich a pohlíží na ně zrakem usazeným, mdlým. Přátelé draží, není-liž také to pravda, že beze zdraví není pravé radosti, že beze zdraví je život břemenem?!

Jiní odvolávali se na slávu světa, důstojnost stavu a jiné tretky. To vše slyšel vážný kmet, s jehož vráscitého čela mluvila zkušenost a s mírné tváře upřímnost. Ten, když všichni domlu-
vili, povstal a řekl: Vyslechl jsem všechny vaše náhledy, ale vy-
znávám, že v žádném jsem nenalezl pravdu celou. A proto po-
slechněte náhled můj! Mé nezvratné mínění po mnohaleté ži-
votní zkušenosti jest, že pouze ten člověk je nejšťastnější, který
se nedopustil hříchu, který si vyvolil za vůdkyni života svého
ctnost, a ctnost tuto věrně plní. Jen ten je šťasten — třeba ne
bez slz — je blažen a žije ve sv. pokoji!

Křestané, jistě že přisvědčíte tomuto kmetu moudrému a
uznáte i vy, že nejšťastnějším je člověk beze hříchu. Neboť ta-

*) Ze sbírky »Přiroda a srdce«. Růže Dominikánská.

kový má pokoj v nitru svém, on má pokj se světem, a co je hlavní, on požívá lásky a milosti boží, on požívá toho pokoje, ježž Spasitel uděluje: »Pokoj můj dávám vám.«

Ale kde najdete takovou blaženou duši, bez veškerého hřichu? Ach, nikde, nikde! Jen jediná byla bez hřichu, ale ne bez slz! Jen jediná, jež volá k nám dnes slovy epištoly: »Blahoslavení, kteří ostřfhají cest svých.« Je to Rodička boží, jejíž neposkvrněné početí dnes oslavujeme. Ona jediná byla bez hřichu dědičného, tedy nejšťastnější. Ona jediná byla však také tak šťastna, že po celý život nedopustila se žádného hřichu a po celý život skvěla se ctnostmi.

Ó Panno neposkvrněná, mám dokázati dnes na tvůj svátek, že tvá přesvatá duše při početí i narození tvém byla zbavena hřichu prvotního? Mám líčiti, že bohobojné srdce tvé po celý čas pozemského putování nebylo poskvrněno ani nejmenší urážkou Boha, ani nejnepatrnějším hřichem? Nikoli!

Prvním hřichem byla pýcha. Pýcha byla příčinou pádu andělů, pýcha přivedla do neštěstí naše prarodiče v ráji, pýcha je hřích hlavní. Protivou pýchy je ctnost, která se nazývá pokora. Ó Panno neposkvrněná, dnes na tvůj svátek rozhodl jsem se líčiti a velebiti na tobě právě tuto ctnost, pokoru, protože po Synu tvém nenajdu většího vzoru pokory nad tebe, Panno neposkvrněná! Vypros proto mým slověm a mým posluchačům milost, abychom uvažující tvůj zářivý příklad pokory také si tuto ctnost zamilovali!

P o j e d n á n í.

a) Objasněmež si rozdíl mezi pýchou a pokorou! Svatý Augustin jej naznačuje: »Ó pokoro svatá, jaký to rozdíl mezi tebou a pýchou! Pýcha vypudila Adama z ráje, pokora uvedla lotra s kříže do ráje! Pýcha proměnila Nabuchodonozora v líté zvíře, pokora pozdvihla Josefa egyptského na první stupeň po králi. Pýcha zničila Faraona, pokora povýšila Mojžíše.

A proto tedy, přátelé, šťastnější je pokorný nuzák a žebrák nežli nadutý boháč. Šťastnější je skromná a pokorná dívka, třeba oděná jen vetším šatem, nežli hrdá slečna v kmentu a zlatě. Spokojenější jest pokorný sluha v rezné haleně, než nadutý mocnář s těžkým zlatem protkaným pláštěm na lesklém trůnu, který se pod ním bortí, a on strachem nemůže zamhouřiti ani oka. Jaký dále rozdíl mezi pýchou a pokorou? Pokora jest růží, pýcha trním; ona pšenice, tato koukol; ona krásná jahoda, tato jedovatá houba. Pokora učí tě modliti se, pýcha klíti; ona činí z tebe beránka, tato lítého vlka. Pokora vede tě k Bohu, pýcha k peklu. Pokora zdobí tě bezelstností, upřímností a otevřeností, pýcha přikrývá tě šatem bídníků. Pokora činí tě opravdu šťastným. Nemáš-li tedy, dívko a jinochu, pokoru, marně honosíte se ctnostmi, marně toužíte po spokojenosti a štěstí. Jen pokorný je šťasten!

b) Nejkrásnější příklad pokory dal nám Ježíš Kristus. Neboť, ač byl Synem božím, »sebe samého zmařil přijav způsobu služebníka«. Filip 2. 7. Dobrovolně žil v největší poníženosti, nezvolil si palác, ale chlév za své rodiště a jesle za svou kolébku. Žádnou královnu, nýbrž chudou pannu za matku, chudého tešafa za pěstouna svého; opovržené město Nazaret za své obydli, prosté rybáře za své apoštoly. Za tehdejších dob bylo ukřižování nejhanebnějším trestem, a tuto smrt zvolil si Kristus.

On tedy svým životem dokázal, že pokora je královskou cestou k nebi, a tu cestu doporučoval a ukazoval i jiným říkaje nejednou: »Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem! Tak naleznete odpočinutí duším svým.« Mat. 11. 29.

c) A, křesťané milí, kdo asi byl nejpokornější po Spasiteli našem? Zdaliž ne ta, jež sama o sobě mohla s dobrým svědomím zapřít: »Hospodin shlédl na ponížení dívky své; neboť, aj, od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení země.« Luk. 1. 48. Matka boží, neposkvrněná Panna, stkvěla se po Spasiteli nejvíce pokorou.

Sv. Bonaventura v nadšení volá: »Ó v pravdě blahoslavená pokora, kteráž nám Boha porodila, nebe otevřela a duše z pekla vysvobodila. Ó Matko a Panno blahoslavená, jak veliká, jak vzácná a vznešená je ctnost pokory u tebe!«

Přátelé moji, čtyři nejvýznačnější místa ze svatých evangelíí jsem vyhledal a ve své řeči uvésti je chci, abyste vy vycítili a vyhledali v nich skrývající se pokoru Marie Panny.

1. První místo je vám tolik známé! Opakujete si ho každý den, a ne jednou, nýbrž tolikrát, kolikrát se modlíte »zdrávas«. Je to navštívení Panny Marie, jak nám ho kratičce líčí sv. Lukáš v kap. 1. »Za onoho času povstavši Maria odešla s chvátáním na hory do města Judova. I vešla do domu Zachariášova a pozdravila Alžběty.«

Idyllická to cesta do Hebronu, poučná náštěva.

Navštívil-li nějaký slavný muž dům některý, dlouho, ještě po letech se o tom mluví, obyvatelé domu toho se tím chloubí, a často i tabulkou do zdi zasazenou návštěvu tuto zvěční. A přece návštěva přišla a zase odešla a nezanechala třeba za sebou nic jiného než zrovna jen tu vzpomínku, již věčnost lidská se chloubí. Obyčejně však je-li to muž vzácný, slavný, vyhledává toliko dům zámožný a jenom výjimkou dům chudiny.

Avšak návštěva, o níž nám sv. Lukáš vypravuje, je tisíckrát pamětihodnější, a bude v ústech lidí tak dlouho žít, pokud se lidé budou modlit. Přišla to návštěvou vznešená panna i matka, přišla do prostého domku v Hebronu, královna nebes přišla k chudické Alžbětě. Maria, která jen ve svatyni boží a na modlitbách dlívala, spěchá dalekou, neschůdnou cestou do Hebronu.

Sama Alžběta když uřvela Marii žasne nad jejím příchodem a udiveně volá: »Odkud mi to, že Matka Páně ke mně přichází?« Je těžko říci, kdo měl tenkrát větší radost z této návštěvy: zda nejsvětější Panna, že byla s takovou láskou od staříčkových man-

želů přijata, či sv. manželé Zachariáš a Alžběta, když viděli tak velikou pokoru a poníženost Matky Páně.

Marie a Alžběta! Maria má být Matkou Vykupitele, Alžběta je pouze manželkou proroka, Maria Matkou krále, Alžběta jenom ženou kněze. Maria Matkou Páně, Alžběta ženou sluhy!

A proč přichází Maria k Alžbětě do Hebronu?

Aby jí sloužila. Obyčejně slouží nižší vyššímu. Ale Maria jsouc vznešenější přichází sloužit osobě sice příbuzné, ale pod její důstojností stojící. Slušelo se, by Alžběta Marii, ne tato jí sloužila. Ano, slušelo, ale pokora mariánská velela opak.

Z té příčiny diví se sv. Bonaventura (in med. de vita Christi): »Stojí zde Maria jako služebná, po tři měsíce sloužíc jí ve všem možném pokorně, uctivě a oddaně, jako by zapoměla, že bude Matkou boží a královnou celého světa.«

Co byste tomu řekli, kdyby královna vstoupila do bytu prosté ženy, zde složila nádherný šat, šperky a korunu a počala by prostičké ženě pomáhati a sloužiti? Udiveni stáli byste věru nad tím.

Hle, tak, ba ještě více pokořila se Rodička boží!

2. Ale já spěchám, bych ve sv. evangeliích vyhledal děj jiný, z něhož byste čerpali naučení o pokoře Marie Panny. Pojďte se mnou na svatbu v Káně Galilejské! Je tam sám Spasitel, jsou tam jeho učedníci, je tam i pokorná Matka Páně. Jací to vzácní hosté na svatbě chudých snoubenců!

Učení bohoslovci se nesrovnávají v tom, zdaž tam Panna Maria jako host seděla za stolem či zdaž posluhovala. Sv. Bonaventura je přesvědčen, že měla pouze péči o hostinu svatební, že tedy posluhovala. Vždyť ona první upozornila Pána na nedostatek vína, ona sama poručila služebníkům, aby učinili vše, co jim nákáže Pán Ježíš. — Nábožní posluchači, máme-li věřiti sv. Bonaventurovi (a proč bychom mu nevěřili?), pak Panna svatá podle toho zapěla svou přednost jako Matka boží! Jí patřilo po Kristu místo první, a hle, pokora její nepřipouští, aby byla vyznamenána! Ona raději jde, slouží jiným, pozoruje, co kde chybí, jako služebná; stará se, by žádný zmatek se nepříhodil, žádný nepořádek nepovstal.

Ó pokoro mariánská, kdo tě vyzkoumá a kdo tě ocení!

3 Otevřte Písmo sv. a nahlédněte do evangelia sv. Matouše! Přečtěte si kapitulu 12.

Pán Ježíš ve škole rozmloval se zákoníky a farizey; rozmluva tato trvala delší dobu. Tu přistoupil k němu kdosi a řekl: »Aj Matka tvá i bratři tvoji stojí venku.« 12. 47. Venku stojí! Všim právem mohla Matka Páně vstoupiti do síně, všim právem a zcela přirozeně mohla matka hlásiti se k synovi. Vždyť mateřský cit už vede matku k tomu, že ráda pochlubí se synem, je-li tento oslavován.

Ale není matka jako matka! Co u jiné matky bylo by se rozumělo samo sebou, tomu u Marie brání pokora. Ona dobře vidí, jak pravdiva jsou slova farizeů, »že celý svět za ním jde«.

12. 19. Ona dobře slyší, jak chvála jeho se rozvlnuje po městech i obcích po horách i dolinách! Kamkoli zabočí on, jde za ním všechen lid.

A přece »venku stojí«, zůstala před domem a skromně, pokorně naň čeká! Kdo by jí zazlíl, kdyby vešla do sně, prodrala se k němu zástupem a blásila se k němu slovy: »Hle, to je můj syn, mé nejdražší dítě, jež vy tak pozorně posloucháte!« Ó nikdo by jí to byl nezazlíl, ale jako jedněmi ústy by zvolal zástup: »ó Matko přešťastná, která jsi takového Syna porodila!«

Ale toho nedovoluje jí skromnost, tomu brání její pokora! Čeká venku, až její nejmoudřejší, oslavovaný Syn skončí rozmluvu a přijde.

Ó přátelé, přemýšlejte! Není-liž pravda, učiníte-li něco dobrého, šlechtného, jak se tím chlubíváte, jak to na odiv stavíte, jen aby vás lidé chválili a vám podkuřovali! Ó po chvále lidské toužíváme všichni a zapomínáme slova Písma sv.: »Čím větší jsi, tím více ponižuj sebe — a před Pánem nalezněš milost.« Eccl. 3. 20 Ty, Matko nebeská, stojíš venku! Ty nechceš na sebe obracet ústa lidské chvály! Tobě platí jen chvála Ježíše, jeho slávu vyhledáváš, a sama v nejhlubší pokoře venku nepozorována stojíš!

4. Křestané, mám ještě jeden příklad pokory Mariiny vám říci! Slíbil jsem vám, nuže, povím též, kde ho najdete!

Je to u sv. Jana kapitola 19. V ní líčí sv. Jan obět Páně, jejíž sám byl němým účastníkem.

Na kříži visí Syn boží jako buřič, rouhač, zlosyn. Všichni od kříže utíkají, stydí se státi pod dřevem, na němž pni domnělý prokletec. Jen někdo jde a objímá kříž — je to Matka sedmi-bolestná. Evangelista zřejmě označuje, že nestála zdaleka, nýbrž »juxta crucem«, to jest podle kříže, pod křížem. A píseň »Stabat mater dolorosa juxta crucem lacrimosa«.

Když byl chválen a veleben, nestála u něho blízko, nýbrž čekala venku, ze vzdáli. Když mu provolávali »Hosanna«, nečteme žádnou zmínku, o její přítomnosti; neblíží se k oslavenému Synu, by chválu jeho neztenčovala, čest jeho snad svou přítomností neumenšovala. Ale když visel jako odsouzenec na kříži, když ho i učedníci jeho opouštějí, když celý svět jej haní a tupí, jemu se rouhá a posmívá; když žádná čest a chvála z její přítomnosti nekyne, jde pod kříž, hanu s ním snáší, o potupu se s ním dělí.

»Kdož by ronit pláč se styděl,
kdyby Matku Páně viděl
takým hořem schvácenou!
Kdož by zůstal prostým bolu,
milou Mateř vida spolu
se svým Synem ztrápenou!«

Ó rci nám, Panno a Matko, co tě vede pod kříž, co tě sem násilně táhne! Nic jiného než pokora, pokora, které ani chápati neumíme. Ó jak nás zahanbujíš!

My se také blásíme k přáteli, k bližnímu, ale když víme, že se mu dobře vede, že je bohat, že z něho můžeme mít užitek. Lichotíme mu, jeho přátelstvím se chlubíváme. Ale chudým, opovrženým a nešťastným se vyhýbáme, k nim se neblásíme, když nemusíme, o nich nemluvíme. A právě bychom se měli k nim hlásiti, jako Panna Maria hlásila se k Ukřižovanému, který poroučí: »miluj svého bližního jako sebe samého!« Ano, měli bychom státi »juxta crucem«, podle kříže svého bližního, měli bychom pomáhati mu nésti bol, kříž, nevděk světa! A činíme tak? K tomu býváme příliš pyšní a pohodlni!

Ó pokoro mariánská, ty zřídlo velikých ctností, kdy naplníš srdce naše? Ty jediná můžeš napravit svět, ty jediná oblažiti lidstvo!

V Athénách žil kdysi bohatý muž, který měl dva syny a jedinou dceru. Před smrtí sdělal závět na pohled velmi nespravedlivou; neboť všecko své movité i nemovité jmění odkázal synům, dceři pak pouze 100 peněz. Dcera s pláčem, ale s oddaností dítěte vyčítala otcí: »Ty víš, nejdražší otče, že vždy jsem tebe poslouchala, každého tvého hnutí dbala; ty víš, že jsem tebe nikdy nerozhněvala! Proč tedy tak málo pamatuješ mne ve své závěti?«

Otec odpověděl: »Neplač, dítě mé! Neodkazuji tobě sice tolik jako tvým bratřím, ale vím, že ani tobě zle nebude. Ty jsi krásná, vynikáš rozumem, vlohami, uměním a ušlechtilostí mravů. Důvěřuj těmto svým přednostem a budeš šťastnější bratří svých.«

Dcera nechtěla umřajícího zarmoutiti, na oko byla spokojena. Doufala, že po smrti otcově možno závět změnití. Ale zmýlila se. Ve pfi, která nastala mezi ní a bratřimi pro nerovnou závět, byla tak nešťastna, že prohrála i oněch 100 peněz. Nechtěla déle přebývati v Athénách, i odstěhovala se do Cařibradu. Tam čekalo ji štěstí. Pro svůj bezúhonný život, pro svou pokoru dostala se ku dvoru císařskému, přijala sv. křest a obdržela jméno Eudoxie. Císař Theodosius II. byv upozorněn na její duševní i tělesnou krásu, vzal si ji za manželku — a z pokorné Edoxie stala se šťastná císařovna.

Přátelé drazí, něco podobného stalo se před 1900 lety Rodičce boží. Král nebeský, Bůh Otec, Pán nebes i země, zamiloval si Marii Pannu pro její ctnosti, zvláště pro její pokoru. A její skromný výrok: »Aj, já služka, dívka Páně,« proměnil se v heslo: »Aj, já Královna nebes a země, Matka Páně!« —

Ó prosím vás, drazí, zamilujte si dle příkladu Rodičky boží i vy pokoru. Ten starý Pán Bůh nezměnil posud své mínění o pokoře, posud platí jeho slova »Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost svou!« — posud nevypadla pokora z lásky boží. —

Kéž i vaše srdce ozdobeno je ctností touto, a budete v žití svém nejšťastnější! Amen.

Henricus.

Neposkvrněné početí Panny Marie.

Mravní následky jednotlivých hříchů.

Blahoslavení, kteří ostříhají cest svých.
Slyšte kázeň a buďte moudří a nezamítejte ji. Reč Pr. k. 8. v. 33

Slavnost nám připomíná nauku o hřichu prvotním či dědičném, pod níž všichni lkáme a trpíme jako pracující k porodu. Ten věročlánek sv. víry, že všichni lidé trpí pod následky prvního hřichu, by nás měl učiti bázni před každým hřichem a měl naše srdce naplniti sv. lítostí nad spáchanými hřichy vlastními. V zájmu našem to jest, abychom plnili, což praví Moudrost boží ve slovech, která jste slyšeli v textu: blahoslavení, kteří ostříhají cest svých.

Slovo hřích a najmě hřích dědičný či prvotní jako by ztratil hrůzu mezi námi! Taková otupělost jest hrozná nebezpečí vždycky. Bůh nejsvětější nenávidí hřích tak, že s Marie Panny vzal ze zvláštní milosti i hřích dědičný, aby učiněna byla důstojným stánkem vtěleného Syna božího.

Každý hřích, ať jest malý nebo veliký, ať spáchaný myšlením neb slovem neb skutkem, každý jest nepřítel naším. Jest zákon přičinnosti, t. j. že každá věc má svou příčinu a každá příčina též svůj následek.

Proto ani naše skutky, třeba nepatrné na oko, nejsou bez následku, třeba by se zdálo, že následek nevidíme.

O této spojitosti hřichu a jeho následků uvažujme dnes v hod Neposkvrněného početí Panny Marie a k vůli přehledu pojednání rozložíme pravdu o *následcích hřichu* ve tři oddíly a sice: co nám o tomto zákoně přičinnosti praví I. svaté Písmo, II. život, III. rozum a dím k vám slova sv. Písma: Slyšte kázeň a buďte moudří a nezamítejte ji.

P o j e d n á n í.

I.

Pravil jsem, že jest věčný zákon Bohem daný, že každá příčina má svůj následek, a každý výsledek má svou přiměřenou příčinu. Tu nezvratnou pravdu i rozum jasně poznává. S ní musíme naprosto účtovat, když chceme býti moudří. Když padá list se stromu, má to svou přirozenou příčinu a též následek Rovněž jest s vlasem hlavy náš a každým skutkem. My ovšem nemůžeme jasně vždy viděti tu spojitost. Jest to jako u uzlu příliš zamotaného. Stačí nám však věděti tu pravdu a s ní počítati.

Celé zjevení boží ji hlásá. Bůh jest spravedlivý soudce, jenž dobré odměňuje a zlé tresce. To jest jedna ze základních pravd. Nejen snad veliký skutek dobrý, ale i nejmenší neztrácí odměnu. Nejen veliký hřích má svůj následek, ale i malý, i myšlenka zlá má svůj přirozený následek a trest. Toť učení sv. zjevení.

Přátelé drazí, nemysleme nikdy, že jest něco, co by nemělo následků. Snad jest něco, čeho následky neznáme, nevidíme, nedočkáme se jich, ale není, co by nemělo následků. Následek hřichu jest přiměřený příčině. Krásně to praví kající žalm 50. v. 4.: »hřích můj proti mně jest vždycky«. Hřích, který jsem spáchal, není nikdy mým přitelem, ale vždy jest proti mně, mým nepřitelem, dokud jej lítostí neshladím. Kdyby se hřích nám jevil sebe nevinnější, nebude nikdy bez následků.

V knize Mojž. 4. k. 32. v. 23. líčí se zvláštní příběh synů Rubenových a Gadových. Přišli až k Jordánu a chtěli zde za Jordánem podíl pro své pokolení: byloť tam pastvy hojnost a oba měli množství dobytka. Chtěli tedy zde zůstat i nejíti dále. Mojžíš domlouval jim, aby neopouštěli bratrských pokolení, ale pomáhali dobýti země a brozil jim slovy, která mají hluboký význam pro každého, řka: »vězte, že hřích váš, vás zachvátí«.

Nečiniti vůli boží jest hřichem. Hřích ale za sebou táhne nutně trest. Jest to zákon boží, jako vše táhne k zemi, tak hřích táhne trest. Ta slova Mojžíšova lze užití o každém hřichu: »hřích váš vás zachvátí.« To jest pravidlo a zákon. Různá jest jen doba, kdy zachvácení nastává.

Ten zákon boží, že hřích táhne za sebou spravedlivý trest a že třeba včas jej napravití a oželeti, ten se opakuje stále a stále v celém Písmě sv. To jest kázeň celá, a moudrost životní: Váruj se zlého a čiň dobré. Hřích nejen hříšníkovi ublíží, ale i škodí i ostatním a zachvacuje je jako oheň šířající: Nebo jako smrť jednoho člověka hřích na tento svět přišel a skrze hřích smrt, a tak na všechny lidi smrt přišla, v němž (v Adamu) všichni zhřešili. Řím. 5. 12. Proto píše tamtéž, 6. 12.: »nepanuj tedy více hřích v našem smrtelném těle, tak že byste poslouchali žádostí jeho«. Jest to zákon boží, jemuž se vyhnouti nemůžeme. Jest to povinnost pravé lásky k sobě vyhýbatí se zlému veškerou silou svou a prositi o potřebnou k tomu milost.

Kuiha přísloví nám sděluje v k. 14. v. 9. zvláštní stav duše bláhových lidí ohledně hřichu, totiž: »blázen posmívati se bude hřichu, ale mezi spravedlivými přebývati bude milost«. Slova ta jsou dnes tak platna jako tehdy. Ani dnes neschází bláznů, kteří se posmívají hřichu. Jest jim vyražením. Ale stejně dnes platí slovo v druhé části přísloví: »mezi spravedlivými přebývati bude, milost boží«.

Proto tento zákon neúprosný, všude a vždy platný, od něhož není výjimka, nutí nás bez poskvrny hřichu se snažit uchovat, a když jsme zhřešili, pokáním zase milost boží získat. Matka Páně volá: »nyní synové slyšte mne . . . buďte moudří . . . nezapomínejte na ten zákon věčný Bohem daný, že hřích táhne za sebou trest a zachvátí pachatele.« Žalm to vyjadřuje slovy, k. 67. v. 2.: »jako pomřjí dým, ať pominou (hříšníci), jako rozplývá se vosk od ohně, tak ať zahynou hříšníci od tváře boží«. Tuto pravdu tolikrát opakovanou vryjte si do srdce. Teď obratme oči k druhé části, k životu.

II.

Ten zákon musíme viděti i v životě potvrzený. Uvedu vám napřed podobenství, abyste pochopili, že někdy souvislost mezi hříchem a trestem jest zdánlivě přerušena, ale ona trvá a se uplatňuje, byť by se zdánlivě zdála přerušena.

Vidáte často lidi zdobané neštovicemi. Snad v mládí, snad v tak útlém mládí, že se ani nepamatují, dostali neštovice, a trpěli jimi, ale oni už nevědí o tom. Však následky zůstali v jízvách jejich. Vědomí o té nemoci už nemají, také bolesti minuly, ale následky zůstaly. Máte hluchoněmé, kteří v útlém mládí trpěli spálou, a ta je oloupila o sluch a tím i o řeč. Oni se na to nepamatují, ale následky té nemoci trvají dále

Podobně jest s hříchem. On v mládí byl spáchán a třeba pachatel naň zapomněl jako na smrt, ale on působí zkázu a následky, že o nich nemůžeme pochybovati.

Člověk třeba v útlém mládí navykl hříchu a třeba zapomněl na něj a třeba ani nebyl si vědom hříšnosti, ale následek hříchu se dostavuje tak nutně a přirozeně, jako že tato kniha evangelia, kterou držím v ruce, by padla na zem, když bych jí silou své ruky přestal držeti. Taký jest zákon v životě mezi hříchem a následkem hříchu.

Malá lež v mládí stala se matkou přísah falešných se všemi následky; malé odcizení v mládí stalo se otcem skutků nespravedlivých se vši kletbou lidskou i boží; nepatrné slovo nečisté stalo se studnicí myšlenek a řečí a skutků nečistých.

Co platí o mládí života, to platí také o dalším životě. Každý skutek je příčinou jiných následků, ať jsme si toho někdy vědomi neb nejsme. To musíme učiniti si kázní životní, v tom jest moudrost životní.

Jsou doby zkoušky života, okamžiky, na nichž záleží celá budoucnost, dle toho, jak se v těch chvílích naše vůle svobodná rozhodne. Tu se podobá duše a život náš žhavému železu. Několik ran dostačí, že vezme docela jinou formu. V životě pak vezme člověk docela jiný směr. Proto se praví, že »v pokušení zkušén bývá muž« a že »blahoslavený jest ten, kdo mohl hřešiti, měl přležitost, ale neklesl«, blahoslavený proto, že se posílila vůle jeho v dobrém. Když tuto pravdu životní chceme viděti na obraze, můžeme jej naléztí ve sv. Písmě. Tím se stane řeč má přistupnější.

Nepatrná jest na oko událost Esaua hladovického, který lehkomyslně zadává své právo prvorozenství, ale ona má dalekosáhlé následky pro život jeho a pro děti jeho. Nepatrná na oko nezdrželivost otce při pití učinila děti sirotky a žebráky. Jako dědičný hřích to přechází na potomstvo.

Naopak zase skutek dobrý v takovém okamžiku rozhodném vykonaný stává se východištěm ku hojnému požehnání. Připomínám skutek Josefa egypt. v okamžiku, když lákán byl ku hříchu, »kterak tedy mohu to zlé činiti a hřešiti proti Bohu svému« ?

Život celý nás učí, že takové okamžiky stále se vrací a že mají vliv na další život. Kristus Pán to nazval: »den navštívení svého,« který když se poznává, má svůj blahodárný následek, když se zanedbá, vede ku zkáze.

Každá zkáza měla svůj vznik v nepatrné příčině, za níž se valila ostatní zla. Také dobré má své nepatrné začátky, které rostou. Jest to zákon Bohem daný. Kéž bychom všichni si toho byli vědomi a jednali dle toho, abychom byli moudří. Tentýž zákon nám hlásá i pouhý rozum.

III.

Celá řeč dnešní má za účel vrýti do srdce zákon příčinnosti mravní, t. j. že každý skutek má jisté následky. Ty následky se táhnou jako nit a působí ještě dále, právě tak jako hřích Adamův v nás nechal oslabený rozum, vůli i svědomí. Ta pravda však platí stále i o ostatních skutcích.

Mysleme si úhel sevřený dvěma čarami, co vidíme? Vidíme, že čím dále ty čáry běží, tím jdou dále od sebe. To jest přirozené. S chybou a hříchem jest to podobně. S počátku zdá se to býti jen malinká odchylka, malé skřížení, ale čím dále, tím více se rozchází a větší.

Kdybychom věděli, co často povstane velikého z maličkosti, věru že bychom byli moudřejšími v jednání svém.

Sv. Písmo to obrazně předvádí v knize Kazatel 10. v. 1. : »mouchy mrtvé kazí masť, že vydává ošklivou vůni«. Maličká mrtvolka voňavou masť proměňuje v smrdutou; dále praví Písmo sv. na téměř místě, že maličké bláznovství pokazí pověst muže, který stál v očích ostatních jako mudrlec.

Z toho jde ono vážné pravidlo pro život, že jest souvislost ustavičná mezi našimi skutky a následky jejich a že nemůžeme nikdy býti dosti opatrnými, nebo dosah skutku nelze tak lehce změřiti a trvá pravda vyjádřená slovy Mojžíšovými : váš hřích vás zachvátí.

Maria Panna, ten vzor duše lidské, nám ukazuje cestu. Ona plní přikázání všechna i očistu, ač bez poskvrny, ona uchová všechna slova v srdci svém, ač byla stolice moudrosti boží.

Blahoslavení, kteří ostříhají cest svých! Jednají a smýšlí tak přesně jako neposkvrněná Panna.

Rozum nás vede k poznání, že hřích má následky vždy na duši hříšníka, mnohdy na těle jeho aneb majetku. My je mnohdy vidíme v úplné souvislosti zrovna vedle sebe. Jindy jsou od sebe kus času vzdálené, ale ony souvisí spolu a zachvacují hříšníka tak nutně a přirozeně jako tíha vše k zemi táhne, jako oheň pálí a jed usmrcuje. Hřích můj proti mně jest vždycky. Necht se smějí tisíckrát lehkomyšlní lidé hřichu, on jest vždy příčinou dalších následků. My nemůžeme dosti prositi o dar sv. moudrosti, abychom jí se zachovali.

Když bychom si uvědomili, že se shledáme se skutky svými a že poneseme následky jejich, pak jest člověk brozně obrněn proti každému pokušení.

Můžeme na tu pravdu zapomenout, můžeme se jí smát, ale ona nás zachvátí. Aby nás nezachvátila, prosíme tolikrát Pannu Marii »pros za nás nyní«. V těch okamžicích, ve kterých na světě žijeme, prosme Pannu neposkvrněnou, abychom se hříchu každého báli. Amen.

Fr. Vaníček.

Hod boží vánoční.

Dnes přichází k nám nejvyšší prorok a učitel, neivyšší kněz a nejvyšší král náš

Zvěstuji vám radost velikou, neboť narodil se vám d. e. Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově.

Luk. 2, 10—11.

Ten kýžený Spasitel, jehož jsme s toužebností za ranní tmy každodenně čekali, po jehož příchodu ještě včera jsme volali: »Ó Emmanueli, králi a zákonodárce náš, očekávání národů a Spasiteli náš, přijď a spas nás!« ten Emmanuel vyslyšel již prosby naše a přišel k nám dnes. Ano, »Maličký narodil se nám a Syn dán jest nám!« Isai. 9, 6. Dnes »ukázala se milost Boha, Spasitele našeho, všechněm lidem, vyučujíc nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě a spravedlivě a pobožně byli živi na tomto světě!« Tit. 2, 11—13. Dnes »ukázala se dobrota a vládnost Spasitele našeho, Boha, který podle milosrdenství svého spasený nás učinil.« Tit. 3, 4—5. Jak bychom se tedy neradovali! Ano, když dnes v noci v to velebné ticho slavným hlaholem rozezvučely se zvony a zvaly vás na mši svatou půlnoční, zda nehlásaly vám: »Zvěstujeme vám radost velikou, neboť narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově!« A když sluha boží v slavném úboru přistoupil k oltáři a zapěl ten velebný chvalozpěv, který po prvé u kolébky Spasitelovy prozpěvovali duchové nebeští za jáсотu nesmírného řkouce: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!« — zdaž neozýval se v nejtajnějším záhybu srdce vašeho hlas, který vám pravil: »Zvěstuji ti radost velikou . . .«

A když v tom jasně osvětleném domě božím dnešního milostného dne rozezvučely se varhany jasněji než kdy jindy a celým chrámem neslo se nadšené zpívání: »Z života čistého — z rodu královského — nám, nám narodil se!« — zda nebylo nám tak, jako kdybychom slyšeli to slavné, věčně památné slovo andělovo: »Zvěstuji vám radost velikou . . .« A proto, když jsem vystoupil na posvátné místo toto, neznať jsem lepšího pozdravení nad to, které anděl pastýřům betlemským dal, pravě: »Zvěstuji vám radost velikou . . .«

A v radostný dnešní den, kdy král nebeský z Panny naroditi se ráčil, kdy pokoj pravý s nebe sestoupil, kdy nebeská

vojska chválcích a veblicích Boha nad Betlemem se ukázala, poslechněme i my anděla k pastýřům betlemským promlouvajícího. Pojdme i my v duchu do Betlema a vizme, kdo v těch betlemských jeslech leží. Tažme se, proč k nám Spasitel v podobě služebníka přichází.

Vzal ná sebe podobu služebníka a přichází k nám, aby byl nejvyšším prorokem a učitelem naším, nejvyšším knězem naším, nejvyšším králem naším.

To budiž předmětem dnešního našeho rozjímání.

Ó nejdobrotivější Ježíši! Přijmi to prostičké rozjímání, které nyní ku počtě a chvále tvé s pozorností konati chceme, jako projev vroucích díků za tvoje svaté narození!

Duchu sv., osvět náš rozum, abychom pravdy přednášené dobře pochopili, pohni naši vůli, bychom povinnosti z nich plynoucí ochotně plnili!

P o j e d n á n í.

I.

Spasitel se narodil, aby byl naším nejvyšším prorokem, učitelem.

Ve tmě nevědomosti, ve tmě hříchů tápalo lidské pokolení; proto bylo mu třeba učitele, který by je poučil o jeho clli. Sám pohanský mudřec Sokrates uznával toho potřebu, aby člověk byl s nebe poučen.

»Musíme čekatí,« pravil svému žáku Alkibiadovi, »až nás někdo naučí, jak se máme k Bohu a k lidem chovati.« — »Ale kdy to bude,« tázal se žák, »a kdo bude tím učitelem?« — »Týž to bude,« odvětil mistr, »pod jehož ochranou člověk stojí; ale nejprve musí sejmouti tmu s ducha našeho, abychom mohli rozeznávatí dobré od zlého!« — A jindy pravil: »Nepochybuji, že Bůh pošle v příhodný čas k lidem někoho, jehož sám vyučí, aby jim nejdůležitější tajemství ohlásil, jak lze odpuštění hříchů dosáhnouti.«

A koho Sokrates tak jistě očekával, na toho poukazovali u národa vyvoleného proroci starozákonní. Byli to zbožní a horliví mužové, které Bůh čas od času lidu židovskému posílal, aby proti nepravostem kázali a lid k polepšení nabádali. Připomínali slíbeného Vykupitele, předpovídali mnoho o jeho narození, životě, utrpení, smrti i o jeho oslavení, a mnozí z nich obdrželi od Pána moc konati zázraky.

Všechny vlastnosti proroka v mife největší měl a povinnosti prorocké nejdokonaleji plnil božský Spasitel sám. Byl od Otce svého poslán ne jako obyčejný poslanec, ale jako vlastní Syn, »jsa oblesk slávy a obraz podstaty jeho.« Žid. 1, 3. Praví svatý apoštol: »Když přišla plnost času, poslal Bůh Syna svého, učiněného z ženy, učiněného pod zákonem.« Gal. 4, 4.

Proroci byli muži svatí a zbožní, ale Spasitel byl nejsvětější Syn boží, jenž jediný mohl se odvážiti k otázce: »Kdo z vás bude mne trestati z hřichu?« Jan 8, 46.

Proroci lid poučovali, žáný z nich však nedovedl lid tak nadchnouti, jako náš dobrý Ježíš, jehož slova stáčila, aby mnozí z posluchačů i zaměstnání své opouštěli a za ním šli, jak v Písmě sv. čteme. Ježíš Kristus poučil nás o cili našem; pověděl nám, že jsme děti nebeského Otce, a že v tomto životě máme se připravovati na věčné s ním spojení. Všechny pohybnosti, které lidstvem zmítaly, všechnu tmu nevědomosti zapudil tak, že sv. Jan krásně o něm napsati mohl: »Bylo světlo pravé, kteréž osvětčuje každého člověka, přicházejícího na tento svět.« Jan 1, 9. Pravdou věčnou zůstane, co Spasitel sám o sobě řekl, pravě: »Já jsem světlo světa; kdo mne následuje, nechodí ve tmě, ale bude mít světlo života« Jan 8, 12. — A jako působil svým učením na rozum, tak působil svým celým životem na vůli člověka. Neboť at se jednalo o kteroukoli ctnost, o cokoliv dobrého, vždy na před činil, pak teprve učil. Učil slovem i příkladem, jak výslovně praví Skutk. ap. 1, 1: »začal Ježíš činiti a učiti«.

Proroci proti nepravostem kázali; nikdo však z nich nekázal vroucněji, nadšeněji a účinněji nad Spasitele. Jeho kázání získala nebeskému Otci mnoho kajícníků, vyvolala mnoho slz lítosti. —

Proroci předpovídali budoucí věci; Spasitel dopodrobna předpověděl mnohé události svého utrpení a své smrti, zkázu města Jerusalema, mučednickou smrt Petrovu, přirozenou smrt Janovu, konec světa.

Proroci činili z moci Bohem jim propůjčené zázraky; Spasitel však činil zázraky z moci vlastní, jak řekl: »Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi!« Mat. 28, 18. Ba učinil tolik zázraků, že sv. Jan tvrdí: »svět by nemohl ani obsáhnouti těch knih, kteréž by psány býti měly.« Jan 21, 25.

Věru, Spasitel jest tím prorokem, kterého předpověděl umírající Mojžíš: »Proroka jako mne vzbudí vám Hospodin Bůh váš z národu vašeho a z bratří vašich, jeho poslouchati budete.« Spasitel jest nejvyšším učitelem všeho lidstva, hlasatelem zákona nového, zákona milosti a lásky. A právě ta milost a láska jeví se v tom, že *chtěl býti též nejvyšším knězem lidstva.*

II.

Jako předčí všechny proroky, podobně vyniká nade všechny kněze, a proto zove se *jest knězem nejvyšším.* Sám jsa bez hříchů neměl toho potřeby za sebe obět přinášeti; ale lidstvo to bylo, které jeho oběti potřebovalo. Na zemi ležel těžký pacient, veliký nemocný, a proto sestoupil s nebe veliký lékař. A ten léčil rány způsobem dosud neslýchaným: béře naši nemoc na se, abychom my ozdravěli; »zsinalostí jeho uzdraveni jsme«. Is. 53. 5. Jeho obět převyšuje všechny dřívější oběti tak, jako skutečnost stín; její cena jest nekonečna. Nad to trvá kněžství Spasitelovo na věky: denně obnovuje se obět na Kalvarii dokonaná skrze ruce kněží novozákonných; nebylo marně prorokováno Da-

videm: »Ty jsi *velekněz na věky* podle řádu Melchisedechova.« Žalm 109, 4.

O ceně předražené oběti Spasitelovy lepší představu si učiníme, přirovnáme-li ji k oběti některého obyčejného člověka. Křestan Serapion, příjímím Sindonites, t. j. v bílé roucho oděný, odebral se do jistého pohanského města, nechal se za cenu dvacíti stříbrných za otroka pohanským kejklířům prodati a tak dlouho jim sloužil, až je svým příkladným životem v pravdě náboženství křestanského poučil. Jeho poučování, prosbám a ctnostem podařilo se pohany přiměti k tomu, že se rozhodli došavadního hříšného života zanechati a státi se křestany. Stavše se učenáky Kristovými, vedli bohobojný život a s vděčností fekli jednou Serapionovi: »Bratře Serapione, tys nás vysvobodil z otroctví nevědomosti a hřichu; nyní jest na nás tobě svobodu darovati.« A chtěli mu dáti peníze a propustiti ho na svobodu; než on je prosil, aby peníze dali chudým, sám se vystěhoval do Řecka a opět se nechal v Spartě prodati jednomu váženému měšťanovi, jenž se přidržoval bludného učení Manicheova, a tomu měšťanu tak dlouho sloužil, dokud jej i jeho rodinu do lůna církve neptivedl.

Co jsou však ty oběti, které Serapion přinesl, proti obětem, který přináší věčný kněz Ježíš Kristus? Z lásky k nám stal se věčný, nesmírný Bůh dítětem. Z lásky k nám stává se Bůh nejvyšší bohatý chudým člověkem; chlév jest jeho příbytkem, hrst slámy jeho ložem, plenky jeho purpurem. »Nebo znáte milost Pána našeho Ježíše Krista, že jsa bohatý, učiněn jest pro vás chudým, abyste vy chudobou jeho zbohatli.« II. Kor. 8, 9. Z lásky k nám nešťtí se oběti nijaké a stává se smrtelným člověkem, ba »červem, a ne člověkem, pohaněním lidí a vyvrhelem obce«, Žalm. 21, 7, »nemá podoby ani krásy, pohrdaný a nejposlednější z mužů, muž bolesti.« Isai. 53, 2—3.

Krásně vystihl nesmírnou obětavou lásku Spasitelovu svatý Rehoř Naz.: »Kristus se obětoval; stal se chudým, abychom my chudobou jeho obohaceni byli;

přijal způsobu služebníka, abychom my svobody došli;
sestoupil s nebe, abychom my povýšeni byli;
byl pokoušen, abychom my zvítězili;
snesl pohrdání, aby nás oslavil;
zemřel, aby nám život daroval;
na nebe vstoupil, aby padlé k sobě pozdvihl.«

A aby ovoce vykoupení svého všem lidem přivlastnil, založil království, ovšem království duchovní, *chtěl býti i nejvyšším králem lidstva.*

III.

Již dříve než se narodil, oznámil anděl jeho královský úřad, když zvěstoval Panně Marii: »Dá jemu Pán Bůh stolicí Davida, otce jeho, a kralovati bude v domě Jakubově na věky a krá-

lovství jeho nebude konce. « Luk. 1, 32—33. A brzy již po podivuhodném příchodu jeho na svět podán jasný důkaz, že jest králem. Z dálného východu přicházejí mudrci, vzdávají Ježíškovi v jeslích hold úcty a víry a obětují mu dary — nejprve zlato — odznak to krále. Když pak Pán Ježíš lid vyvolený k Bohu vedl, učil a záračně sytil, sám ten lid poznal, že není obyčejným člověkem, obyčejným mužem, a chtěl ho učiniti králem. Ba před posledními svátky velikonočními připravil Spasiteli takové holdování, tak slavný průvod, uvítal ho s takovým jástem a nadšením, jak se na krále, slaví-li do hlavního města svůj vjezd, sluší. Byl před svou smrtí obžalován, že prý se dělá králem, nezapíral toho před soudem. Když se ho Pilát ptal: „Tedy král jsi ty?“ Odpověděl Ježíš: »Ty pravíš; já jsem král. Království mé není z tohoto světa.« Jan 18, 36—37.

Ano, království jeho není odtud, království jeho jest duchovní, jest jím církev sv., kterou založil, aby vedla lidi k věčnému spasení, ahy ovoce jeho vykoupení jim přivlastňovala. Sám Spasitel jest na věky nejvyšší neviditelnou její hlavou a církev po celém světě se rozprostírá, jak již v žalmu 71, 8. předpověděno: »A panovati bude od moře až k moři a až do končin okrsku země!« A všechna knížata, všichni panovníci celého světa mají se státi jeho poddanými, mají vstoupiti do církve a uznati svrchovanou moc a nejvyšší království Syna božského, neboť »má na rouchu a na bedrách svých napsáno: Král králů, a Pán pánů.« Zjev. 19, 16. Jemu zajisté řekl Bůh Otec: »Dám tobě národy v dědictví tvé a ve vladařství tvé končiny země.« Žalm. 2, 8. »A když uváděl jednorozeného Syna svého na okrsek země, poručil andělům: »Klaňte se jemu všickni andělé boží!« Žid. 1, 6.

A jak dobrotivým jest ten král náš! S láskou a milostí vládne svým věrným; »milost rozlita jest na rtech jeho.« Ž 44, 3. Nežádá od svých pod svých poddaných žádných obětí, žádných dávek, jenom o spasení jejich duší se mu jedná. Proto dalo by se očekávati, že všichni lidé s radostnou ochotou budou pod jeho žezlo skláněti své šíje, ba že za milost považovati budou, přináleží-li do království Kristova, a že za to děkovati budou. Než, bohužel, jsou lidé, kteří jen neradi se podrobují žezlu lásky Spasitelovy, kteří volají: »Nechceme, aby tento kraloval nad námi!« Třeba by těchto slov neužívali přece skutky jejich svědčí, že nechtějí Spasitele míti svým králem. Ba někteří se přímo a otevřeně v odboj a vzpouru proti svému králi staví, stávají se jeho nepřáteli, zapomínajíce, že »nepřátele své spravuje prutem železným a jako nádobu hrncářskou roztříští je.« Žalm. 2, 9. Silou neodolatelnou, dřívě neb později je zničí.

Ozývá li se tedy v společnosti dnešní hlas: »Pryč od Boha — Pryč od Krista — Pryč od Říma — Pryč od církve« — třeba s důrazem odpověděti, že tak volají jen šílenci zkáze věčné zasvěcení. Neboť věčně pravdivým zůstává slovo sv. Petra před veškerou pronesené: »Není v žádném jiném spasení!« Skutk. ap. 4. 12. Usiluje-li dnešní lidstvo vystaviti si budovu časného blaho-

bytu bez Krista, bude se jí nedostávatí základu a bude vystavěna jen na písku. »Nebo žádný nemůže jiného základu položit, mimo ten, kterýž položen jest, jenž jest Ježíš Kristus « I. Kor. 3, 11. Budova bez základu jest vratká, a kdož ji obývají, jsou v ustavičném nebezpečí, že budou zasypani. Chce-li si tedy lidstvo stavěti palác blahobytu bez Spasitele, podniká marnou a nebezpečnou práci a jde vlastní zkáze jistě vstříc.

Podrobujme se tedy rádi a ochotně sladké a dobrotivé vládě božského Spasitele, věčného krále našeho!

* * *

Nejmilejší! I pro nás přišel Kristus Pán na svět; i naším nejvyšším jest učitelem: kolikráte pravdy sv. evangelia jsme slyšeli, tolikráte Kristus k nám promlouval, nás osvěcoval, nás poučoval; a přece jsme ho snad někdy neuposlechli, ba slyšeti nechtěli, jako oni židé, kteří volali: »Tvrdá jest řeč jeho, kdo ji může slyšeti?«

Spasitel je naším nejvyšším knězem; za nás se denně obětuje na oltáři a my snad se té oběti vyhýbáme aneb jen s neúčinností, nepozorností, roztržitostí jí se zúčastňujeme, hříchů svými a zatvrzelostí svou ovoce utrpení jeho na sobě máme. Ó jaký to nevděk od nás!

Spasitel jest i naším nejvyšším králem; chce i nad námi vládnouti, chce v srdci našem svůj stánek míti a vybízí nás: »Synu, dcero, dej mi srdce své!« Přís. 23, 26. My snad někdy odpíráme, aby byl naším králem, snad někdy voláme: »Nechceme, aby tento kraloval nad námi!«

Nuže, v dnešní milostný den, kdy více než jindy poznáváme lásku boží, slibme Spasiteli:

Dobrý Ježíšku!

Jsi naším prorokem, učitelem; — chceme tě poslouchati, a světlem slova tvého se řídit. Svaté světlo slova tvého — vod nás ve tmách života, a přiveď na konci jeho — tam, kde věčná blahota!

Jsi naším knězem; — chceme nejsvětější oběti tvé vždy zbožné a rádi obcovati a sami sebe tobě v obět líbeznou se vydávati!

Jsi naším králem; — chceme srdce své tobě celé věnovati! Tvými jsme, tvými býti chceme, a prosíme tě, abys nejen zde, ale i na věčnosti milostně nám kraloval. A jako se z narození tvého dnes zde radujeme, dej, abychom na tomto světě dobrý život vedli, a po smrti k tobě přijíti a s tebou se radovati mohli na věky. Amen.

R. S.

Hod boží vánoční.

V čem se objevuje sláva novorozeného Spasitele.

»Viděli jsme slávu jeho, slávu jakožto jenorozeného od Otce.« Jan 1. 14.

Narození Páně nazývá se v Písmě sv. jeho slávou. Tak čteme u Isaiáše proroka: »A zjeví se sláva Hospodinova,« 40. 5., a opět: »Vstaň, osvět se, Jerusaleme, neboť přišlo světlo tvé, a sláva Hospodinova nad tebou vzejde.« 60. 1.

A sv. Jan ve svém evangeliu, když oznamuje narození Ježíšovo dle těla, přidává: »A viděli jsme slávu jeho.« Proto i církve sv. ve včerejších hodinkách církevních a při mši sv. nadšeně volala k věřícím dítkám svým: »Zítřa uzříte slávu jeho.« Avšak kde jest ta sláva narozeného Vykupitele? Veliká byla sláva jeho, nad pomyslení veliká, dokud na nebi kraloval zástupům duchů nebeských; nyní však leží v chlévě na nejvyšším chudičkém. Syn od věčnosti v lůně nejvyššího a všemocného Otce nyní opuštěn nemá nic vlastního leč chudičkou Matku a tu beze vši pomoci. Kde nalezneme tu slávu zde v prostých jesličkách mezi dvěma němými tvory? Přistupme blíže, poklekneme v duchu před božským dětátkem a poznáme jeho slávu, jak byl předpověděl prorok Isaiáš, jak ji spatřil evangelista sv. Jan a jak církev sv. s nadšením na ni ukazovala.

P o j e d n á n í.

1 Když se narodil ode všech očekávaný Vykupitel, a blahoslavená Panna, Matka jeho, zabalila v pleny a uložila do jesliček, přivedl pěstoun sv. Josef, jak se vypravuje, vola a oslátko, aby zimou zkfěhlé dítko zahřivali. Spasitel ukazuje nám svou slávu mezi dvěma němými tvory. Vůl pode jhem zobrazoval národ israelský pode jhem zákona; oslátko, symbol hlouposti, naznačuje pohanstvo zaslepené a oddané pošetilé modloslužbě. K oběma, vyvolenému národu i pohanům sestoupil Syn boží, Stvořitel ku tvorům nehodným, Pán ku poddaným, Nesvětější ku hříšným. A právě v tom lze poznati slávu Boha!

Každý velice chválil kdysi mocného a moudrého krále arragonského Alfonse, když pomohl jistému venkovanu vyprostiti z bahna oslátko, jež tam uvázlo. Kdyby tu bylo někoho jiného po ruce, nebylo by se to slušelo na krále; ale že nebylo, kdo by nešťastnému venkovanu pomohl, byla ochota králi ku cti a zjednala mu lásku i u poddaných, kteří mu méně byli nakloněni. — Ale, co jiného bylo celé pokolení lidské nežli bytostí obtíženou nesnesitelným břemenem a zabředlou v bahně hříchů a blízké záhubě. Nikdo nemohl pomoci ze zoufalého stavu, jedině Bůh, a ten sestoupil se slávy své na svět a vysvobodil člověka z bahna hřichu. —

Volá k sobě k jeslím ve chlévě chudé pastýře, zástupce národa židovského, osvěcuje a naplňuje je štěstím; volá mudrce z da-

lekého východu, zástupce pohanstva, i ty osvěcuje a oblažuje. A tak vidíme první záblesk slávy novorozeného dítěte božského.

2. Sláva božského dítěte zjevuje se v jeho plenkách čili chudobě. Pán všeho světa přichází na zem v oděvu tak chudičkém, mezi služebníky své a chce býti nejposlednějším a nejnižším ze všech! Sláva boží záleží v jeho velebnosti; jestiže však tato velebnost pro lidi se zahaluje a k nejnižší snižuje, vyzaruje sláva tím více. Tak Mojžíš zahalil svou tvář zářící, aby israelité mohli se přiblížiti a mluvit s ním. 2. Mojž. 34. Božskému dítěti náležela při narození tatáž sláva, jakou měl při svém proměnění na hoře Tábor; poněvadž by nikdo z pozemčanů nemohl takové jasnosti nebeské snést, zbavil se jí na čas Spasitel a oblekl v chudičké plenyky.

Tak činí i král pozemský, odkládá často roucho a slávu královskou, obléká se v oděv poddaných, aby tito otevřeněji a důvěrněji mohli s ním obcovati. Proto velice byl oblíben slavný král francouzský Ludvík XI, že se často objevoval v obyčejném šatě. — Ale co jest to vše proti Synu božímu, jež spatřujeme dnes v jesličkách chudičkých mezi dvěma němými tvory; odložil všecku slávu a velebnost božskou a objevil se lidstvu, jakoby byl nejposlednějším ze všech synů lidských. A to jest právě jeho slávou a zároveň slávou naší!

3 Sláva božského dítěte zjevuje se dále v přibytku, kterýž si zvolil: v opuštěném chlévě, když přibytky lidské jiným ponechal za nocleh a místo odpočinku. Alexandr Veliký spatřil prostého vojínů zimou ztřeštěného a dal jej ihned posaditi na svůj trůn blíže ohně, když se vojín vzpamatoval a viděl se na trůnu mocného pána a krále, seskočil rychle polekán a pln strachu. Ale Alexandr zvolal: »Sednouti si na trůn královský stojí u Peršanů život, ale tobě to život zachránilo.« A za ten šlechetný skutek byl Alexandr dlouho od souvěkých oslavován!

Podobně oslavovali Julia Caesara, že jediný slušný přibytěk svůj nabídnul na pochodu vojenském nemocnému vojínu a zůstal po blízku, aby ho ošetřoval. — Ale co jest to vše proti Synu božímu, který opustil město a vznešené přibytky lidské a uchýlil se za město a zvolil si za přibytěk chlév zcela opuštěný! Celý svět přenechal nevďečným lidem a vyvolil si místo nejposlednější.

4. Sláva Vykupitele narozeného zjevuje se dále v slabém těle dítěte. Sotva narozen předchází hned jako vojevůdce příkladem svým vojínům, na cestě ku nesčetným velikým a slavným činům. Když Alexandr Veliký na pochodu do Persie přišel do pusté, pro sníh a led neschůdné krajiny, ulekli se vojínové namáhavé cesty a zpěčovali se dále jíti. Král seskočil s koně a pokračoval v cestě sněhem i po ledu a nadchnul tím všecky vojíny, že jeden druhého předstihoval v přemáhání obtížné cesty.

A kde vůdcové volali k vojsku nikoli »ku předu«, ale »za mnou všichni«, pokaždé ukázali vojínové pravé divy statečnosti. — Avšak co tito vůdcové činili v mužném věku, učinil Kristus již

jako malé dítě v jeslích, kde příklad dal, jak cvičiti se máme v odříkání a trpělivosti.

Podrobiti se jiným připadá mnohému za těžko. Syn boží podrobil se ediktu císaře, jehož byl sám Pánem. Po důstojnostech baží synové lidští; ten, který si mohl zvoliti na světě důstojnost největší, spokojil se chudičkým chlévem. Po bohatství ženou se všichni, chudobě vyhnutí se hledí každý; Syn boží zvolil si kol sebe vše to nejchudší: Matku, pěstouna, přibytka, oděv nejprvnější.

Po veselí a zábavách jedině honí se lidé světa, nikdo nechce trpěti ani nejmenší nesnáze a nedostatku; Syn boží za kruté zimy nemá teplých peřinek, spokojuje se špetkou slámy prostřenou v jeslích. Protože všichni lidé mají nechuť a odpor k sebezapráání a odříkání a přece těchto ctností jest nám na nejvyšší třebe: vzal na sebe Syn boží přirozenost lidskou, oby nás naučil boji a způsobu boje proti rozmařilostem světa a rozehrál láskou k zápasu tomuto. A v tom jeví se sláva božského dítěte!

5. Sláva narozeného Spasitele ukazuje se v peřinkách jeho, t. j. v seně a slámě, čili pohrdání světem. Seno, tráva jest obrazem slávy světa.

»Všeliké tělo, praví Isaiáš prorok, jako tráva jest, a všeliká sláva jeho jako polní květ . . . Ushla tráva, a spadl květ, protože duch Hospodinův povanul na něj.« 40. 6, Krásné jsou zelené nivy, zahrady tisícerymi květy ozdobené: zle trochu žhavější paprsky slunce ničí v okamžiku všecku tu krásu. Dříve než přišel Kristus na svět, zaujati byli lidé krásou a půvabem věcí pozemských, zapomínali na věci nadzemské a nebeské a řtili se v záhubu časnou a věčnou. Přišel Syn boží na svět, slunce a světlo světa, a paprsky žhavými svých statků a ctností spálil pozemské květy marnivosti lidské, takže sláva světa se zatemňovala a opadávala jako květina a byla předmětem pohrdání u zbožných následovníků Kristových a zahanbením pro bezbožné. Podivuhodná byla sláva božského dítěte, předobrazena již v boji Davida s Goliášem. David ozbrojen jen prakem, kamínkem a holí pastýřskou srazil k zemi Goliáše obra i s jeho mečem, pancířem a kopím. Svět — Goliáš — napadá nás trojí zbraní: žádostí očí, žádostí těla a pýchou života. A hle, malý Ježíš učí nás v jeslích vítěziti nad světem trojí jinou zbraní podivuhodnou, kterou sám zvítězil: prakem pokory, kamenem chudoby, holí trpělivosti, v chlévu mezi dvěma němými tvory, zabalen plenkami a položen na tvrdé slámě v jeslích.

K zemi srazil slávu světa, takže milliony učedníků Kristových opouštěli dobrovolně, čemu se svět klaněl, vyhledávali samotou, chudobu a utrpení. Čeho se svět dříve štítil, to bylo touhou křestanů a chloubou. A tak příklad božského dítěte, který podivuhodnou změnu způsobil v řadách lidstva a dějinách světových, ukazuje slávu Syna božského.

6. Sláva narozeného Spasitele zjevuje se konečně v jeslích, chudičkém trně královském. Jesle, z nichž němí tvo-

rové přijímají potravu, zvolil si Bůh za svůj trůn. Většího snění a pokoření nedá se ani mysliti.

A přece z jeslí uvádí v pohyb nebe i zemi, táhne k sobě vše zdola i shůry, jak již Hageáš byl předpověděl: »Ještě maličko jest, a já pohnu nebem i zemí, mořem i suchem, a pohnu všemi národy, a přijde žádoucí všechněm národům, a naplním dům tento slávou, praví Hospodin zástupů.« 2. 7.

Kdo slyšel kdy, že dítě v kolébce nažene strachu králům a uvede v pohyb celý okresek země? Ježíš v jeslích pohnul národy, když cisarfe Augusta, pána všech národů, pohnul, že odložil titul pána. Svet. 53.

Polekal krále Heroda a s ním celý Jerusalem; takže svatý Augustin pln úžasu volá: »Čím bude trůn soudce, když již kolébka dítěte přivádí v zmatek a zděšení krále pyšné a mocné?« Polekal zlé duchy v podzemí, jichž modly kácely se k zemi, když malý Ježíš na cestě do Egypta kolem se ubíral. — Za to však přilákal sobě pastýře z Betlema, přivábil mudrce z dalekého východu, přitáhl zástup malých mučedníků, jež Herodes pro Ježíše dal v Betlemě a okolí povraždit.

Jaká sláva zjevuje se tu božského dítěta na slaměném lůžku v jeslích!

A proto můžeme dnes zvolati všichni se sv. Janem: »A viděli jsme slávu jeho, slávu jakožto jednorozeného od Otce.« A ta sláva zjevila se nám podivuhodně v jeho chudobě, pokoře, trpělivosti, poslušnosti a pohrdání světem. Jestliže však již nyní v jeho největším ponížení jeho sláva jest tak veliká, že ani chlévem ani jeslemi ani tvory němými nemůže býti zakryta a zatemněna: jak nekonečně veliká a pozoruhodná bude sláva Ježíše Krista, až ho spatříme v nebesích s anděly a svatými, přicházejícího s mocí velikou a velebností, Pána a soudce živých a mrtvých!

U jesliček poklekněme dnes a prosme božské dítětko, aby jako se nyní usmívá na nás přívětivě a sladce, přijal nás na milost při druhém svém příchodu v milosrdenství a otecké lásce za dítětky své, bratry Kristovy a spoludědice slávy věčné.

Dle M. Fabra S. J. *V. M. Váchal.*

Na slavnost sv. Štěpána, prvomučedníka.

Štěpán, pln jsa milosti a síly, činil veliké divy a zázraky v lidu.

Skutk. apošt. 6, 8.

Ve světě zuřil od jakživa hrozný boj a zápas mezi dobrem a zlem, mezi ctností a neřestí, právem a bezprávím, pravdou a lží, mezi zákonem božím a lidskou nevázaností. Dnešní slavnost jest nám, nejmilejší, nejlepší toho dokladem. Sv. Štěpán, pln jsa milosti a síly, činil veliké divy a zázraky v lidu. Přivrženci zlého však povstávají proti němu, hádajíce se s ním, skřípajíce na něho zuby, vyvrhují ho z města, kamenují ho. Tento boj zuřil

ještě po dnes a to jak v nás tak i mimo nás. Zdá se, jako by v každém z nás dvojitá bytost a mimo nás dvojitý svět byl, který si navzájem nepřátelství přisahal.

Od té doby co Ježíš na svět přišel, nepřátelství se ještě zvětšilo, poněvadž od té doby dobří co do síly a podpory získali, za to však též odpor zlých tužším a houževnatějším a jejich útoky prudšími se staly.

Co se potírá, jest vždy nauka a církev Kristova. Změnil se jen od času k času způsob boje a obrany, způsob zápasu a upotřebení druhu zbraní. V prvních stoletích křesťanské éry byli křesťané ohněm a mečem potlačováni. Později vystupovalo kacířství jednotlivců co odporůkyně křesťanství. Potom nastaly doby barbarství a nevědomosti, během kterých brutální lidské vášně a hrubá nevěra nadvládí měly. Následoval svědomí prázdný servilismus oproti stejně tak svědomí prázdné světské moci, a konečně vzpoura duchů proti církvi Kristově. Za našich dnů není, aspoň v civilisovaných zemích, už žádných krvavých pronásledování, doby barbarství a brutálnosti pominuly, nové výplody pověry a nová kacířství jsou jen řídká. V dnešní době zápasí spíše náboženský indiferentismus, náboženská vlažnost o panství. Svět není nyní zbožnější, k víře náchylnější, krátce ne lepší, než lidé za dřívějších dob byli. Naopak jsou dnes u věcech víry a svědomí méně úzkostliví. Člověk se vůbec o to nestará, a ještě méně se trápí otázkami, co v oboru náboženském pravda a co jest klamno.

Nejmilejší! Na počest sv. Štěpána, neohroženého bojovníka a mučedníka za pravdu, budu dnes proti tomuto indiferentismu a proti předsudkům, z nichž on pochází, mluvit. Ovšem že dle příkladu sv. Štěpána, leccos při tom pro odpadlé a zbloudilé bratry příkrého a bolestného řečeno bude. Stane se tak však jen pokud toho věc sama vyžaduje, a s onou láskou, kterou evangelium a prvomučedník sv. Štěpán též dokonce i proti nepřátelům doporučuje a velí. Nuž co dím? Nikoliv s láskou k nepřátelům, nýbrž s láskou ke bratřím chci mluvit. Kéž by moje slova též s laskavostí, dobrotou, a bez předsudku ale též bez indiferentismu byla přijata.

P o j e d n á n í.

Nejmilejší! Jsou zbožné, ale i naivní duše, které se diví, že náboženský indiferentismus tak hojným jest a nad tím ustavičně nafkají a hořekují. Já však myslím, že se třeba diviti, že počet náboženských indiferentistů ještě větší není. Proč by měl ještě větším býti? Pro předsudky, které dnes téměř všude proti katolickému náboženství panují.

I. První jest, že prý naše náboženství zastaralé jest. Už před roky pravil nějaký mladý důstojník k jednomu kazateli: »Velebný pane! co kázáte, jest sice velmi dobré a krásné; ale pro naši dobu se to nehodí! — »Podivno! Horuje se dnes jinak pro starožitnosti, někdy až takovým způsobem, že se jejich pravost

ani nezkoumá, nýbrž nejnovější výrobky moderních továren na starožitnosti co pravé vzácnosti za drahý penz se kupují. Náboženství však má, čím starší jest, tím více na ceně ztráceti.

A přece bychom měli za to míti, že právě ono zaslouží, aby vždy víc a více v účtě bylo, poněvadž jeho věk žádným mameň, nýbrž skutečností jest, a poněvadž žádná jiná instituce během tak mnoha století, ve změně tak mnoha poměrů, proti útokům tak mnoha a tak mocných nepřátel, se vždy stejně pravdivou, stejně života schopnou, stejně ctihodnou neosvědčila, jako ono. Když vše kolkolem pádem hrozilo, když vše ostatní se zdálo zpuchřelé a shnilé, ukazovalo se ono ve vždy omlaďující se síle a svěžestí, tak že právem říci se mohlo: Stat, dum volvitur orbis. — Čověku co pochodeň pro jeho rozum, co pudič pro jeho srdce a fedidlo pro jeho vůli, od Boha vštěpeno, rozvíjelo se víc a více, částečně i jiné formy přijalo. Co do podstaty zůstalo vždy to:éž. Když katolická církev, strážkyně a učitelka pravého náboženství Ježíše Krista, nové články víry stanovila, tož to nebyly takové, skrze které by dřívější články víry byly změněny anebo dokonce odstraněny.

Říká se naše náboženství prý jest staré! Byť i sebe mladší bylo, tak by i to se kritisovalo a vystavovalo. Hned by tu svět byl s otázkami, proč Bůh, když naše náboženství pravé jest, tak dlouho čekal se zjevením jeho; proč právě nyní potřebno jest, ačkoliv lidstvo též bez něho tak dlouho obstáti mohlo; proč nám těžší jho nésti jest, více věřiti třeba jest, než našim předkům?

Nová náboženství jsou shnilé výplody lidské pýchy a jiných lidských vášní. Pouze tyto a nedostatečná výchova náboženská veliké části lidu, potom často nedostatek myšlenek a lehkověrnosti, jež bludařům jejich dílo ulehčily, umožnily to, že koukol tak silně dafiti se mohl a umění svůdnické tak velikých výsledků docílilo.

II. Druhý předsudek, proti němuž naše náboženství bojovati musí, jest, že se od dob svého zakladatele a jeho prvních nástupců, totiž apoštolů, změnilo; ono prý není už to od Krista založené náboženství, nýbrž výsledek duchovní temnoty, kněžského podvodu, dočasného, na svět se přihrnuvšího barbarství a politického tyranství. Kterak může však křesťan takovýmto tvrzením i jen na okamžik víry poskytnouti? Jest to vůbec rozumným způsobem pomyslitelno, aby Bůh své vlastní dílo kdy opustil, aby jeho porušení, zkolení anebo zničení dopustil? Odezřeme-li od tcho, neslbil Kristus svým apoštolům, když jim rozkaz udílel, aby nauku jeho kázali, že s nimi zůstane. t. j. jimi svou pomoc propůjčl až do skonání světa? Možno však tomu jinak rozuměti, než že Kristus své apoštoly a jejich nástupce (když apoštolové až do skonání světa žiti neměli) ode všech bludů při vykonávání svého úfadu apoštolského chrániti bude? Nejsou dále římská papežová nástupcové apoštolů? Neřekl Kristus k Petrovi, knížeti apoštolskému, že jest skála, na níž církev zbudována býti měla, a že tatáž branami pekelnými přemožena nebude? Neseslal Kristus

apoštolům Ducha svatého, aby je na vše upamatoval, čemu on (Kristus) sám učil? Jak by to bylo za takových okolností možno, aby církev Kristova, tedy katolická církev, se byla v podstatných věcech kdy změnila, aby kdy byla v bludy upadla, na bezcestí se byla dostala? Jak dříve už podotknuto, dokázala a osvědčila svoji sílu, svoji neodvislost vzhledem na stanovené články víry po vše doby a za všech okolností, vzdor mnoha a velikých obtíží a nebezpečí, vzdor svůdných lákání a ukrutných pronásledování. Církev není jako nějaký básník, jenž na toho nejkrásnější hymny chvály skládá, jenž nejlépe za to platí, ne jako řečník, jenž nyní nebe, v nejbližším okamžiku peklo zapřísahá, aby cíle svého dosáhl, jako filosof, jenž podle způsobu okolností, dnes toho, zítra jiného systému se přidržuje, a onen, jenž se mu nejlépe hodí, důvody hájí, jež na první okamžik překvapují, zaslepují a matou, při bližším zkoumání však se co bezpodstatny ukazují, jenž by zasloužil, aby na místě filosofem trefněji sofistou nazván byl. Ona mění z důvodů potřeby dle různosti dob a míst nanejvýše svoje ceremonie, obřady a formule modliteb, vůbec svoje zevnější zařazení bohoslužby a zvyků, jakož i svoji disciplínu. Vše to však nenáleží k podstatě, k obsahu náboženství, netýká se žádného článku mravouky a věrouky.

Kdo svévolně v náboženství od Krista blásaném a od církve podstatné změny učinil, jsou spíše nevěrnými se stavší synové, kteří evangelium a bibli vůbec dle záliby a náhledu jednotlivce vykládají.

O jak oblažujícím jest pro nás, nejmilejší, svědomí a přesvědčení, že naše víra, naše náboženství, naše církev, pravé, nezfalšované jsou, a tak pevně stojí, že ani svět, ani peklo toho tam nikdy nepřivedou, aby právem říci mohly, že naše náboženství není už více ono od Krista založené, nýbrž výtvořem prostnosti a bláhovosti, s druhé strany klerikální vládychtivosti a rozvoje politické moci.

III. Promluvmě nyní o třetím předsudku, s nímž se naše náboženství často setkává.

Říká se, ono nedostačuje už více nynější vzdělanosti, pokroku nové doby ve všech oborech lidského vědění a umění. Chtějí je jako sluhu, který se invalidním stal, propustiti, jako využitkovany nástroj stranou postaviti. Že křesťanské náboženství nesmyslným pohanským naukám o modlách, nejhavnější pohanské zhoubě, hrůzoplnému pohanskému otroctví v nejširších kruzích přítrž učinilo; že civilisovaný svět před spoustou, kterou kdysi barbarské hordy a půlměsíc jí jednou hrozily, uchránilo; že nevyhnutelným se stavším bojům mezi civilisovanými národy humannější charakter dalo; že vědu a umění před úplným úpadkem zachránilo; že jeho se vmíšení do světských rukou často okolnostmi nejen nutno bylo, nýbrž že též profánním zájmům člověčenstva užitek přineslo, — to vše se tu a tam připouští.

Těmito úkony však — prý — církev svoji roli dohrála. Její doba prý nyní uplynula, světské zákony, světská výchova uhlaženější zevní vzdělání, zvýšený cit cti prý lidstvu dostačiti

mají. Nevědí však ti, kdož takové věci tvrdí, že pouze světské zákony lidským vášním oproti často úplně bezmocny jsou a to právě tehda ponejvíce, když by měly od osob zachovávané býti, jež docela i příkázáním božím a církevním dlouho a tvrdošíjně odporují. Světské ráme není s to, aby docílilo, aby zákony zachovávané, ani aby veškery přestupky zákonů potrestány byly. Ono potřebuje nutně spolupomoci náboženství, jež i vzhledem na zachování sociálního řádu, tudíž první podmínky veškeré civilizace a veškerého pokroku, nejláhodárnější vliv na lidstvo vykonává. Netřeba nad to bohužel připustiti, že světské zákonodárství v mnohém ohledu ani dle toho zařízeno není, aby nepřislusností odpomohlo. Upozorňuji jen na policejní a tiskové zákony v některých státech.

Zamezují na příklad prvnější nejrzejší, veřejnou nemravnost, ano organisovanou prostituci, pak svůdné divadelní produkce všeho druhu? Zamezují zákony tiskové veřejné vyvěšování zcela bezbožeckých, kolportáž a výprodej nemravných obrazů a sošek, rozšiřování bezbožeckých, atheistických a pohoršení dávajících děl tiskových? A když světské zákony existují, jež by těmto nezbednostem měly přítrž činiti, bývají též vždy přesně a pravidelně, krátce účinným způsobem prováděny? Nestávají se často předmětem nejzpujnější potupy a pohany? A za těchto poměrů měl by vliv a působení náboženství a církve skutečně býti zbytečným? Když tím není, nemůže se tato činnost právě ve zpočátku zvláště vyvíjeti?

Co se vyučování týče, jest ono nyní ovšem mnoho rozšířenější a všestrannější, než kdy vůbec bylo. Zkušenost však s dostatek učí, že nejen pouze vyučování býti, nýbrž i dokonce učencem býti též u jinak špatných lidí se shledává. Francouzský filosofický spisovatel Viktor Cousin (zemřel 12. ledna 1867), zakladatel t. zv. eklektické školy, jež jistě v podezření není, že přítelem katolického náboženství a obhájcem jeho zájmů jest, napsal: nejen pouhé rozšíření vyučování, nýbrž především náboženská výchova má větší mravnost v zápětí a zvyšuje tím též sílu obrany vlasti. —

Co třeba pak o zevním vzdělání, o zevním se chování říci! Ono není i v nejnižších třídách lidstva už tak hrubé jako kdysi. Nikoliv; nenalézáme však i v peleších neřestí a u lidí, jejichž nesvědomitost téměř bodu kulminace dostoupila, nejuhlaženější, nejzpronevěřilejší společenské formy?

Cit cti konečně měl by více zmoci, než vše ostatní? Ale i odzrájce od toho, klademe čest buďto v to, co též dobré a pravé jest, anebo v něco, s čím rozšafnost a urozenost neslučitelný jsou.

V prvním případě nestojí čest s náboženstvím v odporu. V druhém případě jest to, co cti se zove, ve skutečnosti protivou její, totiž hanbou. Čest v pravém slova smyslu nesrovnává se jen dobře s náboženstvím, nýbrž nemůže bez něho ani býti.

Čest bez náboženství podobá se oné soše Nabuchodonosorově, jejížto hlava ze zlata, jejížto nohy z hlíny byly. Byli lidé, kteří pro mluvu od někoho jiného užívanou, ovšem že ne útlou, ale snad obvyklou a běžnou, téměř bez sebe byli a nad nepřilíšnou urážkou na cti takovým způsobem povyk dělali, jako by se bývalo o něco hrozného jednalo; pak ale si žádného svědomí z toho nedělali, když v duchu buď rodiče synovi, anebo příbuzným bratra, anebo choti chotě, anebo nevěstě ženicha, každým pádem státu občana a snad nebi duši vyrvali. Jak to bylo možno? Tím, že lidé oni se falešným, nikoliv pravým citem cti věsti dali a se právě tak málo o náboženské, jako o státní zákony starali. — Vzpomeňme si na ony starce, o nichž prorok Daniel mluví, že oni, ačkoliv sami soudci, ale poněvadž ne bohabojní a pouze svým vášním oddáni, při zavřených dveřích obět tajně zabili!

Tak věrme tomu, nejmilejší, že ani světské zákony, ani rozmnožené vyučování, ani uhlazenější způsoby života, ani to co cti zoveme, s to nejsou, aby náboženství nahradily. Bez něho nebude možno pravou blaženost na světě založiti, nezištné, ano obětavé lásky ku bližnímu docíliti, velikým a zastaralým nepřátelstvím přitřít učiniti, v utrpení pravé útěchy podati, trvale a vydatně k ctnosti nabádati a od nečesti zastrašovati.

IV. Zbývá ještě, nejmilejší, o jednom živém předsudku proti našemu svatému náboženství mluvit. Říká se o něm, že jest nepřitelem svobody, a pomocnicí despotismu. Tato předhůzka jest zase lež, jakou lid a zvláště nezkušená mládež do tenat lákána bývá a se svádí, aby zatím nespokojenost a nepořádek se dělal, potom za zmatku se lov podnikl. Kristus pravil: »Dejte císaři, co jest císařovo.« — Císařem vyrozumíval však každou řádnou vrchnost, jež proti jeho příkázáním nejedná. Kdo též, než křesťanské náboženství, pouta otroctví v mnohých končinách světa, kde panovalo, roztrhal, a chudým, práva zbaveným, ztýraným otrokům člověka důstojnější osud zjednal? Kdo, než křesťanské náboženství, učí, že před Bohem není žádného rozdílu mezi lidmi, než onen, jenž lepší anebo horší stav duše oddůvodňuje? Kristus přišel na svět pro vše lidi bez rozdílu, trpěl za vše, zemřel za vše; církev uděluje všem svým dětem svátosti, nejen mocným vznešeným, zámožným a vzdělaným. — Sv. Augustin dí: »Svoboda jest něco krásného a velikého; musí však svůj základ ve svobodě duše míti.« —

Kdy jest duše svobodna! Tehdy, když se v otroctví hříchu nenalézá. A kdož jest zárukou pravé svobody? Ježíš Kristus, jenž pravil: »Když mým slovům věříte, máte pravdu a s ní svobodu.« — Kde naproti tomu Ježíš Kristus a jeho nauka, kde tedy pravé náboženství vyznáno není, zachovááno není, tu mají stejné slova Jugnothova platnost: »Nedostává se jen kupců na ty lidi; ku koupení jsou všichni.« Macchiavelli pravil: »Když se brány kostelů uzavrou, musíme ony vězení otevřítí.« — Netřeba mi zajisté vysvětlovati, co tím říci chtěl, nýbrž dokládám na místě toho: »Kde se kříž rozbil, tu se musejí lidé brzo pod mečem

skláněti « Ano přikop, do kterého od národa kříž svržen byl, jest hrobem svobody téhož národa.

Uvažme to dobře, nejmilejší, a nedejme se od svatého náboženství, jež jsme od svých otců zdědili, nikdy a ničím odloučiti. Bojujme statně a vytrvale proti všem nepřátelům svého náboženství dle příkladu sv. Štěpána, jenž pro víru krev svou prolil. Zůstaňme i my dle jeho příkladu své víře vzdor proti ní živěným a rozšiřovaným od nepřátel předsudkům věrní až k poslednímu okamžiku své pozemské pouti, abychom se sv. Štěpánem jednou do věčné slávy vejíti mohli.

Dr. A. Indroušek.

Na slavnost sv. Štěpána, prvomučedníka.

Poučení pro duše sklamané.

»Aj, já posílám k vám proroky a moudré a učitele: a z těch (některé) zabijete a ukřizujete a (některé) z nich budete ve školách svých bičovati a budete je honiti z města do města.«

Ev. sv. Mat. k. 23. v. 34.

Prvotiny mučednické slaví dnes sv. církev.

Nejhorlivější ze služebníků církevních, jáhnů zvaných, stojí dnes za branami města, v mladém věku svém obklopen přerozmanitými nepřáteli. Pod ranami jejich umírá a za ně se modlí. Svatý Jeronym zaznamenal tradici, že v těch místech, kde byl svatý Štěpán ukamenován od židů, byl také zabit Abel od Kaina. Krev nevinná tekla a obracela zatvrzelé.

Sv. Štěpán umírá dříve než viděl rozkvět svaté církve, než viděl žeň své práce. Zde na světě viděl jen sklamání svých nadějí a prací. Jeho učení bylo odpíráno, jeho modlitbě odpovídáno kamením, a jeho zázrakům nevěřeno.

V tom, přátelé drazí, jest poučení pro život všech, kdož žítí chtějí zbožně v Kristu.

Úděl tohoto světa pro všechny zbožné duše jest sklamání mezi tím, co chtěly a mezi tím, čeho se dožily. Čím více jsme připraveni na toto sklamání a čím méně očekáváme, tím můžeme být spokojenější.

Boj životní jest řada sklamání, odměna ponechána jest pro věčnost. Spasitel praví totéž ve slovech o prorocích, které posílal. Oni nesli moudrost a učení Páně a dostali za to smrt, kříž a bič a vyhnanství.

Osudy starých proroků nejsou dosti známy, ač jest v nich mnoho poučení pro náš život. Proto vezměme za předmět dnešního rozjímání poučení, které nám dává sv. prvomučedník, jenž dočkal se stejného osudu se všemi proroky, o nichž Spasitel mluvil. Ovoce rozjímání budiž příprava na přčetná sklamání, která život s sebou jistě ponese.

P o j e d n á n í.

Proroci byli o l israelských vždy navštíveny odměněni. Oni setkali se s odporem jako sv. Štěpán. Vzpomeňme si, prosím, jen aspoň na některé, dokud vám v paměti zůstali. Mojžíš byl v úctě u lidu, ale 40 let snášel jeho odboj a reptání, až konečně zemřel na pomezí svatě země. Samuel byl v úctě, ale na konci jeho činnosti přišli israelité s prosbou: udělej nám krále, jako mají národové vůkol. Celý život mezi nimi pracoval a na konci viděl, že takřka marně pro ně pracoval. To byli ještě proroci, kteří zemřeli smrtí přirozenou, ač celý život jejich byla práce a sebezapření, přece konec byl sklamaný. Však ten nezdár je neučinil malomyslně, oni pracovali dále.

Ty také jsi zákonodárce ve tvé rodině jako Mojžíš, ty jsi učitel zákona jako Samuel a nedej se másti, když všechny tvé rady a rozkazy tak dobře míněné potkávají se s nezdarem u tvých svěřených, kteří ti odpírají, dle své vůle chtějí jednati. To trvá čas, a sice třeba celý život tvůj jako u Mojžíše a Samuele, ale konečně třeba po smrti vzejde tvé slovo a rada. Štěpán kázal do poslední chvíle, a když uši zacpali, modlil se za protivníky své a modlitba jeho a příklad vzbudily církvi sv. Pavla apoštola, jenž se po dvou letech obrátil od zatvrzelosti své.

Vzpomenete-li si na další proroky, jaké vidíte divadlo? Eliáš se skrývá v jeskyni a na horách a celý život jeho byl jako útek plaché zvěře před pronásledovateli, takže nebylo snad samoty v zemi sv., kde by byl nehledal skrýš, a jednou dokonce usedl umdlen a hladov pod jalovec a přál sobě zemřít. Všechna láska po spravedlnosti mu dala vidět jen poušť, pronásledování a nepřátelství. Jest to obraz duše sv., která trpí pro spravedlnost. A jsou duše i dnes, které podobně trpí pro svou zachovalost a poctivost. Jest odměna života dána jen vytrvalým v dobrém.

Prorok Micheáš byl vsazen do žaláře a o chlebě a vodě živen v úzkosti. Mezi proroky, kteří pilou rozřezání a mečem padli, jest tak často jmenovaný Isaiáš. Mezi kamenovanými proroky jest Zachariáš, syn Joviady, který byl zabit mezi chrámem a oltářem.

Nejvíce utrpení z proroků nesl Jeremiáš, o němž nejvíce z utrpení jeho víme. On jest v tom ohledu obraz Spasitele. Všichni proroci byli předobrazem Spasitele, na něž ukazovali a o němž mluvili, cestu k němu připravovali. Svým utrpením předobrazovali kněžství Páně, svým učením prorocký úřad, svými zázraky královský úřad jeho.

Co tyto vyvolené nádoby Ducha sv. vytrpěti musily, jest celé mučednictví. Jeremiáš od mladosti sloužil v chrámě, jsa z rodu Levího, a od mladosti vyvolen k úřadu prorockému, ale jaké utrpení s ním souviselo. Jen něco málo budiž připomenuto. Za svatého krále Josiáše začal Jeremiáš učit. Ale král zemřel mlád a Jeremiáš vydán v pronásledování. Jednou lid se zapřísáhl proti němu, Jer. 18. v. 18; jindy muži z jeho rodiště Anathót ukládali mu o život, protože prorokoval o jménu božím, Jer. 11.

v. 21. (Neprorokuj ve jménu Hospodinovu a neumfeš v rukou našich.) Jindy Jeremiáš byl od kněží a proroků zachvácen a vlečen k smrti. Jen od nejstarších lidu, kteří pamatovali Josiáše krále svatého, byl zachráněn. Jindy mučil jej Tasur, 20: v. 2., jindy jej král Sedeciáš dal do vězení. Později když Assyřtí obléhali Jerusalema, obvinili jej židé, že jest spojen s nepřitelem, protože káral hříchy lidu a proto hodili jej do cisterny, kdež by se byl málem utopil v bahně. Když dobyt byl Jerusalema, Jeremiáš utéci se musil do Egypta a tam smrtí násilnou, mučednickou dokončil život svůj. Jaká to řada protiventství!

Toliko dva muži nad ním vykonali milosrdenství. Jeden z nich byl známý král Nabuchodonosor, který při zvěti Jerusalema dal Jeremiáše strážiti s rozkazem, aby mu neublížili, ale do rozkazů jeho jednali. Druhý byl mouřenín, který jej z cisterny zachránil.

Kde jest klíč k tomu tajemství? Ten klíč k tomu dává Jeremiáš, 5. 30.: proroci prorokovali lež, a kněží plesali rukama svýma, a lid můj miloval takové věci, což se stane v nejposlednější čas jeho? V tom jest ten klíč. Lid to tak chtěl: slyšeti lahodící lež a pohrdnouti nemilou pravdou, ale i tím, kdo ji hájí a nese.

Když vezmete v úvahu přečetné listy proti církvi a víře a malinký počet listů a knih viru sv. hájících, vidíte hned, čemu rád lid tleská a v čem si oblibuje. Falešní proroci jeho mu tisknou a píší věci, které rád slyší a čte, ne věci, které mu jsou nutny. —

Vezměte schůzku lidu, v nichž se mluví mu o věcech časových, jak navštíveny jsou a jak se v nich mluví! Jen to, co se jim líbí a co uši lechtá, ne to, co jim prospívá a jest nepřijemné. Když by jiný začal mluvit, aj, jak krátce by musil mluvit. »Lid můj miloval takové věci.« Ale věci, které se člověku líbí, ty nejsou podmínkou spasení, nýbrž věci, které se věčných pravd dotýkají, které srdce a vůli k dobrému obrací. Takového učitele srdce si nezamiluje, ono má odpor jakýs k němu.

Poučení z toho nám přece jde, že nesmíme nikdy zanedbávati ten učitelství úřad v rodině a v přátelstvu, kdyby byl sebe neoblíbenější aneb tak neoblíbený jako prorok Jeremiáš, který o sobě pravil, »učiněn jsem ku posměchu celý den, všichni se mi posmívají«. Jer. 20. 7. Však což z toho jde? Vizte ty denní ohromné a přečetné posměchy věcem nejsvětějším. Jsou listy, které jsou vycvičeny jen na tento způsob psaní a nic jiného nedovedou napsati. Všechny věročlánky jsou jejich terčem, všechny svátosti jejich posměchem, sám Bůh jejich žákem. A to vše nesmí nás mást, ani nás nesmí zdržet od zachování a hlásání sv. pravdy, kdyby tisíckrát jsme byli posmíváni jako Jeremiáš a jako sv. Štěpán. To jest boží zákon, že síla v slabosti se ukazuje.

Většina světců umřeli dřívě než mohli viděti dílo, jak si je v duchu představovali. Dožili se sklamaní pro sebe, ale nebyli

oklamání a nepracovali nadarmo. Oni pracovali a trpěli v oddanosti do vůle boží.

Což má toto poučení z mužů svatých pro nás význam? Pro náš všední život a všední povolání? Ovšem že má v mnohém směru.

Všichni žijeme ve světě, kde se mnoho slibuje a málo splní. Každý člověk prožije a dočká se sklamání. Jediné co neklame jest naděje božská, sv. náboženství. My bychom rádi tomu všemu odpírali jako ti ubozí lidé Mojžíši, Eliáši, Jeremiáši a sv. Štěpánu atd., ale marná snaha. V našich plánech se dočkáme zklamání, nač si nejvíce člověk zakládal, nejvíce jej sklame. I svatým poslušm božím se tak dělo a to měrou osutou. Čím více kdo čeká, tím více se sklame. I ty duše sv. horoucí láskou k Bohu planoucí neviděly dílo své dokončené až v nebi. Svatý Štěpán až na popravišti viděl nebe otevřené a Syna božího na pravici boží.

To jest jedno poučení pro náš život důležité. Kromě Boha vše pomíjí a klame. Člověk tomu odpírá sice, ale marný odpor. Svět pomíjí, Bůh trvá.

Druhá poučka jest: pracovati pro Boha a ne pro odměnu vezdejší. Zde ji marně čekáme. Mojžíš nevešel do země, svatí neviděli ovoce setby své. Konejme dobré bez čekání odměny vezdejší. Jest to takřka záruka odměny boží, když zde mnoho sklamání se dočkáme, neboť odměna nám zůstává v platnosti. Zde bych mohl vám ukázati tolik příkladů z rodinného života. Matka se starala, pracovala, šetřila a zapírala, aby její děti měly živobytí pojištěné a lepší a ona s nimi. Když dost se nastarala a nazapírala a viděla děti dorůstat a blížiti se sen její k vyplnění — zemřela. Zde se nedočkala své tužby — a odměnu neztratila, vzala lepší. Kdyby odměna vezdejší byla pružinou jejich skutků, pak by ztratila zásluhu.

My jsme jako Mojžíš prorok na poušti. Blížíme se sv. zemi, ale čtyřicet let musíme bloudit kolem ní po poušti v mnohém sklamání. To poučení nám sv. Jakub dává z proroků, k. 5. v. 10.: »Bratří, za příklad zlého skončení práce a trpělivosti vezměte si proroky, kteří mluvili ve jménu Páně.« Zde nám sv. apoštol to poučení pro život dává na příkladě sv. proroků všech. Pracovali, trpěli, jménem božím mluvili a jak zlé zakončení vzali. Jedny křižovali, jiné bičovali, jiné pilou řezali, jiné honili s místa na místo, ale to vše je nezmátlo, oni vytrvali v trpělivosti, práci, sebezapření a došli koruny, spatření Boha, jako sv. Štěpán v okamžiku smrti viděl. To jest poučení pro všední život a všechna možná sklamání, která nikoho neminou. Buď trpělivý a pracuj a doufej. Výsledek ponech Pánu Bohu.

Také však máme poučení pro duševní život náš. To poučení leží v tom, že chceme vždy viděti výsledky své práce, zapření a i modlitby. A to nechťjme. Pracujme a čkejme. Sv. proroci pracovali, trpěli, ale výsledek neviděli, leda jen z dálky aneb jen v poslední chvílce. Bďte a modlete se a poslouchajte svého svědomí, třeba by se vám zdálo, že žádných pokroků ve ctinosti

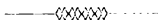
nevidíte a že stejní jste, věřte, že všude duše pokračuje, kde se bdí nad ní, modlí a svědomí poslouchá.

Plň povinnosti svého stavu, třeba by ti byly odporné, vychovávej dítky své bohobojně, třeba bys nemohl říci, jak daleko se jich milost boží dotkla. Jen svět svým příkladem a svým slovem jako svíce na svícnu postavená a nech vše ostatní, hlavně výsledek své snahy nech nevyzpytatelnému úradku božímu. Jen nedej se žádným protiventvím másti a pracuj a trpělivě si veď dále. Sv. Štěpán neviděl výsledek svého utrpení. Kameny dopadaly, kletby zaznívaly a zuby skřfoaly, a Šavel šaty hlídal. A hle, jak se věci změň za krátký čas. Šavel bude Pavlem. Proto jest v tom veliké pouačení pro praktický život: nesmíš očekávat ihned výsledek práce a sebezapnění. Jsi-li zvláštní, Bohu milá ná-doba, pak právě ti nebude dopřáno viděti výsledek, za to však — tváf boží! Jen neumdlévej v práci, v modlitbě, v povinnostech, v sebezapnění, výsledek přijde i když se ho nedočkáš, a odměna přijde, byt bys i nežil již. Krásně o tom praví kazatel v Písmě sv. k. 11. v. 1—6 : »Pust chléb svůj po vodě mimo tekoucí, neboť po mnohých časích jej najdeš . . . Ráno rozsívěj símě své a u večer ať nepřestává ruka tvá: neboť nevíš, které více vzejde, to-li či ono ; a pakli obě spolu, lépe bude!«

Nám přichází, že jsme pracovali někdy v dobrém nadarmo, jako bychom chléb po vodě byli pustili, ale není tomu tak, neboť po mnohých časích jej najdeš. Shledáš se s každým skutkem svým i s každým křížem a křížkem svým a s každým protiventvím utrpným a — budeš viděti tváf boží — a přijme ducha tvého. Toť má koleda vám, kteří všichni povoláni jste žíti v Kristu Pánu našem.

Celý náš život se podobá žalmu »Miserere«, který se zpívá v pašijový týden v Římě v sixtinské kapli; při každém verši zhasíná se svíce, až na konec v přítmí zavzní hlas zvěstující vzkříšení Páně. Ta světla zhasínající to jsou naše naděje a plány v životě, které všechny minou a zajdou, a ten jasný hlas naposled, to jest hlas sv. naděje v odplatu spravedlivou — boží.

Zápas jako Štěpán, sviť příkladem svým jako on, pečuj o boží čest jako první jáhen a přenech výsledek svých prací Pánu Bohu, jehož slávu máš jednou spatřiti. Amen.

Řeči příležitostné.

Promluva k vánočnímu podělování.

Podává Václav Müller.

Shromáždili jsme se k významné slavnosti, v lesku nádherné síně pod stínem vánočního stromku připravila vám tu, moji draží, láska hojně dárků. Již básník náš K. Jar. Erben píše:

Hoj, ty štědrý večere,
přetajemný svátku,
co as komu dobrého
neseš na památku?

V pravdě přetajemný jest svátek ten! Dítě narodilo se nám, Syn dán jest nám! Sám božský Syn vzal na sebe přirozenost lidskou, člověkem učiněn, aby sňal s člověka břímě hřichu a učinil ho opět dítětem božím a dědicem věčného života. »Ukázala se dobrota a vlídnost Spasitele našeho Boha, který ne ze skutků spravedlnosti, ale podle svého milosrdenství spasený nás učinil.« Tit. 3, 4. 5.

A tato dobrota jakoby rozechřála srdce lidstva, jakoby zapálila oheň lásky v nich. Mrází nás, když procházíme se po zříceninách nádherných paláců pohanských v Římě, v Pompeji a jinde, neboť každý poznává, že tu byl přepych, nádhera, ale čiši z toho ledové srdce, neznající bídy bližního, pamatující pouze na sebe!

Ale jak se změnilo vše. Syn boží přišel na svět, ležel v jeslích, kterýžto drahocenný poklad uchován v Římě v chrámě Sta Maria Maggiore a tam na místě, kde zůstal snš ležeti, vyzařuje láska objímající všechno lidstvo.

Tajemný svátek, ale radostný, neboť i vám přinesl dobrou milosrdná srdce vašich dobrodinců, kteří, když ode všech opuštěni, svých rodičů a pěstounů zbaveni, stáli jste v širém světě, ujali se vás.

Jak významný tedy jest pro vás štědrý den, tento přetajemný svátek, kdy milosrdenství a láska boží líbá takřka čelo lidstva a rozdmychuje v nich navzájem lásku a milosrdenství.

Milosrdenství a pravda potkaly se, spravedlnost a pokoj políbily se. Žalm 84.

Nuže, moji drazí, nám nezbyvá, než abychom poděkovali dobrodincům vašim. Hle, oni nejen že vám vše připravili, přišli mezi vás, přišli vznešení dobrodinci, i sám arcipastýř vás zavítal do středu vašeho, aby se s vámi radoval, že dítě narodilo se nám, aby radoval se z radosti vaší.

Co jim za to dáte? Nejprve jménem vašim přeji dobrodincům, aby dostalo se jim toho, o čem se nám vypravuje v životě světice sv. Alžběty Durynské. Nesla těžký koš darů chudým a hle proměněny jsou v růže. Kéz i dary, které dobrodinci vaši nasbírali, promění se v růže milostí a zásluh před trůnem všemohoucího.

Ale tím není vaše povinnost vyčerpána. Nejen slovem »Zaplať Bůh« učinili jste zadost své povinnosti. Vaši dobrodincové nechtí slova, ale skutky. Také oni v bídě vaší k vám nepromluvili krásnými slovy, ale skutky dle vůle Spasitele. Ne ten, který mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale kdo plní vůli Otce mého, kterýž je v nebesích.

I u vás třeba skutků!

A poněvadž dobrodiní budí vděčnost, budiž i v životě vašem účinná vděčnost:

1. *k Bohu.* Vše, co máme, máme od Boha. On jest naším Stvořitelem, který učinil nás svým obrazem, on jest naším Vykupitelem, jenž učinil nás svými bratry, on jest naším Posvětitel, jenž učinil nás dědici svých milostí. Sv. Augustin vzpomíná toho slovy: »Bože můj, jak mám za to vděčiti, že's mne učinil člověkem.« Vše máte tedy od Boha, i dobrodince vaše vám Bůh vzbudil. Mohli byste býti nevděčnými? Chtěli byste slyšeti výčitku, jakou stfhá prorok Isaiáš nevděčný národ israelský: »Syny jsem si vychoval a vyvýšil a oni mnou pohrdli.«?

Kněz básník František Doucha líčí nám v roztomilé básničce slepičku, která vodí kuřátka svá po dvoře a učí je volati dívčinu, pfinášející jim zrní. Co tu štěbetu, písnotu! Volají: »Děkujeme, děkujeme.«

A dívka slyšíc jejich vděčný písnot přiklad si z toho béře a praví: »Stejně učiním.«

Nejdřív Pánu Bohu
A potom všem dobrým lidem
o nás pečlivým.

Ano, dokažte též účinnou vděčnost

2. *k lidem.* »Vděčnost jest z ráje,« praví přísloví.

Podtvejte se, co se o vás dobrodinci nastarali, nasháněli a činí tak ustavičně den po dni, rok po roce. A proč? Ptejte se Spasitele v jeslích, jenž volá: »Nechte maličkých přijíti ke mně!«

Osvědčujte vděčnost. Moji draží, slovo nevděk ani mi v této chvíli nechce ze rtů; neboť nepodobá se nevděčný syn, dcera nebo chované nevděčnému apoštolu, jenž Mistra svého prodal za třicet stříbrných?

Doufám, že nestanete se jemu podobnými. Slibte jim v této posvátné chvíli, k čemu napomíná básník náš Jablonský:

tobě-li kdo dobře činí,
vryj to v desky mramorové.

Ano, vryjte to v srdce své a nezapomeňte na to po celý život! Kolikrát se vrátí v životě vašem tajemný svátek vánoční, štědrý den, nechť se ozve v srdci vašem vždy struna vděčnosti.

V této chvíli slibte, že budete následovat našeho Spasitele v jeslích, že se pfičiníte, seč síly vaše, aby se i o vás mohlo říci, »že prospíváte věkem, moudrostí a milostí před Bohem i před lidmi.«

Tak přinese vám štědrý den památku pro čas i pro věčnost. Amen.

Kázání o čistotě.

1. (paraenetické.*)

»Podobno jest království nebeské zrna hořčičnému, které sice nejmenší jest mezi všemi semeny, ale když vzroste, jest větší všech bylin a bývá jako strom, takže ptáci nebeští přilétajíce, bydlí na ratolestech jeho.« Mat. XIII. 31.—32.

I. Věřiti! Prvním předmětem víry jest Bůh, existence boží.
»Credo in unum Deum,« věřím v jednoho Boha.

Nebudu vás, milí křesťané, trápiti důkazy, že Bůh existuje, ne že by nebyly užitečny pro víru naši, ale nemáme dnes k tomu dostatečného času ani příležitosti, poněvadž předmět úvahy naší jest jiný, a pak lze toho náboženského přesvědčení dosíci i bez dlouhých důkazů.

Jak to? Všichni máme direktní či přímé poznání, že jest nějaká nejvyšší bytost, že jest Bůh; t. j. každý z nás má vědomí o tom, že má jisté povinnosti, které nejsou snad pouhou nějakou užitečností, nýbrž skutečnými, striktními povinnostmi. Každý z nás má totiž to vědomí, že musí býti na př. poctivým, i když ho nikdo nevidí a žádného nebezpečí není, aby byl prozrazen; toto vědomí, pravíme, každý má, ať už se zachová nebo nezachová podle něho. A jeden každý jest si vědom, že když se nezachová podle toho vědomí, se dopustil něčeho nedovoleného. Než, milí křesťané, v tomto vědomí, že máme určité, přísné povinnosti, jest ještě obsaženo vědomí, že jest někdo, kdo tuto povinnost ukládá, protože jinak bychom toho vědomí míti nemohli, jinak by nebylo pro ně základu. A kdo jest to? To jest Bůh. — Přímé poznání jeho existence, jak jsme právě vyložili, máme všichni. Ale, toto nepopíratelné, přímé vědomí o Bohu, kalí v nás a zakrývá nám naše zlá vůle sofismy, nepravdivými náměty a výmysly.

A, bohužel, že člověk těmito sofismům, úskokům a klamům někdy uvěří. Odkud to? To jest, milí křesťané, odtud, že reflexní, jasné, řekl bych vědecky oddůvodněné poznání a vědomí, že Bůh existuje, jest nesnadné a stojí mnoho přemýšlení, má-li vésti k jistotě, obrněné proti všem námitkám. A přece tak rád vzbudil bych ve vás, moji draží, bez veliké námahy, bez dlouhých reflexí živé přesvědčení, že Bůh jest. Nuže, pokusím se o to.

I kdybychom nedokázali, že Bůh existuje, neplyne ještě z toho, že není, že neexistuje; neboť k tomu by bylo ještě zapotřebí dokázati, že ho není; ale toho dosud nikdo nedokázal. To uznává každý učenec i nevěrec. Kdyby Boha nebylo, byla by mravnost tatam a člověk byl by bez cíle. K tomu ještě není

*) Z psychologických důvodů jmenuji ctnost, ku které navádím, teprve až když mysl nerušená a nezatemňovaná vášní, poznala svou povinnost, a kdy zároveň stržen most, jimž by se mohla zachrániti, duch nevěry.

existence boží pro nás nic lhostejného; nám jest zaujmouti vůči ní určité stanovisko ještě dnes, ještě této chvíle; ona jest pro mne poslední pohnutkou, proč ohnu koleno své, skloním šíji svou a pomodlím se. Tedy existence boží není pro mne ničím takovým, jako existence lidí na hvězdách; na tom mně, co se týče žití a mých povinností, pramálo záleží. Nebo, je-li v Africe ještě lev hnědý či není, jaký to má význam pro můj mravní život?

Proto budu dnes stejně klidně spát, aťsi existuje nebo neexistuje; leda kdybych přišel do Afriky a musil bych se míti na pozoru, aby mne nepozřel, tedy věděti, zdali tam ještě je, čili nic. — Tak tomu není, co se týká existence boží, existence nejvyšší bytosti. Neboť, když Bůh jest, mám k němu ihned určité povinnosti. Každý šlechetný člověk, vyvázne-li z nějakého nebezpečí, na př. je-li zachráněn před utonutím, jakmile k sobě přijde, ptá se: Zachránil mne někdo? a kdo? ať vůči němu vykonám svou povinnost. Tak také, když jest Bůh, tvůrce a Spasitel můj, jest na mně, abych znal a plnil povinnosti své k němu. Zkrátka, existence boží není pro mne nic lhostejného; a proto musím se o to starati, zdali Bůh je, či není. —

Tedy co? Uznáme existenci boží nebo neuznáme?

Kdybychom ji neuznali, pak, milí křesťané, máme ihned nej-
přísnější povinnost, od které nás nikdo nesprostí — my víme, není-liž pravda, co od ní závisí — pravím, striktní povinnost, aby-
chom co nejbedlivěji prozkoumali všechny důvody, pro které ji uznati nechceme a přesvědčili se, zdali platí nebo neplatí, zdali stačí nebo nestačí.

Pravím, draží křesťané, důvody! — »To je přežitě stanovisko, zpátečnictví, to je zotročování ducha« a p. — to nejsou, prosím, žádné důvody, to jsou leda nějaká tvrzení, prázdné, nabubřelé, nízké fráze. — Tedy všechny důvody proti existenci boží svědomitě prozkoumati. Než, moji draží, ještě nikdo nedokázal, že Boha není; proto, kdyby byl někdo mezi vámi, kdo by Boha popíral, bezpochyby nebude míti k tomu dostatečných důvodů. Ale, moji draží, jedno jest jisto — a to lze právě z toho, co jsme řekli, snadno nahlédnouti, totiž kdybychom zaujali stanovisko, že Boha není a kdybychom tedy existenci boží pokládali za klam, že za jedno nenabudeme nikdy pokoje: nikdy nenabudeme jistoty, že Boha není, ale stále se strachovati budeme: »Možná, že přece je, přece existuje — a pak běda mně!« a za druhé nenabudeme tím praničeho, žádného zisku, žádného prospěchu. Kdežto, jestliže jsme zaujali bez dalšího zkoumání stanovisko, že Bůh jest, připravili jsme si tím za jedno trvalý pokoj a za druhé nepozbyli jsme praničeho. Nuže, co jest lepší? Uznati existenci boží, nebo neuznati? Čeho se tedy přidržíme? My, není-liž pravda, drželi jsme, držíme a držeti se budeme pevného přesvědčení, že Bůh jest, a my jsme také ochotni, zaříditi se podle důsledků, z existence boží pro nás vyplývajících. Slyšte tedy, co pro nás z existence boží vyplývá.

II. Představte si, milí křesťané, dva lidi; jeden jest starý taškář, sobecký člověk, ať už žid nebo ne, druhý jest ctnost sama. Ale než vyvodím z toho důsledek, povím vám historku, abyste totiž poznali, jakého důsledku dělati nemáte, historku o jednom sedláckovi, který za panské roboty přišel k panskému soudci a stěžoval si na cizí krávu: Žaloval, že mu vlezla do jeho pole a tam škodu natropila. »To ovšem její majitel musí platit pokutu,« pravil soudce. »A čím pak jest?« otázal se ještě. Ale uslyšev, že to byla panská, vykřikl: »To, sedláčku, to je něco jiného.« — Nu, teď už vidíte, kam mířím. Koho tedy máte z oněch dvou lidí raději? Komu chcete více přát, nebo dobrodiní prokazovat, tomu šibalovi nebo poctivci, tomu ctnostnému nebo nectnostnému? Zajisté, že se rozhodnete pro ctnostného Nuže, když jest tomu tak, pak mně zodpovězte: Koho budeme více milovat, komu budeme více přát, sobě samým, kteří jsme sobectí, tvrdého srdce a hříšní, kteří co dobrého máme, od Krista Pána máme, jenž nás tomu naučil, nebo Bohu, nás tolik milujícímu, tak milosrdnému, tak pokornému, zkrátka, v každém ohledu tak milování hodnému? —

A, oč jej chcete více milovati? jen o kapku, či o nepoměrně, nekonečně více? Já myslím, že řeknete, že již dobrý vkus a dobrá záliba vám káže, abyste Boha o nekonečně více milovali. Nebo, opak o vás se domnívati, znamenalo by, domýšleti se o vás, že byste soudili a jednali jako ten panský soudce: Když to šlo o panskou, o jejich krávu, byla jeho soudnost a spravedlnost v koncích.

Než, když tak, moji drazí, smýšlíte, pak to i prakticky provádějte. Máte-li před sebou volbu, buď zapřítí sebe, třebaš až k bolesti, až k vytrpění muk mučednických, anebo zapřítí Boha až k hroznému nespravedlnosti, k hroznému urážce, pak se nerozpakujte zapřítí sebe a vůli svou, a dáti přednost Bohu, vůli jeho. Jedná-li se o to, milovati buď toho, jenž jest lásky nejhodnější, anebo sebe, t. j. člověka, který, i když mírně sama sebe posuzuje, zaslouží si spíše pokárání a trestu, pak celým srdcem přilněte k Bohu a nenávidíte sebe.

Toho, není-liž pravda, milí křesťané, nahlíží zcela jasně náš rozum, ale toho žádá rozhodně i naše srdce, náš ušlechtilý cit. Nebo, řekni mi, drahý křesťane: Miluješ svou matku? Dovedl bys vůči ní býti nevděčným? její lásku splácet nevděkem? — A hle! láska Boha tvého jest větší, neskonale větší, než láska tvé matky. Nevěšíš? — Rci, co mohl Bůh udělati více pro tebe? — Pro tebe, aby ti ukázal cestu k tvému cíli, sestoupil na zem a stal se člověkem! Pro tebe, aby smyl všecku vinu tvoji a otevřel ti bránu do života věčného, podstoupil děsné utrpení a prolil všecku krev svou!

Co mohl více učiniti? Ba láska jeho vynalezla ještě způsob, po skončeném díle vykupitelském přebývati s námi i nadále u vznešeném tajemství oltářním a spojovati se s námi tak úzce, tak velikomyslně. Zde se můžeš, drahý křesťane, kochat, zde slít,

zde připravovat na hody věčné. Ó rci, co mohl učiniti více? — A ty bys pohrdnul dobrodiními jeho, ty bys za lásku jeho neměl pro něho jiného než výsměch, urážku, nevděk? — Nevděk! Nenlí to jako když ústa hryzou ruku, která jim sousto podala? (jak trefně praví Shakespeare). Není to jako když dítě prosbu matky zpupně zamítá: Co mi je po tobě?

Ty se, milý křesťane, hrozíš, dopustiti se vůči Bohu tak hrozného nevděku. Nuže, jsi svobodný, ty máš volbu: Buď Boha zapřítí, nebo sebe; buď Boha milovati, t. j. toho, jenž pro své milosrdenství, pro svou dobrotu a lásku, pro svou pokoru jest lásky nejhodnější, anebo sebe, t. j. toho, který, i když sám sebe posuzuje, tolikrát už zasloužil si nenávisť a opovržení. Buď jako nevděčný syn odstrčíš od sebe Boha a vyplníš si svou, anebo vyplníš povinnost zdárného dítěte; buď se Bohu protiviš a řekneš: Co mně máš poroučeti? já si budu dělat, co chci, anebo řekneš: Čím se mám tobě, ó Bože, odměniti za všechno, co's mně prokázal, a budeš konat, co Bůh chce. — Tedy jedno z obou; obojí najednou splniti nelze. —

Jednej tedy, jak se rozhodneš! Buď povedeš život čistý a budeš Boha milovati a sebe nenáviděti, zapřítí; anebo povedeš život hříšný, chlipný, pohoršlivý a budeš svoje chtíče milovati, Boha pak nenáviděti a zapřítí. Jedno z obou! Buď budeš myšlenky nečisté zaháněti, žádosti přemáhati, příležitosti se varovati a Bohu sloužiti, anebo budeš se v myšlenkách nečistých kochati, žádostem hověti a příležitosti vyhledávati a Boha urážeti. Jak se tedy rozhodneš, jak budeš jednat? A to nejenom snad dnes nebo zítra, ale vždycky; neboť i ten se dopouští hrozného nevděku, i ten miluje sebe více než Boha, kdo jen jednou ho uráží, kdo jen jednou vědomě a dobrovolně jedná proti jeho přikázáním.

Ty's ještě nerozhodnut! Dobře! Uživej si, opojuj se slastmi trpkými a mžikovými tohoto světa! Znáš osud svůj? Ty's volil raději chvílku rozkoše než nekonečnou blaženost, ty's zakoupil si tresty věčnými okamžitý požitek zakázaného ovoce! Neboť slyš sv. apoštola, 1. Kor. 6, 9, 10: »Zdaliž nevíte, že nespravedliví nebudou královstvím božím vládnouti? Nemylte se! ani smilníci, ani modláři, ani cizoložníci, ani měkci — nebudou královstvím božím vládnouti.«

Nuže, viz, milý křesťane, mezi čím máš voliti: Buď Boha milovati, Bohu vděčným býti, sebe pak zapřítí a za to Boha na věky požívatí anebo sebe milovati a Boha urážeti, zle za to na věky od něho zavrženu býti. Ach, drahý křesťane, kdyby tě neměla láska a vděčnost vůči Bohu pohnout, abys žil život ctnostný, čistý, zachovalý, život podle vůle boží, pak se dej k tomu pohnout aspoň bázní před jeho hrozně trestající rukou. Amen.

P. J. Rybák T. J.

LISTY VĚDECKÉ.

Král Jindřich VIII. proti Lutherovi hájí sedm svátostí.

Podává prof. Jos. Staněk. — (Pokrač.)

Svěcení kněžstva.

O svátosti svěcení kněžstva pojednává Luther beze všeho pořádku. Sbírá tu a tam, kde se mu co hodí, ale všude ukazuje svou zlomyslnost. Kdyby měl tolik moci, jako má dobré vůle uškoditi, zle by se církvi vedlo. Mnoho slibuje, o velice zlých věcech mluví, ale nic nemůže dokázati a také se o to ani nepokouší. Celé jednání jeho ukazuje na nesmírnou nestydatost. Celé církvi věřiti se nemá; ale jemu samému ano, bez důkazu, a to i v takových věcech, kde by nevěděl sám, čemu věřiti, kdyby církev tomu ho byla nenaučila. A věřiti mu bylo by tolik, jako kaziti a ničiti církev.

Co jiného také obmýšlí ten, kdo odstraniti chce také svěcení kněžstva? Chce, aby sevšedněli služebníci, kteří tajemství boží vykonávají, a tím, aby sevšedněla i svatá tajemství sama. Toho jediného chce celým svým spisem dosáhnouti. Poněvadž tedy Luther o svátosti svěcení kněžstva soustavně nepojednává, vyběhne si tu a onde jeho dogmata, aby laskavý čtenář měl před očima ono množství nepravostí. Potom, myslím, nedá nám mnoho práce, přesvědčiti čtenáře, že Luther neobmýšlí nic jiného, než aby pravou víru Kristovu nevěrou zničil a zkazil. Co obmýšlí jiného ten, kdo učí, že mezi laiky a kněžími, pokud se týče úřadu kněžského, není žádného rozdílu?

Všichni prý jsou stejně kněžími! Všichni mají stejnou moc ohledně kterékoli svátosti. Udělování svátostí světuje se kněžím jenom s přivolením laiků. Svěcení kněžstva není nic jiného, leč pouhý obřad, kterým se volí v církvi kazatelé.

Kdo nekáže, není knězem leč obrazně, jako nazýváme podobiznu člověkem. Kněz může se zase státi laikem. Nezrušitelného znamení není ve svěcení kněžstva. Konečně, svěcení kněžstva samo, které by posvěcovalo na kněze lidi, kteří kázati nedo-

vedou, jest prý vynález lidí, kteří zcela nic nerozumějí ani věcem církevním, ani kazatelství ani svátostem. Bezženství kněží jest největší poblouzení, nejvyšší zaslepenost. Kristus chválí ty, kdo panici se stali pro království nebeské, Luther je přirovnává modlářským kněžím pohanské bohyně Cybely.

Vím dobře, že oku čtenářovu již se protiví ten seznam bludů Lutherových, ve kterém jest více haeresí, než bylo ozbrojenců v břiše koně trojanského. Hlavním bludem ovšem jest tvrzení, že svěcení kněžstva není svátostí. Ten-li se vyvrátí, vezmou za své všechny ostatní. Dle Luthera církev Kristova této svátosti nezná, ale církev papežova prý si ji vymyslíla. Málo slov, ale mnoho v nich nepravdy a nerozumu.

Především rozeznává církev Kristovu a církev papežovu. A přece jest papež hlavou téže církve, které hlavou jest i Kristus. Tvrdí, že církev si vymyslíla to, čeho si nevymyslíla, ale od Krista ustanovené přijala. Hlásá, že církev Kristova této svátosti nezná, ale jest známo, že na celém skoro světě není církve, která by se vydávala za církev Kristovu a nevěřila by, že svátost svěcení kněžstva jest pravou svátostí. A kdyby se i našel nějaký maličký kouteček, který by tomu nevěřil, ač myslím, že se nenajde, co by byl ten kouteček u porovnání s celou církví, která nejen Krista jest poslušna, ale k vůli Kristu i papeže římského a věří, že svěcení kněžstva jest svátostí? Ostatně trvá-li Luther na rozdílu mezi církví Kristovou a církví papežovou a tvrdí-li, že církev Kristova nezná svátosti svěcení kněžstva, ať nám tu církev jmenuje. Jedno jest jisto. Práví li, že církev Kristova nezná svátosti svěcení kněžstva a tvrdí-li, že církev, které v čele stojí papež, není církví Kristovou, eo ipso od pravé Kristovy církve odtrhuje nejen Řím, ale i celou Itálii, Německo, Španělsko, Francii, Anglii a všechny ostatní národy, kteří římského papeže poslouchají, aneb svěcení kněžstva za svátost uznávají. Když pak všem těmto národům upírá, že by náleželi k pravé církvi Kristově, plyne z toho, že buď pravá církev Kristova není nikde, nebo dle způsobu Donatistů obmezuje ji na dva nebo tři bludáče.

Jako smrtelnou stělu vypustil tvrzení, že svátost ta nemá nikde zaslíbenou milost; celý nový zákon prý se o ní ani slovem nezmiňuje a směšné prý jest vydávati něco za svátost, o čem se nemůže nijak dokázati, že bylo to od Boha ustanoveno. Není prý dále dovoleno něco tak upravovati, aby se zdálo, že jest to od Boha ustanoveno, když to od Boha ve skutečnosti ustanoveno není, ale má se nám všechno jasnými výroky písmena svatého dokázati.

Není-li v písmě sv. Nového zákona o této svátosti nikde ani zmínky, uvidíme později. Prozatím budeme o této svátosti jednati s Lutherem tak, jakoby té zmínky skutečně nebylo. Tou zbraní chce ubíti všechny skoro svátosti. Proti té stěle natluku si já od svého štítu železa, o kterém Luther sám tvrdí, že jest nemožno jej prorazit.

Luther dí totiž: Hoc sane habet ecclesia, quod potest discernere verbum Dei a verbis hominum, sicut Augustinus confitatur se evangelio credidisse, motum autoritate ecclesiae, quae hoc esse evangelium praedicabat. Tu vlastnost má církev, že může rozeznati pravé slovo boží od slova lidského, jak tvrdí Augustin, že autorita církve ho k tomu pohnula, aby uvěřil evangelium, poněvadž církev hlásala, to že jest evangelium. Má-li církev tu moc, — a Luther sám to přiznává — že může rozeznati slovo boží od slova lidského, nemá jí jistě odjinud než od Božha a nemá ji pro jinou příčinu, než aby se nemýlila ve věcech, ve kterých se mýliti nemá. Z toho základu, který nám sám Luther postavil, vyplývá, že církev má nejen to, co jí Luther připisuje, dar rozeznati slovo boží od slova lidského, ale i takovou schopnost, aby v písmě sv. rozeznala *smysl* božský od lidského. Neboť, co by prospělo církvi kdyby dle učení božského rozeznávala pravé písmo od podvrženého, ale v pravém písmě nedovedla rozeznati pravý smysl od nepravého? Konečně z téhož důvodu i to plyne, že i o těch věcech, které nejsou napsány, poučuje Bůh církev, aby neměla klamajíc se nepravdu za pravdu, ježto by z takového omylu následovalo nemenší nebezpečí, jako kdyby podvržené písmo považovala za pravé slovo boží, anebo z pravého slova božského vyvolala nepravý smysl, zvláště kdyby nepravé svátosti za pravé přijímala a tradici lidskou považovala za tradici boží. Z toho tedy, co Luther církvi připisuje, že církev může rozeznávati slovo boží od slova lidského, jasně plyne i druhé, že může i tradici boží rozeznávati od tradice lidské, ježto by jinak z obojího mohl nastati stejně osudný omyl. A ten dar dal Kristus církvi své za tím účelem, ne aby se mohla vystříhati toho neb onoho omylu, ale aby se mohla vystříhati každého. A nebylo by osudnějšího omylu pro církev, jako kdyby naději, kterou jen v Krista skládati má, skládala ve znamení, jimž není přislíbena žádná milost. Nemůže tudíž blouditi církev v tom, když přijímá něco za svátost, zrovna tak, jako nemůže se mýliti, když přijímá spis některý za písmo sv., (v kteréžto věci že se nemůže mýliti, připouští sám Luther).

Kdyby tomu bylo jinak, mělo by to za následek mnoho absurdností, především však, nad co nemůže býti nic absurdnějšího, že by v pochybnost brána byla dogmata, po tolik století platná, dle libovůle bludařů. Neboť nemělo-li býti pravým a jistým nic jiného než to, co v písmě sv. a to ještě, jak Luther praví, jasnými slovy se podává, nemohli bychom ani větiti v ustavičné panenství Blahoslavené Panny Marie, ano nahromadilo by se nevyčerpatelné množství pochybností a námitek proti víře, povstaly by nové sekty a zaniklé by obživly.

Málo zajisté bylo těch bludařů, kteří by byli neuznávali písmo sv., ale skoro všichni stanovili z něho své bludy, snažíce se buď dokázati je písmem, nebo tvrdíce, že srovnávají se s rozumem a písmo že jim neodporuje. Ovšem že při tom to, co proti jejich sektě směřovalo, jinak vykládali, než jak to činila orthodoxní církev. Aby pak se nemohlo tvrditi, že jest místo jasně, tu

buď smysl jeho překrucovali, aneb uvádějíce jiné místo z písma, tomuto odporující, všechno tak převrátili, že místo zdálo se býti dvojsmyslné.

Tak proti Ariovi těžko by se bylo našlo dosti důkazů z písma, kdyby byla proti němu nesvědčila všeobecná víra celé církve.

Z vlastního výroku Lutherova dokázali jsme, že svátosti, které církev za pravé přijala, musí od Boha pocházeti, i kdybychom o jich božském ustanovení ničeho v písmě sv. nečetli. A nyní zkoumejme, zdaž písmo sv. vskutku o svátosti svěcení kněžstva nikde se nezmiňuje.

Jest skoro všeobecný náhled, že apoštolové při poslední večeři byli posvěceni na kněze, jediný Luther to popírá. A přece jest jisto, že tam apoštolové obdrželi moc proměňovati chléb a víno v tělo a krev Páně, což jedině kněží smějí a mohou činiti. Ale to není dle Lutherova svátostí, poněvadž prý jim nebyla slíbena milost. A odkud to ví Luther? Nečteme prý o tom v písmě sv.! Zvláštní je konsekvence Lutherova. Písmo sv. o tom nepíše, tedy také toho Kristus neučinil! Ale evangelista praví: *Multa sunt facta, quae non sunt scripta in libro hoc.* Jan 20. 30. Jestli pak i mnoho jiných věcí, kteréž učinil Ježíš, které kdyby měly všechny obzvláštně psány býti, mám za to, že by ani svět nemohl obsáhnouti těch knih, kteréž by měly psány býti. Jan 21, 25. Než, posvěťme si na Luthera důkladněji.

Že Eucharistie jest svátostí, připouští, a kdyby toho nepřipustil, za blázna by musil býti považován. A kde čte v písmě, že té svátosti byla přislíbena milost? Ještě jednou podotýkáme, že Luther jiných důkazů nepřipouští než z písma, a ty ještě musí býti jasné. Ať si přečte u evangelistů místo o poslední večeři, nikde nenajde zaslíbenou milost. Čteme, že Kristus řekl: *Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Mat 26, 28. Tatož jest krev má nového zákona, kteráž za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů. Slovy těmi naznačil, že svým urpením na kříži vykoupí svět. Když pravil: *Hoc facite in meam commemorationem* to čňte na mou památku, neslibuje při tom žádnou milost, žádné odpuštění hříchů, ani knězi, který konsekruje, ani tomu, kdo svátost přijímá. Ba ani apoštol Pavel v listu svém ke Korintským, I. ad Cor. 11, 27—29, když vyhrožuje tresty těm, kdo nehodně přijímají, nečiní žádné zmínky o milosti pro ty, kdo přijímají hodně. Kdyby někdo chtěl dokazovati ze 6. kapitoly evang. sv. Jana, že jest zaslíbena milost těm, kdo přijímají tělo a krev Páně, ani tím by Lutherovi nepomohl, poněvadž Luther tvrdí, že celá ta kapitola Eucharistie pranic se netýče. Vidíte z toho, že nemůže Luther dokázati z písma zaslíbu milosti ani u té svátosti, kterou skoro jedinou ponechal, ač tvrdí a hlásá, ta zaslíba že jest nezbytně nutna pro svátost. I tu musí se utéci k všeobecné víře církve.

Jako nám tedy dostačí, co čteme v evangeliu, že světena byla moc proměňovati chléb a víno v tělo a krev Páně těm,

jichž nástupcové jsou kněží, tak nám také musí dostačiti napomenutí apoštolovo dané Timotheovi, aby na nikoho ruce rychle nevzkládal. I. Timoth. 5, 22.

Místo to jasně nám též dokazuje, že svěcení na kněze neuděluje se za souhlasu obce, na základě kteréhož dle učení Lutherova jedině může se někdo státi knězem, ale pouze ordinací biskupovou, předepsaným vzkládáním rukou, kterýmžto viditelným znamením uděluje Bůh neviditelnou milost. A proč bychom neměli věřiti církvi Boha živého, která jest dle slov apoštolových sloupem a utvrzením pravdy, že se milost ta skutečně uděluje? Vždyť i sám Luther musí církvi té věřiti ohledně zásliby při svátosti oltářní. V té víře shledáváme, že Bůh milost tu zaslíbil, aneb že ji bez zásliby uděluje.

Divím se věru, že by někdo mohl býti tak úzkostlivý a pochybovatí o tom, že se kněžím nového zákona při jich svěcení uděluje milost, když se dočítáme na mnohých místech, že i kněžím starého zákona milost bývala uštěďována. Tak přikazuje Bůh Mojžíšovi: Aron. et filios eius unges et *sanctificabis* eos, ut sacerdotio fungantur mihi. Exod. 28, 41. Arona a syny jeho pomazeš a posvětiš, aby úřad kněžský mi konali. A co by prospělo vnější svěcení ke službě boží, kdyby Bůh neudělil posvěceným i milost vnitřní? A to se dálo skrze Krista. poněvadž víra v něho, který přijíti měl, svátostem starého zákona udělovala moc a sílu, kterou tak, jako činila lid israelský schopným a účastným budoucí spásy. A kdyby i nechtěl někdo připustiti, že kněžstvu starého zákona milost byla udělována, tož nemá příčiny, aby odpíral, že milost uděluje se kněžím zákona nového, poněvadž utrpením Kristovým přišla plenitudo gratiae, plnost milosti. (Pokrač.)

Rodina v státě budoucnosti.

Na základě pojednání v časopise Stimmen aus Maria-Laach přednesl v organisaci výšehradské Josef Kyselka.

Bylo to roku 1800. *Napoleon Bonaparte*, tehdy prvý konsul republiky francouzské, stanul se svou armádou na výšinách hory Velikého Bernhardu.

Voje jeho pochodem do nebetyčných Alp a nesmírným namáháním byly mnoho utrpěly. Vojáci byli hladem vychrtlí, bídně ošaceni, ba i zbraně byly v stavu velmi chatrném. Kolem nich pusté, strmé skály, sněhem a ledem pokryté planě. Proto byli vojíní malomyslní, nevědouce si rady, mají-li jíti ku předu, neb vrátititi se zpět do Švýcar. Tehdy předstoupil před ně vůdce a generál jejich Napoleon.

Sestaviv je v šíky, by mohli viděti s výšin alpských do nížin a rovin italských, počal jim líčiti s jedné strany jejich nynější bídu a nemožnost vrátiti se zpět, odkud přišli, s druhé strany bohatství, krásu a pohodlí niv italských. Líčil jim, jak své bídy se mohou zhostiti, jak mohou vším možným oplývati, jen

když sestoupí s těchto hor ledových a pustých, jen když napadnou a porazí nepřítel, který jich dole v rozkošné Italii očekává. A vojáci? Vojáci byli řeči nadšeni, nabyli mužnosti a důvěry a s velikou ochotností sestupovali za Napoleonem s Alp do Itálie, kde jim kynuly blahobyť, rozkoše a pohodlí.

Jako Napoleon se svými voji na hofe sv. Bernharda připadají mi za naší doby *vůdci sociální demokracie se svými stoupenci*. I tito vůdci předstupují před své voje, dělný lid, a líčí jim vady a nedostatky nynější společnosti pravdivými i nepravdivými, ale vždy křiklavými barvami; poukazují na jejich skutečnou neb i domnělou bídu, nevolnictví, zotročení; hlásají jim, že hospodářské a kulturní poměry společnosti kapitalistické jsou neudržitelny. A když byli vše náležitě černými barvami podali, pak obracejí a malují obraz jiný, na němž vše jest v barvách růžových vše září a stkví se jasně a veselím; jest to *obraz sociálně demokratického státu v budoucnosti*, v němž nebude pláče, ani bolesti, ani trudu ani utiskování, ani utlačování, ale jen samé pohodlí, všeho hojnost, samá volnost, krátce, bude to pravý ráj na zemi; jen ještě mu něco schází, totiž že nebude mít věčného trvání.

Což potom divu, že davu slyšíce tyto sliby touží po jich splnění a to co nejdříve.

Což divu, že těmto svým vůdcům nejen věří, ale i jich i se vši důvěrou v sliby jejich následují?

Než naproti tomu lidé rozvážní jsou klidnější a praví: Ale zdalibž je toto všechno také pravda? *Festli pak vůbec možno, aby se ty sliby všechny vyplnily* A proto ty sliby zkoumají na jejich možnost neb alespoň pravděpodobnost, táží se: Jak to tedy bude v tom báječně krásném státě budoucnosti?

Stát budoucnosti dle slibů sociálně-demokratických vůdců má *přetvořiti veškeru lidskou společnost* a postaviti ji na zcela jiné a nové základy? K těmto základům patří jeden předležitý, ba hlavní, totiž *rodina*; neboť na ní buduje se veškerá ostatní společnost. I takže se dnes a dejme si odpověď na otázku: *Fak bude, či spíše, jak má vypadati rodina v sociálně-demokratickém státě budoucnosti?* Bude-li život rodinný v něm možný či nemožný? Bychom si na tu otázku dali správnou odpověď, vizme, co a jak o rodině v státě budoucnosti *hlásají sami předáci sociálně-demokratičtí*.

Sociální demokraté sami uznávají, že otázka rodiny, její úpravy a jejího vývoje jest tvrdým oříškem pro jejich záměry; žel jejich hlásání volné lásky jest mnohým kamenem urážky, protože hedčce věc obejíti tvrdí, jako *Kautský*, že nechtějí ani rodiny ani rodinného života zničiti, nýbrž že chtějí jen rodinný život od dosavadních nedostatků očistiti, jej lépe upravit a na vyšší, lepší stupěň dokonalosti jej povznést.

Nuže, co patří nezbytně k rodinnému životu neb na čem spočívá rodina? *Co jest rodina?*

Rodina rozumě a se všude a vždy *trvalá společnost mužů s jednou neb i více ženami za účelem plození dětí a z toho vy-*

plývající společnost rodičů a dětí za účelem výchování těchto dětí. I tam, kde jest více žen, jest ještě rodina, poněvadž muž-otec spojuje různé ženy a dívky v jeden celek. Vizme Jakoba s jeho dvěma manželkami, 12 syny a jednou dcerou. Rodina s jednou ženou jest ovšem vyšší a s přírodou shodnější způsob rodiny.

Z toho plyne, že k rodině náležejí nutně tři věci:

1. *Trvalé společenství muže a ženy* za účelem plození a výchování dětí. Tam kde muž a žena jen na nějaký libovolný čas spolu žijí, není pravého manželství, na němž spočívá rodina; to jest konkubinát.

2. *Trvalé společenství rodičů a dětí* za účelem výchování dětí. Rodiče nemají toliko dívky zploditi, na svět je přivésti, nýbrž také vychovati.

3. Konečně patří k rodině jakožto nezbytný doplněk neb podklad *vlastní domácnost s domácím hospodářstvím.* Bez vlastní domácnosti a k ní potřebných prostředků není možno, by rodina si zachovala svou samostatnost a vyhověla své vychovatelské úloze. —

Jak se má tedy *socialismus* k těmto třem hlavním a nezbytným pilířům rodiny?

Vizme I *Manželství v socialismu.*

Manželství, t. j. *trvalé společenství muže a ženy za účelem plození a výchování dětí, jest kořen a nezbytný základ rodiny.* Tohoto účelu lze dojíti jen tehdy, když ono společenství jest *trvalé.* Rodiče jsou od přírody ustanovení vychovatelé svých dětí.

Vychování dětí vyžaduje *trvalého* spolupůsobení *obou* rodičů. Kde jeden neb druhý schází, bývá výchování chybné, jednostranné.

Vychování dětí vyžaduje z pravidla, by rodiče po *celý život* svůj spolupůsobili. Úplné výchování jednoho dítěte vyžaduje průměrně asi 20 let; ale mezi tím, co jedno dítě dorůstá, rodí se druhé a třetí, a s jejich výchováním musí se počítí znova. Mimo to mají rodiče míti péči o slušné a stavu přiměřené zaopatření dětí v jejich pozdějším věku. Kdyby rozvázání manželství bylo pouze vůli rodičů přenecháno, tu by manželství asi záhy ztratilo své trvalosti a pevnosti, jichž k účelu jeho jest třeba, a i dívky by na svém výchovu mnoho utrpěly. Protož účel a podstata manželství vyžadují, by manželství bylo na celý život, t. j. *nerozlučitelné.* Na tom stanovisku stojí i katolická církev, prohlašujíc, že manželství platného nelze více zrušiti, rozloučiti, leda smrtí jednoho z manželů.

Socialisté souhlasí se zásadami křesťanskými potud, pokud i oni trvají na tom, že manželství má býti vždy pouze mezi jedním mužem a ženou, neboli i oni vylučují mnohoženství. Ale v druhých věcech se rozcházejí, a to velmi daleko. Především nadobro *zamítají nerozlučitelnost* manželství a prohlašují je za pouhou *soukromou smlouvu* mezi manžely uzavřenou. Slyšme, co někteří polhlaší hlásají: *Engels* dí: »Nerozlučitelnost manželství jest z části

následek hospodářských poměrů, za nichž jednoženství povstalo, z části pochází z těch časů, kdy se této souvislosti ještě nerozumělo. Je-li manželství jen na lásce založené mravné, pak jest také jen to, které na lásce trvá. Ale trvání této vespolné, individuelní náklonnosti čili lásky jest u různých lidí různé, zvláště pak u mužů, a jestliže pak tato náklonnost skutečně přestala nebo novou vášnivou náklonností byla zatlačena, pak jest rozloučení pro obě strany i společnost dobrodiním. Tedy vychladla-li náklonnost té neb oné strany; vznikla-li vášeň k osobě jiné: mohou se manželé rozejít, a to pouze o své vůli a bez jakéhokoli processu neb soudu o rozloučení. Kterýkoli vážnější spor dostačí, by dokázal, že manželství nespocívá více na lásce, že není mravné a že rozejít se bude pro oba manžely dobrodiním. Zdali také pro dívky? o tom Engels se nezmiňuje. Ale není-li takovéto manželství podobno konkubinátu jako vejce vejci? Zajisté že jest.

S Engelsem souhlasí *Bebel*, jenž dí o ženě: »Žena jest ve volbě lásky jako muž volná a neobmezená. Oa si bere muže neb jde za mužem, vchází v společenství s ním nehledíc k ničemu jinému než k své náklonnosti. Toto společenství jest pouhá soukromá smlouva, aniž k ní třeba nějakého úřadu. Ukojení pudu pohlavního jest věcí jednoho každého osobní jako každého jiného pudu. Nikdo není povinen, aby někomu druhému z toho se zodpovídal, nikdo druhý nemá se do toho míchatí . . . Nastane-li nesnášlivost, zklamání neb odpor, pak velí morálka, by onen nepřirozený, tudíž nemravný svazek byl rozloučen.«

Kautský praví: »V budoucí společnosti bude v hmotné výrobě komunismus, v duchovní anarchismus,« t. j. poměry pohlavní budou ponechány vůli jednotlivců, společnost nebude se o ně starati.

Jak smýšlejí asi o manželství *družky socialistické*? Tu jest nápadné, že socialistické ženy snaží se, by muže v náhledech o manželství radikálností překonaly. Družka *Oda Olbergová* tvrdí, že panující morálka pohlavní se přežila. Nikdo nemá práva, by zdravým ženám práva na mateřství popírali ať si tyto mají od dávací list čili nic. Mravouka pradědů, dle níž se rozeznávají ženy počestné a padlé, jest nesmysl. Zvláště jest třeba dovoiti vyháňení plodu a tak usnadniti cestu k mateřství mimo manželství. Z toho výroku jde na jevo, že této družce neleží tak na srdci, by měly družky právo na mateřství, nýbrž na něco jiného.

Ida Häny Luxová má to za bezprávi, když láskou bohatě nadané osoby — vše rovno ať muž nebo žena — na celý život se vážou a tím *stonásobné možnosti* štěstí podřínají. »Žena, ať v manželství, ať mimo ně, musí míti volnost v lásce.«

Tím způsobem zní to ze všech stran socialistického světa: jeden každý má míti úplnou, ničím neobmezenou volnost ve své náklonnosti pohlavní. *Spolužiči dvou osob má se řídití jedině touto náklonností. Láskou bohatě nadané osoby nesmí býti vázany pouze na jedinou osobu.*

V tom tedy záleží od *Marxe* prorokovaný „vyšší poměr obou pohlaví“. Mimo to líčí socialisté, jaké *blahodárné účinky* bude mít tato volná láska nejen na blaho a štěstí manželů, dítek, ale i veškerého lidského pokolení. Oni předpovídají, že dosavadní nízkou myslící, sobecký člověk přestane, ale na jeho místo že nastoupí jiný, vyšší způsob života. *Člověk budoucnosti* bude *dokonalý člověk*, ten nebude schopen ani sprostých zločinů, nýbrž bude hořeti láskou a nadšením pro společné blaho, pro vše, co jest dobré a krásné. A takovými nebudou snad jen někteří, ale všichni lidé.

Kdybychom byli *zvědaví*, mohli bychom se *tázati*: Jak pak to bude, bude-li Jan chtít Boženu, ale Božena nebude chtít Jana, nýbrž Přemysla, a Přemysl nebude chtít Boženu, nýbrž Libuši, a Libuše bude chtít Jana, který ji nemůže ani cítiti?

Jak pak ti se dohodnou? Či budou choditi kolem sebe jako kočka kolem horké kaše? Jak pak to bude, když se dva, tři neb čtyři do jedné zamilují? Tu se budou tak dlouho rváti jako kohouti, až jeden zvítězí, a ti druzí odtáhnou s dlouhým nosem! Jak pak to bude, když Břetislav se nabaží Vlasty, ale Vlasta nebude chtít Břetislava se pustiti? Když se ho bude držeti jako klíště! Jak pak to bude s tím manželstvím, když se stane milovaná žena těhotnou, ale muž bude silně láskou nadán? Tu se snad to manželství rozloučí na několik neděl, uzavře se nové, zase na několik neděl, aby se toto opět po několika nedělích rozloučilo? a manžel se vrátil opět k první lásce? Na koho se vrhnou ženy opuštěné?

Jak to bude, když muži v letech pokročilí budou se věšeti na mladice a starší ženy na mladíky, ale ti nebudou chtít o těchto starých pomorančích a citronech ani slyšeti? Či budou ti staří kocouři přes všechnu volnou lásku nuceni vrátiti se ke své bývalé polovici a těšiti se pofekadlem: Stará láska nerezaví? Rád bych viděl toho, kdo by chtěl v těch sporech souditi.

Než nechme žertu. Ze všeho, co jsme posud uvedli, *vyplývá*, že dle zásad sociálně-demokratických *manželství*, t. j. trvalé společenství muže a ženy za účelem plození a vychování dítek hlásáním volné *lásky nadobro se ruší*

Z toho jde dále, že se učením sociálně-demokratickým prvý a hlavní *pilíř rodiny* totiž *manželství podkopává*, ba nadobro *odstraňuje*. Jinými slovy v státě budoucnosti na základech socialistických zbudovaném *není trvalého manželství*, jako není manželství u much neb tiplic, kteréž vzduchem poletují, na okamžik se spojují, rozletují, dávají si kvinde, aby za chvíli hledali si svého štěstí jinde.

Ale nejen touto cestou, kterou jsme se posud brali, nýbrž ještě jinou lze dokázati, že socialismus svými náhledy a svým učením vede k rozloučení manželství a tím i celé rodiny a to svými zásadami o úplné rovnosti muže a ženy v rodině.

Není společnosti, která by mohla trvati bez autority. Všude, kde má jakési množství nésti se za určitým cílem, najdou se různé náhledy a snahy, které se musí v jednotu spojití a spořádati.

K tomu třeba *autority*, t. j. musí tu někdo býti, jenž má *právo*, by *ustanovil, jakou měrou jednotliví členové mají k společnému spolku spolupůsobiti.*

V každém, třeba sebe menším spolku musí býti předseda. To platí o rodině. Než mají-li muž a žena, jak hlásá socialismus, úplně stejná práva, pak nemá muž nijakého práva, by ženě v něčem poroučel; žena nemá povinnosti, by muže v něčem poslouchala. Žena může poroučeti jako muž. Rodina bude mít *dvě hlavy*. Jak často pak stane se, že co jeden bude veleti, druhý bude zakazovati; jeden bude chtít jít v levo, ale druhý v pravo; jednota a pořádek v rodině nebudou možny. Není třeba mnohých důvodů, že od přírody hlavou rodiny jest muž, a ta zásada platí i v církvi katolické.

Z toho plyne: Kdo popírá tuto vážnost mužovu, ten tím ničí podstatný život rodiny jakožto spořádané společnosti. K tomu zničení vážnosti mužovy musí socialismus dojíti, poněvadž, jak jsem řekl, hlásá plné rovné právo muže a ženy.

Již *Engels* prorokoval, že v manželství budoucnosti odpadne »nadvláda mužova.« Dle *programmu erfurtského* bojuje sociálně demokratická strana »za stejná práva a stejné povinnosti všech bez rozdílu pohlaví« a dle toho žádá si »odstranění všech zákonů, jež jsou ženě ve veřejném i soukromém právě na úkor.«

Liebknecht pravil 12. ledna 1892 na schůzi sociálně demokratické v Berlíně: »My chceme odstraniti panství v jakékoliv způsobě a znova zavésti rovnost ve všech směrech. To jest něco, co se pro nás sociální demokraty samo sebou rozumí. Úplné vymanění (emancipace) ženy a postavení jí s mužem na rovnost jest jeden z cílů našeho kulturního vývoje.«

Po rozumu *Beblově* jde při socialismu nejen o to, aby v skutek uvedl rovné právo ženy na půdě nyní trvajících řádů státního a společenského, nýbrž, aby spíše odstranil všechny překážky, jimiž se stává člověk závislým na člověku, tudíž také *po hlavě jedno na druhém.* »Ze všech stran je sociálně demokratická jediná, jež si vzala za úkol rovné právo ženy, osvobození jí od všeliké závislosti a všelikého utiskování.«

Úplná nezávislost ženy na vládě mužově vyplývá také nutně z toho, že *může spolek kdykoli rozloučiti a svou lásku jinému věnovati, kdy se jí zalíbí.*

Není tedy žádné *autority* v rodině budoucnosti. Muž a žena mohou se dorozumívati, pokud to jde; nemohou-li se shodnouti, pak at dělá každý, co chce: ale o pořádku a shodě v manželství a rodině nelze více mluvit.

Patrně z toho, co bylo řečeno, že socialismus nevede k povznesení rodiny a života rodinného, nýbrž že svým učením o libovolné rozlučitelnosti manželství či o volné lásce, svými zásadami o naprosto rovném právu ženy a muže *ničí manželství samo a tím boří a odstraňuje podstatný a hlavní pilíř rodiny;* jinými slovy, že v státě budoucnosti *není ani rodiny ani rodinného života* se všemi z toho jdoucími následky,

Josef Kyselka.

O posmrtném životě dítek bez křtu zemřelých.

Exegeticko dogmatická úvaha.

Napsal Dr. Ant. Brychta.

K náboženským záhadám, jež svou důležitostí i svým dosahem budily vždy nemalý zájem a žádoucího objasnění úsilovně se domáhaly, náleží bez odporu též otázka, co souditi třeba o posmrtném životě dítek, jež sv. křtu jakožto obrození k životu věčnému nepřijavše, byly na věčnost odvolány.¹⁾

Z té příčiny zabývali se exegeté i theologové již za nejstarších dob vážně studiem této hluboké a dalekosáhlé otázky, by ji seč lze objasnili, v náležitě světle postavili a učení církve o prvotném hříchů a potřebě křtu, které již staří bludatí (pelaagiáni) buď převraceli neb popírali, jak sluší utvrdili a obhájili.

V řešení této theologické záhady rozcházejí se nemálo theologové. Bychom mohli jejich vývody, mezi nimiž a učením církve třeba v tomto ohledu náležitě *rozeznávat*, jak sluší posouditi a spolu rozhodnouti (pokud to v této záhadné otázce možno), který náhled je více odůvodněn a jemuž tudíž třeba dáti přednost před jinými v této věci pronesenými. Především hlavní body učení církve o křtu a jeho naprosté k dosažení života věčného nutnosti, z čeho sama sebou zřejma bude výslednice, v jakém stavu by se nalezaly na věčnosti dítky, které bez sv. křtu zemřely.

Stav tento vysvítá z učení církve o naprosté potřebě křtu k dosažení věčné blaženosti. Rozhodné známé texty sv. Písma v této příčině minouce,²⁾ jež jsou jedině spolehlivým základem této diskuse a svou samozřejmou všeobecností i dítek bez křtu

¹⁾ Pisateli této stati byla otázka tato svého času z autoritativní strany předložena a na její rozluštění naléháno. Proto odhodlal se k jejímu aspoň částečnému objasnění, ana se mu nezdálo býti rázu pouze akademického.

²⁾ Jan 3, 3: »Nenarodil-li se kdo *znova*, nemůže viděti království božího.« Srov. níže v. 5. a 7. Srov. též: Mat. 28, 19; Mar. 16, 16; Gal. 5, 6; 6, 15; Tit. 3, 5; Skut. 22, 16. atd. Nebude od místa, výraz »znova« poněkud objasniti, ježto exegeté rozličně jej vykládají a dle toho i smysl 3. verše tolikéž nestejně udávají. Řecké slovo *ἄνωθεν*, jež stojí v originálu a které Vulgata slovem *denuo* (iterum) překládá, znamená vlastně *desuper* nebo *coelitus*, takže s výrazem *οὐρανόςθεν* = *ἐκ τοῦ Θεοῦ* co do smyslu je totožné, v kterém je také mnozí řečtí Otcové a exegeté vykládají. Výkladu tomu nasvědčují zvláště to, že apoštol Jan vniterné obrácení k Bohu doličuje jako obrození z *Boha* (srov. 1, 13; I. Jan 2, 29; 3, 9; 4, 7; 5, 1), kdežto apoštol Pavel a Petr jako *nové zrození* v Kristu je vystavuje (srov. Tit. 3, 5; Řím. 12, 2; Gal. 6 15; Kol. 3, 9; I. Petr. 1, 3, 33). Než výraz »obroditi se s hůry«, jakkoli gramatický správný, jest méně obyčejný; mimo to nepřiléhá k otázce Nikodemově ve v. 4. pronesené. Neb kdyby Kristus býval chtěl říci: »Nebude-li kdo zrozen s hůry (desuper, coelitus), nemůže viděti (v. 5. vejíti — účastným se státi) království boží,« byl by Nikodem zajisté ihned postřehl, že Pán nemluví o *obyčejném tělesném* zrození. Siusi tudíž dá i přednost obecnějším výkladu, dle něho befe se slovice *ἄνωθεν* ve významu *denuo* nebo *iterum*, tak že učí Pán, že k dosažení života věčného potřebí je obrození vnitřního, duchovního. Srov. Cornelius a Lap., Maldonatus, Sušil a j. k tomuto místu

zemřelých se týkají, uvedeme hned obšírnější učení církevních sněmů o potřebě křtu a spolu i ona slavná prohlášení, symbola i kanony, jimiž opačné učení bludařů bylo zavrženo.

Symbolum niceano — constantinopolitanum v tomto ohledu učí: »Credo unum baptisma in remissionem peccatorum«¹⁾. Sněm *karthagenský a miletský* r. 416., jichž učení papež Incenc I. r. 417. potvrdil, stanoví v této příčině: »Quicumque negat, parvulos per baptismum christi a perditione liberari et salutem percipere posse, anathema sit.«

Dekret tento obnovil sněm *tridentský* v nauce o dědičném hříchu těmito slovy: »Si quis parvulos baptisantes ab uteris matrum baptisandos negat etiam si fuerint a baptisatis parentibus orti; aut dicit, in remissionem quidem peccatorum eos baptisari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacro necesse sit expiari ad vitam aeternam consequendam . . . anathema sit.« (Sess. 5. de orig. pecc. can. 4) Rovněž důležitý je dekret sněmu *florentinského* (decretum Unionis Graecorum v bule *Eugena IV.* »Laetentur coeli« 1439): »Definimus, . . . illorum animas, qui in actuali mortali peccato, vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, poenis tamen disparibus puniendas.« — Tutěž nauku podávají sv. *Otcové* a veškerá církevní tradice, k nřž prostě odkazujeme.²⁾

Z dekretů uvedených sněmů zřejmo: 1. že křest je naprostou podmínkou dosažení života věčného; 2. že nekrtěňátka z věčné blaženosti jsou *vyloučena*, že však tresty, jichž zakoušejí, *různí se* dle dekretu sněmu florentinského od trestů, kterých jest zavrženým dospělým na věčnosti snášeti.³⁾

V čem by tresty zemřelých nekrtěňátek, o nichž jest nám jednati, záležely a jaké povahy by byly, o tom rozcházejí se theologové na dvě hlavně strany.

I. Jedni, v jichž čele stojí sv. *Augustin*, a jehož se i jiní otcové latinští přidržují, stanoví, že ditky, kterým nedostalo se za živa štěstí sv. křtu, trpí na onom světě *poenas sensus* neboli citelné tresty⁴⁾, o nichž však dokládá, že je na rozpacích, maje o těchto trestech a jich povaze mluvíti a ji zevrubněji určití.⁵⁾

V listu, svědčímu sv. Jeronymovi (n. 16), vyznává týž sv. *Augustin* zřejmě, že není s to, aby blíže udal, *které, jaké a jak ve liké* tyto tresty jsou. V knize proti Julianovi⁶⁾ projevuje týž církevní

¹⁾ Srov. *Denzinger* str. 16. č. 47.

²⁾ Srov. o tom theology, na př. *Perrone*, *Praelect. theol.*; *Schwetz*, *Theologia dogmat. cath.*; *Scheeben* a j. Znám je výrok u sv. Otců často přicházející: »Christiani non nascuntur, sed fiunt.« Rovněž klassický jest výrok sv. *Augustina*: »Nemo regnatus est cum Christo, quin fiat membrum Christi; nemo autem fit membrum Christi, nisi aut baptisate in Christo, aut morte pro Christo.« U *Perrone* tamže str. 617.

³⁾ Srov. *Denzinger* str. 200.

⁴⁾ Serm. 294. n. 3; *Opus imperf. lib. III. cap. 19*; *Enchirid. cap. 93. n. 21*; *De peccat. meritis lib. I. cap. 16. n. 21.*

⁵⁾ *Epist. ad s. Hieron. n. 16.*

⁶⁾ *Cont. Julian. lib. V. n. 44.*

učitel náhled, že trest tento nekřtěňátek je velice mírný (*poena mitissima*) aneb že záleží v odsouzení nejmírnějším (*damnatio omnium levissima*), v důsledku čeho vyznává, že je na rozpacích, máje rozhodnouti, co by těmto dítkám bylo prospěšnější, *zda*li: aby se vůbec byly nenarodily a v život vezdejší nebyly vkročily, aneb aby po narození byl údělem jejich stav ten, v němž se nalezají (»*utrum eis, ut nulli essent, quam ut ibi essent, in limbo puerorum*¹⁾, potius expediret.«) Názor tento, že mezi tresty nekřtěňátek a zavrženců jest, ano musí nevyhnutelně býti, *veliký rozdíl*, je zcela správný a theologicky odůvodněný. Tito, majíce úplně svobodnou vůli, mohli s pomocí a milostí boží věčné blaženosti dosáti; nekřtěňátka však odvolána byla z tohoto života dříve, než nabyta užívání rozumu a svobodné vůle. Prvším dána byla možnost dosáhnouti s milostí boží a vlastním spolupůsobením toho, čeho jsou nyní vlastní vinou zbaveni; nekřtěňátka však octla se, aniž by byla mohla o svou spásu zde pečovati, na onom světě, kde není více možno věčnou spásu si zasloužiti Jan 12, 35. 36; Kaz 11, 3. Námitky, jež proti tomuto stavu nekřtěňátek se činívají, budou níže objasněny. Z řečeného vysvitá, že názor těchto Otců, jichž výroky dala by se celá řada uvésti,²⁾ s výše nastiňným učením církve úplně soublasí, dle něhož nekřtěňátka věčné blaženosti (*visio beatifica*) jsou zbavena. Neb jak učí sv. *Tomáš Akv.*, kterého místo všech Otců stručně uvedeme: »*Pueris baptisatis meritum christi ad beatitudinem consequendam. . . eo quod per baptismum sunt christi membra effecti*«. ³⁾ Jinde dokládá *týž*,⁴⁾ mluvě o účincích milosti boží: »*Per spirituales regenerationem a christo in eos (pueros) gratia derivatur*«. Posléze praví na jiném místě ještě důrazněji⁵⁾: »*In pueris baptisatis per gratiam baptismalem meritum christi operatur ad gloriam obtinendam*«. ⁶⁾ Z těchto jasných výroků anjelského učitele, s nímž celá řada theologů souhlasí, jasně plyne, že, ježto nekřtěňátka údy Kristovými a církve se nestala a křtem k duchovnímu životu milostí Kristovou, věčný život zaručující, obrozena nebyla, nemohou se státi účastnými věčné blaženosti, ježto nebyla skvrna prvotního hříchu z jejich duše smyta.

¹⁾ Tak nazývá se v konst. »*Auctorem fidei*« Pia VI. (1794), kterou bylo bludné učení synody pistijské (prop. 26.) zavrženo, ono místo, v němž zemřelá nekřtěňátka se nalezají.

²⁾ Sám sv. Augustin, ač zastance tohoto učení, pronáší se o stavu zemřelých nekřtěňátek v tato pozoruhodná slova »*Cui (infanti non baptisato) neque inter justos locus est, quia nil recte fecit, neque inter malos, quia nil peccavit*«, kterýchžto úsečný, nýbrž i hluboký výrok objasňuje daleko více přítomnou záhadu, než sebe delší a promyšlenější dedukce theologů. Otázka však, *zdaž* trpí tyto dítky též *poenas sensus* nebo pouze *poenas damni* není tím, jakož zřejmo, rozhodnuta.

³⁾ 2, 2. qu. 124. art. 1. ad 1; 1, 2. qu. 5. art. 7. ad 2.

⁴⁾ 1, 2. qu. 113. art. 3. ad 1

⁵⁾ 2, 2. l. c. Srov. též následující poznám.

⁶⁾ Srov. Summa 3, qu. 39. art. 5.: »*per baptismum edí specialiter aperitur nobis introitus regni coelestis . . .*«; tamže art. 8.: »*per baptismum re-nascuntur filios Dei adoptivos*«; tamže qu. 68. art. 2. ad 1. a t. d.

Podobně neshodují se *pozdější scholastikové a theologové* v řešení této otázky. Slavný *Petavius* († 1652) drží, že dle dekretu sněmu florentinského (srov. výše) snášejí nekřtěňátka na věčnosti tresty citelné, kdežto jeho soudruh z řádu jesuitů, *Vasquez* († 1604) míní, že dle rozhodnutí papeže Innocence IV. záleží trest za dědičný hřích *pouze* ve ztrátě věčné blaženosti, z čeho jde, že dítky tyto netrpí *žádných jiných trestů* v posmrtném životě. V dekretálním listě arlesskému biskupu ve Francii (1250) stanoví tento papež mezi jiným takto: *»Poena originalis peccati est carentia visionis Dei; actualis vero poena peccati est gehennae perpetuae cruciatus.»*¹⁾ At qui, tak třeba uzavíráti, nekřtěňátka hřichu skutečného žádného nespáchala, ergo — (Dokončení.)

Výchova katolického lidu v Německu.²⁾

Píše P. J. Blafák, C. SS. R.

Často slyšíme i mezi duchovenstvem mnoho a mnoho nářku na zlé časy. Společenské poměry prý jsou převrácené, nevěrci prý všechno kazí a pod. A na konec vyznívají všechny tyto nářky zpravidla v refrain: *»Člověče, dělej, co chceš, vše marné.«* Slovem mnoho se nářká, aby se co nejméně pracovalo; jest to moderní poduška pobodlných lidí.

Že tomu tak, o tom se může každý přesvědčiti. Ovšem zla jest mnoho na světě a bylo ho vždy dost. A zlo dobrého ovoce nikdy nenese. Ale že by jen nevěrci vše kazili a veškeré dobré práce a snahy mařili, není správné. Správnější jest, co řekl jednou generální direktor lidového spolku v Münchengladbachu Dr. Pieper: *Kde dobrá věc hyne, hyne hlavně proto, že je tam málo těch, kteří by se jí opravdu ujali. Kde má dobrá věc své zastance, tam nikdy mnoho neutrpí.*

Toho důkazem jest katolický lid v Německu. Jest to lid živě věřící, nehonosí se jen jménem katolickým, ale svými skutky. Lid ten jedná podle svého katolického přesvědčení a to nejen v soukromí, ale i v rodinném a veřejném společenském životě. V Německu je dosud velmi mnoho osad, kde všichni, ani jediné duše nevyjímaje, každý měsíc k svátostem přistupují. Kostely jsou všude v neděli a ve svátek při všech službách božích, tedy tří až pětkrát za den přeplněny ne ženským, ale mužským pohlavím. Jde-li o nějaký katolický projev, o nějakou schůzi, o volbu, o manifestační průvod nebo o nějaký křesťansko-sociální podnik

¹⁾ Srov. cap. 3. x (III. 42.). V listě tomto praví dále papež *Innocen*^c k věci: *»Originale peccatum, quod absque consensu contrahitur, sine consensu per vim remittitur sacramenti (baptismi); actuale vero, quod consensu contrahitur (adultorum), sine consensu minime relaxatur.«* Ježto hřích dědičný, chce říci tento papež, není hřichem osobním, dobrovolně spáchaným, nemůže býti trestán stejnými pokutami jako hřích osobní a dobrovolný.

²⁾ Uvěřejňujeme zkušenosti missionáře mezi Čechy v Německu a upozorňujeme na tuto stat, v níž jest nejeden pokyn obsažen. Redakce *»R. D.«*

nebo o zřízení různých spolků a pod, třeba jen slovo říci a účastenství je všeobecné.

Ale ať si nikdo nemyslí, že horlivost ta je snad zjevem, který se dá přirozeně vysvětlit okolnostmi času a místa nebo jakousi vrozenou náladou lidu. Nikoliv. Tento čilý katolický život je úcinkem nejnápinavějších dlouholetých prací německého kléru. Kdyby klérus německý nestaral se o víru lidu, ani lid by víry mnoho nedbal. Klérus musí si lid svůj pracně vychovati a jej neustále střežiti a vésti i při největších obtížích a překážkách, jaké v německé říši, v této kolébce liberalismu a demokracie, jen mysleti se dají. Jen neúnavnou prací tedy a velikomyslnou obětavostí kléru třeba si vysvětlovati podivuhodnou náboženskou horlivost německého katolického lidu.

A v čem pak práce ta kleru záleží? Jak si německý katolický klérus svůj lid vychovává?

Především se vychovávají nábožensky už dítky ve škole. V Německu se vyučuje náboženství ve škole v tém dni čtyři hodiny. Dítky chodí každý den po celý rok na mši svatou a k sv. zpovědi chodí každý měsíc. A je o to dokonale postaráno, aby žádné dítko těchto povinností nikdy nezanedbalo. Kde je třeba, užívá se ve školách i tělesného trestu dle přísloví: Metla vyhání děti z pekla. Učitelstvo je pravou rukou kněžstva v náboženské výchově. Spolek katolických učitelů má jen v pruském Německu (mimo Bavorsko) přes 9000 členů. Mimo to mají skoro všechny katolické učitelky svůj svaz. Všecky místní inspektoráty v katolických školách jsou též výhradně v rukou katolických kněží.

Takové výchovy školní mládeže domohla se jedna třetina katolíků v německé protestantské říši, kde všechna moc je v rukou protestantů. A katolické duchovenstvo v Německu nepovažuje ani tuto výchovu za dostatečnou a bojuje ze všech sil, aby ve školách ještě více hodin náboženskému vyučování věnováno bylo a aby náboženská výchova ve školách vůbec rozšířena byla.

Takových poměrů školských — opakuji ještě jednou — domohla se tedy jedna třetina katolíků v protestantské říši německé, kde veškerá státní moc a dvě třetiny obyvatelstva katolické církvi nejhouvernatější odpor vždy kladla a dosud klade. Co tu bylo třeba práce a napjetí všech sil, námah, potu a opravdu hrdinné obětavosti! Snad se mi podaří, někdy o tom aspoň na ukázkou také se rozepsati.

A teď se přirovnějme my katolíci rakouští ku katolíkům v Německu. Co jsme my v Rakousku vykonali dosud v školské otázce? Jak mnoho jsme se my dosud namáhali a napotili, abychom si aspoň to zachovali, co jsme měli? Jak jsme se bránili odpůrcům, kteří nás chtějí ze škol vyhnat a dítky o svatou víru a věčnou spásu oloupit? Přiznejme se, že jsme dosud jen spali — vyjma tu hrstku lidí bez moci a prostředků. A proto jde to s námi s kopce a nejen s kopce, nýbrž my zrovna letíme zvláště v otázce školské do propasti — a to nejžalostnější při tom při všem je, že si i k tomu všemu ještě bezstarostně jenom zíváme

Když pak dívky školu opouštějí, přijímají se ihned do spolků pro školu odrostlou mládež zřízených, tak že dívky, jak ze školy vyjdou, zůstávají i nadále pod dozorem a vedením kněze. Jakmile pak dorostou, přecházejí do spolků jiných, kde se nejen nábožensky, ale též sociálně vychovávají pro život. Různých těchto spolků pro dospělé je celá řada; máme spolky pro všechny jednotlivé stavy a pro všechny druhy práce, spolky dělnické, havířské, všeho druhu řemeslnické, rolnické a pod. Všude, kam se obrátíš, samý spolek. Spolky ty však nezáležejí jen v tom, že se členové zapíší do členské knihy a dostanou svůj bratrský nebo spolkový lístek, s nímž si může každý dělat, co chce a o nic více se nestará, nýbrž spolky v Německu jsou přesně zorganizovány; každý člen je neustále pod přímým a přísným dohledem svých vůdců; všichni členové se pravidelně dostávají k všem svým shromážděním, která se často konají, zúčastňují se živě všeho katolického sociálního hnutí, mívají často praktické časové přednášky atd. Takovým způsobem spolek opravdu žije, je zajímavým i užitečným, má jméno, jímž vábí a láká a rozvíjí činnost vskutku podivuhodnou.

Správa takových spolků je ovšem namáhavá; kněz musí spolku věnovati mnoho času, a musí v spolku řádně pracovat, časté přednášky míti a je dobře si připraviti, vhodné zábavy pořádat a všechny k plnění náboženských a spolkových povinností vést a nabádat. Však, Bohu díky, kněžstvo německé se této práci nebojí, naopak všichni právě touto prací s největší zálibou a jak o závod se zaměstnávají. A to právě nese nejlepší ovoce. Často jsem vidíval různé spolky při rozličných jejich slavnostech při společném přijímání, při průvodech atd. Je to rozkošný pohled, takové řady mužů a mláďenců viděti, s jakým nadšením náboženských úkonů se zúčastňují.

Ještě důležitějším a namáhavějším prostředkem k zachování horlivosti náboženské v lidu je mimo to německému kněžstvu pastorence rodinná, t. j. kněz nečeká, až lid přijde k němu a do kostela, nýbrž sám jde za lidem jako dobrý pastýř za ovečkou ztracenou a hledá ji a volá, až ji najde a k svému stádečku zas nazpět přinese. Tak i kněží v Německu jdou za svým lidem a jej hledají. Každý kněz navštěvuje aspoň dvakrát neb třikrát do roka všechny rodiny své farnosti. Je-li ve farnosti několik kněží, rozdělí si farnosti na několik okresů a každý má pak jeden okres na starosti. Takovéto návštěvy rodinné nedějí se ovšem pro zábavu neb dokonce pro pohoršení, nejsou to časté besedy s osobami pochybné pověsti atd., kam je nebezpečno neb nejisto jíti, jdou dva, aby všem řečem se předešlo. Ani se nikomu nedává při návštěvách těch žádných zvláštních předností, ale všem se věnuje stejně povinná péče v náboženském životě a ostatní zájmy jsou z návštěv těch vyloučeny.

Užitek návštěv těch je veliký. Kněz především se doptá, jak všichni členové rodiny náboženské povinnosti plní, zda chodí do kostela v neděli a svátek, zda svou velkonoční zpověď konají a pod. A je-li v rodině některý člen liknavým, poučí ho kněz,

vyvrátí jeho námitky, odstraní nahodilé překážky a povzbuzuje ho tak dlouho, až své povinnosti dostojí.

Při návštěvách těch zamezl se mimo to i mnohému zlu, jak by toho pouhým působením v kostele dosáhnouti nedalo. Tak se na pť. najde a odsraní mnohý konkubinát, tak se vymýtí z rodin různé zlé spisy a knihy a nahradí dobrými. Tak se lid upozorní na zhoubnost zlých spolků a zlých lidí vůbec a vycvičí se v obraně sv. víry.

Sloven, kněz v rodinách prakticky provádí, co v kostele hlásá, řekl bych, v kostele kněz vystupuje s mocí zákonodárnou a v rodinách s mocí výkonnou. A co při tom kněz dobrých ponaučení dobrých rad, dobrých výstrah dáti může, jakých v kostele by nikdy dáti nemohl, ježto ani času ani příležitosti k tomu v té míře nemá, každý snadno pochopuje.

Tak učí se kněz dokonale znáti a ovládati svůj lid a lid zas učí se znáti svého kněze jakožto opravdového otce, jemuž veškerou důvěru věnovati může. Než však kněz této nadvlády nabude, musí zajisté mnoho pětřpěti. V mnohé rodině s počátku bývá kněz nevrle přijat, slyší mnoho rouhavých řečí, posměšných poznámek, trpkých výčitek i někdy musí se spokojiti, když před ním zamknou neb mu vynadají, mu vyhrožují neb ho i z domu vyhodí. Ale to vše nesmí kněze odstrašit. Mírností a láskou a rozumným, moudrým jednáním dosáhne toho, že jej rodina znenáhla naučí se znát a po druhé, po třetí a po čtvrté jej po každé slušněji přijme, až konečně si dá říci a náboženské své povinnosti začne plniti.

Rodinná správa duchovní je tedy práce těžká a často s největšími obtížemi a s trpkostmi všeho druhu spojená; ale nese ovoce převzácné.

Katolický lid německý nebyl by bez ní nikdy dospěl k té náboženské horlivosti, kterou teď tolik vyniká.

Tímže způsobem konají se v Německu, aspoň v průmyslových okresích porýnských a westfálských, i sv. missie. Missionáři kážou ráno a večer v kostelích, ale mezi dnem chodí celý den od rodiny k rodině a hledají své lidi, je poučují, zvou, povzbuzují a pobízejí, by sv. missie se zúčastnili. I missionáři a zvláště oni zažijí na těchto svých obchůzkách mnoho a mnoho trpkostí. Ale ani jejich práce není marna. Mnozí a mnozí, kteří by jinak o ko tel nezavadili, dají si říci a přijdou a s Bohem se usmíří a začnou nový život.

Ve velikých městech jakož i v osadách, kde mnoho lidu se vystřídá, vždy noví přicházejí a staří odcházejí, a v osadách, kde nevěrecké, zvláště demokratické spolky lidu se zmocnily a všechny všemi způsoby zná-ilňují a terrorisují, je ovšem velmi těžko všechny získati, ale pastorec rodinná k neuvěření mnoho dobrého vykoná, ano zdá se, že jen touto pastoračí možno svedený lid nevěrcům z drápů zas vyrvatí. Ano, němečtí kněží jsou přesvědčeni, že by lid vůbec bez rodinné duchovní správy nejen dle víry nežil, ale ani si víry na dlouho nezachoval.

Kéž bychom i my aspoň z části téhož přesvědčení byli jako klerus německý a jej v péči o lid nám svěřený vždy co nejvíce následovali.

Missie z jižního Ruska.

Nyní ještě některé podrobnosti.

Kleinliebensal: Conciones 23. — Communicantes 1280. Celá kolonie byla rozčísťena ve dva tábory, které během času při obecních záležitostech proti sobě stály; z toho povstávaly mnohé processy a rozepře. Nyní však missie všichni prodělali.

Před naším odjezdem přišel představený s více radními a pravil nám: »Tak právě sešla se celá obec v obecním sále z vlastního popudu a všichni podali si ruce s dohodnutím na všechno zapomenouti, co se dříve stalo a od nynějška jako »nová obec« v klidu a snášelivosti vespolek žít.«

K mužskému cvičení přišlo a-i 10 Rusů, kteří ani slova německy nerozuměli. A přece s napjatou pozorností naslouchali. Potom pravili Němcům: »Ach, kdyby k nám tací mužové přišli a kázali, všichni stali bychom se katolíky. My jsme sice nic nerozuměli, ale přece jsme cítili, že kazatel pravdu mluví.«

Z nedaleké (dvě hodiny vzdálené) protestantské obce přišel vzdělaný, bohatý statkář na kázání o věčnosti. Potom pravil učitelům: »Nyní jdu domu a promluvim s paní a dětmi a staneme se katolíky. Máte pravdu.«

Josefstal: Mnozí mužové říkali veřejně: »Děkujeme Bohu, že jste přišli, později byli bychom ztraceni.«

Někteří nechtěli se zpovídati, ale muži i ženy vedli přísnou kontrolu, kdo se zpovídal a kdo ne a pravili: »U nás nesmí nikdo mimo zůstatí.« A vskutku dokázali, že všichni bez výjimky v obci k svátostem přistoupili. Conciones 25. — Communicantes 1310.

V městě Selc je každý týden bazar (u nás týdenní trh), kde se vždy 1000—2000 lidí sejde, prodej a koupě se obstarává, poněvadž na jednotlivých místech není obchodů. Pro den »bazaru« byla mužská cvičení pro zapomětlivost přeložena. Zpozorovali jsme to pozdě a báli jsme se, že muži nepřijdou. Ale hle! oni potřebné obchody dopoledne si opatřili, co ještě potřebné bylo, přenechali odpoledne paním a dětem a přišli v četném počtu k cvičení a zpovědi. Conciones 26. — Communicantes 1600.

Kandl: Conciones 27. — Communicantes 1569. Nemocná paní, která před krátkým časem svátostmi umírajících byla zapotřena a nyní již mimo nebezpečí se nalézala, nechtěla z úcty, aby missonáři k ní přišli. I přes domlouvání, že nebude moci vydržeti cestu do kostela, odpověděla: »Bůh mne bude slíti« a dala se od svého syna pro ranních službách božích odvésti do kostela, kde s velkou horlivostí a nevyslovitelnou radostí svaté svátosti přijala, stále uvádějc si na paměť slova »Bůh mne bude slíti«. Lid měl vůbec lichotivé náhledy o missonářích.

»Musím je viděti, dobré otce,« pravil jeden nemocný a přišel k svatě zpovědi. Byv politován, že musí trpěti, odpověděl: »Ježíš trpěl více nežli my.«

Straszburg: Conciones 24. — Communicantes 2000. jest to farnost, která jest o něco menší nežli Bavyry. Z některé samoty přišly, celé rodiny, které šly 8—10 hodin cesty. Ze samot, které 3—4 hodiny vzdáleny byly, přicházeli lidé denně již k prvé mši svatě, která byla v půl 6 hod. ráno.

Krasna: Conciones 22. — Communicantes 1330. Krasna leží v Bessarabii kolem dokola jsouc obklopena luteránskými obcemi; obyvatelé Krasny jsou však hrdi na to, že jsou katolíci a proto nikdy rozmíšky nestrpí; to by považovali za největší hřích. My museli ze Straszburgu jeti celou noc; nejprve drahou do Lipska, tam přišli jsme kol 1 hodiny v půlnoci (od 9 večer), odtud jeli jsme v půl 6 a okolo 7 hodiny přišli jsme na hranice farnosti, kde nás přednosta s 20 radními a více jízdnými mladíky očekával. Okolo 8 hodiny přišli jsme triumfálním pochodem ke kostelu, kde co nejslavnostněji byli jsme přijati. My sami vypadali jsme málo slavnostně, byli jsme začerněni prachem od hlavy až k patě. Jakmile jen trochu jsme se očistili a umyli, sloužili jsme mši svatou a potom měli jsme úvodní kázání v naplněném kostele. Při odchodu nenechali se místní obyvatelé přemluvit, aby nás na 12 vozích hodinu cesty nedoprovázeli.

Ponjatovka: Conciones 20. — Communicantes 640. V Krasně napsal jsem hned při příchodu do Ponjatovky čas našeho tam příjezdu. Jeli jsme 15. listopadu před polednem z Krasny přes Lipsko, odtud drahou do Rasdjelny, kde večer v půl 10 měli jsme být očekáváni. Když však jsme tam dorazili, nikdo tam nebyl. Co činiti? Dověděli jsme se, že ruský mužik byl by ochoten k našemu cíli nás dovézt za pět rublů. Byl však to povoz! Selský vozík s dvěma pytlí kukučičné slámy jako sedadla pro nás čtyry missionáře, farář z Krasny na kozlík — tak to šlo za tmavé noci na krkolomné cestě ruskými vesnicemi, kde v posledním čase více přepadení se stalo. Tak jeli jsme, přece při dobrém humoru, až do půl noci, kdy jsme dojeli k farnímu dvoru v Ponjatovce. Když jsme faráře ze spánku probudili, domníval se, že jsou to lupiči. Když teprve jasně pochopil, kdo jsme, otevřel a přátelsky nás přijal. Psaní z Krasny dosud neměl. Toto přišlo teprve půl hodiny před naším odjezdem. Zde je velmi malý kostel a tu dobří lidé velmi mnoho trpěli následkem výparů, které vycházely z přeplněného kostela. Na štěstí rozdělili jsme missie v missie, poněvadž P. Janaushek v kapli Chutor-Konhary missie měl; právě proto byl kostel o mnoho menší. Zde bylo nyní Conciones 20. — Communicantes 162. P. Janaushek bydlel sám u jednoho sedláka. Na obou místech po čas missií se nepracovalo a nevyučovalo. Jakási matka pravila: »Již mnoho o missiích slyšela jsem vyprávěti; co však nyní sama vidím a slyším, přesahuje všechno vyprávění.«

Wolgow: Conciones 23. — Communicantes 714. Zde již počnala zima, na oknech objevovaly se ledové květy. Vzdor vzmahající se zimě chodili lidé velmi pilně, oblečení byli v ovčí kožichy, kteréžto byly nutné proti zimě. Celé místo bylo zakryto paporcí a při přijetí posypalo nám 8 bíle oděných děvčat cesty papírovými útfižky, poněvadž nebylo květin.

Neukandl: Conciones 23. — Communicantes 620 Zde, ježto k faře Wolgowské patřil, zůstali otcové Janauschek a Hartmann, poněvadž právě lidé pro velikou vzdálenost do Wolgowy nemohli přijíti. Ti ubytovali se u sedláka.

Zde chodilo mnoho Luteránů na kázání. Ze strachu, — neboť mohlo jich daleko více přijíti, — přišel pastor, který ve veliké vzdálenosti bydlel, do sousední vesnice, aby své věřící pohromadě udržel. Od katolických kázání, pravili: »My jsme slepí, ale my za to nemůžeme.« — Jakási paní dovolila svým dětem, v cizině jsoucím, na missie choditi; jedna dcera sloužila u protestantů a musela denně 50 kopejek za výpomoc platiti při své nepřítomnosti. Matka však pravila: »Má jen to platiti; co však zde při missiích slyší, má větší cenu.«

Kdosi dal na díkůvzdání sloužiti mši svatou, »že takové otce jsme viděli: naši rodičové neviděli nikoho.« — V jednom velikém dvoře zjednala si protestantská paní na nutné práce, jen aby všichni mohli jíti na missie. (Dokončení.)

Příklady.

1. *Hluboká úcta k Spasiteli a jeho jménu.* Bohu oddaný jinoch Julián byl ve spojení se sv. Efrémem. Sv. Efrém pozoroval, že v knihách jeho mladého přítelce jméno Ježíš obyčejně jest vymazáno; i tážal se po příčině toho. Skromně odpověděl jinoch: »Když se hříšnice přibližovala k Spasiteli, skropila jeho nohy svými slzami a utírala je svými vlasy. I já podobně činím: kdykoli se setkám s nejsvětějším Ježíš, skrápím slzami to sv. jméno a o smilování a odpuštění prosím.« Sv. Efrém odpověděl: »Pfeji ti, aby Bůh podle svého milosrdenství tvou zbožnost odměnil.«

Wilmers, Lehrbuch, II, 16 (1902.) S.

2. *Ublíživším mile odpouštětí* Nešťastný král francouzský, Ludvík XVI., byv k smrti odsouzen, psal před popravou svému bratru, hraběti z Provence list, v němž ho ustanovuje po své smrti vládařem po čas nezletilosti svého syna. V listě tom napsal šlechtetný král tato krásná slova: »Ne tak brannou mocí, ne tak zbraněmi, jako spíše povolením pravé svobody a dobrými zákony navrátíš mému synu povstalci uloupené dědictví po otci. Nezapomeň, že jest mou krví zbarveno a že tato krev prosí o milost a odpuštění. Tvůj bratr tě za to žádá, tvůj král ti to poroučí. Dáno ve věži v Templu dne 20. ledna 1793.«

Annegarn, Weltgesch., VII, 271 (1909.) S.

3. *Msta ničeho se neštíti.* Hrozný zločin, jemuž za obět mohlo padnouti mnoho životů lidských, byl dne 10. srpna 1908 včas odhalen a překažen. Z Bečova jede každé pondělí časně ráno do Karlových Varů tak zvaný dělnický vlak, který bývá silně obsazen. Svrchu uvedeného dne zpozoroval železniční hlídač na trati jistého klempíře z Bečova, který na otázku, co na trati dělá, vyhýbavě odpověděl, a rychle se vzdálil. Při další pochůzce shledal k svému úžasu železniční hlídač, že na trati právě na místech nejvíce nebezpečných ležely na kolejích kameny, telegrafní tyče a železniční závory, které násilím vytrhány a zpěvrceny byly. Vlak, který tudy jeti měl, jistě by se byl sřítíl s vysokého mostu přes Teplou vedoucího do řeky. Hlídač rychle běžel vlaku již jedoucímu vstříc a hroznémž neštěstí zabránil. Klempíř byl zatčen a soudním vyšetřováním bylo zjištěno, že jest pachatelem. A příčina toho skutku? —

Dělnickým vlakem jel též jistý soused klempířův, s nímž klempíř žil v nesváru a proti němuž choval nesmířitelné zášti. Chtěl se mu tím pomstít; že by však na sta rodin přišlo o své otce a živitele — toho v slepé vášni nepoznával.

Vaterland 14. srpna 1908. S.

4. *Pamatuj na smrt!* V životě sv. Jana Almužníka čteme, že stále na smrt pamatoval a na ni se připravoval. Sotva stal se patriarchou alexandrinským a do svého stoličného města zavítal, dal si zříditi v hlavním chrámě hrobku tak, aby prozatím zůstala nedokončenou. Kdykoli pak o velkých svátcích v biskupském hávu k oltáři kráčel, měl jáhen nařízeno, volati k němu: »Hrobka tvá není posud hotova. Rozkaž ji dokončiti, neboť nevíš, kdy přijde poslední hodina tvoje!«

Ekert, Círk. vit., I, 183.

5. *Mrtvé s uctivostí pochovávatí.* Hrabě Frantšek Stadion, potomní ministr, stal se r. 1830 ve stáří 24 let krajským komisařem v Rzeszově v Haliči. Toho času začala v Haliči zuřiti asiatská cholera, která obyvatelstvo hrozným strachem naplnila. Nikdo nechtěl se nemocného, tím méně mrtvého dotknouti; ano i hrobáři zastavili svou práci. Tu uchopil Stadion jednu mrtvolu, naložil si ji na záda a donesl na hřbitov. Tato hrdinská neohroženost mladého šlechtice a úředníka pohnula hrobaře, že se opět ke své povinnosti vrátili.

Krystůfek, Dějiny církve katol. ve státech rak.-uh., II., 26.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle po Narození Páně.

Stáří počestné.

Simeon stařec svatý — očekává Vykupitele. Anna vdova sv. žijící zbožně a střízlivě — očekává Vykupitele. Zvláštnost jest, že oba stáří — oba svatí a stále svatě žijící toužebně čekají za slíbeného Vykupitele. Dlouho čekali, dlouho důvěřovali — a konečně viděli. Nyní již rád umru, nebo oči mé viděly spasení. Po sv. stáří rádi očekávali smrt. Svaté a vzorné stáří jest vzácný dar. Dnes budeme také něco o stáří rozmlouvati a to ne tak pro staré jako pro mladé.

Stáří jest večer života. Vysoké stáří jest pozdní večer. Na večer ubývá světlo — a jest bezmála tma — a oko člověka v stáří již ztrácí bystrost a nevidí kolem sebe ani tak jako my za večera. Také teplo na večer ubývá a blíží se chladná noc. Člověk starý jest choulostivý — a kabát, který by mu býval horkým a těžkým před lety, jest mu velmi vhod. S teplem zmizela také síla člověka. Nevěděl by člověk, že silným býval, již je síla pryč a zůstala slabost. Čelo jest jako zorané pole — tváře zapadlé, protože zuby zmizely a zbyly jen kořeny. Ruce se třesou, jakoby měly zvláštní hru hráti. A kdož by neznal všechny nesnáze stáří? Nebudu o nich více mluviti, protože jedenkaždý má mnoho příkladů kolem sebe.

Stáří jest nemoc stálá a zdrcuhavá. Jak se ku stáří zachovati? Písmo sv. nám vypráví o návštěvě P. Marie u své staříčké tety Alžběty, které šla v jejím stáří ku pomoci. Jistě nám Písmo sv. dává na srozuměnou, jak ku stáří chovati se máme. Cestou mnohá mil odešla z Nazareta do Hebronu, města Judova. Byloť ve Starém Zákoně přikázání následovně: »Cti osobu starce a boj se Boha.« Lev. c. 19. Osoba starce jest ctihodná, když ctihodně živ byl. Což pomůže dlouho býti živ, když má mnoho dluhů před Bohem? Co jest ctihodného, když jest hlava bílá jako labuť, ale srdce jest černé jako havran? Což pomůže chváliti starce, když jeho život jej nejválí? Člověk má býti jako fíkový strom. Strom fíkový nese v nejpozdnějších letech nejsladší ovoce. Tak člověka

Rádce duchovní.

skutky mají na ceně před Bohem přibývati. Proč jest stařec dobrý — ctihodný?

Váží si člověk starého štěpu, když již mnoho let ovoce nese a vždy dobré ovoce přináší. Lito bývá člověku takovýto štěp poraziti. Člověk stařec dobrý po 70 a více let poctivě a šetrně žil a pracoval, mnoho zkusil, mnoho vytrpěl a neměl by býti ctihodným pro každého, kdož za ním v letech jest? Proto přikázáno, mladíku, před starcem povstaň. Měj v uctivosti ctihodné šediny. Protože tolik prožil a pamatuje, tolik vytrpěl a přestál, a teď blízko již hrobu, tím ctihodnější jest.

Na starci vidí každý mladík svůj vlastní obrázek po mnoha letech. Také stařec bývával a chodíval zpříma jako jedle, byl rychlý jako šípka, jeho hlasem se les ozýval, země se pod ním trásla, a nyní? Vidíš, dříve se na starce a stařenu, mladý člověče, a uč se tím pouhým pohledem, uč se moudrým býti. Chceš-li býti ctihodným starcem, buď ctihodným mladíkem. Nebo není-li základ dobrý, nebude ani ostatní stavení pevné. Mládí tvé jest základ ctihodného stáří. Dej pozor, aby, až bude tě tížiti stáří, netížilo tě i mládí tvé! Nepřichází po bezectném mládí ctihodné stáří. Kde rozdmychuje se duše a tělo ku špatnosti v mládí, zůstává nešlechtný oheň i ve stáří.

Jsou hory vysoké tak, že na vrcholi jejich leží v zimě v létě sněh a nikdy s nich neschází. Jsou také lidé, kteří čistou zachovávají duši povždy a smrtelným hříchem je nikdy nepošpiní a tak i stáří ctihodné si získají.

Jsou hory, které oheň chrlí ze sebe, jako sopka Vesuv v Itálii, a na nich nic není leč dým a smrad a čoud. Jsou také i lidé, kterých myšlení a řeč — a celý život jest dým a smrad a čoud a nečistota.

A jsou hory, které mají na vrchu svém sněh a vypadají bílé a čisté a občas z nich vyšlehá oheň a kouř jako hora Aetna v Sicílii. Tak jsou lidé, kteří mají sice temeno také bílé jako sněh a mléko, ale pod bílým temenem ještě zůstává nasáda rozdmýchaného ohně. Ku kterým patříš ty?

Simeon starček, dle ústního podání 112 let starý, sloužící Bohu ve stavu kněžském, podobou života svého byl jako hora bílá sněhem — čistotou nevinností zářící. A proto mu zjevono, že neuzří smrt, dokud by neviděl spasení lidu svého. Milost Simeonu prokázaná záležela, že Simeon na lokty své Vykupitele vzal a jej viděl v lidském těle. A co Simeonu, čistému svatému starci se stalo, má se státi tobě i mně, nám všem. My také máme viděti spasení své, ale Kristus Pán bude sobě hledati život bezúhonný, jako se dal vložití Simeonovi ctnostnému na lokte.

Stáří jest ctihodné, když věk prožitý ctihoden byl. Ctihodnost leží hlavně v tom, že celou řadu let jako pevný dub neklonil se ku zlému, ale vzdoroval zmužile. A stáří ctihodné si jinak nechystáš, leč ctihodným životem.

Ovšem neměří se cena života dle počtu let, ale dle ceny skutků, dávat Pán Bůh i mladému životu ctnost dokonalou, a bývá

kolikrát mladý věk ctihodnější nad šediny starcovy. Tak jako vidíme na sv. Aloisiu, aneb na sv. Václavu, který v mladém svém věku a krátkém panování více slavných a ctihodných skutků vykonal, než mnohý jiný ve dlouhé řadě let. Aneb ctihodný jest mládenec sv. Vavřinec, ač v mladém věku skončil život svůj. Tak také bývá i mladý život a krátký věk nad dlouhý věk ctihodnější! *Dokonalý věk — život bezúhonný.* Ctihodnost šedin právě v tomto záleží.

Proto také i o Anně ctihodné stařeně více Písmo sv. mluví, aby ukázalo se nám, v čem ctihodnost její záleží. Právě o ní výslovně, že živa byla s mužem svým toliko sedm let od panenství svého a sestarala se jako vdova do 84 let v životě dobrém a zbožném a proto ctihodna jest, proto i ona zvláštní milostí se dočkala, že Vtělené Slovo boží na lokty vzala, o něm prorokovala, protože mohla býti nádobou ctihodnou Ducha sv. Samo Písmo sv. jí výborné dává svědectví jak o jejím panenství, tak o jejím manželství a vdovství, tak o celém jejím životě.

Stáří jest od Boha zvláštní dar. Proč jednomu Bůh vysoký věk dává a jiného brzy povolává, jest u něho skryto. Bůh ví, proč tak činí. My můžeme ovšem i málo roky ctihodně svůj věk dokončiti.

Starý rok na konci jest, nový se blíží. Věru není žádným dobrým znamením, když bláznivě jeden rok končí a druhý bláznivě začíná. Proto bych doporučoval srdci tvému zvláštní věc ku přemýšlení. Člověk mnohý se rád dívá do zrcadla a vzhlíží se dlouho, dlouho na svém obličejí. Podívej se v duchu, jak asi budeš vypadat, až budeš přes 50 - 60 let stár, 70 roků se beztoho málokdo dočká. Vzpomeň si, toto čeká na mne, když budu dlouho živ a nebudu-li tak ani vypadat, tedy ještě dříve se odtud odstěhuji. Když vidíš potok, vzpomeň si, tak utká můj život. Celý svět jest umrlčí kniha. Všude vidíš zacházeti a roditi se. Ty také jak jsi se zrodil, tak zemřeš. Jako lampa dohoří, tak i ty dohoříš život svůj. Hodina odbyla, hodina minula, minula mně, minula tobě, minula všem; stárneš, — v čem stárneš? V poctivosti a v dobrém aneb ve zlém? V čem jsi teď, v jakém stavu jsi, v jakém stárneš? Kdy dozraješ, aby tě položili do hrobu, hlínu pod tebe, hlínu kolem tebe, hlínu na tebe? Když se nesestaráš, umřeš brzy, tedy buď připraven, když budeš dlouho živ, tedy sestárneš v tom, jak jsi živ. Jsi li špatně a snad rok a 2 aneb 3 léta živ, příteli, rozpomeň se co možná rychle, abys nesestarál ve dnech zlých.

Tolik pro dnešek o stáří, budeme s pomocí boží o něm ještě častěji mluvit. Ctihodné stáří jest ctihodný život, žij ctihodně a uzná tě za ctihodného Bůh. Amen.

F. V.

Neděle po vánocích.

Požehnání plynoucí ze svěcení neděle.

»Pomni, abys den sváteční světil!«
II. Mojž. 20, 8.

Nejmilejší! Dobře je vám známo, že fariseové a zákonci často reptali proti Pánu Ježíši, že »hříšníky přijímá a s nimi jí«. Luk. 15, 2. A podobně i mnozí katoličtí křesťané reptají proti Pánu Bohu a jeho přikázáním, která jsou pravým požehnáním pro lidstvo. V pyšnou šíji leckterého svých náboženských povinností nedbalého člověka hluboce se zařezává jeho prvního přikázání božího. Bouří to v jeho nitru tak, jako v nitru prvního člověka, když byl sváděn ďáblem. Ničeho nechce slyšeti o tom vážném přikázání, které s drsné skály sinajské dolů zaznívalo: »Já jsem Hospodin Bůh tvůj; nebudeš mít bohů jiných mimo mne!« Může se nám zdáti, že veliký Bůh stal se malicherným, když ve druhém božím přikázání zneužívání svého svatého jména pod těžkým hříchem zapověděl: »Nevezmeš jména Hospodina, Boha svého nadarmo; neboť nebude mít za nevinného Hospodina toho, kdo by vzal jméno Hospodina Boha svého nadarmo.« Dobře ovšem pochopujeme, otvírá-li nespoutaná touha po nevázanosti ústa a reptá-li proti prvnímu a druhému přikázání božímu. Že však zaslepenost lidská tak daleko jde a i nad třetím božím přikázáním nevoli projevuje, že lidstvu dnešní doby nelíbí se slova: »Pomni, abys den sváteční světil!« — ta smutná skutečnost ovšem náležel k nejhlubším tajemstvím lidské zloby a pošetilosti. Neboť v žádném božím přikázání nejví se tolik otcovská starostlivost a dobrota boží, že žádného přikázání neplyne tolik požehnání pro čas i věčnost, pro jednotlivce, pro rodiny i pro celou společnost lidskou, jako právě z tohoto třetího přikázání.

Uvážití, jaké požehnání třetí přikázání boží člověku přináší, jaké dobro ze svěcení dne svátečního plyne, budiž dnešní naší úlohou. O mnohých moderních lidech může se říci: Reptají, vidouce, že Pán tolik požehnání vyřadil na ty, kdož třetí přikázání boží zachovávají. My však nedáme se tím mýlit. I kdyby se zdálo, že neděle přináší místo požehnání jen kletbu, křesťané, věčně pravdivým zůstává, co Duch boží praví v druhé kapitole I. knihy Mojžíšovy: »I požehnal Bůh dni sedmému a posvětil ho: nebo v něm byl přestal ode všeho díla svého.«

P o j e d n á n í.

Jestli jste někdy v neděli z rána pěkného letního dne stáli na vrcholu nějaké hory a patřili s její výše na slunnou krajinu, která v svatém míru a klidu u vašich nohou ležela; jestli stříbrné zvuky zvonů k vám doléhaly: pak jistě odlesk toho pokoje v krajině zalétl i do vašeho srdce. Tehdy jste jistě tušili, jaké požehnání neděle lidstvu, ba každému člověku přinéstí chce. Tenkrátě

jste také cítili, že jen láska, věru jenom láska to byla, která dala třetí přikázání boží: »Pomni, abys den sváteční světil!«

Nenapadlo vám nikdy slovíčko: »Pomni!«? Zajisté se nemýlíme, řekneme-li: Toto »Pomni!« jest jen důkazem, že třetí přikázání dříve již bylo v platnosti, než Bůh je dal Mojžíšem v kámen napsati. Skutečně, záhy dal Bůh svou láskyplnou, svatou rukou tvorům den odpočinku a jej na den svého vlastního odpočinku položil. Vizte, nejmilejší, to jest *první požehnání, které nám neděle přináší, klid od práce*. »Šest dní budeš pracovati a dělati všecka díla svá. Sedmého pak dne sobota Hospodina Boha tvého jest. Nebudeš dělati žádného díla v něm, ty i syn tvůj i dcera tvá, i služebník tvůj i děvečka tvá, hovado tvé i přichozi, kterýž jest v branách tvých. Nebo v šesti dnech učinil Hospodin nebe i zemi, i moře i všecko, což v nich jest, a odpočinul v den sedmý.« II. Mojž. 20, 9—11.

Toto slovo »*odpočívati*« má důležitý význam. V řeči Starého Zákona rozumí se jím vlastně zpět se vrátiti. Sedmý den měl býti dnem návratu. Jako Bůh takřka po šesti dnech svého tvoření v sebe se vrátil, odpočinul, tak mají i tvorové po šesti dnech práce v sebe se vrátiti, odpočinouti, v klidu nové síly sebrati. Ano, *číslo sedm* samo obsahuje pojem návratu. Prosím vás, vnikněte se mnou trochu ve význam tohoto čísla. Třeba bychom raději praktické věci slyšeli, přece jsou pro nás tato tajemství boží svatá a významná. Číslo sedm hraje důležitou úlohu ve svatých dějinách. *Sedmého měsíce měl býti slaven veleden smíření*, ten totiž den, kterého celý vyvolený národ, pokropen krví obětního zvířete, opět ve svůj svatý poměr úmluvy s Hospodinem se vracel. — *Sedmého roku nadešel rok sobotní*, v němž všecka pole a role a vinice ladem ležely, aby do svého původního stavu přišly a síly nabyly. — *Po sedmkrátě sedmi letech nastal rok jubilejní*, v němž všechny domy a pole, která během této doby prodána byla, musila býti svým původním majitelům navrácena, aby se mohli ve svůj původní majetek uvázati. A tomu, kdo se zaprodal jako služebník neb děvečka, měla svoboda navrácena býti.

Vizte, že číslo sedm znamená klid a návrat.

Jest tedy neděle především dnem odpočinku pro naše tělo, aby opět se vrátilo ve stav své dřívější síly a zdatnosti, aby se občerstvilo a nové síly sebralo. V potu tváře své máme jísti chléb svůj; než máme mítí též jeden den, v němž bychom pot s tváře své setřítí mohli.

Ač Bůh přísně nařídil, abychom pracovali, přece neméně přísně přikazuje, abychom odpočívali. Neboť třeba by se zdálo podivným, co nyní řeknu, přece jest to pravdou: Kdo nemůže pracovati, nemůže též odpočívati. Proto zatracuje toto přikázání nejen práci nedělní, ale i lenost o všedních dnech. V tomto smyslu možno říci: Bez všedního dne není neděle. V tomto smyslu pravil též Spasitel fariseům: »Sobota pro člověka učiněna jest, a ne člověk pro sobotu. Protož Syn člověka jest také i pánem soboty.« Mar. 2, 27.

Nedejte se mýliti ani vlastní lakotou, ani ziskuchtivostí jiných, kteří se vám vysmívají, že prý nemáte v neděli ničeho pilnějšího na práci, než »ničeho nevydělati«. Nedejte si namluviti, že v naší době, která oddechu nezná, není již místa pro neděli. Jest mnoho věcí potřebných, avšak pro člověka, který po celý týden své povinnosti plní, jest nedělní klid právě tak potřebným jako denní chléb. Naše tělo podobá se hodinám, jež po šest dní jdou, ale sedmého dne musí znova nataženy býti — jinak nejdou. Jest dokázáno, že člověk, pracuje-li po delší dobu, za šest dní více vykoná, než za sedm.

Nejvyšší moudrý Bůh nám daroval neděli; zajisté věděl, proč právě sedmý den ustanovil dnem odpočinku. Jako celý vesmír co nejpodrobněji zná a nejlépe řídí, podobně úplně zná i naši přirozenost a ví, co zastati může.

A přece jsou nevděční pošetilci, kteří Boha tupí jako tvrdého Pána, jenž celý den nedělní chce míti pro sebe. Nikoli pro sebe, ale pro tebe stanovil Pán Bůh den odpočinku.

V odpočinku tom máme opět sami sobě náležitosti a získati čas ke vzpomínce na Pána Boha. Po celý týden náležíme více svému povolání než sobě samým. Mistr věnuje se svým zákazníkům, služka svým pánům, úředník své pisárně. Po celý týden musí leckdo snášeti rozmary a choutky svého pána, tyranství svého představeného. V neděli však má pohleděti na jiného Pána, jenž jest zároveň jeho Otcem.

»Ze všech božích zařízení,« praví anglický lord Beaconsfield, »jest nejznamenitější to, jež nám neděli a klid po práci zajišťuje. Mám za to, že to jest jedno z největších požehnání pro lidstvo. Jest úhelným kamenem civilisace. Necht-li tohoto ustanovení dbáno, trpí národ na svém zdraví velikou škodu.« Vizte, to jest první požehnání dne svátečního, odpočinek těla od prací služebných, pokud ovšem práce ty nejsou nevyhnutelně nutny aneb církví dovoleny. Neboť víte všichni, že nikdo jiný než Pán dne svátečního, sám Spasitel káral židy proto, že dle litery vykládali pojem klidu sobotního a jej samého vinili, že prý uzdravování nemocných znesvěcuje sobotu! Něco jiného jest v případech potřeby aneb z křesťanské lásky pracovati, něco jiného ze ziskuchtivosti a ze zvyku den Páně snižovati na den obchodu a práce.

Starý, lakomý kupec měl hodného, křesťanský smýšlejícího muže ve svých službách. Ačkoli s ním byl pro jeho píli a osvědčenou věrnost spokojen, přece našel na něm něco, co se mu nelíbilo; nemohl ho totiž přiměti k tomu, aby v neděli pracoval. Často přemýšlel o prostředcích, aby ho k tomu pohnul.

Slíbil mu zvláštní přijem, ale slib ten nepomohl. Posmíval se mu pro jeho zbožnost, než marně. Jednoho dne si řekl: »Již to mám! Toho zbožného člověka jeho vlastní zbraní přemohu!« A starý lichvář zahrál si na zbožného křesťana a dovolával se slov Spasitelových: »Či z vás osel nebo vůl upadne do studnice, a nevytáhne ho ihned v den sobotní?« Luk. 14. 5. — »Tedy můžeš i ty v neděli pracovati!« — »Ovšem,« odvětil služebník,

»kdyby vám vůl jednou v neděli nešťastnou náhodou spadl do jámy, rád bych pomohl, abychom ho vytáhli. Kdyby však zvíře to mělo nešťastný zvyk do jámy padat vždy v neděli, pak bych vám musil dát radu, abyste buď jámu zasypal, aneb vola prodal.«

To ovšem byla řádná a vtipná odpověď. Neboť, nejmilejší, žádná práce nedělní za mnoho nestojí. A i kdyby se zdálo, že někdo právě v neděli si prací neb obchodem nejvíce vydělá, přece zůstává nedělní práce hříchem a sice starým hříchem. Již prorok Amos těžké žaloby vedl proti vyssavačům chudých, kteří volali: »Kdy už pomine nový měsíc a budeme prodávati zboží? A sobota a otevřeme obilnice?« Am. 5, 5.

Není to tedy nový hřích, ale též trest, který v zápětí přichází, je starým trestem božím. Israelité zahynuli proto, že sobotu zneuctivali. Neboť třetí boží přikázání, pokud předpisuje pravidelně se opětuji odpočinek od práce, jest zákonem přirozeným. Kdo se však na přírodě prohřešuje, nalezne v přírodě mstitele svého hřichu. Rušitele soboty, který v sobotu dříví sbíral, stihl trest smrti. Pozorujte, zda znesvěcování neděle také našemu pokolení nepřináší záhubu. Kdo neděle nesvětí, potřebuje k odpočinku jiný den; obyčejně to bývá pondělí, kdy odpočívá. Z toho tedy, co v neděli vyděláš, jistě ti ničeho nezbuďe. Neboť věčně platí slovo: Co se v neděli vydělá, v pondělí se utratí a co v den boží vyzískáno, o to se ďábel postará. Nejmilejší, vím dobře, že se vás mé dnešní kázání netýká; neboť, kdybyste neděle nesvětili, nebyli byste zde. Ale máte zájem na tom, aby neděle i od jiných svěcena byla. A máte též právo v té věci slovo promluvit, jako každý jiný, kdo se o dobro i zlo lidstva stará. Také jste měli již kolikráte příležitost zasaditi se o svěcení dne svátečního. Ozvěte se, kde je toho třeba.

Řekněte, že je hříchem přestupovati třetí boží přikázání. Řekněte, že zapomněl katechismus a že se zapomíná nad svým vlastním blahem, kdo jde v neděli do práce.

Jistého katolík, který věrně plnil třetí boží přikázání, potkal v neděli muž, jenž se ho tázal: »Nepotkal jste jinocha s trakařem, na kterém bylo několik lopat a motyk?« — »Ovšem,« odpověděl pán; »ten hoch měl jistě krátkou pamět.« — »Krátkou pamět?« tázal se zaražen muž. »Jak to myslíte?« — »Inu, mám za to, že pochází z rodiny, kde mívají krátkou pamět.« — »Ale prosím vás, co tím chcete říci?« — »Chci tím říci,« odvětil pán velmi vážně, »že Bůh přikázal: Pomni, abys den sváteční světil, a že i ten hoch i ti, kdo ho s trakařem v neděli posílají, na to přikázání boží zapomínají.« — Řekněte i vy podobně těm, kteří na toto přikázání zapomínají; řekněte jim, že se mýlí, domnívají-li se, že si znesvěcováním dne svátečního pomohou. Pro nedělní klid nikdo nebude zkrácen. Jmenujte mi jen jednoho kupce neb jednoho řemeslníka, který svěcením dne svátečního přišel na mizinu! Těch však, kteří přes to, že si chtěli nedělní prací pomoci a přece zničeni byli, jest bez počtu. Proto neřkej nikdo:

Neděle je dobrá pro boháče, ale chudý člověk potřebuje i neděle, aby se životem protloukl. Dovolte, abych místo odpovědi vypravoval tuto událost.

Jistý křesťanský kupec přišel k řemeslníkovi a vytýkal mu, že v neděli pracuje. Muž mu však odpověděl: »Pane, jsem chudým, a musím i v neděli pracovat, abych se uživil.« — »Žádný div, že jste chudým,« odvětil kupec; »právě proto jste chudým, že neděle nesvětíte. Jak vám může Bůh požehnat, pracujete-li i v den jemu zasvěcený? Zachovávejte třetí boží přikázání, zkuste to, a po půl roce přijdu a nahradím vám všecku škodu, kterou tím utrpíte, a kdyby mne to mělo státi třeba 200 korun.« — Řemeslník s tím souhlasil. Po půl létě přišel kupec a když mu řemeslník řekl, že se jeho radou řídil, tázal se ho: »Nuže, co jsem vám dlužn?« — »Ó ničeho, docela ničeho!« odvětil řemeslník. »Naopak, já jsem vaším dlužníkem za tu dobrou radu, kterou jste mi dal. Před půl rokem jsem měl málo zákazníků, nyní však u mne objednává tolik lidí, že sotva stačím. Brzy budu bez dluhů!«

Zajisté, nejmilejší, Bůh svému slovu dostojí; kdo jeho přikázání zachovává, tomu žehná. Žalm 126. obsahuje myšlenku: Nepožehná-li Bůh prací vašich, marno jest vám časné ráno k práci vstávati a dlouho do noci sedati a pracovati, a tak jisti chléb bolesti, pracně a se starostí se živiti, ježto Bůh dává pokojný sen miláčkům a ctitelům svým, kteří v prozřetelnost a pomoc boží doufajíce, konají sice také své povinnosti, ale bez přlišného pečování.

Snažme se tedy především o to, abychom byli přáteli božími, zachovávejme jeho přikázání a pak nebude nám třeba čeho se báti. Nebeský přítel neopustil ještě nikdy svých přátel na zemi. Snad jste také slyšeli o tom, že prý katolické země jsou vzhledem k protestantským říším, zejména vzhledem k Německu, Anglii, Americe pozadu. O celé století jsou prý protestantské říše napřed! Jaké tam bohatství, jaký pokrok, rozmach na poli obchodu, průmyslu, kultury! A poněvadž stalo se dnes zvykem snižovati katolickou církev, říká se: Že katolické státy jsou pozadu, tím jest vinno katolictví. Katolictví však nemůže tím býti vinno, to jest zřejmo. Neboť předně svého času v dobách rozkvětu katolické církve právě katolické země stály v popředí kultury a blahobytu. Za druhé: Jsou katolické země, které v tom směru i dnes nekatolickým se vyrovnají, na př. Belgie. Kdyby však na tom něco pravdy býti mělo, pak mám za to, že pravý důvod bude asi spočívati v tom: Západní státy kulturní proto předčí ostatní pozemským blahobytem, poněvadž třetí boží přikázání vážněji plní, neděli lépe světi a nedělní klid mnohem svědomitěji zachovávají, než jak u nás se děje. Věřte tomu, nejmilejší, žádný národ nezketl, jenž by přikázání o svěcení dne svátečního a o nedělním klidu nohama šlapal.

Ukažte mi národ, jenž neděli znesvěcuje, a já vám ukáži národ, jenž zárodek zkázy v sobě chová.

Dva velké, svaté statky Adam z ráje zachránil: manželství a neděli. Nikdo nemůže proti nim hřešiti, aby nebyl citelně potrestán.

Když synové israelští do země zaslíbené táhli, poručil jim Hospodin, aby každého sedmého roku zemi nechali odpočívati, že jim za šest let tolik dá, kolik pro sedm let potřebovati budou. Sedmkrát sedmdesátkrát, to jest po 490 let pohrdali tímto zákonem božím. Tehdy přišel Nabuchodonosor a odvedl je do zajetí babylonského, kde úpěli v porobě po 70 let. Tak vráceno zemi oněch sedmdesát let, o něž byla nevěrným lidem připravena. Israelité tedy ničeho nezískali tím, že přikázání božského nezachovávali.

Ó kéž by ti, kdož třetím přikázáním božím pohrdají, poznali, že všechen nedělní zisk jest jen zdánlivým! Bůh má zcela jednoduché cesty, aby právem si vzal, co je mu neprávem odpíráno.

Jsmo na sklonku dnešní řeči, ale předmět její není nikterak vyčerpán. Proto ještě jednou se k němu vrátíme. Vyložili jsme si dnes jen jednu část, slyšeli jsme jenom o jednom požehnání, plynoucím ze svěcení neděle. Mám však za to, že to, co jsme dnes slyšeli, samo již stačí, abych vás přesvědčil, že právě třetí boží přikázání jest pramenem nejbohatšího požehnání pro jednotlivce i pro celé lidstvo.

Jednou přestane zde svěcení dne svátečního a nadejde svátek nebeský, věčný, bez konce. Snad dříve, než si myslíme, i nám Pán tak ustanoví. Pak se rozdělí národové ve dva tábory. Jedni, kteří zde na světě neděle nesvětili, nebudou ani na věčnosti žádného klidu míti. Ó kéž bychom nebyli odsouzeni k věčnému neklidu! Plňme věrně přikázání boží! Pak nám Pán Bůh na věčnosti popřeje to, zač ho tak často prosíme, když se modlíme: »Odpočinutí věčné, pokoj věčný dej jim, ó Pane!« Amen. *)

Přeložil R. S.

Poslední den v roce.

Povinnost děkovati za dobré i zlé.

»Ze všeho díky činite; neboť to jest vůle boží v Kristu Ježíši o vás všech.«
Thess. 5. 18.

Jsou chvíle v životě lidském, kdy bývá člověk zcela zvláštním způsobem vážně a slavně naladěn, kdy jeho srdce bývá hluboce dojata, a proto cítí se nejhodněji nakloněno k modlitbě. Takovou chvílkou jest právě tato hodina. Den kloní se ku konci, soumrak šíří se všude kolem a ohlašuje blížící se noc. Dní sice mnoho blíž se ku svému konci, aniž bychom zvláště byli dojati

*) 11. kázání ze sbírky: Das Gesetz der zwei Tafeln. Predigten über die zehn Gebote Gottes von Franz Stingeder, Domprediger. Linz a. D. 1907. Druck und Verlag des kathol. Pressvereines.

ve své duši; dnešní den však pochovává svým zánikem větší část našeho života, celý rok, rok dlouhý, jenž čítá mnoho dní, týdnů a měsíců. Ano kus našeho života chce se zase od nás oddělit, padnouti do proudu časů, z něhož se nic více nevrátí. Zajisté živě stojí nyní před našima očima všecko, co námi po celý ten čas hýbalo: naše myšlenky, pocity, žádosti, naše úmysly, naše činy a skutky, naše osudy a zkušenosti, veselé i smutné, vše, co nazýváme štěstím a neštěstím. Jaké však zvolání dere se ze srdcí a úst našich při uvažování toho všeho? Zajisté ne jiné nežli »Tě Boha chválíme«. Ano děkovati musíme všichni, ať nám přinesl rok uplynulý více štěstí či více neštěstí: a o této povinnosti díků chci dnes krátce promluvit.

Děkovati tedy chceme a musíme Bohu, svému Pánu, za všecko štěstí minulého roku, ale také za všecko neštěstí a nehody; za dobré i zlé.

P o j e d n á n í.

1. Veliký a dobrotivý bože! Jak nevýslovného množství milostí a dobrodiní jsi nám všem udělil v roce právě uplynulém! Který jazyk by byl s to vypočítati všecky, které péro všecky vypsati!

Každému z nás byl Bůh blízkým, a sice jak tělu našemu tak i duši naší.

Co se těla týká, byl nám Bůh všem na blízku a daroval každému z nás, co měl pro nás potřebného. Především prodloužil nám dny života našeho a dal nám sílu, abychom se mohli volně pohybovati v širém světě. Bohatě požehnal všem našim pracím a namáháním; kázal slunci, aby nás osvětlovalo, zahřívalo a oživovalo; měsíc a hvězdy vůlí jeho po všecky noci stály na obloze a osvětlovaly temnoty noční; vzduch pronikal všecky tvory živé i neživé; v příhodný čas spadl déšť a zavlažil zahrady, pole a osení; plodiny polní se dařily a daly nám chleba k utišení hladu; prameny prýštily, aby nás občerstvily čerstvým nápojem; domy a chatrče poskytly nám útulku před boufemi a zimou; šaty v hojnosti zahřívaly těla naše; přátelé a známí přinesli nám ve všech nehodách a utrpeních útěchu a pomoc; dostalo se nám potřebných sil k plnění našich povinností. Co nám scházelo, čeho se nedostávalo? Každý musíme zvolati: Bůh nám byl na blízku svou otcovskou láskou a milosrdenstvím. Proto volejte všichni se mnou: Tě Boha chválíme!

Co se týká naší duše, i tu dostalo se nám nevýslovných milostí a milosrdenství během roku minulého; Bůh byl na blízku duši naší neustále. Jediné a pouze Bohu a jeho blízkosti děkovati třeba, že jsme se mohli s dobrým svědomím a radostnou nadějí shromáždit zde v chrámu Páně. Všecky zbožné myšlenky a pocity po celý tento rok vzbuzoval Duch sv. v našem srdci. Otcovsky chránil nás před těžkými hříchy, a klesli-li jsme ve své slabosti do hříchu, volal k nám ve svátosti pokání: »Doufej, synu

můj, doufej, dcero má, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.« Zavítal tak často do našich srdcí ve sv. přijímání, ba volal nás, abychom mu připravili přibytěk v srdci našem. Jak často hleděl na nás při mši sv. při pozdvihování a žebnal nám požeňným nebeským. Mluvil k nám ústy církve sv. při tolika různých příležitostech, ve škole, od oltáře a s kazatelnou sladká slova útěchy a poučení i vážná slova napomenutí a pokárání, aby nás na cestě k sobě — udržel a posilnil. Byl u nás dnem i nocí, v bdění i ve spaní, při práci i odpočinku, při nás i v nás, náš nejlepší Otec a ochránce. Kdo je s to, aby vyčetl všechny duchovní milosti, jichž jsme od něho za celý rok obdrželi?

Zdali jiný jáset dere se mocí ze srdcí našich při uvažování tolika dobrodiní, jež nám Bůh prokázal, nežli jáset díky a chvály: »Tě Boha chválíme.«? Ano, poklekněme všichni v této hodině a volejme všichni srdcem i ústy: »Bože, chválíme tebe! svatý, svatý, svatý jsi ó Bože zástupů; nebesa a země jsou plna velebnosti tvé; jméno tvé chceme vzývat i chváliti na věky věkův.«

2. Neděkujeme však toliko za milosti a dobrodiní božská, vzdejme díky a chválu i za všechny nehody a neštěstí roku minulého. Neboť ačkoli jsme dosáhli od Boha kromě již jmenovaných ještě mnoho jiných milostí, potkalo nás přece i mnohé utrpení a neštěstí.

Nikdo z nás nemůže říci, že byl ušetřen ode všech trpkostí a nehod. Všechna utrpení, všechno neštěstí však jest právě tak milostí od Boha jako štěstí a radosti, a jsou nám všem potřebná, a proto i za tyto musíme děkovati Pánu Bohu svému.

Utrpení a různé nehody, jež Bůh na nás sesílá, jsou poutem, jež nás pokaždé blíže k Bohu váže. Jak snadno zpyšní člověk, je-li zdrav a daří-li se mu vše dle jeho přání a vůle, jak snadno zapomíná na Boha při tom a ponořuje se do věcí časných a pozemských! Jak snadno podá se bohatý a šťastný různým nepravostem, pýše, lakotě, chlipnosti! Vždyť pravdu tu vyslovil sám božský Spasitel, když pravil, že »snáze lze projíti velbloudu ouškem jehly, snáze protáhnouti silný provazec, nežli bohatému, vejíti do království nebeského«. Mat. 19. Zcela jinak bývá, překvapí-li nějaká nehoda a utrpení! Chudás, nemocný neb jakýmkoli utrpením stížený vidí nad sebou mocnou ruku boží; uznává velikost a sílu Boha a pokouje se před ním až do prachu země; vidí a cítí svou vlastní slabost a nedostatečnost a vidí se proto pužena klaněti se v prachu velebnosti božské. Utrpení tedy vedou k Bohu jako ustavičné štěstí odvádí od Boha. Utrpení stále více poutá člověka a těsněji k Bohu, štěstí však pouto to víc a více uvolňuje.

Poděkujeme tedy dnes za nehody a trpkosti minulého roku a s nadšením zapějme: Tě Boha chválíme.

Ale utrpení poskytuje nám také nejlepší příležitost k získání zásluh a pokračování v dokonalosti. Rychle spfátelí se člověk se štěstím, poněvadž mu nabízí jen co jest příjemné a milé. Není žádnou zásluhou, přijímáme li ochotně a rádi, co smyslům našim

lahodí. Mocně však vzpouzí se tělo naše proti všemu utrpení a bolestnému.

A to právě jest záslužným, když radostně a s ochotou přijímáme i utrpení, jež Bůh nám sesílá, a snášíme je z čisté lásky k nebeskému Otci. Utrpení je tedy příležitostí cvičiti se v ctnostech, dobýti si zásluh a pokračovati stále výše v dokonalosti. Všecka utrpení, jež Bůh sesílá, jsou tudíž neméně dary milostnými, ba snad mnohem větší než všecko štěstí a časné blaho. »Chlubíme se souženými, píše sv. Pavel Římanům, vědouce, že soužení trpělivost působí, a trpělivost zkušení, zkušení pak nadějí, a naděje nezahanbuje: neboť láska boží rozlita jest v srdcích našich.« 5. 3. »Ustavičné štěstí,« píše sv. Tomáš z Villanovy, »působí často, že člověk zapomíná na Pána Boha, nemyslí na jistou smrt a vrhá se do hřichu všeho druhu. Utrpení však působí, že člověk více myslí na Boha, k Bohu se utíká a hřichu se zdržuje.«

Sv. Ignác z Loyoly nebezpečně byl ve válce poraněn, a to bylo příčinou, že byl vyburcován z lehkomyšlného života; v nemoci poznal marnost věcí pozemských, zatoužil po věcech nepomíjejících a věčných; zasvětil se službě boží, spásě bližních, a dnes uctíváme ho jako velikána mezi světci, jenž kráčeje věrně za Kristem, ukázal svým příkladem cestu tisícům svých žáků v řádu Tovaryšstva Ježíšova. Sv. Terezie byla 40 let nemocna a říkávala v trapné nemoci: »Nechci kříže a soužení své dáti ani za všechny poklady celého světa. Chci buď trpěti, anebo zemřít.«

Sv. Klára stonala 18 let. »Ó jak sladko jest,« říkávala, »trpěti pro Krista.«

Sv. Pavla zvolala: »Když nemocna jsem, — silna jsem. Jaký div, že tělo z hlíny snáší soužení. Vždyť přijde čas a smrtelnost naše promění se v nesmrtelnost. Budeme-li s Kristem trpěti, budeme se s ním radovati.«

Sv. František z Assisi v těžké nemoci, kterou trpělivě snášel, měl se podrobiti nebezpečné a bolestné operaci. Nebál se bolestí a pravil: »Nejbolestnější rány božské prozřetelnosti jsou nejněžnějšími důkazy jejího milosrdenství.«

Sv. Filip Nerejský v největších bolestech volal: »Pane Bože, rozmnož jen ještě více bolesti, rozmnož však i trpělivost mou.« Věděl dobře, že za tu obět a ochotné nesení kříže bude jednou nevýslovně odměněn.

Snad není mezi námi nikoho, koho by nebylo během roku minulého potkalo nějaké utrpení a neštěstí. I za to děkujeme dobrotivému Bohu, i za to pějme: »Tě Boha chváíme.«

Dnes po celém světě katolickém ve všech chrámech scházejí se vděční a zbožní křesťané, aby poděkovali Bohu za dosažená dobrodíní a hodni byli zase v roce novém dosáhnouti nových. Spojme modlitby díků a chvály a prosby nové s modlitbami jejich a zvolíme: »Nejdobrotivější Otče, ty jsi nám během roku nesčíslná dobrodíní a milosrdenství prokázal; my děkujeme tobě za všecku tu lásku a dobrotivost k nám. Kéž bychom byli jen milostí tvých řádně použili! Kéž bychom byli se vděčnými

ukázali! Ale nevděkem spláceli jsme tobě, hříchů často uráželi; nevděk ten bolí nás a litujeme toho nade vše. Odpusť nám, dobrotivý Otče, a dej nám tu milost, abychom celý život svůj litovali a oplakávali bídný nevděk svůj. Neodmítej milost svou od nás, buď nám zase v novém roce Otcem dobrotivým a milosrdným; víme, že bez tebe jsme bídní a nuzní. Děkujeme ti za všechna dobrodíní, za všechny milosti a šťastné chvíle minulého života; děkujeme ti i za chvíle bolestné a příliš trpké, jež byly zkouškou, zda hodni jsme tvých milostí; pokutou za přestupky tak mnohé; ohněm očistným: abychom se vzchopili, tebe, Pána nejvyššího a Otce nejlaskavějšího, poznali, tebe nade vše milovali a až do posledního dechu věrnými zůstali.

S radostivým srdcem zapějeme dnes ku cti a slávě tvé: Tě Boha chválíme. Neopouštěj nás, posiluj nás milostí svou: v tebe doufáme a proto nebudeme zahanbeni na věky. • *V. M. Váchal.*

Na Nový rok.

•Jako ve dne poctivě choďme. •

Rím. 13, 13.

•Požehnání Páně jest nad hlavou spravedlivého. •

Přisl. 10, 6.

Stín pomljející, jenž nikdy zpět se nevrací, střela vypuštěná, jež pověťtím letíc stopy nížádné po sobě nezanechává, toť dle Písma sv. jest čas. A s časem nestálým, s časem prchavým jako o závod ubíhá pryč i život člověka zde na zemi. Moudr. 2, 5; 5, 12.

A věru, rozmilý v Kristu, že jest tomu tak; rychle, nad pomyslení rychle, téměř jako rychlíkem na dráze unáší nás čas; sotva přejeli jsme stanici jednu, než se nadějeme, už je tu druhá. Včera na večer rozloučili jsme se zde se starým rokem a dnes ocitli jsme se již v roce novém. Jaký as bude nový tento rok pro nás, co asi nám přinese? Myšlenku tu čtu vám všem na očích a spolu s ní i vroucí přání, by nový tento rok byl pro nás rokem šťastným, rokem blaženým a požehnaným. Toť také smysl a význam všech přání novoročních, jež přátelé a známí navzájem si vyslovují a vzkazují.

Nuže i já přeji vám, všem milým farníkům svým, z upřímné duše šťastný, blažený a požehnaný nový rok! Ovšem ne tak, jak si to nyní přemnozí na světě představují a v budoucnosti malují: aby totiž nebe bylo pryč již zde na zemi, aby všem lidem bez rozdílu stejně dobře se vedlo, alespoň tak dobře jako prvním lidem v ráji.

Nikoli, rozmilý v Kristu, to bylo by přání nerozumné, ba pošetilé, protože nesplnitelné. Od té doby, co v uších padlého praotce našeho zavzněla slova Hospodinova: »Že jsi to učinil, zlořečená bude země v díle tvém . . . po všechny dny života tvého,« I. Mojž. 3, 17., od té doby není již země rájem, t. j. místem úplného, dokonalého blaha, jež by nadobro upokojilo srdce lidské.

Duše lidská žízní sice po blahu neskonalém, ale tuto žízeň svoji zde na zemi nikdy zcela neukojí, vždy ozývati se v ní bude něco, jež nám praví, že země jest jen rájem ztraceným.

Jakž tedy? — Jak to zde na zemi vůbec možno: spokojený nový rok přeji vám a tím i šťastný, blažený a požehnaný. A prostředek k tomu? Rada, již církev sv. počátkem roku církevního nám uděluje říká: »Odvrzmež tedy skutky temnosti a oblecme se v oděň světla. Jako ve dne poctivě choďme.« Řím. 13, 13. Poctivost čili spravedlnost křesťanská, tať nečistším pramenem, spolu pak i nejpevnějším základem pravého blaha a štěstí našeho v nastávajícím roce. Poučiti a přesvědčiti se v pravdě té, budiž předmětem novoročního rozjímání našeho.

»Buď jen poctivým, — s poctivostí nejdál dojdeš,« tak říkávali u nás kdysi zbožní předkové dávajíce dítkám svým dobrá naučení pro život. I dnes se říkává: Jen když je člověk poctivý, rozšafný, jen když nedělá nic zlého, vše ostatní je věcí vedlejší. Nezáleží na tom, zda ještě něco věří, co aneb jak věří, jen když počestně žije. Přátelé drazí, zaáte tu řeč, zajisté že jste ji nejednou slyšeli. To však není ona poctivost, na jaké zakládali si předkové naši, to není ani ona poctivost, o níž jsem pravil, že má býti pramenem a základem štěstí a blaha našeho v novém roce. To jest jen tak zvaná poctivost moderní (novomodní), poctivost bez Boha, bez víry Kristovy, poctivost tak řečené »volné«, t. j. na Bohu nezávislé morálky (mravouky). Po rozumu tom jest prý poctivcem každý, kdo žije podle vlastního přesvědčení svého, kdo jedná tak, jak to sám za správné uznává, čili jinými slovy, kdo jedná podle vlastní hlavy své. Jest to tak správné?

Příklady nám to ujasní. V jižních končinách evropských, hlavně na poloostrově balkánském vyskytuje se až podnes tak zvaná krvina čili krevní msta. Obyvatelé tamější dle nejlepšího přesvědčení svého domnívají se, že prolitá krev zavražděného přítele jen krví vrahovou může býti usmířena, — tudíž za nutný a čestný úkol svůj pokládají zabiti vraha stůj co stůj a kdekoli ho dopadnou. Jest to správné a poctivé? Dle jejich přesvědčení ano. Bůh však praví: »Má jest pomsta, já odplatím časem svým.« 5. Mojž. 32, 35. — I u národů křesťanských a to namnoze v tak zvaných vrstvách vzdělaných a vznešených až podnes bují známý zlořád soubojový. Byl-li kdo uražen aneb domnívá-li se tak aspoň, aby prý zůstal počestným, pokládá za nutno vyzvati na souboj toho, jímž byl uražen. Nezdědka stává se však, že v souboji takovém nebývá potrestán vinník, nýbrž naopak smrtelně zraněn, často i zabit bývá ten, jenž byl uražen, pohaněn, kdežto hánce a vrah uniká bez pohromy a beze trestu a nejen to, — jest »poctivým« vítězem, vždyť prý jednal dle svého přesvědčení. — Před málo lety zemřel v Berlíně světoznámý dějepisec Momsen, jenž německým rodákům v Čechách zloověstnou dal radu, aby prý nepoddajným Čechům rozbíjeli hlavy. »Tvrde lebky české důvodům rozumovým jsou nepřístupny, železné pěsti však prý neodolají!« A veleučení pán ten, člen král. akademie věd a jiných učených

společností, napsal tak prý dle nejlepšího přesvědčení svého, byl tedy »poctivcem«. — A přece, přátelé milí, kam vedla by poctivost, správně řečeno surovost ta, kdyby v lidstvu vůbec se zakořenila a rozšířila? A kdo že vůbec dle moderního názoru toho nehraje si na poctivce? Kdo obratně dovede obcházeti paragrafy trestního zákona, kdo umí nastrojiti vše tak, aby s pány u soudů neměl opletaček, platívá také ještě za poctivce. Takovou poctivost však nemíním, ta není s to v novém roce šťastnými nás učiniti, naopak ta by zemi, údolí slzavé, v peklo proměnila.

Poctivost, kterou míním, jest poctivost starých zbožných předků našich, poctivost křesťanská, jež v Písmě sv. spravedlností se nazývá, poctivost čili spravedlnost, jež z víry Kristovy plyne, jak sličně sv. apoštol Pavel učí říka: »Spravedlnost boží zjevuje se v něm (v poctivci křesťanském totiž) z víry k víře, jakož psáno jest: Spravedlivý živ jest z víry.« Řím. 2, 17. K poctivosti té vybízl nás též apoštol, an dí: »Jako ve dne poctivě choďme, . . . a odřeknouce se vši bezbožnosti a světských žádostí střízlivě, spravedlivě a pobožně živi budme na tomto světě.« Řím. 13, 13; Tit. 2, 12. Tato poctivost čili spravedlnost křesťanská jest také jediným nejčistším zdrojem a nejpevnějším základem štěstí a blaha lidského, neboť ona jediná

1. *uspokojuje a tím i oblažuje srdce lidské.*

Hřích každý, aťsi moderní svět dává mu jméno sebe krásnější a nevinnější, v zápětí má kletbu boží a s ní tresty a rány nesčíslné již zde na zemi. »Jestliže pak nebudeš chtít poslouchati hlasu Hospodina Boha svého . . . zlořečený budeš ve městě, zlořečený na poli . . . A přijdou na tebe všechna zlořečenstva tato a stíhající zachvátí tebe, až zhyneš.« Tak varuje v Písmě sv. ústy Mojžíšovými Duch sv. 5. Mojž. 28; 16, 17, 45., a na jiném místě hrozí: »Smrt, krev, svár a meč, utiskování, hlad a potření i biče: na nepravé stvořeno jest toto vše a pro ně stala se potopa.« Sir. 40, 9, 10.

Největší neštěstí však, jímž hřích a nepravost již zde na zemi stíhá, jest zlé, nepokojné svědomí. Srdce oloupeno byvši o pokoj, ustavičnou chvěje se bázni a duše jeho stálou je kořistí nepokoje a smutku. Bůh nepotřebuje ani lidí, ani jiných tvorů, aby jich jako nástrojů k potrestání vinníka použil; vlastní svědomí jeho pronásleduje hříšníka bez přestání. »Svědomí jest svědkem, soudcem a mstitelem zároveň; ono hříšníka obviňuje, rozsudek vynáší a ho vykonává.« Sv. Bernard. Brzo vyhledává si ho zrovna uprostřed nejdůležitějších péčí jeho, jako krále Davida, brzy přepadá ho uprostřed rozkoší, jako kdysi krále Baltazara; někdy navštíví ho uprostřed bolestí v nemoci jako Antiocha; nejčastěji však, když o samotě dlí, jako Kaina. Jednoho zahrnuje výčitkami, jinému před oči staví hrozné následky jeho nepravostí. Oněm ustavičně připomíná jejich nevděk, těmto zas ukazuje meč božské spravedlnosti, jež nad hlavami jejich visí, v úších jejich zní dává výkřiku pomsty boží a spánek jejich hroznými ruší zjevy. Zkrátka o všech platí slova Isaiáše proroka: »Bezbožní budou jako moře

vroucí, jež nemůže se upokojiti.« Is. 57, 20. Ano, rozmilí v Kristu, »bezbožným není pokoje«, Is. l. c. 21, proto neznají ani pravého duševního štěstí a blaha; duše jejich ustavičnou zmltána jest trýzní na světě podávající matný jen obraz oné bídy, jež nespravedlivce stíhati bude po smrti. Všim právem tudíž dí staré příslovi české: Zlé svědomí ustavičná poprava.

Jak zcela jinak jest na tom člověk spravedlivý, poctivec křesťanský! Žije vždy a všude »z víry«, plně věrně vůli Otce svého, jenž jest v nebesích, nejkrásnější požívá odměny v spokojenosti srdce svého, již ho oblažuje dobré svědomí. »Neboť,« tak píše sv. apoštol Pavel, »tať jest sláva naše, svědectví svědomí našeho, že ve sprostnosti srdce a v upřímnosti před Bohem, ne v moudrosti tělesné, ale v milosti boží obcovali jsme na tomto světě.« II. Kor. 1, 12. A když i příkvačí hodina zkoušky, když přivalí se mraky utrpení a protiventství, člověk spravedlivý, poctivec křesťanský neklesá na mysl, netruchlí a malomyslně nenaříká, neboť on má dobré svědomí a »svědomí dobré snese velmi mnoho a velice se raduje i v protiventství«. Tom. Kemp. II., 6. Tak srdce jeho stále sladkému, nerušenému těší se míru a duše jeho zakotvena jsouc v Bohu Spasiteli svém plesá a raduje se v něm a bez bázně a s důvěrou neznámé budoucnosti hledí vstříc. Na poctivci křesťanském plnou měrou splňují se tedy slova Písma sv.: »Srdce spravedlivého jest jako ustavičné hody.« Pfti. 15, 15.

Poctivost čili spravedlnost křest. jest tedy opravdu nejvydatnějším pramenem i nejjistějším základem lidského štěstí a blaha, neboť ona jediná uspokojuje a tím i oblažuje srdce lidské. Avšak nejen to; *poctivost křest.*

2. dobývá člověku pravé úcty a vážnosti a přechasto i vydatným jest zdrojem a nejsolidnějším základem hmotného blahobytu.

V nynějším životě společenském nezřídka a tuze se nařiká na tak zvané protekcionářství čili strýčkovství, nešvar to, jenž zavíňuje, že při zadávání práce, při propůjčování úřadů nehledí se tak na osobní schopnosti, na zdatnost a řádnost žadatelovu jako spíše na doporučení vlivného strýčka nebo příznivce nějakého. Následky zlořádu tohoto bývají žalostné a zhoubné: zpronevěry a úpadky nesčíslné a všeobecná nedůvěra, již všechen život veřejný takměř je otráven. A přece nejlepším doporučením, nejspolehlivějším listem průvodním, jímž člověku vykázati se lze, jest křesťanská poctivost a rozšafnost jeho. Ta vždy, všude a nejlépe se osvědčila a i nyní čím dále tím větší po ní jest poptávka. Ci není tomu tak? Neslycháme vždy častěji a nedočítáme-li se toho co den v novinách, jak poctivost je hledána, jak každý hledí jen s poctivci, jen s lidmi spravedlivými obcovati? Hospodář sbíhá jen poctivou čeládku, podnikatel hledá jen poctivé řemeslníky a dělníky, konsument a odběratel jen poctivé obchodníky, stát potřebuje a žádá poctivé úředníky atd.

A není divu; osvědčeným poctivcům věnuje člověk vždy rád důvěru svou, jen lidí poctivých upřímně každý si váží a ochotně dle sil svých je podporuje. Odtud i známé pořekadlo: »Ruka

poctivá celý svět projde a denní zkušenost poučuje nás, kterak nejednou lidé, již ničeho neměli než holé, avšak zdravé a poctivé ruce vysokého domohli se postavení a znamenitého se dopracovali blahobytu vezdejšího. Ba dějiny uvádějí nám příklady, že poctivci, lidé spravedliví k nejvyšším důstojnostem státním i církevním se vyšinuli. O výtečném generálu francouzském Lefebvreovi dočetl jsem se, že jako 18letý chudý mladíček vstoupil do gardy francouzské, po mnoho let sloužil jako prostý voják, pak jako četař (sergeant) — konečně však u vysokém stáří zemřel jako jeden z nejslavnějších maršálů francouzských. Stav se takofka pravou rukou slavného válečníka, císaře Napoleona Vel., byl v krátkém čase jmenován od něho senátorem a maršálem, posléze pak vyznamenán i titulem vévody gdaňského. A co že pomohlo mu k neobyčejné slávě jeho? Životopisec jeho vynáší ovšem na prvním místě hrdinnou udatnost jeho, dále však vypočítává i ostatní výtečné vlastnosti jeho řka: »Jako člověk byl vždy prostým, poctivým, věrným a spravedlivým . . .«. A abych upozornil vás také na jeden aspoň příklad ze života církevního? Právě minulého léta 18. září slavili jsme 50.leté kněžské jubileum blahodárně panujícího sv. Otce Pia X. Na šestý rok zasedá na stolci Petrově jako nejvyšší viditelná hlava sv. církve naší, — kdyby však již nyní povolal ho Pán a nový rok tento byl snad jeho posledním, byl by již nyní dějepisec nucen vyznati o něm, že byl jedním z nejhodnějších a nejzdatnějších náměstků Kristových. A která že jest to vlastnost, jež nejvíce na něm se velebí, jež synka chudého chalupníčka hornoitalského, dlouholetého neznámého kaplána a faráře povznesla až na první trůn světa, na stolec náměstka Kristova? Vedle horlivé, svědomité, v pravdě apoštolské pastýřské činnosti jeho jest to především vzorná, pravá křesťanská prostomyslnost, poctivost a spravedlnost . . . A tak až podnes vyplňují se slova Písma sv.: »Dobrých skutkův užitek je slavný«, Moudr. 3, 15, a opět: »Spravedliví stkvíti se budou a jako jiskry v třtinoví se lesknouti; souditi budou národy a panovati nad lidmi . . .«. Is. 3, 7, 8. Poctivost čili spravedlnost křesťanská dobývá tedy až podnes člověku pravé cti a vážnosti a dopomáhá mu nezřídka i k vezdejšímu blahobytu. Leč nedosti na tom, působivost její sahá ještě dále, ona

3. *člověku vymáhá požehnání boží.*

Sv. apoštol Pavel chtěje u veliké pokoře své poučiti křesťany korintské, kterak že apoštolské práce jeho tak požehnaným korunovány byly výsledkem, praví: »Já jsem sázel, Apollo zaléval, ale Bůh dával vzrůst. Protož ani ten kdož sází je něco, ani ten kdo zalévá, ale Bůh, jenž vzrůst dává«. I. Kor. 6, 7. Slovy těmito vyjádřil veliký apoštol důležitou tu pravdu, že bez Boha, bez jeho pomoci, bez jeho požehnání marny jsou všechny lidské snahy, všechny lidské práce i námahy. Mudrosloví lidu našeho vyslovuje to známým pořekadlem: »Bez božího požehnání marno lidské počínání« a zbožné rodiny naše znázorňují až podnes osvědčenou pravdu tu významným obyčejem, že totiž nade dveřmi přibytků

svých zavěšují zvláštní obrazy, tak zvaná »domácí požehnání«. Na požehnání božím vše tedy záleží, avšak požehnání toho jen lidem spravedlivým, poctivcům křesťanským se dostává. V Písmě sv. na četných místech dočítáme se útěšné pravdy té, která Bůh štědrou rukou svou nad spravedlivci otvírá a hojným požehnáním svým je obohacuje. »Požehnání Páně jest nad hlavou spravedlivého, ale ústa bezbožných přikrývá nepravost,« tak ujišťuje kniha Přísloví 10, 6. »Požehnání Páně chvátá k odplatě spravedlivého,« tak hlásá moudrý Sirach 11, 24, a zase: »Oči Páně (patří) na spravedlivé a uši jeho (nachylují se) k prosbám jeho,« tak zvěstuje nám sv. apoštol Petr I. 3, 12. A pravda věčná, sám božský Spasitel náš vybízí nás tudíž důtklivě: »Hleďte nejprve království božího a spravedlnosti jeho, vše pak ostatní bude vám přidáno.« Mat. 6, 33. Takž tedy poctivost, spravedlnost křesťanská požehnání boží svolává v přibytky lidské, výsledkem zdárným korunujíc ušlechtilé snahy jednotlivcův i celých národův. Jako kdysi stany spravedlivých arcioctců (patriarchů) starozákonných štěstím a blahobytem provázelo, tak snáší se až podnes v přibytky rodin spravedlivých, poctivců křesťanských.

»Buď poctivým, s poctivostí nejdál dojdeš,« tak napomínali zbožní předkové dítky své. »Jako ve dne poctivě chodme,« tak vybízí nás dítky své dnes, na prahu nového roku, duchovní matka naše církve sv. Nuže tedy, rozmilí v Kristu, poctivost, spravedlnost křesťanská budiž heslem našim v novém roce! »Neuchylujte se ani v pravo ani v levo, noha vaše ať se vyhýbá zlému!« Přís. 4, 26, 27. Pak nastávající rok bude pro vás opravdu rokem šťastným, blaženým, požehnaným. Křesťanská poctivost, spravedlnost vaše bude vám zdrojem svaté spokojenosti a tím i blaženosti srdce, pramenem cti a vážnosti, základem vezdejšího blahobytu a požehnání božího. A kdyby nový rok tento měl snad býti posledním na pozemské pouti vaší, kdyby snad anděl smrti rozeštíti měl perutě své nad někým z vás — poctivost, spravedlnost vaše bude vám i potom nevyčerpateľným zdrojem věčného štěstí a blaha, neboť pak vyplní se na vás, co Duch sv. všem spravedlivcům slibuje: »Spravedliví pak na věky žítí budou, a u Pána jest odplata jejich a myšlení na ně u Nejvyššího. Protož přijmou království slavná a korunu ozdobnou z ruky Páně.« Moudr. 5, 16, 17. Amen.

Jos. Hubáček, farář v Mikulově.

Nový rok.

Všichni žijeme Bohu.

Neboť všichni jsou jemu živi.

Sv. Luk. 20, 38.

Ta slova jsou vzata z odpovědi Pána našeho, když jej nadutí Saduceové impertinentně pokoušeli otázkou, co bude na věčnosti se ženou, kterou pojalo více mužů za sebou za manželku.

Proto až bude vzkříšen, či bude manželkou? Spasitel těm nadutčům odpověděl, že jiný poměr jest před Bohem, než jak lidé si mohou mysliti: »nebudou se ani vdávati ani ženiti, neboť nebudou moci ani umřati, andělům zajisté rovni jsou, a jsou synové boží, protože jsou synové vzkříšení . . . Bůh pak není Bůh mrtvých, ale živých: *nebo všichni jemu jsou živi*«.

To jest pravda důležitá, abychom si ji připomínali a důsledky z ní si činili. Proto ta slova Páně činím předmětem rozjímání novoročního a vyzývám vás, abyste v duchu klaněli se Bohu, jemuž žijeme. Činím tak slovy modliteb za zemřelé: Králi, jemuž vše žije, pojdte a klaňme se jemu.

P o j e d n á n í.

Slova Spasitele nám praví, že všichni lidé žijí Bohu. Všichni bez výjimky, ať jest to dítě, které přišlo na svět a zemřelo v pláči a v krátce, ať sebe starší člověk žije Bohu. Bůh jej učinil svým, a Bohu slouží, Bohu hřeší a Bohu žije. Bohu žije král a ten, jenž žebře u kostela. Velkého i malého učinil Bůh.

Chtěj neb nechtěj, vol neb odpřeť, žiješ Bohu. Spravedlivý i hřešný Bohu žije, a Bůh ukáže na obou rozdílným způsobem svou spravedlnost a všemohoucnost.

Vše, co duši lidskou má, má úkol Bohu žiti a nemůže se tomu vyhnouti. My říkáme: jsme v ruce boží.

Nejen Bohu žije, co rozumnou duši má, ale vše, což jest kólem nás, ať mrtvé jako kámen, ať oživeným tajemným způsobem jako bylina kvetoucí na poli, ať vyšším životem nadaná bytost, ona žije Bohu, aby v ní ukazovala se boží moudrost, láska, dobrota. Kámen, který jest mrtvý přislovečně, on jest stvořen k cíli, který mu dal Bůh, a on jej plní.

Již starý filosof pravil, že kámen, když padá, Bohu slouží k jeho plánům. Žalmista ve zlaté abecedě svatých ž. 118. v. 91. dí: *Zřízení tvým trvá den, nebo všecko slouží tobě!*

Všecko slouží, aby v tom jevila se boží moc, moudrost, láska, milosrdenství, spravedlnost a kterou ještě vlastnost dobrou člověk Bohu připisovati může. Slunce slouží boží cti a slávě, ale i svatojanská muška, hrom hučící a drtící, ale i tepot srdce. Všecko, Pane Bože, slouží tobě.

Ta obloha boží, se vším, což v ní se hýbá těles nebeských, zřízením božím trvá a slouží vůli boží, aby byla v tom patrna. Není nikdy omluven, kdo nenahlíží a nevidí ten zákon boží v přírodě jeho. Bůh to neviditelné své činí nám zjevným věcmi viditelnými, abychom z nich poznávali ho. To vše jest zrcadlo, v němž máme viděti ho — ne přímo, ne tvář v tvář, ale obraz jeho.

Sv. František Seraf. všechno stvoření ať živé ať mrtvé nazýval »bratr«, »sestra« a to proto, že mají s námi podobný cíl: Boha chválit, Boha hlásat. Proto říkal »bratr oheň«, »sestra voda«, »bratr slunce«, »bratr skřivan«. Mezi těmi tvory na zemi ovšem první místo zaujímá člověk a má Bohu žiti.

Pán Kristus sám nám tu pravdu hlásá v těch slovech, které jste slyšeli. My všichni jemu žijeme a Žalm dří: všecko jemu slouží. I minuta života našeho i věky věků jemu slouží. Každý rok jest jako verš jeden v žalmu.

Jemu tedy žijeme, ale nestejně, jsme nádoby ke cti aneb k hanbě v domácnosti boží. I zlého trpí Bůh ke dni zlému.

Však v té pravdě skryto mnoho důsledků pro nás. V krátkém dnešním evangelium dří se: »Když se naplnilo dní«. Ta slova lze také říci o našem životě jednou: Když se naplnil počet dnů jeho života, tehdy nastává účtování z něho, kterak j-i jemu sloužil. Marné budou všechny vytáčky saducejské a mudrácké a nevěrecké a jaké ještě jiné: »všecko jemu slouží«, hlásá Žalm. »Všichni jemu žijí,« praví Ježíš, dobrotivý náš Spasitel. Co tedy jde za *důsledky*?

Ty jsi stvořen pro Boha, jsi boží tvor, ano zvláštní tvor: jsi dítě a miláček boží. Celý tvůj rozum a štěstí v roce a životě záleží, abys *Bohu žil*. Nešťastný tvor, jenž nechce Bohu žíti. Otevřte knihu Zjevení božího a na prvních stránkách jeho čtete, že andělé řekli: Nejvyššímu chceme býti rovni. A ten, jenž byl krásný jako dennice, stal se ďáblem.

Podívejte se do ráje a vizte to největší štěstí praotce a pramatky naší, když Bohu žili a vizte, když jedním okamžikem přestali Bohu žíti. Podívejte se do dějin Zákona Starého a vezměte třeba Samsona, který se zaslíbil Bohu. On proti vůli boží pojímá pohanku za manželku a ztrácí v důsledcích toho oči a konečně život. Takým Samsonem jest mnohý: jedná proti vůli boží a ztrácí i život věčný.

Když Bůh jest král, tedy jest i jeho království a jsou i jeho poddaní. Však on jest král, jemuž všichni žijí a všechno slouží. Z toho by šla poučka pro celý nový rok a pro celý zbytek života zřejmá: Bobu sloužiti.

Spasitel sám však v podobenství o království svém ukazuje na nepřitele mocného, který obchází jako lev řvoucí a hledá, kde by koho pohltil. V tom království božím jest odboj, který bude jistě zdolán, ale ubozí, kteří se k němu připojili. Mnohým podobenstvím ukazoval Pán na tyto nevěrné, líné, zrádné poddané. Podobenství o služebnících a hřivnách, o zlých vinařích, kteří zabili i syna hospodáře, o zlém duchu, který odpírá království Kristovu.

Na konci úvodu zvolal jsem slova: Králi, jemuž všechno žije, pojďme a klaňme se jemu. Tak činím i teď jako novoroční přání mé, které se nezmiňuje ani o zdraví, ani o štěstí, ani o blaženosti, nýbrž toliko o věčném králi, jemuž vše slouží ať dobrovolně, ať nedobrovolně. Konečné vítězství přichází jen věčnému Králi všeho stvoření.

Služ a klaň se mu *rozumem* svým, který jest jiskra a světlo boží, a uznávej a poznávej všude Pána svého. Nedej se ničím odvésti od něho. Rozum slouží Bohu sv. věrou.

Služ mu *vůli* svou, neboť jemu náležíš více než služebníku pánu, poddaný králi, dítě otci, obraz malíři (Chaignon). Ty mu sloužíš, když vůli jeho činíš zákonem svým.

Můžeš jednatí proti vůli boží, můžeš hřešiti, ale konec konců, žiješ toliko a jedině Bohu a se svými skutky se shledáš.

Služ mu *srdцем* svým, což jest nejvyšší a nejlepší služba. Rozumem chladně poznáváme vůli, jako služebníci sloužíme, ale srdcem jako děti milujeme.

Však pohlédneš li do života, co vidíš? Tolik nedbalosti ku pravdám sv., tolik lhostejnosti, jakoby ani nebylo víry v srdci. Obrat se včas a poznej sebe i Pána, mine čas a nastane noc. Kolik skutků *proti vůli boží*? Snad je ani nemůžeme skutečně sečísti, opravdu by to byla práce veliká, ale Bůh je má sečteny lépe než vlasy hlavy naší.

Vysyp včas miskou skutků hříšných, vysyp ji sv. zpovědí, lítostí a předsevzetím. Toť jest ml.ost, která se nám dává v čase, abychom pracovali o svém spasení

Když vezmeš lásku svou k Bohu za předmět rozjímání, jak prázdná jest duše naše. A jest to největší přikázání, které dáno jest. Bohu žiješ vždy, všude, při všem. Miluj neb nemiluj, ale boží jsi, a jen tak šťastný jsi, jak Boha miluješ.

Ve proroku Baruchovi 3, 34, čteme: »Hvězdy, poslušny jeho rozkazů, rozlily světlo každá na svém místě a radovaly se ze své poslušnosti.« Tak lidé jako hvězdy boží jsou: slouží Bohu a radují se, a odpírají-li, rmoutí se každý ve svém povolání.

Pán nám to pravil v podobenství o služebnících a hřivnách. Dal každému podle možnosti jeho: jednomu pět, druhému dvě a třetímu jednu. Ty, kdož hospodařili mu dohře, odměnil: vejdi do radosti pána svého, a služebníka líného vyvrhl a potrestal. Výklad slov jest zřejmý. Všichni jemu jsou živi: ten s 5 hřivnami i ten s jednou hřivnou. Všichni hospodaří na čas, aby pak vzali odměnu na věčnost. Jemu hospodaří a jemu zahálí a jemu budou počet klásti. Toť tak známá věc a přece ji pořád třeba opakovati. Jsme ve službě boží a na tom se nedá nic změnití, a konáme povinnost svou a té se nemůžeme vyhnouti a budeme zodpovídati se a to jest jako smrt jisté. Proto nás vybízí Pán tak často k bdělosti a ku práci s milostí boží — k pokroku duševnímu.

Bděte. opakuje tolikrát Spasitel. Proč máme bděti? Abychom byli hotovi s úkolem nám uloženým v čase, který nám Bůh dává. Přijde noc, kdy nebude možno více pracovati na posvěcení vlastním.

Všechna podobenství Páně nás varují oddávati se nedbalosti, vlažnosti a nečinnosti. Podobenství o 10 pannách, jaká to výzva ku přípravě, abychom vždy Bohu žili a byli připraveni. Podobenství o zloději, jenž přichází, když hospodář usnul.

Svět působí v přemnohých lidech, že zapomínají, že mají duši nesmrtelnou, a že tato duše ve dvojm obdobi žije: v těle smrtelném a pak odloučena od těla v životě po smrti. Vždy však Bohu žije, ať hřeší, ať se modlí, vždy boží jest. Takto nám sv. Pavel

připomíná. Ať jíte neb pijete, neb cokoliv jiného činíte, vše činíte ku slávě boží. I. Kor. 10. v. 31.

Jde tedy z toho poučení hospodařiti se hřivnami nám svěřenými v čase, který nám dává Bůh. My nejen *žijeme* Bohu, my *dozráváme* každým okamžikem Bohu. Tomu se vyhnouti nemůžeme. Každý okamžik nás Bohu přibližuje. Srovnává se proto život se svíci, které stále ubývá. Přijde noc, kdy už nebudeme moci nic pro čest a slávu boží vykonat, ale také nic vymazat, co jsme spáchali.

Ta jedinká vzpomínka opravdová musí otřásti i tvrdým člověkem. Proto vidíme, že smrt v přibuzenstvu tak dojmá a myšlení mění. Teď umřel jeden rok našeho života, jedna desetina neb dvacetina doby, která nám zbývá. Kéž nás to učiní mravnými a k Bohu obrátí.

Tam na levém břehu Vltavy vidíte stát domů množství, kde nyní se Smíchov rozprostírá. Druhdy ve XIV. století tam stál klášter přísné řehole církevní kartússké, založený Janem Lucemburským, králem českým, otcem Karla IV. Jan Lucemburský proslul svým lehkomyšlným životem, však on se obrátil v mužném věku. Příčina obrácení byla prazvláštní. Dcera Jana Lucemburského, Markéta, byla zasnoubena králi Kazimírovi polskému. Však když byly přípravy svatební v nejlepším proudu, zaklepala nenadálá nemoc a nevěsta Markéta zemřela r. 1341 10. července. Král Jan miloval Markétu, proto jej dojala smrt její, dojala lehkomyšlného Jana tou měrou, že dal se na pokání a že toužil napravit na zbožnosti, co byl dříve zanedbal v životě, proto umřel si, že postaví klášter, aby se v něm za něho a dceru jeho Markétu konaly modlitby. Klášter přísné řehole stál tam až do nešťastných válek husitských.

Smrt člověka dojmá. Ale každý okamžik jest smrt. Každý den jest kus smrti našeho života, který se neopakuje. Ten den a rok minulý jest prožit Bohu: ať byl ve ctnosti, ať v hříchu, Bohu náležel a Bůh jest odplatitel jeho. Nemysleme, že něco se ztrácí z našich skutků neb zapomíná. Před Bohem jsou, nebo Bohu žijeme a umíráme.

Obsah celé řeči jest patrný a jest obsažen ve slovech, která jsem položil za základ. »Všickni Bohu živi jsme.« Každý z mých posluchačů nežije jen sobě, ale žije i svým bližním a se všemi myšlenkami, řečmi a skutky Bohu žijeme.

I nastávající rok jest boží dar a Bohu náleží a ty v tom roce rovněž Bohu žiti budeš. I kdybys hřešil jako Kain, Bohu žiješ i když ctnostně žiješ. Odměna ovšem jest dle toho, jak jsi Bohu žil. Zasněť dnes Bohu všechny okamžiky tohoto roku se všemi radostmi a kříži a řekni: Tobě žiji, Pane můj, tobě umírám, tvůj jsem v životě i ve smrti. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle po Obřezání Páně.

Povinnost rodičů k dětkám.

„Ulyšev Josef, že Archelaus kraluje
v Judsku, obával se tam jítí.“

Mat. 2. 22.

Když zemřel Herodes, který se chtěl zmocnit novorozeného Vykupitele, a sprovoditi se světa, vracel se sv. Josef na rozkaz boží z Egypta; ale uslyšev, že Archelaus, syn Herodův, kraluje v Judsku, obával se tam jíti a odebral se do Nazareta v Galilejsku, kde se domníval býti bezpečným před tímto knížetem. Událost ta předčítá se každoročně po oktávě Narození Páně jako výstraha křesťanským rodičům, jak vyhnouti se mají nebezpečí, jež hrozí jejich dětkám. Bůh svěřil dětky rodičům ve svátostném manželství, aby je pro společnost a Boha řádně vychovali, aby byly ozdobou církve, vlasti a společnosti lidské a jednou spoludědici Kristovými v království nebeském. O této *povinnosti rodičů k dětkám* chci se dnes krátce zmíniti a ukázati, jak je mají *k Bohu vésti a před skázkou chrániti*.

Lykurg, zákonodárce spartánský, dal vychovati dva psy; ; jednoho doma u kamen, jemuž se denně musil přináseti pokrm; druhého v poli, který si pokrm musil hledáti sám. Když oba dorostli, u přítomnosti všeho lidu dal Lykurg před oba přiněsti polévku a zároveň pustiti zajíce. V poli odchovaný pes pustil se za zajcem, doma pak vychovaný zůstal u polévky. Na to Lykurg pravil ku shromážděným: »Viděli jste rozdíl vychování u těchto zvířat. Pamatujte si, že i mládež vaše od přirozenosti má své náklonnosti. Vychováte-li své dětky v ctnosti, budou pak běžet za ctností, vychováte-li je v nepravosti, zůstanou také v nepravosti.« Tak mluvil vladař pohanský. Jak mají zaříditi vychování svých dětek křesťanští rodičové, naznačil křesťanský zákonodárce, apoštol Kristův, sv. Pavel řka: »Vychovávejte dětky své *v kázni a trestání*.« Efes. 6. 4. Dvou věcí žádá: kázně a trestu, kázně, aby byly k dobrému naváděny, v dobrém utvrzovány; trestu, aby byly před zlem varovány a zdržovány a za zlo kárány.

Nikdo neříkej: nemám času, ani daru ani vědomostí potřebných, že na dětko dosti času až ve škole. Přichází-li do školy dětko již hříchem zlomené, lehkomyšlné, bývá často už i ztraceno.

Nikdo nezmůže tolik, jako matka a otec ve své domácnosti. Dětko má již s mlékem matčiným ssáti mateřská poučování o Bohu a základních pravdách náboženských. Jako u něžných a malých květiněk denně spadající rosa více prospěje než silný déšť, tak denní poučování dětek od matky více má užitku než od učitelů ve škole. Proto Písmo sv. praví o Tobiašovi, že »od dětinství učil se báti Boha a zdržovati od všelikého hřichu«, 1. 10, aby ukázalo, co je základem ctnostného života a co povinností rodičů. Je to zcela přirozeno. Nikoho nemají dětky ve větší účtě a lásce jako své vlastní rodiče, a proto přijímají od nich všecka poučo-

vání, napomínání a výstrahy mnohem ochotněji než od kobokoli jiného.

Poučování dítek není tak těžké, není třeba tolik učnosti, stačí jen něco málo upřímných slov se strany rodičů. Je-li matka sama zbožnou, modlí-li se denně za své dítě, leží-li jí spása dítěte opravdově na srdci, Bůh jí tu práci usnadní, dá jí sám vnuknutí, jak má se svým dítkem hovořiti, o čem poučovati. Matka sv. *Zity* vypravovávala své dcerušce, jak Otec nebeský dobré dítky miluje, a zlé má v ošklivosti; jak chce, aby všichni jednou do nebe se k němu dostali; jak poslal jediného Syna na svět, aby lidem ukázal, jak mají žíti, aby se líbili Pánu Bohu. Vypravovala o Ježíškovi, jak byl poslušný, jak se rád modlil, jak se v kostele choval, jak v těžké práci doma matce a pěstounu pomáhal, každému přispíval, kdo zač ho prosil; jak malé dítky zvlášť miloval, na klín je brával, hladil a líbal a požehnání dával; jak za nás všechny tolik trpěl a na kříži zemřel, aby nebe otevřel, nás vykoupil, svými bratry učinil a dítkami nebeského Otce; jak rád slyší modlitby naše a stále chce nám pomáhati. *Zita* slyšíc matku tak vroucně mluvit, milovala Pána Boha nade vše; a matce pak stačilo jen říci: dítě drahé, to se líbí Pánu Bohu, to učíš; to se nelíbí Bohu, toho at nečiníš; a malé dítko libovalo si v dobrém, hřích mělo v ošklivosti až dospělo ve světici. Ve 12 letech musila vstoupiti do služby; konala věrně své povinnosti a při práci bylo jí heslem: »Ruku při práci a srdce k Bohu.«

Klement Brentano, německý básník z Frankfurtu, podobně vzpomíná na dobrou matku a její dobrou naučení. Když dítky spaly, přicházela matka, žehnala je křížem a líbala; doporučovala své nevianné andílky ochraně anděla strážce. A když *Klement* dospěl a ve věru světa a lidí zlých přišel o věru, vzpomínka na dobrou matku a její něžnou péči o spásu dítek — přivedla ho jednou zase ku světlu, staré víře, bývalé spokojenosti a štěstí.

Sv. Blanka, královna francouzská, brávala každého večera svého jedináčka *Ludvíka*, budoucího krále, na lokty své, nežli ho svěčila lůžku a odpočinku — když byla s ním vykonala modlitby a dala mu různá naučení, a říkávala: »Na těchto rukou, milé dítě, raději bych tě viděla mrtvého a chtěla uložiti do hrobu chladného, nežli abych musila viděti neb slyšeti, že's urazil Pána Boha těžkým hříchem!« Milovala své dítko jako největší poklad na světě, ale ještě více milovala Boha, a hrozila se té chvíle, že by její vlastní syn měl býti nepřitelem božím, zemřítí snad bez hřichu a býti ztracen na věky. Celým srdcem lpěla na svém miláčku a přec raději chtěla jej viděti mrtvého než hříchem poskvrněného. Věděla dobře, že celá země raduje se z jejího syna, budoucího panovníka, a přec raději byla by ho obětovala smrti, nežli aby potupil Boha a stal se mu nevěrným. Smrt jedináčka bývá pro matku mečem nejostřejším, ranou nezahojitelnou; vidí-li bledé líce, jež tolikrát zulíbala, vyschlé oči, jichž pohled jí tak často až do srdce vnikal, studené a ztuhlé ručky, jež jí tolikráte objímaly: to vše přivádí nešťastnou matku takřka k šílenství.

A přec raději mrtvého chce jej viděti než hříchem stíženého ! Byla svěťice plna živé víry a lásky k Bohu ; znala, jak velikou urážkou jest hřích, jak je ohavným nevděkem k Bohu nejdobrotivějšímu, jak brozné má následky, že odcizí-li se syn hříchem Bohu, odcizí se snad pro vždy, odcizí se matce, otcí, celému národu, neshledá se s ním více na věčnosti, ztracen bude na věky !

A nyní si představte, jak brozného hříchů se dopouštějí matky, jež k hříchů dítek mlčí, hříchů netrestají, hřích ještě hájí a zastávají, hřích dítek tají, ke hříchů navádějí, ke hříchů svolují, ve hříchů dítko podporují, ke hříchů radí neb donucují, ze hříchů dítko se radují a jej vychvalují a omlouvají ! Jak brozně klesá a zapomíná se nešťastná matka, jež místo aby mu byla andělem strážným, stává se mu démonem, zkázou a záhoubou pro život časný i věčný !

Rodiče mají vychovávatí dále — *v trestání*. Písmo sv. praví : »Kdo miluje syna svého, často jej trestá, aby se radoval v posledním čase.« Sir. 30. 1. Běda, kdo mazlí se s dítkem. »Lahod synovi,« čtete dále v Písmě sv., »a nažene ti strachu, pohrávej si s ním a zarmoutí tebe. Nesměj se s ním (rozpuště, neslušně), abys nezelel a naposled neztupěly zuby tvé, t. j. od skřípání hněvem a bolestí nad nezdržností jeho.« (9.) »Shýbej šji jeho v mládí, dokud jest malý, aby se nezatvrdil a neměl bolest duše.« (12.) Úředník jeden ve Slezsku měl jediného syna, jemuž v mládí vše dovoloval ; k modlitbě jej nevedl, základním pravdám nenaučil a netrestal různé přestupky. Syn se spouštěl, až se stal zločincem. Byl obžalován a usvědčen a zavřen na 5 let. Když trest si odpykal a domů se vrátil, hleděli rodiče různým poučováním dohoniti, co zameškali. Syn však zavedl je do zahrady pod ořechový strom a řekl : »Ohněte mi ten strom.« Když otec zvolal, že to nemožným, pravil syn : »Ovšem že nemožno. I vy jste měli mne ohýbatí v mládí ; zlo stalo se zvykem, druhou přirozeností, a vy nesete sami toho vinu.« Brzy stal se vrahem a zemřel na popravišti provazem k největšímu zármutku a hanbě rodičů. — Dítko buď od nejtěššího mládí poučováno. Proviní-li se, buď napomenuto, že Bůh jest uražen, že povinností rodičů je čest boží hájiti a hříchů trestati. Proviní-li se opět, buď dána pohružka a při opětném provinění pak potrestáno, nikoli ve hněvu, ale v lásce, aby trest byl lékem a výstrahou.

Aby se však výchova dařila, musí rodiče v modlitbách za pomoc boží prositi, sami pak *dobrým příkladem* předcházeti. — Rodiče zastupují Boha, a proto nesmějí pohoršovati svých dítek ani slovem ani skutkem. Dítko nesmí slyšeti, jak rodiče vedou neslušné řeči, jak otírají se o čest bližního, klejí a zlořečí ; nesmí viděti, jak sami se nemodlí, chrámu se vyhýbají a povinností náboženských nezachovávají. Špatný příklad rodičů vymstí se nejdříve na nich samých.

Rodiče dohlížejte bedlivě, s kým dítko přichází do styku, aby mělo za *společníky* dítky z dobré rodiny, dítky, jež jejich dítko mohou přispěti a ne je pohoršiti. Zvláště bdiť třeba, aby čistota srdce byla chráněna ; boši necht bavi se s hochy, děvčátka

ať hrají si a spolčují se s děvčátky. Jakmile dítě ztratí stud, jest ztraceno — marna poučení, marny výstrahy, jest omráčeno, nevidí a neslyší a výchova zvrácena. Varujte dítky své zvláště před špatnou společností lidí zvrhlých a zkažených. Nepřítelé kříže chtějí se převratem společnosti zmocniti vlády, odstraniti křesťanství, opanovati svět, a proto mají nalíčeno zvláště na mládež, aby ji v zárodku zničili, pro své plány převratné pracovali, obraz boží z duší dítek vyrvali a proměnili v šelmy všeho schopné. Vším vlivem zabraňte, aby se nestaly kofistí spolků nevěřících, protikřesťanských, které odcizují mládež rodičům, národu, církvi a Bohu.

Čeho se na takových ztracených dítkách dočkáte, ukáže vám tento příklad. Patnáctiletý učeň sazeč psal z Vídně častěji dopisy plny vděčnosti a lásky k rodičům. Brzy upadl do pasti špatné společnosti, tiskem otráven spustil úplně, ztratil víru a k ní lásku k rodičům. Matka mu v psaní domlouvala, ale 19letý synáček, předseda jakéhosi spolku, byl nejvýš uražen. Odepsal matce, že se nesmí více k němu hlásit, že ji nezná a nikdy s ní mluvit nechce a ukončil dopis: »A teď se můžete modlit, vy nábožná — bestie!« Zkažený syn, sám bestie — šelma v těle lidském, jmenuje největší dobroditelku, k níž dříve lnul takovou láskou — bestii.

A nyní jiný obrázek. Moravský spisovatel *Kosmák*, syn chudých rodičů, kněz, nejlepší povídkář, když začal psáti, zasvětil práce své památce své matky, jež vstúpila tak krásné zásady sv. náboženství do útlého jeho dětského srdce, že žádná zloba světa nedovedla je vyrvati. »Ty's hvězda mého života,« píše o své matce a chlubí se jí před celým světem; »s nebe hled na mne dolů, žehnej pracím mým, bych byl dítětem tvým nejen dle těla, ale i dle ducha. Jsem na tebe hrd, drahá matko, jsem synem královny. Kol čela tvého skvěje se diadem ctností. Oroduj za mne, drahá matko, bys mohla býti i ty hrda na mne, až umru.« Může li býti pro matku krásnější odměny nad takovou vděčnost dobře vychovaného dítěte? Královnou nazývá chudou ženu z lidu, královnou, poněvadž byla vzorem křesťanských ctností a celé své štěstí z víry prýstící přenesla v srdce milovaného dítěte a učinila je podobně šťastným.

Bděte, rodičové křesťanští, nad poklady nejvzácnějšími, nad svými dítkami. Budete za ně zodpovídati Bohu, jenž vám je svěřil, abyste je vychovali za dědice království nebeského; budete zodpovídati za ně Ježíši Kristu, jenž vás učinil pomocníky svými ve spáse jejich duší; zodpovídati budete Duchu sv., jenž učinil z dítek vašich své chrámy a ozdobil je milostí posvěcující. Bl. P. Maria a pěstoun Josef dali vám příklad, jak dítko svěřené zachrániti, jak nad ním bděti a před kým vzdalovati. Obec, vlast a celá společnost lidská očekává od vás řádného a užitečného člena a pomocníka; přičiňte se, aby vám neklnuli, že jste jim vychovali, jež jsou metlou a hanbou obce, vlasti a společnosti vůbec; přičiňte se, aby dítky samy neklnuly jednou vám, že jste přičinou

jejich nestěstí a zkázy! Od Boha jste obdrželi dítky, k Bohu je vedte slovem a příkladem. Dobře-li vychováte své dítky, budou vaší zdobou, radostí a chloubou, podporou v stáří a korunou na věčnosti.

V. M. Váchal.

Neděle po Obřezání Páně.

O hříchu pohoršení.

»Zemfeli jsou ti, kteří hledali bezživoti dítěte.«
Mat. 2, 20.

Slovy právě pronesenými povzbuzoval anděl sv. Josefa, aby se vrátil s božským dítětem a jeho matkou z Egypta do země zaslíbené, protože Herodes, úkladný a úhlavní nepřítel Spasitelův, byl již mrtev a nebylo tedy třeba od něho se obávat něčeho zlého pro dítě.

Herodes chtěl zabít život, tělo božského dítěte, a jsou do dneška lidé, kteří rovněž hledají bezživoti a smrti dětí. Nestaví se však jako nepřátelé, nýbrž naopak, lstivě bétou na sebe škrabošku přátel; přicházejí jako beránci tiší, ale uvnitř jsou vlci hltaví, vraždy žádostiví; v ústech mají med, sladké vedou řeči, líčí starost, již mají o děti, srdce jejich však jest plno jedu, hledí, jak by maličké do svých sítí a tenat polapili. Na oko se tváří nevinnými, úmysly však mají vražedné. Nezabíjejí tělo dítěte, ale zabíjejí jeho duši.

A kdo to jsou?

Jsou to v první řadě rodiče, kteří se o duševní výchování svých dětí nestarají, ba i své děti ke zlému slovem i skutkem navádějí. Jsou to někteří vychovatelé mládeže, kteří jed nevěry, jímž sami otráveni jsou, i do duší nevinných, brániti se nemohoucích dětí, po kapkách vpuštějí. Jsou to svůdcové nezkušených, kteří nejsou s tím spokojeni, že sami jsou zlí, hledí i jiné o nevinnost oloupiti. Jsou to všichni ti, kteří buď přímo neb nepřímou příležitostí ke hříchu dávají. Buď přímo: ke hříchu dráždí, radí, pomáhají, hřích vychvalují, přikazují; aneb nepřímou: povinností svých neplní a tím jiným zlý příklad dávají. Zejména dávají příležitost ke hříchu, kdož před jinými bezbožné a nestoudné řeči mluví, nepočetně se šatí, špatné knihy, noviny a obrazy rozšiřují, aneb veřejně, zejména před dětmi vykládají; kdož opilcům, hráčům, zlodějům a jiným mrzkým lidem k nedovoleným schůzkám přistřeší poskytnou, aneb ke konání zlého jakkoli nápomocni jsou. I představení, kteří zla a hříchu dle své povinnosti nezamezují a jim nebrání, aneb dokonce svým zlým příkladem je podporují, dopouštějí se hříchu pohoršení.

O hříchu pohoršení budiž dnešní naše úvaha. Chceme si všimnouti,

I. že pohoršením se stává člověk spolupracovníkem ďáblůvým a

II. že následky toho hříchu jsou hrozné.

Pojednání.

I.

1. Pohoršení je proto tak velkým hříchem, že ten, kdo ho dává, je nástrojem satana. Sv. Jan ve svém Zjevení říká nám satana v boji s církví; do dneška neustává, ale stále obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil. I. Petr. 5, 8. Proto se modlíme v litaních ke všem svatým: »Od úkladů ďábelských vysvobod nás, Pane!« Proto po každé tiché mši sv. prosí kněz: »Sv. Michaeli archanděle, braň nás v boji; proti zlosti a úkladům ďáblovým budiž nám záštitou! Ty pak, kníže vojska nebeského, satana i jiné duchy zlé, kteří ku zkáze duší světem obcházejí, božskou mocí do pekla svrhni!« Satau znamená tolik jako odpůrce. A věru jest *odpůrcem, protivníkem dobra*; a co jsou ti, kdož pohoršení dávají? Nic jiného, než odpůrci dobra, zhoubové lidstva, svědčové nevinnosti; jsou ve službách ďáblových a jsou jeho nástroji. V ráji užil satan jako svého nástroje nerozumného zvířete, hada; nyní užívá zlých lidí, kteří jiné pohoršují, horšími činí. —

2. Kdo však pohoršení dává, jest sám jako satan. — Když Pán Ježíš ku konci třetího roku svého veřejného působení mluvil apoštolům o své nastávající cestě do Jerusalema, zrazoval ho od ní sv. Petr boje se o Pána. Petra tak často a skvěle vyznamenával Spasitel; tenkrát však odmítl jeho prosby slovy: »Odejdi ode mne, satane, nebo ku pohoršení jsi mi!« Mat 16, 23. Kristus Pán nazývá Petra satanem, protože — byť i z lásky k svému Mistru — chtěl překaziti a zameziti pro lidstvo nekonečně prospěšnou smrt Spasitelovu na kříži.

Čím více zaslouží pojmenování satana svědce pohoršení dávající. Jest opravdu satanem, to jest *odpůrcem božím*. Bůh chce všechny duše učiniti účastnými věčné slávy, ale svědce se namáhá, aby je vydal věčné zkáze. Jest i *odpůrcem Kristovým*, jehož chce oloupiti o cenu krve na kříži prolité. Proto nás varuje apoštol: »Nepřivozuj (pohoršením svým) k zahynutí toho, za kterého Kristus umřel.« Řím. 14, 15.

Satan jest protivníkem božím zejména proto, že zabíjí duše, jež Bůh k věčnému životu určil, a jimž Ježíš Kristus svou smrtí věčné spasení dobyl. Proto nazývá se též »vražedníkem od počátku«. Jan 8, 44. A podobně ukrutným, *lstivým vrahem* jest svědce pohoršení dávající. Dny a týdny přemýšlí na zkázu duše a to mnohdy nejnevinnější Pod pláštíkem ctnosti, radosti, zábavy, poučení a osvěty ukrývá svou ďábelskou zlobu. A jako ďábel sliboval i on slibuje rozkoši, pozemské statky, požitky, volnost, svobodu!

Než ještě odpornějším objeví se nám hřích pohoršení, uvážme-li jeho následky, a o tom v díle

II.

Německý básník Rückert napsal slova: »To jest kletbou zlého činu, že stále zlo jen dále plodí.« Tato slova více než kde jinde platí o hříchu pohoršení; jeho následky jsou věru hrozné. Jedno slovo neprozřetelně vyslovené může býti příčinou dlouhé řady hříchů; často malá jiskřička bývá příčinou mohutného požáru. To věděli i pohané, a sv. Pavel uvádí I. Kor. 15, 33 výrok jednoho jejich básníka: »Porušují zlé řeči dobré mravy.« Ještě nebezpečnější však jest zlý příklad; a jak hrozné jest teprve přímé dábelské svádění! Následky pohoršení jsou mnohé a škody jím způsobené jsou nenahraditelné.

1. Horším než vlk jest ten, kdo pohoršení dává. Vlk dává jen to, co polapiti, čeho zmocniti se může. Kdo však pohoršení dává, také skrze jiné, ba i po své smrti v zhoubném díle svém pokračuje. Dejme tomu, že by někdo jen desíti osobám byl kamenem úrazu; kdyby každá z nich opět jen deset jiných svedla, jak ohromnými kroky bude šířiti se mravní zkáza! Nedomnívejte se, že to, co pravím, jest pouze planá obava! Arius začal rozšiřovati blud a po staletí následovaly ho tisíce na jeho cestě! Špatná kniha, kterou někdo koupí a rozšiřuje, ještě po letech může býti jiným kamenem úrazu. Odkud to, že v některých městech neb krajích neřest a hřích tak úžasně rozšířeny jsou? Kterak vysvětlíme, že v některých rodinách jisté vady a chyby s otců na syny skoro dědičně přecházejí? Zajisté ne jinak než tím, že pohoršení dávané mělo hojný účinek. To je přirozenost zla, že se stále chce rozšiřovati. Potomstvem Kainovým byla přece nemravnost po celém pokolení lidském rozšířena.

2. Ale mravní škoda pokoršením vzniklá je tím větší, že jest mnohdy nenahraditelná. Každý jednotlivec jest sám pánem své vůle, a může pomocí milosti boží odvrátiti se od hříchu a pokání činiti. Ale kdo nám může poskytnouti záruku, že toho, koho jsme pohoršili, opět tak lehce a tak snadně obrátíme na cestu ctnosti a na cestu pokání, jako jsme ho přivedli na svůdnou cestu vábícího hříchu? Jak nerad pouští dábel své oběti ze svých spárů. A kdybychom vůli i tu nejujímnější měli: snad mnozí, které jsme pohoršili, dříve zemrou, než my se odhodláme dáti se na cestu pokání. A tak v tom případě nezbyvá nám nic jiného, než ubohé pohoršené oběti doporučení milosrdenství božímu,

Ještě hůře jsme však na tom, protože ani všech, jichž duše jsme pohoršili, neznáme, a proto při nejlepším vůli nemáme příležitosti pohoršení dané napravití a k jejich polepšení působiti. Proto jistý muž, jenž pohoršlivě žil, ale před smrtí se kál, v hodině smrti zvláště trápen byl výčitkami svědomí. Stále kolem sebe slyšel nářek, stále viděl různé neznámé tváře; nyní svědomí přišlo k svému právu a vyčítalo mu, jak jiné kazil, na duši vraždil, a jen s těžkostí umíral.

Uvážte-li to vše, pochopíte, nejmilejší, celou tíhu slov Ježíše Krista, která zaznamenal sv. Matouš 18, 6—7. Těmi slovy hrozně odsuzuje Pán Ježíš ty, kdož pohoršení dávají. »Kdo by pak pohoršil jedno z maličkých těchto, jenž ve mne věří, lépe by jemu bylo, aby zavěšen byl kámen mlýnský na hrdlo jeho a on pohřben byl do hlubokosti mořské. Běda světu pro pohoršení!«

Baltasar rozkázal přinésti posvátné nádoby, které jeho děd Nabuchodonosor z chrámu jerusalemského uloupil, a kázal do nich nalévatí víno při hostině. A tu ukázala se na stěně ruka, píšící tajná slova: Mene, thekel, fares. Daniel vyložil králi slova ta: Sčetl Bůh dni království tvého a učiní mu konec. Zvážen jsi na váze spravedlnosti boží a shledáno, že máš velmi málo dobrých skutků. Rozděleno bude království tvé a dáno bude tvým nepřítelům. Ještě téže noci nepřítelé dobyli města, zabili krále Baltasara, a říši jeho si rozdělili. Tak těžký rozsudek, tak hrozný trest stihl Baltasara za to, že zneuctil nádoby sice chrámové, nádoby službě boží sice zasvěcené, ale přece jen ze zlata a stříbra zhotovené!

Jaký však rozsudek, jaký trest stihne toho, kdo živé chrámy boží, přibytky Ducha sv., údy těla Kristova zneuctívá, kdo svým bližním slovem nebo skutkem příležitost ku hříchu zavdává aneb je dokonce ke hříchu svádí! Jak hromově zníti bude k němu hlas Syna božího při soudu: »To jsi činil a mlčel jsem!« Žalm 49, 21. Ale nyní nadešel den odplaty, a žádám z rukou tvých duše ztracené. Zda neoněmí v tu chvíli naprostým nedostatkem omluvy, hanbou, lítostí a strachem takový křestan?

A proto neodcházejme dnes z domu božího dříve, než bychom učinili to pevné předsevzetí vystříhati se všeho, co by bližního pohoršovati mohlo. Zpytujeme však také své svědomí a tažme se, jak jsme dosud v této příčině si počínali. Vyčítá-li nám svědomí naše, že i nám platí slova: »Běda tomu, skrze koho pohoršení přichází!« Luk. 17, 2, snažme se, bychom aspoň nyní a aspoň částečně odčinili to zlé, jež jsme způsobili; snažme se dobrým životem svým napravití to, co jsme na jiných pokazili. Jenom tak můžeme oddati se naději, že Pán Bůh na kajcnost naši shlédne a nám odpustí. Amen.

Dle Wilmersa S. J. — R. S.

Sv. Tří králů.

Náboženství a osvěta.

Vstaň a osvět se, Jerusaleme; neboť
přišlo světlo tvé, a sláva Hospodinova
nad tebou vzejde. Is. 60. v 1.

Vděčnost svou musíme dokazovati Pánu Bohu, že se nám poznati dává a že se nám zjevil. Vděční musíme býti za to, že z poznání Boha a z dokonalého poznání sebe jde celé vzdělání člověka.

Dnešní slavnost se nazývá Zjevení Páně pohanům. Pravé poznání Boha předchází každému vzdělání, a bludné poznání Pána Boha předchází úpadku. Slova Isaiáše proroka to naznačují. On volá k svému národu, aby ve světle Hospodina povstal a sebe tak osvitil a v tom světle chodil, tím že nad ním vzejde sláva, kdežto ostatní, kteří nemají dokonalého poznání Pána Boha, budou seděti ve tmách a mráкотách. Abychom Bohu vděční byli za dar sv. víry a za svou příslušnost k jeho církvi, která jest tím sloupem pravdy, uvažujme dnes o věci sice křesťanu samozřejmé, ale od mnohých popírané, totiž, že *náboženství a osvěta* či *vzdělání* jdou spolu jako světlo a teplo. A sice chci vám ukázati, že náboženství jest matka vzdělání I. a že náboženství jest matka mravnosti II.

P o j e d n á n í.

I.

Náboženství jest matkou osvěty či vzdělání. Vzdělání souviselo vždy s náboženstvím, a čím náboženství mělo více v sobě božské pravdy a nebylo znetvořeno, tím více osvětlovalo a vzdělávalo. Náboženství Ježíše, jsouc pravdou boží, jest pramen všeho nás vzdělání. O tom naučí pohled dvojí, a sice do minulosti a do přítomnosti.

a) I lidé, kteří nemají světla víry, doznávají, že svět křesťanský zaujal stupeň vzdělání nejvyšší. To jest, že křesťanský svět ve všech dílech světa učinil pokroky největší, kdežto díly světa ostatní zůstaly v mráкотě a ve tmě brozné. Nám světlo vzdělání vzkvetlo. Ten zjev, který se upřítí nedá, má svou příčinu. Evropa, Asie, Amerika, Austrálie byly zde i dříve a měly obyvatelstvo. Pokrok však způsobily ty kraje, kam zavzněl hlas Slova Božího, tam začala kultura či vzdělanost v srdci člověka, poněvadž křesťanství samo o sobě jest vzdělanost nejvyšší. Jiní národové, kam nepřišlo toto světlo, sedí ve tmě dál a ve svém bludném nazírání na vše kolem nich. (To jest jeden pohled poučný.)

b) Druhý, stejně poučný pohled jest do minulosti. Všude, kam přišlo světlo Hospodinovo, tam také přišlo vzdělání a zůstalo tak dlouho, jak trvalo v srdcích lidských. Pohled na země turecké, které druhy byly katolické, učí nás, že ztratily světlo osvěty, když ztratily světlo víry křesťanské. Však to neplatí toliko o národech, nýbrž také o každém jednotlivém člověku. Jeho vzdělanost jest obrázek jeho náboženství. Jak věříš o Pánu Bohu, tak právě jsi osvětlen a vzdělán, aneb sedíš v přítmí neb ve tmě. Tu by mi mohl někdo říci: »Ale vždyť člověk se může učití všechno možné bez ohledu na své náboženství.« To jest částečně pravdou, dokud se týká jen učení se. Ale *učení se ještě není vzdělání!* Učení se jest jen jednostranné vzdělání, jest to vzdělanost rozumu. Krom rozumu má však člověk ještě jinou mohutnost stejně důležitou, ne-li ještě důležitější, než jest sám rozum, t. j. vůli, která musí býti také vycvičena a vzdělána. Vůli však

nemůžete dostatečně vždy vzdělati pouze poznáním a učením se, nýbrž tu musíme vzdělati sv. náboženstvím. Pouhým učením nevzděláte člověka, aby miloval pravdu, konal spravedlnost a oblíbil si milosrdenství. Tady jest třeba něčeho, co vůli váže a pohne, aby volila dobře. To může toliko poznání Boha nejvš spravedlivého, vševedoucího a všudypřítomného. Jediná ta věta působí ve vůli člověka nepoměrně více, než tisíce pouček přirozených. Toto 1. *poznání boží* nám přinesl Ježíš Kristus, který nám i 2. *příklad dal* a 3. *povinnosti k člověku, k sobě a k Bohu zákonem svým objasnil*. Na těchto třech věcech spočívá vzdělanost lidstva, a sice jak v poslední rodině na vsi, tak v největší říši světa. Náboženství neučí jen *rozum*, ale i *vůli* i *srdce*. Když ani nemluvíme o nadpřirozených prostředcích, o boží milosti, svátostech, modlitbě, už jen to sv. světlo poznání boží spravedlnosti a svatosti vzdělává člověka celého, a ne toliko jeho část: rozum.

Proto jest to neštěstí pro člověka a národ, když by byl vychován bez náboženství, poněvadž vůle a srdce zůstává bez vzdělání. Rozum nemá té síly do sebe jako pravda věčná, kterou přijmeme do sebe. Vzděláním rozumu není vykonáno uslechtní srdce. Chcete-li to vidět zřejmě a názorně, představte si člověka, kterého byste naučili všem počtům, ale ničeho z víry sv.; myslíte, že bude čistotný proto, že 2×2 jsou 4? Aneb že nepromluví křivé svědectví proto, že umí pět řečí? Ale když by člověk neuměl ani číst a psát, ale jest vycvičen v desateru božím a je jako sv. zákon nepřestupitelný chová, tenkrát jest vzdělanější, než všichni třeba počtáři a přírodopytci dobromady.

I jiní národové měli a mají náboženství, ale jest znetvořená a jest jen zbytek dokonalejšího druhdy poznání. Tomuto náboženství jejich také odpovídá jejich vzdělání.

Mohou býti lidé a národové a doby, že poznání mnohých věcí jest velice dokonalé, ale skutky a vzdělání vůle a srdce jest velice nedokonalé. Přemáhání vášní a náruživostí nesouvisí se vzděláním rozumu, nýbrž se vzděláním vůle a srdce. Z toho pak jde, jak veliké jest neštěstí vzdělání neb výchova bez náboženství. Jest to začátek hrozného úpadku, který se musí dostavit. Dvě věty tak často z Písma svatého citované to potvrzují. »Počátek moudrosti — bázeň boží«, a druhá: »Blázen pravil v srdci svém: Není Boha.« Proto škola bez náboženství může mnoho snad naučiti, ale ne naučí vůli poslouchat a srdce dobré milovat. Proto největší vychovatel náš, Ježíš Kristus, praví: »Nechte maličkých přijíti ke mně.« Proto také u všech myslících mužů a zákonodárců potkáváme se všude, že kladou váhu obrovskou na výchovu náboženskou, aby vůle i cit byl příkázáním božím a sv. vírou vzděláván. Poněvadž mnozí předpojatci se dávají svěsti heslem: »Škola a výchova budiž bez náboženství«, třeba vždy ukázati k tomu, že jest v tom skryto ohromné nebezpečí pro národ a pro vzdělanost. Svět se podobá opicím. Napodobují a nevědí co, protože nemyslí. Svět velebí státníka D'Israeliho, ale neví, že týž muž se vyslovil: »Mám za prokázanou věc, že system národní výchovy, který ne-

spocívá na poznání náboženství, *přivede národ k neštěstí*, a že více to uškodí státu, než církvi. D'Israeli byl křtěný žid. Gladstone v r. 1878 v parlamentě pravil: »Každý vyučovací plán, který odstraňuje vyučování náboženské, jest nebezpečný.« Jak blízci jsme tomuto nebezpečí, když na mnohých místech se mluví proti sv. náboženství. Gladstone byl protestant. Guizot, Francouz a rovněž protestant, praví: »Nechceme věřit, že vyučování bez výchovy jest bez užitku. Není výchovy bez náboženství.« (•Denkw. Kist. III., 68.). Na ukázkách z těchto mužů, státníků světských, přestávám. Pidimužici, kteří nesahají ani prvnímu, ani druhému, ani třetímu ani pod kotník, rozšiřují okřídlené slovo: »Výchova bez náboženství«, a nevědí, jaké neštěstí a jakou mravní tmu chtějí šířiti. Tot jest začátek nového pohanství a nového barbarství. Jestliže člověk i s náboženskou výchovou klesne zde a onde, člověk bez ní jest míč svých vášní. Jako není vzdělání úplné bez vzdělání vůle a srdce, také není možno dojíti dokonalé mravnosti bez dokonalého náboženství, což v části druhé.

II.

Náboženství jest matka mravnosti. Dítě matky nese vady a přednosti její. Jestli jest sv. náboženství člověkem znetvořeno, pak i ovoce jeho nese toho následky. Právě a božské náboženství musí nésti božské ovoce. Nesbírají se na bodláčí flky a na trní brozny. Vyučování bez náboženství jest vyučování bez mravů. Lid, který není vyučován mravností, nemůže býti mravním. (Manning.)

Což jest mravnost jinými slovy řečeno? Jest to zákon něco konati; vyplniti povinnost některou, která jde z mého poměru k Pánu Bohu neb k sobě samému nob k bližnímu. Všechny ty povinnosti však jdou z náboženství, z poměru mého k Pánu Bohu. Když však kdo Boha neuznává a nevěří, kdo může mu bránit, aby nezabil sebe? Kdo může člověku uložití čistotu, když pohrdne VI. přikázáním? Kdo udrží člověka, aby nekradl, když pro něj neplatí VII. přikázání?

Žádný zákon nenahradí boží přikázání. Zákon dělají a mění lidé měniví. Ti mohou udělat třeba zákon, jaký měli za stará: mrzáčka zabít; ale proto přece zůstává boží zákon nezměnitelný: »nezabiješ« a »což jste nejmenšímu učinili, mně jste učinili«.

Proto pouhý rozum a vlastenectví nutká nás ve vši horlivosti zastati se vždy sv. náboženství a jeho vlivu ve škole a ve výchově, poněvadž ono jest stromem mravnosti i vzdělanosti. Když tento strom necháme podvrátit, marně čekáme na ovoce.

Zlomyslná hra děje se s lidem křesťanským. Náš lid nazývá rovně v největší své části křesťanským. Však tomuto lidu má býti vzata výchova dítek křesťanská, a proto se do něho stále nemotorně a fanaticky hází hesla o výchově volné — beznáboženské. Ti lidé snad ani neznají dosah svých řečí a zásad. To nové pohanství, které chtějí zavést, jest však národním neštěstím.

Po ovoci poznán bývá strom. Nejpokročilejší v moderním pohanství jest Francie, která se druhdy nazývala nejstarší dcerou církve. Zde nepodezřelý list vědecký »Revue des deux mondes« (v r. 1891 v říjnu) psal: »Z 500 zpráv, které došly z různých konců Francie do ministerstva vyučování, jde na jevo, že dospívající pokolení ztrácí vždy více pojem úcty, povinnosti a poslušnosti k rodičům a představeným. Mistři nechťí žádných učňů přijímati, aby se vyhnuli nepřijemnostem a neurvalostem z toho jdoucím. Více než polovinu zločinů v Paříži spáchali lidé mezi 15.—20. rokem věku. V roce 1890 bylo jich zatčeno 17.000. A z těch bylo 30 vražd, 39 loupeží, 3 otcovraždy, dvě otrávení, 44 vražd dítek.« Snad ten výčet postačí. Po ovoci poznává se strom. Lide křesťanský, haj si křesťanskou výchovu mládeže. Nikdo neříkej: vždyť ten člověk neměl vychování, a přece fádne žije. To jest ještě zbytek křesťanského ducha. Kdo nejí, slabne. Když dnes někdo nejedl a přece má sílu, pak je ta síla zbytek z minulosti, ale není následkem nejedení.

Zesnulý biskup linecký Rudigier blahé paměti vždy na to ukazoval, že výchova bez náboženství jest výchovou bez mravnosti. Říkali mu, že mluví paličské řeči. Však úřední zprávy daly mu za pravdu.

Rak. statist., sv. IX., seš. III., str. V. ukázala ovoce. V roce 1874 bylo vyřízeno trestních případů 519.488, v r. 1878 bylo již 688.557, r. 1882 již 853.085.

Toť nejmakavější důkaz, že každé omezení posvěcujícího vlivu náboženství ve výchově a v životě se vymstí na tom lidu, který povrhle světlem božím — sv. náboženstvím.

Lide křesťanský, posvěť se světlem sv. víry Ježíšovy, a vzejde tobě sláva Hospodinova, která se jeví jako požehnání.

To *světlo šířiti* jest příkazem Páně: učte je zachovávatí vše, což jsem přikázal vám. Dvě věci obsaženy jsou v těch slovech: *učiti* — ale učiti *zachovávatí vše*, což nám přikázal. Kdekoliv se tento rozkaz Páně zkrátí, ať vinou vlády, která nutí lid křesťanský, ať vinou vlažného lidu křesťanského, pak také se dostaví i následky.

Celé dějiny nám praví, že křesťanství znamenalo osvětu a vzdělání a pokrok z barbarství pohanského; také druhá poučka z dějin se osvědčí, kde křesťanství bylo obmezeno, odstraněno, přišlo také pohanství nové se všemi následky svými.

Bůh milosrdný osvítiž pohany nové, dokud dobré vůle jsou, aby poznali následky svých bludných zásad včas.

Ty, milý posluchači, vzdej čest Ježíši svému a pokloň se sv. světlu, které nám nese a jím naši lásku zahřívá, a vynasnaž se jiné přivésti k poznání našeho Pána Ježíše. Amen.

Fr. Vaněček.

Slavnost Zjevení Páně.

Řeč.

V osmém století před Kristem Pánem žil v Jerusalemě největší ze všech starozákonních proroků, kteří zůstavili svá proroctví psaná, totiž prorok Isaiáš. Byl to muž svatý a učený. Po šedesát let vyučoval lid zákonu božím, káral ho z modlářství a jiných hříchů, hrozil nekajícím tresty božími, sliboval kajícím milost boží a utěšené časy. Nejdokladnější ze všech řečí Isaiášových jsou ony řeči, ve kterých popisuje krásu a štěstí nového Jerusalema, jenž měl býti vzdělán na troskách starého a jest obrazem nového zákona aneb církve křesťanské. Takový popis obsahuje i dnešní sv. čtení, a popis ten hodí se výborně na dnešní slavný den Zjevení Páně. O tom se přesvědčíte bohdá z této nábožné úvahy.

P o j e d n á n í.

1. »Vstaň, zastkvěj se Jerusaleme; neboť přišlo světlo tvé a sláva Hospodinova nad tebou vzešla. Neboť ať tma přikryje zemi a mrákota národy; ale nad tebou vzejde Hospodin a sláva jeho v tobě vidna bude.« Is. 60, 1 2.

Víte-li, nejmilejší, kdy a kterak se vyplnila tato slova prorokova? Jako slunce, čím více postupuje nad obzorem země, tím více vyjasňuje svou tvář a tím více ozařuje všecken okresek země: tak i slova prorokova tím více se vyplňovala, čím více se zjevoval Spasitel světa. Až do jeho příchů přikrývala národy tma bludů a mrákota nepravostí; tma a mrákota tato ustoupila světlu, kteréž vzešlo lidem skrze Ježíše Krista. První návěští dáno o tom světu jasností boží, kteráž obklíčila pastýře ponocující nad svými stády na nivách betlemských. Druhým návěštím o tom, že skrze Spasitele světa vzejde světlo všem národům, a že bude z toho sláva lidu israelskému, bylo slovo Simeonovo, že bude Kristus světlem k zjevení pohanům a slávou lidu israelského. Dalším návěštím o Kristu jakožto světle jest, moji draží, ona hvězda, kterouž viděli na nebi mudrci od východu, kteráž je dovedla až k domu, kdež bylo dítě Ježíš. Mudrci, jimž se byla ztratila tato hvězda s očí, když přijeli na pomezí země židovské, hledali narozeného Spasitele v Jerusalemě; od nich dovídá se o Spasiteli král Herodes, jeho rádcové i všecken Jerusalem. Herodes hledá bezživotí dítěte a jest tak přičinou, že Josef a Maria utíkají s dítětem do Egypta a že i tato země účastna jest Spasitele. Tak rozhlášeno jest příchů Spasitele světa skrze mudrce židům a pohanům. Byliť tedy tito mudrci, jak dí sv. Lev (Serm. 2. de Epiph.), prvotinami víry aneb první věřící z pohanstva. Plným leskem zaskvěl se Jerusalem a zaskvěla se všechna země židovská, když počal Spasitel kázati a své učení divy stvrzovati. Tehdáž vyplnilo se proroctví Isaiášovo: Lid, kterýž seděl v temnosti, viděl světlo veliké a sedícím v krajině stínu smrti vzešlo světlo (Is. 9, 2; Mat. 4, 16.). Tehdáž také stali se onino mudrci syny světla aneb křesťany, a ne-li tehdáž, tedy

jistě brzy na to, když se rozešel hlas apoštolův až do jejich končin. Proto nazývají se mudrci od východu, jménem Kašpar, Melichar a Baltazar, svatými a památka jejich světů se dnes, kdy se jim zjevil Spasitel skrze hvězdu. Ze židovstva rozlévalo se světlo učení Kristova dále, o čemž mluví prorok takto:

»I budou choditi pohané v světle tvém a králové v blesku, jenž vzejde nad tebou. Pozdvihni vůkol očí svých a viz: všickni tito, shromáždíce se, poberou se k tobě; synové tvoji z daleka přijdou a dcery tvé z boku povstanou.« Is. 60, 3. 4.

Tak mluví prorok v duchu k novému Jerusalemu aneb k církvi založené Kristem. I kdož by nevěděl, jak utěšeně vyplňují se tato slova prorokova po všechny časy? Zda nechodí ve světle Kristově národové i králové? Zda se nepřihlašují do církve Kristovy příslušníci všech národů pod nebem? Zda není známo a velebeno jméno Kristovo ve všech dílech světa, ve všech pásmech, v krajinách ledových i horkých, u národů vzdělaných i divokých, v úrodných zemích i na neschůdných horách a pouštích? V pravdě, kdyby se sešli v Jerusalemě křesťané ze všech národů pod nebem, jako se stalo na den seslání Ducha svatého, a kdyby tam velebili Boha každý svým jazykem, v němž se byl zrodil, nebyl by to téměř větší div, než kdy mluvili apoštolové rozličnými jazyky?

Kdož pochopí radost církve, pozorující, jak se množí den po dni počet jejích synů a dcer? Prorok vidí v duchu tuto radost církve a praví: »Tehdáž uzříš to a rozveselíš se, i podíví a rozšíří se srdce tvé; neboť obrátí se k tobě množství moře, a síla pohanů přijde k tobě.« Is. 60, 5.

Množstvím moře rozumí se tuto množství národů zámožských a ostrovanů. Jestli pamětihodno, že církev křesťanská nejvíce vždy kvetla na ostrovech širého moře a v krajinách přímorských. Tam matka církev nejvíce se raduje, jelikož národové s mořem stále zápasící bývají vážní a pravdě přístupní.

Ještě něco vidí v duchu prorok Isaiáš. »Množství velbloudů přikryje tě, dromedáři z Madian a Efy; všickni ze Sáby přijdou zlato a kadidlo nesouce a chválu Hospodinovu zvěstující.« Is. 60, 6.

Madian, Efa a Sába jsou jména rozličných obchod milujících kmenů, jichž sídla byla na východě od země svaté. Z těchto končin přišli k Spasiteli do Betlema mudrci od východu a darovali mu zlato, kadidlo a myrrhu; a prněvadž byli králové, přijeli s četným komonstvem na velbloudech. Čímž se naplnila i poslední slova prorokova.

2. Nejmilejší! Mudrci od východu, jak jsem již podotknul, byli prvotínami víry aneb prvními věřícími z pohanstva; stali se z milosti boží syny světla aneb křesťany. My všickni jsme takřka jejich potomci, neboť i dávní předkové naši byli pohané.

Že naši otcové před tisíci lety přijali víru křesťanskou a nám ji dochovali, jest nesmírná milost boží a měla by nás pobádati k upřímné vděčnosti za světlo víry samospasitelné. Kdyby nám nebylo vzešlo toto světlo, seděli bychom, jako mnozí jiní náro-

dové, ve tmách nevěry, bludů a nepravosti a ve stínu smrti. Ale jak málo jest mezi námi této vděčnosti!

Mnozí zajisté nenávidí světlo sv. evangelia, odvrací se od něho a domnívají se býti osvícenými, když věru křesťanskou, její hlasatele, příkázání a obyčeje šlapou nohama. Poněvadž pak takoví lidé sebe mají za osvícené, musíme býti my katolíci, a zvláště my kněží, tmáři, zatemnělci, temnomilci, černí, černá armáda. — Ó lidé zaslepení, že můžete říkati tak směle bílému černé a černému bílé! Aj, tedy věřící jsou milovníci tmy a nevěřící jsou milovníci světla? Což pak, když vám dokáží, že tomu naopak? Myslíte, že ne? Jen pozorujte.

My věřící jsme synové světla. Tak nás nazval sám Ježíš Kristus a jeho největší apoštol. Jsme synové světla, poněvadž jsme spojeni skrze věru, naději a lásku s Tím, jenž jest pravé světlo osvčující každého člověka přicházejícího na tento svět. Jsme synové světla i proto, že dle pravého světla smýšlíme a jednáme. »Já jsem světlo světa«, řekl Kristus Pán, »kdo mne následuje, nechodí ve tmě, ale bude mít světlo života« (Jan 8, 12.) Rozumíte, křesťané? Světlo života má každý, kdožkoliv v Krista Pána věří a podle té víry žije. Má světlo života, může si dáti snadnou odpověď na všechny otázky, které se týkají našeho původu a povolání. Ví dobře, že jest stvořen od Boha, aby plnil jeho vůli na zemi a spojil se s ním po smrti i věčné radosti. — Jest si toho dobře vědom, že hříchů se musí varovati, jelikož hříchem od Boha by se odvrátil, s cílem svým minul a tak věčně byl nešťasten.

Co jest to tedy, moji drazí, věřiti v Boha, všemohoucího Stvořitele, milovati jej, plniti jeho příkázání, utřkati před hříchem, doufati v nebe, lekati se pekla? Hle, toto a vše, co s tím souvisí, jest světlo vzešlé z prasevětla, Krista Ježíše, jest jeho neklamné učení. Když tedy, křesťane, tohoto učení následuješ, jsi synem světla, jsi pravým osvícencem; pakli se protivíš tomuto učení, nestaraje se o známost boží, nedbaje jeho příkázání, libuje sobě v hříchů, posmívaje se nebi i peklu, pak jsi synem temnoty, tmářem, temnomilcem, černým, neboť bloudíš a nechodíš v pravdě ani v ctnosti, nýbrž ve lži a hříchů, té pravé duchovní temnoti.

Pročež kdožkoli kráčíš cestou temnou vedoucí k temnotem, pozdvihni oči svých ku hvězdě, kteráž ozářila dnes chlév betlemský, navrať se s dětinnou vírou ku Kristu a nalezněš u něho světlo života. Ty pak, duše věrná, která chodíš ve světle Kristově od mladosti své, setrvej v něm, abys Toho, jenž se zjevil dnes mudrcům skrze hvězdu, spatřiti zasloužila po putování vezdejším ve světle nebeském. Amen.

Klement Markrab.

Neděle I. po Zjevení Páně.

Plné požehnání plynoucí z neděle přináší nejen klid nedělní, ale svěcení neděle.

»Vstupovali do Jerusalema podle obyčejně dne svátečního.« Luk. 2, 42.

Dnešní evangelium dává nám příležitost pokračovati v úvaze, kterou jsme poslední neděli v starém roce o požehnání plynoucím ze svěcení dne svátečního konali.

Víte dobře, že již u židů horlili někteří pouze o *klid sobotní*. Sám Ježíš Kristus dosti se jim nezachoval v té příčině. Rouhali se mu a vytýkali mu, že ruší sobotu, protože v sobotu konal tělesné i duchovní skutky milosrdenství, že nemocné zázračně uzdravoval. Ale Spasitel *nežádá pouze klidu nedělního, žádá více*. Byť i ten klid, který v neděli nastati má, sebe více byl obrazem klidu božského a neocenitelným dobrodiním pro lidstvo, přece pouze jím nespějí se den Páně.

Ten klid jest toliko podmínkou, abychom celé požehnání plynoucí z třetího božského přikázání přijmouti mohli. »*Bůh požehnal dni sedmému,*« čteme v Písmě svatém, ovšem, ale Duch boží připojil k slovu tomu ještě jiné slovo, které má veliký význam pro ty, kteří si ho všímají, i pro ty, kdož jím pohrdají, a slovo to jest: »*a posvětil jeje*«.

Fariseové a zákonníci domnívali se, že k naplnění třetího božského přikázání stačí odpočinek od práce, horlili o klid sobotní, ale nezáleželo jim na *svěcení* soboty. A podobě činí i dnes mnozí křesťané; neděli dopoledne prospí, v 9 neb v 10 hodin ještě nevědí, mají-li jíti do kostela čili nic, odpoledne jdou někam na výlet. do hostince, do divadla, do zábavy — to je vše, čím světlí neděli. Ale neděle má býti dnem odpočinku našeho těla, aby tím spíše mohla býti pracovním dnem duše. Kdo tedy pohlíží na neděli pouze jako na den ustanovený k odpočinku těla, aniž by jí zároveň světlí, tomu stává se neděle kletbou a ne požehnáním.

Plné požehnání neděle přináší její svěcení; kletba však plyne ze znesvěcování neděle — to budiž předmětem dnešního našeho rozjímání.

P o j e d n á n í.

Kdosi pronesl trpká sice, ale bohužel přece pravdivá slova: Kdyby na jednu hromadu mohly sneseny býti všechny hříchy, jichž se dopouštějí lidé v šesti všedních dnech a na druhou hromadu *hříchy, jichž se dopouštějí v neděli*, každý by se mohl očitě přesvědčiti, že by hora hříchů nedělních byla skoro dvakrát tak veliká. Nemí to snad přehnáno? V jednom soudním okresu bylo před několika lety potrestáno pro přestupky během roku, to jest za 365 dní spáchané 1459 osob. Rok má 52 nedělní dny; co byste řekli, kolik z těch 1459 přestupků soudem potrestaných bylo vykonáno o těch 52 nedělích? Neméně než jedna třetina,

totiž 530. A z 250 přestupků mravnosti, které byly policejně potrestány, připadá skoro polovice, to jest 112 na neděli.

Chápeme tedy dobře, že se ozývají *hlasy žádající za úplné odstranění, zrušení neadele*, protože prý neděle jest pouze příležitost ke hříchu. Lépe prý by bylo pracovati a peníze vydělávati. Dělník, jenž má četnou rodinu, potřebuje toho. A věru, nejmilejší, což pak toho sami s bolestí nepozorujeme, že mnozí z těch, kteří v neděli nepracují, ten den znesvěcují? Kterého dne vidíme nejvíce opilců? V neděli! Kterého dne se přiblíží nejvíce rvaček, zabítí, vražd? Je hrozno na to pomysliti: V neděli! A kdybychom svolali všechny dny, aby vydali svědectví o hanebných hříších, které nemají ani jmenovány býti mezi křesťany, který den by mohl nejvíce vypravovati? Neděle! Přináší-li tedy neděle místo požehnání tolik kletby a zla, nebylo by lépe docela ji zrušiti?

Zrušiti? Nikoliv! *Co Bůh přikázal, to člověk nesmí rušiti*; drze a směle by si počínal, kdo by chtěl pořádek Bohem samým stanovený opravovati. Pak by musilo býti odstraněno všecko dobré, protože všeho může býti zle užíváno. Vzpomeňte si na bezbožný konec století XVIII. Tehdy ve Francii zrušeno bylo vše, co na křesťanství upomínalo. I neděle byla zrušena a místo ní zavedeny dekády, totiž devět dní se mělo pracovati a teprve desátý den byl dnem odpočinku. Pán Bůh řekl: »Šest dní budeš pracovati a dělati všechna díla svá.« Francouzští revolucionáři však porouchali: »Ne tak; za šest dní se vykoná málo práce. Hloupý lid musí býti k práci více přidržován. Musí býti pořádně unaven, udušen, vysílen, aby v den odpočinku skutečně odpočíval a pokoj dal.« — Ovšem že ti, kteří do světa vykfikovali: »Volnost, rovnost, bratrství!« měli svátek a neděli každý den.

Nuže, milí křesťané, byl snad národ francouzský lepším za nového kalendáře? Domníváte se, že snad ubylo zločinů?! Štěstí, že tento nový řád netrval déle než něco přes pět let, jinak by byla Francie vyhynula. Tak přibývalo nejhorších a nejhanebnějších zločinů. Právem tedy dť jistý francouzský biskup naší doby: »Chcete míti národ bez Boha, bez náboženství? Národ bez mravů, bez víry? Což vás hrůzy veliké revoluce francouzské nepoučily, což vám neukázaly, čeho je bezbožný národ schopen? Nuže tedy, neznám jiného prostředku: Odstraňte jen neděli!«

Tedy: Aby se stali lidé lepšími, aby byl den Páně pro lidstvo požehnaným, k tomu není třeba neděli odstraňovati, ale o to třeba péči míti, aby lidé v neděli nejen od tělesné práce odpočívali, ale aby ze dne odpočinku tělesného učinili pracovní den duše, to jest, *aby neděli též světili*, jak i sám Bůh sedmého dne učinil a jak nám činiti přikázal. Pak bude neděle znamením úmluvy mezi Bohem a jeho lidem.

Nějakou věc posvětiti znamená oddělení a odloučení ji od věcí všedních a obyčejných a jen Bohu a službě boží ji věnovati. *Světiti neděli znamená* tedy oddělení a odloučení ji ode dní všedních a užití jí jenom k chvále boží a ku spáse našich duší. Všichni víte, kterak se to děje. Na otázku 398. odpovídá katechismus: »Neděli

světíme, když od prací služebných odpočíváme, předepsaným službám božím obcujeme a bohumilé skutky konáme« a, jak v otázce 400. je vyloženo, *samezujeme všechno a bráníme všemu, »co neděli znesvěcuje nebo světiti ji překáží, na příklad: nestřídmost a rozpustilé hry, hříšné radovánky a jiné věci podobné«.*

Ale, nejmilejší, právě zde to vážne, zde to chybí! Hřích nezná nedělního klidu. Zachovává-li se však třetí boží přikázání jenom tak, že se dopoledne krámy zavrou, znamená-li klid totéž co zahálka a nečinnost, domnívá-li se někdo, že ke svěcení neděle náleží hezky včas u stolu hostinského místo si vyhledati, pak ovšem nelze se diviti, stává-li se den Páně dnem ďábla, neboť pro ruce líné má ďábel vždy práci. Na takové lidi a jejich nedělní klid hodí se přísloví: Kde si Bůh postaví kostel, tam hned vedle si postaví ďábel kapličku. Chytrý kníže tmy právě v ty dny, kdy Pán svojí láskou naše srdce zlskati chce, posílá dravé ptáky, aby sezobali semeno setby boží ze srdcí lidských.

Zhrozili jsme se číslice nedělních hříchů. Nesmíme se však vůbec hroziti, neboť v jistém sídle okresního soudu o jedné jediné neděli bylo veřejně plakáty ohlášeno 95, pravím 95 nedělních zábav!

Ano, nejmilejší, rakovina našich neděl jest shon po radovánkách, který je vyvoláván a živen tak četnými příležitostmi k nejrozpustilejším zábavám. Zapomněli jsme, jak otcové naši světili neděli. Ti chodívali záhy z rána do kostela, odpoledne zašli i na požeňnání a pak se bavívali v kruhu rodinném. To bylo skvělé požeňnání neděle, že dělník, obchodník, úředník přináležel toho dne jenom své rodině a nikoli svému povolání. *Neděle je svátkem rodiny!* Toho dne má si člověk uvědomiti, že náleží Bohu, sobě a svým příbuzným. Žena, děti skoro po celý týden nespátí manželá, otce. A spatří-li ho přece, spatří ho jen letmo. Jeho povolání a s ním mnohé těžké starosti jakoby se naň věšely všedního dne i tehdy, když rodina zasedá k společnému stolu v poledne a večer. Ale odložil-li v neděli všední šat a s ním i všední myšlenky, cítí děti v srdcích svých: Dnes náleží otec nám. A otec cítí se znova posilněn k práci nového týdne, zasvěcuje-li sebe a všechny své Bohu. Svazek, jenž je poutá, stává se ještě pevnějším.

Docela jinak než dnes světíla se druhdy neděle v rodinách křesťanských. Druhdy musívaly děti předčítati sv. evangelium, rodiče poučovali své dítky o pravdách sv. náboženství; druhdy bývalo největší radostí zůstati v kruhu rodinném a opravdu v Bohu odpočívati, druhdy byla neděle skutečně dnem Páně. Dnes však? — Dnes si lidé odvykli doma v kruhu rodinném přijímati požeňnání neděle. Dnes musí muž, žena i děti do hostince, do kavárny, do zábavy. Neděle bez divadla, bez hudby a tance, bez výletu byla by hrozně nudná, fádňá. Bohužel, že to vše docela jiné jest, než jak druhdy bývalo. *Ale po ovoci poznává se strom!*

Řekněte: *Kde je stará kázeň a prostota mravů?* Kde štěstí v rodinách? Kde pokoj? Kde statečná mysl v neštěstí? I dříve

bývaly nešťastné rodiny. Jsem toho dalek, abych vychvaloval minulost na účet přítomnosti. Ale to jest zcela jisto: Nikdy nebylo tolik zničeného štěstí rodinného, více neposlušnosti k rodičům, více mrazivého odcizování se rodině, nežli v dobách, kdy znesvěcována jest neděle. Mnoho rodin, v nichž se neděle nesvětil, podobá se hostinci, kde se lidé najedí a napijí, málo se znají a ještě méně sobě vzájemně křesťanskou láskou oddáni jsou!

Poznáváme, že *není žádné poslušnosti*, není-li svěcena neděle! Neděle jest školou poslušnosti. Vidí-li dítě, že otec v neděli místo po kostele po zábavě se shání, a že mu snad není ani vhod, chce li jeho žena donést si z kostela sflu a požehnání ku svým pracím; jsou-li děti brány do zábav místo na mši sv., je možno ještě diviti se, že děti ztrácejí úctu před otcem? Zajisté nikoli! Neboť *po třetím přikázání božím hned následuje čtvrté*. Kdo může žádati: »Cti otce svého i matku svou!« zneuctívá li sám znesvěcováním neděle svého Otce v nebi?

Kdysi chtěl jíti dvanáctiletý hoch s modlitební knihou v ruce do kostela na mši sv. Tu potkal svého otce. »Kam jdeš?« tázal se otec. — »Do kostela!« odvětil hoch. — »Ah, co,« praví nevrle otec, »kostel je pro matku a pro tvé sestry; ty půjdeš se mnou!« — Hoch sklopil zraky k zemi a řekl po chvíli se slzami v očích: »Ale, tatínku, v katechismu stojí: ‚Pomni, abys den sváteční světil!‘ Což je toto přikázání jen pro maminku a pro děvčata?« — »To jsou hlouposti,« řekl otec. — »Ale, tatínku,« namítlo dítě, »je-li hloupostí poslouchati třetího božího přikázání, jest rovněž hloupostí poslouchati čtvrtého!« Slova chlapcova neúčastala bez účinku. Ten důkaz měl v sobě neobyčejnou sílu a dojatému otci bylo, jakoby ho blesk s nebe zasáhl. Nezdráhal se již propustiti hocha k návštěvě kostela, ba příští neděli i on s chlapcem a s rodinou do kostela se ubíral.

Draží křesťané! Hroznou zaslepeností trestá Pán Bůh hříchy naší doby. Vypočítávají dělníkovi neb služebné, co získá, ukradne-li Pánu Bohu v neděli čas a koná-li těžkou práci místo návštěvy služeb božích. Říkají jim: Kdo pak v tom kostele sedí? Jen několik starých bab a pobožníků. Vypočítávají jim dábelskou mzdu, kterou získají, ale zapomínají, že třetí boží přikázání jest závazným pro všechny, že Bůh *neřekl pouze*: »Nebudeš dělati žádného díla (sedmého dne) tvé,« ale že přidal: »nebude dělati ani syn tvůj, ani dcera tvá, ani služebník tvůj, ani děvečka tvá, ani hovado tvé, ani přichoží, který ve branách tvých jest.« II. Mojž. 20, 10.

Kdo svým podřízeným bez nutné potřeby v neděli práci ukládá, znesvěcuje neděli zrovna tak, jako kdyby sám pracoval, a těžkou odpovědnost uvaluje na své svědomí. Jak z toho odpovědí mistři, donucují-li své tovaryše, aby v neděli pracovali a služby boží vynechali? Jak z toho odpovědí prácedárci, kteří rok od roku svým služebným nedopřávají žádné mše sv.?

Ano, donucujte jen své podřízené, aby žili bez Boha a bez náboženství, vyučte je nevěrnosti k Pánu Bohu, a brzy se ukáže

ovoce, jež vypěstíte, a bude tak hrozné, že nad ním spláčete. Což neslyšíte, kterak veřejně mluví a píší, že krádež není hříchem? Vaši služební, vaši podřízení, vaši dělníci a úředníci mají býti poctivými a svědomitými, by se jim snad nezachtělo vašeho jmění, abyste vy s měšcem zlata mohli světití neděli na cestách pro zábavu, po lázních, na jízdách k pěveckým a tělocvičným produkcím? Ale jen vyčkejte! Kletba znesvěcování neděle přijde na vás a to dříve, než se nadějete. Noviny píší srozumitelnou řečí. Darebové a ničemníci ovšem vždycky byli, avšak našim časům zůstalo vyhrazeno, aby se nazývaly a byly *časy defraudací, zpronevěr, bídy o služebné a bídy se služebními*. Jenom na naše časy čekalo to smutné divadlo, že tisícové jedí chléb svého pána, a přece na tom mnohdy dobrém pánu hanebnou zradu páchají. Dříve bylo příslovím: »Čí chléb jíš, toho píseň zpívej!« Dnes však nemá platnosti prázdné.

V dolech Transsylvanie užívali před lety v podzemních štolách mezků. Protože doprava mezků na denní světlo a na vzduch byla obtížná, nechávali je pod zemí. Když pak konečně opět na světlo denní byli vytaženi, — byla ubohá ta zvířata slepa. Dlouhý pobyt v tmavém lůně zemském připravil je o zrak.

Vizte, milí křesťané, podobně se děje lidem, kteří rok od roku zraky k zemi klopí a dne svátečního neznají, kteří jsou pohřženi v radovánkách světa a světském pečování, kteří nemají již smyslu pro moudré ustanovení boží. Stávají se slepými pro zlaté sluneční světlo jeho milosti. Mluví se mnoho o tmě pověry a myslí se tím leckdy naše sv. náboženství. Avšak praví tmáři jsou ti, kteří olupují lid o to nejsvětější, co má, o jeho největší štěstí, o svatý nedělní klid, o pracovní den duše. To jest větší zločin, než o zrak olupovati a tělesné oči činiti nevnímavými pro jasné světlo denní. To znamená ubohou duši vraždit.

Vám však, kteří jste v poměru služebném, radím: Nepřijímejte takového místa, v němž byste v neděli neměli žádného klidu a odpočinku, v němž byste se nemohli věnovati sobě a své duši. Co vám prospěje těch několik korun většího platu, co je platno, kdybyste celý svět získali, ale na duši své škodu trpěli? Nedejte se mýlití výsměchem zaslepených soudruhů, chtějí-li vás sváděti, abyste si dopřáli veselé neděle a ďáblu obětovali ten skrovný čas, který vám k službě boží zbývá. Nedejte se odváděti snad podle kostela k divoké zábavě! Nikoliv, ale řekněte svědcům: Dnes musím do kostela! Ať se vám posmívají jakkoli, však na-dejde den, kdy se ukáže, kdo měl pravdu. —

Pamatujme si, nejmilejší, zcela jisto jest: Jaká je tvá neděle, takový bude celý týden, taková bude též tvoje víra, tvoje modlitba, tvůj život, taková bude též tvá věčnost, neboť neděle jest jen část věčnosti. *)

Přeložil R. S.

*) 12. kázání ze sbírky »Das Gesetz der zwei Tafeln«. Predigten über die zehn Gebote Gottes von Franz Stingeder, Domprediger. Linz a. D. 1907. Druck und Verlag des kath. Pressvereines.

Neděle po sv. Třech králích.

Mládež v neděli odpoledne!

V průvodu Matky Páně a sv. Josefa ubírá se 12letý Ježíš dle obyčeje dne svátečního do chrámu Páně. Ne z potřeby šel, ale pro příklad.

Den boží je neděle a patří tedy Bohu a požehnání na něm jest, protože samo Písmo sv. dí, že Bůh tomu dni požehnal, kdo pracuje v ten den pro Boha. Jak důležitý jest den boží a jeho svěcení, jeho strávení, ukazuje nám veliký apoštol opuštěné mládeže bl. paměti Bosko.

Neděle jest dlouhou pro lidi, kteří nekonají povinnosti křesťanského svěcení. V dlouhé chvíli pak přijdou člověku myšlenky na zábavy, z nichž leckterá by se musila rdít před obličejem všech. Nedělní odpoledne má pro povahu člověka velikou důležitost. Dobré a pěkné vyrazení je nejlepším prostředkem proti špatným zábavám.

Nedělní odpoledne jest pro mnohého člověka, který je neštětí, osudné. Jedna věc jest nápadná a pro nás dosti zahabující, totiž veliký počet přestupků, které se pášou právě ve dny sváteční. Ty jsou právě posměchem pro den boží, jak volá prorok o tupitelích božích: »posmívali se dni svátečnímu«. Mnohého člověka zaměstnání v nedělní odpoledne jest posměchem pro svěcení jeho. V pondělí dostávají se následky roztržitosti nedělních u dospělých i mladých.

V den po svátku nekřesťansky stráveném jest i školní mládež méně schopna k vyučování než v jiné dny, kdežto po nedělním odpočinku, který by byl svěcením toho dne, musila by duševní síla se vzpružit. Podobně jest to s prací tělesnou. Kdo den boží nestrávil svatě, toho tělo se nevzpružilo, ale utrpělo více než kdyby pracovalo. Kdyby každý dle obyčeje dne svátečního strávil boží den, mělo by z toho prospěch skutečný tělo jeho i jeho domácnost.

Přátelé mládeže ve velikých městech přičiňují se všemožně shromážditi dospívající mládež kolem sebe a zaměstnati ji, aby nepřipadla na nějaké spustlé vyrazení. V tom ohledu mistrem byl jmenovaný Bosko. Vida, co zhouby působí toulka nedělní, shromažďoval potulnou mládež v Turíně kolem sebe a zaměstnával ji hrou i poučením. Hrou, aby ji k sobě lákal. Vymýšlel sám hry, jimiž by se bavívala a pak zase po chvíli hře věnované, počal ji poučovati.

Přečetl evangelium a krátce je vyložil, co máme věditi, co máme dělati. Vyprávěl a přečetl nějaký příběh ze života svatých aneb z dějin biblických, zazpíval a zase zahrál a tak s nimi trávil půlden sváteční aneb celý den. A to jedině proto, aby je uvaroval zlych následků špatné společnosti v ony dny. Mezi hrou zavolal tu toho, tu onoho chlapce a hovořil s ním něco mezi čtyřma očima. Jednoho vyzval, aby přišel brzo ku sv. zpovědi, jiného se

ptal, jestli jest ještě na témž místě, jiného napomenul pro hrubé, sprosté slovo, všem pak vštěpoval vzpomínku, aby se radovali v přítomnosti boží. Bylo pak v jeho schůzkách tolika hřmotu od jeho 700 otrhánků, že nemohl ani proto dostati nikde byt, a byl nucen najmouti si stodolu za městem a pronajati louku, aby zde své miláčky shromažďoval a před následky špatně strávených neděl varoval.

Jeho starostí bylo, aby všichni jeho návštěvníci obcovali s pravou pobožností mši sv., a aby všichni často přistupovali k stolu Páně a tak přemáhali nebezpečí mladých let a dospívali ve šlechetné, mravné a zdravé mladíky. Věděl, že hoch miluje společnost a proto jim chtěl zjednati společnost dobrou a spolehlivou, která by jim byla náhradou za rodinu. Jaký byl výsledek jeho snahy, den sváteční svatě a Bohu mile ztráviti?

Z hochů, kteří navštěvovali nedělní shromáždění Boskova, ani jeden neměl co činiti s trestním zákonem. Bůh tomu dnu požehnal, požehnal těm, kdož dle obyčeje křesťanského strávili den sváteční. Byli pak mezi dětmi, kteří navštěvovali Boska, otrhánkové a zanedbaní hoši, že s počátku při odpoledním požehnání neuměli ani druhou část »Otčenáše« odříkávat. Svěcením toho odpoledne, návštěvou jeho cvičení zdokonalili se v životě křesťanském a ve vzdělanosti, že sloužili za vzor ostatním.

Tak působilo v nich odpoledne, jemuž Bůh požehnal. Také nám jest povinností nedělní odpoledne svatě ztráviti ve svůj prospěch duševní, tělesný, vzdělávací. Jen rozeberte jeden po druhém.

Duševní prospěch — toť ctnost, toť poklad nebeský. Kdy lépe lze se postarati o ni než svěcením dne nedělního, rozjímáním slova božího, přijímáním sv. svátostí. Z těch hochů Boskových, kteří se toulali po okolí, vyrostli ctnostní muži, z nichž ne jeden dovedl to až k vysoké důstojnosti. V měsíci listopadu 1895 zemřel biskup Lasagna, který působil v jižní Americe. Tento muž nalezen byl od Boska jako 12letý hoch na ulici se toulající v neděli. Bosko jej vzal do svého ústavu a zde se z tuláčka stal dobrý student, výtečný missionář a horlivý biskup. Co by bylo z něho bývalo, kdyby byl se potuloval dál? Že ten sv. klid nedělní tělo slší, netřeba dokazovat, ovšem však sluší doznati, že znesvěcování jeho ničí tělo více než práce.

Vzdělání působí svěcení neděle. Kdož si něco přečte, s moudrymi lidmi pohovoří, drobet přemýšlí, ten bystří rozum svůj, čehož každý potřebuje. Jak málo jest toho, co člověk ze školy má, a z toho mála jako málo ještě podrží. Proto kdo den boží nesvětí, ten jde zpět, ten nevzdělává se, ale suroví.

Pán Ježíš a celá sv. rodina nám dává příklad, jak světiti den Páně. Nadarmo nebylo přikázáno v Písmě sv., aby rodiče cvičili děti své v kázni boží, aby jim vyprávěli skutky boží. Kdyby jen půl hodiny dne svátečního skutečně rodiče měli děti k učení, jaký prospěch by z toho měly nejen děti, ale i rodiče. Vždyť

učí se každý pro sebe vzdělává sebe, aby žal, co bude sít. Kdo neumí dobře žít, ten nemá k očekávání krásnou žeň. Kde není dobrý mrav, tam také nebude blahobyť. V našich dnech velmi těžkých jen muž ctnostný se dovede pečlivě udržeti nad vodou, a to ještě stojí mnoho námahy. Zajisté není mnoho žádáno, řeknu-li, abyste v den Páně ditky své jen vybdli k učení, když sami jich neučíte, jak to jest také povinností schopnějších rodičů. Kdo kráčí za Ježíšem denně, ten dojde s ním věčného chrámu Páně. Amen.

Řeči příležitostné.

Kázání o čistotě.

2. (katechetické).

»Bojování jest život člověka na zemi,«
Job. 7, 1.

Před koncem světa bude přivázaný ďábel odváznán, aby s větším než dvojnásobným úsilím podjal se výbojně a podvrtně práce v lidstvu proti Bohu. Boj bude brozný: »Povstanou falešní Kristové a falešní prorokové a činiti budou divy a zázraky, takže v blud by uvedeni byli i vyvolení, kdyby možno bylo,« kdyby totiž i Bůh se své strany tím více nepomáhal. Boj jest, milí křesťané, celý život náš, jak dávno již pronesl patriarcha Job, a jedna z nejdůležitějších srážek s nepřáteli naší spásy, jedna z nejdůležitějších půtek o duši naší jest potýkání o palmu čistoty.

Víme, že jest Bůh, který na nás žádá přemáhání naší žádostivosti; víme, že jestli někdo, tedy on zasloužil si vděčnosti od nás, abychom mu nespláceli nevděkem, a jestli někdo hoden lásky, že to nejsme my sami, ani kterýkoli člověk, nýbrž on sám. Vzhledem k tomu nemůžeme býti na vahách, máme-li se pustiti do boje či zbraň zahoditi, sběhnouti k nepříteli božimu a za nějaký ten pamlsk mu sloužiti. — Do boje tedy, a to s rozvahou, aby vítězství bylo naše. Při každém boji jsou tři fáse, tři doby: před bojem, rozhodující boj sám a doba po boji, t. j. buď po vítězství, nebo po porážce. Tak jest tomu tedy i v boji o palmu čistoty. A poněvadž jest nám tu bojovati proti pokušení, můžeme rozeznávati dobu před pokušením, dobu boje proti němu a konečně dobu po rozhodnutém boji, po pokušení. Chceme-li v boji proti pokušení zvítěziti, jde o to, abychom se dobře připravili na boj a dobře bojovali. A když zvítězíme, musíme při novém boji zase tak bojovati; a když padneme, jest nám vítězství nepříteli vyrvati. Jak v těchto třech dobách, před pokušením, při pokušení a po pokušení máme o palmu čistoty bojovati, abychom zvítězili, o tom má nás blíže poučiti tato úvaha.

P o j e d n á n í.

I

Co máme činiti před pokušením proti čistotě?

Odpověď zní: Vše tak zaříditi, abychom zvítězili.

Jedná se tedy o to, věděti, kdo zvítězí. Na to pravíme:

Ten, kdo

1. nepřítel dobře zná. Proto jsou ve vojscích vyzvědači, tajní slůdči, aby vyzkoumali, jak silný, jak vyzbrojený, jak obeznaný, jak chytrý jest nepřítel, jaké má zbraně, jaká opevnění, jaké vůdce atd. Poznají-li, že nepřítel jest mocný, znamenitě vyzbrojen, vyzkolen ve strategii a pod., tehdy se ho obávají, očekávajíc perný boj.

Moji drazí, znáte našeho nepřítel a pokušitele satana? To není žádná hračka, abychom si s nepřitelem tím mohli pohrávat! Toho nepřítel jest se co nevíce báti a jemu se vyhýbati, ne ho vyzývati. Nač bychom se chtěli spoléhati? Na svou moudrost? Ó moji drazí, jak moudrým byl Šalomoun! Daleko široko známa byla jeho moudrost. Ze Sáby přijela královna, aby se o ní přesvědčila. A když jí vyložil všecko, nač se ptala, zvolala: »Pravát jest řeč o moudrosti tvé,« a velebila Boha a Šalomouna skvěle obdarovala. A přece Šalomoun padl, hluboko padl, nezůstal čistým. Či chceme spoléhati na svatost svou? Ach, kdo byl světější než David, muž podle srdce božího? Bůh sám si v něm liboval, řka, Ž. 88, 21.: »Nalezl jsem Davida, služebníka svého, olejem svatým svým pomazal jsem ho, ruka má zajisté spomáhati bude jemu a rámě mé posilovati ho bude.« A přece svatý David klesl, hluboko klesl, nezůstal čistým. Nebo chceme důvěřovati ve svou sílu? Ó, kdo byl silnější než Samson, který silou svou divy konal. Iva trhal, brány města Gazy vyvrátil! A přece padl a ztratil sílu svou.

Ale snad mi namítnete: »Však já se znám; již celá léta žiji ve zkázyplném světě a skoro ani jsem nepocítil, co je osten tělesný; já už se tak snadno nepokazím.« Nu, je-li tomu tak, gratuluji vám, než přes to nedůvěřujte si mnoho, neboť nevím, nemáte-li se právě více obávat, než se nadějete: Nečistý duch, drahý křestane, tě ještě s očí nespustil; možná, že již dlouhý čas ti snove úklady, a až tě napadne, budou útoky jeho tím větší, rány tím citelnější; a pak, jak svatí nás učí, zlý duch obyčejně na ty, kteří mnoho milostí a darů od Boha obdrželi, úsilovněji a prudčeji útočí, podobně jako zloděj obyčejně na toho více doráží, kdo má mnoho zlata. — Ó, moji drazí, jak podivné to bývá se zachovááním si klenotu čistoty! Jsou mnozí, dí sv. Otcové, kteří za mladých let byli čistými a nevinnými, kteří o zákonu božím rozjímali ve dne v noci, kteří tělo své ukřižovali, svá smyslná hnutí statečně krotiti, kteří až k nebi se povznášeli — a na stará kolena klesli, upadli do neřesti. Čím to? Sv. Bernard praví: Oni započali býti hrdými na čistotu, spoléhali na sebe — a ruka Páně je opustila a teď vykonali, co sami ze sebe mohli — padli. Svatý

Ambrož vykládá: Oni počali spoléhati se na svou ctnost a svatost — a dábel přivedl je k pádu; a sv. Augustin tvrdí: Oni se pýchou odloučili od Boha — a padli do propasti. Proto, milí křesťané, jen si příliš nedůvěřujeme a nedomnívejme se, že jsme již úplně bezpečni a na vrcholu dokonalosti, že už se nepotřebujeme obávat pokušení, ale budme spíše jisti, že těžko se zachováme úplně čistými, nebudeme-li šetřiti co největší bedlivosti. Proto také neposuzujeme všetečně jiných a neodsuzujeme těch, kteří klesli. »Co jsem, milostí boží jsem«, to budiž naším přesvědčením a zásadou. Spíše mějme útrpnost s poklesnuvším a dbejme výstrahy svatého apoštola: »Kdo stojí, hleď, aby neupadl«; a vědouce, že jsme právě tak z porušeného prachu jako náš bližní, varujme se tím pečlivěji všech zbytečných známostí, rozmluv a schůzek, byt sebe bezpečnějšími se zdály. »Pokornému dává Bůh milost svou«, tak že stojí pevně i nadále; ale pyšného ponizuje, aby ho potrestal a napravil: Není to nic neobyčejného, že domýšliví a všeteční karatelé chyb bližního sami do podobných, ano zhusta ještě do větších upadají; potom se teprv vzpamatují a uahlížejí, že dříve, než začali nelaskavě a zpupně kárati a zatracovati jiné, měli pokárati a vyléčiti sami sebe z pýchy a nelásky.

Kdo zvítězí? Ten, kdo nepřítel dobře zná. Nepřítel je tím nebezpečnější, čím jest lstivější, úkladnější, rafinovanější: Zákeřnický lev jest daleko nebezpečnější než sebe udatnější, ale poctivý pes. — Ó, jak zákeřným jest satan v našem boji o palmu čistoty. Jeden příklad: Gerson vypravuje o jednom zbožném učenci, jenž často rozmlouval s jistou zbožnou služebnicí boží o svatých věcech. Ale, co se nestalo? S počtem rozmluv rostla znáhlá i vzájemná náklonnost, a, bohužel, ne úplně čistá. A tolik vzrostla, že zbožný učenec nemohl se zdržeti, aby oné osoby nevyhledal a, nebylo-li to možno, aby na ni nemyslel. Ale ještě smutnějším bylo, že učený ten člověk nepozoroval hroziícího mu nebezpečí a své časté návštěvy a rozmluvy ospravedlňoval tím, že při tom docela na nic zlého nemyslí. — To bývá, moji drazí, obyčejně, čím se mnozí dají oklamati a jsou neopatrnými dále. A zatím je v tom dábelská lest. »Dábel totiž počíná si tu« — jak píše sv. Bonaventura — »právě tak, jak řekl onen vrchní správce v Káni Galilejské: »Každý nejprve dobré víno staví a, když se podnapili, tehdy to, které horší jest.« Nejdříve namlouvá lidem, že všecko je zbožnost a duch a z tohoto obcování že mají jenom prospěch. Ale, když je opojil, k důvěrnosti naklonil a jest si svojí věcí jist, pak jim otevřeně podá jed. To první bývá jen lákadlo, aby je dostal do osidel. Dábel se neunaví tak snadno, často dlouho předkládá toto na pohled dobré lákadlo. Všecko platí u něho za dobré úsilí, jen když dosáhne konečně, čeho si přeje, totiž, aby duchovní láska se změnila v tělesnou a smyslnou.« Ach, té nešťastné, zaslepené lásky smyslné! Ona dovede otřásti i budovou ctnosti. Někdo má pevný úmysl, že raději chce zemříti, než jediným hříchem Boha uraziti. Ale tento úmysl ukáže se příliš slabým, jestliže jest smyslná láska, jednou již v srdci zanicená, dále živena méně slušnými

pohledy, příliš něžnými rozmluvami, zkrátka sladkým a častým obcováním: pojednou jest tak rozmlcena, že se ničím uhasiti nedá. Marzá jsou napomenutí dobrých přátel, marné výstrahy zpovědníka, málo zmůže tu ohled na čest a vážnost u lidí, vášní přemožená vůle výše cení její ukojení než zdraví, než život sám, ba ani pekelný oheň nemá dosti hrůzy do sebe, aby ji utlumil, potlačil, udusil. S duchem se začíná a v těle se končí. Tak smutně to s oním učencem na štěstí nedopadlo. Záležitostmi totiž přinucen, odcestoval daleko. A teprve při rozloučení zpozoroval, že láska jeho nebyla čista a počestna a že, kdyby mu Bůh nebyl pro velikou vzdálenost přiležitost odňal, byl již blížek upadnutí do velikého hříchů. »Není všecko zlato, co se třpytí, ne všecko svatá láska, co se zdá,« poznamenává Gerson.

Snad si pomyslně, že podle toho byste nesměli nikoho navštívit, s nikým důvěrně slůvko promluvit, a přece že máte mnohé osoby, jimž jste povinni osvědčiti lásku, projevit vděčnost. Ne, moji drazí, to můžete učiniti; tu jde jen o osoby, jejichž obcování bylo by vám nebezpečno; takové máte navštívit co nejdříve, nikdy však bez rozumné příčiny, s takovými máte rozmlouvat co nejkratěji, s tvář skromnou, s řečí počestnou, způsobem více vážným a přísným, nežli žertovným a důvěrným. Jen tak se zabrání zbytečným pokušením, jen tak se obrátíte k vítěznému boji.

Kdo zvítězí v boji o palmu čistoty? Ten, odpovídám, kdo se dobře nacvičí.

Spartané byli světoznámí jako chrabří, neohrožení bojovníci. Však také byli znamenitě nacvičení a dobře otužilí. Lůžko a šat byly skrovné, co nejprostší; strava jednoduchá, peprná: obyčejně bývala to černá polévka a vepřové maso v krvi važené a octem a solí okořeněné. Otuzilost těla u mladíků zkoumána byla každoročním bičováním před oltářem Artemidiným a vítězem byl ten, kdo vydržel nejvíce šlehů.

Podobně měli bychom se otužovati i my, co se týče vyspělosti duchovní, a srdci svému odepřti také věci a požitky dovolené, abychom tím snáze náklonnosti a chtíčů jeho přemohli, když jde o věci, požitky a rozkoše nedovolené. Nebo, řekněte sami, zda ten, kdo je milovníkem květin a neutrhne si květ i když je mu to dovoleno, utrhne si ho snadno, když je mu to nedovolené? Kdo se dívá rád na obrázky a odepře si pohlédnout na zcela slušný portrait, zda pohlédne tak lehce na obrázek neslušný? Kdo chodí rád do divadla a nejde na kus úplně slušný, ač by snadno jiti mohl, zda půjde, až budou hráti kus neslušný? Všichni svatí a ctnostní lidé přemáhali se statečně i ve věcech dovolených. »Služebníkům božím,« píše sv. Řehoř, »jest to zvykem, odřici si dovolené, aby tím více vzdálení byli nedovoleného.« Ó, v čem se nepřemáhá na př. sv. František Borgiáš? Jako zamilovaný střelec sokolů byl jedenkrát celý den na čekání. V tom objevil se sokol, žena se právě za svou kořistí. František měl sto chutí skoliti ho, ale nestřelil, aby přemohl sebe, žádost svou. Tedy nejen nestřelil, když by se chtělo nestřelit, ale také nestřelil, když by člověk měl

horoucí touhu stfelit. Podobně nejen nejíst, nepít, když není chuti, žízň, ale i tehdy, když je velká chuť, velká žízeň, ale ještě nepřišla ustanovená doba; nejenom nejít spat, když se nechce, ale i když se chce před určitým časem; nehovět si v posteli, i když je k tomu příležitost, ale když už přišel čas povstat.

Kdo zvítězí v boji proti pokušení? Ten, pravíme, kdo

3. se dobře vyzbrojí. Co jest zbraní v boji duchovním? To jsou dary, pomoci a posily boží. Jak si jich získáme? Za prvé modlitbou. »Ascendit oratio et descendit miseratio.« »Vzhůru vystupuje modlitba,« praví sv. Augustin, »a dolů sestupuje smilování.« »Proste a bude vám dáno,« napomíná nás Kristus Pán sám. Za druhé získáme pomoci a milosti boží hodným přijímáním svátých svátostí. Ve zpovědi pomáhá nám Bůh jednak skrze kněze, prostředníka svého, jednak přímo skrze milost svou, kterou se svátostí pokání spojil; ve sv. přijímání pak spojuje se s námi co nejúžeji, a to jest ten, jehož větrové a moře poslouchají. Čím častější jest tento styk, toto spojenství, tím lépe pro slabou, malomocnou duši. A ještě jeden prostředek pomoci vám z toho srdce poradím: vřelou úctou k blah. Panně Marii, ideálu čistoty. Již její obraz sám sebou očišťuje nás od hříšných náklonností, když se naň zadíváme, co nezmůže pak její mateřská péče, její příměluva za nás u Boha! Když opat Zosimus se tázal sv. kajícnice, Marie Egyptské, zdali po svém hříšném životě klesá ve svých pokušeních, odvětila tato: »Ó otče, s počátku zdálo se mi, že neobstojím, ale u tebe, Matko boží, našla jsem pomoc v pokušení.«

II.

Slyšme již, milí křesťané, jak si počínati máme v boji našem, v ohni pokušení. Úvaha o tom nebude tak dlouhá jako o přípravě na boj, o době před pokušením, bez toho vítězství obyčejně v boji ten, kdo se naň dobře připraví, kdo zná dobře nepřítel svého i sílu svou, kdo se dobře nacvičí a dobře vyzbrojí. — První podmínkou vítězného bojování jest klidná rozvaha, t. j., řekl bych, ono »bděte« z napomenutí Kristova: »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení.« Kdo nerozvážně sem a tam mečem máchá, ten sotva skolí nepřítel; ale ten, kdo dřív než ho tne, s chladnou myslí zamíří mu přímo na hlavu nebo na prsa. Proto, vplíží-li se do srdce našeho neslušná, hříšná myšlenka nebo žádost jako had a hrozí uškňout duši naší, představujíc nám nedovolenou věc, nebezpečný předmět, zapovězený požitek jako něco dovoleného, velice pěkného, vnadyplného, líbezného, lásky hodného, kdežto v klidné chvíli již mžiková vzpomínka na něco takového naplňovala nás hnusem a budila v nás odpor, pak si vzpomeňme na chladnou onu úvahu rozumu a buďme si vědomi, že obraz, který nyní máme, jest klamný. Ale nemyslí to tak, abychom v tu dobu připomínali si důvody, které se nám naskytly v dobu chladné rozvahy a srovnávali s nimi nynější důvody opačné a odhadovali cenu jejich. Nikoli, vzpomínka ta na dobu chladnou

má se státi mžikem a mti za následek ne uvažování, nýbrž okamžitě odvrácení mysli od předmětu nebezpečného. Neboť ve chvíli pokušení nejsme s to, abychom chladně uvažovali, a všechny důvody odvíjí se nám mžikem ve zcela jiný šat, než jak je vidíme, když námi vládne chladný rozum. — To je první sek vycvičeného vojína, kterým nepřítel činí neškodným. Není-li však dobře nacvičen a zapomene li ho, je obyčejně poražen. Třeba k tomu jakési odvahy, statnosti, energie, na kterou se vzmůže právě vzpomínkou na své zásady. Když vtírají se opětně myšlenky, jak krásné, žádoucí je dobro ono, jež nás okouzluje, tu snad není lepší pomoci, než říci: »Ba, chci užívat, ale krásu ještě větší; ó jaká to bude slast, kochati se v kráse nekonečné, když dovede mne dojmouti a okouzlit něco, co v chladné chvíli vypadá tak prosaicky.« Že se po čase zase vrátí, je věc přirozená, toť právě boj ustavičný; ale obyčejně, kdo je dobře nacvičen po prvé a má stále příležitost cvičiti se v boji, ten se báti nemusí, spíše ten, kdo pro nevík zapomene se rozumně bránit. Takové myšlenky samy sebou nejsou hříchem, nýbrž prodlení v nich se zálibou jest pád a ovšem též nebránění se jim, neodvrácení se od nich.

III.

Nepřítel náš, milí křesťané, jest nebezpečný, je silný; málokdo je, koho by nebyl aspoň jednou porazil. Ale my jsme vojíní Kristovi a proto vítězství jeho není konečné; vždy mu je můžeme vyrvati a vavříny jeho složiti k nohám svého Pána; vždy můžeme duši svou vyrvati z jeho moci a otroctví. Každé otroctví si žádá výkupného. Které jest výkupné z moci ďábla se strany naší? To nejsou dary ze zlata nebo z drahokamů, ale to jsou slzy upřímné lítosti. Vizte kající Magdalenu! Vizte, čím si získala osvobození z moci nečistého ducha, onoho převzácného rozhřešení Krista Pána: »Odpouštěj se tobě hříškové tvoji, odejdi v pokoji.« To byly slzy pravé lítosti, se kterými doznala a oplakávala viny svoje u nohou Páně, před očima všech hostí při hostině v domě fari-seově, to byly slzy, které ronily nejen oči její, ale i její duše nad pády svými, slzy, které tak mocně tlumočily její svaté a pevné předsevzetí: »Od nynějška budu zcela jinak žítí, od nynějška nebude hříšná, nežlizená žádost vítěziti nade mnou, ale já nad ní!« Za toto výkupné, za slzy opravdové, upřímné lítosti dostane se i tobě, drahý křesťane, když jsi klesl, šťastného vysvobození z rukou satanových. Tato lítost povede tě k nohám zástupce Kristova, kde s pohnutlivou otevřeností vyznáš se dle nejlepšího vědomí a svědomí svého ze svých pádů a veškeré pokoření bude ti lehkým a snadným. Tato lítost bude v tobě působiti spásitelnou bázeň, báti se totiž hříchu i tam, kde žádného není, tak že budeš na sebe žalovati i jak jsi bojoval, řka na př.: »Já se zpovídám, že jsem byl znepokojován nečistými myšlenkami a bojím se, že jsem se nebránil jim, jak jsem měl.« A pravá lítost tvá a kněžské rozhřešení dá ti do rukou palmu vítězství nad nepřitelem, ovšem zase

jen dočasnou, kterou v každém novém boji znovu dlužno získati. — Milí křesťané, boj jest život náš, ale boj plný útěchy. Nepřítel bezmocný, když chceme; i když nás porazil, jak snadno mu lze vítězství odníti! Boj náš jest boj posvátný, účast na výkupné činnosti Spasitelově; a boj, jenž se někdy rozzuří na konec světa, jest jen dovršením tohoto ustavičného boje ve službách Páně, vedoucího k vavřinu, jenž dán bude toliko vítězi. Amen.

P. J. Rybák T. J.

Příklady.

6. *Svědomy mu nedalo pokoje.* O vojenských manévrech minulého roku v biharském komitátu v Uhrách byl honvédský poručík Oliver Rebrean svým plukovníkem a svými kollegy donucen dobrovolně vojenskou dráhu opustiti. Byl totiž obviněn, že zpronevěřil peníze důstojnické kuchyně v obnosu 1250 kor. Rebrean ujišťoval, že jest nevinný, že peníze ztratil, než nebylo vyhnutí, musil z vojska a přijal v jisté obci nepatrný úřad. Zatím bylo proti němu zavedeno trestní vyšetřování. Před několika dny obdržel jistý velkovevradínský novinář poštou balíček a psaní. V balíčku nacházel se zápisník a více navštívenek poručíka Rebreana. V psaní, jež bylo ve Velkém Aradu dáno na poštu, vypravoval pisatel, že sloužil jako záložník minulého roku při manévrech v biharském komitátu a na poli zápisník a peníze v obnosu 1250 kor. našel. »Jsem chudás, vzpomněl jsem si na rodinu, a peníze jsem si nechal. Ale od toho času nemám pokoje a píše tento list.« List byl v jistých velkovevradínských novinách otištěn a má se za to, že poručík Rebrean bude opět ve své dřívější postavení se ctí dosazen.

Vaterland, 7. srpna 1908.

7. *Náhrada.* Ve Washingtonu jest při státní pokladně od roku 1811 zvláštní oddělení, jež by se mohlo nazývati »úřadem pro svědomy vinou obtížena«. Úřad ten přijímá totiž peněžité obnosy od těch, kteří krádeže neb zpronevěry se dopustili a svůj hřích napraviti chtějí. Za poslední dva roky sešlo se na 500.000 dolarů, to jest asi 2 $\frac{1}{2}$ milionu korun. Hoch, jenž ve škole sebral křidu, boháč, jenž živě udal bernímu úřadu své příjmy, dámy, které oklamaly celní úřady při prohlídce zavazadel, nespravedliví pokladníci, defraudanti, zloději a j. posílají tomu úřadu peněžité obnosy a připojují listy, v nichž vysvětlují své hřchy. Listy jsou nejčastěji podepsány: »Hřšník, kajcník, ztracená duše« a pod. Stalo se, že kdosi dopsal: »Před lety jsem zpronevěřil státní peníze, ale vše jsem již nahradil. Protože Zacheus v Písmě sv. praví: „Oklamal-li jsem koho v něčem, nahradím čtvernásob“, posílám nyní ještě trojnásobný obnos zpronevěřené sumy. Cesta hřchu jest trnitá; Bůh sám ví, jak mnoho jsem trpěl.« — Zajímavo jest, že z krajín, kde se konají missie, dochází po missích mnoho zásidek. Zpověď jest tedy přece jen užitečná.

LISTY VĚDECKÉ.

Výchova katolického lidu v Německu.

Píše P. Frant. Blafák C. SS. R.

Katolíci, duchovenstvo i lid, řídí se v Německu zásadou, že náboženství, víra patří též do života veřejného, sociálního a politického, a že tudíž církev sv. katolická musí nezbytně též zabývat se hnutím sociálním a zájmy lidu politickými. A proč?

Je sice pravda, že sociální život a politika patří do oboru moci státní, moci samostatné a na církvi nezávislé. A církev sv. nechce zajisté moc tu ani zkracovati, ani ničiti ani ji sobě osvojiti. Ale církev sv. jest povinna sociální a politický život zásadami sv. víry posvěcovat a zušlechťovat a tak věřící lid vésti k blahu nejen věčnému ale i časnému. Toť vůle boží a spravedlivý požadavek lidu. Proto lid právem se odvrací od víry, která mu slibuje jen nebe na věčnosti a kterou má jen v kostele a v soukromí dávat na jevo. Lid chce mít víru i pro život společenský a pro své blaho zde na světě.

Z toho pak poznáváme, jak církev sv. sociálním a politickým životem zabývá se má. Církev sv. má o to pečovati, aby poměry sociálního a politického života zásadami sv. víry byly proniknuty a aby věřící lid zásadami těmi v sociálním a politickém životě se spravoval, neboli církev sv. má věřící lid poučovati, jak by si poměry sociálního a politického života dle zásad sv. víry upravit měl, a má jej nabádati, aby v sociálním a politickém životě upraveném na zásadách sv. víry opravdu také činným byl. A když církev toho dosáhla, pak ovšem nechává lid jako státní občany v sociálním a politickém životě pod mocí státní úplně samostatně pracovati.

Tolik tedy církev sv. pro sociální a politický život činiti musí. Kde by toho nečinila, tam se ujímají společenského a politického života vši silou nevěrci a staví a budují všecken společenský, sociální a politický život na základech a zásadách nevěreckých a víře a církvi odporujících. Nebo střední cesty t. j. poměrů sociálních a politických, kterých by ani víra ani nevěra nikterak ani přímo ani nepřímo nemohla využítkovati a proto jich

si nevšímal, jim úplně lhostejnou byla, není. Z té příčiny, kde víra a církev život sociální a politický vylučuje, tam ovládají všechny poměry nevěrci, a víra a církev musí trpěti a hynouti.

Jest tedy nutno, aby církev katolická též život sociální a politický posvěcovala a proto poměry a otázkami sociálními a politickými se zaměstnávala, a není správně vylučovati život sociální a politický na př. z katolických sjezdů a prohlašovati, že »politiky se nenajíme«. Naopak. Kde katolíci o život společenský a politický se nestarali, tam všude zle pochodili. V říši Německé potírají katolíci důmněnkou, že víra a církev nemá s politickým a sociálním životem co dělat, na všech stranách co nejrozhodněji.

Ale správně je, že katolická církev, ač na jedné straně o to se stará, aby sociální a politické poměry ve svém vzniku i rozvoji se zásadami víry se srovnávaly, na druhé straně zas řízení a vedení všech zevnějších, hmotných, občanských, hospodářských a politických poměrů a záležitostí úplně ponechává moci občanské a státní a jí v její nezávislosti a samostatnosti nikterak nepřekáží. Proto církev nepotvrzuje a úředně nespravuje spolky občanské, hospodářské, politické atd. A kdyby snad autorita církevní někdy tak činiti chtěla, zasloužila by zajisté výtku tak zv. klerikalismu neboli neoprávněného vtírání se do moci cizí. Spolky a podniky katolíků, mající občanské, hospodářské a politické cíle, nejsou tedy úředně závisly na autoritě církevní jakožto takové, ježto nejsou zřízenými církevními. Katolíci jsou zde činní jako občané a ne jako členové církve, byť i byli občany katolickými a zásadami víry v životě společenském a státním se spravovali. Ovšem však může a má jediná autorita církevní určovati, jak dalece smí kněz pracemi života sociálního a politického se zabývati, by to nebylo na úkor jeho církevních a kněžských povinností.

To jsou tedy zásady, jimiž se v Německu spravuje katolické duchovenstvo i katolický lid. Z těchto zásad vznikla sociální výchova lidu, t. j. klerus vychovává si lid svůj nejen asketicky, ale též sociálně. Děje se to hlavně dvojím způsobem, sociálním uvědomováním, čili poučováním, vzděláváním a sociálním vedením lidu.

1. *Uvědomování lidu.*

Nové časové poměry nezbytně toho žádají, aby lid byl správně a dokonale uvědomován a poučován na poli náboženském, hospodářském i politickém.

a) *Na poli náboženském vstěpuje se lidu:*

α) *Co je víra, t. j. co, proč a jak věřiti a za pravdu míti máme, zvláště vzhledem k oněm pravdám, které za posledních dob hlavně od nepřátel církve a víry potírány byly. Křesťanství líčí se tu v pravém, časovém potřebám přiměřeném světle a potírá se domněnka, že by křesťanství záleželo jen v trpělivosti, pokoře a poslušnosti, která snadno může též vybočiti v zaviněnou a trestuhodnou lhostejnost, bezmyšlenkovitost a nečinnost, nýbrž klade se důraz na to, že křesťanství záleží ne-li více aspoň ne*

méně též • plodné činnosti, v mužné obraně a v pevném hájení svatých práv.

Toto náboženské uvědomování lidu je za našich dob velmi nutné. Za našich dob musí každý katolík sv. víru dobře znát. Dříve mohl věřiti lid aspoň z veliké části z jakéhosi zvyku, více méně řekl bych skoro bezmyšlenkovitě. Ale teď se nevěrci takových katolíků dovedou hravě zmocniti. Teď zůstane pevným ve víře, jen kdo víru zná a o její pravosti a spasitelnosti je přesvědčen. Znalost, uvědomělost, intelligence je za našich dob nejsilnější ochranou víry.

β) *K čemu víru máme?* Tu se lid poučuje, že sv. víru máme nejen k modlení v kostele a v soukromí, ale též pro život společenský a veřejný, a to právě pro ten nynější náš život, pro potřeby a poměry, za jakých my právě žijeme. Zároveň pak dává se lidu návod, jak právě za nynějších poměrů dle víry žítí a v životě společenském, občanském, hospodářském a politickém zásadami sv. víry se spravovati máme, a vysvětluje se mu, proč nám i v životě veřejném víry je třeba, že a kterak to jediné vede jednotlivce i celou společnost k štěstí časnému i věčnému. — Tot souhrn toho, o čem se lid poučuje na poli náboženském.

b) *Na poli hospodářském* poučuje se lid, aby požadavkům a hospodářským poměrům moderní doby dovedl vyhověti a jich k svému prospěchu využítkovati. Neboť nynější hospodářské poměry, jak známo, zakládají se na osobní rovnosti a svobodě všech a na volné pohyblivosti všeho majetku a takové poměry plodí konkurenci všeobecnou, v níž jen ten vynikne, kdo všechno lépe zná a všeho dovedněji umí využítkovati, kdežto každý méně uvědomělý nezbytně musí zahynouti. Proto musí lid býti za našich dob na poli hospodářském co nejlépe poučován, uvědomován a vzděláván, aby sám také dovedl vyšší měrou kulturně činným býti a v pracích moderní kultury hojnější měrou účast bráti a tak si aspoň z části sám osvojiti statky, jež nám kultura přináší.

A to je právě charakteristická známka moderní sociální otázky. Lid nechce, aby se mu jen v bídě a nouzi pomáhalo, nýbrž chce věděti, jak by sám bídě té se vyhnul; lid nechce, aby se mu jistá část statků moderní kultury jen mechanicky přenechala, nýbrž chce věděti, jak by si statků těch sám svou činností mohl a měl opatřiti. Slovem lid chce a musí chtíti sobě z bídy sám pomoci, nechce býti jen obdarovaným, naděleným žebrákem, ale chce vlastní svou činností státi se spolu pánem vytvozeností a statků kultury. Jinak zlepšení poměrů na poli hospodářském se také za nynějších poměrů nedocílí. A k tomu právě třeba lidu pomoci, t. j. třeba jej poučovati a na vyšší stupeň hospodářského vzdělání povznésti.

c) *Na poli politickém* musí lid míti hlavně potřebnou znalost zákonů, musí věděti, k čemu zákony jsou, jaké zákony máme, jak se provádějí aneb prováděti mají a čeho nám ještě třeba.

Zákony jsou nejvyšší důležitý, poněvadž veškeré poměry, dokud zákonem nejsou stvrzeny, nejsou ani dosti chráněny ani

ve svém trvání zabezpečeny. Třeba tedy především dobré zákony mít, ale také třeba je znáti. Směšným by byl zajisté lid, kdyby se zákonů domáhal, které máme, kterých ale on nezná. Nedostačí však ani zákony mít a znát, nýbrž třeba je též provádět. Nebo neméně by byl směšným lid, který by zehral na zákony, které tu jsou, ale kterých on neumí provádět neb neví, jak provádění jich domáhati se má. A teprv tehdy, když lid zákony, které už máme, naučil se znáti a je prováděti, musí se též učit poznávat, co v zákonech těch dosud nevyhovuje, jakých změn a jakých nových zákonů nám třeba a jakým způsobem toho všeho nám domáhati se jest.

Ovšem že ve všech těch věcech lid nepotřebuje vědomostí právnických; k tomu nemá ani času ani sil; kdo by tu chtěl lid přesycovati, ničeho by nedosáhl. Ale lid potřebuje aspoň tolik uvědomění, kolik mu nutno pro praktický život společenský a kolik snadno si osvojiti může.

Takovýmto způsobem uvědomuje se, poučuje a vzdělává pro sociální život katolický lid v Německu. Tot první část sociální výchovy lidové.

Ku druhé pak části výchovy té patří :

2. *Vedení čili sociálně-politická organisace katolického lidu.*

V organisacích těch stojí katolíci v Německu jako ve dvou táborech, samostatných ale navzájem se doplňujících. Jeden tábor zahrnuje zejména spolky, hlavně katolický spolek lidový, jichž cílem jest praktické poučování a výcvik lidu na poli sociálně-politickém. Druhý tábor má pak za cíl přímé provádění politiky, zákonodárství atd. Generálním štábem jest tu křesťanské centrum na říšském sněmu.

Není mým účelem rozepisovati se zde o vnitřním ústrojí těchto organisací ani o jejich cílech a vzájemných podporovacích a doplňovacích poměrech ani v jejich nejvyšších blahoděrných pracích : ale aspoň jedné věci věnujme tu přece svou pozornost, totiž nepopíratelnému faktu, že velikolepá činnost organisací těch je přední zásluhou výtečných vůdců. Od vůdců žádají se neúprosně tyto vlastnosti, kterých kdo nemá, k vedení organisací jistě se nedostane :

1. *Vzdělání*, t. j. důkladná znalost sociálního života, především národního hospodářství; zvláště od těch, jimž důležité úřady v organisacích svěřeny jsou, zejména kteří jsou ustanoveni, aby jako odborníci určitými otázkami výhradně se zaměstnávali, žádá se povýšení k akademické hodnosti. Každý tudíž musí dokonale znáti podstatu sociální otázky, časový její rozvoj a směr jakož i programy různých stran, jejich práce, účely, prostředky atd.

2. *Činnost*. Vůdcové musí býti mužové práce, kteří se nedávají k činnosti teprv pobízet. Činnosti té je nejvyšší třeba. Nebo práce sociální je i při napětí všech sil zdoluhavá, nepracuje-li se usilovně, nepřijde se s místa. A přece vpřed se musí, proto musí se pracovat. Zvláště je třeba, aby vůdcové byli znamenitými organisátory, neúnavnými agitátory a ochotnými, horlivými a výtečnými řečníky.

Kdo by se spokojil jen tím neb oním titulem, který se mu v organizaci dá, a nestaral by se o rozvoj organizace a místo práce by seděl a měl se dobře nebo čímkoliv jiným ve světě se zabýval, ten by byl hrobařem a ne vůdcem organizace, byť byl jinak sebe inteligentnější.

3. *Svornost* a jednomyšlnost a to nejen v slovech, ale i v skutcích. Havlíček říkal: »Lepší jeden špatný vůdce, než deset dobrých.« A měl pravdu. I nejlepší vůdcové, nemají-li svornosti a jdou-li každý svou cestou, nic nespraví a nic pořádného nevykonají. Záležel pak svornost v klidné shodě na základě uvážení všech důvodů. Největšími škůdkyněmi svornosti bývají:

a) *Domýšlivost*. Někdo na př. řekne: »Bratři, buďme svorni.« To by bylo dobré. Ale on tím myslí: pojďte jedině za mnou a klaňte se jen mně němě a slepě, slova neříkejte, já žádných důvodů nepřijmu a cizího mínění nesnesu, a kdo tak neučiní, toho budu bít, až ho ubiju. S takovými lidmi není svornost možná.

b) *Titěrnost*. Místo praktického luštění důležitých otázek a zásad vede se boj o slovíčka a o vlasové programové odstíny. Jen titěrné povahy hledají v takových malichernostech svou velikost.

c) *Hašteřivost a nedůtklivost*. Kde vůdcové mezi sebou snad i pro nic a za nic, neb i z osobní nevraživosti a podobných soukromých příčin se hanobí, štouchnají, pohlavkují, kopají, sobě spílají, sebe podezřívají, špiní, očerňují a pomlouvají, jako nezvedení hoši, zvláště když se to děje ve veřejných listech a novinách, tam jsou tací vůdcové ovšem jen na posměch, tam zdárná práce není možná.

4. *Hospodářské umění*. Vůdcové organizací musí umět s penězi a jinými prostředky dobře hospodařit. Jejich povinností jest, co nejvíc peněz a jiných nutných prostředků sehnat a jich také co nejvhodněji a nejprospěšněji zužitkovat. Jejich zásadou musí býti: co nejmenšími prostředky co nejvíc práce vykonat. Jest veliký rozdíl mezi hospodářem jedním a druhým. Jeden hrstkou peněz vykoná víc než druhý sty a tisíce. Hlavní věcí vždy jest, aby se peníze nejen sbíraly a ležet nechaly, nýbrž aby se pracovalo; ne spekulace, ale práce je hlavním účelem jakýchkoliv organizací a podniků katolických. Kde se jen peníze sbírají a ztrácejí a plodné užitečné práce po čertech málo se vykoná, tam škoda každé podpory. A kdo by se neuměl lidu jinak a lépe ujmout než jen nějakým peněžním spekulacním podnikem bez časové prospěšné práce, ten ať toho raději nechá.

5. *Moudrost*, která umí novým časovým potřebám nové cíle vytknouti, pro ně nové ideje vytvořiti, jim nové cesty upravit a nové prostředky zjednat.

6. *Popularita*. Vůdcové musí neustále mezi svými lidmi býti a žít, s nimi cítiti, pro jejich potřeby míti porozumění, je v styku soukromém jakož i schůzemi, řečmi, zábavami a slavnostmi poutati, jejich nedůvěřivost rozptylovati a to, co jim nepřátelé namluvili, zas vyvracet.

7. *Nezištnost.* Nehledět na svou kapsu, ale na prospěch dobré věci. Nebát se nějaké škody neb nějaké peněžní oběti. Práce v organizacích katolických nesmí být prací těžažskou, kšeftem. Tu neplatí zásada »co víc nese«, nýbrž »co víc dobré věci prospívá«. Pro nějaký zisk nesmí dobrá věc se opustit, neb zradit, neb se zlou věcí se spolčit, nebo někam za zlou věc do koutka se postavit, by jí co nejméně bylo vidět.

8. *Rozvaha bez přenáhlenosti.* Krok za krokem třeba jíti vpřed, nepostupovati, pokud není půda připravena a pokud dobrý výsledek není aspoň z části zajištěn a aspoň solidně pravděpodobnými důvody podepřen.

9. *Skromnost.* Nemyslit: Já sám a jediný vše nejlépe dovedu, jinému poddán nebudu, rady a rozumu jiných nepotřebuji, sám si svou stranu zřídím a sám vůdcem budu. Tot slavomam. Kde se tak smýšlí, tam je kolik hlav, tolik stran a každý oře totéž pole jiným směrem, jeden proti druhému, tam se vše jen rozrýpe a největší radost mají z celé té komedie jen naši nepřátelé. Katolické organizace nejsou zajisté k tomu, aby táhly vítězoslavný vůz osobních zájmů samozvaných velikánů. Kdo se nedovede ubránit chorobné ctižádosti, ten ať se z organizací vytratí. V organizacích je hlavní věcí tichá, drobná práce. Zde prostý pěšák s poctivou vůlí víc vykoná nežli vůdce, který jen za svou slávou se honí.

10. *Velikomyslnost.* K nepřátelům třeba vždy šlechetně se chovat. Zásluhy, které odpůrci mají, a práce, které vskutku vykonali, třeba uznávat. Kdo u odpůrců všechno šmahem haní a zavrhuje, nejedná správně a dobré věci neprospěje. Rovněž tak nejedná šlechetně, kdo odpůrce marně popuzuje neb hrubými slovy, nadávkami, posměchem a pod. jim splácí. Naopak máme se snažit, abychom své odpůrce laskavostí a klidnou, věcnou a přesvědčivou obranou získali, jim rádi i odpouštěli a je, pokud možno, omlouvali. Zvláště ať se osobní a soukromé spory nikdy do veřejnosti nezanášejí a ať se nikdy nepouští uzda nějaké popudlivosti a dětské nedůstojné citlivosti. A je-li třeba takto se chovati k odpůrcům, tím více je třeba křesťanské velikomyslnosti, vzniknou-li nějaké spory ve vlastním táboře.

11. *Vytrvalost.* Překážky, obtíže, nezdar nebo lidské ohledy a pod. nesmí býti příčinou nedůvěry, omrzlosti. Čím těžší boj, tím pevněji stůj na svém místě. Konec dílo chvále.

12. Posléze třeba, by vůdcové měli též nějaký vliv u lidu, aspoň vliv mravní, jméno moudrých, činných a rozšafných mužů. Ovšem vynikají-li vůdcové mimo to i vlivem, jež u všech mají svým bohatstvím neb svou vzdělaností neb urozeností stavu svého, mohou zajisté dobré věci tím více prospěti.

A teď nám zbývá jen ještě jedna otázka: Odkud takové vůdce vzíti?

Muže z nižších tříd je záhodno aspoň na podřízených místech k správě připustiti, zvláště kde běží skoro výhradně o jejich zájmy.

Celkem však mají lidé z tříd nižších méně času, méně prostředků i méně sil vzdělání se tak, jak toho vůdcům je třeba.

Třídy vyšší, boháči, šlechta, vzdělanci čili intelligence jsou však k vůdcovství povoláni Bohem i společností lidskou, řekl bych skoro, jako pták k letu. Proto ať tyto třídy především jsou povoláni svého si vědomy a ať moci své i sil svých používají tímto způsobem k všeobecnému dobru lidstva.

Zejména pak kněz jest povinen vůdcem lidu býti nejen v kostele a ve farní úřadovně, ale též v sociálním, veřejném životě. Tot jeho božské poslání, jeho právo i jeho povinnost. Jako Kristus Pán »uzřev zástup mnohý, slitoval se nad nimi« Mat. 14, 14, tak i kněz má lidu pomáhati, kde ho vidí postavený v bídě a nouzi. Proto právě jest kněz »solí země a světlem světa«. Církev sv. vždy také dle toho jednala a kněžím blahodárnou činnost v životě sociálním doporučela. A státní zákon moc tu duchovenstvu dává ne méně než jiným občanům. Nač by měl tedy kněz jediný práv mu zákonem daných ladem nechat ležet?

Proto kněžím třeba, aby byli sociálně vzděláni, zvláště by dobře znali národní hospodářství. Návod k tomu třeba dávati už kandidátům ve studiích filosofie a pastorálky.

A jakým pak vůdcem má kněz býti na poli sociálním? Kněz budiž v katolickém sociálně-politickém veřejném hnutí duší vše oživující a vše k rozkvětu vedoucí. V řadě vůdců mějž však z pravidla místo podřízené, není-li právě nezbytno, aby sám první místo zaujal. Kde však to možno, ať stojí v popředí laikové, jejich jméno za našich dob víc vábí a poutá; apoštolát laiků je velmi časový. Za to kněz, je-li na venek autoritou kryt, může uvnitř tím lépe pracovat.

Že kněz za tyto své práce často jen zlou odměnu najde, je jisto. Kdo chce vlasti dobře sloužit, přfzně doby nehledej. Nepřátelé nechávají kněze, kterému dostačí pouhá práce v kostele a na faře, na pokoji, ten jim neškodí. Ale nemohou nijak snést kněze, který pracuje v životě veřejném, společenském; toho se bojí, aby neodhalil falešnou jejich kartu a aby jim v jejich zákeřnické práci nepřekážel. Proto jej hyzdí, mu vyhrožují, ho pronásledují všemožným způsobem. Ale to nevadí. Tot právě největší chválu kněze. Kdyby nevěrcům byl po chuti, nehanili by ho.

Nejkrásnější odměnou kněze za všechny jeho námahy a práce je jistě vědomí, že svou povinnost vykonal, a důvěra v Boha, který nám slibuje odplatu stonásobnou a život věčný.

Rodina v státě budoucnosti.

Na základě pojednání v časopise Stimmen aus Maria-Laach přednesl v organizaci vyšehradské Josef Kyselka

II. Vychování v budoucí společnosti.

Jakož rodina má za základ společnost pohlaví, tak jest i společenstvem pro vychování. *Nejvlastnějším úkolem rodiny jest výchova dítěte.* Výchova dítěte jest i nejsilnější tmel rodiny. Nebot

co rodiče nejvíce a trvale vespolek váže a k společné práci nabádá, jest vědomí, že jsou zodpovědni za blaho a zdar svých dětí.

Jak staví se socialismus se svými záměry v budoucnosti k výchově dětí v rodině? Nechá li ji obstáti neb nahradí ji veřejným vychováním?

Nelze býti na pochybách, že mnozí a vynikající socialisté bez okolků se pro obecné a veřejné vychování vyslovují.

Již kommunistický manifest *Marxův* a *Engelsův* žádal »veřejné a bezplatné vychování všech dětí«. *Program Gothaiský* chtěl »obecné a rovné vychování lidu státem«.

Fr. Engels praví, když byl vylíčil, jaký bude stav rodiny, až všechny prostředky výrobní stanou se společným majetkem: »Opatrování a vychovávání dětí bude veřejnou záležitostí; společnost bude míti péči stejně o všechny dívky, ať manželské ať nemanželské. Tím odpadne starost o »následky«, kteráž nyní nejvíce překáží, aby se děvče neodдалo bez jakýchkoli ohledů milovnému muži.

Bebel vylíčil podrobně, jak veřejné vychování dětí v budoucnosti má vypadati. Po jeho rozumu cítí socialistická společnost, že jest její povinností, aby se ujala dle sil svých dítěte nově narozeného. Prvním předmětem její péče jest matka Samo sebou se rozumí, že se mateřský prs dítěti tak dlouho zachová, pokud to bude možno a potřebno Jakmile dítě poodroste, čekají na ně dívky stejného věku, by si s ním hrály pod společným dozorem . . . Po síních ke braní a po dětských zahrádkách bude následovati hravé uvedení do počátků vědění. . . »Prostředky vzdělávací a vyučovací, oděv, stravu dodává společnost.«

Zdá se, že sám *Bebel* byl si toho vědom, že takovéto výhlídky mohly by u přemnohých rodičů naraziti na odpor. Proto hledí je upokojiti. Rodičům má se zachovati vliv na výchovu jejich dětí. A jakým způsobem? Nejprve poukazuje k tomu, že rodiče v státě budoucnosti budou míti »nekonečně větší míru volného času« než nyní. Tohoto prázdného času že pak mohou věnovati svým dětem, jak si budou toho přáti. Potom mají také rodiče — muži i ženy — býti členy »výborů vychovávacích« s vychovateli zároveň.

Jaká to výhoda! Rodičům má se zachovati vliv na jejich děti, protože i oni budou náležeti k výborům či sborům, jimž bude svěřeno vychovávání dětí. Tážeme se: Což budou všichni otcové a matky členy těchto sborů? A což když většina vychovávajícího sboru rozhodne proti nim? Kde bude potom jejich vliv? A aby všichni otcové a matky byly členy těch vychovávacích výborů, to také nejde; mimo to musili by rodiče býti vždy tam, kde jsou jejich děti a to by opět vadilo rodičům v jejich práci.

Socialistická spisovatelka *Wally Zeplerová* horujíc pro emancipaci žen dotkla se také této otázky o vychovávání dětí v socialistickém státě a její náhledy v této věci jsou velmi poučné a významné. *Wally Zeplerová* jest nadobro pro dokonalou emancipaci

žen, t. j. aby žena byla prosta jakékoli závislosti a aby byla muži úplně rovna a rovnocenná v každém ohledu, tedy také v ohledu hospodářském a politickém. Hlubajíc o obtížích, které se této dokonalé emancipaci žen v cestu stavějí, přichází i ona jako mnozí jiní k tomu závěrku a poznání, že největší, ba nepřekonatelnou překážkou takovéto emancipace žen jest to, že občas stávají se matkami či jejich *mateřství*. Navazujíc na tuto zásadu praví Wally Zeplerová: »V této věci musí se připustiti, již předem, že doby každého těhotenství a opatrování dítěte do jeho druhého neb třetího roku musí býti u ženy pro opravdovou práci z povolání nadobro ztraceny.« — »V každé společnosti, která není zbudována na zásadách socialistických, ztroskotá se nevyhnutelně společenská emancipace ženy na tomto úskalí, jež ukazuje, že žena není schopna konkurence či závodění s mužem.« Jinými slovy: Dokonalá emancipace žen v státech nynějších není možna vůbec, tudíž také nikdy nebude. (Příklad: *Učitelky*.)

Než tím nenechá se *W. Zeplerová* nadobro odstrašiti, naopak ona doufá, že to, co není posud možno, že bude jednou možno a že se také stane v budoucím státě socialistickém, neboť jen socialismus může *tento mrtvý bod* v hnutí za emancipaci žen překonati. Nuže, jak si to tato Wally Zepler představuje?

Asi takto. Socialistická společnost pohlíží na mateřství jakožto »na práci pro společnost vykonanou«, proto bude »chrániti ženu v době mateřství v její hospodářské samostatnosti«, t. j. bude se o ni starati. Než zdá se, že Wally Zeplerová se bojí, že by tímto způsobem na ostatní společnost uvalilo se břímě příliš veliké a nemilé, protože hledí tuto společnost chlácholiti, že prý »v státě budoucnosti nastane zmenšení průměrného čísla dítek« či že se jich nebude roditi tolik, kolik dnes. Proto dodává: »Nemohu ovšem podrobněji vykládati, jakým způsobem možno četnějšímu pokolení se ubrániti, ale mám za to, že k tomu nevyhnutelně přijíti musí, má-li společnost býti socialisticky sestavena a má-li se osobnost ženy úplně vyvinouti.« Věcí vedlejší jest pro tuto úvahu, co k této zásadě řekne morálka a co přiroda sama; ale v pravdě tomu tak jest, že každý, kdo chce, aby žena mohla dokonale s mužem závoditi, musí hleděti k tomu, aby veliká překážka spočívající v mateřství pokud možno odstraněna byla.

Opírajíc se o naději, že bude zmenšen počet mateřství, myslí *Wally Zeplerová*, že žena v budoucnosti bude průměrně jen asi po dobu desíti až dvanácti let zaneprázdněna péčí mateřskou. Ale přes všechno to připouští, že v tu dobu péče jen žena nebude moci úplně muži v práci nadobro se rovnati, než ona staví dále a dí: »Pro otázku ženskou naprosto jsou rozhodné naše náhledy o tom, jak se utvoří další vychovávání, t. j. otázka: Neří-li, — jak se mnohonásobně tvrdí — matka vsuktku ošetřovatelkou dítěte i po jeho nejprvnějších letech a to ošetřovatelkou a vychovatelkou, již nelze nahraditi a jež jest přírodou samou ustanovená? Podle toho, odpoví-li se na tuto otázku kladně či záporně, ano či ne padá neb stojí sama sebou otázka o povolání ženy.«

Jakožto odhodlaná bojovnice za úplnou emancipaci žen tvrdí ovšem *Wally Zeplerová*, že třeba odpověděti záporně, t. j. že žena není opatrovnící nenahraditelnou a od přírody samé ustanovenou, protož přichází k závěru, že jest třeba »takového směru vyučovacího, jenž život dítěte dorůstajícího mnohem více ovládá a vyplňuje, než nynější škola, směru jenž střed života dětského přenášá z domu rodičů ven do velikého kruhu mladých společníků«.

Ale *Wally Zeplerová* ví dobře, že všichni socialisté v této věci s ní nesouhlasí, proto obrací se proti nim velice příkře a nazývá je »fanatiky, přemrštěnci rodiny«. K těmto přemrštěncům náležel socialistický poslanec na říšském sněmu německém *Edmund Fischer*, jenž naopak horuje pro výchovu dítek v rodině. Tedy vizme, co ten praví.

On píše: »Výchova dítek bude po mém náhledu po všechny nedozírné časy odkázána v první řadě vždy na rodiče zvláště na matku. Matka chce také sama své dítko ošetřovati, chce se mu sama věnovati, chce je sama zaopatřiti. Chtíti ji nutiti, aby dítko své odevzdala nějakému ústavu, by mohla pracovati v nějaké společnosti! Dobrovolně toho nikdy neučiní — výjimky jsou všude — jestliže ji nejkrutější nouze k tomu nepřinutí, a bude to vždy považovati za neštěstí.«

Fischer dále míní, že i vychování samo může se dít jen od rodičů příhodným způsobem. On dí: »V prvých měsících života potřebuje dítě skorem jen ošetřování těla, výchova ducha jest tu ještě zcela nepatrná. A sotva bychom dnes našli někoho, který není toho náhledu, že dítě v prvých měsících musí se na opatrování zúplna matce přenechati. Ale také až do šestého roku věku, do počátku školního času, možno při výchově dítěte bráti hlavní zřetel jen k matce a otcí, a v budoucnosti ještě více. Jen individuální výchova může být dobrou výchovou. Jednomu učiteli jest možno, aby vyučoval současně dvacet dítek u věku šesti let, ale vychovávatí může jedna osoba současně jen dvě nebo tři dítky šestileté, a není-li jí možno, by se této práci výlučně věnovala, jest tato práce sama sebou příliš namáhavou. Dle sčítání lidu ze dne 1. prosince 1900 bylo v Německu 8,713.185 dítek do šesti let, a 9,774.466 u věku od šesti do čtrnácti, v celku 18,487.651 dítek do čtrnácti let, k jich individuálnímu vychování jest zajisté šest až sedm millionů osob třeba: a právě tolik matek bylo v tu dobu vychováním dítek zaměstnáno.«

Mnohé socialistky, na př. *Wally Zeplerová*, vyslovují se proti tomu, by žena byla přidržována k domácí výchově dítek, také z toho důvodu, že prý jest tato práce nudná, ubíjí ducha a rozčiluje nervy. Takovému odpovídá *Fischer* vším právem: »Vychovávání a opatrování vlastních dítek poskytuje vždy ještě více uspokojení a tím životního štěstí než práce bezduchá, a tou jest práce z povolání v devíti případech z desíti. Nervosními a netrpělivými stávají se ženy i při práci z povolání. V přádelnách nitě navazovati jest zajisté ženská práce, ale jestliže dělnice taková v nějaké

přádelně na hedvábí a dejme tomu na místě deseti hodin třeba jen pět pracuje, stane se po několika letech tak nervosní, že se musí své práce vzdát. A stávají-li se matky při výchově svých dvou neb tří dětí nervosními a netrpělivými, čím více jimi se stanou vychovatelky z povolání, jež se musí s deseti neb dvaceti cizími dětmi zlobit! Také *chůva* stává se nervosní, nejenom *milostivá*.

Fischer není samojediný socialista, jenž nastupuje na udržení výchovy rodinné, nýbrž i mnozí jiní.

Klara Zetkinová jest též pro výchovu rodinnou a uvádí pro ni tento důvod: Kdežto veřejná výchova hledí při vzdělávání dítěte hlavně na všeobecnost a na zvláštnosti individuelní méně hledí, jest úkolem rodinného vychování, *aby individualitě chránilo její právo*. Všichni velcí paedagogové kladli velikou váhu na individuelní výchovu a tudíž též na vychování v rodině. *»Bráti ztetele na individualitu jest právě při výchově v rodině proto nanejvýš důležité, poněvadž musí dítě v době, než mu nastane povinnost chodit do školy, vykonati velmi mnoho, pokud se týče jeho vývoje. Co se u dítěte v prvých jeho šesti neb sedmi letech v ohledu tělesném, duševním a mravním zakládalo, opatrovalo, vyvíjelo a tvořilo, to bývá ponejvíce podkladem pro veškerý budoucí život; dojmý, směry, jež byly v oné době dány, nechají se těžko vyhladiti.*

Vše to jest bezpochyby zcela správné. Nastává konečná otázka, *možno-li v státě budoucnosti na socialistických zásadách zbudovaném mluvit o opravdové výchově v rodině?* A my odpovídáme rozhodně: *Nikoliv!* Že není možno v socialistické společnosti pořídit prospěšné vychování rodinné, vyplývá ze všeho toho, co jsme posud uvedli. Neboť jak může býti ještě řeč o rodinném vychování tam, kde manželé mohou svůj svaz rozsvazovati a v nové manželství vstupovati po své vůli a chuti? A i tehdy, kdy ještě jsou pohromadě není jednotné, spořádané vychování možno, ježto socialismus, jak jsme ukázali, odstraňuje všelikou autoritu v rodině, následkem čehož každý manžel, muž jako žena, může dítě po svém rozumu a své vůli vychovávat, aniž by mu bylo při tom na druhého se ohlížeti. Dále není socialismu možno, by prosadil *hospodářskou nezávislost ženy* a její plnou rovnoprávnost, má-li při tom se podržeti výchova rodinná. Neboť opatrování a vychování dětí, zvláště v prvých šesti a sedmi letech jejich věku, bude vždy především úkolem matky. Nebude-li tento úkol *»s jejich beder snat*, pak ztratí schopnost s mužem konkurovat; pak bude odkázána na výdělek svého muže a tím bude i hospodářsky na něm závislá. Jest tedy možno jen toto buď, nebo: *buď veřejná výchova všech dětí veškerou společností, neb výchova dítěte v rodině a s ní dosti obšírná závislost hospodářská ženy na muži*. Ježto socialisté tohoto posledního, t. j. výchovy rodinné nechťejí, nezbyvá jim než veřejná, hromadná výchova toho druhu, jak nám ji Bebel i Zeplerová líčí. *Tím jest také socialismus v očích každého, kdo není proň zaujat, odsouzen*. Jest tomu skutečně tak, jak

shora uvedený *Edmund Fischer* píše: »Poslední a rozhodný krok, totiž, aby socialistická společnost neboli stát na sebe převedl a na sebe vzal náklad na opatrování a živění dítěte, patří do kraje *utopii*. Ale zůstane-li opatrování dítěte matce na starosti, což jest jediné něco přirozeného a tudíž nezměnitelného, pak jest všeobecné zaměstnání ženy *v jakémkoli povolání*, jakož i *hospodářské emancipování* její od muže pro všechny budoucí časy *nesmysl*: neboť *opatrování dítěte zabavuje ženu úplně*.«

K tomu jest nám ještě podotknouti, že výchova rodinná předpokládá zvláštní *domácnost*. Než o této důležité otázce jest třeba zvláštního, podrobného šetření.

Příklady.

8. *Bůh nebývá posmíván*. V Tyrolích v údolí ahrnském je vesnička zvaná Prettau. V tamním kostele sv. Ducha visí prostřelený kříž. Kdybychom se tázali, jak se tam dostal, obdrželi bychom odpověď: Jak známo, jest v Tyrolích mnoho střeleckých spolků. Před slavnostní střílou o ceny, která v blízké sousední obci konána býti měla, mířil jeden občan do kříže podle lesní cesty stojícího, zda se dobře »strefí«. Kána skutečně dobře dopadla, tělíčko Kristovo na kříži bylo prostřeleno a střelec jášal, že druhého dne zvítězí a obdrží první cenu, žrnou krávu, vzácného plemene.

Následujícího dne skutečně první cenu získal, krávu vybral, a když si ji domů vedl, byl jášotem a radostným provoláváním uvítán. Ale tím byla kráva poděšena, splasila se, rozehnala se po svém novém pánu, nabodla ho na rohy a k smrti ho usmýkala. Nedaleko prostřeleného kříže střelec svůj život dokonal, a kříž do dneška hlásá: »Bůh nebývá posmíván.«

9. *Záští i v smrti*. V obci Kurety v hunyadském komitátu v Uhrách žili dva bratři v dlouholetém záští a hněvu až na smrt. Jeden z bratří těžce stonal na souchotiny a po obci se roznesla zpráva, že umírá. Druhý bratr chtěl aspoň poslední hodince svého bratra přítomen býti a proto těžce nemocného navštívil. Když však vkročil do jeho světnice, byl zasažen kulí a klesl mrtev k zemi; nemocný totiž neodložil ani v umírání hněv a záští, ale střílel po svém vlastním bratru a skolil ho

10. *Opilství příčinou neuvěřitelné surovosti*. Nedávno byl ve Vídni odsouzen k osmidenácti měsíčnímu vězení jistý strojník, který způsobil v opilosti nad mrtvolou své manželky hrozný výstup. Domácí lidé se sbíhali slyšíce, kterak surově muž zesnulé ženě laje a nadává, ji proklíná; ba i pěstí všl silou do hlavy ji bil, až přivedený strážník jeho bohopustému počínání konec učinil. A příčina? Nestřídnost, opilství . . .

Bílý týden.

Bílý týden nazývá se v Dolních Rakousích akce za příčinou rozšíření některého katolického listu v určitém městě. V sobotu a následující týden objednájí si činovníci spolků našich časopisy, které chtějí mezi obecnostvo dostat. Od známého k známému nabízí list, který by jeho stavu a potřebám vyhovoval. Sbírají adresy těch rodin, které pohnuly ku záměně domácího listu a s předplatným zasílají jejich adresy do administrací.

»Bílá« barva jest barva křesťanských sociálů, sobota den finanční.

Vytrvalé této akci muž od muže třeba přičísti zakořenění křesťansko-sociálního tisku v Dolních Rakousích. Nemá ani zdaleka ten ještě rozsah jako liberální a hlavně židovský tisk, ale přece jest účinek soustavné činnosti znáti. »Neue Zeitung«, dvoukřejcarový list křesťanský, má dnes po půldruhém roce 80.000 předpl. stálých; teprve při 65 000 stal se tiskem, který se kryl, a nyní jest maličko aktivní. Obtíž bylo překonati mnohé. Prodavači novin by chtěli vzíti listy křesťanské, byl na ně ale učiněn nátlak, aby jich nebrali. Tím musila se utvořiti nová samostatná konkurenční síť prodavačů. Na 80.000 exemplářů »Neue Zeitungu« již to přivedli, ale mají v úmyslu agitovati tak dlouho, až dosáhnou 180 000 abonentů. »Kronenzeitung« (židovský) má 160.000, a jest proto nejpřednější list vídeňský. »Neue Zeitung« má tutéž cenu jako »Kronenzeitung«, který má otisky z židovských novin a nemusí platit ani redakci, ani sazbu. Nese značný výdělek.

Spolek si určil týden, kdy chce rozvinouti bílou akci. Před tím se konaly schůze, v nichž mluveno o důležitosti tisku vůbec. Pak nastala agitace od muže k muži. Administrační listky předplatné měli řečníci bílého týdne s sebou.

Ale i myšlenka bílého týdne není původní; jest to napodobení »rudého týdne«.

Ve Vorarlbergu se činili nejlépe, tam rozšířili listy křesťanské do všech veřejných místností.

Našinci mají tu práci před sebou. Vykonati se musí. Blíží se nový rok, budiž v tomto směru novým!

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle II. po Zjevení Páně.

(Nejsv. Jména Ježíš.)

Jméno Ježíš je svaté, mocné, hrozné.

»Nazváno jest jméno jeho Ježíš.«
Luk. 2, 21.

Ze života Septimia Severa vypravuje se následující událost: Dříve než se Septimius Severus stal císařem římským, byl poslán jako *vyslanec národa římského* do Afriky. Tam ho potkal jeden z bývalých jeho přátel, který však byl obyčejným, prostým mužem z lidu. Radostně hlásil se k starému známému a s otevřenou náručí běžel mu vstříc, aby ho objal a políbil. Ale Septimius Severus byl touto radostnou důvěrností svého bývalého přítele tak uražen, že ho dal na místě metlami zbičovati. Hlasatel pak vyvolával veřejně po ulicích města, aby lid vyslanci národa římského prokazoval větší úctu než dosud.

I Syn boží přišel k nám na svět jako *vyslanec nebeského Otce*, ale docela jinak si počínal než Septimius Severus, vyslanec národa římského. Syn boží se nevypínal, nepovyšoval, ale »ponížil sebe samého«. »sebe samého zmařil, přijav způsobu služebníka« Filip. 2, 7—8; »nepřišel, aby mu bylo slouženo, ale aby sloužil, i aby život svůj dal na vykoupení« Mat. 20, 21. Veřejně a hlasitě, laskavě a vroucně, s upřímností největší všechny k sobě zval: »Pojďte ke mně všickni!« Mat. 11, 28. Nikoho neodmítá, nikoho nevyklučuje, nikoho se neštítí, za nikoho se nestydí, ale volá: »Pojďte ke mně všickni«, a přeje si, aby všichni lidé s upřímnou radostí a s největší ochotou k němu se hlásili a dveře srdce svého mu otevřeli.

Jeho poslání naznačuje již samo jméno jeho.

S tím nejsv. jménem začíná církev nový občanský rok; ke cti jeho ustanovuje zvláštní svátek, dnešní neděli, druhou po Zjevení Páně; aby dokázala, že jméno to jest skutečným pramenem milosti a požehnaní, uděluje dnes a po celý následující týden *plnomocné odpustky* všem, kdož se zkroutěně vyzpovídají, tělo Páně

nábožně přijmou, mši sv. přítomni jsou a na úmysl sv. Otce se pomodlí.

Budiž tedy dnešní naše úvaha o nejsvětějším jméně Ježíš.

Pojednání.

1. V Písmě svatém uvedeno jest *několik osob, které byly ozdobeny jménem Ježíš.* Tak Josue, který po smrti Mojžíšově byl vůdcem národa vyvoleného do země zaslíbené. Velekněz Josue, syn Josedekův, který spolu s Zorobabelem vyvedl lid israelský ze zajetí babylonského. Máme také mezi knihami Starého Zákona knihu zvanou Ekleziastikus (t. j. kniha kostelní), kterou napsal Jesus, syn Sirachův. I sv. Pavel měl jednoho přítele a pomocníka v hlásání slova božího, který se nazýval Jesus; sv. Pavel zmiňuje se o něm v listě svém ke Kolos. 4, 11. Ale žádnému z nich nepříslušelo jméno to tou měrou jako Kristu Pánu. A proč?

2. *Jméno Ježíš znamená Vykupitel neb Spasitel a proto vlastně a jenom Kristu Pánu přísluší.* Vždyť on nevysvobodil lidstva jenom od nějakého nepatrného zla, ale od celého moře bídy, kterým zaplavily potomky Adamovy následky hříchu dědičného. Proto sám Otec nebeský určil svému Synu toto jméno; proto z rozkazu božího řekl archanděl Gabriel Panně Marii: »Porodíš syna a nazveš jméno jeho Ježíš« Luk. 1, 31.; proto anděl oznámil sv. Josefovi: »Porodit (Panna Maria) syna a nazveš jméno jeho Ježíš; onť zajisté vysvobodí lid svůj ode hříchů jejich« Mat. 1, 21. Proto když nadešla »plnost času« Efes. 1, 10, a když narodil se ten, jenž byl »očekávaným národů« I. Mojž. 49, 10, hned ukázalo se na nebi »množství vojska nebeského chválicích Boha a řkoucích: »Sláva na výsostech Bohu, a na zemi pokoj lidem dobré vůle« Luk. 2, 13—14. Proto také sv. Petr prohlásil před veleradou: »Není v žádném jiném spasení; neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom měli spasení býti«. Skutk. 4, 12.

3. Toto jméno jest tedy zárukou požehnání a spasení; ale i *moc tohoto jména jest pro vyznavače jeho veliká a nedivíme se, pravě-li sv. apoštol, že jest »nad všeliké jméno«* Filip. 2, 9, a hlásá-li prorok Malachiáš 1, 11: »od východu slunce až na západ veliké jest jméno (Hospodinovo) mezi národy«.

Výbojní králové s nesčetnými pluky statečných vojnů dobývali světa. Co různých zbraní a všelijakých krutých prostředků při tom užili, nelze zde líčiti, těžko by se dalo v krátkosti říci. Když však hlasatelé Kristovi do světa se rozešli, by podmanili všechny národy sladkému jhu učení Ježíšova, neměli jiné zbraně, než jméno Ježíš. Touto zbraní opatření vyháněli knížete tohoto světa, satana a jeho anděly, z jejich dosavadního tisíciletého panství, káceli modly, umlčovali věštby a pohanské věstce, ničili a hubili říši tmy mnohými zázraky konanými ve jménu Ježíšově. Spasitel sám tak přislíbil: »Budou ve jménu mém zlé duchy vymítati, novými jazyky mluvíti, hady bráti, a jestliže by co jedo-

vatého pili, neuškodí jim; na nemocné budou ruce vzkládati, a (ti) dobře se míti budou. « Mar. 16, 17—18. Jméno Spasitelovo šíří milé světlo po dobytém světě a budí k novému životu srdce všelikými neřestmi obtížená; všechny milosti jsou s tím jménem spojeny, neboť neřekl marně Ježíš Kristus: »Amen, amen pravím vám: Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dáť vám!« Jan 16, 23.

4. *Nemůže tedy býti s podivem, žádá-li Spasitel, aby svaté a mocné jméno jeho bylo ctěno.* »Syn ctí otce, a služebník pána svého; protož jestliže jsem já Otec (váš), kdež jest čest má? a jestliže jsem já Pán, kde jest bázeň má? praví Hospodin zástupů k vám, kteří pohrdáte jménem jeho a říkáte: V čem jsme pohrdli jménem Hospodinovým?« Mal. 1, 6.

Jméno to má býti tak ctěno a milováno, jako jméno nej-laskavějšího otce. Tak je ctili a milovali všichni světci, z nichž někteří i žhavým železem jméno to v prsa svá vypálili. Milovali je tak, že když jim bylo poroučeno, aby mlčeli a jména toho ne-vyslovovali, odvětili: Můžete nám i jazyky uřezati, ale jména Ježíše Krista ze srdcí našich nevyrvete. A zatím co jiní lidé se radují ze cti a slávy, z požitků a rozkoší, ze zlata a bohatství, vyzna-vači jména Ježíšova »radují se, že hodni učinění jsou trpěti po-hanění pro jméno Ježíše«. Skutk. 5, 41. Láska k tomu sv. jménu dodávala jim nadpřirozené sly, že sebe většího a důležitějšího skutku se nelekali. Při tom oplývalo jejich srdce takovou radostí, takovým štěstím a blahem, že sv. Bernard o tom praví:

I nemůž' jazyk povědít,
a nedá se to písmem dít.
kdo zkusil, může uvěřit,
co jest Ježíše v lásce mít.

5. Ale Písmo sv. svědčí, že *jméno Páně jest těž hrozné, hrozné těm, kdož ho nechtí a se mu protiví.* Zalmista Páně praví 110 9: »Svaté a hrozné jest jméno jeho.« »Král veliký jsem já, praví Hospodin zástupů« u Malachiáše proroka 1, 14, »a jméno mé jest hrozné mezi národy.« A dějiny dostatečně poučují nás, že hrozné ztrestání byli ti, kdož se protivili tomu sv. jménu.

Šavel dychtící po vraždě křesťanů klesá před branou Da-mašku raněn jsa slepotou a slyší hlas: »Já jsem Ježíš, kterému ty se protivíš«. Skutk. 9, 4.

Židům bylo jméno Ježíš »zajisté pohoršením« I. Kor. 1, 23; v hříšném, bezměrném vzteku a ve zběsilé nenávisti volali: »Krev jeho na nás a na naše syny« Mat. 27, 25; a hle, ti, kteří tak vo-lali a jejich děti musily patřiti na to, kterak nádherný jejich chrám byl zničen a svaté město, Jerusaleml, ztroskotáno. Na tisíce židů bylo odvedeno do zajetí a v Římě musili uvázati se v podobnou úlohu, jakou konali druhdy jejich předkové v Egyptě. Jako otroci bez práva musili stavěti. A co stavěti? Stavěli kolosseum, obrovské to zápasště; na 12.000 židů prý při stavbě té zahynulo útrapami. Vystavěli památník, který dodnes hlásá slávu jména Ježíšova,

neboť země toho zápasistiště jest prosycena krví křesťanských mučedníků, pro jméno Ježíšovo tam život položivších.

Pohanům bylo jméno Ježíš »bláznovstvím«; mezi nimi zvláště vynikal ukrutný císař římský Nero. Nenávisť svou k tomu jménu všechny předčil. A hle: Na troskách pohanských, na zbytcích Neronova cirkvu, Neronova divadla v Římě nyní pevně stojí základy velebného dómu svatopetrského, který do celého světa hlásá vítězství Ježíše Krista nad nepřáteli.

V novějších dobách byl zuřivým nepřítelem jména Ježíšova Voltaire, ale i on bídně zahynul a právě na tom místě, kde stával v Londýně dům, v němž Voltaire bydlíval, kdykoli do Anglie zavítal, zdvihá se dnes k nebesům chrám nejsvětější svátosti oltářní jako výmluvný pomník slavného triumfu Kristova nad zarytým protivníkem nejsv. jména Ježíš.

* * *

Kdo z vás by si přál, aby mu to jméno, jež každému má býti zdrojem milosti a požehnání, bylo hrozným v den soudný?

Sv. apoštol Pavel s důrazem na to ukazuje, že i zatracenci v pekle vzdávají úctu nejsvětějšímu jménu Ježíš; kdo chce mezi ně patřiti?

Při posledním soudu uslyšíme všickni chválu toho jména a chvála ta bude tak mocná, »jako hukot vod mnohých a jako hřmění hromu velikého«. Zjev. 14, 2.

Nuže, vynasnažme se, bychom mohli připočteni býti k těm, kteří jméno Ježíš v nebi věčně oslavují. S úctou a s láskou vyslovujeme to nejsv. jméno, nebežme jeho nadarmo, nezneužívejme jeho ke klení; poslechněme s radostí vybídnutí žalmisty Páně: »Chvalte služebníci Hospodina, chvalte jméno Hospodinovo. Budiž jméno Hospodinovo požehnáno, od tohoto času až na věky. Od východu slunce až do západu chváleno buď jméno Hospodinovo«. Ž. 112, 1—3.

Učiňme také dobrý úmysl, že na zadostučinění za urážky činěné nejsvětějšímu jménu Spasitelovu pomodlíme se dnes *litanie k nejsv. jménu Ježíš*. Tím i sobě prospějeme, neboť kdo se nábožně pomodlí *litanie ty*, získává odpustky 300 dní. Pozdravujeme se také rádi *křesťanským pozdravem*: »Pochválen buď Ježíš Kristus! — Na věky. Amen«; neboť každý, kdo těmi slovy pozdravení dává, i ten, kdo mu odpovídá, stává se účastným odpustků 50 dní.

S těmi zbožnými úmysly rozejděme se tedy dnes do svých domovů; dříve však, než tak učiníme, zbožně ještě povzdychněme slovy sv. Bernarda:

Buď, Jesu, naší radosti
a odměnou na věčnosti;
necht naše radost, naše čest
jen v tobě, Ježíši, vždy jest. Amen.

R. S.

Nejsvětější Jméno Ježíš.

Klekání ve jménu Pána našeho Ježíše Krista.

Mše svatá počíná dnes slovy: »Ve jménu Ježíše všechno koleno klekej, nebeských, pozemských a pekelných«. Klekání jest všeobecným zvykem lidským. Klekání jest pohyb tak přirozený při modlitbě, jako jest tleskání při radosti. Také klekání samo má jakýsi vliv na duševní stav člověka.

V kleknutí vyjadřujeme svou hlubokou úctu před někým, svou bázeň, svou pokoru a svou lásku.

Vzpomeňte sobě na biblické dějiny. Daniel a Šalomoun v kleče modlili se, aby svou úctu vzdali. Sv. Petr, když vidí hojný rybolov ku slovu Páně, padna k nohám jeho, dí: »Pane, odejdi ode mne, neboť jsem člověk hříšný«. Zde vidíme bázeň a pokoru svatého Petra. Esther, když přišla prosit krále, klekla a plakala. Jest tedy klekání jakýmsi přirozeným výrazem pro city v našem srdci. —

Pán Ježíš — jak dí Písmo svaté — klekl na hoře Olivetské a modlil se. — Kleknutí jest tělem vyjádřená naše nepatrnost před Bohem. Když lidé důrazněji za něco prosit chtějí, klekají, vrhají se k nohám, jako nejvyšší stupeň prosby. Tak my klekáním ve jménu Pána našeho Ježíše Krista ukazujeme svou víru, svou lásku a pokoru před ním. My jsme povinni klekati v tom svatém jménu nebes, v tom svatém jménu běfeme všechnu milost nad milost.

Klekání při modlitbě jest vyznání naší slabosti. Modlitba v kleče dál jde. Není tím řečeno pro starého člověka, že by bez klečení modlitba neměla veliké ceny, ale jest to povzbuzení ku zbožné modlitbě. Chceme-li něco většího přeskočiti, mimoděk ohýbáme kolena, abychom dále mohli doskočit. Tak i v duchovním životě. I v naší bohoslužbě se často užívá pokleknutí, abychom vyznávali svatou víru a úctu.

Na potupu Páně klekali židé pod křížem, posmívajíce se mu jako Synu božímu. My klekáme před nejsvětější svátostí jakožto věřící dítky Páně, abychom vyznávali svou lásku ku svátostnému Pánu. Naše kleknutí jest zřejmým vyznáním víry. Člověk pyšný a domýšlivý opomine toto vyznání. Má však i jednoduché pokleknutí pravidelně do sebe znamenitý vliv na jiného člověka.

Generál Radowitz (Hammerstein, Lesebuch 476) prohlížeje jednou kostely v Brussele, v každém napřed poklekl a malý okamžik vzdal úctu Pánu Ježíši na oltáři. Známý byl vůbec. Jeho pokleknání dalo popud jisté protestantské paní, že se obrátila ku církvi katolické. Neboť pokleknutí před Pánem Ježíšem, jaké konal, přesvědčilo ji o pravé víře generálově. Tak i naše pokleknutí má vliv na nás i na jiné. Na nás, že utvrzuje v nás víru, na jiné, že je povzbuzuje.

Slova Páně nás vyzývají k vyznání jména jeho. On sám praví, že kdo ho vyzná před lidmi, toho on vyzná před Otcem

svým nebeským, ale zároveň hrozí, že zapře všechny před Otcem, kteří ho zapřeli před lidmi. Vstupující do kostela, kde se velebná svátost přechovává, klekáme na znamení své víry v přítomnost Páně v nejsvětější svátosti. Jest to naše vyznání víry v jeho božství a přítomnost. Žádný král neodměnil svého nejvěrnějšího sluhu tak, jako Ježíš odměnil všechny důkazy víry v něho uprostřed světa, jenž neměl sv. víry. Zbožné kleknutí před nejsvětější svátostí ti dá pocítiti, jak blízko jest Pán. Však také v rodině máš příležitost víru svou očividně ukázati.

Jednou se v kleče pomodlit v domácnosti, aby i jiní viděli, že ty se modlíš, a sice v kleče, dokud ti Pán Bůh sílu dává, jest lepší než stokrát říci: »Modli se!«

Klečící rodina u večer — jak krásný obraz a kolik pozeňhání. Co zůstane v mysli dětí, které každý den uvyklý pokleknouti a vzdáti díky Bohu za celý den. Přejíti ve zpytování minulé den a oželeť chyb toho dne. Jaká mravní síla při denní vzpomínce na Pána nebe i země, života a smrti.

V listopadu roku 1908 podána předloha zákona v panské sněmovně o péči o opuštěnou mládež. K podání jí vedl fakt, že ve všech »kulturních« zemích přibývá zločinnosti mládeže a že v Rakousku v roce 1905 spácháno 6600 zločinů od lidí mladistvých mezi 10—20 rokem! Prostředek léčebný pro ty mravní invalidy má býti: pobyt ve zbožných rodinách. To má býti mravním sanatoriem pro mladistvé zanedbané.

Běda, že se teprve po zkáze přichází k poznání. Jak šťastny jsou děti, které žijí uprostřed rodin třeba chudých jako vlastovička nad zápražím, ale bohatých sv. věrou, kde otec a matka klekají a nemusí říkati: »Klekněte a modlete se«. Jich skutek jest výzva a tichý rozkaz, ale i jisté pozeňhání.

Když si budeme dobře připomínati, s kým mluvíme za modlitby, bude i tělo naše v jiné poloze.

Karel XII. nebral na přesnou vášku, v jakém šatu a kdy šel mezi lidi. Často chodil převlečen za svým zaměstnáním. Jednou přišel k svému ministru války časně z rána, když ležel ještě v posteli, proto čekal u něho v předstíni. Zde však byl také prostý voják, který měl nějaké řízení u ministra. Král se dal s ním do řeči, ale voják jen nevrle a mrzutě odpovídal, neznaje krále. Dveře se otevřely a ministr vyšel ven, aby se králi hluboce poklonil. Prostý voják teprve se dovtípl, kdo asi jest onen muž, s kterým mrzutě mluvil; poklekl před krále a prosil jej za odpuštění.

Jaké bude podivení a jaký spěch odprostiti, až poznáme cele očima svýma, že Ježíš jest král, skrze něhož bēfeme spasení a kterého často jsme si nevážili a mrzutě s ním mluvili, až uvidíme, že i velcí a největší lidé se mu klaní a jej vítají, kdežto my jsme často zameškali i nejobyčejnější povinnou úctu.

Chování v kostele jest obraz srdci osady. Jsou země a kraje, kde lid jinak neobcuje předrahé oběti mše sv., než v kleče, na př. Irové i venku před kostelem klečí mezi mší sv.; aneb Bretaňci, ta zachovalá část Francie, aneb katoličtí Holanďané. Jsou také

kraje, kde nevidíme ani kleknouti zbožně v kostele; to vše jsou obrazy duší jejich.

To jest vše výsledek toho, co myslí o Ježíši a o sobě. Pravidelně učinili ze sebe modlu a z Boha slubu. Nemylme se. Jsme malá jen stvoření částka, jak o sobě říkal sv. Augustin, a Bůh jest začátek a konec všeho, v něm a skrze něho jsou všechny věci a bez něho nic není, což učiněno jest. Jemu vzdáváme čest klekající. Tak chceme ukázati svou maličkost před velebností boží, která nám zazářila v osobě Ježíše Krista a proto i při pouhém jméně Ježíš skláníme blav svých.

Tímto svatým jménem jsme i my uzdraveni od kulhání na různé strany hříchu a stojíme jím na cestě přímé. Nejsvětější Pán nepotřebuje nás, ale my potřebujeme jeho milosti, pravdy. Chceš-li opravdu přímo choditi na cestě ctnosti, pak musí Pán Ježíš býti s tebou, bez něho ničím nejsme, bez něho nic učiniti nemůžeme. Domníváme se, že my k slávě jména Páně přispíváme a zatím jen pracujeme na své vlastní cti a slávě, oslavujeme-li Pána našeho Ježíše Krista. Nevděk jest odměnou lidskou.

Alexander Veliký kdys měl mrzutost se svými vojáky, kteří chtěli odejti domů, neboť se jim ty útrapy na dlouhé cestě počaly znechucovati. I vyslovil se Alexander Veliký: »Vy nevděčníci, vedl jsem vás od vítězství k vítězství a vy nyní mne opouštíte. Jděte si domů všichni, já dobudu světa i bez vás. Kde bude Alexander Veliký, tam budou s ním také vojáci«. Tak mluvil král ku svým vojákům.

S daleko větším právem smí mluviti Pán Ježíš k nám: »Jděte si kam chcete, a odpadněte, jak chcete, kde bude Ježíš, tam budou i věřící, dobudu světa i bez vás«. Necht se my chováme k němu jakkoliv, přece on zůstane Bohem, světlem a pravdou a životem naším.

Ať jsme my jeho vojáci neb uprchlíci, ať ochránci neb zrádové, on nepotřebuje nás, ale my jeho. Když má hlava rodiny svátek, všichni členové se radují. Dnes jest svátek Jména Páně, všichni věřící se ve jméno Páně radují a jiní nevěřící se třesou buď hněvem, buď malomocností. Jest božské to jméno Ježíš. To cítí každý člověk v srdci svém, i nevěrec a hříšník. To jest jméno, které jest nejvíce na rtech lidí buď v modlitbě vysloveno, buď zneuctěno. Při tomto jméně celá věčnost na paměť jde, co Pán Ježíš nás učil a co činil, proto kleká při tom jméně člověk věřící a třese se nevěřící, a i pekelné pokolení musí uznati mocnost jeho.

Ježíš jest vůdcem na cestě, bude též pánem na věčnosti. Ježíšem pohrdal — pohrdne jím i Ježíš. Ve jméno Ježíš klekal, ve jméno jeho bude povýšen. Jaký ty budeš k Ježíši — tak bude Ježíš k tobě.

Fr. Vaněček.

Neděle III. po Zjevení Páně.

Svátek sv. rodiny.

Kterak hanobí rodiče vznešenou důstojnost, již je Bůh vyznamenal.

»Hledali jej mezi příbuznými a známými.«
Luk. 2, 45.

Dnes připadá památka sv. rodiny a proto dává církev sv. předčítati evangelium, jež jste již o I. neděli po Zjevení Páně slyšeli. Z evangelia toho zřejmo, jakou starost měla Panna Maria a sv. Josef o božské dítě; »hledali je mezi příbuznými a známými«! Pro tuto svou péči jsou vzorem všem křesťanským rodičům, jak by o své děti dbáti měli. Vždyť rodičové nemají snadný úkol; zastupují u dětí místo boží a jsou, abych tak řekl, rodiči z milosti boží. Proto je třeba, aby si dobře vědomi byli té důležité povinnosti, kterou jim jejich stav ukládá. Ale přece se stává, že rodiče svoji velikou důstojnost, kterou je Bůh vyznamenal, hanobí, aneb dovolují, aby jim děti korunu důstojnosti té s hlavy trhaly.

Proto chceme užiti dnešní příležitosti a dáti si odpověď na otázku: *Kterak hanobí rodiče vznešenou důstojnost, již je Bůh vyznamenal?*

P o j e d n á n í.

Co vám chci dnes vyložiti, jest jen výkladem 417. otázky katechismu, jež zní: *Jakou povinnost mají rodiče ke svým dětem?*

Katechismus uvádí čtverou povinnost, a to: Rodiče mají

1. své děti v pravé víře vyučovati a ke všemu dobrému při-
držovati;
2. všelikého svádění je chrániti a jim dobrý příklad dávat;
3. je káratí, a, když třeba, i trestati;
4. též o jejich časné blaho se starati.

Pozorujete, že na tyto věci leckterý otec, leckterá matka zapomíná.

1. Věru, všinneme-li si blíže prvního bodu, s bolestí musíme přiznati, že jest mnoho rodičů, kteří buď *otevřeně* před svými dětmi říkají aneb *tajně* jim znáti dají, jak málo jim záleží na Pánu Bohu a na království božím na zemi, na církvi. Ba, mnozí se domnívají, že si vymohou úcty u svých dětí, hrají-li si v jejich přítomnosti na hodně nevěřící.

Jak mohou tací rodiče žádati na svých dítkách, aby plnili IV. přikázání: »Cti otce svého i matku svou«! Zneuctívá-li otec pozemský Otce nebeského, vysměje se mu dítě do očí, bude-li žádati úctu od dítěte a vymáhati jí slovy: »Vždyť jsem tvůj otec«!

Jak za těžko přichází dítěti uznávati důstojnost otcovu a prokazovati mu úctu, lásku a poslušnost, stává-li se otec svým příkladem učitelem zlého!

O králi Manassovi vypravuje Písmo sv., že »obyvatele Judska a Jerusalema sváděl, aby činili horší věci, nežli všichni (pohanští) národové, kteréž byl vyplenil Hospodin přede tváří synů israel-ských«. II. Paral. 33, 9.

O tom králi a otci vypravuje bible též, že »dal provoditi syny své skrze oheň v údolí Benennom« II. Paral. 33, 6, t. j. kázal je položit do rozžhavených rukou modly Molocha, aby na věky jako oběť patřili tomu ďábelskému bůžku.

Shledáváme to sice ukrutným, aby někdo své vlastní děti tak necitelně obětoval, a leckdo si myslí: Bohu díky, že ty doby již pominuly. Ale přece znám rodiče, kterým se jen málo této ukrutnosti nedostává.

I dnes obětují leckteří rodiče své děti Molochovi. Jak je oblíben Moloch nestřídmosti! Leckterý otec učí píti své děti opojné nápoje a vychovává je v obyčejích, které k opilství svádějí. Jiný otec učí své dítě klení a rouhati se. Ovšem málo jest zpustlíků, kteří *přímo* děti ke klení a rouhání navádějí, ale bez počtu jest těch, kteří *svým zlým příkladem* dítě zlému učí.

Bohužel jsou lidé, kteří zdají se míti radost ze hříchů svých dětí, kteří dovedou se smáti bezbožnosti svých synů a dcer. Po léta nebyl otec v kostele, ale za to tím častěji při hrách a pitkách, a nejednou přišel domů v takovém stavu, že by měli přijíti synové Noemovi, aby přikryli hanbu toho otce své vlastní cti nedbalého.

Nyní však se již polepšil. Tělo močené pakostnicí nemůže již snášeti obtíže a námahy předešlého života. Ale nyní si vede syn tak, jak si dříve počínal otec. Divíte se tomu? Čemu se lze při tom diviti? Otec vodil své dítě plameny nestřídmosti a kterak je možno, aby jimi nebylo zažehnuto? Kterak je možno, aby na synu nebylo cítiti dým požáru, jako dříve na otci? Hříchem do nebe volajícím jest, nestačí-li rodičům, že sami se ubírají po cestě vedoucí v záhubu věčnou, ale chtějí-li své děti s sebou strhnouti.

Nešlape nohama mateřskou důstojnost a mateřské povinnosti matka, která výše klade t. zv. společenské požadavky než povinnosti výchovné? Jak mnoho je matek, které o vše se starají, jen po zábavě a radovánkách dychtí — a při tom svých dětí nedbají! Rodiče, kteří výchovu svých dětí přenechávají služebným aneb nejvýše guvernankám, zapomínají na své povinnosti a hanobí svou důstojnost. Rodiče, kteří ponechávají děti sobě samým, by se mohli nerušeně zábavě oddati, zapomínají na své povinnosti a hanobí svou důstojnost.

Kterak může dítě míti úctu k rodičům, mluví-li v jeho přítomnosti věci, jež dítě pohoršují? Ó šetřte, prosím vás všichni, kteří s dětmi se stýkáte, šetřte dětské nevinnosti! Jedno slovo, jedno jedinké nevhodné, nečisté slovo padne — a dítě je pochytil a nikdy ho nezapomene. Věci, kterým se má učit, rychle mizí z paměti, ale tato jiskra rychle vznítí oheň a může se státi zárodkem velikého, zhoubného požáru životního.

Nebezpečí, jimž mládež dnes jest vydána, jsou beztak veliká, že není naprosto třeba, aby ve vlastní rodině dítě ve zlém vyučováno bylo. Kdyby tedy nic jiného nemohlo nás pohnouti k tomu, bychom ve svých řečech byli opatrnými, přece aspoň k vůli tomu plavovlasému děvčátku, k vůli tomu kučeravému hošíku zadržme ústa, chtějí-li zle mluvíti. Všimněte si jen, jak děti poslouchají a každé slovo takřka od úst běhou. Nemáte-li ohledu na anděly v nebi, dbejte aspoň těch andělků v těle a styďte se před nimi!

Či není dosti na tom, že malomocenství našich hříchů nás samy poskvřňuje? Mají i potomci naši nakaženi býti?

Leckomu zdá se ovšem jenom nevinným žertem, co jest vlastně oplzlostí a hříchem, co děti pohoršuje a na ně hrozně, zkázonosně působí. Chtěl bys zaklísti? »Ano, děti jsou nezpůsobné,« pravíš, »pokoušejí mne ke hněvu.« Nenaucí se však rty dítěte záhy po tobě vyslovovati ona hrozná slova? Znal jsem hoča, jehož mateřskou řečí byla němčina; měl se učiti česky. Ztěžka mu ovšem šlo přiučovati se naší řeči, vyslovovati a v paměti podržovati celou řadu cizích, mnohdy těžko vyslovitelných výrazů. Víte však, čemu se lehce přiučil? Klení! Nebuďte tak ukrutní, abyste ty útlé květinky záhy v kořenu otravovali! A kdybyste neměli jiného důvodu žíti čistě a svatě, ty nevinné děti, z jejichžto duší bude vám jednou vydati počet, měly by býti dostatečným důvodem, abyste se hříchu báli.

2. Porušují-li však rodiče svoji důstojnost slovy, mluvíce před dětmi řečí, jež se do úst křesťana nehodí, čeho teprve dopouštějí se ti, kteří *sebe samy snižují před dětmi svými zlými skutky?*

Zda může míti dítě úctu k otci, nešetří-li otec důstojnosti své ženy před dětmi, zlehčuje-li bídák bezbrannou manželku svou skutky? Kterak je možno, aby dítě mělo úctu k matce, jestliže pohrdavě o otci mluví, jemu přezdívá a osklivými jmény spílá, jestliže děti navádí, aby otce podváděly?

Dovolujete-li dětem, aby četly knihy mravnosti nebezpečné, bēfete-li je s sebou na místa, kde upřímná dětinná poslušnost jest sesměšňována, kde obcházení otcovského příkazu, přelstění starých rodičů jest vychvalováno a velebeno jako chytrost a duchaplnost; nepozorujete, že při tom úcta k rodičům mizí?

Ano, dovolujete-li dětem, by beztrestně se dotýkaly vaší důstojnosti, smějete-li se nešetrnému slovu, které o vás pronesly, pravíte-li při tom: »Mé dítě jest přece jen chytré!«; hájíte-li se a přete-li se dlouho se svými dětmi žádajice od nich něčeho, místo abyste jednoduché a rychlé poslušnosti si vymohli; promíjíte-li mlčky smělé jejich odmluvy, rcete sami, kterak může dítě pozorovati něco z vaší důstojnosti Bohem vám propůjčené? Kterak může pochopiti, že s nimi jednáte z božského plnomocenství, jako zástupci boží? Lze takové jednání nazvati zastupováním Boha? Což mají děti s rodiči nějakou smlouvu? Což nejste Bohu samojedinému odpovědni ze svého jednání? Či snad Bůh také se ospra-

vedlňuje před námi lidmi ze svých rozkazů? Všimněte si jen božích příkázání! Práví snad Bůh: »Nezabiješ, protože vražda jest velice nespravedlivá a ukrutná? Prosim tě, nečiň toho; poznej, že jest mnohem rozumnějším nikoho o život neolupovati? Pamatuješ se na státního nvládního a pod.? Nikoliv! Bůh praví zkrátka: Nezabiješ!

Nepřipravujete se sami o svou důstojnost, jste-li mezi sebou nesvorní? Hledá-li jedno dítě ochrany u otce, věší-li se druhé na sukni matčiny? Nedávno měl jsem příležitost čísti dopis jisté matky. Otec chce, aby dítě bylo v kázni a pořádku vychováno. Matka však píše: »Milé dítě, netrať myslí; však pobnu otce k mírnosti a také teta chce vše učiniti, aby povolil.« Ano, milý křesťaně, to je starý hřích rodičů, že jedna strana dítě z lásky metličkou šlehá, druhá však je na klín bře se slovy: »Otec — matka — je příliš přísný — přísná.« Neolupuj se sami o svou důstojnost rodiče, kteří některému dítěti před jiným přednost dávají ne snad proto, že jest hodnějším, ale proto, že se jim více podobá? Což nebudou ze všech dětí odpovídati a nemají všechny děti pro nebe vychovávatí?

3. Podobně olupuj se o svou důstojnost rodiče, domnívají-li se, že si vydobudou vážnosti před dětmi jen spíláním a bitím, jen tresty ve hněvu ukládanými, aneb dráždí-li a popouzejí-li své děti nerozumnými požadavky ke hněvu.

Než tím málokterý chybují; daleko větší počet jest těch, kteří *své děti bez příčiny trestají*. U některých rodičů rozumnou výchovu zastupuje *rozmar*. Jsou-li něčím rozrušeni, nemile dojati, podrážděni, musí někdo odnésti jejich špatnou náladu. A kdo? Děti! Jsou-li však v náladě růžové, je dětem vše dovoleno. Nelze se diviti, nemají-li děti k takovým rodičům ani lásky ani úcty.

Daleko hůře však jsou na tom rodiče, kteří na svých dětech *nemohou nikdy nalézt příčiny k trestu*. Spatřují ve svých dětech jen své vlastní »já«. Slyší rádi, říkají-li jejich známí: »Ten chlapec je celý otec, to dítě jakoby matce z oka vypadlo!« Ovšem s počátku podobá se dítě otci neb matce jen rysy obličeje, postavou a tvary těla, později však stává se dítě rodičům také ve všech nectnostech podobným. Protože však rodiče na sobě vidí jen své dobré stránky, své ctnosti, pozorují také na svých obrázcích jen milé, pěkné a dobré vlastnosti. Na všech jiných dětech dobře vyzorují, že nejsou anděly, ale na svých vlastních dětech toho postehnouti nemohou.

První příkázání boží zakazuje modlářství. A co jest modlářství? Milovati něco více než Pána Boha, na nějaké osobě neb věci více si zakládati a více lpěti než na Pánu Bohu.

Modlářstvím se prohřešují mnozí rodiče, přehlížejí-li v početilé lásce chyby svých dětí. Co bude z dítěte, jež otec neb matka zbožňují? Či nejsou od Boha tím pověřeni, aby vychovávali děti ke cti a chvále boží? Odkud pochází to pokolení, jež dorůstá, a jež svou domýšlivostí, požitkářstvím, blaseovaností a neposlušností zákonů božích i lidských jen hrůzu vzbuzuje? Z rodin,

v nichž se s dětmi provozuje modlářství, v nichž jsou dětské chyby stále jen omlouvány, v nichž pošetilí rodičové sobě i poslední sousto od úst utrhnou, hladovějí, ba i dluhy dělají, jen aby slečna dcera dle nejnovější mody se ošatila, aby synáček mladého života hodně užil. Toto pokolení vyrůstá v těch rodinách, které s dětmi konají o nedělních a svátcích výlety, navštěvují divadla, zábavy, kavárny, místo návštěvy služeb božích.

Než nadejde den, kdy rodiče toho druhu poznají pravdu slov Šalomounových: »*Fen hýčkej své dítě a metlami tě bude mrskati*«. Věřte tomu, že děti znají velmi dobře slabosti svých rodičů. Špatný vděk sklídí rodiče, jestliže buď ze slabosti, aneb aby srdce dětí nadobro opanovali jim vše dovolují, majetek i zdraví pro ně obětují a na konec milosti svých dětí se dožadují. Leckteří rodiče obětují všechno pro své děti; kéž by jen pamatovali také na sebe, neboť nezřídka se stává, že v stáří rodiče neobdrželi od svých dětí ani sousta do úst. Odtud vzniklo přísloví, že jeden otec uživí sedm dětí, ale sedm dětí neuživí jednoho otce.

* * *

Poznáváte, jak mnoho jest způsobů, jimiž rodiče na důstojnosti od Boha jim propůjčené prohřešovati se mohou. Zmínili jsme se jenom o některých, ne o všech, a přece již jest jich dosti; je jich však daleko více, tajných i zjevných. Ale *zlé ovoce těchto hříchů* rodičů ukazuje se obyčejně zjevně a záhy. Jaký div, pomáhají-li děti docela strhnouti s hlavy čestnou korunu, kterou rodiče sami napolo z rukou dali? Přihází se tak i rodičům, kteří jsou si dobře vědomi toho, že zastupují u dětí místo boží; čím snáze tedy stane se tak rodičům, kteří sami vkládají dětem svým do rukou zbraň proti sobě. Těžkou obžalobou naší doby jsou spisy týkající se dětí odsouzených do donucovacích pracoven. Opět a opět příčinou tohoto neblahého odsouzení bývá dětská zpustlost rodiči zaviněná.

Ve IV. knize Mojžíšově 32, 23 čteme: »*Vězte, že hřích váš zachvátí vás*«. Týká-li se toto slovo vůbec někoho, týká se zajisté rodičů, kteří své důstojnosti pamětlivi nejsou. Hřích jejich zachvátí je v dětech jejich.

Bůh, který rodiče ustanovil svými zástupci, povolá je též k odpovědnosti. Zkušenost učí, že jest odpovědnost před Bohem. Bůh zhusta dopouští, že rodiče svých povinností nedbalí již zde na zemi trpí za hříchy na dětech páchané. Nemůže býti horšího trestu nad ten, stávají-li se děti z dopuštění božího metlou svých rodičů. Zajisté nemohou rodiče více znamenati spravedlnost boží, než poznávají-li zřejmě a jasně na svých dětech své vlastní hříchy, jsou-li nuceni přiznati se, že je Bůh jejich vlastními dětmi trestá, nemohou-li popřít, že sami vložili dětem do ruky hůl, kterou jsou biti; v tom všem se jeví trestající spravedlnost boží.

Známa jest báseň Nerudova: »*Dědova mísa*«. Starý dědeček rozbil hliněný talířek, z kterého jídal; proto mu jeho syn urobil dřevěný. Jeho malý synáček však to postřehl a také chtěl fezati

ze dřeva talířek. Otec se ho tázal: »Co děláš?« A klouček odvětil: »Dělám dřevěný talířek, až budeš starý a budou se ti třásti ruce, abys hliněného nerozbil«. V té básni jest vylíčeno jen to, čeho zakusily tisíce oteů. Vychováte-li si krkavce, vyklove vám oči. Vězte, že hřích váš zachvátí vás! Mám snad i k tomu říci: Amen? Nikoliv, ale aby se tak nikdy nestalo, k tomu z plna srdce volám: Amen. *)

R. S.

Neděle III. po Zjevení Páně.

O svátosti posledního pomazání.

»Já přijdu a uzdravím jej.« Mat. 8, 7.

[— Proč Kristus činil zázraky. —] Božská, vznešená jest nauka Kristova a již krásou svou a duchem lásky, který ji proniká, musila všechny soustavy pohanských bájí zvrhnouti. Ale smysluplný člověk i domýšlivý, předsudků plný a vzdělaností svou se honosící žid a pohan potřebovali ještě jiného důkazu, že nauka Ježíše Krista je božská, z nebe vyšlá, potřebovali divů.

Spasitel náš pověřil se také takovými mimořádnými skutky, jež nikdo, leč Bůh a ten, jemuž Bůh všemohoucí moc k tomu dal, konati nemůže a těmito mimořádnými, nadpřirozenými zázračnými skutky vtiskl nauce své poslední, neklamnou pečeť pravdy. Mělť však Kristus Pán při zázracích svých ještě jiný úmysl, chtělť netoliko dokázati, že učení jeho božské jest, ale chtělť svou vyšší, božskou mocí prokázati se též největším dobrodincem, obzvláště těch, kdož byli nešťastni, kdož trpěli nemocí, a v pravdě celý život jeho je nepřetržitá řada skutků vykonaných z lásky k nemocným.

[— Dvoje uzdravení. —] Hle, kterak i dnešní slovo boží líčí nám ho jakožto nebeského všemohoucího lékaře, plného lásky a milosrdenství k nemocným, hotového vždy a všude pomoci jim! Tam člověk hroznou nemocí malomocných stížený volá k němu důvěrně: Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti, a Pán ihned, na místě prosbu jeho slyší a vyplňuje, tu zas hned na to přichází pohanský setník, prosí za svého těžce nemocného věrného služebníka a Kristus Pán dí: »Já přijdu a uzdravím jej«. Ó jak šťastni byli ti nemocní, kteří žili za času a na místech, kdy a kde Spasitel žil a působil!

[— Nás uzdravuje svátostí posledního pomazání. —] Než i my, rozmilí v Pánu, můžeme šťastnými se zváti, nebo hle, i nám prokazuje Spasitel touž dobrotivost a lásku. Když stůněme, a k němu s toužou důvěrou, jako onen setník kafarnaumský voláme, tu i nám odpovídá: »Já přijdu a uzdravím tě«. Ano, pak přichází k nám nemocným v převelebném tajemství nejsvětější svátosti oltářní a navštěvuje nás v přibytku našem. A ještě jednu sv. svátost usta-

*) Volný překlad 15. kázání ze sbírky Stingerovy: »Das Gesetz der zwei Tafeln«. Predigten über die zehn Gebote Gottes.

novil Spasitel výhradně pro nemocné, aby zdraví duše, a pokud ku spasení jejich to prospívá, i zdraví těla jim opět navrátí. Ap. P. sv. Jakub píše o této svátosti, an ve své ep. dí: »Stůně-li kdo z vás, povolej kněží církve a ti necht se modlí nad ním, mažíce jej olejem ve jménu Páně a modlitba víry uzdraví nemocného a polehčí jemu Pán a jestliže v hřších jest, budou mu odpuštěny«. Jestíť to svátost posledního pomazání, »v které nemocný křestan sv. olejem a modlitbou kněžskou nabývá milosti boží k prospěchu duše a častěji i k prospěchu těla«. O této svátosti chci nyní mluvíti, an vyložím:

1. kterak svátost ta se uděluje (zevnější znamení),
2. jaké milosti uděluje (vnitřná milost).

P o j e d n á n í.

[— Kdy se uděluje. —] 1. Má-li člověk po celý život svůj ku každé důležité práci potřebí pomoci a milosti boží, nemá-li klesati v protivenstvích, zoufati v bídě, nehřešiti v pokušeních, tož potřebuje pomoci, posily a útěchy od Boha třikráte tehdy, kdy stůně. Tisícere starosti hrnou se na něho, zakalují zrak jeho duše, naplňují srdce jeho bázní a k tomu tíží ho i bolesti tělesné někdy veliké a trapné. V této trapné tísní, v tom stavu smutném a bolestném milosrdný lékař Ježíš Kristus blíží se ke křestanu nemocnému.

[— Zpověď nemocného. —] Avšak dříve než křestan nemocný se Spasitelem svým se spojí, musí se s ním smířiti, musí hříchů svých upřímně litovati, z nich se zkroušeně a úplně vyznati a hotov býti, pokud na něm jest, i za ně dostiučiniti. Musí tedy křestan nemocný přijmouti nejprve svátost sv. pokání, nebo kdyby svátost posledního pomazání přijímal, ja v stavu těžkých hříchů, tuť by mu to nejen nic neprospívalo, nýbrž dopustil by se nad to hřichu svatokrádežného. Spasitel zajisté dříve než člověku dnou sklíčenému zdraví těla navrátí, odpustil napřed hřichy řka: »Doufej synu, odpouštěj se tobě hřichové tvoji«. Proto musí křestan nemocný nejprve zkroušenou a úplnou zpověď z hříchů svých se očistiti, aby v stavu milosti boží svátost sv. pomazání přijmouti mohl.

[— Sv. přijímání. —] Pak přijímá tělo Páně, přijímá do srdce Spasitele svého, jakožto Pomocníka a Utěšitele svého, aby tím hodněji a s tím větším prospěchem svátosti sv. pomazání účastným se stal. Po sv. přijímání vyzývá kněz svaté a svěťice boží, aby přímlovou svou vyprosili nemocnému od Boha milosti, by v svátosti sv. pomazání došel odpuštění hříchů a posily i útěchy na duši i na těle. Křestan nemocný má modliti se spolu, Matku boží a milé svaté vyzývati, pravou lítost nad hřichy vzbuditi a do vůle boží zcela se odevzdati: »Pane, učiň se mnou, jak se tobě líbí, buď zdraví mně dej neb umříti nechej, jen tu milost mně uděl, abych tě miloval, v milosti tvé žil a umřel a jednou k tobě na nebesa přišel«.

[— Poslední pomazání. —] Po vzývání svatých žehná kněz nemocného křesťana a pak uděluje mu svátost sv. pomazání. I namáčí palec pravice do sv. oleje, kterýž každoročně na Zelený čtvrtek od biskupa slavně se svěťí, a tímto posvátným olejem maže patero smyslů nemocného, an na jeho očích, uších, chřtých, ústech, rukou a nohou znamená sv. křížem činí říká slova: »Skrze toto sv. pomazání a nevystihlé milosrdenství své nechať tobě odpustí Bůh, cožkoli očima, ušima, ústy, rukama a nohama jsi zavinil«.

Co to vše znamenati má? Proč nemocný olejem se maže? Proč na pateru smyslů? Proč křížem?

[— Význam oleje: duše se hojí. —] Oleje se užívá proto, poněvadž tak Spasitel to ustanovil. Než proč to nařídil? Olej má tu vlastnost, že rány hojí a bolesti mírní, když tedy nemocný olejem se maže, znamená to: Jako vůbec olej hojí rány tělesné a bolesti mírní, tak i milost boží, která se v této sv. svátosti uděluje, zhojí nemocnému rány duchovní, t. j. získá mu odpuštění hříchů a umírní jeho bolesti, jeho bázeň a výčitky svědomí.

[— Duše se posiluje. —] Olej má dále tu vlastnost, že činí údy těla svižnými a silnými; když tedy údy nemocného sv. olejem se mažou, znamená to: Jako olej posiluje tělo, tak posiluje milost boží duši nemocného, aby mohl proti pokušením ďábla bojovati a je vítězně přemáhati. Avšak ještě jiný význam má sv. pomazání olejem. Spasitel náš bojoval svůj těžký zápas, krví se potě, v zahradě Olivetské, t. j. v zahradě, kde rostly olivové stromy, z jichž ovoce olej se tlačil. Tam na večer před smrtí svou trpěl za hříchy naše, tam svatý pot jeho v krvavých krůpějích finul na zem a svažoval kořeny stromů olivových, tam svou krví předrahou udělil svatému oleji tu sílu a získal nám tu milost, abychom v svátosti svatého pomazání odpuštění hříchů a posily v smrtelném tažení dosáhli.

[— Proč se maže pět smyslů. —] A proč tímto sv. olejem patero smyslů se maže? Poněvadž člověk těmito smysly nejvíce hřeší a zneužívá jich ku zlému. Tu má křesťan nemocný zkroušeně litovati hříchů svých, kterých se dopustil tam zrakem, tu sluchem, jazykem, rukou neb nohama, a vzbuditi předsevzetí, že vrátí-li mu Bůh zdraví, svých smyslů vždycky užívati bude jen k dobrému.

[— Proč se maže v podobě kříže. —] Proč posléze uděluje se sv. pomazání v podobě kříže? Poněvadž Ježíš Kristus získal nám odpuštění hříchů a milost boží svou smrtí na kříži. Kdyby Kristus nebyl za nás umřel, nedosáhli bychom ani jediné milosti od Boha, co nám tedy Bůh poskytuje, všechny milosti, jež nám dává, uděluje nám jenom skrze Ježíše Krista a skrze jeho smrt na kříži. Proto tedy křížem se udílí tato svátost, poněvadž jenom křížem jsme vykoupeni byli, jenom skrze kříž dosahujeme od Boha všechny milosti, jenom skrze kříž dojdeme jednou spásy věčné.

[— Milosti té svátosti. —] 2. Poznali jsme, jak se tato svátost uděluje, jaké je zevnější její znamení, a tážeme se nyní, co asi tato svátost působí, jakou milost, jaký prospěch dává? Když ne-

mocný křesťan tuto svátost hodně, t. j. pokud možno v stavu milosti boží a s pravou lítostí nad hříchy přijímá, tu uděluje hlavně trojí milost:

1. Maří jeho hříchy a zbytky jejich, 2. posiluje ho v nemoci a k boji smrtelnému, 3. polehčuje bolestem jeho a udílí mu i zdraví, pakli to ku spasení duše prospívá.

[— 1. Opuštění hříchů všedních. —] První, čehož nemocný křesťan nejvíce třeba má, je to, aby hříchů svých zbaven byl. Nebo kdyby odešel na věčnost s těžkým hříchem, tu ztracen by byl navždy, a kdyby s hříchy všedními zemřel, musil by za ně v očistci těžce káti. Musí mu tedy přede vším a nade všechno záležeti na tom, aby, odcházeje na věčnost, měl svědomí pokud jen možno čisté všelikého hříchu, a k tomu pomáhá mu Bůh v svátosti sv. pomazání. Touto svátostí, hodně-li ji přijímáme, odpouštějí se nám všechny hříchy všední, které snad nevědomky na srdci svém máme, z kterých jsme se snad nevyznali a které nám vůbec ještě prominuty nebyly.

[— 2. Opuštění hříchů těžkých. —] Ano, v této svátosti mohou odpuštěny býti i hříchy těžké a smrtelné, avšak nesmíme zapomenouti, jenom tehdy, když nemocný se z nich pro mdlou a slabost vyznati nemůže, tedy sv. zpověď vykonati již nemůže. Kdyby tedy nemocný křesťan těžkých hříchů se byl dopustil, a z nich se v sv. zpovědi vyznati nechtěl, domnívaje se, že se mu beztoho odpustí v svátosti sv. pomazání, tu by na omylu byl — nic by mu svátost ta neprospěla, ba naopak, novým hříchem poskvrnil by duši svou!

[— 3. Maří se zbytky hříchů. —] Sv. pomazání maří dále i zbytky hříchu — co rozumíme těmito zbytky neb pozůstatky po hříších? Když někdo měl nemoc a z ní okřál, tu nebývá pojednou, hned po nemoci tak zdravým a svěžím jako dříve. Dlouho ještě bývá velice ochablý a slabý a k práci neschopný, a musí se velice na pozoru míti, aby do přestálé choroby neupadl znova. Ta slabost, ochablost jeho, toť zbytek a pozůstatek po těžké nemoci.

Hle, tak to bývá i s hříchem. Když někdo na př. uvykl hněvu a nenávisti a pomstě, a obrátil se k Bohu a opuštění od něho dosáhl, musí přece snášeti mnohá pokušení, která ho ustavičně k starým náklonnostem jeho táhnou, musí se bedlivě míti na pozoru, aby v ně neklesl znova, při tom bývá velice slabá a v ustavičném nebezpečství, aby starý, sotva z duše vypuzený hřích nevrátil se tam poznovu. Hle, toť jsou zbytky a pozůstatky po hříších a proti nim pomáhá nemocnému Bůh v svátosti sv. pomazání, aby nemocný křesťan všeliká pokušení ku hříchu přemáhal, proti všem převráceným náklonnostem s pevnou a statečnou vůlí bojoval, srdce své k Bohu zdvihal, zbožně se modlil a v modlitbě důvěry k Bohu nabýval.

[— Posila proti pokušení ďábla. —] Než svátost sv. pomazání působí ještě více, onať křesťana posiluje v nemoci a k boji smrtelnému. Bývá křesťan nemocný tak slabý dle těla, a obklopen jest tolikerým nebezpečím, že má na výsost potřebí obzvláštní posily.

On snad ví, že musí umřít, ví to, že od smrti jeho závisí celý osud jeho na věčnosti. Či nevynaloží tu nepřítel spasení jeho všechno, aby ho do hříchů uvrhl, či nebude mu na mysl uváděti všechny hříchy jeho, na které snad již dávno zapomenul, či nebude mu šeptati do duše: Počet a velikost tvých nepravostí tak velké jsou, že Bůh ti je odpustiti nemůže, nebo on spravedlivý jest, musí tě zavrhnouti. Jiného bude sváděti k netrpělivosti, zlosti, žalobám a reptání, opět jinému bude hříchy jeho zmenšovati a bude je přemlouvati, že nemusí se zpověď ani vykonati, jelikož žádných prý těžkých hříchů nemá, a opět jiného stříjí samými starostmi o věci časné a pozemské, takže ten člověk nebude mříti ani chvíli, by myslil také na svou duši.

Kdo pomoci má křesťanu nemocnému proti tolikerým pokušením? Bůh sám mu pomoci chce, nebo v svátosti sv. pomazání dává mu zmužilost a sílu, dává mu důvěru v milosrdenství boží, takže myslí: »Ačkoli jsem často a mnoho hřešil, Kristus Pán i za mne trpěl a umřel, on mne nezavrhne.« Ó jak mnohým nemocným dala již tato svátost pokoj a útěchu! Ó jak mnohý křesťan, nepokojem zmítaný a bázní zlomený, došel v této svátosti neobyčejného míru duševního!

[— Ulehčení v nemoci. —] Posléze má sv. pomazání ještě jeden požehnaný účinek pro tělo, polehčujet zajisté bolestem jeho, působí, aby nemocný snáze a trpělivěji je snášel, ba působí i k tomu, aby nemocný opět nabyl zdraví svého, pakli mu to ku spasení duše prospěšno jest. Ovšem kdyby mu to neprospěvalo, kdyby Bůh vševedoucí předvídal, že nemocný učiněn jsa zdrav, brzo do těžkých hříchů by upadl, a na věky spasení své ztratil, tu ho Bůh zajisté nepozdraví, nebo zdraví tělesné nebylo by mu na prospěch, nýbrž na zkázu. Kdy však Bůh předvídá, že nemocný uzdraviv se bude žíti po křesťansku, v kajcnosti a mnoho zásluh pro život věčný sobě nastřádá, a když křesťan ten svátost sv. pomazání hodně, s pravou lítostí a odevzdaností do vůle boží přijímá, pak mu Bůh zcela jistě zdraví těla zase navrátí. Důkaz o tom dává nám nespočítelný počet křesťanů okřálených.

[— Proč ta svátost někdy nepřináší uzdravení. —] Proč tedy přece tak mnoho křesťanů umírá po přijetí této svátosti? Poněvadž je jim to prospěšnější umřít, nežli déle na zemi žíti. Bůh vševedoucí dívá se zajisté zcela jinak na nás a život nás než my lidé, tak že nejednou to, co nám se zdá býti neštěstím velikým, před očima božíma pro nás je štěstím a naopak. Pak nesmíme zapomenouti, že svátost sv. pomazání jen tomu prospívá, kdož ji hodně přijímá, a že docela nic nepomáhá tomu, kdo ji přijímá lhotejně, jen tak pro jméno, beze vši zbožnosti, aneb dokonce v stavu smrtelného hříchů, a posléze nesmíme zamlčeti, že velmi často, obzvláště zde u nás se touto sv. svátostí z nedbalosti odkládá až kdy nemocný už je polomrtvý a uzdravení jeho tudíž bez patrného zázraku nemožným jest.

[— Připravujeme se již nyní na smrt. —] Z toho všeho poznáváte, n. v P., jak nekřesťansky jednájí ti, kdož v nemoci bojí se této svaté

svátosti. Bojme se hříchů, bojme se nejvíce umřítí v hříchů, ale ne bojme se připravovati se k tomu, aby smrt naše byla blahoslavená. Vždyť celý život křesťana má býti přípravou k smrti a jenom člověk, který Boha v srdci nemá, po smrti nic nedoufá, ale všeho se bojí a již zde na zemi nebe si učiniti chce, léká se toho, když mluví se mu v nemoci jeho o sv. svátostech. Snad bývá někdy tato bázeň vysvětlitelná ale nejhlubší příčina její je přece jen nedostatek živé křesťanské víry.

[— Přijměme jednou tu svátost. —] A proto připravujme se, n. v P., abychom jednou svátost sv. pomazání hodně a ku spasení svému přijmouti mohli — nejlepší přípravou k tomu je život právě křesťanský, na víře a ctnosti založený. Varujme se nešťastné lhostejnosti a vražedné zatvrzelosti, která s pokáním odkládá, sv. svátostí zanedbává — dnes uslyšíte-li hlasu Hospodina svého, dí žalmista, nezatvrzujte srdcí svých! A my slyšíme hlas ten každodenně, každodenně vybízí nás na večer hlas zvonu, abychom pamatovali modlitbou na zemřelé, pamatovali i na svou smrt. Pamatujme tedy na ni, a prosme Spasitele svého často, aby nedopustil nám umřítí náhlou a nenadálou smrtí bez sv. svátostí, aby uzdravil duši naši jako uzdravil v evangeliu služebníka setníkova, aby ji očistil od hříchů, jako očistil člověka malomocného, a dal jí jednou v společenství blažených nebešťanů žíti a radovati se na věky. Amen.

† František Ekert.

Neděle IV. po Zjevení Páně.

Pokud bouře světová může škoditi lodičce sv. Petra.

•Bouře veliká stala se na moři.

Mat. 8, 24.

Abychom pochopili nebezpečí sv. apoštolů, vmysleme se v jejich postavení! Nalézali se na lodičce rybářské, která byla sice dobrá pro počasí tiché, ale naprosto se nehodila pro dobu bouřlivou. A nyní, hle, bouře veliká stala se na moři. Snad by lodička přetrvala bouří malou, snad i prostřední, ale Písmo svaté zřejmě tvrdí, že bouře byla veliká. Vítr burácel, plachty lodní se nadýmaly, vlny vystupovaly jako hory. Lodička brzy byla vymrštna do závrtné výše, a zase vlna ji hnala dolů do bezedné hlubiny. Kdy bude pohřbena nadobro? A zajisté při každém novém zavížení větru, při novém vymrštní, při novém vržení do hlubiny domnívali se apoštolové: •Nyní, nyní konec lodičky i našeho života! Ten pak, jenž *mohl* pomoci, spal, *zdánlivě* se o lodičku nestaral!

Právím »zdánlivě«, mohli přece věděti apoštolové, že není možno, aby zanikla loď, na které se nacházel Syn boží! Vítr, kolísání, to jest sice možné, to jsou síly přírodní, ale nad nimi bdí ruka všemohoucí, která včas dá pokyn, aby nastalo utišení veliké.

Lodička dle pravděpodobnosti byla Petrova, a já vzpomínám, že byla obrazem jiné lodi Petrovy — svaté církve katolické.

V této lodičce plujeme všickni do přístavu nebeského. Když však za dnů našich vidíme, jak vichr rozbouřeného světa nadýmá plachty, jak se lodička zmltá, mnohý z nás zajisté tone v úzkosti. Abychom se potěšili a nedůvěře nepustili uzdy, rozjímejme dnes, pokud bouřlivý svět církvi sv. může škoditi, a pokud jí škoditi nemůže. Poslyšte . . .!

P o j e d n á n í.

Na církvi sv. dlužno rozeznávat dvojí stránku: světskou a duchovní. Prvou má buď sama od sebe nebo od světa, druhou přímo od Pána Ježíše. Co má sama od sebe nebo od světa, to jí může opět svět vzít. Co však má od Pána Ježíše, to pomínouti nemůže, kdyby se celý svět proti církvi bouřil. »Brány pekelné jí nepřemohou!«

1. Tak svět na př. může sv. církev připravit o majetek, kterého spravedlivým způsobem nabyla. (Francie, jiní vladaři.) Je to sice do nebe volající, ale Pán Ježíš při tom jakoby spal. Církev ochuzená málo může naplniti síly své, toho jsou si nepřátelé vědomi, ale to ještě neznamená, že se tím stane úplně bezmocna. Bude to vlna hrozná, strhne lodičku sv. Petra do veliké hlubiny, ale nezničí jí. »Nebe i země pomínou, ale slova má nepomínou!« A která slova? »Já s vámi jsem až do skonání světa!« Je-li Pán Ježíš na lodičce Petrově až do skonání světa, pak marno všecko úsilí lodičku potopiti. Vlny se utiší, a lodička popluje dále.

Máme důkaz ve svaté zemi a v krajinách tureckých. Tam svého času všickni kněží byli vyhnáni, všechny řehole zničeny, všecken majetek církve pobrán, jen tam zbyli synové sv. Františka, jehož řád byl zbudován na chudobě. A hle, pomocí prostých těchto mužů bylo tam zachováno sv. náboženství až na naše časy! Marně by se tedy namáhal, kdo by loupeží a chudobou chtěl zničiti sv. církev! Totéž bylo s Bosnou a Hercegovinou.

2. Jiná vlna by mohla zasáhnouti sv. církev, že by nepřiznivá doba připravila jí o veřejné působení ve školách a v občanském životě. (Rozluka církve a státu, volná škola.) »Ven ze škol vyženou vás!« Školy si arci církev sv. založila, stát je toliko od církve převzal. Mohlo by se tudíž státi, že by stát církvi školy nadobro vzal, ji z nich vypudil. V některých zemích se tak dokonce stalo. (Francie.) Mohl by také stát církvi vzít matriky a tak jí vyhnati i z veřejného styku s lidem věřícím. I to v některých zemích učinili. (V Uhrách.)

To vše jest sice vlna hrozná, lodička Petrova se při ní ve-lice potácí, ale přece se nepotopí, poněvadž Pán Ježíš jest na ní přítomen, a toliko spí. Najde si církev sv. i v dobách nejhorších prostředek, jak by vykonávala svůj trojí úřad, přečká všechny vlny. Zaniknou její nepřátelé, ona však popluje klidně dále do přístavu nebeského.

Ve Francii za doby revoluce odňali církvi svatě všecku moc, zakázali i bohoslužbu, a přece církev svatá tam nezanikla. Našla si zajisté nový prostředek, aby plula dále i v těchto bouřlivých dobách. A najde si takový prostředek vždy, i v dobách ještě horších, poněvadž má zaslíbení Kristovo: »Já jsem vinný kmen, a vy jste ratolesti!« Kdyby z vinného kmene všechny ratolesti se ořezaly, kmen vypustí opět ratolesti nové, které bohda ještě slibnější přinesou úrodu!

3. Jiná vlna jest přímé pronásledování k vůli náboženství. Arci pronásledování nejprve stíhá biskupy a kněze. »Bíti budou pastýře a rozprchnou se stáda.« Ale může toto pronásledování přijíti i na církev slyšící. Než i při takovém pohnutí větrů a při tak mocných vlnách lodička sv. Petra se přece nerozbie a nepotopí. I kdyby všechny kněze zahubili, všechny téměř věřící rozprášili a k odpadu donutili, přijde jednou nový věk, budou noví kněží, noví věřící. »Krev mučedníků jest semenem nových křesťanů.« Císař Domician ze všech panovníků nejzúřověji vrhl se na církev svatou a chlubil se, že ji zničil. A aj! Právě za jeho věku v tajnosti, v katakombách nejvíce se šířila a mohutněla. »Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše zabítí nemohou!« Jak by mohl kdo zahubiti církev svatou, když v ní dlí duše Kristova? »Kristus, který z mrtvých vstal, již neumírá!«

4. Mohou přijíti i vlny jiného druhu: bludy a církve repravé, které pohlcují mnohé údy lodičky sv. Petra. Mohou přijíti i zlořády a nefesti, porušení mravů mezi věřícími, uprostřed církve, které zavdají příležitost nepřítelům, aby podkopávali důvěru v božský původ naší sv. matky, ale i to jsou vlny, které jen řádí, duchovní však stránce církve uškoditi nemohou, poněvadž právě tam spí Kristus Pán.

Nikdy nepomine viditelná hlava církve, nepomine neomylně sv. náboženství, sv. svátosti, mše svatá. Nepomine pravda, že církev katolická jest jediná od Pána Ježíše k našemu spasení ustanovena, a že jen ten, kdo v ní setrvá až do konce, plně věrně své křesťanské povinnosti, bude spasen.

Bylo by bývalo nesmyslem, kdyby byli apoštolové při bouři skákali do moře, opustivše lodičku. Tolik zajisté síly a moci neměli, aby vlnám sami odolali, jistě by se utopili. A tak by bylo nesmyslem, kdyby někdo, vida valící se bouři na církev, církve opustil, z ní vystoupil. Jistě by to byla jeho duchovní záhuba!

Rovněž by bylo nesmyslné, kdyby někdo lodičku sv. Petra opustil a chytil se lodi jiné, která by sice měla více přízně ve světě, tolik by se nezmítala a snad i dokonce vším pohodlím by byla opatřena, ale ve které přece *není Kristus Pán*. Nadejde čas, že i na těchto lodích vznikne bouře: nemoc, smrt, blížící se věčnost, a co se může pak očekávati, než jistá záhuba. Na lodích, které se těší přízni nepřítel sv. náboženství, není přece Kristus Pán! Kterak tedy v bouři obstojí?

Blahoslavený, kdo v církvi pravě setrvá až do konce! Amen.

Bohumír Tomíček.

Neděle IV. po Zjevení Páně.

Modli se a pracuj, abys jistě vešel do přístavu nebeského.

»Pane, pomoz nám, nebo hyneme!«

Mat. 8, 25.

Co činí námořníci na moři, když povstane silná bouře? Práce jejich záleží v tom, že ze všech sil bojují proti rozruženému živlu, že činí vše, co mohou, a ostatně od Boha si vyprošují, co nemohou. Tak také si počínali učedníci na moři galilejském. Lodička jejich počala se nahýbati, ano jižjiž se potopovala. Neopominuli chápati se vesel, aby odporovali vlnám, činili se své strany co mohli. Hle, když zuřivost bouřky všecky jejich námahy mařila, a když sami si nemohli pomoci — který prostředek jim ještě zbýval? Žádný jiný než od Boha si vyprositi, co sami nemohli. Jen od něho mohli ještě pomoc očekávati. Proto spěchali k Ježíši a volali vroucně: »Pane, pomoz nám, nebo hyneme!« Učinili jsme, co bylo v našich silách, ale marně. Nemůžeme dále, nyní jest na tobě, učiniti, co nemůžeme. A hle! Co se stane? Jistá vplavba do přístavu. Spasitel učinil, co učedníci nemohli; poručil vlnám a větrům, aby se utišily, i stalo se utišení veliké, tak že lodička mohla bez pohromy do přístavu vplouti.

Vidím dnes jiné učedníky v lodičce Petrově, t. j. v římsko-katolické církvi, totiž vás, nábožné posluchače. Také vy nalézáte se na bouřlivém moři tohoto světa mezi tisíci a tisíci nebezpečnými snad věčné záhuby. Úzkostlivě budete se tázati: »Kde jest jistá cesta, abychom přes tato nebezpečí jistě do přístavu nebeského se dostali?« Ale jest to otázka pro věřící křesťany? Ježíš odpovídá: »Proč se bojíte, malověrní?« Církevní shromáždění tridentské nás rovněž povzbuzuje, když praví: »Bůh neporučí nic nemožného, nýbrž příkázáním svým poručí činiti, co můžeš, a vyprositi si, co nemůžeš.« (Sess. 6. c. 11.) Kdo se toho drží, může doufati, že jistě do přístavu nebeského vpluje. A to nechť jest také předmětem našeho dnešního rozjímání: Jak můžeme jistě a bez pohromy vplouti do přístavu nebeského? Dvou věcí je k tomu třeba, totiž úst a rukou, čili modlitby a práce. *Jistě plujeme tedy k přístavu nebeskému, když*

1. *ústy o klidné počasí prosíme a*

2. *pevnou rukou veslem proti bouři pracujeme.*

Zkrátka, ten pluje jistě, kdo prosí o to, co nemůže, a činí to, co může. Začínám ve jménu nejsvětějších jmen Ježíše a Marie.

P o j e d n á n í.

I.

Nejlepší školou modlitby jest bouřlivé moře. Jen na moře s tím, který se nemůže nebo nechce modlití! Jen na moře s tebou, roubači! Tam se naučíš prositi o příznivé počasí Boha, kterému se nyní tak nemilosrdně rouháš. Praskající nebe, černý, pošmurný, jen hroznými blesky ozařovaný vzduch, hučící, příšerně pískající

vítr, vlny brzy do výše hor se pozdvihující, brzy do hlubokého údolí spadající, jako míč do vzduchu házená loďka, nebo lépe řečeno, plující rakev — ty jsou nejlepšími učiteli modlitby. Tu se učíme prositi o to, co sami nemůžeme.

Vypravuje se o nebezpečné plavbě Albuquerquea,*) srdnatého vojevůdce z Portugal. Loď tohoto válečného hrdiny očekávala pro bouřlivost vln, zuřícího moře a brozné bouře každým okamžikem záhuby. Zahazuje se vše, byť i sebe cennější věc, aby se lodi ulehčilo. Ale vše marně; vlny vystupují stále výše a hrozí loď se všemi lidmi do mokrého hrobu stáhnouti. Ó brždo, není žádná již spása? Již lodníci udělali vše, co mohli. Ale zdaž také prosili o to, co nemohli? Nyní se modlí, spínají k nebi ruce, nyní by rády hlasité vzdechy zuřícími mraky se prodraly, aby milosrdenství našly. »Pane, pomoz nám, nebo hyneme!« Nebe chtělo pomoci, ale chtělo nejprve vážně prošeno býti. Tu spatřil Albuquerque náhle v koutku malé, nevinné, plačící dítětko, chopí se ho oběma rukama, povznáší je k nebi, ukazuje je Bohu a prosí pro nevinost tohoto dítěte o milost, o klidné počasí, o milosrdenství. A hle, nyní se nebe smiluje. Nevinnosti nechce milost odepřít. Poručí bouři a moři, a vlny se utišují, bouře ustává, prosba jest vyslyšena, a loď a život nešťastných zachráněn.

Zdaž nepřiházejí se na moři světa v mravním ohledu tak četná nebezpečí jako na skutečném moři? Zdaž se nezdá, že vše bouří, aby připravilo záhuby naší lodičce, ubohé duši? Vír naší pokazené přirozenosti, naší smyslnosti, větry našich myšlenek, bouřlivé vlny tisícerych pokušení, úskalí tak mnohých zlých příkladů, špatných společností nebo truchlosti myslí: všechno to připravuje se k naší záhubě, hrozí duši naší smrtí. Jak budeme moci svými slabými silami odstraniti a přemoci všechna tato nebezpečí? Jak se vyhneme osidlům, všude kolem nás položeným? Upokojte se, věřící duše! Můžeme se zachrániti, když Boha vzýváme, nezahyneme, když ho prosíme o to, co nemůžeme. Ale to nesmíme opominouti, marně doufáme všem těmto nebezpečím vzdorovati, když Boha vroucně o potřebnou milost prositi nebudeme. »Nikdo uedojde spasení, když není od Boha povolán; z povolanych nikdo uedojde spasení, když mu Bůh nepomůže; nikdo však nezasluhuje pomoci, když o ni Boha neprosí.« Tak pravdivě mluví svatý Augustin. A dále dří: »Některé milosti nám Bůh dává bez modlitby, na př. počátek pravé víry, ale jiné nám bez modlitby neuděluje, na př. vytrvalost u víře, stálou milost až k smrti.« A proto nás Spasitel i apoštolé stále k modlitbě nabádají: Bďte a modlete se, abyste nevešli v pokušení; modlete se a buďte vytrvalí v modlitbě; jest nutno stále se modliti, nejen denně, ale stále, ve všech zvláštních potřebách duše. Myslíš, že jest nemožné, tomu neb onomu prudkému pokušení, té neb oné příležitosti se vyhnouti. Pros, modli se, žádej o to, co sám ze své slabosti nemůžeš.

*) * 1452, † 1515, státník Emanuela portug., proměnil indický oceán v křesť. obchodní cestu. Pravý křížák, někdy písňův. Pozn. red.

Trápí tě úzkostlivost svědomí, myslíš, že jest nemožno toto kalné počasí snéstí a přemoci. Pros Boha o klidné počasí, neb alespoň, aby tě v neklidném počasí neopouštěl. Ano, modleme se bez ustání, a nezahyneme, lodička duše naší jistě vpluje do přístavu nebeského. Než třeba, abychom také k tomu pomáhali a pevnou rukou veslem proti bouři pracovali.

II.

Nebyla by to opovážlivost, kdyby lodníci v nejnebezpečnější bouři sice ruce k nebi zvedali, ale vesel se nechápali, proti větru a vlnám nebojovali, nic nepracovali a se nenamáhali, nýbrž jen v důvěře v Boha a zásluhy Ježíše Krista lenivě v lodičce seděli? Jest sice dobře a nutno, abys ve vroucí modlitbě na Bohu žádal o to, co nemůžeš, ale jest také nezbytně potřebno, abys úřad svůj vykonával, vesla se chápal, síly své naplnal, a mocí lodičku duše své přese všechny bouřlivé vlny své zlé přirozenosti a pokušení zachovati hleděl.

Slyšeli jste již jistě o Amazonkách. Jsou to velmi odvážlivé, statečné ženy, které i do boje táhnou. Proto nechávají své dcerušky vyrůsti, hochy však z větší části utopí nebo kruté o život připraví. Král Agelmundus lombardský procházel se kdysi na břehu mořském. Tu spatřil náhle na vodě plovoucí dřevěnou bednu, ve které několik takových nešťastných hochů sedělo, které jejich matky, Amazonky, tam posadily, aby ve vodě našli svůj hrob. Pohled na ně dojal panovníka, i hleděl je zachrániti. Poněvadž byla voda hluboká, a bedna s hochy ještě příliš vzdálená, natáhl své kopí do bedny, aby na pevninu vytáhl chlapce, který se pevně kopí držeti bude. Všichni hoši viděli kopí, avšak jen jeden se ho chopil a držel se ho pevně. Vlny se mocně pozdvihují, ale hoch se kopí nespouští. Král pomalu táhne je k sobě, vždy více blíží se kopí břehu, konečně sahá král po chlapci, chápe ho za ramena, vytáhne na břeh, objímá, líbá ho a běže ho domů. Dál ho vychovati, a zalíbil si v něm tak, že ho svým dědicem ustanovil. — Nuže, co chci tímto příběhem říci, než že ten jistě ku břehu se dostane, kdo sám ruku přiloží a žádné námahy se neleká, nikoli však ten, který lenivě na všechny prostředky ke spasení se dívá. Všichni máme býti jako onen chlapec dědici království a to nebeského království. Naše pramáti Eva vysadila nás na toto moře světa. Ach, jaká nebezpečí duše, jak hrozné tu bouře, jaké zuřící vlny! Tu jest jeden v nebezpečí, že bude pohlcen vírem nezřízené žádosti k cizí osobě, tam jiný se má zahubiti o úskalí oněmění ve zpovědnici, tam jiný má se utopiti v nestřídmosti, tu u jiného se pozdvihují pěnlivé vlny hněvu a nenávisti, onomu bouřlivé větry myšlenek nepopřávají oddechu; tento, jakmile se jedná o pobožnost, přijímání sv. svátostí, klopytá přes měličinu lenosti. A proti všem těmto nebezpečím bojovati jest těžké a namáhavé. Co pravíš, těžké? Což jest také těžké a namáhavé veslem a kormidlem, nohama a rukama proti bouři bojovati? A přece

vynaložíme všechnu sílu, abychom se zachránili! A nad to nebojuješ v nebezpečích duševních sám. Král, nikoli Agelmundus, nýbrž nejvyšší král nebe a země, podává ti místo kopí nebo vesla svou všemchoucnost, své milosrdenství, svou milost a pomoc do ruky, čímž může záhubě ujtí. Chceš-li se na kopí, na božské pomocné prostředky jen mrtvou vřou dívatí, ale nikoli se jich chopiti a s nimi pracovati, pak platí též o tobě, co praví kniha moudrosti: »Blázen skládá ruce v klín«. Eccles. 4. 5. A jaký bude toho následek? Budeš stržen vlnami svých hříšných naruživostí až do propasti pekelné. Chceš-li býti spasen, musíš jako onen chlapec sám ruku přiložiti, s veslem boží milosti sám spolupracovati a bojovati proti zlým pokušením. Nejvyšší král podává ti ruku, drž se jí pevně, když se jí nespustíš, zajisté tě nenechá klesnouti. Přemoz obtíže; život není tak dlouhý, pak budeš dědicem, nikoli krále Agelmunda, nýbrž krále všech králův.

Nuže, odpověz! Činil jsi dosud, co jsi mohl? Prosil jsi Boha o to, co jsi nemohl? Prosiš Boha častěji, a zvláště v pokušeních vroucně o jeho mocnou pomoc a milost? Či snad sám jsi pokušením vyhledával? Snad jsi sám za nebezpečnými osobami svévolně chodil? Či jsi hned při prvním útoku nepřátelském veslo odhodil? Ještě nejsi pevně rozhodnut zlým pokušením všemožně odporovati? Nikoliv? Nuže spěješ ku propasti pekelné. Nemůže býti tomu jinak, neboť kdo nechce činiti, co může, a neprosí o to, co nemůže, nemůže záhubě uniknouti. Ale ne tak jedná pravý, věřící křesťan. Spíše dí: »Budu činiti, co mohu, a Boha prositi budu, aby učinil, co nemohu. Do přístavu nebeského musím vplouti stůj co stůj. Proto musím všf mocí vlnami svých špatných žádostí a zvyků plouti, zvláště těch, které by mi před jinými záhubu přivoditi mohly. Nikoliv, má ubohá, tak draze vykoupená duše, nýbrž vy, ošklivé žádosti a zvyky, necht zahynete. Poněvadž však sám jsem příliš slab, budu při každé příležitosti Boha o příznivé, klidné počasí prositi. Zvláště při nebezpečích duševních, a když mé svědomí se bojí, budu volati: »Pane, pomoz mi, neb hynu.« Činím, co mohu, učín, ó Pane, co nemohu. A když bouřlivé moře nechce ustati, budu si počínati jako Albuquerque. Nebi chci nevinné dítě ukazovati, nebeskému Otci jeho nevinného Syna Ježíše Krista a volati: »Pro toto nevinné dítě, ó Otče, nenech mne klesnouti, ačkoli pro sebe jsem tisíckrát záhubu zasloužil«.

Tak zní, nejmilejší, předsevzetí dobré křesťanské duše. S tímto předsevzetím pluj dále, křesťanská lodičko! Vpluješ jistě do přístavu nebeského, když ústy prosíš o klidné počasí a pevnou rukou veslem proti bouři bojuješ. Přeji ti štěstí k tomu! Když jednou toto pozemské moře přepluješ, buď ujištěn, Bůh promění větry a vlny nynějších strastí v blažené utišení; andělé budou tě již na břehu očekávati, a s údivem poznáš, jak pravdivý jest onen výrok církevního shromáždění tridentského: »Bůh neporoučí nic nemožného, nýbrž přikázáním svým poroučí činiti, co můžeš, a vyprositi si, co nemůžeš.« Amen.

Die Ant. Ruoffa S. J. *Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.*

Očišťování Panny Marie.

Žáci Ducha svatého.

»I přišel v Duchu sv. do chrámu.«
Sv. Luk. 20, 27.

Prostá slova sv. evangelia praví, že spravedlivý Simeon přišel do chrámu veden Duchem svatým. Toť vyslovena pravda pro život náš důležitá. Duch svatý vede nás jako učitel své žáky. My pak jsme jako žáci, kteří různě odpovídají učiteli svému. Staříčkový mnich v 6. století žijící, sv. Cadoc (522—590), žákům svým učení své vkládá v průpovědi, aby si je pamatovali pro život. Tak jim i následující řetěz vštěpovával:

V každém člověku jest duše;
v každé duši jest rozum (intelligence);
v každém rozumu jest myšlenka;
v každé myšlence jest dobré nebo zlé;
v každém zlém jest smrt;
v každém dobrém jest život;
v každém životě jest Bůh

Tak každý člověk jest žákem ducha, jenž v něm působí. Vy všichni jste žáci a vedeni jste duchem, který ve vás působí buď dobré buď zlé, buď smrt buď život. Sv. apoštol píše ke svým: »Kdož Duchem svatým vedeni bývají, ti jsou synové boží«. Simeon vešel v Duchu svatém do chrámu. Celý jeho život byl školou Ducha svatého: byl spravedlivý a bohabojný, očekávající potěšení lidu israelského a Duch sv. byl v něm. To vše předcházelo slavnému zjevení Simeonovu. Tak i duše naše musí býti žákem Ducha sv. když má spatřiti Světlo věčné, Ježíše Krista, jehož nám obrazně představuje svíce hromničná, která dnes se světlí. Rozjmejme dnes o *žácích Ducha svatého a jich vlastnostech*, abychom posouditi mohli, zda jsme z jeho školy, zda rosteme v syny boží.

P o j e d n á n í.

Žákem Ducha sv. jest Maria Panna a jest i ten bohabojný Simeon, i stařena Anna. Na nich můžeme jako v obraze viděti školu Ducha svatého, z níž vycházejí synové boží.

Duch svatý působí v naší duši a sice na rozum a na vůli svou milostí. On působí na rozum: darem moudrosti, rozumu a umění, aby dobře poznával, rozeznával a se v dobrém cvičil. On působí v naší vůli dary: bázně boží, síly, pobožnosti, rady. Jako paprsky sluneční působí na květinu a ona se vytváří dle svých schopností a dle působnosti sluneční, tak také duše naše ve škole Ducha svatého.

Zabráňte-li z části neb zcela slunci přístup ke květině, způsobili jste buď z části, buď zcela její odumřání: smrt. Když odpíráte Duchu svatému buď z části, buď zcela, podkopáváte buď z části, buď zcela život svůj věčný. »Všeliké dary výborné a každý dar dokonalý shůry jest, sestupující od *Otce světla*, u něhož není

proměnění, ani z proměnění zastínění. Nebo dobrovolně zplodil nás slovem pravdy, abychom byli nějaký počátek stvoření jeho. « Sv. Jak. I. 17.

Dle těch slov tedy všechno naše poznání pravdy, víry a všeho dobrého jest darem Otce světél a působí v nás, že jsme přijati »za syny a dědice království božího«. Dle toho tedy, jakým jsi zákem Ducha sv., také tvé synovství bude.

Podívejme se na vzorné žáky Ducha svatého : Marii Pannu, Simeona a Annu. O všech se dí, že byli spravedliví, bohabojní a proto Duch svatý byl v nich. Jest tedy v nich všech patrné *čisté svědomí*, o kterém svědčí spravedlnost a bohabojnost. Toť první vlastnost žáka Ducha svatého. Spasitel to praví u sv. Matouše VI. 22. »Svíce těla tvého jest oko tvé. Jestli oko tvé bude správné, všechno tělo tvé bude světlé. Pakli oko tvé bude nešlechtné, všechno tělo tvé bude tmavé « Jestliže tedy světlo, kteréž jest v tobě (tvé vnitřní duchovní světlo, jež jest rozum tvůj a tvé svědomí) tma jest, sama tma jak veliká bude? Jak hrozná bude duchovní tma, či slepota tvá, tak převrácené a nešťastné bude živobytí tvé pro čas i věčnost. Proto to vnitřní oko naše jest svědomí a to musí býti čisté, když chceme býti žáky Ducha svatého. Nepřebýváť Duch svatý v těle, které poddáno jest hříchu. Nečisté svědomí působí hroznou temnotu a slepotu, převrácený úsudek se vším zlým, které následuje za ním. Světla se dnes světlí. Světlem vrchovatým jest Ježíš Kristus. S tou svíci kráčíme kolem kostela na znamení, že musí Pán býti naším světlem. Však toť světlo, ta svíce působí na svědomí které neodpírá a které chce býti čisté. Když jest svědomí čisté, jest duše plna světla. Čistého srdce budou Boha viděti. Čisté srdce, svědomí očišťuje se pokáním, zpovědí zkroutěnou.

Maria Panna podrobuje se obřadu očišťování jsouc bez poskvrny. Vzorná žákyně ve škole Ducha svatého. Patření a poznávání Boha jest jen stupněm na čistém svědomí. Tak nás učí slovo boží. Podívejte se však do života, kolik jest duší sebe upřímně očišťujících? Spočtete je a máte počet věřících. Spočtete duše, které nedbají čistoty svědomí, a máte číslo všech pochybujících, vlažných a nevěřících. Nechte se vésti Duchem svatým, on očistí darem kajcnosti svědomí a celý život bude proměněn.

Sv. Simeon dle Písma sv. takřka rozmlouvá s Bohem. Praví, že dostal odpověď od Ducha sv., že neuzří smrti, leč by uzřel Krista Pána. Co jest to rozmlouvání s Bohem? Každý z nás to ví : jest to všeliký druh modlitby od ústať modlitby počínajíc až do rozjímání a patření na Boha. Lidé světlí žijí a jednají dle běžných zásad světských. Kdož ten duchovní hovor vede a si oblibuje, ten jedná dle zásad toho neviditelného světa, o němž nám slovo boží vypráví. Jsou zde tedy dva světy : duchovní a hmotný. Oba jsou skutečné světy a mají své zásady. Dle hmotného světa žijí tak, jakoby nebylo světa duševního. My však žítí musíme tak, jako když jeden svět vystřídává druhý : duchovní život vystřídá hmotný, vezdejš. Jak řídká však jest rozmluva s Bohem,

modlitba rozjímavá, kolik duší nedbalých a proto neosvícených! Vizte kostel při kázání, vizte rodinu při modlitbě. Kostel jest vyhledáván, když jest nejkratší mše sv. a bez kázání, to jest nejvíce naplněn. V rodině spokojí se ti zbožnější s několika Otčenáši za otce a matku a duše v očistci, a to jest vše, co mají říci o duši své *Otci světél*, od něhož všeliký výborný dar přichází. Odtud to množství lhostejných a nedbalých duší! Proto tak málo darů duševních. My nežijeme jen hmotný život, nýbrž také život duševní, ale světlo pro ten život nutné nikdy neb zřídka používáme.

Nechci mluvíti o slově božím psaném, to jest Písmo svaté, ale aspoň o výňatcích z něho. Z nedbalosti ke slovu božímu jde naše chladnost. Sv. Karel Boromejský je čítal na kolenou, svatý Edmund a jiní je líbali na každé straně. My ze slova božího si činíme úsměšek, a výsledek toho jest ohromná tma v duši a převrat v životě. Všechna naše mizerie, ve které tone doba přítomná, jde z toho, že neznáme pravd svatých, že o ně se nestaráme, že jimi pohrdáme, a proto také dostáváme odpověď od Ducha svatého: úpadek ve všem dobrém.

Ježto jest čistota svědomí první podmínkou školy Ducha svatého a modlitba rozjímavá a znalost svatých pravd náboženství jest obsahem této školy, musíme Ducha svatého prositi stále a stále. Modlete se ustavičně. Celý život se vsí prací musí býti modlitbou za světlo Ducha svatého. Život náš se krátí, my blížíme se k věčnosti nutně a neodvratitelně. V té době musíme vše dáti do pořádku a vyplniti všechny povinnosti své a napravití všechny hříchy své, dokud jest to v naší moci. Jinak nejdeme pokoji vstříc. Toť jsou všechny holé pravdy, na nichž nikdo nemůže nic změnit, ani Otec světél nepřipouští stín záměny. Dle toho, jakým duchem veden jsi, buď život, buď smrt si chystáš. Slovo mé dozní a život náš skončí, ale světlo věčné bude svítit. K radosti či k bolesti?

Nebuď nemoudrá duše tvá a opatři si světlo slovem božím a modlitbou, a opatři si čistotu svědomí pokáním životním a pak řekni: »Nyní propustíš služebníka svého v pokoji«. Amen.

Fr. Vaněček.

Očišťování Panny Marie.

Přikázání božích nutno poslouchati: 1. všech, 2. stále.

Učinili za něj podle obyčeje zákona.
Luk. 2, 27.

U židů prvorození všech tvorů bývali obětováni Bohu; prvorození synové lidští měli rovněž Bohu obětováni býti, protože v Egyptě té brozné noci, kdy anděl pobíjel prvorozené egyptské, prvorození synové israelští ušetřeni byli. Když později pokolení Levi ke službě oltáře vyvoleno bylo, vykupování byli prvorození zidovští obnosem pěti šiklů posvátné měny nebo stem obolů, v našich penězích asi 15 kor. Čtyřicátý den po porodu chlapečka dostavila se matka do chrámu, aby se očistila, neboť dosud nesměla

před Pánem v domě jeho se objeviti. Zároveň přinesla předepsanou obět a sice byla-li chuda, dvě hrdličky neb dvě holubičky; jednu na usmíření v obět za hřích, druhou na poděkování v obět zápalnou.

Tomu zákonu židovskému podrobila se i Panna Maria po porodu Pána Ježíše, a dnes koná se památka té její poslušnosti. Provázejme v duchu svatou matku s božským dítětem do chrámu! U veliké brány, která vedla do nádvoří pro ženy, odevzdala Panna Maria knězi dvě holubičky; kněz šel s holubičkami do nádvoří kněžského, pokropil krví jedné z nich stěny oltáře v obět smíření za hřích, zapálil druhou na oltáři v obět díků. Panna Maria nesměla vkročiti do nádvoří kněžského, v duchu však provázela kněze k oltáři a děkovala Bohu vroucně za milost, že vyvolena byla matkou boží. Ač nejčistší a bez hříchu, ač milosti plná, přece podrobuje se zákonu Hospodinovu, a proto její obět se líbila Bohu více než obět nevinného Abela a obět kněze a krále Melchisedecha. Potom vložila v ruce kněze dítě své, odevzdala předepsané výkupné a opět s radostí dítě do svých rukou vzala:

Tímto skutkem dokázala Panna Maria nad slunce jasněji svou poslušnost zákona božího. Evangelista to vystihuje slovy: *»Učinili za něj podle obyčeje zákona«.*

Sv. Jan Damasc. vybízí nás, bychom obrazy a sochy svatých a světic nestavěli jenom v domech svých, nezdobili jimi oltáře, ale bychom se snažili býti živými sochami a obrazy svatých. Dnešní den dává nám Panna Maria, královna všech svatých, překrásný příklad poslušnosti zákona božího, a proto dnes *uvažme, že i my máme přikázání božích poslušni býti, a to:*

1. všech a
2. stále.

P o j e d n á n í.

I.

Jest nutno všechna přikázání boží zachovávat.

Kdo jenom některých poslušen jest, podobá se pacientovi, jenž jenom některé, jemu lahodící léky přijímá, jiné však, ač stejně potřebné a lékařem předepsané, odmítá. O tom nemocném nelze říci, že by se vážně staral o své uzdravení.

Ovšem sotva jest někdo, jenž by si umínil přestupovati všechna přikázání boží. Každý má ošklivost a odpor k některému hříchu, k některé neřesti, každý koná tu a tam něco dobrého, jde do kostela na mši sv., dá almužnu, navštíví nemocného, postí se. Přijdou snad proto lidé do nebe? Nikoliv; Spasitel řekl: *»Chceš li do života vejíti, ostříhej přikázání«*; a když se jej mládenec ptal *»kterých«*? vyjmenoval mu Spasitel všechna přikázání, aby nebyl v pochybnosti. Proto nazývá sv. Vincenc Fer. přikázání boží mostem, který spočívá na desíti obloucích; je-li jeden oblouk stržen, nelze na druhou stranu přejíti, to jest, není-li pouze jednoho přikázání dbáno, nelze s tohoto světa přejíti do blažené

věčnosti. Peklo jest plno těch lidí, kteří většinu přikázání božích plnili, jsou však proto zatraceni, že všech nezachovávali.

Proto nestačí vybrati si dle vlastní libovůle některá přikázání a zachovávatí jenom ta, která se nám zamlouvají, a pohrdnouti těmi, která našim náklonnostem a žádostem odpírají. Neboť co prospěje, jsou-li u vozu tři dobrá kola, čtvrté však tak polámano, že ho nelze užití? Je snad na prospěch tvému zdraví, netrápí-li tě horečka, jsi-li však stížen chudokrevností? Jakou tedy cenu mají řeči těch, kteří se chlubí tím, čeho neudělali? Někdo říká: Bohu se nerouhám, křivě nepřísahám, v Boha věřím; že však jméno boží zneužívám, je nadarmo běže, kleje — o tom nemluví. Jiný říká: nikoho jsem nezabil, nikoho neokradl; to jest sice pravdou, ale jest celá řada jiných hříchů, které proti němu svědčí; nezabil sice těla bližního, ale pohoršením mnohdy vraždil duše neviných dětí; neokradl nikoho na penězích, ale na cti. Někdo je tichý, dobročinný, ale při tom nestřídmý, nečistý. Jiný nehřeší skutky, ale myšlenkami a žádostmi; opět jiný nehřeší zjevně, veřejně, ale tím více tajně. Opět jiný by poslouchal toho, co poroučí Bůh, nezamlouvá se mu však každoroční zpověď, mše sv. v neděli a ve svátek, půst, zapověděný čas a pod.; církve poslouchev nechce a zapomíná, že Pán Ježíš řekl: »Jestliže kdo církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán«. Mat. 18, 17.

Tuto důležitou pravdu, že totiž jest třeba všechna přikázání boží zachovávatí, připomněl *Mojžíš* všemu lidu krátce před svou smrtí. Vážný to byl okamžik, když se loučil s lidem, jemuž byl vůdcem po 40 let, s nímž snášel dobré i zlé; důležitá byla chvíle, kdy od lidu toho odejítí měl; a v tu chvíli napomínal lid israelský: »*Ostříhejte všech přikázání*«! V. Mojž. 27, 1. Ba, kletbu vyslovil nad těmi, kteří by všech přikázání božích neplnili. Řekl tenkrát: »Zlořečený, kdož nezachovává všech řečí zákona tohoto, aniž vskutku jich plní«! V. Mojž. 27, 26 A všecken lid měl odpovéděti: Amen, t. j. staň se, kletba ať padne na hlavu jeho!

Když pak *Josue* a lid israelský přešli Jordán a dobyli Jericha, ubírali se na sever a přišli k horám Ebal a Garizim, jež téměř uprostřed země zaslíbené se nalézají. Obě hory stojí proti sobě a mezi oběma rozkládá se údolí Sichem. Na významném tom místě vstřípil Josue obsah zákona božského lidu israelskému znova v paměť. Zbudoval na hoře Ebal oltář a na něm obětoval oběť zápalnou. Polovice lidu stála na hoře Ebal, polovice na hoře Garizim; uprostřed spočívala v údolí archa úmluvy. Josue předčítal lidu zákon boží, jež pak také do ohromných balvanů hory Ebal na věčnou památku vtesati dal. Ebal, hora holá a lysá, byla obrazem kletby, jež stihne ty, kdož nebudou plniti všech přikázání Hospodinových. Garizim, hora zelená a úrodná, byla obrazem požehnání, jímž naplní Bůh ty, kdož ho poslouchají. Vypravuje pak o této události Písmo sv.: »*Četl Josue všechna slova zákona a nic z toho nevyпустиł, ale všechno opakoval přede vším množstvím israelským*«. Jos. 8, 35.

Božský mistr rozesílaje apoštoly před svým na nebe vstoupením do světa, přikazoval jim: »Jdouce učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha sv., učíte je zachovávatí všecko, což jsem koli přikázal vám«. Mat. 28. 19—20. A po příkladu Spasitelově dí sv. apoštol *Jakub*: »Kdo by celý zákon zachoval, ale přestoupil by v jediném přikázání, učiněn jest všemi vinen. Nebo který řekl: Nesesmílníš, řekl také: Nezabiješ. Jestliže bys nesesmílnil, ale zabil bys, učiněn jsi přestupníkem zákona«. Jak. 2, 10—11.

II.

Je však též třeba, abychom přikázání boží plnili stále, vytrvale. Jak mnozí dobře začali, dlouho dobře živi byli, ale v dobrém nesetrali. Co však bude platno člověku, že po léta přemáhal nesčetná pokušení, denně sváděl vítězný boj s tělem, světem a ďáblem, zachovával boží přikázání, konal dobré skutky v hojnosti, zničil-li to vše po letech. Co je platno rolníku, těší-li se z bohaté úrody na rolích, co prospěje sadar, raduje-li se z přehojného požehnutí v zahradách a vinicích, přijde-li zhoubná bouře a zničil-li všechny radosti a naděje? *Na dobrém konci všecko záleží.*

Král Šalomoun vynikal mnohými ctnostmi: pokorou a zbožností, moudrostí a horlivostí o čest a slávu boží, a přece na sklonku života svého poskvřnil jméno své a na věky zhanobil svou památku. Když sestárl, pohanské ženy zkazily srdce jeho, a král klesl tak, že vystavěl chrám modlám, ba i sám modlám se klaněl. Mnozí poddaní následovali jeho příkladu a rovněž provozovali obavnou modloslužbu. Nad to král utiskoval lid velikými daněmi a tak vyvolal vzpouru lidu. S těmi skvrnami na svém jmeně zemřel.

Luther vstoupiv do kláštera cvičil se ve všech ctnostech. R. 1505 pokorně vrátil universitě erfurtské svůj doktorský diplom, chtěje jako řeholník žítí beze vší cti a slávy světské. Rád konal jako novic v klášteře nejnižší práce, natahoval klášterní hodiny, sbíral po městě potraviny pro klášter; ba r. 1511 konal pout do věčného města, a když spatřil věže Říma, klekl na zem a volal: »Ó budiž pozdraven, svatý Říme, posvěcený mučedníky a jejich krví, která zde tekla.«! Zbožně a pokorně navštívil sedm hlavních kostelů, po kolenou vlekl se po sv. schodech; ó kéž by byl vždy tak pokorným a zbožným zůstal! Později se posmíval tomu, co dříve konal, a odpadnuv od církve, stal se největším jejím nepřitelem.

Z těch dvou příkladů dobře poznáváme, jak důležité je stále a vytrvale přikázání boží plniti. *Nestálost vytykal Pán Ježíš* v podobenství o rozsévaci a káral ty, kteří »na čas věří (a podle víry žijí), ale v čas pokušení odpadávají«. Luk. 8, 13. *Za naší vytrvalost však prosil* v modlitbě velekněžské: »Otče svatý, zachovej je, které jsi mi dal, ve jménu svém«. Jan 17, 11; *vytrvalost za nevyhnutelnou podmínku spasení stanovil pravě, že jenom ten, »kdo setrvá až do konce, spasen bude«.* Mat. 10, 22.

Proto svatí mučedníci raději i nejhorší muka podstupovali, než by ovoce svého sebezapírání, svých bojů, svých vítězství, svých modliteb. celého života svého jednou zpronevěrou zmařili. Mohli se z mučení vykoupiti jedním slovem, ba třeba jen hnutím ruky, která by hodila hrst kadidla na oltář modly. Na hod boží vánoční koná církev památku několika tisíc mučedníků, kteří za času císaře Diokleciána v Nikomedii za svou stálost podstoupili smrt. Shromáždili se ke chválám Kristova narození; císař rozkázal kolem kostela nakupiti hojnost hořlavých látek, přede dveře pak postaviti trojnožku s kadidlem. Hlasatel vyvolával: »Kdo chce ohni ujíti, ať vyjde, vezme do hrsti kadidlo a obětuje Jovišovi«; ale všichni jako jedním hlasem odpovídali, že raději umrou; věděliť zajisté, že jenom ten, »kdo setrvá až do konce, spasen bude«!

Tato vytrvalá snaha plniti přikázání Páně je *zvláštní milostí a darem božím*, který si musíme vyprositi. Svatý Augustin praví v té příčině: »Známo jest, že Bůh nám, aniž bychom ho za to prosili, mnohé dary udílí, ku př. začátek víry naší; jiné však, zejména vytrvalost v dobrém, jen těm daruje, kteří ho za to prosí«. A jinde dříve ten svatý učitel církevní, že »tento dar (vytrvalosti) lze si úpěnlivými prosbami zasloužiti«. Můžeme tedy přikázání boží stále plniti, poněvadž Bůh nežádá od nás ničeho nemožného a každému, kdo ho prosí, dostatečnou milost k tomu dává.

S velikým užtkem nám bude *vzývání Panny Marie*. Denně nás k němu nabádá církev sv. v pozdravení andělském, v němž nás učí modliti se: »Sv. Maria, Matko boží, pros za nás hříšné, nyní i v hodinu smrti naší«. Utíkejme se tedy k ní a prosme ji zvláště za to, by nám vymohla dar vytrvalosti v plnění přikázání božích. Vyslyšel-li Bůh prosby Josuovy a prodloužil-li k jeho modlitbě den; pokládal-li Šalomoun za neslušné zamítnouti žádost matky své Betsabe; učinil-li sám Spasitel na přimluvu své rodičky první zázrak v Káni galilejské, kterak bychom se mohli domnívati, že král slávy nenakloní sluchu svého přimluvám té, kterou nade všechny anděly a svaté povýšil. K ní se utíkala církev ve všech svých potřebách a sv. Bernard ve své po celém světě známé modlitbě Memorare překrásně dosvědčuje, že od věků není slýcháno, aby Panna Maria koho opustila, kdo pod ochranu její se utíkal, aneb o pomoc ji vzýval aneb za přimluvu ji žádal.

* * *

Nuže, nejmilejší, učí-li nás Matka boží svým příkladem plniti zákon boží ve všech jeho paragrafech a vytrvale, stále, po celý život, kyne nám též s nebe milostivě a *povzbuzuje k důvěře*, abychom se nelekali obtížného toho díla. *A jakou vezmeme odměnu*, budeme-li je věrně plniti?

O Simeonovi jste slyšeli ve sv. evangeliu, že byl »člověk spravedlivý a bohobojný«. Plnil tedy jistě všechna přikázání boží a to tak vytrvale, že »Duch sv. byl v něm«, t. j. Duch svatý jej posvěcoval a též dar prorocký jemu udělil. Ale daleko větší od-

měny se mu dostalo, že před smrtí svou mohl spatřiti »potěšení israelské«. Vzav do rukou božské dítě s radostí volal: »Nyní propouštíš služebníka svého, Pane, podle slova svého v pokoji; nebo viděly oči mé spasení tvé, kteréž jsi připravil před obličejem všech lidí«.

Stejná odměna i nás čeká. Především nás bude těšiti naše klidné, *blahé svědomí*, které bude pramenem neocenitelného vnitřního pokoje. Sv. Pavel praví o něm, že »převyšuje všeliký smysl« Filip. 4, 7, — jest nad vše pomyšlení. *Duch svatý bude i nás milostí svou provázeti* a dobrý život připraví nám *šťastnou smrt*. Můžeme očekávati, že Pán neopustí v smrti těch, kteří byli po celý život věrnými jeho služebníky. Občerství je krví svou i tělem, potěší je svou přítomností, tak že budou moci říci se Simeonem: »Nyní propouštíš . . .« Sv. přijímání na loži smrtelném bude zárukou slavného z mrtvých vstání a odměny věčné. A v čem bude záležití odměna ta? V naprostém spojení s Bohem, jak již slíbil Hospodin Abrahamovi: »*Já jsem odplata tvá velmi veliká*«. I. Mojž. 15, 1. Této odplaty věrným a stálým zachováváním příkázání božích na přimluvu Panny Marie kéž všichni dojdeme. Amen.

R. S.

Neděle Devítník.

Evangelium dnešní jest I. pramenem útěch, II. pramenem napomenutí.

»Jdětež i vy na vinici mou, a co bude spravedlivého, dám vám.«

Sv. Mat. 20. v. 4.

Než budu vykládati smysl podobenství Páně, a v něm obsaženou útěchu a výstrahu, musím vám vyložití kdy, kde a proč toto podobenství mluvil Pán.

Bylo to již ku konci třetího roku jeho činnosti, kdy bral se krajinou za Jordánem do Jerusalema. Byla to poslední jeho cesta před umučením jeho. Tou cestou byl obtěžován Pán otázkami fariseů, zda dovoleno propustiti manželku, načež jim odvětil: »Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj«, a učedníkům svým doporučil panictví: »Kdo může pochopiti, pochop«. Mat. 19, 12. Na to mu podávali dítky, aby jim žehnal, které apoštolé nechťeli připustiti, a řekl: »Nechte dítek, a nebraňte jim jíti ke mně«. Po vzkládání rukou odešel. Cestou pak přišel bohatý mládenec s dotazem, co má činiti, aby došel života věčného, a Pán mu ukazoval cestu rady evangelické a vykládal cestu rad učedníkům svým, a pravil na konec, když Petr se tázal: »Mistře, my jsme opustili všecko, a šli jsme za tebou, což tedy nám za to bude?« Mat. 19. v. 27 Kristus Pán jim pravil, že odměnu vezmou stonásobnou, ale dodal hned, že mnozí první budou posledními a poslední budou prvními, a začal vykládati podobenství o dělnících na vinici, které jste právě slyšeli, a které má zvláštní poučení v sobě. Jedna část

jest velice radostná, druhá jest výstražná. Část podobenství jest povzbuzením všem, kteří pozdě pracovati začali na spáse duší svých, druhá část jest výstrahou, aby nikdo o sobě mnoho nemyšlel a neodkládal, když ho Milost boží volá.

Budeme tedy dnes na podobenství tomto rozvažovati, jakou obsahuje:

- I. potěchu,
- II. jaké napomenutí.

P o j e d n á n í.

I.

Právě byl Pán dal poučení o manželství a dítky poželnal, mládence poučil, apoštoly napomenul, aby nemyslili o sobě příliš mnoho, když vše pro Krista opustili, a proto vyprávěl o království božím, že v něm bude jako hospodářem, který najal v různou dobu různé ochotné dělníky; všichni dostali mzdu spravedlivou, ale Pán ve svém milosrdenství a lásce nehleděl na to, že poslední dělníky v poslední chvíli najal, a učinil je rovné prvým. To jest potěšující pravda, která jde z dnešního evangelia:

a) Míru pro zásluhy v království božím nečiní doba, kterou kdo pracoval na vinici Páně, ani horko a břimě, které nesl při práci své. Byť to bylo dosti obtížné sebezapření, jak se vyjádřil sv. Petr: »My jsme opustili všechno a šli za tebou, my tedy vezmeme více, my budeme tedy většmi v království tvém.« »Ne tak,« praví Pán. Na té dohodě a na veliké oběti nezáleží, nýbrž záleží na

b) Milosti boží, která nás volá, a my za ní jdeme a my s ní působíme tenkrát, když nás volá. Ať už nás volá časně, na úsvitě, hned v prvém mládí našem, jako sv. Aloise a jiné panice a panny, aneb v čase pozdějším, nebo snad až v poslední hodině, před samou nocí, před smrtí, i ti mohou doufati a radovati se, že vezmou odplatu spravedlivou. To jest ona potěcha, která z podobenství Páně jde. Potěcha vynikne, když naučení z podobenství Páně použijeme pro skutečný blízký život náš.

Vinice Páně, toť může býti duše naše a péče o její spasení a zdokonalení, neb též církev sv. a práce pro spásu duší ostatních. —

Práce na vinici jsou různé: jest jednoduché kopání, umělejší podřez a pěstění, neb sbírání hroznů a jich upotřebení. Různá práce před světem a různá odměna před světem. V království božím však jest, jako v tomto podobenství jste slyšeli: vzali po jednom penzi: radost věčnou.

Nerozhoduje tedy při tom ani délka času, kterou kdo strávil ve službě boží. Nemusí zoufat dělník, který bez své viny pozdě začal pracovati: Kdybych byl dříve začal o svou spásu pečovati. Pracuj teď horlivě, když jsi z Milosti boží poznal, co se ti nedostává. Jak často se přibízí na loži smrtelném v 11. hodině života, než přijde noc, kdy žádný pracovati nemůže, že přichází upřímně

poznání hříchu a trpká lítost. Zde máš útěchu v podobenství Páně. Čiň co můžeš činiti, a Hospodář bude nejen spravedlivým odměnitelem, ale milosrdným a dobrotivým, tak že by i duše světsky ho měřící mohly reptati, ale v království božím není zášti a reptání. Celé naše spasení jest dílo Milosti boží, s níž působila naše vůle dobrá. Ta útěcha by se dala vyjádřiti slovem: Nikdy — dokud život trvá — není pozdě dobře činiti a začíti s milostí boží pracovat. Pozdě začíná po smrti. Čas trvá do smrti. Ještě v jedenáctou hodinu můžeš se obrátiti a se spasiti. Dobře činiti není nikdy pozdě.

Toť útěcha všem, kteří myslí, že pro ně jest už pozdě začíti. Nikoliv. Pozdě jest po smrti. Proto jdi a pracuj na vinici své — duši; pracuj na vinici Páně všech duší lidských.

c) Nerozhoduje při tom ani velikost práce vykonané. Jest jiná práce kopat, jiná pěstovat. V podobenství Páně však jest jinak. Ať děláš cokoliv, jen když to děláš pro Boha, vezmeš po jednom penzi. Sv. František Xav. tisíce lidí z pohanství pokřtil a životu křesťanskému vycvičil. Ty snad jen jedinké dítě neb vnuka svého. Jaký rozdíl? Ty cesty sv. Františka přes Indii, Japán, do Číny jsou obrovskou zásluhou, ale tvé cesty za dítětem, aby se nezkazilo, péče, aby se bázni boží naučilo — to vše není mírou zásluby, ale jak to konáš z lásky k Bohu! Toť obrovská útěcha, kterou nelze dosti všípiti v paměť. »Zajisté všechno, cokoliv děláme, jen když to z lásky k Bohu konáme, jest skutečně modlitba.« (Bl. Mojolla, nedávno blahos'avený.)

Sv. Petr před tím podobenstvím chtěl vědět, jakou oni budou míti odměnu, když tak hrdinně obětovali vše. Podobenství na to odpovídá. Svatá Melanie (okolo 400 r.) obětovala obrovské statky (několik millionů) na dobré účely církevní, sv. Petr opustil jen síť. Zásluha neleží ani v síti a její ceně a ve statcích Melanie, ale ve vůli, jak odpovídala Milosti boží. Nic není tak maličkého, abys tím nemohl získat království boží. Čest a mzdu zde na zemi musíš získat délkou práce, umělou prací, dovedností atd. Však království boží bude jako vinice a Hospodář a různí dělníci, různě povolání, ale všichni vzali po jednom penzi. Výsledek toho rozjímání musí býti: jdi i ty na vinici mou. Pracuj na spásě duše své a svých. Jdi a pracuj, kdyby to bylo tak jednoduché jako připomínka: modli se, přijmi sv. svátosti, varuj se příležitosti, buď pamětliv přítomnosti boží. V letopisech řádu sv. Františka Ser. vypráví se zajímavá věc o prostém bratru řádovém a sv. Bonaventurovi, učiteli církve. Prostému bratru vykládal sv. učitel, že jeho praobyčejná práce a jeho učitelský úřad jsou před Pánem Bohem stejně záslužny, když se to děje se stejnou láskou. Tím tón prostý zbožný bratr rozradostněn vyběhl ven a volal na všechny kolemjdoucí: »Bratři, otec Bonaventura a já, a každý člověk, bude míti stejnou zásluhu, když vše dělá z lásky k Bohu.« Tak volám i já k vám, bratři, ať jste čímkoliv, jen když z lásky k Bohu konáte vše — vezmete království boží v odměnu. Toť ona potěšující strana svatého evangelia. Jest však i výstraha v něm. O té v díle

II.

První vážné napomenutí a výstraha, která jde z podobenství, jest nedomnívati se o sobě a své práci, že na ní jest zásluha všecka, protože všecka zásluha pro nebe jest v Milosti boží, kterou nám Bůh dal, a my jsme s ní pracovali. A člověk nepatrný před světem a pohrdaný má snad více zásluh pro nebe, než v první řadě stojící. Poslední budou prvními, a vezmou po jednom penízi. Všelíkému pokryství vzat podklad. Toliko v pokoře třeba hledati základ spasení. Pán sám to pravil učedníkům svým: »Když všechno vykonáte, řekněte, služebníci neužiteční jsme.« Luk 17. v. 10.

Tot první výstraha. Nedomnívej se, že tě spasil velké skutky, kterými se honíš. Budou první posledními a poslední budou prvními. Proto nemysleme, že nás jediná spravedlnost skutků spasil, ale Milost boží, s níž působíme.

Druhá výstraha jest obsažena v posledních slovech, která nebývají správně pochopena: »Mnoho jest povolanych, ale málo vyvolených.« Smysl těch slov musíme chápati dle celého podobenství. Vyšel hospodář na úsvitě, a najal, povolal dělníky, vyšel o 3. hodině a povolal zase dělníky, a vyšel o 6. a 9. a 11. hodině, a opět povolal dělníky, tedy jich bylo hodně povolanych. Však mezi mnoho povolanymi bylo jen málo vyvolených, kteří pracovali hodinu a vzali po jednom penízi z dobroty boží. Tak jest i mnoho povolanych do království božího od malička, od mužných let, ale málo jest těch vyvolených, kterým dá Bůh milost ještě v poslední hodině, když celý život o spásu duše své a jiných nepracovali. Těch vyvolených jest málo. Proto, že jest jich málo, třeba býti mezi povolanymi, kteří se přičiňují plniti vůli boží vždy od malička, neboť zvlášť omilostněných, kteří v poslední hodině krátce vykonají dílo spasení, těch jest málo! Tot druhá výstraha. (Fonek S. J. Die Parabeln des Herrn.)

Třetí výstrahu z podobenství jdoucí vyjadřuje sv. Augustin, a to velice pochopitelně dí: Sermo 87. v. 8., M. 38. 533. Vizte a pozorujte, bratři moji, aby nikdo neodkládal přijíti na vinici, proto, že jest bezpečně, že kdykoliv přijde, vezme po jednom penízi.

Jistě se mu jeden peníz přislubuje, ale odklady se mu neporoučí. Zdaž ti, kteří byli najati na vinici, když hospodář k nim přišel o hodině třetí, zdaž ku př. řekli: »Počkej až do hodiny šesté?« Aneb ti, které našel o 6. hod., řekli: »Nepůjdeme až o hodině 11.?« Co bude hospodář dělat, a co dá, u něho jest. Ty jdi, když jsi volán. Mzda se sice slubuje, ale spor jest o hodinu práce. Kdyby ku př. povolán o 6. hod., v tom věku těla, kdy mladický zápal vše, jako slunce o poledni, kdyby mladíci řekli: »Slyšeli jsme v evangeliu, že stejnou odměnu vezmeme, až sestárneme, o 11. hodině přijdeme, když máme stejně dostat, proč pracovati?« Řeklo by se jim: »Vy nechcete pracovat, kteří nevíte, zda se stáří dočkáte? O 6. hodině jste voláni, jděte! Ho-

spodář sice i tomu, kdo o 11. hod. přišel, mzdu slíbil, ale jednátou hodinu neslíbil. Odkládáš, spoléhaje na mzdu, ale nemáš jistotu hodiny! Viz, abys se nepřipravil o mzdu odklady!« Tak mluví sv. Augustin.

Slova to jistě výstražná. Bohužel, že velmi mnozí tu řeč vedou. Potom — později — jistě! Bůh neslíbil odkladačům mzdu. V podobenství evangelia všichni praví: »Nikdo nás nenajal.« To byla příčina, proč jim dal stejnou mzdu. Nedal by stejnou mzdu, kdyby řekli: »Nešel jsem, ač jsem byl volán.« Tot jest cíl našeho života :

Bohu sloužit, spasen býti,
tot jest cíl lidského žití.

Však v tom jsou nezvratná boží pravidla, která obrazně předvádí podobenství :

1. Jest v království božím zásluha, kterou spravedlivá mzda nemine. Jako spravedlivý soudce každému odplatí korunou spravedlnosti.

2. Míra té zásluhy však není ani v délce času, ani v tuhé práci, ani ve velké oběti.

3. Rozhodující jest milost boží, kterou Bůh dává, a člověk s ní pracuje neb nepracuje.

4. Bůh i některým z nesmírné dobroty své dá více milosti, aby v krátkém čase vyplnil mnoho let. Ale těchto pro zvláštní milosrdenství vyvolených jest málo, proto praví: »Mnoho povoláných ku obyčejné cestě spravedlnosti k životu věčnému, ale málo jest těch, zvláště milosrdenstvím omilostněných k odměně za krátkou součinnost s milostí boží.«

Zůstává tedy pravidlem: »Jdi a pracuj na vinici Páně, která jest duše tvá.« Teď se však zpytuj, jak jsi o její posvěcení se staral, kterak jsi pečoval o domácí své, a tu vinici Páně, sv. církve, její čest, její missie. Každá práce, vykonaná pro boží čest, jest modlitbou a zásluhou zároveň. Spása naše jest dílem však milosti boží. Milost boží jest vždy dar nezasloužený, přicházející od Otce proto, že dobrý jest. Nejbližší vinice Páně jest duše tvá. Zde máš pěstovati ty ratolesti Kristovy: pokoru, štědrost, čistotu, tichost, jedním slovem spravedlnost křesťanskou.

Na vinici Páně není jen jeden keř, ale tisíce. Každý člověk jest kus vinice, jest vinný keř, a v něm máš starati se o vykořenění hříchů a vstípení ctností. Kolik jsi již toho způsobil? Zde se zpytuj, aby nebylo pozdě. Jdi ty na vinici Páně, na svou vlastní, a nezapomínej i cizí, abys vzal odměnu. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle Devítník.

Výklad epištoly.

Na první pohled neznámou věc nám předvádí sv. apoštol: hry olympické. Však známy se stanou, když se známými je srovnáme. Naše dostihy, což jsou jiného než jakési závody. O cenu

závodí na kole, na voze, na koni a to často s nemalým nebezpečím pro život. Ten, kdož dobře zápasil, vzal odměnu, ne více než smrkový neb borový věnec! A jak veliký zápas a jaké nebezpečí bylo podniknouti. Celý rok cvičili se horlivě budoucí zápasníci. Ode všeho se zdržovali, co by jim mohlo býti na závadu. Tu nám sv. apoštol pravil: »Tak běžte, abyste dostihli.« Svatý apoštol šíře rozvádí své podobenství ode všeho se zdržuje, co by mu bylo na závadu. Sám pak o sobě nám praví: tak běží — ne jako na nejisto. Nebo ti, kdož zápasí, byť jich bylo sebe více, přece jen jeden věnec měli připravený a tak byli ve veliké nejistotě. Ne tak v křesťanském životě. Kdožkoliv běží na cestě příkázání, každý má jistou korunu připravenou, a nikdo nezůstane bez odměny. Mnohý v zápase a touze vypustil ducha, ale nedošel věnce. Byl zabit, ale nebyl korunován. »Occisus sed non coronatus,« říkali sv. otcové o těch, kdož ztratili život bez zásluhy před Bohem. Kolik jich ztratí život a nedojdou koruny. Na křesťanském okolí Evropy ročně na začátku XX století páše se 40 000 sebevražd — kolik korun ztraceno! Zabiti jsou — ne však korunováni. Ode všeho se zdrželi, ale věnce nedošli.

»Ne jako do větru mávaje;« mnohý často pracně cvičil se rukama sám, jak si má vésti při zápasu a mával rukama ve vzduchu marně. Ne tak sv. apoštol: Každá rána, každé mrtvení, každé odepření si něčeho není rána do vzduchu, ale jest dílo, které nám pojišťuje odměnu Páně. *Nic není tak nepatrného, aby to nebylo záslužno před Bohem*, když to pro Boha a z lásky k němu konáme.

Bl. Gerarda Majoly, laika bratra z kongregace redemptoristů bylo heslem: »Zajisté všecko, cokoliv konáme, jen když to z lásky k Bohu konáme, jest modlitbou.« Všechno ostatní, byť bylo sebe větší před světem, mine se cílem, když to není z lásky k Bohu konáno. To jsou rány do větru: »Cum sonitu perierunt« s hlomozem minuly. Více po nich nezůstalo nic. Kolik práce jde do větru.

Naše »Otčenáše« nejsou do větru hozeny a naše odepření si v poslušnosti, ať půst zdržlivosti, ať co jiného něčeho, nezůstane bez odměny. Apoštol zde mluví o tuhém svém mrtvení těla, které často tuhé rány trpělo, aby nás povzbudil tím spíše vzít na sebe menší obtíže a menší práce, které se životem spofádaným a bohabojným jsou spojeny. Hlavně denní plnění povinností, to »denní mučednictví«.

Když vezmete jen v úvahu obtíže, které si ukládá nejeden zápasník na kole, aby obdržel cenu, jak vlašní jsou křesťané v zápase pro cenu věčnou. S jakou úzkostlivostí se cvičí nejedna osoba v tanci, aby si vytančila — součotě a nezřídka i něco horšího, což nazýval Spasitel »ohněm věčným«. Sv. Karel Borromejský napsal o tanci: »Tanec jest kruh, jehož středem ďábel.« Ta slova nalézáme později i ve spisech Komeňského. Mnoho péče mu bývá věnováno, mnoho peněz obětováno, mnoho času jím zabito, ale ani jednoho věnce věčného nezískáno.

Jak mnohá práce jest vynaložena na pomljející cenu a jaká vlažnost k životu věčnému. Jak mnohému jest *cesta ke stolu Páně* těžkou, komu není často pouf k ďáblu obtížnou. A sv. zpověď se mu zdá býti zahanbením, kdežto se nehanbí konati nové a nové hříchy.

Když to sv. apoštol vyložil, jak horlivě jest všem pracovati o svém spasení, aspoň tak horlivě jako mnozí o časnou odměnu zápasí, tu dává nám výstrahu na lidu vyvoleném, otcích to těch posluchačů Pavlových: *•Všickni naši otcové byli v oblace, a všichni prošli moře a všichni v Mojžíši pokřtění jsou, ale ne ve všech se líbilo Bohu. Známó vám, že při východu z Egypta oblak ukazoval jim cestu a lid šel v oblaku, takže byl skryt před pronásledujícími vojáky faraónovými. Jaká to milost zázračná. Všichni prošli mořem suchou nohou a moře stálo jako zeď; jaká to milost zázračná. V tom přechodu mořem viděli sv. otcové moc sv. křtu, který nás zachraňuje před mocí ďábelskou. Ale po tolika účastenství v milostech božích, po zázračném vedení, po podivném přechodu mořem tak divným křtu: ne ve mnohých líbilo se Bohu. Obratle to, přátelé, na duše naše: Jak mnozí jsme pokřtění, jak mnozí jsme obřimováni a pojati do zástupu církve bojující! Ale to není ještě známkou vyvolení. Kolik jich dojde odměny upřímných vyznavačů víry. Kolik jich jako do větru jest křestanů, v nichž se nelíbilo Bohu.*

Ano, sv. apoštol jde ještě dále a praví, že všichni *jedli z téhož chleba duchovního*: manny, a čerpali vodu z téže skály a brali z milosrdenství božích, které je následovaly, a přece ne v mnohých zlíbilo se Bohu.

Smysl jest zcela na snadě. Jako těm, kteří mannu jedli, všem neprospívala k milosti boží a nepřivedla je do zaslíbené země, tak ani to sv. přijímání nám neprospěje, jestliže jinak nevynasnažíme se hodně přijímati. Z těch, kteří vyšli z Egypta počtem 600.000 mužů, jen 2 přišli do země zaslíbené: Josue a Kaleb. Jest to zajisté nepoměr. Všichni snášeli útrapy pouště, všichni zúčastnili se milostí Bohem jim v takém počtu prokazovaných a přece i Mojžíš i nejvyšší kněz zemřeli nevešedše do země, protože též i oni poskvrnili se byt lehkým, přece jen hříchem.

Tak jsme mnozí pokřtění a nadarmo, mnozí zpovídáme se a bez užitku, přijímáme a ke zkáze. Jest to silné povzbuzení, abychom užívali milosti boží — ne nadarmo. Křtí se vodou sice, ale též Duchem božím, kterému se nesmí klásti překážka, rozhrěšuje se slovem božím, ale jen srdce opravdu kající, klade se na jazyk tělo Páně, závdavek života věčného, ale jen těm, kdož jej hodně přijímají. Při této mši sv. vzpomeňte duši svých, aby nebraly milost boží nadarmo, ale abychom mohli říci jako svatý apoštol: *»Milostí boží nadem, co jsem, a milost boží marná né nebyla.« Amen.*

Fr. Vaněček.

Neděle I. po Devítíniku.

Dnešním podobenstvím o semeni chce nás poučiti Pán Ježíš, že mají užitek ze slova božního pouze ti křesťané, kteří slovo boží v srdci dobrém a výborném chovají a užitek přinášejí v trpělivosti. To jsou křesťané, kteří přemýšlejí, jak by měli zříditi svůj život podle slova božního, a kteří se nedají odvrátiti od plnění slova božního nižádným namáháním, pokušením a protivenstvím. Takovým křesťanům stává se slovo boží zákonem božím. Chceme-li býti ospravedlněni před Bohem, musíme míti na mysli, že jsme pro Boha stvořeni a že zákon boží má býti vrchním pravidlem našeho života. Toto budeme uvažovati dnes.

Zákon boží má býti vrchním pravidlem našeho života. To vysvětluje ze slov apoštolových, Řím. 11, 36, že od Boha, skrze Boha a pro Boha jsou všechny, t. j. všichni tvorové, a tedy také my lidé. My lidé jsme od Boha, z vůle jeho přišli jsme na svět, od něho jsme obdrželi tělo a duši nesmrtelnou. My lidé jsme plémě nebo pokolení boží, jsme děti boží, jsme služebníci boží. Tedy je Bůh náš Otec a náš Pán. A tu platí, co řekl Hospodin skrze proroka Malachiáše k synům israelským: »Syn ctí otce a služebník pána svého. Jsem-li tedy já váš Otec, kde je má čest? a jsem-li já (váš) Pán, kde je má bázeň?« Mat. 1, 6. Ano, je-li Bůh náš Otec, jsme my povinni Boha ctíti; a je-li Bůh náš Pán, jsme my povinni Boha se báti. Jsme-li od Boha stvořeni, má nám býti jeho vůle a jeho slovo zákonem, máme se mu podrobovati, jako se podrobuje hlína hrnčířovi, ať z ní chce vytvořiti nádobu vzácnou neb opovrženou.

My lidé jsme také skrze Boha, jak svědčí apoštol Páně svatý Pavel, řka: »V něm živi jsme, hýbáme se i trváme.« Sk. ap. 17, 28. V něm, t. j. skrze něho, skrze Boha. Bůh jest uprostřed našeho nitra, ne sice svou podstatou, ba ani nejmenší částkou své podstaty, ale pouze svou vůlí všemocnou, která působí, že dýcháme, cítíme, vidíme, slyšíme, hýbáme se, žijeme, trváme, nehybneme. Bůh nás tedy zachovává. Dokud drží nad námi svou ruku všemocnou, radujeme se ze života; jakmile svou ruku od nás odejme, rozpadáme se v prach a popel. Nesluší-li tedy, bychom viseli na Bohu, jako visí listí na stromě, bychom jako vůli jeho žijeme, také podle vůle jeho žili, bychom se spravovali ve všem smýšlení a usilování a mluvení a jednání zákonem Božím? V pravdě, býti takofka stělou v ruce Všemocného, Žalm 126, 4., která může býti každým okamžikem vypuštěna, a vzpírati se jeho vůli, jeho slovu, jeho zákonu, to je největší na světě nerozum.

My lidé jsme posléze pro Boha. Bůh nás stvořil dílem pro svou slávu, dílem pro naši blaženost a stará se o to, bychom tohoto cíle svého skutečně došli. Ovšem ponechal nám Bůh vůli svobodnou. Ale kdybychom řízení božsmu podrobili se nechtěli, kdybychom se vůli boží opřeli a zprotivili, co by nám prospěl náš odpor? Byl by nám tak málo platen, jako kdybychom chtěli zastaviti proud potoka umělou hrází. I přes tuto hráz půjde potok

dále k svému cíli, i přes odpor tvrdé vůle naší dosáhne Bůh, co s námi obmyšlí, když ne našeho blaha, tedy alespoň své cti a chvály. Nebo psáno jest: »Všecky věci pro sebe samého učinil Hospodin, i bezbožného ke dni zlému.« Příklad. 16, 4. A když nás vede Bůh všemi osudy a příhodami života pozemského ke svrchovanému cíli našemu za hrobem, tedy jest oprávněn nám přikázání dávat, a my jsme povinni přikázání jeho zachovávat.

Je tedy jisto, v Kristu shromáždění, že nás Bůh stvořil, zachováva a řídí; že jsme dle slov apoštolových od Boha, skrze Boha a pro Boha; že jsme tvorové, dítky, služebníci, poddaní Otce nebeského; že máme tedy Boha poslouchati, přikázání boží plniti, zákonem božím se řídit jako svrchovaným pravidlem života.

Ovšem, i synové tohoto světa, i lidé od Boha odvrácení mají svá pravidla životní, kterým se říká také životní zásady. Ale je-li dovoleno křesťanu žít dle zásad světa? Nikoli, poněvadž zásady světa se zákonem božím se nesrovnávají.

Jedna zásada světa zní: »Je-li ti ten neb onen člověk protivní, hleď se ho zbaviti jakkoli, třeba vraždou.« Ale zákon boží zatracuje takové smýšlení, nebo praví: »Nezabiješ!« — Jiná zásada světa zní: »Mysli, žádej, mluv a čiň, k čemukoli tě ponouká žádost tělesná.« Ale zákon boží to zapovídá, říká: »Nesesmilnější!« — Opět jiná zásada světa zní: »Beť, nač přijdeš, pomáhej si, jak můžeš, třeba ze statku cizího.« Ale zákon boží staví se naproti, říká: »Nepokradeš!« — Opět jiná zásada světa zní: »Mluv proti bližnímu svému, co ti slina na jazyk přinese, třeba zjevnou křivdu a nepravdu.« Ale zákon boží praví opakně: »Nepromluviš křivého svědectví proti bližnímu svému!« — Zase jiná zásada světa zní: »Zalíbí-li se tobě cizí žena, a ty jí, proč by ses zdráhal zapřísti s tou ženou důvěrnou známost?« Ale zákon boží zavrhuje takové smýšlení, říká: »Nepožádáš manželky bližního svého!« — A zase jedna zásada světa zní: »Máš-li nepřítel, měj ho v nenávisti, nesmiňuj se s ním, msti se mu, jak můžeš.« Ale zákon boží velí naopak: »Miluj svého nepřítel, odpusť mu, modli se za něj, čiň mu dobře!«

Což tedy činiti, drazí v Kristu, když zásady tohoto světa nikterak se nesnášejí se zákonem božím? Budeme snad jako třtina větrem se klátící? Budeme snad usilovati, abychom sloužili Bohu i světu? Budeme snad poslušni zákona božího jen potud, pokud bychom nepohněvali světa? Odstup od nás taková dvojakost, polovičatost a nerozhodnost! Kdybychom se chtěli zalíbiti lidem, musíme říci se sv. Pavlem Gal. 1, 10., »Nebyli bychom služebníci Kristovi.« A se sv. Jakubem 4, 4.: »Kdybychom chtěli býti přáteli tohoto světa, byli bychom nepřáteli božími.« My náležíme jako lidé i jako křesťané celí, s celou bytostí, s duší i s tělem svému Bohu a Pánu. Proto se máme řídit v celém životě svým, vnitřním i zevnitřním, soukromém i veřejném, pouze a jedině zákonem božím a žádným jiným náhledem a ohledem.

Učme se této rozhodnosti zvláště od svatých a světic božích. Vezměme si za příklad jedinou sv. Bibianu, římskou pannu ze

čtvrtého století. Hle, vladař města Říma vším možným způsobem ji přemlouvá, aby se odřekla křesťanství a obětovala bohům pohanským. Sv. panna nechce. Tedy ji dává vladař do domu zlo-pověstné ženy Rufiny, aby ji svedla tato k porušení panenské čistoty, věda dobře, že kdo se spustí ctnosti, spustí se i víry. Rufina vynakládá vše, aby podryla ctnost sv. Bibiany: oplzlé řeči a písňe, nestoudné obrazy a knihy, nepočestné způsoby a skutky. Ale marné všecko její úsilí. Sv. Bibiana lne celou duší ke Kristu a raději se vydává v trýznění a mučení, než aby přestoupila zákon boží.

Buďmež i my věrni zákonu božímu při všech nástrahách a pokušeních zlého světa, a dobře nám bude za to, jak čteme na počátku žaltáře: »Blahoslavený člověk, který má zalíbení v zákoně Hospodinově; všecko, cokoli bude činiti, šťastně se mu povede nyní i v den odplaty boží.« Amen.

Kl. Markrab.

Neděle I. po Devitníku.

Trojí slovo boží.

»Simě jest slovo boží.« Luk. 8. 12.

Svět kořil se kráse herečky Pelagie, která žila v přepychu a smyslných rozkoších. Biskup edesský, sv. Nonus, kázal jednoho dne r. 454 na nádvoří chrámu sv. Juliana. Zatím nastal na ulici u chrámu nezvyklý hluk, jímž posluchači byli nemálo vyrušeni. Tam jela herečka Pelagie s komonstvem svým, a zástup zvědavců doprovázel ji. Seděla v nádherném úboru, usmívajíc se na ctitele svoje, a na věřící i biskupa popatřila s pohrdáním. Když poodjela, řekl sv. Nonus: »Jak líbila se vám Pelagie? Či nedotkla se krása a nádhera její srdce vašeho?« A když všichni mlčeli, žasnouce, co sv. biskup mluví, doložil: »Mnou aspoň pohnula ta osoba náramně. Kolik hodin vynakládá denně na výzdobu svého těla, aby se zalíbila hříšným lidem! A jak málo času věnujeme my křesťané duši své, abychom ozdobili ji ctnostmi a zalíbili se věčnému Bohu! Ó nás ubožáků! Nedbáme duše své a necháváme ji hynouti v nečistotě hříchů!« Následujícího dne v neděli kázal opět sv. Nonus. Kázal o soudu božím, o věčné odměně spravedlivých i o hrozných trestech, jež stihnou nekající hříšníky, kteří životem svým Bohu se rouhají a milosrdenství jeho nohama šlapou. Na kázání to přišla i Pelagie, nikoli z pobožnosti, ale ze zvědavosti a žádosti, aby lid se její kráse obdivoval. Ale tentokrát dotkla se jí milost boží. Kázání otfáslu srdcem jejím, tak že se chvěla hrůzou a zaplakala hoře. Pojednou stala se v ní podivuhodná změna. Psala sv. biskupovi, potom veřejně s pláčem vyznala hříchy svoje, byla pokřtěna, a po té jako kající hříšnice žila píšně až do své smrti. Památka této sv. kajčnice koná se 8. října. Tak působilo slovo boží na hříšnici. Kolikrát tak působilo na lidi a obrátilo je na pravou cestu! O slovu božím mluví Spasitel

v dnešním podobenství a o osudu, jaký se mu v srdcích lidských připravuje. Promluvme proto o tomto slovu božím, a to *trojím slovu božím: o svědomí, přírodě a zjevení.*

P o j e d n á n í.

1. Slovem božím v širším smyslu rozumíme každé zjevení nejvyšší bytosti lidem. První řeč, kterou Bůh v každém člověku mluví, jest hlas svědomí. To jest vnitřní hlas boží, který Bůh od přirozenosti do každého srdce vložil. Svědomí jest zjevení, které nám neodolatelnou mocí hlásá původce všech věcí, jeho svatost a spravedlnost a mravní povinnost naši vůči němu.

Jsoucnost tohoto zjevení jest skutečností, kterou již u dítěte a u všech národů, i u nejsurovějších, shledáváme; nebo sv. Pavel píše, že obsah zákona jest i pohanům do srdce vepsán, že svědomí jim o tom svědectví podává, a jejich myšlenky, které se vzájemně žalují a rozhrěšují.

Svědomí jest hlas boží v každém člověku, který k dobrému vybízí a před zlým varuje. Jest to páska, kterou Bůh člověka k sobě víže, a kterou ho pevně drží, když se člověk od něho odvrátil.

První řeč tedy, kterou k nám Bůh mluví, jest svědomí. Ale byt i tento hlas tak mocný byl, přece můžeme jej přeslechnouti, ano i potlačiti. Světský život a vášně jsou v mnohých lidech mocnější nežli slovo boží, které svědomím nazýváme.

Ano, člověk může svědomí přehlušiti a potlačiti; ale mnohdy přichází ohromnou mocí přece opět k vědomí a nepopřává klidu těm, kteří je chtěli potlačovati. Přichází k člověku v tichých hodinách v samotě, pobízí, varuje, byt i nadarmo. Proto shledáváme v naší době, v níž ryk životní tak mnohým nedopřává času, aby poslouchali první hlas boží, který ve svědomí s sebou nosí, shledáváme v této době mnoho lidí, kteří nechtějí býti o samotě. Bojí se svědomí, a proto spěchají od práce ku práci, od radovánek k radovánkám, od roztržitosti k roztržitostem.

Ale vášeň, která v době naší nejvíce k tomu vede, aby se svědomí potlačilo, jest lakota. Tato činí lidi namnoze nesvědomitými. Dopouštějí se největších podvodů, neštítí se nejkřiklavějších nespravedlností, války, vraždy, když se jedná o to, vyzískati peněz.

A přece ctí lidská společnost svědomí i za našich dnů, a nesvědomitým býti platí i u ní za největší hanbu. V pravdě svědomitým býti jest nejkrásnější vlastností člověka. Svědomitým býti u vykonávání všech povinností k Bohu, světu a sobě ctí člověka nejvíce. A každý člověk, vznešený nebo nízký, bohatý nebo chudý, má příležitost ukázati tuto krásnou cnost. A čím nižší stav nás a povolání naše a čím svědomitěji si vedeme, tím více platí nám pak slovo Spasitelovo: »Kdo nad málem byl věrným, nad mnohým ho ustanovím.«

2. Druhým slovem božím v širším smyslu jest viditelná příroda, neboť k nám velmi zřejmě mluví o jsoucnosti nejvyšší bytosti, o její všemohoucnosti, moudrosti a dobrotivosti.

Písmo sv. mluví na rozličných místech o zjevení božím skrze přírodu. »Nebesa vypravují slávu boží, a obloha hlásá dílo rukou jeho,« praví žalmista, a na jiném místě: »Chváliti mají Pána nebe a země, moře a vše, co v nich jest.« A dle chvalozpěvu tří mládenců v peci obnivé mají chváliti Pána všechna díla jeho: slunce, měsíc a hvězdy, vody rosa a dešť, oheň, bouře, zima, blesk, mraky, hory a doly, prameny a moře, ryby, ptáci a všechna zvířata.

Tak nám všechny bytosti, všichni tvorové, od nejmenšího k největšímu, v jistém smyslu hlásají slovo boží. Jsou vlastně výronem slova božeho, neboť slovo boží stvořilo nebe a zemi a vše, co v nich jest. Proto také mluví vše v přírodě, od slunce až ku písku, o Bohu, všemohoucím Stvořiteli.

Divy nad divy nahromadil Bůh ve svém stvoření; všude, kam hledíme, podivuhodné zjevy, v každém stéblu a v každé kapce vody.

A všechny tyto divy hlásají hlasitě moudrost a nesmírnost boží. Tak jest v přírodě vše kázáním, vše vybízí k uznání a uctění nejvyšší bytosti. A přece nechtějí tak mnozí lidé našich dnů i tomuto slovu božímu, i tomuto kázání rozuměti.

Lidé naší doby jsou zaujati pro přírodu jako nikdy dříve. Vše spěchá v létě na letní byt na hory a do údolí, k moři, do lázní, aby pookřáli po námáhách boje o život, a aby vyrovnali opět škodlivé vlivy kulturního života.

Ale jak málo je těch, kterým východ a západ slunce, nesčetné květiny v údolí, šumění moře hlásá Stvořitele!

Jak málo je těch, kteří nadšeně pozorují krásy přírody, vzdává čest Bohu! Mnozí spíše nevidí ve všech těchto dívech nic jiného než působení slepé přírodní síly a popírají jsoucnost osobního Boha, jehož jsoucnost jedině nám rozlušťuje divy a záhady přírody!

O tomto slovu božím v přírodě tak krásně pje náš básník Jablonský:

Mnohé knihy, synu milý,
zavedly již národy,
když se drze oddělili
od praktiky přírody.

Nevěť vše, co z péra vyjde,
k přírody rtům nakloň sluch;
v knihách mluví jenom lidé,
v přírodě však mluví *Bůh*.

3. Slovo boží v užším a vlastním smyslu obsahuje vše to, co nám Bůh zjevil skrze patriarchy, proroky a nejposléze skrze Syna svého Ježíše Krista a apoštoly.

Bůh nejen mluví skrze svědomí a přírodu k nám lidem, nýbrž i slyšitelnými slovy, která v ústa vložil lidem, které vnitřně nadchl, nebo, která sám v Kristu Ježíši nám hlásal.

Již ve Starém Zákoně vyžaduje Pán úctu k tomuto slovu. Tak hlásá skrze Mojžíše lidu israelskému: »Vstěpte slova má v srdce a duše své, a uvažte je na památku na ruce své a vložte je mezi své oči!«

Když již ve Starém Zákoně tak Bůh vybízel lidi k úctě slova svého, tím více to platí o slovu božím v Novém Zákoně, které Bůh sám mluvil v Kristu Ježíši, v kterém živé Slovo boží, druhá božská osoba se vtělila a mezi námi dlela.

O působnosti tohoto slova božího vypravuje nám Písmo sv. Praví: »Poselství, které skrze Krista ve svět přišlo, má sílu spasení učiniti všechny, kdo v ně věří.« A sv. Petr řekl k Pánu: »Ty máš slova života věčného.« A sám Kristus o svých slovech praví, že jsou stálejší a pravdivější než nebe a země: »Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.«

Dějiny křesťanské církve ukazují nám velikou sílu slov bohočlověka. Jeho slova zřítla pohanství s jeho modloslužbou a chrámy jeho; zahanbila vědu pohanských mudrců a kněží; zlomila moc římských světových císařů; zlámala řetězy otroctví, a učinila všechny lidi dítkami jednoho Otce, jenž jest na nebesích; přivedla svět v náboženském, mravním, společenském a duševním ohledu k výši, které dříve neznali, ba ani o ní potuchy neměli; dala milionům lidí útěchu v životě a sílu při smrti.

Nemáme také slova také my s největší úctou, láskou a radostí poslouchati a přijímati? Ne jako slovo lidské, nýbrž jako slovo boží přijímali je první křesťané, jak již sv. Pavel k Thessaloničtým píše: »Neustále děkuji Bohu, že jste hlásání slova božího přijali nikoli jako slovo lidí, nýbrž, jak skutečně jest, jako slovo boží.«

Slovo boží svět vykoupilo a bude svět souditi; zanedbávati je jest proto těžká zodpovědnost a nesmírná lehkomyšlnost.

A přece, jak se nakládá za dnešní doby se slovem božím! Jedni zanedbávají je úplně, po celý rok kázání neslyší; jiní je poslouchají, ale v srdci ho nepodržují, u jiných udušují je starosti, bohatství a rozkoše života. Jen jedna část přináší ovoce v trpělivosti.

Trojí jest hlas, kterým Bůh k nám mluví: hlas svědomí, hlas přirody a hlas zjevení. Tiše vybízí svědomí, silněji přiroda, nejsilněji zjevení. Zaznívá ve všech řečích a mezi všemi národy, a ovoce jeho lze viděti po celé zemi.

Blaze tomu, kdo těchto tří hlasů dbá, kdo stále dle svého svědomí jedná, kdo všude v přirodě působení vyšší bytosti poznává a radost má ze slova božího, jak je církev každou neděli hlásá!

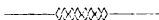
U něho hlas světa a ducha času bez výsledku dozní, a lákové volání lakoty, smyslnosti a pýchy života, jemuž tolik lidí dnešních dnů za obět padá, neoklame ho.

Křesťanský mudrc jeden pravil, že v soudný den vzduch navrátí všechna slova, k jejichž vzniku kdys pomáhal. Když uvážíme, že vzduch již dnes telegrafem a telefonem naše slova a naše myšlenky přes moře a země nese, shledáme, že tento výrok není tak nesmyslný.

Sám Spasitel praví, že budeme počet klásti z každého marného slova, které jsme promluvili; proč bychom také neměli počet

klásti z každého dobrého slova, které jsme slyšeli, a kterého jsme nedbali? Snad právě proto praví Spasitel v dnešním evangeliu — a tím chci skončiti: »Kdo má uši k slyšení, slyš.« Amen.

Hlavně dle Hansjakoba Jan Nep. *Jos. Holý* O. Praem.

Řeči příležitostné.

O spolku sv. Vincence.

(K třicáté ročnici konference sv. Vincence u sv. Štěpána v Praze
přednesl P. A. Ostréllík T. J.

Amen pravím vám: cokoli učinili jste
jednomu z bratří těchto mých nejmenších,
mně jste učinili. Mat. 25, 28

Nejmilejší v Kristu! Sešli jsme se, abychom zde před stánkem Nejvyššího a pod záštitou nejsv. Bohorodičky, jejíž milostný obraz od dávných věků zde trůní, důstojným způsobem oslavili třicátou ročnici konference sv. Vincence, která ve farnosti naší na počest sv. patrona našeho, prvomučedníka Štěpána, byla zřízena a právě letošním rokem dovršuje svoji pozeňnanou, třicetiletou činnost.

Předně tedy buďte vítáni upřímně a srdečně všickni, kdožkoli jste přišli, abyste účast brali na společné slavnosti i radosti. Vítání na prvním místě buďte vy, velectění a milí členové, příznivci a dobrodinci konference svatoštěpánské a spolku sv. Vincence vůbec; přišli jste, abyste vzdali Pánu Bohu, co mu patří: čest a slávu a díky za všechno dobré, jež Prozřetelnost božská za uplynulých 30 let způsobila obětavou činností vaší konference, zejména však, abyste též poděkovali za velikou milost a zvláštní vyznamenání, jehož se vám dostalo tím, že právě vám bylo přáno býti nástroji jejími ke konání tak záslužného díla. Vy radujete se dnes v Pánu, a my radujeme se s vámi a blahopřejeme vám všem z plna srdce, ale zejména ovšem těm mezi vámi, kteří jste již opravdovými veterány vincenciánskými a kteří jste stáli u samé kolébky naší konference a jí věrní zůstali po plných 30 let!

Ale neméně upřímně a srdečně buďte vítáni i vy ostatní, velectění hosté a přátelé drazí všickni, kteří jste taktéž zavítali sem, jednak abyste i vy osvědčili svoji vděčnost za všechno, co pro ty ubohé a chudé farního obvodu našeho za dlouhou řadu let vykonali naši obětaví a neúnavní Vincenciáni, jednak abyste se povzbudili i nadále a pokud možno ještě větší pozornost, účast, podporu a přízeň věnovali tiché sice a skromné, ale proto neméně bohubilé a záslužné činnosti jejich.

Vítání buďte všickni ve jménu Tě, kterou uctíváme jako Matku milosrdenství, a ve jménu Toho, který celý a všecek je milosrdenství a láska a jenž pravil: »Blahoslavení milosrdní, neboť oni

milosrdenství dojdou.« — »Amen pravím vám: cokoli učinili jste jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste učinili.«

Byl jsem požádán, abych o dnešní slavnosti promluvil několik případných slov. Činím tak rád, ze srdce rád, jelikož vím, že v poslední příčině nejedná se než o ty chudé Ježíše Krista, pro něž, tuším, hotov byl by jistě každý mluvit třeba i se střechy anebo na ulici. Ale dvojnásob rád tak činím, když vzpomínám, že členové Mariánské družiny to byli, kteří od samého prvopočátku v konferencích sv. Vincence tak četně a čile působili, a když zde spatřuji zešedivělé sodály Mariánské, kteří spolek sv. Vincence v Praze a zejména i tuto naši konferenci před 30 lety pomáhali zakládati. Vincencián a Mariánský sodál — toť rodní bratři a kdybych měl hodně názorně toto bratrství označiti, řekl bych že by nejlépe bylo, aby každý Mariánský sodál byl Vincenciánem a každý Vincencián Mariánským sodálem. Než to jen mimochodem.

Nuže, o čem budu mluvit? Přihlížeje více k praktické stránce dnešní slavnosti, umínil jsem si seznámiti poněkud zejména ty, kteří spolek sv. Vincence méně znají, předně s působností světce, jehož jméno nese, a pak se spolkem samým a jeho odvětvími čili t. zv. konferencemi, se zvláštním zřetelem na tu, která dnes slaví zde své jubileum. Božský Spasiteli, osviť nás a posilni nás! Sv. Vincenci, oroduj za nás! Maria, Krista Máti, rač nám požehnání dáti!

1. Oslavujeme třicetileté trvání svatoštěpánské konference sv. Vincence. Kdo že byl tento sv. Vincenc, jehož jménem honosí se náš spolek? — Málo slovy řečeno, byl to kněz-světec, světec-olbřím, který obrovským duchem svým a svým neméně velikým zlatým srdcem objímal veškeren svět a samojediný za svého života pro časné i věčné blaho člověčenstva vykonal více, nežli druhdy celé pokolení za jedno i více století. Pocházel sice jen z chudičké rodiny vesnické a svůj dětský věk strávil na platinách pasením otcovského stáde; a hle! z chudičkého pastýře měl státi se jeden z největších mužů v dějinách křesťanstva, nepřekonaný apoštol charity a nevystižný vzor milosrdné lásky. Byl rodem Francouz; světlo světa spatřil v druhé polovině XVI. století, a život jeho spadá v dobu, jejíž dějiny patří bez odporu k nejsmutnějším francouzské říše a střední Evropy vůbec. Smutný zajisté byl pohled na zemi prosáklou krví, prolitou v neblahých občanských rozbrojích a půtkách, na zesurovělý lid, na zuboženou církev, opovržené kněžstvo, slovem, na obraz mravní poruchy, skleslosti a bídy. A jako všude, tak i zde: za bídou a zkažeností mravní ihned v zápětí bída a úpadek hmotný. Bylo ovšem — jak kdosi podotýká — přáním královým, aby každý sedlák měl v neděli slepici v hrnci, ale bylo to jen přání, — veliká většina neměla ani suchého chleba a umírala hlady. A co nejhoršího, nikcho tu, kdož by na záchranu z všeobecné potopy poskytl pomocné ruky.

Ale Pánu Bohu čest a sláva! I zde osvědčilo se, že kdy je nouze nejvyšší, boží pomoc nejbližší, a že co nepatrné a slabé jest před světem, vyvolil Bůh, aby provedlo věci veliké. Právě když

spustlost, nouze a bída zdála se dostupovati nejvyššího stupně, posílá Prozřetelnost božská zuboženému světu na pomoc světce, jemuž byl nade všecko zákon lásky: »Milovati budeš Pána Boha svého nade všecko — a bližního jako sebe sama«. — Byl to Vincenc, který, když ještě pastouškem byl, věděl již, co to jest býti milosrdným a uměl poslední sousto od úst sobě utrhnouti, aby se s hladovým o ně sdílel.

Ký div, že když v muže dospěl a knězem se stal, za své největší štěstí pokládal, ba za doživotní úkol si vytknul, konáním skutků milosrdné lásky zachrániti kde koho jen možno od záhuby časné i věčné. Aby tedy v první řadě započal tím, co nejdůležitější, jme se nejprve sám neúporně apoštolovati ve škole, na kazatelně, ve zpovědnici, v kostele i na ulici, ve vesnicích i městech. A hle! Bůh žehná práci neúnavné, a brzy Vincenc nestačí již sám; proto přibírá si soudruhy, nejprve jen několik, potom celé legie, které sám vzdělává a poučuje, jak by plni moudrosti, horlivosti a milosrdenství měli pracovati o nápravě mravů a povznesení života právě křesťanského. Toť ona t. zv. kongregace Lazaristů, jím založená. A kdože spočte nescetné ty duše nesmrtelné, jež podarilo se zachrániti od smrti věčné pro život věčný těmto duchovním synům Vincenciovým za těch již uplynulých 300 let!

Nedosti na tom. Vědělť dobře moudrý světec, kterak bída mravní bývá přechozo jen smutnou výslednicí bídy hmotné, a rovněž že Kristus Pán, tento nejvznešenější vzor všech apoštolů, netoliko hříchů odpouštěl a cestu k nebi ukazoval, ale právě skutky tělesného milosrdenství k duším a srdcím cestu si klestil, ujmaje se opuštěných a nuzných. — A tak nebylo též lidské bídy, již za příkladem nebeského Mistra nebyl by uleviti hleděl věrný jeho následník Vincenc: žebráci a chudásové veřejní i skrytí; otroci, zločinci na galejích pracující, anebo i k smrti odsouzení; vězňové v dusných žalářích; nemocní, morem nakažení, choromyslní; osiřelé a spustlé dívky, ohrožené dívky: ti všickni a jim podobní v nouzi a bídě měli v plné míře zakusiti lásky jeho otcovského srdce.

Nestačilť ovšem ani tu opět sám; ale láska je vynalézavá, a ta vnuká mu, aby založil ústavy, bratrstva, družstva, spolky, jichž úkolem by bylo ujímati se ubožáků a starati se o prostředky na úlevu jejich bídy. — A víme-li dnes, co jsou asyly, špitály, nalezince, chudobince, útulny, sirotčince a jak se všecka ta útočiště lidské bolesti zovou, pak směle a podle pravdy vůči všem velebitelům t. zv. humanity můžeme prohlásiti, že všech více méně původcem a otcem je veliký sv. Vincenc.

A máme-li dnes milosrdné sestry, tyto hrdinky křesť. lásky, obětující s bezpříkladným sebezapřením zdraví, život a všecko ve službách neduživců, osiřelých, malomocných, hluchoněmých a slepých, a to i takových, jichž kde kdo se štítí: pak víme také všickni, že nebýti sv. Vincence, jejich zakladatele a duchovního otce, nebylo by ani těchto andělů křesťanské lásky. — A kolik bylo jich již taktéž za těch uplynulých 300 let!

2. a) V pravdě toť muž obrovského ducha, jak jsem již řekl, a ještě většího srdce, jehož Prozřetelnost božská použila, aby světu ukázala, co zmůže zákon milosrdné lásky tam, kde k nezištné obětavé práci druží se pokorná sice, ale při tom neoblomná důvěra v Boha, v jeho požehnání a pomoc!

b) Ký div, že ten, jenž tolik milosrdný byl, na konec sám též milosrdenství došel a netoliko milosrdenství, ale odplaty a odměny přehojné, že dokončiv svatý život svatou smrtí, stal se nejkrásnější ozdobou církve boží, jemuž ani bohaprázdná nevěra a spustlost nemůže odepřítí obdivu a úcty. — Když koncem XVIII. stol. za dob krvavé francouzské revoluce bohopustí rouhačové zuřivě potlačovali a ničili všecko, co připomínalo křesťanskou víru, hle! oni přece neodvážili se na Vincence; ba oni sami to byli, již na paláci krále Ludvíka XIII. sochu na počest mu postavili s nápisem: Vincencovi de Paula, francouzskému mudrci 17. věku. — Bylť ovšem Vincence více než mudrcem, byl světcem, byl milosrdným Samaritánem, jehož památka zůstane požehnána, dokud nevyhyne a nevymře v světě duch milosrdné křesťanské lásky! A díky Bohu, on nevyhynul dosud, on nevymřel, on žije, on působí vždy novou svěží a sobě vlastní silou, mimo jiné zejména též ve spolku, jenž jméno světcovo nese, ve spolku sv. Vincence.

— Co jest spolek sv. Vincence, jaký jest jeho původ a účel? — Již jméno samo nám dává tušiti, že to spolek řídicí se věrně zásadami a duchem našeho velikého světce, tedy spolek, který za účel si vytknul konáním skutků milosrdné lásky uctívati v chudých samého Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista. Založen byl r. 1833 v Paříži od vzorného učenice katolického a později profesora universitního dra Bedřicha Ozanama a hned při svém vzniku postaven pod ochranu sv. Vincence na znamení, že členové jeho chtějí věrně kráčet v jeho šlepějích a netoliko suad konati krásné a tklivé řeči o humanitě — lidumilnosti a dobročinnosti a povznesení strádajícího lidstva, ale *účinnivě* a skutkem aspoň zdáli následovati tohoto patrona křesťanské lásky. Bylo členů původně toliko 8 — samí posluchači vysokých škol. Avšak počet jejich rostl tak, že za nedlouho bylo potřebí zříditi více odvětví čili odborů se společnou ústřední správou. Uplynulo málo let a z Paříže rozšířil se spolek po celé Francii, ba již roku 1836 usadil se [pod záštitou sv. Stolice v Římě a sotva že minulo jedno desetiletí od jeho založení, již potkáváme se s jeho odvětvími v Anglii, v Irsku, Holandsku, Německu, Rakousku — slovem v celém křesťanském světě, tak že dnes není, tuším, křesťanského státu a většího katolického města, v němž byla by neznáma vincenciánská činnost. A jak obrovská byla a jest až dosud! V jediné Paříži na př. bylo již roku 1851 2000 Vincenciánů, kteří ročně navštěvovali a podporovali 5000 rodin s 20.000 příslušníky, tudíž neméně nežli jednu čtvrtinu všech chudých tohoto světového města. Roku 1895 rozdáno spolkem Vincenciánů na 10 milionů korun.

U nás v Čechách povstal spolek sv. Vincence v klášteře křižovnickém v Praze, na místech, kde naše milá blah. Anežka Č.

před 400 lety tolik dobrodiní prokazovala chudému lidu. Založil jej roku 1876 vdp. Josef Všečetka, člen křížovnického řádu, který až dodnes žije a po 32 letech dočkal se radosti, že vidí, kterak z nepatrného semene hořčičného, jím tehdy zasetého, vzrostl mohutný strom, který rozkládá dnes své větve daleko široko po celé vlasti české, a v jehož stínu útulku a zotavení nalézá ne sice množství nebeského plectva, ale ovšem sta a tisíce tvorů, obdařených nesmrtelnou duší, ubožáků na těle i na duši všeho druhu. Čítáť dnes spolek sv. Vincence v Čechách na 70 konferencí čili odvětví, z nichž více dvaceti působí v jediné Praze. — A cože vykonali Vincenciáni ve vlasti naší za uplynulá 32 léta? Ošetřovali a podporovali na 40.000 chudých a rozdali na jejich potřeby a vydržování na penězích, potravinách, obuvi a šatstvu na 2 miliony korun, nepočítaje v to ústav na Tejně, tak zv. Vincentinum, kde na 100 neduživců, nezbojitelnou chorobou postižených, nalézá doživotního ošetření a zaopatření. Mnohý asi žasne, slyše tyto číslice a vším právem, zejména uvážíme-li, že Vincenciáni ponejvíce nezámožní všecko to snesí anebo od jiných vyprosili, vyžebřali pro chudé Ježíše Krista a že při tom nikdy nezapomínali starati se o to nejdůležitější, totiž o jejich nesmrtelné *duše*. Jak mnohý z nich mohl by nám vyprávěti, kterak se mu podařilo skutkem tělesného milosrdenství, almužnou z lásky a s láskou křesťanskou udělenou obměkčiti i zatvrzené srdce, oživiti otřesenou víru, rozrušiti uhaslý již takměř plamínek lásky k Bohu i lidem, zachrániti před zoufalstvím a přiměti ubožáka po dlouhé době k usmíření s Bohem a navrátiti rozervanému srdci ztracený pokoj a mír — jednotlivcům i rodinám celým.

Mezi odvětvími čili konferencemi sv. Vincence v Čechách a v našem královském městě jedno z nejpřednějších míst stářím i působností zaujímá konference zřízená na počest sv. prvomučedníka Štěpána, patrona farnosti naší, jejíž 30. ročenku slavíme dnes. Založena byla 8. prosince roku 1877 o valné schůzi spolku sv. Vincence zvěčnělým, šlechtným lidumilem vdp. Fr. Schoenbeckem, ředitelem ústavu pro vzdělání učitelek u sv. Anny, který po více nežli 15 let až do smrti horlivě o rozkvět konference se staral a jeho památka proto požeňnána zůstane v dějinách farnosti naší. O horlivosti členů svědčí jejich příkladná obětavost; tak na př. jeden z nich — ještě dnes žijící — ošetřoval před lety jistého chudého ubožáka až v Motole a jsa sám jen dělníkem a nemaje kdy než v neděli, cestu půldruhé hodiny každou neděli k němu vážil, aby jej navštívil, potěšil, podpory poskytnul. Konference ošetřovala mimo jiné po dobu svého trvání na 1500 nuzných nákladem asi 28 000 korun a podporuje v posledních letech týdně 80 chudých, kterým o štědrém večeru dostává se pravidelně i vánoční nadílky. A což kdybychom chtěli oceniti ovoce činnosti její v ohledu náboženském a mravním! Nuže, k tomu nestačí odměřený čas a brání skromnost Vincenciánů, ale jistě v jasném světle ukáže nám to všecko kdysi věčnost. Podotýkám jen, že práce Vincenciánů našich je tím bohumilejší, šlechtnější a zásluž-

nější, jelikož neděje se s obvyklou reklamou, ale tiše, skrytě a skromně, bez řečí a hluku, z pouhé čistě, nadpřirozené lásky k Pánu Bohu a Pánu našemu Ježíši Kristu, kterého ctí v jeho chudých. Znáám Vincenciána, který po dlouhou dobu, ač řemeslník, až do Krče chodíval navštívit a podpořit ubohou stařenu; ne bez pohnutí vyprávěl, v jaké bídě a opuštěnosti na holé zemi ležet ji spatřil a jak ubohá se na jeho návštěvu těšila, když se jí postaral o slamník a vždy na posilu něco přinesl; když pak se blížila poslední její hodinka, postaral se, aby sv. svátostmi zaopatřena odebrala se na lepší věčnost.

A nyní řekněte mi, n. v Kr., kdož by uváživ to všecko, at Vincencián at Nevincencián, nepozdvihl dnes vděčně oči i rukou k nebi a nezvolal z hloubi duše a z plna srdce »Te deum laudamus« — Bože chváíme Tebe! Ano, Bože dobrotivý a milosrdný my všichni vroucím srdcem chváíme dnes Tebe a děkujeme Tobě za vše, co dobrého jsi způsobiti ráčil skrze tyto následovníky Tvé milosrdné lásky, at žijí dosud anebo odebrali se již k Tobě, a prosíme abys jim všem byl odměnitelem štědrým.

Jest mi zakončiti. A tu především ještě několik slov k Vám, milí velect. p. členové naší konference sv.-štěpánské. Přijmete i Vy naše vroucí díky; díky ode všech Vámi ošetřovaných vdov a sirotek a ostatních ubožáků, kteří dnes Vám volají tisící »Zaplat Pán Bůh«; přijmete díky od celé naší farnosti sv.-štěpánské, která ve Vás ctí své šlechetné dobrodince, jelikož co dobrého chudým jejím se děje, děje se jistě pro blaho a dobro farnosti celé a proto i my všichni připojujeme se k milým ošetřovancům Vaším a s nimi voláme: »Zaplat Vám Pán Bůh! K díkům přidávám úpěnlivou prosbu: zůstaňte i na dále a dokud vůbec Vám, Pán Bůh dopřeje života a síly pečlivými otci ubohým opuštěným pracujte i na dále pro ně v duchu sv. Vincence a šlechetného Ozanama, neboť zůstanete-li věrni jejich zásadám a jejich duchu, pak jistě vždycky požehnána bude činnost Vaše. — Ale i Vám děkuji všem, milí příznivci a dobrodinci naší sv.-štěp. konference, kteří jste svou štědrostí a láskou umožnili našim Vincenciánům, že mohli rozvinouti tak bohatou činnost, ale zároveň prosím i Vás, prosím ve jménu spolku, jež bohulibou působnost nyní asi lépe znáte, ve jménu sv. Vincence, jež jméno nese, ale ještě více ve jménu samého P. N. J. Krista: věnujte i do budoucna a pokud možno ještě více naší konferenci svoji účinnou podporu, ochotné spolupůsobení, lásku a přízeň.

Tam do pokladničky u sochy sv. Antonína můžete kdykoliv libo uložit pro chudé, jimi ošetřované své almužny a dárky: učinite tak, pokud prostředky Vám dovolují, často a rádi. A zejména dnes, v tento pro celou naši farní osadu památný den učinite počátek příspěvkem at malým, at větším, jak kdo může na oslavu sv. Vincence a z lásky k tomu, který nikdy ani písmene neodvolal ze svého příslibení: »Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou«; »Amen, pravím Vám: cokoli učinili jste jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste učinili«. Amen.

Kázání o čistotě.

Jak chrániti dětem čistotu ?

Vypukne-li někde dětská nakažlivá nemoc, hned zahájí se čilá činnost nemoc zažehnatí a nebo aspoň co nejvíce omeziti. To jest nejen chvalitebné, nýbrž i nutné. Ale nebezpečnější této nákazy jest pro dítě nákaza mravní, ohrožující tělo i duši, podlamující kořen života časného i věčného. Kdo by neschvaloval a si nepřál, aby tím více této nákaze se čelilo a zdravé, t. j. nevinné dítě před ní všemi mocnými prostředky se chránilo ? A komu má tato ochrana a péče více na srdci ležeti, ne-li rodičům, kteří jsou prvými a hlavními vychovateli a ošetřovateli dítěte ? A přece kolik dětí aspoň do 14—16. roku je dnes úplně čistých a nezašlešených nákazou mravní ? Kolik srdcí mateřských může v této věci zůstatí klidno, kolik očí mateřských slzou zármutku a bolesti nezvlhčeno ? Než jak málo rodičů vyhledává usilovně vhodné prostředky, jak málo jich dbá toho, kterak zachrániti děti od pokušení proti mravopočestnosti, aby zůstaly čistými a nevinnými na duši i na těle, jak je vésti, aby pokušení šťastně unikly anebo nad ním zvítězily !

Jsem přesvědčen, že je mezi křesťany málokdo, jenž by řekl, že postačí dávatí dítěti jíst a pít, dítě šatit a jen intelektuálně je vzdělávati ; to dítě má také srdce, i to má býti zušlechťováno a chráněno od zlého, od zkázy mravní. Jest tedy na snadě, že poučení, jak se má dětem chrániti čistota a nevinnost, nebude bez zásluh vzhledem ku štěstí jak dětí tak i rodičů.

1. Děti zachrániti od pokušení lze dvojím způsobem :

a) neznalostí věcí a otázek týkajících se původu lidského života, mateřství, zachování lidstva atd. ;

b) když už jim takové věci více méně známy jsou, případným působením na jejich cit a vůli.

Nejdřív toto dvojí krátce vysvětlíme :

a) *Neznalostí.* — »Ignoti nulla cupido,« říkali staří pohané. »čeho člověk nezná, po tom netouží, to ho neznepokojuje.« Ovšem chtějí-li rodičové, zvláště matka, aby dítě zůstalo v neznalosti, není to možno bez *zatajování*. Chci-li, aby děti neznaly ostrých nástrojů, kterými by se mohly říznouti, musím před nimi takové nástroje ukrývati, tyto jim nesmějí do rukou přijíti. Chce-li otec, matka, aby dítě ani myšlenky na takové věci nemělo, musí všechno, co by dítě k takovým myšlenkám vedlo, od něho *odvracetí* a pravdu o nich jemu zatajiti, na jeho otázky uspokojivě sice, ale enom vyhýbavě odpovídati.

b) *Působením na cit a vůli* dítěte tak, aby dítě všechno neslušné a nízké v ošklivosti mělo a ve všem napomenutímí rodičů se řídilo. Ale tento vliv na cit a vůli dítěte, záležející v tom, aby rodičové nitrem dítěte vládli, *není možný bez naprosté důvěry*. Nebo zda uposlechne syn otce svého, nemá li k němu důvěry a není-li přesvědčen, že to s ním otec co nejlépe myslí ? Zdali pak

se dá dcera od matky poučiti. říditi, když jí nedůvěřuje, když si není jista, že nechce než její dobro a prospěch? Proto, chce-li otec, matka a vůbec každý vychovatel u dítěte něco poříditi, musí se těšiti jeho *nezlomné důvěře*. Ale chtěti na jedné straně dítěti některé věci zatajovati a držeti je v neznalosti a na druhé straně chtěti zachovati si u něho pevnou důvěru a této využití k jeho vedení, *není spolu dobře slučitelné*, poněvadž *každé zatajování umenšuje důvěru*. A běda by bylo, kdyby dítě odjinud se dovědělo, co rodičové jemu zatajují: pak by podle svého slabého rozumu si myslilo, že jest od rodičů klamáno, a důvěra je tatam. — A nemůže se to snadno státi?

2. Co tedy dlužno činiti, aby dětem nevinnost zachována a uchráněna byla? Má se *zatajování* se strany rodičův a vychovatelův *úplně vyloučiti*? Na to odpovídáme: úplně vyloučiti ne, ale málo bude případů, kde by se *naprosté* zatajování doporučelo.

Zatajování jest dvojí: *negativní* a *positivní* Negativně (záporně) nějakou věc tají, kdo netázán o ní nemluví; pozitivně (kladně) věc tají, kdo otázán buď vyhýbavou dá odpověď nebo nedá odpovědi žádné. Positivním zatajováním jest rozhodně v nebezpečí důvěra. Dítě se ptá a vidí, že se mu něco tají, a snadno se může státi, že si to vyloží v neprospěch rodičův. Je však možno, že se tím dítě spokojí, je-li totiž *velice dobře vychováno*, a že skutečně pro neznalost zůstane klidným, požívajíc nerušeného klidu těla i duše po celý jinošský nebo dívčí věk, že žije takřka v ráji opodál zlého. Ale kolik je dnes takových dětí, synův a dcer?

Skrývání, zatajování *čiré pravdy* v tomto ohledu není též nedokonalostí: není to lež, nýbrž *sdílení pravdy v té formě*, která je dětem přístupna. Kdyby děti pojaly věc ve světle budoucího lepšího názoru, poznaly by to, co poznávají, když jim rodiče věc předkládají tak, jak je pro jejich chápalost uzpůsobena. Když se řekne choromyslnému nebo někomu, kdo má fixní ideu, něco nepravdivého, aby byl naveden k jedné správě, není to žádná lež. Na př. hypochondr si myslí, že má v žaludku pavouka; lékař ho dá uspati, jakoby jej chtěl operovati, a když se probudí, ukáže mu skutečně nějakého pavouka, kterého prý z něho vyňal; on tedy nemocného přivedl k tomu vědomí, že jest nyní zdrav, způsobem jemu přístupným.

Kdypak se doporučuje tato metoda k uchování čistoty a nevinnosti dítěte? když tedy je ani neposílají *do veřejné školy*, nýbrž vezmou mu spolehlivého *domácího učitele*, vychovatele, který je má stále na očích, bez něhož se nemůže dítě takoruka hnouti, nebo když je dají do některého *ústavu vychovavacího*, kde je dítě taktéž všude střeženo a hlídáno a kde ředitelstvo za to ručí, že dítě bude, co se toho týče, svědomitě opatrováno a vedeno (proto se dávají dívky do klášterů na vychování); ponechají-li si však dítě doma, když tak je vedou, aby se úplně isolovalo a odlučovalo od jiných a s nikým o ničem nemluvalo. Ale to budiž zvláště poznamenáno, ač se rozumí samo sebou, že toto jen tehdy

prospěje, když má dítě *pevný mravní základ*, když se bojí a střeže hříchů.

Tedy jen v málokterých případech dosáhne se zatajováním choulostivých věcí toho, čeho se dosíci chce. Možny jsou ovšem i *nedovolené způsoby* uchovávaní dítěte v *neznalosti*: na př. maminka navede synáčka, aby byl udavačem, by všecko, co by jiní tajného spolu rozmlouvali a kutili, panu učiteli udal; to se ovšem asi také ničeho nedoví, i když se s takovými stýká, kteří už to znají; tací se ho budou střežiti a míti se bedlivě před ním na pozor. Však tomuto dítěti se velmi snadno naskytnou otázky, které je budou, jestliže se rodiče nebo vychovatelé právě odpovědi vyhnou, znepokojovati a drážditi, zvláště když soudruh mu řekne: »To ti nepovím!« Dítě bude lačněti a žízni, aby chtivost svou ukajilo. *Nebezpečí je tu patrné*. Již z toho ohledu takový způsob zatajování nelze schvalovati.

Mimo vytčené případy je pozitivní zatajování vůbec nebezpečno, poněvadž by se jí mohla podkopati důvěra a toho následkem mohlo by se dítě svést k tomu, aby se domáhalo pravdy a vysvětlení způsobem nedovoleným.

Negativní zatajování není na újmu důvěře. Dítě se neptá; nikdo mu tedy — jak by si ono jinak myslelo — nelže. Ale i tu nastává přísná povinnost dítě poučiti a dále věci netajiti ani negativně, jakmile dítě přijde do okolností, kde by se mohlo o těch věcech dověděti z úst nepovolaných, nepřipraveno a neobrněno, ale rozčleno, vzrušeno a podrážděno.

3. Pravím: »*přísná povinnost*«. — Či není povinností rodičů odvrátiti od dítěte všecko, co by jeho drahým klenotem, nejkrásnější ozdobou, ano štěstím časným i věčným otřásti a je ohroziti mohlo? Či má míti dítě ve všem možném dobrého učitele a jenom v tomto má býti *ponecháno náhodě* nebo dokonce *nepovolaným a nebezpečným* učitelům? Má býti upozorňováno na nebezpečí a úskalí, které hrozí zdraví těla jeho, a na nebezpečí, které ohrožuje i duši i tělo, upozorněno býti nemá, tu má tápati ve tmě a temnotě? A poněvadž je to, jak každý nahlédnouti může, přísnou povinností rodičů, jichž hlavním úkolem je péče o vychovávání dětí, dlužno je na tuto povinnost upozorňovati.

Pravím dále: přísná povinnost »*rodičův*«. Ovšem není-li rodičů nebo jsou-li rodičové tak *hrubí a nízcí*, že by to bylo pro dítě neštěstím, kdyby je měli poučovati, nebo není-li mezi rodiči a synem či dcerou *důvěrného* poměru a konečně hrozí-li dítěti nebezpečí a jedná-li se o to, aby lidský tvor zachráněn byl *od zkázy*, zoufalství a poblouzení, mají tento úkol poučení převzítí zástupci rodičů, vychovatelé nebo jiní, kdo jsou dětem blízcí. Každý vychovatel a přítel dětí je tím více uschopněn pro tento úkol, čím otcovštěji neb matefštěji s dítětem smýšlí a čím lépe se *pro poučení připraví*. Za obyčejných okolností je to však věcí rodičů a ne někoho jiného, jako na př. školy, kostela už docela ne! Věřně nemohl by poctivý člověk o tom mluvit, aniž by hrubým

způsobem urazil stud. Škola a kostel vědění to více méně již předpokládají a varují případným způsobem již před poklesky a hříchy.

Sdělení těchto věcí jest eminentně *důvěrné*; proto se má dítě také *důvěrným způsobem*. Ale mezi kým jest a má býti nejdůvěrnější poměr? Zda ne mezi dítětem a rodiči, zvláště mezi dítětem a matkou? S rodiči má dítě všecko společné: příbytek, stůl, žití; s rodiči nenuceně rozmlouvá, veselí se, baví, s rodiči sdílí radostné i smutné. Rodiče, zvláště matka, dítě své také nejlépe znají; matka zná nejlépe jeho náklonnosti dobré i zlé, směr tužeb jeho; proto také rozumná a zbožná matka nejlépe a nejsnáze vystihne, jak má poučiti dítě, kolik mu sděliti má, kterými slovy, jakým způsobem. Z úst mateřských přijme to dítě jako vzácné, důvěrné sdělení a jako takové chovati bude, zvláště upozorní-li je matka slovy: »Co jsem ti řekla, je důvěrné sdělení, máš je ode mne jako od své matky, nikoho se na to více neptej, s nikým o tom nemluv! Když budeš něco takového chtít zvědět, přijď ke mně!« — Důvěra plodí důvěru: dítě tím důvěrněji, srdečněji přilne k matce, k rodičům.

4. Někteří rodičové se s tím dětem *tají*. Proč? — »*Nám to také rodičové neřekli*« — namítají — »a také jsme na to přišli.« Ale zdali bez pohromy pro čistotu, to nepraví; a kdyby i šťastně bez následků se byli o tom dověděli, zdaž tomu bude tak i u jejich dětí a zdaž je to obyčejný případ? — Jiní rodičové zatajují to ze *sobeckých důvodů* a úmyslů. Tu je pak baví, když dítě by rádo něco takového zvědělo a neví si rady, nebo když jiným nerozumějí. To není výchova! — Avšak i dobré matky mívají v tom obtíže: »*Něco takového dítěti sděliti!*« praví s úžasem. — Vědění o tom není samo sebou nic zlého: Pán Bůh také všecko ví, i všecko zlé, a jest nejsvětějším, poněvadž zlé nenávidí. Jedná se jenom o to, aby dítě o tom *tak zvědělo*, aby se zlého a hříšného chránilo a úskalí a nebezpečí varovalo. Nebezpečím však pro ně jest, doví-li se to cestou nedovolenou při zatajování rodičů; pak se toho také sotva bude chrániti. »*A což nestačí tu mravní cit a stydlivost?* Nesluší se dáti přednost dětinské naivnosti, která činí dítě tak šťastným před poznáním těchto věcí?« tážou se jiní. Již jsme řekli: leda v tom případě, není-li ohrožena tím, že dítě pozná to cestou nepatřičnou, hříšnou. »*Mně v tom brání mateřský stud,*« vymlouvají se opět jiní. Jinému v tom stud brániti nemá? Kdo pak má důvěrně a při tom vážně promluvit s dítětem, ne-li ta, která dítě pod srdcem nosila, které dítě od prvního okamžiku svého žití nejněžnějším způsobem přináleželo, ke které také se vším, co v duši jeho se děje, spěchá a v níž vidí celý svůj svět? Kde se jedná o *povinnost*, t. j. o to, aby zamezena byla zkáza, tam *nesmí překážeti stud*; ovšem k něčemu je při tom dobrý: dá totiž slovům patřičnou formu, patřičný výraz. Jaká by to byla matka, která by pro rozpaky, pro nepohodlí, pro nepravý stud neobrněla včas dítě své proti tak vážným nebezpečím a pokušením? Jak by mohla taková matka jednou říci

před soudcem věčnosti: *„Já jsem všechno učinila, abych zachránila ty, které jsi mi dal, pro čas i věčnost?“*

Je to tudíž *přísnou povinností rodičů*, především matky, aby dítě případně o věci této *poučila*. Otázka může býti jen: *kdy to zjeviti?* Rodičové mají býti jistě první, kteří to dětem oznámí. Kdy tedy asi? Jistě, když se dítě ptá, nebo, nevyhoví-li mu v tom rodiče, zeptá se jiných; rodičům však více méně se odcizí, a sotva se jich už bude ptáti, a tak vlastní rodičové velice nesnadno budou je moci vychovávat v čistotě. A jak mu to poví zpravodajové nepovolání? Jistě ne jemným, povznášejícím a nadpřirozeným způsobem, ale způsobem hrubým, nízkým a rozrušujícím. A kdy mu to mají rodičové zjeviti, neptá-li se? To s určitostí pověděti nelze, to není u všech dětí stejné.

To závisí na tělesných i duševních schopnostech dítěte, na způsobu žití, na stycích rodinných s ostatním světem, na obydlí. *„Raději však o rok dříve než o hodinu později.“* Rozhodně se nemůže čekat, až dítě na takové věci nemyslicí bude poučeno nějakým nezbedou a bude na to mysliti. Ostatně že dívky ve věku 8—10 let, ba někdy ještě dříve, poznaly ledaco, o čemž, když jim rodičové nedali včas poučení a výstrahy, tajemně jednájí se svými staršími a obeznalejšími soudruhy a což záhy zpracovávají si v malém světě své živé obraznosti, jest zajisté známo.

V některých zemích, jako ve Španělsku, jest to obecným zvykem, že matky netrpí u dětí *již od malička* žádného tajnostkářství, co se týká mateřství, nýbrž oznámí je dětem jako přirozenou nutnou a všeobecnou událost tak přiměřeně, že nemůže vzniknouti u dětí žádné podráždění z tajnostkářství a chtivosti. To je naprosto jisté, že je to neskonale lepší ano nutné, aby rodiče předešli v této věci poučovatele nepovolání a skytli dětem poučení neškodného, rozvázného, dětem přiměřeného a zachovali si tak u dětí pevnou důvěru.

5. Než ještě jedna otázka. Dosud šlo nám o to, jak zachovává nevinným dětem čistotu. Ale *co s dětmi zkaženými*, kde totiž co se týká sdělení těch věcí, buď si rodiče dobře nerozvážili a dítě hrubým způsobem pohoršili anebo kde to nemístně a *nesprávně* zatajili? — Jsou ovšem ještě jiné děti zkažené, kde totiž rodiče sami nemají zájmu o nevinnost dětí, nebo dokonce pozitivně přímo je svádějí k neřestem, nešťastní rodičové! — ubohé dívky! — ale o těch zde nemluví. Co tedy s pokaženými dětmi? Mnoho závisí na letoře, na přirozené povaze takových dětí. Některé se získají ustavičným zaměstnáváním, což ovšem je pomůcka málo praktická, protože stále pracovati dítě přece nemůže a rodiče mu také nedají stále pracovati, i kdyby mohlo, poněvadž je příliš milují; některé snad beze všeho na to zapomenou, když se jim nebude skýtatí příležitosti, když se upozorní na zhoubné následky a pod.

Ale *předčasto* bývá zkáza mravní mráz na kvítek čistoty: jest po kvítku! — Co si tu má starostlivá matka počítí, vidouc dítě hynouti? Už nic nepomáhá její napomínání, nic nepomáhá před-

stírání zlých následků, už nemá původního vlivu na srdce dítěte. Kdyby si oči vyplakala, kdyby jí srdce puklo, nic to nepomáhá. Cit smyslnosti v dítěti probuzený je příliš mocný, dítě nevěří, že jej má a že jej lze potlačit. Dítě je zkaženo : je po kvítku ! Navždy ? Ach kdyby každé dítě, v jehož vychovávání k čistotě matka pochybila, mělo býti navždy zkaženo a mravně nenapravitelno, kolik by bylo těch čistých ? Proč není taková zhoubnost ? Proč se přece mnozí napraví ? Ještě jsou tu *prostředky k nápravě* ! Jednak *manželství* dovede zlou žádostivost krotiti a proto, čím dříve se uzavře, tím lépe, i když je to spojeno třeba s nesnáze. Ovšem vždycky se také se sňatkem u takového dítěte dobře nepochodí ; pak nej-mocnějším prostředkem k nápravě je *modlitba matčina*. Sv. Monika na př. podle doznání samého Augustina vyprosila tomuto nápravu z poblouzení vroucí modlitbou. I když Bůh nedá matce daru takového rozumu, aby *vychovala* dítě *správně*, dá jí vždycky tolik milosti, aby mu mohla nápravu, po případě i ctnost *vyprositi*.
»Proste a bude vám dáno !«

P. J. Rybák T. J.

Příklady.

11. *Dobrý příklad — tiché kázání*. »Tak svět světlo vaše před lidmi, aby viděli skutky vaše dobré a chválili Otce vašeho jenž jest v nebesích,« pravil Spasitel. Mat. 5, 16. Krásnou ilustraci k těmto slovům podává *obrácení* protestantského velčího *plukovníka burského* dobrovolného sboru *Adolfa Schiela*, *) který před několika roky složil v bavorském lázeňském městě Reichenhallu v nemocnici vyznání víry římsko-katolické. A co bylo příčinou toho jeho kroku ? Ani agitace, ani touha po zisku, ale hluboké vnitřní přesvědčení a upřímná láska k naší sv. církvi. Plukovník Schiel po léta pozoroval záslužné a obětavé působení bílých otců a jiných missonářů v Africe, seznal jejich kulturní činnost, sám na sobě se přesvědčil, že katolické jeptišky mnohem pečlivěji a svědomitěji nemocné ošetřují než kterékoli jiné opatrovnice nemocných. Schiel dobře postřehl u dobrých katolíků život dle víry a jejich *příklad mocně ho vábil*, takže si přál státi se katolíkem a jako katolík zemřel.

*) Jeho paměti pod názvem »23 let bouře a slunečna v jižní Africe« v překladu Dra. Jiřího Gutha vydala Unie v Praze r. 1903.

LISTY VĚDECKÉ.

Rodina v státě budoucnosti.

Na základě pojednání v časopise *Stimmen aus Maria-Laach* přednesl v organisaci vyšehradské **Josef Kyselka**.

III. Domácnost.

O otázce, bude-li v socialistické společnosti budoucnosti možno udržeti individuální hospodaření čili individuální domácnost čili nic, v poslední době byly vedeny živé spory, jež nám otvírají zajímavé rozhledy v sny o budoucnosti u socialistů, zvláště pak u socialistek.

Fr. Engels předpověděl bez okolků, že v budoucnosti domácí krb zmizí. »Jakmile prostředky produkční přejdou v společný majetek, pak jednotlivá rodina přestane býti hospodářskou jednotkou v společnosti. Domácí hospodářství promění se v společenskou výrobu.« Protož také zcela důsledně žádá, by opatrování a vychovávání dítek bylo »veřejnou záležitostí«.

Jako obyčejně, vyslovil se *Bebel* zcela otevřeně o této otázce. Žena má býti v budoucnosti zhola zproštěna otroctví v domácnosti. Poukazuje na severoamerická města, kde již nyní mnohé bohaté rodiny nemají vlastní domácnosti, nýbrž v hotelích se stravují. »Tam nahlédli,« dí dále, »že jest to nejen namáhavé a zdlouhavé, ba ani pro měsíc výhodné, jestliže žena sama ještě chléb peče, pivo vaří (!); tam mají i to za zbytečné, aby žena sama ve vlastní kuchyni vařila. Ústřední kuchyně družstva pro opatřování pokrmů, jsouc opatřena všemi možnými stroji a pomůckami, nahradila soukromou kuchyni; ženy družstva stídnají se ve službě a pokrmy se upravují levnější a chutnější, změna jest větší a veškerá úprava nevyžaduje tolik namáhání. Pak samo sebou jde na ruku, že není nic bližšího, než aby se vedle ústřední kuchyně zařídila ústřední prádelna se sušírnou pro obecnou potřebu; dále s ústřední kuchyní aby se spojilo ústřední vytápění, vodovod se studenou i teplou vodou, a množství obtížných a času potřebujících prací bude uspořeno.«

Bebel měl jen ještě přidati ústřední ložnici a socialistický klášter byl by hotov. Ale při všem tom nelze nepoznati, co by

žena získala tím, že by byla své domácnosti zproštěna, když by za to musila býti zaměstnána v ústřední kuchyni. Kdo pak bude dodávati všechny potřeby do této kuchyně? Která pak žena povede správu a bude ustanovovati pořad a zaměstnání? Kdo pak bude rozhodovati, co a jak se má vařiti? Tak hladce by vše v té kuchyni neběželo, jak Bebel si myslí. Než slyšme dále.

»Tedy vývoj našeho společenského života nenese se tam, bychom ženu uzavřeli do domu a ke krbu, jak se líbí našim horlivcům pro domácnost . . .«, nýbrž on žádá, aby »žena vystoupila z úzkého kruhu domácnosti a měla plnou účast na veřejném životě.«

»Žena v nové společnosti jest společensky a hospodářsky úplně samostatna, není ani v nejmenším podrobena vykořisťování; stojí naproti muži jako žena, jako jemu rovná, a jest paní svých osudů; žena si volí pro svou činnost takové odbory, které vyhovují jejím přáním, náklonnostem a vlohám a jest činnou za stejných podmínek jako muž. Žena ráno pracuje jako dělnice v nějakém průmyslu, bude v jinou dobu denní vychovatelkou, učitelkou, opatrovnice; jindy bude praktikovati nějaké umění neb bádáti ve vědě, a opět jindy bude zastávati nějaký správní úřad. Žena bude studovati, bude pracovati, bude se bavit neb užívati se sobě rovnými nebo s muži, jak se jí bude líbiti neb jak se jí příležitost naskytne.«

Jest zřejmo, že dle Bebela u ženy budoucnosti nelze více mluvíti o rodinném životě.

Jako Bebel jest i *Stern* toho názledu, že v společnosti budoucnosti žena nepovede domácnosti.

Po rozumu *Lily Braunové* lze vdaným dělnicím jen tehdy pomoci, najdou-li se cesty a prostředky, aby byly prosty domácího hospodaření.

K těmto prostředkům patří společenská domácnost, jež má zatlačiti marnotratné vedení domácnosti v malém. Také *Braunová* jako Bebel poukazuje na Ameriku. »Zajisté spočívalo to v nutném postupu vývoje, nastoupí-li společenská domácnost na místo soukromé domácnosti, jež sama sebou jest věcí, jež se přežila.« Soukromá kuchyně nahradí se ústřední kuchyní. »Ústavy, asi jako jest berlínská ústřední společnost pro čištění, jež propůjčuje své zřízení k různým domácím pracím po hodinách, nebo jako jsou ústavy pro čištění oken, klepání kobereců, budou se vždy víc a více rozšiřovati.«

Kautský míní: »Hospodářský vývoj nese se tím směrem, aby práce domácího hospodaření jedna po druhé přecházela v práce zvláštních industriálních závodů, by žena stávala se z dělnice v domácnosti dělnicí ve velkých závodech.« Tím bude žena hospodářsky muži na roveň postavena, »bude jeho svobodnou družkou, prosta nejen *otroctví v domácnosti*, ale i *otroctví kapitálového*«.

Jak uvedení socialisté, tak i mnozí jiní, ba největší jich počet přimlouvají se za odstranění soukromé domácnosti. Vedle

nich běží jakýsi spodní proud, který se staví tomuto směru na odpor a chce domácí krb udržeti, a Lily Braunová praví o nich, že v nich vězí posud »starý zpátečnický šosák«.

Takovým šosákem zdá se býti i jinak vynikající vůdce belgických socialistů *Vandervelde*, jenž na kongressu v Bruselu roku 1891 se sice zastával úplné rovnosti žen, ale přál si, by bylo vysloveno, »že první povinností ženy jest, *aby žila pro domácnost*«. Však nad tím povstal tak veliký odpor zvláště se strany německých socialistů, že uznal za dobré ještě týž den prohlásiti, že on, pokud se týče ženské otázky, nemá jiných náhledů než jeho druzi.

V nejnovější době vyslovil se již shora uvedený říšský poslanec *Edmund Fischer* o emancipaci žen a nazval ji »nepřirozenou« a tudíž »nemožnou«. Po jeho rozumu rodinná domácnost se zvláštním hospodařením musí a bude vždy dále trvati. Po jeho rozumu není možno, aby byla žena domácnosti zproštěna, nechce-li se zavésti *násilně kasárnictví*. »Z desíti žen devět,« praví on, »dává přednost »domácnímu otroctví« před odbornou prací mimo dům. Ženy jen tenkrát opouštějí svůj dům, jsou-li *nouzi* k tomu dohnány.«

S jakousi škodolibou radostí odvolává se na samého *Kautského*, který chce ženu domácího otroctví zbaviti, ale nevolky musí sám přiznati: »Nikde nemůže se žena co do osobnosti své tak volně a zúplna vyvíjeti, jako ve své domácnosti, již může volně zdobiti a upravovati, nejsouc při tom omezoována jinými ohledy než hmotnými, v níž může volně žiti svým milým, svým přátelům, svým knihám, svým myšlenkám a snům, svým vědeckým a uměleckým pracím. Manželství, založené na individuální lásce pohlavní, potřebuje taktéž své vlastní domácnosti, aby obstálo.«

K těmto slovům *Fischer* poznamenává vším právem: »Aby se takováto domácnost udržela a příjemnou učinila, jest při nejmenším třeba tolik práce ženy, kolik se jí vyžaduje u muže v práci z povolání.«

»Vývoj nenese se směrem k parním kuchyním a velikým ústavům pro krmení, nýbrž spíše naopak. Vypravuje-li se, že v New Yorku a jiných velkých městech amerických jsou veliké společnosti pro domácí zaopatření, pak tu jde o jakýsi druh rodinných hotelů, jež rodinám v nich stále bydlícím — jež mají zajisté i veliké příjmy — veliké pohodlí poskytují a tak *četné služebnictvo dodávají, že zajisté více žen v takovémto hospodářství jest zaměstnáno, než jich tam bydlí*. Ale soukromá domácnost trvá přece ve své hlavní podstatě.«

Fischer měl ještě dodatí, že tyto americké hotely pro rodiny jsou na zcela jiných základech zbudovány, než by byly zamýšlené socialistické společné domácnosti. Hotely ty jsou soukromé podniky, jež soukromé jmění předpokládají, jež mají veliký zájem na tom, by své zákaznický co nejlépe obsloužily, a mohou jim dáti k ruce četné služebnictvo na *mzdu* zjednané. To vše by odpadlo v společnosti budoucnosti.

Mimo to poznamenává Fischer velmi správně: »Vůbec vidíme, že člověk se snaží, by unikl bytům kasárnickým, aby bydlil, pokud to jen možno jest, v malém domě, vile, nejráději sám se svou rodinou, i kdyby při tom musil se zřici vodovodu na studenou i horkou vodu, plynu neb elektrického světla a jiných pohodlí. Sami socialisté a emancipované socialistky podávají doklad tohoto přirozeného lidského snažení a této potřeby, přičiňují se, aby měli klidné hnízdečko se svými milými, aby žili docela šosácky, maloměstsky všem hospodářským společnostem, parním kuchyním a dětským opatrovnám na vzdor; pěkně muž a žena se svými dětmi. *K vlastní domácnosti patří také dnešní způsob rodiny.* Všechny změny, jichž tento způsob života vývojem výroby, vyšší vzdělaností a socialismem kdysi snad dojde, mohou jen v tom spočívat, že budou některé práce ženě odňaty, že jí bude práce usnadněna; *ale jednotlivého domácího hospodaření a tím rodiny nebudou s to odstraniti.* Podstatou otázky ženské pro ženy *dělníků* jest nejistý a skrovný výdělek jejich mužů. A stane li se to, co Kautský navrhuje, že *nazejtří po revoluci* mzda bude dělníkům zvýšena dvojnásob neb trojnásob, pak nepůjde více ani jediná vdaná žena do továrny, aniž bude žít pro nějakou odbornou práci, pak nebude dosažena emancipace ženy od muže, nýbrž pak přijde něco zcela jiného: *žena bude vrácena rodině.*«

To jsou zajisté myšlenky, jež zasluhují uvážení. Ale nejsou socialistům po chuti. Fischer páchl svými úvahami do vosího hnízda a bývá za to co nejostřeji napadán, a to zvláště od socialistických žen. Rozhořčeně odmítají to od sebe, aby byly opět na dům upoutány. Mezi ně patří i paní *Adams-Lehmanová.*

Tato paní jest též toho rozumu, že socialismus osvobodí ženu od otroctví v domácnosti a vytýká mužům neznalost ženského ducha i sobectví a dť: »Kdyby měl muž jen o zrnko více poznání, chápal by, že zralá žena jinak nemyslí, necítí a nejedná než zralý muž; že rozdíl v pohlavích jsou jen *rozdíly vychováním* způsobené; že v ženě jest táž touha, jako v muži, po činnosti, po volnosti, po nových cestách, po vyžití vlastní podstaty, po práci společné na luštění záhad světových. Viděl by, jak ženu, jež se dnes dobrovolně v domě uzavírá — přece při každém kroku *pronásleduje touha po světě mimo dům.*«

Tato poslední slova zasluhují uvážení. Poznáváme z nich, že to nejsou klidné a rozumné úvahy o blahu dítek, rodiny a společnosti, jež jsou podkladem hnutí emancipačního přemnohých žen, nýbrž zřívavá touha po světě mimo dům, bažení po volnosti, po nových cestách, po »vyžití« neb jak jiné praví »po prohloubení« vlastní bytnosti. Dobře si všimněme, že zde není řeči o ženách svobodných neb které jsou samostatné. My zde mluvíme jen o ženě provdané, jejíž přední a hlavní působení jest v rodině a do ní patří.

Na štěstí jsou ještě mnohé křesťanské ženy, kterých tato touha po světě netrápí, které se docela šťastnými a spokojenými cítí ve svých domácnostech a odtud svou tichou blahodárnou čin-

ností vylévají nejhojnější požehnání na společnost. Tato *zžíravá touha po světě jest znamením novodobých, emancipovaných žen*, jež odvrhše křesťanství, s ním ztratily i veškerý kompas svého života a nyní jsou hnány neklidným zimničným chvatem a touhou po novotách, po využití své osobnosti a svrzení jakéhokoliv pouta.

Než vizme dále, jak zamýšlí paní Adams-Lehmannová ženu osvoboditi? Krátce řečeno: *Domácím otroctvím muže*: to jest, muž bude pak nucen, aby ostarával domácnost zároveň s ženou. Tomu se nyní muž vzpouzí z části proto, že jest prací přetížen, z části pro své pohodlí a pro svou lenost. Žena nese břímě, jež patří něsti z části i muži. Muž musí v domácnosti vypomáhati jako žena. Ovšem že i ona těší muže vyhlídkami na společné prádelny a kuchyně. O těchto praví: *Maloměsták hrozí se kasárnické kuchyně*. Tím si hlavu nelámu. Jednu věc vím zcela jistě: budoucí žena, jež bude vaření považovati za jedno z nejvznešenějších umění, ta odmítne to od sebe, aby toto umění provozovala s nedostatečnými prostředky, a budoucí muž odmítne to od sebe, aby se spokojil s dnešním žrádlem pro hady, a na místě toho bude míti výtečnou krmí, jež mu bude po ruce, jen když se vše poněkud zorganizuje. *Domácí krb jest odsouzen*. Jak veliká budou ta společná kamna, budeme-li jísti mimo dům aneb dáme-li si jídlo přinéstí domů, to ovšem posud *nevím* a také se o to *nestarám*. Mně stačí to přesvědčení, že to dnešní nehosподаření a plýtvání časem i hmotou nemůže věčně trvati.

Škoda, že paní Adams-Lehmannová nevyslovila se podrobněji o těchto společných kuchyních. Zapomněla dáti odpověď na četné a důležité otázky, jako: Budou-li kuchyně obecní a bude-li se v nich vařiti pro veliký počet osob, pak bude zajisté i obec do dávatí materialie, personál, stavěti kamna a ustanovovati, co a jak se má vařiti. Budou-li to soukromé kuchyně jen pro několik rodův, jest otázka: Kdo opatří kuchyni, kolik musí každá rodina dodati, kdo bude říditi kuchyni a kdo bude určovati druh a míru jídel, čas k obědu, kdo bude práci na různé rodiny rozvrhovati? Obtíž, aby se tu udržela shoda a všem rodinám se vyhovělo, bude zajisté větší, než paní Adams-Lehmannová si představuje. Bude-li každá rodina jísti doma, nebude to nijak snadnou věcí jídla za tepla domů donášeti a zbytky s nádobím zpět vraceti, zvláště nebude-li rodina zcela na blízku kuchyně bydleti. Ale bude-li se jísti hromadně, pak nelze býti více řeči o rodinném životě, neboť otec i matka musí býti zaměstnáni mimo dům v službách celku.

Také *Oda Oldenbergová* jest velmi nespokojena s požadavkem Fischerovým, by žena byla opět zapřažena ve jho domácnosti. Poukazuje k tomu, že v budoucnosti opatrování domácnosti bude mnohem snadnější a jednodušší dokládajíc, že *ona bude s to domácnost za půl hodiny v pořádek uvésti, jen když bude použito demokraticky pracovních sil muže a dítěte, jež zasvětilo do tajemství, jak se slele postel*.

Máme-li zřetel na zásadu, že všichni mají zhola stejná práva, jak to hlásá socialismus, jest demokratické upotřebení sil mužových

při stlaní postelí, metení, prášení a mytí atd. zúplna důsledné. Však co tomu asi muži řeknou, to jest jiná věc. Byla by to zajisté pěkná podívaná viděti, jak na př. socialističtí vůdci jako Bebel, Adler, Soukup na zcela demokratickém základě každý den po nějaký čas postele stelou, košile perou, hrnce myjí, šaty klepou atd. Než při tom třeba se obávati, že by ta práce trvala přece něco více než půl hodiny, jak soudí Oda Oldenbergová.

Než otázku soukromé domácnosti v státě budoucnosti jest nám ještě s jiné stránky pozorovati, se stránky, jež sahá až k jejímu kořenu.

Připamatujme si, že socialismus chce všechny statky výrobní převésti na společné jmění všech vespolek a veškeru výrobu upravit společensky. Na místě dnešních soukromých podniků má nastoupiti společenská výroba a to tím způsobem, že by v sobě uzavřené výrobní společenstvo mělo rozsah asi dnešního státu, jak míní Kautský. Všechny výroby dohromady mají tvořiti jednu jedinou výrobní společnost.

Aby se tato zamýšlená soustavná organisace vší výroby provedla, k tomu jest nezbytně třeba obecné, rovné povinnosti ku práci. Celek musí věděti, jakými pracovními silami vládne. Proto žádal již kommunistický manifest »rovné nucení k práci u všech« a gothajský program »obecnou povinnost k práci dle rovného práva«. Dle posledního (erfurtského) programu bojuje sociální demokracie za rovná práva, rovné povinnosti všech bez rozdílu pohlaví. Kautský tvrdí: »Žena bude hospodářsky na roveň postavena muži svou prací v společenské velevýrobě a bude míti stejný podíl na společenstvu a právě tím bude zbavena domácího otroctví.«

Dle Bebela v státě budoucnosti budou »všichni, kdo budou práce schopni, nuceni konati určitou míru práce«. »Jakmile společnost si přivlastní všechny prostředky práce, budou všichni práce schopní bez rozdílu pohlaví míti povinnost pracovati, a tato povinnost bude základním kamenem socialistické společnosti.« Proto nebude v socialistické společnosti »nižších zahalečů«.

Z toho plyne, že v socialistické budoucnosti bude vdaná žena, pokud bude schopna práce, tak dlouho ve veřejné výrobě zaměstnána jako muž. Nastane otázka: Bude žena s to, aby vedle této společné práce ještě obstarávala domácnost a vychovávala děti? —

To jest čirá nemožnost. Neboť již nyní leží příčina toho, že mnohé rodiny dělnické berou velikou škodu na svém rodinném životě, právě v tom, že velmi četné ženy jsou nouzí hnány, aby si práci mimo dům hledaly a aby spolu pomáhaly rodinu živiti. A teď přichází socialismus a chce tuto práci mimo dům *všem ženám* bez rozdílu a *na vždy* uložit. Bude-li potom jim ještě možno, aby domácnost obstarávaly? Hledí-li se k tomuto přetěžování ženy, neměl by socialismus dále mluviti o tom, že postaví ženu muži na roveň a že ji osvobodí od otroctví v domácnosti. Proto jest to zcela nutný *důsledek* ze základů socialismu, jestliže týž nese se za

tím cílem a koncem, aby *jednotlivou domácnost dle rodin odstranil a výchovu dětí celku odkázal.*

Ovšem že socialisté přicházejí opět a opět tvrdíce, že práce v budoucí společnosti bude velmi krátká; dle Bebela bude po dvě až tři hodiny, dle jiných po čtyři až pět. Než to jest plané mluvení. A proč?

Dejme tomu, že nyní u drab, pošt a telegrafů v Rakousku jest zaměstnáno na 600.000 mužů a ti musí býti na svém místě 10 až 12 hodin. Dejme tomu, že by se jim doba pracovní snížila na 5 hodin denně. Pak by buď výkonnost těchto závodů musila se snížit na polovic, nebo by musilo se přibrati nových 600.000 zřizenců. A tak jest to při pracích v dolech, hutích, továrnách; tak jest to i při pracích polních, lesních a zahradních, aby se docílilo téže produkce, která jest nyní. Práce žen, jež by se přibraly a jichž se počítá asi tolik, kolik je mužů, by na to nestačila. Neboť již nyní jest mnoho žen, zvláště svobodných, při různých pracích, jako polních, zahradních a lesních, taktéž písařských, zaměstnáno; dále obstarávají ženy mnohé práce řemeslné pro domácnost, které by pak zabraly mnoho sil pracovních; nesmí se též přehlédnouti, že značný počet žen právě v těch letech, kdy jsou v nejlepším věku a síle, pracovati nemohou, i kdyby chtěly; taktéž že ženy pro mnohé práce se nehodí vůbec, a na konec, že určitý počet žen není s to, aby vykonal stejně velikou práci, jako stejný počet mužů.

S tím zkrácením denní práce na čtyři až pět hodin neb zcela na tři hodiny není nic, také ty dlouhé denní prázdniny jsou straky na vrbě. Žena, jež má stejně jako muž na veřejné práci se podíleti, nebude více s to, aby domácnost obstarávala. Z domácnosti nezbude pro ni nic než nanejvýš společné lůžko s mužem.

Z toho, co bylo řečeno, nelze více pochybovati, že *rodina a socialistický společenský řád jsou dvě věci, kterých nelze sloučiti.* Sociální demokracie musí volky nevolky, chce-li své zásady důsledně provésti, z manželství učiniti soukromou smlouvu, již lze libovolně zrušiti; musí výchovu dětí odkázati celku a ženu zprostiti vedení domácnosti, aby mohla býti zařaděna jako článek do veliké společenské výroby.

Ale člověčenstvo *nemůže zřici se rodiny a nikdy se jí nezrekne; rodina jest příliš hluboce zakotvena v náklonnostech a potřebách lidské přirozenosti: proto také nemá socialistická společnost naprosto nijaké vyhlídky, že bude kdy trvale v skutek uvedena. Jest a bude vždy velikou utopií; něčím, co nebylo, není, aniž kdy bude.*

Illustrovaný katechismus.

Hlavní zásada moderní paedagogiky jest: vyučovati co možná názorně. Proto se jeví ve všech oborech školského učiva snaha chápavosti a paměti dětské pomoci dobře volenými obrázky. S radostí tedy uvítají katecheté zprávu, že před vánoci nákladem ve-

lice čilého nakladatelství knižního spolku sv. Josefa v Celovci vyšel s approbací gurkského ordinariatu (ze dne 26. listopadu 1908) ilustrovaný střední katechismus — ovšem v řeči německé. Cena jednoduše vázaného katechismu jest pouze o 16 haléřů větší než obyčejného vydání, obnášit 80 hal., v celoplátěné vazbě 1 kor. Stránkování jest úplně totéž jako v normálním vydání, tak že by katechismu ilustrovaného mohlo dítě i ve škole užití, aniž by nastala nějaká konfuse; obrazy mají totiž svou vlastní paginaci.

Obrazů celostranných jest vedle titulního obrazu (Ježíš přítel dítek) 52.

29 obrazů, provedených v pérokresbě, pochází z ruky profesora Rafaela Grünnesa, jenž se řídil radou jistého vynikajícího katechety vídeňského, 12 obrazů se vztahuje k 12 článkům víry, 8 k oslovení a 7 prosbám otčenáše, 5 k pozdravení andělskému a 4 ke mši.

8 obrazů se zabývá desíti božími příkázáními, jeden nabádá k návštěvě služeb božích (círk. přík.), 9 jest věnováno svátostem (z nich 3 svátosti pokání), 2 obsahují jakési tableau duchovních a tělesných skutků milosrdenství, 1 jest věnován nauce o očištění, malý mučedník ilustruje víru stálou, jeden obraz představuje Boha jako zachovatele světa.

U některých obrazů, týkajících se svátostí, jest dbáno dvojího momentu: ustanovení od Ježíše Krista a znázornění, jak se svátosti dnes udělují. Zhusta užito vzorů starých mistrů zejména Josefa Führicha a Overbecka. Rozmanitost provedení (dílem pérokresba, dílem v tuši) a bohatost obrazů činí katechismus mnohem zajímavějším. Tu a tam přiléhají k voleným příkladům texty z Písma sv. s případnou citací. Pod každým obrazem nachází se obšírné vysvětlení toho, co obraz představuje.

Tento ilustrovaný katechismus jest sice určen »zum Privatgebrauche in der Familie«, jak hlásá titulní list, přece však školní mládež bude se jím obíratí. Proto jest na škodu, že na některých obrazech nakupeno jest příliš mnoho látky, čímž se obraz stává nepřehledným a nejasným. Touto vadou zejména trpí oba obrazy skutků milosrdečných. Pisateli se nejvíce zamlouvají obrazy, ilustrující příkázání a svátosti.

Snaživé nakladatelství hodlá postupem času katechismus větším počtem obrazů opatřiti.

Je známo, že před nedávnem vyšlý biskupský katechismus uherský má též ilustrace; bylo by záhodno, aby po náležité úvaze učiněn byl i pro náš katechismus výběr obrazů, aby i naše české dítě mohlo dostati ilustrovaný katechismus do ruky.

R. S.

Missie z jižního Ruska.

Jeden protestant naprosto byl rozhořčen na Luthera, poněvadž svátosti vyškrtl. — Také ve Wolgově přišli ke zpovědi lidé, kteří již po dráhná léta nebyli.

Severinofka: Conciones 3. — Communicantes 285. Do Wolgowy přišel farář této staré fary na návštěvu a při této příležitosti si stěžoval, že missií nebyl obšťastněn (Severinofka leží dobré tři hodiny povozem od Wolgowy). Lidé prý si přejí aspoň jednoho missionáře viděti; zdali prý je to možné, aby jeden missionář na cestě do druhé stanice nějakou hodinu u nich se zdržel. Já s tím byl srozuměn. On jei domů a zvěstoval, že následující neděli odpoledne přijde missionář kázati a zpovídati. Když jsem v neděli tam přijel a v hustě obsazeném kostele kázal, měl jsem hned potěšení, jsa úplně promrzlý cestou, až do 9 hodin zpovídati. Také jsem se dověděl, že příštího rána od 6. hodiny budu opět slyšeti zpověď, potom kázati a potom že bude generální svatě přijímání. Farář i děkan se domnívali: Před 7. hodinou nepřijde nikdo.

Anděl strážný nedal mi však spáti. Vstal jsem o 4. hodině z postele a v půl 5. šel jsem do kostela. Před kostelem viděl jsem asi 50 vozů s koňmi a tu jsem myslel, že je zde obvyklý týdenní trh. Můj údiv stal se ještě větší, když jsem vešel do kostela a tam bylo plno. Dobří lidé ze samot se svými v 1 a půl druhé hod. vsedli na vozy a přijeli, jen aby od missionářů byli vyzpovídáni. S těmi nemohl jsem býti hotov; prosil jsem faráře a děkana o pomoc. O 11. hodině přišli moji 3 spolubratři; tito musili — tak jako domácí pán v žertu jsem přikázal — stando pede do kostela jíti pomoci. A přišli začerněni prachem v ohromných kožiších, tak že je v prvním okamžiku lidé ani za missionáře neměli. Tak přece byli jsme do čtvrt na 1 v poledne hotovi a všichni, kteří přišli, byli u zpovědi a přijímání.

Mannheim: Conciones 28. — Communicantes 1507. Zde v Mannheimu bylo 30. října »Poriam« = odvod vojenských rekrutů, tu chtěl děkan, abychom toho dne použili k jízdě do filiálního Johanestalu, tam měli jsme dvě kázání a všichni čtyři po celý den jsme zpovídali.

Pro týden missií byly tři svatby ohlášeny. Již prvního dne přišly tři páry snoubenců s prosbou, aby děkan svatby na následující týden odložil; chtěli missie zcela a úplně prodělati a tak dobře se připraviti na stav manželský. Oni však měli pozvané četné známé z velké dálky, kteří již přijeli. Co nyní s nimi? »Ach,« pravili, »oni mohou spolu s námi missie prodělati; něco takového více nezažijí.« Tak se také stalo.

Zde, právě jako ve Wolgowě přišly dívky sedmi až osmileté a prosily se vyzpovídati — nenavštěvovaly ještě školu. Proč? »Aby dosáhly odpuštění hříchů.« Po předchozí zkoušce shledali jsme a) že dobře v náboženství byly od matek vyučovány, a b) vědomy si byly obsahu své prosby — vzorně potřebné části k přijetí svátosti pokání znaly a hlubokou lítost měly. Ve shodě o péči duší mohly tedy býti absolvovány. Jedno z nich pravilo při odchodu: »Kdybychom si musili činiti bohy jako pohané a ještě žádného Boha neměli, tu musili bychom si vás vyvoliti.«

Elsasz: Conciones 25. — Communicantes 1500. Přišel muž, který dva dny následkem špatné cesty potřeboval, aby se svým povozem k missiím se dostal. Právili, že by byli tak rádi, kdyby aspoň ještě jednou rozhřešení mohli dostat. Velmi mnoho jich bylo 3—5 let bez rozhřešení zpět odesláno, ačkoli každého roku 2—3 dostavovali se k zpovědi. Jmenovitě tamní farář je hrozně pfišný. Mladík, který pyšně jel na svém koni vedle saní, odpovéděl na otázku, proč je tak veselý: »Oh, my jsme vám tak vděční, my jsme opět mohli jíti k svatému přijímání.«

Na konci každé missie přišel představený s užším obecním výborem, aby dojemným způsobem poděkoval a přinesl bohatou almužnu k zapravení výloh za jídlo na faře. Nejdůstojnější biskup, jemuž čas od času děkan zprávu podával, byl s výsledkem spokojen. Vzdal nám své nejvroucnější díky a byl by býval velmi rád, kdybychom přišli do Saratova, abychom tam s klerem měli exercicie. Bohužel, nestalo se tak.

Po odpovědi na žádost, kterou biskup z Vídně obdržel, psal nám 14. prosince (Jul. kal.):

»Nyní právě před měsícem počali jste na jihu mé diecese missie, mám za svou milou povinnost, vám, veledůstojní pánové, vzdáti své nejuptímnější díky za vaše namáhání a apoštolskou práci. Zde mi to připadá jako zbožnému Tobiaši v Písmě Jak mohl bych vám tak nesčíslná dobrodiní, která jste mým ovečkám prokázali, odměniti? Nejsem vůbec s to jen přibližně vám odměnu dáti. Neboť vy rozdělovali jste mým diecesánům statky vyššího řádu, odkudž já jen požehnání pro vás mohu vyprositi! Kéž nejsvětější Srdce Ježíšovo jest vaší odměnou, kéž setrváte v jeho milosti a lásce! Kéž duch blahoslaveného Klementa Hofbauera vždy s vámi, milými svými syny, zůstane k oslavě Boha a ku spáse, která drahou krví Ježíše Krista za duše vylita byla.«

V celku: Conciones 351. — Communicantes 15.717.

Výchova katolického lidu v Německu.

Píše P. Frant. Blafák C. SS. R.

III.

Výchova nejširších vrstev lidu.

Velkolepou, časovou, moderní vymožeností katolíků v Německu jest, že si dovedou vychovávatí nábožensky i sociálně politicky nejširší vrstvy lidu. Mám zde na mysli všechny lid at zorganizovaný at žijící mimo svaz spolkový a všechny třídy jeho, vyšší, nižší i nejnižší.

Ti všichni požívají zvláštní jednotné a společné výchovy za příčinou kulturního povznesení v životě společenském.

Této výchovy je velmi třeba. Všecky odborové a zájmové organizace vychovávají sice členstvo své samy; ale výchova ta

všude nestačí. Jsou otázky nejdůležitější, v nichž třeba všem třídám vedení jednotného a společného. Sem patří hlavně záležitosti a zájmy všem společné a záležitosti a zájmy různých stran a tříd korrelativní, vzájemnou neshodu budící K zájmům společným počítáme na př. rozkvět spolkového života vůbec, zdravotnictví, pracovní dobu, clo, nedělní klid a pod. K otázkám, které v sobě zahrnují různé sobě odporující zájmy různých stran a proto nepřijemné kollise a spory stran těch vyvolávají a tak blahodárné práci často velmi překážejí, počítáme na př. práci a mzdu, prodej a koupi a mnohé a mnohé zájmy a práce hospodářské. Ve všech těchto otázkách a zájmech třeba společného postupu, spojení všech sil, jednoty a shody. Toho se však nejlépe dosáhne jen výchovou všem vrstvám společnou, organisací všech vrstev jednotnou, které se členové různých sdružení s veškerou horlivostí zúčastňují.

Ještě větší důležitosti nabývá však jednotná a společná výchova všech vrstev u lidí nezorganiso vaných, žijících mimo veškerý svaz spolkový.

Těchto mass lidu je nejvíce. Jsou to lidé, kteří buďto žádnému odvětví práce nepřináležejí žijíce bez určitého životního směru a povolání a zaměstnávajíce se zcela dle nahodilých poměrů a potřeb hned tak a hned onak, buďto jsou to lidé, kteří, ač jistému povolání se věnují, přece spolkového života zúčastniti se buď nemohou neb z různých nepodstatných příčin nechtějí.

Všichni ti jsou z pravidla v životě veřejném velmi neuvědomělí a pro společenskou činnost takřka ztraceni. A přece by mohli a měli býti pracovníky nejdůležitějšími, neboť mají rovná práva se všemi ostatními a hlasy jejich padají stejně těžce na váhu jako ostatních. Je tedy uvědomovati, k pravé, užitečné činnosti vésti, vychovávat, jest požadavkem našich dob nezbytným.

Touto výchovou zabývají se katolíci v Německu velmi čile a živě. Děje se tak v organisaci vyznamenávající se co největší pohyblivostí a lehkostí. Organisaci tu vysvětlují důkladněji v spisku nadepsaném »Katolický spolek lidový«, vydaném v Družstvu Vlasti jako 1. č. Obrany r. 1909. Zde uvádím jen některé vůdčí zásady a myšlenky:

Členům ukládá se co nejméně povinností, žádá se od nich jen jedna marka (1 K 20 hal.) ročního příspěvku, za to však se jim zdarma poskytuje hojně všech nutných časových tiskopisů a konají se pro ně časté schůze, na nichž je o nejlepší řečníky dobře postaráno.

Veškeré členstvo vede se směrem bezpečným a jistým a vyzkoušeným, směrem hlavních společenských zásad, požadavků a otázek a neunavuje se a nepřesycuje zbytečným detailováním a malichernostmi.

Veškerý patriarchalismus, t. j. system, dle něhož všecku práci smějí vykonávati jen jistí vyvolenci, kdežto všichni ostatní němě a mrtvě jen přihlížeti mají, jest jakožto zastaralý, nečasový, ane škodlivý naprosto z organisace vyloučen.

Všecka organizační práce je rozdělena. Žádný nesmí býti přetížen, žádnému nesmí tolik práce býti svěřeno, kolik by nemohl snadno a to co nejdokonaleji a každé chvíle, kdykoliv toho třeba, vykonávati.

Celá organizace má jen jedno středisko, generální ředitelství, v němž je tolik pracovníků, kolik je jich třeba, aby každý svou úlohu dokonale zastati mohl. Ze střediska toho vycházejí pak veškerá organizační ústrojí podobně jako z kmene vyrůstají různé větve tvořící jednu korunu stromu. Generální ředitelství má sobě poddané diecesní zástupce; diecesním zástupcům pak jsou zastupčeni zástupcové okresní, tito pak mají své zástupce místní a místní zástupcové zas své důvěrníky, z nichž každému je svěřena péče o 20—30 členů organizace.

Každý nižší úředník je ve své organizační práci úplně samostatný. Jako kmen nechává listu veškeru volnost, aby se rozvíjel dle svých potřeb a mu prostřednictvím větví a větviček jen potřebnou štávu a potravu posílá: tak i v organizační úřady vyšší dávají nižším jen směr činnosti a poskytují jim nutné posily a prostředky, ale k rozvíjení jim nechávají veškeru samostatnost a volnost.

Tyto zásady vyhovují nejlépe měrou časovým poměrům a pomáhají organizaci k rozkvětu vskutku velkolepému. Tak dlužno vysvětliti, že organizace šíří se k neuvěření rychle po všech krajích a že pracuje s lehkostí a rychlostí ohně na povznesení katolického lidu.

Zvláště ve všech potřebách náhlých lze v takovéto organizaci každé chvíle rychlou a nejvydatnější pomoc nalézti. Vůdcové stojí neustále na stráži. Jím třeba jen zprávu podati o tom, co kde se děje, a pomoc a nutné prostředky, aby zlu se zamezilo a dobré věci se prospělo, ihned jsou pohotově, a než se nepřítel nadá, již má proti sobě dobře vyzbrojenou armádu.

Takovým způsobem vychovávají se tedy v Německu nejširší vrstvy lidu a probouzejí se statisíce těch, kteří by pro veřejný život zůstali navždy mrtvi, k činnosti, jaké právě za našich dob nejvíce je třeba.

Katolíkům v Německu buď za to všecka čest!

D o s l o v.

Náboženská a sociálně-politická výchova různých tříd, jakož i všech vrstev lidu zároveň podle vzorů katolíků v Německu osvědčila se i v Holandsku, v Americe a jinde co nejvýtečněji. Kde jen jednotlivci pracují, byť i do únavy a do strhání sil, tam veškerá práce vyžaduje ohromných obětí a nese poměrně málo ovoce, tam se často silami jen plýtvá, místo aby se zdárně a hospodárně pracovalo.

K činnosti plodné třeba časovosti a jednotné semknutosti, jakou nejvelkolepěji nám ukazují katolické organizace lidu v Německu.

Proto končím nejpřímnějším přáním: Bůh žehnej katolíkům v Německu a Bůh žehnej i nám v Čechách, abychom se i my co nejhorlivěji snažili katolicky německé na poli náboženském a sociálně-politickém následovati.

O posmrtném životě dítek bez křtu zemřelých.

Exegeticko-dogmatická úvaha.

Napsal Dr. Ant. Brychta.

II. Jiní však theologové, jmenovitě Otcové řečtí, k nimž patří valná většina bohoslovců, zastávají učení, že nektěňátka trpí pouze *poenam damni*, jsouce z požívání věčné slávy (*visio beatifica*) vyloučena. V ohledu tom dokládá sv. Řehoř Nazianský; »*Tales infantes nec coelesti gloria nec suppliciis a justo iudice cesse afficiendos.*«¹⁾

Sv. Řehoř Nyssejský pak vece: »*Nam immatura mors infantium, neque in doloribus ac moestitia esse eum (infantem), qui sic vivere desiit, intelligendum esse nobis suggerit.*«²⁾ Učení toto, které, jako i učení předešlé — čeho třeba zde výslovně podotknouti, by se všem domněnkám, po případě i útokům na církev předešlo — není článkem víry, nýbrž pouze učení jednotlivých theologů, je bez odporu daleko přijatelnější předešlého, ježto lidskému srdci i rozumu se mnohem více zamlouvá a i spravedlnosti božské zdá se býti více přiměřeno, jak z následujících důvodů o posmrtném stavu nektěňátek dle učení těchto theologů bude zřejmo.

K otázce, v jakém stavu by se dle tohoto učení nektěňátka po svém z tohoto života vykročení nalézala, důsledně jaký by byl jejich život posmrtný, odpovídají zastánci této nauky rozličně.

Některí s *Bellarminem* soudí, že ztráta věčné blaženosti dítky tyto »jakýmsi zármutkem« naplňuje, kteréžto mínění nebylo by vzhledem k svrchu položeným vývodům o rozdílu trestu nektěňátek a zavrženců³⁾ bez váhy, kdyby mohl podán býti důkaz o tom, že mají tyto dítky *skutečnou ideu* o věčné slávě a náležitě nebo aspoň částečně *ji poznávají*, že tudíž mohou aspoň poněkud posouditi velikost ztráty a neštěstí, které je vyloučením z věčné blaženosti stihlo. Tato závěrka byla by odůvodněna, kdyby její *předpoklad, poznávání* nadpřirozeného stavu věcí, věčné blaženosti v Bohu, těchto dítek byl jistý a nade vši pochybnost povznesený, co však tvrditi a dokázati nelze, jak bude níže místněji vyloženo.

¹⁾ Orat. 40. in s. baptismi n. 21.

²⁾ Orat. de infant., qui praematruae absiquiuntur.

³⁾ Srov. *Balmes*, Briefe an einen Zweifler, ze španělského přeložil Dr. Frant. Lorinser. Regensburg 1864, 3. Aufl. S. 242.

Než i když se přijme, jak sv. *Tomáš Akv.* a s ním mnozí iní theologové stanoví, že nektěňátka věčnou slávu a plynoucí z ní blaženost *solva poznávají* a tudíž také z její ztráty bol a žal cítiti nemohou, zdá se býti vyloučení jich z věčné slávy — jak by se mohlo namítati — příliš krutým trestem, byť i nezakoušely citelných trestů; podobně zdá se spravedlnost boží v příliš přísném světle se jeviti,¹⁾ ježto žádného osobního hřichu se nedopustily a dopustiti ani nemohly, za který jim bylo trest snášeti. Než blíže-li se k věci přihlédne, shledá se, že je námitka tato bezdůvodna, ježto Bůh mohl tento řád věci ustanoviti, aniž by měl kdo práva si na něho stěžovati, an je Pánem života časného i věčného.²⁾ Věčná blaženost, jež dle učení církve v patření na Boha záleží, dle *přirozeného* řádu věci člověku *nepřináleží*, aniž je požadavkem přirozenosti lidské.³⁾ Ona je, jak theologové učí, stavem *nadpřirozeným*, k němuž nemohou lidé bez nadpřirozených prostředků dospěti. Bůh zajisté mohl, aniž by se mohlo tvrditi, že je nespravedliv, každého člověka z blaženosti rebeské vyloučiti; on mohl pro rozumné tvory ustanoviti odměnu řádu pouze *přirozeného* buď v tomto nebo budoucím životě.⁴⁾

Z toho plyne, že nelze soudům božím, dle nichž jistý počet rozumných tvorů z věčné blaženosti je vyloučen, předhazovati tvrdost ani nespravedlnost, neb vyloučení z věčné blaženosti mohlo všechny tvory stihnouti, ano třeba říci, že by je bylo nutně stihlo, kdyby neskonala dobrota a milosrdenství jejich Tvůrce nebyla je povznesla a povýšila do stavu jich přirozenost *převyšujícího*,⁵⁾ aneb jak by se též říci mohlo, kdyby je Bůh vykoupením Kristovým bez jejich zásluh k životu věčně blaženému v království božím svou nezměrnou láskou a nevystihlým milosrdenstvím nebyl povolal.

Kromě toho odporuje této hypotézi Bellarminově, jakkoli spekulativně zdá se býti přijatelná a do jisté míry dle svrchu řečeného se zamlouvá, že ji skutečnými a spolehlivými důvody opřítí nelze. Neb třeba se zastánců jejich právem tázati, *odkud* váží nektěňátka své vědomí a přesvědčení o skutečné existenci věčné blaženosti (visio beatifica), an vykročivše před užíváním rozumu z tohoto světa a o ní a její existenci, kterou lze jedině ze zjevení božského vážiti, poučena nebyvše, nejen poznání, ba možno říci, ani tušení o této nadpřirozené blaženosti nabýti nemohla. Z toho vysvítá, že nemohou tyto dítky želeť něčeho, *čeho neznají*, důsledně že se také nermoutí nad tím, že blaženosti věčné nedosáhly. Vzhledem k tomu podotýká sv. *Tomáš Akv.* výslovně: *»dueri in originali peccato decedentes sunt quidem, separati a Deo perpetuo, quantum ad amissionem gloriae, quam ignorant . . .«*⁶⁾

¹⁾ *Balmes* tamže str. 241. 243.

²⁾ I. Král. 2, 6; 27, 11.

³⁾ *Balmes* tamže str. 241; *Perrone* tamže str. 615. 618.

⁴⁾ *Balmes* tamže; srov. o tom theology.

⁵⁾ U *Balmesa* l. c. str. 243. odst. 2.

⁶⁾ Srov. *Perrone* p. 614.

Než nelze míti za to, jak mohlo by se snad namítati, že se těmto dítkám dostává vědomosti o věčné slávě, k níž byly povolány, *zvláštním vnuknutím* či *osvícením božím*? Hypothesei touto přítomná záhada se nejen nerozlušťuje, nýbrž obtíže jejího uspokojivého řešení se spíše jen množí.

Především vede tato hypothese k jiné pouze menšinou theologů zastávané hypothesei, že totiž nektěňátka vedle ztráty blaženosti zakouší *těž citelné tresty*, s kterou supposicí v uvážení důvodů výše dotčených, jakož i těch, jež budou ještě níže uvedeny, lze těžko souhlasiti, ana zdá se přičítati již přirozenému citu a tím více svrchované spravedlnosti boží. Mimo to předpokládá tato hypothese mlčky, že jsou nektěňátka o věčné blaženosti *zvláštním* aktem neboli *zjevením božím* poučena, pro kterou domněnku nelze ani jediného theologického důvodu uvésti, nehledě ani k tomu, že by tento skutek zjevení božího přispíval jenom k tomu, by se trest ztráty věčné blaženosti v duši těchto dítek — kdybychom směli tak říci, skoro bezúčelně nebo jen pro jejich větší žal a trýzeň — zveličil a stupňoval, co všem pojímům o spravedlnosti božské odporuje a proti čemu vzpouzí se i sama přirozenost lidská.

Posléze, i když se přijme, že mají tyto dítky o stavu nadpřirozeném a věčné blaženosti nějaké vědomí a poznání, bylo by třeba znáti *zevrubně stav a dispositci*, v níž se nalézají, by se mohlo aspoň přibližně určití, až do jaké míry ztrátu této blaženosti poznávají a ji želí, a které mohly přijetím křtu účastnými se státi, kterého však poznání postrádáme, co právě přispívá k tomu, že nelze záhadu posmrtného života nektěňátek dosti proniknouti.

b Spekulatívně i theologicky správnější je náhled sv. *Tomáše Akv.*, který přemnozí a mezi nimi nejslavnější theologové (na př. Petr Lombardus, sv. Bonaventura, Scotus a j.) sdílí ¹⁾ a který pro svou mírnost a hlubokou odůvodněnost se nemálo zamlouvá a proto přednost si vymáhá. Uče, jak výše vzpomenuto, že trest bez křtu zemřelých dítek záleží ve ztrátě slávy nebeské, stanoví veliký učitel anjelský, že jim *žádného jiného trestu*, tedy ani bolu nad touto ztrátou — byť bychom si jej sebe mírnější mysli — snášeti není; ano sv. Tomáš dokonce tvrdí, že u těchto dítek není skutečného poznání, že *blaženost věčná v jasném patření na Boha* spočívá, důsledně že také *nepoznávají, že jsou z této blaženosti vyloučeny*, čehož dalším důsledkem jest, že se nad ztrátou této blaženosti, neznajíce ji, *nermoutí*, ježto ji v její vlastní podstatě nepoznávají. Aneb jak týž veliký učitel výslovně dokládá: *«Cognoscunt quidem (tyto dítky) beatitudinem in generali, 2) secundum communem rationem, non autem in speciali, ideo de ejus amissione non dolent.»*

¹⁾ Srov. *Sent.* II. dist. 33. qu. 2. art. 2. ad 3; *Balmes* tamže str. 243,

²⁾ Totiž vůbec, mají jakousi (všeobecnou) o této blaženosti ideu (jak Balmes tato slova l. c. vykládá), nepoznávají ale ji dle její vlastní povahy a skutečnosti neboli v čem by blaženost tato vlastně a skutečně záležela, kteréžto nepoznávání od skutečného neznání, jak možno dodati, podstatně se neliší.

Příklady.

12. *Opět »Bůh nebývá posmíván«*. Pod záhlavím »Hrozný čin učitelky« přinesl »Čech« 13. prosince 1908 tuto zprávu: Kříž visel ještě na svém bývalém místě v dívčí škole v obci na blízku města Rennes v severozápadní Francii. Učitelce napadlo jednoho dne kříž snítí a ze školy odstraniti. Ale kříž byl zavěšen vysoko. Protože ho učitelka nemohla dosáhnouti rukama, vzala tyč, nadzvedla jí kříž a kříž před zděšenýma očima žaček s velikým hřmotem padl na zem. Dne 6. července 1908 udeřil za brozné bouře blesk do budovy školní a táž učitelka, která se dopustila zneuctění sv. kříže, takou hrůzou byla jata, že se před dětmi modlila růženec. Několik dní potom šla si učitelka sednout ke stolků, padla náhle na zem — jako ten kříž — a byla mrtva.

13. *Nebylo slýcháno . . .* Ještě jest v dobré paměti *attentát* spáchaný na krále španělského Alfonsa a jeho manželku Viktorii v tom okamžiku, když dne 31. května 1906 po oddavkách odjížděli z kostela svatého Jeronyma v Madridu do královského paláce. Královským manželům se nic nepříhodilo, ale několik dvořanů bylo pumou zabito. Právě v ten okamžik, kdy se atentát stal, byly v slavných poutních místech mariánských v *Lourdech ve Francii a v Starém Öttingu v Bavořích za štěstí novomanželů mše sv.* slouženy. Královna nebeská vyslyšela prosby přednášené a zachránila novomanžely, ač kolem nich smrt řádila tak, že i bílé svatební šaty královniny krví lidskou potřísněny byly a kousky pumy do královského kočáru dopadly.

Královští manželé chtěli veřejně projevit Panně Marii svoji vděčnost; proto dali svatební medaili, k níž byly kousky pumy v kočáře královském nalezené připojeny, do zlata zasaditi, přiměřeným nápisem opatřiti a do kostela v Star. Öttingu v Bavořích na věčnou paměť jako votivní dar zavěsiti. Teta králova, Maria de la Paz, manželka královského prince a lékaře Ludvíka Ferdinanda bavorského, španělská infantka, připojila k tomu daru vlastnoruční list, ve kterém událost jako očitá svědkyně popisuje.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle II. po Devítníku.

O slepotě duchovní a jak ji vyléčiti.

»Oni tomu nesrozuměli.« Luk. 18, 34.

Jako kdysi Pán Ježíš maje v úmyslu podstoupiti pro nás hořké utrpení a smrt potupnou, předpověděl to apoštolům, tak ohlašuje to dnes církev sv. v evangeliu věřícím křesťanům, aby si toto utrpení v nastávajícím čase svatopostním vděčně připomínali a hleděli všemožně dosáhnouti ovoce, jež se nám v té posvátné době nabízl.

Ale apoštolé tomu nerozuměli, jak praví sv. evangelista. Nerozuměli tomu a nechápou hlasu církve ani dnes mnozí věřící. Apoštolé byli tehdy ještě plni předsudků a nemohli pochopiti, proč by měl Kristus trpěti a umřít. Přemnozí křesťané nechápou toho, poněvadž obírají se více starostmi pozemskými a málo pomýšlejí na věci, týkající se spásy duše. Ba mnozí zvláště tyto dny před sv. postem zapomínají, že jsou vykoupenci Kristovými, nejen nevzpomínají na utrpení Páně, ale zhasínají světlo rozumu, v zaslepenosti brodí se v blátě hříchů, vydávají Krista pohanům a nevěrcům, bičují, plvají naň a znovu křížují; a jiní tupě pohlížejí na to v bezměrné lhostejnosti a chladnosti.

Odkud ta zaslepenost, neporozumění a tvrdost srdce? Jest to následek slepoty duševní. Slepého u Jericha uzdravil Kristus; kéž by vyléčil i slepotu duše těch, kteří dosud nepochopili příčinu utrpení Páně a neokusili požehnaného ovoce vykoupení.

Slepý u Jericha znal ubohý stav svůj, toužil po Pánu Ježíši, prosil, aby byl vyléčen a opět viděl. A tak i chce-li kdo býti vyléčen ze slepoty duševní, musí nejdříve poznati, že slepým skutečně jest, pak toužiti po uzdravení a prositi za ně.

Dnes ukáží krátce na *příčinu slepoty duchovní a prostředky*, jak ji vyléčiti možno.

Pojednání.

R. 1865 zemřel v Římě katolický učenec, bývalý rabín a talmudista *David Pavel Drach*.*) Narodil se v Štrassburku. Otec rabín určil syna k rabinátu a dal na studie, v nichž se David velice osvědčil. Brzy byl považován za nejlepšího znalce talmudu, v jehož zásadách vychování jsou nyní židé. Jsou to rabínské výklady zákona Mojžíšova plny urážek křesťanství a nenávisti ke Kristu a jeho církvi. Učení naše svaté jest v oné knize nesprávně podáno a znetvořeno. Rovněž tak názor o bližním a povinnostech k němu jest docela jiný. Není zde místo, abychom při slově svatého evangelia lásky obírali se dlouze touto knihou, která tolik odírá křesťanskému duchu. Z ní vyšel a vychází mnohý útok protikřesťanský. Však slyšte, ten David Pavel Drach z knihy tolik nepřátelské Kristu dospěl ku poznání křesťanské pravdy, když ji hledal, když o ni prosil, když jí neodpíral. Osvěcujet Bůh každého člověka přicházejícího na tento svět.

Jako pravý talmudista byl Drach zuřivým nepřitelem křesťanů. Když přišel na další studie do Paříže, poznal jako domácí učitel jednu katolickou rodinu, její vzorný život a cítil hned k ní jakousi náklonnost. Předsudky proti křesťanům vytrácely se po znenáhlu. Četl Písmo sv. spisy sv. otců a poznal brzy, že židé špatně vykládali prorockví messiánská, aby nemusili věřiti v Krista, Syna božího. Modlil se, toužil po pravdě — a Kristus vyléčil ho ze slepoty duševní. Drach stal se katolíkem, sepsal knihu: »Shoda církve se synagogou«, jež byla příčinou, že mnoho židů zřeklo se učení talmudického a víry židovské a stali se horlivými katolíky. — Hle, kdo je slepý ve věcech sv. víry, modli se, čti pilně knihy náboženské, poslouvej rád slovo boží: Pán Ježíš odmění tě a vrátí znak slovy: Chci, abys viděl!

Roku 1850, 15. září složil veřejné vyznání víry katolické bývalý anglikánský duchovní, pastor *Henry Wilberforce*,*) syn váženého spisovatele a člena angiické sněmovny. Ač otcem četné rodiny, zřekl se bohatých důchodů z úřadu pastora — a stal se katolíkem, chudým spisovatelem a obhájcem církve. Příčiny, proč tak učinil, udal ve spise, který zaslal bývalým osadníkům a veřejnosti anglikánské.

Dokázal, že církev katolická jest pravou církví Kristovou, poněvadž má papeže, nástupce sv. Petra, jednotu učení, odpuštění hříchů ve sv. zpovědi, jest rozšířena po celém světě dle předpovědi Kristovy, dějí se v ní dosud zázraky. »Mnoho jiných ještě důvodů mohl bych podati,« napsal, »ale o jednom a to hlavním ještě se zmíním. Církev katolická jediná jest pronásledovaná. Svět zlý nenávidí církev katolickou jako nenáviděl Krista. Můžete se státí anglikány, dissidenty, luterány, mohamedány, můžete založit kolik sekt bude kdo chtíti; nikdo nebude vás za to tupit, vaši přátelé a příbuzní pousmějí se snad a to bude vše; budou si z vás

*) Dr. Klimsch: Wege zur Kirche. Klagenfurt.

dělat žerty třeba, ale nebudou si vás proto méně vážiti a tím méně nenáviděti; nemusíte míti žádného vůbec náboženství, vychloubajte se nevěrou, vaši přátelé feknou, že jim po tom ničeho není. Stanete-li se však katolíky, připravte se na nenávisť a posměch světa, opustí vás přátelé a známí a budou se k vám chladně chovati; zapomenou na společenské zdvořilostní požadavky, budou vás podezřívati a uvěří nejbídnějším pomlouvám proti vám, zůstanete u nich papeženci, otroky Říma, černými stvůrami, klerikály. A právě tak chovají se vůči celé katolické církvi Každý si může odbývati schůze libovolně; učiní-li tak katolíci, prší na ně se všech stran podezřívání, útoky, a zvláště kněží katoličtí bývají terčem nejsprostších urážek a útoků.

Svět nenáviděl Krista, nenáviděl a pronásledoval jeho církev od počátku a bude pronásledovati, jak to předpověděl Kristus; a to je nejzřejmějším důkazem jejího božského původu, její pravosti. •

A když vyličil krátce, co vše katolická církev už musila zakusiti, napsal: »Ó církvi stará, ty jsi stále tatáž, ty jsi se nezměnila, a proto dodnes jsi pronásledována. »Blahoslaveni jste,« pravil Kristus, »když vám budou zlořečiti a protivenství činiti a mluvíti všechno zlé proti vám lhouce, pro mne: radujte se a veselte se, nebo odplata vaše hojná jest v nebesích.« Mat. 5, 11. »Přijde čas, kdy zabije-li vás kdo, bude mysliti, že prokázal službu Bohu.« Jan 16. Býti dobrým a špatným býti nazýván, dobře činiti a za to protivenství trpěti, to jsou známky, dle nichž poznává se pravá církev; a tou jest církev katolická. Drazí bratří, chcete trpěti pro Ježíše? pak staňte se katolíky! budete za to pronásledováni a tupeni; budete-li však po katolicku dobře žíti, budete milými Bohu, Bůh bude nad vámi bděti a odmění vás jednou blažeností neskonalou a věčnou. Útoky proti církvi katolické jsou jejím erbem, známkou jejího Mistra, důkazem, že jest pravou církví Ukřižovaného; důkazem, že praví katolíci jsou vyvolení Páně. »Kdybyste byli ze světa,« pravil Kristus, »svět by miloval vás; ale že nejste ze světa, že od světa oddělil jsem vás, proto budete v nenávisti u světa pro mne.« Jan 15.

Tak se rozloučil protestantský farář se svou osadou a veřejností protestantskou, když ze tmy bludů dostal se k světlu pravé církve Kristovy. Nalezl zraku, dostalo se mu světla, poněvadž za ně prosil, po něm toužil.

Dnes celá hejna agentů nevěry, posměchu proti katolické církvi prohání se světem. Upírají Boha, nesmrtelnost duše, odplatu po smrti, hlásají pokrok, z člověka, obrazu božího, činí dokonalejší zvíře.

Sup, jestfáb snáší se nad skalou. Jakmile octne se na skále nějaké zvíře, vrhne se na ně, srazí dolů, a když se roztříštilo, souká z něho vnitřnosti. Dobře placení agenti nevěry srážejí člověka s výšin nebeských, vysoukají z něho obraz boží, spustoší duši jeho, a chtějí využití jako slepého nástroje k podvratným cílům. Pavouk mouchu láká v pavučinu; jakmile se zachytne,

přispěchá a ještě více zamotá, omámí a později vyssaje. V pavučinu lží proti víře a církvi lákají služebníci ďábla křesťana, zamotávají stále více, až zničí úplně a učiní na věky nešťastným.

Matka naše, církev sv., ukazuje nám dnes, kde naléztí možno pomoci proti slepotě duchovní. Posílá nás ke Kristu, abychom zvolali: »Pane, učíš, abych viděl; abych poznal pravdu a cestu, jakou kráčetí mám.«

Pojďme všichni, padněme před křížem, prosme o zrak duchovní, a Kristus neoslyší nás, nýbrž zvolá: »Chci, abys viděl.«

V. M. Váchal.

Neděle II. po Devítníku.

Výklad evangelia.

»Slepý jeden seděl vedle cesty, žebře.«
Luk. 18. 35.

Dvě události ze života Ježíše Krista vypravuje nám dnešní sv. evangelium. Jedna předpovídá umučení Páně, druhá jedná o uzdravení slepce u Jericha. Dvě události, které nic společného přece nemají, a najednou se nestaly? Proto předvádí nám jich církev sv. dnes, poněvadž právě obě hodí se pro tento čas roku církevního, ve kterém nyní jsme, a který nám právě nastává — čas postní.

Mezitím co církev sv. nás připravuje, bychom o umučení a smrti Spasitelově účinněji rozjímali, mezitím co k nám volá jako starostlivá matka: »Aj, vstupujeme do Jerusalema a dokonají se všechny věci, které jsou psány skrze proroky o synu člověka. Nebo vydán bude pobanům a bude posmíván, bičován a uplván, a když jej ubičují, zabijí jej.« — Potkáváme se také s ubohými slepci duševními, kteří, abychom tak řekli, u cesty sedí a ruce vztahují po bídných pozůstatcích těla a rozkošech světa. Církev sv. však zároveň slepcům těmto ukazuje lékaře, který by jich ku spáse jejich ze slepoty vyléčil, a přeje sobě, aby také volali se slepcem u Jericha: »Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!« Slepci takovými duševními více méně jsme všichni, a církev sv. přeje sobě dále, bychom času nastávajícího, času postního použili k vyléčení hrozně té nemoci. Nuže, v čem záleží ta slepota duševní, a jak ji vyléčiti?

P o j e d n á n í.

Oko vyhaslé, oko, které nevnímá v sebe více světla slunečního a tudíž nepozoruje kolem sebe předměty, světlem tím osvětlené, jest oko slepce tělesného. Okem slepce duševního jest srdce, a to tenkrát je slepé, pakli nevnímá v sebe světlo pravdy věčné, které osvěcuje jeho rozum a vůli. A věru, že mnohem nešťastnější než slepec tělesný jest slepec duševní.

»Jaká jest mi radost, ježto v temnostech sedím a světla nebeského nevidím,« volá zbožný Tobiáš 5. 12. Čím však více na-

řikati by měl duševně slepý, který tolikéž nevidí světla nebeského, pravdy věčné. Čím je člověku světlo duševní proti světlu tělesnému! Duševně slepý nevidí nad sebou všemocného Boha Stvořitele, nevidí před sebou naň čekajícího ďábla, za sebou v patách jdoucí smrt, a pod sebou otevřené peklo. Slyší o tom mluvíti, slepý však jest rozum jeho, nechápe to, slepá jest vůle jeho, nechce to chápati. Podobá se zajatému Samsonovi, jenž duševní oči má od nepřátel vyloupány, jenž duševní vlasy a sílu ztratil.

Slepý seděl vedle cesty. Co může také slepý jiného činiti, než nečinně seděti? A duševně slepý? Co činí? Ani prstem nehne, ani kroku neudělá na cestě k dokonalosti, pro věčnou spásu svou. Nehnují jím ani výčitky svědomí, ani napominání a varování, ani časné nehody, jimiž ho Bůh čas od času navštěvuje, nehne jím hanba, opovržení ani posměch. Ano v slepotě své čím dále, tím více vzdaluje se pravdy věčné a tím cíle svého a hlouběji a hlouběji klesá.

Slepý seděl vedle cesty a ne na cestě. U cesty tolikéž jest slepec duševní, u cesty pravé, Ježíše Krista, který o sobě praví: »Já jsem cesta, pravda a život« — nikoli však na cestě, která vede do Jerusalema, města nebeského.

Slepý seděl vedle cesty, žebře. Toť obyčejně konec slepců všech — chudoba. Kolemjdoucí lidi prosí ubožák slepý, k nim ruce vztahuje a každým sebe menším dárkem se spokojuje. A duševně slepý? Ano, také vztahuje ruce, ale jen po rozkoších a radovánkách světských a nízkých požitcích, také ruce vztahuje, ale jen po sobě podobných lidech, u nich radost, útěchu a přízeň hledá. Bídny to stav, slepota duševní.

Však co je příčinu stavu tak strašného, slepoty duševní? Hřích! Hříchem ztrácí člověk milost boží a komu milost boží nepřispívá, u toho povstává zatemnění rozumu, zatvrzelost srdce, slepota duševní. Hříchem a náruživostí stává se člověk slepým, neboť každá náruživost zaslepuje. Člověk pozemský nechápe to, co jest duchovní a nebeské. »Oheň žádosti spadl na ně,« praví sv. Augustin, »a oni nevidí slunce spravedlnosti.« Hřích to jest, který člověka duševně oslepuje, jak sám Spasitel praví: »A milovali lidé více tmu, nežli světlo, poněvadž skutkové jejich byli zlí. Kdo zlé činí, nenávidí světla a nejde ku světlu, aby nebyli trestáni skutkové jeho.« Jan 3. 19.

Jak léčiti, nejmilejší, slepotu duševní? Slepec u Jericha sám příklad nám dává. Seděl u cesty, a když zástup ubíral se kolem, tázal se, kdo jde. Kdyby byl propásl právě tuto příležitost, byl by zůstal až do smrti slepým, neboť jediný lékař Ježíš mohl ho uzdraviti. Podobně i ty, slepče duševní, můžeš spatřiti zástup kelem tebe ubíhající, tu v neděli, tu ve svátek, tu při rozličných příležitostech slavnostních, tu ke zpovědi a sv. přijímání. Kdo jde to a kam jde, taž se a spěchej za zástupem tím, neboť v té chvíli milost svou nabízí ti Spasitel, v té chvíli stojí u dveří srdce tvého a tluče, abys mu otevřel. Ó nezavírej, slepče, dále srdce

své před ním, nýbrž. vrhna se na kolena, volej: »Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!« Nepřestávej volati, nepřestávej se modliti, dokud lékař všemohoucí u tebe, jako u slepce u cesty se nezastaví a tebe neuzdraví. »Setrváme-li na modlitbách svých, zastavíme jistě Ježíše mimojdoucího v srdci svém,« dosvědčuje jistý sv. otec.

Ale kteří napřed šli, domlouvali mu, aby mlčel. Proč jej okřikovali a volali, aby mlčel? Mnohým ze zástupu, zvláště fari-seům a zákoníkům se nelíbilo, že slepý zjevně vyhlášoval Ježíše za Syna božího. Proto ho okřikovali. Tak děje se až do dnes. Chce-li kdo býti nábožně živ, jest odevšad okřikován, a jest mu přeslechnouti mnoho trpkých slov od všelijakého člověka, ba mnohdy i protivensství trpěti. Chodí-li někdo pilněji do kostela, již je pobožnůstkářem. Modlí-li se nábožněji a vroucněji, již je pokrytcem. Nejde-li mezi druhé do společnosti, a nehýří s druhými, je samotář a lakomec. Ozve-li se, když se mluví v jeho přítomnosti řeči nestoudné, bezbožné a rouhavé, dělají si z něho posměch. Tak je to na tomto světě. Jak někdo horlivěji počne Bohu sloužiti, již mu domlouvají, aby mlčel. Co toho příčinou? Zaslepenost duševní, a bezbožnost z ní pochodící. »Nevěra nenávidí víry, bezbožnost nenávidí pobožnosti, obžerství střídmosti, rozpustilost střízlivosti,« praví sv. Augustin. Nedejme se, nejmilejší, zastrašiti nikým, nýbrž vždy a všude myslíme, mluvíme a jedeme jako katolíci. Čím více pronásledovati vás bude svět, tím více obracejme se k nebeskému lékaři, Ježíši Kristu, v modlitbách svých, volajíce: »Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!«

K úpěnlivému volání slepého Ježíš se zastavil, a kázal jej k sobě přivésti. Mohl zajisté jíti Ježíš k němu sám, ale kázal jej přece k sobě přivésti, z čehož vyplývá poučení pro nás, že na cestě k Ježíši, ke spasení věčnému jest nám zapotřebí bezpečného průvodce. Kdo však na své síly spoléhá, ten brzy kráčí za svými vášněmi a náruživostmi, a tak vybočí s cesty pravé, chvátaje do věčné záhuby. Těmi průvodci bezpečnými na cestě k Ježíši jsou na prvním místě rodiče, učitelé, zvláště pak služebníci boží, kterým Bohem samým uloženo jest, aby svěšené ovečky své vedli cestou pravou před Ježíše a skrze Ježíše do věčné blaženosti.

»Co chceš, atučiním tobě?« otázal se Ježíš slepce, když ho k němu přivedli. Nejmilejší! Kdyby tak Kristus Pán dnes nás se otázal: »Co chceš, at učiním tobě?« Zač bychom žádali? Nahlédněme do srdce svého, a zkoumejme ty své žádosti. Kolik asi žádostí hříšných, zvláště v těchto dnech, jež směle nazvati můžeme bláznové dni, žádostí marných, přání nerozumných a nepotřebných rozmáhá se v srdci našem! »Jednoho je zapotřebí,« volá Kristus Pán i v těchto právě dnech a jen o to jedno z celého srdce svého prosme. Prosme tak, jak prosil slepec: »Pane, at vidím.« Těmi slovy vyznává svou nedostatečnost a bídu, zároveň se ale pokojuje a vyznává všemohoucnost Kristovu, a dovolává se jeho

dobrotivosti a lásky. Slepci tomu v prosbách svých se podobejme. Prosme s vírou o Ježíše a vyslyšení budeme i my. K Ježíši se utíkejme ve všech potřebách a protivenstvích, a on pomůže nám. Ježíši s pevnou vírou se odevzdáváme v zármutku a soužení, on potěší nás. Jeho života tohoto s Ježíšem na sebe vezměme, a on pomůže nám je nésti, neboť jeho jho sladké jest. Jméno Ježíš je jméno mocné, jež činí zázraky; kdo k němu volá, není oslyšen.

»Prohlédni, víra tvá tě uzdravila,« dí Ježíš slepci, vida jeho nezlomnou důvěru. »Prohlédni,« volá Ježíš ke každému z nás. Bohužel, kolik jest však mezi námi, kteří neslyší zázračného slova Ježíšova, nechť viděti a choditi ve světle světa, ačkoli slepotou duševní v nejvyšším stupni stížení jsou.

»Prohlédni,« volá Kristus k nám dnes, a v nastávajícím čase svatopostním. Jdi tedy, křesťane, slepotou duševní stížený, přístup k Jerichu — zpovědnici, tam pokorně a zkroušeně volej: »Ježíši, Synů Davidův, smiluj se nade mnou!« a spadnou šupiny ze zraku duše tvé, prohlédneš k životu věčnému, a znovu staneš se dítkem božím a dědicem království nebeského. Amen.

Frant. Čech.

Sedmero hlavních hříchů.

Cyklus VIII. postních kázání.

Pýcha.

Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost svou.

Jak. 2, 6 Přisl. 3, 34.

Mravověda rozděluje různým způsobem ctnosti a hříchy. Rozeznává na př. tři božské ctnosti, od Boha vlité, víru, naději a lásku; rozeznává čtvero základních neboli kardinálních ctností, moudrost, střídmost, spravedlnost a statečnost; rozeznává mravní ctnosti vlité a přirozené cvikem nabyté. Hříchy rozděluje na hříchy do nebe volající, na hříchy proti Duchu sv., na desatero cizích hříchů a sedmero hříchů hlavních.

V těchto rozděleních skrývá se netoliko obdivuhodná učinnost a věda, nýbrž také veliká říše krásy, dobroty, vznešenosti, a strašlivé království zloby, špatnosti, ošklivosti. Kéz by nám bylo dáno, procházeti se po celý život spanilou říší ctností, jimi se napájeti, v nich růsti, abychom na konci života odevzdati mohli svou duši tvůrci jejímu netoliko v milosti posvěcující, nýbrž ozdobenou také spanilými květy ctností. Než běda! Na cestě žití, vedoucí alejemi ušlechtilých snah a tužeb, činí nám úklady mocnosti temnoty, království dáblovo, zorganizované v celé pluky hříchů, a toužící zahubiti duši naší. Tyto nepřátele dlužno tudíž znáti, abychom útokům čeliti a skrytá osidla mařiti mohli.

Sedm je mračných šiků, v které většina hříchů se seřadila; každý má jméno náčelníka. Mluvíme o hlavních hříchích, poněvadž každý z nich jest otcem celé rodiny zločinné, vůdcem celých čet loupeživých, pokrevenskými svazky s ním spřibuzněných. Běda duši, v které jeden z nich rozbije svůj tábor! Brzy dostaví se také jeho přibuzenstvo. Jako nečistý hmyz se rozlezou, zahnízdí a celé nitro lidské znečistí. Těžko jest setřásti se sebe dotěrné přibuzenstvo, těžší je znečistěný byt uvésti do pořádku, nejtěžší je, vymýtiti kvas hlavních hříchů z duše, kterou opanovaly. Tak mnohý nedbal prvních začátků, jimiž některý z nich se ohlašoval, a na konci života stál smuten a zoufalý u trosk ušlechtilých kdysi snab. Dívá se zpět, a vidí marnou práci, mravní porážky, zahradu ctností zpusťšenou, nečest. S hořkostí v srdci znechutí si sám sebe a zatouží po odpočinku smrti, avšak nikoliv s pocitem »dobrý boj jsi bojoval«, ale se zahanbujícím vědomím sklamaní, malomyslnosti a zoufalé resignace.

Vážení křestané! Je čas postní. Bůh soudil v této době hřichy lidstva hrozným způsobem na Synu svém. Sudme tedy i my sebe. Pohledme nepříteli duší svých pevně do očí, a dejme se s ním v rozhodný boj. Bůh radostně to uvidí. Panna Maria, která stojíc pod křížem, viděla muky Páně, přispěje nám, abychom šťastně vypleli býlí z duše naší, v které by tak ráda měla záhony lilí a růží.

Chci vám tedy, s pomocí boží, předvésti tyto náčelníky sedmerých šiků i s jich přibuzenstvem. Rozeberu před vámi sedmero hlavních hříchů. Klidně, jakoby na stoličce učitelské, ukáži vám o každém, v čem záleží, jaké jiné hřichy plodí, jak je zhoubný, jak nezbytno, abychom proti němu bojovali. Bedlivě naslouchejte, co slyšíte, pilně a upřímně na sebe obračejte, poctivě dle toho své svědomí zpytujte a duši očisťujte, abyste z této postní doby vyšli jako ze vzácné koupele čistí, svatí, zářící, krásní. Ty, Ježíši ukřižovaný, který jsi zakusil zlobu hřichu ve svém hořkém utrpení, ty, milovníče duší svatých, žehnej nám s bolestného svého kříže.

Dnes začneme s prvním hlavním hřichem, pýchou. Duch sv. praví o ní, že Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost svou. Bůh se protiví! Jsou mu protivní, on jim dělá překážky! Ach, křestané, jak krátké, ale obsažné slovo! Běda, komu Bůh se protiví. Pojďme tedy a pozorujme pýchu, která tento odpor v Bohu proti nám vzbuzuje, abychom si ji zošklivili.

P o j e d n á n í.

1. Co je pýcha? »Dobrá rozprava,« dí Cicero, »má začítí dobrým výměrem.« Všeobecně přijatý jest výměr, který o pýše dal náš veliký učitel svatý Tomáš Akv. 2. 2. 162. Praví: »Est quaedam inordinata appetitio propriae excellentiae.« Jest to jistá nezřízená touha po vlastní skvělosti, výbornosti. Pozorujte dobře, křestané, že jsem řekl »nezřízená«, t. j. spravedlivou míru a hranici překročující. Muž cítí v sobě skvělé dary ducha a sílu lví.

Myslí si: Kéž bych mohl vyniknouti a na sebe upozorniti, abych svých darů mohl užiti ku cti boží, k prospěchu církve a vlasti. I vši silou se o to snaží. Tu není nic nezřízeného, i není tu pýchy. Určiti mez, kde zřízenost přestává a nezřízenost začíná, není snadno. Než pýcha tak vysoko hlavu nosí, že její nezřízenost i slepý viděti může.

Tato nezřízená toha po vlastní skvělosti týká se buď statků hmotných nebo duchovních; proto rozeznává se dvojitá pýcha: pýcha tělesná a duchovní. Pýcha duchovní nezřízeně touží po umění, vědách, ctnosti, a nezřízeně jimi se pyšit. Pýcha tělesná nezřízeně dychtí po kráse, síle, penězích, zevní slávě, úřadech, významáních, a pyšit se jimi. Mladý učenec zanedbává ženu a děti, vyhazuje peníze, ničí své zdraví z horečné touhy, aby vynikl. Hle, touha *nezřízená*, pýcha duchovní. Dívka celé hodiny věnuje úpravě vlasů, líčení, umývání ve zvláštních vodách, věnuje celé jmění na šaty, aby vynikla krásou. Hle, *nezřízená* touha, pýcha tělesná omezených, všedních duší.

Někdy obojí tato pýcha je spojena, jedna druhé užitvajíc ke svým záměrům. Avšak pravidelně srdce, toužící nezřízeně po věcech hmotných, nemá pochopení pro věci duchovní, a srdce prahnoucí po slávě duchovní opovrhuje slávou z věcí hmotných pocházející.

2. Vizme nyní, do jakých úborů se pýcha šatí. Vystupuje čtverým způsobem: pokládá se za vyšší bytost, přivlastňuje »sobě« dary, které má »od Boha nebo od jiných«, přičítá si vlastnosti, jichž nemá, přecňuje ty, které má. Jak vidíte, vážení křesťané, vystupuje vždy nádherně, jen že se odívá cizím peřím.

a) Pokládá se za vyšší bytost. Tímto způsobem hřešili pohanští králové a císařové, kteří už za živa dali si stavěti oltáře a prokazovali božskou počtu. Římský císař Caligula dal tak uctívati dokonce i svého koně. Omámení nesmírným leskem a mocí svého dvoru, dospěli až k pýše bláznovství. V jiné, méně urážlivé a směšné formě, panuje tato pýcha u neznabohů. Jedni z nich, pantheisté, praví: »Vše, co vidíme, tvoří jednu božskou bytost, a my, lidé myslící, jsme nejvyšší její forma; my jsme posledním a nejvyšším jejím vývinem; jsme nejvyšší bytost.« Oba názory tyto, dnes velmi rozšířené, prohlašují člověka za poslední, nejvyšší a nejdokonalejší bytost, nad kterou už není nic, ani anděl, ani Bůh. Pohanští králové, kteří se dali ctíti v chrámech, uznávali ještě bohy nad sebou; naši nevěrci nikoliv. »To jsou moji bohové,« řekl jeden z nich, ukazuje na sochy proslavených spisovatelů, velikých před světem. V duchu si myslil zajisté: a já jsem také jeden z nich. Odtud vznikl odporný kult tak zvaných geniů, velikých básníků, myslitelů, učenců, vojevůdců, vynálezců. Odtud vznikly ohavné fráze o lidech obyčejných a tak zvaném »nadčlověku«, jenž stojí mimo zákon, mimo dobro a zlo, jenž je svrchovaným jako Bůh.

Tento druh pýchy, míti se za vyšší, ba nejvyšší bytost, jest, jak vidíte, velmi rozšířený. Jest to pýcha rouhavá, podobná té,

kteřou hřešili andělé, kteřou sv. Písmo nazývá bláznovstvím. Bože, chraň nás a lid nás této pýchy, nebo vede do záhuby časné a věčné. Kdo by se divil, že takový pyšný člověk Bohu se protiví, že jest mu až k ošklivosti směšný?

Zmírněný způsob této pýchy nalézáme v liberalismu, neboli svobodomyslnosti. Otcem jeho je zván Kant, ačkoli dovršil jen, co tak zv. angličtí filosofové budovali. Je Bůh, tvůrce světa, praví liberalismus, avšak pánem na zemi svrchovaným a svěprávným je člověk se svým rozumem. Není žádných příkázání božích. Co rozum lid ký uzná za dobré, je dobré, co za zlé, je zlé; není jiného náboženství, nežli konati své občanské povinnosti. Podobně smýšlel už král Farao, král egyptský, když Mojžíšovi, žádajícímu jménem Hospodinovým propuštění lidu, odpověděl: »Kdo jest Hospodin, abych . . . Neznám Hospodina a Israele nepropustím.« Ex. 5, 2. Moderní pravý liberál dí rovněž: »Kdo mně má co poroučeti jménem božím? Já jsem svým pánem. Jen svůj rozum uznávám, jenž mi dí: buď počestným občanem, a to je dost.« Tato pýcha staví sice ještě chrámy, ale nechodí do nich.

b) Druhý způsob, kterým se pýcha jeví, záleží v tom, že sobě přičítá, co má od Boha a jiných. Král Sennacherib, proslavivši se vojskem svým, zvolal: »Silou ruky své jsem učinil a moudrostí svou vymyslel, že svrhl jsem ty, kteří vysoko sedí.« Is. 10, 13. A přec byl jen nástrojem v rukou božích. Zcela jinak jednal slavný náš hudební skladatel Ant. Dvořák. Když se mu divili, že často chodí do chrámu a zde dlouho se modlívá, odpověděl: »Jak bych neměl děkovati Bohu, který mně, prostému člověku, takové nadání dal.« Jaká velikost v této skromnosti, psaly tehdaž některé noviny; a přec to byla jen povinnost. Kdo sobě všecko přičítá, hřeší pýchou. Máš-li zdraví, skvělé dary ducha, úspěch a čest, a dítš-li, že všecko děkuješ jen sobě, své opatrnosti, plí a dovednosti, uprás Bohu a jiným, co jim náleží. Ještě více bys hřešil pýchou, kdybys jen sobě přičítal dar víry, nábožnosti, lásky a dary milosti vůbec. Tak činili v době sv. Augustina bludaři, zvaní Pelagiané, a byli proto odsouzeni. Pravda ovšem jest, že všude třeba i vlastní práce, snahy, přičinění, ale že tě země nosí, přiroda živí, slunce zahřívá, že krev ti koluje v žilách, srdce bije citem, mozek slouží za nástroj myšlenkám, že cítíš dobrá hnutí v sobě, že jsi v milosti boží, že jednou dojdeš blaženosti: toto vše a mnoho jiného děkuješ v první řadě Bobu. Tys daleko více se snad přičiňoval, abys zdraví si zkazil, rozum zatemnil, srdce zatvrdil, milost ztratil, nebe pozbyl. Zrovna přinucovati musil tě Bůh k dobrému, abys nezahynul časné a věčné. Dítš-li tedy, vším, co jsem, jsem sám od sebe a vlastní jen silou, hřešíš pýchou, odpíraje Bohu povinný dík a čest, zapomínajíc na rodiče a jiné dobrodince.

c) Třetí způsob pýchy záleží v tom, když někdo více předností si připisuje, nežli ve skutečnosti má. Mnohý už ve škole přičítal si více moudrosti, nežli učitel u něho nalézal, a rozhořčoval se proti němu, vině jej z nespravedlnosti; nerozumní rodiče, do

svých dítek zamilovaní dali jim za pravdu. Jiní v úřadě a zaměstnání svém domnívají se míti zručnost, svědomitost a píli, jichž představení rádi by na nich viděli, ale bohužel nevidí. Naplňují se proto hořkostí, kterou ztrpčují sobě a jiným život. Nejčastěji přikládají si lidé před Bohem zásluhy a ctnosti, kterých nikdo si tolik nepřeje, jako on; ale nenalézá jich. Potom nařkají, že Bůh je k nim nespravedlivý. Při tom všem porovnávají se s jinými, jež posuzují a odsuzují, nad ně se povyšují, proti nim hněvem se naplňují.

d) Čtvrtý způsob pýchy záleží v přeceňování sebe. Fariseus, jenž s publikánem v chrámě se modlil, konal skutky, jež vypočítával, ale přeceňoval se pro ně. Mnohá dívka pro ztepilou postavu, lesk oka, šperky a bohatství, má se za rusalku, před níž by každý měl padati na kolena. Mnohá paní, jejíž manžel je bohat, nebo má lepší postavení, chová se vznešeně, činí nároky a žádá ohledy, které nikterak nespovedčí o vzácné ušlechtilosti duševní. Nejčastěji nalézáme přeceňování sebe u spisovatelů, umělců a lidí vysoce postavených. Běda kritiku, který neuzná přednosti jich děl a osob, běda podřízenému, který jim nelichotí a před nimi se neplazí.

V těchto čtyřech způsobech jeví se pýcha. Má se za vyšší bytost než je, sobě přiřítá, co má od Boha a od jiných, přednosti si přisuzuje, jichž nemá, ty, jež má, přeceňuje. Není tedy divu, že Bohu se protiví.

3. Neméně musí se mu protiviti, přihlédneme-li k hříchům, které z ní se rodí. Sv. Jan vypravuje o obludě se sedmi hlavami. Sedm jest hříšných dítek, které náležejí k rodině pýchy.

Prvorozenou její dcerou jest slávychtivost. Znáte teplou vlnu touhy po slávě. Stane-li se neztízenou vášní, stane se jedem, jenž otravuje, ohněm, jenž spaluje. Míti slávu, ach jaké to kouzlo pro mnohého! Tam dívka se zahazuje, aby na sebe obrátila zraky, tam mladík z touhy po slávě uhání si souchotiny, tam rodina z touhy, zdáti se víc než jiní, se zadluhuje, tam muž lichotí lidu, platí žurnalistice, věší plášť dle větru, zapírá své předsvědčení, a to vše, aby byl chválen, aby o něm každý věděl. Tam spisovatel píše hanebné věci, aby učinily sensací, tam bludař dává se třeba upáliti, aby měl nesmrtelné jméno v dějinách. Chválychtivý pohan zapálil velikolepý chrám, aby se stal světoznámým, jiný skočil do krateru Vesuvu, jiný učinil ze sebe hořící pochodeň za trochu potlesku a obdivu. S.rašná to nemoc, která ve své slepotě za lék má lichocení, a pravdu za svého vraha! Celé národy, jež uchvátila horečka slávychtivosti, učinily se směšnými a zahynuly. Kolik soukromých životů, co otrávených a zlomených srdcí tento tyran má na svědomí, nikdo nevypočítá! Však nejhorší jest, že ten, kdo jedná z touhy po slávě, ničí záslužnost svých činů před Bohem. Proto nazývají sv. otcové slávychtivost sladkým jedem, skrytým loupežníkem a zlodějem. Bohu náleží čest. Kdo mu ji béře, Bohu ji béře a nebe okrádá o všechny zásluhy. Neztízená slávychtivost jest jako matka, která každé své dítě hned po narození jeho

vraždí. Ten, jenž mnoho cti má před světem, nezřídka je chudákem před Bohem.

Druhou dcerou pýchy, blíženkou chválychtivosti, jest nezřízená ctižádost v užším smyslu. Záleží v nesmírném bažení po úřadech, hodnostech, vyznamenáních. Domáhá se jich i nedovolenými prostředky, na př. pomluvou jiných, nespravedlivou protekcí, zahazováním sebe a podobně, jako by v těchto věcech záležel cíl života! S ní spojeny bývají pravidelně dva hříchy: nezasloužené dosažení úřadu a nespravedlivé poškození jiných.

Třetí dcerou pýchy jest chlubitost. Nalézáme ji u lidí méně vzdělaných. O sobě rádi mluví, sebe dávají za příklad, své skutečné a domnělé přednosti vynášejí. Několik hodin s nimi jsi pohromadě, a už víš všechno, co mají dobrého, co vědí, co zažili, kde byli, jaké mají příbuzenstvo. Slepíčí povaha, která kdáká, ačkoliv vajíčko chce teprve snést. Vlastnost kramářů a malých lidí, kteří křikem doplňují, co jim na velikosti chybí. Vzdělanec jimi pohrdá, nebo má s nimi soustrast.

Čtvrtým hříchem, jenž z pýchy se rodí, je domýšlivost. Vysoce o sobě smýšlí, víc si troufá, nežli může, směle pouští se do věcí nad své síly. Chce létat jako Ikarus až k slunci, ale spadne jako on do moře. Lafontain napsal bájku o žábě, která chtěla býti velikou, se nadýmala, až pukla. Protivný člověk, u něhož nos zdá se nejvyšší částí těla. Poznáte ho často už po schůzi.

Horší jest pátý plod pýchy, přetvářka. Oblíbení hroby nazval Spasitel farisee, kteří dělali se dobrými a nebyli. Pyšného pudů nízké motivy, ale na oko předstírá šlechetné úmysly, lásku k chudině, vlasti, obecnému dobru, Bohu. Falešník farisejský, plný nečistého sobectví, kalné zističnosti, ejhle, jak dovede se přetvářovati a pěkným dělati!

Šestou dcerou pýchy je svéhlavost. Tvrdé palice, které neústupně trvají na svém, i proti lepšímu přesvědčení; pýcha nedovoluje jim, aby povolily. Běda, narazí-li dvě takové na sebe; tu srší jiskry. Mnoho zlého natropila už svéhlavost v rodinách, mezi přáteli, ve společnosti, v umění, ve vědě. Tisícero nepřátelství mívá v ní příčinu.

Jakožto sedmé dítě pýchy jmenují pohrdání jinými. Děkuji tobě, Bože, že nejsem jako jiní, jakož i tento publikán, modlil se fariseus. Nejprve pohrdá pyšný nižšími, pak rovnými sobě, potom vyššími, na konec třeba i Bohem, nebo pýcha vždy vystupuje, dříve žalmista. Žal. 73, 22. Naše doba v pohrdání jinými má virtuositu. Ty pohledy, jež dovede vrhat, ty pokyny, jimiž opovržení své naznačuje, ty obraty řečnické, jimiž vládne — ó kdyby aspoň pohrdala špatnostmi, hříchy, bezcharakterností, avšak nejraději pohrdá ctnostmi.

4. To jest hlavní komonstvo pýchy. Křestané! Úplně prost všeliké nezřízené pýchy jest málokdo. Zpytujeme tedy svědomí své a v kajicnosti vyznejme: Bože můj, hle, jak myšlenky mé bývají často marnivé, slova chvástavá, skutky ctižádostivé. Řekněme si: hlíno, co se pyšnáš! prachu, co se vypínáš! Co máš, čeho bys

nepřijal. Pakli jsi vzal, co se chlubitš, jako bys nevzal. 1. Kor. 4, 7. Řekni si s apoštolem: Což nevíš že jsi bídný a ubohý a chudý a slepý a nahý, Zjev 3, 17, chudý na ctnosti, nahý na dobré skutky, slepý v poznání, bídný v hříších! Odpust, ó Pane, jenž pyšným se protivíš, abych nestal se předmětem tvého hněvu.

Kdo se pyšní, bude ponížěn, dí svaté Písmo. Mat. 23, 12. I zde osvědčuje se pravidelně slovo boží, že čím kdo hřeší, tím bývá i trestán. Pro pyšného jest ponížení dvojnásobně citelné. Hledal cti a našel zahanbení. Pýcha předchází pád. Kdo vysoko leze, hluboko padá. Andělé chtěli stolice své postavit nad hvězdy, a svrženi jsou do propasti. Is. 14, 15. Adam a Eva chtěli být jako Bůh, a ztratili nejen jasnost rozumu a sílu vůle, nýbrž i ráj a nesmrtelnost. Zdaliž to není ten Babylon veliký, pyšnil se Nabuchodonosor, kterýž já jsem vystavěl silou svou a v slávě své? A v tu hodinu z lidí vyvržen jest, a jedl seno jako vůl, vlasy dostal jako peří a nehty jako drápy. Dan. 4, 30. Když Herodes se radoval z lichocení, že mluví jako Bůh, ranil ho anděl Páně, že nevzdal slávy Bohu, rozlezl se červy a zemřel. Skut. 12, 23. A příklady daly by se rozmnožiti do nekonečna. Zpytujte život svůj a poznáte, že pravidelně za každé nezřízené pyšnění stihlo nás ponížení. Varujme se pýchy! Když apoštolé s radostí zvěstovali božskému Mistru: »Také zlí duchové se nám poddávají ve jménu tvém,« odpověděl jim Spasitel jako s hrozbou: »Viděl jsem Satana jako blesk padajícího s nebe,« a dodal »z toho se neradujte, ale z toho, že jména vaše napsána jsou v nebesích.« Luk. 10, 17. Slova mají smysl: nezpyšněte; jako z andělů, tak i z apoštolů mohli by se státi ďáblové.

Pýcha nečiní šťastným. Nemluví o tom, že pyšný člověk bývá trápen závistí, nepokojem, aby jiný ho nepředstihl, bázni, aby nebyl pomínut, ale poukazují na hlas všech sv. otců a bohoslovců, že pyšného nechává Bůh upadnouti do mnohých hříchů, těžkých pokušení, do nečistoty, nepoctivosti, nestřídmosti, krutosti a j., jelikož mu odpře milost, které by byl mu jinak dal. Jaká hořkost pro duši pyšnou, viděti se poníženu hříchy, svázání vášněmi! Každý neúspěch jest pro ni číší trpkosti, a modlitby, která by jí dala útěchu, nemá, nebo v duši pyšné vysychá její pramen jako voda na poušti.

A kdyby i na zemi pyšný člověk ukojil touhy své, aj jak mu bude na posledním soudu, až před světem odhaleno bude nicotné nitro jeho? Zdaliž nemá nás raniti pomýšlení, že objevíme se v pravé své podobě a ceně tam, kde neplatí ni rod, ni moc, ni bohatství, ni jiné přednosti? Ó by se na nás nevyplnil výsměch ďáblův: Stržena je do pekla pýcha tvá, spadla umrlčina tvá. Také ty raněn jsi jako i my, nám podobný učiněn jsi. To-li je ten muž, který bouřil zemi? Is. 14, 10. Ne, ne, nechceme býti pyšní. Ježíši tichý a pokorný srdcem, uč nás smýšleti pokorně, Bohu dávati čest, jež mu náleží, nikým nepohrdati.

Ukázal jsem, vážení křesťané, co je pýcha, kterými způsoby se jeví, které hříchy plodí a jak nezbytno ji potírati. Spravedlivě se posuzujeme, snašíme klidně různá pokoření, a pýcha marně bude se na nás dobývati. Strašlivě pokořil se Syn boží: umřel jako zločinec na kříži. Pohled na svého Spasitele, duše pyšná, a a otřes se hrůzou a hanbou pro směšnou domýšlivost svou. Bůh se pyšným protiví. Pýcha nám před Bohem vždy uškodí, pokora před ním nám vždy prospěje. A my jsme měli život jich za nečestný a bláznivý, volají pyšní odsouzcenci o spravedlivých, zářících v jase nebeské slávy!

Na konec příklad, jež vypravuji volně dle Fr. Coppéa z jeho knihy *La bonne souffrance*, Dobrotivé utrpení. Byla doba půlnoční, mše vánoční, Napoleon, nalézající se na výši své moci, je v Římě. Zvony zvou do kostela, uvítati narození božského Spasitele. Císař se probudí. Vidí oknem tisíce světél, putujících ulicemi k chrámu. Zamyšlen dívá se do tiché noci. V tom ozve se z vedlejší komnaty hlas jeho jedináčka, touženého následníka, krále světa v kolébce. Napoleon zaskočí tam. Dívá se na dítě. Hruď se mu dme nesmírným zadostiučiněním. Má vzdáti čest božskému Jezulátku? Ach, myslí si, zde mé Jezulátko. Pánem světa stal jsem se svým mečem, a ono bude jeho dědicem. Marně volaly vánoční zvony; veliký dobyvatel neměl pocitu vděčnosti. V tom, pokračuje spisovatel, zvuk zvonů se mění. Ha, to nejsou vánoční zvony římské, to jest osudný zvuk zvonů ve Waterloo, oznamujících konečný pád velikého dobyvatele. Kdyby byl Napoleon tehdáž o nich měl tušení!

Boží mlýny melou zvolna! Stromy do nebe nerostou! Však horší jest, křesťane, pád z milosti do hříchu, ze života do zatračení. Bůh se pyšným protiví

Milujme s Ježíšem a Marií pokoru, nebo Bůh pokorným dává milost svou, abychom s nimi z ponížení vešli do slávy věčné. Amen.

Lakomství.

Lakota jest modloslužebnost. Ef. 5, 5

Druhým hlavním hříchem jest lakomství. Skoro mohli bychom se diviti, že se dosud lakota počítá mezi hlavní hříchy; nám zdá se, že by měla místo ní zařaděna býti mezi ně marnotratnost. Avšak nemylme se! Pravda, takových případů, aby někdo nad žoky dukátů zmrzl nebo hlady umřel, přihází se nyní málo, ale zdaž není lakoty v jiném tvaru? Není rozkošnický marnotratník vlastně lakotářem? Zdá se, že na statku nelpí, ale to je klam. On rozhazuje na klenoty, úbory, lázně, automobily, sporty tisíce a tisíce, ale právě proto chce je míti, proto shrabuje kde může, utiskuje, podvádí, proto zjednává si je každým prostředkem. Rozdíl mezi lakotou, jak před ní varovali sv. otcové, a lakotou moderní je, že lakomec sedící nad pytlý dukátů milo-

val zlato pro zlato, moderní prostopášník nebo milovník nádher-
nosti je miluje jako prostředek k rozkošnictví.

Dosud má zlato svou kouzelnou moc. Sotva v čtyřicátých letech minulého věku objevilo se v Kalifornii, v Australii, Transvaalu, Aljašce, aj statisíce hnali se tam nebojíce se námah, nemocí, smrti! Nebylo to kouzlo zlata, jež vyvolalo boj Angličanů proti Burům? Kolik finančních podniků ožebračilo za posledních let celé vrstvy důvěřivého lidu! Druhdy Římané vyssávali své provincie, druhdy Švédové a jiní cizinci násilím odváželi z Čech celé vozy zlatého nádobí a uměleckých předmětů, druhdy lámali si učenci hlavu, jak lze dělati z hlíny a kamení zlato; dnes bursa, politické boje, úpadky, nesolidní soutěže, bojkoty, odvážné finanční podniky, stávky, kartely velkopřůmyslu a tisíce jiných věcí — co jsou jiného, nežli nový druh loupeživé lakoty, toužící nezřízeně po zlatě! Co vidíme ve velkém, děje se i v malém. Není tedy ani dnes zbytečno mluvíti o lakomství.

Prosím lásky vaše, abyste nejprve upřeli zrak na milého Mistra a Pána našeho Ježíše Krista. Sám opustil vše, když člověkem se stal. Když započal dílo své veřejné, opustil i to málo, co měl v Nazaretě. Také apoštolům kázal opustiti všecko, a když se ho tázali, co za to dostanou, odkázal je na stonásobnou odměnu v nebesích. Na kříži byl docela všeho zbaven. O roucho jeho rozdělili se vojini, Matku svou odevzdal sv. Janu a nám, hrob poskytl mu věrný přítel. Syn člověka neměl, kam by hlavy položil. Tak dal nám příklad, abychom nezřízeně nemilovali statků pozemských. Tak skutečně mezi upřímnými křesťany porazil modlu pohanského světa. A jestliže lid opět klaní se zlatému teleti, dlužno porážeti ji zase slovem a příkladem božského Spasitele.

Ó Pane Ježíši, buď nám učitelem v milování statků vezdejších, jakož jsi nám v něm jasným příkladem, abychom neupadli v hřích, který jsi s rozhořčením nazval modloslužebností.

Chci mluvíti o tom, co je lakota, jaké hříchy přivádí a jak důležitě, varovati se jí. Chudý Spasiteli, zehnej pobožnosti naší!

P o j e d n á n í.

1. Co je lakomství? Sv. Tomáš Akv. praví: lakota jest nezřízená touha bohatství, nebo vůbec nezřízená touha časných dober. Tato touha stává se nezřízenou, když vůlí nebo skutkem porušuje řád, který Bůh ustanovil.

Který jest tento řád? Jest hlavně dvojný, týkáje se jednak posledního cíle, jednak ostatních lidí.

Všecko, co na světě jest, stvořil Bůh pro nás. Všecky kovy, byliny, ptáci, zvířata, síly přírodní, vše má sloužiti nám, aby udržovalo a zpřijemňovalo vezdejší náš život. Chvalte Hospodina, nebo dobrý jest, volá tak často korunovaný pěvec ve svých žalmech. Avšak to není poslední a nejvyšší cíl, jež stvořené věci mají. Jich cílem posledním je, aby člověk z nich poznal Boha, milostivého Pána svého, jeho vznešenost, dobrotu, krásu, a aby mu tak

dompomáhaly k spasení. Sám Spasitel užíval obrazů z přírody ke svým kázáním, vody ke křtu, chleba k nejsvětější Svátosti. Kdo tento řád porušuje, kdo v majetku vidí hlavní cíl pozemského snažení, kdo neuvádí snahu po statcích v řádný t. j. podřízený poměr se snahou po cíli posledním, hřeší nezřízenou touhou po bohatství, hřeší lakomstvím. Hleďte nejprve království božího a jeho spravedlnost. Mat. 6, 33.

A jeho spravedlnost. Slova ta ukazují na druhou stránku řádu od Boha stanoveného, jenž se týká ostatních lidí.

Všichni lidé mají právo na svět, který nám Bůh dal a nikdo nemůže býti vyloučen z práva na statky, které nám skýtá. Avšak každý má právo jen na tolik majetku, kolik si ho poctivým, spravedlivým, řádným a právním způsobem zjednal a osvojil. Může se práva na majetek dobrovolně vzdáti, domnívá-li se, že takovým způsobem bezpečněji dojde cíle vyššího, nebo nižší je vyššímu podřízeno. Může býti, děje li se to spravedlivě a právně, majetku i zbaven. Avšak nikdo nesmí jiného nespravedlivě v majetku poškozovati, jemu v nabývání statků vezdejších nespravedlivé překážky klásti, nebo každý jiný má totéž právo jako on sám. Činí-li tak z touhy, aby sám měl více, porušuje řád Bohem daný a hřeší lakomstvím. I stát, který by podporoval průmysl, jenž nespravedlivě hromadí bohatství v rukou jedněch a jiné ochuzuje, který jeden stav, jeden národ proti jiným nespravedlivě protežuje, porušuje tento řád a hřeší, ovšem více jinými hříchy nežli lakomstvím.

Lakota vznikla z hříchu dědičného. Nebýti ho, byly by poměry majetkové zcela jiné, nebo nebylo by nepřiznivě touhy po statcích časných. Hřích dědičný, jenž rozvázal pouto, jímž vášně byly spoutány, i lakotě otevřel dráhu do srdcí lidských. Nebýti ho, nikdy by lidé nestavěli cíl časný na př. užívání statků pozemských nezřízeně nad cíl věčný, a nikdy by jiných nepoškozovali. Poněvadž prvním hříchem byla pýcha, má lakota vlastní původ svůj v pýše. Nezřízenost ve správě věcí časných jest pro nás velikým ponížením a zahanbením a zlem; hle trest za pýchu!

Křesťané, představte si svět bez boje o majetek. Věru, kus ráje ihned by se k nám vrátilo. Nebylo by chudoby, nebylo by horečného nadprůmyslu. Jsou kraje, kde lidé žijí prostě a šťastně v poměrech patriarchálních; neznají bohatství, ale neznají také bída. To nazývá moderní svět zpátečnictvím. Jsou kraje přebohaté průmyslem, neveliká města s desíti a více millionáři, služby s pěkným výdělkem. Ale vedle toho hrozná mravní bída, úžasná chudoba, četné smrti hladem, steré zločiny. Tomu říkají sociální pokrok. Dejme tomu, že je to pokrok! Než potom základ, na němž stojí, je lakota, nezřízená touha po bohatství lidí silných, chytrých, bezohledných, nelidských.

Smějí se rolníku, který klidnou prací vydělává si skromný chléb sloužte při tom poctivě Bohu a svým spoluobčanům, že je zpátečnický, že neužívá moderních prostředků k zvelebení půdy a pod. Nechci se zastávati žádné lenivosti a nepokrokovosti, přece

se mi však zdá, že v takovém rolníku je víc lidského a křesťanského, nežli v americkém millionáři, o němž čtu, že ráno ve 4 h. vstává, že mezi tím, co sluha jej myje a obléká, čte nebo dává si čísti noviny, že vyřívá do sebe rychle koflík grogu letí v horečném spěchu do kanceláře, z kanceláře na bursu, že v poledne, přichvátav všecek vzrušen domů, přijímá jednou rukou polévku, druhou podpisuje listiny, že mezi tím, co sluha podává mu na vidličce maso do úst, čte dopisy a přehlíží směšky, že hned zase letí po obchodech a bankách až do večera, že když konečně uléhá ztrmácen na lůžku přijímá ještě zprávy svého účetního a správce. V 35. roku má žaludečního raka, v 40. pleš, v 45. je starcem, v 50. umírá — snad s myšlenkou — místo na věčnost — na bursu. To je moderní lakota, modloslužebnost, jak ji nazval apoštol. Mnohý je bohatý, dí přisloví, Pť. 13, 7., ježto nic nemá. Chudákem byl řečený millionář a politováním. Jak chud na statky duchovní předstoupil asi před trůn boží! Jak mnohý chudák na statky ve zdejší přišel tam bohatší než takový millionář! To není pravý pokrok. Nechci vás přemlouvati, abyste pohrdali statky vezdejšími. Ne, nebo dávají neodvislost, sílu a moc. Avšak varovati musím před nezřízenou po nich touhou, jež zapomíná na poslední cíl a práva slabšího nohama šlape.

Než vizme již, jakými způsoby lakotou se hřešívá.

2. Z lakoty pravidelně jedná, kdo hřeší proti přikázání: nepokradeš. Krádeže z opravdové nouze nejsou příliš časté; také nebývají veliké. Že dnes tak úžasně se krade, že se krade tolik v třídách vyšších, toho příčinou je touha po penězích na ukojení rozmařilého života. Divadla, zábavy, výlety, sporty, lázně, přepych, požívavost — můj Bože, kde na ně vzítí a nekrásti! Paní mnohých francouzských ministrů a poslanců chodí v úborech, z nichž jeden stojí 10 tisíc franků a více. Ostatní život tomu odpovídá. Kdo by se tedy divil, že miliarda, již z uloupeného církevního jmění slíbili dělnictvu, zmizela. Lakota byla hlavním popudem k tomuto zločinu. Na Rusi při válce s Japonci zmizely celé vlaky zboží nebo poslány byly jen na papíře, o millionových podvodech jiných ani nemluvě. Lakota byla původkyní těchto činů v době, kdy vlast nalézala se v největším nebezpečí. Vzpomeňte na úpadky založen u nás, jimiž tisíce byly ožebračeny; nezřízená touha po penězích k rozkošnickému životu učinila z úředníků podvodníky a zloděje. A co všude úpadků, úplatností, nesolidností! Jako pohádka se čte, že v době Karlově mohlo dítko se zlatou korunou na hlavě projíti českým královstvím. Dnes není jista v pokladně při policejní dohlídce.

Krádež náleží svým zevním skutkem více mezi hříchy proti spravedlnosti. Lakotou na ní jest vnitřní nezřízená touha po majetku, která k ní vede. Proto Bůh dal vedle sedmého také desáté přikázání: nepožádáš statku bližního. Kdybychom mohli nahlédnouti do duše zlodějů, podvodníků a podobných lidí, viděli bychom oheň žádosti pláti a démona lakoty bouřiti, že bychom se s odporem odvrátili. V pařížském Louvru byl vystaven obraz

lichváře, který s bezohlednou tvrdostí zničil steré rodiny. Celá Paříž chodila se na obraz dívati, nebo měl rysy pověstného milionáře, orličí nos, oko jestřábí, ústa jedovatá. Lačnost srdce i obličej vtiskla ohydný ráz. Jak vypadala asi jeho duše před očima božíma a andělskýma? V ní ďábel měl věru svůj trůn. Jednou přišla před obraz chudě oblečená žena, jejíž vzezření svědčilo, že zažila dříve lepších dnů. Když uztěla tvář, uchvátila ji zběsilá bolest. Hrozné kletby lily se z jejích úst na hlavu lichvářovu, že lidé trnuli. Byla odvedena, snad i odsouzena, ale oprávněnost jejího roztočení cítil každý. Před takovými zjevy voláme bezděky: Bože, chraň nás vášně! Tu chápeme, že Jidáš byl s to prodati a políbením zraditi dobrého Mistra. Na břehu Severního moře stojí nádherná villa mnohonásobného millionáře. Svého bohatství dobyl si obchodem otroky a děvčaty. Že ve východních Čechách prodávají rodiče své dítky, hlavně dcery harfenistům, že Slováci je přenechávají spolků Femka, který pak je vychovává na kované Maďary, že bývají dítky zmrzačovány, aby se staly výhodným nástrojem žebroty, že lidé prodávají svá těla, svou čest, své síly k věcem hanebným: jedna z hlavních příčin je lakota. Věru, pravdu má apoštol, když dí, že jest modloslužebnost.

Jiným způsobem hřeší lakotou, kdo je přes míru šetrný. Šetrnost jest krásná ctnost, již nelze dost a dost doporučeti. Bez šetrnosti nikdo poctivě nedospěje k zámožnosti, nestane se požehnaním pro rodinu, obec a národ. Ale tato šetrnost nesmí býti lakotou. Dobře zřízená láska k sobě a jiným žádá, abychom si dopřáli čeho k rozvoji těla a duše třeba, přiměřeně svému stavu žijíce. Žádá, aby rodiče poskytli dítkám vše to, co jsou s to, aby prospívaly ve zdraví těla a duše a zabezpečily si budoucnost. Žádá, abychom dávali almužnu dle možnosti své, přispívali na potřeby církevní, obecní, národní, a to nejen dle přísné spravedlnosti, ale někdy také ze štědrosti, která lásce je vlastní. Nejsme absolutními pány majetku pozemského, nýbrž jsme před Bohem oprávnění správcové. Buďe nám skládati před ním účty, jak jsme se statky, které nám světil, hospodařili. Hřeší skrbník, který lakotou veden šetří tak, že ubližuje sobě, rodině, nikomu neprospívá, pohoršení dává. Nejdříve škodí před Bohem sám sobě, jelikož statky svými nic si pro věčnost nevyzíská, zapomínaje na slovo Páně, číňte si přátele z mamony. Při neštěstí v Messině dal sv. Otec z almužen, které křesťané mu dávají na řízení církve, million lir, jež nyní ovšem na sobě a církevních věcích ušetřiti musí. Jeden z největších millionářů, který sám pro sebe má ročně mnohosekrát větší příjmy, dal něco přes 20 tisíc korun; dává se za to ještě židovskými listy do nebe vychalovati. Člověk vážný a věřící myslí si: a kdyby celý svět byl tvůj, jsi nízkou duší, lakotným sobcem.

Jiný způsob hříšné lakoty jest přemrštěná úzkostlivost, starost a bázeň o majetek a život. Pán Ježíš ji káral, Mat 6, 26., právě k lidu, aby se nestaral tak úzkostlivě o to, co bude zřít

jísti a čím se odívati. Taková bázeň sama sebe mučí. Třeba míti důvěru v Boha. Týž způsob lakoty projevuje ten, kdo v každém větří hned nepřítele, zloděje, podvodníka. Dnes ovšem opatrnosti nezbyvá, ale to už je osud lidí čestných a velkodušných, že bývají někdy přelstěni. V povážlivém úpadku je společnost, ve které platí už jen: z ručky do ručky. Tato úzkostlivost stupňuje se v hamiznost, když počítá každé zrnko kávy, každou lať v plotě, každý haléf žebráku, když nikomu nic nepřeje a bez závisti nemůže se na cizí statek ani podívat. To je lichvářská duše v malém. Taková šetrnost nikdy nestane se zámožnou, nebo nemá požehnaní, příliš se bojí o každý krejcar, než aby s ním něco začala, a když i zbohatne, neužije toho. Mějme důvěru v Boha, je naším Otcem a neopustí nás.

Jiný způsob lakoty záleží v tom, že se člověk dá vésti jedině a hlavně ziskem, zapomínaje na cíle vyšší a požadavky stavu. Jinak zajisté sluší co do peněz jednati knězi, jinak důstojníku, jinak šlechtici, nežli řemeslníku, obchodníku, bursovníku; ale žádný nemá zapomínati, že zisk není posledním cílem člověka. Kněz nebude hráti na burse, šlechtic nebude smlouvat, upřímný národovec nebude pro krejcar podporovati nepřátelský průmysl. Naše práce má býti mravná, má míti i vyšší motivy nežli je zisk. Zatláčila-li uherská mouka český průmysl mlynářský, jest tím vinna nerozumná lakotnost nebo ješitnost našich hospodyň; krejcar ušetřily a národ o milliony ochudily a seslabily.

Zpytujeme se, nevládne-li v nás některý způsob lakoty. Ať svět dnes se plazí před zlatým teletem, my chceme zůstati lidmi čestnými a ušlechtilými.

3. Kořen všeho zlého jest žádostivost, praví sv. Pavel, I, Tim. 6, 10. Vizme hříchy, které plodí lačnost zlata.

Její nerozlučnou společnicí je lež. Lakotáci jest lháti na potkání. Ať prodává neb kupuje, ať vypůjčuje nebo půjčuje, vždy jest mu lháti. Přelhává sebe, soud, spoluobčany, rodinu, celý jeho život je často samá lež. Má-li přes to čestné jméno, má je proto, že se dovede dostatečně přetvařovati. Lživí rtové jsou však před Bohem ohavností. Lživý národ je národ cikánský.

Lakota vede k podvodu a nepoctivosti, u malých v malém, u velkých ve velkém. Kdo miluje zlato, nezůstane bez hříchu, dí Písmo. Sir. 31, 5. Ophni a Phinees, Nabal, Giezi, Ananiáš a Saphira jsou nepatrnými toho příklady proti hrozným podvodům moderní doby. I sbírky pro chudinu, pohofelé, sirotky způsobilé lakotné srdce, o podvodcích při dodávkách ani nemluvě. Nejedna bitva prohrána, poněvadž vojevůdcové byli podplaceni, nejedem sněm učinil z téže příčiny hanebné zákony.

Lakota vede nezřídka k falešné přísaze. Není divu. Lakoták klaní se zlaté modle, i nebojí se pravého Boha.

Lakota zatvrzuje srdce. Lakoták je pravidelně tyranem ženy, dětí, podřízených, dělníků. Pohanští otroci s vypáleným znamením na čele, nevolníci a robotníci minulých věků, dělníci a dělnice

v mnohých závodech jsou živými důkazy, jak lakota dovede potlačiti city lidskosti.

Hrozné druhy bylo drancování vojnů dobytého města; ještě hroznější jest řádění lidských hyen v dobách zmatků na př. při zemětřesení v Messině. Lakota jest ten ďábel, který až do toho stupně lidi odlišťuje.

Dále uvádím jako dítky lakoty už jen boje, hádky, spory, soudy, rozbroje, nepřátelství. Proč se lidé nejvíc soudí? Pro mamon. Proč vychází tolik hanebných časopisů a knih? Pro mamon. Proč vyháněni byli řeholníci a řeholnice ve Francii? Pro mamon. Proč 300.000 mladých lidí vykrvácelo v Mandžurii? Pro mamon. Proč v Monaku pověstnou hazardní hernou ročně tolik lidí hyne sebevraždou? Pro mamon. Proč soudí se dědici? Pro mamon. Proč v mnohých případech takové boje o mandát? Hlavně pro mamon. Zlaté tele je dosud modlou a národové s židy o závod tančí kolem něho. Lakota jest modloslužebnost. Věru, výborně jsi ji charakterisoval, apoštole!

4. Ale snad dává lakota nesmírné štěstí? Můj Bože! Což je šťasten ten skrbník, který sobě, ženě, dětem sotva nájstí dopřeje? Je šťasten lichvář, který uléhá na dukáty, na nichž lpí krvavý pot, slzy a krev utlačovaných? Je šťasten millionář, který pro horečnou činnost trpí nervosou, nebo dlouhou chvílí zmrá, nebo zhnusuje si už i nejrafinovanější rozkoš z přesyacení? Je šťasten snažlek, který dodělal se sice jmění, ale který, dívá-li se zpět, vidí život plný lži, podlízavosti, bezcharakternosti, boucharonství, kejklířství a licoměrnictví? Je šťasten při pomyšlení, že umře a všechno zde zanechati musí? Ať se šatí v hedvábí, jí jako bohatec z evangelia, ať se mu klaní každý číšník a lokaj, ba celý národ: z duše své obrazy svých skutků nezahladí. Sv. otcové nazývají proto lakotu katem sebe sama, jinde porovnávají ji s vozem, do něhož lakotář je zapřažen a jež ďábel řídí.

Ale kdyby i ve svědomí se zatvrdil, že by klidně a spokojeně žil, jest tu ještě Bůh. Lakota zastepuje pro věci nebeské a činí srdce uzavřené pro milost boží, ba i pro lítost. A tak místo milosrdenství musí Bůh sáhnouti k spravedlnosti. Otevřme sv. Písmo. Achan vzal něco z věcí v Jerichu z lakoty. Za trest poražení jsou Israelští. Josue dal všechny jeho věci spáliti, jej pak ukamenovati. Jos. 7, 25. Že jsi zkormoutil nás, pravil k němu, zkormoutí tebe Hospodin. Nabal z lakoty odepřel almužny Davidovi. Za trest zkaženého srdce jeho a umřel. I, Král. 25, 10. Bezbožná Jezabel, urvavši vinici Nabothovu, svržena je z okna a od psů sežfána. 3. Král. 21, 4. Giezi z lakoty žádal proti vůli svého pána dary od Naamana za jeho uzdravení. Dary dostal, ale s nimi také Naamanovo malomocenství. 4. Král. 5, 23. Ananiás a Saphira podrželi si z lakoty část peněz za pole a smrtí potrestáni jsou za lež svou. Skut. 5, 5 Jidáš nabyl třicet stříbrných, ale požehnání mu nepřinesly. Bohatec pro lakotu a rozmařilost trápil se v pekle. Dante ve své básni trestá lakotu takto: lakotáři vrážejí na sebe s pustým láním, lichváři sedí v žhavém písku,

různí šibalové jsou dábly bičování, pokrytci jsou oblečeni v těžké olovené kápě, zloději jsou v hadí sluji, penězokazi ranění jsou malomocenstvím, zrádci věží v ledu. To všecko je ovšem fantasie, ale není bez podkladu.

* * *

Vážení křesťané! Ukázal jsem vám, co je lakomství, jak se jeví, k jakým hříchům vede a jak dlužno se ho varovati. Opak lakoty jest láska k chudobě. Má tři stupně. První záleží v tom, aby člověk nelpěl přespříliš na statcích vezdejších. Chudý, který tento stupeň lásky k chudobě má, není nešťasten, nebohkuje, ne-reptá, nebouří. Utěš se tím, že i Spasitel a Panna Maria byli chudobní, že jsou ještě vyšší statky nežli zlato, že chudobou může si zasloužiti velikou slávu nebeskou. Bohatý pak žije i při svém bohatství prostě bez marnivé nádhernosti a pýchy. Druhý stupeň chudoby má člověk, jenž rád dává pro čest boží, obecné dobro, ulehčení bídy. Řídí se slovy sv. Pisma: Buďte milosrdní, jakož i Otec váš milosrdný jest. Dávejte a bude vám dáno, míru dobrou a natlačenou a natřesenou a osutou. A tou zajisté měrou. kterouž měřiti budete, bude vám zase odměněno. Luk. 6, 36. Kolik ty dáš lidu lásky, tolik štěstí dá ti Bůh, dí pěkná průpovědka. V chudých klášterech řídí se pravidlem: když začíná nouze, dej almužnu a Bůh vzbudí dobrodince. Osvědčuje se. Třetí stupeň chudoby má, kdo pro Boha vše opustí. Má odplatu v nebi, řekl Kristus, a seděti bude v slávě na stolici a souditi národy. Mat. 19, 29. Tento stupeň není pro každého.

Křesťané, první dva stupně hledme si osvojiti a lakota nezachvátí nikdy srdce naše. Život náš bude sice prostší, ale bude šťastnější. A v nebi uvítá nás Spasitel jako své přátele, kteří podobali se mu na zemi prostotou, dobrotou, velkodušností a kteří v nebi podobati se mu budou radostí a slávou. Amen.

Smilstvo.

Vystříhej se pilně, synu můj, všelikého smilstva. Tob. 4, 13.

Smilstvo jest onen strašlivý hřích, před kterým měl Spasitel takovou ošklivost, že žádal, aby mezi křesťany nebyl ani jmenován. 1. Kor. 9, 13. Nedivte se. V nebi stvořil k službě své čisté duchy; v ráji stvořil člověka s takovou vládou nad tělem, že v něm nic nežřizeného nevznikalo a stud byl neznámou věcí; za Matku při svém vtělení zvolil si přečistou Pannu, kterou i zůstala; za pěstouna vzal si Josefa, jež obdařil panickou čistotou; nevinného sv. Jana učinil svým miláčkem, z Magdaleny, jejíhož bratra Lazara navštěvoval, učinil světici. Tento duch Ježíšův přešel na křesťany. Čistota mravů byla známkou, které na nich pohané

se podivovali, nechápajíce jí. I nebylo třeba řečeného hříchů až na řídke výjimky mezi prvními křesťany ani jmenovati.

Vážení křesťané! Panují takové poměry mezi křesťany ještě dnes? Ach, dnes musí v církvi trpěn býti i takový, kterého prvotní církev by nesnesla ani den. Proto dnes dlužno mluviti o věci, o níž ovšem lépe by bylo pomlčeti. Avšak nelze; dnes mlčení bylo by hříchem. Hrozný proud smilstva jako rozvodněná řeka, jako láva, jako záplava se šíří ničíc rodiny, kraje, pokolení, národy. Běda! Běda! bylo prý slyšeti žalostný hlas před zemětřesením, jež zničilo celé město, proslavivší se nestoudností. Běda! Běda! chtěl bych volati, procházejce zemí jako prorok pomsty boží, nebo nad všecko pomýšlení rozmnožila se v ní nemravnost a chlípnost.

Od té doby, co pud pohlavní následkem dědičného hříchů vymkl se otěžím rozumu, nebyla země sice nikdy bez tohoto hříchů, ale kdy byl tak svoboden, netrestán, hýčkáán, placen a veleben? Od dob pohanských mimo doby revoluce nikdy. Domy nestoudnosti byly mezi křesťany neznámy, a kde byly, pokládány jsou za hanebné zlo. Dnes nalézáme je i na venkově, dnes jsou chráněny jako nutné, dnes jsou závody skoro jako jiné. Hnusné nemoce tak se rozmohly, že vyjma dobu reformace v Němcích nebylo nikdy nic podobného slycháno. Jich statistika je úžasná. Nemravná literatura a umění div nepřevládají. Spisy tobo druhu mají odbyt na milliony. A nepíše je toliko lidé obskurní, kteří nemajíce nadání drzou nestoudností chtí obrátiti na sebe pozornost a učiniti dobrý křesť, ne, dnes pornografickými plody poskvrňují svá jména básníci a spisovatelé prvního řádu. Nižší druh divadel, šantány, cirkusy, variéty tvoří v rouše lehkého umění školu lehkomyšlnosti, jež vede k nemravnosti. Přidejte k tomu kuplířství, tajnou prostituci soukromou, různé vinárny, nevázaný život na vyšších školách, dupárny a noční toulky, nekázeň v rodinách, ba v celých obcích a národech, a já se táži: o tomto zlu nemá kazatel mluviti? Dnes, kdy každá výkladní skříň láká nahotinami, chtějí fariseové vytýkati kazateli, že pohoršuje, mluvě o smilstvu? Věru, kdyby nepozvedl hlasu proti této zkáze časné a věčné, zasloužil by výtku, že je jako pes, který neštěká, když zloděj se blíží, zloděj statků nejvzácnějších, čistoty a zdraví těla a duše — k tomu přidejte říši zlých myšlenek, citů a tajných skutků, jež nevidí leč Bůh, zdalíž není třeba varovati před nimi?

O třetím hlavním hříchů tedy chci mluviti. Ať na mne za to padnou nepřátelé církve, ty, Pane Ježíši, víš, že jen láska k Bohu a lidu mne vede, mluvím-li o hříchů, který tolik lidí hubí, tolik rodin ničí, tolik národů ponižuje a vymazává s povrchu země. Posiluj mne, Duše sv., abych mluvil neohroženě, mocným slovem hřměl: vystříhej se, synu můj, všelikého smilstva. Maria, Panno přečistá, vlej oškřivost před tímto hříchů do srdcí mých posluchačů.

P o j e d n á n í.

1. Co jest smilstvo? Jest nezřízená žádost tělesné rozkoše.

Důležité jest tu opět slovo nezřízená. Kdy je nezřízená? Vždycky, když odporuje řádu od Boha ustanovenému. Lze též říci: tehdež, když vírou osvícenému rozumu se protiví. Pud pohlavní jest od Boha do veškeré přírody vložen, aby každý druh měl potomstvo a se množil; není tedy o sobě ničím zlým nebo hříšným. Rosttež a množte se a naplňte zemi, řekl Bůh 1. Moj. 1, 28. k prarodičům, kdy nebylo v nich ještě hříchu. Pud pohlavní řízen je u živočichů nezměnitelnými fyzickými zákony, i nelze, aby u nich se zvrhl. U prarodičů před hříchem byl tak pod vládou rozumu, že všeliká nezřízenost myslná byla nemožna, jakó nemožna je tam, kde fyzické zákony kladou jí meze. Hříchem dědičným tato harmonie mezi tělem a duchem porušena. Odtud boj mezi nimi, odtud povzdech apoštola: vidím jiný zákon v údech svých, kterýž odporuje zákonu myslí mé. Řím. 7, 23. Než člověk povinen jest se starati, aby duch nad tělem a nikoliv tělo nad duchem panovalo. Člověk jest bytostí mravní, rozumem a svobodnou vůlí obdařenou; jako celý jeho život a všechny jeho skutky, má řídití rozum a vůle, tak řídití mají i pud pohlavní. Jako zodpověden je před Bohem za porušení a zneužití jiných svých schopností a vloh, na př. chuti, tak zodpověden je za neovládání smyslnosti. Jestliže někde se ukazuje vzdělanost, kulturnost, ušlechtilost, mravní vysokost člověka, ukazuje se v tom, že dovede svou smyslnost dle řádu božského a přirozeného ovládati. Nazývati člověka nebo národ ušlechtilé kulturním, jenž je otrokem smyslnosti, jest nepravdou a zatemněním pojmů. Když Řekové začali v umění a slovesnosti pěstovati tělesnost, přestali býti ušlechtilé kulturním národem. Není kulturním salonem, byť se tam scházeli první duchové národa, kde smyslnost je hýčkaným hostem, nebo tam tělo vládne proti duchu. Kulturní vznešenost člověka a národa nejvýrazněji se určuje náhledy, které má o životě pohlavním, a způsobem, jak je uskutečňuje. Proto Turci stojí v kultuře tak nízko.

Rozum tedy dává pravidla, jimiž dlužno u věci té se řídití. Pohané neměli tu ušlechtilých zásad. Opustili jednoho Boha a klaněli se modlám. Když v takové jasné věci pobloudili, nedivte se, že tím více pobloudili v zásadách mravního života. Zatemněno jest nemoudré srdce jejich, dí apoštol, Řím. 1, 21. Že zavrhli Boha, a klaněli se modlám, vydal je Bůh v žádost srdce jejich, v nečistotu, tak že těla svá na sobě samých hanobili, Řím 1, 24, praví dále. Skrze Ježíše Krista přišel Bůh lidstvu na pomoc. Svým učení a svým příkladem osvětil Spasitel rozum náš tak, že zase zřetelně poznáváme, co v pudu pohlavním je hříšno a co ne; mimo to církev jeho je nám v tom neomylnou učitelkou. Zjednal nám i milost, která, užíváme-li jí řádně, nám pomáhá, abychom smilstvo dovedli ovládati. Kde jasné poznání Boha se ztrácí, jako druhdy u pohanů, kde bázeň před ním hyne, kde úcta před zákonem Krista mizí, kde svátosti ze nepřijímají, tam klesá člověk,

rodina, kraj, národ zpět do zkaženosti, v které byli pohané, klesá do bludných zásad o čistotě, o manželství, o žití pohlavním vůbec. A opět potom dějí se hřichy, které nejsou jen proti řádu křesťanskému, nýbrž i proti přirozenosti a zdravému rozumu. Křesťanský řád určuje hranici dovoleného a nedovoleného přibližně a celkově asi takto: u lidí svobodných každá dobrovolná tělesnost jest hříšna, v manželství hříšno je vše, co úmyslně zabráňuje rozmnožení rodiny nebo nežádáním způsobem k tomu nesměřuje. Tato pravidla dává vírou osvěcený rozum, vírou pochopený zákon přírodní, trvalý zdar společnosti, důstojnost lidská.

2. Vizme nyní způsoby, jimiž smyslnost se jeví. Uvedu tři, myšlenky, smysly, skutky.

Hříšné myšlenky a žádosti mnozí nepokládají za nic zlého. Klamou se. Spasitel řekl: kdož pohleděl na cizí ženu ku požádání jí, cizoložil s ní v srdci svém, Mat. 5, 28. Žádá-li si někdo opravdově něčeho nečistého, má-li v tom zalíbení, kochá-li se v tom, přeje-li si příležitosti, aby to vykonati mohl, hřeší svými myšlenkami a žádostmi. Zevní skutek už k tomu mnoho nepřidává. nebo zloba hříchu není v ruce nebo noze, ale v srdci, ve vůli, Točí-li se kolo v stroji nebo netočí, na tom kolo nemá ani zásluhy ani viny; všecka činnost jde z hybné síly, jež je žene. V stroji našeho těla veškerá zodpovědná síla jest v rozumu a hlavně ve vůli. Tělo jest jen fyzickým vykonavatelem toho, co v nitru, v duši se zrodilo.

Avšak mnohý se snad zkormoutí nad touto pravdou mysle si: kdo je potom prost tohoto hříchu? Kde jest člověk, vyjma dítě, který by neměl zlých myšlenek? Nenaříkej, odpovídám mu; každá myšlenka a každý pocit není hříchem; také není hned známkou zkažené povahy. Pud pohlavní jest v člověku a v každém svým časem se ozve.

Žijeme ve světě, kde při vši opatrnosti leccos neslušného vidíme a slyšíme. Proto zlé myšlenky a city mohou býti zcela přirozené, mohou býti pokušením ďábla nebo světa. Nejsou samy o sobě zlé, zvláště nedali-li jsme k nim dobrovolně podnětu. A kdyby se v mysli křížovaly jako blesky za bouře, kdyby tělo pod jich vlivem se rozčilovalo až k žáru, nic není v nich dosud zlého. Nanejvýše napomínají: buď opatrným na své smysly. Dosud jsi bez viny. Avšak jsi v nebezpečí. V tom okamžiku, kdy si uvědomíš, co se v tobě děje, začne tvá zodpovědnost, vina nebo zásluha. Uvědomělá vůle buď nad zlými myšlenkami se rmoutí a je zapuditi hledí, anebo si v nich oblibuje, je rozprádá, v nich se kochá. V prvním případě nemá viny, nýbrž naopak zásluhu. Voláš Boha za pomoc, odvracuješ mysl jinam, učiníš rychle malý kající skutek. Pokušení odejde, ty jsi v něm zvítězil, ty jsi se osvědčil silný v ctnosti.

V druhém případě máš ovšem hřích, někdy lehký, někdy smrtelný. dle míry, s jakou sebevědomě jsi souhlasil. Bůh nenávidí srdce, které chová myšlení zlá. dí Písmo, Přísl. 6, 18. Mnohý chová se k podobným myšlenkám lhostejně; neschvaluje jich sice,

ale také proti nim nebojuje. Snad nehřeší, ale také neosvědčuje ctnosti čistoty; také není bezúbožný hříchu. Vystřihvej se, synu můj, všelikého smilství, řekl Tobías k synu svému. Nejmilejší, píše sv. Petr, prosím vás, abyste se zdržovali od tělesných žádostí, 1. Petr 2, 11.

Bojovati za čistotu myšlenek a citů, a chrániti si ji, jest čistota andělská, jest nejvyšší stupeň čistoty; o ní praví Písmo sv.: kdo miluje čistotu srdce, pro milost rtů svých bude mítí přítele krále. Přisl. 22, 11. Památka jeho zůstane nesmrtelná u Boha a u lidí. Moud. 3, 13.

Druhý způsob hříchu proti čistotě děje se zevními smysly. Tu jest oko, okno duše. Bude-li oko tvé nešlechtné, všechno tělo tvé bude tmavé, dí Písmo. Mat. 6, 23. Job učinil smlouvy s očima svými, aby mu nepřišla zlá myšlenka. Job 31, 1. Všečetné pohledy smyslné na banebné věci, zrak chtivě šat pronikající, oko na nahotinách se pasoucí, jsou hříšné a k hříchu vedou zvlášt u osob mladých a vznětlivých. Tak hřešili starci, dívající se na Susannu, tak David sveden byl k cizoložství a vraždě, tak začalo tisíce jiných cestu k mravní zpuštělosti nebo aspoň k otrlosti a ztrátě jemného studu. Mne takové pohledy nevzrušují, řekne někdo. Nuž, známkou stydlivosti tato lhostejnost není.

Tu jest sluch. Se zalíbením posloucháš kluzká vypravování, dvojsmyslné žerty, skandální historky, smyslnou hudbu, a hřešíš nejen teď, ale do nitra svého přijímáš nečistotu, která v nestřeženém okamžiku se ti zase vybaví. Pronášíš-li takové věci sám, jiné pohoršuješ a nevinným srdcím pomáháš snad k mravní zkáze. Proč nevstoupíš do vnitř, tázal se dle legendy poustevník ďábla, jenž stál před domem, odkud zavzníval bujný smích společnosti? Tam bys mohl loviti duše! Není mi toho třeba, usmál se ďábel, mám tam dobré pomahače: nestydaté rty. Běda tomu, skrze koho pohoršení pochází, varoval Spasitel. Běda, pohorší-li maličkých! Zaslouhuje, aby s kamenem na hrdle hozen byl do hlubokosti mořské.

Že i chutí, vůní a hmatem lze smyslně hřešit, vědí zkušená svědkyně a svědkyně dobře. Divné jsou cestičky, jimiž ďábel duše lapá. Zhřeším s tebou, řekl sv. Efreem k ženě, která očima, posunky, slovy, omamující vůní ho sváděla; ale na náměstí. A když se zalekla, zvolal: před lidmi, bídnicí, se stydíš, ale před vševědoucím okem božím, před anděly a svatými se nebojíš?

Dokonané skutky zevní jest třetí způsob nečistého hříchu. Vnitřní zlobě přidávají jen tolik, že spojeny jsou s cizím hříchem, porušením práv jiných, zničením existencí a p. Tu jest hřích sebeprznění, jež, stane-li se vášní, nevyléčí ani sňatek, ani nemoc, ani hanba, ani zkáza těla a duše. Ó, rodičové, bděte a bystrým zrakem opatrujte děti své, aby zlý člověk vám je nesvedl. A pozorujete-li něco, nechtě falešný stud vám nebrání, zachrániti dítě, dokud je čas. Sem patří hřích manželů, kteří vědomě a zúmyslně zamezují početí.

Jiný skutek smilstva jest hřích s osobou svobodnou, ale už porušenou, jiný cizoložství s provdanou, jiný krvesmilstvo s příbuznou, jiný zhanobení panny, jiný svatokrádežné poskvrnění osoby duchovní nebo řeholní, jiný hřích sodomský mezi osobami téhož pohlaví, jiný bestiálnost, zvířecnost, jež u pastýřů se přihází.

Jaká to úžasná bída! Kdo je sečte, ty myšlenky, slova, city, dotyky, které vzešly ze zkaženého nitra lidského! Co tu nízkosti, co nestydatosti, co hniloby, co špatnosti! Ó Spasiteli lidstva, my se nedivíme, že v zahradě Gethsemanské hrůzou jsi se třásl a krvavý pot ronil, že v bezútěšnosti jsi volal, klesaje na zemi: otče, možno-li, necht odejde tento kalich ode mne. Ty nejčistší, tyto spousty jsi viděl a za ně zadost učiniti měl! Proto jsi trpěl na očích, ústech, hmatu, na rukou a nohou, proto na celém těle byl jsi zbičován, proto na kříži nah visel jsi v tříhodinových mukách všem na odiv! Ó Ježíši, snad i my jsme byli tvými mučiteli. Obmej nás sv. krví svou a naplň ošklivostí před ohavným hříchem tímto.

3. Abychom se od něho odstrašili, pohlédněme na přesmutné následky.

Sv. Pavel trpěl tělesnými pokušeními, nebo píše: Dán jest mi osten těla mého, anděl Satanův, aby mne zášijkoval. 2 Kor. 12, 8. Třikrát prosil, aby Bůh jej odňal, ale marně. Sv. Pavlu byla pokušení pramenem zásluh a pokory, nebo nikdy k nim nesvolil. Ale běda tomu, kdo se jim poddá. Mají vábnou tvář, ale jsou hrozným tyranem. Proč chřadne onen jinoch, proč není s to ani se modliti, ani studovati? Proč dívka tak slibně rozkvétající vadne? Tajné hříchky jako červ užírají kořeny jích mladého žití. Proč mezi manžely láska změnila se v odpor a opovržení, proč umírá jim téměř každé dítě hned po porodu? Strašná syfilis prozradila hříchky mladosti. Hrozná nemoc! V Čechách panoval kdysi mor, o němž dějiny vypravují věci až báječné. Je obrazem nemoci, jež vylidňuje kraje a v nečestný hrob klátí celé národy. V době reformace, vypravuje Janssen, vymřely celé vesnice a města chlípnou nemocí. Kdo sečte nemocné, kteří ročně v nemocnicích se léčí na husné nemoce, kdo sebevraždy, páchané pro nezhojitelnou chorobu nebo z bázně před hanbou? Jaký to pohled na muže a ženy v jistých lázních, kteří před nedávnem ještě silou kvetli, a nyní jako lazarové odpykávají v bolestech zkázu zdraví a štěstí, hříchem zaviněnou. Věru brozně zášijkuje je osten Satanův!

Co bolu a hanby přinesl tento hřích jednotlivcům a rodinám! Žádná hořkost není tak trpká jako jed hřichu, kterým si někdo otráví život. Krátká je rozkoš, lůst dlouhá. Každý upřílišený požitek zanechává v duši zahanbení a ošklivost; nejvíce však tento. Výstraha to boží. Sladkost zmizí, hořkost usadí se na dně duše. Odtud její rozervanost, nenávisť a opovržení sebe, tvrdost k jiným: z otráveného nitra. Revolucionáři bývají vždy vilníci. Jiné rány osudu nezničí energii života a vedou k Bohu; hříchky nečistoty oslabují ji, ničí radost života a odvádějí od Boha.

Smyslnost zaslepuje duši pro pravdy boží. Blahoslavení čistého srdce, nebo oni Boha viděti budou. Nečistí ho nehledají a nevidí. Jak by také mohli na př. dívati se do přečisté tváře Panny Marie, mysliti na vševědoucího Boha! Znemravněte národ, chcete-li zničiti církev, pravil vůdce vlašských zednářů; a Zola se chlubil, že nemravními romány víc pověry — mnil tím katol. víru — potfel nežli nevěreční ministři. První pochybnosti u více jdou pravidelně ruku v ruce s první mravním porušením.

Smilstvo zatvrzuje duši až k cynismu. Mezi vrahy a velikými zločinci je 99 procent takových, kteří mu hoví. Vede-li až k zločinům, vede ovšem k sterým jiným hříchům. Jaké hrozné skutky páší dívky, jinak třebaš hodné, dostaví-li se následky hříchů, o tom čteme denně. A co je větší, o nichž nikdo neví než Bůh.

Však dosti z této smutné kapitoly. Vystřihnej se, synu můj, všelikého smilstva, volají dnes professoři vysokých škol a vlády začínají potírati pornografii. Vidí, že smilstvem hyne vše, že z něho zkáza jako hrozné strašidlo plíží se od pokolení do pokolení. U nás horovali naši buditelé pro čistou literaturu; a byla taková až do Nerudy. Dnes vyrovná se nemravností literaturám světovým. Mnozí mají za přednost, že není už starosvětsky naivní, jak říkají. Ó Žižko, Žižko, kéž bys chtěl přijíti se svým palcátem a vyčistiti české luhy od moderních Adamitů, nežli přijde rozhněvaný Bůh se svými tresty.

Následky dosud uvedené jsou tresty, jimiž přiroda sama stíhá. Dostoupí-li zkaženost vyšších mezí, trestá Bůh sám. Pokolení nemravnosti oddané ztrestal na počátku potopou. Vody pokryly okresek zemský, a nezůstalo živého tvora mimo ty, jež v arše se zachránili. A ty, Sodomo a Gomorrhó, jež zničil ohněm a sřrou, vyhladiv ji s povrchu zemského, ty moře Mrtvé, smutné a žalostné, aj, jak děsným jste svědkem, že hrozný jest tento hřích v očích božích. Věčně věkův jeden z nejohavnějších hříchů jmenuvati se bude hřichem sodomským, tobě na potupu. Ve čtvrté knize Mojžíšově 4. Moj. 25, 9 čtu o hrozném rozkazu, který Bůh dal, když v Setim lid hřešil s dcerami moabskými. Vezmi všecka kněžata lidu, poručil, a zvěšej je na šibenících. V jeden den 24.000 mrtvol houpalo se ve vzduchu. Když Phinees v horlivosti probodl veřejného smilníka, schválil Bůh jeho čin. Zabil Hospodin Onana, čtu v první knize Mojžíšově 1. Moj. 38, 10, že věc ohavnou učinil. Hřích ten má dosud jeho jméno. Kdo nezná osud Samsonův, tohoto reka všech reků? Kdo neví, jak veliký a moudrý Šalomoun, jehož svět obdivoval, bídně měl stáří? Smilstvo zničilo oba. A ptáme-li se, proč tam padl znamenitý kněz, tam vymřel starý rod, tam zasypáno lávou bylo město, slepotou raněn celý národ, dostaneme za odpověď: smilstvo, jež překročilo hranice.

Pohledme ještě za hrob. Smilníci nebudou vládnouti královstvím nebeským, dí Písmo sv. Jesliže vilník hoří ohněm už na zemi, aj, jaký oheň bude v pekle jej užřati? Smysly a fantasmie byly mu nástrojem k hřichu, tam budou mu řeckami, jež oškřlivostí a hnusem ho zaplaví. Kéž by myslel na peklo; ale hříšník nechce

v ně věřiti. My uvažujeme častěji, jak vychladne naše tělo, jak stane se ke všemu lhostejné jak po časnosti přijde věčnost. Bůh ochránil tři mládence v peci ohnivé, Dan. 3, 50, myšlenka na Boha, Pannu Marii, nebe, peklo, vyšší statky, vznešenost čistoty, hanebnost nečistoty zachrání nás v ohni pokušení.

* * *

Mluvil jsem o hříchu nečistém, chci skončiti slovy o čistotě. Však nechci dnes velebiti nejkrásnější z ctností, nebo zasluhuje radostnější nálady. Uvedu jen stručně její stupně volaje: po tomto žebříku se dejme, vede k nejvyššímu štěstí.

Na prvním stupni čistoty stojí, kdo má čisté oko a ústa. Na druhém, vyšším stupni je, jehož chuť a hmat jsou také čisty. Na třetím stupni čistoty je, kdo celým tělem a chováním je čistý. Všemi zevními smysly před jinými i před sebou je čist a stydliv. Kdo tuto čistotu má a v obcování s jinými osobami si ji chrání, tak že všecken jeho styk s nimi je ryzí, stojí na stupni čtvrtém. Ještě výše, na stupeň pátý čistoty pokročil, kdo bedlivě vyhýbá se také všem příležitostem, které by něco smyslného v něm vzbuditi mohly, na př. zahálce, vzrušení, nestřídmosti, všetečnosti a p. Nejvyšší stupeň čistoty jest čistota myšlenek a citu v bdění i spánku. To jest andělská čistota, čistota panen, k níž vychovává Ježíš chlebem andělů a panen, nejsv. Svátostí.

Křesťané, opatrujme smysly, vyhýbejme se příležitosti, horlivě se modleme a svátosti přijímejme, a nezakusíme porušení. Rány tvoje, Ježíši, nechť dusí oheň žádosti, tvé oko čisté, Panna, Maria nechť chrání náš stud, tvé sv. vnuknutí, anděle strážný, nechť nás varuje před nebezpečím, abychom čistě žijíce každý dle svého stavu Bohu se líbili a jednou tváří v tvář ho viděli. Amen.

Z á v i s t.

Hnis kosti je závist. Pf. 14, 30.

Pole zámožného rolníka hraničila s polem zámožné vdovy rolnice. Náš rolník velmi si zakládal na své hospodářské dovednosti. S žárlivým okem pohlížel na sousední role. Lichotilo mu, viděl-li svá pole v lepším pořádku a s početnější úrodou, byl nespokojen a trápil se, shledal-li opak toho. Pravidelně býval vítězem. Než nastojte, jednoho roku pšenice statečné vdovy jen zlatem plála, shýbajíc se tíží plných klasů, len byl na loket vysoký, jetel hustý jako vlna jeho kožichu; na vlastní roli úroda ubohá až běda. Ze žárlivosti stala se závist, ta nemoc zlá, o níž dí Písmo, že je hnis kostí. Ta má letos požehnaní, říkali mu lidé, netušíce, že svými slovy berou hospodáři spánek. Co vidíme u národů, že hraničí-li vedle sebe, upadávají v nepřátelství, stalo se i zde. Když před našim rolníkem chválili jednou zase hospodářství sousedčino, prohodil, nemoha potlačiti hněvu, že čaruje. Dobří

lidé za tepla donesli věc rolnici, jež uražena odlehčila si přídavkem: »Ten dědek plesnivý!« Rolník se to ovšem zase ihned dozvěděl, a máje teprve čtyřicet let, soudil, že takové urážky nesmí si dát líbiti. Toužebně čekal na příležitost, aby mohl uraženou čest napravit.

Na pohraniční mezi obou hospodářství stála hruška, stará planá hruška. Léta už neměla ovoce. Než hle, z jara oděla se nešťáslivými květy a v srpnu byla plna hrušek. Paní sousedka je dle starodávné zvyklosti bývalých let očesala. »Mám tě, liboval si soused, a žaloval. Vzal si advokáta žida, rolnice byla nucena učiniti podobně; vzala si jeho soka, křestana. Z toho by mohlo něco býti, mrkli na sebe sokové. Žid podpichoval rolníka, křestan rolnici. Dvě léta trval už spor. Všechny úspory hospodářovy byly dávno v pokladně advokátově; už měl i značný dluh; sousedka s pláčem shledala totéž. Proces zdál se teprve řádně rozvíjeti.

V gruntu srdce byli oba dobří lidé, a tak Pán Bůh nad nimi se smiloval. Jednoho krásného rána, po silné noční bouři, přiběhli lidé k rolnici s křikem: »Panímámo, do nešťastné hrušky uhodil hrom,« a k rolníku: »Pantáto, nešťastnou hrušku roztřátil blesk.« Za chvíli stáli na místě události oba, on i ona, a jich lidé. Hruška ležela na mezi, a každý ze svého pole na ni se díval. Smrt působí smířlivě. Také náhlý skon hrušky rozvínil city soupeřů. Panímáme plakala a utírala si cípem zástěry očí. Pantáta si povzdchl: »Zloprověstná hruška.« »Ba věru, zloprověstná,« pítakala sousedka. Slovo dalo slovo, až stal se smír; ba za měsíc byla svatba. Šťastní manželé často si vypravovali, kolik nocí bezesných nešťastná hruška je stála. Však nebyla to hruška, ta za to nemohla, ale závist, a plynoucí z ní hřtchy. Bobužel, že každá závist nekončí tak smířlivě.

Slavný vůdce náš, Rieger, blahé paměti, napsal ve své závěti, že charakteristickou chybou českého národa je závist, dávaje na srozuměnou, že jest příčinou četných neúspěchů a porážek. Kéž mi dá Bůh milost, abych úspěšně potfel v srdcích vašich tuto nízkou a potupnou vášeň, jestliže se tam snad zahrázila. Tebe, Jezu, který jsi se stal obětí závisti fariseů, prosím, žehnej pobožnosti naší.

P o j e d n á n í.

1. Co jest závist? Sv. Tomáš Akv. praví, 2. 29, 36, že jest nezřízený zármutek nad dobrem bližního. Přísloví dří: »Závistník schne od toho, vidí-li zdar u koho.« Tam dáma má lepší klobouk, tam úředník, jsa schopnější a svědomitější, rychleji postupuje, tam řečník má větší úspěch, ten je více chválen, onen více milován: a hle, v oku závistníka zjeví se falešný lesk, kolem úst kyselý nebo trpký úsměv, v srdci zármutek, pokleslost mysli nebo hněv: závist zrodila se v duši. Viděl ďábel štěstí Adama, a záviděl mu je. Viděl Kain, že Abelova oběť Bohu se líbí, a rmoutil se. Viděli bratři, že Josef je miláčkem Jakobovým, a nenáviděli ho. Viděl Saul, že lid chválí Davida, jenž zabil Goliáše, a stín

těžkomyslnosti lehl mu do duše. Viděli fariseové divy Pána Ježíše a lásku lidu k němu, a s hněvem v srdci mysli na jeho smrt.

Odkud pochází závist? Hlavním a posledním pramenem jejím jest pýcha. Pyšný člověk nemůže rovnodušně snést, když někdo je lepší, větší, šťastnější nežli on, a proto v jeho duši rodí se závist. Jeví se hlavně dvojím směrem: hněvem a nepřátelstvím u povah silných, zármutkem a malomyslností u povah slabých, avšak zármutek nad větším dobrem bližního a menším vlastním jest prvním a základním projevem závisti. Místo aby závistník z cizího dobra se radoval, a tak rozmnožil si radost života, užívá se, rmoutí a hněvá.

Tento pocit závisti jest hříchem, když zármutek nad dobrem bližního je nezřízený. Úředník, jenž byl nespravedlivě pomínut, vidí radost šťastnějšího soka, a trpkost jímá ho v duši. Přeje mu jeho štěstí, ale lituje, že ho došel na úkor jeho, a rmoutí se, že byl nespravedlivě odstrčen. Časem se uklidní, nebo poručí svou věc Bohu, věda, že spravedlivý Hospodin mu to jinak vynahradí. Tu není nic nezřízeného. Naší povaze jest dále vlastní: samoláska. Bezděky vzniká tu závist při chvále a úspěchu jiných. Vidíme to na dětech, jež následkem pokažené přirozenosti naší jsou sobecké, nepřejícné, závistivé, ačkoliv nemají ještě užívání rozumu a nejsou tudíž ničím vinny. U dítek moudrý vychovatel ořezává tyto plané výhonky v povaze dětské napomínáním, poučením, trestem; člověk vzrostlý uvědomí si, že závist je hříšná, uslechtilé povahy nedůstojná, klid duše rušící, i zapudí ji. Stojí to někdy hodně práce, ale i vítězství je krásné, neboť nebyti závistivým, jest známkou povahy uslechtilé, ba vznešené a vzácné.

2. Vizme různé druhy ošklivého tohoto hříchu, jak duchovní spisovatelé je uvádějí.

První druh a stupeň závisti nalézáme u lidí méně vzdělaných nebo nevypělých. Naplňují se závistí, když vidí, že jiní mají krásnější tělo, lepší šat, více peněz, pohodlnější byt, chutnější stravu, větší hodnost, více přízně, skvělejší čest. Když Vladislav II. dal r. 1509 svého dvoletého synáčka u sv. Vity korunovati na krále českého, dala se jeho o něco starší sestřička Anna do pláče, řkouc: »Můj bratr má už dvě koruny, a já nic.« I nedala se ukonejšiti, až když otec i jí na chvíli korunu na hlavu položil. Závist jest ještě dětská. Horší byla už závist císaře Calliguly, jenž sám jsa ošklivý, nenáviděl a pronásledoval každého hezkého muže. Izlá a hanebná byla závist knížat německých, zvláště rakouského vojvody Rudolfa, kteří nepřáli Karlu IV. slávu jeho a mrzce jednali o jeho sesazení. Jan Kopecký, slavný český malíř z XV. století, byl ve Vídni u veliké přízni. Aby závistiví jeho kollegové soupeře svého se zbyli, lživě mu namlouvali, že má býti připraven o život, až jej přiměli, že prchl a tak o přízeň se připravil. Sprostá pýcha jest příčinou této závisti, k níž pojívá se nezřízený boj o chleba, čest, postavení. Někdy přelítne duši jen jako lehký mráček, jako van větru, jenž listím zatřese, někdy usadí se v duši jako pavouk, jenž v koutě souká pavučiny své temné zloby.

Druhý stupeň závisti týká se darů ducha. Nejčastěji nalézáme jej u vzdělanců, studentů, spisovatelů, umělců, učenců. Závistník se rmoutí, že jiní rychleji se učí, mají lepší vlohy, více prospívají, jsou vytrvalejší píle, hlubší a obsáhlejší učenosti. Až k smíchu jest, jak Schelling, Hegel, Kant, Schleiermacher a jiní pověstní filosofové se navzájem kritisovali a tupili. Na konci minulého století přednášel vynikající náš učenec, co zažil ve svém mládí. Vypravoval mezi jiným o prvním svazku svých spisů. Jeho slavnější tehdejší druh, jež ctil jako svého otce, pracoval v témže oboru. »Když jsem mu své dílo předložil, očekáváje radostného uznání, zachmuřil se druh, a po kolik desetiletí na mne nepromluvil.« Přednášející při těchto slovech plakal. Hle závist, která se rmoutí a je uražena, že jiný vedle něho také něco dovede. Ve florentinské obrazárně byl obdivován obraz mladého malíře. Jeho bývalý učitel tak se nad tím rmoutil, že tajně v noci se tam vplížil a obraz zkazil. Byl za to stat. Sem náležejí mnohé literární a vědecké půtky, umlčovánív vynikajících děl nebo nepřátelské jich odsouzení. Zhasínají cizí světla, aby jich lampičku bylo viděti. Diviti se musíme, jak takoví před světem velicí a od něho velebení duchové v mravní dokonalosti jsou malí a nevyspělí. Prostá duše, nikým neznámá, nejednou daleko je předčí. A jí bychom trochu závisti spíše odpustili, vědouce, že pochází více z povrchní marnivosti nežli ze zakořenělé pýchy ducha.

Třetí stupeň závisti jest nepřejičnost ctností a darů duchovních. Tento druh závisti ukazuje na zlobu srdce. Špatný člověk chce, aby všichni byli špatní, nebo dobrý člověk jest pro něj stálou výčitkou a ponížením. Básník Schiller dí, že svět rád vše, co je vznešené, blátem pohazuje. »Závistník tupič a ze cti lupič,« dí přísloví. Tam těší se žena pro bezúhonnou počestnost svoji vážnosti a úctě. Do bláta s ní! V rodinách, společnostech, večírcích brousí závist si o ni jedovatý svůj jazyk. Tam muž pro svou spravedlivost a osvědčenou poctivost těší se přiznání lidu a jiným stojí v cestě. Do bláta s ním! Tento druh závisti slaví dnes v novinách a politických shromážděních pravé orgie a já nedivím se básníku Čechovi, že v písních otrocka a přisněji ještě v báchorce o ptáku velikánu velikánoviči důtkami hněvého rozhořčení krutě ji mrskal. Nejvíce soptí proti církvi. Jako když sopka zuří, vylévají steré listy potupu a hanu na papeže, biskupy, kněze a řeholníky. Nízká individua! Nemohou snéstí světlý jas, kterým přes všecku zkázu doby svítí naše svatá církev ve svých svatých, ve svých papežích, přečetných biskupech, kněžích a řeholnicích, a proto do bláta s nimi. Zbožným a ctnostným křesťanům nevede se od nich lépe. V době pronásledování křesťanů bývaly od pohánů panny odsuzovány s oblibou k zneuctění. Vznešená ctnost křesťanských dívek byla jim solí v očích. Dnes nepřátelé církve hledí vzorné katolíky, hlavně duchovní. zneuctiti vymýšlením a rozšiřováním skandálních historek. Že život dobrých křesťanů jest krásný a spanilý, jsou prohlašováni za hlupáky, zpátečníky, zatemnělce, kněžské otroky, pobožnůstkáře. Nejvíce potup dostává

se církvi od různých sekt. Vědí, že nemají pravdu, vědí, jaká ta jejich společnost je, i tupí vznešenou církev Kristovu, aby se zdálo, jako by ony měly pravdu a byly lepšími. Poněvadž lidé pomluvy rádi slyší, daří se jim toto podvádění dosti dobře. Než na konec musí vždy padnouti, nebo nemůže Bůh dovoliti, aby taková fari-sejská závist zvítězila. Děje se, co tehdáž: Krista podařilo se jí umučiti, ale Kristus vstal jako vítěz z mrtvých. Politování hodné jsou ovšem oběti této závisti. Nebudme slepi. Kde vidíme zářiti ctnost, ctíme ji a nedejme na štěkot psí. Pozorujte též bedlivěji, kdo jsou ti, již tento boj proti ctnosti vedou, a uvidíte, že jest to pýchou nabubřelý poloučenec, odpadlík od církve, zpronevřitel sirotčích peněz, židovský zaprodanec, lovec přízně davů a pod. Marie Antoinetta, popravená choť Ludvíka XVI, byla v Paříži nepopulární. Domýšlivé Pařížanky u dvora nemohly snést, že je počestná, že se o ní nedají vypravovati žádné skandální historky, že žije pro rodinu, že jim nelichotí, že je sebevědomá, krátce, že jest to královna, jak se sluší a patří. Tak dlouho ji pomlouvaly, až chátka pařížská svůj vztek obrátila i proti ní. Její smrt jest jeden z nejhnusnějších činů světa, ale královně neublížila. Závist připravila ji o život časný, ale nikoliv o čest a život věčný. Mužové revoluce budou u čestných lidí vždy v opovržení, královna v úctě a lásce všech, i nepřátel.

Poslední, nejhorší stupeň závisti jest, nepřátí jiným milosti boží. Jest to hřích proti Duchu sv., o němž praví Kristus, že nedochází odpuštění ani zde ani na věčnosti. Mat. 12, 31. Není sice neodpuštělný, ale zatvrzuje srdce. Závistí dábla přišla na zemi smrt. Moud. 2, 24. Záviděl prarodičům milost boží. Tato závist i nyní přivádí smrt, totiž smrt duše, zatvrzelost ve zlém. Jsou lidé a celé společnosti, kteří vzali si za úkol, ničiti v jiných víru, čistotu srdce, milost posvěcující. Konají totéž, co činil dábel v ráji. Tam vzal na sebe podobu hada, lesklého, hladkého, krásného. Had býval druhdy oblíbeným zvířátkem na východě. Dnes tato závist, jež pochází z nenávisti proti Bohu, šatí se hlavně v lesklou frázi pokroku a vědy. Když dábel zrácel na světě všechem vliv, dí Pascal, vymyslel na chytání hejlů lesklé, bombastické, vědecké a populární fráse.

To jsou hlavní druhy závisti. Z nich patrnó již, jakých hříchů bývá roditelkou. Jsou to: nenávist proti bližnímu, škodolibost a radost z jeho neštěstí, hofkost, pomlouvačnost, bezútešnost, pokleslost mysli, pessimismus a jiné a jiné. Závist je jako kousavý pes, praví Tomáš Štítný. Snad proto, že pes platí za zvíře zvlášť závistivé, a nekouše jen jiné, užívá také sebe.

3. Vizme zvlášť některé zlé skutky, k nimž závist vedla:

Dva největší zločiny, jež co svět stojí se staly, vyšly ze závisti. Hřích prvotní, který nás zbavil ráje, nesmrtnosti, synovství božího, který nevýslovně mnoho běd těla a duše uvalil na veškeré pokolení lidské, vyšel ze závisti. Dábel vzal na sebe podobu přítel a rádce: »Budete jako Bůh, poznáte dobré a zlé.« Závist vnukla mu tuto přetváрку, poněvadž viděl člověka, nižšího tvora, nežli je

sám, šťastnějšího. A druhý zločin, větší prvního, vraždu Syna božského, spáchala závist. Věděl Pilát, dle Písma, že ze závisti vydali Ježíše. Mat. 27, 18. Jeho úspěch je hnětl, jeho divy budily rozruch, jeho výtky jim činěné je rozhořčovaly. Bůh připustil smrt Spasitele, ale tím hřích fariseů nestal se menší.

Prolistujme rychle sv. Písmo, a vizme, k jaké společnosti přidružuje se závistník. Ze závisti zavraždil Kain svého bratra Abela. Gen. 4, 8. Nejprve vraždu v cisterně, potom otroctví usoudila bledá závist Josefovi. Gen. 37, 24. Jak byla tvrdá a neúprosná, nedadouc se ani prosbami ani slzami obměkčiti. Otce pak bratři obelhali, že jeho miláčka roztrhala divá zvěř. Zase jest to závist, jež vedla Core, Dathana a Abirona, že proti Mojžíšovi a Aronovi rozněčovali revoluci a svatokrádežně si kněžství osvojili. Trest následoval v patách. Země se otevřela a pozřela je se stany a vším majetkem jejich. 4 Moj. 16, 31. Kdo v mládí nelekal se o Davida, vida zármutek Saulův, jehož příčinou byla také závist? Kolikrát, hraje před ním na harfu, jen ochranou boží unikl jeho kopí. 2. Král. 31, 6. Nemělo pokoje to pyšné a závistivé srdce Saulovo, až vlastní meč zastavil jeho tlukot. Před Šalomounem vedou spor dvě ženy o dítě. Kdo podvrhl mrtvé živým, kdo chtěl dopustit rozpoltění živého? Závist, jež nepřála štěstí matce.

Nepokoj v srdci, toť jeden z trestů, který sám Bůh přikoval k závistí. Přísloví praví: »Železo rez sežírá, a závistník od závisti umírá.« Neměl pokoje Kain, neměli ho bratři Josefovi, neměli klidu fariseové, nemá ho dosud ďábel, když vidí duši čistou. O ptáku kolibri vypravuje si lid, že když vidí druhá s krásnějším peřím, padne mrtev k zemi. Závist škodí nejvíc sobě, sebe nejvíc mučí. Pravda-li, že my, Čechové, raději přejeme zisk a úspěch cizinci, nežli svému sousedu, nebo spoluobčanu, komu tím škodíme? Sobě? Hnis kosti je závist. O zármutku, který jest hlavním rysem závisti, praví Písmo, že vysušuje kosti, Přisl. 17, 20, že je jako mol a rez. Bledá závist, dle lid. Závist je blednička duše, dle slovanské přísloví. Nepůjdu s tím, který závistí chřadne, dle kniha moudrosti. Moud. 6, 25. Čili oko tvé nešlechetné jest, že já dobrý jsem, obořil se rozhněván hospodář na závistivé dělníky při výplatě v podobenství o najímání dělníků, které Pán Ježíš vypravoval. Mat. 20, 9 n. Nešlechetným nazval tu srdce závistivé. Závistník vidí všecko cizí lepší, i kde tomu není tak. Přísloví praví: »Sousedova kráva více mléka dává; v cizích rukou vždy lepší krajíc; žebrák žebráku závidí.« I mučí se závistník v pravdě nerozumně.

Tam za hrobem, na místě věčného trápení, ten červ, jenž hlodá a neumírá, říkáti bude zavrženým: »Ti, jimiž jsi pohrdal a nic dobrého nepřál, které ze závisti jsi pomlouval a pronásledoval, jsou nyní v slávě a radosti, kdežto ty se trápíš.« I budou proti sobě řádit i zuby skřípati. Věčný soud pak odhalí jich přetvářku, ukáže ten hnis kostí, i zahubeni budou. O spravedlnost boží dovede raniti vždy na pravém místě.

Lidový vtíp klade závist do duše psí. Známa jest bájka o psu, jenž s kořistí v tlamě ploval přes rybník. Vida svůj obraz

ve vodě, jat je závistí, hroužil se do vln, aby domnělému druhu vyrval kost, ale při tom jeho vlastní padá do hlubiny. I lidový vtíp má závist za vášeň nízkou a nedůstojnou. A věru, psí život má závistník; ni plamének čisté a jasné radosti nezahřívá srdce jeho. »Běda mně,« může zvolati slovy sv. Judy, »na cestu Kainovu jsem odešel.« Jud. 11.

Proto pryč se závistí ze srdce našeho. Rceme: Pane Ježíši, chci býti spokojen s tím, co mám a co poctivě si vyzískám; chci radovati se ze štědrosti, kterou jiným prokazuješ. Ty všš, proč jeden má více, jeden méně, i nebudu hřešiti proti tvé prozřetelnosti, jež dobrá jest. Ty's řekl i služ bñiku se dvěma hřivnami: Dobře, služebníče věrný, že jsi nad málem byl věrný, vejdi v radost Pána svého. Bohatství a čest není vššm. Jen ty mi zůstaň, a já vím, že i chud a neznám budu šťasten zde a na věčnosti.

* * *

Proti závistí chceme tedy, křesťané, vésti rozhodný boj. Vždyt býti přejičným jest tak krásné a šlechtné. Radovati se z předností jiných je tak vzácnou ctností, že jí lze dostoupiti veliké dokonalosti. Kdo tak činí, ctí Boha, který dary rozdává, má sám na nich účast, raduje se z nich, je milý a přfjemný všem lidem. Blahoslavenství Kristovo: Blahoslavení chudí duchem, nebo jejich jest království nebeské, týká se hlavně takových duší prostných a bezelstných. V nich je pokoj a radost Ducha sv. Takové duše miloval Spasitel. V nebi nikdo nikomu nezávidí, ale většš blaženost jednoho rozmnožuje nižšš blaženost druhého. Ze slávy Panny Marie všichni oslavenci radují se jako ze slávy vlastní a jako ze slávy boží, která v ní se objevuje. Na zemi rozmnožuje si duše nezávistná radost životní, nebo k radosti z vlastního štěstí přidává si radost z blaha cizího. A jak je milá, ta duše nezávistná, jak ji milují dítky, jakou důvěru mají k ní vzrostlí. Je štěstím celého domu. Nikdo nerozsévá tolik radosti jako ona. Duše nezávistivá má jistě pravou lásku, nebo o lásce dí sv. Pavel, že nezávidí, nehledá, což jejího jest, neraduje se z nepravosti. 1. Kor. 13, 4 n

Chceš dojtí k pokoji duše nezávistivé? Tak potlačuj nejprve každé hnutí závistivé, jakmile si je uvědomšš. Vzpomínka na nízkost vášně, krásu, ctnosti, pohled na kříž a do nebe ulehčí ti boj. Raduj se, chceš-li ještš dokonalejšš býti, ochotně z předností druhých, přeje jim je srdečně. Vzpomínka, že tím sám před Bohem vstoupíš neobyčejně v ceně, pomůže ti ku krásné této ctnosti. Chceš-li v ní postoupiti ještš výše, až na její vrchol, přej si upřímně, aby mnoho bylo vzácných povah, ano bylo hojně ještš lepššch, nežli jsi sám. Přej si, at všady vidšš a potkáváš štěstí, dobro, ušlechtilost, ctnosti, milost boží. A tvůj život bude jako křišťál, v němž lesk slunce se odráží.

Umíral v kláštefe prostý bratr. Ničím zvláštšním se nevyzna-menával, a přec jeho smrt byla nad pomyšlení radostná. Ani dočkati se nemohl chvíle, kdy vyjde jeho duše z těla. »Což jsi tak jist slávy své?« ptali se ho okolostojící. »Srdce mi jásá v těle,

nemohu jinak,« odpověděl bratr. »A čemu přičítáš svou radost?«
tázali se ho opět. Zamysliv se, odpověděl: »Nikdy jsem nikomu
nezáviděl, nýbrž radoval se z každé přednosti druhých; odtud,
myslím, radost má.«

»Bože,« rceme, »pomoz nám odstraniti všelikou závist, aby-
chom i my v pokoji žili a umřeli.« Amen. P. Fr. Žák T. J.

Neděle I. postní. (Invocavit.)

»Ne pouhým chlebem živ jest člověk,
ale každým slovem, kteréž vychází z úst
božích.« Luk. 4, 4.

Uvažujeme-li dnes svět, kolik lidí se lopotí od rána do ve-
čera v potu tváře své, ale vzdor tomu nemají, co by jedli; jak
mnozí by rádi pracovali, rádi by si vezdejší chléb v potu tváře
vydělali, ale nemohou práce dostati. Odtud velká nouze sociální,
veliký nářek a nespokojenost zvláště mezi dělnickým a pracujícím
lidem naší doby. Jak tu pomoci? Tot palčivá otázka moderní
naší doby. Většina našich moderních sociálních vůdců praví:
Dejte lidu chléb a sociální otázka jest rozřešena. Nejmilejší, tato
řeč podobá se oné pokušitele v dnešním sv. evangelium, jenž ke
Kristu pravil: Rciž, ať kamení toto chlebové jsou! Ježíš Kristus,
věčná moudrost a pravda sama docela jinak odpovídá: »Ne
pouhým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, jež z úst
božích pochází.«

Učiňme tedy dnes tato slova Páně předmětem svého neděl-
ního rozjímání a vizme, kterak k řešení tak zvané sociální otázky
nedostačí pouze člověčenstvu vezdejší chléb dáti, nýbrž i chléb
duše, t. j. pravdu a zákon boží.

Nevězte, nejmilejší, že by otázka sociální rozluštěna byla,
kdybychom lidstvu dali chléb. Jest jisto, že lidé potřebují chleba
vezdejšího a otázka po vezdejším chlebě jest část sociální otázky,
veliká, důležitá část sociální otázky; ale ona jest přece jen
jedna stránka sociální otázky, ona není celou sociální otázkou!
Když dnes hned všem lidem vezdejší chléb dáme v hojnosti a jim
jej pro budoucnost zajistíme, rozřešili jsme sociální otázku jen
zpola, ne zcela, jen z polovice. Proč? Odpověď na to podává nám
v dnešním sv. evangelium náš Pán a Spasitel sám. Kristus, věčná,
vtělená modrost dí: »Ne jen pouhým chlebem živ jest člověk.«
Luk. 4, 4. Tedy Spasitel připouští: Lidé jsou živi chlebem, lidé
potřebují chleba, lidé mají právo na vezdejší chléb. Proto jest ne-
správné, když se tvrdí, že katolická církev odkazuje lidi jen na jiný
svět a nechává je na tomto světě hladověti. Nejmilejší, to jest
bezpráví. Božský Spasitel nepraví: Člověk není živ chlebem —
nýbrž on dí: Ne pouhým chlebem živ jest člověk, tak dí též
církev. Nejen pouhým chlebem živ jest člověk, ale on živ jest
přece chlebem. Církev pojímá sociální otázku nejen s nadpřiro-

zeného stanoviska života, nejen se stanoviska duševního života, ona má na zřeteli též pozemský život. Ale před čím varuje, jest, abychom nevěřili, že kdo světu chléb dá, vše mu dal.

Ne pouhým chlebem živ jest člověk — čím tedy jest ještě živ? Na to odpovídá božský Spasitel: »Ne pouhým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, jež vychází z úst božích.« Jaké slovo pochází z úst božích? To jest slovo pravdy, slovo zákona. Člověk stojí na hranici dvou světů; tělem pevně stojí na zemi, duší svou vyčnívá do světa duchů. Jako tělo vezdejšího chleba potřebuje, aby nezakrnělo, aby nezahynulo, tak potřebuje též jeho duch duševního pokrmu a poněvadž duch určující částí v člověku jest, tudíž jest duševní strava nejnzácnější potravou jak pro jednotlivého člověka, tak i pro celé lidstvo. Duch žije, když poznává, duch žije, když chce. Duše člověka má dvojitou stránku: poznávající stránku a chtějící stránku a pro obojí potřebuje člověk pokrmu. Pokud duše poznává, potřebuje pravdy; pokud chce, potřebuje normy, zákona. Proto dí Kristus: »Ne pouhým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem jež vychází z úst božích,« to jest, on potřebuje pravdu pro své poznání, a on potřebuje zákon pro svou vůli. Když sociální otázka otázkou životní lidstva jest, když otázkou jest, jak člověčenstvo žítí musí, aby nezahynulo, pak není pouhou otázkou živnostenskou, pak jest též otázkou pravdy, pak jest též otázkou zákona pro člověčenstvo. Nehen pouhým chlebem živ jest člověk, nýbrž každým slovem, jež z úst božích vychází. Slovo boží jest pravda, jest zákon.

Než namítne někdo: jak má pravda, jak má zákon, který Bůh dal, přispívati k rozřešení sociální otázky?

Poslyšme. kterak Bůh slovem pravdy přispívá k řešení sociální otázky. Co jest to, čeho si přáti máme, čeho si přáti musíme, když to do opravdy míníme, člověčenstvu pomoci? Čeho třeba — i kdybychom celé lidstvo chlebem, potravou, oděvem zásobili — čeho třeba, abychom si ještě přáli? Třeba, abychom si ještě přáli, aby lidé nepřátelsky na sebe nenevražili, aby se navzájem nepotírali, zášť na sebe neměli, jinými slovy, aby lidé obraz bratrského spoluzití poskytovali. A musíme si přáti, aby boháč i v posledním chudákovi ještě důstojnost lidskou spatřoval a si ho vážil. A čeho si ještě musíme přáti? Aby boháč ve štěstí tohoto světa svým bohatstvím se nevynášel a aby chudý syn národa si nezoufal ve své bídě a nouzi. Toho všeho třeba nám požadovati, když do opravdu míníme se svými přáními pro sociální štěstí a prospěch lidstva.

Ale nyní se táží, na čem se mají tyto podmínky sociálního štěstí, sociálního blahobytu lidstva zakládati — na čem? Kterak se může lidstvo za jednu rodinu považovati, když otce této rodiny upíráme! Kterak možno, aby všichni lidé za bratry se považovali, když řekneme: není žádného otce? Když Boha na nebesích upíráme a pak říkáme: Lidé jsou všichni bratři — tož jest to blouznění. Bratři mohou přec jen ti býti, kteří společného otce mají! Boha upíráti a při tom volati: my jsme všichni bratři — toho

nechápu. Kterak se má lidstvo za jednu rodinu považovati, když Boha upíráme, společného otce? To jest odpor proti zdravému rozumu. Není žádného bratrství bez Boha na nebi, k němuž všichni pohlížíme, a voláme: »Otče náš, jenž jsi na nebesích.« Jakmile tedy voláme: »Otče náš, jenž jsi na nebesích!« pak jest bratrství samo sebou, pak stojí každý člověk, nepřítel jako přítel přede mnou jako bratr. Proč? Poněvadž jednoho otce máme, Otce v nebesích. Upřeme Boha a není žádného bratrství na zemi!

Přejeme si, nejmilejší, aby jeden druhého miloval, si ho vážil, abychom žebrákem nepohrdali, ho nezapuzovali, protože chudým jest, abychom trpícím neopovrhovali, protože nemocný jest; přejeme si, abychom i v posledním člověku ještě obrazu božského, hodnosti lidské si vážili. Ale jaká úcta před člověkem, jaká láska k člověku může býti v srdci člověka, jenž s materialisty dí: Člověk povstává z marastu, brodí se v marastě a zaniká v marastě. Jaká vážnost před člověkem může býti v srdci muže, jenž s Vogtem dí: Člověk není nic jiného leda výše kvalifikované zvíře.

A pak třeba požadovati, aby boháč svým štěstím se nevynášel. Ale když tímto životem zde na zemi vše odbyto jest, když vůbec ničeho jiného není, leda život na této zemi, nemá pak žádný úplný důvod sebe sama za jediné šťastného považovati? Když nic jiného není, leda tento pomějnější svět, pak jest on jedině šťastný.

A nešťastník nemá zoufati; ale jdětež k němu, potěšte ho bez víry neoblomně ve věčnou odplatu. Proč pak trpěti, strádati, hladověti a nejraději tisíckrát umřít, když není žádné věčnosti, Tento vezdejší život, není-li věčného života, nestojí za útrapy života.

Tak nelze bez pravd náboženství mostu postaviti mezi zámožnými a chudými, lidstvo nikdy v rodinu spojit, poněvadž společný otec chybí; nelze pravé důstojnosti lidské zachovati, poněvadž uslechtilost lidské přirozenosti bez náboženství uznána nebude; nelze nám pýchy na jedné a zoufalství na druhé straně zažehnati bez zodpovědnosti a bez odplaty na onom světě.

Nuž nechejme nyní poznání zjevené pravdy v duchu lidském triumf slaviti, první velikou pravdu: »Věřím v Boha Otce všemohoucího,« Otce všech lidí. Tato pravda jest zářícím světlem, v jehožto lesku nám naproti stojí tolik bratří, co lidí vidíme. Každý člověk, syn, obraz boží, méj tudíž úctu před člověkem, před posledním, před nejchudším; hle odznak jeho vznešeného původu, jež nosí při vši námaze a potu, v němž pracuje.

Jest věčnost, jest tedy též zodpovědnost pro boháče, mocného; jest věčnost, jest tedy též odměna za každý těžký den, za každý snášený bol, za vše svízele, vše útrapy, a apoštol národů volá: »Mám za to, že utrpení tohoto času nejsou rovna budoucí slávě, kteráž se zjeví na nás.« Řím. 8, 18.

Tak podávají pravdy náboženské lidskému rozumu principy, zásady, jež pro sociální život nezbytny jsou.

A nyní poslyšme, jak božský zákon lidské vůli dráhu životem ukazuje. Tatáž věčná vůle, jež hvězdám jejich dráhy určila, po nichž bez ruchu obíhají v nejkrásnější harmonii, ona též lidské vůli její dráhy určila; co zákon tíže pro fyzický svět jest, to jest dekalog pro morální svět, pro sociální život.

Ve fyzickém světě máme střed, okolo něhož se vše točí; pro morální svět jest toto centrum Bůh, Hospodin sám. Proto první přikázání zní: »V jednoho Boha věřiti budeš,« v jednoho Boha, jenž vše vidí, řídí, jenž vše soudí, jenž dobré odměňuje a zlé tresce; bez Boha, jenž vše tresce, soudí, vidí, řídí, chybí sociálnímu životu jeho centrum. Svět bez Boha jest kruh bez středu; bezúčelně a bez plánu jest pak každý život lidský vržen do vesmíru, slepou náhodou, tisíci bolestmi šlehan, k ukrutné smrti odsouzen! Proto vidíme též, kterak upírání Boha k pessimismu vede, k onomu názoru, jenž život proklíná jako řetěz muk.

Svět bez Boha jest svět bez cíle a plánu, a též život jednotlivého člověka jest pak bez cíle a plánu. Ne, bez Boha není život hoden, abychom svízele jeho nesli.

Ale člověčenstvo, v jehožto středu víra v Boha jest, má život, jenž v radosti i žalu, v temnotách i ve světle vznešenou posvátnost nosí, život, jenž ještě v posledním okamžiku smířlivé zakončení nalézá při myšlence na červánky onoho světa. Protož první přikázání: »V jednoho Boha věřiti budeš,« sociální přikázání, přikázání, jež lidstvo spojuje okolo centra, přikázání, jež ctivosti garancii podává na věčnou odplatu, jež neřesti hrozí věčným trestem, přikázání: »V jednoho Boha věřiti budeš,« jest sociální přikázání, poněvadž lidstvo dohromady udržuje.

Sociální přikázání jest druhé přikázání: »Nevezmeš jména božího nadarmo«; neboť v tomto přikázání se ukládá uctívání Boha a bohoslužba lidem jako povinnost. A jak veliký jest sociální význam bohoslužeb. Ve Starém zákoně byla místa útulku pro pronásledované, jistá města, jejichžto hradby ochranu poskytovaly proti přísné spravedlnosti a proti hněvu pronásledovatelů. Pohlédme na chrám Páně a lid, jenž se do jeho síní hrne; hle, chrám Páně jest též takové místo útulku. Utrmácen dlouhou prací a trampotami, zaujímá nebohý lid, tisíci strastmi pronásledované, tisíci kříži stížené lidstvo, jež všudy trní a bodláčí shledává, svůj útulek ve chrámu Páně; ponechává těžké námahy a práci venku, aby před oltářem Hospodina hodinku si pooddechlo. Stejně oprávněn klečí vedle boháče tohoto světa, před tímže oltářem, modlí se k témuž Bohu, očekává totéž milosrdenství, zatím co něžný předpocit o svatyni Hospodinově na onom světě, v níž žal a nářek na vždy přestanou, do duše vchází. Se posvátnou zálibou spočívá oko chudáka na obrazích oltářů, dívá se na zlato a purpur posvátných rouch, bez závidi; jestiť to též pro něho krásné. Boháč nevází si tohoto dojmu, máť své zámky, paláce a nádherné komnaty; ale zeptejte se chudáka, jenž šest dní se v začmuzených místnostech továrny namáhal a utrmácen večer domů se vrátiv, ničeho nenalezá, leda studenou, nízkou temnou světničku. Vez-

měme mu chrám Páně a on jest bez útulku, bez místa odpočinku, radosti a naděje pro často sklíčené srdce. »Ne pouhým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, jež z úst božích pochází.« Druhé přikázání jest sociální přikázání, poněvadž zámožného i chudáka upomíná na společný dům otcovský.

A třetí přikázání: »Pomni, abys den sváteční světil.« Nejmilejší, jako místa jsou, na nichž člověk odpočinouti může od práce, tak jest podle přikázání božích v pořadí dnů též jeden den, v který člověk odpočívati má. Když člověk slova Pisma naplní: »V potu tváře své chléb jísti budeš«, a se shrbenými zády po šest dní se namáhal a lopotil při těžké práci, tu mu začíná v sedmý den hlas: »Utři si pot se svého čela, oblec sváteční šaty a pojď do kostela; dnes jest den Páně, dnes den, kdy kletba práce vzata je ze tvých beder, pooddechni, chudáku, a pomni na to, kterak po mnoha dnech trampot na zemi den odpočinku přijde, den tvé věčnosti.« Neděle jest dnem odpočinku pro tělo; ona jest též dnem odpočinku pro duši naši, abychom nezahynuli v námáhách a souženích tohoto světa, abychom též mohli pomýšleti na dlouhou věčnost, pečovati o věčné určení své duše. Den Páně jest dnem rodiny, neboť během šesti dnů práce sejdou se otec a matka a děti málo dohromady; vezměme jim neděli a rodinu jsme skoro zrušili, lidé, kteří sobě nejbliže jsou, neshledají se už, kteří tak blízko si jsou navzájem, nemají pak kdy vespolek promluvit, protože pak nemají už kdy od práce odpočinouti.

V pravdě třetí přikázání: »Pomni, abys den sváteční světil«, jest sociální přikázání, přikázání úlevy pro bedra lidí, přikázání úlevy pro srdce lidské.

Čtvrté přikázání: »Cti otce svého i matku svou.« Ono neobsahuje jen povinnosti dětí oproti rodičům a povinnosti rodičů oproti dětem, jsou v něm obsaženy a vysloveny povinnosti poddaných oproti představeným, povinnosti představených oproti poddaným. Pokud toto přikázání se zachovává, pokud představený v duchu čtvrtého přikázání poroučí, pokud poddaný v duchu čtvrtého přikázání poslouchá, ó jak krásným musí tu sociální život býti, jak snadný, jak bez obtíží musí vzájemný poměr mezi poddaným a představeným býti, jenž nyní tak drsný, tak těžký, tak krušný jest. Není to vinou Boha, když to tak často tak těžké jest poslušnu býti, když to tak zodpovědnosti plné jest rozkazovati.

Čtvrté přikázání boží jest sociální přikázání a když přemýšlíme, kolik bíd a trampot musilo by odpadnouti v ten den, kdy čtvrté přikázání zas s ochotou by se zachovávalo! Celé sociální štěstí pokolení lidského jest ve čtvrtém přikázání obsaženo.

Páté přikázání: »Nezabiješ!« Nejen násilím vraždit, nesmíš též nikomu života ztrpčovati, nesmíš nikoho hladověti a strádati nechati, nesmíš nikoho nenáviděti a nikoho pronásledovati, nesmíš nikoho nechati zahynouti v nouzi a bídě; každému musíš laskavě a upřímně vstříc přicházeti. — V tomto přikázání se předpisuje střídmost, jež tak nutna jest pro vše, jež tak potřebnou je pro

vše stavy lidské společnosti; kolika tisícovým bídám bývá tímto přikázáním odpomoženo, jež následkem nestřídmosti právě tam vnikají, kde sociální nouze nejvyššího stupně dosáhla.

»Nesesmilníš!« »Nezcižolžíš!« Nespatřujeme v šestém přikázání garancie pro rodinu, pro důstojnost člověka, pro nevinnost člověka, obrazu božím? Když toto přikázání se zachová, co sociální bída se odstraní z lidstva! Kolik závidí, vražd, nepřátelství!

Šesté přikázání jest sociální přikázání.

»Nepokradeš!« Sedmé přikázání jest záповěd všeliké nespravedlivosti, ať se jakkoliv jí říká, záповěd utlačování nuzného, nespravedlivého vykořisťování nouze bližního. Vratme člověčenstvu zachovávání sedmého přikázání zpět a celý společenský život provívati bude nový dech, nová síla.

»Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.« Kolik škody v sociálním životě se nadělá, kolik existencí bývá zničeno přestupováním tohoto přikázání, pomluvou, lží a utrhačstvím.

A pak ještě deváté a desáté přikázání: »Nepožádáš manželky bližního svého.«; »aniž požádáš statku jeho.« Hle, až z kořene, nejmilejší, chce Bůh vše vymýtiti, co se sociálnímu životu protiví: žádostivost těla a žádostivost očí.

Hle, tu máme téměř pragmatickou sankci, již Bůh pokolení lidskému do srdce vštípl. Podle těchto přikázání chod předě mnou a buď dokonalým! Hledme, proč psáno jest: »Otevři oči mé, a spatřovati budu divné věci ze zákona tvého, Žalm 118, 18., jež v tvém zákonu skryty jsou,« to jsou přikázání, o nichž psáno jest: »V jejich zachovávání spočívá veliká odplata.« Žalm 8, 12.

Hle, nejmilejší, přikázání boží jsou skrz na skrz dobrodiním pro společnost lidskou; jsou přikázání, jichž zachováním život lidstva dle zásad spravedlnosti, dle zásad věčné moudrosti by zařízen byl. Pomysleme si, že by člověčenstvo jeden jediný den v těchto kolejkách kráčelo, na této půdě stálo a rceme, zda dokonalejších lidí bychom našli na zemi, v tomto slzavém údolí.

Z toho následuje: Kdokoliv se o to zasazuje, aby pokolení lidskému pomohl, ten musí lid vésti na dráhu zjevené pravdy, ten je musí naváděti k zachovávání božích přikázání. »Ne pouhým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, jež z úst božích pochází.« Zjevená pravda, přikázání boží jsou největším dobrodiním pro pokolení lidské; nic v nich obsaženo není, co by lidstvu škodilo, co by je tížilo, jsou dobrodiním pro celek. Kdo to dobře myslí s lidmi, ten se musí přičiniti, aby je uvedl na dráhu, kterou Bůh jim ukázal od počátku.

Dle slov Ježíše Krista v dnešním nedělním evangelium: »Ne pouhým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, jež z úst božích vychází«, má sociální otázka naší doby, nejmilejší, dvojí stránku; má na jedné straně otázku chleba vezdejšího, na druhé straně otázku duševního života lidstva. Jen komposicí, složením těchto dvou stránek rozřeší se celá sociální otázka. Nelze lidstvo šťastným učiniti, byť bychom i každého člověka bohatým učinili, leda že každému jednotlivci basi (základ) pro jeho poznání

dáme, leda že určíme každému též dráhu pro jeho svobodnou vůli. Proto třeba, abychom vedle péče o dostatek chleba pro vše též pamětliví byli a k tomu směřovali, aby v životě lidském zachován byl dekalog, desatero přikázání, tato dobra lidského pokolení.

Nejmilejší! Nadešla nám zas doba svatopostní, doba umučení Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista. Jak to bylo tehda na světě, když Vykupitel přišel? Tacitus, pohanský spisovatel, ve svých dějinách nám vypravuje, jak děsný, jak zoufalý byl tehda stav světa. Na jedné straně několik málo zámožných boháčů, na druhé straně otroci; celé lidstvo pokryto bylo duševní temnou nocí. Milliony a milliony lidí v nejhнусnější pověře, v ohavném modlářství ponořeny. Tu přišel Ježíš Kristus, Syn boží. Ve světle jeho nauky probouzejí se národové; nový život počíná; s vírou v Ježíše Krista šíří se civilisace a blahobyť na zemi.

Nuž, když tehda Ježíš Kristus ve znamení kříže světu pomohl, nemělo by lidstvo i v nynější době, když svět tak pokročilý jest, pod záštitou Ježíše Krista u svatého kříže se obnoviti, proč by neměly zas utěšenější doby nastati. Ježíš Kristus jest až do skonání se svou chotí, svatou církví, tato nám dosud hlásá evangelium, pravdu zjevenou a zákon boží. V ní spasení a vykoupení můžeme dojíti milostí Ježíše Krista. To nám dej Kristus Pán skrze svou lidumilnost. Amen.

Dr. A. Indroušek.

Neděle II. v postě.

Proč se za zpověď stydětí.

»Na místě Kristově poselství konáme, jakoby Bůh skrze nás napomínal; na místě Kristově prosíme: smiřte se s Bohem.«
II. Kor. 5, 20.

Po celou posvátnou dobu postní vybízí nás naše matka, sv. církev, ku pokání. Hned na počátku postu na Popeleční středě promlouvá k nám: »Obratť se ke mně celým srdcem svým, s postem a s pláčem i kvílením. A roztrhněte srdce vaše a ne roucha vaše, a obratť se k Hospodinu Bohu svému.« Joel 12, 19. O první neděli postní vybízí všechny věřící, aby dle nařízení IV. sněmu laretánského v čase velikonočním přijali sv. svátosti. O druhé neděli promlouvá k nám ústy sv. apoštola Pavla: »Tot jest vůle boží, posvěcení vaše.« I. Thess. 4, 3. O třetí neděli dává čísti evangelium, kterak Pán Ježíš vymítal zlého ducha, čímž se nám dává na srozuměnou, abychom i my prstem božím, t. j. svatou zpovědí vymýtli zlo ze srdcí svých. O čtvrté neděli čte se evangelium o rozmnožení chlebů na poušti; jest pobídkou, abychom přijali chléb nebeský, velebnou Svátost oltářní. O páté a šesté neděli církev docela již se obírá trpícím Spasitelem a představuje ho lidu. Jeho bolesti našimi hříchy zaviněné mají býti nejlepší

pohnutkou opravdové lítosti a upřímného pokání. Ve svatém týdnu často opakují se v církevních modlitbách slova: »Jerusaleme, Jerusaleme, obrať se k Hospodinu Bohu svému«, t. j. duše křesťanská, obrať se k svému Pánu, dokud máš čas, dokud milost se ti nabízí, dokud příležitost se ti naskýtá.

K tomu také směřuje celý bohoslužebný ráz doby sv.-postní, všechny pobožnosti, křížová cesta, uctívání sv. kříže; i ta fialová barva roucha mešního upomíná nás, že jest čas kající. My kněží konáme v tomto čase svou povinnost, jak nám velí náš úřad, jak nás zavazuje sv. přísaha, jak nám poroučí Duch boží v Písmě sv.: »Volej, nepřestávej, ať blaholí blas tvůj jako polnice, a oznamuj lidu mému nešlechtnosti jejich a domu Jakubovu hřichy jejich.« Is. 58, 1. Ano, vybízíme vás ku pokání, a poselství toto konáme na místě Kristově; pravíť sv. apoštol: »Na místě Kristově poselství konáme, jakoby Bůh skrže nás napomínal; na místě Kristově prosíme: smiřte se s Bohem.« II. Kor. 5, 20.

A přes to všechno vybízení, přes ty prosby, co nevěrných sluhů, co neposlušných dětí, co odkládání, co všelijakých výmluv! *Nemám času, lidé by se mi směli, mohu pokání činiti v srdci.*

I vy snad slyšíte takové výmluvy a možná, že snad někdo z vás i sám tak říká! Jsou výmluvy ty oprávněny, jsou spravedlivé? Poslyšme!

P o j e d n á n í

1. *Času nemáš?* Čas k vykonání velikonoční povinnosti vymezený trvá v našich krajinách od Popelčnické středy až do svátku nejsv. Trojice boží, to jest letos od 24. února do 6. června, čili 103 dny, více než jednu čtvrtinu roku. A mezi těmi 103 dny nenalezneš ani jednoho, v němž bys mohl o spásu své duše se postarati? Pohleď, jak mnoho času věnuješ své práci, kterou konáš pro tento svět, jak mnoho času měříš svému odpočinku, svému zdraví, svému pohodlí, své zábavě. Tím vším se staráš o blaho svého těla — své duši však pořádku s Pánem Bohem ani jednoho dne věnovati nemůžeš? Hleď, jak je to smutné, že Pán Bůh jest u tebe až na posledním místě! A kdyby jednoho dne celého třeba bylo, nebylo by divu; je však k vykonání sv. zpovědi potřebí celého dne? Jenom jednu hodinu kdybys obětoval: půl hodiny své zpovědi a pokání, půl hodiny sv. přijímání, řekni sám, bylo by to mnoho? Opravdu, ani jedné hodiny nemáš pro sebe, pro Spasitele svého? Ó jak trpce zní ta výtka Spasitelova: »Tak-liž jste nemohli jedné hodiny bdíti se mnou?« Mat. 26, 40.

Mám za to, že tak uboze nejsi na tom, abys mezi 103 dny nenalezl jedné hodiny volné. Kdyby tomu skutečně tak bylo, byl bys pravým, bídným otrokem svého povolání. Ale *jen chťej* a nalezněš času ke sv. zpovědi. Napoleon I. prý říkával, že slovo »nemožnost« ze všech slovníků by mělo vymazáno býti; v této věci s ním souhlasím: Chťej je a budeš moci. Pamatuj na slova Spasitelova: »Co je platno člověku, byť všecken svět získal a na své duši škodu trpěl?« Mat. 16, 26. Jenom jednu duši máš a tak málo

o ni dbáš! Jestli duši ztratíš, vše ztracené máš! Rozvaž tato slova — a uvidíš, že najdeš ne hodinu jednu, ale hodin mnoho. Užij toho času, dokud ho máš. Mnozí a mnozí volali v hodině smrti po knězi, ale bylo již pozdě. Jak těžké to musí být umírání, když po léta nekalni svaté zpovědi, jak bolestné to vědomí: dokud jsme mohli, nepřišli jsme! Ať se i na tobě nenaplní slova božského Spasitele: »Budete mne hledati — a nenaleznete.« Jan 7, 34. »Budete mne hledati — ale umřete v hříchu svém.« Jan 8, 21.

2. Lidé by se ti smáli. Uvaž předně: *Fací lidé by se ti smáli?* Dobří katolíci? Jistě ne! Poctiví jinověrci? Nemohou, než ctí tvé náboženské přesvědčení! Kdo tedy? Buď špatní katolíci, kteří se s náboženstvím již v srdci rozešli, neb odpadlíci. A hana, posměch těch by tě bolev?

Uvaž dále: *Proč by se ti smáli.* Že jdeš ke sv. zpovědi, že vyznáváš hříchy své? Již pohan *Seneka* svědčí: »Přiznávati se ke svým chybám jest znamením zdravého rozumu«; pohan *Cicero* praví: »Vyznání jest hřeščímu lékem.« *Voltaire*, ač církvi byl nepřitelem, přiznává: »Zpověď je mocnou uzdou, která před nepravostmi chrání. Zvláště je způsobila nakloniti ke smíření srdce záštím naplněná.« Protestantský filosof *Leibnitz*: »Nedá se upříti, že zařizení toto jest božské moudrosti důstojno.« Anglický dějepisec *Henry Hallam* svědčí: »Zřídlo všeho dobra se nachází ve zpovědnici. Tam se uchovává moc klíčů.« Za časů reformace zrušil *norimberský magistrát* zpověď a zakázal její konání; ale již za několik let týž magistrát prosil císaře Karla V., aby svou mocí opět zavedl zpověď, protože lidé od té doby, co se nezpovídají, jsou tak zlí a zpustlí, že s nimi není možná obštati. Takovou chválu vzdávají jinověrci sv. zpovědi, proč se tedy stydět, čeho se báti? Posměchu nedouků a lidí nevzdělaných neb záštím zaslepených?

A co je lepší: řídit se soudem světa nebo svým svědomím? Ze zbabělosti opomíjeti tak svaté povinnosti? Bojíš se, aby ses nestal předmětem posměchu lidského, ale na hněvu božím ti nezáleží? »Nedej se odstrašiti,« dí šlechtný hrabě *Silvio Pellico*, který v žaláři našel ztracenou víru, »nedej se odstrašiti posměváčky, kteří jsou tak drzími, že tě nazývají (klerikálem) modlářem, svatouškem, protože jsi zbožným. Beze statečnosti nezachováš žádné ctnosti, nevyplníš ani jedné vznešené povinnosti. Kdo chce býti zbožným, nesmí býti zbabělcem.« Jak krásná, jak pravdivá jsou slova ta!

Uvaž konečně: *Ty sám jediný chceš a máš býti bez posměchu?* *Podívej se na svého Mistra*; byl snad on bez posměchu? Neřekl: »Není učedník nad mistra ani služebník nad pána svého. Jestliže hospodáte *Belzebubem* nazvali, čím více domáci jeho?« *Mat. 10, 24—25.* Nepravil: »Jestliže vás svět nenávidí, vězte, žeť mne prve než vás v nenávisti měl?« *Jan 15, 18.* — *Pohled na sv. Otce* v Římě: i na jeho přibýtek nalepili mu předloni před výročním dnem zabrání Říma hanopisy. *Popatí na biskupy*: *Pražský kardinál* jel roku 1907 do Plzně konat úřad apoštolský,

biřmovat, a na 20 000 urážlivých letáků mu připravovalo v Plzni cestu! *Všimni si kněží*, svých duchovních vůdců! Není dne, aby čest jejich nebyla vláčena bátem, není nepřátelského listu, který by jich ušetřil. A právě nejhorlivější, nejsvědomitější nejvíce trpí — a nedávají se odvrátiti od plnění svých povinností. Hleď i na *jinověrce, kteří katolíky se stali*. Když evangelický pastor Rudolf Hasert složil svůj pastorský úřad a stal se katolíkem a knězem, bylo mu vyčítáno, že je ďáblem (satanem) posedlý, a kdosi z jeho bývalých duchovních přátel vstal veřejně od stolu, u kterého Hasert jedl, protože s ním jísti bylo by hanbou; a ten konvertita to vše hrdině snesl; mají tě snad jinověrci na víru obrácení zahanbovati svou statečností?

Dáš se tedy výsměchem odraditi? Lepší krátký výsměch zde, než věčný na onom světě? Za sv. zpověď stydět se nemusíš!

3. Ale řekneš: *Mohu konati pokání tajně, v srdci svém, samotnému Bohu hříchy vyznati* a od něho odpuštění žádati. — Tahle písnička už je hodně ořepaná, už je hodně stará; již sv. Augustin pravil lidem toho druhu: »Nikdo neřkej: Činím pokání v skrytě. Což tedy nadarmo řečeno bylo: Kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterýmž zadržíte, zadržány jsou? Jan 20, 23. Nadarmo odevzdal Kristus klíče království nebeského církvi? Jaká to nová pýcha?« — Ano, jenom pýcha je to, která ti vnuká tu myšlenku, že můžeš pokání bez zpovědi činiti. Syn člověka »přišel hledat a spasit, co bylo zhynulo«, Luk. 19, 10, a proto ustanovil zpověď. »Jako mne poslal Otec, i já posílám vás,« Jan 20, 21, řekl svým apoštolům a jich nástupcům. A ti vždy a všude zpověď slýchali, všude mezi křesťany byla zpověď jako svátost pro hříšníka nevyhnutelně nutná uznávána. Arméni, Řekové, Koptové, ač katolíky nejsou, zpověď mají. Nic nás nemůže více přesvědčiti, že zpověď od Krista Pána ustanovena jest, jako ta nepopíratelná skutečnost, že v církvi katolické v užívání byla a jest. Kdyby Spasitel za dostatečné uznal, aby lidé jen tajně, jen v srdci pokání činili a Bohu samému se vyznávali, byl by zpověď ustanovil? Byl by řekl apoštolům: »Kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadržány jsou?« Chceš tedy býti moudřejším než tvůj Mistr a Pán?

Vzmuž se, přemoz svou slabost, zapři svou pýchu; vždyť víš, že Spasitel řekl: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám,« Luk. 8, 34 a »království nebeské trpí násilí, a (jenom ti) kdo násilí činí, uchvacují je.« Mat. 11, 12. Slož upřímně sv. zpověď, vykonej ten skutek, o němž protestantský dvorní kazatel Ackermann praví. »Zpověď jest opravdu skutkem důležitým; vyžaduje přemáhání, odvahy a odhodlanosti.« Poslechni církve a vyznej hříchy své knězi na místě božím. Jak velikým budeš, zvítězíš li v boji s pýchou, zapřeš-li sebe a poklekneš-li před sluhou božím vyznáváje hříchy své! Duševní klid, vědomí vykonané povinnosti bude ti nejlepší odměnou. Anebo snad přece chceš patřiti mezi ty, o nichž Spasitel pravil: »Kdo církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán?« Mat. 18, 17.

Nejmilejší! Jest snad někdo z vás bez viny, bez hřichu? Nikdo! S Isaiášem 53, 6 musíme zvolati: »My všichni jako ovce jsme zbloudili. . . « a s Jeremiášem Lam. 5, 16: »Spadla koruna s hlavy naší, běda nám, že jsme zhrěšili!« Koruna milosti, koruna přátelství božího s hlavy naší spadla! Kde ji hledati, kde ji naléztí! Jděme do zpovědnice, tam ji najdeme, kněz rozžehnutí svátostně nám udslející vstaví nám ji opět na hlavu naši. Mějme tu důvěru, kterou jsme druhdy ke knězi mívali, mějme jen dobrou vůli, a potom ani na nedostatek času, ani na posměch lidský, ani na to, že Bohu samému se můžeme vyznávati a v srdci pokání činiti, vmlouvati se nebudeme. Nedejme minouti postu, aniž bychom sv. svátosti přijali. Poslechněme toho vroucího volání, které jako vaši upřímní přátelé, jako ti, »kteří mají počet vydání za duše vaše, aby to s radostí činili a ne se stýskáním,« Žid. 13, 17, k vám pronášíme: »Na místě Kristově . . . « Amen. R. S.

Neděle III. postní.

At žádný vás nesvede prázdnými slovy ;
nebo pro takové věci přichází hněv
boží na syny nedůvěry.

Sv. apoštol mluví o prázdných slovech, jimiž mnozí dávají se svěst, a pak dle prázdných slov žijí, jako by byla svatou pravdou a oddávají se životu, pro nějž přichází hněv boží na syny nedůvěry. Jak krásně to vyjadřuje sv. apoštol. Nepraví na nevěřící, ale na syny nedůvěry. Oni nedůvěřují Bohu, že by nás opravdu miloval a že svou pravdou nás chce povznést. Oni důvěřují leckterým slovům prázdným, jalovým, neoprávněným, více než slovo boží. Sv. apoštol dí: *žádný* vás nesváděj. Od nikoho se nedávejte svěst prázdnými slovy. Ano, sv. apoštol kdysi ku křesťanům galatským psal: kdyby sestoupil anděl s nebe a jinak učil než mluvím vám, nevěřte, neboť to nemůže býti anděl pravdy a světla. Jak mnoho lidí dá se jalovými slovy svěst ku nedůvěře, ale nepravím k nevěře, k jakési lhovosti ve sv. víře, často pro docela prázdné slovo prázdného aneb i špatného člověka. Toť bývá hřichem hlavně mužů, že spoléhají na slovo některého člověka prázdného více než na slovo boží a tím připravují si neštěstí a nepokoj, protože není pokoje bezbožným.

Mnohdy to bývá slovo napolo vzdělaného člověka, které mnohé pohne k nedůvěře ve slovo boží, a často ku hříšnému životu. Jindy to bývá příklad bohatého a jeho slovo u chudého platí jako kapsa jeho, a dá se svěst k nedůvěře. Jindy slovo výše postaveného — a člověk prázdnému slovu důvěřuje nad slovo boží. Proto dnes chci předvésti vám příklady učených, mocných a vznešených mužů, kteréž nikdo nemohl svěsti k nedůvěře ve slovo boží, kteří při vši své učenosti moci a vznešenosti tutěž sv. víru chovali jako poslední pasáček. Účelem budiž napomenutí sv. apoštola: nikdo vás nesváděj prázdnými slovy.

P o j e d n á n í.

Jak i vám známo, jsou lidé, kteří se tváří tak učeně, jakoby všemu přišli na kloub, a celému světu rozuměli nad samého Pána Boha. Mluví o všem, jakoby neměli žádného tajemství. Mnohé prázdné slovo jde z úst jejich. Neuznávají články sv. víry, poněvadž se nemohou s jich rozumem prý srovnat. Co není dle rozumu jejich, jest nemožno, jakoby jejich rozum byl měřítkem vší pravdy. Ano, neschází ani takých pobloudilců, kteří mluví řeč bláznů, jak dí Písmo sv.: »fekl blázen v srdci svém: není Boha«, a při tom myslí ještě, že nad jiné moudřejší jsou. Uvěřili prázdným slovům a ztratili lásku boží nadobro.

Bůh dar sv. víry nikomu nevnučuje, ale chce býti prošen o sv. dar zraku duchovního: Pomoz, Pane, nedůvěře mé.

Roku 1895 zemřel nejlepší lékař v této době na světě. Byl to Francouz Pasteur. Do jeho ústavu, který z lásky ku vědě, bližnímu a Bohu zřídil, chodili nemocní ze všech dílů světa. On to byl, který vynášel prostředek proti vzteklině a to jej udělalo světoznámým mužem, že nebylo učeného lékaře, který by jeho jméno nevyslovoval s úctou. O jeho dalších výzkumech nebudu mluvit, ale o jeho životě.

Tento učený muž a dle soudu učených v této době nejucenější lékař světa byl tak věřící křesťan jako nevinné dítě. Jeho nemohlo nic svést od pravého slova božského, prázdná věda nemohla ho odvést od Pána a pravdy jeho. Tento nejučenější lékař přistupoval ke stolu Páně s přípravou dítěte zbožného! Jak pevně sv. víry byl, poznáte z následujícího rozhovoru. Kdysi navštívili ho zdaleka učenci, kteří se dali svést »prázdnými slovy«, a divili se jeho zbožnosti při jeho učenosti. Jeden z nich mu dí: »Slovutný pane, divím se, že srovnáte víru svou a Písmo sv. se svou vědou. Pasteur se ubožáku nadutému usmál a fekl: »Mnoho jsem studoval, ale seznal jsem všude, že Bůh v Písmě sv. a ve stvoření všude nám jednu pravdu hlásá, a proto mám víru jako každý bretaňský sedlák (jest Bretaň proslulý okres svou opravdovou zbožností), kdybych ale byl ještě více studoval, byl bych to přivedl na víru jako bretaňské selky.«

Tak učený muž a tak zbožný. Po opětném sv. přijímání v nemoci umíral se sv. křížem učitel všech učených lékařů jako každý křesťan nejjednodušš ho vzdělání. Vezmi si, křesťanský muži, příklad z této ozdoby naší církve — a nedej se prázdnými slovy svést od sv. zpovědi, sv. přijímání, sv. víry. Uvádím jen málo příkladů, ač bych mohl uvésti jich více.

Člověk podléhá příkladu více, než by se domníval, každý máte některého člověka za vzor pro sebe a dle jeho řeči a jeho skutků se řídíte, aneb svěsti se dáváte.

Mnohdy doba pobytu na vojně stačí, aby některý špatný příklad aneb prázdné slovo člověka připravilo o sv. víru a domnívá se, že sv. víry netřeba vyššímu člověku. Dá se svést prázdně

nými příklady. Proto vám předvádím jiný příklad, který vám volá jako sv. Pavel: »následovníci moji buďte jako i já Kristův«.

Před několika lety zemřel franc. generál De Sonnis, jenž se vyznamenal v bitvách v Africe. On chodil denně ku sv. přijímání a ještě na hrob si poručil dáti nápis. Jaký myslíte? Kde zvítězil a čím byl? Ne. Nápis, který byste si každý mohl dáti na svůj hrob, neboť každý máte býti tím, čím též on byl. Na pomník si dal nápis: »voják Kristův«.

Ty, křesťanský muži, ve sv. biřmování také jsi slíbil dle víry žíti, ji vyznávat i dle schopností hájiti. Žij také tak, abys mohl sobě dáti právem nápis: »voják Kristův«. Buď ty též následovníkem Kristovým jako byl on Kristův následovníkem. Nedej se svěsti prázdnými slovy prázdných lidí, ale povšimni se příkladů následování Krista Pána v době nejnovější.

Velice vadí nám křesťanům, že všude slyšíme jen o špatných lidech a špatných skutečích, tak že člověk ani nechce věřiti v počestnost lidskou aspoň u některých. Špatní chlubí se svou špatností a dobrý se ukrývá se svým pořádkem. Zjistě jest to vůle boží, abychom skutky své nekonali proto, abychom vidění byli od lidí, ale proto, aby vidouce dobré skutky, i oni velebili dobrým životem Otce, kterýž jest v nebesích.

Proto předvádím ještě třetí příklad zbožného křesťana a slavného muže Windhorsta. Byl poslancem a dříve i ministrem hanover. krále. Nejlepším řečníkem v německé sněmovně. Byl jako Tobiáš, skoro slepý již, ale rozum měl jasný nad samého Bismarcka. On hájil práva katolického lidu a církve bystrým duchem svým, který byl darem božím, jenž v něm přebýval jako v čisté nádobě své. Tento výtečný muž, ač slepý, ač mohl v kapli obcovati mši sv., nedal si to vzíti, aby se nedal dovést do kostela sv. Hedviky v Berlíně, a pak za ruku dovést do kostela, aby veře ně v protest. městě ukazoval víru svou. Tento výtečný muž předfíkával »růženec« s lidem — na poutním místě. Nyní již odpočívá v Pánu. Za pomník si vyvolil sám kostel postavený na počest Neposkvrněného Početí, kdež pochován.

To jsou příklady mužů z našeho věku a řada jejich jest veliká. Uvedl jsem je jen za příklad sv. křesťanského života a vzal jsem je z oboru vyššího, protože člověka přecha vždy se řídí podle nejvyššího a nejmocnějšího a domnívá se, že když bude dělati jako ten neb onen vznešený, že bude také vznešený, když bude jednati jako onen bohatý, že bude aspoň považován za bohatého. To také jest příčinou, že mnozí »nedůvěrní křesťané« vidouce toho neb onoho »lepšího« na oko člověka nevážit si sv. víry — hned také se domnívají, že patří ku vzdělanosti sv. víry si nevážiti.

Jsmo děti. Ty když slyšíš hodně křít, myslíš si, že také jsou hned velikými, když to po velkých dělají.

Nedejte se prázdnými slovy svěst k nevěře v Ježíše Krista, neboť tím byste sobě jen neštěstí připravovali. Hněv boží přichází na syny nedůvěry. Bůh se nehněvá, jako člověk, to jest

patrně, ale smysl slov jest, ty nejsi hoden pak lásky boží, tvůj život není pak ani moudrý není život tvůj, ale řídí se právě prázdnyými slovy, pak také jednáš na prázdno, a odměna tvá bude na prázdno, a budeš účasten hněvu božího, protože jsi se neřídil dobrými příklady, ale prázdnyými. Proto volám, čím jsem začal. Nikdo vás neshádě prázdnyými slovy.

Kolik tu máte prázdnyých slov v časopisech hanebných! Mnohdy jest to vyhláno docela, jindy napolo, jindy zkrouceno k nepoznání. Potišťený papír! Jaký hadr a jaký často účinek! Neznáš člověka, kdo to psal, nevíš, co za to dostal, nevíš, jaký život vede, ale dáš se tím másti, a stáváš se odpůrce pravdy boží, tupitel boží. Bez viny vlastní to nikdy není. Převrácenost naše vnitřní jest spojencem všech převrácených lidí kolem nás. My jsme jako ti osadníci galatští, kteří velmi ochotně přijali Pavla s velikou slávou, ale stejně ochotně přijali i odpůrce jeho, tak že jim sv. Pavel napsal: »kdož vás očaroval, Galatští?« Osadníci mnohdy vyslechnou slovo boží a hned v několika hodinách odpor rouhačný. Jestli sv. Pavel opakoval tak často slova: nikdo vás neshádě marnými řečmi, pak by měla dnes býti ta slova napsána nad každou řečnickou tribunou.

Ty nejlepší hlavy, nejlepší srdce nosily pevně zakotvenou pravdu boží v srdci. Proto časovým napomenutím vzatým z listu sv. Pavla končím: i žádný vás neshádě marnými řečmi, aby nebyli synové hněvu božího. Amen.

Neděle IV. postní.

O sv. přijímání.

Byla pak blízká velikonoce, den sváteční židovský.
Jan 6, 4.

Zázračné rozmnožení chleba, o němž dnešní evangelium vypráví, stalo se v téže době, kterou nyní máme. Tehdy byla blízká velikonoce, den sváteční židovský, a my také budeme brzy slaviti velikonoční svátky. Celá ta skromná, avšak zázračná hostina byla náznakem duchovní hostiny, sv. eucharistie totiž, v tom sv. otcově se shodují, dí Sušil I. 192. Onen chléb, který tam 5 tisíc mužů z žehnajících ruky našeho Spasitele obdrželo, jest krásný obraz pravého chleba nebeského, který týž Pán Ježíš ve velikonoční době všem věřícím ve sv. přijímání rozdávati dává, o něm mluvil Pán několik dní po tomto zázrazku co neurčitěji slovy: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den nejspodnější. Neboť mé tělo v pravdě jest pokrm a má krev v pravdě je nápoj.« V čas velikonoční přikázala církev každému křesťanu požívatí těla Páně a nemine se s pravdou za to majíc, že duch boží Jana vedl, když poznamenání to o době činil, aby tím snáze každý křesťan předpisu tomu se podroboval, Sušil IV. 98. Když tedy dnešní evangelium nám sv. přijímání připomíná,

ke kterému každý křesťan v době velikonoční přistoupiti má, což bychom mohli dnes vhodnějšího činiti než pozorně uvažovati, *jak se máme při sv. přijímání chovati, čili co máme činiti před sv. přijímáním, co při něm a co po něm.*

P o j e d n á n í.

I. Kdo chce nejsvětější svátost oltářní hodně přijmouti, *má se k tomu se vši horlivostí připravovati a to podle těla a podle duše.* Tomu nás učí horlivost lidu v dnešním evangeliu. Kristus přeplavil se se svými učedníky přes galilejské moře, aby si na poušti Bethsaidě odpočinul, což jinde pro nával lidu učiniti nemohl. Než i tam za ním šel jinou cestou, Marek 6, lid spasení svého dychtivý.

Zapomněli v horlivosti vzít s sebou jídlo, nedbali dlouhé cesty, opustili dům a dvůr, muže, ženy, děti, ano i nemocní sbíhali se, aby k Ježíši se dostali. Žádá se od vás více, abychom se *dle těla* k sv. přijímání připravili? Máme přijímati nejsvětější tělo Páně *lačni*. Onen lid postil se celý den, neboť dle sv. Marka bylo to již pozdě večer, když Pán je tak zázračně nasýtil. Pokrm duše má zajisté větší cenu než pokrm těla, proto sluší se, abychom dříve duchovní pokrm přijali než tělesný. Máme v *slušném oděvu a velmi uctivě* k stolu Páně přistupovati. To nám nečiní tolik nesnázi, jako kdybychom jako onen lid dlouhou oklikou dělati měli, abychom k Ježíši přišli. »Na svatbu přicházejí hosté v rouše novém, a ty bys ke stolu Páně, na svatbu Beránka, chtěl přistoupiti v rouše nečistém, poskvrněném?« Sv. Jan Zlatoústý. Máme velmi *uctivě* ke stolu Páně přistupovati, neboť přijímáme zde onoho, kteréhož zástupové lidu následovali, poněvadž viděli zázraky, které na nemocných činil; prokazovali božskému divotvorci božské pocty, jichž on i od nás zasluhuje.

Ježíš šel na horu a tam se se svými učedníky posadil. Ale když viděl veliký zástup lidu, vyšel a byl dojat soucitem k tomuto lidu. Přicházeli mu před oči jako ovce, které nemají pastýře. Přijal je a *mluvil k nim o království božím a uzdravoval nemocné.* Tak vypravují sv. evangelisté. Pán tedy sám připravoval lid na zázrak, který chtěl učiniti.

Poučuje je o království božím, to byla příprava duchovní, příprava duše. Totéž činí církev sv. Poučuje nás v kázáních, křesťanských cvičeních, mluví tu o království božím, tím jest každá duše, když je očištěna od hříchů a ctnostmi ozdobena. Ano, i naše duše má býti nyní královstvím božím, chrámem božím, aby mohla ve sv. přijímání přijmouti Krista, svého Boha a krále. Dříve ještě než Pán lid nasýtil, *uzdravil přítomné nemocné.* A dříve nežli velikonočního beránka přijmouti smíme, máme všichni vykonati velikonoční sv. zpověď, aby každá nemoc duše naší zahojena, aby každý těžký hřích od nás vzdálen byl; jinak bychom si jedli a pili odsouzení.

II. *Při přijímání* těla Páně máme býti naplněni vírou, nadějí a láskou. A tyto tři božské ctnosti také v nás vzbuzuje zázrak dnešního evangelia.

1. Učme se nejprve od Pána Boha *věřiti*, co se nám zdá k neuvěření. Božský učitel zkouší víru sv. Filipa, když se táže: »Odkud nakoupíme chlebě, aby pojedli tito?« Ano, odkud na poušti nakoupiti chléb? to zodpověděti zdálo se nemožným, neuvěřitelným I Ondřej pokládá to za nemožné, proto jeho slova: pět chlebě ječných, co jest to mezi tak mnohých? Sami učedníci nevěřili, že se pěti chleby 5000 lidí nasytiti může. A když potom Pán Ježíš mluvil o nejsv. svátosti oltářní, řekli také židé: »Jak nám může dáti tělo své za pokrm?« U lidí ovšem není to možné, aby z 5 chlebě bylo ho tolik, aby 5000 lidí se nasýtilo, nebo aby chléb se proměnil v pravé tělo Páně; než Boha k sobě nemůžeme přirovnávati. U Boha není nic nemožného. Co chce to se stane; co praví, jest pravda; beze vši pochyby můžeme slovu jeho věřiti: »Vezměte a jezte, totoť jest tělo mé«

2. Rovněž tak máme *doufati* v jeho všemohoucnost, dobrotu a věrnost. Pán neodpověděl ani Filipovi ani Ondřejovi, ale rozkázal lidu posaditi se. I posadilo se mužů v počtu okolo pěti tisíců. Tedy vzal Ježíš chleby a učiniv díky rozdával je sedícím. Podobně vypravují sv. evangelisté, jak Pán Ježíš ustanovil svátost oltářní. Jako tehdy apoštolové rozdávali chléb, tak také nyní jich nástupcové a kněží rozdávají pod způsobou chleba tělo Páně. Jak mnoho možno doufati při této nebeské hostině! Dostáváme zde duševní pokrm, pokrm pro duši, pro život věčný. Doufejme tedy a důvěřujme slovům našeho Vykupitele: »Kdo jí mé tělo a pije můj krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den nejpоследnější.«

3. Je-li již naše víra a naděje velikou při sv. přijímání, ještě větší musí býti naše *láska*. S jakou radostí a láskou asi zástupy lidu jedli na poušti zázračně rozmnožený chléb! Všichni dostali, kolik chtěli, všichni se nasýtili Tak přívětivého dobrodince každý asi vroucně miloval. Svou lásku ukazuje však tento dobrodinec nám v nejsv. svátosti oltářní v míře nejvyšší. S ále zde obnovuje nekonečnou lásku, kterou nám na kříži ukázal. Musili bychom mít srdce Jidášovo a ne srdce dobrého učedníka, kdybychom ke stolu Páně přistoupili bez lásky k svému největšímu dobrodinci Ježíši.

III Když byli lidé nasyceni, zvolali: »Tentoť jest jistě prorok, který má přijíti na svět.« Ano, chtěli ho učiniti králem a tak mu ukázati svou vděčnost. Tak nemáme nikdy zapomenouti *vzdávati díky* za nebeskou hostinu, kterou nás láska Ježíšova občerstvila svým tělem a svou krví; nýbrž máme jako vděčný nasycený lid svou *vděčnost dokázati slovem a skutkem*. *Slovem*, když ještě nějaký čas modlitbě věnujeme a milosrdenství a lásku Kristovu velebíme, s kterou ráčil v srdce naše vejti. *Skutkem* však, když si Krista za svého krále vyvolíme, jeho rozkazů jako poslušní poddaní dbáme a lepšími, zbožnějšími křesťany budeme. Zůstaňme tedy v Ježíši a učíme, aby i on v nás zůstával, aby byla pravdiva naše modlitba: »Ježíši, tobě jsem živ, Ježíši, tobě umírám, Ježíši, tvůj jsem v životě i smrti.« Amen.

Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

LISTY VĚDECKÉ.

Král Jindřich VIII. proti Lutherovi hájí sedm svátostí.

Podává prof. Jos. Staněk. — (Pokrač.)

Svěcení kněžstva.

Ve skutecích apoštolských čteme, že Pavel a Barnabáš oddělení byli k dílu, ke kterému je Duch sv. ustanovil. Dříve však nebyli k němu posláni, dokud vzkládáním rukou nebyli posvěceni. A proč, prosím, vzkládali na ně ruce apoštolové? Snad pouze proto, aby se dotýkali těla, ale duši žádnou milostí nepřispěli? Jak smí tedy Luther říci, že svátost ta jest v církvi Kristově neznáma, když mají ji všichni národové křesťanští? Jak smí nazývatí novým, co Kristem bylo ustanoveno, čím již apoštolové přísluhovali? »Než, nikdy nebylo svěcení kněžstva u starých učitelů církve nazváno svátostí, vyjmajíc jediného Dionysia«, namítá Luther. »U jiných otců o této svátosti ničeho nečteme a když o podobných věcech mluví, nikdy neužívají slova svátost. Jest to tedy nový vynález svátosti!«

Výborný to důvod Lutherův, jenom že úplně nepravdivý a kdyby i pravdivým byl, nic by nedokazoval. Neboť, nepsali-li staří o věci, o které vůbec sporu nebylo, aneb přece-li psali, ale pojmenovali věc dle svého názoru a ne všeobecným názvem svátost, nijak z toho nutně neplyne, že svěcení kněžstva vůbec nebylo, ani že za svátost nebylo považováno. Tak nazve-li někdo křest křtem a neptidá k tomu slovo svátost, může se z toho již uzavíratí, že nemá křest za svátost?

Mimo to, kdyby i jediný Dionysius ze starých otců psal, že svěcení kněžstva jest svátostí, již to by stačilo na vyvrácení tvrzení Lutherova, že jest to nový vynález svátosti. Není zajisté ničím novým, o čem píše ten, jehož Luther sám uznává za spisovatele starobylého. A zůstalo by to pravdou, i kdyby takovým byl Dionysius, jak jej Luther popisuje, dle jehož náhledu na Dionysiovi nebylo ani zbla řádného vzdělání; z toho, co píše, nic prý se nedá dokázati ani nějakou autoritou, ani rozumem, vše prý jest jenom jeho vlastní smyšlenkou. V theologii mystické jest

*

prý nesmírně záhubný, obíraje se více Platonem než Kristem. O Kristu se v ní ničemu nepřiučíš, ano ještě to ztratíš, co jsi o něm věděl. »Z přesvědčení mluvím,« dokládá Luther. Dle mého náhledu přesvědčil se tam, že Krista ztratil. V »Církevní Hierarchii« prý nic jiného nedělá, než jen popisuje některé církevní řády zahrávaje si s allegoriemi. Konečně, aby ukázal věcně, jak povrchně Dionysius psal, praví: »Myslíš, že by mi bylo těžkým psáti allegoricky o kterékoli věci stvořené? Nestálo by mne to velikého namáhání, abych napsal lepší Hierarchii než jest Dionysiova.«

Kdo by mohl trpělivě čísti takové nabubřelé žvatláni o zbožném spise svatého muže? Nazývá jej neučeným, divadelním, spisovatelem netoliko smyšlenek, ale i záhubných, křesťanství hubících dogmat. Ale všechny ty výčitky obracejí se ve slávu světcovu, neboť jest patrné, že všechny spisy jeho musí býti dobré, když člověk zlý je haní. Neboť jaké přátelství mezi světlem a tmou, mezi Kristem a Belialem? Že ve spisech muže svatého našel nic zbožného, náboženského, toho přčinou byla bezbožnost Lutherova. Píšeť správně Horac: Sincerum est nisi vas, quodcumque infundis, accescit. Všechno zkysne, naleješ-li to do nádoby nečisté.

Praví-li, že by mohl napsati ještě lepší Hierarchii, nežli jest Dionysiova, odpovídáme mu: Dříve ať ji napíše a teprve potom ať se chlubí. Prozatím chce dokázati věc mnohem těžší, chce zničiti jinou hierarchii, hierarchii, která jest vystavěna na pevné skále.

Trošku daleko zavedla nás rozhořčenost nad urážkou, kterou učinil bezbožný Luther muži svatému a která se nás bolestně dotkla.

Jak jsem tedy dříve pravil, i kdyby samotný Dionysius učil, že svěcení kněžstva jest svátostí, již to by dostačilo vyvrátiti tvrzení Lutherovo, že jest to nový vynález svátostí, když sám Luther nazývá Dionysia starým a celá církev křesťanská ctí ho jako světce. Utrhá-li mu Luther, činí to proto, že nic nemůže snést, co jest proti jeho bezbožným bludům.

Nyní pak, když jest zřejmo, jak malicherný jest Luther se všech stran, ukážu, že nejen Dionysius uznává svěcení kněžstva za svátost, ale i Řehoř ano i Augustin, kterého se Luther dovolává na dotvrzení svého bludu. Ukážu též, že o nezrušitelném znamení, kterému se Luther posmívá, ve svátosti křtu píše sv. Jeroným: neuzívá ovšem toho jména, ale věcně o něm zřejmě mluví a Augustin že o něm se zmiňuje jak při svátosti křtu, tak i při svěcení kněžstva.

Počnu tedy Jeronýmem o nezrušitelném znamení při křtu, aby tím jasněji vyniklo nezrušitelné znamení při svěcení kněžstva, kteréžto svěcení porovnávají Augustin a Řehoř se křtem, právě k vůli nezrušitelnému znamení jeho.

Slova sv. apoštola Pavla k Efesským, 4, 30.: Nolite contristare Spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in die redemptionis

onis. — A nezarmucujte Ducha božího, kterýmžto znamenání jste ke dni vykoupení, Jeronym takto vykládá: Sgnati autem sumus spiritu Dei sancto, ut et spiritus noster et anima imprimatur signaculo Dei, et illam recipiamus imaginem et similitudinem, ad quam in exordio conditi sumus. Hoc signaculum sancti Spiritus, juxta eloquium Salvatoris, Deo imprimante signatur. Hunc enim, ait, signavit pater Deus. Znamenání pak jsme Duchem svatým, tak že i duch náš a duše naše znamenána jest znamením božím a dostává se nám toho obrazu a podobenství, ke kterému na počátku jsme stvořeni byli. Dle výroku Spasitelova vštěpuje nám toto znamení Ducha sv. sám Bůh. »Toho,« praví, »poznal sám Bůh Otec.« A o něco dále píše sv. Jeronym opět: Idcirco signatur, ut servet signaculum et ostendat illud in die redemptionis purum atque sincerum et nulla ex parte mutilatum, et ob id remunerari valeat cum iis, qui redempti sunt. Proto se člověku vtiskuje znamení, aby znamení to si uchoval čisté a neposkvrněné a úplně nezmenšené až do dne soudného a za to zasloužil si odměny s těmi, kteří vykoupeni byli.

Nikdo z těch, kdo psali o nezrušitelném znamení svátostí, nepsal o něm jasněji a zřetelněji než sv. Jeronym uvedenými slovy. Ukázal, že nezrušitelné to znamení není výmysl lidský, a'e že opírá se o pevné důkazy z Písma sv. vzaté. Nezrušitelným znaméním rozumíme zvláštní známku na duši, kterou my si představití nedovedeme, kterou Bůh duši vtiskuje a kterou poznává své stádo od jiného, které nepatří do jeho ovčince.

Kdyby známku tu člověk i nepravostmi poskvrnil, kdyby z bílé černou učinil, čistou v nečistou proměnil, nikdy tak ji nezničí, aby nebylo v den soudu možno dle znamení toho poznati, náležel-li ku stádcí Páně, nebo ne. A to jest také důvodem, že církev, která jiné svátosti dovoluje vícekráté přijmouti (sv. přijímání, pokání, manželství, poslední pomazání) nikdy toho nedovoluje při křtu, břmování a svěcení kněžstva. Církev poučena Duchem sv. hlásá, v těchto svátostech že uděluje se nezrušitelné znamení: a co nelze zrušiti, nemá se také opakovati.

Abychom pak poznali, že svěcení kněžstva, co se týče nezrušitelného znamení, na stejném stupni stojí se křtem, slyšme sv. Řehoře: Quod dicitis, ut qui ordinatus est, iterum ordinatur, valde ridiculum est. Ut enim baptizatus semel, iterum baptizari non debet: ita qui consecratus est semel, in eodem ordine non valet iterum consecrari. Co pravíte, aby ten, kdo jest ordinován, (na kněze posvěcen) znovu byl ordinován, jest nesmírně pošetilé. Jako nesmí znovu křtěn býti ten, kdo již jednou byl pokřtěn tak ten, kdo jednou byl posvěcen, nesmí opět svěcen býti v témž stupni svěcení.

Vidíte, že svěcení kněžstva nesmí se opakovati dle učení církve, zrovna tak ne jako svátost křtu. Důvodem jest, že obě vtiskují nezrušitelné znamení. Abychom v té věci ucpali ústa Lutherovi, aby opět nepovídal, nezrušitelné znamení že jest vymyšlenost a ze starých učitelů že jen Dionysius nazývá svěcení

kněžstva svátostí, uvedeme i, jak jsme přislíbili, výrok Augustinův. Ten když mluví o křtu a svěcení kněžstva, takto píše: *Utrum enim sacramentum est, et quadam consecratione utrunque homini datur: illud cum baptizatur et istud cum ordinatur. Ideo non licete in ecclesia catholica utrunque iterari. Nam si quando ex haereticorum parte venientes etiam praepositi, pro bono pacis, correctio schismatis errore suscepti sunt, etsi visum est opus esse, ut eadem officia gererent, quae gerebant, non sunt rursus ordinandi, sed sicut baptismus in eis, ita mansit ordinatio integra, quia in praecisione fuerat vitium, non in sacramentis, quae ubicunque sunt, ipsa sunt.* Obojí jest svátost a obojího se dostává člověku posvěcením: oné, když jest křtěn, této když jest ordinován. Žádná z těchto svátostí nesmí se opakovati. Přicházejí-li tedy k nám bludafí někteří, i vyšších hodností, a k vůli míru se přijímají, když blud odložili, a káže-li toho potřeba, aby tytéž úřady zastávali, jako dřívě, nesmí znovu býti svěceni. neboť jako neporušen zůstal v nich křest, tak neporušena zůstala i ordinace. O trochu později píše týž učitel: *Nentri sacramento faciendū est injuria. Sicut non recte habet, qui ab unitate recedit, sed tamen habet, sic etiam non recte dat, qui ab unitate recedit et tamen dat.* Žádné z těchto dvou svátostí nesmí se díti bezpráví. Jako nemá právem ten, kdo odpadl od jednoty, ale přece má, tak také správně neuděluje ten, od jednoty kdo odpadl, ale uděluje přece. Non ergo ideo non sunt sacramenta Christi et ecclesiae, quia illis illicite utuntur, non modo haeretici, sed etiam omnes impii: sed illi corrigendi sunt et puniendi, illa autem sunt agnoscenda et veneranda. Nepřestávají býti svátostmi Kristovými a církevními (křest, a svěcení kněžstva), protože jich zneužívají jak haeretikové, tak všichni bezbožní. Tito zasluhují pokárání a restu, svátosti za platné mají býti považovány a ve vážnosti chovány.

Přesvědčili jste se, jak pravdivé jest tvrzení Lutherovo, že církev Kristova nezná svátosti svěcení kněžstva, nezrušitelné znamená že jest výmysl, staří že nepovažovali svěcení za svátost. Všechna jeho tvrzení, jak jste viděli, vyvrácena byla svědectvím těch, které nemůže z církve vyloučiti, které oni jak učením tak i vzornými mravy a ctnostmi ku cti byli, ani nemůže je počítati mezi mladé učitele, leč by mu bylo tisíc let jako jeden den.

Ale proti všem výrokům a důvodům brání se Luther jedním důkazem, praví: Všichni jsme kněží dle známého výroku Petra: *Vos estis regale sacerdotium et sacerdotale regnum.* (I. Petri, 2, 9.) Ale vy jste rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý. Jako nemůže býti jeden více člověkem než druhý, tak také prý nemůže býti jeden více knězem než druhý. Proto ti, kdo kněží se zovou, nejsou prý nic jiného, než laici, povolání ku kázání buď lidem, nebo biskupem za souhlasu lidu, a svěcení kněžstva jest prý pouhý obřad a ne svátost.

To jest důkaz Lutherův proti svátosti svěcení kněžstva.

Není-li však svěcení kněžstva svátostí, poněvadž každý křestan jst knězem: potom by z téhož důvodu nebyl Kristus více

než Saul, neboť i o Saulovi praví David: Peccavi, tangens Christum Domini. Zhřešil jsem, doteknuv se Pomazaného Páně. Nebyl by více, než kterýkoli z těch, o nichž řečeno bylo: Nolite tangere Christos meos. Žalm 104, 14. Nedotýkejte se Pomazaných mých. Bůh byl by roven všem těm, o nichž se dí: Ego dixi, dii estis et filii excelsi omnes. Privil jsem, bohové jste a synové vyvýšení všichni. Z téhož důvodu konečně, ze kterého jsou všichni křesťané kněžími, byli by všichni i králi. Neboť se nedí pouze Vos estis regale sacerdotium, ale i sacerdotale regnum, království kněžské.

Dobře sluší uvážiti, čeho ten had chce dosáhnouti. Jsem přesvědčen, že jest příliš chytrým, aby věřil svému důkazu. Lže toliko, aby mohl usmrtiti. Povznáší proto laiky na kněze, aby kněze mohl snížiti na laiky. Proto také popírá, že by svěcení kněžstva bylo svátostí, a tvrdí, že jest toliko obřad, jímž se volí kazatelé.

Dle jeho náhledu každý, kdo káže, jest knězem, a sice jest tak knězem, jako podobizna namalovaná jest člověkem. Odporuje tu Pavlovi, který Timotheovi píše: »Qui bene praesunt presbyteri, duplici honore digni sunt, maxime, qui laborant in verbo et doctrina« I. ad Timoth 5, 17. »Starší, kteří dobře spravují, dvojí cti hodnými jmíni buďte, zvláště ti, kteříž pracují v slovu a učení,« (t. j. kazatelové a učitelé). Apoštol tu zřejmě učí, že ačkoli ti obzvláště dvojí cti hodni jsou, kteří jsouce kněžími pracují v slovu a učení, tož že i ti, kdo tak nečiní, nejen že jsou kněžími, ale i že mohou dobře spravovati a dvojí cti si zasloužiti. Jinak by byl neřekl, *zvláště* ti, kteří pracují v slovu a učení, nýbrž *jenom* ti, kteří pracují v slovu a učení.

Abychom se dále přesvědčili; jak bloudí Luther, když tvrdí, že má kněz proti vělcím jen tu povinnost, aby kázal, mši čísti že jest tolik, jako sebe sama požívati, slyšme opět apoštola: »Omnis pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus contituitur in iis, quae sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis.« Ad Haeb. 5, 1. »Všeliký zajisté velekněz z lidí vzatý pro lidi bývá ustanoven v těch věcech, kteréž k Bohu přislušejí, aby obětoval dary a oběti za hříchy.« Nepraví li tu apoštol jasně, že jest též povinností veleknězovou, aby obětoval oběti a dary za hříchy? Píše to židům na křesťanství obráceným a míní tu proto velekněze Starého i Nového Zákona. Nikomuť přece nenapadne, že by byl chtěl křesťany jen zpět k židovství přivésti. Slovy těmi Lutherova ve dvojím směru poráží. Učít, že mše sv. jest obětí a za lidi že se obětuje, poněvadž církev jiné oběti nepřináší; učí i dále, obět obětovati že jest jednou z hlavních povinností úřadu velekněžského. Kdyby pravdou bylo učení Lutherovo, jaké hrozné by byly toho výsledky! Jen kněz smí proměňovati chléb v tělo Páně. Není-li pak z tisíců kněží, kteří nekáží dle učení Lutherova, nikdo knězem, ale jen se tak nazývá aequivoce, jako malovaná podoba lidská člověkem se zove, potom skoro celý křesťanský svět nemá jiného Boha a jiný lid než samé modláře, kteří ctí místo Krista pouhý chléb a kolena svá ohýbají před Bálem!

Při volebním obřadu (jak nazývá svěcení kněžstva) zvláštní právo připisuje lidu. Na jednom místě se sice zdá, jakoby stejná práva jak lidu, tak biskupu při tom přisuzoval, ačkoli jisto jest, že všichni křesťané stejně jsou kněžími a stejnou moc mají v každém slovu i svátosti, přec není dovoleno, aby moc tu provozovali leč se svolením obce, nebo povolání byvše představenými (církvevními). Quamquam certum sit omnes Christianos aequaliter esse sacerdotes et eandem in verbo et sacramento quocunque habere potestatem, non licet tamen quenquam hac ipsa uti, nisi consensu communitatis aut vocatione majoris. Ale jinde více cení právo a moc obce a lidu, než právo představených církevních. Píšeť o kněžích takto: Qui si cogentur admittere, nos omnes aequaliter esse sacerdotes, quotquot baptizati sumus, sicut revera sumus, illisque solum ministerium, nostro tamen consensu permissum, scirent simul nullum eis esse super nos jus imperii, nisi quantum nos sponte nostra admitteremus. Ktěť, kdyby byli přinuceni připustiti, že všichni, kteříkoli jsme pokřtěni, stejně jsme kněžími, jim pak že náleží toliko přisluhování (slovem božím). ale jen za našeho souhlasu, tu by zároveň věděli, že nemají nad námi větší moci, nežli jsme my sami dobrovolně jim jí povolili.

Srovnáme-li ta dvě místa, poznáme z nich smýšlení Luthe-rovo, že totiž lid bez biskupa může ordinovati kněze, biskup však bez souhlasu lidu že nemůže; pravíť, že kněžím patří pouhé ministerium (kazatelství), avšak toliko se souhlasem lidu. Kdyby tomu tak bylo, nemohl by se nikdo státi knězem bez souhlasu lidu, jako, jak dříve, toliko za souhlasu lidu za starých dob biskupové obcím byli ustanovováni. »Nemůže býti popíráno,« praví Luther, »že za starých dob církve byly řízeny staršími bez ordinací a konsekrací, pro stáří a zkušenost k tomu zvolenými.« At Luther sám ukáže, kde toto našel. Nám se zdá však, že učení to nespočívá na pravdě. Neboť má-li každý laik stejnou moc ohledně každé svátosti jako kněz, a není-li svěcení kněžstva ničím, proč píše Pavel takto Timotheovi: »Noli negligere gratiam, quae est in te, quae data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyterii?« I. ad Timoth. 4, 14. »Nezanedbávej milosti, kteráž jest v tobě, kteráž ti dána jest skrze proroctví se vzkládáním rukou kněžských.« A jinde píše témuž: »Admoneo Te, ut resuscites gratiam Dei, quae est in te per impositionem manuum mearum.« II. ad Timoth. 1, 6. »Napomínám tě, abys vzbudil milost boží, která jest v tobě vzkládáním rukou mých.« A opět: »Nemini cito manus imposueris, neque communices peccatis alienis.« I. ad Timoth. 5, 22. »Rychle rukou na nikoho nevzkládej, aniž tuď cizích hříchův účasten.« Titovi konečně takto píše: »Hujus rei gratia reliqui Te Cretae, ut ea, quae desunt, corrigas, et constituas per civitates presbyteros, sicut et ego disposui Tibi.« Ad Tit. 1, 5. »Z té příčiny zanechal jsem tebe na Kretě, abys, čeho se nedostává, spravil a ustanovil po městech kněží, jakož i já jsem tobě nařídil.«

Máš před očima, milý čtenáři, několik míst a slov apoštola Pavla. Srovnáš-li si je, vidíš snadno, že nepravo a smyšleno jest

všechno, co napsal Luther o svěcení kněžstva. Neboť co praví, že děje se soubhlasem lidu, o tom píše Pavel, že děje se biskupem, kterého za tou příčinou zanechal na Kretě, aby po městech kněze ustanovoval, ne však bez rozmyslu, ale jak mu nařídil ústně. Poznáváš, že kněžství se uděluje vzkládáním rukou. Aby nebylo pochybnosti, že se milost udílí, proto právě na svěcení ruce se vzkládají. Vzbud' milost, která ti udělena byla vzkládáním rukou mých. Nezanedbávej milosti, kteráž jest v tobě, která ti dána jest vzkládáním rukou kněžských.

Divím se Lutherovi, že se nestydí a popírá svátost svěcení kněžstva, když přece musí věděti, že slova Pavlova jsou všeobecně známa, z nichž jest patrné, že jen biskup může knězem někoho ustanoviti a to že se děje vzkládáním rukou. To že jest viditelné znamenání a tím že se každému uděluje tolik milostí, že ten, kdo jest svěcen, nejen sám přijímá Ducha sv., ale nabývá moci, aby ho uděloval i jiným. A komu může býti něco novým — třeba tak Luther tvrdil — o čem píše apoštol? Jak může býti církvi neznámo, co nejen se čte ve všech shromážděních církevních, ale také se vždy jindy v nich čítávalo?

Z toho, co uvedeno, jest zřejmo, že ze všeho toho, s čím Luther tak sebevědomě táhl do boje proti svěcení kněžstva, ani slabiky není pravé, ale zlomyslně že jest všechno zosnováno a vybájeno.

O posmrtném životě dítek bez křtu zemřelých.

Exegeticko-dogmatická úvaha.

Napsal Dr. Ant. Brychta.

Na jiném pak místě stanoví týž sv. učitel, že nektěňátka o nadpřirozeném štěstí a věčné blaženosti ničeho nevědouce, nemohou také po ní toužiti a cítiti se nešťastnými (ignoti nulla cupido), že jsou z této blaženosti vyloučena, že ale dober přirozených, jež poznávají a jichž hříchem přirozeným zbavena nebyla, požívají. »Pueri — praví¹⁾ — in originali peccato decedentes sunt quidem separati a Deo perpetuo, quantum ad amissionem gloriae, quam ignorant, non tamen quantum ad participationem naturalium bonorum, quae cognoscunt.«²⁾ Dle toho může se též říci, že přirovnává sv. Tomáš zbavení nektěňátek věčné blaženosti s tresty osob jakoby nepřítomných, které tyto trpí a jistých dober zbaveny jsou, aniž by toho věděly.³⁾ Se zřetelem k výše uvedenému výkladu o stavu těchto dítek praví slavný Perrone,⁴⁾ že stav jejich vzhledem k nadpřirozené blaženosti, již dědičným hříchem jsou

¹⁾ Tamže; Balmes tamže.

²⁾ Balmes tamže str. 243. »Et — třeba vzhledem k poznamenání 2. výše uvedenému doplniti — quibus perfruuntur.« Srov. též níže.

³⁾ Srov. Balmes tamže str. 244.

⁴⁾ Tamže str. 615 n. 625.

zbaveny, má do sebe povahu pokuty a zavržení, tak že jsou dítky ty od Boha aspoň »negative aversi«. Posuzuje-li se ale stav tento *naprosto*, že jest to stav přirozenosti lidské nepovýšené (status »*naturae purae*«, jak theologové věc tuto vyjádřují), jakým by býval, kdyby praotec pokolení lidského nebyl zhřešil a do stavu nadpřirozeného (status »*naturae elevatae*«) nebýval vykoupením povznesen.

Důsledně hájí někteří theologové mínění (jako na př. *Ambrož Catharinus* († 1553), kardinál *Sfondrati*, dominikán *Petr Godoy*, de *Lemos*, *Billuart* a j.), že duše nekřtěňátek požívají jisté *přirozené blaženosti*, jíž stanou se po zmrtvýchvstání i těla jejich účastna.¹⁾ V čem by tato blaženost, toto — jak praví *Balmes*²⁾ — »přirozené nebe«, záleželo, tito theologové ovšem bližší neudávají, ježto možno, jak samozřejmo, pouze domněnky o této věci stanoviti. Při tom jest však pozoruhodno, že církev toto učení *nezavrhla* a že výše jmenovaný *Petr Godoy* výslovně praví: »*Sententia concedens parvulis (non baptisatis) naturalē beatitudinem, nullam censuram contra fidem meretur et aliena est ab omni temeritatis nota.*«³⁾ Rovněž třeba uvážiti, že sv. *Tomáš*, jehož dikce jest tak úsečná a způsob vyjádření tak promyšlený, užívá o posmrtném stavu nekřtěňátek zvlášť význačného výrazu, že jsou s Bohem *spojena* požíváním dober přirozených a mohou se tudíž také z Boha radovati přirozeným poznáváním ho a přirozenou láskou. »*Sibi (Deo) conjungentur* (nekřtěňátka) — dokládá nad míru významně — *per participationem naturalium bonorum, et ita etiam de ipso gaudere poterunt naturali cognitione et dilectione.*«⁴⁾ Posléze dokazuje obsírně též sv. učitel, že nekřtěňátka nad ztrátou věčné blaženosti žádného bolu necítí jednak proto, že jí, jak svrchu připomenuto, neznají, jednak proto, že nahlížejí, že jim blaženost ona následkem hříchu praotce pokolení lidského nepřináležel,⁵⁾ s kterýmžto výkladem možno se, trváme, zcela spokojiti a to tím spíše, ježto ohromná většina theologů s ním souhlasí.

Přehlédneme-li tyto v bodu II. (a, b) uvedené důvody, dlužno vyznati, že se učení Otců feckých, jako i sv. *Tomáše* s jinými četnými theology o posmrtném stavu nekřtěňátek daleko více zamlouvá nežli učení v bodu I. nastíněné, ježto líčí posmrtný život těchto dítek jako stav bez bolestí a bez utrpení uvádějíc zároveň, aniž by se dotýkalo učení církve o dědičném hříchu, že dítky ty jisté *přirozené blaženosti* ve spojení a lásce s Bohem požívají a z oněch *dober přirozeného řádu* se těší, kterých *Stvořitel* jim propůjčil.⁶⁾ Tak třeba stanoviti, ježto jsou, jak dokládá důmyslný

¹⁾ Jmenovaný *Ambrož Catharinus*, z řádu dominikánů, posléze arcibiskup v Conze v Itálii, vydal o této otázce zvláštní spis: *De statu futuro puerorum sine sacramento baptismi decedentium*, který jsme si opatřiti nemohli. Srov. o něm *Kirchenlex* p. t. z.

²⁾ Tamže str. 243.

³⁾ *Apud Perrone* tamže str. 615. n. 623.

⁴⁾ *Senť.* 2. *Dist.* 33. *qu.* 2. *art.* 2. *ad* 3. *apud Balmes* tamže str. 243. n.

⁵⁾ *Senť.* II. *Dist.* 33. *qu.* 5. *apud Perrone* p. 616 n. 627.

⁶⁾ *Balmes* tamže st. 244.

Balmes,¹⁾ dítky tyto rozumní a svobodní tvorové, jež si bez užívání jejich mohutností mysliti nemůžeme, sice byli bychom nuceni jejich duše jako nehybné hmoty si představovati, jichž duševní síly spoutány a k nečinnosti odsouzeny jsou.

Výklad tento sv. Tomáše a jiných velikých theologů zamlouvá se, jak z předešlých vývodů vysvítá, i proto, poněvadž sprostuje nás hrozná myšlenka, že nečíslný počet dětí je beze vší ostatní viny nejen z věčné blaženosti vyloučen, nýbrž i ve věčné tresty uvržen. Ježto jsou tyto dítky dle učení těchto bohoslovců pouze věčné slávy bez jiných trestů zbaveny, učiněno je spravedlnosti boží zadost a spolu odpadá předhůzka tvrdosti a nespravedlnosti, která se církvi činívá, že svou naukou o původním hříchu vylučuje z věčné blaženosti dítky, jež ničeho nezavinily.

Z předeslaných vývodů plynou tyto závěrečné body:

1. Jaký byl by poumrtný stav nekřtěňátek, o tom se církev formálně nevyslovila.

2. Tolik je jisto, že vzhledem k uvedeným výročkům Písma a učení církve na sněmech prohlášenému dítky tyto blaženosti věčné (visio beatifica) nepožívají.

3. Die Otců latinských, zvláště sv. Augustina, a některých theologů je následujících zakoušeti jest těmto dítkám vedle ztráty věčné blaženosti též citelné, byť velice mírné, tresty — poenas sensus, jež blíže určití nemožno, ježto zjevení boží bližších údajů o tom neobsahují a tudíž ani církev blíže se o tom neprohlásila. Co někteří o tom stanoví, jsou pouhé domysly a dohady, o nichž šířiti se netřeba, ano bylo by bezúčelno.

4. Převážný počet nejslavnějších theologů s Otcí řeckými učí, že vedle ztráty věčné blaženosti nekřtěňátka žádných citelných trestů netrpí, kterýžto názor jest mnohem obecnější a jak rozumu tak i křesťanskému srdci se nemálo zamlouvá a svrchované spravedlnosti boží i katolické nauce přiměřen jest.²⁾

Z nastíněných názorů těchto theologů zřejmě vysvítá, že církev *daleka* jest toho, o stavu zemřelých nekřtěňátek *přísně* souditi, ano že o něm jako matka, smíme-li tak říci, s veškerou blahovolností a láskou smýšlí a veškeré možné blaho řádu přirozeného jim želá, ana blaha nadpřirozeného pro hřícht dědičný, který křtem smazán nebyl, schopna nejsou.³⁾

O názorech uvedených, jichž lze »salva fide« a »sine temeritatis nota« se držeti, určitý soud pronésti nemožno, ježto nedostává se nám vědomostí, jež by v řešení těchto záhad byly rozhodnými, a kterých jedině ze zjevení božího bylo by možno vážiti.⁴⁾ Je-li rozum lidský již v obyčejných věcech často chabý

¹⁾ Tamže.

²⁾ Srov. k celku opětne cit. *Perrone* str. 616. nn.; a *Balmesa* tamže. Srov. hofejší o tom výklady a výroky theologů.

³⁾ Ano jsou theologové, kteří stanoví, že katolické dogma o věčných trestech zavrženčů nekřtěňátek se vůbec netýká jako ani »Christi iudicium *discussiois*«, jak sv. *Tomáš* II cc obšírně dokazuje. Srov. *Perrone* tamže str. 615 n.

⁴⁾ Co někteří o tom stanoví, jsou pouhé dohady, o nichž šířiti se netřeba; bylo by bezúčelno i bezvýsledno.

a nedostatečný, cítí slabost svou tím více v záhadách, o kterých jsme v této stati stručně jednali, on, jak praví důmyslný Balmes, »zatmí se vždy, kdykoli vstoupí v taje a sfíny věčnosti.«¹⁾ Jako byla nekřtěnátká všemohoucí vůle Stvořitelovou ze světa odvolána, podobně lze doufat, že s nimi táž svrchovaná vůle, jež řídí všecko líbezně,²⁾ v krajinách věčnosti dle své svatosti, lásky a spravedlnosti naložila.

O p r a v a. Na str. 72. řádek 12. zdola má státi místo: meritum Christi ad beatitudinem — meritum Christi *subvenit* ad beatitudinem; v řádku 3. tamže v poznám. 6. má státi místo: nascuntur filios — nascuntur *in* filios.

Jakým způsobem

mohou a mají duchovní správcové a kněžstvo vůbec působiti k tomu, aby v každé farnosti a v každé obci přiřažené byl získán co největší počet věrných katolíků a důvěrníků pro zájmy a práce organisace nepolitické?

Povím nejprve, proč je potřebí organisace nepolitické, jaký jest její účel a cíl, jaký obor působnosti vykazuje, a konečně jakým způsobem uplatní kněz svých služeb na prospěch takové organisace na osadě?

Co jest nepolitická organisace katolíků?

Je známo ubývání křesťanského vědomí v mnohých zemích, následek toho ubývání mravnosti a křesťanské ctnosti v lidu a nedostatek statečnosti a síly k snášení svízelné života, z toho plynoucí nespokojenost, zmalátnělost, otupělost mnohých, ano až hříšná žádost nemíti ku př. starosti s dětmi, neroditi, ale za to více si hověti, přáti, tělesným a světským požitkům a rozkošem se oddávati.

Největší toho druhu nevěra panuje ve Francii, a proto ve Francii také pozorujeme nejzhubnější toho účinky. Kde v jiných státech na 10.000 lidí připadá přirůstek narozených průměrem o 130 více než zemřelých, ve Francii je přirůstek ten pouze 19. A ještě letos dali si tam nový volnější zákon rozluky manželské, že po obapolném dohodnutí mohou se manželé rozejít a s jiným

¹⁾ Tamže str. 63. n.

²⁾ Moudr. 8. 1. Po rozumu starších církevních nařízení neměla se nekřtěnátká na posvěceném, nýbrž na *zvláštním* k tomu účelu zřizovaném hřbitově pochováti, aneb měla se pochováti na zvláštním od ostatních hrobů *odděleném* místě. Srov *Bened. XIV.* Syn. dioc. lib. VII. c. 6 n. 11; *Ferraris* s. v. sepultura n. 172. 276. 287; *Stat. Colon.* a. 1662; *Epitom. constit. diocese Mnichovské-Fris.* a. 1826 stanoví: »*In ambitu coemeterii paretur locus separatus, muro cinctus et clausus, non consecratus pro parvulis sine baptismo decedentibus.*« V Rakousku bylo podobně zřízení dvor. dekr. ze dne 31. března 1785 zrušeno a dv. dekr. ze dne 22. dubna 1785 stanoveno, že se nechává katolíkům *na vůli*, zdaž chtějí nekřtěnátká, jakož i mrtvé narozené dítky, mezi hroby nebo na zvláště odděleném místě na hřbitově dát pochováti. *Faksch* I. 242. (Roth II. 150.)

v nové manželství vejít, ano chtějí někteří, by žádost, byť jednoho toliko z manželů, za rozlukou stačila k úplnému rozejtí. Aby rozlukou usnadnili, řekli si v dalším zákoně, že po uzavření nového manželství budou děti z prvního legitimovány. R. 1902 vytvořila se mimoparlamentní komise proti ubývání obyvatelstva. Členy jejími byli rozvášní mužové všech stavů: úředníci, právníci, profesoři, lékaři, moralisté, národohospodáři, statistikové, finanční atd.

Tito všichni brali věc do opravdy a zkoumali m. j. příčiny, pro které k neblahým úbytkům národa francouzského dochází. Nalezli tyto hlavní zdroje záhuby lidu: nehospodárnost v majetku a životních potřebách, úpadek ideálního pojmání rodiny, stoupání rozmařilého života a liberalismu v lidu, egoismus, a chtějí nechtěj nápadně zeslabení náboženského přesvědčení a vzrůstající se úpadek víry.

Abyste tato komise účinněji mohla pokračovati a zakročovati, potřebovali k tomu vydatnějšího financování na vydávání a rozšiřování letáků, tisku a na zafizování dalších prací, schůzí a p., jež rostly zrovna pod rukou. Jeden zámožný člen komise nabídl se, že přispěje žádoucím kapitálem, avšak co se stalo? Dovědělo se o tom ministerstvo vnitra, a pod záminkou, že nesluší státu na veřejné účely přijímat od jednotlivce darů, kde říší samé jest náklady kryti — rozpustil komisi. Tím pohřbil blahodárnou akci, tolik slibnou, ale dal na jevo také tuto dvojí věc: že bezbožecký stát nemá smyslu pro pravé blaho lidu, a jediný, kdo tu může, nezávisle na státu, posloužiti, jest katolická církev a její nezávislé kněžstvo, jež nelze tak snadno rozpustiti, jako sebe obětavější komisi, a jež pro svůj ustálený, protože božsky zřízený vliv mravní zůstává jedině povoláno, by vydatně, pronikavě a účinně jevilo svou činnost ohledně mravního, ale též časného povznesení zuboženého lidu.

To může klerus osvědčiti časovým zdrojem zdaru dalekosáhlých podniků — organizací, t. j. sešikovaným pomocným sborem důvěrníků na osadě: *u nás*, aby zase docílil účelů vážných po jiné stránce, řeknu přímo, *osvětové, národnostní (vlástecké) a křesťansko-sociální*.

Po stránce osvětové.

Jako ve Francii, též u nás ujala se v táboře protikřesťanském dvojí taktika postupu k dosažení cíle, sesvětštění státu a žití všeho: jedna politická, druhá nepolitická. Politická sestavuje kandidatury, programy, hesla, řeči voličské, řídí volby do říšských, zemských, okresních, obecních a jiných zastupitelstev, do správních rad a pod., dobývá posic, hlasů, poslaneckých míst, osnuje nástiny zákonů, kombinuje většiny v parlamentě a na sněmu, tlačí se k vládě, k ministerským křeslům, dosazuje na ně své předáky, pracuje o převrat shora dolů, anebo chystá stávkou, bojkoty, manifestace, *»čin«* a hledá rozvrat zdola nahoru. Průkopníky ho-

řejší akce jsou inteligenti, učenci, advokáti, kapitalisti, materiálem k spodní akci jsou dělníci, malý lid a nemajetný. Avšak pracují si do rukou všickni, nebo lépe řečeno, všichni tvoří propagandu světoborné straně, která, mimo politiku, s úspěchem a s chytrostí postupuje ke konečným svým cílům cestou také nepolitickou a tou jsou osvětové její svazy na šffení a popularisování jejích názorů světových, společenských, majetkových, právních, rodinných, kulturních i hmotných; jsou to: její t. zv. humanitní ústavy vzdělavací, dobročinné, spolky okrašlovací, paní a dívek, na ochranu zvířat, útulny pro mládež, přednášky, slavnosti, jubilea, pohřby.

Podobně kráčetí vpřed musíme též my, strana katolického lidu v Čechách, a katolíci celého světa vůbec Jsme tu jako ábor proti táboru. Nepřátelé sjednocují se proti nám a užívají zbraní všemožných: máme-li jim čeliti, je nutno, abychom se též organisovali a užívali příslušných zbraní. Co řekl blahé paměti biskup Brynych o knize proti knize, spolku proti spolku, dlužno rozšířiti i na taktiku proti taktice!

Též my musíme postupovati dvojmo: politicky a nepoliticky, tím více, že nejsou všickni schopni nositi jednu zbraň, ale každý jednu unese, tu či onu.

Politické zastoupení katolíků českých nalézá se ve třech větvích jedné společné strany: je to strana katolického lidu v Čechách, jež povstala sestavením a spojením programů strany katolicko národní, křesťansko-sociální a katolicko lidové. Na říšské radě mají čeští katolíci 7 říšských poslanců, na zemském sněmu jednoho poslance. To, jakož i politický náš tisk a ruch, jsou věci důstojným pánuům známé a vymykají se též z rozsahu přednášky, jejíž účelem jest seznamovati s organisací nepolitickou. Po osvětové, řeknu vzdělavací stránce, jakou má úlohu farní organisace nepolitická? Tuším asi tu, by soustavně dle potřeby pořádala přednášky v místě i příslušných obcích. zakládala zbožná bratrstva: živý růženec, škapulř, křížky, medailonky, obrázky; tedy utrzovala a oživovala ve víře, konala častá křesťanská cvičení, pouti, průvody, tridua, májové pobožnosti, k Srdci Páně, měsíc sv. Josefa, v říjnu modlitbu sv. růžence v kostele, postní kázání, sv. missie, výpomocná kázání dle turnu v cizích farnostech, hromadné přistupování k sv. svátostem dle stavů s náležitou přípravou předchozí, při které by cizí kněz mohl přležitostně kající a poučné proslovení míti. Spolek sv. Rodiny Nazaretské šířiti, poučovati o škole, o manželství, o rodinné výchově, o sociální důležitosti a nezbytnosti církve, o její organisaci světové a účelnosti, o časových směrech podvratných, apologii křesťanství, o kritických bodech z českých dějin, o pomluvách a na cti utržení na katolickou církev v Čechách a zase o zkušenostech a naučení z dějin.

Po stránce vlastenecké.

Kdyby se měla ujmouti v národě českém internacionální hesla, jakých chytá se některé studentstvo, a jež vočkována bý-

vají čím dále intenzivněji v cévy národní české naší vzdělané i zanedbané společnosti stranou Myslíků, Pelantů, Kuntů, Masaryků a tutti quanti, již dnes nikoli věštiti, nýbrž jistiti bychom mohli, že je po národě českém veta! Marností že jest pláti láskou k vlasti a rodnému krbu, marnými že byly suahy buditelů po vzškříšení národa českého, a že lépe nám bylo, kdyby germanisační proces s námi býval proveden již před 100 lety a nemusili jsme úpěti pod ním až teprv my!

Ale bohudík Herostrates nebyl ještě celý národ, jedna část poblouznilců a ztřeštěnců i popletenců není ještě veškeren lid, a dá Bůh, že sv. Václav nedá zahynouti nám ni budoucím! Ano, sv. víra katolická zachová český národ před zánikem, před haštrošem protestantismu a germanismu, nepolitická akce katolických kněží přispěje bohdá i k utužení vlasteneckých povah českého dorostu pořádáním oslav na počest českých svatých patronů, účastí na národních projevech, pořádáním přednášek historických, osvětlujících temné doby našich dějin z doby sv. Cyrilla a Methoděje, sv. Václava, sv. Vojtěcha, Přemyslovců, Karla IV., Mistra Jana Husi, protestantismu v Čechách, Bělohorské bitvy, Českých Bratří, Komenského, Josefa II., českého probuzení, rok 1848, českého liberalismu, českého zednářství, českých exulantů starých i moderních, amerických Čechů, českého pokroku, českých vymožeností ve státu, v říši, v cizině, v obchodu, průmyslu, národohospodářství, stinné stránky našeho lidu, mravy, obyčeje, podnikavost, vytrvalost, rázovitost, hrdinnost.

Co tu námětů, práce a požehnutí ze vděčné námahy! Co vzpruby a podnětů k úvahám.

Po stránce křesťansko-sociální.

My se hádáme o Wahrmunda a za našimi zády hrají s miliony poplatníků Kornfeld a Tausig! Jako blázni honíme se za klerikalismem a bohatstvím kněží a nevidíme, kterak podrývají nám pod nohama půdu cizinci, nepřá elé, vykořisťovatelé národního jmění Němci, protestanti a židi!

Do církve se buší a stát se bortí, pryč od Říma se volá a k Berlínu se jde!

Majetek národa hyne, kořen lidu, mravnost se podtíná, slabne celek a jednotlivcům cpou se kapsy, rozpočet zemský trpí úbytěmi a nové dluhy stále se dělají! Nenasytná politika předáků již zachází národu za nehty, každý se táže: kdy již to vše vezme svůj konec, bude li kdy lépe, máme li tak pořad jíti dále a hospodářiti stále od pěti ke čtyřem? Milý národe český! Nebude ti lépe, dokud se neumoudíš, dokud neprohlédneš, dokud nena-stoupíš na jediné správnou cestu víry a náležitě životosprávy dle víry! Tvůj život musí býti ovanut a provanut duchem tvých zbožných předků, hospodárností a šetrností, spokojeností a věrností, tvé slovo musí platit, důvěra vzájemná musí ti otvřati srdce národa, tvůj charakter a tvá čest musejí ti dobývati vážnosti i v ci-

zině, ty nesmíš si zadávat a nesmíš také tříštiti své síly, nesmíš býti loutkou v rukou demagogů a falešných přátel, jedním slovem nesmíš zapomínati, že drže v ruce pochodeň pokroku a osvěty, musíš v druhé ruce též mávat mečem kolem sebe a chrániti si dvojích statků: duševních a hmotných, jak dědil's je po slavných předcích a jak uchovati a zvelebené odevzdati je máš českým svým potomkům! Štítem v tvém boji je ti strana křesťanského lidu v Čechách, do ní vstup. jí se drž a pokynů jejích dbej!

Také náš český lid není všecken zralý pro politiku, ale věsti jest ho cestou nepolitickou a tu nastává nám přirozeným a ze zákona božního jemu ustanoveným kněžím a vůdcům, abychom se lidu ujali dle potřeb a chápavosti jeho, tedy i nepoliticky a přece hospodářsky, zájmově a užitkově. To můžeme v nepolitické organisaci našich farních osad. Příkladně uslyšíme, kterak takovou organisaci zaříditi. Nyní si ještě uvědoměme, že máme na osadě: mládež školní i dospělou, děvčata a jinochy, muže a ženy, že jsme mezi lidem dělným, rolníky a malousedlíky, řemeslníky a živnostníky, že jsme pro všechny a nemůžeme-li stačiti, že máme míti rádce, důvěrníky, zastávce, a že můžeme právě jejich prostřednictvím vykonati skutky, se které osobně nejsme. To má na mysli nepolitická organisace farní: farář měj nitky ke všem osadníkům, ke všemu hnutí záslužnému na osadě vycházej popud, podnět, počín od něho, farář buď vůdčí hvězdou, andělem strážným, hlavou farníků!

(Dokončení.)

Vosí hnízdo.

6. všeobecný rakouský sjezd katolíků (1907) a otázka katolické university. *)

1. Píchnutí do vosího hnízda.

Když chodec na procházce nevědomky svou holí do vosího obydlí píchne, nemůže věsti se mu hůře, než dobrému *dr. Luegroví po posledních jeho sjezdových řečech*. Avšak tohoto zmužilého starostu nezalekl žádný útok. Za to však dobyl sobě toho zadostiučinění, že promluvil rozhodné slovo, a že povzbudil i ty nejliknavější a nerozhodné k podniku, jenž od divokosti dorážejících vos židovsko-liberální spřeže se vši rozhodností bráněn býti musí.

Kdo tak jako *dr. Lueger* vlast svou a její lid miluje, musí zúčastniti se toho zápasu a boje, musí přijíti k náhledu o bezpodmínečné nevyhnutelnosti *co nejrychlejšího založení katolické university* pro společnou naši vlast a její mládež.

Vzhledem pak k velikému významu, jenž ohledně katolické universitní otázky řešeny *dr. Luegrem* na sjezdu prosloveným přísluší, podáme tyto ve výtahu a zároveň pojednáme též o projednaných debatách a nastavších událostech.

*) Pro přednášky na schůzích našich. (Dle letáku něm.) P. př.

První pichnutí do vosího hnízda.

Jako úctypiný starosta pohostinného města Vídně pozdravil *Dr. Lueger* katolický sjezd právě tak, jako to činí jeho kolegové v Německu i tehdy, jsou-li *protestanty*. Tento akt zdvořilosti nikdo jemu nezazlíval, ovšem mimo ony, kteří svou nezdvěřilostí v celém mocnářství předobře známi jsou. Při tomto uvítání pojednal starosta mimo jiné též o tom, co křesťanský lid, zvláště ve Vídni v oboru školském docílil. »Musíme,« pravil ve své, na sjezdu katolíkům prosloušené pozdravné řeči, »ještě velikou práci vykonati, a tou jest *znovudobyti universit*. V této otázce *nesmíme býti líknaví*. Vzpomínám-li, co zvláště v posledním čase jak na vídeňské tak i na štyrskohradecké universitě a též i jinde se provádělo, tu připadá mně otázka: »*Jsou to snad opravdoví mužové a vyznavači vědy?*« Čtu v novinách, že všichni vyzbrojeni jsouce, obchází s býkovci, by jiným hlavám vědu vaukali . . . Dokud jest možno, *aby mezi 8 nově jmenovanými professory bylo 7 pravím sedm židů*, bude nám prodělati ještě veliký boj, než přivedeme to tak daleko, *by mezi 8 nově jmenovanými professory bylo sedm křesťanů*. Doufám, jestliže nezmalátnáme — spojení s duchovenstvem našim, od něhož nás tak často odtrhnouti hledí — spojení se všemi, kdož stejného smýšlení jsou a oddáni ku předu kráčet i a bojovati, že s pomocí boží v tomto boji zvítězíme.«

Tu ovšem bylo zle! O *znovudobyti universit Rakouska* vyslovil se vůdce »nejklerikálnější« a nejvěrnější strany. »Sphradivý Bhože! co počneme s našimi lhidmi, dostanou li gñojimové univhersithy, jsme všickni khaphores!« -- Toto zděšení Israele jest pochopitelno; jsouť dosud židé skoro neomezenými vládci a poručníky v Rakousku.

Požidovštění universit

jest skutečností, již upříti nelze. Tak jest *na právnické fakultě ve Vídni mezi 23 professory 10 židů*. *Rakouské občanské právo, rodinné a manželské právo* přednáší se ve Vídni *dvěma židy a jedním křesťanem*, v Praze pak *vůbec jen židy*, — obchodní právo ve Vídni, Praze a Černovicích *taktéž jen židy samými*.

Ještě hroznější jest přívál židů na *lékařských fakultách*. Tak na př. čítá *pražská německá lékařská fakulta mezi 20ti řádnými professory 7 židů*, — mezi 22 mimořádnými professory *10 židů* — a mezi 17 soukromými docenty *11 židů*.

Klika, panující v kruzích židovských professorů, — co nejvíce provozované doporučování židovských žadatelů o místa asistentů atd. v klinikách a nemocnicích docílila, že na př. na poliklinice ve Vídni *50 proc. míst přednostů oddělení* — na ambulatorium Františka Josefa ale dokonce *84 proc. míst přednostů oddělení židů zaujali*; — z výkazu z roku 1906 vysvitá, že ve všeobecné nemocnici činní jsou mezi 8 primáři *2 židé (25 proc.)*, mezi 10 assistenty *4 židé (40 proc.)* a mezi 34 sekundárními lé-

kaři 18 židů (53 proc.), ve špitále na Vídeňce (ve Vídni) mezi 6 primáři 5 židů (83 proc.), mezi 6 assistenty 4 židé (66 proc.) a mezi 12 sekundárními lékaři 11 židů (92 proc.).

Ruku v ruce se *vzrůstem židovských profesorů* stoupá též *počet židovského studentstva*. V roce 1903—4 bylo židovských studentů na všech *německých* universitách Rakouska 26 procent; na vídeňské universitě zapsáno bylo úhrnem 22·3 proc. židů a na technické škole vysoké ve Vídni 27 procent. — Na *medicínské fakultě* vídeňské bylo 61·3 proc. posluchačů židů — v jednotlivých ročnících docílili dokonce 80 procent.

Následkem toho *vzmáhá se sežidovštění úřednictva, lékařstva, professorstva* na středních školách atd. k hanbě a ku škodě lidu *křesťanského*.

A nyní porovnejme s těmito poměry onu skutečnost, že v celém Rakousku žije *pět procent*, ve Vídni však *devět procent židů*. —

Tu ptáme se: *může křesťan a člověk, který národ miluje, jemuž opravdu jde o ozdravení a udržení křesťanství a národnosti*, postaviti se proti vývodům Luegrovým v tomto boji proti *židovské cizácké nadvládě*?

Jestliže již *prvá řeč* dr. Luegra všecken Israel ve vzrušení přivedla, působilo pak neméně den na to učiněné *druhé pichnutí do vosího hnízda*.

Na schůzi *solnohradského spolku ku zřízení a udržování katolické university* bylo to, kde přítomný dr. Lueger o proslov požádán. Ve své humoruplné a jadrné, jádro věci nejlépe vystihnuvši řeči pravil Lueger mimo jiné též následující: *Byl jsem od prvopočátku přívržencem katolického universitního spolku, a ubezpečuji vás, že jím též zůstanu, dokud živ budu.*

Vážené shromáždění! *S obecnými školami* bylo již započato. Lichotím si, že jsem to již skoro tak daleko přivedl, že boj mezi světskými a duchovními učiteli u nás již přestal, a že v tomto směru již postaráno, aby děti v náboženství otců svých vyučování a z nich dobří občané pro stát vychováni byli.

Máme také při *středních školách* ústavy, které v tomto ohledu nemohou býti dosti vynachváleny, a poukazují zde právě na ony ústavy, kteréž v *duchovní správě* se nacházejí.

Nejdůležitější však jest a zůstane universita. Víím, že nebudou na mne páni studenti vídnýma očima pohlížeti, řeknu-li, že jsem toho náhledu, že na vysokých školách také něco jiného činiti dlužno, než hráti karty, kulečnick, řádně píti, a že není hlavní věci, umí-li se leckdo pořádným klackem dle všech předpisů umění toho oháněti a jej na hlavy komilitonů dopadati nechati. Tu ohání se kolem sebe a nam'átí si do libosti řádně, jednou počnou ti, podrúhé jiní. Zvláště pak Štyrský Hradec jest takovým hlavním bojištěm. A nyní chtěli i u nás Italové druhé stlouci, dostali však bití sami. Takovýchto činů zajisté není potřeba, neboť universita jest opravdu jen *stánkem pro vědu, k vzdělání a učení*.

Nemám ničeho proti tomu, jsou-li mladí lidé veselí, a nepřináležím k oněm lidem, kteří jsou toho náhledu, aby student chodil jen se sklopenou hlavou. Veselost neškodila člověku nikdy, a já sám jsem seznal ku př., že nejveselejšími lidmi jsou kapucíni v Tyrolsku. Veselost však nepozůstává v tom, aby druhým rána do hlavy zasazena byla. Všickni, kdož chtějí, aby universita opět stala se semenišťem věd, musí hleděti, aby takovéto nepřístojnosti konečně odstraněny byly.◀

Na to, obrátiv se k předsedovi kardinálu *Katschthalerovi*, pravil Lueger :

»Vaše Eminenci! Přeji Vám z plna srdce, aby *dílo Vaše se podařilo, abyste se také toho dožiti ráčil, jak nová katolická universita skutečněna bude*, a Vy tuto vysvětliti mohli. Nebot, jak doufám, bude tato zajisté též vysvěcena, já též nechávám obecné školy ve Vídni vysvěcovati. Když však v Solnohradě katolická universita svěcena bude, pak zajisté měl by k tomu *papež z Říma* přijíti.

Vaše Eminence zmínila se též o tom, že bych měl též znovu dobýti universitu vídeňskou; ano, chtěl bych, ale — *je v ní mnoho židů*. Budou-li však všickni věfci lidé věrně pomáhati, by starý světový názor křesťanský opět na místo toho dosazen byl, jenž vlastně žádným světovým názorem není — neboť namlácení rozumí každý podomek, k tomu není třeba světového názoru — se i to podaří. Opakuji též zde opětne: *Znušile do boje a ku předu! Musí se to podařiti!*◀

Samozřejmě, že po takovýchto ranách, ačkoliv ničeho nepravdivého a nepravdivého neobsahovaly, všecko obyvatelstvo židovského vosího hnízda ještě více se rozzuřilo než prve, neboť promluveno zcela srozumitelně. Ovšem, místo aby promluvil svým professorům do svědomí a oněm divým scénám, které opilců a rváčů hodnějšími jsou, než na akademickou vzdělanost nárok činících žáků, přitřž a konec učinil, vrhl se židovský tisk i se zaprodanci jeho na dr. Luegra, syče o ohromném nebezpečí, jež hrozí volnému badání, vědě a vzdělanosti. Tím však nebyla odstraněna ona holá skutečnost studentských výtržností, kteréž dr. Lueger ve svých dvou řečech vedle požidovštění tak výtečně na pranýř postavil. V čem tato skutečnost spočívá, o tom několik jen málo ukázek

Rvačky universitních studentů.

V *Štyrském Hradci* měl obdržeti dr. *Úde* třetí doktorský klobouk. On však přináležel *německému katolickému sdružení studentskému »Karolina«*. Tato akademická slavnost nemohla býti odbývána pro potyčku, již nepřátelští studenti připravili. Slavnostní hosté byli potupeni a stlučeni — spousta klobouků, zlámaných holl, rozbitých brejlí kryla *»bojiště«*. Později demonstrovali *italští studenti*, znemožnili přednášky svým křikem a rykem, by takto zvláštních výhod pro národ svůj a zároveň i zřízení italské uni-

versity vynutili. Dva Němci a tři Italové byli těžce a 30 lehce zraněno, — jeden musil býti s bojiště odnesen, neboť klesl pod ranami ztrativ vědomí.

Ve Vídni doš'o rovněž k boji mezi Němci a Italy. Tito byli se zakrvácenými hlavami z university vytačeni, na »bojišti« zůstavena rozbitá skla universitních vrat.

Na technické vysoké škole ve Vídni vyloučeni byli jednoduše na vyhrůžky násilnické tlupy studentské katolické studentské korporace ze slavnosti nastolení nového rektora.

V Praze stihl katolická studentská sdružení na německé university při podobné slavnosti tentýž osud. Němečtí radikálové shromáždili se již o půl 10. hod. dopol. Katoličtí studenti, kteří k slavnosti té se dostavili, byli dílem svrženi, dílem zatlačeni do jedné posluchárny, a tam obleženi. Sekerami ano i jedněmi vysazenými dvěma doráželi útoční hrdinové svobody proti dvětm posluchárnym té, a jen pevné hmotě dveří měli obležení co děkovati, že konečně o půl 5. hodině nepotlučení domů vrátiti se směli. Židé vyzna- menávali se při tomto hrdinství nejvíce, všechny zprostředkovací snahy rektorovy zůstaly pak u této veliké roty úplně bezvýslednými.

Téhož měsíce uspořádali němečtí katoličtí studenti v *Inno mostí* protestní schůzi proti takovému ponižujícímu zacházení s jejich pražskými kollegy. Když domů se vraceli, byli napadeni národními, kteří sesileni jsouce gymnasisty a jinými neakademickými živly, zabijáky a býkovci katolické studenty přepadli. Této rvačce surově přihlížel s úsměvem na rtech jeden c. k. universitní profesor a povzbuzoval útočící národní, zatím co stráž bezpečnosti rozkaz obdržela, by zatlačila nejdříve studenty katolické.

Všecky tyto rvačky odebráli se vesměs *v jednom* měsíci *Lide katolický!* Tak jedná se v »katolickém Rakousku« s tvým nejlepším a nejvzácnějším dorostem, tvými příštími vůdci! Bylo by to možným, kdyby křesťanský duch, katolický názor světový na universitách vládl a panoval?!

Není tu již k vůli tělesnému životu a zdraví studujících založení katolické university zapotřebí?!

2. Zuřivé vosy.

Sotva pronesl dr. Lueger svůj zcela oprávněný úsudek o universitách, již vyřtil se zuřivě proti němu jako roj rozbouřených vos celý sbor židovsko-svobodomyšlného voje válečného. Především byl to onen skuhravý a brebentící hmyz z Fichtegasse »*Neue Freie Presse*« udávající tón i nyní jako vždy dříve, a bez přinucení následují tuto i — *universitní profesori* —. Dvorní rada Jagić, dr. ze Schoedrů, Oberhummer, Uhlig, Reisch, Fournier, Lecher, Jaksch, Haberland, Bauer atd., všichni vydali protesty proti řečem Luegrovým, v nichž všickni ony zahanbující případy připouští, tyto však všelijak okrašlují a omlouvají a ohra-

žující se oproti učiněným předhůzkám, sebe samé jako pravé bezúhonce vychvalují. Na to svolali *viděňští universitní professoři* protestní schůzi, k níž všickni — jen professoři bohosloví ne — pozváni byli. Professor *Jodl* vedl hlavní slovo. Pravé, nezkažené badání dějin není zajisté silnou stránkou tohoto učence, jinak nebyl by mohl mezi jiným též následující lež pronésti: »V katolické universitě musíme viděti zřízení, kteréž s duchem absolutně srovnati nelze, s duchem, jenž university velikými a je nositeli duševního pokroku učinil.« Celá staletí, než nevěrecký professor *Jodl* na universitě vyučovati počal, byly university proslulé, k nimž studující všech zemí — ovšem žádní židé — se hrnuli, a to byly čistě katolické university. Řeč svou pak zakončil dr. prof. *Jodl* následující výzvou: »*Nechť stane se onen bojovný křik sjezdu katolíků pro nás výzvou k probuzení*.«

Neměla-li by však tato Jodlova řeč býti též výzvou k probuzení pro naše katolíky — spáče ?!

Ze všech professorů nejvíce se však vyznamenal *rektor* university, jenž všemu vychovatelskému umění a vši pravdě k posměchu k studentstvu tuto vyhlášku vydal:

»Jak známo, učiněna v posledních dnech těžká neoprávněná nařknutí proti naší universitě; ona nazvána místem podvrtných ideí, beznárodních a bezbožeckých snah, a když sami původci těchto nařknutí tyto jako neoprávněné uznati měli, ihned rychle k uklidnění zaraženého veřejného mínění nový kámen proti studentstvu hozen. Studenti! Pochopuji Vaše rozčilení, ale přece vyzývám vás, podržte klidnou krev oproti těmto štvavým útokům, jichž průhledným účelem jest vzbuditi náruživost. Vzpomeňte, že politikové oheň zvenčí proto do naší »Alma mater« vnesli, aby, když jimi založené plameny vyšlehnou, s farisejským rozhořčením na universitu jako na hnízdo nepokojů ukázati mohli. Akademičtí občané! Jest zajisté Vaše sebeopanování těžké zkoušce podrobeno, ale já očekávám s jistotou, ano já žádám toho ve jménu naší Alma mater, abyste se jako jeden muž v těchto rozbouřených dnech o klid a pokoj zasadili. Doufám, že v této otázce se mnou stejného smýšlení budete.

Rektor:

Dr. Ebner von Rosenstein.«

Tomuto uměleckému kousku *farisejského* rozhořčení zajisté se musil sám rektor dáti do smíchu. On vybízí studenty, by klidnou krev zachovali oproti neoprávněným štvavým útokům, a přece jsou to oni, přivrženci smýšlení rektorova, kteří schválně a násilně nepokoje a kravaly vyvolali

Universitní otázka v říšské radě.

Ještě nebyl klid ve vosím hnízdě zjedнан. *Židovsko-svobodomyslní, radikální a národní studenti* protestovali poslušně po svých professořích a oznámili docela, chtějí hlouposti korunu do-

saditi, společné vystoupení z církve; též *svobodomyšlné městské správy a spolky* připojily se k tomuto velikému protestnímu hnutí proti Luegrově feči. Doufalo se nyní, že nastal příhodný okamžik, by celá věc přivedena býti mohla před soud lidu, před *poslaneckou sněmovnu*, a kde kdo myslil, že bude tím možno onu vlivu- a mociplnou křesťansko-sociální stranu osamotniti a většinu ve prospěch požadované svobody docíliti. Odpadlík, český univerzitní profesor *dr. Masaryk*, převzal jménem svobodomyšlnosti žalobu proti dru Luegrovi.

Stejně smýšlející očekávali těžké údery proti ultramontanismu a jeho zastáncům a obhájčům, zatím však obáněl se *dr. Masaryk* nejobyčejnějšími, dávno již otfepanými frásemi, kteréž na straně katolické jen útrpné úsměšky vyvolaly, a ani mezi přivrženci stran liberálních vážně pojímány nebyly. Syllabus, procesy s čarodějnicemi, inquisice atd. označovány za nejstrašlivější mučící nástroje, jimiž církev svobodu a pokrok věd ohrožuje, ano, i ona stará báje o Galileji a jeho mučení pro vědu vyhrabána. Hrtúzovláda byla by prý neomylně vyvolána, kdyby Řím se svými nezměnitelnými dogmaty a svou vrozenou nenávistí proti svobodě opět vrchu nabyl, a proto musí býti veden energický boj proti snahám o zřízení konfesíonelní university, ba i *sama vláda* vyzvána, by převzala záruku za svobodu vědy a badání.

Dr. Masaryk byl zajisté přesvědčen, že tímto svým věhlasným výkonem nejen *dr. Luegra* ale i všechny přivržence jeho na hlavu porazil, a že upravil půdu pro novou éru svobodomyšlného vědeckého hnutí v Rakousku, v níž ta nepokojná ruka klerikální více nebude ptekázeti.

Uražený professor Wahrmond.

Ještě jednoho muže musíme vzpomenouti, jenž si v slepěvášnivém útoku proti nepřátelům svobody vavřínů vydobýti hodlal. Neohrožený professor *dr. Mayr* (Innomostí) poukázal při sjezdu katolíků na nebezpečí, jež hrozí náboženskému přesvědčení studentů na universitách, a odvážil se dokonce i ve sněmovně poslanecké zvláště na nábožensko-nepřátelské počínání profesora *dr. Wahrmonda* (z Innomostí) poukázati. S cynickým úsměskem proti svému kolegovi a pyšným rozhořčením odmítl *dr. Wahrmond* toto učiněné nařčení otevřeným listem. A přece! Zatím co p. profesora *Mayra*, jenž ve svých důkazech na zprávy z přednášek *Wahrmondových* se odvolával, ostrými slovy z denunziace obvinil, provedl zdánlivě těžce uražený professor *Wahrmond* několik týdnů později *sám* nejmarkantnější důkaz o oprávněnosti žaloby.

Řeč, již proslovil *dr. Wahrmond* dne 18 ledna 1908 v Innomostí as před 2000 osobami, a brzy na to též ve veřejné schůzi v Solnohradě, znamená nejen vrchol náboženského nepřátelství, k němuž se nechá strhnouti univerzitní professor, placený z peněz katolickým lidem složených daní, ale i nejvyšší, ano neuvěřitelnou

míru shovívavosti, již rakouská vláda proti otevřeným útokům na zákonitě uznané a chráněné katolické náboženství prokázati může. Z bázně, že by přece mohla trpělivost státního nadvládního prasknouti, škrtl dr. Wahrmund v brožůve, v níž svoji přednášku vydal, všechny nejhrubější a nejurážlivější výroky proti náboženství a církvi.

Poněvadž pak dr. Wahrmund svou přednášku za vědeckou vydával, a ona v ní obsažená tvrzení jako všeobecné výsledky vědy označil, předvedeme zde několik těchto tvrzení, abychom snáze poznali, jak *evangelium moderní vědy* zní, a zároveň abychom provedli důkaz, že starosta *dr. Lueger* pravdu měl, když na sjezdu katolickém university jako miso *bezwěreckých snah* označil. Dle Wahrmanda převzalo křesťanství pojem o Bohu z víry židovské, avšak již v prvném století přetvořilo prý »Jediného Boha« na »Trojjediného«. (To jistě učinil papež.) A aby křesťanství lidu jeho Boha obrazně předvésti mohlo, obmyslila církev Boha nejen lidskými vlastnostmi, ale zobrazuje jej i v lidské podobě. (Tím tupí Wahrmund vtělení Syna božského. Ba ne, p. professore! Církev neučinila Boha dítětem, nýbrž Bůh stal se sám z lásky k nám člověkem.)

»Jakmile zakladatel křesťanství Bohem učiněn, bylo samozřejmé, že i ti, kdož k němu v bližším poměru stáli, nad obzor lidského povýšení býti musili.« Tak stali se dle názoru Wahrmandova z *pohanských bohů brzy křesťanští svatí*, a »*Maria* Matka Ježíše, zastupuje jen ženský živel v křesťanské božské ideji«. Počet svatých jest neomezený, poněvadž dle katolické nauky přísluší papeži právo, »*kdykoliv nové svaté jmenovati*«. Tak posmívá se Wahrmund svatým církve, a Marii, již nad to též věčně *panenství* upírá. Mluvě o kultu církve, posmívá se dr. Wahrmund *poutím, odpustkům, mši svaté* a jiným křesťanským cvičením a pobožnostem atd.

Opravdu, musil by býti katolický lid z kamene, a právě tak nevnímavý, kdyby takováto potupení svých svatých věcí lhostejně přijímal. Když dovoluje si prof. Wahrmund křesťanské učení veřejně takto nohama šlapati a hanobiti, v jakém pak tóně mluví as teprve v *univerzitní posluchárně* před studenty?

3. Odražení vosího útoku.

Člověk, který by se nechal klidně napadnouti a pobodati rojem zuřivých vos, musil by se zajisté teprve naroditi. A tak i zde postavili se zástupcové křesťanského lidu proti tomuto nepřátelskému vosímu útoku na obranu. Dr. Lueger odrazil ihned vhodným způsobem první prudký útok, jenž proti němu 10 profesory vysokých škol učiněn. Poslal každému z nich uctivý dopis, který jim asi právě tak milým byl, jako vosám kouč božského doutníka.

Dopis zněl: »*Velevážený pane professore!* V »*Neue Freie Presse*« de dato 19. listopadu t. r. uveřejněno vámi vydané prohlášení, kteréž se na mne, případně na obsah mnou proslovených

řeči na sjezdu katolíků a na valné hromadě spolku k zřízení katolické university vztahuje. Prosim, byste dobrotivě na vědomí vzíti ráčil, že jsem proti volnému badání a proti vědě bez předpokladu vůbec nemluvil; mé vývody vztahovaly se skoro výhradně na ony skandální scény, jejichž jevištěm jsou německé university Rakouska.

Velevážený Pane! Myslím, že *rvačky nejsou žádnou nepředpojatou vědou a že též nepřísluší k volnému badání*, když někdo druhému hlavu roztříští nebo když se okna vytlukou. Doufám, že v tomto bodě ráčíte býti se mnou za jedno, a očekávám tudíž, že onu ráznost, se kterou vůči mně tak bezvýsledně vystupujete, nyní k tomu upotřebíte, by pokoj a pořádek na universitě zavládl, jakož i akademické hodnosti šetřeno bylo, a že obzvláště se vynasnažíte, by akademická svoboda *před surovými násilnostmi a sprostými zločiny* byla ochráněna.

Přijmetež výraz mé plné úcty, s níž se znamenám

Dr. Karel Lueger, starosta.

Dvorní rada dr. Pernter.

Jednu z *nejprudších však obranných ran* obdržel celý tento vosí roj od samého universitního profesora *pana dvorního rady Perntera*. Jelikož tento za příčinou nemoci nemohl vyhověti pozvání ku protestní schůzi universitních profesorů, vyličil tudíž své názory v dopise. V něm vyslovuje se pro *plnou rovnoprávnost* katolických studentů; opak toho prohlašuje za nespravedlnost, za *čin protežování politicky zfanatisovaných teroristických sdružení* studentstva, a za *průkaz volnosti pro nejsurovější násilnosti* radikálních sdružení proti katolickým menšinám. V druhém bodě vykládá, jaký účel vlastně tato protestní schůze na zřeteli má a to *»z universit má vytvořen býti stát ve státě*, jen aby nyní panující většina liberálního a protikatolického světového názoru výhradně vládkyní vysokých škol se státi, a v prvé řadě *každého přesvědčeného katolického profesora nemožným učiniti* a vyloučiti mohla.

Dále dává oněm pánům na srozuměnou, *»že jest vyloučeno ve státě parlamentárně ovládaném protesty a vyhláškami rozhořčení zamezovati, aby politické strany, jsou-li dosti silnými, do universitních záležitostí nezasahovaly*.

Tím vysvětluje se, že též i nynější říšská strana *křestansko-sociální* oprávněna jest promluvíti v universitní otázce důležité slovo. Ke konci svého dopisu napsal pan dvorní rada tuto veledůležitou větu, kterou by si celá tato vosí cháska dobře zapamatovati měla, když tak zuří nad snahou křestansko-sociálních vůdců o znovudobytí universit: *»Jsou-li dnes university doménou liberalismu, umožněn tento stav jen zmocněním se universit politickou liberální stranou.*» Tudíž, když se drubdy mocná liberální strana universit směla zmocniti, není to žádným hrozným atentátem, když strana *křestanského lidu* téhož docíliti se snaží.

Usnesení poslanecké sněmovny.

Nejzřetelněji a neúčinněji ale vyslovilo se *zastupitelstvo lidu v poslanecké sněmovně*, a tuto odpověď nedají si zajisté ani prof. Masaryk ani jeho spojenci za sklo.

Žaloba na Luegra a jeho stranu změnila se ve skvostné vítězství věci křesťanské. Liberální tisk měl předem již určitě za to, že křesťanští sociálové útok proti svobodě vědy podniknou; avšak *nejen že tuto svobodu vědy úplně uznali, nýbrž se jí i docela domáhali.*

Poslanec *dr. Drexler* z Vorarlbergu dal Masarykovi jménem křesťanských stran nejsprávnější a ráznou odpověď v skvostné řeči, jakáž velmi zřídka slyšána jest v poslanecké sněmovně.

Přátelé strany i její nepřátelé, ba celá sněmovna obklopila řečníka a sledovala s napiatou pozorností jeho vývody, mezitím co hrobové ticho v celém sále panovalo. Dech byl takřka zadržován, neboť nechtěl, by mu neušla ni jediná věta, jíž tento prostý muž v oděvu kněžském přednášel; tak aspoň sdělovaly tehdy denní listy.

A na konec přesoustrboval *dr. Drexler* obratným způsobem docela i návrh *dra Masaryka* a změnil ho v ten smysl, že tento změněný návrh jednohlasně — hlasu *Masarykova* nevyjímajíc — sněmovnou přijat byl. Návrh *dra Drexlera* zněl: »C. k. vláda se vyzývá, by zjednala sněmovně záruku, že bude chrániti státními zákony zaručenou svobodu vyučovací a učebnou, svobodu vědy, víry a svědomí proti všem strannicko-politickým útokům.«

Jednohlasně přijetí návrhu tohoto znamená — a to přiznali i sami nepřátelé — rozhodné vítězství křesťanských stran, ano křesťanské věci samé. Vláda má tudíž na universitách střežiti a chrániti **svobodu vyučovací a učebnou, svobodu víry a svědomí!**

Jaká jest to však *svoboda vyučovací a učebná*, když odpírá se přístup studentům do university, když přednášky se znemožňují surovými násilnostmi a když katoličtí professoři z kathedr odstraňováni a zatlačováni jsou?

Jest to nad *svobodou víry a svědomí*, když členové katolických studentských sdružení pro jejich katolické přesvědčení tupeni a týráni jsou, když nadává se jim »kněžzourského plemene«, »svinských psů«, »vlastizrádců«, když posměšnými písněmi na náboženské zvyky přivítáni jsou a když se jim upírá plná rovnoprávnost s jinými studenty a táž jim přiznána není?

Ano právě proto, že chceme pro naše katolické studentstvo svobodu vědy, víry a svědomí vymoci a katolickým professorům cestu ke kathedrám professorským uvolniti, musíme my katolíci pomýšleti *na znovudobytí universit.*

Co nyní.

1. Při této dokázané nadvládě *židovstva* a jeho nohsledů utvořila se na universitách klika, která nejen že poškozuje svo-

bodů vědy, nýbrž umrtvuje i docela národní smýšlení, čímž též duševní pokrok každého kulturně vyspělého národa podlomen býti má.

Aby tato potupná *cizovláda* na našich nejvyšších státních vzdělávacích ústavech odstraněna byla, musí *všecky národy* Rakouska společně zasaditi se o **znovudobyti universit**.

2. Nečestným jest onen boj, jenž již po více let mezi studentstvem jednotlivých národů a zvláště proti *katolické části studentstva a professorstva* veden jest. *Dr. Gabriel*, rektor staroslavné krakovské university, nejsprávněji osvětlil úkoly studujících, když k nim pravil: *»Všickni velcí mužové připravovali se pro jejich veřejné povolání v klidu a ústraní. Následujte tyto příklady a nevnucujte se již dnes lidu za vůdce, neboť Polsko bylo jen tím kdysi zničeno, že přemnoho mělo generálů, ale velmi málo na disciplínu zvyklých vojnů. Učte se ctíti právo a zákon, pořádek a disciplínu, vaňte sobě akademické svobody.«*

Aby pak studující mládež byla si vědoma těchto ideálních úkolů, a k vykonávání jich schopna a povzbuzena byla, k tomu pracovati jest náš nejvyšší a nejděčnější povinnosti. Proto ruku na srdce!

Pryč s *klackovou politikou* z našich universit, a volnost pro pořádek a vážné studium! — To znamenají slova a vývody Luegrovi: **O znovudobyti universit!**

3. Jeden další bolestný bod odkryli ještě vyvody některých profesorů k řeči Luegrové, obzvláště pak zmíněná již řeč *Wahrmondova*. Jest to ono *nábožensko-nepřátelské* smýšlení, skutečně na universitách panující. *»Věda a její učení nezná žádných předpokladů náboženských. Víru pak jako záležitost citu a ne rozumu nechává věda nedotčenu.«* Tak ujišťoval professor *Haberland* ve Štýrském Hradci. Kdyby tomu skutečně tak bylo, mohli bychom býti spokojeni; ale právě obsah víry katolické tvoří předmět bezohledné kritiky, prováděné se strany universitních profesorů nejen v posluchárnách, ale i na schůzích i ve vydaných spisech.

Mohl tudíž professor *Kaufmann* dovoliti si již před 10 lety na norimberském sjezdu historiků následující výraz:

»Žádá se všeobecně odstranění bezvěrců z řad universitních učitelů. Kdyby to provedeno býti mělo, zbylo by velice málo docentů, kteří toho času na filosofických, právnických a medicinských fakultách německých universit vyučují.«

Žádný pravý vlastenec a alespoň pak přesvědčený katolík nepostaví se proti té absolutní nutnosti, aby přeměna na prospěch náboženství a náboženského vyznání na universitách skutkem se stala a proto též musí i v ohledu tomto býti našim heslem: **Znovudobyti universit!**

Katolická universita.

Do doby té, doufáme, mohou a *půjdou* s námi všickni praví národovci, dobří Rakušané a přesvědčení katolíci, a *těž jíti musí*. Těžší zdá se nám však odpověď, ptáme-li se: *»Jak představujeme*

si ono znovudobyti universit a jak je umožniti hodláme? Především jest zřejmo, že obsazení universit, dle převážné většiny katolického obyvatelstva Rakouska patřičným počtem křesťanských a hlavně přesvědčené *katolických professorů*, při nynějších stávajících bojích mezi professory, v dohledné době úplně vyloučeno jest.

Jaké boje bude nám ještě prodělati, než docílíme toho, aby, užívše slov Luegrových, mezi osmi nově jmenovanými professory bylo *sedm* křesťanů a — jen *jeden žid*.

To samé platí též o dosažení *klidu a pokoje* na universitách, a plné *rovnoprávnosti katolických posluchačů* s nacionálními a liberálními všech odstínů, což velmi těžce očekávati se dá.

Právě poslední doba ukázala, že vzdor mnohým i nejostřejším interpelacím v poslanecké sněmovně, vzdor všem konferencím rektorským a ministerským, vláda dosud nebyla s to, zmužile a vytrvale za svá práva bojujícímu *katolickému studentskému sdružení »Karolina«* v Šyřském Hradci rovnoprávnost zjednati, a to proto, — poněvadž *senát* university proti tomu se staví. *Senát* ten sestavuje se pak, jak nás jeden německý professor ujistil, volbou, podléhajícím vlivu právě panující kliky.

Nejjednodušší, nejpraktičtější ba *nejpřirozenější* rozřešení otázky o znovudobyti universit nalezneme tudíž v založení

svobodné katolické university.

Na této budeme moci umístiti tolik *katolických* profesorů, kolik budeme chtítí, a dokud nám prostředky stačí; — ona bude především též universitou *svobodnou od židů*; na téže budou se moci věnovati katoličtí studenti, nestarajíce se o křiky nacionálních a bezvěreckých křiklounů, klidně svému studiu a svědomité přípravě na vzuešené a vysoké jich budoucí povolání, aniž by vydání byli nebezpečí, že ve svém náboženském přesvědčení a svých vyšších mravních ideálech škody utrpí.

»Bude-li pak v *Solnohradě* řádně a svědomitě vyučováno a učeno, pak budou též poněnáblu druhé university přinuceny následovati tohoto příkladu;« tak ujistil nás *dr. Lueger* ve své na katolickém sjezdu r. 1905 proslovené řeči.

Katolickou universitu založiti obral si za úkol již před více lety *spolek pro zřízení a udržování katolické university v Solnohradě*.

Též i křesťanští vojevůdcové — *biskupové rakouští*, uznali založení *katolické* university za nevyhnutelně potřebné a v tom smyslu učinili též roku 1901 příslušné usnesení. I papežové *Lev XIII.* a *Pius X.* požehnali dílo to a opětně je co nejvřeleji doporučili.

Taktéž i všechny dosavadní *katolické sjezdy rakouské* dožadovaly se a doporučovaly založení katolické university, obzvláště pak *poslední katolický sjezd rakouský* (1907) následujícím usnesením:

»Katolický sjezd uznává v zájmu náboženství, státu a společnosti za nejdůležitější povinnost lidu katolického, by dnešní

protináboženský system, panující na našich vysokých školách, vši silou potírán byl, a k dosažení cíle toho považuje sjezd založení svobodné university na čistě katolickém základě za nejdůležitější prostředek.

Proto připojuje se sjezd jednomyslně k usnesení celého rakouského nejdůstojnějšího episkopátu z roku 1901, žádavšímu zřízení katolické university, a vyzývá katolíky rakouské, by dílo to ze všech sil podporovali, v přesvědčení, že krok tento v žádném rozporu se stávajícími zákony nestojí.

Založení katolické university jest *podnikem obrovským*, neboť vyžaduje mnoho peněz; milliony jsou k tomu zapotřebí. Co bude jen vyžadovati seřízení vhodných místností, zaopatření učebních pomůcek a prostředků, zvláště pro lékařství, služné profesorů atd.

Avšak založení této katolické university bude též *podnikem přinášejícím požehnání* nejen vlasti samé ale i sousedním zemím, i celé katolické církvi; v této universitě mají býti vychováni věřící mužové vědy, stavu úřednického, věřící vůdci katolického lidu. Žádný div tudíž, že podnikáno vše, čímž by dílo toto znemožněno býti mohlo, a že označováno jest za *největší nebezpečí*, jež kdy svobodomyslnosti hrozilo.

To vše vyžaduje *energie — velké energie se strany katolíků*; avšak neumdlíme-li v obětavosti, a spočíme-li na nás boží požehnání, pak zdaří se nám zajisté dílo. *Protož zmužile přistupujme za členy spolku universitního! »Všichni ano všichni nechť přispívají na toto důležité dílo, na založení katolické university,*« nabádal papež Lev XIII.

A on sám nezůstal jen při slovech. Sám toto předůležité dílo též materiálně podpořil darem 2000 lir, čímž zároveň základní kámen položen, na němž jistě a důvěryplně stavěti můžeme. Nejdůstojnější *biskupové rakouští* obětují z *vlastních prostředků* pro dílo *mnoho tisíc korun ročně*; *kněží i laikové*. muži i ženy dobrosrdečně věnovali dosud větší neb menší dary. (Ku př. jedna šlechtična 200.000 K, jeden kněz z Hor. Rakous 20.000 K, jedna slečna z Vidné a jedna ze Štýru po 10.000 K, dva bratři z Vorarlbergu 2000 K, mnozí služební i obyčejní dělníci po 100, 50, 2, a 1 K, a pod.)

Milý čtenáři, polož *též i Ty* milodar na oltář tohoto vznešeného velkého díla, zvláště letos v roce velkých jubilejí. *Katolický otče, katolická matko, Ty chceš, aby synové Tvoji ve Tvé víře vzdělání byli, ji jako nejdražší dědictví, kteréž jim zanechati můžeš, podrželi, protož podporuj universitu katolickou!*

Katolický *muži*, katolický *otče* rodiny. Ty chceš, by Tvé náboženství v obci Tvé váženo bylo, Ty chceš být uspokojen, když v právních záležitostech radu a pomoc potřebuješ, když sebe sama, neb své do rukou lékaře světuješ, že obrátil jsi se na osobu, kteréž právě tak katolicky smýšlí jako Ty, — protož *podporuj katolickou universitu.*

Buďsi kdo chceš, zda mlád nebo stár, zda vyššího neb nižšího postavení, svou vlast musíš milovati, musíš nadchnut být

pro církev svou, protož pomoz též, aby katolická universita brzy v život vstoupila; ona opatří vlasti věrné, povinnosti dbalé služebníky, společnosti ve více pevných opor, církvi dobře vyškolené obhájce.

Dárci 2 K stanou se řádnými členy, 100 K podporovateli, 200 K dobrodinci, 1000 K zakladateli, 2000 nadačnickými členy. Také se přijímají dary proti vyhrazení úroků z jistiny pro čas života pro sebe neb jinou osobu, kteréž vždy přesně a svědomitě odváděny budou.

Nezapomeň též katolického universitního spolku v poslední vůli své.

Finé země mají již dávno své, obětavností katolíků zbudované university. A *katolické Rakousko* nemělo by býti s to, též pro sebe katolickou universitu založiti? Proto přistupujme jen zmužile za členy katolického universitního spolku! Budou-li se dary vydatně hromaditi, a modlitbou požehnání nebes vyprošeno bude, pak budeme moci též brzy slaviti otevření katolické university v Solnohradě.

To bylo by zajisté nejlepší a nejdrahocennějším pomníkem, zbudovaným *katolíky rakouskými v roce velkých dvou jubilejí*. Jeho Svatost Píj X. a Jeho Veličenstva Františka Josefa I., kteréž dle výslovných přání obou vysokých jubilantů trvalými dly horlivosti u více a lásky k bližnímu oslaveny býti mají, a byl by i neklamným znamením jejich přislušnosti k církvi i jejich lásky k vlasti.

* * *

Adresa na všechny dary a dopisy: »Na katolický universitní spolek v Solnohradě, arcibiskupský palác.

N. B. Též každý katolický kněz převezme rád dary. Listy spolkové, jakož i ukázková čísla měsíčníku *»Universitätsblatt«*, roční předplatné 1 K zasílají se na požádání zdarma a franko.

Příklady.

14. *Modlitba matky.* Hrabě Chateaubriand byl delší čas svého života svobodomyšlným. Zatím co v Americe cestoval, byla 72 roky stará matka spolu s jednou jeho sestrou za hrůzovlády francouzské revoluce v Paříži do žaláře uvržena. Matky netrápilo tak mnoho vězení jako nevěra synova. Umírajíc poroučela své dceři péči o bratra, by opět více byl získán. »Řekni mu, — pravila — že poslední má modlitba v žaláři byla za něho, by se z něho stal opět dobrý, věřící katolík.« Sestra psala bratru a list došel na místo určení. Zatím matka v žaláři zemřela a sestra byla guillotinou popravena. Napomenutí, modlitby a prosby matčiny působily tak na hraběte, že se mu zdálo, jakoby její hlas z hrobu slyšel. »Plakal jsem,« pravil, »a stal jsem se opět věřícím křesťanem. To však nebylo vše; modlitba matky mne neučinila jen opět kře-

stanem, ale vrátila mi předešlý klid a štěstí. — Hrabě Chateaubriand napsal později mnoho dobrých knih, jichž četba na počátku XIX. století tisíce čtenářů k víře přivedla

15. *Jděte k Josefovi* . . . Páter O'Haire, irský missionář v jižní Africe, vypravuje, že měl duchovní správu tak rozlehlou, jako je celá Anglie. Stále nacházel se na cestách po své »farní osadě«. Jedenkrát zbloudil a prosil jistého hollandského farmáře, kalvínce, o nocleh. Když se mu představil jako katolický kněz, upozornil ho farmář, že v blízkosti se nachází umřající katolík. Kněz bez odkladu šel k nemocnému, řekl mu, že je kněz z města Kudtshornu, a že mu rád poslouží. Nemocný s radostí volal: »*Sv. Josefe, tedy jsi mne přece neopustil!*«. Byv otázan, proč tak volá, vypravoval nemocný slabým hlasem: »Od útlého mládí nabádala mne matka k úctě sv. Josefa. Denně jsem se modlil: »*Sv. Josefe, pros za mne v poslední mé hodině.*« Sotva jsem byl odveden k vojsku, vypukla válka se Zulukafrý, a já musil jsem opustit vlast. Když válka byla skončena, zůstal jsem v Africe jako kolonista; nejbližší katolický kněz byl vzdálen 500 mil! Později jsem se dostal na tuto hollandskou farmu a jsem zde již drahně let. Před časem jsem doslechl, že v Kudtshornu — 150 mil odtud — bydlí katolický kněz. Již churav vydal jsem se na cestu, bych se aspoň jedenkrát mohl vyzpovídati. Přišel do Kudtshornu uslyšel jsem k svému zármutku, že jste na cestách a že se vrátíte asi za měsíc. Čekal jsem na vás týden, ale marně a s lítostí jsem se vrátil. Včera teprv jsem přišel — celý ubohý a k smrti vysílený. Sám sv. Josef mi vás sem přivedl.« —

Kněz pobyl celou noc u nemocného, vyslechl jeho zpověď, ráno mu sloužil mši svatou a podal mu sv. přijímání a udělil poslední pomazání. Nedlouho potom nemocný zemřel. Sv. Josef, jež tak věrně ctil, vyprosil mu šťastnou hodinku smrti.

16. *Proč se modlíme společně?* Guverner surinamský v jižní Americe tázal se kdysi nedávno pokřtěné černošky, proč se křesťané tak často společně modlí; právě tak dobře by mohl každý z nich sám pro sebe se modlit. Protože stál právě před ohněm, pravila mu černoška: »Pane, položte každý kousek uhlí, který na ohništi leží, sám o sobě, a oheň jistě uhasne; jaký však veselý plamen plane, hoří-li kousky uhlí společně!«

Podobně je i se společnou modlitbou. Nadšení a vroucí zápal jednotlivců působí na jiné, a mnohdy křesťané i zdánlivě chladní jsou rozníceni k pobožnosti ve sboru upřímně se modlících. Modlí-li se křesťan sám, chladne časem, ochabuje pozvolna jeho vroucnost a pobožnost, avšak modlitba společná nadchne i jiné.

17. *Lež u pohanů nenáviděna.* V Bisutun (Bagistana) na hranici Persie jest bílá mramorová stěna skalní, krásně uhlazená, starobylým nápisem opatřená. Nápis dal do stěny vytesati král perský Darius I. a mimo jiné praví v něm král: »Ty, kdo budeš po mně králem, chraň se lži velice; člověka lháře potrestej přísně.

Proto mi Ormuzd a ostatní bohové poskytli pomoci, že jsem nebyl lhářem.«

18. *Čtvrté přikázání boží.* Jistý duchovní vypravuje: V nemocnici N. měla být jednomu nemocnému uříznuta noha. Protože nemocný byl pokročilého věku a nevědělo se, zda operaci šťastně přežije, dal se zaopatřiti, a posilněn nejsv. Svátostí oltářní, prosil lékaře, aby operaci provedli při plném jeho vědomí, aniž by ho dříve uspali. Sliboval, že pohlížeje na umučeného Spasitele, vzývaje bolestnou Matku jeho a slavného mučedníka, svého křesťanského patrona, sv. Šebestiana, trpělivě snese bolesti s odnětím údu spojené. Lékaři váhali, ale konečně usilovným prosbám jeho vyhověli. V největších bolestech leže, snášel nemocný trpělivě stříbání nůžkami, řezání nožem i pílkou. Navštívil jsem jej po operaci; vzal do ruky uříznoutou hnisající nohu, a zdvihnuv ji, pravil: »Je to táž noha, která před 21. rokem koplá do otce, jež jsem z domu vyhodil, a která po něm šlapala. Od té doby byl jsem na noze té stížen nemocí. Bože, ty's spravedlivý a nenecháváš bez trestu těch, kdo ruší tvá sv. přikázání. Proto jsem chtěl podstoupiti operaci při plném vědomí, abych tímto způsobem sám si uložil před smrtí pokání za onen hrozný hřích, jehož jsem se před lety dopustil.« — Nemocný po 4 nedělích zemřel.

Drobnosti.

Schránka na dotazy náboženské ve škole? O této otázce jsou různé názory. Někteří schránku na dotazy náboženské ve škole nadobro zavrhnou, ale v nejnovější době činí mnozí katecheté pokusv zvýšiti zájem o vyučování náboženské schránkou na dotazy. Žáci vyšších tříd sami různé dotazy u věcech náboženských napíší a do schránky vloží. Věc má do sebe cosi dobrého. Letošní katechetský kurs vídeňský se schránky na dotazy ve škole vřele ujímal; žák není zahanben, neví se, od koho dotaz pochází, vyučování se vzpruží, katecheta sezná z dotazů duševní niveau svých žáků. Jistý katecheta měšťanské dívčí školy ve Vídni pochvaluje si v »Chr. päd Bl.«, že schránka na dotazy mu přinesla do školy jiného ducha a zejména že jest instruktivní pro katechetu, který z dotazů poznává svá peccata omissionis. Na začátku roku vybědl své žáčky, které pocházely nejvíce z rodin vojenských, úřednických, professorských, aby bez ostychu se otázaly, kdyby měly nějaké pochybnosti, — ale jenom málo se jich přihlásilo. Když však zavedl schránku, jevil se o náboženství čilý zájem. Katecheta na dotazy odpovídal buď jednotlivě, aneb jich zodpovídán vetkal v probíranou látku. Některé dotazy zněly: Proč se také nyní nedějí zázraky? — Proč jest souboj zakázán? Je přece zbabělostí nepřijmouti souboje! — Což mohou lidé býti ďáblem posedlí? Může se to i dnes státi? — Co se rozumí hypnotisováním? — Jsou také klassikové (něm.) na indexu, a kteří? — Mohou se i jinověrci státi svatými? — Spočívá spiritismus na pravdě? — Mohou

mrtví zaklínání býti? — Je dovoleno navštěvovati spiritistické kroužky? — Je vykládání karet břichem? — Proč je pohřbívání ohněm zakázáno? — Proč jsou historické osoby lepšími mediemi? — Co je suggestce? — Byla papežka Johanna? — atd. Také byly podány dotazy, z nichž patrna byla nejistota a slabost ve víře a právě ty byly pro katechetu důležitou informací, jak má víru svých žáček upevňovati. *R. S.*

Alkohol a školní vysvědčení Promlouvaje o střídmosti může a má učitel náboženství upozorniti žáky na to, že alkohol škodlivě působí i na prospěch v učení. Ředitel školy ve Vídni, Em. Bayr, konal šetření na 591 žáku obojího pohlaví a zjistil, že prospěch u žáků, kteří

	velmi dobrý	dosta- tečný	nedosta- tečný
nikdy alkoholických nápojů nepožívali	41·8%	49·2%	8·9%
požívali nápoje alkoholické:			
jen občas	34·1%	56·7%	9·1%
jednou denně	28·9%	57·5%	13·6%
dvakrát denně	23·9%	57·7%	18·3%
třikrát denně	—	33·3%	66·6%

Jistý vídeňský katecheta napsal tuto statistiku žákům měšťanské školy na tabuli. A účinek toho byl, že příští hodinu se přihlásili někteří žáci a radostně oznamovali, že si doma vyprosili na rodičích, aby jim opojné nápoje (pivo, víno) podávány nebyly. *R. S.*

LISTY HOMILETICKÉ.

Zvěstování Panny Marie.

»Požehnaná ty mezi ženami!«

Pamatujete se ještě na to, kterak *Judith* odvrátila od svého města Bethulie veliké neštěstí? Kterak vůdci vojska assyrského Holofernovi usekla hlavu a město před hrůzami válečnými a před ztroskotáním zachránila? Ještě téže noci, kdy se tak stalo, ukázala shromážděnému lidu hlavu Holofernovu a řekla: »Chvaltež Pána Boha našeho, jenž neopustil těch, kteří doufají v něho! Prokázal lidu israelskému milosrdenství své a zabil rukou mou nepřítel lidu svého. Anděl jeho chránil mne.« Tu všichni poklonili se Hospodinu a Oziáš, kníže lidu, pravil k Judith: »*Požehnaná jsi, dcero, od Pána Boha nejvyššího, nade všechny ženy na zemi!*«

Co tenkrát Oziáš statečně Judith řekl, byla sice pravda, ale pouze pro tehdejší dobu a pouze částečná. Jenom jediná je žena, o níž se může říci: »*Požehnaná jsi nade všechny ženy,*« a tou je Panna Maria. Judith byla *jen předobrasením* Panny Marie a jest jí zastíněna právě tak, jako jasné paprsky sluneční překonávají i nejvýbornější světlo, jež důmysl lidský vynalezl.

Proto když anděl sestoupil z rozkazu božího do tohoto slzavého údolí, aby vyhnaným synům Evy nastalo jitro nového života, když Gabriel přišel do domku nazaretského zvěstovat poselství nebeského, neměl jiného pozdravení než to, které Bůh Otec vložil v ústa jeho, a které se podobalo pozdravení, kterým Judith vlebena byla. Judith řekl Oziáš: »*Požehnaná jsi, dcero, od Pána Boha nejvyššího, nade všechny ženy na zemi,*« a Pannu Marii pozdravuje anděl: »*Požehnaná ty mezi ženami!*« Zda nepoznáváte, že Panna Maria jest novozákonní Judith, kterou ne kníže lidu, ale kníže andělské vlebí: »*Požehnaná ty mezi ženami!*«

Právem nazývá se Panna Maria »požehnanou mezi ženami;« neboť ona jediná *spojila neporušenou čistotu panenskou s mateřstvím.* Onať byla pannou, o které předpovídal Isaiáš: »*Aj, panna počne a porodí syna, a nazváno bude jméno jeho Emmanuel.*« Is. 7, 14. Proto jí oslovuje církev sv. v litanii loretánské: »*Matko*

nejčistší, matko nejčistotnější, matko neposkvrněná, matko neporušená, královno panen, aby označila její ustavičné panenství.

Její panenství má zvláštní ráz: jest zároveň ctností a odměnou, zásluhou a milostí, obětí i zázrakem.

Než »požehnaná mezi ženami« jest Panna Maria i proto, že ona jediná byla *prosta útrap*, které stihly ženu po hřichu Evině. »Rozmnožím bolesti tvé . . . ; v bolesti roditi budeš děti a pod mocí muže budeš, a on panovati bude nad tebou.« I. Mojž 3, 16, Tak řekl Hospodin k Evě po hřichu. Ale Panna Maria nezakusila těch bolestí. Při narození Spasitelově zakusila jen radosti. Každá »žena, když rodí, zármutek má, nebo přišla hodina její« Jan 16, 21, ale Panna Maria pocítila jenom blažené vědomí, že dala světu »původce života«. Skutk. ap. 3, 15. Při jeho narození bylo vše tak čisté a neporušené. Jako paprsek neporuší křišťálu, prochází-li jím, jako Spasitel nezrušil pečeti brobové při svém zmrtvýchvstání, jako přišel k apoštolům zavřenými dveřmi, podobně nezrušil panenství své Matky, a proto je Panna Maria jediná »požehnaná mezi ženami«.

Ode dávná měla církev v úctě to velebné pozdravení, kterým anděl začal vyjednávat s Pannou Marií o spasení lidstva. Dnešní den je toho důkazem. Na jisto od 6. století slaví se v církvi svátek zvěstování Panny Marie, a od 15. století po celíčském světě vyzvání se v každém kostele třikrát za den ku počtě vznešeného tajemství vtělení Syna božského, ale též k úctě královny panen.

Kolik hvězd za jasné noci stkví se na nebi, kolik kvítek vesna budí k novému životu, kolik krůpějí rosy za letního jitra v kalíškách květů se třeptí, tolikrát zaznívá z millionů úst křesťanských po celém světě pozdrav: »Požehnaná ty mezi ženami«, a tak splňuje se předpovědění Matky boží: »Aj, od této chvíle blahoslavenou mne nazývati budou všickni národové.« Luk, 1, 48.

Mějte v úctě toto pozdravení, a kdykoli slyšíte hlas zvonu zvoucího vás k modlitbě, nepohrdejte modlitbou »Anděl Páně«, ale s dětinnou důvěrou v mocnou přímělu Panny Marie opakujte to pozdravení: »Požehnaná ty mezi ženami!« Modlitba »Anděl Páně« jest i odpustky obdařena; kdo při zvonění kleče »Anděl Páně« se třemi Zdrávas Maria se pomodlí, získá pokaždé odpustky 100 dní. Abyste s tím větší horlivostí tu modlitbu k úctě Panny Marie konali, a větší důvěru v mocnou pomoc matky podivuhodně měli, poslechněte tuto skutečnou událost.

Co nám Čechům je Sv. Hora, neb Stará Boleslav, co Moravanům posv. Hostýn, to je obyvatelům alpských zemí *Maria-Zell*. Matka jedna ze Štyrska putovala se svým k vojsku odvedeným synem, dříve než vojenskou službu nastoupil, do Maria-Zell Tam jej mateřské péči Rodičky boží doporučela a též malinký obrázek milostné Panny Marie mu koupila. Obrázek dala posvětit a napsala naň: »Matka boží nechť tě opatruje, mé dítě!« a podepsala se svým jménem. Tu prostínekou památku dala svému

synu a napomenuvši ho, aby měl Pannu Marii a obrázek její vždy v úctě, srdečně ho políbila a s rekrutem se rozloučila.

Rok po té byl štyrský pluk, u něhož její syn službu konal, přeložen do jistého města v jižních Tyrolích. Jednoho rána nalezena byla v kaluži krve mrtvola váženého občana města, držící v rukou růžici vojenské čáky. Sítelbž tě roznesla se zpráva o tom hrozném zločinu po městě a vzpoura občanská, ba i odboj proti vojsku hrozil vypuknouti, nebude li vinník dopaden a potrestán. Zkrvavělá růžice čáky byla na místě činu odevzdána plukovníkovi, který ihned dal na poplach zatroubiti a všechno mužstvo svolati. »Kde je vrah,« volá plukovník, »ven z řady!« Žádný se nehlásí, hluboké ticho »Komu chybí růžice u čáky, nechť předstoupí!« Tu vystupuje z řady voják s čákou — ale bez růžice, a kdo jest tím nešťastníkem? — Náš Štýfan! »Ty hanbo celé rakouské armády, skvrno našeho pluku, ty vrahu!« rozkřikl se plukovník.

»Prosím, pane plukovníku, račte dovoliti, nejsem vrahem.« Tou odpovědí ještě více popuzen ukazuje plukovník vojínu růžici čáky a praví: »Jak, ty nestydo, ty chceš ještě zapíratí? Zde tvá růžice, ty's vrahem!« — »Jsem nevinný, pane plukovníku,« odpovídá jistě Štýfan, »tato růžice není moje, ale někoho jiného.« Plukovník trne. Klidný tón, určitá řeč, pevné držení těla, nezkalený zrak modrých očí Štýfana uvádí ho poněkud v pochybnosti. »Můžeš dokázati, že tato růžice není tvou?« táže se ho mírněji. »Mohu, pane plukovníku; neboť je-li tato růžice moje, musí v ní býti malinký obrázek Rodičky boží z Maria-Zell s podpisem mé matky. Není-li tam však obrázku, není tato růžice moje, ale vrah si svoji vyměnil za mou, aby podezření od sebe odvrátil.« V myšlenkách otvírá plukovník zrádnou růžici, ale obrázku nenachází. »Všecky růžice dolů, všichni muži do řady!« velí nyní plukovník. Již jest první řada prohlédnuta, již i druhá — bez žádoucího výsledku. Nuže ku třetí! Ale znalecké oko již dříve bylo by vinníka postřehlo.

Či není v třetí řadě muž, jehož oko poděšeno, jehož tvář bledá, jehož pohled nejistý? »Otevřít růžici!« velí i jemu plukovník. A hle! Teď se zalesknul malý, bílý proužek obrázku, vícekrát složeného.

»Maria-Zell, Maria-Zell!« volá nyní Štýfan radostí zcela opojen! »Rodičko boží, ty's mne zachránila!« Plukovník prohlíží obrázek, čte nahlas a pomalu slova nápisu: »Matka boží nechť tě opatruje, mé dítě!« Potom obrátí se k Štýfanu a praví: »Opravdu, Matka boží zachránila tvůj život!« Netřeba, abych připomínal, že vrahu lhaní nic nepomohlo, a že byl vojenským soudem k smrti odsouzen.

Nuže, povzbuzení tímto jasným příkladem zvláštní pomoci a ochrany Matky boží, uctívejte ji věrně, zejména každý den, když se k modlitbě zvoní, utíkejte se k ní ve všech svých potřebách, a i vy přesvědčíte se, že ona jest »matka podivuhodná« a »matka nejmocnější!«

Panna Maria budiž *královnou* vašich srdcí, pak budou srdce vaše sítlem pokoje.

Panna Maria budiž *světlem* vašich srdcí, pak nepadnete v nástrahy nepřátel, ale ve všech bojích dobudete si vítězné radosti.

Panna Maria budiž *láskou* vašich srdcí, její příklad a její mocná přímluva kéž vás táhne k vrcholu vši cti a slávy, abyste na Boha v nebeském Jerusalemě věčně patřiti, s ním na věky se radovati mohli. Amen.

R. S.

Zvěstování Panny Marie.

Modlitba »Anděl Páně« její původ a její význam.

»Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.«
Luk, 1, 38.

Obsah evangelia svátečního jest znám všem, vždyť jest nejen předčítán, ale jest obsahem modlitby, která se modlívá třikrát denně, t. j. »Anděl Páně«. Proč doporučována církví sv. tato modlitba? Proč se odpustky obdaňuje? Příčina toho všeho jest obsah, který nám hlásá. Zvěstuje nám vtělení Syna božského, které jest středem všech dějím lidských. Bůh ve své nevyzpytatelné lásce stal se člověkem, aby zjeven byl všem, aby nás vykoupil, aby nikdo nezahynul, ale měl život věčný.

Tento začátek vtělení oznámen slovy andělskými a stvrzen slovy Marie Panny »aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého«. Hlásá nám tedy modlitba »Anděl Páně« jeden z nejzákladnějších článků víry: že se druhá božská osoba stala člověkem a jako člověk přebývala mezi námi, příčina vtělení pak jest, »aby nás svou smrtí na kříži vykoupila a spasi'a«. Jest tedy obsahem modlitby »Anděl Páně« článek z Věřím v Boha: »jenž se počal z Ducha sv. a narodil se z Marie Panny«.

Toť jsou základní články o Ježíši Kristu a proto se nám doporučují často si je na modlitbě připomínati a jimi se obráti. Poněvadž modlitba každá tenkrát má žádoucí užitek, když dobře ji chápeme, budeme dnes na počest Marie Panny rozjímati o *původu modlitby »Anděl Páně«* v díle I. a o *významu jejím pro život křesťanský* v díle II.

P o j e d n á n í.

I.

Obsah pozdravu andělského jest *původu nebeského*, neboť od Boha poslán jest anděl, aby oznámil úradek boží. Jsou také slova »Anděl Páně« většinou vzata ze slov archanděla Gabriela a ze slov Marie Panny, a něco málo slov připojila církev sv.

Pozůstává »Anděl Páně« ze trojího pozdravu »Zdravas Maria«, před nímž se vždy veršem a odpovědí připomíná: předně poslání od Boha, za druhé svolení Marie Panny, a za třetí vtělení

se Syna božího, kteréž říkáme s nehlubší pokorou bijíce se do prsou: »Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.«

Na to následuje modlitba, abychom účastni byli slavného vzkříšení, poněvadž jsme vtělením Syna božího poznali a jeho smrtí vykoupeni byli. Každému katolíku nábožensky vzdělanému jest to známo. Poněvadž jest však mnoho maličko nábožensky vzdělaných, třeba to často opakovati:

Když vyložíme, že v andělském pozdravu jsou slova andělská na rozkaz boží vyslovená, dále slova Marie Panny, Duchem sv. osvícené a slova církve sv. Duchem sv. řízené, pak vidíme všechnu krásu modlitby.

Opakovati po andělu pozdrav jest zajisté moudrá modlitba, vzpomínati si odpovědi Panny Marie jest rovněž moudré, jakož i modliti se s církví sv. Slova, která říkáme v »Zdravas«: »svatá Maria, Matko boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen,« mají zvláštní původ na sněmu efesském, v r. 431 konaném, tedy velice starý původ. Novotář Nestorius začal učiti, že Panně Marii nesluší říkati »Matka boží«. Tato novota rozbouřila lid tak, že Nestorius byl obžalován, že bludně učí, a běže úctu Matce Páně. K vůli obhájení pravdy sv. víry svolán sněm do Efesu, aby zkoumal učení Nestoria. Nestorius se bál lidu věřícího a proto se ani nedostavil. Lid čekal dychtivě na výsledek sněmu, zda odsoudí Nestoria či ne.

Po celodenní poradě vyšel biskup z kostela ven a mlčícímu lidu ohlašoval, že sněm církevní odsoudil bludy Nestoria, že Matce Páně přísluší čest Matky boží což lid s jásotem přijal a s pochodněmi doprovázel. Zde v Efesu — jak se za to má — složena také od sv. Cyrilla alexandrinského, který sněmu předsedal, ta modlitba tolikrát od nás opakovaná: »Svatá Maria . . .«

Proti bludu povstala modlitba, která nám připomíná důstojnost Matky boží. Proto se připojují k slovům »Zdravas Maria« též slova o jejím mateřství a její přimluvě za všechny cítěle její i v hodinu smrti naší.

V té formě, jak se nyní »Anděl Páně« modlíme, jest původu pozdějšího. Vznikl zvláště v době nebezpečí tureckých válek. Tu v době tureckých válek radil Jan XXII. uctívati Matku Páně andělským pozdravem a připomínati si vtělení Syna božího, aby přimluvou její odvráceno bylo nebezpečí od křesť. národů. S modlitbou spojeny odpustky časných trestů pro všechny opravdu kající. Tento pozdrav andělský konal se v kleče, když zavzněl zvon, který se proto nazýval turecký zvon. V Čechách andělský pozdrav zaveden v r. 1400. Mnohé zvony za tím účelem byly ulity a nazývány »turecký zvon«. Lid klekl at byl kde byl a v kleče modlil se třikrát andělský pozdrav. Jaký to musil býti úchvatný pohled! Jak živá víra, jak vroucí zbožnost.

Způsob té modlitby byl dle různých krajín různý. Někde se modlili pětkrát Otčenáš ku pěti ranám Krista Pána, pak sedmkrát »Andělský pozdrav« na památku sedmi radostí Panny Marie. Původně tato modlitba konávala se po práci. Tu při nešporách

třikrát zavzněl zvon a oznamoval konec řemeslné práce. Oheň se přikryl (hora ignitegii = ignem tegere), práce zastavena, Matce boží vzdán pozdrav. Poněvadž lid tu modlitbu velmi miloval, zavedena též z rána před prací a naposled zavedena v poledne. V Olomouci na synodě v r. 1413 ustanoveno zvoniti v poledne, ale jen jednou za týden a to v pátek na památku hořkého umučení Páně.

Zbožnost věřících konajících tuto modlitbu odměněna odpustky 40 dnů při každé modlitbě a jednou za měsíc plnomocnými odpustky.

I když minulo nebezpečí turecké, i když denní pořádek se změnil, zůstal obyčej zbožný našich předků třikrát zvoniti na klekání a připomínati si lásku boží, která se vtělila, aby nás svou smrtí na kříži vykoupila a spasila a uctívati tu, v níž z Ducha sv. Slovo tělem lidským učiněno jest. Toť krátce původ krásné modlitby. Rovněž krásný jest i její význam.

II.

Význam »Anděl Páně« jest v trojím směru pozoruhodný. První jest význam *věroučinný*. Hlásá nám třikrát nejdůležitější pravdu sv. víry zjevené. Jsoucnost boží poznáváme i pouhým rozumem. Vtělení Páně však zjevením. Toto vtělení se boží jest tak důležité, že sám Pán náš v noci, když přišel Nikodem, pravil mu tu radostnou zvěst, že syna svého dal, aby žádný, kdož v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Tuto pravdu nám připomíná třikrát Anděl Páně: z rána, v poledne a večer.

Připomíná nám »Anděl Páně« ten nejdůležitější děj ze všech dějů. Veliký byl děj »potopa světa«, velikého významu byla »zkáza Jerusalema«, ale nejdůležitější byl děj: že Bůh se vtělil, aby nás vykoupil a spasil. Ten děj nám připomíná »Anděl Páně«. Co důležité jest, to musíme si často připomínati. Třikrát za den hlásá zvon mně i tobě: Bůh tak tebe miloval, že syna svého dal, abys ty v něho věřil, a měl život věčný. Jak totiž to modlitba závěrečná nám praví: »milost svou, prosíme, Pane, rač v mysli naše vlítí . . .«

Vedle toho významu jest druhý: *mravní*, to jest vliv v život náš. Žal. LIV. v. 18 praví: »U večer a ráno, též v poledni vypravovati a oznamovati budu (bída svou) a on vyslyší hlas můj.« Tak my při klekání ustáváme od práce a povznášíme mysl svou vzhůru k Bohu. Ráno, abychom s milostí boží začali, v poledne, abychom v ní vytrvali a v práci nezapomínali na lásku boží, a večer abychom v dobrém setrvali a za vykonané dílo děkovali.

Každý den přináší tolik nebezpečí a práce, že třeba vždy vzpomínky též na věčné pravdy, aby nás v boji zachovali v lásce boží. Do hukotu strojů, vozů, kladiv mísí se s výše věží zvon, aby ti hlásal: »Anděl Páně přinesl Panně Marii poselství, a ona počala z Ducha svatého.« Netoliko pro pozemské věci zrozeni

jsme, ale i pro věčné: slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.

Jak často vyobrazuje se »Anděl Páně« na obrazech, v pís-
ních, v hudbě. V lopotu zemskou se snaší Anděl Páně jak rosa
nebeská. Ráno volá k práci pro Boha, v poledne volá od práce
k Bohu a večer zaznívá:

•byť sebe delší bylo denní namáhání,
konečně přec zavzní večerní klekání«.

Třetí pak význam jest *společenský*. Zvon »Anděl Páně« hlásá
nám věčnost, pomíjelnost vezdejšího, jest jako »sursum corda«,
»vzhůru srdce« k Bohu uprostřed prací. Pro všechny práce nutné,
které konati musíme, nezapomínejme na věčnost svou, že jsme
služebníci boží a že dle vůle boží musíme jednati.

Ten »Anděl Páně« jest jako nebeská zlatá nit ve všedním
životě. Život sebou přináší tolik práce, že by svými starostmi
udusil každé hnutí »vzhůru srdce« našeho. Jako Marty pečlivě
zapomněli bychom si na chvíli usednouti ku nohám Páně. Tu nás
»Anděl Páně« volá k Ježíši: »jednoho jest potřebl«, milovati Boha
z celého srdce svého! Ten krásný zbožný obyčej byl jako zákon
mezi věřícími pokládán, třeba však věděli, že není přikázání církve
sv. ku modlitbě »Anděl Páně«. Nemodlí-li se kdo »Anděl Páně«,
tím pouhým opominutím nehřeší, ale mám za to, že se neuchrání
lehce smrtelného hříchu, kdo neužívá časté vzpomínky na Boha.
Církev sv. doporučí tu modlitbu vše, a odměňuje ji odpustky
při každém zbožném vykonání jí ve stavu milosti boží, ale ne-
zavazuje nás pod hříchem.

Dříve nejen ustali všichni od práce at kladivem, at pérem,
at jehlou a srdce své pozvedli vzhůru a poklekli na kolena. Teď
bohužel není tak, ale může aspoň býti, abys ty v komůrce srdce
svého povznesl srdce vzhůru a Otec tvůj, jenž vidí v skrytě, odplatí
tobě. Nápadnými bychom byli zevnějškem a budili bychom po-
dezření slabých lidí. Vnitřkem srdce svého toliko Bohu se známa
činš. Čiň tak často. Byl to zvyk všech svatých. Sv. Karel Borom.
neopominul i z vozu vystoupiti, aby v kleče se »Anděl Páně«
pomodlil a jiné povzbudil. Sv. Vincenc de P. tak činil na ulici
pařížské. Ty tak čiň aspoň ve svém domově, ve své rodině. Byť
by to nebylo přikázáno pod hříchem, přece nás ten zvyk bude
chrániti před smrtelným hříchem a dávatí sílu ve všedních pracích
našeho života.

Jest v přítomnosti boj o tento »Anděl Páně« i v krajích
křesťanských. Jest hnutí, které chce andělský pozdrav ze školy
odstraniti. Dříve se jím lišili křesťané od Turků, nyní se i kře-
šťané zapomínají nad ním. Kam zvon »Anděl Páně« zaznívá, až
tam sahá vzdělanost křesťanská a rovnost ženy a její úcta.

Země, kde není »pozdravu andělského«, nemá ani vzdělanosti
křesťanské. Ukazují jen na země turecké s jejich pontžením ženy
a rodinného života, a k Indii s jejím »sutey« (vysl. satý), t. j. upa-
lování vdovy zároveň s tělem manžela mrtvého. (Sutey značí

věrná.) Ve 4 letech 1835—1838 v Indii upáleno za živa přes všechny zákony 2610 žen. Tu ďábelskou pověru nelze zákonem vyplíti, tu může přemoci toliko sv. víra Ježíše Krista a pravda jeho. Kam nevnikne blahé poselství Kristova evangelia, tam trvá dále obrovská pověra a klesnutí mravů. I tam kde přestalo to svaté poselství Kristovo zaznívat v srdci, dostaví se zmalátnělost a i zoufalství.

Proto na konec kladu vám na srdce úctu k tomu svatému zvyku v rodinách, aby uprostřed práce všední duch se vznášel častěji, třeba krátce k Bohu a učil tě sloužiti jemu z plna srdce. Povznes často při klekání své srdce vzhůru k Bohu a uč se býti služebníkem božím, aby i na tobě se vyplnilo: tak Bůh miloval svět, že Syna svého dal, aby žádný, kdož v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Amen.

Fr. Vaníček.

Sedmero hlavních hříchů.

Cyklus VIII. postních kázání.

Obžerství.

Hleďte pak, aby srdce vaše nebyla obtížena obžerstvím. Luk. 21, 34.

Sv. Augustin píše: jest trojí život, zvířecí, lidský a andělský. Život zvířecí je čistě zemský, řízený jen na ukojení pudů. Život lidský je uprostřed. Žije-li člověk dle ducha, připodobňuje se andělům; žije-li dle těla, podoben je zvířatům. Sv. Ambrož píše podobně: kdo žije dle svých pudů, je tělo; kdo žije dle přikázání božích, je duch.

Kde tělo vládne, dí sv. Bernard, paní slouží a služka je paní. Šalomoun vyjadřuje tutéž myšlenku slovy: knížata jdou pěšky a sluhové jedou koňmo. Sr. kaz. 10, 7. Ještě názorněji maluje ji P. Avila. Píše: zdálo by se ti bájkou, viděl-li bys, jak kůň, drže opratě, má kočíbo na uzdě a žene ho, kam chce. Kde vládne tělo a duch otročí, jest tomu tak: kůň sedí na kozlíku a kočí zapřažen táhne vůz. Podivínský filosof fecký Diogenes posmíval se takovým lidem drastickým způsobem. Vzal lucernu a rozžehnuv ji, šel s ní v poledne na trh. Co děláš, blázne, ptali se ho Athenští? Hledám lidí, odpověděl mudrc. Ale vždyť jich tu všude plno, smáli se mu. Klam, nic než klam, na to filosof. To nejsou lidé, co tu chodí, to jsou zvířata. Kdyby to byli lidé, žili by jako lidé, nedávajíce se vésti jedině pudy a vášněmi svými.

Sv. Augustinu zdál se takový nepořádek nepochopitelným. Nazval proto člověka, u něhož duch je v podruží těla, kejkřífem, jenž místo po nohou chodí po rukou a vidí svět obráceně; a nehanbí-li se již ani pro svou převrácenost, nazývá jej obludou. Ko-

menský ve své knížce »Labyrint světa a ráj srdce« dává se, chtěje dojti k ráji srdce, vésti bludištěm světa. Na rynku světa vidí lidi, ani mají škrabošky, jeden oslí, druhý lví, třetí liščí, čtvrtý husí a opět jiného zvířete. Každý s ní dovedně všelijak zachází. Komenský chce tím naznačiti, že tito lidé nežíjí po lidsku, ale že dávajíce se vésti vášněmi, podobni jsou různým zvířatům, dle toho, jaký pud v nich převládá. I pohané život neduchovní měli za potupný. Seneka napsal: jsem přfliš velik a k větším věcem zrozen, než abych byl otrokem svého těla.

Písmo sv. vebí zvlášť muže jako obraz boží. Proto jest to tím větší hanbou pro muže, stane-li se otrokem břicha a těla, poněvadž má býti zvlášť podoben Bohu a nikoliv němé tváři. O nich má platiti, co řekl Bůh ke Kainovi: pod tebou má býti žádost (těla), a ty panovati máš nad ní. Sv. Jeroným dí o slovech Písma: byl muž v zemi Hus jménem Job, Job. 1, 1.: to byl v pravdě muž, nebo tělo nepřemohlo jeho duši, nýbrž činil vše na radu rozkazujícího ducha. Takoví mají býti všichni muži.

Však dosti důvodů pro věc samozřejmou. Z hlavních hříchů, které nejvíc zapáchají tělesností, dlužno jmenovati tři: smilstvo, obžerství s opilstvím a lenost. O smilstvu jsme mluvili. Zbývají druhé dvě. Dnes o obžerství chci vykládati láskám vašim.

Pohledme na Spasitele, jenž trpí hladem a žízní. To pyká za hřichy obžerství a opilství. Ó Pane, otevři milostí svou srdce naše, aby v ošklivost si vzala hřích, jenž nás snižuje a místo tobě němé tváři činí podobny.

Pojednání.

Co jest obžerství? Obžerství jest nezřízená žádost pokrmu. Praví se »žádost«, poněvadž zevní nemírnost v jídle není než projev hřišné vnitřní touhy; hřích není v ústech, ale v duši. Je nezřízená, když překročuje meze ušlechtilých mravů, když člověk pravidlo »jíme, abychom udrželi si život«, obrací v zásadu, »žiji, abych jedl a pil«; když se drží přísloví: jísti a pítí je půl života, a za kamny se válejí celý. Máme vlastně jísti jen tolik, mnoho-li k udržení těla, jeho zdraví a sil je zapotřebí. Avšak neběší obžerstvím, kdo časem více a lepších pokrmů si dopřeje. Pán Bůh v dařích časných není k nám skoupý, i můžeme též my si leccého dopřáti, jen když při tom není nezřízenosti. Pravidlem má nám býti slovo sv. Pavla: všecko, cokoli činíte, ať jíte nebo pijete, všecko činite ku slávě boží. 1 Kor. 10, 31.

O obžerství dnes se mnoho nemluví, jakoby toho hřichu ani nebylo. Stále bojuje se toliko proti opilství a alkoholu, jakožto hlíže a zkáze společnosti. Avšak obžerství hubí ji neméně, zvláště třídy zámožné. Vidíme to na stále rostoucím počtu žaludečních nemocí, které více v nezřízenosti pokrmů nežli nápojů mají své přčiny. Z nich je patrné, že ani lidové třídy nejsou této vášně prosty. Nebije tak do očí, poněvadž vede více ke spánku a lenosti a klidu, nežli k zuření, veselosti a pomatenosti, jako opilství. Přejí-li se milostpán nebo milostpaní, vyspí své přesyčení

v lenošce, pomohou si vodami, jež pomáhají trávit, radikálněji pak Karlovými Vary nebo Mariánskými Lázněmi. Rozumí se, že tím není řečeno, jakoby každý, kdo užívá těch a podobných lázní, byl nestřídavým jedlíkem a pod. Římané užívali péra, jímž v hrdle se lechtali. Jakýsi Alexandr, jenž toho opominul a usnul, už se neprobudil; ujedl se k smrti.*)

Jsou lidé, kteří si na tom zakládají, že vedou nádherný stůl. Hostina římských císařů stála někdy přes million korun. Petr Vok z Rožmberka, který žil v druhé polovici XVI. věku, dával na svém třeboňském zámku mimo svou tabuli ještě denně 14 hostin, při nichž po knížecku hostil 192 osoby. Na Rusi v XV. a XVI. století jedlo se mezi bojáry tolik, že pozbývali i smyslu; jedlo se ovšem nádherně. Nyní převládá spíše rafinovanost úpravy nežli mnohost jídla. Péče o zdraví žádá i na bohatcích, aby obžerstvím nehřešili, i nahrazují si nezdravost přírody, která ani je žaludečních nemocí neušetřuje, hledaností a vzácností jídel. Známý český herec si dopřával posnídávku po 50 korunách. Kuchař znamenitého vídeňského millionáře musil objednávat krmě ze všech dílů světa, nebo chtěl své hosty vždy překvapiti, n. p. o vánocích čerstvými třešněmi, nebo masem zvířat, která žijí jen v jižní Americe a p. Vydával jen na kuchyni ročně statisíce.

Vy si řeknete: ale kterak takový luxus labužnický velikých finančníků, bursovníků, velkoobchodníků srovnává se s pokrokem, jež hlásají, demokratismem, k němuž na oko se hlásí, s mravností, která prý vysoko stojí? Souhlasí, odpovídají filosofové svobodomyšlnosti. Ano, pokrok všeobecný vyžaduje pokroku i ve způsobu jídla. Dle toho, jak společnost jí, dlužno prý souditi na její kulturní výši. Nevzdělanci sbírají jahody, jedí prsty, nedovedou nic připravit řádně. Kulturníci v rafinovaně upravené tabuli ukazují svůj důvtip a krasocit. Apoštol by řekl: »Poněvadž Bůh jejich jest břicho.« Dle této filosofie největším kulturníkem by byl Nero s jeho hostinami, jak je popisuje Sienkiewicz v románě *Quo vadis*, a vychytralí labužníci všech věků. Pravda, člověk má vše, co koná, konat dokonale. Tudíž i stůl má vynikati úpravou, vkusem, ušlechtilostí; ale viděti ve skvělosti tabule měřítko pokroku duchového nebo mravního, je politování hodný blud. Spíše svědčí o úpadku. Kde kuchaři, stolníci a číšníci stávají se nejvzácnějšími osobami, tam není pravé osvěty a kultury.

Však vizme podrobněji, kterak nestřídmostí se hřešívá. Svatý Tomáš Akv. uvádí patero způsobů.

*) Austrálští domorodci, takovýchto kulturních prostředků neznajíce, vedou si poněkud příliš populárně. Mají-li co, najedí se tak, že zůstanou ležeti na zemi. Dostaví-li se nebezpečné obtíže, šlapou si navzájem po břicho a tak si ulehčí. Podobají se ve své pohanské nevzdělanosti draku, jemuž Daniel nabázel tolik sladkých šíšek, až polomrtev zůstal ležeti, a na konec pukl. Jednání Austrálců jest ovšem velmi nekulturní, avšak nebýt u nás různých zaživacích kyselin, vod a lázní, ne jeden labužník musil by se dáti rychle masírovati, aby se mu nepřihodila nehoda babylonského bohadra. —

Obžersvím hřešívá křestan, který užívá pokrmů od církve zapovězených, nezachovává újmy, nezachovává slibu, jež učinil Bohu sám nebo vstoupením do spolku střídmosti a p.

Mnohý křestan půst zachovávat nemůže, mnohý pro zvláštní okolnosti není jím vždy vázán, mnohý církevními předpisy vůbec pohrdá. O těch zde nemluvíme. My máme na zřeteli křestany, kteří jimi chtí skutečně býti, ale nedovedou se opanovati. Vymlouvají se ohledy na zdraví, práci, slabou tělesnou soustavu a p. Jsou to liché námitky, nebo půst zdraví a síle těla prospívá. Ve skutečnosti podobají se ženě, která dostala v pátek ráno jaterničku. Tak mile voněla, že jí bylo líto nechati ji do soboty, kdy by byla snad už zkažena. Tu sedí tělo na kozlíku a duše je zapfažena do vozu. Nezachování příkázání o postu jest hříchem neposlušnosti k církvi; avšak příčina k ní bývá, že člověk nedovede dostatečně ovládati svou žádostivost. Tak upadá do poklesku proti střídmosti. Vzpomeňte si, křestané, jak odměnil Bůh Daniele a jeho tři soudruhy, kteří zpěčovali se jísti pokrmy proti zákonu Mojžíšovu. Předvedeni před Nabuchodonosora, krále babylonského, byli plní a sliční, že zalíbili se mu nadměru. A jaké divy učinil Hospodin skrze ně! Myslete na ohnivou pec, do níž byli vrženi, na jámu lví, na modlu Bála. Neřkejte, že nepostiti se je maličernost; právě v maličkostech jeví se věrnost a svědomitost. Neběží ostatně o kousek jídla, ale o to, abychom byli poslušni církve, a dovedli nad svou žádostivostí vládnouti; to není již maličkost.

Druhý způsob obžerství záleží v nemírném jídle. Jednotlivé přesytení stává se smrtelným hříchem, když je takové, že člověk pozbude rozumu, nebo je neschopný k chůzi, práci, slušné rozpravě. Nestřídmost v jídle může se státi trvalou vášní. Ačkoliv jednotlivé přesytení pak není snad těžkým hříchem, jest jím vášeň. Znamenitý český novinář se v pravém smyslu ujedl k smrti přesyčováním se. V dánském museu činívá průvodce, ukazuje podobizny králů, u jednoho z nejslavnějších poznámku: zemřel v čtyřicátém roce věku; ujedl se paštikami a upil silnými víny. Na vojenském hřbitově inšpruckém divil se návštěvník krátkému poměrně věku zemřelých. Doprovázející jej setník mu řekl: »Nedívejte se, mnohý z nich byl asi hrdinou v jídle a pití.« O Alexandru Velikém, který po skvělých činech upadl v rozmařilost, pravil hrdě řecký stoik: »Já větší jsem než on: já vítězím stále nad sebou, čehož Alexandr nedovedl.« Stoikové vynikali pohrdáním všeho tělesného. V Iašpruku v zámku Ambras ukazuje se obraz jedlíka, který snědl deset obědů za sebou, z nichž každý důkladně by nasýtil silného muže. To snad už není ani hřích, to zdá se nemoc, u obyvatelů nebetyčných hor a čerstvého vzduchu poněkud vysvětlitelná.

Třetí způsob obžerství záleží v přes míru hledané úpravě pokrmů, ve vyhledávání krmí zvláště dráždivých a vzácných. Určiti hranici, co je dovoleno, co pokleskem a co smrtelným hříchem, jest nepadno. Věda mravní je vzhledem pokrmů a nápojů

dosti svobodomyšlná. Bohatí lidé mohou si lecčehos dopřáti. Při radostných událostech, kdy srdce blahem překypuje, právem i tělo chce mít na něm podílu vybranou krmí. Ale projí-li někdo samým labužnictvím statek a panství; ukazuje-li takovou touhu po věcech vzácných, že jeho nezřízená tělesnost do očí bije; vyhazuje-li boháč na kuchyni tolik, že mu sotva zbývá na almužny chudým, jak na jeho stav se sluší; mluví-li muž stále jen o jídle, o tom, co kde v každém koutě Prahy mají dobrého; dívá-li se panička závistivě do každé cizí kuchyně hořekujíc, že to neb ono sama ještě nemůže mít: tu zajisté vládne tělo místo ducha, tu mravní úroveň stojí nízko, tu není mnoho křesťanské dokonalosti. Nedávno šla novinami zpráva, jak mnozí poslanci labužnický trávil čas svůj ve sněmovním hostinci. Pak ovšem české politice nemůže se dařiti, nebo mysl a touhy a ideály těchto pánů nejsou ve sněmovně, nýbrž v kuchyni.

Za čtvrté projevuje obžerství, kdo jí příliš často. Jsou tací, kteří obědvají jen jednou, ale banket jich trvá od poledne do půl noci; ti náležejí též do této rubriky. Slavná herečka, které sbírali národní dar, mívala jen u cukráře vždy několik tisíc zlatých dluhů. Jsou lidé, kteří myslí, že každé hnutí po jídle, které se v nich ozve, jsou povinni ihned důkladně ukojiti.

Pátý způsob obžerství jeví se v přílišném affektu při jídle. Někdo jí tak hltavě, s takovou rozkoší, s takovým apetytem, že že se zdá jísti očima, ušima, nosem, celou svou bytostí. Aby se tomuto nezpůsobu předešlo, užíváme při jídle zajímavé četby, mílého rozhovoru.

To jest paterý způsob, kterým lze se proviniti obžerstvím; zpytujeme svědomí své. Smrtného hříchu nenajdeme, ale mnoho nedůstojných slabostí. Jak vznešený jest člověk umrtvený. V mnohých bohatých šlechtických rodinách střídmost a ušlechtilá zdržlivost náleží k dobrému tonu; stojí proto vysoko nad boháči, kteří tělesným přepychem se pyšní. Církev dává nám následující rady: a) Zachovávej věrně přikázání o postu, nedávaje se slabosti přemoci. b) Nikdy nepřekročuj co do množství jídla meze střídmosti, říď se příslovím: když ti nejlépe chutná, přestaň. c) V jakosti pokrmů nevyvyšuj se nad svůj stav, vyhýbaje se krávným přepjaté úpravy. d) Vystříhej se při jídle labužnického pochutnávání si a všeliké mlsnosti. e) Někdy odepři si právě to, co nejvíce ti lahodí. Potom nestaneš se nikdy otrokem obžerství, nýbrž jako dobrý jezdec nad svým koněm budeš vládnouti nad tělesností svou. A toho žádá lidská tvoje důstojnost. Pak nebude srdce tvé obtíženo obžerstvím.

Ve starověku žil prý pohanský národ, Agathyrsové, který si volil za krále vždy nejhubenějšího muže, maje za to, že bude nejpoctivější a nejbystřejší rozumem. Slavný básník Balde T. J napsal k jeho cti báseň, zvanou »chvála hubených«. Výsledek její byl, že založen byl v Mnichově spolek hubených, neboli »suchý řád«. Věc nebyla sice bez komiky, ale vykonala mnoho dobrého. Nejlepší suchý řád je, býti dobrým a opravdovým křesťanem.

Vznešený názor životní, který hlásá křesťanství, nedá nikdy, aby u něho tělo panovalo nad duchem, nebo jeho životní pravidlo je slovo apoštolovo: střízliví buďte.

Kde mizí křesťanství, mizí prostota mravů a ustupuje přechyčkovému furiantství, které čest svou hledá také v nádherném hodování. Tyto kruhy se podobají mladíku, který místo duchem, prací, ideálností snaží se vyniknouti kloboukem, botami, náprsenkou, účesem a šatem. Je tolik bídy na světě, že ten, kdo vládne nadbytkem, má věru tisíce příležitosti, aby ho důstojnějším a záslužnějším způsobem užil. Bohatý generál, který svou nádheru rád stavěl na odív, pozval svého plukovníka do lože a na večeři. Rád, řekl plukovník. Mám toliko ještě návštěvu; nebude však trvat déle pěti minut. Generál šel s ním. Plukovník, předseda chudinské konference, vedl svého hostitele do jednoho z oněch obydlí velkoměstských, kde bída jest stálým domovem. Upracovaná žena modlila se s pěti dětmi u lože zemřelého muže. Hlad díval se na přichozí ze všech koutů. Generál byl pohnut. Plukovník to zpozoroval a řekl: Což abychom peníze za loži a banket tady nechali? To je zas jeden z vašich kousků, zabručel generál, ale obnos ochotně vyplatil. O divadle a hostině nebylo řeči. Strávili večer procházkou a hovorem, jež poskytly jim rozmilou zábavu. Druhý den byl generál mrtev, ranila ho mrtvice. Velkomyslný dar získal mu zajisté u Boha více cti a doporučení, nežli lože a skvělý banket byl by dal mu na zemi. Jest ještě ušlechtilejší způsob, ukazovati svou vznešenost a bohatství, nežli lož, paštikaini a šampaňským.

Byť obžerství pravidelně nebylo těžkým hříchem, jest přece vždy nezřízeností, a každá nezřízenost se trestá. Trestá ji příroda sama a trestá ji Bůh. Bdění, žluč a hryzení má člověk nestřídmy, dí moudrý Sirach (Sir. 31, 23). Kristus napomíná u sv. Lukáše (Luk. 21, 34): Hledte pak, aby snad nebyla srdce vaše obtížena obžerstvím, aby nepřišel na vás ten den náhle, nebo jako osídlo přijde. Hle, dvojitá hrozba! Starý Zákon hrozí trestem těla, nemocí, bezesností, žlučí, hryzením; Nový Zákon nenadálou smrtí.

Které jsou obvyklé následky nestřídmosti pro tělo? Žaludeční nemoci, vředy, nedostatek potřebných šťáv, ztuhnutí srdce, slabost nohou, nával krve do hlavy, ochablost svalů, ospalost, nechut k práci, lenost a stero jiných zel. Za to střídmost dává zdraví a sílu. Jen ten pokrm prospívá, jenž řádně byl zažit; všechno ostatní škodí.

Starověcí zápasníci, středověcí rytíři, moderní sportovníci cvičili a cvičí se ne obžerstvím, ale střídmostí. Buď bez hříchu, a budeš silen a zdrav; většina nemocí pochází z hříchu.

Které jsou následky obžerství pro duši? Nechápatost, nechut k učení, ubývání paměti, zapomětlivost. Víte, kde nejhůře býti učitelem a professorem? Na školách, jež navštěvují dítky rodičů zpustlých nebo dítky rodičů vznešených a bohatých

Duchovní následek obžerství jest, že hyne zbožnost. Co líčí Svat. Čech v básni Petrklíče, jest pravda. Kde obědy se produ-

žují, krátí se hodinky v choru. Zbožnost vyžaduje značnou duševní a tělesnou sílu, které člověk hovičí tělu nemá. S nestřídmostí roste bujnost tělesná, a proto doprovází ji pravidelně chlipnost.

Nestřídmy život ukončuje přečasto náhlá smrt.

Otevřeme ještě sv. Písmo a vizme některé příklady nestřídmosti. Hřích Evy byl sice hřích neposlušnosti a pýchy, ale k němu připojil se potom hned také hřích nezřízené žádosti po zapovězeném ovoci. (Gen. 3, 6.) Tomuto hřichu lze zajisté přičísti mnohá zla tělesná jako trest. Na poušti reptajícím Izraelitům poslal Bůh křepelky. Vrbli se na ně s takovou nemírnou žádostivostí, že zle byli potrestáni. Ještě maso bylo v zubích jejich, dí Písmo (4 Moj. 11, 33), a již prchlivost Hospodinova bila je ranou velikou, tak že nazváno bylo místo ono »hrobové žádosti«. Když udělali si zlaté tele a klaníce se mu jedli a pili, pobito jest 3000 mužů nejen proto, že zavrhli Hospodina, ale že klanění se modle znamenalo také službu tělu a břichu. (Ex. 32, 6 n.) Ve třetí knize královské čteme (3 Kral 13, 24), jak prorok, na jehož přímlovu Bůh uzdravil v okamžiku ruku krále Jeroboama, potrestán byl smrtí, poněvadž proti zákazu Hospodinově přijal pohostinství a jedl chléb; lev udávil jej. V Novém zákoně vidíme Spasitele bolestně trpěti za tento hřích. Od požití beránka lačněl až do umučení. Jeho veliký půst na poušti a celý jeho chudobný život odpykávaly naše nestřídmosti a tělesné žádosti.

A pohlédneme li za hrob, musíme říci, co nám prospěje laubužnictví, uškodí-li duši? Bohatec hodoval na každý den skvostně (Luk. 16, 24), ale potom prosil Abrahama za trochu vody, aby ovlažiti mohl pysky své.

Ne, křesťane, za nízké požitky neprodávejme svou důstojnost lidskou a své blaho věčné! Z hltavé žádostivosti prodal Esau za čočovici prvorozenství své (Gen. 25, 23), ale když přišel k rozumu a viděl, co učinil, bolestí vzkřikl a zaplakal nad sebou. Neprodávejme, nesnižujme synovství boží, tuto nesmírnou přednost svou, pro pocit chvilkové žádostivosti. Panujme mocně nad svými pudy. Zvolna, oslíčku, zvolna, říkával Leonardo a Porto Maritio svému tělu, když chtělo vymknouti se z přísné kázně; počkej, dáme ti uzdu postu. abys nezbujněl. Hleďte, aby pak nebyla obtížena srdce vaše obžerstvím!

* * *

Budme střízliví. Ježíš buď nám vzorem. Syn boží jedl chléb, který mu vydělal Josef a upravovala snoubenka tesařova. Byl zván do rodin bohatých, jako k Lazarovi, na svatby jako do Kány Galilejské. Šel tam, radoval se s radujícími, ale při tom byl vznešeným příkladem prosté, nehledané střídmosti. O jeho ukřižování dí svatý Pavel (Gal. 5, 24), že má nám býti poučením, abychom ukřižovali nezřízené žádosti svého těla. Střídmost učiní nám boj proti nim snadný. V postní praefaci zpívá se při mši svaté, že střídmostí a postem Bůh potlačuje v nás náruživosti, ducha pozvedá, ctnosti daruje a odměny (vitia suprimit, mentem

elevat, virtutes largitur et praemia). Sv. Bernard praví: co na pokrmu vezmeš tělu, dá ti Bůh na pokrmu duše. O slávě Mojžíše a Eliáše při proměnění Páně na hoře Tábor dí, že byla odměnou jich střídmosti a postů. Naše smrtelné tělo v nebi má se jednou stkvíti jasem a býti jako duchovní. Kdo přemáhá tělesnost zde, tím slavnějšího dosáhne zajisté proměnění tam. Naše tělo sežerou červi. Ne, pro ně nechceme hospodařiti, ale pro to tělo své věčné, oslavené, zmrtvýchvstalé

Ano, Ježíši, ty vládni v nás svou milostí na zemi v střídmosti a přemáhání sebe, abychom tím slavněji vládli s tebou jednou v blaženosti věčné. Amen.

Opilství.

Hledte, aby snad srdce vaše nebýla obtížena opilstvím, Luk. 12. 34.

Tertullian, jeden z nejstarších spisovatelů křesťanských na západě, napsal spisek, ve kterém proti bludaři Cajovi hájil svatý křest. Cajus popíral, že by voda byla s to, obmýti duši od velikých hříchů; patrně věci nerozuměl. Tertullian se nespokojil při své důkladnosti a učenosti pouze výkladem, že křest jest svátost od Krista ustanovená, ale předeslal i celé pojednání o výbornosti vody. Chce tím naznačiti, že právě voda jest hodna, aby sloužila za nástroj k obmytí duše na křtu.

Ctihodné je, píše, co je staré. Než co je staršího nad vodu? Když všecko při stvoření světa bylo ještě pusto a nehotovo, měla voda už svůj tvar jako nyní. Ctihodné je, co Bůh posvěcuje. A hle, sv. Písmo dí, že Duch sv. vznášel se nad vodami, vybrav si ji za své sídlo a posvětiv ji tak. Ctihodné je, co má zásluhy. Nuž, voda to byla, jež vydala první živočichy. Ctihodné je, co má důležitý úkol. Nejdůležitější úkol při rozdělování vody od souše měla a v celém hospodářství přírody dosud má: voda.

Mohl bych pokračovati, než od té doby byly o výbornosti vody napsány celé knihovny. Ona zúrodnuje pole, žene stroje, nosí lodi, obmývá vše nečisté. Tisíce jest velikých úkolů, které plní; tisíce má vzácných vlastností. Jen jedna její přednost nemůže si u přemnohých získati dostatečného praktického uznání, vlastnost převzácná a před důležitá, totiž že je k pití. Lidé ji chválí, děkují za ni Bohu, ale nepijí ji. V Praze vznikly stesky na špatnou vodu. Páni se radili o vodovodu, ale místo něho postavili dřívě nový velký pivovar. A to bylo řeč v novinách, že prezident Lincoln při banketu na počest svého zvolení přijíjel vodou, omlouvaje se, že nikdy nic jiného nepil. Nemenší rozruch budilo, když jeho nástupce Harrison odepřel vypíti při podobné příležitosti jedinou sklenku šampaňského. Údivem naplnilo naše čtenáře, že v celém Švýcarsku spolek pijáků vody má 52.000 členů, t. j. že z celého obyvatelstva pije 52.000 lidí vodu, že 32.000 angli-

ckých námořníků nepije alkoholu, že v celé Anglii, kde pítí vody se provádí jako sport, je mezi 40 milliony obyvatelů 5 millionů lidí, kteří ji ještě pijí! Za starých zlatých časů dávalo se v obcích na buben, když hospodský přivezl soudek, aby sousedé o tom věděli a nedali mu zkaziti. Teď stačí v Praze, když ráno sud s vodou k pití projede ulicemi. Musíme-li již vodu pítí, pijeme ji připravenou, nejvíce nahorklou v pivě, zkysanou ve vlně, pálenou v kořalce, otrávenou v likérech, uvařenou v čaji, a když už není zbyteč, aspoň s minerály sloučenou; jen jak ji Pán Bůh stvořil ji nikdo nechce. Krásná učená i populární pojednání o vodě čtou leda studenti, když mají o ní domácí úkol, rozmilé písničky, dýšící láskou, jako pivo, pivo, pivo červené, kořalíčka teta moje a sta jiných zná každý. Znáte zamilovanou písničku o vodě k pití? Já neznám žádné. Za to vím, že nejhorší nemoci, dokonce i mor, odvozují od vody. A přec každá voda je lepší, než jakýkoliv nápoj alkoholický. Beduini Sahary mají přísloví: každá voda je dobrá; špatná voda je jen — žádná voda. Dobré jest pítí, ale nepítí lépe, dí nám pořekadlo.

Než vím, že bych se stal směšným, kdybych horoval pro pítí přirozené vody, nebo předsudky a zvyky jsou silnější, nežli všechny důvody zdravého rozumu. Spokojím se tedy výrokem apoštolským: hleď e, aby srdce vaše nebyla obtížena opilstvím, a budu mluvit o nestřídmosti v pití. Ježíši, který jsi přehrozné muky trpěl, když jsi s kříže volal »žlzním«, Spasiteli náš, který jsi jimi pykal za hříchy nestřídmosti světa, žehnej úvaze naší!

P o j e d n á n í.

Co jest opilství? Opilství jest nezřízená žádost nápojů. Jest stará jako lidstvo. Ve sv. Písmě nejstarší příklad máme o Noe, jenž však z neznalosti opojné síly vína přebíral. Na vykopaných obrazích egyptských a babylonských, které sahají až k počátkům světa, nalézáme výjevy, jak otroci nesou zpitého pána svého domů. V Římě, v době hrozného úpadku mravů za císařů, zutilo opilství i mezi dámami. U nás v době utraktivistické, době velikého mravního úpadku, vypravuje prof. Z. Winter, Aug. Sedláček a j. hrozné věci o opilství českého lidu a o sesurování, jež z něho pošlo. V době reformace v Německu celé rody šlechtické, jež církevními statky se obohatily, vymřely následkem opilství. Janssen je uvádí a líčí život jich. Je to skoro neuvěřitelné. Málo který z těchto zhýralců dostihl stáří 30ti let. Ve sněmovnách naší doby prohlízejí sluhové večer sál, dívajíce se i pod pulty, a sbírají s velkou zručností zástupce národů, kteří ve sněmovní hospodě se zpili a při poslouchání řečí usnuli. A že dnes jsou též dámy, které šampanisují až do němoty, je známo z pověstí, jež tu a tam jdou obecnstvem.

Vedle hrubého opjení je opilství pozvolné, jež záleží v pravidelném pití opojných nápojů v míře, která sice ne hned a náhle, ale časem a poznenáhlu má podobné následky, jako hrubé opi-

jení se. Že takový pravidelný spotřebovatel lihoviny hřeší nestřídmostí, je patrné z toho, že přes míru rudne, je rozveselen nebo rozčilen, že ztrácí bystrost paměti a duševních sil vůbec. Jednotlivé pití u něho není sice leč malým hříchem, ale celý jeho stav stává se časem těžce hříšným. Jednotlivé opití je smrtelným hříchem, když na nějaký čas zbaví člověka užívání rozumu.

Víno od počátku k obveselení stvořeno jest, a ne k opilství, dí sv. Písmo (Sir. 31, 35). Vášeň lidská všechny dary boží obrací ke zlému!

Důkazem zhoubné nestřídmosti v pití jest stupňovaný prodej lihovin. V 16. století byl lih pouze lékem; teprve v polovině 17. století počal se prodávati obecně. Nesvědomití lidé, mezi nimi zvláště národ, který má nejvíce kofalen a vinopalen, zneužívají vášní lidských ku svému zbohatnutí. Tisíce nádherných paláců, které obývají millionáři z orientu, zbudovala kofalka a hanebné počítání na slabosti lidské. Spotřeba lihovin je dnes hrozná u prostých i vznešených. V newyorském asyly pro alkoholiky bylo r. 1868 mezi 2153 osobami 1300 dívek a paní, dcer z bohatých rodin! Ročně se ve Spoj. Státech vypije za více jak 500 mil. dol. lihu; veškerá mzda dělníků tvoří tam obnos asi 700 mil. dol. U nás připadá na jednoho obyvatele 6 a půl litru lihu, neboli 13 litrů kofalky. Stojí-li litr kofalky 40 h, vydá se u nás ročně za kofalku asi 120 mil. korun.

Ve Švýcařích tržít se za lihové nápoje 200 mil., ve Francii propijí dělníci 960 mil. korun, v Anglii jednu třetinu svého výdělku. V Německu připadá na 180 obyvatelů místnost, v níž prodávají se lihové nápoje, u nás na 100, v Belgii na 40 obyvatelů.

Lih je v každém opojném nápoji. I v nejlehčím víně je ho 8 procent, v nejlehčím pivě nejméně 5 procent, v malaga 20 proc., v rumu a koňaku až 70 procent, v kofalce vždy více než 50 proc. Zvláště zhoubné jsou mnohé přísady, které podvodní vyrabitelé do lihových nápojů dávají.

Vizme následky nestřídmosti v pití.

Sv. Jan měl kdysi vidění. Stál na břehu mořském. Z vody vystoupila obluda. Měla sedm hlav a z každé tlamy vycházely strašné kletby proti Bohu a proti všemu svatému, proti nimž počala divokou válku. Polekali bychom se, kdyby takový netvor se před námi zjevil. Než nastojte, obluda ta žije mezi vámi, hejčkáme jí v rodinách, stavíme jí krásné hospody a národní domy, obětujeme jí své těžce vydělané peníze, své síly těla a ducha, své zdraví, svůj národní blahobyť, svou čest, ba i své věčné spasení. Touto obludou je opilství, je pití lihových nápojů. Kdybyste tuto otázku sledovali, tak že byste jako na obraze viděli, kolik lidí a národů lih zkažil, ochudil, do nemocnice uvedl, v hanebných domech umístil, do pekla svrhl, kdybyste viděli tu bídu hroznou, jež uvádí do srdce, do rodin, do společnosti, úžasem byste zavírali oči a křičeli: v pravdě obluda, kterou viděl sv. Jan.

Před několika lety popraven byl v Sasku vrah a lupič Hoch. Zanechal po sobě závět, která, když uveřejněna byla, kolovala

všemi listy. Uvádím z ní: Tážu-li se, co mne učinilo vrahem, nalézám jedinou odpověď: kořalka. Pomalu to začalo. První příklad dal mi vlastní otec, jenž byl pijákem a zmrzl v sněhu. Pomněte otcové, že pijáctvím otravujete i krev svých dětí, jež zplodíte, a duše těch, které vidí váš příklad! Skončiv školu stal jsem se zedníkem a jako moji druzi pil jsem i já. Vydělal jsem zprvu pěkný groš. Leč čím více jsem vydělával, tím více ztrácel jsem ochotu k práci. Zvolna klesal jsem do propasti. Poznal jsem káznici a polepšovnu. Sotva mne pustili, pil jsem zas. Konečně přestal jsem pracovati a žena musila mne živiti; nedala-li, bil jsem ji. Moje děti mi přinášely tento nápoj ráno před školou, v poledne, někdy i večer. Kořalka odňala mi všecku vůli k dobrému a učinila mne zvířetem; jen vůli ke zlému mně nechala. Páchal jsem zločin za zločinem, až zavraždil jsem i svou ženu. Zítra dojdou zaslouženého trestu smrti rukou katovou. Umírám zkroušeně a kajicně, doufaje, že Bůh mi bude milosrdný. Ale než umru, chci ještě napomenouti celý svět. To je má závět, která se obrací hlavně k bývalým společníkům v pijanství: obraťte s této cesty; můj příklad ukazuje vám, kam vede. Rozbijte láhev, dokud vás ďábel v kořalce číhající nezavede tam, kam mne zavedl.

Tak Hoch. Představte si, co viděly děti jeho, co zkusila žena, myslíte na hříchy, které páchal, na stupeň zvířectví, kam klesl, rozmnožte tento příklad do tisíců a millionů, a máte obraz obludy, kterou Ján viděl.

Kniha přísloví dí: Komu běda? Čímu otci běda? Komu svády? Komu jámy? Komu bez příčiny rány? Komu červenost očí? Zdaž ne těm, kteří meškají při víně a snažni jsou u vypíjení číší? Př. 23, 29. Hleďte, aby srdce vaše nebyla obtížena opilstvím!

2. Než vezmeme věc po pořádku. Vizme nejprve neblahé následky časné, potom věčné!

a) Lih ve zcela malé míře zvyšuje úkonnost těla lidského; může tedy starším lidem, u nichž je oslabena, býti užitečný; nikdy dítkám Jest smrtelným hříchem, dí slavný lékař, dávatí dětem víno, pivo, kořalku. Jsou to vzrušující prostředky, jichž děti nepotřebují; jest vůbec zločin učiti, že víno živí. Jiný věhlasný lékař dí, že i malé časté používání lihových nápojů působí u dítek nemoce, zamezuje vzrůst a vývoj. Dítky, praví opět jiný, jež pily i málo víno, stávaly se ospalými, nepozornými, popudlivými, tělesné i duševní práce málo schopnými. Opět jiný lékař toto vše stvrzuje, dokládaje, že charakter takových dítek kloní se k nemravnosti. Tyto vlastnosti dědí dítky také po rodičích pijanech. Biskup, jenž celou diecesi dvacetkrát provisitoval, potvrdil, že dítky v krajinách, v nichž pijí se lihové nápoje, jsou tělesně chabé a duševně opozdilé. Znamenitý filosof berlínský to všecko potvrzuje a dodává ještě, že dítky takové jsou přezralé, rychle vyžilé, drzé, zvědavé, brzy sestárlé. Dítky nepatří ovšem také do hostinců. Hrozný úpadek rodinného života plní dnes hospody, koncerty, divadla, ba i šantány dětmi. Mnozí rodičové chtějí mítí děti chytré a vyspělé, i vodí je

do řečených místností. Kéž by raději vzdělávali v rodinném kruhu jich srdce, sice vyspějí rychle, ale k neštěstí svému.

Opilství uvádí v chudobu jednotlivce i celé kraje. Šedesátiletý muž, který nikdy nebyl, jak se říká, ani podkurážen, propije za 40 let 24 tisíc korun. Co asi proleje hrdlem člověk, který propije denně korunu i dvě? Kdo dobře pije, chce také dobře jísti, a poněvadž lih mu zatemnil úsudek, oslabil vůli a rozmnožil chuť, utrácí i nad svůj stav. O ztrátě času ani nemluví. Nyní si myslíte, že prodělá tak celé město a celý kraj. V Anglii 90 proc. zchudnutí připadá na vinu lihovin. Nezměrná bída haličských dělníků zaviněna je pijanstvím. V Německu bylo podporováno 40.000 chudáků, kteří se jimi stali pijáctvím. V americkém asyly ze 3500 chudých bylo 3340 těch, kteří zchudli pitím. Naše přísloví dí: Kdo s opilci se vodí, brzy bez kabátu chodí. Kdo vínko dusí, brzy nouzi zkusí. Pálenka je válenka. Lepší známost s bláznem, nežli s hospodským. Víno neříká: jdi! ale: sed! Kořalka je zloděj.

Zbohatnou jen majitelé lihových výčepů, kteří své poklady odnesou do velikých měst, aby učinili místo zase chudému židovi.

K tomu dlužno dodati také ztráty z následků. Každé překročení střídmosti buď nechut k práci, časem až k neschopnosti, vede k ospalosti, tělesné slabosti, různým nemocem, tak že práce hyne. Též průmysl hyne, neboť je podmíněn inteligentním a spolehlivým dělnictvem, jakým alkoholičtí nejsou. Druhdy dělníci vydělali méně, a měli ušetřený groš; nyní vydělají mnoho, a nemají nic. Svou spořitelnu mají u hostinského. Několik dní nezaměstnanosti, a nemají do čeho kousnout. Přijde rok neúrody, přijde nemoc nebo jiný mimořádný výdaj, a rolník, úředník, řemeslník musí si vypůjčit. Každý dluh je jako upír. V krajích, kde vládne pijanství, nenáleží ani to vejce, které slepice snese, hospodáři, nýbrž židovi.

Opilství ničí zdraví těla a duše. V jisté legendě se praví, že smrt svolala všechny nemoci a vyslýchala je, jaké která má zásluhy o zkracování lidského života. Vystoupily úbytě, záněty, hořečka, mrtvice a jiné, líčce, jak se jim dařilo. Smrti bylo nápadno, že v některých krajinách měly zvlášť hojně žně, i vytýkala jim, proč jinde nebyly stejně horlivy. Vážena smrti, odpověděly nemoci, jsme všude stejně pilny, ale v řečených krajích měly jsme výbornou pomocnici, kořalku a lihové nápoje.

Člověk, jenž pije pravidelně, byť i v malých dávkách, lihové nápoje, je jako otrávený. Snadno se stane alkoholikem, vždy skoro dostaví se u něho tělesná sešlost, porušená duševní činnost, mravní úpadek, četné choroby a smrt. Tělo a vůle jeho nedovede nahodilým nemocem vzdorovati; hned má zánět plic, každá epidemie se ho chytá, hned jiná choroba.

Alkoholem krev se rozřeďuje a stává se chuda na pevné součástky, čímž člověk schází. Činnost srdce se zvětšuje, čímž vznikají srdeční vady. Kyselina uhličitá se řádně nevydýchá, čímž výměna látek v těle děje se nepravidelně. Zažívání se stěžuje,

čímž vznikají nemoci žaludeční; časté u pijáků jsou též nemoci jaterní. Kožní cévy zkornatí, čímž dostává alkoholik rudou a modrou barvu. Stane-li se to v mozku, následuje náhlá smrt. Přísloví dří: Kdo všem na zdraví připíjí, sám svoje zabíjí. Kdo kašlísky dopívá, věku nedožívá.

Jedna pětina předčasných úmrtí zaviněna je lihem. Bylo pozorováno, že v době cholery skoro každý onemocnělý alkoholik zemřel, a že v krajích, kde řádí lih, řádí také nejhůře každá epidemie.

V Belgii podlehe ročně 15 až 20 tisíc lidí alkoholu; v Anglii 60 tisíc. V pojišťovnách na život při stejném počtu pojištěných zemřá 400 osob, jež pijí lihové nápoje, a jen 300 abstinentů.

Veliký počet úrazů děje se následkem opilosti. Tu spadne někam, tu ho někdo přejede, tu zmrzne, tu ho chytí stroj. Dosti malé opojení lihem má za následek jakousi tupost, nevážnost k životu, nešikovnost; odtud četná poranění.

Je tomu několik let, co vinou opilého strojvůdce celý vlak se vyšinul, při čemž na 50 osob přišlo o život.

Alkoholici páchají často sebevraždu. Bylo vypočítáno, že jedna třetina všech sebevražď na Moravě stala se od alkoholiků.

b) Hrozná jsou následky duševní. Třetina, ba leckde polovina bláznů ztratila užívání rozumu lihem. V Čechách mezi 2350 bláznů bylo 116 alkoholiků. K tomu přičtíme jiné duševní poruchy, které lih způsobuje.

Ve 20 letech zdvojnásobil se prodej lihu a tím bylo o 90 proc. více bláznů, o 52 proc. více sebevražď a o 129 proc. více žebráků. Přísloví dří: Při pití mnohém rozum s Bohem.

Potomstvo opilců je slabé a choré, podléhá snadno úbytím a jiným nemocem tělesným. Zvláště často dostávají choroby mozku a čivů, propadají blbosti a choromyslnosti, mají náklonnost k mravní zvrhlosti a zločinnosti. Padesát procent dítek v polepšovnicích jest z rodin alkoholiků. V ústavě pro pijáky v New-Yorku zdědilo tuto vášeň po rodičích 50 procent ošetřovaných. Znenáhla zvrhne se tělesně a duševně všecko potomstvo a celý kraj zpustne. Nejméně rekrutů, vojenské služby schopných, má Halič, země kofalen. Porážky francouzského vojska r. 1870 připisují bystří pozorovatelé sešlosti a demoralisaci armády, zaviněné přílišným pitím lihovin. Otupění pro čest a lidskost, zeslabení bojovnosti u českého vojska v povstání stavů roku 1618 připisují dějepisci rovněž opilství. Alkoholik žije po 20. roce průměrně jen asi 15, střídmý 44 let; po třicátém roce alkoholik 13, střídmý 36 let. Od 20. do 50. roku umřá alkoholiků čtyřnásob více nežli jiných. Mnozí myslí, že pití dává sílu. Jest to jen okamžité vzplanutí, po němž následuje tím větší ochabnutí. Znamenitý chemik praví, že v malém kousku chleba je více výživné látky, nežli v litru piva. Jiný učenec tvrdí, že ve sklenici utopilo své zdraví a život více lidí, nežli jich pchltily vlny všech moří a řek. Slavný továrník Harmel ve Francii a Brandl nad Mohanem zavedli zvláštní od-

měny nepijícím libovin. Ujalo se. Jich dělníci jsou vesměs zdraví, zámožní, mají zdravé děti, nepřícházejí k úrazu.

Opilství béře čest. Kdo má před opilým úctou? I uličníci se mu vysmívají. Kdo má k němu důvěru, kdo mu něco svěří? Nikdo. Po ulici jde, jakoby byl inženýrem a vyměřoval ulice, nebo jakoby byl tanečním mistrem, jenž vymýšlí nový tanec. Časem dostane vzezření, které dává poznati ihned bratra z mokré čtvrti. Vážený hospodář se opil a místo do domu vlezl do chlívku; do rána byl polomrtev, nebo vepti ho ohryzali. *)

Přísloví praví: děti se štítí ošklivce a Pán Bůh opilce. Opilemu člověku i Pán Bůh se vyhne.

Neměl-li tu pravdu selský synek, jenž po probité noci koně napájel a vida, že když se napili, hlavu zvedli a již pítí nechtěli, řekl si: věru, ta němá tvář je moudřejší, než já; pije jen tolik, mnoholy potřebuje. Kdybych já byl včera stejně jednal, měl bych své peníze a neměl bolení vlasů. I pohané v dobách nezkaženosti mravní opovrhovali opilstvím. Spartané spili otroka, aby svými uerozumnými a směšnými pohyby opilce vzbudil u mládeže jejich ošklivost před opijenci. Co je to za zvíře, ptávali se pak svých dětí.

U Římanů měli zákon, dle něhož ženy nikdy, mužové do 30tého roku nesměli pítí víno.

Cyrus, jsa hostem u krále Astyaga, zdráhal se pítí víno omlouvaje se, že ve víně je jed. Jed? volali hodovníci. Ve víně je síla. Tak mi o tom dejte důkaz, vstaňte a ukažte mi sílu svou, řekl Cyrus. Opojení hodovníci potáčeli se, nemohouce pevně státi na nohou, tak že otroci musili přichvátati a podepřítí je. Nepravil jsem, pravil Cyrus, že víno je jed a nikoliv síla? všichni jste jako otrávení.

Muž je obraz boží, dí sv. Pavel. Je jím člověk podnapilý? Neň, nebo je jako bez rozumu, není schopen jasné myšlenky a když chce něco říci, blábolí jako dítě. Má srdce? Věřu že není schopen lásky, sice by tak surově nejednal se ženou a dětmi. Má svobodnou vůli? Nemá. Tyran alkohol jím vládne. Dítě ho porazí, na rovné ulici upadne. To že je obraz boží? I ďábel by se poděkoval, aby opilec byl jeho podobenkou. Dejme tomu, že jest to katolík, co řeknou nepřátelé církve? Užijí toho, aby víru naši potupili. Jakým právem hanobí on takto svou matku církev, ničí obraz boží, který v něm vypěstovala?

3. Vizme též následky duchovní.

Alkohol ničí často všecken život duchovní v člověku, vede jej na cestu hříchu, ba i zločinu. Alkoholik hřeší proti všem příkázáním božím. Hřeší proti prvnímu, nebo alkoholici jsou pravidelně i nevěrci. Proti druhému, nebo nikdo není tak nakloněn

*) Starosta a poslanec, který pořádal schůzi a se svými voliči přilís se bratříčkoval, cestou domů spadl do příkopu a usnul. Ráno, když pasák hnal vepře na pastvu, očmúchávali ho títo. Poslanec, domnívaje se býti ještě mezi svými přáteli na schůzi, objímal je a libal. Pověstná Circe z Homera vtlačela své návštěvníky ve svině; touto rozmilou dámou jest dnes kofalka.

k proklínání jako on. On necítí den sváteční, nebo buď vospává, nebo sedí v hospodě. On zneuctívá svých rodičů, jež do hrobu přivádí, k nimž je surový, jež i bije; nedávno kolem Mor. Ostravy podnapilý syn žádal na matce peníze. Když mu jich nedala, rozhněval se a vrazil vlastní matce nůž do prsou. Dostal mnoholetý žaláf. Mučedník dábla, řekl by sv. Jeronym. On hřeší proti pátemu »nezabiješ«, nebo ničí zdraví své, a svých budoucích dětí, často vraždí sebe i jiné. Nejvíc poranění a vražd děje se v opilství. Proto jest jich nejvíce v Haliči. V Čechách ze 450 vražd spácháno od opilců přes sto; v Haliči ze 700 vražd na 300. Alkoholik krade, ale především smilní. Všecky hanebné druhy smilstva řadí mezi lidmi, kteří pijí lihové nápoje, ne sice až do hrubého opilství, ale do rozjaření. Víno plodí bujnost. Dějiny vypravují, že r. 1501 sladovníčtí tak se spili a rozbujnili, že v Nozičské ulici vraždili každého napofád.

Krátce nestřídny jest v opojení všeho schopen. Jeho ko-
stem je hospoda, dí sv. Jan Zlatoústý, jeho Bohem sklenice, jeho zbožnými vzdechy nečisté řeči, jeho modlitebními knížkami karty. Kniha přísloví dí a sv. Pavel napomíná: neopíjete se vínem, v němž jest chlipnost (Ef. 5, 18); na věky nevěfm, píše sv. Jeronym, že nestřídny jest čist.

Legenda vypravuje, že se zjevil ďábel muži, jenž ho volal a žádal od něho, chce-li, aby měl hodně peněz, tři věci: buď aby zabil svého otce, nebo aby křivě přisahal, nebo aby si v hojně míře zamiloval víno. K prvé a druhé nabídce nikdy nesvolím, řekl muž, ale třetí přijímám. Ďábel souhlasil. Než nastojte, za několik let byl z něho alkoholik, zabil svého otce, křivě přisahal a ještě mnoho jiných zločinů spáchal. Hleďte, aby srdce vaše nebyla obtížena opilstvím.

Na Pankráci seděl člověk zločinný. Hrozné neštěstí uvedl na sta lidí, ale sám jakoby toho necítil. Byl to vzdělanec, však zdálo se, že ztratil pojem a cit mravnosti a zodpovědnosti. Po dvou letech vazby se změnil. Počal chápati zlý skutek a velmi ho litovati. Jak se to stalo? V kriminále dostával jen vodu, i vystřizlivěl. Nebyl opilcem, snad nikdy se neopil, ale pravidelné požívání silných vín ve světě prosáкло jeho mozek a otupilo jeho mravní úsudek a cit, že tak bluboko klesl.

Missionář zažil při svých lidových missích následující případ, jenž se udál ve velikém městě německém. Pozoroval, že po kázání je sledován podnapilým mužem, sešlým a ošumělým. Jednou ho zastavil pravě: Nedá mi to, musím vám vypravovati svůj život. Před 20 lety byl jsem spořádaným mužem. Měl jsem hodnou ženu a tři dítky. Po několika letech štěstí upadl jsem mezi špatné druhy, počal jsem pít, v karty hrát, pozdě domů přicházeti, ženu sužovati. Žena prosila, zapřisahala; marně. Já na vzdor počal jsem, jsa jako ďablem posedlý, kaziti i své děti, učil je smáti se víře, matce se posmívati, lihové nápoje pít. Žena bránila je jako lvice, ale podlehla. V ten den, kdy nám všecko sebrali, zemřela bolestí a zoufalstvím. Ze mne stal se ničema, kterého jen z putyk vyhazují. A co se stalo z vašich dítek, ptal se

missionář? Tu počal podnapilý plakati, za hlavu se chytati. Hoši v dvacátém roce už kradli, a dcera — tu se odmlčel na okamžik, pak začal v prsa se bít, proklínati, křičeti a pryč utkáti. Brzy na to zemřel sebevraždou. Ó jak smutně to vypadá v rodině, kde otec nebo matka pijí. Otec opilec, dí duchaplný spisovatel, opíjí se slzami ženy a dětí. Týž praví, že desetina všech nesvářů rodinných pochází z pití. Tam lžne se bída tělesná a duchovní, která jde od pokolení do pokolení. Americký učenec vypočítal, že jedna rodina opilců stála stát do čtvrtého jejího pokolení na 3 mill. dolarů, které vydal na stíhání zločinců, kteří z ní vyšli, na vydržování jich v trestnicích, na zaopatření blbců a chorých, jichž degenerovaná rodina měla zvláště v třetím a čtvrtém pokolení hojně, a na podobné věci. Moc lihu je věru moc ďábelská.

Doložil jsem výrokem slavného učenca, že lih nedává síly. Poněkud se musím opravit, dává sílu, ale ke zlému. Kam jde si pro kuráž anarchista, když chce vraždit? K lihu. Kam jde si pro sílu samovrah, než se oběsí? K lihu. Nedávno četli jsme v novinách, jak matka zahodila své dítko v lese. Kde hledala k hroznému činu posilu? V lihu. V alkoholu je síla, ale ďábelská! Chceš býti špatným dítětem, nevěrným manželem, surovým otcem, chceš ztratit vláru a mravní cit, chceš přijíti do žaláře, státi se defraudantem, třebas i vrahem, tak se oddej alkoholu. Chceš-li zůstati zdrav po celý život na těle i na duši, buď střízliv.

Nejosudnější následek lihu bývá náhlá smrt. Bůh rád odpouští naše hříchy, ale alkoholik váže mu ruce, že nemůže. Vrah, smilník, žbář, křivopřisežník, lupič mohou litovati na smrtelné posteli; on ne, nebo pravidelně umírá v opojení, v němž není schopen lítosti, v němž ani biskup nemohl by mu dáti rozhřešení; často umírá náhle. Ty jsi dobrý, dí jakoby k Bohu, ale mně to není nic platné. Každý může umřít s povzdechem »Ježíš, Maria«, opilec nikoliv; ďábel lih mu nedá. *)

Sv. Pavel píše: opilci nebudou vládnouti královstvím nebeským (2 Kor. 6, 10). Běda vám, hrozí prorok Jsaiáš (Js. 5, 11), kteří vstáváte ráno, abyste chodili po opilství a pili až do večera, tak že vínem hoříte. A opět (5, 22): běda vám, kteří mocní jste k pití vína.

* * *

Hleďte, aby srdce vaše nebyla obtížena opilstvím. Buďte opatrní a přísní na sebe. Víno i moudrěho poblázní, dí přísloví. První sklenicí nestává se sice nikdo opilcem, ale nikdo neví, kdo začal, kde skončí. U někoho to jde zvolna, u někoho rychle; jist

*) Snad není bez významu, že opilci vidivají čerta Slovenský missionář vypravuje následující příhodu. Kázal v nabitém kostele. V tom známý opilec počal volati: vidíte ho? Tamhle sedí na okně. Kazatel se zalekl a zastavil. V kostele zavládlo ticho jako v hrobě. Opilec ukazoval zase jinam volaje: teď je tam, je celý černý. Pak se počal pitvorně smáti, však hned na to křičeti, jako by na něj šel. Byla to hrozná scema. Mnozí leknutím omdlěli, jiní přchali, jiní se smáli. Všichni však cítili, že to člověk, jenž z opilství klesl pod zvíse.

před vášní není nikdo. Příležitosti k ní je dost. Přátelé se sejdou nebo loučí, slaví se svátek, je slavnost nějaká. Ten nemůže spát, ten má lítost nebo zármutek, tomu je zima; co den je příležitost k nestřídmosti. Třeba být na pozoru a to zvláště tomu, kdo snad po otci zdědil k pití náklonnost. Pořádek a disciplína jsou nejlepšími prostředky k zachování střídmosti.

Kdo už lihovinám přivykl, musí sebrati všecku energii k rozhodnému kroku. Karel XII. urazil jednou v opojení těžce svou matku. Dal si přinést sklenici vína, přistoupil k matce a řekl: Matko, odpusť. Hleď, to je poslední, kterou k ústům kladu. A slovo vyplnil. Stálo ho někdy nadlidské namáhání, ale dostal mu. Muž z lidu, který poznal, že zahubí sebe a rodinu pitím, umínil si, že ho zanechá. Právě přišel ze žaláře, kde si pro zlý čin v opilství spáchaný poseděl, domů: Ženo, řekl, přines láhev kofalky. Žena dala se do pláče pravíc: Pro Boha, muži, už zas začínáš? Jen ji přines. Žena vědouc, že odpor by nepomohl a její život snad i ohrozil, přinesla láhev. Muž nalil z ní sklenku, vypil ji, láhev zazátkoval a pravil: To byla poslední kapka, kterou jsem vypil. I uhodil lahví o zem. Ale láhev zůstala celá. Muž se zalekl. Ale hned se vzpamatovav vzal sekeru a jednou ranou láhev rozbil. Slova dodržel. Mír a štěstí vrátil se opět rodině.

Jaké zdraví, jakou veselou a čilou mysl, jaké radostné stáří má člověk střízlivý! Radost podívat se na takového mladistvého starce. Když přijímal francouzský praesident novoroční blahopřání profesorů, budila pozornost čilost 95letého starce mezi nimi. Jak jste si zachoval takové zdraví těla a duše? ptal se praesident. Střídmostí, zněla odpověď; nikdy jsem neokusil opojných nápojů. Však více váží čistá, světlu božímu přístupná duše. Nestřídmost vede ke všem hříchům, střídmost podporuje všechny ctnosti. Radujme se, popřejme si, ale dle zákona božího. Tak radosti také nejvíce užijeme a ji nejhluběji proctíme. Ježíš, Maria a Josef buďte nám vzorem. Komu jsou vzorem, tomu jsou i ochráncem. Budou jím i nám, abychom dobře žili a blaženě umřeli. Amen.

Hněv.

Nebuď kvapný k rozhněvání, nebo hněv odpočívá v lůnu blázna. Kaz. 7, 10.

Pokolení ženskému přičítáme mírnost a trpělivost. V nich spočívá také jeho síla. Tím odpornější je však také žena hněvivá. Písmo sv. dí, že lépe jest žít se lvem, nežli se ženou zlostnou. Přís. 21, 19. Jest podivuhodné, jaké obtíže často žena klidně překoná a jakých obětí jest schopna.

Muž je jiný. Rozhodnost, úsečnost a prudkost jsou jeho charakteristické rysy. Už na chlapcích je můžeme pozorovati. Co na venek ve světě je velikého, vykonala hlavně energie mužská. Však

také krvavé války vedli oni. Jako mírnost ženy snadno upadá v slabost, tak síla muže stává se tvrdostí, hněvem, mstou.

Mluvíme o hněvu. Je hněv síla? Napnutím svalů a energie jest; mnohý hnán hněvem, leccos vykonal, čeho by jinak sotva dovedl; přece však dlužno říci, že spíše je slabostí. Je to oheň, kterým sláma chytla. Uherský Slovák se má za hrdinu, když ve hněvu opaskem nabije ženě, ale před židem pokorně ohýbá hřbet. Pamatuji se dobře na státoprávní naše rozhořčení za Grégra a Herolda. Ach, co tu bylo řečí hněvem planoucích, co dupnutí na krále. Co je z toho dnes? Ochablost a slabost. Pánové, kteří bouřili lid, do prsou hrdě se bijíce, při důležitých hlasováních nebyli ani ve Vídni, nerci-li aby tam obětavě pracovali. Hněv není síla, hněv jest slabost, nebo zakaluje jasný úsudek a má za následek ochabnutí vůle. Síla je ve vytrvalosti a důslednosti. Zlostný člověk nebývá ani vytrvalý ani důsledný.

Malý hrnek nejdříve překypí, dříve přisloví. Nebc: Kdo hněv svůj podmaňuje, statečnost ukazuje.

Nám nejvyšším vzorem a učitelem jest Spasitel. Pán Ježíš tichou mírností veliké věci vykonal, svět vykoupil, smrt a ďábla přemohl. Pomlouvali ho, tupili, bičovali, trním korunovali, poličkovali, na kříž přibíli, a Kristus zůstal klidný. Kdyby se byl dal uchvátiti hněvem a ztrestal na místě své katany, neměli bychom jeho drahé pro nás smrti vykupitelské. Podlehl na pohled zlobě, ale nikdy nebyl tak veliký a vznešený, jako když s kříže volal své: Otče, odpusť jim, neboť nevědí co činí. Učte se ode mne, poučuje nás, nebo já jsem tichý a pokorný srdcem. Pokorná důslednost a pevná disciplinovanost, toť síla, nikoliv prudký nával hněvu. Ony vykonají veliké věci, tato spíše je rozboří. Nebuď kvapný k rozhněvání, nebo hněv odpočívá v línu blázna, t. j. nerozumný člověk dává se uchvacovati hněvem.

I Spasitel někdy se hněval, na př. když vybáňel kupce z chrámu, nebo když káral farisee. Však jeho hněv nebylo uchvácení, vzplanutí, bouření, jež rozum zakalují a činí, že člověk není sebe mocen. Jeho hněv byl mírný, spravedlivý, byl pod vládou rozumu, neměl tudíž nic nezřízeného na sobě, byl citem zdůrazněná myšlenka, zásada, nauka.

Nám mluvíti jest o hněvu jako o šestém hlavním hříchu, o hněvu nezřízeném, nerozumném, nespravedlivém, hříšném. Ó křesťané, slyšte pozorně a uvažujte slova Písma sv., jež před tímto hněvem varují, nebo mnoho, neskonale mnoho zlého působí zlost. Pane náš, Místě dobrý a tichý, žehnej nám, abychom poznali, jak dobré jest následovati tebe v mírnosti.

P o j e d n á n í.

1. Co jest hněv? Sv. Tomáš Akv. odpovídá 2, 2 q. 15; 1, 2 q. 48: jest nezřízená žádost msty za urážku; nebo též: jest nezřízené vzplanutí srdce, děje-li se nám něco proti vůli. Hněv jest

tudíž něco tělesného, affekt, jenž sídlo své má v těle. Rozhněvaný člověk je nakloněn k prudkým pohybům. To pochází prý odtud, že mnoho krve vtéká do kožních cev, přeplňujíc je, tak že svaly bezděky se vzpružují a pohybují. Hněv mají také zvířata, důkaz to, že jest něco tělesného, co hmotnou příčinou bylo vzbuzeno. U člověka nechť vůle, odporem nebo jinak vzbuzená, rozlévá se někdy také do těla a rozčiluje je. Tu pramen zlosti jest duchový, než hněvem jmenujeme právě nezřízené vzplanutí srdce, tedy tělesný affekt. Hněv můžeme také sami zúmýslně v sobě vyvolati; lid říká: vemluvil se do hněvu.

Filosofové prou se už po více jak dva tisíce let, je-li dovo- leno míti vášně neboli tělesné afekty čili nic. Řečtí pohanští filo- sofové, zvaní stoikové, říkali: mudrc má býti prost všelikého affektu, pohnutí. Ani neštěstí, ani bol, ani cokoliv jiného nemá ho vyrušiti z ledového, lhostejného klidu. Podobně v novější době učil Kant. Dle něho na př. i soustrast s trpícím jest slabost člo- věka nedůstojná. Jiní filosofové zase, mezi nimi ti nejmodernější, učí: právě vášně, silný affekt jest to pravé a dobré, nebo z ní pochází vše, co jest veliké. Hle moudrost světa, která i s nepa- trnou otázkou neví si rady, zavírá-li oči před učením církve. Slavný Aristoteles učil, že všechny afekty neboli vášně nejsou zlé. Poukazuje na Homera, kde rek Hektor praví k plačící své choti Andromache, když se s ní loučí jda do boje na smrt: Ženo, poruč svým slzám. Sv. církve učení Aristotelovo přijala a zdoko- nalila. Mnohé afekty jsou krásné. Ježíš plačící nad městem, Ježíš dítky žehnající, Ježíš soustrastí nad lidem pohnutý, aj jaký to obraz vznešený! To není nepřirozenost stoika, to jest v pravdě lidské. Ale tyto afekty musí býti a zůstati pod vládou moudrého rozumu. Přílišný bol jest zrovna tak slabostí jako necitelnost. I rozhněvaný Ježíš jest zjev vznešeně krásný, poněvadž jest to hněv spravedlivý, nemající v sobě nic nezřízeného.

Hněv, o němž tuto mluvíme, jest vždy ošklivý, nebo je nezřízené vzplanutí srdce, buď že je nemírné nebo neoprávněné. Galenus vypravuje, že viděl mladého člověka, jak ve spěchu snažil se otevřítí klíčem dveře. Spěch jeho zavinil, že klíč pře- kroutil a nemohl otevřítí. Vzplanul proto hněvem tak, že do klíče kousal, pěstěmi a nohama do dveří tloukl, křel jako zuřivý, ve tváři rudl a očima divě svítil. Pohled na mladíka vzbudil v něm takovou ošklivost před hněvem, že od té doby nikdy nedal se strhnouti k zlosti. Hle, nerozumné a tudíž i nezřízené vzplanutí srdce. Nebuď kvapný k rozhněvání, neboť hněv odpočívá v lůně blázna. Tak jedná také pes, jenž jsa holí bit, nejde na toho, kdo jej bije, ale kouše do hole. Král Václav I., jsa náruživě oddán honbě, vrazil v lesích křivoklátských okem do ostré sněti, že přišel o oko. Královští lékaři nebyli již s to, aby mu oko zachrá- nili. Oslepl na ně a zván byl od té doby Václav Jednooký. Král rozněval se na své lékaře tak, že odňal jim čtyři vesnice, z nichžto měli své důchody. Hle, příklad hněvu neoprávněného a nespra- vedlivého.

Poslední příčina nezřízeného hněvu jest pýcha, jež nechce snést žádného odporu. Hněvivost vypěstuje se, když místo abychom jednotlivá vzplanutí potlačovali, jimi se uchvacovati dáváme. Častým opakováním takovýchto vzplanutí dostane tělo dispozici k hněvivosti, a vášeň je tu. Dáváme jiným vinu, že nás k hněvu popouzejí; popudlivá matka vymlouvá se na děti, zlostný pán na dělníky. Jsou snad popudem, příležitostí k propuknutí hněvu, ale vlastní příčina hněvivosti jest vášeň, která v srdci vězí; jiní lidé zůstali by klidni. Dovolte, abych na důkaz uvedl příklad, byť i trochu drastický. Hněvivá žena dávala vždy vinu muži svému, že ji ponouká, a nikdy sobě. Libovala si jednou, když odešel, řkouc, teď budu mít aspoň pokoj. Chtíc si něco uvařiti, vzala hrnec a šla pro vodu. Nebyl umytý, což ji hned trochu vzrušilo. V pumpě nebylo hned vody, tak že jí bylo dosti dlouho pumpovati. Činila to už v rozčilení. Jdouc domů, zakopla přes práh, hrnec se rozbil. Nyní začala zuřit. Kdo ji popudil k hněvu? Jedině její vášeň, její od zlosti neumrtvená povaha.

2. Z hněvu pochází trojí druh hříchů: myšlenky, slova a skutky; průvodkyní hněvu je netrpělivost.

Vizme myšlenky. Člověk rozhněvaný je jako kotel plyny a parou mocně naplněný; jen vybuchnouti. Hoří nenávistí, touhou po pomstě, přeje v duchu vše zlé, raduje se někdy, když osobu, proti které má hněv, potká neštěstí. Obyčejný hněv v tomto případě pomíjí; jen hněv spojený se zlobou se raduje. Někdy hněv vystupuje až proti Bohu. Rolník posekal obilí, ale tu zatáhlo se nebe a po čtyři neděle neustalo pršet. Zlostný muž sedával u okna, jsa na pohled klidný, ale duše jeho bouřila rouháním i proti Bohu. Může-li si zlostník svůj hněv na někom vyliť, ulehčí se mu sice, ale hned také následuje trest, ochablost, mrzutost, lítost. Přirozený to následek překrvených a přepnutých cev mozku a srdce.

Podobné hříchy pocházejí také z pýchy a závisti, ale je mezi nimi přece rozdíl. Člověk rozhněvaný nemyslí to ve skutečnosti tak zle, hříchy tedy, které z hněvu pocházejí, nemají takové vnitřní zloby jako hříchy z pýchy a závisti. Zlostník jedná více z podrážděnosti nad překážkami; pýcha a závist nemůže viděti cizího štěstí, ctnosti, velikosti. Však přecasto pýcha, závist a hněv jsou spojeny. Anglická královna Alžběta užírala se hněvem proti Marii Stuartce. V zkaženém srdci jejím lily se po léta černé plány msty proti sokyni, která byla řádnou královnou, sličná, ducha spanilého, z čistého královského lože, čehož všeho Alžběta neměla. Tento hněv Alžběty nebyl by nikdy odvážil se hanebně vraždy, maskou farisejské ctnosti přikryté, kdyby k němu nedružila se pýcha a závist zkažené ženy. Jsou lidé, kteří mstivou podrážděnost nosí v srdci dlouhá léta a jdou s ní snad i do hrobu.

Zlostné myšlenky, vlastně představy, propukají v zlostná slova. Není řeči tak chudé na světě, aby neměla sta a sta náděvek. Nerosty, byliny, zvířata, ptáci, věci svaté, vše slouží zlostníkům k vylití zlosti. Jak bohatá jest řeč hněvu! Má zvláštní

hanlivá slova pro mladé a staré, muže a ženy, vdané a svobodné, laiky a kněze. Viděti a slyšeti rozlíceného Uhra, když ve hněvu proklná Boha, Krista, Pannu Marii, rodiče, vše — až mráz jde člověku po zádech. Uherský král Matyáš pro několik fiků, že nezdály se mu dosti čisté a chutné, tak se dopálil, že řval jako lev a že ho na konec ranila mrtvice. Veliká část soudů vede se pro slova bezděky ve hněvu vyslovená. Hněvivý člověk bývá loutkou chytráků. Naše politika je dnes tak ubohá také proto, že ji nevedeme rozumem, ale planým hněvem, jehož se nikdo nebojí. Od Slováka kupoval cikán koně, ale dával mu tak malou cenu, že ho Slovák se smíchem odbyl. Chytrý cikán navedl jiného cikána, aby rolníku koně haněl a se mu smál, že ho do smrti neprodá. A já ti ukážu, že ho prodám, ty cikánče, řekl dopálený Slovák. A prodal ho prvnímu cikánu za nabízenou cenu. Lid říká: pes štěká, tedy nekouše. Nebo: hněvivý pes přijde vlku pod zub. Hněvivý člověk je třtina a na konec vždy prohraje.

Třetím hříchem jsou skutky z hněvu. Sem patří všechny hříchy proti pátému přikázání. Z hněvu bijí se chlapi, duelují se vzdělanci, pomlouvají se ženy. V hněvu mrskali římsí páni své otrocky, paní bodaly své otrokyně jehlicemi, z hněvu bijí nerozumně rodiče své děti, vztahuje syn na otce ruku svou, zapaluje čeledín dům svého pána, vojín plení. Projděme žaláře a ptejme se vrahů: proč jsi vraždil? Pravidelně odpoví: byl jsem uchvácen hněvem. Všecky činy msty diktuje hněv. On píše také potupné články do novin a ničí čest protivníkovu. Když Sigmund byl od Žižky poražen a utíkal z Kutné Hory, měl takový vztek, že dal podezřelé horníky k vozům přivázati a město při odchodu zapáliti. Když v Anglii byly proti katolíkům dány hrozné zákony, které zemi zaplavily krví, mstil se potrestaný a vyobcovaný od církve kněz na ní tím, že dělal zvěda, že kněze, kteří sloužili mši svatou, a laiky, kteří byli jí přítomni, za bohatou odměnu protestantské vládě udával.

Co dobrého kdy pošlo ze skutku z hněvu? Nic. Václava IV. hledí naši dějepisci obmýti z různých nařčení. Pravda jest, že pro Čechy učinil mnoho dobrého. Obmezil zrádnou vyzývavost německé radnice pražské, dal Čechům na universitě tři hlasy, kdežto dřív měli jen jeden, dosazoval na ni české mistry. Avšak požeňbání nepřinesl národu žádný jeho skutek, neb hněv je všechny zkazil. Strašnou hněvivostí zapudil od sebe dobré rádce, nepřátelil si mocné pány, dopustil ze četných nespravedlností na př. na Janu z Jenštejna, Nepomuckém, Puchníkovi, Bohuslavu z Kornova, jemuž za otevřené slovo žezlem rozbil hlavu, provedl mnoho převrácenosti, tak že na konec korunu říšskou mu vzali, husitská revoluce v lidu se zmožila a on sám hněvem nalezl smrt.

Stálou průvodkyní hněvu je netrpělivost. Těžko žíti s netrpělivcem; největší obtíž jest sám sobě. Ten mu dlouho mluví, ten příliš zvolna běží, každý má stále nějakou chybu, která ho rozčiluje. Netrpělivý zvyšuje bláznovství své, dí Písmo. (Přís. 14, 29.)

Křestané, rozpomeňme se na život svůj, nežrudla-li také někdy naše tvář nezřízeným hněvem, nechovala-li duše mstivé myšlenky, nemluvila-li ústa zlostná slova, zdali jsme se nepřenáhlili ve svých skutcích. Za trest obrát, praví korunovaný pěvec (Žalm. 4, 5), hněv svůj proti sobě.

3. Abychom rozhodně bojovali proti neblahé vášni hněvu, uvažme ještě zvlášť její následky.

Svatí otcové vysoko cenili klidnou rovnodušnost, jež nedá hněvem se uchvátiti. Jeden z hlavních důvodů, jež uvádějí, zní: Hněv porušuje podobnost tvou s Bohem (Řeh. mor. 30). Bůh jest věčně klidný. Velikost jeho je tak nesmírná, že nemůže ji nic vyrušiti z klidu. Viz moře, jak veliké a vznešené je v klidu. Jsa pánem nad affekty svými, jsi jako to moře, jsi více, jsi podoben Bohu. Větší byl David, pší opět, když zůstal kliden, an Semei ho tupil, nežli když zabil Goliáše. Větší byl Kristus, když snášel potupu, nežli když s lodičky poroučel větrům a vlnám. Věčně neklidný je ďábel a hříšník. Hněv je slabost, klid velikost a síla.

Hněv znepokojuje nitro. Nesmírný je počet hříchů, k nimž vede. Ze srdce zapuzuje nábožnost a útěchu, která z ní plyne. Člověk zlostný podoben jest ďáblem posedlým, jimiž zlý duch zmítal. Duch sv. bydlí jen v srdcích tichých. Kdykoliv jsme se zlobili, špatně jsme se modlili.

Hněvivost škodí zdraví. Stálý nával krve do mozku a do cev přivádí různé nemoci, ba i smrt. Turecký sultán umřel hněvem, že malá tvrz, kterou hájil Zriny, ho tak dlouho zdržovala a tolik vojnů stála.

Hněvivost všude budí hádky a nesvár. Muž hněvivý vzbuzuje sváry. dí Písmo (Přís. 15, 18). Přísloví dí: Jeden zlostný člověk nakazí hněvem deset mírných. Běda rodině, v níž muž nebo žena oddáni jsou zlosti. Na Slovensku o ní říkají, že tam ďábel sedí na stole a na housle hraje. Nejvíce trestání budou na dětech, nebo jich dívky stanou se hrubými, neposlušnými, svěhlavými. Bič plete na sebe učitel, který ve škole dává se uchvacovati hněvem; pán odcizuje si srdce poddaných, rodiče ztrácejí důvěru a oddanost dítek, bratr a sestra sobě se odcizí, přátelé stanou se nepřáteli. Věru, hněv odpočívá v lůnu blázna!

Hněv plodí svěhlavost. Kdybys byl klidný, ochotně bys uznal pravdu, ale že jsi zlostný, trváš na svém třebaš i proti lepšímu přesvědčení. Přísloví dí: svěhlavý jest vada slabého rozumu. Svěhlavá ovce vlku kořist. Co nerozumnosti učinili lidé ze svěhlavosti, kterou zlost v nich zbudila! Faraó svěhlavostí zavinil 10 těžkých ran, jež přišly na jeho říši, a pro svěhlavost s celým vojskem svým zahynul v Rudém moři.

Hněv jest touha po pomstě. Mnohý zlostník skutečně se mstí. Běda mu, nebo Hospodin praví, má jest pomsta. Uchvácení zlostí mstili se Kain a Lamech. Sedminásobná pomsta bude dána pro Kaina, dí Písmo (Gen. 4, 24), pro Lamecha sedmdesát sedmi-

násobná, t. j. veliká. Nám na výstrahu před mstivostí zakusili trest větší nežli smrt. Hledej právo své, ale nikoliv mstu.

Otevřme též sv. Písmo. Ježíš mírný, jehož slova nebyla než láska, přísně kárá hněv. V památném kázání na hoře, ve kterém vykládal své učení lásky, tehdáž, když učil lásce k nepřátelům volaje: slyšeli jste, že řečeno jest starým, oko za oko, zub za zub, ale já pravím vám, . . udeř-li tě kdo v pravé líce, nastav mu i levé; tehdáž vyřkl slovo (Mat. 5, 21): Slyšeli jste, že řečeno jest starým, nezabiješ; pakli by kdo zabil, hoden bude soudu. Ale já pravím vám, že každý, kdo se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu. Kdo by pak řekl bratru svému rácha, t. j. ničemníku, hoden bude rady, t. j. vyššího soudu. A kdožby řekl blázne, t. j. bezbožníku, hoden bude pekelného ohně. A dále přikazoval, smíř se, než položíš daru svého na oltář. Přísné slovo!

Jinde dří sv. Písmo, že zlostníci nebudou vládnouti královstvím nebeským. Nebudou ve věčném blaženém klidu, nýbrž hněv ohně bude jimi vládnouti. Jedna z hlavních příčin, proč peklo je hrozné, jest, že hněv a pomsta rozdírání srdce zavrženců. Ó jen otevřte sluch svůj, když hněv vás chytá, a slyšte ty kletby, tu zuřivost, ten hněv, jež z pekla se ozývají, abyste poznali pravdu slov Ducha sv.: nebuď kvapný k rozhněvání, nebo hněv odpočívá v lůně blázna.

Poručme hněvu svému. Generál Suvorov napomínal často důstojníky, aby proti vojínům nedávali se uchvátiti hněvem. Ale jednou sám pro malý přestupek rozhněval se tak, že vyňal bičků a již chtěl vojína sešlehati. Tu pravil k němu velící generál: Vrchní generál Suvorov nařídil, že ve hněvu se máme přemáhati. Suvorov ihned schoval bičků pravě: když to generál nařídil, třeba poslechnouti. U nás generálem je přece duch a ne tělo. Poroučejme tedy duchem tělu a přísnou kázní vymáhejme od něho poslušnost.

* * *

Chraňme se hněvu! Kdysi zničil požár půl města. Co bylo příčinou neštěstí? Pouhá jiskra, jež padla do slámy. Ty jiskry hněvu, ta první hnutí jeho třeba hasiti. Prosme Boha za mírnost. Ježší tichý a pokorný srdcem, učiň srdce naše podle srdce svého! Zpytujme o tomto předmětu večer své svědomí, ráno učiňme dobré předsevzetí a přes den na ně dbejme. Tak dospějme k mírnosti. Sv. František Sal. byl prudké povahy a cvikem stal se z něho svatý s přídomek líbezný. Nikdy jsem nelitoval, řekl muž světa zkušený, když jsem přemohl hněv; jeho výbuchu skoro vždy. Bl. Hofbauer prosil za almužnu boháče. Muž ten nenáviděl kněze. Zlostí uchvácen naplil mu do obličej. Světec utfel si klidně tvář a řekl: to bylo pro mne, nyní dejte něco pro mé chudé. Tato mírnost zlostníka úplně obrátila. Ó vzácna jest ctnost mírnosti. Blahoslavení tichého srdce, nebo oni zemí vládnouti budou (Mat. 5, 4). V trpělivosti své vládnouti budete dušemi svými (Luk. 21, 19). Vláda nad sebou jest nejvyšší moc královská. Činí nás jiným milé a dává nám vládu nad srdci lidskými.

Proč jsi tak mocný, Ježíši? Proč ty, Maria, vládneš světu? Vaše neskonalá mírnost je velmocí. Synu, dí Písmo, v tichosti konej skutky své a nad slávu lidskou milován budeš (Sir. 3, 19). A opět: Lepší jest trpělivý muž než silný, a kdo panuje nad myslí svou, lepší než ten, kterýž dobývá měst (Přisl. 6, 32). Bez hněvu zvedej ruce k nebi, píše sv. Pavel k Timotheovi (1. Tim. 2, 8) a jinde: slunce nezapadej nad hněvem tvým.

Mírnost nejmilejšími učiní nás tobě, Ježíši, který jsi nezlořečil, když ti zlořečili, který jsi trpěl a nehrozil (1. Per. 2, 23). Nevíte, čího jste ducha (Luk. 9, 55), káral jsi učedníky, když oheň svolávali na nevděčné Samaritány. A tobě chceme se líbiti, neboť co nám svět, když tvou lásku máme, co všechno, i život, když s tebou věčně kralovati budeme? Pomáhej nám, ať naše srdce se Srdcem tvým se pojí, myslí jako ono, cítí jako ono, jedná jako ono a jednou blaženo jest jako ono. Amen.

Lenost.

»Zlořečený, který činí dílo Hospodinovo lživě.«
Jer. 48, 10.

»Práci čest!« zplívá se v krásné písni křesťanských dělníků. Práce věru zasluhuje chvály a cti. Vše, co je velikého na světě, je plodem práce. Naše velikolepé chrámy, silnice, mosty, sibiřská dráha světy spojující, suezský kanál, moře sblížující, egyptské pyramidy, římské kolosseum, všechno je vítězstvím rozumné práce. Uhlí, jímž topíme, látky, jimiž se odíváme, kovy, jimiž se zdobíme, všechno pokrok a blahobyť, vše je výsledkem práce. Před nedávnem podívovali jsme se na výstavě pražské tomu, co průmysl a píle dovedou; byl to plod práce.

Od té doby, kdy Spasitel, Syn boží, vládnul do třiceti let pilou, hoblíkem a dlátem, práci vrácena čest a zásluha. Jako Pán Ježíš každým hřebem, jež zatloukal, konal dílo vykupitelské, podobně jako když kázal, zázraky činil a trpěl; tak i naše práce, konáme-li ji v duchu křesťanském, je bohumilá a osvojuje nám zásluhu z vykoupení Kristova. V tom záleží nejvyšší důstojnost práce, jelikož má cenu jako modlitba nebo jiný dobrý skutek. Křesťan nepracuje jen za trochu zisku. Ó to by byla malá odměna, a politování hodný byl by, kdo by si svou práci výše necenil! Křesťanská práce je mravně dobrý skutek a záslužný pro nebe, kde se platí stonásobnou odměnou věčnou. Křesťan, jenž Bohu svou práci obětuje a vykonává ji jakoby pro něj, koná ji proto svědomitě, nebo zlořečený, který koná dílo Hospodinovo lživě, t. j. který by pracoval před Bohem vševědoucím ledabyle, nesvědomitě, podvodně.

Prací kál se za nás Spasitel. I naše práce jest pokáním, jež obmývá hříchy. Spasitel požehnal práci, a proto práce není už kletbou otroků, ale přináší, koná-li se dle jeho vzoru, radost, požehnaní, blahobyť, chrání hříchu, zpřijemňuje život.

Kdysi vyřčena klatba: »V potu tváře budeš jísti chléb svůj.« Následky hřichu, který byl příčinou této klatby, nezmizely, ale dobrotu boží učinila z nich pramen převzácných dober, všeho toho, co krásného práce má v zápětí. Než obtíže z ní sňaty nejsou. Ještě perlí se pot na čele dělníkově, ještě ruce jeho mají mozoly, ještě učenec trpí bolestí hlavy a mnohými nemocemi. Ani stroje, ani jakýkoli pokrok neodstraní pot se světa.

Pro hřích dědičný a jeho následky jest vedle světa, který obtíže práce mužně přemáhá, věda, že každým úderem kladiva a škrtnutím péra slouží Bohu, sobě, bližnímu, svět nepracující, lenivý a zahálčivý, nebo svět, pracující jako kuň pouze za trochu časného zisku. O nich všech platí slovo Hospodinovo: »Zlořečený, který koná dílo boží lstivě.« Zakoušejí klatbu práce, ale požeňání její jim uchází. A byť byli na zemi bohatí, bez práce pro nebe nezbohatnou. »Modli se a pracuj,« dí věčná pravda.

O lenosti, sedmém hlavním hřichu, chceme mluvit. Ty svaté perly tvého potu, milostivý Ježíši, které v dílně nazaretské světily někdy práci světa, nechť posvětlí také toto naše rozjímání!

P o j e d n á n í.

1. Co je lenost? Jest nezřízená nechuť k práci. Dí se opět: nezřízená. Mnohá nechuť k práci je přirozená, mnohá je omluvena okolnostmi. Hříšná nechuť jest chabá zmalátnělost ducha a těla, které člověk se poddává, kterou miluje. Krále polského Sigmunda III. nazývali »zítřejší«, poněvadž z nechuti k práci všecko odkládal na zítřek. Uvedl zemi do velikého neštěstí.

Než skoro se obávám, že mi někdo z vás řekne: Jak, ty mluvíš o nechuti k práci? Což nevidíš, že nám nestačí už ani den, ani šest všedních dní téhodne, ani koně, ani voda. Pracujeme v noci, i v neděli, máme páru, elektřinu! Což neslyšíš hukot tisícových strojů, nikdy neodpočívajících, nevidíš tisíce komínů, kouřících od prvního ledna do posledního prosince? Už ani po nohou skoro nechodíme po zemi, a neplujeme lodí po hladině vodní. My téměř lítáme na kole, automobile, v balonu, v podmořském člunu. My píšeme stroji, mluvíme telefony, díváme se dalekohledy, my pracujeme všemi smysly najednou. A ty chceš mluvit o nechuti k práci? Spíše bys měl doporučeti trochu lenost, sice celý svět stane se nervosním.

Jest ovšem i nezřízená práce, která také jest hřichem. Než, ptám se: Konají všichni ti nevolníci strojů, jak moderní dělníky nazval Lassalle, práci svou z rozkoše a s nadšením?

Ó stroje a komíny lenivost neodstranily se světa! Ještě mnohý Španěl drží se svého přísloví: »Nebe je pěkné, země je krásná, ale ošklivé je, co je mezi nimi, t. j. práce.« Vlakové milují doposud své dolce far niente, t. j. dívati se Pánu Bohu do oken, třeba při denní stravě několika fíků a hroznů. My pro tutéž věc máme nejen dost jmen, ale i celých přísloví. Na př.: »Jísti a pítí jest půl života, za kamny se váleli celý«; nebo: »Víte,

půjdeme na mlat!« »Nemohu, mám závrať.« »Víte, půjdeme do hospody.« — »Honem, děti, kde mám boty«; nebo: »Pondělek je neděle bratr« Skoro bych si troufal říci, že naši sousedé jsou nad nás i pracovitější i šetrnější

2. Než, vezme způsoby, jimiž lenivost se jeví.

Známkou lenivosti jest bázeň před prací. Sv. Písmo dí, Př. 22, 13: »Lenoch říká: lev jest vně, naprostřed ulice byl bych zabít.« Jeden bojí se práce těla, druhý práce ducha, třetí obou zároveň. V létě má strach před zpocením, v zimě před nachlazením, z jara před blátem, na podzim třeba před babím letem. Bojí se obuvničiti, že by mu bylo mnoho seděti, kovařiti, poněvadž z kovadliny létají jiskry, studovati, že by mohl hlavy namoci nebo propadnouti, písati, že by dostal tenké prsty; těžko býti mu i fráterem v klášteře, nebo bylo by se mu postiti a časně vstávati, což neslouží zdraví. Jako millionář se nenarodil, a tak vede smutný život, jsa na obtíž rodičům, obci, sobě. Je-li jinak ušlechtilým člověkem, rmoutí se nad nešťastnou svou chabostí, ale nedovede ji opanovati.

U mnohých tato bázeň je pouze maskovaná; vlastní příčina nechuti k práci jest pýcha. Byli kdysi v lepším postavení, a nyní stydí se pracovati. Jaká převrácenost! Ne práce, ale tato pýcha jest jim k necti, neboť svědčí o nízkém smýšlení. Tisíce kněží ve Francii dnes, nežli by se dovolávali dobročinnosti, konají mimo svůj kněžský úřad rozmanité práce dělnické a řemeslné. U nich nechutí byla by věru vysvětlitelná, neboť vidí vznešené ničemníky hýřiti s jměním sobě urvaným, a nebyli mimo to k takovým pracím vychováni.

»Já bych se nestyděl zametati ulice,« říkával svatý kněz, »kdybych jen tak mohl se vyživiti a kdyby to bylo k chvále boží.« O této bázni před prací mohli by Vincenciáni vypravovati zajímavé příklady. Tak mnohá dáma z falešného pojmu o cti dává se od jiných živiti; tak mnohý muž z pyšné lenosti stává se revolucionářem.

Druhý způsob lenosti jeví se v sklíčenosti a malomyslnosti. Tento druh nechuti k práci je snad někdy nemoc nebo následek špatného výchování. Nerozumají rodiče, učitelé, mistři, profesoři, místo aby bojácnou a sobě nedůvěřující mládež povzbuzovali, stále jí hučí do ucha: »Nejsi k ničemu, jsi hlupák, uč se vandrovníkem« A chlapec nebo dívka zmalátní tak, že ztratí všecku důvěru v sebe a stane se skutečně k ničemu. Ví předem, nic nedovede; při první neznázi si řekne, je viděti, že nejsem s úkolu; i prchá před prací. Jest jako ubohé ptáče, kterému podvázali křídla a jež nutí lítati. Ó co muk vytrpí někdy takový člověk! A trochu pochvaly a povzbuzení mohlo ho zachrániti. Však bez viny ani sám není.

Horší ještě jest malomyslnost ve věcech duchovních. Málokdo je tak nadán, aby učení šlo mu bez námahy, málokdo má takovou náklonnost k zbožnosti, aby nemusil k modlitbě a k ctnosti se nutiti a přemáhati. Zvláště začátky bývají těžké, spojeny s mno-

hými obtížemi, chvílemi bezútěšnosti a malomyslnosti. »Běda tomu, kdo hned zahodí pušku do žita,« jak dří přísloví. Zakope hřivny od Boha mu dané, upadne do života beznáboženského, vyprahlého, světského. Jako pessimismus otravuje čistou radost životní, tak malomyslnost a pokleslost myslí ničí životní energii. Takový člověk podobá se poutníku, jenž vida první kopec, si usedne a vzdychá: »Ne, já tam nevylezu, to je nad mé síly.« Lenivec ubohý, kdyby se aspoň pokusil! Ale on má jen přání, o nichž dří Písmo, že »lenivce zabíjí«, Př. 21, 25.

Jiný způsob lenivosti je nestálost. Dnes začítí to, zítra ono, ale nic řádně neprovéstí a nedokončítí, všecko jen povrchně vykonati, překážce pěkně se vyhnouti, tot vady, jichž kořen vězí v lenivosti. Ovšem, ode všeho si zmlsnouti, do všeho jen nakouknouti, lahodí zvědavosti a marnivosti, ale přísloví dří: »Devatero řemesel, desátá žebrota.« Do začátku žene se obyčejně s náramnou chutí, ale když přešlo nadšení, přešla i vytrvalost. Při tom mívá hubu, jakoby svět chtěl obrátiti na ruby, všemu rozuměl, všecko prodělal. Těchto lidí jest dnes na tisíce. V řemesle, literatuře, ve vědě, všude jich plno. Všude nesolidnost, polovičatost, povrchnost, mělká lesklost. Nejvíce snad ve vědě. Co tu lidí, kteří o všem mluví, všemu rozumí, všecko posuzují, ve skutečnosti o to jen zavádili. Ovšem, solidně vytrvati při jedné věci a důkladně s ní se obeznámiti, stojí čas, pšli, námahu. Buben, veliký a hřmotný, tot jich oblíbený instrument, neboť je zdaleka slyšeti. S nestálostí může býti spojena velmi čilá, ba horečná zaměstnanost; a přece to není nežli druh lenosti. Je spojen často s ctižádostí, chlubitostí a podobnými vadami.

Jiný způsob lenivosti jsou libůstky. Dobrá životospráva žádá: Nejdříve povinnost, potom libůstky. Než, tu je student, nad nímž rodiče nevycházejí z podivení. Celé dni leží v knihách, a přece propadá při zkouškách! Je tak málo nadaný nebo profesoři jsou mu nepříznivi? Ó nikoliv, ale pan syn studuje romány, píše básně, kreslí a stero jiných věcí tropí; jen to nedělá, co jest jeho povinností! Tu je řemeslník. Řemeslo mu nejde a nejde! Ovšem, neboť je výborem v deseti spolcích, politikem, agitátorem, vším možným, jen svých zákazníků neuspokojuje! Tam úředník je virtuos na housle, ale kancelář hyne, tam farář je prvním včelařem a botanikem kraje, ale jeho osadníci neuslyší svědomitě vypracovaného kázání, tam profesor píše učená díla, ale ve škole z ospalosti po probdělé noci neví, co činí. To všecko je zahálka, lenivost. A kdybys celé noci pracoval a propotil se při libůstkách, ale zanedbal práce povinné, zaslubuješ výtky, že jsi lenoch, který se jen baví. Ten se baví tancem, onen kartami, třetí botanikou, jiný opět jinak. Není mezi nimi rozdílu, leč že předmět je jiný; zahaleči jsou všichni, neboť povinná práce jest jim solí v očích. »A kdyby ses modlil a bičoval v době, která dle pravidel určena je spánku, hřešíš,« dří sv. Ignác. O tobě platí přísné slovo: »Zlořečený, který činí dílo Hospodinovo lstivě.«

Jiný hřích lenivosti je loudavost. Abys při něm stál s karabáčem jako v době roboty. To je okolků, nežli vůbec začne. Tu vstane, tu sedne, tu se ohlíží po počasí na sever a na jih, tu si odkáslává, tu se převléká nebo natahuje, tu si zapaluje dýmku rozvázně, jakoby dělal práci velmi důležitou. Nepřeháním. Jen třeba oči otevřít, jdeme-li po ulici. Vedle horečného chvatu spatříme moderního stoika z organizace. Co si tak myslíš, Pane Bože, když na takové dělníky své s nebe se díváš?! A pustí-li se konečně do práce, zvedne-li cihlu nebo vezme-li péro, co tu nátku! Nátká na pány, na svět, jež třeba zvrátiti, na nespravedlivý pořádek společenský, dle něhož on se musí dřít, kdežto jiní jen své tělo opatrují. Dělá-li stůl, zlořečí, že on ho udělal a jiný na něm jisti bude; staví-li dům, kleje, že on ho staví, a jiný v něm bydleti bude, píše-li účty, je pln hněvu uvnitř, že on musí vše sestavovati a jiný shrábne peníze. A celé spolky takové náhledy v něm utvrzují. Ký div, že má k práci nechuf, že se loudá, že zaměstnavatele, který ho platí, oklamává a šidí.

O práci má náhledy, jaké měli pohanští otroci. Že práce a má býti také služba Bohu, sobě a bližnímu, o tom nemá potuchy, neboť nikdy o tom v kruzích, v kterých žije, neslyší. Běda tomu, kdo by mu jeho loudavost vytkl! Hned je oheň na střeše. Hned uslyší: »Mám za tvých pár grošů se udřítí?« Nejvíce škodí loudavec sám sobě. Práce je zdroj radosti a požehnaní. On z toho nemá nic. Jeho lenivost budí v něm únavu, jeho vnitřní převrácená rozervanost otravuje mu život. A poněvadž výtkám nebo zasloužené nezaměstnanosti neujde, nemá jeho rozmrzelost konce.

Jiný hřích lenivosti je zahálka, matka sterých neřestí. »Zahálka jest čertův polštář,« dí přísloví. Dábel neofe a nekope, proto vždy na zlé myslí.

Každý rok máme ve městech protestní schůze nezaměstnaných. Při takové příležitosti prohlásila jistá městská rada: Odměnu dostane, kdo z nezaměstnaných na hodinu přijde řezati dříví. Městské hlásilo se na městském úřadě nezaměstnaných 570 mužů; po onom prohlášení přišlo jich jen 50. V jiném městě zavázali se obchodníci, že dají každé osobě, jež si přinese doporučenku místního dobročinného spolku, práci aspoň na tři dni a 4 koruny denně odměny. Pravidelně hlásilo se u města 300 nezaměstnaných, kteří hlásili se o své právo na práci. Z nich přihlásilo se potom 150 osob, ale když viděly, že je to méně doopravdy, zbylo z nich 60. Z ostatních 90 pracovalo 15 dopoledne; dostavě 2 koruny, už nepřišli. Druhého dne hlásilo se o práci všeho všudy 35 osob. Jen 15 osob vydrželo celé tři dni. Jen těchto 15 byli lidé v pravdě nezaměstnaní, všichni ostatní byli zahaleči, kteří na městu vynutiti si chtěli podporu. Osm z 15 dostalo potom stálé postavení a osvědčili se. Podobnou nezaměstnanost miluje mnohý student, mnohý úředník, přemnohá panička. Kdo si nevzpomene na římskou cháturu, volající: »Panem et circenses!« (chléb a hry). V XV. a XVI. století chodil tak zvaný dělný rych-

tář po městě a sbíral takovéto nezaměstnané a vsázel je do šatlavy. (Z. Winter.)

K lenivosti náleží také nezřízená roztržitost a snilství. Jdou obyčejně ruku v ruce. Když máme mnoho starostí, když jsme četli vzrušující knihu nebo zažili pohnutlivou událost, není divu, že při modlitbě, při práci, při všem, co počínáme, jsme roztržití, že se zamyslíme a oddáme fantasiím. Někdy roztržitost jest také následek tělesné choroby nebo pokušení. Činíme si násill, abychom upoutali mysl k práci, ale nedaří se nám. To není hříšná lenost. Ale když student místo na úkol, u něhož sedí, dobrovolně myslí se toulá, a snad i v oblastech hříšných, když dívka při práci dobrovolně myslí na romány, toulky a zastaveníčka, když dělník nebo úředník pracuje jen rukama, kdežto duch je jinde, tu příčinou jest nekázeň, lenost, povrchnost, snad i porušenost mravů. Naši předkové rádi si zazpívali zbožnou píseň, a práce jejich byla požehnaná.

K lenosti náleží, když při práci a mimo ni nezřízeně si nadlehčujeme, pohodlí vyhledáváme, spánku hovíme, při modlitbě, chůzi a sedění nedbalosti se poddáváme, příliš choulostivi jsme. V ušlechtilých rodinách rodiče netrpí, aby dítky v držení těla hověly nějaké ledabylosti; sami ovšem jsou jim dobrým příkladem. O jistém herci a dramatikovi českém se vypravuje, že ve společnosti sedě, kladl nohy třebas i na stůl. Měla to býti snad geniálnost, ale byla to líná nezpůsobnost. Jeho divadelní hry jsou dle toho.

Hle, křestané, jak rozsáhlá jest říše lenivosti. Velikého cestovatele ptal se přítel, neshledal-li, putuje světem, vlastnost všem lidem společnou? Ano, odpověděl, náklonnost k lenivosti. I my snad jsme hřešili někdy nezřízenou nechutí k práci. Chceme se zpytovat a ošklivost lenosti si uvědomiti.

3. Vizme následky lenivosti. Pro duchovní a mravní život jest školou hříchů. Lenocho stane se i to ranní a večerní pokleknutí obtíží. Modlitba sama je ospalá, roztržitá, bezmyšlenkovitá, prázdna vši vrocnosti. Je-li mu kleknutí obtížno, tím obtížnější stane se mu napětí schopností duševních. V každé maličkosti najde omluvu od postu, od služeb božích, od ctností vůbec. Za nějaký čas stane se nádobou prázdnou, o níž platí slovo apoštolovo, Zjev. 3, 16: »Že jsi vlažný a nejsi ani studený ani horký, počnu tě vyvrhovati z úst svých.«

S modlitbou a vnitřním životem odejde ochrana boží, a lenivec stává se předmětem nesčetných pokušení k hříchům. »Zahálka je matka hříchů,« dí přísloví všech národů. Brzy to u něho v srdci vypadá jako v domě, kde okna zůstávají rozbita, dveře nedoléhají, střecha děravá; větry čtyř úhlů světa dávají si tam dostaveníčko. Na lenivci naplní se slovo Páně, Luk. 11, 26, že duch zlý vezme k sobě jiných sedm duchů a vtáhnou do duše zahálčivé a přebývají v ní. Lenivost církvi dává tisíce vlažných duší, rodinám nehodné děti, společnosti příživníky, zloděje a lupiče. Co dělali hrozní čtyři zlosynové, kteří nedávno byli odpra-

veni ve Francii, kde hřích je dnes tak svoboděn jako nikde? Několik set životův utratili. Z uloupených peněz jedli, pili, hráli v karty a lenořili až jim dořly, načež loupili a vraždili znova. »Kdo pracuje,« říkají na východě, »má potíže jen s jedním zloduchem; kdo nepracuje, se stem.« Jiné pravdivě jich přísloví praví: »Nebudeš-li pracovati v dobrém, budeš pracovati ve zlém.« V útulku sv. Josefa na Král. Vinohradech měli chlapce, který jim vždy zase utekl. Dali si s ním všemožnou práci, ale marně. Toulka šla mu nade vše. Co z něho bude? »Šel jsem polem člověka lenivého,« dí Písmo, »a hle, všecko pustlo kopřivami, a trní přikrylo svrček jeho, a obrada byla zbořena,« Pf. 24, 31 Kopřivy jsou hřichy, trní vášně, padlá obrada volný vstup pokušení. Než, slova mají také význam přirozený.

Kde lenivost, tam bída. Přijde zima, která se zeptá, co jsi dělal v létě? Mladí ležáci, staří žebráci. Ruka bez roboty, t. j. práce, přijde do žebroty. Kdo chodí po ptačím hlásku, t. j. libůstkách, nachází pířka z ocásků, t. j. nic. Panské spaní, t. j. dlouhé, žebračí snídání. Ať dělník, ať řemeslník, ať lékař, advokát, kněz, lenivost uvede je do bídy a opovržen. Bůh jest věčná činnost, činnost sama, člověk, jenž se mu nechce podobati, klesá ve své lidské důstojnosti. Tisíce řemeslníků se nedoučí, tisíce studentů nedostudují, tisíce dívek se vdávají, nemajíce pro domácnost průpravy leč ledabylé. Co že všeho vzejde? Bída, nespokojenost, proletariát dělnický a inteligentní, rozervaná manželství. Na řece Guadalquiviru stálo kdysi 12.000 kvetoucích vesnic; dnes je jich 800 a jsou obývány chudinou. Lidem vedlo se tam dobře, i zlenivěli. V Malé Asii jsou kraje, kde skoro bez práce lze třikrát žít nejkrásnější pšenici. V starověku slynuły bohatstvím až báječným. Dnes je tam bída. Lenivost je příčinou. Český kraj, jenž nejvíce je zadlužen, je nejúrodnější. Nemůže jinak býti, pravil znamenitý sociální politik. Páni sedláci chodí na pole tak na hodinu se podřvati; mnoho prázdného času chce mnoho peněz. Ze selského furiantství vyrostla panská lenost. Kalifornie byla země zlata, ale nikdo tam nebyl jist životem, nebylo tam škol, nebylo umění, nebylo slušných obydlí, nebylo nic. Všude zpuřtěnost a zpuřtlost. Teprve když zlato vyčerpáno a lid jal se zabývati prací, nastal spořádaný život a kraj změnil se v úrodná pole, kvetoucí vinice, dostal školy a jiná zařízení osvěty. I mezi pohany platil lenivec za spořádaných poměrů za pijavici. V době, kdy římská republika kvetla, žádný řemeslník nesměl se objeviti na ulici bez odznaku svého řemesla.

Bez práce není také radosti. Nuda bohatých lenivců je nemoc brozná; my si o ní nedovedeme učiniti ani pojem. Život jejich jest jim zrovna nesnesitelný. Proto mezi nimi tolik přeřvati, bláznů, milovníků nesmyslných libůstek. Kdyby aspoň jednou s chutí mohli se najísti! Ale v lenosti své nemají ani tuto radost ze svého bohatství. O blaženosti, jaký skýtá po tuhé práci i chudé sousto a večerní odpočinek, nikdy se jim nesnilo. A co těžší více, tisícovka, kterou někdo vyhrál na los, nebo stovka za-

sloužená? Co více, uznání reklamou nebo jinak získané, či v pravdě zasloužené? Ušlechtilý člověk nejvíce se raduje z plodů vlastní práce a intelligence.

Však nebylo by konce. Slyšme už jen sv. Ducha. Dí: »Pro zimu lenoch nechťel orati, proto žebrati bude v létě.« Př. 20, 4. »Kdo následuje zahálky, naplněn bude nouzí« Př. 28, 19. »Chud na těle a na duši přijde lenivec před bránu nebeskou jako panny nemoudré,« o nichž dí Písmo, Mat. 25, 9, že »neměly oleje v lampách svých« Slavný sociolog le Play dí, že lenoch v práci tělesné bývá též lenochem v povinnostech božích. A tak po prázdném životě přijde před bránu uzavřenou, a nebude mti, čím by ji otevřel. Víím, že jsi člověk pšsný, řekl lenivec z evangelia, i odešel jsem a skryl jsem hřivnu v zemi; aj, tu máš, co tvého jest, Mat 25, 25. Ale pán mu odpověděl: Služebníče zlý a lenivý! . . . Vezměte mu hřivnu a neužitečného služebníka uvrzte do temnoty zevnitřních. Dante vykázal jim místo v bahně řeky Styxu. Zlořečený, který činí dílo Hospodinovo lstivě.

* . *

Vezměme lenivost tudíž v ošklivost. Ji odpovídá horlivost, svědomitost, živosť, nadšenost. Napínati síly duše a těla, konati všecko horlivě a svědomitě, řici si při práci: Pane Bože, pro tebe ji konám, dívej se, jak je dokonalá, aj, toť něco velikého! Takového dělníka miluje člověk i Bůh. Když Ježíš, Maria a Josef večer po tuhé práci usedali na plochu stěchu domku svého a požívali družného oddechu, tu asi andělé zptávali jim v duši nejkrásnější své písně nebeské! Člověk, jenž s Bohem pracuje a s Bohem odpočívá, zakouší z nich také často malý ohlas. Někdy vidíte upracovanou babičku a je vám jí líto; více politování hodný je tučný zahaleč.

Vypravuje se, tuším, o Václavu IV., že pozoroval kdysi jircháře při práci. Zápach koží byl mu nepřijemný, i řekl k mistrovi: »Trvám, že 100 dukátů a dobrá žena byla by ti milejší, nežli toto špinavé řemeslo.« Jirchář odpověděl: »Co mi Vaše Veličenství přeje, mám už dávno.« Dodav si zmužilosti, pozval krále k sobě. Panovník se podivil, vida pěkný a pohodlně zařizený dům a byt, patře na ušlechtilou mladou ženu, jež podávala mu stříbrný pohár výborného vína. »Proč vykonáváš takové řemeslo, jsa dostatek zámožný?« pravil král k mistrovi, jenž umyt a vkusně oděn, sám též vítal panovníka. »Poněvadž vše,« odpověděl jirchář, »co Vaše Veličenství vidí, získáno právě jím, a brzy by se rozprchlo, kdybych přestal pracovati.« — »Máš pravdu,« řekl král, srdečně potřásaje rukou bodrého muže, »řemeslo má zlaté dno.«

Tuto větu mnozí dnes popírají, ale nepoprou, že práce má zlaté dno. Nemám lepšího přání na konec své řeči, než aby milostivý Ježíš z českých luhů ráčil zapuditi všecku lenost a zahálku. Práce a šetrnost dá jim zdravý a spokojený lid, blahobyť a sílu, moc a neodvislost, ctnost a zbožnost. Dojdou uskutečnění časných ideálův a upraví si cestu do ráje věčného. Amen. P. Fr. Židk T. J.

Neděle V. v postě (Smrtnelná).

O zatvrzelosti v hříchu.

»Chápali kamení, aby házeli na něho:
Ježíš pak se skryl a vyšel z chrámu.«
Jan 8, 59.

[— Máme svobodnou vůli. —] Vzácnou milost uštedřil nám Bůh, an dal nám *svobodnou vůli*. Poněvadž svobodnou vůli máme, můženie a máme *přikázání boží* ne z přinucení, ale samovolně, mile-rádi plniti. Poněvadž svobodnou vůli má, může člověk pevným a stálým v ctnosti svaté se státi. Ano člověk může státi se svatým, poněvadž má svobodnou vůli; ale právě proto může člověk mti a konati netoliko dobré, ale i zlé. Poněvadž svobodnou vůli má, může člověk s cesty *přikázání božích* i tak daleko odbočiti, že do bludiště hříchů úplně se zamotá a pro Boha a království jeho na věky ztracen jest — slovem člověk maje svobodnou vůli může i světcem i zavrzcem se státi.

[— Proto můžeme hřešiti; židé v evangeliu. —] Jak daleko lidé svou převrácenou a zaslepenou vůlí do zatvrzelosti a zarytosti v zlém zabřednouti mohou, toho zračitý příklad dnešní sv. evangelium nám podává. Krátce před svou smrtí stojí Spasitel K. J. před lidem židovským a mluví důstojně a rozhodně o svém poslání nebeském. Stojí před lidem židovským tak čistý, neposkvřený a svatý, že ani zatvrzelý a nevěrecký lid ten, ačkoli každý krok jeho stopoval a po každém slovu jeho slídil, nemůže jemu ani nejmenší hřích vytýkati. Ano, K. P. sám vybízí své nejhorší nepřátele, aby, mohou-li, vinili ho z hřichu, on volá k nim sebevědomě a rozhodně: »Kdo z vás bude mne trestati z hřichu?«

[— Hřích je přivedl k zatvrzelosti. —] Nemohou ni slova odpověděti — mlčí Slavně a důstojně kárá Kristus Pán nevěru jejich, poučuje je o svém věčném zplození z lůna Otce nebeského, odvolává se na arcioťce Abrahama, jemuž bylo slíbeno, že Vykupitel z jeho pokolení vzejde a jenž v této víře blaženým byl. »Abraham, otec váš, radoval se, aby viděl den můj,« t j. těšil se očekáváje den, v kterém zaslíbený Spasitel přijde na svět. Aby zlomil nevěru jejich, mluví Pán dále o tom, kterak jednou bude souditi lidi: »Bude-li kdo zachovávatí řeč mou, neužít smrti na věky« — slibuje tedy těm, kdož v něho uvěří a *přikázání jeho* plniti budou, život věčný.

A co odpovídají zatvrzelí nevěrci k slovům Páně? Slyšeli o otci svém Abrahamu a zapírají jeho víru, tak daleko ve své zaslepenosti jdou, že onoho Abrahamem tak toužebně očekávaného Zaslíbenice — onoho celým národem očekávaného Messiaše zpupně a drze lháfem, Samaritánem, ano samým ďáblem nazývají se neostýchají! Kristus Pán dokazuje jim své božské poslání a oni — chápou kamení, aby Pomazaného Páně ukamenovali. — Ježíš pak, jehožto hodina ještě nebyla přišla, skryl se a ušel jim. Jak smutné to, nejm., divadlo, jež dnešní sv. evangelium nám líčí — divadlo za-

ryté nevěry a zaslepené zatvrzelosti v hříchu. Smutné to podívání, když člověk v hříchu tak se zaslepi a zatvrdí, že všechna naděje na polepšení jeho marná jest. Zatvrzelost v hříchu, toť, nejm., největší zlo, toť nejnebezpečnější stav duše lidské. Zatvrzelost v hříchu — toť neklamné znamení záhuby a zavržení. Zatvrzelost v zlém čili jiným slovem zarytá nekajicnost — toť peklo již na zemi, nebo zatvrzelý, nekající hříšník zakrňuje, umírá v hříchu na věky!

[— Zatvrzelost u dnešních lidí. —] A přece podobná zatvrzelost, jakou vidíme v evangeliu dnešním, není až posavad věci neslýchanou. Jsouť až posud zatvrzelci, při nichž všechno je marné — svědomí jejich je napomíná, ale nadarmo, církev je volá k sobě ku pokání je vybízí, avšak marně, všechna napomínání, všechny vyhrůžky, všechna dobrá slova odrážejí se od zatvrzelého, v hříších zabředlého srdce jejich jako šípky se odrážejí od tvrdého, ocelového pancíře. Bůh jim dává štěstí, aby je svou dobrotivostí získal, a oni zatím stávají se ve štěstí tím lehkomyšlnější — Bůh trestá je nehodami a neštěstím, aby je obrátil, oni však v neštěstí ještě zatvrzelejšími se stávají. Bez modlitby, bez lítosti, bez bázně boží, bez svátostí, bez Krista potácejí se životem tímto a hynou na věky — jaký život, taková smrt a jaká smrt, taková i věčnost — tedy život bez Krista je též smrtí bez Krista a smrt bez Krista stává se smrtí — stává se záhubou na věky.

Abychom porozuměli tomu hlasu, kterým církev sv. v této době posvátně snaží se vyburcovati hříšníky z nebezpečností jejich, budeme dnes rozjímati o *zatvrzelosti v hříchu a sice:*

1. *Kterak člověk do zatvrzelosti znenáhla klesá;*
2. *kteraké naučení z toho vzíti si máme.*

P o j e d n á n í

[— Vzniká z malých počátků. —] 1. Kterak se to děje, že některý člověk do bahna nepravostí tak hluboko klesá, že nelze mu pomoci více? Příčinou toho je, že *hřích opakuje*, až jemu přivyká a tak zvyk téměř jeho druhou přirozeností se stává.

Nic lehčího na světě než hřešiti. Bezčtetná nebezpečí ku hříchu honí se kolem nás. Chováme v sobě vždycky náklonnost ku zlému a náklonnost tu často nepatrná jiskra v plamen rozněcuje. Když člověk do některého hříchu po prvé upadl, není s ním ovšem ještě tak zle, nebo milost boží vzbuzuje v něm brzo touhu, aby hříchu se zbavil. Jakmile však člověk do některého hříchu opět a opět upadl, zvyká mu znenáhla, přehlušuje hlas svědomí, klesá hloub a hloub a konečně v zlém se utvrzuje a zatvrzuje, je ku hlasu svědomí necitelným, hluchým až svědomí posléze umlká — umírá. Čeho nedovedl hřích jeden, dovedl celý řetěz hříchů, dovedl zlý zvyk.

[— Opakováním hříchu vzniká zvyk. —] Hřích obkličuje člověka tisícerými rameny a uchvátiv obět svou tak snadno ji nepropouští. Bůh dává ovšem i takovému člověku ve svém milosrdenství do-

statečnou míru milosti své. Milost boží k němu mluví tu slovy jemnými a laskavými, tu slovy hrozebnými — tam snaží se ho obrátit strastmi a neštěstím, tam vybízí ho k boji proti hříchu.

A'e čím déle některý člověk v hříchu žil, čím více jemu přivykl, tím *obtěžnějším mu bývá okovy hříchů zlámati* a poněvadž boj ten tak těžkým jest, proto stává se mnohý člověk v hříchu ještě zatvrzelejším. — Jest to i pro křesťana ctnostného dosti těžkým bojovati proti hříchu, neboť hřích neustále číhá na prahu srdce jeho. Což teprve je to těžko pro toho, kdo v hříchu sestárnul, v něm téměř zkameněl!

[— Vůle se zeslabí. —] Svoje zamilované zvyky má odložit, svých zamilovaných náklonností se zřici — co dříve miloval, má nenávidět, čeho toužebně vyhledával, to má v ošklivosti mít a od toho utkat! Cizí, nespravedlivě nabytý statek má navrátiti, učiněnou škodu nahraditi, s nepřáteli svými se smířiti, jim odpuštění, pomluvu a lež má odvolati, ty, kterým ublížil, má odprosit, urážky odvolati a konečně má ze všech hříchů svých v svátosti svatého pokání úplně a zkroušeně se vyznati a za hříchy své zadosť učiniti. Vezměte to, nejm. všecho a pochopíte, jak veliký boj musí ten člověk podstoupiti, jenž po dlouhém, v hříchu stráveném životě důkladně k Bohu obrátiti se chce! Vezměte to všecho a uvažte zejména to, že chce-li upřímně s Bohem se smířiti, musí výhost dáti nejzamilovanějším náklonnostem svým, že musí navrátiti i odcizený statek a vy pochopíte, proč mnozí lidé štítí se sv. zpovědi!

[— Zlé náklonnosti se sesílí. —] Lenost zdvihá se v duši jeho a chvěje se před pokáním, hříšný chtíč lomcuje jím a odvrací jej od smíření s Bohem — pokání stává se mu věcí odpornou a ošklivou a k tomu vzbuzuje se v srdci jeho pýcha, která nejlepší předsevzetí jeho zmaňuje a jej zcela zatvrzuje. Jakmile ale lenost, hříšný chtíč a pýcha v člověku zvítězily a milost boží odmítly, tu obyčejně bývá člověk takový ztracen. Hromadí hřích na hřích, posmívá se každému napomenutí k dobrému, klesá z propasti do propasti, ztrácí víru a v nevěře i hříchu umírá.

[— Upadá v zatvrzelost. —] Ani nebe ani peklo, ani soud boží ani věčnost nejsou s to, aby takového zatvrzelce obměkčily a obrátily a naplňuje se na něm slovo prorocké: »Zatvrdil tváře své nad skálu a nechtěl se obrátiti.« (Jer. 5, 3.) Mimo to nedává Bůh takovému zatvrzelému hříšníkovi tolik milosti více, co jí dává spravedlivým. Jsme všichni tuhými a pevnými svazky spojeni s Bohem. Kdo však hříšným životem svým Bohu ustavičně vzdoruje, od toho prchá Bůh a sám uvolňuje svazek své milosti, jímž poután jest k němu.

.Ano Bůh, jak dří Písmo sv., ve své spravedlnosti za trest *zatvrzuje srdce hříšníka nekajícího* a to je trest a nejhorší stupeň zatvrzelosti ve zlém.

Jest to článek víry katolické, že člověk bez milosti boží nic dobrého a k životu věčnému prospěšného konati nemůže. Svätý apoštol Pavel praví: »Ne, že bychom dostateční byli mysliti něco

sami ze sebe . . . ale dostatečnost naše z Boha jest — a na jiném místě dí: »Bůh zajisté jest, kterýž působí v nás i chtění i dokonání podle dobré vůle své.«

[— Dává mu jen obyčejnou milost, která nestačí. —] Dále učí nás víra sv., že někdy nestačí člověku obyčejná milost boží, aby přemohl větší pokušení a zvítězil nad většími překážkami k dobrému.

Tu potřebuje větší a silnější pomoci a milosti od Boha.

Veškerá milost boží je však darem dobrovolným, Bůh dává nám ji ne z povinnosti, ale ze svého milosrdenství, podle dobré vůle své, ze své lásky.

Nuže, dá Bůh tuto nadbytečnou milost z lásky tomu, kdo jí ustavičně zamítá, kdo jí ani nechce? Nikoli, Bůh dá takovému člověku pouze obyčejnou míru milosti své a ta mu nestačí k obrácení a posléze ocitá se člověk ten v stavu takovém, o kterém dí Písmo sv, že Bůh srdce člověka zatvrzuje. Odnímá rozumu světlo víry, poněvadž světla toho nehodným se stal, odnímá vůli jeho sílu — ponechává jej sobě samému. Bůh zatvrzuje srdce člověka, ne sice tím, že by byl příčinou jeho zloby, ale, jak dí sv. Augustin, tím jej zatvrzuje, že mu přestává prokazovati milosrdenství své.

[— Zatvrzelost faraona. —] Vzpomeňme si jen na faraona (krále), o němž dí Písmo, že Hospodin srdce jeho zatvrdil. Král ten vzdoroval svou pýchou vůli Boží — Hospodin snažil se obměkčiti ho ranami hroznými, které na celou zemi jeho přišly, ale farao vzdoroval dále a slyše o Hospodinu drze zvolal: »Kdo jest Hospodin, abych poslechl hlasu jeho neznám Hospodina a neuposlechnu ho.« I pravil Hospodin: »Zatvrdil jsem srdce jeho i srdce služebníků jeho.« (II. Mojž. 10, 1.) Farao zůstal hluchým proti všem napomínáním a konec byl ten, že i se svým vojskem utonul v hlubinách Rudého moře. Hospodin odňal mu milost svou, stal se zatvrzelcem až do konce.

[— Zatvrzelost židů. —] Do takové zatvrzelosti klesli nevěřící židé, o nichž dí sv. Jan, že »oslepil (Bůh) oči jejich a zatvrdil srdce jejich, aby neviděli očima a srdcem nerozuměli a neobrátili se«. (Jan 12, 40.) Proto chtěli kamenovati Pomazaného Páně, proto až na potupný kříž přivedli toho, který jim ku spaní poslán byl — nepoznali dne navštívení svého. A tak podobá se farao-novi i těmto zatvrzelcům i nekajícím hříšník, a proto jsem pravil, že zatvrzelost v hříchu, nekajícnost jest jistá a neklamná známka zavržení — ano, že je peklem již zde na zemi.

2. Nuže, jaké tedy naučení máme si z této zatvrzelosti v hříchu bráti?

[— Z toho naučení: Principiis obsta. —] První naučení je toto: Křestane, varuj se hříchu prvního a jestliže jsi hřešil, smiř se co možná nejvíce s Bohem, abys hříchu nepřivykl! Nezahrávej si v srdci svém nikdy s hříchem, nebo hra to nebezpečná! Zacházej s duší svou právě tak, jak to děláš s tělem svým. Když nemoc tělo tvé zachvátí, nečekáš, až uchvátí tebe celého, ale snažíš se hned na počátku se jí zbaviti, lék zajisté působí nejlépe hned na

počátku nemoci. Právě tak čiň s duší svou! Snaž se hned na počátku hříchů zbavit se ho, jinak zplodí tobě první hřích druhý, druhý zplodí třetí — jako v řetěze útok k útoku se pojí, tak upletl bys sobě z hříchů celý řetěz a toho by ses již velmi těžko zbavil.

[— Sv. Augustin. —] Sv. Augustin případně podotýká: »Jako kámen do vody hozený a na hladině jezera nejprve jeden kruh tvoří, tento pak druhý působí a z druhého třetí se tvoří a tak dále až k břehu vody, tak i v zatvrzelém hříšníkovi jeden hřích plodí celé kruhy jiných hříchů až téměř nemožno bývá z nich vybfednouti.« Často i malý kamének odloupený drápem ptáka se skály uchvacuje, an padá, vždy větší a větší vrstvy sněhu se stráně až vrstvy ty vzrostše v ohromnou lavinu v propast duněním hromu se kácejí a celé lesy a obydlí lidská jako pavučinu drtí a v niveč obracejí.

[— Příklady. —] Tak někdy jediný hřích postačí, aby duše lidská do záhuby klesla — tak mnohý jsa mlád krejcar odcizil, až stal se úkladným loupežníkem a vrahem. Tak ne jeden člověk, an nepotlačil myšlenku na pomstu, pomstou vzplanul a vraždy se dopustil, tak kolikráte jediná nezřízená myšlenka, když nebyla ze srdce vypuzena, zustošila celou duši. Ejhle Jidáše, zrádce! Miloval peníze, jak o něm dří Písmo sv. — z lásky k penězům vznikla v něm lakota — z lakoty krádež, z krádeže ta nejhanebnější zrada, která na světě se udála, a ze zrady vznikla samovražda, samovražda pak posléze uvrhla ho do záhuby věčné.

[— Tak by se mohlo státi i nám. —] Či snad, nejm., slyšíce o podobných nešťastnících smíme se domnívati, že my tak hluboko klesnouti ani nemůžeme? Či nemáme totěž slabé, vrtkavé, ku zlému vždycky nakloněné srdce? Či jsme světější než byl David, moudřejší než byl Šalomoun, silnější než byl Petr, kteří všickni zhřešili? Či nenapomíná nás apoštol Páně: »Kdo se domnívá, že stojí, hleď, aby nepadl (I. Kor. 10, 12.), či nevolá k nám Kristus Pán: »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení, duch zajisté hotov jest, ale tělo nemocno.« (Mat. 26, 41.)

[— Zatvrzelec se může zachrániti. —] A což mám tedy říci o zatvrzelci v hříchů, že snad je naprosto ztracen, že mu vůbec pomoci nelze? Odporoval bych tu Písmu, které vypravuje nám i o lotru na kříži, který zajisté byl velikým zatvrzelcem a kterého pfece ctíme a vyzýváme jako světce. Nikoli, nejm., to nepravím, že zatvrzelec nikdy a nijak napravití se nemůže. Ba může, dokud svítí mu slunce života vezdejšího, ano může s Bohem se smířiti a duši svou nesmrtelnou jižijí hynoucí ještě zachovati a spasiti a z okovů hříchů vybaviti, ale to pravím, že státi se to může jen bojem, a to tuhým, velikým bojem.

[— Může činiti pokání. —] A tu bych zvolal k takovému hynoucímu člověku: Nelekej se tohoto obtížného boje, jež opravdové pokání vyžaduje — neboj se ho, vždyť podnikli boj ten již mnozí — podnikl ho kníže kajčnicků sv. Augustin a co ten a co oni všickni dovedli, proč ty bys nemohl? Ježto pfece ještě

lepší pozdě a těžce činiti pokání než vůbec nikdy je nečiniti, jest to přece lepší s Dismasem na kříži umírajícím se káti, než s Jidášem hynouti. Ano, nejm., zatvrzelost v hřichu velikým je neštěstím, ale ještě větším neštěstím je smrt — zabynutí v hřichu.

[— Neodkládejme s pokáním. —] V této době posvátné chce nás všechny církev svatá ku pravé a upřímné kajcnosti přivésti. Dnes čtouc nám evāgelium o zarytých a zatvrzelých nepřítelích Kristových, kteří ho kamenovati chtěli, chce nám dáti výstrahu před zatvrzelostí a nekajcností. Dnes nás tedy obzvláště vybízí, abychom neodkládali pokání své říkajíce: Až později — až zítra učiním pořádek se svědomím svým. Ach, kdož to ví, zdaž zítra neb později nezatvrdlo by srdce naše v hřichu tak, že bychom buď zcela se nekáli, neb velmi těžce — ba kdož to ví, zdaž toho »později«, toho »zítra« se vůbec — dočkáme.

»Dnes, uslyšíte-li hlasu Hospodina Boha svého, nezatvrzujte srdcí svých,« volal žalmista ku svým vrstevníkům — dnes slyšíme i my hlasu Spasitele a Slitovníka svého, nuže, dnes nezatvrzujeme srdce svého před ním, ale snažme se, abychom upřímným svatým pokáním smířili se s ním, spojili se s ním, žili v něm, skrze něho, od něho, abychom jednou nerozdílně a na věky spojeni byli s ním v nebesích. Amen.

† *František Eckert.*

Neděle Květná.*)

Jak velice Kristus Pán svoje utrpení miloval.

»Kristus miloval nás a vydal sebe samého za nás v obětování a obět Bohu k vůni libezné.«
Efes. 5, 2.

Nejmilejší! V utrpení Pána Ježíše je všechno tak nadlidské a podivuhodné. Jen toho si třeba všimněme, kdy Pán Ježíš trpěl. Bylo to o svátcích velikonočních, kdy mnoho poutníků do Jerusalema přicházelo. Židovská velerada ovšem učinila tajné snesení, že nutno zbaviti se Pána Ježíše vraždou. »Necháme-li ho tak, všichni v něho uvěří,« tak pravili. I usnesli se, že Pána Ježíše zajmou a usmrtí, ale tajně, ne o svátcích; obávali se, že by lid, který z veliké části v Pána Ježíše jako v Syna božského věřil, se bouřil, kdyby božskému Mistru, dobrodinci a příteli lidu, nějaké přiskořil se stalo. Proto učinili ono usnesení: »Ne v den sváteční, aby snad nebyl rozbroj v lidu.« Ale jak Pán Ježíš jejich plány mařil! Právě o velikonočních chtěl trpěti, chtěl, aby naposled předobrazně požíván byl beránek velikonoční. Asi před 1500 lety před jeho narozením našlzeno bylo lidu v Egyptě požívati předobrazného beránka a každého roku o velikonočních naznačoval se tímto předobrazem nejen způsob, kterým lidstvo mělo vykoupeno býti, ale i roční doba, na kterou dílo vykoupení lidského vykonáno býti mělo. Tenkrát totiž v Egyptě o prvním jarním úplňku dne

*) Též v jinou neděli lze užiti.

15. měsíce Nisanu vysvobodil Bůh lid israelský z poroby egyptské a tak naznačil, že též pokolení lidské vyproštěno bude z panství ďáblava 15. dne měsíce Nisanu. Ale dříve než mohli židé z Egypta vyjít, musil v každém domě obětován býti beránek v obět smírnou, a tím se naznačovalo, že také vykoupení lidstva z moci ďáblavy stane se náměstnou obětí krvavou Beránka neposkvrněného, Ježíše Krista, toho Beránka, na něž ukázal sv. Jan Křtitel slovy: »Ejhle, Beránek . . .«

Všechno je tedy v utrpení Páně podivuhodné, i způsob i čas, kdy Spasitel trpěl, ale nejvíce září v tom jeho utrpení jeho božská láska. Hleďme jen: Pán Ježíš za jiné trpěl, za jiné umřel, ne sám za sebe. On sám řekl: »Větší lásky nemá žádný nad tu, by kdo život svůj položil za přátele své.« I matka rozmýšlela by se položit život za dítě své. Stává se sice, že matka se obětuje za dítě, ale stává se tak jen velmi zřídka. Jsou ovšem hrdinové, kteří v bojích za vlast padli; avšak padli za vlast, za rodáky své, za otce a matky, za příbuzné, za krále. Stěží a snad z milionu našel by se sotva jediný člověk, jenž by za dobrodince umřel. A ten by umřel za dobrodince, za člověka, jemuž je vděčností zavázán, za člověka, jemuž odvděčiti se chce; dále však láska lidská nesabá.

Kdo však umírá za toho, jenž mu ublížil? Kdo za nepřítel? Nikdo! Ale u Krista Pána pravý opak: »Neboť když jsme ještě hříšníci byli, umřel Kristus za nás.« Řím. 5, 8. Ano, hříšníci jsme byli, nepřátelé Kristovi, jemu utrhaní, jej urážející, a on přece podal nám důkaz té největší lásky, která vůbec je možná: umřel za nás; »když jsme ještě . . .« Pán Ježíš praví: »Větší lásky . . .« On sám má však lásku největší, neboť umřel za své nepřátele. Pravdu dí tedy sv. Pavel: »Kristus miloval nás a vydal sebe samého za nás v obětování a obět Bohu k vůni líbeznému.«

Ještě však více podíváme se, všimneme-li si, že Kristus Pán po svém utrpení toužil, své ukrutné smrti si přál, svůj kříž co nejvroucněji miloval; to byla jeho jediná žádost, cíl jeho tužeb, ano, řekli bychom, že tenkrát byl Pán Ježíš sám s sebou spokojen, když na kříži mohl zvolati: »Dokonáno jest!« To je jistě nejpodivnější, že Pán Ježíš své utrpení a svou smrt tak vroucně miloval. Proto chceme dnes o této lásce Pána Ježíše uvažovati a zodpovíme si otázku: *Jak velice Kristus Pán svoje utrpení miloval?*

Poslechněte mne . . .

Pojednání.

I.

Jak velice Kristus Pán svoje utrpení miloval a po něm toužil, poznáváme z jeho poslední cesty do Jerusalema. Jak sv. Jan vypravuje, zdržoval se Pán Ježíš v posledním čase po vzkříšení Lazara v zemi sousedící s pouští, v městečku Efrem. Když se přibližoval čas jeho utrpení, vydal se s učedníky na cestu do Jerusalema a na té cestě předstihoval je v chůzi. Jindy učedníci kráčeli

před Mistrem; nyní však Mistr chvátá napřed. Praví výslovně sv. evangelista: »Byli pak na cestě vstupující do Jerusalema, a Ježíš předcházal je; i divili se velmi a jdouce za ním báli se.« Mar. 10, 32. Jak asi chvátal Pán Ježíš, když apoštolové se tomu divili! Co ho pohánělo, proč spěchal, proč apoštoly předstihoval? Láska, ba řekli bychom: horečná nedočkavost trpěti ho poháněla. Vždyť věděl,

1. že si toho nebeský Otec přeje, a že lidé vykoupení potřebují, a proto chtěl ukázati, že bolesti, muk, souzení, pohrdání, posměchu, ba ani smrti se nebojí, a že chce Otce býti poslušným až k smrti. Řekl o sobě: »Jakož mi přikázání dal Otec, tak činím« Jan 14, 31, — a kdyby to i krev i život státi mělo. A tím raději poslouchám Otce nebeského, čím obtížnější je můj úkol, neboť jen tak je můj Otec více ctněn.

Když Kristus Pán šel konat takových skutků, které mu čest přinášely; když šel úchvatně kázat, nemocné uzdravovat, mrtvé křísit, různé zázraky činit, tu obyčejným krokem kráčí; nečteme nikde, že by se spěchem nápadným za vykonáním takových slavných skutků krácel.

Když však šel trpět, tu předcházal chvatně apoštoly, tak že divili se velmi a jdouce za ním se báli. Tu byl poháněn silou opravdové lásky boží. Ta působí, že člověk rád a odhodlaně na se běře, co přirozeným silám jeho za těžko přichází. Sebeláska jedná právě opačně. Je-li třeba přispěti bližnímu, přiněsti nějakou obět, co přemýšlení, co váhání a rozpaků; tu nohy jako olověné; jak zdlouhavý a pomalý krok i toho nejlepšího! Ale když o vlastní prospěch, o vlastní zisk, o vlastní čest, o vlastní slávu se jedná, jak hbitý a rychlý krok, jak lehká chůze!

A jak je tomu u nás? Zda i my nemusíme vyznati, že i o nás platí slova právě pronesená? Ba co více; snad hbité nohy naše k hříchu, k zábavě, k tanci, k rozkoši, ale váhavé, jedná-li se o návštěvu služeb božích, o návštěvu nemocného, o prokázání milosrdenství. Jak hbité ruce naše ke hříchu, jak čerstvé k práci i v čas nedělní, když z toho prospěch nám kyne, a jak těžkopádné, jak líné k modlení, k sepětí, k poktižování se, k udělení almužny! »Ó patřte na Ježíše, původce a dokonavatele víry, kterýž místo předložené sobě radosti trpěl kříž nedbaje hanby,« Žid. 12, 2, a následujte ho!

2. Pospíchal Pán Ježíš k utrpení svému do Jerusalema proto, aby ukázal, že v utrpení chce býti mezi všemi nejprvnějším. Zajisté jiní kázali více než Spasitel. Vzpomeňme jen na sv. Pavla, který skoro celý tenkrát známý svět procestoval, všude, a všude slovo boží hlásal: v palácích královských i v síních soudních, před lidem i před vznešenými, ve městech i na venku, židům i pohanům. Jiní více lidé na víru obrátili než Kristus Pán. Ta k svatý František Xaverský v Indii a Japonsku na prostoře 1500 mil rozlehlé Krista kázal a přes 1 million lidí vlastní rukou pokřtil. Dovolil božský Spasitel, aby i jiní zázraky činili, jako on. Petr uzdravuje člověka chromého; v Joppe křísí nábožnou a dobročinnou

paní Tabithu z mrtvých; podobně i sv. Pavel vzkřísil v Troadě mládence, jenž ze 3. poschodí na zem spadl. Dal tedy Pán Ježíš též jiným moc zázraky činiti, jako sám činil. Ano, on řekl: »Amen pravím vám, kdo věří ve mne, skutky, kteréž já činím, i on činiti bude; ano, i větší než já činiti bude.« To všechno tedy dovolil Pán Ježíš: aby jiní více kázali, aby jiní více lidí na víru obrátili, aby jiní podobně jako on zázraky činili; ale v utrpení nikdo ho nepředstihl, tu nikoho před sebou nemá. Tu chtěl býti vzorem Petrovi, jenž hlavou dolů byl ukřižován, Ondřejovi, jenž na kříži šikmo do země zaraženým byl pověšen, Pavlovi, jenž byl stat, Šimonovi, jenž za živa byl pilou řezán, Judovi, jenž palicí valchářskou byl utlučen, a tomu celému nepřehlednému voji křesťanských mučedníků, tak že právem dí sv. Ambrož: »Utrpení Kristovo následovníky sice má, ale rovných nemá!«

Jak jinak zase je tomu u nás! Kristus chce býti mezi všemi trpiteli prvím — ale my se utrpení zdaleka vyhýbáme. Jedná-li se o pochvalu, čest a uznání, tu ovšem dereme se ku předu; kdyby však byť i malou nesnáz nám přetrpěti bylo, kdybychom pro Spasitele něco obtížného, nemilého snéstí měli, tu máme jen slova nevládná, reptání, nespokojenost. Rádi dáváme jiným přednost, jedná-li se o to, něco trpěti! Ó divme se lásce Kristově a snažme se, aspoň zdaleka ho následovati. Vždyť i apoštolové tak činili. A neslyšeli jste dnes již několikrát, že Ježíš předcházal je, oni pak jdouce za ním báli se? Třeba zprvu bázlivě a neodhodlaně, přece ho následovali, a později všichni rozhodně a radostně na smrt šli; poháněla je, jako jejich božského Mistra, láska k utrpení. — Poslechni tedy Krista Pána, *kterak k tobě volá: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne!« Tvrdou zdá se sice mnohým tato řeč: »Zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne!« Ale mnohem tvrdším bude slyšeti ono poslední slovo: »Odejděte ode mne, zlořeční, do ohně věčného!« Vzpomeň také, že štěstí rychle prchá a sotva zanechává v duši stopu, mnohdy nelze ho vůbec štěstím nazvat, protože jest jen zdánlivým a ničeho jím nezískáš. Neštěstí pomlčí také — a to právě je velikou útěchou, zanechává v duši hluboké stopy a dovedeš-li z něho poučení čerpati, stává se ti štěstím, protože očišťuje a slší.

Vezmi tedy kříž svůj a následuj Spasitele.

II.

Jak velice Kristus Pán svoje utrpení miloval a po něm toužil, to vidíme z toho, že *vždy na ně mysli*, při každé příležitosti, v dobách radostných a klidných, i v dobách vážných a tklivých; přecasto na ně upozorňoval a o něm mluvil; jako sám byl na ně připraven, podobně chtěl, aby i jiní připraveni byli. Pominouti chci zbožné legendy, že prý již jako malý hoštk sobě kříž zhotovil, korunu upletl a to že byly jeho dvě nejmilejší hračky. Kdo pak z nás neviděl obrázku Ježíška buď s křížkem neb s trnovou

korunkou? Ale to³ jest ovšem jen zbožná, stará pověst. My chceme přihlídnouti k tomu, o čem nám sv. evangelia vypravují a co jako věrohodné, zaručené události známe.

1. Sv. Lukáš (v kap. 9., 38. a násl.) vypravuje, kterak přišel k Pánu Ježíši otec jeden a snažně ho prosil, aby vymítl z jeho syna zlého ducha. I pohrozil Ježíš duchu nečistému a uzdravil pacholík a navrátil jej otci jeho. I divili se všickni náramně velikosti božské. Ale když se všickni divili všemu, co činil, řekl učedníkům svým: »Složte vy v srdcích svých tyto řeči, neboť *Syn člověka vydán bude v ruce lidské.*« Jakoby chtěl říci: Není hlavní mojí úlohou zázraky činiti, ale zemřítí je mojí tužbou nejvyšší.

2. Když nacházel se v krajině u města Caesareje Filipovy, položil apoštolům otázku: »Za koho mne považujete?« A svatý Petr odpovídá jménem apoštolů: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!« A právě této příležitosti, kdy sv. Petr slavně a otevřeně prohlašuje božství Ježíše Krista, a kdy ustanoven jest od Spasitele hlavou a základem církve, používá božský Mistr, aby na svoje utrpení si vzpomněl. Vypravuje evangelista: Od té chvíle počal Ježíš učedníkům svým oznamovati, že musí jíti do Jerusalema a mnoho trpěti od starších a zákoníkův a od knížat kněžských a zabít býti a třetího dne z mrtvých vstáti. A pojav ho Petr za ruku, poodvedl božského Mistra stranou a počal mu přimlouvati řka: »Odstup to od tebe, Pane, nestane se tobě toho!« Pán Ježíš se však obrátil a řekl Petrovi: »Odejdi ode mne, k pohoršení jsi mi; neboť nechápeš těch věcí, které jsou boží, ale těch, které jsou lidské,« Mat. 16, 13 a násl. Jak mnoho lásky k utrpení vyplývá z těch slov! Před chvílí slavně vyznává Petr, že Kristus je Synem božím, je za to pochválen, a Pán Ježíš rovněž slavně slibuje mu: »Blahoslavený jsi, Šimone, synu Jonášův, nebo tělo a krev nezjevilo tobě, ale Otec můj, jenž jest v nebesích! A já pravím tobě: Ty jsi Petr. . .« Ale když Petr přimlouvá, těší, abychom tak řekli, Pána, že nebude jemu trpěti, tu odpuzuje ho Mistr od sebe a vytýká mu, že nepochopuje záměrů božích.

3. Na svoje utrpení pamatoval náš Vykupitel i tenkrát, když v největší slávě *na hoře Tábor se proměnil*. Tehdy zastkvěla se tvář jeho jako slunce a roucho jeho učiněno jest bílým jako sníh. Mojžíš a Eliáš, dva největší mužové Starého Zákona, ukázali se tam. A i v té hodině svého přepodivného oslavení nezapomíná Kristus Pán na to, co ho čeká. O čem mluví Kristus Pán s Mojžíšem a Eliášem? Mluví o smrti, která se má dokonati v Jerusalemě.

4. I jindy dosvědčoval náš Vykupitel, že po utrpení touží. Pravil sám: »Přišel jsem oheň pustit na zem — a co chci, jedině, aby se zapálil,« oheň lásky aby se rozšířil, rozmohl v srdcích lidských. Ale oheň ten nemůže přijíti dřívě, než já svoje utrpení dokonám, a proto se dokládá: »*Křtem mám býti křtěn a kterak jsem soužen, dokud se nevykoná.*« Luk. 12, 49—50. Křtem utrpení, křtem krve své musím býti pokřtěn, a jak toužebně žádám, aby ten křest krvavý již na mně vykonán byl.

A což v onom vážném, dojemném okamžiku, když zasedal bezprostředně před svým umučením ke stolu! Večer na Zelený čtvrtek to bylo, kdy slavena večere poslední. Pán Ježíš věděl, že za několik hodin jako zločinec jat a před soudy smýkán bude. Jak by to boležo zvláště člověka nevinného. Jak by truchlil, lkal, nalkal, všechno možné podnikal, aby nespravedlivému zatčení unikl. Jak prosil, jak žebronił Ludvík XVI, když na útěku z Paříže byl chycen, aby ho ušetřili, propustili, svobodu mu darovali. Ale docela jinak jedná Syn boží! S radostí sedá k večeri a výslovně praví: *»S toužebností žádal jsem tohoto beránka jísti s vámi.«* Luk. 22, 15. Jako jiný na něco radostného se těší, tak se těšil Kristus Pán na své utrpení. Nemůže se ho dočkat. Poslední večere je začátkem jeho utrpení, při ní Jidáš odchází, aby Mistra zradil; proto Spasitel dí: *»S toužebností . . .«*

* * *

Jaké poučení z toho pro nás plyne?

Když Kristus Pán na své utrpení tak rád vzpomínal, máme i my na jeho utrpení rádi a často mysliti, a to tím více, protože jen z nesmírné lásky k nám kříži se podrobil. Čím více o umučení Páně přemýšleti budeme, tím více budeme proniknuti láskou k němu. Celé legie svatých obraly si umučení Páně za předmět denního rozjímání. Tak sv. Filip Ner. častěji vystoupiv na kazatelnu, máje mluvíti o smrti Páně zajíkal se, plakal, hlas mu vypovídá službu. Podobně stalo se i sv. Ludvíku z Granady. A svatého Pavla z Kříže vroucí láska k umučenému Spasiteli pobnula, že založil řád passionistů, jehož členové se zavazují, že budou rozšiřovati v lidu úctu k umučení Páně. Tito a mnozí jiní světové celé životy své obětovali, dlouhá léta přísný řeholní život vedli v odříkání, v chudobě a v sebezapírání z lásky k umučenému Spasiteli, a přece o sobě tvrdili, že všechny tyto skutky tuhého kajícího života ničím nejsou.

Kterak nás zahanbují!

Ovšem, byli to svěťci. Ale jestliže oni tak mnoho zmořli, nemůžeme my míti aspoň částečku té horlivosti, kterou oni slyneli? Ó uvažujme častěji, zvláště při křížové cestě, v pátek, když se na památku smrti Páně ve tři hodiny zvonívá umučení Páně, a roznécujme tak v srdcích svých lásku k němu: *»Milujme Boha, nebo Bůh prve miloval nás!«* A bude-li pravá láska v srdcích našich, pak se dostaví i lítost nad urážkami, kterých jsme se dopustili, a bude nás poháněti, abychom s pokáním neodkládali. Dobře dí zbožná píseň: *»Když v myšlení umučení Krista Pána rozjímám: trnu v zbožném roznícení, na své hříchy vzpomínám.«* O sv. Maří Magdaleně víme, že milovala mnoho, a proto jí byli odpuštěni hříchové mnozí, a umělci zvykli jí malovati, kterak u paty kříže klečíc líbá dřevo kříže. Následujme jí, vzbudme a rozmnožujme v sobě dokonalou lásku ke Kristu Pánu, nechme upřímné lítosti vytrysknouti z lásky té, s ní spojme svaté předsevzetí, že chceme pravým pokáním smýti své viny a žíti jen a jenom Kristu

Pánu, aby se na nás splnila slova sv. Pavla: »Za všechny umřel Kristus, aby i kteří živi jsou, již ne sami sobě živi byli, ale tomu, který za ně umřel.« II. Kor. 5, 15. Amen. R. S.

Veliký pátek.

Pán Ježíš trpí nevinně, dobrovolně, trpí za nás.

»Jako ovce k zabiti veden bude.«

Isaiáš 53, 7.

Obřady na Veliký pátek začínají tím, že kněží, přistoupivše v černém rouše k oltáři, mlčky se položí tváří na stupně jeho na znamení velikého zármutku z umučení a smrti Páně. Když kněží po chvíli povstanou, následuje čtení o beránku velikonočním. Svátky velikonoční byly u Israelských ustanoveny na památku vysvobození z Egypta. Také beránek byl dle ustanovení Starého Zákona v jednotlivých rodinách israelských připravován a požíván na památku vysvobození Israelských z Egypta. Bezprostředně před vyjitím Israelských na rozkaz Hospodinův zabili v každé rodině beránka bez poskvrny, nezlámali kostí jeho, upekli jej, a pak připraveni jsouce již na cestu, jedli beránka pospěšně. Krví z beránka, jakž to byl Hospodin skrze Mojžíše napověděl, pomazali dveře domu svého. O půlnoci pak přecházel v Egyptě anděl smrti. V každé rodině Egyptských zemřel prvorozený syn, od prvorozeného faraonova až do prvorozeného nádeníkova.

Jen u Israelských anděl smrti, vida dveře krví beránkovou pomazané, nikoho neusmrtil. I nastal pláč a nářek v Egyptě pro tuto poslední přehroznou ránu. Ještě téže noci byli Israelští se vším svým majetkem z Egypta propuštěni.

Na památku tohoto zázračného vysvobození slavili Israelští každoroční svátky velikonoční a požívali též beránka velikonočního. Tento beránek velikonoční byl předobrazem Ježíše Krista, Spasitele světa. Vždyť již Isaiáš, prorok, o budoucím Vykupiteli napsal: »Jako ovce k zabiti veden bude.« Is. 53, 7. A svatý Jan Křtitel řekl o Pánu Ježíši, ukázav na něj: »Hle, Beránek boží, hle, kterýž snímá hřích světa.« Jan 1, 29. Krev beránka v Egyptě zachránila Israelské před smrtí časnou, krev Beránka božího, Ježíše Krista zachránila nás před smrtí věčnou.

A jako beránek velikonoční byl předobrazem Ježíše Krista, tak i jiné oběti starozákonní byly předobrazem oběti, kterou Ježíš Kristus na kříži dokonal. Touto obětí pozbyly platnosti všechny oběti starozákonní. Tak na př. ve Starém Zákoně na den smíření zabíjel velekněz israelský za hříchů lidu kozla, jehož krev pak zanesl do velesvatyně. Velekněz však Nového Zákona, Ježíš Kristus, prolil za nás svou vlastní krev při svém umučení, při své smrti. Proto napsal sv. apoštol Pavel: »Kristus přišel jako nejvyšší kněz budoucího dobrého . . . ani skrze krev kozlů neb telat, ale skrze vlastní krev všel jednou do svatyně a našel vykoupení věčné.« Žid. 9, 11—12.

Dnes pak slavíme výroční památku této oběti na kříži. Vskutku veliký, památný, před důležitý to pro nás pátek! Postavme se v duchu pod svatý kříž na Kalvarii. Co pozorujeme? Pán Ježíš, Syn boží, trpí muky nesmírné, a to jak na těle, tak na duši. A Spasitel náš trpí: a) nevinně, b) dobrovolně, c) trpí za nás.

O tom ke cti a chvále Ukřižovaného.

P o j e d n á n í.

1. Pán Ježíš trpí nevinně. Pominouce svědectví a výroků sv. apoštolů, poslyšme jen výroky takových osob, které nebyly právě přáteli Pána Ježíše a které přece tak jasným způsobem při umučení Páně nevinu Ježíše Krista stvrdily.

Jest to především vladař Pilát, soudce Pána Ježíše.

Neboť opětovně žalobníkům Pána Ježíše, knížatům kněžským a zástupům pravil: »Žádné viny nenalézám na tomto člověku.« Luk. 23, 4. »Dali jste mi tohoto člověka, jakoby odvracel lid, a hle, já před vámi vypyťává se, žádné viny jsem nenalezl na tomto člověku z toho, co na něj žalujete.« Luk. 23, 14. Když pak židé Pilátovi vyhrožovali žalobou u císaře, nevydá-li Krista Pána na smrt, tu polekav se Pilát, vydal jim Pána Ježíše na smrt, jsa však úplně přesvědčen o jeho nevinosti a chtěje jaksi svědomí své upokojiti, »vzav vodu, umyl ruce před lidem, řka: »Neviněť jsem já krví spravedlivého tohoto; vy vizte.« Mat. 27, 24. Jistě skvělé to svědectví od pohanského soudce Piláta.

Rovněž o nevině Pána Ježíše svědectví vydala a za něho se přimlouvala manželka Pilátova.

Neboť čteme ve sv. evangeliu: »A když seděl (Pilát) na soudné stolici, poslala k němu žena jeho, řkouc: Nic neměj s tímto spravedlivým; neboť jsem mnoho trpěla dnes ve snách pro něho.« Mat. 17, 19. A dle hodnověrných zpráv stala se později žena Pilátova křesťankou a pro víru Kristovu trpěla.

Slyšme, jak se o Pánu Ježíši vyslovil jeho zrádce Jidáš! Lakotou zaslepen, zradil Pána Ježíše fariseům a zákoníkům za 30 stříbrných. Když však uslyšel zprávu, že Pán Ježíš jest na smrt odsouzen, tu se svědomí zrádcovo mocně probudilo. Čteme ve sv. evangeliu: »Tehdy vida Jidáš, kterýž jej zradil, že odsouzen byl, želeje toho, navrátil zase třicet stříbrných knížatům kněžským a starším, řka: »Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou.« Ale oni řekli: »Co nám do toho? Ty viz!« A povrh stříbrné v chrámě odešel; a odešel, osidlem se oběsil.« Mat. 27, 3—5.

Tak sám zrádce Jidáš spravedlnost a nevinu Pána Ježíše uznal, uznal své hrozné provinění. Kéž by si jen byl nezoufal, kéž by místo osidla se byl kajcně uchopil sv. kříže na Kalvarii!

Na Kalvarii s Pánem Ježíšem ukřižováni byli dva lotři, jeden po pravici, druhý na levici. O lotru na levici čteme v Písmě svatém: »Jeden pak z těch lotrů, kteří viseli, rouhal se jemu, řka: Jsi-li ty Kristus, pomozíš sobě i nám.« Luk. 23, 39. Lotr na pravici však pravil, káraje ho: »Ani ty se Boha nebojíš, ježto v těmž

odsouzení jsi? A my zajisté spravedlivě, neb co náležel na skutky naše, bereme; ale tento nic zlého neučinil.« Luk. 23, 40—41.

Mezitím i mrtvá příroda svědčila, že spravedlivý, nevinný na kříži umírá. Po tři hodiny slunce se zatmělo mezitím, co Pán Ježíš v bolestech na kříži visel, země se třásla, skály se pukaly, a opona chrámová roztrhla se na dvě půly od vrchu až dolů. Mat. 27, 45 a 51. »Vida pak setník, co se bylo stalo, velebil Boha, řka: »Jistě člověk tento byl spravedlivý.« Luk. 23, 47. »Jistě byl tento člověk Syn boží.« Mar. 15, 39. »A veškeren zástup těch, kteří tu spolu byli u tohoto divadla, a viděli, co se dalo, tepouce se v prsy své navracovali se.« Luk. 23, 48. Lid bije se na prsa, vyznával vinu svou, že v zaslepenosti volal: »Ukřížuj ho, ukřížuj ho!« uznal, že vydal na smrt nevinného.

Ze svědectví těchto poznáváme jasně, že Pán Ježíš trpěl nevinně.

2. Pán Ježíš trpěl dobrovolně. Vždyť již prorok Isaiáš o budoucím Vykupiteli předpovídal: »Obětován jest, protože sám chtěl.« Is. 53, 7. Pán Ježíš, přirovnávaje se k dobrému pastýři, pravil: »Život svůj dávám za ovce své.« Jan 10, 15. »Proto mne miluje Otec, že já život svůj dávám, abych jej zase vzal. Žádný ho nebere ode mne; ale já jej dávám sám od sebe, a mám moc jej dáti a mám moc jej zase vzíti.« Jan 10, 17—18

Pán Ježíš se dal úplně dobrovolně zajmout a mučiti. Kdyby nebyl chtěl, nebyli by mohli nepřátelé jeho ani ruky na něj vztáhnouti, ba ani k němu přistoupiti. Pozorujme jen, co se stalo, než Pán Ježíš byl jat. Když Pán Ježíš po poslední večeři přišel na horu Olivetskou, když se modlil a krvavým potem potil, posilněn byl od anděla. V tom již též se blížil Jidáš se zástupem strážníků a služebníků nejvyšších kněží a fariseů. A tu čteme ve sv. evangeliu: »Ježíš pak věda všechno, co na něj přijíti mělo, šel proti nim a řekl jim: Koho hledáte? Odpověděli jemu: Ježíše Nazaretského. Řekl jim Ježíš: Jáť jsem . . . A jakž jim řekl: Jáť jsem! postoupili zpět a padli na zem.« Jan 18, 4—5

Hle, na pouhou otázku, na pouhé pokynutí Pána Ježíše celý ozbrojený zástup ustupuje a padá k zemi. Tím ukázal náš Spasitel, že bylo v jeho moci zástup celý úplně malomocným učiniti, tím ukázal, že se úplně dobrovolně zajmouti dal.

Když pak sv. Petr tasiv meč a chtěje Pána Ježíše brániti, utal služebníku Malchovi ucho, tu řekl jemu Ježíš: »Obrat meč svůj v místo jeho . . . Zdalíž mněš, že bych nemohl prositi Otce svého, a dal by mi nyní více, nežli dvanácte pluků andělů. Ale kterakž se naplní Písmo, kteráž svědčí, že tak musí býti?« Mat. 26, 52—54. Ze slov těchto zase jasně poznáváme, že Pán Ježíš úplně dobrovolně v ruce nepřátel svých se vydal, aby se naplnilo Písmo, aby se uskutečnila slova Isaiáše proroka o budoucím Vykupiteli: »Vydal na smrt duši svou a s hříšnými počten jest.« Is. 53, 12.»

Pán Ježíš trpěl dobrovolně.

3. Pán Ježíš trpěl za nás. O tom pak jasně a obšírně čteme u proroka Isaiáše, kterýž o budoucím Vykupiteli předpovídal: »V pravdě neduhy naše on nesl, bolesti naše on snášel.« Is. 53, 4. »On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřen jest pro hříchy naše; kázeň pokoje našeho leží na něm, a zsinalostí jeho uzdravení jsme.« Is. 53, 5. »Hospodin vložil na něho nepravosti všech nás.« Is. 53, 6. »On hříchy mnohých nesl a za přestupníky prosil.« Is. 53, 12. Tak z vnuknutí božího prorokoval o budoucím Vykupiteli Isaiáš, jenž byl živ přes 700 let před Kristem Pánem, takové ponížení o budoucím Spasiteli hlásal, ačkoliv Israelští si představovali příštího Vykupitele jakožto pozemského mocného krále, jenž trůn israelský upevní.

A že Pán Ježíš, jenž své poslání s nebe, své božství tolika zázraky dokázal, skutečně, jak Isaiáš prorok a jiní předpovídali, za nás se obětoval, za nás trpěl, to stvrzeno jest nespočítanými výrocky jak Pána Ježíše, tak svatých apoštolů.

Pán Ježíš přislubuje ustanovení nejsvětější Svátosti oltářní, pravil: »Chléb, kterýž já dám, tělo mé jest, jež vydám za život světa.« Jan 6, 52. Ustanovuje pak náš Spasitel při poslední večeři velebnou Svátost, pravil: »Totoť jest tělo mé, kteréž se za vás vydává.« Luk. 22, 19. »Totoť jest krev má Nového Zákona, kteráž za mnohé vylita bude.« Mar. 14, 24. Zřetelně tedy pravil Pán Ježíš, že za nás své tělo obětovati, za nás svou krev prolévati bude a to při svém umučení na kříži, nyní pak nekrvavým způsobem na našich oltářích. O tom svědčí též sv. apoštolové.

Hlava sv. apoštolů a církve svatý Petr napsal o Pánu Ježíši: »Kterýžto, když mu zlořečili, nezlořečil, když trpěl, nehrozil, ale vydával se soudčím ho nespravedlivě; kterýžto hříchy naše sám na svém těle vnesl na dřevo, abychom hříchům zemrouce spravedlnosti živi byli; jehožto zsinalostí uzdravení jste.« I. Petr. 2, 23—24.

Miláček Páně sv. Jan napsal: »Krev Ježíše Krista očištuje nás od všelikého hříchu.« I. Jan 1, 7.

Apoštol národů sv. Pavel napsal: »Kristus jednou jest obětován k shlazení mnohých hříchů.« Žid. 9, 28. Jinde píše a napomíná křestany, tudíž i nás: »Za všechny umřel Kristus, aby i kteří živi jsou, již ne sami sobě živi byli, ale tomu, který za ně umřel i z mrtvých vstal.« II. Kor. 5, 15.

Poznali jsme tedy, že Pán Ježíš trpěl nevinně, dobrovolně, že trpěl za nás. Sv. Pavel nás napomíná: »Přistupmež tedy s doufáním k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství.« Žid. 4, 16. Tímto trůnem milosti jest pro nás svatý kříž, odkudž pro nás prameny milosti a milosrdenství se prýští. V duchu na Kalvarii pod svatým křížem stojíce vyznávejme s pohanským setníkem: »Jistě byl tento člověk Syn boží.« Mar. 15, 39.

S vděčným srdcem a pokorně volejme: »Klaníme se tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme tobě, neboť skrze svatý kříž svůj svět jsi vykoupil.«

Po příkladu kající Maří Magdaleny slzami lítosti nad hřchy svými smáčeje sv. kříž a volejme s kajícím lotrem: „Pane, rozpomeň se na mne!“ Luk 23, 42. Pod svatým křížem slibme svému Spasiteli, že zanecháme cesty hříšné, aby krev jeho za nás nadarmo vylita nebyla.

Tímto trůnem milosti, o němž sv. Pavel mluví, jest pro nás též náš oltář, na němž se Ježíš Kristus nekrvavým způsobem obětuje, na němž s nevyčerpatelným zdrojem svých milostí Ježíš Kristus ve velebné Svátosti přebývá. Bližme se též častěji s důvěrou k tomuto trůnu milosti.

Užijeme však též svědomitě milostí, jež nám Ježíš Kristus v tomto životě tak hojně nabízí, abychom kdysi též došli k trůnu v nebesích a tam patřili na oslavené rány Ježíše Krista na věky. Amen

František Grydíl, kaplan v Brušperku na Moravě.

O vzkříšení Páně.

Co nás nutí věřiti, že Pán z mrtvých vstal, co nás nutká duchovně z mrtvých vstáti.

Jděte a řekněte učedníkům jeho a Petrovi, že vás předejde do Galileje.

Ev. sv. Marka 16. 17.

Anděl poroučí veselé poselství vyříditi — učedníkům — a mezi těmi hlavně Petrovi, hlavě jejich. Proč bylo třeba, aby všichni učedníci brzy se dověděli v vzkříšení Páně? Aby byli utvrzení o víře své, aby potěšeni byli v zármutku. Proto dí: Jděte a řekněte. Toto poselství se ohlašuje každý rok, abyste i vy učedníci Páně o z mrtvýchvstání jeho byli přesvědčeni, že předešel nás do neb. Galileje, kamž nám cestu ukázal. V tom skutku Páně vidíme jeho největší moc, on nás proto nutká, abychom jej co nejvíce poslouchali a dle svaté víry živi byli. Proto svatý Pavel volá: Nevstal-li Kristus z mrtvých, marná jest víra naše, ale Kristus vstal z mrtvých, prvotiny zemřelých. Co z toho jde pro nás, jest na snadě. Když Pán z mrtvých vstal — slavně musíme i my z mrtvých vstáti duševně napřed — pak přijde i slavné vstání těla. Proto dnes rozjmejme: I. co nás nutí věřiti, že Pán z mrtvých vstal, II. co nás nutí vstáti i duševně ze hřichu.

P o j e d n á n í.

I.

Dobrotivý Pán postaral se, aby všichni lidé dobré vůle nabyli přesvědčení o božství jeho a jeho slavném vzkříšení. Od katů, kteří křížovali — až do Piláta, který křížovat dal, všichni byli svědkové, jak smrti Páně, tak i jeho vzkříšení.

Otevřeme svaté Písmo a z jednoho důvodu jdeme k druhému. Svatý Jan dí, jak odklízeli těla ukřížovaných vojáci, aby nezůstala přes svátky na kříži na Kalvárii podle cesty.

Když přišli k Pánu Ježíši, jakž uzřeli ho již mrtvého, nezlámali hnátů jeho. Ti zkušeni vojáci jsou smrti jeho svědkové. Poněvadž však na ukřižovaném Pánu i nepřátelům mnoho záleželo, proto nechtěl vydati tělo Páně Pilát ani Josefu z Arimathie, členu nejvyšší rady, kteráž čítala jen 10 nejprřednějších mužů. Proto zavolal si setníka, kterýž velel vojsku římskému při krvavé mši svatého Pána našeho Ježíše Krista, a tázal se ho, zda již mrtev jest. I dosvědčil setník, nebo sám byl kopí prohnal skrze nejsvětější bok Páně a tak se stal svědkem smrti Páně

Ale ani na těchto svědcích není dost. Dva muži z rady nejvyšší, Josef a Nikodem, matka Páně a miláček jeho s několika zbožnými kladou do hrobu tělo Páně. A tu se rozpomenou nepřátelé Páně a běží k Pilátovi: Pane, rozpomenuli jsme se, že *ten svůdce* řekl ještě živ jsa: po třech dnech zase vstanu. Rozkaž tedy ostříhati hrobu až do třetího dne, aby učedníci jeho nepřišli a neukradše ho, neřekli lidu: Vstalť jest z mrtvých; a bude poslední blud horší než první. (Mat. 27, 63). Tak stali se i oni svědky vzkříšení Páně — nebo postavili stráž a ta jistě četná byla, neboť sv. Petra v žaláři hlídalo vojáků 16 a o svátcích velikonočních pro veliký nával lidu v Jerusalemě nechodilo méně vojáků na stráž než 4. Tedy vojsko a pečť úřední, vše svědčilo, že hněv lidský a nevěra udělala všecka opatření, aby Pán nevstal z mrtvých.

A co teď dít nám sv. Písmo a svědectví lidská? A třetí den z rána vstal Ježíš z mrtvých — anděl Páně sestoupil s nebe a odvalil kámen, aby patřit mohli, že Pán Ježíš v hrobě není, že to nebylo smyslů mámení, když jej viděli před hrobem. Úřední pečť — i vojenská stráž — svědkové jsou zmrtvýchvstání Páně.

Věrní Páně zúčastnili se i zjevení Páně a viděli svatě rány jeho nejen učedníci, nejen svatý Petr a apoštolové, ale i jiní věřící, aby utvrzeni byli v svatě víře — a tak i v mravech svých.

Proč Pilát, Kaifáš a ostatní nepřátelé Páně vidouce poslední a největší div Páně neklešli kajčně a nezvolali jako Tomáš: Pán můj a Bůh můj? Odpověděl k této otázce sám Pán Ježíš, když mluvil o boháči v pekle a Lazaru v lůně Abrahamově. A myslil boháč, že kdyby Lazar z mrtvých vstal a ukázal se bratřím jeho, kteří byli na téže cestě pekelné, po nřz on kráčival za živa, že by mu uvěřili a se obrátili (Luk. 16). Ale odpověděl Abraham, mají Mojžíše a mají proroky, těch ať poslouchají. Ubohý boháč správně podotkl: těch oni neslyší, — a k tomu přidal mylně své mínění — ale kdyby kdo z mrtvých vstal, budou činiti pokání. I řekl Abraham: Jestliže Mojžíše a proroků neposlouchají, ani, byť kdo z mrtvých vstal, neuvěří. Proto také Pán svým vzkříšením — neobrátil zarytých nepřátel, protože nelze obrátiti člověka, jenž obrátiti se nechce. Není horší hluchoty — nad tu, kdo slyšeti nechce.

Ti, kdož tonou ve hřichu svém, ani kdyby kdo z mrtvých vstal, nebudou činiti pokání. Svatě vzkříšení utvrdilo kolísající a pochybující, nebo s radostí slyšeli zvěst »vstal Pán« — slyšel

Petr i učedníci. S radostí slyšíme i my věřící, ale tvrdošíjně od-
pírá nevěřící. Proč? Protože Kristus Pán proto vstal, abychom
i my povstali duševně — a pak i slavně. To sv. vzkříšení má
být pohnutkou duševního vzkříšení.

II.

Duše se vtělila do těla — člověčenství oživilo. Duch Páně
musí se vrátit také do našeho života, aby byl životem Páně. Na
vzkříšení Páně nepůsobil nikdo, na naše vzkříšení a povstání mu-
síme působiti hlavně my s milostí boží. A působiti na vzkříšení
duše jest nejvznešenější dílo, které člověk konati může. Rozumíte
mi, co jest to působiti na vzkříšení duše — toť jest na spasení
její. Ten způsob, kterým působíme, jest ponechán nám na vybranou,
ale působiti tak s Pánem Ježíšem jest příkazem pro nás: »spas
duši svou«, jest příkazem i ohledně jiných: mámť i jiné ovce,
které nejsou z mého ovčince, i ty třeba přivésti do ovčince Páně,
též k životu opravdu křesťanskému.

Slavné vzkříšení Páně jest jen pohnutkou vzkříšení dušev-
ního, které dle sv. Dionysia jest ze všech prací zbožných — nej-
zbožnější. Spolu pracovati s Bohem na spasení duší! To jest vzkří-
šení jich. Jak pracovati spolu na vzkříšení? Vezměme si za pří-
klad osoby, kteréž tělo Páně k pohřbu připravovaly. Mastmi
vonnými je pomazali. Vonná mast, toť dobré učení. Ovinuli je
rouchem bílým — roucho bílé, toť svatá nevinnost. Položili je do
hrobu, v němž nikdo neležel — žádný mrtvý pochován nebyl,
toť společnost dobrých počestných lidí. Nepřátelé postavili stráž,
aby zlost svou mohli dovršit — a buďte strážci nesmrtelných
duší, které Bůh světil vám. Dali pečet na hrob úřední, neporuši-
telnou, pečujte, aby sv. znamení křesťní nezrušitelné zůstalo bez
porušení hříchu.

A proč máme pečovati o vzkříšení duše k dobrému křesť.
životu? Protože tak žádá Bůh a naše vlastní dobro. Protože duše
jest největším statkem, na nějž vyššího není. Duše nad celý svět.
Pomáháme-li na spásu duší — konáme dílo, které konal Pán —
přišel, aby hledal, co bylo zahynulo; konáme, k čemu poslal
apoštoly — poslatť je k zahynulým ovcím domu israelského —
bojovníků božích. Konáme to, co dělali všichni svatí. Neboť co
bylo jejich posledním a vrchovatým přáním? Spasiti duše; vy-
zouiti je ze hříchů — vyprostiti je z bludných cest a přivésti je
na pravou cestu — *vzkřísiti v nich lásku k Bohu a bližnímu.*

Zdaž miluje pobloudilý člověk bližního vskutku? Poblou-
dilý syn rodiče, manžel — manželku? Vzkřísíte-li v nich ducha
křesťanského: vrátí se marnotratný syn k otci — pobloudilý
manžel k manželce. Proto bylo sv. duší přáním horoucím vzkřísiti
v nich ducha křesťanského. Sv. František Sal., lovec duší, volával
v nadšení v modlitbě: Dej mi, Pane, duše — ostatní mi vezmi.
A svatý Ignác s velikými námahami snažil se zabrániti hříchu
třeba jedinkému — a velikou měl radost, když i jen jedinému

hřichu zabránil. Horšili se někteří nad ním, že často přijímá do útulen svých osoby, které jen na nějaký čas se zdrží své špatnosti a hned pak se jí zase oddají. Sv. Ignác se rozhorlil na tak smýšlející a řekl: kdybych jen jedinému hřichu celým svým životem byl zabránil, velká by to byla odměna.

Na tomto vzkříšení můžete působit — a máte působit všichni. Andělem nemůžete být, ale strážcem býti můžete.

Můžete i vy vzkřísit někoho? Odpovídám vám slovy svatého Otce Pia IX., kteráž mluvil ku vychovatelům mládeže: »Vaší péčí já svěřuji mládež, horlivě přihlížejte ku křesť. vychování, dejte do jich rukou takové knihy, aby se z nich učili utíkati před neřestí a ustavičně chodili na cestě ctnosti.« Tak mluvil papež Pius IX. Slova jeho platí pro všechny, kdož se obírají výchovou dětí. Obrátiti člověka jest skutek větší než vzkříšení Lazara z mrtvých — dle svatých otců. A zabrániti, aby neklesli, jest rovněž tak veliký skutek.

A sv. Otec Lev XIII. kdys při slavném slyšení otců salesiánských, ujímajících se vychování opuštěné mládeže, pravil: »Zdvojnásobňujte svou snahu a vlohy na zachránění mládeže a odrostlejších z osidel zkázy a nevěry a tak připravujte nové pokolení.« Toť jest ono vzkříšení duše, které máme prováděti, protože Ježíš z mrtvých vstal. Tedy pravda jest vše, čemu nás učil, pravda jest, že i nás odměna čeká, a to řekněte všem starým i mladým: Ježíš vstal z mrtvých, abychom i my z mrtvých vstali — duševně — a pak čekali i tělesné slavné z mrtvých vstání. Amen. 7.

Hod boží velikonoční.

Ze zmrtvýchvstání Páně raduje se nebe i země.

»Spal pak Samson až do půlnoci; a odtud vstav, vyvrátil oboje vrata brány s veřejemi a zámek, a vloživ na ramena svá nesl na vrch hory.«
Soudc. 16, 3.

Když Israelité vytáhše z Egypta po čtyřicetiletém putování po poušti přišli do země zaslíbené, byli od různých pohanských národů sužováni. Hlavně to byli Filištíňští, kteří činili časté výpady proti národu vyvolenému a utiskovali ho.

V těch dobách volával lid k Pánu Bohu o pomoc, a milosrdný Bůh neoslyšel nikdy úpěnlivých proseb svého lidu. Vyvolil pokaždě muže zbožného a statečného, jež postavil v čelo ostatního lidu, aby vysvobodil jej od jha nepřátelského. Muže ty obdařil Bůh zvláštními schopnostmi, aby úkolu svému dostáti mohli. Nazývají se »soudcové« ačkoliv nevykonávali hlavně úřadu soudcovského, nýbrž byli především vůdci vojenskými, vykonávajice soud boží na pohanských národech.

Mezi soudci vynikl zejména *Samson*, který po dvacet let byl vůdcem Israelitů v bojích s Filištíňskými. Samson byl pověstný

svou obrovskou silou. Holýma rukama rozsápál lva, který se chtěl naň obořiti Jindy roztrhl provazy, jimiž Filištínští jej spícího svázali. Nemaje zbraně po ruce chopil se čelisti osličí, která na zemi ležela, a pobil jí mnoho nepřátel. Když pak jedenkrát vešel do filištínského města Gazy, zavřeli Filištínští narychlo brány města, osadili je strážnými a chtěli Samsona příštího dne chytiti a zabiti. »*Spal pak Samson až do půlnoci; a odtud vstav, vyvrátil oboje vrata brány s veřejemi a sámkem, a vloživ na ramena svá nesl na vrch hory*« — k nemalé zlosti a potupě Filištínských.

To, co Samson vykonal, jest předobrazem, a právě dnešní den nám ukazuje, jak se předobraz ten naplnil. Dnes, nejmilejš, *oslavujeme Samsona novozákonního*, který nepřemohl pouze obyčejného lva, krále zvířat, ale který zvítězil nad lvem pekelným, nad knížetem zlých duchů. Dnes oslavujeme Ježíše Krista, který podobně jako Samson nepatrnou zbraní, pohrdaným křížem, dobyl takového vítězství, že vděčné lidstvo neustane je oslavovati do skonání světa.

Dnes konáme slavnost ku cti a chvále toho, který vyvrátil dveře hrobové, pečeti židovskou zapečetěné a moc smrti zrušil tak, že krásně napsal o tom apoštol národů sv. Pavel: »*Pohlčena jest smrt u vítězství!*« (I. Kor. 15, 54.)

A z tohoto vítězství Spasitelova vše se raduje: raduje se nebe, raduje se i země. I vy, nejmilejš, sešli jste se dnes v tak hojném počtu ku cti oslaveného Spasitele; nuže, abyste s radostnou a povznesenou myslí do domovů svých se navrátili, uvažme dnes o té dvojí radosti velikonoční, kterou ze zmrtvýchvstání Páně má: 1. nebe a 2. země.

P o j e d n á n í.

I.

Ze zmrtvýchvstání Páně raduje se *nebe*; vše je tam v radostném rozechvění; mezi anděly lze pozorovati zvláštní, jindy nebývalý ruch. Andělé jsou služebníci boží; proto je Bůh stvořil, aby se mu klaněli, jej milovali, jemu sloužili. Zvláště dnes spěchají tito »*služební duchové*«, aby oslaveného Syna božního uctili. Jedni vznášejí se dolů a otfásají zemi, odvalují kámen hrobový a posazují se naň. Jiní zjevují se nábožným ženám a těší je: »*Ježíše hledáte, Nazaretského, ukřižovaného? Vstalt jest, není ho tuto! Hle místo, kdež jej byli položili!*« Opět jiní plesají v nebi řkouce: »*Zpívejte Hospodinu píseň novou, neboť divné věci učinil. Spasení (oslavení) učinila jemu pravice jeho a rámě svaté jeho.*« Ž. 97, 1. A jiní plesají: »*Zpívejme Hospodinu, neboť slavně zveleben jest: koně i jezdce (nepřátelé své) uvrhl do moře!*« II. Mojž. 15, 1. Moc Židů, moc nepřátel spasení našeho jakoby až do hlubokosti mořské ponížena byla. Opět jiní v celých zástupech snášejí se na zemi a jako druhdy ve svaté noci zpívají: »*Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!*« Po prvé zpívali andělé tuto píseň tehdy, když se Kristus narodil;

nad luhy betlemskými po prvé zavzněl zpěv: »Sláva na výsostech Bohu . . .« A tehdy začal Kristus Pán život pozemský, život smrtelný, život plný útrap, plný obětí. Tehdy sestoupil z vůle Otce svého na zem, aby se ponížil až k smrti. Tím více zasloužil toho chvalo zpěvu Spasitel v den svého slavného vzkříšení, kdy dílo vykopení našeho koronoval, kdy jako vítěz nad smrtí a nad ďáblem, slavný a nesmrtelný z hrobu vstal. A proto tím slavněji a velebněji prozpěvovali andělé: »Sláva na výsostech Bohu . . .«

Ale neradují se pouze andělé ze zmrtvýchvstání Páně, nýbrž i ten celý *nepřehledný pluk svatých Starého Zákona*. kteří po smrti Spasitelově na Veliký pátek z předpekli do nebe uvedeni byli. Slova apoštolského vyznání víry: »Sstoupil do pekel« mají ten význam, že duše Kristova, když se od těla oddělila, sestoupila do předpekli, kde duše spravedlivých před Kristem zemřelých pokojně a bez bolesti očekávaly Vykupitele, nemohouce do nebe vejíti pro skvrnu hříchu dědičného. Sv. Petr v I. ep. 3, 18—19 praví, že »Kristus i těm duchům, kteříž byli v žaláři, kázal«, to jest zvěstoval jim, že nadešel čas jejich vykopení. A tehdy »lid, kterýž chodil ve tmě, viděl světlo veliké; a bydlíci v krajině stínu smrti vzešlo světlo«. Isaj. 9, 2. Jak asi plesalo všechno to množství svatých patriarchů a proroků, mučedníkův a světic Starého Zákona, když jejich touhy splněny! Jak asi ozývala se nebem slova žalmu 106.: »Chvalte Hospodina, nebo dobrý jest, neboť na věky trvá milosrdenství jeho. Protože vyvrátil brány měděné a závory železné polámal. A vyvedl nás z temností a stínu smrti a okovy naše roztrhl.«

A co viděly ty zbožné duše starozákonní v nebi třetího dne časně z rána? Viděly, kterak Kristus svou duši se svým tělem vlastní mocí spojuje a ze zavřeného hrobu vychází. Viděly, kterak Samson novozákonní, okovy smrti spoutaný, drtí ta pouta vlastní mocí, kterak brány smrti vyvrací a moc ďábla, odvěkého nepřítelů člověčenstva, ničí. A tu připojily se radostně ku všem řádům blahoslavených duchů božích; tu přidružily se k zástupům andělským, a z duše naplněné nejčistším blahem, pokorně a slavně vzdaly hold nejpřímnější úcty oslavenému Spasiteli volajíce: »Vstalt jest této chvíle ctný Vykupitel. Alleluja! Chvalte Hospodina!«

A tak všichni obyvatelé nebes radují se v dnešní den z oslavení Syna božino; než raduje se z něho také země, a o tom v díle

II.

I země se raduje a upřímně blahopřeje Spasiteli z hrobu vstalému. Země se sice třese, avšak tentokráte nikoli z bolesti, ne ze zármutku, jako když Kristus Pán umíral. I na Veliký pátek třásla se země; »hořem pukla tvrdá skála, slunce tmou se zastřelo, v základech se chvěla země« zpíváme v písni »Dokonáno jest«. Dnes však v časnou hodinu ranní země se zachvívá a tento záchvěv jest známkou radosti. Cítíme záchvěvy srdce v těle nejen

tehdy, když bol srdce naše svírá, ale i tehdy, když veliké radosti okoušíme. A proto při Spasitelově zmrtvýchvstání země se třese; třese radostí, tak že doslova splněna jsou slova žalmu: *s večera (na Veliký pátek) potrvá pláč, k jitru (na Vzkříšení Páně nastane) veselost.* Ž. 29, 6.

A tuto radost sdílejí *všichni dobří lidé na zemi*. V první řadě jest to *Panna Maria*, královna mučedníků. Pod křížem zakusila meče bolesti; pod křížem plakala, a nebylo, kdo by jí potěšil; pod křížem byla její bolest veliká jako moře. Ale u oslaveného hrobu Synáčka svého se raduje, raduje se tak něžnou radostí, jakou jen matka z vítězství a oslavení syna svého radovati se může. Čím větší bylo ponížení jejího Syna, tím větší bylo hoře, tím větší bol; ale nyní jest radost její tím mocnější, tím jasnější, čím vítězství jejího Syna slavnější a vzácnější. Proto pozdravuje dnes církev sv. Matku Páně slovy: *„Vesel se, nebes Královno, alleluja, plesej, světu všech koruno, alleluja! Syn tvůj, ježž jsi odnosila, alleluja, vstal z mrtvých, Matičko milá, alleluja! Jehožs mrtvého plakala, alleluja, vstal z mrtvých Kristus, tvá chvála, alleluja! Raduj se z té slávy jeho, alleluja, přimluv se za nás u něho, alleluja!“*

Sdělená radost, dvojitá radost, pravi přísloví. I s Marií Pannou radují se *nábožné ženy*, které s ní sdílely bol stojíce u paty kříže na temeni kalvarském. Na Veliký pátek slyšely z úst Spasitele: *„Dokonáno jest, dnes však v odměnu za svou vytrvalost slyší radostnou zvěst andělskou: „Nebojte se, vstal jest!“ Raduje se i Petr, ježž Pán za jeho kajcnost odměňuje a jemu se zjevuje. Radují se dva učedníci do Emaus jdoucí, kteří poznali Pána v lámání chleba; radují se všichni apoštolové, do jejichž středu zaznívá jim dobře známý hlas: „Pokoj vám! Jáť jsem, nebojte se.“ Luk. 24, 36 a násl. Když pak zděšení a přestrašení jsouce domnívali se, že by ducha neviděli, řekl jim Pán vládně: „Co se děsíte, a proč vstupují (taková) myšlení na srdce vaše? Vizte ruce mé i nohy, žeť jáť jsem to; dotýkejte se, vizte; a nebo duch nemá těla a kostí, jako mne míti vidíte.“ Tu již neznají apoštolové bázně, ale radostí jsou celí nadšení: „Zaradovali se učedníci vidouce Pána“, praví o té události Písmo sv., Jan 20, 25, a toto utěšené slovo: „Viděli jsme Pána“, zaznívá z úst apoštolů do všech zemí, a radost, kterou má dnešního dne Jerusaleml, stává se brzy radostí celého světa, neboť „po vši zemi vyšel zvuk jejich, a až do končin okrsku země slova jejich.“ Žalm 18, 5.*

Jak jinak jest u nepřátel Kristových? Strážci hrobu padají na zem jako mrtví. Když pak se vzpamatovali, spěchali do města s tou hroznou zprávou, že Nazaretský z mrtvých vstal. Velekněží a zákonci nevědouce co činiti, *navádějí vojáky ke lži, ana pravda vítězí*, ano její vítězství ode všech jí milovných s radostí je pozdravováno. Jako nepřátelé Samsonovi ostříhali brány městské, těšili se, jak Samsona zajmou a jak ho zničt, ale těšili se marně a se zahanbením dívati se musili na Samsonovo vítězství; podobně i nepřátelé novozákonního Samsona marně dali ostříhati

hrobu a předčasně se radovali ze smrti Kristovy; dnešního dne schlpení a zahanbení nevědouce si jiné pomoci uchylují se ke lži.

* * *

Po celý tento velikonoční týden čte se při mši sv. hymna ke cti oslaveného Spasitele, v níž nás vybízí církev ku chvále Beránka velikonočního. V modlitbách kněžských často se opakují slova: »Tentož jest den, který učinil Pán, radujme se a veselme se v něm!« Ve zpěvích církevních ozývá se často slovo Alleluja, Chvalte Hospodina! Nuže, přidružíme se i my k tomu nesčetnému sboru těch, kdož ze zmrtvýchvstání Páně se radují a jemu za jeho oslavení chválu vzdávají. Volejme s církvi svatou: »V pravdě hodno a spravedливо jest, slušno a spasitelno, abychom tebe, Hospodine, každého sice času, zvláště pak tohoto dne slavně vychvalovali, kdežto Beránek náš velikonoční obětován jest Kristus. Neboť on jest Beránek ten pravý, který snal hříchy světa; který smrt naši svou smrtí zničil, a život svým zmrtvýchvstáním nám vrátil. A protož s anděly a archanděly, s trůny a panstvy, i s celým nebeského vojska rytířstvem píseň slávy tvé zpíváme bez ustání proslovující: Svatý, svatý, svatý Hospodin na výsoctech!« Amen.

R. S.

Atheismus. Zahanbený ateista. P. Oudin, jeden z nejslavnějších jezuitů XVIII. století obdržel návštěvu mladého nevěrce, který chtěl hned rozmlouvat o náboženství. P. Oudin ho přesušil, pravě, že rád poslouží těm, kteří se chtějí poučiti a kteří pokorně a v dobré víře hledají pravdu, ale že nerad s někým rozmlouvá o důležitých pravdách náboženství, a proto že ho prosí, aby ho tím neobtěžoval. Mladík rozhněván odvětil: »Těší mne, že mohu vám říci, že mluvíte s atheistou.« Řeholník zachovával hluboké mlčení a díval se na něho s opovržením. »Co je na tom zvláštního?« praví mladík, »proč si mne tak pozorně prohlížíte?« Řeholník odpověděl: »Dívám se na atheistu, je to zvíře, kterého jsem ještě nikdy neviděl.« Zahanbený mladík se ihned vzdálil. Mozin: Anekdoty.

Atheismus. Řeholník cestoval s mladými důstojníky v poštovním voze, a ti začali se posmívati náboženství, vypravující, co věděli a nevěděli. Když dokončili, řeholník, který je mlčky poslouchal, zavedl hovor na vojenství, a tak směšně o něm mluvil, že se důstojníci dali do hlasitého smíchu. »Pánové, právě tak směšně mluvili jste o náboženství. Účelem mým bylo ukázati vám, jak se činíme směšnými, když chceme mluvit o věcech, které nespádají do našeho oboru, nebo o věcech, o nichž máme jen povrchní známost, neboť je nemožno mluvit o nich dobře a správně. A proto o náboženství mnohem více než o jiných věcech, přicházíme v nebezpečí mluvit směšnosti, když mluvíme o tom, čemu nerozumíme.« Toto krátké poučení učinilo je opatrnějšími v další cestě a možná pro celý život. Mozin: Anekdoty.

LISTY VĚDECKÉ.

Jakým způsobem

mohou a mají duchovní správci a kněžstvo vůbec působiti k tomu, aby v každé farnosti a v každé obci přiřazené byl získán co největší počet věrných katolíků a důvěrníků pro zájmy a práce organizace nepolitické?

Které jsou stanovy nepolitické organizace katolíků?

Upozorňuji, že je trojí organizace katolíků:

1. *církevní* a dvojitá *mimocírkevní*. Tato je:
2. *politická* a
3. *nepolitická*.

Není řeči o církevní organizaci, kteráž jsouc kanonicky ustálena, jest všude táž a obsahuje pravidelnou bohoslužbu, farní úřadování, správu záduší a obročí, školu.

Nejedná se též o politickou organizaci, kteráž jest zvláštním článkem celkové akce.

Řeč jest o nepolitické organizaci.

Hned z kraje dím, že nepolitická organizace neobmezuje se pouze na tu či onu faru, nýbrž aby co platila a čerpala síly ze spolenectví s ostatními organizacemi, jest soustředěna v zemskou organizaci nepolitickou a byly o ní vydány 2 statuty:

I. *Statut organizace katolíků (Čechů i Němců) v království Českém.*

II. *Statut zemské organizace katolíků v království Českém (Česká sekce).*

I.

Úkolem *organizace katolíků v král. Českém* jest: Zprostředkovati styky založených již katolických organizací v Čechách bez újmy jejich vlastní samostatnosti, zakládati nové organizace, *doplniti je souvislou sítí důvěrníků* a takto i vedle vlastní organizace církevní umožniti jednotný a účinný postup katolíků v král. Českém, bez rozdílu politického smýšlení a národnosti, *za účelem obhájení jejich zájmů náboženských.*

Organisace tato jest částí celkové organisace katolíků rakouských, majíc ovšem zřetel ke zvláštním poměrům v Čechách. Organisace katolíků v království Českém skládá se ze dvou sekcí: české a německé a ze zemského komitě, smíšeného jazykově. Každá sekce je samostatna a řídí své záležitosti dle vlastních stanov.

Každá sekce vysílá do zemského komitě tři přisedlíci, totiž předsedu sekce a dva členy na 3 roky. Obě sekce volí presidenta na tři léta. Zemské komitě sestává z presidenta a ze šesti přisedlíci a zástupce ústředního komitě ve Vídni (tohoto bez práva hlasovacího). Nejdůst. episkopát v Čechách potvrzuje stanovy obou sekcí.

Došlé dary po odečtení částky, kterou potřebuje zemské komitě pro sebe, rozdělí se tak, že česká sekce obdrží dvě třetiny a německá jednu třetinu, leč by dárce ustanovil něco jiného.

II.

Účelem české sekce organisace katolíků v král. Českém jest :

1. Organisovati všechny katolíky Čechy v království Českém ke společnému a jednotnému hájení práv a zájmů katol. náboženství v životě soukromém i ve všech oborech života veřejného ;

2 šířiti uvědomění katolíků o jejich právech i povinnostech a

3. důrazně domáhati se zákonitou cestou spravedlivého právního i mravního základu života rodinného i společenského ve všech směrech podle zásad našeho náboženského.

Sekce pracuje k tomu, aby stávající již korporace (spolky) katolické bez újmy jich samostatnosti vešly v užší styky mezi sebou, aby spolupůsobení jejich v daných případech bylo vyhledáváno ; aby podniky jednotlivých korporací (spolků), pokud by to programu sekce vyhovovalo, byly podporovány, a aby síť dosavadních korporací přiměřeně byla doplněna založením spolků nových nebo *ustanovením důvěrníků*.

Činnost organisace jest agitační, obranná, opravní a produktivní. Volba prostředků ponechává se vedení organisace ; hlavně ovšem jest míti zřetel k organisaci tisku a k účelnému konání schůzí, porad, sjezdů atd.

Česká sekce skládá se : 1. ze zemského sboru, 2. ze zemské rady, 3. z organisací okresních, 4. z organisací místních nebo z důvěrníků.

1. Z e m s k ý s b o r.

- a) čtyři zástupci českého episkopátu,
 - b) delegáti okresních organisací,
 - c) delegáti katolických spolků,
 - d) zástupci kapitol, české boh. fakulty v Praze, kněž. seminářů, čelnějších klášterů a redakcí českých katol. časopisů,
 - e) zástupci šlechty
 - f) vynikající osoby
- } jmenuje zemská rada.

Volí předsedu, 10 členů zem. rady ze svého středu, 2 revisory na 3 léta.

2. Zemská rada.

Každý z českých biskupů má právo do sezení zemské rady vysílati 1 delegáta. Zemská rada řídí celou organizaci, ustanovuje komise, referenty, jednací řády, potvrzuje předsedy okresních organizací, obstarává zdroje příjmů, vypisuje příspěvky, povoluje z nich subvence a ostatní výdaje, svolává schůze sboru, sjezdy a porady a určuje jejich program, jmenuje členy zemského sboru. Předseda s místopředsedy, jednatelem a pokladníkem tvoří předsednictvo (presidium), jež jest výkonným orgánem zemské rady.

3. Organizace okresní.

4. Organizace místní.

Zemská rada vydá stanovy a ustanovuje důvěrníky. Kancelář ústřední v Praze. Veškeré usnášení se děje nadpoloviční většinou hlasů a při rovnosti rozhodne předseda.

Z á v ě r.

Tím jsem trvám u konce své přednášky a naznačil s důstatek: Jakým způsobem mohou a mají duchovní správcové a kněžstvo vůbec působiti k tomu, aby v každé farnosti a v každé obci přifařené byl získán co největší počet věrných katolíků a důvěrníků pro zájmy a práce organizace nepolitické? Další zajisté zařídí sobě každý již sám.

Každý zná několik moudrých, oddaných mužů z koláture, kteří budou mu věrnými a ochotnými nápomocníky při kulturní práci, s těmi začne, aby nějaký začátek tu byl, další pak již ukáže se samo sebou. Někdo vyvine záhy větší činnost ve směru vzdělavatelském na př. půjčováním knih, pořádáním přednášek buď sám nebo povolanými řečníky; někdo ve směru národohospodářském dle potřeb místních, založí kampaň, zaradí hospodářský spolek; jiný zamiluje si intenzivní duchovní správu, prohloubenou práci, kazatelskou činnost; jiný vezme si na starost organizační dohled po vikariátě, udržuje a navazuje styky s farnostmi, prostředkuje mezi bratry, moderuje horlivost a koncentruje snahy k společnému jednomu cíli, aby námahy všech byly korunovány celkovým zdarem a aby zúrodněny byly štávou z oživujících míst sousední, okresní, zemské a ústřední organizace, aby rostlo vědomí pospolitosti a že jsme jednotlivé místní skupiny farní větve jednoho živého kmene církve katolické, z něhož tím vydatnější docházíme síly a mocnějšího účinku, čím úžeji k němu se přibližujeme a čím důsledněji pod spásným vlivem jeho spoluúčinkujeme dle slov Páně: Já jsem vinný kmen a vy jste ratolesti! Ze stromu zajisté přechází míza do větví a tyto oživuje, tak i naše akce, roztroušená po městech, vesnicích a samotách, vyspěje v ele-

mentární sflu neúprosného orkánu, budeme-li mezi sebou všichni zajedno pracovati do jednoho mlyna a zůstane-li mezi námi vědomí síly a spojitosti, vízici nás se všemi osadami vikariátu, diecese a veškeré církve boží. Organisuji se všichni proti nám a postupují význačně, my máme na své straně centralismus ještě velikolepější a božsky zaručený — organisaci katolickou, nuže užijme jí! Nepoliticky dovedeme pracovati každý, na poli nepolitickém přiblížíme k sobě bohda i odpůrce politické, tou taktikou dokážeme s pomocí boží i obecně více. Zdař Bůh!

P. S. Prací nepolitické organisace katolíků v Čechách jest letošní katolický sjezd v Praze, na němž, jako na příkladě, současně ukázal se obraz činnosti a dalšího postupu i program strany.

Král Jindřich VIII. proti Lutherovi hájí sedm svátostí.

Podává prof. Jos. Staněk. — (Pokrač.)

Poslední pomazání.

Luther vysmívá se církvi, že theologové její nazývají poslední pomazání svátostí a že je nazývají poslední.

A přec dobře může býti zváno poslední, poněvadž poslední jest ze čtyř svátostí, při nichž mazání svatým olejem se užívá — křest, břmování, svěcení kněžstva a poslední pomazání. A že skutečně je svátostí, dokazují slova apoštola Jakuba: »Infirmatur quis in vobis, inducat presbyteros ecclesiae et orent super eum, unguentes eum in nomine Domini; et oratio fidei salvabit infirmum et alleviabit ei Dominus; et si in peccatis sit, remittentur ei.« Jac 5, 14—15. — Stůně li kdo z vás, povolej k sobě kněží církve, nechť se modlí nad ním, mažíce jej olejem ve jménu Páně; a modlitba víry uzdraví nemocného a polehčí jemu Pán a je-li ve hřších, budou jemu odpuštěny.

Slova ta dokazují, že poslední pomazání jest svátostí. Mluví se zde o viditelném znamení, se kterým spojena jest milost. Luther ovšem vysmívá se slovům těm a váhu jejich snaží se zlehčiti. U posledního pomazání dospěl až k poslednímu stupni šílenství.

Tvrdí Luther, že dle m'nění mnohých není epištola ta epištolou pravou sv. Jakuba a že nezasluhuje, by jí byl připisován duch apoštolský. A kdyby i byla Jakubovou, že apoštol Jakub nemá práva, aby svátosti ustanovoval, t. j. určoval viditelné znamení a s ním spojoval záslibu milosti. To může prý toliko Kristus.

Z těchto slov Lutherových patrao, že dvojím směrem slovům apoštolovým váhy ubírá, předně, že epištola není epištolou Jakubovou a není hodna ducha apoštolského, a za druhé, kdyby i byla, že apoštol nesmí ustanovovati svátosti. Oba tyto důvody k jednomu směřují cíli, neboť není-li epištola epištolou Jakubo-

vou, či autentickou, a není-li hodna ducha apoštolského, aneb vydával-li apoštol poslední pomazání za svátost, dokázati však toho nemůže, že by vskutku svátostí byla, jsou slova jeho v obou případech prázdné zvuky beze všeho významu.

Luther praví, že mnozí tvrdí, nejen že epištola ta není epištolou Jakobovou, nýbrž i že jest nedůstojna ducha apoštolského. Ale zapomněl uvéstí jména těch, kdo tak tvrdí. Není jich, tuším, tak mnoho, ani nejsou tací velikáni, aby vrch měli nad těmi, kdož pravost epištoly Jakobovy zastávají. On na důkaz svého tvrzení dosud nevedl nikoho. Já uvedu mu jednoho, který dostačí proti mnohým, sv. Jeronýma totiž, nad něhož dosud nikdo nevynikl ve znalosti Písma svatého a v rozeznávání knih pravých od podvržených. Ten uznal se vši určitostí epištolu svatého Jakuba za autentickou. Píše takto: »Jacobus, Petrus, Judas et Joannes septem epistolas ediderunt, tam mysticas, quam saccintas, et breves pariter et longas; breves in verbis, longas in sententiis.*) Týž svatý Jeroným píše k předmluvě k oněm sedmi epištolám: »Est enim prima earum una Jacobi, duae Petri, tres Joannis, una Judae.**) Patrně z toho, že svatý Jeroným týž soud pronáší o epištole Jakobově jako o Petrově a nepovažuje ji za nedůstojnou ducha apoštolského.

Luther tvrdí dále, že epištola Jakobova nedůstojna jest ducha apoštolského.

Uvedu proti němu svědka, který tvrzení jeho vyvrátí. A kdo je tím svědkem? Luther sám. Ať sám proti sobě svědčí, sám sebe poráží! Týž v traktátu o svěcení kněžstva učí, že církev má ten dar, aby rozeznala slovo boží od slova lidského. Jak tedy smí nyní tvrditi, že epištola Jakobova je nedůstojna ducha apoštolského, když církev o ní prohlásila, že je plna ducha apoštolského a úsudek církve dle Luthera samého správným býti musí? Kdy tedy Luther mluvil pravdu?

Vyvrátili jsme, doufám, dostatečně tvrzení Lutherovo, že epištola Jakobova není autentickou anebo že není důstojna ducha apoštolského a Luther sám byl nám v tom nápomocen.

Přejdeme k bodu druhému, kde Luther dí, i kdyby byla epištolou Jakobovou, že apoštol nemá práva ustanovovati svátosti, t. j. s viditelným znamením spojovati záslubu milosti boží, to že činiti může toliko Kristus.

Ó jaké to štěstí pro náš věk, že v něm povstal tak veliký učenc, který osmělil se apoštolu Jakobovi vyčítati, že nevedl si správně, hlásaje evangelium Kristovo, nýbrž že osobuje si právo i svátosti ustanovovati, či jinými slovy, že osobuje si moc Kristovu po způsobu pyšného anděla, který pravil: »Ascen-

*) Jakub, Petr, Juda a Jan sedm sepsali epištol, jak mystických, tak skrovných, krátkých a zároveň dlouhých. Krátkých pokud se týče slov, dlouhých co do obsahu.

**) Jedna z nich jest Jakobova, dvě Petrovy, tři Janovy, jedna Judova.

dam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo.* Nyní nemusí si papež nic již dělati z urážek muže, který odvážil se i apoštola urážeti.

Jisto jest, že když apoštol poslední pomazání prohlašuje za svátost, též svátostí býti musí. Byl by se apoštol Jakub nikdy neodvážil vydávati něco za svátost, co by svátostí nebylo. Jakub oněmi slovy lidu sděluje, co byl od Krista přijal. Jako Kristus jedny věci sv. Matouši, jiné sv. Janovi nebo Lukášovi, jiné opět Pavlovi, tak ustanovení svátosti posledního pomazání zjevil svatému Jakobovi.

Když Luther proti sv. Jakobovi neslušně se zachoval, obrací se k církvi a vysmívá se jí, že nerozumí slovům sv. Jakuba přisluhujíc posledním pomazáním jen umfrajícím, kdežto Jakub užívá toliko slov infirmetur quis, a ne moritur quis, jakoby chybovala církev, když věci tak vznešené a důležité, jako jest poslední pomazání, neuděluje lehkomyšlně i v malé churavosti, jakou si člověk uhnal tím, že přes mřu pil, v churavosti, které se zprostíme, když se vyspíme.

Ačkoliv apoštol užívá slov infirmetur quis, přece patrně, že slovy těmi míní nemoc těžkou, smrtelnou. Důkazem toho jsou všechny modlitby, které kněz nad nemocným říká, v nichž nikdo nemůže pochybovati, že jsou původu starého a že by snad sestaveny byly těmi, které Luther »theologi« zove.

Modlitby ty, ačkoliv nepřislíbují uzdravení na jisto, přece nemají je za nemožné. Z toho opět zřejmo, že není nutno udělovati poslední pomazání teprve tenkrát, když nemocný je již v posledním tažení, v agonii. Darma prosilo by se za uzdravení v tolika modlitbách, když smrt je již jista. (Dokonč.)

Boj o budoucnost.

Řeč dr. Jindř. Fundera, chefredaktora časopisu »Reichspost« ve Vídni, proslovená na IV. sjezdu katolíků dolnorakouských ve Sv. Hypolitu. Volný, na naše poměry upravený překlad.

Když katolíci Rakouska připravovali se na podzim r. 1905 na všeobecný sjezd katolíků rakouských, tu zdálo se mnohým, jako bychom stáli v otázce tiskové před strmou, trhlínami zející, sotva dostupnou skalní stěnou, jejíž vrchole sněhem a ledem pokryty, a jejíž přechod skoro nemožným se zdál. Všeobecná zmalátnělost zmocnila se mnohých mezi námi, zmalátnělost, která tím více v řadách našich vzrůstala, čím více doléhala na nás poznání o nevyhnutelné potřebě silného, všemi prostředky opatřeného tisku. Uznávalo se a vědělo, že v dnešním našem duševním i hospodářském životě, v našem spolkovém životě, v uvědomění lidu našeho proti lžím a pomluvám, i v uplatňování našich pravd a ideálů a vůbec ve všem, čeho onen veliký duševní boj XX. století vyžaduje, bez řádného tisku ku předu přijíti nemůžeme.

Podobalo se, jakoby katolíci již byli ztratili celou svou sebedůvěru a oddali se resignované osudu svých francouzských bratří, jenž na ně čekal.

Tu přišel sjezd katolíků rakouských a s ním i založení »Piova spolku«, prováděné výrazem největšího nadšení, kteréž lid proniklo.

*) Až nad oblaka vystoupím, podoben budu Nejvyššímu.

Zaznělo slovo vysvobození! Nyní aneb již nikdy více! Bud' vzmužeme se anebo půjdeme jistě zkáže vstříc!

Když pak k zakládajícím pracím došlo, byli ovšem ještě mnozí, kdož o výsledku pochybovali. Přišli se svým »kdyby« a »ale«, a dnes, kdy přehlédnouti můžeme docílených výsledků, dnes vyloučena jest každá diskuse pro každého myslícího a sebevědomého katolíka o nutnosti a potřebě Piova spolku, neboť ony změny, kteréž od založení jeho provedeny, musí i slepého přesvědčiti.

Nutnost a potřebu Piova spolku dokazují nejlépe jeho organizační výsledky. Vídeňský Piův spolek čítal v září r. 1906 33.312 členů zorganizovaných, v září r. 1907 66.136 členův a v září r. 1908 101.137 členů. Odboček čítal pak vídeňský Piův spolek r. 1906 77, v roce 1907 260 a v roce 1908 610.

Letáků a měsíčně vycházejících »Sdělení« rozdáno v tom čase přes 2½ milionu a schůzi konáno za 2½ roku kolem 1500.

Nutnost a potřeba Piova spolku dále vysvítá z materiálních výsledků jeho. Katolický tisk dnešní jest k nepoznání oproti onomu skrovnému, nedostatečnému tisku, jež jsme ještě před několika málo lety měli. Mimo morální i finanční pomoc přispěla k tomu též neméně výtečná »Korrespondence Piova spolku«, kteráž obzvláště pro tisk ostatních korunních zemí rakouských nevyrovnatelný materiál dodává.

Piův spolek vídeňský s velikými obětmi zvelebil a rozšířil nejen ústřední tisk svůj vídeňský, ale i v druhých německých korunních zemích Rakouska, tak že tento nyní účinně úkolům svým dostátí může, a založením levných dvou- a čtyřhaléřových týdníků podtrhl též půdu všelijakým židovským tiskovinám.

A ústřední tisk vídeňský? Piův spolek vynaložil na něj sumy, jež neobnášejí ani desetinu oněch ohromných kapitálů, jimiž židovsko-svobodomyšlný tisk podporován jest, obnosy, které oproti oněm 5—10millionovým příjmům našeho nepřátelského tisku ani k přirovnání nejsou, a jaká obrovská proměna velikolepá provedena těmito poměrně skrovnými obnosy a pilnou tiskové-agitační prací Piova spolku docílena!

Ústřední tisk katolický nemá dnes ovšem ještě vše, čeho by k svému rozmachu potřeboval, mnohého třeba ještě doplniti a v tom směru vykonati. Avšak jedno může si otevřeně doznati katolické Rakousko naše, že má ústřední tisk, za nějž se více styděti nemusí, ježž též u všech slušných nepřátel patřičný respekt vzbuzuje, jehož hlas více ve státě přeslechnut býti nemůže, ač tu a tam neohrožené otevřené slovo některého takového listu v jistých kruzích nemile a nepříjemně zaznívá.

Proveden tu důkaz, že seřízení řádného katolického tisku denního není pro nás katolíky otázkou duševních schopností, nýbrž otázkou agitace a uvědomění, a že katolíci Rakouska v každém ohledu rovnocenný i vůdčí tisk denní míti budou, jakmile schopnými se stanou, by rozvětvenou a věci odpovídající agitací nevyhnutelně potřebné prostředky na tisk náš obstarati dovedli.

I my v Čechách máme podobný samostatný a nezávislý Piův spolek, jenž ze všech sil stará se, by tisk náš, jak denní, tak i ostatní, zvelebil, rozšířil a posílen byl, a vykonal po čas trvání svého, krátkého dosud, práci velikou, práci nadlidskou. Činnost však našeho Piova spolku nepotřebuje také jen uznání samého, nýbrž podpory všestranné, má-li plně úkolům svým dostátí. Věnujte nějaký obnos a starejte se o rozšíření tisku našeho katolického a v brzku bude pak tisk náš katolický tak seřízen, že shromáždí kol sebe ty nejskvělejší duchy k obraně vlasti a všeho, co nám svato, ježž voje lidu našeho povede ježž i přes dnešní ponížení naše, přýstící z nemravného, cizinci vlasti a lidu našeho psaného tisku, přes nezmerné pokolení křesťanského lidu tyranstvím protikřesťanských koterií, i přes veškeru to bídné dnešní bezprávi a násilí, páchané na všech dobře smýšlejících, katolíkům Rakouska nejen pravou duševní svobodu, ale i patřičný vliv ve státě a společnosti, jakož i jich právo přirozené vymůže. Není třeba sehnati sumy do milionů jdoucí, jakéž židovský tisk dnešní pohltí, ježž lid náš dodnes podvádí a vše katolické neustále tupí a snižuje, neboť křesťanští

žurnalisté tento náběh a výhodu nepřátel v ohledu materiálních prostředků svou obětavostí, napětím veškerých sil svých plně vynahradí a vyváží, při čemž zajistě pomoc boží bude je provázeti.

Vše, co ještě k vykonání zbývá, není těžkým k provedení, jestliže sám křesťanský lid nás, a doufáme pevně, že tak učiní, pomocnou ruku věci této poskytne, věci, která jest jeho vlastním zájmem, již povinen jest ku pomoci přispěti, a kterouž též podán důkaz, jak užitekplnými jsou vydané obnosy, které v tisku našem katolickém investovány.

A ještě o něčem jiném mohou býti katolíci přesvědčeni Založením Piova spolku a jeho skvělými úspěchy, jakož i zmužilým vzhopením se k setřesení té staré hanby, katolíci sami se před celým světem ospravedlnili. Dosti lidí bylo, kteří mysli, že katolíci mohou býti čítáni již mezi mrtvé, nejvýše pak k těm, kteří nedovedou se již více k žádnému energickému, rozhodnému činu nikdy více vzhopiti. A přes to vše nucena jest i cizina dnes opět s vážností na vůli naši pohlížeti, i na naši organizaci a činy naše.

Máme arcit důkazy viditelných úspěchů, máme i povzbuzující souhlas celého světa, máme též pomoc boží při práci, avšak přes to nejsme ještě u cíle svých snah, ještě nesmíme odpočívat, neboť máme vykonati dílo obrovské, záruku to duševní budoucnosti křesťanského lidu, a toho nemůžeme prvním náběhem, jediným jen skrovným zábleskem naší energie docíliti. My musíme, aniž bychom zpíti byli jistotou vítězství, rázně pracovati dále, neboť jistota vítězství jest největším nepřitelem vítězství samého.

Přes všecko i nejpilnější sběratelskou práci nesmí však býti zapomináno oné agitace, kteráž jen trochu energie vyžaduje a vlastně nás jednotlivce nic nestojí. Především musíme se postarati, aby špatný a nám nepřátelský tisk zatlačen byl a na jeho místě aby zdomácněl tisk náš ve všech veřejných lokálech, na nádražích, starati se o to, aby tento tisk náš byl též povšimnut a kupován. Nic to zpravidla nepomůže, když ten který list na nějakou určitou adresu zaslati necháme, neboť musí předem proň býti půda připravena; a ta se připraví tím, když častěji poukážeme na pěkný článek neb říanou star, když upozorníme tak na ně jednotlivce, čímž po- učíme jej nejlépe o výtečném obsahu listu a vzbudíme tak zájem, který pak dobrých výsledků přináší.

Je-li list jedenkrát již čten, pak můžeme již další starost ponechati schopnosti listu, jenž sám již přesvědčí i zvítězí.

Avšak my máme ještě jinou důležitou úlohu, a to, abychom připravili se řádně na volnou kolportáž, kteráž, jak doufáme, v brzkou se uskuteční, a celou zem přivaleme lítiskou, pokoutních a senzacních tiskovin druhu nejhrošího zaplaví. Jmenovitě sociální demokracie ztrojnásobí pak svou tiskovou agitaci. Kdo pak v době vydání této svobodné kolportáže poražen bude, ten bude též poražen úplně. Proto jest nevyhnutelno, abychom již nyní, jak jen možno, přivržence naše v rozšiřování letáků a časopisů vyškolovali, výtečný system důvěrníků všude zavedli, jimž rozdávání tiskopisů našich na malé kroužky usnadněno bude, a jmenovitě též všude, možno-li u našich stoupenců prodejny našich listů zřídili, kteréž pak obchodními centrálkami pro budoucí volnou kolportáž státi se mohou. Ovšem jest též potřebí, aby vedle tohoto rozšiřování časopisů a letáků nebylo zapomináno i na rozšíření literatury naší.

Mimo tuto činnost očekává nás však ještě další úloha, kteráž u nás dosud málo povšimnutí docházela, a tou jest: zvelebení inserce v našich časopisech, kteráž hlavní věcí jest u časopisecké domácnosti. Zde jedena- každý může ve prospěch listu něco prokázati. List se spoustou odběratelů sám sebou již táhne, přitahuje nejen mnoho čtenářův, ale i mnoho inserentů. Každý nový insert větší jest zároveň pro list nepřímou příčinou nových oznámení i nových příjmů. Pracujeme-li soustavně pro insertní část listů našich, a agitujeme-li řádně v tom smyslu, zajišťujeme listu obnosy, čímž prospějeme mu právě tak, jako bychom sami obnosy ty darovali. Tu nesmíme zapominati, že jsme agitace tohoto druhu listům našim povinni, když tisk náš pro správnost názorů a smýšlení velikých peněžních obětí přináseti musí.

Vzpomeňme jen, že by tisk náš dnešní peněz dost a dost měl a obdržel, kdyby bez ostychu vychvalování židovských firem a švindléřských

inzerátů přijímal, a právě tak jako odpůrci jeho jistými pikantními inserty peníze sehnati chtěl. Takovýchto desetitisíců zřídka se však řádný tisk náš, poněvadž věrnost zásadám svým výše staví než bídný obchod. Když pak toho od listů našich požadujeme, doléhá tím však na nás povinnost, abychom nenechali za tuto věrnost zásadám listy naše zanikati a v zkázu upadati, nýbrž abychom postarali se o patřičnou náhradu. Potřeby pro domácnost obstarávejme tudíž jen u těch firem, jež v listech našich inserují, všem těmto dodavatelům našim pokaždé sdělme, že objednávkou neb nákup činíme proto, jelikož doporučena jest naším časopisem. Nenalezneme-li pro jednotlivý nákup v časopisech našich případný nákupní pramen, vyhledejme sami některou větší firmu a sdělmež jí písemně, že bychom rádi od ní zboží koupili, kdyby inserovala v tom neb onom listu našem, což se ve většině případech také skutečně podaří.

Ze zaslaných cenníků a vzorníků, jež každého měsíce, ba i týdne dostáváme, hodíme nepřátelské nabídky do koše, ostatním firmám dopíšme, že bychom rádi z jejich katalogu sobě vybrali, kdyby v tom neb onom listu inserovali. To táhne, to pomáhá, to jest účelná a dobrá propaganda!

Jakou váhu toto počínání má teprve, když celá sdružení tento příklad následují, když stavovské organizace neb odbočky místní korporativně váženým velikým firmám věděti dají:

»My ve stavovské organizaci, neb my členové odbočky ujišťujeme vás, že při nákupu šatstva, nábytku, prádla, hospodářských strojů, zboží koloniálního atd jen ty firmy doporučovati budeme, které v katolických listech našich, v tom a tom časopise obvodu našeho inserovati budou.« Tím bylo by řádné ve velikém slohu a směru pro tisk náš účelně pracováno a agitováno. Obětovati v některé domácnosti zlatku na tiskovou agitaci bolí mnohde, avšak tato podpora tisku našeho nestojí nic než trochu říznosti a jest nad to pro tisk náš ještě nejméně desetkráté výnosnější. A jest něco spravedlivějšího? Kdo z peněz našich živ býti chce, ten nechť nenosí své insertní příspěvky do židovských novin, ten nechť pomůže nám křesťanům, bychom udrželi se silnými a koupěschopnými — abychom sebe samé řádným a dobrým tiskem hájiti a brániti mohli.

Kolportáž seřizením prodejen v každé obci připraviti a inserci v našich časopisech posíliti a zvelebiti, toť mají býti ony hlavní úkoly, jež v době nejkratší provedeny býti mají. Podaří-li se toto, jest též zároveň tisková otázka naše z větší části rozřešena. Chopme se tedy práce, musí se nám to podařiti. Na sta členů čítá nyní Píův spolek, žádný podobný jiný spolek neprokázal v tak krátkém čase takovou organizační schopnost — avšak my musíme ještě více vykonati — ženský listek Piova spolku musí býti

vojenským pasem

každého katolického křesťana, jen těm pak mezi námi, kdož absolutně tak zvanými »státními mrzáky« býti chtí — bude darován. A těmto musí též zvláštní vojenská daň předepsána, ovšem dle zásad moderních, kde nutno platiti desateronásobně. Jsou ovšem mnozí, kteří zpět zůstali, kteří sice s nadšením přečítali řeči P. Kolba, avšak kteří též dosud své členství v Piova spolku neohlásili. Takovéto blýskavce musíme si jedenkráté již vzíti na mušku, neboť jest čas, v němž nesmíme se nechati unášeti jen nadšením a usnášeti se na dobrých předsevzetích, nýbrž jest čas, v němž dlužno konečně jednou k opravdové práci přikročiti.

Mnozí otálejí ještě, všeliké vytáčky se vyhledávají a mnozí myslí opravdu, že pro ně nestává ona

těžká povinnost,

by přispěli svým bojujícím bratřím ku pomoci. Vy, kdož ještě otálíte, nepohnou vámi ani slzy oněch nešťastníků, kteří oloupeni byli špatným otravným tiskem o víru, rodinný pokoj, čistotu srdce, o štěstí duše nesmrtečné?! Nepohne vámi ani bída nesčetných, kteří pod nadvládou lidu nepřátelského, brutálního, korupčního tisku trpí nedostatkem dobrých národohospodářských, dělnicko-rolnicko-zivnostensko-přátelských zákonů, a kteří vzdor svého prolitého potu, své nadlidské námaze a svým starostem se ve své existenci

udržeti nemohou?! Nepohne vámi ani bída vlasti, kteráž obývána národem, jenž hluboké pochopení má pro vše dobré a vznešené, jenž ovládnán jest nejvznešenějším a otcovským rodem knížecím — jenž však dnes ponižen a pokořen a ztročen nadvládě všemohoucností zpité svobodomyšlné klíce a několika býkovcovým ryřím, od jichž skandálních výtržností a přepadání nikdo více ve vlasti naší životem jist není?! Vy, ve skvostných zámcích a hradech, vy, v bohatých měšťanských domech — vy nemáte srdce z kamene v prsou vašich, pohledte tudíž na ono sevření, jež ducha křesťanského tíží, pohledte na onu bídu, onu hanbu, jak v katolické zemi křesťansky smýšlející člověk musí se nechat potupiti, znásilňovati, přepadati a o rovnoprávnost svou olupovati jediné proto, poněvadž vy, poněvadž my všichni se málo hýbeme, vy milujete s námi tento lid a tuto zemi i její drahé statky svaté Vy nenávidíte s námi tyto páchané nespravedlnosti, vy obáváte se s námi budoucnosti vlasti naší — proč tedy nepracujete zároveň s námi? Kdo jiný k tomu nejlépe povolán, jenž bez bázně povinnost tu konati dovede, jenž zástupce lidu vzpružití umí, je varuje i povzbuzuje, jenž pravdu i vládcům otevřeně hlásá, jenž práva lidu hájí, jej uvědomuje i shromažďuje, — ne-li silný, neodvislý, z celého národa silu čerpající křesťanský tisk?

Možno, že v časech dřívějších mohlo se obejti bez rovnocenného tisku, dnes však jest to věcí nemožnou. Dnes závisí vše, ano všecko od rozluštění otázky tiskové. To vysvitá nám z

plánů nepřátel.

Všeobecným právem hlasovacím postoupilo křesťanské obyvatelstvo blíž k možnosti, stát dle své vůle zaříditi. Úspěchy křesťanského obyvatelstva, výsledek voleb nahnalý židovstvu, ložím, volnomyšlenkářům dosti strachu a celé snažení zapřísáhlých nepřátel směřuje k tomu, by zdroje síly křesťanského obyvatelstva byly zničeny. Silné, veliké a mohutné lidové hnutí křesťanské nemůže se vyvinouti a na živu zůstati bez pomoci a součinnosti intelligence. My potřebujeme křesťanské právníky v úřadech a kancelářích, křesťanské vychovatele naší mládeže ve školách, universitách, technikách, křesťanské lékaře, křesťanské umělce. Duševní život lidu musí vynésti v lidové hnutí, kteréž právě tak jako hnutí křesťanské nejvyšší a největší statky podněcovati, zastupovati a brániti musí. Nepostačí, když řádný rolnický neb živnostenský stav zmužile se proti židovskému liberalismu postaví, když naši udatní a bojovní dělníci do předních řad se jako pravi hrdinové v boji přítomnosti vrhají — široké vrstvy lidu zůstaly též ve Španělsku, ve Francii i Itálii věrni svým zásadám a přece byly v těchto zemích znásilněny a přemoženy. Též i my musíme se připraviti, abychom dovedli obhájeti silnými pažemi duchovní tvorbu naší všech oborů, abychom ve století, v němž duchové tak napijetí jsou, vynález vynálezem stíhán, pravda a lež, požehnaní a zatracení v stejné skvostném oděvu obchází, a nové pohanství, s prohnaným uměním přetvářky a ducha zaslepeného, se roztahuje, místo čestné obhájeti si dovedli a je též patřičně rozšířili.

Právě proto jest onen nový útok židovstva a volnomyšlenkářů proti našemu území na universitách zřizen. Tisk pak jest

shromaždištěm intelligence národa.

Všecky denní otázky, vše, co světem hýbe a oťřásá, nalezně zde pojednání. Každá důležitá otázka zde upravována. Zde talenty s veřejností seznamovány a uplatňovány. Tisk stal se pro nás jaksi gymnasiem vědců starého věku, v němž duševní školy zakládány, idey probjovány, systémy upravovány a duše států vzdělávána. K tomu všemu dlužno podotknouti, že dnešní svobodomyšlný tisk sebe takřka za puncovní úřad a dílnu všeho vzdělání považuje. Kdo ve vědě, umění, ve státě něčím se státi hodlá, musí se nechat tímto veřejným tiskem opuncovati. A kdo se bezohledně nepodrobí, jest potupen, v kalu smýkán, aneb z knihy života vyškrtnut a umlčen. Tak přihází se učencům, sochařům, hercům a vynálezčům — umění, hudba, literatura, naše vysoké školství — vše to stává se neomezenou říší nepřátel a veškerý tisk jest nejsilnější oporou nadvlády. Svobodu křesťanského ducha lidu můžeme jen těmi samými zbraněmi hájiti, jimiž nepřátelé nás napadají.

My musíme naši inteligenci v témž, nepřátelskému v každém ohledu rovnocenném, zamlouvajícím se křesťanském tisku konsekventně shromažďovati a podporovati

Stokrát učinili jsme zajisté onu zkušenost, že jsou tisíce, muži z nejpřednějších a nejvážnějších postavení, kteří sdíleli naše smýšlení, kteří ale ke nemohou ještě k nám veřejně přidružití, poněvadž se přesly nenávisťi sršícího nepřátelského tisku, jeho pronásledování a špinění bojí, poněvadž se necítí proti tomuto dosti chráněni. Kdybychom měli takový tisk, který by jejich vysoké duševní povolání patřičnými prostředky založil a opel, mladé talenty odměňoval, jež by svým rozšířením a svým vlivem duševní pracovníky doporučoval a jejich nároky vůči veřejnosti oproti dnešním klikovým a věhlas pojišťujícím společnostem brániti mohl, pak zničen byl by vítězně pokus nepřátel, nás duševně bezprávnými účiniti a tím lidové hnutí naše umrtviti. Pak připojily by se k nám bezcenné nové síly, neboť nesmíme nyní požadovati, by nebylo žádných Nikodémů, ale jen samí mučedníci — pak ukáže se nám otázka vysokých škol též docela v jiné postavě, dospívající vzdělaná mládež přidruží se k nám důvěryplněji a početněji, pak budeme moci celou společnost novými silami z rozličných důležitých postavení obroditi.

Nechceme moci změnití dnešní mnohdy neuspokojivé poměry, nýbrž uvědoměním a prohloubením přesvědčení.

Tak bude převážně vytvořena budoucnost tím postavením, jež našemu tisku oproti veřejnosti vyměříme. V posledním dvou letech byli jsme svědky velikého obratu v Rakousku. Veliká jednotná křesťanská strana vyšla z voleb jako vítěz, i u nás v Čechách docíleno úspěchu nebývalého. Skoro přes noc na místě rozbitých stránek povstala moc, kteráž povolána jest k rozhodujícímu spolujednání o osudech Rakouska. Avšak ještě kloní se váha, ještě nejsou poměry tak vytrženy, ještě jest možno, že bychom pojednou se ocitli, kde jsme byli na počátku.

Zajistiti pak úspěchy dosavadní uvědomělostí, posilou a zmužilostí, k tomu není schopnějšího činitele nad náš tisk. Jestliže tuto bezdrátovou telegrafii pro loďstvo naše nezafidíme a břehy naše majáky neopatříme, můžeme jednoho dne vzdor všem dřívějším úspěchům nepřitelem přemoženi býti a vše prohráti. Docílili jsme při volbách říšských v Čechách přes 80.000 hlasů, v Rakousku pak přes 750.000 hlasů, kolik však z nich plní též věrně a plně povinnost svou oproti křesťanskému tisku našemu? Kdyby jen polovina z nich — a s uzarděním musíme přiznati, že tento počet není vysoko brán — židovské listy četla a ročně po 10 K na tisk ten vydala, tu obdrží tento náš úhlavní nepřítel 3 a půl millionu korun příspěvku, by snáze lid náš křesťanský přemoci mohl. Jak pojmenovati to máme, jestliže jedenkrate v 6 letech křesťansky volíme, avšak v 6 × 365 dnech volíme žida, nepřitele křesťanského lidu a mu platíme, by úspěchy našich dobrých voleb zničiti mohl! Jaké právo máme pak, abychom zehráli snad na malé úspěchy našich poslanců, když sami onu moc posilujeme, kteráž nejnebezpečnějším a nejhlavnějším protivníkem křesťanského vlivu ve státě jest.

Nebude zajisté více těžkou věcí, naléztí pravou cestu. Piňv spolek nám tuto, a úspěchy dosavadní jak materiální tak i duševní dokázaly, že cesta ta pravou jest. Náš cíl leží jasně před námi. Zapotřebí nyní jest jen obětavosti a práce — ale obojího najednou — by obrovské dílo duševního osvobození našeho lidu z obepínajících pout židovsko-pohanského světového názoru dokonáno bylo. Budoucí pokolení bude nám pak za to žehnati a řekne zajisté: Vidíte, ti minulí, to byli silní muži, oni vybrázdili mohutný průlom v životě našeho lidu a národa, a co zaselí, také vzešlo; jimi zasažené stromy pokojně nás zastíňují, tito muži naplnili vlast naši novým duchem! A s jasným pohledem bude státi budoucí pokolení u našich hrobů, by znovu se zapřísahali: My rovněž učiníme tak jako titi! Tato země i její lid musí křesťanskými zůstati. My rovněž tak jako naši otcové budeme ji ze všech sil brániti a hájiti.

P.

LISTY HOMILETICKÉ.

Pondělí velikonoční.

I. Ježíš, náš host a II. hostitel.

»I přinutili jej, řkouce: Zůstaň s námi
neb se připozdívá a den se nachýlíl.«
I všel s nimi.«

Ev. sv. Luk. XXIV. 29.

Byla to smutná cesta, kterou kráčeli učedníci Páně do Emaus. Byla smutná, po lidsku řečeno, neboť nač byli kladli všecku naději, to vše zmizelo s jejich očí. Místo království, které čekali ve smyslu světském, mají za sebou město, kde poslední prorok byl zabit a oni je právě opouští, jdouce smutní tak, že i zevnějšek jejich mluvil o zármutku, který v duši byl. Však jejich stav duševní se proměnil jako když slunce do mraku svítí. Slunce spravedlnosti, Pán Ježíš, přiblížil se k nim, jde s nimi nepoznán, neviděn a přece blízek, hovoří s nimi. kráčí do předu, těší je a sytí. Jest jejich host a hostitel zároveň. Chce býti od nich zván a hostí je pospolu.

Ó šťastní vy pocestní, kteří jste takového měli spolucestujícího, a šťastní vy stolující, kteří jste měli tak vzácného hostitele! Ale, drazí posluchači, nezávidte sv. Kleofáši a jeho společníku jeho hosta a hostitele, vždyť vy téže milosti jste účastní dnes jako on tehdy na cestě do Emaus, a Ježíš nepřestává ani dnes býti s námi. Budeme dnes o této dvojí potěšující pravdě rozjímati.

I. *Provázeti Pána do Emaus* a II. *seděti za stolem s ním.*

P o j e d n á n í.

I.

Pozorujme nejprve Pána svého jako hosta Kleofášova a našeho. Vidíte na první pohled jeho velikou dobrotu a lásku. On se připojuje k zarmouceným svým učedníkům, kteří o něm mluvili, o něm myslili, vždyť, čeho jest srdce plné, tím i ústa oplývají. On nechce viděti učedníky své smutné, nýbrž rozradostnělé, poněvadž pro učedníky jeho není příčina k zármutku, nýbrž k radosti. Tolikrát opakuje nám v evangeliu: »Neboj se srdce vaše,

aniž se strachuj — nebojte se, nebuďte smutní!« Když vidí učedníky své smutné, přibližuje se nepoznán a dí, které jsou to řeči, jež rozmlouváte, vespolek jdouce — a jste smutní? Svatou radost chce viděti na tváři svých učedníků. V tom může každý z nás poznati, že život křesťanský není život zármutku, nýbrž svatou radostí, vždyt nechtěl Pán, aby učedníci jeho byli smutní ani v ten památný třetí den jeho pohřbu, když se všecko zdálo, že dopadlo naopak, mistr potupen, zabit, nepřátelé jásají, učedníci pláčou. V podobném stavu často bývá i duše naše. Také ona se nadála, že Pán Bůh jinak věci zařídí, že vše dopadne tak, jak si byla myslila a zatím všecko skončilo naopak. Zármutek zavěsí se na čelo a duše praví jako sv. Kleofáš: »My jsme se nadáli, že by měl Pán vykoupiti mne z toho souzení, ale dnes již tak dlouho tomu, co nesu ten kříž a vše jest ztraceno.«

Víra v prozřetelnost boží je ochablá, naděje skleslá. Ale právě k těmto zarmouceným přichází dobrý Ježíš jako host, aby je potěšil.

Ježíš jest host radost nesoucí. Vždy při každém zármutku dva hosté se hlásí do srdce našeho. Jeden, jenž přichází jako kdysi k Jidášovi, aby čelo jeho ještě více zamračil a duši zatratil, aby mu vtiskl do ruky provaz zoufalství. To jest černý host. Však pak přichází ten božský host se svým slovem radostným, aby učedníka svého potěšil. Kde v době souzení přílišný zármutek se dostavuje, ten není od tohoto božského hosta, jenž nese vždy jen radost a svaté veselí. V tváři smutné libuje si dábel. Pán náš praví: »Proč jste smutní? Nebojte se, já jsem přemohl svět.« Proto též pravá tvář svaté duše nese na sobě stopy svatého veselí.

Není obraz světce věrný, nese-li stopy zármutku bez příděchu skryté radosti.

Protože mluvil o Ježíši — proto se k nim připojil a srdce jejich rozradostnil řečí svou tak, že se rozpomínají na tento účinek a dí: »Zdaliž srdce naše nehořelo v nás, když mluvil nám na cestě a otvíral nám Písma?« Kam vchází jako host, všude dobrodiní nese. Jaká zpozditost, nevzítí jej do srdce! Vizte jen kratičky na několika příbězích z evangelia, jaký milý a vděčný jest to host — náš Pán.

Bylo to v Betsaidě, když v podvečer vešel do domu Petrova, kdež tchyně jeho ležela nemocna zimnicí. Nebyl hostem Pán Ježíš, který by se neodměnil za přístřeší dané: i dotekl se ruky její a přestala jí zimnice; i vstala a posluhovala jim. Sv. Mat. 8. 14. Ó vděčný hoste, přijď také do srdcí našich, aby námi nelomcovala zimnice vášní našich.

Bylo to v Bethanii, kdež byl Ježíš častým hostem. a kde největší pozornost projevovaly mu sestry dvě: Marta a Marie, a v tom domě, kde často hostem byl, v tom učinil div, že Lazara 4 dny v hrobě hnjícího vzkřísil.

Jak milý a vděčný to host! Přijď k nám, Pane náš, a hnilobu hřichu odstraň, abychom věčně nezemřeli!

Pane, zůstaň s námi, neb již přfliš jsme zbloudili a potřebujeme takového hosta!

Bylo to v domě Zachea, jenž plesal radostí, že Pán k němu chce přijíti; právě v tomto domě hostitele Zachea pravil slova: »Stalo se spasení domu tomuto.« Vidíte, jak milý, vděčný to host! Nechceš ty též ve velikonoční době zvolati: »Pane, zůstaň se mnou«? Snad se tvé dny života nachýlily tak daleko jako cesta Kleofášova před Emausy. Kdy pozveš tohoto dobrého hosta, nesoucího radost?

Ten dobrý host, vděčný, radost nesoucí, jest skrytý, drží na čas oči jejich, aby nemusili míti tolik ohledův a srdcem svým mohli volně hovořiti s ním. Nemusím snad ani vykládati, kterak oči jejich byly držány, zda podobou Páně jinou, či samy v sobě, ale to jest důležité poučení pro všechny učedníky všech věků, že Ježíš jde s nimi nepoznaný, skrytý, že s nimi rozmlouvá, těší je, varuje, kárá, právě tak jako na cestě do Emaus, kde jim otevíral Písmo tak krásně, že hořelo srdce jejich, a když přišlo rozcestí, přinutili jej dále s nimi jíti: »Pane, zůstaň s námi!«

Tážete se, kde jest Ježíš? Snad nemusíme učedníkům dnešním teprve říkati, kde jest Ježíš Kristus, vždyť každé dítě počátkům katechismu se učící ví a vyznává, že Ježíš Kristus jest s námi přítomen též s tělem svým na oltáři, živý, oslavený, a že naše oči jsou drženy jako oči Kleofáše a jeho spolucestujícího, jsou drženy podobou chleba, pod níž jest ten tajemný host a původce skryt a že tomuto učení říkáme svátost oltářní, tajemství to přítomnosti Páně.

Jako jest přítomen s námi, tak také mluví s námi.

Tážete se snad, kde jest hlas Páně? Kdož pak z vás dle slova nezná učení o církvi Páně, o tom sboru věřících, v němž Pán Ježíš ustanovil za pastýře sv. apoštoly a je učinil hlasateli svými a věřící posluchači svými, když jim pravil: »Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.«

Skrytý to hlas Páně, ale málo učedníků jako Kleofáš poslouchajících. Ó jak přfliš právem může Pán říci nám: Ó blázni a zpozdilí srdcem k věření všemu, co mluvili proroci. Znepokojují nás leckteré zjevy ze života a nauk světských, a myslíme, že marná jest víra naše a že naděje naše je zklamána.

Srdce naše jest zpozdilé, to jest pozdě věří pravdě a rychle odpadá. Vážne, když má přijmouti toho radostného a milého hosta, a běží za tím, koho má opustiti. Za každou bludičkou se pachtí více, než za věčnou pravdou by krácelo

Shrňme-li hlavně myšlenky dohromady, vidíme, že Pán Ježíš jest naším hostem a společníkem na cestě jako byl Kleofášovi, že se přidružuje k učedníkům svým, aby zahnal zármutek, že vždycky nechá požehnání, kde hostem byl, a že mluví s námi on sám skrze hlas církve svaté.

Mnoho jest, kteří závidí Kleofášovi cestu do Emaus, ale sami si ji připraviti nechť, ač mohou lehce, vždy, všude a často, neboť ten host jest vlastně hostitel štědrý, o čemž v díle II.

II.

Je-li Pán náš tak štědrým, milým a vděčným hostem, jakým bude hostitelem? Je-li pozván tak štědrý, že srdce hoří radostí a že nechťejí pustiti jej, ale zdržeti, co bude jako hostitel činiti? Slyšme jej, zvoucího těmi památnými slovy: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.« V každém tom slově slyšíme slovo radosti. Nenechává jako král při pouhém dovolení přijíti, ale mění dovolení v laskavý rozkaz: »Pojďte!« A toto pozvání neobmezuje jen na některé své vyvolené, nýbrž zahrnuje v ně »všechny«: pojďte »všichni«! Mezi těmi všemi oko jeho dobré na jedněch s láskou spočívá, a to jsou ti v tom zástupu pozvaných, kteří stíženi jsou buď prací, buď starostí, ti, jimž svět se vyhýbá, které nechce do středu svého vzíti, aby nekalili veselí, tyto obtížené a zarmoucené vine k svému srdci nejbližše a dělá z nich miláčky, jako matka nejvíce myslí na dítě, kterému nejvíce chybí.

Ten božský nositel svatého kříže v průvodu svém vidí nejraději Simony Cyrenské, kteří s ním a za ním nesou obtížný svůj kříž, k nim platí jeho pozvání měrou vrchovatou na prvním místě. Co jim slibuje, jest právě to, čeho jim nejvíce jest třeba: občerstvení duší.

My vyhnaní synové Evy putujeme k domu božímu, ne-souce obtíže, či jak říkáme, kříž. Tu Pán nás zve a sílí na cestě chlebem svým ve Svátosti oltářní, tak že ji nazýváme v litanii: »občerstvení duší k nebi putujících«. Jako skrytý hostitel nejen zve vejíti, ale poručí vzíti ten nebeský chléb andělský a dí: »Vezměte a jezte«, a s touto hostinou svou spojil mnohé zaslíbení. Vy je znáte, třeba jen je vytknouti, a sice: vzkříšení slavné a věčný život! Tělu i duši milost božskou uděluje každému, kdož tělo jeho při večeři Páně požívá. Což mohl božský hostitel více dáti? A tu platí slova sv. Augustina, když rozmlouvá o této tajemné hostině Páně, k níž všechny zve a sebe dává za pokrm: »Nic se nerozpakuji říci, že Bůh, ač všemohoucí, více dáti nemohl, a ač věvědoucí, více dáti nevěděl, než nám dává při sv. večeři své ve velebné Svátosti.« K tomu pozvání předobrotivému připojuje láskyplnou výstrahu: »Nebudete-li jísti, nebudete mítí života — zůstávajícího.«

Proto jest známkou příslušnosti k němu: Bráti podílu na hostině, kterou nám dává a k ní zve.

A církev sv., věrna poslání svému, připojila též výstrahu všem liknavým poslechnouti pozvání hostitele božského, když stanovila na sněmu florentinském: že kdo ani v čase velikonočním těla Páně nepřijímá, tomu má býti za živa zakázán přístup do kostela a po smrti pohřeb křesťanský. Zajisté z toho důvodu, že takový člověk odumřel Ježíši docela a přestal mítí společenství, v němž musíme býti trvale.

K tomu nás vybízí opět hostitel nebeský, když nedlouho před svým umučením učedníkům svým pravil: »Zůstaňtež ve mně

a já ve vás,« J. 15. 4, chce trvale býti spojen s každým učedníkem svým, aby mu trvale život dával, při každém skutku dobrém jej silil a stále očišťoval od každé poskvrny. Ona slova: »Zůstaňte ve mně a já ve vás« připomínají nám slova učedníků Páně k Emausům jdoucím: »Zůstaň s námi!« Mistr i učedník jednoho jsou myšlení a vůle. Ta slova »zůstaňtež ve mně« vyřkl Pán při příležitosti, když mluvil podobenství nám známé: o vinném kmeni a ratolesti, v němž tolik dává na rozum trvale s hostitelem božským býti spojenu a nedati se žádnou měrou oddělití, protože z něho běfeme veškeren život nadpřirozený, veškeren život dobrý. Proto praví: »Já jsem vinný kmen pravý, a otec můj jest vinař; každou ratolest, kteráž ve mně nenese ovoce, odejme; a každou ratolest, kteráž nese ovoce, očistí, aby více nesla. Již vy jste čistí pro řeč, kterouž jsem mluvil vám. Zůstaňtež ve mně a já ve vás. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmenu, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně. Jáť jsem vinný kmen, vy ratolesti: Kdo zůstane ve mně a já v něm, ten nese ovoce mnohé, nebo beze mne nemůžete ničeho učiniti. Jestliže kdo ve mne nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest, i uschne, seberou jej, a uvrhnou na oheň a hoří.« Jan. 15. 1–7. Veškerá ta řeč praví nám, jak musíme zůstati v úzkém, ano v nejužším spojení s Pánem svým, tak že užívá obrazu o kmeni vinném a ratolesti, které odděleny býti nemohou bez zkázy — pro ratolest. Kmen vinný zůstane živý i když ratolest shořela.

Jako s ratolestí bude, tak, pravil Pán, bude každému, kdož pozváním ke královské hostině jeho pohrdne: vyvržen bude ven, kde bude pláč a skřípění zubů.

Vidíme zde velikou lásku a péči hostitele, tak že ten, koho veškerá láska nepohne, jistě »nebyl hoden«. Ó věru není výrok církevního sněmu přísný, když zakazuje pohrdači pozváním Páně přístup do chrámu a po smrti křesťanský pohřeb!

Ó zůstaňte, drazí posluchači, vždy spojení s božským hostitelem! Když Kristus Pán o hostině královské mluvil, dodal ona slova o málo vyvolených, ač mnoho jest povolanych, pozvaných, přece málo těch, kdož poslechnou, přijmou pozvání, hodně se dostaví a vytrvají, zůstanou! Jaký obraz skýtá přítomnost v tomto směru! Z dospělých Pražanů tři ze sta přistupují ke stolu Páně, jak kdosi vypočetl dle velikonočních přijímání. Neří zajisté divu pak, že smutek hmotný tolik jest viděti na tolika tvářích, že veselí učedníkův od nich odstoupilo a oni jdou cestou smutní. Vždyť konečně záleží na tom, jak se na věc díváme, jakým okem a jakým světlem. Tak bylo s učedníky. Když se dívali na příběhy velikonočních dnů v Jerusalemě očima svýma, pouze lidským rozumem osvětleni, šli cestou smutní a zklamání. Když jim nebeský host otevřel Písmo, když víru v nich osvětil a posílil, začalo srdce, dřívě smutné, hořeti radostí, tak že nechtěli pustiti od sebe hosta a hostitele. Tak jest ve světě s námi.

Když se díváme očima pouze hmotnými: vše kolem nás ošklivé, vše v srdci smutné, či, jak se tomu ve filosofii říká, vše

jest pessimistické, to jest filosofie rozervanců. Když však v průvodu božského hosta a hostitele se díváme na celou křížovou cestu života, vidíme jasněji, jdeme klidněji a pracujeme s chutí křesťanskou. Proto mnohá prostá, nepatrná žena křesťanská má tolik síly v utrpení, že zahanbuje muže, jenž si zoufá v neštěstí. Rozdíl toho jednání leží v tom, že jeden jest spojen věrou a milostí s nebeským hostem a s ním jde, rozmlouvá, trpí, raduje se a — vytrvává, kdežto druhý jde jako Kleofáš, sám v sobě pohřžený a dle svého soudící — špatně.

Jaké má býti ovoce dnešního rozjímání? Kdož jsi hostem Páně při stole jeho nebyl, učin tak, a kdo jsi jako ratolest vinná s ním ve spojení, zůstávej s ním, abys život bral z něho a vtrval. Amen.

Fr. Vaněček.

Pondělí velikonoční.

Ježíš žije 1. v nás a 2. v církvi.

•Přišli pravice, že také zjevení andělské viděly, kteréžto praví, že jest živ.◀
Sv. Luk. 24, 23.

To sv. evangelium, které teď v uších vašich zavznělo, to jest obraz náš. Jsme učedníci Páně všichni zde shromáždění Nazývá vás učedníky Páně, nebo proto jste přišli, abyste slovo boží slyšeli. Vedla vás sem víra i láska k Ježíši Kristu. Však jako ten Kleofáš a přítel jeho na cestě na mysl klesali, a vše měřili rozumem svým a proto se nedoměřili. Tak bývá s námi. Jinak čekali, jinak zkusili. Tak také s námi jest. Jsme učedníci Páně sice, ale jsme mnohdy bláhoví, že domníváme se, že lze nám zde na tom světě býti bez pohoršení, bez kříže, bez pronásledování, zatím však pohoršení jedno podává ruku druhému, a kříž jde za křížem jako dny v témdnu a pronásledování přichází jako bouřka v červnu. My pak jsme se nadáli, že už zde v životě jest království nebeské. Tu Spasitel nám praví: bláhoví a zpozdilí srdcem k věření všemu, co mluvili proroci.

Jako těm na mysl skleslým učedníkům byla protivná zvěst zbožných žen, které pravily, že Kristus žije, tak draží posluchači, vy milí učedníci Páně, bude se vám zdáti podivné poselství, kteréž konám, když volám k vám: že Kristus jest živ, že jest s námi živ právě tak jako s Kleofášem šel, a že jest s církví svou přítomen jako byl s apoštoly a věřícími po svém z mrtvých vstání. Tuto pravdu potěšující béfu za předmět velikonočního rozjímání a to: Kristus žije se mnou I., Kristus žije s církví svou II.

Pojednání.

I.

Kristus vstal z mrtvých, toť jeden z článků víry. Když vstal, přemohl smrt a žije. Svatý apoštol to vyjadřuje slovy: »věduce, že Kristus vstav z mrtvých, již neumírá, smrt nad ním nebude

více panovati.« Ř. 6, 9. Tu pravdu si málo uvědomujeme, jsme jako učedníci emauzští, kteří nemohli hned pochopiti, že Kristus žije. On sebe nazval, jak vypráví svatý Jan při vzkříšení Lazara: »Já jsem vzkříšení a život, kdo ve mně věří, byť i umřel, živ bude.« On sebe nazývá životem, to jest pramenem všeho života, který má život svůj sám od sebe a ne od jiného.

Život těla jest něco tajemného. Příčina toho života těla jest duše, která také tajemstvím jest. Příčina života duše jest Bůh. Ten život těla a život duše v Bohu ztracen hříchem. Kristus Pán nám svým utrpením vrací život. Život duši milostí svou a život tělu vzkříšením. On jest vzkříšení naše a život náš, ve dvojím směru. Kristus žije, aby nás oživoval.

První oživení působí nám, když zkrze křest svatý znovu zrozeni jsme pro život věčný. Křtítel nás jest Kristus Pán sám. Bývaly druhdy spory, zda platný křest udělený od člověka hříšného. Ten spor rozluštěn odpovědí: Kristus křtí, když křtí Petr, a Kristus křtí, když by křtil Pavel neb třeba Jidáš. Vidíme tedy v tom rozhodnutí: život Páně. Lidé posluhovali nám při křtu, ale Kristus nás znovu obrodil pro život věčný. On jest právě vzkříšení a život náš. To andělské zjevení hlásá radostnou zprávu a důležitou pro nás: Kristus žije. Žije také dnes, a obmývá semena nebes k životu věčnému. V krvi jeho obmyti jsme vodou sv. křtu.

Druhé oživení působí v nás Pán Ježíš, když bychom milost ztratili hříchem smrtelným. Smrtelným hříchem ztratíme milost boží a s ní i život věčný, blažený i slavné vzkříšení. Tu Kristus Pán znovu nám dává život v pokání. Nebezpečí ztratiti milost boží hříchem smrtelným trvá stále, ale stále také trvá živý Ježíš, aby dal znova život těm, kteří se kají. Ó učedníci Kristovi, slyšte to radostné poselství andělské, které zvěstováno jest učedníkům jdoucím do Emaus: Kristus žije — žije i po umučení svém a příčina, proč tak činí, jest, aby dával znova ztracený život těm, kdož vrací se k němu a znova chtějí život nový, lepší začít. Žije i dnes, aby život dal a s ním i slavné vzkříšení. Byly druhdy bludy, které učily, že člověk, který po křtu sv. zhrěší, už nemůže více dojiti odpuštění. Však blud byl zavržen, protože odporuje učení Páně, dle něhož není zavržení pro ty, kdož jsou v Ježíši Kristu, kdož kajícně přicházejí, aby soudu předešli. Kristus žije, aby raněné ovečky bral na ramena, aby život jim dal, aby ztraceného syna znova přijal.

Ve svatém pokání kněz jest služebníkem svátosti, ale Kristus jest, který odpouští, neboť z něho jde ta moc: jemu jest dána všeliká moc na nebi a na zemi, a komu odpustíte hříchy, odpuštěny budou a komu zadržíte, zadržány budou

Stejně jako při křtu byly spory i při svatém pokání, zda nehodný kněz může platně rozhřešení dáti. Dle učení sv. církve jest článkem víry, neboť Kristus křtí a Kristus rozhřešuje, neboť tu moc dal lidem konati ve svátosti pokání. Kristus žije, aby v církvi své konal dále dílo vykoupení. Církev svatá pokračuje

v díle spasení dále. Jaké radostné poselství velikonoční konám k vám, když vám připomínám zjevení andělské, které praví, že jest živ a to proto živ, aby tebe pomocí sv. církve hledal, obmyl a spasil.

Kristus jest živ jako chléb živý, který s nebe sstoupil. Kdo z vás poněkud jest vycvičen ve sv. víře, ví už, ku kterému článku poukazují. Poukazují vás ku svatostánku s nejsv. Svátostí oltářní, která nám připomíná to andělské poselství, že Kristus žije ten tajemný život mezi námi, aby nám dal život svůj. Vzpomeňte si, co o tom nebeském chlebě pravil, a máte potvrzená slova, že žije mezi námi. »Bude-li kdo jísti z chleba tohoto, živ bude na věky: a chléb, který já dám, tělo mé jest, (jež vydám) za život světa (Jan 6, 52). On jest vzkříšení a život a to vzkříšení a život rozdává v chlebu s nebe, z něhož přikazuje jísti. V tom žije skrytý život, jako jest skrytý život v pšenici, která na pohled mrtvá bez pohybu a života jest a přece v ní skryt život. Tak i v chlebě nebeském, nejsv. Svátosti na pohled mrtvé, nehybné, jest živ Ježíš, který život i vzkříšení slavné působí v těch, kdož jej přijímají. Jaká to radostná zpráva všem, kdož ho hledají.

Toto učení není snad jen andělským zjevením, nýbrž slovem samého Pána Ježíše: jáť jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa

Příčina toho jest, aby nám život rozdával a milost, působil svatými svátostmi spasení naše. Proto pomni a sice velice živě si vzpomeň, Kristus žije, žije pro mne, pro mé spasení, pro mé odpuštění hříchů a pro mé vzkříšení. Bude žítí marné? Bude čekati bez výsledků? Taká práce at není marna! »Tantus labor non sit casus.« Vzpomeň na umučení Páně a nemať je na sobě.

Však i druhá část našeho rozjímání, totiž, že Kristus žije v církvi své, jest rovněž potěšující, o čemž v díle

II.

Církev svatá jest tajemné tělo Kristovo, jehož hlavou neviditelnou jest Ježíš sám. Když tělo roste, jest to známka života. Bez hlavy růsti nemůže; ve hlavě a v srdci soustředěn život veškeren. Tak jest i s tajemným tělem Kristovým, jímž jsou všichni věřící. To tělo roste přes všechny potíže a pronásledování. To tělo roste přes všechny choroby a nemoci jednotlivých údů církve svaté. Roste proto, že v něm žije Kristus sám, s nímž jsou údy ve spojení. To jest ten neviditelný život ve viditelné církvi, jehož jsme všichni svědkové, třeba jsme neviděli hlavu, z níž všechen život jde. Toť sv. andělské zjevení plné radosti velikonoční: Kristus žije pro nás a s námi: skrze něž, v němž a jímž jsou všechny věci.

Včerejší slavnost velikonoční připomíná nám důkaz božství Páně. Vítězství jeho nad smrtí: kde jest, ó smrti, vítězství tvé, kde jest smrti, osten tvůj. Pohlcena jest smrt ve vítězství. Toto vítězství nemohli hned pochopiti učedníci Páně, proto šli cestou smutni. Nevěděli a nechápali, že umučení Páně bylo zároveň jeho

oslavou. Čím větší muka, tím větší sláva vzkříšení. Tak jest i s tělem jeho: církvi.

Desatero pronásledování trvajících 300 let ukázalo božský pramen života církve svaté. Kdyby Kristus Pán v církvi svaté nebyl pramen všeho života, kdež by byla církev svatá již. Kristus v ní žije a proto církev svatá trvá. Jako tloukli a plivali na tvář a tělo Páně viditelné, tak se veškerá pekelná zášť vylévá na tělo Kristovo: věřící církve svaté.

Jako ženy zarmoucené nad umučením Páně anděl těší: nebojte se, tak zarmoucené učedníky své Pán potěšuje na cestě do Emaus a to sv. evangelium musí nás těšiti i na naší cestě životem, když vidíme spuštění tak rozšířené, jako bychom žili v době pohanské. Nebojte se, Kristus Pán, hlava církve žije a dá život nový a nový svým věřícím, neboť zemře jednou a více neumírá. Když se podíváme do dějin tajemného těla Kristova, církve, vidíme, že vzkříšení Páně působí stále. Jen několik obrazů vizte. V Anglii vyvrácena byla církev před 300 lety tak, že ani kněz se nesměl tam ukázati a mši svatou sloužiti. Dnes jest církev v Anglii kvetoucí a rostoucí haluz na vinném kmeni Ježíšově: Kristus žije.

V Rusku Uniati vyvráceni zákonem a zbaveni práv svých a čtáni jako rozkolníci ruští, kteří vytrpěli mnoho pro sv. víru svou. Dnes rok po porážce Rusů vrací se tisícové do církve katolické, oni zachovali v srdci víru katol. Toť dílo Ježíšovo, který v nich žil a tyto pronásledované údy sílil a zachovával.

Loni v r. 1908 konala se památka 1500letého narození sv. Jana Zlatoustého na východě, který jest oddělen od církve svaté. Slavnost sv. Jana Zl. vyznamenána velikým návratem osad a znamenitým dšlem sjednocení východu s církvi katolickou. Kristus žije. Mnozí činí vše, aby vymazali stopy svaté víry, ale jejich síla zničití jest menší než milost boží, která působí v církvi sv.

Horší než toto násilnictví pronásledovníků jest nenávisť pravdy a šíření bludů nejrůznějších. Veliké škody přicházejí z toho, že bludům se učí, hájí a šíří docela svobodně. Tisíce lidí jest jimi zmateno a žijí, jako by nebylo duše, Boha, věčnosti a zodpovědnosti na soudu božím. To jest pravá říše tmy. Ale blud pravdu nezdolá. Ježíš jest s církvi svou a ji těší a učí, jako Kleofáš jdoucího do Emaus. Uprostřed tisícových bludů a rouhání vyznává vždy rostoucí církev svou víru: Věřím v Boha, věřím v Ježíše Krista, Syna jeho, jenž trpěl pod Pilátem a umřel a pohřben jest a vstal třetího dne z mrtvých. On neumírá více, učí církev svou, věrné duše své, že bludem se nedají svesti, ale i počtem svým rostou V jedné končině nastává odpad, v jiné roste svatá církev Kristova, jejíž jest sám hlavou. Naučení, které jde z dějin bludů, svědčí o božství Páně. Blud povstal, mnohé uchvátil a svedl, ale — po čase zapadl. Církev je přetrvála všechny a přetrvá i všechny vezdejší bludy doby přítomné.

A podívejte se, jaké pohoršení prodělala církev Páně hned na počátku svém. Petr zapfel, Jidáš prodal a zradil, učedníci po-

chybují, ale církev Páně přetrvala vše, nebo Ježíš byl s ní: byl s Petrem a apoštoly, které vyučoval, šel s pochybujícími učedníky, žil s nimi, učil je, byl jejich silou. Kolik pohoršení přichází na církev z vlastních jejích údů, a často i kněží, tak že by malomyslně člověk, který by neměl víry, že Ježíš žije v církvi a působí její neodolatelnost.

Kristus Pán se srovnával proto s vinným keřem, který jest takřka nezničitelný a nás srovnával s vinnými ratolestmi, které z kmene berou sílu všechnu. Tak i my žijeme, život milostí, který ovšem jde z Ježíše Krista, který život dává duši s ním spojené. Nyní několik otázek k úvaze na konec.

Všichni znovuzrozeni jste na křtu sv. skrze zásluhu Ježíše Krista; trvá milost křtu v nás? Není-li více, zdaž jsme použili Ježíšova milosrdenství, abychom křtem slz v pokání obživil pro království boží? Vykonalí jsme sjednocení duše naší s ním ve vel. Svátosti? Nač mešká mezi námi, než aby nás sytil a obživoval?

Jak zpozdíle a bláhově jednají mnozí, že neužívají přítomnosti Páně ku svému posvěcení a posílnění. Třeba by nebyla doba pronásledování a mučedníků, jest třeba pomoci boží ku dobrému a moudrému životu. Jak sv. Bernard praví, jsou i také »domácí mučednictví denní« to jsou ona soužení a slabosti a práce, které s sebou nese každý den, a k těm jest třeba také posily jako k oněm krvavým mučednictvím. Proto Pán nás volí býti s námi jako přítel na cestě. Oči naše jsou drženy dosud tělesností svou, ale žije a jde s námi. Přinuťme jej svou poslušností a láskou, aby zůstal s námi, než mine den života a nastane věčnost odměny. Amen.

Fr. Vaněček.

Patero řečí o modlitbě.

Na neděle po velikonoci.

I.

Potřeba modlitby.

»Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení.« Mat. 26. 41.

Největší dar, kterým láska boží nás obdařila, jest modlitba. Je-li pro nás velikou ctí, když osoba výše postavená s námi vlídně rozmlouvá, prosby naše vyslyší, tím více nás radostí naplní, když Bůh, Pán náš nejvyšší, na nás s nekonečnou láskou pohlíží, netoliko dovoluje, abychom s ním rozmlouvali, ano ještě více, napomíná nás, abychom bez přestání s ním a k němu mluvili, abychom se modlili. Modlitba jest největším darem, největší milostí, jaké nám Bůh dobrotivý udělil.

Modlitbu jsem si vyvolil za předmět několika řečí, abych důvody pro ni objasnil, lásku k ní rozohnil. Prvním důvodem jest potřeba modlitby. Pouze o tomto předmětu budu dnes mluvit.

P o j e d n á n í.

I. Jsme povinni se modlití, poněvadž modlitba jest naší povinností.

1. K této povinnosti vybízí nás již zákon přirozený, který Bůh vepsal nezrušitelnými písmeny do srdce každého jednotlivce.

a) Bůh jest Pán nejvyšší, Stvořitel, jest naším Otcem, my jeho dětmi, vše, co jsme a máme, jest od Boha. Úctou, láskou, vděčností jsme vázáni, jako děti svým rodičům. Projevujeme-li tuto úctu, lásku a vděčnost, povznášíme srdce k Bohu, jinými slovy: modlíme se.

b) Cílem naším není tato země, »nemáme zde místa stávajícího, ale jiného hledáme« — v nebesích. Země nás láká, zdržuje. Kterak však dosáhneme cíle na nebi, když touha srdce tak nepatrná, nástrahy těla tak mocné? Rozum jest příliš slabý k potlačení těchto překážek. Srdce jej musí ovládati, musí se vznést nad tuto zem, povznést až k Bohu — musí se modlití. Modlitba nás přivádí k cíli — k Bohu.

c) Zvláště modlitby prosebné jest nám tolik potřebí: Srdce lidské jest těkavé, nestálé, slabé. Jsme vydáni tolika nebezpečím, slabostem a útrapám. Kde pomoci hledati? Kdo nás má vzpružiti, kleslého ducha vzpřímiti? V nebezpečí poznává člověk Boha, v nouzi se k němu utíká, jak říkali staří: »Na moji nauč se člověk modlití.«

d) U všech národů, i starých, kteří zjevení neznali, shledáváme, že modlitba tvořila vždy hlavní část bohoslužby. Z toho viděti, že modlitba byla vždy povinností, a že toto všeobecné přesvědčení o modlitbě předem ze zákona přirozeného vyplývá.

2. Než dále! Mimo zákon přirozený vybízí nás k modlitbě přímé, zevnější příkázání. Bůh přikázal nám se modlití, a tento rozkaz často přiosťil. Tak shledáváme ve Starém i Novém zákoně. »Modlete se, abyste nevešli v pokušení, prostě a bude vám dáno.« Luk. 22. 40. 11. 9. To nejsou slova rady, ale vyznívají v přímý rozkaz, kterým nám, lidem, slouží ku prospěchu a Bohu ku cti.

Nám ku prospěchu! a) Modlitbou cvičíme se v pokoře. Kdo se modlí, uznává svou slabost, potřebu, závislost na Bohu, vefejně ji vyznává, a k Bohu pokorně se obrací.

b) Modlitba povznáší důstojnost člověka. Bůh dovoluje, aby člověk v modlitbě se k němu blížil, ba ještě více, Bůh to přikazuje. Jak by si vážili poddaní svého krále, kdyby podobně s nimi jednal!

c) Tento rozkaz probouzí v nás konečně vděčnost, abychom přijatých dobrodiní si vážili, je cenili a za ně vděčnými se projevovali. Jak málo váží si hráč peněz, které obratem ruky vyhrál! Proč? Poněvadž je okamžitě, bez námahy získal. Proto se také stává, že je zas lehkomyšlně promarní, neznaje jejich ceny, podle přísloví: Jak nabyl, tak pozbyl. Podobně jest tomu s modlitbou

Jak málo bychom si vážili milostí božích, kdybychom je hravě, bez námahy, bez modlitby mohli získati.

Než toto přikázání slouží také Bohu ku cti. Jen modlitbou uznáváme, že Bůh jest bytost nejvyšší, nejlepší dobro, které jest hodno naší úcty, naší důvěry a svrchované lásky.

Tedy zákon přirozený, zřejmě přímé přikázání boží nabádá nás k povinnosti modlitby. Než důvody nejsou ještě vyčerpány.

II. Hlavním důvodem jest naše vlastní spása.

1. Abychom věčné spásy dosáhli, potřebí nám na výsost milosti boží. »Beze mne nemůžete ničeho činiti.« Jan 15. 5. Jakým způsobem nabýváme milosti boží? Prozřetelnost boží postarala se o dva prostředky milosti. Jakmile člověk dospěl k poznání a užívání rozumu, udílí mu Bůh své milosti svatými svátostmi a modlitbou. »Potřebujete li milosti boží,« praví Spasitel, »modlete se, a bude vám dáno, hleďte a naleznete, tlučte a bude vám otevřeno.« Mat. 7. 7. Totéž praví i sv. apoštol: Když totiž si někteří z prvních křesťanů stěžovali na ostatní, že příliš Boha hříchy urážejí, poukázal sv. apoštol na příčinu — na nedostatek milosti. »Ničeho neobdržíte,« praví, »poněvadž neprosíte!« Z toho zřejmo, že modlitby jest k dosažení milosti nanejvýš potřebí.

2. Snad někdo namítne: Bůh propůjčuje nám i takových milostí, za které jsme nikdy neprosili. Ano. Jaké jsou to milosti, praví nám sv. Augustin. Již v útlém mládí navádí nás Bůh svou milostí k modlitbě, probouzí v nás víru. Mimoděk sepíná děcko, ještě nerozumné, ruce k modlitbě, rádo provází matku do chrámu. Bůh probouzí v dítěku víru, probouzí lásku k modlitbě. Když pak dítětko k rozumu dospívá, pomáhá Bůh svou milostí, ale později čeká, až rozum probuzený, srdce vírou rozehřáté samo prosí, a propůjčuje milosti jen těm, kteří ji modlitbou žádají.

3. Z řečeného vysvítá dostatečně, že Bůh rád všem milostí svých propůjčuje, kteří za ně prosí, že modlitby všem bez rozdílu jest potřebí, hříšníkům i spravedlivým.

a) Modlitby jest potřebí zvláště hříšníkům. Člověk hříšný nemůže dosáhnouti věčné blaženosti, dokud se neobráti. Bez pomoci, bez milosti boží nemůže se obrátiti. Proto musí za ni prositi. V Písmě sv. čteme různé příklady. Celník se obrátil, ale dříve prosil a vzýval milosrdenství boží slovy: »Pane, buď milostiv mně hříšnému.« Luk. 18. 13. Samaritánka se obrací, ale dříve tolik prosí o vodu, »která hříchy očišťuje.« Jan 4. 15. I lotr na kříži se obrací, dříve však volá ke Kristu: »Pane, vzpomeň na mne, až vejdeš v říši svou.« Luk. 23. 42.

Kterak se mohou obrátiti někteří nespravedliví, kteří za celý týden jeden »Otcenáš« se nepomodlí, v neděli chrám Páně ne navštíví, sv. svátostí nepřijímají, za to však hříšnými radovánkami, zahálkou, hrou čas si krátí? Krátce, kteří zřídka neb nikdy se nemodlí? Zde jest jen jediné východiště: buď modlitba, neb jisté věčné zavržení.

b) Ale i spravedlivým jest potřebí modlitby. Krátčí sice po cestě, která vede do nebe, ale cesta ta je příkrá a úzká, veliké

bedlivosti potřebí, aby ji neopustili, nezabloudili, ale naopak vždy pevněji a jistěji po ní kráčeli.

Abyste ji neopustili! Spravedlivý i ve stavu milosti potřebuje pomoci vyšší svůry. Stav milosti není ještě zárukou, že člověk zvítězí, cíle svého dojde. Nalézá se ovšem na cestě pravé, ale cesta ta vede úskalím, kde číhá mnoho nepřátel, těžká pokušení. Nemine dne ani hodiny, aby nás nepřátelé, vlastní naše smysly, náruživosti a vášně, nepřátelé zevnitřní, svět a jeho lákadla neohrožovala. Proto napomíná nás Spasitel: »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení.« Mat. 26. 41. Zvláště spravedlivý musí býti na stráž, a jakmile jen trochu v modlitbě povolí, opouští již cestu milosti a spásy. »Nedivím se,« praví sv. Agustin, »že Petr klesl v nebezpečí, které si sám vyhledával.« Tak často jej Spasitel k modlitbě vybízel. Klesl, poněvadž se přestal modlit. Pozorujme život svůj. Vlastní zkušenost nám praví, že jsme klesali hloub a hlouběji, když jsme se přestali modlit.

Spravedlivý potřebuje modlitby, aby jistěji po cestě spásy krácel, nové ctnosti si osvojoval. K tomu jest potřebí mimo milost posvěcující i milosti napomáhající. I tuto dává Bůh jenom těm, kteří za ni prosí. Nečiníš-li tedy ve ctnostech žádných pokroků, jsi-li stále stejně netrpělivý, hněvivý, smyslný, taž se sebe sám, jak se modlíš?

c) Konečně jest modlitba všem nutná, hříšníkům i spravedlivým, v hodině smrti. Jest tu zvláštní milosti boží a síly vlastní potřebí, aby člověk na cestě dobra vytrval až do konce — do smrti. Této milosti nemůže si člověk nijak zasloužiti, ani životem nejsvětějším, nejnevinějším. Tato milost jest dar milosrdného Boha. Bůh jest stále k člověku milosrdným, ale může dopustiti, že člověk do hříchu upadne a v hříchu zemře. Tato pravda má nás právě v pokoře utvrzovati, abychom o spasení své v bázni a třesení se starali.

Bude snad se někdo s úžasem tázati: »Což není žádného prostředku, který by Boha pohnul, aby nám této tak důležité milosti ve chvíli nejrozhodnější neodpíral?« K vašemu upokojení odpovídám: »Ano!« Tímto prostředkem jest modlitba, a jenom modlitba. »Všechno,« praví Spasitel, »začkoliv budete prositi Otce ve jménu mém, dá vám.« Jan 14. 13. »Modlitba jest onou podmínkou, na které naše vytrvalost až do konce závisí,« praví sv. Alfons z Liguori.

Myslím, že jsem dostatečně vysvětlil nutnost a potřebu modlitby. Na vás pak jest, drazí křesťané, abyste tohoto prostředku se uchopili. Začněte hned! Kdo se za života nemodlí, nečiní tak ani na smrtelném loži. Vykonávejte zbožně své denní modlitby, obcujte nedělním bohoslužbám, přijímejte pravidelně svaté svátosti, povznášejte častěji za dne a hlavně v pokušení své srdce k Bohu. Takovouto zbožnost rozumí otcové církevní, když vykládají slova Kristova: Máme se ustavičně modlit a v modlitbě neustávat. Takovým jednáním získáte si naději, že věčné blaženosti jistě dosáhnete, pro kterou jste stvořeni. To vám z té duše přeji. Amen.

II.

Síla modlitby.

»Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dá vám.« Jan 16. 23.

Poukázal jsem předešle, že jest modlitba nutná, poněvadž jest naší povinností a prostředkem spásy. Modlitba jest dále potřebna všem lidem, hříšníkům, aby se obrátili, spravedlivým, aby neklesli, ale na cestě spásy pevně kráčeli, a konečně všem v hodině smrti. Tyto důvody, myslím, postačí, abychom se horlivě modlili.

Než uvažujme dnes působivost a sílu modlitby, a poznáme, že modlitbou všeho dosáhnouti můžeme, čeho nám potřebí. Tím zjednáme si i lásky a důvěry k modlitbě. Tato důvěra jest nám zaručena, vždyť spočívá na věrnosti, spravedlnosti a milosrdenství božím.

P o j e d n á n í.

I. Bůh jest nejvýš věrný.

1. Bůh přislíbil, že prosby naše vyslyší. Syn boží praví se vším důrazem: »Proste a bude vám dáno, hleďte a naleznete, tlucte a bude vám otevřeno.« Mat. 7. 7. Tento slib je všeobecný, vztahuje se na vše, čeho potřebujeme. »Všecko, začkoli budete prositi Otce ve jménu mém, dá vám.« Jan 14. 13. Vztahuje se také na všechny lidi; nikoho Spasitel nevyklučuje, neudává také žádných podmínek, ale častěji je opakuje, aby nás o pravdě svého slibu ujistil. Sv. Tomáš.

2. Bůh jest nejvýš věrný, a proto chce a může slibu svému dostáti, vždyť jest také všemohoucí. A proč by slibu svého nedodržel? Zchudl by snad, kdyby nám dobrodiní udílel? Jest mu obtížné prosby naše vyslyšeti? Věru, pošetile otázky! Nebo odepře nám pomoci, poněvadž jsme lidé hříšní? Nikoliv! Právě naopak! Bůh má soucit a útrpnost nad naším stavem. Nevím, co by ve světě mohlo Bohem pohnouti, aby slibu svému se zpronevřil.

A dovolme si otázku: Co by se stalo, kdyby Bůh daného slibu nedodržel? Ztratil by na cti, pro kterou jedině zemi i nebe a vše, co jest, stvořil! Již pouhý člověk, který slibu svého nedrží, jest v očích našich bezectný. Připusťme na okamžik toto nemožné u Boha! Bůh by se zpěčoval slibu svému dostáti! Jak by tu stál při soudu soukromém po smrti jednotlivce! Na člověku žádá, aby se obhajoval, a člověk ubohý měl by tu překvapující omluvu: »Já jsem tolik prosil, tolik se modlil, a ty jsi mne nevyslyšel!« A což dále při soudu veřejném, před celým světem! Zde by zvrátil Bůh celé evangelium, které tolik zaslíbení obsahuje! Nemožné! Jak tedy nesmyslné a hříšné, o věrnosti boží pochybovati!

Bůh chce a musí vyplniti, co nám slibuje, proto jest modlitba účinná, plná síly. Kdyby člověk, král nebo kníže, jen podobný slib učinil, jak by byl hned tisíci a tisíci prosbami zahrnut!

A hle! Bůh slibuje nám statky věčné, slib svůj vyplniti může a musí, a my jej nechceme prositi? Věru, nachem studu zardívati se musíme za své jednání. Proto s důvěrou a horlivostí k Bohu se v modlitbě utřkejme, vždyť jest nejvyšší věrný —

II. a spravedlivý.

Kristus zasloužil nám utrpením a smrtí svou všechny milosti, spravedlnost božskou smířil a nám naklonil. Jsi-li v pokušení, potřebuješ milosti. Kristus ti tu milost zasloužil. Jsi-li v nouzi, v bolesti, potřebuješ pomoci, Kristus si ji zasloužil. Krátce: Kristus vydobyl nám všech milostí, abychom spasení dosáhli.

Milosti jsou zde, ale jak jich dosáhneme? Kde nějaký prostředek? Co jest mi platno, že mi přítel 1000 korun v bance pokáže, když mne neoprávně, abych si je mohl vyzvednouti. Peníze jsou zde, jsou moje, ale pro mne mrtvým kapitálem.

I zásluhy, kterých nám Kristus získal a nám odstoupil, byly by pro nás mrtvým kapitálem, celé jeho utrpení a smrt bez účinku, kdyby nám Bůh byl cestu neukázal, jak bychom milostí získaných dosáhnouti mohli. Prostředky nám Bůh propůjčil, a spravedlnost jeho žádá, aby nám je udělil. Na nás tedy jest, abychom se prostředky těch uchopili, jich používali.

Tímto prostředkem jest hlavně modlitba. Spolehejme v modlitbě své na věrnost a spravedlnost boží, a všeho dosáhneme! Dosáhneme pak všeho, ne, že bychom si toho sami zasloužili, ale Bůh nám uděluje dobrodiní pro zásluhy svého Syna. Jsme slabí tvorové, plní nedostatku, a vše, co máme, jest od Boha, máme pro zásluhy Syna božího. Bůh nám slíbil, že nás vyslyší, Bůh jest spravedlivý, proto nás vyslyšeti může a chce. Bůh jest však také

III. nejvyšší milosrdný.

1. Milosrdenstvím nazýváme ochotu, s jakou někdo druhému pomáhá. Čím větší ochota, tím jest člověk milosrdnějším. Bůh jest nejvyšší milosrdným. Hříchem svého praotce, hříchy, kterými sami Boha urážíme, vzdalujeme se svého cíle — nebe. V nejkrutší bídě duševní, v zoufalém stavu, bez naděje žilo lidstvo. Kdo pomohl? Bůh milosrdný! »Tak miloval Bůh svět,« praví Syn boží sám, »že svého jednorozeného syna poslal.« Jan 3. 16. Kristus přijal naši přirozenost, žil mezi námi 33 let v útrapách a strádáních, zemřel potupnou smrtí kříže. Mohl Bůh větší ochotu lidstvu prokázati, větší milosrdenství osvědčiti?

Toto milosrdenství osvědčuje Bůh dále. Bída lidstva nezměnila. Sproštění křtem sv. hříchu prvotního, hřeší lidé dál, upadají v bídu, krutší bídvy pozemské. Bůh ukazuje se milosrdným, jeví soustrast s lidstvem, vyslychá jeho prosby. Vidím tu matky, otce. Táží se vás, křesťanští rodičové, můžete býti tvrdí k horoucím prosbám svých dítek? Zajisté, že nikoliv. Tak vás kolikrátě zabolily nečestné skutky jejich, snad nevděk i trpká jejich slova vás snižovala v očích spoluobčanů, a hle, všechnu bolest přemohlo milosrdenství. Odpustili jste, a snad i z mála pomáhali a přispěli, abyste utišili jejich nářek a nedostatky. Čím jest vaše milosrden-

ství proti milosrdenství Boha? Jiskrou proti požáru, kapkou proti moři. —

O tom ujišťuje nás žalmista Paně 85. 5. 7. »Ty jsi, Pane, libezný a tichý a mnohého milosrdenství všechněm, kteří tě vzývají. V den soužení svého volal jsem k tobě; nebo vyslyšíš mne!«

2. Největší soustrast projevuje Bůh k hříšníkům. vždyť se nalézají v nejkrušší bídě duševní. Těší je ústy proroka Isaiáše, aby doufali v milosrdenství, i když nejlouběji klesli. »Budou li hříškové vaši jako šarlach, jako sněh zbleni budou.« Isaiáš 1. 18.

Důvěřujme tedy v milosrdenství boží, i největšího hříšníka Bůh milosrdně vyslyší. Jak veliké bylo poblouzení marnotratného syna! Na otci žádal svůj podíl, ač právo měl až po smrti otcově. Opouští otce, který ho od dětinství tolika důkazy lásky zahrnoval. V cizině promarnil jmění nepočestným životem. V bídě postaven, vzpomněl domu otcovského, svého dobrého, starého otce. Vrátil se s prosbou, aby jej otec přijal, ne jako syna, ale jako posledního dělníka. Milosrdenství pohnulo duši otce, zapomíná na nevděk a chování syna, vyslyší ho! Než ještě více! Přijímá jej s radostí za syna a hostinu strojí, že ztraceného syna zase nalezl.

Ještě větší milosrdenství projevuje Bůh k lidem — i k nejnezdárnějším svým dětem. Proto utkejme se k němu ve všech potřebách svých modlitbou. Bůh nejvyšší věrný, spravedlivý a milosrdný prosby naše vždycky vyslyší a dá nám jednu korunu nesmrtelnosti a věčné blaženosti. Amen.

III.

Kdy vyslyší Bůh naši modlitbu?

»A totot jest doufání, kteréž máme k němu; že, ačkoliv bychom prosili podle vůle jeho, slyší nás.«

1. Jan 5. 14.

Mluvil jsem posledně o tom, jakou sľlu má modlitba. Bůh slyší naše modlitby, poněvadž jest nejvyšší věrný, spravedlivý a milosrdný. Jest nyní otázka: Proč se někdy stává, že Bůh modlitbu naši nevyslyší? Abych mohl tuto otázku zodpověděti, musím dříve podmínky modlitby vysvětliti. Bůh nám sice přislíbil, že prosby naše vždy vyslyší, ale ne bezpodmínečně vždycky, třeba žádné podmínky sám neurčil. Hlavní podmínku udává sv. Jan ve slovech, které jsem na počátku uvedl: »Totot jest doufání, kteréž máme k němu: že začkoliv bychom prosili podle vůle jeho, slyší nás!« Tedy podle vůle boží, za vše, co s vůlí boží soublastí, můžeme prositi.

Pojednání.

I. Jest tedy dvojí otázka: Zač máme prositi, čili co jest předmětem modlitby, a jak máme prositi, jaký jest způsob modlitby?

1. Jak musíme se modliti, aby nás Bůh vyslyšel? Máme se modliti nejdříve za sebe, praví sv. Tomáš. Modlíme-li se za jiného, není jisto, zda nás Bůh vyslyší. Proč, moji drazí? Poněvadž nevíme, zda bližní s modlitbou naší spolupůsobí, zda nám překážku nečiní. Tím není ovšem řečeno, že nemáme za jiné se modliti, vždyť modlitba jest někdy jediným prostředkem, kterýmž se můžeme jiným za lásku a prokázaná dobrodiní odvděčiti. Rodiče dají syna na řemeslo, na studia, mnoho starostí jim působí, mnoho útrat, a nemůže se jim odměniti ničím, leč že se za ně modlí. Otcí, matce odešla dcera do ciziny, nemohou jí pomoci, modlí se za ni. Žebrák u cesty modlí se za dobrodince, modlitbou pamtujeme na zemřelé, kteří nás láskou zahrnovali. Modlitba za bližního vždy jest vděčností, důkazem lásky, proto jest také záslužna, a Bůh jí vyžaduje. Tak pravil Kristus ve zjevení sv. Magdaleně z Pazzis: »Hleď, dcero má, jak mnoho křesťanů v moci zlého ducha se nachází, a jistě zahynou, když se za ně ani moji vyvolení nebudou modliti.«

Modlete se tedy za sebe, a nezapomeňte ani bližních, kteří vám dobrodiní prokázali!

2. Modliti se dále musíme za statky věčné, pak jistě budeme vyslyšeni. Máme prositi ve jménu »Ježíš«, a sice za to, co nám smrtí svou zasloužil, za statky věčné. Prosíme-li tedy za dobra časná, není jisto, zda nás Bůh vyslyší, poněvadž mnoho dober časných není nám k věčné spáse zapotřebí.

Tím nechci říci, že nemáme za věci k životu potřebné prositi, tím bych zavrhoval »Otčenáš«, který obsahuje prosbu za chléb vezdejší. Vždyť Bůh nás příkázáním svým zavazuje, abychom rozumně o bytí své se starali. Tato starost není však nejhlavnější, nýbrž podružná.

Také nesmíme zoufati, že nás Bůh v pokušení někdy nevyšlyší. Bůh dopouští pokušení, pokušením nás tříbí a zkouší. Vždyť pokušení o sobě nejsou ještě hříchem, jenom svolení a dobrovolné v nich se zdržování. Pokušení jest prostředek, abychom úžeji se k Bohu přivinuli a ctností získali. Modleme se tedy v pokušení, nezoufejme, když na nás prudčeji doléhá. »Bůh dá nám sílu a milost, za kterou prosíme,« praví sv. Bernard, »aneb něco ještě prospěšnějšího.«

Abychom tedy byli vyslyšeni, modleme se především za sebe, pak za bližního, a vždycky jen za to prosme, co by sloužilo ke spasení.

II. Odpovězme ještě na otázku: Jak se máme modliti? Sv. Tomáš odpovídá: uctivě, s důvěrou a vytrvale.

1. Uctivě. Modlitbu neuctivou nazval bych bezprávním, jakého se na Bohu dopouštíme.

a) Uctivost svou musíme již prozrazovati zevnějším chováním, buď že klečme — což jest nejvhodnější — nebo stojíme, neb okolnostmi nuceni — sedíme.

b) Dále jest pozornosti potřebí. Musíme zaplašovati myšlenky, které se nám v mysl vkrádají, pobožnost ruší. Každému člověku vloudí se různé roztržitosti při modlitbě. Samy o sobě nejsou hříšné, neruší také účinek modlitby. Třeba je přemáhati. Čím tužší boj, tím slavnější vítězství, tím větší zásluha modlitby. Třeba také příčiny a důvody odstraniti, buď mezi modlením, neb již jako přípravu k modlitbě. Těkáš-li mezi modlitbou pohledy na vše strany, jsi sám příčinou nastalé roztržitosti. Nepotlačuješ-li nezřízenou žádost v srdci ani při modlitbě, jaký div, že roztržitě se modlíš?

c) Nejlépe sluší modlitbě pokora. Nic není odpornějšího, než pyšný žebrák. Co jsme jiného než žebráci, když s prosbami a žádáními se k Bohu obracíme. Jak málo si Bůh všímá proseb pyšného, vidíme v podobenství o fariseu a celníku. »Tento šel domů ospravedlněn, poněvadž pokorně prosil,« praví sv. evangelium. Jak tedy, draží, Boha často urážíme, jak zřídka nás vyslyší, když v domě jeho jen se ohlížíme, zda nás kdo obdivuje, když se chováme, jako bychom návštěvou chrámu prokazovali Bohu nějakou čest a službu! Proto první podmínkou modlitby jest uctivost, která se již jeví v chování, v pozornosti a pokoře.

2. Druhou podmínkou jest důvěra. Modlitba bez důvěry jest urážkou boží. Takový člověk nedůvěřuje, že Bůh jej skutečně vyslyší, neb nedoufá, že splní, co přislíbil. Naopak, modlitba plná důvěry spoléhá na věrnost a dobrotu boží a bude vždy vyslyšena. »Protož pravím vám, všechno, začkoliv modlíce se prosíte, věřte, že vezmete, a stane se vám,« praví Spasitel. Mar. 11. 24.

»Jak by nás Bůh mohl klamati!« volá sv. Augustin. Nejdříve nám slibuje ve všech potřebách pomoci, a když jej vyzýváme, chtěl by nás oslyšeti? Naopak! Bůh pravil ve zjevení sv. Gertrudě: »Ti, kteří se s důvěrou ke mně utíkají, nutí mně násilně, abych je vyslyšel. Proto šťasten, kdo v Boha důvěřuje, nebude zahanben na věky.«

Než namítne někdo: Jsem člověk hříšný, a v Písmě svatém stojí: »Bůh hříšníky neslyší.« Sv. Tomáš odpovídá: »Tato slova slepého od narození, Jan 9. 31., platí o hříšníkovi, který jako hříšník prosí, jenž se nechce obrátiti. Neprosí za své obrácení, ale za věci, které by jej ve zlobě hříchu utvrdily, na př. prosí za pomstu na svém nepříteli. Takové prosby, takového hříšníka Bůh ovšem nevyslyší. Žaluje-li však hříšník Bohu svou bídu duševní, touží-li po prostředcích, které by ho obrátily, pak jistě vyslyšení dojde, neboť, kdo prosí, obdrží, Mat. 7. 8., hříšník i spravedlivý. Proto buďte zmužilí, hříchy vaše nemohou vám brániti, abyste nebyli vyslyšeni. Podivuhodná síla modlitby! Dva hříšníci umírají s Kristem na kříži: jeden se modlí, jest spasen, druhý modlitbou pohrdá a spěchá v náruč věčného zavržení.

3. Třetí a poslední podmínkou jest vytrvalost v modlitbě. Spasitel sice slíbil, že prosby naše vyslyší, ale neudal lhůty, kdy

nás vyslyšeti chce. Někdy vyslyšel hned, někdy čeká kratší, delší čas, jak jeho nekonečná moudrost za dobré uzná. Modlitbu setníka z Kafarnaum vyslyšel okamžitě, zcela jinak choval se k ženě kananejské. Mat. 15. 22. Nejdříve ani neodpověděl, když pak opakovala prosbu svou, odpověděl jaksi odmítavě: »Jsem poslán jen ke ztraceným ovcím domu israelského.« Žena však se nedává odmítnouti, vrhá se na kolena a prosí dále: »Pane, pomoz mi!« Ježíš pak poněkud zdánlivě tvrdě odpovídá: »Není dobře dítkám vlastním chléb vzíti a házeti ho psům.« Než žena vytrvale a pokorně prosí: »Pane, i psi jedí z drobtů, které se stolu pána padají.« A Kristus ji nyní chválí: »Ženo, tvá víra jest veliká, staň se, jak žádáš!« I když nás Bůh hned neslyší, činí tak z lásky a slitování. Chce nám totiž příležitosti poskytnouti, abychom svou vírou, důvěrou a vytrvalostí osvědčili, jako tato žena kananejská. Již každá věc, kterou jsme námahou získali, těší nás více, podobně vážíme si i milostí, kterých jsme horlivou modlitbou dosáhli.

Této vytrvalosti jest zvláště zapotřebí, abychom dosáhli jednou šťastné smrti. K tomu jest potřebí zvláštní milosti, a ne jedné, jak praví sv. Alfons z Liguori, ale celého řetězu milostí. Této řadě milostí musí také odpovídati celá řada modliteb. Takové vytrvalosti jest nám zvláště potřebí, »a kdo za ni celý život prosí,« praví zbožný Suarez, »jistě jí dosáhne.« Proto máme se ustavičně modliti a nikdy neustávati.

Neustávejme tedy v modlitbě, nuťme modlitbou Boha, aby nás vyslyšel. Tato dotěravost, abych tak řekl, jest jediným prostředkem podle sv. Jeronyma, abychom si Boha až do konce naklonili.

Chcete-li tedy, moji drazí, aby Bůh vaše prosby vyslyšel, pak prostě za to, co k spasení slouží, modlete se uctivě — pozorně a s pokorou — důvěrně a vytrvale. To jest jediná, zcela bezpečná cesta do nebe, na které vám kyne tolik milostí, zejména milost šťastného odchodu z tohoto světa, a milost věčné blaženosti. Amen.

IV.

Kdy a kde se máme modliti?

»Potřebí jest vždycky se modliti a neustávati.«
Luk. 18. 1.

Posavad jsem mluvil k vám o pohnutkách modlitby. Právil jsem, že modlitba jest naší první povinností, prostředkem spásy. Jako druhý důvod jsem uvedl sílu a moc modlitby. Poněvadž pak nebývají naše modlitby vždy vyslyšeny, označil jsem příčinu, a udal v posledním kázání i způsob modlitby. Zbývá, abych pojednal, jak se máme vhodně modliti, abychom se dobře modlili. Jedná se tu o čas, místo, osoby. Poněvadž nemohu v jedné řeči všechny otázky zodpovědíti, ptám se dnes krátce: kdy a kde se máme modliti?

P o j e d n á n í.

I. Kdy se máme modlití?

1. Krátce mohu odpověděti ústy Spasitele a sv. apoštola Pavla: »Máme se modlití ustavičně.« Luk. 18. 1. Thes. 5. 17.

Což jest to možná, abychom se ustavičně modlili? Nemáme také jiných povinností? Máme těchto pro modlitbu zapomínati? Máte pravdu! Než nejedná se o to, abychom ustavičně na kolenu klečeli, ve chrámu Páně se zdržovali. Vždyť se můžeme mezi a při všech povinnostech svých modlití. »Všecko, co konáme ke cti boží,« praví sv. Tomáš, »jest pravá modlitba.« Modlitba jest povznesení mysli k Bohu. Ke cti boží nemůžeme pak ničeho činiti, abychom při tom na Boha nemyslili. Sám Spasitel potvrzuje tuto pravdu slovy, která pronesl jednou k sv. Kateřině ze Sieny: »Vše, co z lásky k Bohu a bližnímu konáš, jest tvá ustavičná modlitba. Kdo neustane dobré konati, ustavičně se modlí.« Při každém počínání máme vzbuditi dobrý úmysl, že chceme pracovati pro čest boží, a pak jest práce naše modlitbou. Proto vykládají theologové slova Kristova: »Máme se ustavičně modlití,« jako zřejmý příkaz, ne pouhou radu.

2. Každý den jsou určité chvíle zasvěceny modlitbě, tak ráno, večer, před jídlem, po jídle.

a) V těchto chvílích jest možno zvláštních milostí dosáhnouti. Již ráno počínáme den modlitbou, zasvěcujeme Bohu své tělo i duši, svěřujeme se jeho ochraně. Kolik pokušení, kolik nebezpečí číhá tu po celý den. Jak lehko bychom mohli klesnouti, jak lehko různým neštěstím postiženi býti, kdybychom v modlitbě se Bohu nedoporučovali. Snad často již jste, moji draží, tuto pravdu v životě vlastním, nebo na příkladech jiných pocítili!

b) Jak lehce vykonáváme denní povinnosti. Modlitba nás sílí, modlitbou denní činíme zadost za své hříchy, získáváme si nových zásluh pro nebe. Jakou spokojenost a lehkost pocítujeme, přesvědčeni, že dobře činíme, s Bohem pracujeme, jak laskavi a ochotni jevíme se ke svým bližním. Všechny tyto přednosti jsou ovocem denních modliteb.

c) Jsem pevně přesvědčen, že kdo denní modlitby nevykoná, vůbec se nemodlí. To již leží v povaze člověka. K modlitbám denním má tolik důvodů. Má děkovati za všechna dobrodíní — vděčnost jej k tomu vybízí — kdykoliv ke stolu zasedá. Třikrát vybízí jej k modlitbě zvon kostelní. Již z mládí byl k této modlitbě veden. Zanedbává li modlitbu dříve, nezvykne už nikdy. A následek, moji draží? Poněvadž opouští Boha, vzdaluje se svého cíle, upadá, až v hříších zahyne.

Žádná povinnost, žádná sebe naléhavější práce nemůže nás zdržeti od modlitby. Víme, jaké požehnání se snáší na naše konání, když modlitbou začínáme, proto modleme se! Zvláštní pak váhu kladu na modlitbu ranní. Ráno se probouzíme k novému životu, proto modlitbu začínejme, aby život náš byl bohumilý.

3. V životě lidském naskytají se někdy zvláštní okolnosti a nesnáze, kde zvláště třeba modlitby. Jak velikou překážkou, jak nebezpečným úskalím na cestě života jest pokušení. Kdo se v pokušení nemodlí, jest jako voják beze zbraně, jako plavec na bouřlivém moři bez vesla. Sv. František Saleský užívá tu podobenství: »Kdykoliv na tebe pokušení doléhá, chovej se jako dítě. Dítě se tulí k otci, k matce, kdykoliv nějaké zlé zvíře doráží. Největším nepřítelem tvé duše jest pokušení. Hledej úkrytu a pomoci u Matky, Otce na nebesích.« Pozorujeme-li tedy, že lidé tak často a znova do hříchů upadají, známe také příčinu, poněvadž se v pokušení málo neb nic nemodlí.

Poznali jste, draží, kdy se máme modliti: Ustavičně, v jednotlivých dobách denních — zvláště v pokušení.

Zodpovězme druhou otázku:

II. Kde se máme modliti?

1. Jest mnoho křesťanů, kteří se domnívají, že jen v chrámu se možno modliti. Jak klamný tento náhled, ukázal jsem již v prvním dílu této řeči, když jsem pravil, že možno ustavičně a při všech povinnostech se modliti. Mimo to pravím dále: Bůh jest všude přítomen a slyší nás. »Duch Páně naplňuje okresek země.« Kniha moudrosti 1, 7. Tento duch Páně jest nejen mimo nás, nýbrž i v nás. »V něm živi jsme a hýbáme se, i trváme.« Skut. ap. 17. 28.

Celý svět jest domem božím, a každé zbožné srdce jeho oltářem. Možno tedy všude se modliti. »Modlitba není vázána ani místem ani časem. Mysl svou můžeme k Bohu pozvednouti kdekoliv: na procházce, v továrně, ve společnosti. Na místo Bůh nehledí. Bůh žádá jen jedině — nábožné srdce,« praví svatý Jan Zlatoústý.

Zvykejte si tedy při všech pracích v povolání svém srdce k Bohu pozdvihnouti. Vroucí, krátké povzdechy k Bohu chrání nás ode všech hříchů, přibližují k Bohu, a činí záslužny všechny naše práce.

2. Zvláště záslužnou jest ovšem modlitba v kostele.

a) Prvním důvodem jest skutečná přítomnost Krista v nejvyšší svátosti. Již na chrám v Jerusalemě poukazuje Bůh jako zvláštní sídlo milosti. Tím více na chrámy křesťanské, kde ve svatostánku ustavičně mezi námi přebývá, na nás čeká, k sobě volá. Kde můžeme větších milostí dosáti, než na místě, kde sám přebývá?

b) Všechno, co v chrámu vidíme, pobízí nás k pobožnosti. Tabernakel, vlastní přibytěk boží, oltář, na kterýž denně sestupuje, obrazy a sochy svatých, bohoslužba, i ten lid shromážděný vybízí nás k modlitbě.

c) V chrámu se lid shromažďuje a společně modlí. Tato společná modlitba nadchne přítomné, všichni se modlí a všichni k jednomu Bohu. »Kde jsou dva neb tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem mezi nimi.« Mat. 18. 20.

d) Každý člověk jest povinován veřejně víru svou vyznávat i bližního dobrým příkladem předcházeti. Tuto povinnost plníme pilnou návštěvou chrámu. Ti, které v chrámu nevidíme, platí za nevěřící, špatné křesťany.

Nedejte se mýliti a svěsti těmi, kteří praví, že celá příroda jest chrámem božím, že vsude možno se dobře modliti. Ti, kteří takto mluví, nemoždí se nikde! Budtež vám, draží, příkladem první křesťané, kteří život nasazovali při každé návštěvě chrámu. Hle, vám možno bez bázně, volně chrámy navštěvovati. Jak by vám bylo, kdyby proti vám v den soudný tisíce mučedníků povstalo a z vlažnosti náboženské vás odsoudilo? Příkázání vás váže k návštěvě chrámu, příkázání těžké. Proto navštěvujte chrám boží aspoň každou neděli a svátek, aby požehnání boží vás provázelo po celý týden na všech cestách vašich, a jednou do slávy věčné, která jest všem horlivým přislíbena. Amen.

V.

Apoštolát modlitby.

»Skrze jednoho Ducha všichni v jedno tělo pokřtěni jsme. I. Kor. 12. 13.

V Kristu shromáždění! V posledním kázání ukázal jsem, kdy a kde se máme modliti. Dnes chci mluvit o zvláště důležitém předmětu. Křesťané draží, jsme povinni také za různé osoby prositi, jsme povinni konati apoštolát modlitby.

Pojednání.

I. Jaké máme důvody ?

1. Všichni lidé jsou děti téhož Otce na nebesích, všichni pocházejí od jedné prarodičů, jsou tedy navzájem bratři, všichni mají tentýž cíl, téhož Spasitele. Ještě úžeji jsou křesťané v církvi sblíženi. Církev sv. jest veliká rodina, Kristus hlavou, my údové. Sv. apoštol praví: »Jako v jednom těle mnohé údy máme, ale nemají všichni údové jednotejného díla: tak jsme mnozí jedno tělo v Kristu, a každý zvláště jeden druhého údem.« K Řím. 4. 5.

Toto společné žití vybízí nás ke společné lásce a ochotě. Již v rodině vidíme, že členové se milují, ochotně si vstříc vycházejí. Podobně tomu jest ve veliké rodině, v církvi sv. Než nejenom lásku, nýbrž i horlivost mají jednotliví údové projevovati, horlivě jeden druhému pomáhati, činnost druhého podporovati, zvláště o spásu duše svého bližního se starati. Krásně naznačuje tuto povinnost sv. apoštol Pavel ke Korintským. 12. 12.—27. »Jako tělo jen jedno jest, a mnoho údů má, všichni pak údové těla jen jedno tělo jsou: tak i Kristus. Nemůže oko říci ruce: Není mi tebe potřebí, anebo zase hlava nohám: Není mi vás potřebí. Trpí-li co úd jeden, trpí spolu s ním všickni údové, pakli jeden úd se oslavuje, radují se spolu s ním všickni údové.«

Jest tedy naší povinností starati se o spásu bližního. Můžeme tak činiti různým způsobem, ale hlavně modlitbou. Tuto činnost nazývám apoštolátem modlitby. Vždyť jednáme jako apoštolové, kteří ze soustrastné lásky pomáhali lidem a blásali evangelium. Proto praví sv. Jan Zlatoústý: »Kdo truchlí nad hříchy jiných, naplněn jest apoštolskou láskou a napodobuje sv. Pavla.« Prvním důvodem apoštolátu modlitby jest povinnost starati se o spásu bližního.

2. Znova tu musím poukázati na sflu modlitby, která jest druhou podmínkou apoštolátu modlitby. Apoštolát modlitby jest jako dvojsečný meč. Působí na dvě strany. Pomáhá bližnímu, prospívá modlíci.

a) Každá modlitba za bližního bude vyslyšena, nestaví-li bližní sám nějakou překážku. K této modlitbě nás Kristus vybízí. »Nevybízeli by nás,« praví sv. Augustin, »kdyby jí nechtěl vyslyšeti.« Sám nám dal příklad. Třicet tři léta učil a modlil se za nás. Apoštolové pak učil modliti: Otče náš — ne Otče můj, chléb náš vezdejší dejž nám dnes — neuvod nás v pokušení. Těmi slovy zřejmě nás vybízí, že se máme za sebe navzájem modliti.

Také apoštolové naváděli k společné modlitbě za všechny. Tak praví sv. Jakub: »Modlete se za sebe vespolek, abyste spaseni byli; mnohohť zajisté může modlitba spravedlivého ustavičná.« 5. 16. A svatý Pavel: »Prosím pak především, aby činěny byly prosby, modlitby, žádosti, díkyčinění za všechny lidi. Nebo to dobré jest a vzácné před Spasitelem naším, Bohem, kterýž chce, aby všichni lidé spaseni byli, a ku poznání pravdy přišli.« 1. K Tim 2. 1. 3. 4.

b) I modlíci samému jest apoštolát ku prospěchu. Modlitba za jiné jest úkon lásky k bližnímu, musí tedy býti duši modlíciho ku prospěchu. Kristus slibuje velikou odměnu, kdo by žízničímu z lásky trochu vody podal; jak by mohl přehlédnouti dobrodiní, které duši bližního modlitbou konáme! »Modlitba za bližního jest především pro nás záslušnou,« praví sv. Jan z Damašku, »bližnímu ku prospěchu.« Prospěch ten jest se milosrdenstvím, jakým Bůh naší lásku k bližnímu oplácí. »Blahoslavení milosrdní, neb i oni milosrdenství dosáhnou.« Mat. 5. 7.

A co mám říci o modlitbě za zemřelé!? Věřu, tato modlitba jest nejzáslušnější. Sv. Alfons z Liguori praví: »Jest jisto, že duše, která modlitbou zbožného křesťana zbavena byla muk očistcových, ustavičně před trůnem božím prosí, aby i duše onoho křesťana nezahynula.«

Jest tedy apoštolát modlitby naší povinností, ale jest také pramenem hojných požehnání pro bližního i pro nás.

II. Jak máme vykonávati apoštolát modlitby?

1. a) Všichni lidé mají býti spaseni. Bůh dal nám různé prostředky, abychom cíle svého dosáhli. Poručil, abychom se za spásu svou i bližních modlili, uložil v církvi svaté celé poklady milostí, aby nám k spáse dopomáhali. Církev svatá úlohu svou plní. Bůh jí sílí, ale žádá také na nás, abychom činnost její pod-

porovali, aby nás k cíli dovésti mohla. Jest nevěstou Kristovou. Ve všem jest mu podobna: Jest také pronásledována se všech stran, různým krutým způsobem bičována, nepřáteli často zběsilými obklíčena, trním korunována. Často vlastní děti se jí zpronevěřejí a přecházejí do tábora nepřátelského. Kolik millionů duší tápe ještě ve tmách nevěry! I ty musí se Kristu přivésti. Jaká úloha jí očekává, kolik bojů a nebezpečí číhá! Kdo jí slíí? Pravil jsem Bůh.

Můžeme však i my, křesťané drazí, nečinně přihlížeti a nepomáhati? Není církev naší matkou? Na křtu sv. nás přijala, od dětinství tolik se o nás starala! Což neplane v nás ani jiskra vděčnosti? Kdo má míti s matkou větší soustrast, než vlastní její děti? Čím jí pomůžeme? Čím jiným, než prosbami, modlitbou!

Pomáhejme také svým bližním! Tolik duší žije mimo církev, tolik ji opouští! Nejsou to naši bratři! Kdo je zachrání před věčným zavržením? Boba urazili. Tedy kdo? Naše modlitby!

Modlitbou zaplašujme vše, co by činnost církve k spasení lidí zdržovalo! Modlitbou pomáhejme církvi, aby úkol svůj plnit mohla!

b) Pomáhejme církvi modlitbou! Nic neudržuje více církev jako horliví biskupové a kněží. Jenom horliví pastýři chrání církev, konají své povinnosti, starají se o její upevnění a rozšíření. Věřící pak je musí podporovati, hlavně modlitbou. Proto modlíme se v litanii ke všem svatým, aby Bůh náměstka apoštolského a veskeren stav duchovní ve svatém náboženství zachovati ráčil!

2. Budme dále apoštoly modlitby v jisté míře, t. j. nevylučujme nikoho ze svých modliteb, nemodleme se za někoho více, za jiného méně, za někoho zvláště!

a) Nikoho nevylučujme ze svých modliteb! Všichni jsme bratři, všichni spříznění. Proto prosí sv. apoštol, »aby činěny byly prosby za všechny lidi«.

b) Více nároků na modlitbu naši mají ovšem pravověřící křesťané, vždyť jsou s námi úžeji spojeni, jako články jednoho řetězu — církve sv.

c) Obzvláště jsme povinni modlitbu za své rodiče, bratry, sestry, dobrodince. Rodičové jsou po Bohu naši největší dobrodincové. Dali nám život, udržují nás při životě, učinili nás účastny sv. křtu, víry a všech požehnání. Podobně máme se i za jiné dobrodince modlit. Příbuzné a přátele sblížil Bůh s námi v užším poměru, proto jsme jim větší lásku povinováni. Zvláštní pomoci naší potřebují duše v očisti. Ani nepřátele své nesmíme z proseb svých vylučovati, vždyť i Kristus se za ně modlil, a modlitbu tu poručil. Veliké pak nebezpečství, v jakém se hříšníci nalézají, nutí nám modlitbu na rty i za tyto.

Tím končím malou řadu řečí o modlitbě. Myslím, že jsem úkolu svému aspoň poněkud dostál. Poznali jste, jak užitečná, ba jak nutná jest modlitba k spasení, pochopujete snad, že máme vlastně žít život modlitby. Proto važte si modlitby a pilně jí požívejte. Časem stává se modlitba člověku lehčí, přijemnější, po-

těšující. Již v životě pocítíte zvláštní mír a spokojenost, ve smrti pak zvláštní útěchu a naději ve věčnou blaženost, která jen modlitbou dá se zasloužiti. Amen.

Dle Julia Pottgeisera S. J. upravil *Petr Teplý*.

Neděle I. po velikonoci.

Příčiny a následky nevěry.

»Nebudiž nevěřící, ale věřící.«
Jan 20.

[Vzkříšení Páně je základem naší víry.] Událost, kterou slavili jsme o svátcích uplynulých, děj vzkříšení ukřižovaného Pána a Spasitele našeho, je jedním z oněch sloupů pevných, na kterých jako na podstavcích vzklenua je budova naší sv. víry. Víra v to, že Ježíš Kristus ukřižovaný, zemřelý na kříži a do hrobu položený z vlastní moci vstal třetího dne z mrtvých, je základním kamenem našeho náboženství, neboť na této události spočívá naše víra, že Ježíš Kristus nebyl obyčejným, smrti podrobeným člověkem, ale že byl pravým, vtěleným Synem božím. Na víře té spočívá i celá naše naděje, že i my, vykoupenci jeho, vstaneme jednou opět se svými těly z hrobů.

[Dovědějí to apoštolové.] A víra tato zakládá se na půdě pevné — učedníci Páně zvěstují nám, že Ježíš Kristus vzkříšený zjevoval se jim, mluvil s nimi, a to po 40 dnů, a na místech rozličných — tam ukázal se Petrovi a Janovi — tu opět dvěma učedníkům putujícím přes Emausy do Galilee — ba i všem učedníkům shromážděným na místě jednom.

[Svědčí o tom sv. Tomáš.] A aby víra naše ještě více byla utvrzena, stalo se dopuštěním Prozfetelnosti boží, že mezi samými apoštoly byl Tomáš, který pochyboval a nechtěl uvěřiti, že Kristus vstal z mrtvých, pokud by sám neuzfel rány v jeho rukou a ruky nevlozil v bok jeho. Z toho vidíme, nejmilejší, že apoštolové Páně nikterak nebyli lehkověrnými, že víra jejich nebyla slepá, za jakouž by ji tak rádi vyktičeli nevěrcové. A tato pochybnost a okamžitá nevěra Tomáše apoštola více nám prospěla nežli víra všech ostatních. »Pokoj vám!« volá Pán, zjeviv se všem učedníkům po druhé, a pak obrací se k Tomášovi a dí mu: »Nuže — vlož prst svůj sem a viz ruce mé, vztáhni ruku svou v bok můj a nebudiž nevěřícím, ale věřícím.«

Zajisté že zatřásl se Tomáš, a že zachvělo se srdce jeho, když uzfel svého Mistra a slyšel výčitku jeho — zajisté že lítost nad nevěrou pronikla duši jeho a vyvedla z očí jeho slze bolesti, nebo on padá na kolena a volá: »Pán můj a Bůh můj!« Prozfetelnost boží utvrdila takto jeho i naši víru, tak že kdo nyní

ještě v Ježíše Krista, v božství jeho a ve vzkříšení jeho nevěří, ani tenkrát by neuvěřil, kdyby Pán znova v těle lidském se zjevil na zemi, a nové divy před ním činil, neboť takový člověk má srdce sedmerým zámkem zatvrzelosti uzavřené, a oči hustou rouškou zaslepenosti zastřené.

[A přece mnozí nevěří.] A žel Bohu, že takových převrácených a zaslepených lidí dosti jest dnes na světě. Paprskové milosti boží nadarmo padají na duši jejich, neboť ta podobá se temné komůrce, dobře zabeďněné a zapečetěné, a jestliže Bůh nesmiluje se nad nimi a neosvítí je aspoň na smrtelném lůžku, procitnou někdy až tam na onom světě, ale to procitnutí bude hrozné a děsné, neboť pak hlasem zvolá k nim ten, jehož oni znáti nechtěli na světě: »Neznám vás!« A čím větší počet nevěrců těchto nešťastných jest, a čím směleji a drzeji nevěra zdvihá hlavu svou proti Bohu, tím pevněji držíme se my, nejmilejší, Ježíše Krista a učení jeho, vědouce, že nevěra jest největším hříchem, a že i největších trestů hodna jest. O tom, abychom se přesvědčili, zkoumati budeme v úvaze dnešní:

I. *Které jsou příčiny nevěry*

II. *a které její následky.*

P o j e d n á n í.

I.

1. [Příčinou nevěry jest pýcha.] První a nejhlavnější příčinou, proč mnohý člověk je nevěrcem, jest pýcha. Veliký apoštol národů, sv. Pavel, který tak hluboký důmysl, tak něžný cit a tak veliké srdce měl, byl vírou tak prosáknut, že v pokoře zvolal: »Ó hlubokosti bohatství moudrosti a umění božského: jak nevyzpytatelní jsou soudové jeho a nevystižitelné cesty jeho. Neboť kdo poznal smysl Páně, aneb kdo rádcem jeho byl?« Řím 11, 33.—34. Tak mluvil svatý Pavel — ale tak nemluví ani nesmýšlí člověk pyšný — on staví svůj obmezený, jednooký, kulhavý a slabý rozum nad Boha, on se nechce podrobiti nevystižitelnému Bohu, ale zbožňuje sám sebe. Již sv. Augustin pravil, že matka všech nevěrců a bludařů jest pýcha.

[Pýcha způsobila mnoho zlého.] Ach, jak mnoho jest těch, které pýcha vyloučila z apoštolského ovčince Páně a odtála je jako suché ratolesti od kmene živého, jímž jest Ježíš Kristus! Dějiny naší vlasti vypravují nám, mnoho-li zlého natropila u nás pýcha ve víře, když Čech proti Čechu, soused proti sousedu, bratr proti bratru zdvihal krvavou válku, a jeden druhého rukou bratrovražednou hubili. Pominuly již sice, Bohu díky, ty krvavé roztržky, které pýcha učinila v náboženství, ale nepřestala ještě pýcha sama.

Pýcha až posud zaslepuje mnohého, že více věří sobě nežli církvi Boha živého, která jest sloup a utvrzení pravdy, pýcha až posud činí, že se mnohý straní domu toho, který vzdělal Pán na skále, a o němž pravil, že ani brány pekel nepřemohou jej, pýcha činí posud mnohého nevěřícím, pýcha jest to, že mnohý zane-

dbává chrám, modlitbu, služby boží, pohrdá slovem božím, vzdaluje se od zповědnice a stolu Páně. — Ó pýcho, zlořečená pýcho, kde ty jsi se uhostila, tam hyne víra, a tam dokofán otvírají se dveře nevěře!

[Příčinou nevěry bývá spustlý život.] Jiná příčina nevěry jest

2. zlý, bohopustý život. Dokud, nejmilejší, člověk dle vůle boží živ jest, nepochybuje o ničem, co hlásá sv. náboženství, a proto pravil také Ježíš Kristus: »Bude-li kdo učení moje zachovávatí, pozná, že z Boha jest.« Pakli však zabloudiv člověk na cesty zlé a oddal se nepravostem, tu rád v pochybnost běže, co by svědomí jeho znepokojovati mohlo. On nevěří, poněvadž nechce podle víry živ býti. Náboženství mu poroučí, aby držel na uzdě náruživosti svého těla — aby, chce-li s Bohem se smířiti, pokání činil, ale to se nelíbí rozmařilému tělu jeho, které jenom požívati a v rozkoších váleť se chce — svědomí ozývá se v něm, a proto umlčuje hlas tento, přemlouvá se neustále, že tomu tak není, jak káže svaté náboženství — že jsou to jenom přilepky a nálezkы lidské, a padá raději do nevěry, než aby činil to, co přikazuje náboženství.

[Nevěrou umlčuje svědomí.] Odtud to pochází, že i mezi námi, ač svítí nám světlo sv. evangelia, jest dosti těch, kdož v srdci svém nevěří Bohu ani církvi, jako dobře praví sv. Isidor, že »zlý křesťan, který není podle učení sv. evangelia živ, snadno potracuje i víru, jakmile nějaké nebezpečnost mu nastalo«. A není jináče. Člověk v rozkoších tohoto světa chodící nerad se dá vázati nějakým zákonem — on chce beze všeho odporu, beze všeho kárání hověti svým žádostem, proto mu to není milé, že je Bůh na nebi, že naň čeká soud a peklo.

Aby se tedy nemusil báti Boha jako přísného soudce, přemlouvá se, že ho není, a praví tu s bláznem u Žalmisty: »Není Boha!« Aby se nemusil přemáhati, jeho Kristovo na sebe bráti, a Ježíše následovati, nechce nic slyšeti o tom, co praví Kristus: »Chcete-li kdo přijíti za mnou, zapřij sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne.« Mat. 16, 24. Aby se nemusil rozloučiti se svou mamou, nevěří, co Písmo praví o lakomcích, že královstvím božím vládnouti nebudou. A tak by, kdyby možno bylo, celé náboženství upřel, Písmo svaté smazal, i nebe dolů strhl, a peklo zhasil.

[To dokazuje zkušenost.] Chcete-li se, bratři v Kristu, sami o tom přesvědčiti, že zlý, zputlý život vede k nevěře, ohlédněte se jenom vůkol, otevřete oči, a pozorujte tak mnohého člověka, který patřil do počtu nevěrců. Jaký byl život jeho dřívě? Byl snad hned s počátku, dokud ještě ctnostně žil, nevěřícím? Ó zajisté nikoli! Nevěřcem stal se teprve později, když se byl oddal hříšnému životu. Dřívě se stal mrtvým údem Kristovým, dřívě zhanobil na sobě mnohými hříchy obraz boží a potom stal se teprve nevěrcem, dřívě stal se rozmařilcem, prostopášníkem, a potom zprotivilo se mu vše, co v uzdu pojímá tělo, zповěď, modlitba, kázání, chrám a služby boží. Teď nevěří, že by očistec

a peklo bylo. Proč? Poněvadž život jeho je zlý, poněvadž se bojí pekla. A proto zvolíme k takovému člověku: »Naprav nejprve svůj život, buď živ jako křesťan a katolík, a brzo budeš jako křesťan a katolík také věřit!«

3. [Příčina nevěry u Tomáše.] Než vrátme se k Tomášovi, a pozorujme dále příčinu pádu jeho. Daleko nás to budiž, abychom se domýšleli, že apoštol tento z uvedených dvou příčin stal se nevěřícím. Nikoli, ani pýcha, ani hřisný život nevedly jej k pochybování. Musilo to býti něco jiného. Stává se, nejmilejší, mnohdy i dobrým lidem, že leccos v náboženství zdá se jim býti více nepodobné, a tak i Tomáš proto stal se nevěřícím, poněvadž to měl za věc nemožnou, aby Ježíš Kristus, o kterém přece věděl, že skutečně na kříži zemřel, a jako mrtvola studená v hrob položen byl, zase chodil živý.

[Nepochopitelnost tajemství víry.] A tak podobně mnohý za nemožné pokládá a víry tomu nepřikládá, co svým rozumem chápati nemůže. Než však jaká to zpozdilost! Co jest, nejmilejší, člověk? Tvor smrtelný, malomocný — a tento obmezený tvor by měl zde, v prachu zemském viděti, co ten tam nad hvězdami, ten Duch nekonečný zastřel rouškou neprůhlednou pro nás? Co jest člověk, pozemský červ, který dle těla ze země jest a v zem se obrátí, a ten by chtěl vyzkoumati svým obmezeným rozumem Boha, který v světle nepřístupném bydlí? Ó počkej jen, až přijdeš tam — na věčnost, tam užíš v tváři v tvář, co teď jen v zrcadle patříš! Jak mnoho jest věcí přirozených, jichž nepochopujeme, ač je vidíme!

[I věci v přírodě nelze pochopiti.] My to víme, že ta nesmírná koule nebeská, které slunce říkáme, a měsíc, hvězdy i země krouží v prostofe světové — ale kterak, proč — kdo to pozná? A když hvězdáři nám řeknou, že se ta věc děje na základě zákona přitažlivosti a síly soustředivé — co jest to medle, kterak to vyložit, kterak vysvětlit původ těchto sil? My to víme, že pokrm, který požíváme, proměňuje se v nás v krev, ale kterak? A když lékař neb lučebník nám odpoví, že prvky těchto pokrmů se rozlučují atd. atd. — kterak se vysvětlí, proč se to děje, kdo to tak ustanovil?

Ejhle, kolik věcí přirozených pochopiti nemůžeme, a věci božích, nadpřirozených chtěli bychom postihnouti? Že slunce je, líheje, svítí, ví každý, ale jaké je, v čem záleží, a co je to vlastně: to teplo, to světlo, to neví žádný učenec, a přece žádný ještě neřekl: »Poněvadž já slunce a jeho teplo a světlo nechápu — tedy nevěřím, že slunce je« — sice by ho byli zavřeli do blázince. A podobně je to i s věcmi nadpřirozenými. Že Bůh je, víme všickni, jaký je, zjevil náš Ježíš Kristus, a přece volá mnohý: »Poněvadž já nepochopuji, jakým Bůh jest, jak to je možno, aby Bůh byl ve třech osobách jeden — tedy nevěřím v Boha« To je právě takové mudrlantství, jako u toho, který nevěří v slunce, protože ho nepochopuje.

To jsou, nejmilejší, tedy ty tři kalné prameny, z kterých fine nevěra: to je pýcha, zlý život a obmezené rozumářství. A které jsou účinky a následky nevěry, uslyšíme v dílu druhém.

II.

Kalná jest ta studánka, z které se prýští nevěra, a již z toho můžete, nejmilejší, poznati, že nevěra je hříchem velikým, a že ovoce její je jedovaté.

1. [Nevěrec je nebezpečen společností] Člověk nevěrec je velmi nebezpečný a škodlivý úd společnosti lidské; neboť on vždy jest hotov přestoupiti a nohama šlapati všecky božské i lidské zákony, domnívá-li se, že z toho dojde užítku a nemusí-li se báti, že bude prozrazen. Aneb očekáváte snad od člověka nevěrce věrnost v sli-bech a přátelství? Mýlíte se, neboť kdo Bohu věren není, tím méně lidem věrnost zachová. Snad tedy zachová aspoň poctivost v ob-chodu, věrnost v manželství? Ó, jestli takové ovoce od něho če-káte, klamete se, vinné hrozny nerostou na trní, aniž fíky na bodláčí.

[Vira ukládá vzájemné povinnosti.] Kdo se nebojí toho Soudce, který nad hvězdami bydlí, ten se ani na to neohlíží, co by jiným povinen byl, ten pro svou rozkoš a své pohodlí vždy hotov jest štěstí a radost jiných lidí zničiti. Takový člověk, kdykoliv užitek jeho to žádá, zapře Boha i bližního svého, on neví, co je spravedlnost, on má než jeden zákon, který zní: »Kdo s koho, ten s toho, čiň a dělej co chceš, lži, krad, podváděj atd., ale jen dej pozor, aby ses neprozradil.« A proto činí a živ jest podle žádosti své, přivlastní si jmění cizí, zruší věrnost manželskou, okrade vdovy a sirotky, a vši nepravosti se dopouští, má-li k tomu příležitosti a jde-li mu z toho prospěch.

[Nevěrec jich neplní.] Ejhle, takové ovoce zraje na stromu tomto, tak nevěra všem nepravostem bránu otvírá. Nevěrec, sedí-li na stoličce soudné, kroutí právo, dělá z pravdy lež a ze lži pravdu, a soudí ne podle svědomí svého, ale podle osoby, podle darů a uplacení. Nevěrec dopouští se lsti, falše, podvodu, úskoku v ob-chodu — on není věrný manžel, poněvadž svazek manželský a věrnost, kterou byl slíbil, jsou mu jenom dětinské tretky.

Ach, nebohá manželko, lituji tebe, máš-li takového člověka za manžela. Ty jsi mu světila štěstí celého života svého, ty jsi se mu oddala s celou duší svou, ale nastojte, brzo ukázal se ti vlk v rouše beránčím. A vy, ubohé dítky, jež máte otce nevěrce, aneb dokonce matku nevěřící, nad vámi andělé zplakati musí, lépe by vám bylo, kdybyste se byly z takových rodičů nenarodily! Všem u vás učí, jen ne Boha znáti a milovati; učí vás, jak byste se světu zalíbily, ale ne tomu, jak byste se Bohu líbily.

[Škodí sám sobě.] Než běda takovým rodičům, a běda každému nevěrci, nebo on

2. i sobě jest největším nepřitelem, a sám sobě nejvíce škodí. Sv. Theofil, biskup antiochenský, přirovnával člověka nevěrce

k lodi drahým zbožím naplněné, kteráž v propastech mořských utonula. Život nevěrce podoben jest lodi na bouřlivém moři zmítané. Prázden víry v Boha, prázden jest také nevěrec vši útěchy, všech radostí, jež z víry vyplývají. On nemá pokoje v duši své, duše jeho lačná, a on nemá pro ni chleba života, ona žízni, a on nemá, čím by ji napojil.

[Nemá útěchy a síly v strasti.] Jemu žádné světlo neosvětčuje trny duchovní, jemu nekvete žádná naděje, žádná radost, žádná útěcha, když smutné a trapné doby na něho přicházejí. On zahodil od sebe tu berlu, o kterouž by se mohl podepřít, když noha jeho urazila se o cesty života tohoto, on zahazuje od sebe tu kotvici, za kterouž by se mohl zadržeti, když ho přítal života a rozvodněné toky hříchů chtějí dolů strbnouti. Suďte sami, nejmilejší, co medle ho má držeti, aby se zlého nedopustil, nedrží-li ho víra — co ho má siliti a ponoukati k dobrému, nesílí-li ho víra v Boha všudy přítomného a odplatitele všeho dobrého?

Co ho má v souzeních a křížích těšiti, netěší-li ho víra v Boha prozřetelného a všecko dobře spravujícího?

[Stihne ho trest věčný.] A co mám teprv říci o něm, až se jednou přiblíží k tmavým branám smrti? »Kdo nevěří, již odsouzen jest,« praví Písmo sv., Jan 3, 18. Co si tedy počne nevěrec potom, až postaví se před soudnou stolicí boží, a ten Soudce spravedlivý zvolá k němu: »Kdybych byl zjevil náboženství své pohanům tak jako tobě, byli by uvěřili. Tobě jsem zjevil to, čehož jsem těmto posud nezjevil, tobě bylo zjeveno, co jest připraveno těm, kteří mých přikázání ostříhají, ale ty jsi nic nečinil, čím by sis toho mohl zasloužiti, tobě bylo zjeveno, že tresty věčné čekají na ty, kteří vůli mou nečiní, ale ty jsi na to nedbal, a zákon můj přestupoval. Ty jsi zúmyslně náboženství moje zamítal, zúmyslně učení mému odpíral, pročez odejdi ode mne!«

A tu uvidí tento nešťastník blaženost spravedlivých, a zvolá zoufale, jakož psáno stojí v Knize moudrosti: »Aj, toť jsou oni, kteréž měl jsem někdy ku posměchu, já nesmyslný, měl jsem život jejich za bláznovství, a hle, jak jsou počtěni mezi syny božími, a mezi svatými los jejich jest.« Sapient. 5. Tak volati bude v zoufání, ale volání toto bude již pozdní — marné.

Toť jsou, nejmilejší, tedy příčiny, toť i následky nevěry — ó kéž by mluvily ke každému: »Človče, jednu jenom duši máš, a ztratíš-li tu, všecko jsi ztratil, jenom jednou žiješ na zemi, a jaký život tvůj, taková i bude tvoje smrt, a jaká smrt, taková i tvoje věčnost bude! Nebudíš nevěřící, nezavírej svévolně oči svých před světlem pravdy boží, neboť bez víry, jak dí Písmo sv., nelze se Bohu líbiti.« Nebudíš tedy, tak volám s Ježíšem Kristem vzkříšeným ještě jednou, nebudíš nevěřící, ale věřící! Amen.

† František Ekert.

Neděle II. po velikonoci.

Zachovávatí přikázání.

»Známt své a znají mne mé.« Jan X. 15.

Po hlase pastýřově jdou ovce. Po hlase Ježíšově jdou věřící jeho. Kdo po hlase jeho nejde — bloudí. Ten jest ovci jeho, kdo hlas vůle jeho zachovává. Kde jest vůle jeho boží? Obsažena jest v jeho sv. přikázáních. Přikázání boží jsou ty paragrafy věčné moudrosti a spravedlnosti boží, které nám Pán Bůh dal, abychom jimi založili svoje všechno blaho své časné i věčné. Po hlase pastýře jdoucí ovce nejlépe o svou pastvu postaráno má a o svou bezpečnost, více než ovce od pastýře bloudící. Pastýřem jest Bůh a hlasem jeho jsou přikázání jeho. Jíti po cestě přikázání jeho jest jíti po cestě bezpečné, vedoucí k ovčinci pastýřově. Nepsouhlasiti hlasu pastýřova jest blouditi a jíti v nebezpečství padnouti vlku v lup. K tomu zajisté výkladu netřeba. Ale k tomu jest třeba výkladu, abychom v přikázáních božích uznávali hlas boží a po nich šli bezpečně do ovčince Páně.

Dnes rozjímáme, že nestačí nám ke spasení pouhá víra, ale i skutky, dle sv. víry.

P o j e d n á n í.

Mysl lidská bude vždy bludu nakloněna. Každý blud působí v život člověka, jako pravda v něho působí. Však ani božská pravda, kterou nám hlásá Pán Ježíš, dobrý pastýř, člověka nespasí, jestli se nepřičiňuje také s pomocí boží konati, co nám Pán Bůh velí.

Jsou lidé — a byli, kteří pravili a učili — dělej jak chceš a mysl si co chceš, na tom nezáleží. Dle těchto mudrců nového a starého věku by tedy bylo jedno, jestli se otec stará o děti aneb nestará, jestli děti rodičů poslouchají aneb ne. Jestli tebe někdo tupí a týrá aneb ti dobře činí. A tu jsou ti mudrci se svou moudrostí hned v koncích, protože jim samým není jedno, jestli je někdo ctí aneb jimi pohrdá.

Tedy záleží na tom, kdo co koná, nebo všem musí býti jeden spravedlivý zákon. Zákon všem lidem jest vrozen a vštípen ve svědomí, které nám praví, co konati máme. Konej dobré a varuj se zlého. To jest přirozený zákon. Však víte, že přijde mnoho na výklad zákona, jak si kdo co vyloží. Úskočný člověk hledá si všechno vyložiti ve svůj prospěch a ve škodu bližního. Člověk, když jednou do hřichu padl, pak již byl víc a více nakloněn špatným výkladům toho vrozeného zákona a svědomí. Ve své pohodlí a prospěch si člověk všechno vykládá i paragraf božích přikázání. Čím zvrhlejší člověk, tím zvrhleji si všechno vykládá. Čím úskočnější jest, tím nespravedlivější výklad zákona. Tak i lidé ve zvrhlosti své vykládali si přirozený zákon, že i hřichem domnívali se Bobu sloužiti, jak vidíme na pohanech dřívě i v době

nynější, ano jak vidíme na pohanech pokřtěných a mezi křesťany žijících.

Proto nám Bůh zjevil výklad zákona přirozeného, kterému říkáme desatero božích přikázání. Desatero jest novým připamatováním onoho zákona, který Bůh každému do srdce napsal. Toto desatero, které jest náš božský zákoník, který nemohou žádní poslanci změnit ani odhlasovati, tento zákoník pro všechny daný, kdož jsou obrazem božím, jest potvrzen i Synem božím vteleným, dobrým pastýřem naším. Božský pastýř sám pravil: nedomnívejte se, že jsem přišel zákon boží rušit, ale naplnit, a tak nám příklad dal, co i my činiti máme, ne snad jen věřit, že desatero jest přikázáním božím a že Ježíš Kristus jest Synem božím, ale také co přikázáno jest, máme plniti. Právě povinnost plniti přikázání jest příčinou, proč mnozí se vzpouzí věřiti; nechť věřit, aby nemusili plniti. Jiní chtějí věřiti, ale nechťěji konati, a konečně jsou duše, jež i srdcem věří i opravdu se snaží plniti, co Bůh přikazuje.

Jedni, pravil jsem, nechťěji věřiti, aby nemusili konati, nebo věřiti a nekonati, co za pravdu mám, jest nesmysl. Že pak právě obava před plněním zákona a zapírání sebe jest příčinou, pro kterou mnozí víře se vyhýbají, znázorníž vám příklad.

Do rodiny by přišel z cizí končiny člověk, zcela podobou do rodu patřící a vyřídil by pozdrav od otce svého z daleka svým přátelům, strýčkovi, tetičce, bratrancům, sestřeničkám atd. Všichni by ho rádi viděli. Když by ale pověděl příčinu, proč přišel a řekl by: Jdu k vám, abyste mi dali peníze, které dluhujete otci mému mnoho let, tu by laskavé uvítání ihned ochladlo, ano počali by pochybovati, jestli opravdu jest to syn strýcův či ne, není-li nějaký podvodník, o jakých denně slyšíme, a kdo ví, jestli strýc má právo na onen dluh a pod. Kdyby syn řekl, nesu vám od otce dluh, o kterém žádný z vás neví, a který si nechce otec nechati na svědomí a proto vám jej posílá, tu věřte — žádný by nepochyboval, je-li tomu tak, je-li to opravdu syn či ne. Když by ale požadoval dluh zpět — začaly by pochybnosti, soudy, vzdory, vytáčky.

Podobně jest s Otcem nebeským, který nám poslal Syna svého, kterého slíbil hned prvním našim rodičům, a na něho se lidé těšili, jej vítali, ale když oznámil nám vůli Otce nebeského, abychom plnili skutky dítek božích, když Boha Otcem nazýváme, abychom se zřekli skutků, které nemiluje, které nám škodí — tu počaly v nás pochybnosti, nedůvěra, odpor, nevěra. Tak jest to s námi také i dnes.

Kdyby nám Otec nebeský nedal také přikázání, která zachovávat máme a musíme, ničeho bychom nenamítali, ale protože nám nedává jen zaslíbení, ale i povinnosti, proto srdce mnohého se vzpouzí. Protože člověk jest ve svém nitru přesvědčen, že věřiti a ničeho nekonati nic není. Jedni bouří proti Otci nebeskému, protože nechťěji plniti vůli jeho; jiní utišují sebe, že postačí věřiti bez skutků, a ti nejsou na tom lepší než první, neboť všem nám jsou dobře známa slova, jimiž nám Kristus Pán nejen věřiti velel,

ale i plniti přikázal. Ne každý, kdo mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale kdo plní vůli Otce mého nebeského, který v nebesích jest, ten vejde do království nebeského. M. 7, 21. Z toho jest docela patrné, že netoliko věřiti, říkati Pane — ale i plniti vůli, t. j. přikázání boží, jest nevyhnutelné. A to není jedno snad místo, kde Kristus Pán žádá plnění přikázání, ale těch míst by každý z vás věděl více a já jen vám některá připomenu.

Mládenec přišel k Pánu Ježíši Spasiteli a ptá se ho: Mistré dobrý, co čině, život věčný obdržím? Odpověděl Pán: Zachovej přikázání. Tedy k životu věčnému jest třeba plniti přikázání. Je-li pak rodičům lhостejno, jestli dítky vůli jejich plní čili nic? Což nechťjí, aby jejich vůle byla svatou jich dítkám? Když rodiče tělesní chtějí, aby vůle jejich byla plněna, což Otcí nebeskému lze zazlívati, že tak nám přikazuje v čem a kdy pak máme mu ukázati svou lásku?

Hospodář nespokojí se s pouhým pěkně zeleným stromem, ale také chce ovoce. Tak ani nebeský Hospodář nespokojí se s pouhými slovy, ale chce viděti také skutky.

Známo vám z evangelia, že nepřátelé Páně se vymlouvali vždy na Abrahama arcioce svého jako muže bohobojného, kterému mluvil Bůh a za jehož syny se dle těla i dle duše vyhlášovali a říkali: synové Abrahamovi jsme. Odpověděl jim Pán: když synové Abrahamovi jste, Abrahamovy skutky činite, čili, dle skutků poznává se, čím kdo jest.

Či skutky konáš, tomu sloužíš!

Skutky zákona máme konati ve všem a vždy. Ve všem je máme konati, protože ve všem přikázání jest vůle boží. A kdo jedno přikázání zavrhuje, zavrhuje v něm vůli boží. Proto také poručil Kristus Pán apoštolům: Jdouce, učte všecky národy zachovávatí všecko, co jsem přikázal vám. Tedy ve všem máme plniti vůli boží, a také vždy. Dobře víte, jak pohrdáte studánkou, v níž by dnes byla voda slaná, zítra sladká, pozejtří hořká, potom smradlavá; zajisté že z té studánky byste vodu si nebrali.

Tak i sv. Jakub apoštol praví, že nemáme býti toliko posluchači, ale plnitelé zákona božího. Sv. Jan pak dí: »Svět pomlží i žádost jeho, ale kdo činí vůli boží, zůstává na věky«, Jan I. 1, 17., což jest potvrzeno slovy Páně, která jsem před krátkým časem položil za základ kázání: Amen, amen, pravím, že bude-li kdo zachovávatí řeč mou . . .

Opět jiní lidé věří a chtějí plniti vůli boží, ale ne ve všem, nýbrž jen v čem jim by se líbilo. Chtějí si škrtnouti dle své libosti jedno neb dvě a více přikázání a jednati, jak oni chtějí sami. Jsou-li tito lidé pravé ovce nebeského pastýře? Někdo řekne, tohle se mi nezdá nutné, tohohle potřeba není a ono jest zbytečné a podobné. Tak soudí mnohý člověk, ale Kristus Pán učil jinak, on pravil, že ani puntík z jeho řeči se nezmění, spíše to obrovské světlo na nebi, než z jeho řeči jedna písmena se změní! Komu se svěříme? Poručil apoštolům učiti zachovávatí všecko a ne něco.

Znáte podobenství o deseti pannách? Pět nemoudrých panen nevezalo olej do lampy a neopatrnost jejich stačila, aby byli vyloučeny od hostiny nebeské. A sv. Jakub praví, kdo přestoupí v jednom přikázání, bude všemi vinen, t. j. on urazí velebnost boží celou, neboť v každém přikázání jeho jest vůle boží.

Jak my lidé jsme stranničtí! Jestli někdo někomu udělí desetkrát něco dobrého a po jedenácté mu odepře, hned se hněvá na něj jako na nepřítel, a Pánu Bohu má být lhostejno, jestli ten neb onen příkaz jeho plniti nechceme?

»Já jsem Hospodin a neměním se,« praví Bůh, tedy i jeho vůle se nemění, ale ovšem lidi se mění. Tu pak mnozí mýlí se a myslí, že Bůh se dle nás změní. Jiné časy — jiné mravy. Slunce vychází jako vycházelo jindy, lidé se šatí a mluví jinak než mluvili jindy, ale způsob jednání musí zůstatí vždy týž: Bobu což božího, lidem co spravedливо.

Tím více musíme plniti přikázání boží, když nám Bůh potřebnou dává milost, abychom i plniti mohli. Mnohému zdá se příliš těžké některé přikázání, tak že se ani nepokusí opravdu je zachovávatí, ale Bůh nechce nemožných věcí, my však za nemožné prohlašujeme, co činiti nechceme. Nemohu, protože nechci. Kde vůle pevná, tam i síly dosti, zejména když Bůh milostí svou sílí; co nemožno u lidí možno u Boha.

Jedno poučení z dnešního kázání si vezměme a to, že nebe není dnes lacinější ani přístupnější, než bývalo druhdy. A jako bylo podmínkou v čase Páně: zachovej přikázání, tak jest podmínkou věrné ovce Kristovy dnes, že hlas jeho slyší, po něm jde, jak nám hlásá církev Páně.

Ovce bloudící vzdaluje se pastýře i církve a upadá vlku na pospas. Ovce Kristova následuje Pastýře a přichází do ovčince. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle III. po velikonoci.

Pravý křesťan může býti stále vesel.

»Radovati se bude srdce vaše.« Jan 16, 22.

Sv. Isidor býval při všech milostech, jež byl od Boha obdržel, často zasmušilým. Když se ho ptal kdosi po příčině, odpověděl: »Kdo očekává velikého dědictví, a obává se, aby o nic nepřišel, nemůže býti pokojným; kdo má soudní při, která rozhodne, zda bohatým či chudým se stane, nemá klidu, dokud se věc nerozhodne.« Myšlenky jeho obíraly se věčností, byl si vědom slov sv. apoštola Pavla, že s bázní a třesením máme pracovati na své spáse.

Čteme-li životy svatých, nalézáme tak u mnohých, že vzpomínka na věčnost nejistou, ač svatě žili, ztrpčovala jim chvilky vezdejšího života. Kdo je dluhy obtížen, bývá nepokojný, bude-li moci vše řádně splatiti. Veliký náš dluh je zapsán v knize života;

všecky naše hříchy jsou dluhy, budeme je moci kdy splatiti? Všecka dobrodiní, jež nám Bůh denně poskytuje, jsou dluhy, budeme je moci svou vděčností úplně vyrovnati? Každý den, každá hodina a minuta činí nás dlužníky u Boha; hledíme dle možnosti každý den, hodinu a minutu dluhy své životem křesťanským zmenšovati? »Jak můžeš být vesel,« volá sv. Augustin, »či přemohl jsi již největšího nepřítelě spásy satana, který ti neustále činí úklady; nežiješ mezi lidmi, kteří o spásu tvou ukládají; zlé příležitosti, vlastní tvé tělo bojují denně proti tobě, aby ti zásluhu připravily. Myšlenka na všecka ta nebezpečí, úzkost, jak jim uniknouti, jak se povede na věčnosti: to vše již stačí, aby ztrpčilo radosti všecky na tomto světě.«

Na břežích řek Babylonských sedávali Israelité a plakávali ve vyhnanství, když si vzpomínali na krásný domov, z něhož byli vypuzeni.

I nám synům Eviným z ráje vyhnaným bývá teskně, vzpomene-li si, jaké štěstí nás čeká, co překážek však stojí nám v cestě, zda smrt neuchvátí nás nepředvídaně a neodnese do jiného světa, kdy rozhodne se o celé věčnosti buď šťastné či — nešťastné

Ale při tom všem zůstanou slova dnešního evangelia: »radovati se bude srdce vaše«, věčně pravdiva. Pravý křesťan za všech okolností může býti na pouti tohoto života vesel a dobře naladěn; o příčinách radosti křesťana zmíním se v dnešní své řeči.

P o j e d n á n í.

Hlavní příčina zármutku bývá vzpomínka na hříchy a poklesky předešlého života. Hřích jest největší neštěstí, poněvadž je jedinou překážkou blaženosti věčné. »Nemohu pochopiti,« praví sv. Tomáš Aquinský, »jak člověk ve hříchu smrtelném může se veseliti nebo pokojně spáti, jsa blízek věčného zavržení.« David po těžkém hříchu smáčel lůžko své slzami. »Hřích můj,« volal, »přede mnou jest stále.« Sv. Petr s největší hořkostí vzpomínal na okamžik, kdy zapřel svého Pána, kterého tolik miloval. Jestliže jsme se ze svých hříchů upřímně vyznali ve zpovědi, a ze srdce litovali, cítili ošklivost nad nimi a upřímnou měli vůli se polepšiti a zadost učiniti; pak byly nám pro zásluhy Ježíše Krista odpuštěny a nebude jich více pamatováno; byli jsme obmyti krví Syna božího, přijati za děti boží a dědice nebe; oděni v roucho nevinnosti; a to vše přináší nám i pokoj svědomí. Proto nemusí se více rmoutiti křesťan a strachovati o věčnost, dokud v té svatosti setrvá.

Chvalitebno jest, vzpomíná-li křesťan na hříchy předešlého života ještě nyní, když jsou odpuštěny a smazány, lituje-li jich stále, jsou-li výstrahou, aby nezabředl do nich znovu. Radovati se však může, neboť ve sv. pokání dluh smazán a nebude jich více na věčnosti vzpomínáno.

Italský básník Silvio Pellico vězňen byl na Špilberku pro politické provinění. Od celého světa opuštěn v samotě největší útěchu hledal ve sv. zpovědi.

»Ach, nešťasten, kdo nezná zpovědi,« napsal ve svých »Vzpomínkách«, »každého měsíce nabyl jsem živé útěchy zpovědníka; pokaždé jako bych se byl znova narodil hotov život dáti za nejposlednější z lidí.«

I Roku 1899 31. prosince stal se katolíkem Kroy-Thoning, bývalý pastor a protestant v Aardalu v Norvěžsku, opustil výnosné místo s 12.000 K služného a zůstal se svou paní a dětmi v úplné chudobě a pracně vyživoval svou rodinu. Modlil se a studoval zpěvy katolické a poznal, že je v bludu, mimo církev Kristovu, a proto se stal katolíkem. Vydal spis, kde líčí příčiny, proč tak učinil. A tam napsal slova o sv. zpovědi: »Kdybych měl tisíc úst a v každých ústech tisíc jazyků, všude budu hlásat; jak nesmírné dobrodiní jest katolická zpověď.« Protestantský lékař dr. Tissot léčil nemocnou ženu. Když jí oznámil, že jest nemoc nebezpečna, upadla v zoufalství a hlasitě bědovala. Radil jí, aby hledala útěchu ve svém náboženství. Dala se zaopatřiti, přestalo zoufalství, nemoc se zlepšila; paní se úplně upokojila. »Hle,« říkal lékař známým, »jak velikou moc má zpověď u katolíků!«

Jestliže jsi se za nesčetná dobrodiní dostatečně Bohu neodvděčil a zármutek proto naplňuje proto mysl tvou, hled dobrotu boží vždy více poznávati, měj zalíbení v horlivější službě boží a brzy zakusíš na sobě slova Davidova: »Jak dobrý jest Bůh k těm, kteří jsou upřímného srdce!« Budeš-li věrněji sloužiti Bohu, Bůh, který i dobrou vůli odměňuje mnohonásobně, bude ti jednou i nevýslovné dobrotivosti ještě dopláceti. Konej horlivě skutky milosrdenství k bližnímu; co učiníš svému bližnímu, prokázal jsi Bohu samému, který i nejnepatrnější skutek: z lásky vykonaný odměňuje nad pomyslení.

Mnohý křesťan rmoutí se, že v cestě spásy stojí mnoho nepřátel, nebezpečí, pokušení a mnoho překážek; stává se malomyslným. Vojín, kdyby viděl nepřítel, kterého může snadno přemoci, má-li zvláště prostředky, jimiž nepřítel sebe statečnějšího jistě zdolá, nebude otáletí, s největším zápalem a chutí pustí se do boje.

My všichni jsme bojovníky, vojiny Kristovými; nemožno zůstat bez boje, poněvadž by nás nepřítel, zlý duch, naše vlastní žádosti a zlé náklonnosti ze zkaženého srdce vycházející, najisto udolaly a pro celou věčnost v zahanbení a krutou pokutu provedolomnost uvrhly. Bez boje není vítězství, není odměny. Boje však nikdy se nemáme lekati. Vítězství bude na naší straně, jen budeme-li chtítí. Na naší straně stojí Bůh; je-li Bůh s námi, kdo proti nám? Kdyby celé peklo a celý svět zlý obořil se na nás, nepotídl ničeho, máme-li Boha na své straně. Při nás stojí celý nebe, andělé a svatí svoji přimlouvou, budeme-li se jí dovolávati. Dábel spoután nemůže uskoditi, nebudeme-li sami chtítí; jako pes na řetězu nemůže ublížiti, jestliže sami se k němu nepřiblížíme. »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení,« toť zbraň, kterou nám zanechal Syn boží. Kdo jest bdělý a opatrný, kdo se rád modlí, kdo hledá posilu v chrámu Páně při nejsvětější oběti,

kdo se ozbrojuje nebeským pokrmem, tělem Páně, kdo je střídmý a náklonnosti své drží na uzdě: ten nemůže klesnouti v boji s nepřitelem.

Jiný opět není klidným při vzpomínce, bude li na věčnosti šťastným či nešťastným. Nepokoj jest zcela odůvodněn. S bázní a třesením máme pracovati na své spáse. »Kdo stojíš, hled, abys nepadl.« První krok ze světa do věčnosti rozhodne o celé budoucnosti, buď šťastné či nešťastné. Pokořuj se před Bohem, konej své povinnosti řádně, zasvěcuj denně Bohu své myšlenky, žádosti, řeči i skutky, miluj Boha nade vše, a bližního jako sebe; Bůh tě povýší; varuj se jakékoli pýchy a domyšlivosti: byla by osudnou; pýcha zaslepuje, odvádí od Boha, Bůh pyšným se protívuje a je ponizuje, zahanbuje. Jaký život, taková smrt, jaká smrt, taková celá věčnost.

»Veselého dárce miluje Bůh.« 2. Kor. 9. Čím radostněji sloužíš Bohu, tím bude smrt klidnější, tím věčnost šťastnější.

Mnohý bývá zmltán nepokojem a běduje nad nehodami, nemocí, neštěstím a různými obtížemi, těžkou prací, trpkým zaměstnáním.

Než, co byste řekli hospodáři, který by nařikal, že letos jest přílišná úroda, že to bude státi potu a práce, nežli se vše sklídí a prodá. Byl by to podivín, neboť každý se těší na úrodu, nelituje práce, poněvadž ví, že práce bude odměněna. Každý kříž, který na nás sesílá, každá námaha, nemoc, neštěstí, utrpení, těžká práce — to vše jest pro nás nejvhodnějším prostředkem, abychom si zajistili nebe. »Chce-li kdo za mnou přijíti,« pravil Spasitel náš, »zapři sebe, vezmi kříž svůj a následuj mne.« Buď mne Bůh trestá nehodou, a pak lépe jest, přestojím-li si trest na světě; mnohem lépe, trpím-li rád, neboť mám z toho zásluhu. Proto sv. Augustin říkal: »Pane Bože, zde na světě pať, zde muč; na věčnosti ušetř.« Buď trestá Bůh, aby mne vyléčil z nějaké duševní nemoci, pohlouzení a hříchů, přibližuje k sobě a pak je ta rána milostí, za niž třeba jen děkovati. Buď mne trestem Bůh zkouší a blaze mi, obstojím-li dobře v této zkoušce. Mám-li těžké postavení, jsem-li v chudobě, Bůh ví nejlépe, proč tak učinil; dá mi jistě tolik síly, abych se světenou hřivnou pracoval ke svému prospěchu a slávě boží, budu-li jen pomoci se dovolávati.

Sv. František Regis volával v utrpení: »Kéž bych, Pane Bože, ještě více mohl trpěti pro jméno tvé: Život byl by nesnesitelným, kdybych nemohl trpěti pro Krista. Utrpení jest má největší útěcha na tomto světě.«

Sv. František Xaver radoval se z každého protiventví a říkal: »Pane Bože, neodnímej toho kříže ode mne, leč bys mi jiného seslali ráčil!« Kateřina, manželka Jindřicha VIII., krále anglického, byla velice zbožná. Když byla od krále zapuzena a do vězení uvržena, nesla nezaviněný kříž s největší trpělivostí. »Kdybych měla voliti mezi štěstím a utrpením,« říkala, »raději bych si zvolila utrpení; štěstí zaslepuje a omámuje, odvádí od Boha; utrpení k Bohu přibližuje.« Nelekejme se nehod sebe

větších, vezměme s ochotou kříž na sebe, nesme jej z lásky ke Kristu. Bůh nás překvapí zvláštní útechou, kříž se nám ulehčí, a zásluhy a odměna budou velikými. »Radujte se a veselte, odplata vaše hojná bude v nebesích.«

O sv. Martinu, biskupu, se vypravuje, že nikdo ho neviděl smutného, ač zakoušel mnoho nepřijemností; ale vždy veselého a pokojného. Tak má býti každý křestan. Rmoutiti se máme toliko nad hříchem. Svět ať se raduje v pošetilosti a marnosti, křestan libuj si ve svých křížích a protivenstvích.

»Nejsou rovna utrpení tohoto času budoucí sláve, která se zjeví na nás.« Jednou radovati se bude srdce naše a radost tu žádný více neodejme od nás.

V. M. Váchal.

Ochrana sv. Josefa. Jistý kostelník v německé říši je prastarý, ale uvnitř pěkně opraven; zejména nápadná jest kazatelna, na níž je obraz sv. Josefa a kolem něho šest feniků (asi našich haléřů) s letopočtem 1891 vymalováno. Kdybychom se tázali, co to vše znamená, dostali bychom odpověď: Bylo třeba kazatelnu, jež hrozila sesutím, opravit. Ale kostelník neměl jmění, osada byla chuda, a proto byl místní farář odkázán jen na dobrovolné dary. V obci žil bohatý soukromník, který býval kupcem; i toho farář o příspěvek žádal; byl však odmítnut se štiplavou poznámkou: Kostel je zasvěcen sv. Josefu, sv. Josef byl tesařem, může vám pomoci k nové kazatelně. Šest týdnů před svátkem sv. Josefa byla u stavitele v téže obci větší společnost, mezi nimi i náš soukromník. Byla řeč o všelícems, až se přišlo i na to, zda by bylo možno v několika týdnech 500 feniků téhož letopočtu sehnati. Soukromník, který se domníval, že v té věci je znalcem, hrdě řekl: »Seženete-li do svátku sv. Josefa 500 feniků s letopočtem 1891, dám na kazatelnu tisíc marek (1200 K).« Tato zpráva se roznesla po okolí, a se všech stran nosili lidé faráři feniky s letopočtem 1891. Děti prohlížely pokladničky, staří své tobošky, a kde jaký feník s letopočtem 1891 nalezen, hned odnesen na faru. Nastal den 18. března; ve svém pokojíku smutně chodil farář; měl pouze 494 feniky. Stavitel, u něhož soukromník svůj slib učinil, byl zbožný muž, a v této nesnázi obrátil se důvěrně k sv. Josefu. Vzal svou dcerušku a šel se do kostela pomodlit. Na cestě potkal dva pocestné ferneslníky, kteří šli z kostela. Dal se s nimi do řeči, a tázal se jich, odkud jdou. »Jsme oba Josefové,« řekli, »máme zítra svátek; byli jsme v kostele se pomodlit k našemu svatému patronu; zapomněli jsme do pokladničky dáti příspěvek na opravu chrámu. Mnoho nemáme, ale buďte tak laskav, a vložte místo nás do schránky od každého tři feniky.« Tak pravíce, podávají staviteli šest feniků; ten je prohlíží; první nese letopočet 1891, rovněž i druhý, třetí, čtvrtý, pátý a šestý! Nyní spěchá do kostela, avšak ne aby prosil, ale aby sv. Josefu za pomoc a mocnou přímluvu poděkoval. U večer vzal 500 feniků, šel k soukromníkovi, vysázel tu podivnou sbírku a vypravoval, jak zvláštním způsobem byla doplněna. Soukromník

slovu dostál, na opravu kazatelny 1000 marek vyplatil, a nejen to, ale na den sv. Josefa sám — po dlouhých a mnohých letech — zase do kostela přišel. Ochrana sv. Josefa jest mocná! S.

Neděle IV. po velikonoci.

Účel mše svatě.

»To jest Syn můj milý, v kterém se mi dobře zalíbilo.« Mat. 17, 15.

Když Pán Ježíš při poslední večeři loučil se s apoštoly a viděl jejich zármutek, těšil je, že odchází sice k Otci, ale neza nechá jich opuštěných; slíbil jim za sebe Ducha sv., slíbil i, že viditelně zůstane mezi nimi a křestany všemi až do skonání světa ve svátosti oltářní a obnovovati bude ve mši sv. krvavou obět kříže způsobem nekrvavým. Od té doby, kdykoli obětuje se mše sv., přijímá Otec nebeský tuto nejsvětější obět za nás a volá k nám s výšin nebeských: »V pravdě, tento jest Syn můj milý, ve kterém se mi zalíbilo.«

Pán Ježíš neodešel, ale zůstal tu mezi námi, obětuje se neustále za nás, dává se nám za pokrm duše, v něm máme všecko, čeho nám třeba. V Pánu Ježíši máme vše, čím jsme povinni Bohu a sobě samým. Obětí mše sv. můžeme dáti Bohu, čím jsme mu povinni; pro sebe pak vyprositi, čeho nám ke spáse třeba.

P o j e d n á n í.

Bůh jest náš nejvyšší Pán; my jsme povinni vzdávati mu největší poctu a to nejlépe můžeme učiniti obětí mše sv. Bohu náleží čest a chvála na věky. Nebylo národa ani jednotlivců u pohanů všech časů, aby nebyli uctivali nejvyšší bytost božskou nějakým způsobem. Přinášeli oběti; obětovali i lidi, zvláště nevinné děti, aby poctili Pána nebe i země.

Může-li býti Bohu milejší obět jakákoli nad obět vlastního Syna, Ježíše Krista? Bůh nekonečný nemůže býti poctěn obětí konečnou, nepatrnou, ba i nelidskou a hříšnou. Proto Syn boží nabízí se nám ve mši sv. za obět jediné Boha důstojnou, při níž Otec nebeský volá k nám: »Tentot jest Syn můj milý, v kterém se mi dobře zalíbilo; toť jest obět vznešená, na níž mám největší zalíbení.« Všecky skutky 33letého života Pána Ježíše na zemi, modlitby, skutky i milosrdenství, utrpení, nejbolestnější smrt kříže, mají cenu nekonečnou, a tyto zásluhy obětuje Syn boží za nás ku poctě a slávě nebeského Otce každodenně při všech nejsvětějších obětích, které denně po celém světě se Bohu přinášejí. Kdyby bylo milliony světů a na nich milliony a milliony lidí, kdyby milliony nebesčanů společně s pozemčany oslavovali Boha, byla by to oslava a obět chvály přece jen konečná; Syn boží přinášá za nás a jménem naším chválu nekonečnou, Boha důstojnou. Proto praví sv. Vavřinec Justinianus, že Bůh nemůže

ničím býti tak chválen a oslavován, jako neposkvrněnou obětí oltářní, kterou Kristus proto ustanovil, aby církev Bohu oslavu důstojnou přináseti mohla.

Bůh však je také naším největším dobrodincem, my jsme mu povinni vzdávati nejoddanější díky; a to nejlépe možno učiniti obětí mše sv. Přirozený pocit vede nás k vděčnosti, dostane-li se nám od někoho dobrodiní. Vždyť i němé zvíře dává vděčnost na jevo svému pánu a dobrodinci. A přirozeným pravidlem jest, že tím větší má býti naše vděčnost, čím více se nám dostalo dobrodiní. Že žijeme, že se pohybujeme, že jsme zdraví, že nás Bůh nezavrhnul, že nás na křtu sv. přijal do své církve, abychom v této škole odchování byli za syny boží a dědice nebe, že nám stále žehná v potřebách a milostmi posvěcuje, osvěcuje a sílí, že nás na světě trpí a život náš podlužuje; to vše nutí nás, abychom Bohu denně nejoddanější vzdávali díky. Ale kdyby celý svět vše co má nabízel v náhradu a poctu Bohu, nic nevyváží nekonečnou cenu obětí mše sv., v níž Syn boží sám za nás a s námi podává díkůčinění Boha důstojné, a Bůh Otec zase pro tuto obět volá k nám: »To jest Syn můj milý, v kterém se mi zalíbilo; to jest obět díky v pravdě důstojná, kterou jménem všech přijímám se zalíbením.«

Jedinou překážkou spásy naší jest hřích. Abychom došli spasení, musíme po spáchaném hřichu usmířiti spravedlnost boží a proti novým hřichům volati o přispění a pomoc s hůry a toho všeho můžeme dosáhnouti obětí mše sv.

Přestoupení zákona božího, hřích jest tak hrozným neštěstím, že žádný lidský tvor ani andělský nemůže dáti Bohu náležitě zadosťučnění. Uražený, potupený Bůh jest bytostí nekonečnou, urážka jest zlem nekonečným, a žádný člověk ani anděl, bytosti konečné, nemohou dáti náhradu za urážku — nekonečnou. Jediné Bůh, Syn boží a spolu člověk, Ježíš Kristus, mohl za nás jako člověk dáti Bohu náhradu a jako Bůh dáti jí cenu nekonečnou a tím Bohu dostatečně usmířiti. Kristus stal se obětí smíření za hříchy naše.

Denně jest Bůh urážen hříchy lidstva, denně visí nad námi meč spravedlnosti boží. Kdo zadržuje metlu hněvu božího, ne-li Syn boží, v obětí mše sv. nabízejí sebe za nás za obět smírnou?

Slavný hrdina Albuquerque nalézal se kdysi na moři, když nastala veliká bouře. Všichni viděli již svou smrt ve vlnách. Najednou Albuquerque uchopil malé děcko, pozvedl k nebesům a zvolal: »Veliký Bože, hněváš-li se na nás, ubobé hříšníky, ustrň se nad tímto nevinným dítkem a pro jeho nevinnost zmírní hněv svůj a buď nám hříšným milostiv!«

Bouře přestala, moře se ztišilo, loď a všichni na ní byli zachráněni. Čteme-li dějiny starého věku, nalézáme často, jak přísně trestal Bůh národy i jednotlivce, kdykoli byl hrubými výstřednostmi urážen. Co zdržuje dnes hněv boží, aby netrestal hned toho, kdo trestu zasluhuje? Svatí otcové přičítají to jediné nejsvětější obětí mše sv., moci Syna božího, jenž pro zásluhy své usmířuje

jménem našim spravedlnost boží; sv. otcové praví, že svět dávno by byl neušel hroznému trestu pro hrubé urážky a nefesti, jež k Bohu volají o pomstu. Pro nevinnost svého Syna jednorozenného odkládá metlu svého hněvu, když pro zásluhy Ježíše Krista dovoláváme se milosrdenství.

A Bůh volá opět: »Tot je Syn můj milý, v kterém se mi dobře zalíbilo; jedině pro zásluhy Syna svého spravedlnost ustupuje milosrdenství.« Pro zásluhy Pána Ježíše, pro jeho nejsvětější obět mše sv., nabýváme dar kajcnosti, abychom ve sv. pokání byli očištěni, posvěceni a oblečeni v roucho synů božích.

Avšak spasení naše zůstává dále v nebezpečí, pokud jsme živi. Vůle nakloněna ke zlému, nepřátelé, pokušení, tělo, svět, dábel ukládají neustále o duši naši. Jedině pomocí boží můžeme se uchrániti hříchů. A mše sv. jest nejlepším prostředkem, abychom v milosti boží nejen krátkou dobu, nýbrž až do posledního dechu setrvali. Jestliže velikou moc má modlitba spravedlivého, jak. 5. 16., při mši sv. prosí za nás Syn boží, nejvyšší spravedlivý a svatý. Pán Ježíš zaručil nám, že se nám dostane všeho, začkoli budeme prositi Boha ve jménu Ježíše Krista. Prosíme-li tedy o dar setrvání v dobrém, odvoláváme-li se na zásluhy Ježíšovy, prosíme-li za to při jeho nejsvětější oběti, není možno, aby Bůh nás oslyšel, Otec nebeský zvolá k nám: »Tentot jest Syn můj milý, v kterém se mi zalíbilo; pro zásluhy jeho obdržíte, začkoli prosíte, neboť přání vaše jest chvály hodné a spasitelné.«

Máme tedy ve své církvi prostředek, jímž můžeme dáti Bohu, čím jsme mu povinni, a kterým můžeme dosáhnouti, čeho nám ke spáse třeba. Neodešel Pán Ježíš od nás, zůstal mezi námi. Každou neděli a svátek máme se radovati z toho a děkovati za to při společných službách božích. Mše sv. jest nevyčerpatelný poklad všech milostí, nejvzácnější dar nebeskému dárci za prokázaná dobrodíní. Peklu odnálná se kořist každodenně pro tuto nejsvětější obět a proto brány pekelné se nejvíce namáhají, aby nesmírnou cenu její snížily, lid zaslepily a chrámy vyprázdnilly.

Za revoluce francouzské, kdy zloba pekla pomocí svedeného lidu chtěla zemi odkřesťaniti a zavésti staré pohanství, přitáhl velitel revolučního vojska do Bretaña. »Dám zbořiti vaše chrámy,« brozil velitel Jean St. André starostovi jedné obce, který byl neohroženým katolíkem. »Pohleďte k obloze,« pravil starosta, »tam jsou ještě hvězdy, dokud ty budeme viděti, nedáme si víru vzíti. Odstraňte hvězdy a pak půjdeme s vámi. Tu je slabost vaše a síla naše.« A když neměli, kde by se scházeli k bohoslužbě, pro násilí, jímž bylo jim bráněno, bylo je vídati o půlnoci na rybářských loďkách na širém moři, kde se přinášela Bohu nejsvětější obět mše sv. Tisíce venkovanů kupilo se kolem kněze, který Bohu obět chvály, díků, prosby a smíření přinášel. Važme si oběti mše sv., scházejme se o nedělích a svátcích v krásných svých chrámech, obětujme sebe a své potřeby spolu s Pánem Ježíšem nebeskému Otci, Bůh bude nám žehnati a pokaždé zvolá k nám stísněným:

›Tentof jest Syn můj milý, v kterém se mi zalíbilo, toť jsou moji synové a dcery, v nichž mám zalíbení; začkoli budete prositi ve jménu Syna mého Ježíše Krista, dostane se vám . . .«

V. M. Váchal.

Svátek sv. Jana Nepomuckého.

›Nenaleznete na jazyku mém nepravosti.«
Job. 6, 30.

Joba stíženého broznými ranami, zohaveného strašnou nemocí navštívili tři přátelé. Ani ho poznati nemohli, jak byl znetvořen. Hrůzou vykřikli a plakali, roztrhli roucha svá a sypali prach na hlavu svou. Dlouho nepromluvili k Jobovi slova, neboť viděli, že bolest jeho jest náramná. Potom Job otevřel ústa svá a vypravoval velikost svých utrpení. Tu i přátelé počali mluvit, ale způsobili mu novou bolest. Právili, že jest asi velikým hříšníkem, poněvadž prý Bůh, jak se pošetile domnívali, navštěvuje utrpením jen hříšníky.

Job byl touto řečí velice zarmoucen, ale přece mřnil jazyk svůj, držel ho na uzdě, aby k nerozvážnému slovu se neukvapil, a řekl přátelům svým: ›Nenaleznete na jazyku mém nepravosti.«

Tato slova, nejmilejší, dobře můžeme vložití sv. rodáku a patronu našemu v ústa. Ten, ač mučen a trápen, ač na smrt veden, neklesl jazykem; držel jazyk svůj na uzdě tak, že říci může vším právem: ›Nenaleznete na jazyku mém nepravosti.« A za to, že jazykem neklesl, že zpovědního tajemství nevyzradil, přijal odměnu právě na tom jazyku. Neporušený jazyk jeho, jak dobře víte, uchovává se jako drahocenný ostatek, jako div všemohoucnosti boží v chrámě sv. Víta v Praze. Proto vším právem dnes mše sv. o sv. Janu: ›Dal mi Pán jazyk za odměnu mou, a jím chváliti budu ho.« Sirach 51, 30

Jenom o dvou světcích je známo, že Pán Bůh jejich jazyk zachoval neporušený. Je to sv. Antonín Paduanský a náš rodák sv. Jan Nepomucký. Sv. Antonín zemřel r. 1231; po třiceti letech byl hrob jeho (1261) otevřen a tu nalezeno tělo jeho porušeno, ale jazyk čerstvý. Tehdy uznáno obecně, že neporušené zachování jazyka po tak dlouhou dobu přirozeným způsobem vysvětliti se nedá, a že se patrný zázrak od Boha stal. Sv. Antonín byl tímto způsobem od Boha oslaven pro výtečné řečnění, proto, že jazyka svého užíval jen k rozmnožení cti a chvály boží a ke spáse svých bližních. Sv. Jana Nepomuckého jazyk zázračně byl zachován proto, že jazykem neklesl.

Ti dva světci ve svých mrtvých sice, ale oslavených jazycích nejlépe nám ukazují, jak máme svých jazyků užívatí. Jako v celém životě křesťana, tak i o jazyku platí hlavní pravidlo křesťanské spravedlnosti: ›Varuj se zlého a čiň (= mluv) dobré!«

Máme tedy jazyka užívatí ke chvále boží, k zbožné modlitbě, k prozpěvování nábožných písní, k výstrahám bližních, zejména

děti v nebezpečí hřichu se nalézajících; máme jazyka svého užívati všude tam, kde se jedná o hájení práva a spravedlnosti, o spravedlivé svědectví, o svatou přísahu; a užíváme-li tak jazyka svého, pak můžeme se radovati z toho, že i o nás platí slovo Knihy přísloví 10, 20: »Jako stříbro výborné jest jazyk (člověka) spravedlivého.«

Ale, bohužel, jak mnoho jest lidí, kteří k tomu všemu jazyka neuvívají, ústům svým strážce nekladou, jichž »hrdlo jest hrob otevřený, kteří jazyky svými lstivě činí.« Žalm 5, 11. Jak mnozí zapomínají na důležitá slova sv. Jakuba 3, 5.: »Jazyk je sice malý úd, ale veliké věci provozuje!« A aby naznačil sv. apoštol, jak mnoho zlého jazyk vykonati může, praví: »Malý oheň — jiskerka — a jak veliký les zapálí.« Malý jest jen oheň, jen klenf, které dítě od otce slyší, ale oheň ten mnoho dobrého v srdci dítěte zničí. A těžce napravuje se pohoršení rodiči dané. Malý jest jen oheň — jen pomluva, kterou do světa proti bližnímu někdo pustí, ale oheň ten rozdmýchává nepřátelský vítr, nenávisť a zaviňuje velikou škodu na cti bližního. Malý jest jen oheň, jen několik slov křivé přísahy — a co zlého zmůže těch několik slov; nevinný trpí, slzy prolévá, jeho žena i děti s ním zkouší a to všechno má na svědomí jazyk, ten malý sice úd, který však veliké věci provozuje!

Proto, nejmilejší, dbejme napomenutí. Sv. Jakub praví, že »marné jest náboženství toho, kdo nepojmá v uzdu jazyka svého«, Jak. 1, 26; sv. Petr pak vybízí: »Kdo chce milovati život a viděti dobré dny, zdržuj jazyk svůj od zlého, a ústa jeho ať nemluví lsti!« I. Petr. 3, 10. Dřív než co vyřkneme, dobře si rozmysleme, co říci chceme. Slovo z úst vypuštěné letí jako střela jakoby vítr ho roznášel, letí od uší k uším a dobře dí naše přísloví, že čtyřmi páry koní zpět ho nevtáhneš. Proto držíme jazyk na uzdě, kladme stráž ústům svým, aby s jazyka našeho splývaly pouze řeči laskavé, modlitby zbožné, ale nikdy aby se neposkvrnil jazyk náš klením, rouháním, lží, pomluvou, křivým svědectvím, na cti utrhaním. Za tu milost prosme zvláště dnes Pána Boha, abychom na přímlovu sv. rodáka našeho Jana Nepomuckého ústům stráž kladli a k blahoslaveným, kteří jazykem neklesli, jednou připočtení býti mohli. Amen.

R. S.

Svátek sv. Jana Nepomuckého.

Základní ctnosti křesťanské.

»Mlčelivý a rozumný ctěn bude.«

Ekkl. 21. 31.

Každý Čech pozná obraz náhrobku našeho sv. patrona. Obrazy jeho jsou tak rozšířené, že každé dítě je pozná. Smysl však náhrobku sv. Jana není všem tak povědom. Život křesťana jest výsledek jeho víry živé. Stupeň ctnosti jest rozličný, protože i stupeň našeho přičinění a milosti boží jest rozličný. Čím oddanější

jest vůle Bohu, tím více milosti boží se mu dostává. Tak i se sv. Janem bylo: věrnost Bohu získávala mu nové a nové milosti a konečně milost setrvání v dobrém, což jest vrchol milosti.

Stříbrný náhrobek sv. Jana jest drahocenný a umělecký dar národa svému patronu a přímluvci. Cena náhrobku obnáší přes 115.156 zl. mimo sochy stříbrné, které stojí na mramorovém zábradlí. Na zábradlí stojí čtyry sochy představující čtyry základní ctnosti křesťanské. Myšlenku tuto pojal Zdeněk Jiří Čněpický z Modliškovic, probošt hradčanský, který uzavřel v r. 1745 smlouvu se zlatníkem Seitzem na St. Městě, že zhotoví za 12 000 zlatých 4 sochy andělů představující ctnosti a 4 vásy stříbrné, do nichž mají přijíti hořící lampy. Náhrobek sv. Jana již stál, tento dodatek byl dán později na počest sv. Jana.

Život křesťanský má za základ čtyry ctnosti, které se nazývají základní. Náš život bez nich není křesťanský. V životě každého světce, ano i křesťana, musí tyto základní ctnosti býti, má-li býti poctěn jménem služebníka božího. Vezmeme tedy dnes za předmět našeho rozjímání čtyry základní ctnosti křesťanské, které jsou obsaženy v životě sv. Jana Nepomuckého. Rozsvětme také lampu v srdci svém, abychom ty ctnosti ve svém vlastním životě cvičili. Jsou to 1. opatrnost či moudrost, 2. spravedlnost, 3. střídmost či mírnost a 4. statečnost. Musí tyto ctnosti býti základem každého křesťanského života, jim musí každý rozsvítiti světlo, kdo chce míti světlo věčné. Rozjímáme o nich a dříve se na život našeho sv. patrona a na život náš.

P o j e d n á n í.

Náhrobek sv. Jana pracován od zlatníka Würtha 3 léta s 5 tovaryši a spotřebováno 23 centnýřů stříbra. Pět neděl montoval sám mistr náhrobek sv. Jana, k němuž potom přidány čtyři andělé představující ctnosti. V životě jest to obrácené; v životě musí základní ctnosti býti začátkem života křesťanského, jako vůbec v životě jsou vždy rozhodující zásady, jimiž se kdo řídí. Každý člověk jedná dle jistých zásad, ale ne všichni lidé dle jedné, proto jest život lidský tak pestrý a u každého člověka jiný. První pak základ života jest moudrost či opatrnost.

Ovšem se nemyslí touto moudrostí ani znalostí řečí, ani stvoření, nýbrž rozlišování všeho dle božího soudu. To jest základ života křesťanského, aby uměl rozeznati pomljející od nepomljejícího. Král Václav, s jehož životem byl tak spleten život sv. Jana Nepomuckého, byl příliš pomljející. Pominul Václav IV. i jeho království, dnes nemůžeme již ani ukázati s bezpečností jeho hrob. Raněn mrtvicí v 58. roce svého věku zemřel 16. srpna r. 1419 na zámku kunratickém a převezen do Prahy napřed na Vyšehrad a pak bez obvyklých poct a prozatím pochován u sv. Víta a pak převezen 12. září na Zbraslav, kde pochován v tichosti, v noci, bez světla a bez pláče od čeledi klášterní a noviců, jak významně píše Beckovský ve své lidové kronice. Jeďte na Zbraslav, hledejte stopy hrobky královské, hledejte kosti Václava IV., o němž tolik

bylo řeči za života jeho po celé říši římské. Hrob jeho nepoznamenán, ano rozmetán. Tak minula veškerá sláva a krása světa a jeho moc. Jak dobře a opatrně jednal sv. Jan, když rozlišoval pomíjejícího krále i s jeho mocí a nesmrtelného Boha, jemuž zachovati věrnost nám káže svědomí. Byla to opatrnost v pravdě křesťanská. V očích milců královských byl sv. Jan Nepomucký blázen, nemoudrý, který svou věrností k úřadu převzatému a svou věrností k úřadu zpovědnímu tolik mrzutostí a pronásledování si způsobil. Ale když vezmeme za měřítko křesť. moudrost a opatrnost, dopadne měření jinak. Člověk se stává velmi rád do služeb pomíjejícího, jen když to v okamžiku prospívá v tom či onom směru. Žije okamžiku a ne věčnosti! Proto jest tak málo zásad v životě, proto se mění jako vítr. To však není opatrnost či moudrost křesť., která rozlišuje pomíjející od nepomíjejícího a slouží věčnému. Té moudrosti se nedostává. Sv. Ambrož nazýval tu moudrost největší, která umí božské od lidského rozeznávat. Tu moudrost musíme mítí také my. Božská věc mnohdy jest bez moci a beze cti a bez užtku, ale musíme při ní státi a vytrvati, jako sv. Jan z Nep. Přejde doba, kde pomine to časné, kdyby bylo sebe více mocné a bude se o něm mluvíti jako o Václavovi IV. a přijde doba, kdy mlčelivý a nepatrný bude mluvíti jako jazyk sv. Jana. »Spravedliví budou se stkvěti jako slunce.« Mnozí se domnívají, že lze božskou věc pomínouti bez trestu a následků. Jiní vůbec nemyslí na věčnost a Boha, jim jest to překonáno. Ubozí blázni. Už v Knize moudrosti praví: »my bláhoví, měli jsme svaté za blázny, konec jejich za bezectný, ale oni jsou v pokoji.« Potupná smrt byla smrt sv. Jana a rakev jeho byl pytel a hrob Vltava, ale vizte dnešní slavnost po Čechách.

Podívejme se do vlastního života, zdaž nepřichází v životě často chvíle rozhodnutí, buď dle zásady věčné, buď dle okamžitého prospěchu. Zde jest marně se vymlouvati: nuž rozumný chválen bude, kdo běže nejen závaží časné ale i věčné na váhu. »Co jest to proti věčnosti,« říkával sv. Alois. »Za 100 let bude to jedno,« říkal konvertita (James Roosevelt Bayley, dříve anglik. kazatel, † 1877*) katolický, který k vůli svému návratu byl vyděděn z dědictví. Sem míří též slova Páně: »Co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, ale na své duši zkázu trpěl,« a podobně jeho rozkaz: »buďte opatrní, jako hadové,« kteří hlavu, v níž jest jejich celý život, zadržují a celé tělo dají v šanc.

Sv. Jan měl za nepřitele první osobu v království, ale proto věčnost, povinnost, přísaha byly mu nad krále. Toť první základ křesť. života.

Druhá základní ctnost jest spravedlnost, t. j. každému, což jeho jeho jest, dáti. Jest tato ctnost základem pokoje na světě. Bez ní nelze býti; kde schází, všude dostávají se následky. Spravedlnost se nese ku třem vrstvám: k vyšším, rovným a poddaným. K vyšším míří čest a věrnost, k rovným lásku, pro poddané lásku

*) Viz »Obrázcenci a odpadlíci« od Fr. Vaněčka ve Sl. Pravdy r. 1900.

a ochranu. Vizte sv. patrona, jak to rozluštil v životě svém. Jak věrný jest svému arcibiskupu, úřadu svému až k smrti, kde jediné slovo by stačilo mu dáti život. Jak se sv. Jan brání proti násill královu a řekne pravdu jemu bez ohledů podlízavých. »Ten hoden jest jména královského, kdo moudře kraluje.« To jest výrok hodný světce mučedníka. Jsou lidé, kteří k vůli přízni mocného, at jest to král, at lid, o jehož přízeň žehrají, jsou ochotni zapřítí všechno i Pána Boha, jako Jidáš kdys: co mi dáte, já vám ho zradím.

Spravedlnost sv. Jana k rovným a nižším nám dokazuje souvěký úsudek zaznamenaný o něm: Slavný doktor práv, obhájce, ale ne taký, který hájí vše at jest spravedливо neb není, nýbrž muž, který hájí právo. Tato vlastnost zajisté způsobila, že byl nazýván »Bohu i lidem milý, Němcům i Čechům«. Kde se takové protivy stýkají, jest zřejmo, že jen přesná spravedlnost může získati důvěru. Pro mou osobu jest to jediné svědectví o sv. Janu ze souvěkých spisů zachované více než dostatečné, abych celý jeho spravedlivý charakter znázorňoval. Kdyby všechna ostatní svědectví se ztratila, toto jediné by stačilo, aby »mlčelivý a rozumný byl ctěn«. Musil si svým hájením na soudu dobytí velikého jména, které mu český lid vždycky zachoval. Dal Bohu, co božfho, a lidem, co bylo lidí. Podívejme se opět do života. Spravedlnost nežádá, aby vždy si jen přízeň získal, on si musí často i nepřízeň způsobiti, jako sv. Jan, jenž nepřízeň královu a jeho milců si způsobil. Ta nepřízeň ale musí býti pro věc spravedlivou. Ta okolnost, že Němci i Čechové doznávali mu spravedlnost, svědčí jak svatou povaha sv. Jana Nep. byla.

Třetí základní ctnost jest docela nepatrná, neúhledná, nečiní žádný dojem na první pohled, jest to mírnost. Jinak ji lze též přirovnati ke střídmosti, ač se netýká jen míry v jídle, a pití, ale vůbec míry právě ve všem jednání. Co jest bez míry, vše se stává špatným a podezřelým. Přílišná radost, bez míry zármutek, přílišná píle, bez míry šetrnost atd. to vše jest špatné.

Na králi Václavovi vidíme opak mírnosti. Nezná míry v píli, nezná míry v trestu, hrozí utopením jako hračkou, nezná ani míry v přízni. Jednou zasypává, ba udušil by milce své láskou, a za krátko je vyžene. Taková nemírnost jest opak křesťanského života.

Ve všem míru zachovati, to jest pravidlo našeho života. »Nic příliš!« I ve zbožnosti lze vybočiti, jak vidíme na našich dějinách, kdy zbloudilí chovali nejsvětější Svátost oltární jako poklad, ale při tom zpívali také »bijte, zabijte, žádného neživte«. Každý veliký muž musí býti mírný, t. j. ve všem, at v hněvu či lásce, zachovávatí míru.

Nedovolené věci jsou nám samy sebou zakázány; ale i dovolených věcí nám poroučí se užívati mírně. Kdo neužívá dovolených věcí mírně, ten bude jistě i nedovolených užívati. To jest ten zákon svobody, že i dovoleného jen mírně užíváme.

Tak s mírou brání se sv. Jan vášnivci. Jak klidně na skřípci odpovídá a nedá se strhnouti. To jest ta pravá dokonalost křesťanská. Jak jinak v životě, nemírná radost — nevázanost, a nemírný žal si podávají ruce. Spasitel nám dal příklad a příkaz: »Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.« Tot vrchol mírnosti.

Sv. Jan nevymizel z paměti národa našeho. Když otevřeme inventář kostela sv. Víta, vidíme, jak tento mlčelivý a rozumný Jan byl ctěn. Několik příkladů jen v seznamech kapí kanovníckých z roku 1387 jest napsáno: Kápě pana Johánka Pomuka, doktora v r. 1396 zanesena. Kápě zbožné paměti pana Johánka z Pomuka. V Inventáři r. 1480 zanesen kalich věnovaný na počest blahoslaveného Jana z Pomuku. Ten mírný muž — v paměti vždy žil a bude žíti.

Zbývá ještě čtvrtá základní ctnost, statečnost, již rozumíme ctnost, kterouž dobré přese všechny obtíže podnikáme a vykonáváme a raději všecko trpíme, než bychom se hříchu dopustili. Tato ctnost neleží tak v síle, jako v oběti pro dobrou svatou věc. Byli lidé stateční, kteří prodělali bitev mnoho a dovedli strpět mnoho ran, ale neuměli ničeho strpět pro dobrou věc, pro duši, Boha a věčnost. To není statečnost, kde se síla těla osvědčuje. Komora staroměstské rychty, kde v podvečer 21. března ve čtvrtek 1393 byl mučen o samotě vlastní rukou královou sv. Jan Nepom., ta komora vyžadovala více statečnosti než každé bojiště. Tam v tajnosti trápen a tam mu slibováno a vyhrožováno zároveň. To vyžadovalo vzácnou statečnost ducha. Zde musil sv. Jan obětovati vše, aby se hříchu a zrady nedopustil. Tou ctností vyniká nejednou zbožná duše více než mnohý silný, neohrožený jinak muž. Jako kdys papež Lev V. stál proti Achilovi, vše plenícímu, tak sv. Jan proti Václavu hněvivému. Jako David proti Goliáši, sv. Jan proti králi.

Tuto ctnost potřebujeme i my v životě denně. Všeliké plnění povinností vyžaduje statečnost a plnění povinností sv. víry vyžaduje rovněž statečnost.

Na těchto čtyřech základních ctnostech spočívá křesťanský život. Kde jich není, není křesťanského řádu. Moudrost béře míru věčnosti, spravedlnost váží každému, mírnost drží rovnováhu, aby se nedal másti a statečnost přemáhá obtíže spojené s vykonáváním povinností.

Proto jsou životy svatých vzory nám, že ukazují, jak si vedli v různých a těžkých okolnostech. Zásada světa jest čas — křesťanství věčnost; světa pravidlo okamžitý prospěch, křesťana čisté svědomí, že dal každému, co jeho bylo; světa pravidlo jest síla, křesťana mírnost, světa statečnost okázalá, křesťana jest statečnost v utrpení a přemáhání obtíží.

Končím prosbou k sv. Janu, aby vyprosil nám a národu čtvero ctností základních: křesťanská moudrost, spravedlnost, statečnost i mírnost, aby národ náš jimi slynul a byl ctěn a vážen. Amen.

Řeči příležitostné.

Promluva před prvním sv. přijímáním.

Milé děti! Zbožní venkované mají velice hezký a v pravdě křesťanský obyčej, že jdouce v neděli do chrámu Páně vespolek se pozdravují slovy: »Vítám vás ke službám božím!« A vidíte, že zasluhuje tohoto upřímného pozdravu onen křesťan, který kráčí sloužit Hospodinu Bohu svému!

Ale dnes vítám vás já nejen ke službám božím, nýbrž pozdravuji zvláště vás, miláčekové moji, kteří přicházíte po prvé v životě svém k sv. přijímání! Pozdravuji vás upřímným pozdravem: »Vítám vás k hodům božím!«

K hodům božím! Nebot dnes, děti drahé, jest pro vás připravena hostina, při jaké jste dosud nezasedaly. Dnes uchystán je pro vás pokrm, jakého jste dosud nepožívaly. Dnes v životě vašem po prvé spojití se chce s vámi tělem i krví svou Kristus, váš Bůh a Spasitel. »Toužebně žádal jsem tuto večeři s vámi slaviti,« tak pravil k učedníkům svým Pán Ježíš před poslední večeří. A tato slova volá i k vám maličkým: »Toužebně žádal jsem tuto hostinu s vámi slaviti.« A proto, děti mé, nemohu jinak než ještě jednou vás pozdraviti: »Vítám vás k hodům božím!«

Ó vězte, děti mé, že vzešel vám nejslavnější den vašeho života! Nejkrásnější hodina vašeho mládí se přiblížila! Nejsladší okamžik vašich dětských radostí již již nastati má!

Rozvažte si to, děti, ještě jednou: máte přijímati toho Pána, jenž vládne nebem a zemí! Máte přijímati onoho dobrodince vašeho, jenž sám na dřevě kříže pro vás trpěl! A přijmete opravdu, skutečně ve způsobách chleba skryté tělo Pána Ježíše? Ó ano, přijmete!

Za to vám ručí On sám — Kristus Pán — který při poslední večeři žehnal chléb a podával apoštolům, řka: »Vezměte a jezte! Totož jest tělo mé!« Za to vám ručí tentýž Ježíš, který dle svědectví sv. Jana slavně přislíbil: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den nejposlednější!«

Ne tedy pouhý chléb, ale živé, zázračné, v nejsv. Svátosti skryté tělo Páně budete dnes požívatí. Budete požívatí totéž tělo Páně, jež požívali vaši milí rodičové, kdykoli je u tohoto stolu Páně vidíte. Sv. Veronika Juliani již od nejútlejšího mládí jevila touhu po sv. přijímání. Šel-li někdo z rodiny ke stolu Páně, chtěla jíti — malé děcko — s sebou do kostela. Když jí to nemohlo dovoleno býti, chvátala jim naproti, když z kostela se vraceli a volala: »Ó jak sladká to libovůně! Ó jak krásno jest, co jste přijímali!« Když jí bylo devět let, bylo konečně její přání vyplněno, a ona s andělskou zbožností přistoupila k hodům božím u téhož stolu Páně, u něhož poklekali její rodičové.

Ó děti mé, jak jste šťastné, že můžete se dnes spojití také vy s miláčkem svým Ježíšem Kristem, který řekl: »Kdo jí mé

tělo . . . ve mně přebývá a já v něm.« Jak vám toho štěstí přeji i já, jenž jsem vás k tomuto okamžiku tak rád připravoval. Ale jednu věc vám musím ještě připomenouti!

Žalmista Páně David Ž. 23, 3. 4. se táže: »Kdo vstoupí na horu Hospodinovu? Aneb kdo bude státi na místě svatém jeho?« A na tuto otázku hned odpovídá sám: »Nevinný rukama a čistého srdce.« Chápete, miláčkové moji, tuto odpověď? Kdyby byl žalmista Páně viděl řadu vás, jak nyní přistoupiti chcete ke sv. přijímání, byl by ta slova pověděl jinak, asi takto: »Jaké jsou ty děti, jež odvážíti se chtějí přistoupit ke svatému stolu Páně? Zajisté jsou to děti nevinné, děti čistého srdce!« Ó děti mé nechte mi tu sladkou naději, že v této chvíli srdce vaše je čisté jako bílý květ lilie! Nechte mi tu blahou naději, že duše vaše je očištěna dobrou sv. zpovědí! Přál bych si, to mi věřte, aby duše vaše zůstala tak čistou pro vždy! Slibujete mi, že se o to přičinite? (Slibujeme.)

Jednou jste už něco podobného slíbily! Víte kdy? Bylo to při křtu svatém. Tenkrát také duše vaše byla čistá jako dnes a tenkrát také jste slibovaly, že se budete chrániti hříchu. Ale protože jste ještě neuměly mluvit, zaručili se za vás vaši kmoťrovy. Dnes však už jste rozumné a vyučené ve sv. náboženství, dnes je také k tomu chvíle nejpříhodnější, abyste slib ten na křtu sv. učiněný opakovaly. Nuže, já se vás táži . . . (Slib křestní . . .)

Teď, milé dítky, jste se poznovu zaslíbily Pánu Bohu. Slyšel js i ty, Otče nebeský, siib tento! Hle, dítky tyto chtějí býti dítkami tvými! Ó dovol tedy, Otče nebeský, a zvláště ty, Spasiteli náš. bych přivedl tyto mladé zsvěcence ke stolu tvému a nasýtil je tvým drahým pokrmem!

Přistuptež milené dítky a pokleknětež u stolu Páně! Vy pak, drazí přátelé, v okamžení tomto, co dítky vaše, vaše vlastní krev spojovati se bude s Pánem Ježíšem, poklekněte a modlete se za ně, aby hodně tělo Páně přijaly teď a přijímaly vždycky! Amen.

František Malý.

Promluva po prvním sv. přijímání.

Vaše vroucí žádost, milené dítky, je splněna! Pokrm nejdražší vám byl podán! Nyní jste opravdu dítkami Pána Ježíše, neboť on se skrývá v útrokách vašich a s vámi podstatně přebývá. A tu vám chci ještě něco na srdce vložit! Poslyšte!

Dne 25. února 1837 zemřela ve Francii 15letá dívka, kterou bych vám rád postavil za vzor, jak máte zachovávat v paměti den prvního svého přijímání. Dívka ta slula Honoria della Corre.

Když ráno v den prvního svého přijímání procitla, bylo první její slovo: »Ach, konečně je zde nejkrásnější den mého života!« Všichni, kdož ji viděli kráčet do kostela, byli pohnuti radostí, zbožností a nevinností, jež se zračila v celém jejím chování.

Ona pak sama prosila při sv. přijímání Pána Boha takto: »Můj milý, božský Spasiteli, nech mne raději dříve umřítí, nežli bych čistotu duše své ztratila a hříchem tě urazila!«

Když po sv. přijímání domů se vrátila, pečlivě uschovala si všecko, čeho toho dne potřebovala: věneček, svíčku, modlitební knihu, růženec a obrázek. Často na tyto milé věci pohlížela a s uctivostí je líbala. Když se jí ptali, proč tak činí, říkala: »Ach, proč bych tak nečinila? Vždyť to všecko připomíná mi onen den, v němž jsem byla nejšťastnější! A vidím-li ty sv. památky, zdá mi se, jakoby ten den znova a znova se vracel.«

A hleďte, děti mé, milý Pán Bůh vzal si tuto hodnou dívku k sobě v úplně čisté nevinosti. Zemřela totiž brzy po svém prvním sv. přijímání a dosáhla toho, čeho si tak vroucně byla přála.

Chovejte i vy v uctivosti všecko, co pochází od tohoto vašeho sv. přijímání! Ale nejen to! Nyní nesete svého Pána a Spasitele v srdci svém — ó potvrďtež s ním, slibujte mu znova a znova lásku, věrnost a setrvání až do konce! Celý váš život měl by vlastně býti jen pokračováním dnešního svatého dne!

Ale v ohledu tomto mám smutnou zkušenost a proto i obavu, že snad zapomenete na tento převehlebný okamžik!

Neboť jěn vám to zjeviti chci, dítky mé, že veliký počet dospělých křesťanů zapomíná na svaté přijímání. A to jest, co mne převelmi trápí, neboť mi tanou stále na mysli slova Kristova: »Nebudete-li jísti těla Syna člověka . . . nebudete míti v sobě života.« Bez požívání nejsv. Svátosti oltářní není tak snadný přístup k nebeské slávě — a přece tak málo jich ke stolu božímu přiklekává, jakoby se styděli přijímati toho, jenž jest nejdražší náš Příklad.

Vy, miláčkové moji, takoví jednou nebudete! A proto pamatujte stále na tento krásný den a modlete se vroucně za ty, kdož sv. svátostí k záhubě své nepřijímají. Vaše prosby jsou zvláště nyní mocny, neboť Kristus je spojen s vámi!

Tento Beránek boží necht chrání vás i vaše rodiče i vaše bratry a sestry! Necht popřeje vám i nám, abychom ho viděli nejen nyní pod způsobami chleba, nýbrž jednou po smrti v nebi tváří v tvář a s ním se věčně radovali. Amen. *František Malý.*

Příklady.

19. *Nedělní klid.* Ke královně Viktorii anglické přišel jedné soboty večer r. 1838 vysoký státní úředník a prosil, aby královna důležité státní listiny, které přinesl, zítra ráno pročítla a podepsala. »Zítra ráno?« divila se královna. »Zítra jest neděle; dříve nemohu ničeho podepsati, dokud služeb božích nenavštívím!« Zaražen byl těmi slovy úředník; ale ještě více byl překvapen, když následující neděle účastnil se služeb božích v královské kapli a slyšel dvorního kaplana královně kázati o slovech: »Pomni, abys

den sváteční světil! Po službách božích řekla mu královna: »Divíte se, pravda, tomu kázání; musím vám říci, že jsem sama nařídila večer svému dvornímu kaplanu, o čem kázati má. Mám za to, že toto kázání nám všem bude velice ku prospěchu.« Od té doby nebyly již státní záležitosti v neděli vyřizovány.

20. *Křivdu trpělivě snášeti.* Když Fernandez, člen řádu Tovaryšstva Ježíšova a pomocník sv. Františka Xav. v jistém městě Japanu kázal, přišel k němu jakýsi člověk z obyčejného lidu a stavě se, jako by s ním chtěl mluvit, naplil mu v tvář. Fernandez urážku klidně snesl, utřel si kapesníkem tvář a kázal klidně dále. Všichni se divili tomu statečnému snášení surové urážky. Jeden z nejmoudřejších učitelů toho města řekl: »Zákon, který tak velké bezapřepění ukládá, může jenom s nebe býti,« stal se křesťanem a mnoho jiných následovalo jeho příkladu.

21 *Hněv přemáhá římský, pohanský vojevůdce Caesar zvláštním způsobem.* Byl-li ku hněvu popuzen, jal se počítati až do 20, a pak teprve odpověděl. Tato přestávka se mu stala zvykem, tak že později ani počítati nemusil a ukvapené, hněvivé odpovědi nikdy nedal.

Čím více měli by se křesťané snažiti nezřízenou žádost pomsty, ať se jeví jakkoliv, v sobě potlačovati. Kdyby krátce uvážili s.ova: Milujte nepřátele své, nedosáhli by toho, čeho pohan Caesar dosáhl, nestali by se pány svých žádostí a hnutí?

Atheismus. Robespierre: »Kdo ti nařídil, abys hlásal lidu, že není Boha, kdo tě nadchl pro suché učení atheismu? Jaký užitek máš z toho, když lidu namlouváš, že slepá náhoda řídí osudy a náhodou trefí zločin nebo ctnost? Myšlenka nejvyšší bytosti podporuje život společnosti a svobodného státu . . . Kdo by božství v sociálním životě nahradil, byl by v očích svých zázračným geniem; a kdo by, aniž by je nahradil, chtěl je ze srdcí lidských vypuditi, připadal by mi jako výlupek hlouposti a zvrácenosti.« Weiss, Weltgeschichte XVIII. 263, 264.

Almužna. Jursa, Čítanka pro obecné školy, díl III, str. 13. Pověstka od Erbena, str. 16. Dva boháči a str. 16. a 17. Duše hříšná.

Atheismus. Robespierre řeční: »Atheismus jest aristokratický, myšlenka na bytost, která bdí nad potlačovanou nevinností, a která vítězí zločin trestá, jest naproti tomu lidová. — Od svých studií byl jsem špatným katolíkem, ale vždy věrný obhájce lidskosti, a jen tím horlivější pro mravní a politické idee. Kdyby nebylo Boha, musili bychom ho vymysleti. Pravím to právě s toho řečníště, se kterého mi Guadet kdysi vytýkal, že jsem vyslovil slovo: Prozřetelnost. Víra v prozřetelnost jest vryta do všech cituplných srdcí a nadchla ve všech dobách obětavě obhájce svobody.« Weiss, Weltgeschichte XVIII. 117.

LISTY VĚDECKÉ.

Jest Bůh.

Důkazy v syllogismech podává O. Židek T. J.

Jestliže učenec ve jménu vědy prohlašuje: není Boha — slyší to silný a mocný a praví: Tedy není spravedlnosti; slyší to kupec a praví: není tedy příčiny, abych byl poctivým; slyší to zloděj a šeptá sobě: vina je tedy pošetilosti; slyší to náruživá mládež a praví: ctnost tedy je pouhým zvykem; slyší to utiskovaný dělník a volá: proč trpět a pracovat? slyší to poddaný a dí: nač být poslušným? Srov. T. Pesch, Lebensphilosophie I., 8.

Ale nejen v životě sociálním nastane anarchie, popře-li kdo existenci osobního Boha, totéž shledáme i v fšší ideí a soudů.

D ů k a z I.

Bohem jmenujeme jsoucno svobodné, které je původcem tohoto světa	1
Takové jsoucno opravdu existuje	2
<i>Tedy existuje Bůh.</i>	
Důk. pol. 2.: Jsoucno svobodné, které je původcem tohoto světa, existuje, je-li náš svět stvořen svobodně	3
Náš svět je však opravdu svobodně stvořen	4
Důk. pol. 4. Věci, které se pojmají správně jako fysicky nahodilé, pojmají se správně jako svobodně stvořené	5
Věci pak našeho světa pojmají se správně jako fysicky nahodilé	6
Důk. pol. 5.: Kdyby nebyly svobodně stvořeny, byly by účinem působitele působícího nezbytně nebo působícího náhodou .	7
První položka — že by věci fysicky <i>nahodilé</i> byly účinem působitele působícího <i>nezbytně</i> — je patrná contradictio in adiecto. Avšak ani druhá není přípustná. Neboť fysický působitel, který by je náhodou, ne nezbytně, stvořil, neměl by v sobě důvod, proč by je v určitém času — ne dřívě ne později — stvořil; vyžadoval by determinaci zase k tomu, aby je stvořil a to zvenčí; má-li tuto determinaci v sobě, již by je nezbytně stvořil . . .	8

*

- Důk. pol. 6. Všechny věci tohoto světa správně pojímáme jako metafysicky nahodilé 9
 Věci pak, které se pojímají správně jako metafysicky nahodilé, pojímají se i správně jako fysicky nahodilé . . . 10
- Důk. pol. 9. Věci tohoto světa správně pojímáme pojmy povšechnými 11
 Věci pak, které se správně pojímají pojmy povšechnými, pojímají se správně jako metafysicky nahodilé 12
- Důk. pol. 11. Podobnost, kterou věci tohoto světa mezi sebou mají, a kterou dle měřítka, jímž podobné od nepodobného rozeznáváme, posuzujeme, kteréž samo není abstraktní aniž libovolné, jest nám základem, že je pojímáme pojmy povšechnými dle druhů a rodů. Tak srovnáváme člověka na př. s koněm a protože v nich nalézáme něco společného, tvoříme pojem »živočich«. Toto pojímání je správné neboli oprávněné, poněvadž podobnost ona jest objektivní, a je tu tedy objektivní základ pro toto pojímání. Kdyby nebyla objektivní, všechno naše srovnávání a tudíž i všechno naše myšlení bylo by bez objektivního základu; byla by možná jen hříčka představ, ale žádné myšlení. Nechceme-li se tedy vzdáti nároku na myšlení, musíme uznati, že pojímání naše je správné . . . 13
- Důk. pol. 12. Pojímáme-li věci tohoto světa správně pojmy povšechnými, pojímáme je správně pojmy od individuálnosti odezírajícími 14
 Odezíráme-li však správně od individuálnosti, odezíráme správně i od existence, t. j. pojímáme je správně jako metafysicky nahodilé 15
- Důk. pol. 14. Povšechné pojmy, na př. kůň, obsahují v sobě jen to, co je jedincům společno, nikoli to, co je jim vlastní 16
- Důk. pol. 15. Individuálnost je nezbytná podmínka existence . 17
 Kdo pak odezírá správně od nezbytné podmínky věci, odezírá správně i od věci samé 18
- Důk. pol. 17. Cokoli existuje, můžeme pojmenovati slůvkem *to*. Myslíme tedy nezbytně vše, co existuje, individuálním. To pak není pouhá forma našeho myšlení, nýbrž je to správné pojímání věci. Neboť kdyby to bylo nesprávné, nemohli bychom vůbec poznati, že některá věc jest individuální . . 19
- Důk. pol. 10. Věci pro podobnost svoji obsahující v sobě důvod, že se správně pojímají jako metafysicky nahodilé, nemohou zároveň obsahovati důvod, jenž by to popíral . . 20
 Obsahovaly by však v sobě důvod, jenž by metafysickou jejich nahodilost popíral, kdyby nebyly fysicky nahodilé 21
- Důk. pol. 21. Kdyby nebyly fysicky nahodilé, byly by buď nestvořené aneb učiněné od působitele nutného (nesvobodného). Kdyby byly nestvořené, byla by jim existence podstatná, měly by tedy v sobě důvod, jenž by metafysickou jejich nahodilost popíral. A kdyby byly učiněny od působitele nesvobodného, byly by metafysicky nezbytné v tom působiteli, byly by tedy aspoň kořenem svým nezbytné a mu-

sily by tuto nezbytnost existence jim podstatnou ve své podstatě vyjádřiti, nemohly by býti správně pojímány jako metafysicky nahodilé.

D ů k a z II.

Bohem jmenujeme jsoucno svobodné a svrchovaně moudré, na kterém závisí tělesný svět svými změnami (zvláště člověk svým životem)	1
Takové jsoucno opravdu existuje	2
<i>Tedy existuje Bůh.</i>	
Důk. pol. 2. Jsoucno svobodné a moudré, na kterém závisí tě- lesný svět svými změnami, existuje, jestliže pohyb přírodní — hvězd, vzduchu, vody atd. — vyžaduje příčinu rozdílnou od těles, svobodnou, na níž by tělesa svými změnami zá- visela	3
Pohyb přírodní opravdu takovou příčinu vyžaduje	4
Důk. pol. 3. Pohyb přírodní, jaký skutečně jest, způsobuje nebo podmiňuje podivuhodný pořádek, soulad a účelnost v pří- rodě	5
Je-li příčina takového pohybu svobodná, musí býti zá- roveň svrchovaně moudrá	6
Důk. pol. 6. Podivuhodný pořádek přírody nemůže působitelem svobodným způsoben býti bez rozvahy a nahodile	7
Musil by však býti způsoben bez rozvahy a nahodile, kdyby nedokazoval svrchované moudrosti svého půso- batele	8
Důk. pol. 7. Vše má nezbytně dostatečný důvod sebe	9
Kdyby však pořádek přírody způsoben byl bez rozvahy a nahodile, scházela by dostatečná příčina větší doko- nalosti pořádku v přírodě skutečného než pořádku pů- sobitelem pojatého	10
Důk. pol. 4. Takovou příčinu skutečný pohyb onen vyžaduje, nemá-li dostatečného důvodu v tělesech samých t. j. v jejich podstatných silách	11
Toho pak skutečně nemá	12
Důk. pol. 12. Kdyby dostatečný důvod pohybu byl v podstatě těles, nemohla by býti indiferentní vzhledem k různým po- lohám v prostoru	13
To však jsou	14
Důk. pol. 13. Jsou-li tělesa vzhledem k poloze indiferentní, jsou i k pohybu indiferentní	15
Jsou-li však k pohybu indiferentní, nemůže dostatečný důvod pohybu býti v nich	16
Důk. pol. 15. Pohyb těles závisí na tom, jakou polohu tělesa vůči sobě zaujmají	17
Důk. pol. 16. Co má důvod dostatečný něčeho v sobě, má to v sobě nezbytně a nezměnitelně	18
Co v sobě něco má nezbytně a nezměnitelně, to vzhledem k němuž nemůže býti indiferentní	19

Důk. pol. 14. Tělesa jsou indiferentní vzhledem k různým polohám, jsou-li tyto nahodilé 20
Nahodilé však vskutku jsou 21
Důk. pol. 21. Kdyby nebyly nahodilé, nemohli bychom jich svobodně měnit 22
Jsme si však vědomi, že je svobodně dle libosti měníváme 23
P o z n. Autor si přeje, aby interessující se dpp. čtenáři sdělili jemu doplňky aneb zdokonalení, které by navrhovali.

Klerikální nebezpečí.

Od Viktora Kolba S. J.

»Musí býti přivedeno naši burse (a celému Rakousku) opět jednou na pamět, že by byl nejvyšší čas, by se od ponižujícího vlivu »Neue Freie Presse« emancipovala. Bursa (a celé Rakousko) měla by dospěti konečně jednou k náhledu, že nemá zůřevějšího, bezohlednějšího, sobectějšího nepřitele nad »Neue Freie Presse«.
»Economist, No. 43, 1907.

V minulém podzimku rozpoután v celé oblasti říše rakouské tak zv. boj kulturní. boj náboženský proti trpělivému, pokojnému a klidnému katolickému obyvatelstvu, jež samo již dosti těžce nésti musí uměle vyvolané národnostní třenic. — (Lublaň, Maribor.)

Předbojovník vši špatnosti — ona mocná hlásná trouba vši lži v Rakousku, »Neue Freie Presse«, oznamovala boj ten, a svolávala všechny své poslušné volnomyšlenkáře pod společné heslo: »Ochrany Rakouska před klerikálním nebezpečím«.

Co jest tedy toto klerikální nebezpečí?

Klerikální nebezpečí? Kde kdo ptá se s podivem: Co pak to jest — to klerikální nebezpečí? — Kdo přináší toto nebezpečí?

Kdo všechny ty fráse rakouského židovského tisku a jeho bezmyslenkových následovníků dle obsahu zkoumá, ten ví, že slovo klerikal ničím jiným není, než židovskou nadávkou pro vše, co katolickým se zove. Již častěji v tisku našem slovo to a celý jeho nepřátelský význam vyložen, a i sami nepřátelé dohrosrdčně to přiznávají (Dr. Masaryk), což i v jednom pamfletu »Pryč od Říma«, před krátkým časem vydaném, výslovně potvrzeno takto: »Protiklerikálem býti a katolíkem zůstatí, jest nesmysl.« Klerikální nebezpečí rovná se tudíž jasně a srozumitelně — katolickému nebezpečí.

Pod klerikálním nebezpečím vyrozumívá se katolické nebezpečí.

Tedy Rakousko, a především rakouské školy vysoké mají býti zadržány od katolického nebezpečí. K obraně proti tomuto katolickému nebezpečí volají c. k. vysokoškolsí profesoři — právě tak i židovští studenti — všechny církvi nepřátelské elementy do zbraně, k tomu svými prohanými štváčskými články vyzývá židovský tisk. »Obrana před katolickým nebezpečím.«

Věc tato zdá se nám býti snem, a ptáme se bezděky, kde se to nalézáme, a zda opravdu v Rakousku 90 procent katolíků žije. Každý katolík v Rakousku má životní zájem na tom, by zvěděl, co vlastně vyrozumívá se pod tímto katolickým nebezpečím.

Proč ne židovské, nýbrž katolické nebezpečí?

Naše vysoké a střední školy jsou tak přeplněny židy, že říšská rada byla nucena zabývatí se tímto povážlivým zjevem, poněvadž stává nebezpečí, že budou křesťané ze škol těch vytlačeni; na každých 10.000 židů připadali

roku 1902 třicet dva židovští studenti, a na každých 10.000 křesťanů jen sedm křesťanských studentů; jest tudíž nebezpečí, že zaplaveno bude křesťanské obyvatelstvo židovskými úředníky, professoři, soudci a lékaři; tak již dnes je ve Vídni na poliklinice 50 procent židů přednostů, na ambulatoři Františka Josefa pak dokonce 84 proc. židů přednostů; roku 1906 bylo ve vídeňské nemocnici mezi 6 primáři 5 židů (83 proc.), mezi 6 assistenty 4 židé (66 proc.) a mezi 12 sekundárními lékaři 11 židů (92 proc.), mezi docenty medicínské fakulty jest 50 proc. židů, a mezi 8 nově v minulém podzimku jmenovanými professoři vídeňské university bylo 7 židů. Porovnejme nyní tato čísla s onou holou skutečností, že v celém Rakousku tvoří židé jen pět procent oproti 95 proc. křesťanů. A přes vše to nemobilisuje se celé Rakousko proti tomuto hrozícímu židovskému nebezpečí; ano, když Dr. Lueger jen na toto nebezpečí poukázal — otfáslo se celé Rakousko vzteklym řevem, jak by celému mocnářství největší zkáza hrozila. Nemá tedy býti Rakousko ochráněno před židovským nebezpečím, ono Rakousko, které z 90 proc. katolíků sestává, nýbrž před nebezpečím katolickým.

Proč ne protestantské nebezpečí, nýbrž katolické?

Mezi katolickými studenty našich vysokých škol loví cizozemští štváctí pastoři, zahrnují katolické náboženství lži a pomluvou, a vyzývají k odpadu, ano sám pastor Mahner nabádá je, nechť-li se státi protestanty, aby se prohlásili za bezvěrce, to jest za lidi beze všeho náboženství — »hostejno, když při tom několik existencí zničeno bude«. »Vzhůru ke generální stávce, ke generálnímu výstupu z katolických církevních knih! Studentstvo počalo římskou církev opouštět; do konce července přihlásilo se na 300 studentů všech universit k přestupu. Protestantismus jest nábožný a zároveň volný, on jedině může proti Římu pomoci.« — Tak zní leták, vydaný pro vysoko- a středškolské studentstvo. — A při tom ví každý v celém Rakousku, že jest toto hnutí »Pryč od Říma!« *hnutím politickým, vlastizrádným*, že namířeno má na zkázu rakouského mocnářství. Protestantský poslanec Günther sám dne 31. července v bavorském sněmu veřejně protestoval proti povolení subvence tomuto hnutí »Pryč od Říma«, a proti podporování jeho německými penězi a pravil, že on není srozuměn se zneužíváním peněz z fiše k takovému politickému hnutí. »Hnutí, kteréž jest tak zřejmé nepřátelským proti panovníckému domu rakouskému,« pravil bavorský poslanec Dr. Jäger, »podporovati, jest pro nás v Německu politickou hloupostí. Jediného spojení, kterého ještě máme, hledíme podporováním hnutí »Pryč od Říma!« zeslabiti, vnitřně rozedrati, hospodářsky i politicky rozvrátiti: při takové oslovině nesmíme spolupůsobiti.« Ještě více: Potupný skvár, pro rouhání se Bohu zemským soudem odsouzený, vydaný dosti známým profesorem Wahrmundem, rozšiřuje se dnes na středních školách v Rakousku s následujícím doporučením:

Velevážený Pane!

Namátkou, aniž bychom Vaše smýšlení znali, obracíme se na Vás s prosbou za rozšíření na Vás odeslané brožury zdarma mezi studenty vyšších dvou tříd Vašeho ústavu. Nejprve mezi svobodomyšlnými, pak mezi indiferentními, naposled pak mezi *klerikálními*. Při posledních pak s největší opatrností, eventuelně poštou zaslati. Rozšíření mezi těmito jest přirozené nejdůležitější. Pfinášení, čtení a rozdávání ve škole, musí býti za všech okolností vyloučeno. Dále nemá se nikdo před maturitou k neprozřetelným výrokům o obsahu jejím nechati strhnouti. Kdyby některý středškolský student měl býti pro rozširování k zodpovědnosti pohnán, *necht' prohlásí*, že mu brožura byla zaslána, aniž by věděl kým — což ve většině případů bude též pravdě odpovídati. — Že rozdávání pro středškolského studenta je zakázáno, že nevěděl. Kdyby něco podobného se přihoditi mělo, prosíme o okamžité vyrozumění, třeba telegraficky. Dopis tento rače pro zaznaménání adresy okamžitě spáliti. *Pak ale vzhůru k práci! Necht' letos žádný maturant do života nevstoupí, jenž by brožuru tu nečetl!*

Za svobodomyšlný agitační výbor:

Jur. Fritz Fuchs.

Wien V. Bezirk, Kleine Neugasse 5.

Kdo za tímto »svobodomyšlným agitačním výborem« stojí, není žádnou tajností, jest to — »Volná škola«. Ta hledá svou výchovnou úlohu v tom, by podělila středškolské studenty Wahrmundovými rouhavými pamflety, by touto prolhanou tiskovinou znetvořila mladé lidi, kteří nejsou vždy schopni vlastního úsudku o podaném, a aby troufalost svou dovršila, podává jim ještě k tomu všemu instrukci pro doporučení hodnou *Živou metodu*. Tak vypadají ti vzorní bojovníci proti »jesuitské morálce« a proti »mravní zkáze církve katolické«.

Židovská svobodomyšlnost nemá dosti na tom, že svobodu vědy a učení na našich vysokých školách násilně zrušila, že autonomii vysokých škol ohrozila a tyranství klacků v stánku duševní svobody zavedla, snaží se udělati ještě též ze středních škol rejdiště svého fanatického štvání mládeže, a jakými prostředky? Zrevoluční mládeže jest jejím cílem. Když se Lud. Hartmann a baron Hock nedodělal prázdných úspěchů u dorostlých, chtí se tím více vrhnouti na otravování mládeže. Neodstraší je od toho ani užívání lži a svádění ku lžím. Plán, jenž ani svatost mládeže před výstřelky jejich sprostého kulturního boje nešetří, jest ničemným a strašným, avšak přes to, jak nám do ruky padlý dopis dosvědčuje, jest skutečně prováděn a uskutečňován, neboť žactvo řady středních škol rakouských bylo již tímto dopisem i zásilkou obšťastněno. To vše provádí se v Rakousku ku škodě náboženství, patriotismu, císařské věrnosti, avšak vzdor tomu všemu nemluví nikdo ani o protestantském ani o protidynameckém, ani o protirakouském nebezpečí; nemluví se ani o beznáboženském, ani o bezvěreckém, ani o rouhavém nebezpečí, nýbrž o katolickém.

Proč ne socialistické a anarchistické nebezpečí, nýbrž katolické?

Sociální demokracie, kteráž všemi prostředky usiluje o sesazení dynastie, o odstranění soukromého vlastnictví, o všeobecný převrat, rozvíjuje pod židovským vedením takový terrorismus, jakýž strpěti nechce žádná země a žádný národ v Rakousku, přepadá s divokou násilností klidné zábavy a schůze katolických občanů, tupí neslychaným způsobem každý náboženský cit, pracuje programově na znemrazení širokých vrstev lidových, snaží se každého dělníka, jenž se jí podrobiti nechce, o práci, výdělek a existenci připraviti, provádí své demonstrace od města k městu, vztyčujíc před zraky úřadů za denního světla krvavé své prapory na budově parlamentní; — lupiči přivádí ve Vídni celé části města v postrach, loupi výklady a veřejné místnosti, přepadají klidné a pokojné občany, napadají chodce i strážníky, aniž by byla vláda mocného císařského státu s to naléztí prostředku, aby takovéto nedorostlé i pferostlé kluky zkotřilí dovedla. Znám to jako ironie, čteme-li, že Rakousko vysílá do Macedonie četnictvo, aby potlačilo tamější řádění loupeživých tlup — snad přijde jednou některý jiný kulturní stát též k tomu přesvědčení, že by též nám své četnictvo nabídnouti měl, aby zákeřné ničemnosti v říšském hlavním a sídelním městě (a i jiných velikých městech) zamezeny býti mohly.

Přes to vše nemluví se ani o socialistickém, ani o anarchistickém nebezpečí, nýbrž o katolickém.

Katolické nebezpečí! Snad proto, že katolíci Rakouska bezbranné vydání jsou každé klukovině?

Katolické nebezpečí. Porozuměli bychom slovu tomu, kdyby znamenati mělo, že na našich vysokých školách stává nebezpečí, že žádný katolík více professorem se nestane — a že každý katolický posluchač vydán bude bezprávně a bezbranně každému ztýráni na pospas. Jedinký pohled na skandální přihody posledního semestru vylučuje každou pochybnost o tomto nebezpečí.

Katolická sdružení ubírají se do kostela, by tam slavnost trvání a založení slavnostní mši započala, — svobodomyšlnost jest tím provokována — dostaví se vyzbrojena šnilými vejci, kamením a klacky před místo, a sprostě napadá katolické studenty; tito uspořádají výlet, svobodomyšlní jsou tím provokováni a obsadí restauraci. Katoličtí studenti uspořádají zahradní slavnost v jednom hotelu, svobodomyšlní jsou tím provokováni, přihnou

se v tisících před hotel, a katoličtí studenti mohou se dostat domů jen pod vojenskou ochranou; na ochránění ohrožených zcela nevinný starosta města (ve Štyrském Hradci) měl se poděkovati, poněvadž nezamedil toto ochránění katolických studentů před přesilou a násilnostmi. Svobodomyslnost jest provokována, poněvadž na slavnosti katolických studentů zúčastnili se i dámy. I tyto byly napadeny těmito nositeli kultury, shnilými vejci, kameny na ně házeno a klacky doráženo.

Na štyrsko hradecké technice byl 25. června svobodomyslnými studenty vyhozen předseda katolického sdružení Murauer, jenž nikdy barev studentských nenosil. Členům katolických sdružení vyhrožováno, ukáží-li se v barvách na ulici, nebo v posluchárnách, že budou utlučeni.

Když senior sdružení »Karolina« Engel ve 12 hodin posluchárnu opustil a domů odejiti chtěl, vrhlo se naň několik tuctů studentů a strhli mu čapku s hlavy a stuhu s těla. Pak za neustálých ran klacky byl zatlačen k jedněm dveřím, které svobodomyslníky a radikály obsazeny byly. A teprve když si všickni dosti na onom jediném zlost svou vylili, jemu šatstvo v cáry rozedrali a jej těžce ztýrali, uchopili jej a vyhodili na ulici. Senior Engel odebral se po krátkém zotavení svém ve svých rozedraných šatech a otevřenými ranami do kanceláře rektorovy, nenalezl však zde žádného sluchu. Když pak chtěl telefonovati místodržitelovi a žádati jej za ochranu pro své soudruhy, odepřel mu rektor použití telefonu.

V neděli dne 12. července dopoledne procházel se studující filosofie Brenner z Molingsdorfu na náměstí v Moravské Třebové, maje připnutu pásku sdružení »Nordgau«, jemuž přináležel. Německo-radikální vysokoškolský student Dvorschak ještě s jedním akademikem, byvše pravděpodobně již dříve upozorněni, že katolický student v městě se nalézá, přistoupili k Brennerovi se slovy, jakým právem prý onu stuhu nosí. Brenner představil se, odpověděl tázajícím, že on se též netázal, proč oni stuhu a čapku nosí. Na to byl Brenner vyzván Dvorschakem, aby hned stuhu snáhl, jinak že bude stlučen. Brenner však prohlásil, že stuhu na žádný způsob nesejme, načež zatlačen za asistence gymnastů do jednoho domu, kde akademik Dvorschak nožem Brennerovi stuhu přefízl a strhl. Někteří tamější professoři, přihlížející k tomuto počínání, vyslovovali otevřeně svůj souhlas s tímto rabiátským činem, a policejní komisař tamější Ostrčil nechal se dodatečně o případě tom zpravit, aniž by proti těmto zákeřným hrdinům byl zakročil. Tak vypadá ona »právní ochrana«, kterou požívají katolíci v Rakousku. »Příčiny, proč několikrátě ku srázkám došlo,« píše s cynickou otevřeností list štyrské svobodomyslnosti, »jsou následující: Svobodomyslní zamýšleli jen sejmouti členům »Karolina« čapky s hlav (tedy nic více), nechťeli je však napadnouti. Členové »Karolina« však nenechali úmysl ten klidně provésti (to tak!), nýbrž oháněli se jako posedlí (také to ještě!). Odpovědí na to přirozene byly opět jen rány.« (Jak jednoduché!)

Vzdor všemu tomuto zákeřnému a rabiátskému přepadání, kteréž prováděno svobodomyslnými studenty na studentech katolických, rozepisuje se nejprohnanější ze všech židovských listů »Neue Freie Presse«, že jest vaučen svobodomyslným studujícím provokací klerikálních studentů konflikt na konflikt. nařiká »na neustálé vyzývavosti klerikálů na univerzitách, jistý Dr. Karel Wagner píše v »Prager Tagblattu« o stále trvajících klerikálních přehmatech, které pokoj a pořádek ve státě ruší a svobodomyslné státní občany v »nejsvětějším« jejich volném přesvědčení neustále uráží. — Zná-li pak tento ušlechtilý muž onu růžencovou píseň, již svobodomyslní studenti jejich katolickým spolustudentům předzpěvují? Zač má pak onen klukovský výraz svobodomyslných studentů na univerzitě vídeňské učiněn, když tito katolické studenty stloukli, a při tom řvali: »Svatá Maria, pomoz jim!« Zač má pak onen zamilovaný výraz »katolických prasat«, jímž svobodomyslné studentstvo katolíkům spílá; neuráží se zde též »Nejsvětější« a nestrhuje do kalu?

Co tomu říkají v Německu ?

Zcela jinak než náš, v základě zcela lži zapsaný židovský tisk, soudí o poměrech těchto svobodomyslný tisk říše němčké.

Liberální »Augsburger Abendzeitung« ze dne 25. července ujímá se

říšskoněmeckých studentů, bezbranně rakouskou vládou vydaných tomuto hanebnému jednání svobodomyšlných studentů, kteří obrátili se na německého vyslance, a píše:

»Bylo-li tomu všemu tak, pak bylo jednáno se zástupci Markomanů beze vsí pochyby zcela ničemně, a očekává se zajisté, že bude jim dáno rakouskými úřady zadostiučinění, aniž by bylo k tomu potřebí diplomatické intervence.«

V stejném, neméně pro rakouskou vládu lichotivém způsobu, píše protestantsko-konzervativní čtenář listu »Kreuzzeitung« v časopise »Allgemeine Rundschau« (4. července):

»Mezitím co řádky tyto psány, dochází zpráva o ničemném přepadenutí katolických studentů ve Štyrském Hradci . . . Že skandál ten před kostelem proveden, účinkuje dvojnásob odporně. Před kostelem chovali se kdysi akademičtí všiváci sprostácky oproti jedné královské Výsosti (princi donu Alfonsovi), již Rakousko pohostinné právo nabídlo . . . Tehdy nestalo se ničeho, a já jako pevný monarchista jsem přesvědčen již předem, že kolísavá vláda rakouská nedá ani tentokrátě oběma uraženým říšským Němcům rovněž žádného zadostiučinění. Doufáme, že německý vyslanec energicky zakročí, a že otáletí nebude též proto, že jedná se o katolíky.

Nejen katolíci studenti jsou ohroženi — všem katolíkům hrozí nebezpečí.

Nehrozí však jen katolickým studentům v Rakousku se všech stran nebezpečí, vesměs všecko *katolické počínání* vystaveno jest zavrženíhodnému, brutálnímu přepadení. Poslyšme, co uveřejnil říšskoněmecký poslanec Gisbert o *rumburských skandálech* v říšskoněmeckých listech — což opravdu není ku cti Rakouska:

»Když přípravný komitét 7. sjezdu německých katolíků v Čechách mně požádal, bych převzal dvě přednášky při valné schůzi v Rumburku, byl jsem si vědom, že nejedná se zde o nějaké ohromné shromáždění, jakéž jsme my v Německu posledně ještě v Düsseldorfu viděli. Přes to ale doufal jsem, že též v Rakousku, říká se též v katolickém Rakousku, sjezd katolíků rovněž tak klidně a nerušeně konán býti může jako u nás v Německu. Avšak byl jsem velice sklaman, a zdá se mi nevyhnutelné potřebno, bych za příčinou poznání všech téžkostí, s nimiž katolíci v Čechách bojovati musí, i za příčinou poznání pravého charakteru jejich nepřátel zkušenosti své v Rumburku nabyté uveřejnil. »Nacionálové« vynalezli, že sjezd katolíků jest politickým projevem, a dotvrdili tento vynález svůj poukazem na program, který mimo jiné obsahoval též přednášku o otázce organizace německých katolíků v Čechách, o moderním kulturním boji, o tisku, o »záplavě svatobonifáckých tiskovin«; tak aspoň píše »Rumburger Zeitung«. Budou-li chtít němečtí katolíci v Čechách tedy příště konati svůj sjezd v pokoji a klidu, budou snad nuceni svůj program nechati svobodomyšlně-sociálně-demokraticky schváliti. Hlubší příčina této protidemonstrace vězí však v bázni, že by se konečně katolický lid osvoboditi mohl od neslychaného terrorismu, jímž od více let již spoután jest těmito svobodomyšlnými hrdiny. Sociálně-demokratická demonstrace, která konati se měla na náměstí v Rumburku, byla policejně zakázána, přes to však se pod dozorem policejního úřadu konala. Nacionálové uspořádali pak bum s obligátní pitkou. Za odznak sloužila jim chrpa, v knoflíkové dírcce zastrčená, ona květina, kterou onen císař tak miloval, jenž proslovil kdysi tato slova: »Chci, aby řídou mému náboženství zachováno bylo.« Po zahajovací schůzi odebral jsem se Webrovou třídou na náměstí. Sotva jsem tam dospěl, obklopilo mne asi tučet nedospělých mladíků, ozdobených červenými karafiáty, kteří spustili ohlušující povyk. Když na mně pak plivati počali, a na nohy šlapali, byl jsem tím trochu rozhorlen, i rozdál jsem po několika řádných fackách. Tyto zajistily mně na okamžik klid a volnost, zvláště když pozornost těchto hrdinů na jiný předmět odvrácena. Menší počet dam, mezi nimi některé ze slavnostního průvodu, jdoucí z třídy Eliščiny, chtěly nepozorovaně přes náměstí přejíti k Webrové třídě, by k pozdravné schůzi včas se dostavily. Spíláno jim neuvěřitelnými potupnými jmény, poplívány, a konečně obklopeny. Když jeden z mladíků

jisté dámě stuhu strhnouti chtěl, obdržel od vedle stojící jiné dámy řádný políček. V povstalém tím zmatku a zaražení útočniců vrátily se dámy zpět do třidy Eliščiny. Po této příhodě sňal jsem svůj odznak, abych další příhody nerušeně pozorovati mohl. Tu vyskytl se duchovní, provázen jsa již několika turnery. Vysoký jakýs muž, ozdobený červeným karafiátem, plívl mu do obličejce. Za ním stojící pán se zlatým skřipcem provolal muži tomu »Heil« a dařoval mu doutník. Obrátil jsem se na strážníka, a ptal jsem se, zda by nebylo na čase, by zakročeno bylo, aby skandály tyto byly zakončeny. Tázaný pokrčil rameny a odešel. Nyní přišla skupina slavnostních účastníků, v níž se rovněž několik duchovních nacházelo. Opět totéž divadlo. Bylo jim spíláno, byli poplíváni, zadržováni v cestě; jeden z oněch pánů utržil ránu do žaludku, tak že byl nucen odebrati se druhého dne do svého domova. Chceme-li správně všecky příhody ty posouditi, musili bychom je spoluzažiti a spoluviděti. Několikrát ptal jsem se sám sebe: Jak je to jen vše možným v této katolické říši rakouské? Kdyby katolíci, dodržující nejpřísnější napomenutí, se nebyli tak klidně drželi, a všecky pohany beze slova líbiti si nebyli nechali, ku špatným koncům by se bylo musilo dospěti. Policie, která se v neděli zcela passivně chovala, ukázala v úterý ovšem již trochu více říznosti. Nelze však porozuměti oné praxi, nechati si nahromaditi veliké massy a pak je bajonety rozháněti.

Jak zcela jinaké jsou poměry v Německu a protestantské Anglii.

Zcela jinak zní zprávy z Německa o sjezdech katolíků a chování se tamního obyvatelstva; zcela jinak z Anglie, jak se nám sděluje z protestantského Londýna, za příčinou eucharistického kongresu:

»Celý Londýn žije pod imponantním obrovským dojmem slavnostního průvodu. Průvod určen byl na 3/4 hod. odpoledne. Avšak několik hodin napřed tlačila se již tisícíhlavá massa na ulicích, kterými průvod pohybovati se měl, a zaujala stanovisko v naprostém klidu na chodnicích. Okolo druhé hodiny nalézalo se před katedrálou a v přiléhajících ulicích přes 150 tisíc osob. Tato massa lidu prodchnuta byla náboženským nadšením. Ulice, jimiž průvod slavnostní pohybovati se měl, byly slavnostně ozdobeny. Z oken visely skvostné koberce, ozdobené vatikánskými znaky, a s balkonů vlály papežské prapory. Obzvláště palác arcibiskupův a klášter na Carlisle-Place za katedrálou měly báječnou dekoraci. Tisíce a tisíce jízdních strážníků, podporováni 15,000člennou čestnou stráží, měli dosti práce, aby pasáž udržena byla. Krátce před průvodem celebrowal kardinál Vanutelli v katedrále slavnostní pontifikální mši, již zúčastnili se všichni přítomní kardinálové, arcibiskupové a biskupové. Při evangelium měl kardinál Gibbons, baltimorský arcibiskup, kázání, v němž vzpomněl vzrůstu katolicismu mezi národy anglického jazyka, zvláště ve Spojených Státech, v Kanadě, v Irsku, v Indii a v Australii. Ku konci mše svaté udělil pak kardinál-legát papežské požehnání. Sotva ukončena pontifikální mše, zavznělo venku volání, že průvod přichází. Jako na rozkaz, počalo tisícové shromáždění v provolání slávy. Massy lidu zpívaly píseň: »Bůh žehnej papeže«. Skvostný, velikolepý, imponantní průvod pohyboval se mezi dvěma hustými špalíry souhlas projevujících věřících. Samotný průvod měl délky více než dvou kilometrů. Církevní knížata, jimž zaporučeno obléci církevní slavnostní roucha, důstojně šli ve dvojici. Když massy lidu spatřily kardinála-legáta, učiněn průchod nadšení lidu obrovským provoláním slávy. Obzvláště dámy a dívky tlačily se ke kardinálu Vanutellimu a sypaly před ním květiny. Kardinál-legát právě tak jako ostatní kněží průvodu zpívali hlasitě litanie. Přes to nebylo možno ničemu rozuměti, poněvadž projev souhlasu tleskáním mass a provoláním slávy všecko přehlušilo. Mezi průvodem nepříhoda se žádná příhoda. Samy liberální listy byly plny chvály a uznání za vzorné chování účastníků průvodu. V celém Londýně nemluvil se večer o ničem jiném, než o velikolepém podání se průvodu, a kde kdo odsuzoval opatření ministerského předsedy Asquitha, jenž zapověděl v poslední hodině, by Svátost Oltářní v průvodu nesena byla, co nejostřeji. Obzvláště liberální »Daily-Telegraph« kritisovala ostrými články zachování se vlády a předhodila jí slabost a nedůslednost. »Takovýmto nekvalifikovaným jednáním,« píše tento list, »dočká se vláda jen nenávisli všech

stran bez rozdílu. Vláda zajisté věděti musila, že každý eucharistický kongres vždy končí průvodem, v němž Nejsvětější Svátost veřejně nošena. Vláda s počátku dala arcibiskupu westminsterskému k tomu nejenom svolení, nýbrž slíbila mu i největší podporu. Jednání Asquithovo jest dále urážkou katolíků anglických a potupou vychvalované náboženské tolerance Angličanů. Sami protestanté musí co nejostřeji odsouditi opatření ministerského předsedy. « Liberální »Daily Chronik«, mluvíc o zákaze ministerského předsedy, že Svátost oltářní v průvodě nesena býti nesmí, činí si z této nesnášelivosti protestantské aliance posměch, a ptá se: »Jest snad náš protestantismus tak slabý, že může býti vzmužen zákazem náboženského průvodu?« Čteme-li tyto zprávy, a porovnáme-li s nimi výše uvedené příklady z Rakouska, pak musí býti každému myslícímu člověku jasno, že v Rakousku katolické nebezpečí stává. —

Stává katolické nebezpečí, avšak to není tím myšleno.

Stává vskutku katolické nebezpečí v Rakousku — řádění hord horší než v Macedonii — ne ve světa odlehlých částech země, nýbrž v hlavních městech našeho kulturního státu, u bran stánek nejvyšší vzdělanosti, na našich univerzitách, kterých nebezpečí každého katolíka na těle i životě ohrožuje; stává katolické nebezpečí v Rakousku, jímž vše ohroženo, co katolickým se nazývá, nebezpečí, jehož zabránění bylo by nejjednodušším příkazem spravedlnosti, k jehož odstranění bylo by třeba vydání všeobecného svolání na všechny dobře a upřímně smýšlející lidi — kteréhokoliv vyznání. Zakročí však kdy náš židovský tisk, podněcovatel všeho zlého, pro právo a spravedlnost?

Je to tentýž židovský tisk, jenž se vším úsilím zakročuje za osvobození vrahů žen à la Hilsner, rouhačů Boha à la Walmund, zlodějů knih à la Eisler, za to však šve ku zničení a vyhlazení každého většího katolíka. —

Které katolické nebezpečí jest tím myšleno?

»Toto katolické nebezpečí,« píše oben veliký list všech lží a rouhání, »Neue Freie Presse« ze dne 14. června, »ohrožuje universitu . . .« Nyní víme alespoň, komu to katolické nebezpečí hrozí, totiž těm, z katolických nadání založeným. dodnes ještě penězi katolických poplatníků vydržovaným univerzitám, z nichž pro katolické obyvatelstvo Rakouska úředníci, právníci, profesoři a lékaři vycházejí mají, těm univerzitám tedy hrozí ono katolické nebezpečí? A jak hrozí toto nebezpečí? »Neue Freie Presse« sděluje dále: »Toto katolické nebezpečí hrozí se dvou stran — se strany profesorského kollegia a se strany studentstva«; tedy nejenom jednoduché, nýbrž dvojité nebezpečí ohrožuje university; ohrožují je totiž katoličtí profesoři a ohrožují je katoličtí studenti; avšak hned na to sám prolhaný ten list dozdvává, že nebezpečí katolických profesorů vlastně žádným nebezpečím není. »Se strany profesorů,« tak píše totiž tento list, »není přehnaný strach místným, neboť mají fakulty samy tolik moci, by odmrštiti mohly nepřijemné kollegy, není tudíž třeba příliš černé na věc pohlížeti.« V tom ovšem souhlasíme s »Neue Freie Presse«, neboť dokud mezi 8 nově jmenovanými profesory je 7 židů a jen jeden křesťan, jest přehnaná úzkostlivost nemístnou, a není třeba na věc příliš černé pohlížeti; jen neměla »Neue Freie Presse« věc tak černě malovati a o katolickém nebezpečí se strany katolických profesorů se rozepisovati, neboť zcela dobře ví, že takového nestává. Fakulty samy mají ve své moci, odmrštiti nepřijemné kollegy; katoličtí učenci však jsou ti nepřijemní — tedy toto předstírané katolické nebezpečí není tudíž nebezpečím pražádným.

»Neméně velikým,« praví se dále, »jako toto (ani nestávající) nebezpečí katolických profesorů, jest též ono katolické nebezpečí pro studentstvo.« Zde zaměňuje si vážený člen inno-mosteckého universitního senátu, od něhož celý ten živý článek v »Neue Freie Presse« pocházeti má, najednou celý předmět, jemuž nebezpečí hrozí; dříve mluvilo se jen o katolickém nebezpečí pro university, teď mluví se o nějakém katolickém nebezpečí pro studentstvo. Jest to snad v očích inteligentního listu jedno a totéž? Skoro

bychom se tak domnívali; však přistupme i na to. Katolické nebezpečí ohrožuje tedy studentstvo; avšak ke studentstvu přísluší též pfece katoličtí studenti; hrozí též katolickým studentům katolické nebezpečí? A katoličtí studenti jsou speciálně v Innomostí, odkudž článek pochází, docela i ve většině, tudíž hrozí katolické nebezpečí — hrozí-li skutečně nějaké, jen jednomu dílu studentstva, v Innomostí pak jen menšíně. — Jen prohaný list, jako »Neue Freie Presse«, může mluvití tudíž o nějakém katolickém nebezpečí pro university; ovšem zní to lépe, mluví-li se o katolickém nebezpečí pro university, než kdyby se mluvití mělo o katolickém nebezpečí pro kravalumilovné, radikální a židovské studentstvo. — Pfejďděmež však tyto postranní tahy tohoto intelligentního listu a promluvmé si o podstatě katolického nebezpečí.

V čem pozůstává katolické nebezpečí?

Kdyby vskutku stávalo, bylo by lehkým, a též nutným, jasně a zřetelně říci, v čem toto katolické nebezpečí pozůstává, jež hrozí se strany katolických studentů. — Vyzývá se k boji proti katolickým studentům, tito nazývání nebezpečím, avšak každý se chrání i jen tu nejmenší slabiku proslovití, v čem vlastně toto nebezpečí pozůstává. Fráse a jen samé sláгры jsou to pro liné myslici obecnostvo. My však se tážeme, v čem hrozí universitám se strany katolických studentů nebezpečí? Necht se nám jasně a zřetelně vysvětlí, v čem a čím! Necht vysvětlí se nám, co provinili katoličtí studenti, aneb co proviniti hodlají!

Katolický student musí odbýti si tytéž gymnasiální studie, tutěž maturitu, tytéž poplatky zapraviti, tentýž studijní plán sledovati, tytéž zkoušky složití, jako každý jiný, katoličtí studenti významenávají se průměrně nejpilnější návštěvou přednášek, v mravnosti, stfidmosti, jsou hrdí na svou lásku k národu a vlasti, a stojí nejvýše ve své dynastické věrnosti. Čím jsou tudíž ohroženy university nebezpečím katolického studentstva?

Katoličtí studenti milují veselou a svěží mysl, avšak bez výstřednosti a darebáctví!

V čem pozůstává zde nebezpečí?

Katoličtí studenti zavrhuji schválně souboj, však též rakouský zákon zakazuje souboj jako zločin.

Katoličtí studenti projevují neohroženou mužnost, neboť k odepfení souboje v dnešním čase jest třeba více mužnosti než k jeho přijetí.

Katoličtí studenti hlásí se ku své víře, k víře národů rakouských, k víře cisafe samého; oni nezaprodávají svou víru a nezapirají tuto vzdor potupě a posměchu! *Avšak není tato víra zákonně uznána v Rakousku?*

Jak soudí protestantští universitní professoři v Německu o katolických studentech?

Nach hanby musí nám rakouským občanům do tváfi vstoupiti, když vidíme, jak němečtí protestanti naše vysokoškolské rektory a professoery zahanbuji.

Pfi slavnostním komersu, jenž za příčinou 41. valné schůze sdruzení katolických studentských spolků Německa v Halle konán, promluvil rektor spojené Jindřichovy university v Halle-Winterbergu a professor protestantské theologie Dr. H. Loos o rovnoprávnosti a národním charakteru katolických studentských korporací slovy, které jako protest zní proti tomu, co dodnes pácháno jejich kolegy v Rakousku. Rektor dovodil, ohledně rovnoprávnosti a národního charakteru katolických studentských korporací, což by jim obě svobodomyšlní studenti rádi odepfeli: »Prosím vás nejprve, byste se nedomnívali, že snad nynějšímu rektoru halle-winterbergské university za těžko připadá promluvití v kruhu vašem, poněvadž je evangelickým theologem. I jako evangelický theolog slyšel jsem dnes večer mnohé sympatické zvuky. Každý, kdo náboženství má, má je ve svém zvláštním, svém náboženském tvaru. Dokud katolické studentské spolky Německa své náboženství mají jako tvar svého křestanského vyznání, do té doby nesmí jim býti na německých universitách jejich právo zkracováno . . . Z toho, co zde promluveno a zazpíváno bylo, zavzníval mně vstříc silný národní pocit. Vy protestovali jste

proti těm, kteří upírají Vám národní smýšlení, vy víte, pánové, že též já — jest tomu skoro rok — uplatňoval jsem zásadu, že není správně upírati národní citění oněm, kdož slavnostně prohlašují, že pěstění národního smýšlení jim na srdci leží. Co jsem zde dnes slyšel, znovu posílilo mne v tomto úsudku . . . Kord, jímž vy, milí pánové komilitoni, při slavnostních příležitostech kroužíte, není jen atavistickým zbytkem času, v němž každý student s kordem po straně chodil. Není též vlastním smyslem kordu studentského, že by na to poukazoval, jak by se tváře »okrašlovati« měly.

Rektor vyprázdnil pak svou sklenici na vzrůst, rozkvět a zdar sdružení těchto studentských korporací. Tak mluví protestantští rektori v Německu; v Rakousku dožili jsme se však toho, že cizinec — rektor štyrsko-hradecké university, Hildebrand — v Rakousku zrozené syny země, poněvadž jsou katolíky, cizím tělesem nazval, že rouhač Wahrmund katolickým studentem příživných rostlin na těle universitním spílal; připomínáme jen, že není pro katolické studentstvo ovšem žádnou hanbou a pohanou — potupenu býti tím, jenž veřejně Boha tupiti se odvažuje.

Co ohrožují katoličtí studenti.

Či hrozí snad studiu nebezpečí se strany katolického studentstva? Byli to katoličtí studenti, kteří v minulém semestru přednášky znemožnili, nebo to byli jejich nepřátelé? Již častěji bylo s naší strany dokázáno, že vyznání katolické víry se žádným oborem vědy ani v nejmenším odporu nestává, aniž kdy stává mžde, ani právnictví, ani filozofie, ani dějiny, ani filologie, ani přírodní věda, ani lékařství neobsahují též ani jediné věty, již katolická nauka se přiči. Vyznání katolické víry nezbraňuje nikomu, některý z těchto oborů studovati, dále vyvinovati a přednáseti. Co znamená tudíž katolické nebezpečí pro vysoké školy Rakouska? Snad aby katolickému lidu katolických úředníků, katol. soudců, katol. profesorů, katol. lékařů se dostalo? Jest to snad ono katolické nebezpečí? Jest nebezpečí, že naše university stanou se semenistém zapírání Boha, z něhož přival nihilismu a anarchismu by lidstvo zaplaviti mohl? Ne, neboť katolické studentstvo drží se víry v Boha.

Jest nebezpečí, že naše university stanou se výživnou půdou pro vlastizrádu a pro prusáckou morovinu? Ne, katolické studentstvo jest věrno císaři a odhouláno obětovati se pro vlast.

Jest nebezpečí, že naše university stanou se výživnou půdou pro opovrhování zákony a pro nemravnosti? Ne, katolické studentstvo podrobuje se státním i božským zákonům, V čem vězí tedy katolické nebezpečí, jemuž se hledí v nastávajícím podzimku všeobecným útokem zabrániti?

Katolíci jsou nejjistější oporou ve všech nebezpečích přítomnosti.

Žádný myslící člověk nemůže ani na okamžik pochybovati, že nestává vůbec žádného katolického nebezpečí, že katolická církev tvoří nejjistější základ veškerého pořádku, blahobytu, pokoje nejen rodinného, ale i státního; že všechny nebezpečné živly, které namířeno mají na zničení států, na loupež a krádeže, na vraždy a zabíjení, ve všech časech nejuhlavnějšími nepřáteli církve katolické byli; nikdo nemůže pochybovati, že jest věrné, počestné, pořádku milovné obyvatelstvo katolické nejjistější oporou říše; že dokud stávají bude katolické obecnstvo, není třeba báti se ani vlastizrády, ani revoluce; že tedy uprostřed mezi vším nebezpečím, jež hrozí v budoucnosti, jest právě katolická církev, a její věrní následovníci nejpevnější ochranou tohoto císařství.

Proč tedy onen křik o klerikálním nebezpečí, o katolickém nebezpečí?

Katolické nebezpečí, vývěsná tabule pro něco jiného.

Vše to není ničím jiným než návěstní tabulí pro něco zcela jiného. Existence věrné katolického studentstva, pořádání velikých katolických schůzí, jsou tou největší překážkou, která samovládu židovstva v Rakousku znemožňuje. Čím více dorůstá katolického studentstva, čím mocnější se katolický lid ozývá, tím méně může sen o židovské nadvládě v Rakousku se vyplniti.

Ukázali jsme však, že rakouské university skoro zcela v rukou židů se nacházejí, kteří právě tak, jak k boji neustále pobuřují jich tisk, veřejnost opanovávají. K ochraně židovské nadvlády na universitách i ve veřejném životě vymýšlejí židovské noviny strašidlo katolického nebezpečí, čímž vyplňují jen program, který již roku 1885 jedním talmudistou uveřejněn byl, a následující znění měl:

»Bratři! Devatenáct set let bojují židé za světovou nadvládu, která zaslíbena byla Abrahamovi; avšak kříž přemohl židy. Roztroušení po všech zemích světa, byli židé všude potlačováni. Poněvadž pak jsou židé po celém světě roztroušeni, z toho následuje, že celá země židům přísluší má. Národ židovský se neustále rozmáhá. A židům přináležejí peníze, před nimiž sklání se celý svět. Peníze, toť budoucnost židů. Přirozeným nepřítelem židů jest církev katolická; proto musíme křesťanskou církev duchem svobody rozedratí, rozedratí nevěrou a nesjednoceností. Musíme hádky a boje rozdmýchatí a živiti mezi křesťanskými vyznáními. Kněžím vypovíme na celé čáře nejurputnější boj. Musíme je zasypávati pohancu a potupou, různými nařknutími a vymyšlenými škandálními věcmi z jejich soukromého života, a tak vysaditi je veřejnému opovržení a nenávisti. Musíme docíliti vlivu na školství. Křesťanské náboženství musí býti ze škol vyhozeno. Tím bude přivedeno křesťanské náboženství k úpadku. Církev stane se tímto způsobem chudou a opovrhovanou, její majetek přejde do rukou židů. Židé musí vše dostati od své moci, jako vlivná místa ve státě, advokacii, soudnictví, nejvíce pak též záležti na provozování lékařství. Židovský lékař vnikne do nejhlubších tajemství křesťanské rodiny. Židé musí především křesťanské nerozvížitelné manželství odstraniti, a ve státech obyčejný občanský sňatek zavésti, aby tím křesťané v základě již znemravněni byli. Úplná nadvláda židů nad nimi jest pak zajištěna. K tomu přijde pak ještě nadvláda židů nad tiskem. Tisk může pravdu v lež, právo v bezpráví proměnití.«

Židovský tisk, katolickými penězi velikým a mocným učiněný, dospěl k takové drzosti, že vybízí katolický lid proti katolickému nebezpečí, denně podvádí lid — a označuje za nebezpečí ty, kdož jsou v těžkých dobách jedinou oporou vlasti, svádí tisíce soukmenovců a křesťanů k slepému zůvěřivému následování jeho v brojení proti spolubratřím a spolukřesťanům — a hledí uvrhnouti celou říši v nezměrnou hanbu krvavého křesťanského pronásledování. *Vzhůru proto k boji proti tisku židovskému!*

Nechť vzplane neohrožený boj proti židovskému tisku všemi oblastmi Rakouska. Ven se židovským tiskem ze všech křesťanských kruhů! Zakládejme místní skupiny Piova spolku od místa k místu, přistupujme čile za členy jeho, a vzpomeňme slov sv. Otce Pia X.: »Celé katolické Rakousko, dosud špatným tiskem utýrané, musí s obzvláštní snahou hledati ochranu u spolku Piova.«

P. P.

Literatura.

„*Expositio rubricarum missalis*“ cura Caroli Tannert, A. E. seminarii vicereactoris — pars prima. Předmět sebou sám jest pro kněze vedle důležitý, že se týká nejsvětější oběti. Spisovatel jako odborný znalec rubrik, jimiž se dlouhou dobu obírá, ručí za to, že novým dílem nepřidává nových odchylných názorů k již stávajícím, ale že redukuje vše na jedině správný pramen »rubriku missálu«. Rubriky jsou jednotny: neznalost lidská nadělala mnoho odchylek, znalost rubrik uvede opět krásnou jednotu, která tolik imponuje všem věřícím a kterou nám tolik závidí mimo církevní jednotu stojící. Již mnoho dobrého k uvedení a zachování rubrik bylo učiněno, nové dílo páně Tannertovo nechť dovrší jednotnou a správnou praxi při nejvznešenější funkci kněžské. — Spisek lze dostati u vrátého v semináři za 1 K 80 h, poštou za K 1.90.

LISTY HOMILETICKÉ.

Nanebevstoupení Páně.

- I. Námahy sv. církve v misiích a
- II. proč církev tolik na misiích pracuje ?

»Přijměte moc Ducha sv., přicházejícího na vás, a budete mi svědkové v Jerusalemě a ve všem Judsku a Samařsku a až do posledních končin země.«
Skutk. ap. I, 8.

Sotva učedníci Pána svého poznali dle ducha jeho, už se měli s ním loučiti. Dříve byla srdce jejich plna zármutku, když slyšeli o odchodu Páně. Však když po vzkříšení Páně 40 dní s nimi meškal a otevřel jim smysl Písem sv., a když naposled na hoře olivetské s apoštoly meškal a rozkaz dal a na nebe vstoupil, praví evangelium sv. Lukáše v posledních verších: »I stalo se, když požehnal, bral se od nich, a nesen jest do nebe. A oni poklonivše se, navrátili se do Jerusalema s radostí velikou a byli vždycky v chrámě, chválíce a dobrořečíce Boha.« Luk. 24, 52. 53.

S radostí velikou šli apoštolé zpět, aby nastoupili cestu svědeckví po příchodu Ducha sv.

Když se vmyslíme v rozjímání v tu náladu sv. apoštolů, přejeme si býti toho účastni, abychom i my mohli býti svědky Páně. My všichni svědky Páně jsme, ač nejsme si toho dosti vědomi. Práce apoštolské konají a podporují se právě tak dnes jako tehdy na počátku dějin církve.

Abyste pak právě tuto vznešenou práci církve seznali a milovali a podporovali, chci vám dnes ukázat několik obrazů z misií sv. církve, která v nich koná dílo veliké, a to proto, aby duše uvedla do království božího.

Proto promluví v díle

I. o díle missijním církve sv., a v díle

II. k vůli čemu se dílo toto podniká.

Pojednání.

I.

Činnost naší sv. církve v misiích zámořských jest taká, že jí i nepřátelé uznání odepřítí nemohou. Tato činnost jest následkem rozkazu Páně: »Jdouce po všem světě, kažte evangelium

všemu stvoření. Ta slova Páně a láska učedníků pudila apoštoly do končin judských, samařských a známého světa. Ta hnala svatého Pavla jako vítr plachty lodí, že tři veliké cesty vykonal. Ta hnala sv. Vojtěcha, aby šel k Prusům svědčiti o Ježíši Kristu, že jest Syn boží, ta vzbuzuje i dnes nejednoho mladého muže, ale tisíce, že jdou zasvětit život slovu božímu v missiích zámořských. My Čechové nemáme podobných ústavů, kde by se missonáři do krajin zámořských připravovali. Bohužel jest láska i víra naše mdlá na toto dílo veliké. Poněvadž málo známe tuto činnost, proto se jí ani nechlubíme, ani jí nepodporujeme.

Svědčil sv. Jakub o Ježíši Kristu pod hradbami jerusalemskými, a církev toho krve svědka ctí a vzývá. Svědčil sv. Štěpán a všichni apoštolové, a my vzpomínáme jejich apoštolských prací vděčně a se sv. chloubou.

Však i naše chladná doba má své apoštoly, kteří nesou Jméno Ježíš do posledních končin světa. Naše mocnářství rakoušské má — pokud vím — jediný ústav missijní, a to v Mödlingu za Vídní, kdež se vychovávají missonáři do zemí zámořských. Každým rokem vysílá se řada mladých apoštolů se slávou se strany věřících nemalou. Letos (1908) přes 40 jich se odebralo do tří končin světa: Asie, Afriky a Ameriky.

Jest to dojemná slavnost, když ve velikonoční pondělí naposled meškají noví missonáři mezi svými a loučí se v kostele od sebe zajisté v mnohém případě naposled v tomto životě, kdy mnohý z nich vydá svědectví krve své pro božství Páně v posledních končinách země.

Jest to krásný obřad, když obejdou kostel a pak se u oltáře loučí za zpěvu slov proroka (Isaiáš 52, v. 7.), která opakuje svatý Pavel k Řím. 10. 15: „Jak krásné jsou nohy zvěstujících pokoj, zvěstující dobré věci.“

Všichni ze spolubratří jdou a líbají jejich nohy, než odejdou do zámoří hlásati sv. evangelium Ježíše Krista.

Ctíme sv. Cyrilla a Methoděje, že přinesli evangelium a s ním kulturu křesťanskou do našich vlastí; ti missonáři jsou jim podobni, neboť nesou evangelium sv. kříže do nejposlednějších končin a učí lidi Boha ctít, bližního milovat a dobře činiti pro Boha.

Ta touha býti svědkem Ježíše Krista vedla zbožné muže ku nálezům nových světů. Zde třeba připomenouti, že při nalezení Ameriky zbožným Kolumbem hlavně touha svatá hlásati slovo boží a zvěstovati evangelium Ježíše Krista národům, kteří dosud sedí ve stínu smrti, ta že tábla ducha Kolumbova. Mocným tohoto světa předstíral časné věci a prospěch, kynoucí z nalezení nové země, v srdci svém však měl jiné přání: býti svědkem Ježíše Krista v posledních končinách země. Čítal Písmo sv. a zde v proroku čítal, že splyne východ se západem a že všechny národnosti, jazyky a řeči pod paraprem Spasitelovým sjednoceny budou. Sebe pokládal za nástroj v rukou božích, k tomu vyvolený. Druhá příčina byla touha Kolumbova osvoboditi boží hrob, poněvadž

doufal, že může tou cestou na západ najít se cesta Turkům vzad. Vidíte na tom životě Kolumbově, jak náboženská myšlenka stala se i časným požehnáním. Touha šířiti víru Ježíše Krista v posledních končinách nalezla nový svět se starými potomky synů Noemových. Ta touha mu propůjčovala radost ve všech křížích, že vytrval při úmyslu svatém.

Na tu věc se v článcích o Kolumbovi nepoukazuje. Jest to nespravedlivé. (Viz Irving: »Gesch. des Lebens Chr. Kolumbus«, Frankf. 1826. I. 70.)

Podívejme se, co jest Amerika dnes. První velestát a v duchu křesť. je zemí mnohoslibnou. Amerika, předposlední haluz na kmeni církve (poslední jest Australie), dnes jest obětavou dcerou církve katolické, která při sbírkách na sv. missie předčila i Francii, nejstarší dceru církve.

O pracích katolických missií v Americe vydal svědectví protestant Reynold Hole (viz Hammerstein »Zuk. der Relig.« 16.): »Obdivuji upřímně nadšenou horlivost katolíků ve Spoj. Státech, kteří zde více než 10.000 kostelů postavili a shromáždili přes 6.000.000 věřících. Nejen jsou jejich stavby kostelů ty nejlepší — žádný kostel v N. Yorku se nevyrovná kathedrále sv. Patrika — ony však jsou při službách božích více navštěvovány, než jiné náboženské budovy. Ač byli tři anglik. biskupové dříve v amerických státech než první biskup katol. (Carrol) přišel, přece katolíci udělali desetkrát větší pokroky, než naše protestantství.« Tak odpůrce katolické církve píše o missiích amerických. Tam vydávají svědectví Ježíši Kristu a on vydává svědectví jim.

Letos v dubnu (28. dubna 1908) konalo se 100leté jubileum zřízení biskupství katolického v N. Yorku. V kathedrále sv. Patrika mohl poukázati biskup na změnu, která nastala během 100 let.

Před 100 lety katolíkům bylo zakázáno nabývati úřadů. Tak slepá byla zášť protestantů proti nám a za 100 let jaké dílo vykonáno za pomoci boží, která zřejmě vydává svědectví církvi katolické. Amerika kráčí dnes v čele katolického hnutí.

Ještě jeden obraz ze svědectví odpadlé církve protestantské.

Protestantský kazatel ve Weekly Reg. (viz Hammerstein 18.) líčí klášter sester — černošek! Které proslavily missie naše v Nov. Orleansu, který byl proslulý orgiemi divokými a souboji krvavými, které odehrávaly se tam při zpustlých hostinách. Dodnes toho jsou tam krvavé stopy.

»Sestry černošky věnují se službě lásky a výchovy černochoů. Mají školy v rozličných státech a vykonají více pro povznesení své rasy více než všichni politikové. Stojíme-li vedle sestry Augustiny, zapomínáme na barvu a víme jen, že pečuje o staré, učí mladé, živí hladové a šatí nahé.«

Píše pak dále ten jinověrec o našich missiích a praví: »Co chce ten Jugersoll (pověstný volný myslitel) říci, když stojí vedle sestry Anežky, která jediná dostačí, aby porazila deset tisíc nevěřících?«

Co činí ti lupiči naší sv. církve pro bratry naše jiné barvy, řeči, rasy? Domnívají se, že dílo dobré vykonali, když pomluvili a na cti utrhalí naší církvi a její missiím. Více nesvedou. Tak naše missie plní rozkaz Páně: »Budete mi svědky v nejposlednějších končinách země.«

Chci uvést ještě obraz z Austrálie.

V roce 1606 statečný a zbožný Španěl Guiros po prvé na své výzkumné cestě shlédl pahorky pevniny, kterou nazval La Terra Austral del Spirito Sancto, to jest jižní země Ducha sv.; slovo Austrálie zdomácnělo. První výkon byl mše sv., první prapor kříž — a na nebi pojmenováno souhvězdí Sv. kříže.

A teď uvedu vám zprávu o činnosti našich missií v Austrálii, jak ji píše protestantský list (viz Hammerstein, 58): »Nezapře-li budoucnost, minulost, bude římský katolicismus hráti velikou roli a vše svědčí, že jeho pokroky nezůstanou státi. Za to ručí neúnavná horlivost, s kterou jeho vůdcové konají povinnost, a výsledek, který žehná námahám. Katolické kostely jsou přeplněny věřícími, jejich školy nemají místa pro děti, které se do nich hrnou.« Tyž protestantský list dodává, »jak jest to docela jiný ton, nejmnožších křesťanských obcí, které nemohou dosti stěžovati si na lhostejnost a nevěru.«

Dva obrazy, nakreslené pérem osob, stojících mimo naši sv. církve římskou, apoštolskou, katolickou. Vydávají jí svědectví práce, úspěchu, pokroku a života. Bratři, s chlubou musíme se znáti ku sv. církvi své, která vydává svědectví Ježíši Kristu v nejposlednějších končinách. Nedejme se svěsti zlomyslnými lžemi, které ničemný odpadlík o ní šíří, aneb chybu do nekonečna zveličuje. Přispěj sám, abys i ty byl svědkem Ježíše Krista v posledním koutku svého domova.

Ta Austrálie však jest ti blízko. Jest to každá duše, kterou máš snažit se získat Ježíši Kristu.

Příčina všech prací missií jest — duše lidská; o tom však v díle druhém.

II.

Příčina příchodu Páně na zem jest spása duše. K vůli ní se Ježíš stal člověkem a k vůli ní posílá do nejposlednějších končin země učedníky své, aby učili je zachovávatí vše, což přikázal nám, a křtili je, aby věřice, měli život věčný. Musíme dobře si uvědomit, co jest to duše.

1. Jest to nejdokonalejší tvor boží na zemi, jest to obraz boží, co do krásy. Nic není — krom Boha — krásnějšího než duše. Však ten obraz boží může býti jen spravedlností a milostí boží zdokonalen a zachován. »Spravedlní budou se stkvíti jako slunce v království Otce.« Mat. XIII. 43. Duše jest nejkrásnější dílo boží, na níž se dokonalosti boží nejlépe jeví. Každé dítě, i ten otrhánek na ulici jest obraz boží. Je spasit, je posvětit Kristovým učením a milostí, jest povolání církve sv. K vůli tomu Ježíš sestoupil s nebe, a k vůli tomu apoštolové a misiónáři jdou

do nejposlednějších končin země hledat a spasit, co bylo zahynulo. Kdo patří jinak na duši lidskou, není schopen práce na záchranu její.

2. Kdo chce dobře poznati cenu duše, nechť se podívá na její výplatu. Na každé duši spatříme stopy nejdražší krve Páně. Každá jednotlivá duše byla předrahou krví Páně, jejíž cena jest nekonečná, vykoupěna. Výkupné duše jest předrahé, jaká jest tedy cena duše?

Podle ocenění božského každá duše nese cenu krve Páně. Ona jest předmětem nekonečné lásky Páně. Když ji Bůh tak miluje, jaká musí býti tedy cena její? Kdybychom mohli změřiti umučení nekonečné osoby Ježíše Krista, změřili bychom cenu duše. Duše jest drahá nekonečné vůli; Pán by znova pro duši naši podstoupil dílo vykoupění. Tato cena duše jest to, co vede missionáře v nejposlednější končiny, aby tam duše získali Pánu, a svou duši posvětili a spasilí rovněž.

3. Každá duše má schopnost štěstí a blaženosti. Toho pravého štěstí a trvalé blaženosti může dojiti poznáním božím. Čím lépe Boha poznávám — jsou toho stupně nekonečné — tím tone duše ve větším štěstí a blaženosti. Nikdo nemůže poznati, jak duše vstupá ve štěstí tím, že Boha víc a více poznává. Vůle lidská, Duchem sv. osvícená, nabývá stupně dokonalosti, která převyšuje nyní náš rozum. »Oko nevidalo, ucho neslychalo, na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kdož jej milují.« 1. Kor. 2, 9. Tuto lásku boží šířit, a pak duše blažit nekonečně, to jest ta přičina, proč tisíce duší neleká se všech námah, které s sebou nesou cesty do nejposlednějších končin země, ať na severu, ať na jihu, ať na moři, ať na souši, těch námah si nevážil, aby jen království boží šířili v duších lidských. Každé, i to opuštěné dítě pouliční má tu schopnost blaženosti a štěstí v sobě, a naše povinnost jest buditi tu věčnou blaženost v něm poznáním Pána Boha a vůle jeho. —

4. Však nad to má duše také možnost v sobě býti nešťastnou. Jestliže duše jednou se mine s věčným cílem svým — to jest Bůh sám — pak jest nekonečně nešťastná, neb ztratila svůj cíl, svou blaženost. Každá duše jest obdarována od Pána Boha schopností Boha poznati, Boha milovati. Ten obraz boží v nás, nenaučí-li se Boha znáti a Boha milovati tak, jak Bůh nám zjevil v Ježíši Kristu, pak věčná bída jest údělem jeho. Kámen do ohně vržený nemá schopnost trpěti, zvíře v plamen dané nemůže pořád trpěti, ale duše lidská jest nesmrtelná, a má schopnost býti věčně blažena a věčně nešťastna. Milliony duší visí mezi nebem a peklím. Jsou semenem nebes i pekla. My jsme apoštolové buď nebe, buď pekla.

Jaké ti vydává svědectví svědomí tvé v tomto ohledu? Co jsi vykonal pro rozšíření království božského na zemi? Jiní odvážili se do nejnebezpečnějších končin země, odvážils se i ty získati aspoň své vlastní duše pro království boží?

Tys' také svědkem Kristovým. Jak budeš svědčiti ve své rodině, ve svém přátelstvu, obci a okolí, tak budeš stoupati za Spasitelem svým.

Přispěj haléřem, když se konají sbírky na sv. missie, abys šířil království boží na zemi a připravoval si království na nebi. Amen.

Fr. Vaněček.

Nanebevstoupení Páně.

Pozemské nebe a lidstvo.

»Muži galilejští, co stojíte hledíce do nebe?«
Skutky ap. 1, 11.

Po námaze třiatřicet let trvajícím konečně nadešel božskému Spasiteli den slávy; s hory olivetské vstupuje do nebe a oblak vzal jej od očí apoštolů. A když za ním hleděli, aj, dva muži v rouše bílém stáli vedle nich a řekli jim: »Muži galilejští, co stojíte hledíce do nebe?«

Kdo by mohl apoštolům zazlívati, že se za Kristem do nebe vstupujícím dívají? Vždyť začíná panovati ten, jemuž se po tři léta věnovali, pro něhož vše opustili, jemuž ještě vroucněji oddáni byli, když z mrtvých vstal a po 40 dní se jim zjevoval. Jak mohou andělé takřka jim brániti tam se dívati, kde jejich láska trůní?

»Co zde stojíte, hledíce do nebe?« Tato otázka, byť se nám na první pohled jevila podivná, má přece hluboký význam. Pro apoštoly přišla nyní doba práce, měli jíti do celého světa a hlásati učení Kristovo. Pole jejich činnosti nebylo nyní nebe, nýbrž země. Co by jim bylo pomohlo, kdyby měsíce a léta na hoře olivetské zůstali a do nebe se dívali? To nemohlo ani jim ani světu užítku přinést. Proto jim připomínají andělé jejich úlohu: »Co stojíte, hledíce do nebe? Tento Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, tak přijde, jak jste jej viděli jdoucího do nebe.« (Skut. ap. 1, 11.) Andělé chtějí říci: On si pro vás přijde a když jste pro něho a jeho svatou věc pracovali, vezme vás k sobě do nebeské slávy. Ale nyní zůstanete na zemi a hlásejte evangelium po celém světě!

Je to zvláštní, že tomu za dnešních dnů zcela opačně, apoštoly napomínali andělé, aby zraky své od nebe odvrátili a k zemi obrátili, za dnešních dob jest naopak mnoho lidí, kterým by bylo třeba často připomínati slovo, které promluvila makabejská matka k nejmladšímu synu: »Dítě mé, hled k nebi!«

Odvracejí totiž zraky své od nebe a hledí jen na tuto zemi. Proč? Protože království nebeské přeložili na zemi. Ačkoli země tak málo z nebeského království na sobě má, přece je dost lidí, kteří zde na zemi chtějí míti nebe. A protože počet těchto lidí je značný, promluvíme dnes o pozemském nebi a ukáží vám, jak se lidstvo k němu chová. Jsou tu tři třídy lidí: Jedni hledají,

druzí mají toto nebe na zemi a třetí jím pohrdají. Hledejme, kteří jsou nejlépe na tom a nejrozumněji jednají.

I. Jedni hledají nebe na zemi. Kdyby někdo nyní šel do všech dílů světa, aby vyhledal ráj, jak v něm první rodiče bydleli, měl by ho celý svět za blázna, protože každý ví, že ho nelze najít. Ráj a jeho radosti jsou ztraceny na vždy pro tento svět. Ale právě takový blázen jest, kdo nebe hledá na zemi. A přece jest dosti takých bláznů. Nechceme nic slyšet, řkají; o nebi na onom světě, nechceme poukázku na ideální, pro nás neviditelné nebe, do kterého máme teprve přijít, chceme skutečné nebe, kterého užívati chceme, dokud žijeme. O nebe po smrti nedbáme. Toto volání můžete za dnešní doby vždy častěji slyšati, a zní k vám z úst chudých dělníků, kteří byli tak nešťastní neb pošetilí, že si dali víru ze srdce vyrvati špatnými kamarády, špatnými knihami, špatnými časopisy. S vírou zcela přirozeně ztratili také naději na nebe a zcela důsledně hledají potom nebe zde na zemi. Ale v čem? Nu, ve věcech, které tato země poskytnouti může: v pozemské slávě, majetku, rozkoších. Ale právě těmito statky jsou nejméně obdařeni. Tito zbloudilí lidé obyčejně zaujmají nižší postavení, žijí z ruky do ruky a mnohého postrádají. Když bída s nouzí někde byt hledají, klepají nejdříve na jejich dveře. Tu zajisté špatně jest s nebem, jak se mohou zemí spokojiti? Ovšem, odpovídají, to je zcela správné, ale to platí jen, pokud bude trvati nynější světový řád se svými rozličnými stavy a s rozdílem chudých a bohatých. Tento řád však chceme zvrátiti, chceme odstraniti všechny stavy a rozdíly a zavést úplnou rovnost všech lidí. A jak se nám to podaří, potom budeme míti již nebe na zemi, v němž může každý své pudy ukojiti, svým náklonnostem hověti a dle své libosti žíti. Ovšem, dokud toho nedosáhneme, musíme se spokojiti s tím, co máme. Proto se chceme radovati, pokud to jde, a užívati, pokud naše prostředky dovolují; nechceme si odepřít žádnou radost, k níž máme příležitost, a chceme se míti dobře, až zase budeme musiti strádati a pracovati. Aspoň jednou za týden otevírá se nám pozemské nebe přece, byť bychom ostatní dny v pekle musili sténati. Vizte to ono pozemské nebe, jak o něm oni ubozí lidé sní.

Hrozné to nebe! V každém týdnu jediný den divoké rozkoše a pak opět šest dní trýzně a zoufání! Kdo se s tím spokojiti a naději v nebe na onom světě obětovati může, toho třeba z celého srdce litovati. Ale když jednou nastane všeobecná rovnost, bude tu lépe? Marná naděje, která se nikdy nesplní; neboť nynější řád světový jest od Boha, a žádné době a žádné moci se nepodaří zvrátiti jej. Jako nikdy nebude babylonská věž vystavena, tak také nebude nikdy úplná rovnost všech na zemi a právě jako nemožno jest všechny lidi tělesně rovny sobě učiniti, tak, aby měli všichni stejnou výšku, barvu, ústa, nos a oči, právě tak není možno učiniti je sobě rovnými co do majetku, postavení, práce a příjmů.

Rozdíly mezi lidmi jsou Bohem zavedeny, a tento božský řád nemůže nikdo změnit. Může se na čas pomásti, ale odstraniti se nedá. Jaké následky to má, když se proti tomuto řádu žene útokem, ukázaly dosud ještě všechny revoluce, zvláště ve Francii roku 1789 a 1871. Kommunismus nezavedl na světě nebe, nýbrž peklo. Běda těm, kteří od něho nebe na zemi očekávají! Hledají je, dokud žijí; již zde na zemi sedí v pekle a uvržení budou do něho na onom světě.

II. Jiní mají nebe na zemi. Ale lépe na tom než tito ubožáci jsou snad ti, kteří nemusejí toto nebe na zemi teprve hledati, nýbrž kteří je již mají.

Jsou lidé, kteří žijí v nejšťastnějších poměrech. Jsou vážení a těší se denně z nových vyznamenání; mají četné poklady a denně množí se jejich majetek; veškeré pohodlí si mohou dovoliti a všech rozkoší užívat. Koně a kočáry, paláce a služebnictvo, vybrané pokrmy a rozličné zábavy mají po ruce. Se závistivým okem na jejich rozkošný život a jejich bohatství sténá mnohý ubožák: »Ach, ti už mají nebe na zemi.« A oni sami pochvalují si svůj život a hýří ve svém nadbytku, a co oko jejich obrací se po celé zemi, neuznávají za hodno, zraky své aspoň jednou obrátiti k nebi. Kdyby mohli stále zůstati ve svých poměrech, spokojili by se touto zemí a nechtěli by žádné nebe nad zemí. Země jest jejich nebe.

Ale jaké nebe! Nebe plné prázdnoty, plné vášně a plné bída. Prohlédněte si tyto boháče blíže a shledáte, že jejich veškerá blaženost není nic! Srdce jejich jest uprostřed všech rozkoší prázdné a pusté jako poušť Sahara. Brzy připadají jim tyto rozkoše všední a nudné a ani nejrozmanitější změna rozkoší a společností není s to, aby jim opět půvabu zjednala. Srdce lidské právě tak jest zařízení, že nemůže ukojeno býti ani všemi statky pozemskými; žádá si nekonečného, věčného dobra. »Nepokojné jest srdce naše, dokud nespočine v Bohu,« praví sv. Augustin. Tato vnitřní prázdnota to byla, která vložila Šalomounovi v ústa žalující slovo: »Marnost nad marnost a všecko je marnost.« K této prázdnotě přidružuje se potom celý zástup vášní, jimiž jsou trýzněni tito majitelé nebe na zemi. Tu se jejich pýcha cítí uraženou, tam závist hlodá na duši jejich, tu vzplanou hněvem, tam se trýzní výčitkami svědomí; nyní mučí je lakomství a potom opět leží v objetí nečisté smyslnosti. A tak je to den ode dne, měsíc po měsíci. Nemají vnitřního pokoje, chybí jim však také zevnější pokoj. Brzy spánek od nich odletuje, brzy nemají chuti k jídlu, brzy je bolí ten, brzy onen úd, brzy jsou nemocni na celém těle; od nich má lékař a lékárník po celý rok dobrý a výnosný užitek. A přece všechny léky, cesty a lázně nemohou přece zastaviti léta a blížící se smrt.

Ach, rychle jako blesk blíží se hrozná hodina, která je odvolá z jejich nebe na zemi. Musí se rozloučiti se svým bohatstvím, musí jako všichni smrtelníci sestoupiti do úzké rakve a s ní do tmavého hrobu. A kdyby i rakev byla ze zlata a hrob mramorem

obložen — nebe na zemi přestalo a věčné peklo nastalo. Jak jest asi holestné po tolika pozemských rozkoších a neřestech! Několik let rozkoší a věčné muky, to je vše, co jim zůstalo.

III. Jiní nebem na zemi pohrdají. Jak mnohem lépe na tom jsou ti, kteří tímto nebem na zemi pohrdají; i takoví jsou, ač počet jejich není tak veliký. Jsou dvojího druhu.

Jedni jsou chudí od narození, ale jsou se svou chudobou spokojeni. Ani jim nenapadá žádati více než potřebují. Jsou po celý život odkázáni vydělati si chléb svůj v potu tváře; ale chutná jim, i když pozůstává ze zcela jednoduché stravy.

Jdou životem jako cestující, který jde kolem krásných měst a četných památek, ale nikde se nezdržuje, ale spokojen jest, když může časem nabrati nových si a odpočinouti si. Pozoruje sice po cestě krásy, aby se z nich poučil a vědomostí nabyt, ale nenechá se jimi upoutati; neboť jeden cíl má stále před očima, totiž domov, vlast svou. Po věčné vlasti hledí také mnozí a kráčeji kolem pozemských statků a rozkoší a zatouží po nich. Pokládají se zde na zemi za cizince, život za pouť do blažené země, kde teprve jistě žítí budou.

Jiní, početně ještě méně je jich, dostali sice také podíl na pozemských statcích, ale nelíbí na nich. Používají jich jen jako prostředků, aby pečovali o své, aby chudým dobře činili a ke cti a chvále Boží přispívali. Bohatství není jim cílem, nýbrž jen prostředkem a nástrojem k vyššímu cíli.

Kolik lidí viděl již svět, kteří i veliké bohatství rozdali, nejčestnějších svazků, nejskvělejších vyhlídek se vzdali, aby v klášterním zátiší dle evangelických rad se řídili! Co jiní za nebe pokládají, po tom oni nohama šlapou. A to právem; neboť pohrdali jen tím, co pohrdání hodno jest.

Prach jest vše, co zemi náleží. Ať se leskne nebo jest bez lesku, ať jest obdivováno nebo nohama šlapáno, není to nic, má jen cenu, kterou tomu hloupost nebo potřeba lidská přikládá. Nad to jsou všechny věci pomějejší k službě člověka stvořeny. Není-liž rozumno, když proto málo se cení? Šťastné duše, které jim ceny nepřikládáte, po nich netoužíte, jimi se opanovati nenecháte, našly jste pravou moudrost, onu moudrost, kterou vyjádřil apoštol národů slovy: »Všecky věci pokládám za škodu pro vyvýšenou známost Ježíše Krista, Pána svého, pro nějž jsem všecko ztratil a mám jako za lejno, abych Krista získal. (Filip. 3, 8.)

Ano, zde není naše nebe, nemůže a nesmí býti, protože všechny statky tohoto světa nemohou postačiti duši naší a žádný z nich nám nezůstane věrný, když jednou udeří hodina k odchodu na onen svět. A ať nám pozemské nebe ve vši kráse svítí — nemůže je zaměnit ze nebe na věčnosti, byť i sebe černěji a zakaleněji nám hrozilo — nesmíme se dáti odstrašiti. A když bouří a se blýská, když to stojí pot, když krev z čela se řine, když osamotě stojíme, a celý svět se nám posmívá: od nebe Kristova neupustíme, to neprodáme za žádnou cenu. A čím ne-

schůdnější cesta naše, čím horší los náš, tím větší naše odměna, tím jistější náš cíl. Nebe, v němž Kristus trůní, musí býti naše za každou cenu. Amen.

Dle Busla *Jan Nep. Holý*, O. Praem.

Neděle VI. po velikonoci.

Následky nedostatečné znalosti sv. náboženství.

»A to učiní vám, protože nepoznali Otce ani mne.« Jan 16. 3.

Dvojitá věc předpověděl Spasitel v dnešním evangeliu svým učedníkům, něco radostného a něco zarmucujícího.

Příchod Ducha sv. a jeho účinky na učednících — to byla zpráva radostná; jejich pronásledování — to byla zpráva zarmucující. —

Pravda jest pronásledována na světě od nepřátel pravdy. Apoštolé měli světu pravdu hlásati. Jako se vedlo jejich Mistru, původci vši pravdy, tak povede se i jeho žákům, budou osočování, pronásledování, týráni a usmrcování. A Pán Ježíš udává příčinu, proč se tak bude dít: a to pro zaviněnou nevědomost. »A to učiní vám, protože nepoznali Otce ani mne.« Nevědomost tato byla židům, kteří přece tak dlouho byli připravováni na Messiaše a jeho dílo, ku hanbě a největší škodě.

Blízko před smrtí plakal Pán Ježíš nad poblouzením Jerusalema a všeho lidu, předpověděl jeho ponížení a záhuby. Království boží bylo jim vzato a dáno jiným. Nepoznali dobu navštívení Páně, ba svolali v zaslepenosti na sebe krev Syna božího; brozné bylo jejich zahanbení, nesmírná škoda, ztráta statků časných i věčných. Bohužel i mezi křesťany nalézáme často nedostatečnou znalost pravd náboženských ku jejich vlastní hanbě a nesmírné škodě.

P o j e d n á n í.

1. Neznalost sv. náboženství jest pro křesťana nejvš zahanbující, neboť nezná věci, jež se ho zvláště týkají.

Dobré jest, umí-li právník něco z vědy lékařské, lékař zase něco z práv, měšťan něco z hospodářství, rolník něco z různých řemesel atd., a umí-li každý těch vědomostí prakticky použití. Chvalitebné to jest, ale žádati se to od každého nemůže, a nikdo nebude jinému zazlívati, nevyzná-li se ve věcech, jež se jeho oboru a zájmu netýkají.

Může se však žádati a žádá také všeobecně, aby každý ve svém oboru byl obeznámen, jinak bývá neznalost jemu ku hanbě a škodě.

Drazí křesťané, my všichni jsme katolíky; náboženství týká se každého z nás, ať je stavu a povolání jakéhokoli; od každého možno a třeba žádati, aby byl ve věcech náboženských dostatečně poučen.

Je-li kdo postižen, že nezná se v záležitostech svého zaměstnání a stavu, hanbí se za to; viní-li ho kdo z této neznalosti, cítí se na cti zkráceným. Není-li to zahanbujícím, když někdo ve věcech víry jest nevědomým a neznalým? Proto odsuzuje přísně sv. Pavel tuto nemoudrost a praví: »Některí mezi vámi neznají ještě Boha; (jak by měli znáti:) k zahanbení vašemu to pravím.« 1. Kor. 15. 34.

Neznalost sv. náboženství jest nejvyš zahanbující, poněvadž nezná se ve věci, jež jest nejvyš důležitá. Hledáme-li u každého rozhled a pochopení ve věcech jeho stavu a zaměstnání se týkajících, a to i nepatrných, zvláště pak důležitých, musíme toho hledati u každého i ve věcech nejdůležitějších, to jest náboženských.

Důležitým jest obchod pro obchodníka, řemeslo pro řemeslníka, hospodářství pro rolníka; důležitá jest znalost toho, neboť musejí se starati o sebe a svou rodinu živiti, mohou dosáhnouti blahobytu, bohatství a vážnosti. Ale nejdůležitějším bude vždy znalost sv. náboženství, jak máme více a lépe Bohu sloužiti, jak možno nebe nejsnáze dosáhnouti, jak ku bližnímu se chovati, jak sebe posvěcovati, jak se Bohu za vše dobrodiní odměniti. Všecko vědění jiné týká se života pozemského a výhod jeho; vědění náboženské činí nás na zemi Bohu milými a svítí nám na cestu k blaženosti věčně trvající. Největší moudrost záleží v pravém poznání Boha.

»Tento jest pak život věčný,« pravil Pán Ježíš, »aby poznali tebe samého, pravého Boha, a kterého jsi poslal, Ježíše Krista.« Jan 17. 3

Boha znáti, Boha milovati a jemu sloužiti jest naše nejpřednější a nejdůležitější povolání zde na zemi. »Hledejte nejprve království božího a spravedlnosti jeho, a vše ostatní bude vám přidáno.« Tak vybízí nás božský Spasitel. Nejdříve starati se o to, co náleží Bohu, a Bůh pak se postará a požehná našemu přičinění. Dobře praví bl. Tomáš Kempenský: »Jest přirozeno člověku, že chce mnoho věděti; avšak mnoho věděti a při tom Boha se nebáti, k čemu to prospěje? V pravdě lepší jest pokorný venkovan, jenž věrně slouží svému Bohu, než nadutý učenec, který dráhu hvězd vyměřuje, a na sebe a cestu spásy zapomíná.« Násl. Krista Pána I. 2.

Nedostatečná znalost sv. náboženství jest zahanbující pro křesťana, který má přece tolik příležitosti a prostředků, aby se řádně poučil. Zbožná matka od nejtútlejšího věku hledí svému dítěti vstřípiti nejpotebnejší pravdy náboženské. Dříve než s ním mluví o práci a věcech světských, vypravuje o nejdobrotivějším Otci nebeském, co má rád a co musí trestati. Ve škole vědomosti náboženské se doplňují, v kostele opět prohlubují a opakují; tak že křesťan nemůže si nářkati, že nemá příležitosti, aby byl náležitě ve svém náboženství vzdělán. Modlitební kniha, jeho stavu přiměřená, připomíná mu povinnosti zvláštní, dobrá kniha náboženská rozšiřuje jeho vědomosti stále více. Duchovní správce

každému s ochotou největší poslouží, půjčí neb objedná knihu nejvhodnější.

Týká-li se náboženství nejvíce člověka, je-li proň záležitostí nejdůležitější, má-li křesťan tolik prostředků po ruce, a přece nehledí, aby byl dostatečně s nejdůležitějšími pravdami obeznán, pak jest tato neznalost proň nejvyšší zahanbující. Co zbytečného času věnuje mnohdy čtení smyšlených povídek a románů, brožur a spisů i protináboženských, časopisů a novin, jež o víru připravují, a psány jsou od lidí zhýralých a nesvědomitých, jen aby čtenář byl oklamán, o víru připraven! Věci pak nejdůležitější — sv. náboženství věnuje se času nejméně! Ó, jak zahanbující pro křesťana!

2. Nedostatečná znalost sv. náboženství jest nejen ku hanbě, ale i nesmírné škodě křesťana, ježto vleče za sebou smutné následky.

První následek jest lhostejnost a nestálost ve víře.

Bez víry nemožno se Bohu líbiti. Víra jest věcí nejdůležitější, v ní a skrze ni můžeme dosáti nejvyššího štěstí v životě budoucím a spokojenosti právě zde na světě. Víra však učiní nás šťastnými, jestliže ji v srdci bedlivě strážíme a dle ní žijeme. Má-li kdo nějaký poklad a nezná-li jeho ceny, nebude si ho dle zásluhy vážit i opatrovati. Nedostatečně vyučený katolík nezná pravou vznešenost a krásu svého náboženství, souvislost jednotlivých článků, důležitost jejich pro život praktický; nebude si jich dle zásluhy vážit i opatrovati. Přiznává-li se k víře ještě, činí tak spíše ze zvyku, že se ve víře zrodil a v ní byl vychován, a ne z plného přesvědčení. Slyší-li neb čte-li námitky proti víře, upadá v nebezpečí pochybnosti a nevěry; že by se zastal a náboženství své hájil, o tom nemůže býti ani řeči.

Víra jest kořenem bohumilého života; jediné to má cenu před Bohem, co se děje z pohnutek víry samé. Celý strom s větvemi, květy a ovocem může nejjistěji vzíti úrazu porušením kořenů. Proto ďábel hledí podvrátiti víru křesťana, pokouší k pochybnostem ve víře. Má zvláště za našich dob velice mnoho pomahačů horlivých. Proti svatému náboženství slyšíte a čtete denně útoky, potupy a posměch. Katolík bez důkladné znalosti snadno podlehne, bude se i stydět za víru, je-li od nepřátel pro víru tupen a pronásledován. Podobá se dle slov sv. Pavla májím dětem, jež jako vlny mořské sem a tam jsou zmitány. »Abychom nebyli jako malinká pacholata sem a tam se zmitající a netočili se větrem učení skrze nešlechtnost lidskou, skrze chytrost k oklamání bludu.« Efes 4. 14.

Jiný následek nedostatečné znalosti sv. náboženství jest, že křesťan slepě věří a důvěřuje v něco, co žádné víry a důvěry nezaslужuje, že stává se pověřivým. Bývá to velice často, že slaboch ve víře věří nejnesmyslnějším věcem a přikládá jim moci nadpřirozené. Pochybuje ve věcech nadpřirozených, božských a věří často výmyslům lidským i nejpošetilejším; věří vykládání karet, sází na sny do loterie, věří uhranutí, zařikání, čarování i v stra-

šidla. Křestan ve víře dobře vycvičený dobře rozezná, co jest z Boha a co z lidí, co věrohodné a co nesmyslné.

Třetí následek neznalosti sv. náboženství jest, že tato jest matkou mnoho hříchů. Právě že málo zná a málo uvažuje křestan o pravdách nejdůležitějších, přestupuje snadno přikázání boží, zanedbává své povinnosti.

Neplatí tu zásada, že nevědomost hříchu nečiní, poněvadž ta se týká nevědomosti nezaviněné; u křestana však jest ta nevědomost zaviněnou a hříšnou. Pravit Pán Ježíš. »Kdybych nebyl přišel a nemluvil vám, měli byste výmluvy, ale že jsem přišel, marna je výmluva vaše.« Jan 15. Z neznalosti pravd náboženských povstává celá řada nejodpornějších hříchů. Prorok Oseáš jmenuje jen některé, a praví: »Není pravdy boží v zemi; zlořečení a lež, vražda a krádež, cizoložství rozhojnilo se, a krev krve dotkla se.« (Vražda na vraždu se páchá.) 4. 1.

A to jest právě trest spravedlnosti boží, že Bůh zanechá slabé u víře jejich převráceným náklonnostem a vlastní záhubě, jak svědčí sv. Pavel řka: »Když nedbali míti známosti Boha, vydal je Bůh v převrácený smysl, aby činili, co nesluší, jsouce naplněni vši nepravostí, zlostí, smilstvem, lakomostí, nešlechetností, plni závisti, vraždy, sváru, lži atd.« Řím. 1. 28.

Na hřbitově ve Vratislavě leží zasloužilý bojovník a obhájce katolické církve Dr. David Rosenthal. Pocházel ze židovské rodiny a stal se lékařem. Studoval pilně dějiny křestanství; milost boží táhla ho mocně ku křestanskému náboženství, byl ještě na rozpacích, má-li se státi katolíkem či protestantem. Tázal se přitele právníka protestanta, a ten mu řekl: »Chčeš-li být křestanem, tedy se staň katolíkem; raději ke kováři než kovářičkovi.«

R. 1851 přijal křest sv. i se svou manželkou. Od té doby studoval životopisy konvertitů, všech obrátců, kteří z jiné víry stali se katolíky.

Napsal obrovské dílo, životy obrátců a příčiny, proč stali se členy katolické církve. Tisíce dopisů rozeslal a pátral po jednotlivcích, aby světu ukázal, kde jest pravda, kde jest církev Kristova. Sám co nejsvědomitěji konal své povinnosti náboženské, účastnil se i veřejného života, stal se redaktorem katolického listu a obhájcem církve. Před smrtí přijal zbožně sv. svátosti, tak že přítomní byli k slzám dojati. Během nemoci týdně přijímal tělo Páně a považoval sebe za nejšťastnějšího na světě, že je členem katolické církve. Jak zahanben stojí tu mnohý křestan, který nevzdělává se ve svém náboženství a dle něho také řádně nežije.

Náboženství jest věcí nejdůležitější, a proto znalost jeho ze všech věcí je nejpotřebnější. Zaviněná nevědomost slouží ku hanbě a největší škodě. Ujíme všech prostředků a příležitostí, abychom Boha co nejvíce možno poznali, milovali a jemu sloužili. Bůh nepotřebuje té služby naší, ale žádá jí, aby nás za nejlepší službu co nejvíce odměnil a nás šťastnými učinil na věky. K našemu blahu a spáse poslal Syna svého na svět, aby nás o Bohu a pravdách věčných poučil a cestu ukázal, jak možno blaženosti

věčné dosáhnouti. Cvičme se ve sv. víře, poslouchejme rádi slovo boží, čtějme dobré a zbožné knihy, a především modleme se denně za dar osvětlení. Za týden budeme uctívati dárce vši milosti, Ducha sv., prosme za světlo pravé víry: »Hospodin dává moudrost a z úst jeho pochází opatrnost a umění.« Příklad. 2 6 Prosme v sílu, abychom dle poznání pravdy křesťansky žili. Neboť nejen věděti, ale věděti a konati nás spasí. *V. M. Váchal.*

Neděle VI. po velikonoci.

Svědectví dobrovolné a nucené o Kristu.

»I vy svědectví vydávati budete o mně.«
Jan 15, 27.

[Říše Kristova.] V starém římském císařství nebylo od pobřeží Atlantického moře až ku břehům řeky Eufratu ani jediného národu, který by nebyl buď dobrovolně, buď nuceně skláněl čelo své před mocnými pány světa, císaři římskými. Tak všechno svědectví vydávalo o moci a slávě světovládného Říma — svědectví dobrovolné i nucené.

Dnešní sv. evangelium ukazuje nám však tiché počátky jiné mocné světové říše. Tu stojí nový král Ježíš Kristus uprostřed svých věrných, ale nevybíjí jich ku krvavému dobývání světa, nýbrž loučí se s nimi, aby odešel k Otci svému na nebesích. Tu stojí věrní jeho, je jich než 11 a jsou to ponejvíce chudí rybáři, mužové bez bohatství, beze zbraně, bez učenosti, ba i bez zmužlosti. A k těmto volá Ježíš: »Svědectví vydávati budete o mně.« Vy půjdete do celého světa a způsobíte, že všichni národové mne uznají za svého pána a postaví se pod prapor můj a plniti budou vůli mou.

Nejmilejší! To, co zdálo se býti pravdě nepodobno, stalo se již Více než 200. millionů lidí na zemi nosí jméno Ježíše Krista a stojí pod praporem jeho, ano, slovo Kristovo: »Vy svědectví vydávati budete o mně«, přineslo již ovoce a vydává je posud. Slovo to mluvil Pán ovšem nejprve k apoštolům, kteří dobrovolně vydávali svědectví o něm, ale ve smyslu rozšířeném poznáváme v slově tom i rozkaz toho, který jednou větrům i moři poroučel, rozkaz těm, kteří zpěčují se podrobiti se sv. vůli jeho. I oni musí svědectví vydávati o Kristu právě tím, že bojujice proti němu, ničeho nesvedou a konečně jistě podlehnou, vydávají o něm svědectví, a to proti vlastní vůli své, tedy nuceně beze vsí zásluhy vlastní.

Tímto dvojným svědectvím stalo se království boží na zemi velikým, nepřemožitelným, a zůstane jím až na konec světa. O dvojném tomto svědectví, dobrovolném i nuceném, mluvím dále ve jméno Páně.

P o j e d n á n í.

I.

[Svědectví dobrovolné o Kristu vydávali apoštolové.] Svědectví dobrovolné vydávali o Kristu sv. apoštolové a jejich následovníci svým jazykem — svým sv. životem — svým mučednictvím.

a) Svědectví jazykem, ani hlásali víru v Ježíše Krista, Syna božského. Slyšme jen sv. Petra, kterak v Jerusalemě přede vším lidem pozdvihuje hlasu svého a volá: »Ježíše, divotvorce, jehož jste ukřížovali, toho vzkřísil Bůh, jakož byl předpověděl.« »Není žádného jiného jména daného lidem, v němž bychom spasení býti mohli, leč jména Ježíš.« *Ap. ošt. d. 2, 4.*

Slyšme sv. Pavla: »A povýšil sebe sama až ku smrti kříže, proto povýšil ho Bůh a dal mu jméno, kteréž jest nad všeliké jméno, a před jménem tím klaněti se mají kolena nebesťanů, pozemšťanů i pekelníků.« *Řím. 14, 9.*

Podobně vydávali i ostatní apoštolové svědectví o Ježíši Kristu, Synu božském. Tak kázali v Jerusalemě, Syrii, Malé Asii, Řecku, Itálii, Africe, Arabii, Persii a Indii. Všude pozdvihovali hlasů svých před knížaty a národy, učenými i prostými, bohatými i chudými. Oni hlásali, že Ježíš Kristus je Syn boží, hlásali jeho sv. zákon, nepřestali Krista hlásati až do posledního vzdechnutí svého.

A jako jazykem, tak i životem svým sv. svědectví vydávali o Kristu. Od prvního až do posledního všichni jednomyslně volali se sv. Pavlem: »Ne my více žijeme, ale Kristus v nás žije se svou neposkvrněností, pokorou, trpělivostí, láskou.«

A konečně vydávali svědectví o Kristu i svou smrtí. Ó zapali si do srdcí svých slovo Mistra svého: »Kdo kříž svůj nebéře a mne nenásleduje, není mne hoden.« *Mat. 10, 38.* Proto šťastnými se pokládali, že mohli trpěti pohanění a bolesti pro jméno Ježíše. V okovech i žalářích nepřestávali hlásati slávu Mistra svého, jméno jeho velebíce, prolévají konečně v nejkřutších bolestech krev svou a tak umírali, vydávajíc svědectví o Kristu.

[Svědectví prvních křesťanů.] b) A podle příkladu jejich jednali tisícové a opět tisícové následovníků jejich. Každé nadšené slovo z úst apoštolů Páně tisíce nových vyznavačů vzbudilo — každá smrt jejich stala se novou školou, v níž opět tisícové žáků shromáždili se, ejhle, to bylo opět dobrovolné svědectví, které po příkladu apoštolů Páně o Kristu vydávali sv. vyznavači.

A co mám říci o krvi apoštolů? Každá krůpěj stala se semenem nových mučedníků — kdo sečte ty dražocenné krůpěje, kdo sečte zástupy sv. mučedníků? Na hofických hranicích i popravistických, před divokou zvěří i krutými katany pozdvihovali umírající hlasu svého a volali: »Jsme křesťané, patříme Kristu, křesťany chceme zůstatí v životě, smrti a na věky.«

Ejhle, nejmilejší, to bylo dobrovolné svědectví, které o Ježíši Kristu za dávných časů vydávali apoštolové a následovníci jejich.

[Svědectví naše.] c) A takové svědectví i my vydávati máme. K tomu zavazuje nás slovo Ježíše Krista, který ku svým apoštolům a skrze ně volá ku všem věřícím: »I vy svědectví vydávati budete o mně.« K tomu zavazuje nás jméno, které máme, nazývajíce se křesťany, kteréžto jméno jenom tehdáž se ctí nositi budeme, když svými slovy, skutky, fečmi, celým životem svým zůstaneme Ježíši Kristu věrni. K tomu zavazuje nás naše křesťanská přísaha, kterou na křtu sv. ústy kmotrů složili jsme a při sv. biřmování jakož i ve sv. zpovědi a u stolu Páně jsme obnovovali. A ačkoliv víme, že neplní všichni tuto povinnost svou, můžeme se přece radovati, že až podnes svědectví vydává se o Kristu, a to dobrovolně, radostně a obětavě. Nebo co jiného říci mám o těch, kteří mile rádi podnes u vroucí zbožnosti slovo boží poslouchají, co o těch, kteří v chrámech navštěvují Spasitele svého, skrytého pod rouškou nejsvětější svátosti — co říci mám o těch apoštolech, kteří až posud rok jako rok opouštějí domov svůj, aby do cizích zemí nesli světlo sv. evangelia.

A jako slovem, tak i skutkem podnes vydává se svědectví o Kristu, uprostřed světa zlého neschází nám ušlechtilých křesťanských ctností, podnes je dosti mužů, žen a panen, kteří svůj čas, své síly, své zdraví obětují milosrdné lásce. Podnes neschází nám mučedníků i krvavých v dalekých zámořských krajinách, až podnes milerádi vydávají obětaví věrozvěstové svůj život za Krista, nedávno tomu teprve, co v Korei 2000 mučedníků za Krista od pohanů zavražděno bylo, a co pro Ježíše Krista a víru jeho trpěti musí v nejnovějších časech v přemnohých zemích Evropy i Ameriky biskupové a kněží, kterak žaláře opět naplňují se novými a novými apoštoly, kterak jiní ze země vyhnáni jsou, ze škol vypuzeni, o tom dává nám svědectví každý den.

Ano, podnes vydává se dobrovolně a radostně svědectví o Ježíši Kristu, neschází nám mužů statečných, na něž hodí se slovo Páně: »Kdo mne vyzná před lidmi, toho vyznám i já před Otcem svým nebeským.« Mat. 10, 32.

Zde máme tedy svědectví, které dobrovolně vydávalo se a posud vydává se o Kristu slovem, životem a utrpením. Ale i proti vlastní vůli, nuceně vydávali a posud vydávají mnozí svědectví o Kristu.

II.

[Pověst o titánech.] Stará pověst pohanská vypravuje o obrech titánech, že bromadili hory na hory, aby útokem hnáti mohli proti nebi. A tu prý Jupiter rouhače ty svými blesky k zemi porazil a pod horami pohřbil. Sténajíce pod ohromnou tíží horských skal, uznali prý, jak báj vypravuje, titáni moc hromovládce Jupitera, a to proti vůli, nuceně.

Ejhle, nejmilejší, pohanská tato báje v podobenství nám ukazuje, jakých konců docházejí všichni ti, kteří zpěčují se dobrovolně vydávati svědectví o Kristu; konečně musí je dáti pro i vůli, nuceně, a to tím, že boj jejich proti Kristu Pánu je marný a že v něm jistě podléhají. Tomu učí dějiny.

[Nucené svědectví židů o Kristu.] a) Za onoho času potupila Judea Syna božského a přijala apoštoly jeho s nenávisť a zuřivým vztekem. »Krev jeho přijď na nás a na naše syny,« tak voláno v hrozném roubačství. A tato krev přišla skutečně na zaslepence ony, přišla na jejich svatyni, jejich město, jejich národ, že nezůstalo kamene na kameni z celého mohutného a hrdého města a velebného chrámu — aj, či to není zřejmé svědectví, které národ židovský, ač nechtě, nerad, nuceně dáti musil o Ježíši Kristu, o pravdě jeho slov, o božství jeho?

[Svědectví pohanů.] b) Než pohledme na jiného odpůrce Ježíše Krista. Je to týž hrdý Řím, který druhdy všechny národy celé země pod žezlo své podmanil sobě. Tento římský pohanství prorok během 300 let, v nichž křesťany pronásledoval, více krve lidské, než třeba bylo, aby nový svět podmaněn a dobyt byl. Tento pohanství Řím během 300 let svou učeností, chytrostí, tupením a násilím bojoval proti Kristu a církvi jeho, a ejhle — jaký byl konec toho. Aj, já nevidím z celého toho světovládneho města brzo ničeho více než zříceniny, a na těchto zříceninách vidím pokolení jiné, které rozházené kameny pohanství chrámů sbírá a staví z nich nové chrámy vítězi nebeskému, Ježíši Kristu. A na místě trůnu hrdého císaře římského vidím klidnou apoštolskou stolicí otce křesťanstva; a odkud někdy smrt a záhuba na národy celé země vycházela, odtud světlo evangelia — spása — přichází, spasení a mravy ušlechtilé až ku nejvzdálenějším národům; a tam, odkud křesťané s hrůzou a zděšením utíkali, tam spěchají poutníci, aby zulbali místa posvátná, kde druhdy apoštolové krev svou byli procedili

Ano, nejmilejší, ty rozvaliny starého pohanství římského, nad nimiž zdvihají se křesťanské mohutné chrámy, ony pohanství modly, které nynější věk vykopává z rozvalin a před nimiž nyní žádné koleno neohýbá se už více, ony rozbité popelnice, v nichž ještě zbytky prachu se nalézají z těl pohanství světoborců — ó to všecko zřetelné svědectví vydává o vítězství víry křesťanské — mimoděk svědčí o Kristu.

[Svědectví bludařů.] c) Avšak na boji tomto nebylo dosti. Jaká to řada falešných proroků vyskytla se během 18 set let, kteří vši silou se namáhali, by aspoň jeden kámen vytrhli z apoštolské budovy pravdy křesťanské! Zajisté, kdyby každému z nich se bylo podařilo aspoň jeden kamének z budovy církve sv. vyrvat, ani stopy by nebylo více po tom podivuhodném díle, které vystavěl Syn boží na skále Petrově. Neboť až posud stojí budova ta — církev katolická — neporušená, nepřemožená, a čítá věrných synů svých na milliony a opět milliony.

Kde jsou ti pyšní mužové, kteří již za starodávna zbořiti chtěli pravdu boží — kde jsou ti, kteří zdvihali hlavy své jako cedry na Libanonu — zanikli, zhynuli — jenom pusté hroby jejich hlásají podnes nepřemožitelnost království Kristova na zemi — svědectví vydávají o Kristu.

[Svědectví nevěrců.] d) Než, ještě není ukončen boj proti Kristu Pánu, ba on silněji než za starých dob zdvihá se proti němu nyní. Je to nyní pýcha rozumu, která staví se na vrchol vši moudrosti a s potupným politováním hledí odsud na ty zástupy, kteří ještě věrně Ježíše Krista se drží. Tato zaslepená pýcha káže nyní své nové evangelium — je to evangelium nevěry, je to úplná protiva Ježíše Krista a učení jeho, neboť když křesťan volá: »Věřím, doufám, miluji« — volá to nové evangelium: »Nevěřím, nedoufám, nemiluji«! To nové evangelium nevěry v Boha uslyšíte nyní ve spolcích, jmenovitě ale uvidíte je vytištěno na papíře, rozšiřovaném v rodinách, obcích.

Od té doby, co umírajícímu Ježíšovi posmíval se na kříži lotr, který ukřížován byl na levici, nescházelo Ježíši Kristu nikdy rouhačů a posměváčků, a ejhle, co vyvedli všichni dohromady, či mohli zameziti rozkvět království Kristova na zemi? Několik lehkomyšlníků a zaslepenců chytili ovšem do sítí svých, dosti lehkomyšlníků a lidí krátkého rozumu a širokého svědomí lapne ovšem až posud leckterý ten křikloun-neznaboh, který ve víře učinil bankrot, tak že chodí za ním a poslouchají slova jeho rouhavá a s chutí polykají spisy jeho, v nichž nevěra a nerozum o palmu zápasí a myslí, Bůh ví, co obrovského a světoborného vyvedli a že celý svět bude o nich mluvit a jim se obdivovat, když na př. vstoupí za řádné členy do některého spolku, jehožto stanovy předpisují údům úplnou nevěru a pohrdání vším náboženstvím. A zatím je to pošetilý klam; kdo zná dějiny církve, ví, že jako pod sluncem nic nového není, tak i za všech časů bylo dosti lidí, kteří čelem chtěli proraziti skálu církve Kristovy, a že si sami rozbili hlavy své.

Ježíš Kristus, který předpověděl zkázu města Jerusalema, neklamal nikdy a tak vždycky plnila se na nepřátelích jeho slova, že ani brány pekeln nepřemohou to království, které založil si na zemi, a tak sami nepřátelé jeho právě tím, že všecka jejich nenávist a jejich boj proti pravdě Kristově marny jsou, samoděk, proti vlastní vůli své svědectví vydávají o Kristu jako císař Julián, odpadlík, který jednou posměšně ptal se jednoho křesťana, co dělá nazaretský tesař, to jest Ježíš Kristus, a obdržel trapnou odpověď, že dělá rakev pro Juliána, což se i osvědčilo pravdou býti, neboť Julián brzo na to po životě, plném nenávisti proti Kristu, zvolal, umíraje na bojišti: »Ty jsi zvítězil, Galilejský!«

[Svědectví v den soudný.] e) Platí-li však slova Ježíše Krista, která pravil k apoštolům: »I vy svědectví vydávati budete o mně«, o jeho přátelích a nepřátelích již zde na světě, přestane zajisté všeliký odpor proti němu někdy na věčnosti. Tu sedí Kristus na pravici Otce svého a naplňuje slovo své: »Kdo mne vyzná před lidmi, toho vyznám i já před Otcem svým nebeským.« Tam v den soudu všeobecného naplní se slovo apoštola Páně, že ve jménu Ježíše ohýbati se má všeliké koleno nebešťanů, pozemčanů i pekelníků. Tam všichni, kteří žijí a žili na zemi, sklesnou před slávou Syna božího — jedni plesajíce a druhí zoufajíce si. A to bude

poslední svědectví, které vydávati se bude o Kristu, od jedněch dobrovolně, rádo, od jiných nuceně, proti vůli jejich.

[Vydávajme svědectví dobrovolné o Kristu.] f) O zajisté, nejmilejší, nemůžeme na rozpacích býti, ku kterým chceme připočteni býti. Svědectví o Kristu vydávati musíme — nuže, vydávajme je tedy dobrovolně, rádi a ochotně, a to jazykem vyznávající neohrožené vírou v Ježíše Krista, Syna božského — životem bohobojným i smrtí blahoslavenou. Pak zajisté budeme počteni jednou k zástupu oněch blahoslavenců, kteří neustále vydávají svědectví v Ježíše Krista, kláníce se jemu a velebíce ho na věky. Amen. † *František Ekert.*

Hod boží svatodušní.

Den založení katolické církve.

Obsah: Úvod: Kdo jest Duch sv., co působí. Duch sv. sestoupil na apoštoly a založil církev. Církev jest skutečně dílo Ducha sv., nikoli dílo lidské, nýbrž dílo boží. Pohlédni:

I. na nástroje — jak neschopni sami sebou, založiti také dílo — muži bez vážnosti, bez vědomosti, bez peněz;

II. na překážky. Dílu tomu stály v cestě překážky:

1. zájmy srdce — vášně;

2. zájmy stavovské pohanských kněží;

3. zájmy státní, které s pohanským kultem spojeny byly;

III. na výsledky: jak podivuhodné jsou — dokazují, že církev jest dílo boží. Buď i tu apoštolem svých bližních!

»Vypustíš ducha svého, a stvoření budou: a obnovíš tvář země.«

Žalm 103. 30.

Shromáždili jsme se dnes v tomto chrámu Páně, abychom oslavili Ducha sv. Jako o vánocích s díky uvažujeme zvláště o lásce Boha Otce, který nám daroval svého jednorozeného Syna, jako o velikonocích uvažujeme o lásce Boha Syna, který pro nás život dal, tak uvažujeme o letnicích o lásce Boha Ducha svatého, třetí osoby nejsvětější Trojice. Duch svatý jest pravý Bůh od věčnosti jako Bůh Otec a Bůh Syn. Ačkoli co do podstaty a přirozenosti jest Bůh jako Otec a Syn, přece jest od Otce a Syna rozdílná osoba tak, že Otec, Syn a Duch sv. jest jeden toliko Bůh, ale tři rozdílné osoby. Nikdy zde na světě nebudeme moci toto tajemství pochopiti, i kdybychom po celý život o něm přemýšleli, třeba je pokorně vírou přijmouti, a se vši uctivostí se mu klaněti. Abychom poněkud tomuto tajemství porozuměli, používaj bohoslovci tohoto připodobnění:

Pozoruješ se v zrcadle, vidíš tam svůj obraz. Tak vidí sebe sama Bůh Otec ve své podstatě a přirozenosti od věčnosti jako v zrcadle.

Tento obraz jest právě tak věčný, právě tak dokonalý jako Bůh Otec, tedy také téže podstaty a přirozenosti, jest to odlesk

Otce, a protože nekonečně dokonalý, také jest osobou. Protože Otec v tomto obraze vidí Syna podstatou sobě rovného, miluje ho, a Syn opět miluje Otce. Tato láska, která od Otce a Syna současně vychází, jest nekonečně dokonalá, tedy také téže podstaty a přirozenosti jako Otec a Syn, a protože je nekonečně dokonalá, jest také osoba — Ducha sv. Jak těžko jest pochopiti toto tajemství, tak snadno jest učiniti si pojem o jejich činnosti na venek. Ačkoli při činnosti na venek všechny tři božské osoby zúčastněny jsou, jest přece stvoření především dílem Boha Otce, vykoupení dílem Boha Syna, posvěcení dílem Ducha sv. Dnes oslavujeme Ducha sv., protože dnešního dne slíbený Utěšitel, Duch sv., v podobě ohnivých jazyků na apoštoly sestoupil a je proměnil, a skrze ně tvář země obnovil. Je-li posvěcení dílem Ducha sv., jeví se dvojm způsobem: v založení, rozšíření a udržení království božího, církve katolické, na zemi, a v založení, udržování a rozšíření království božího v jednotlivých lidských duších. Dnes chceme se zabývati prvním dílem, založením království božího, církve katolické, na zemi, a zítra se chceme zabývati působením Ducha sv. v jednotlivých duších lidských. Činnost Ducha sv. při založení církve jeví se tím, že apoštoly obdařil svou silou, svými milostmi, a je podnikl, veřejně vystoupiti, a dle příkazu božského Spasitele jeho jméno nésti do celého světa, jeho učení hlásati, lidem přinésti blaho v Kristu. Jest dnes den založení katolické církve, k níž všichni přináležíme, která od té doby po 19 set let se podivuhodně rozšiřovala a udržela. Kristus shromažďoval kameny k stavbě této církve, základním kamenem učinil sv. Petra, udělil apoštolům veliké pravomoci, nyní má ji Duch sv. uvésti v život. Stalo se to dnešního dne mnohými divy a zázraky. Toto dílo, které dnešního dne apoštolové započali, není dílo lidské, jest to dílo Ducha sv., jest to dílo boží. To poznáme, když pohlédneme:

- I. na nástroje, kterými toto dílo provedeno bylo,
- II. na překážky, které se tomuto dílu v cestu stavěly,
- III. na výsledky, kterých toto dílo docílilo.

Tato úvaha naplní nás vřelým díkem k Bohu, který nás do této církve uvedl, kterou divy a zázraky v život uvedl, a která se tak jasně dílem božím ukázala.

Pojednání.

I.

Kristus Pán měl v úmyslu založiti na zemi říši, která se měla rozšířiti po celé zemi, a která měla věčně trvati. Každý člověk volí si k dosažení svého cíle vhodné nástroje. Pohlédněte na apoštoly a rcete, zdaž byli vhodnými nástroji k dosažení tak dalekosáhlého cíle! Bylo to dvanáct jednoduchých mužů, kteří neměli žádných předností, které člověku na zemi ke vlivu pomáhají. Byli to chudí rybáři, jeden celník mezi nimi, muži neznámí ve velikém světě, bez vědomostí, muži, které velcí a mocní tohoto světa sotva pohledu za hodny uznávali, mezi nimi bylo nejvíce Galilejských, kterými i židé pohrdali. Penězi lze si získati

přivržence, ale těch postrádali apoštolové, kteří se živili prací rukou svých, a později almužnami věřících. Skvělé dary ducha a veliké vědomosti také lidi lákají. Ale i ty chyběly apoštolům. Kde by byli také vědomostí nabyli, když se zabývali rybolovem na jezere genesaretském a nenavštěvovali vysokých škol ve velikých městech. Vystoupili apoštolové vůči vzdělanému světu s úlohou založiti říši, která se měla dále rozšířiti než tehdejší říše římská, a která měla přečkati nejmocnější říše země. Jak to mohlo býti možné? Vždyť tito muži, tito nástrojové, nebyli v žádném vztahu k dílu započatému. Zdaž ten, kdo jejich slabost a nedostatečnost dobře znal, a přece je k tomuto dílu vyvolil, zdaž to není Bůh, jehož všemohoucnost činí nemožné možným, a slabost činí nepřemožitelnou? Tak chtěl Bůh celému světu ukázati, že jest to jeho moudrost, která použila těchto neučených rybářů, aby zahanbila moudrost tohoto světa, a že to byla jeho moc, která si vyvolila tyto slabé muže, aby zahanbila moc tohoto světa. Není-liž tedy dílo, které tito mužové zbudovali, dílo Boží? Sami ze sebe nebyli ani schopni vymysliti si tak dalekosáhlý cíl, ani nebyli tak zmužilí a rozhodní tento plán provésti.

II.

Již pohled na nástroje, kterými církev sv. zbudována byla, jasně nám dokázal, že jest církev dílo boží. V tom budeme ještě více upevněni, když pohlédneme na překážky, které se tomuto dílu v cestu stavěly. Byly to hlavně tři zájmy, které tomuto dílu nepřály: byly to zájmy srdce, zájmy stavovské a státní.

1. Zájmy srdce. Apoštolové hlásají učení, které všem vášním vypovídá rozhodný boj. Na pyšném vyžadují pokoru, žádají dětskou víru vůči tajemstvím, která převyšují všechen lidský rozum. Hlásají Boha ve třech osobách, Boha, který pro nás stal se člověkem a za nás na kříži umřel, žádají na knížeti, boháči, mudrci, aby považoval nejbídnějšího otroka za svého bratra, žádají na uraženém, aby od srdce odpustil tomu, jenž mu ublížil. Zdaž proti takovým požadavkům nevzpouzí se hrdost a pýcha lidská? A tak důrazně to vyžadují, že hrozí věčným zahynutím těm, kteří neposlechnou.

Žádají na člověku, po statech pozemských bažícím, aby nedopouštěl se křivdy, aby raději křivdu snášel, než by jinému křivdil, aby každému nechal, co jeho jest, a nepoctivě nabytý statek ochotně vrátil. Žádají cudnost, zapírání sebe, zapovídají nejen nečisté skutky, nýbrž i slova a pohledy, ano i myšlenky, ano, vyžadují boj proti vášním všelikého druhu. A tento boj má trvati ne den, nýbrž po celý život. A s těmito požadavky vystupují apoštolové v době, kdy lidstvo vězelo v mravní hnilobě, jako sotva kdy jindy, kdy nefesti měly své bůžky, kdy při největších prostopášnostech mohli se lidé odvolávati na některého pohanického boha.

S tímto učením vystupovali apoštolové před vysoké a nízké, žádali podrobení ve jménu božím, žádali, aby věrně přivrženci

tohoto učení tyto požadavky plnili, i když z toho bylo jim očekávati nenávisť, pronásledování, ano i muky smrtelné. Takové požadavky kladlo náboženství, které chudí galilejští rybáři hlásali. Zdaž se nemusily tu všechny náklonnosti zkaženého srdce bouřiti?

2. Ale vystoupily také jako nepřátelé i zájmy stavovské. Rozličná božstva měla své kněze, kteří z modloslužby měli pro sebe a pro rodinu příjmy. Tito viděli se novým učením ve svém postavení a ve svých příjmech ohroženými. Zdaž nemusili jako jeden muž všichni proti novému učení vystoupiti? Co bude z nás a z našich rodin, když oběti přestanou, když chrámy se zavrou, a když jen křesťanskému Bohu budou se lidé klaněti? Zjistě shledáme proto pochopitelným, když vidíme, jak pohanští kněží proti hlasatelům nového náboženství s veškerou horlivostí vystupují, a je krvavou nenávisť pronásledují. Vždyť jejich existence závisela na modloslužbě. Jak těžko se otvírají oči pravdě, jak těžko jest poznanou pravdu přijmouti, vidíme i za dnešní doby na mužích, zvláště na protestantských pastorech, kteří velkodušně tuto obět přinesli, a do lůna katolické církve se vrátili. Několik takových případů se událo v poslední době.

3. Třetí překážku našli apoštolové v zájmech státních. Říše římská, která nabyla světového panství, byla s pohanstvím co nejužší spojena. Římští velmoži nemohli si ani mysliti trvání této říše bez pohanství. Proto pokládali hlásání křesťanského učení, ačkoli slavnostně ve jménu božím žádá dávatí císaři, co jest císařovo, za útok na samý stát, pokládali hlasatele evangelia a křesťany vůbec za nepřátele státu, za zločince proti veřejnému pořádku, proti nimž všemi prostředky císařové a jich úředníci vystupovali.

Umřelíť všichni apoštolové až na jednoho smrti mučednickou, ale i tento jediný, sv. Jan, vytrpěl muka a pronásledování. Když přese všechny překážky, které se založení církve v cestu stavěly, přece církev mohla zapustiti pevné kořeny a udržeti se, zdaž to nedokazuje, že jest to dílem božím, že Bůh podivuhodným způsobem apoštolům pomáhal? A v tom budeme ještě více utvrzeni, když pohlédneme na úspěchy, kterých se apoštolové dodělali.

III.

Při slabých nástrojích, jak na apoštolech vidíme, při ohromných překážkách, které se se všech stran pozdvihly, při pronásledování a násilím, které apoštolové a věřící zakoušeli, mohli se strachovati, že křesťanství takofka v kolébce bude zničeno.

A přece, jak podivuhodné výsledky! Již dvacet let po prvních letnicích čítala církev své věřící v Syrii, v jejímž hlavním městě Antiochii věřící po prvé křesťany nazváni byli, v Egyptě, Persii, Malé Asii, Řecku a Římě. A z těchto zemí rozšiřovalo se křesťanství vždy dále. A když poslední apoštol umíral, mělo křesťanství své přívržence po vši tehdy známé zemi. Tisíce a tisíce opustili své bůžky a podrobili se učení Kristově.

Učenci, vážení lidé, dvorní úředníci věřili, co apoštolové hlásali, a zachovávali, co přikazovali. Zrno hofčičné, položené do země, vzrostlo v mohutný strom, který své větve rozšiřoval po zemi. Když, milý křesťane, uvážíš tyto podivuhodné výsledky apoštolů, chudých, neucených lidí, když uvážíš, jaké překážky bylo jim přemoci, nedokazuje ti to jasně a zřejmě, že říše, kterou ve světě zbudovali, není dílo lidské, nýbrž dílo boží, že splňuje se slovo sv. Jana: »To jest vítězství, které svět přemáhá, víra naše?« I. Jan 5. 4. Zdaž se nemáme radovati, že přináležíme k církvi, která dnes počátek svůj vzala, která slaví dnes slavnost svého založení? Táž víra, kterou apoštolové hlásali, jest i naše víra, svátosti, které oni udělovali, máme až dosud, vedení, které apoštolové nad věřícími měli, máme i my v jejich nástupcích biskupech a kněžích, kteří od nich úřad a moc obdrželi. Tato radost ze štěstí, že přináležíme k církvi, kterou apoštolové založili, má se jeviti v srdečném díku Bohu. Ale tento dík nemá pozůstávati jen ve zbožných citech a slovech, nýbrž má se ukázati i skutkem. Jak se to může a má státi? Tím, že budeš i ty apoštolem. Jak? Já apoštolem? Já, jednoduchý muž? Já, ubohá žena? Já, služka? Já, dítě v domě? A přece můžete býti všichni apoštoly, ať jste ve svém postavení sebe nepatrnější. Otec, křesťanský muž, má býti apoštolem ve své rodině, ve svém okolí. Matka má býti apoštolem u svých dětí. Dělníci, služby, děti, sourozenci, mohou býti apoštoly. Zdaž Pán nevyvolil chudé rybáře za apoštoly, zdaž nevyvolil slabé, aby mocné zahanbil? Zdaž nebyla svatá Monika apoštolem syna svého Augustina? Sv. Klotilda apoštolem Francie, když chtě svého a národ francouzský pro Krista získala? Nebyla-liž to sv. Irena, chudá otrokyně, která celý národ iberský pro křesťanství získala? Než, tážeš se, jak mohu býti apoštolem? Dobrým slovem, zvláště když k němu připojíš dobrodiní. Ale vždy dobrým příkladem a modlitbou. To jsou nejúčinnější apoštolské činnosti, a každý je může v každém čase provésti. V životě umělce Achtermanna čteme tento krásný příběh: Jako syn chudých rodičů, zápasil mnoho s velikou bídou, ale zůstal vždy věrným katolíkem, jsa pln důvěry v Boha. Jednou večer potkal v Berlíně mladíka ze své domoviny. Prokazoval mu služby, ale s bolestí pozoroval, že se dal svěsti, a stýkal se s nehoršími lidmi. Marně se namáhal Achtermann přivésti ho na dobrou cestu. Když z prostopásného života na lůžko ulehl, navštěvoval ho Achtermann často, a prokazoval mu přátelské služby. Jednou to dojalo ubožáka tak, že pravil: »Všichni přátelé mne opustili, jsi přece nejlepší přítel, myslíš se mnou dobře. Musím ti tvá dobrodiní a tvé oběti oplatiti, jestliže ještě mohu. Žádej ode mne co chceš; co ještě v mých silách, učiním vše rád z vděčnosti.« — »Držím tě za slovo,« řekl Achtermann, »učiň svoji poslední křesťanskou povinnost, k tomu máš ještě síly.« — »Jdi mi se zpovědi, s Bohem již jsem hotov,« pravil nevrle nemocný. — »Co jsi mi slíbil? Chceš ještě na smrtelné posteli lháti? Ihned zavolám kněze,« pravil Achtermann vážně, a přivedl kněze. Kněz získal srdce nešťastníka,

který se s Bohem smířil a upřímně se obrátil. Nebyl Achtermann pravým apoštolem zbloudilého kamaráda?

Uč se z tohoto příkladu i ty z vděčnosti vůči Bohu pravou vírou býti apoštolem ve svém okolí, a Duch sv. i tobě požehná, a pomůže ti k apoštolské odplatě na věčnosti. Amen.

Dle Hamerle *Jan Nep. Josef Holý* O. Praem.

Hod boží svatodušní.

Duch sv. církev učí a řídí.

»A já prositi budu Otce, a jiného Uč-
šitele dá vám, aby s vámi zůstával na
věky, Ducha pravdy.«

Jan 14, 16—17.

Již v Starém Zákoně konána slavnost letnic, a to po uplynutí sedmi týdnů po velikonočních, tedy padesátý den. Proto slula také slavnost týdnů. Účel slavnosti té byl dvojit: konala se na poděkování za úrodu polní — neboť se slavila v čas, kdy se končily žně. Konala se též na památku zákonadání na hoře Sinaj; zákon ten dostali židé padesátého dne po svém východu z Egypta.

Tyto letnice starozákonní byly jenom předobrazem našich letnic. I letnice novozákonní konáme padesátého dne po velikonočních a konáme je také na dvojit památku: předně na památku té žni národů, která se stala v den seslání Ducha sv.; slyšeli jste ve sv. epistoletě, že zástupci všech národů byli toho dne v Jerusalemě shromážděni a vypravuje Písmo sv., že se dalo pokřtiti a tak do církve přijmouti ten den okolo 3000 lidí. Konáme však slavnost letnic také na památku toho, že o prvních letnicích křesťanských byl nám dán skrze Ducha sv. zákon milosti a lásky, zákon ne do dvou kamenných desek vyrytý, ale do srdcí věřících vepsaný.

Z těchto dvou příčin může se dnešní den nazvati vším právem narozeninami církve.

Jak zázračně, nejmilejší, působil o prvních letnicích křesťanských Duch sv. na apoštoly! Posvětil je, t. j. duše jejich ode vší poskvrny očistil. Osvítil je, způsobil, že učení Ježíše Krista jasně poznali a správně mu rozuměli. Posilnil je, učinil je statečnými, aby bez bázně a strachu evangelium hlásali. Dal jim dar rozličnými jazyky mluvit, aby všem národům světlo učení Kristova rozžehnouti mohli. Dal jim dar zázraky činiti, aby božské poslání své jimi dosvědčiti mohli. Dal jim dar evangelium neomylně hlásati, t. j. svým vnukáním a osvícením působil, aby při hlásání učení Kristova se nemýlili a nic bludného nehlásali.

Než, nejmilejší, Duch sv. nepůsobil pouze o prvních letnicích křesťanských, nikoliv, Duch sv. stále v církvi působí. My víme, že skrze církev své milosti ve sv. svátostech udílí a že nám sedm

darů svých zaručuje; proto uvažme dnes o tom, kterak Duch sv. církev

1. učí a
2. řídí.

P o j e d n á n í.

I.

Co je duše tělu, to je Duch sv. církvi. Duše lidská řídí tělo, vládne jím; ačkoli jí nevidíme, přece znamenáme její činnost. Podobně i Ducha sv. nemůžeme spatřit, ale jeho působení v církvi poznáváme.

Božský Spasitel dobře věděl, že církev bez Ducha sv. by byla mrtvým tělem. Znal ty nesnáze a ta nebezpečí, kterým církev vstříc šla. Věděl, že nezbytně je třeba, aby církev učení jeho stále čisto a neporušeno zachovávala, hlásala a vykládala. Ó, jak je člověk změnám podrobený! Jak se mění dílo lidské, jak mění člověk své názory, své zásady! Jinak smýšlí o téže věci za mladého věku, jinak v letech pokročilých. Tak by i učení Kristovo podrobeno bylo změnám, kdyby nebylo Ducha sv.

Proto slíbil Kristus Pán apoštolům a jejich nástupcům Ducha sv., pravě: »A já prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy.« Jan 14, 16—17. »Utěšitel pak Duch sv., kteréhož pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem a připomene vám všecko, cožkoli jsem mluvil vám.« Jan 14, 26. Jak důležitá jsou tato slova pro církev! Z nich poznáváme, že Spasitel slíbil — a poslal — církvi Ducha pravdy! Duch pravdy, ne bludu, ne klamu, ne lži, ale Duch pravdy má panovati v církvi; církev nemá se uchýliti od pravdy věčné, vtěleným Slovem božím hlásané. Duch pravdy má panovati v církvi na věky, i v dobách nejtěžších, nikdy, nikdy nemá z církve vymizeti, církev opustiti Duch pravdy učí apoštoly a jejich nástupce, co mají mluvíti; vkládá jim v ústa, co mají jménem božím, jako vyslanci Kristovi hlásati. Vyslanec nesmí mluvíti, co by sám chtěl, ale jen to, co mu král v ústa vložil. Vyslanci boží, apoštolové a jich nástupcové, mají zaslíbení, že nebudou opuštěni: »Dánoť vám bude . . ., co byste mluvíli; neboť nejste to vy, jenž mluvíte, ale Duch Otce vašeho, jenž mluví ve vás.« A ten Duch sv. nebude nic nového učiti, ale svým vnitřním vnukáním a osvětlením způsobí, že apoštolové a jejich nástupci učení Ježíše Krista správně pochopí, je správně hlásati a vykládati budou. Pamatujme si: Nikoli člověk, ale Bůh, který se nemýlí, na věky má zůstávati s církví, na věky má ji chrániti od bludu. Jako o prvních letnicích křesťanských mluvíli apoštolové tak, »jakž Duch sv. dával jim promlouvati«, Skutk. 2, 4, podobně po všechny věky působí Duch sv. na představené církve, tak že bludu učiti nemohou.

Jako vítr rozhání mraky, tak rozptyluje Duch sv. všechny bludy; a jako péro píše to, co člověk chce, podobně přispívá

Ducha sv. hlásá církev učení ne své, ale učení boží. Ústy církve mluví Duch sv.

A celé dějiny církevní učí, že skutečně tak se děje. Co se vyskytlo během času bludařů, kteří se snažili čisté a božské učení Ježíše Krista porušiti, buď z něho ubrati něco, co k jeho podstatě náleží, anebo přidati něco, čemu božský Mistr neučil. Od dob apoštolských vyskytovali se bludaři, a církev sváděla hned od svého počátku vítězné boje nejen se svými pronásledovateli, ale též s bludaři. Ještě neuplynulo od nanebevstoupení Páně ani dvacet let, a již slaven byl první církevní sněm v Jerusalemě, na němž rozhodnuty tehdejší náboženské spory. Někteří v církvi chtěli, aby pohané, zamýšlející státi se křesťany, napřed se podrobili židovské obřizce; ale Duchem sv. vedeni, rozhodli apoštolové, že nemají k tomu býti donucováni.

Co jiných bludů během staletí se nakupilo: proti božství Ježíše Krista, proti Duchu sv., proti Rodičce boží, proti přítomnosti Ježíše Krista v nejsv. Svátosti oltářní, proti prvenství papeže, proti úctě svatých obrazův a ostatkův — a vždy církev stála proti těmto bludům neomylna, vedena Duchem pravdy, který na věky s ní zůstává a ji poučuje, který nemůže připustiti, aby učila něčemu bludnému, nepravému.

Než Duch sv. církev neučí pouze, ale též řídí, a o tom v díle

II.

Duch sv. církev řídí, vede a spravuje ji, aby trvala až do skonání světa, tak že brány pekelné přemoci jí nemohou. Podporuje svou milostí představené církve, papeže a biskupy, v jejich obtížném úřadě. V dobách těžkých a nebezpečných vzbuzuje svaté a různé obhájce církevní pravdy i církevních práv. Ó jak smutné doby nadcházely mnohdy církvi!

Leckdy zdálo se, že zahyne. Tak Arius, kněz alexandrinský, začal učiti, že Kristus není rovné podstaty s Otcem nebeským. Jeho učení se rychle rozšířilo, celí národové je přijali; Gothové, Burgundové, Vandalové a Longobardové stali se arianskými. Celá církev roztržena na dva tábory; Ariané s ukrutností a zuřivostí pohanskou pronásledovali katolíky. Tak ubohá byla církev, že sv. Jeronym praví: »Celý svět úpěl a divil se, že jest arianským.« A tu vzbudil Duch sv. velikého obránce církvi, vítězného bojovníka proti arianismu, sv. Athanasia, patriarchu alexandrinského, který vynikal nadšením apoštolským, hrdinnou stálostí mučedníka, bystrostí ducha a úchvatnou výmluvností; jemu hlavně se podařilo, že arianismus zavržen a že během času úplně vymizel.

Jaké byly poměry církevní ve století XI.? Statky světské, jichž církev nabyla, staly se příčinou tuhého sporu mezi církvi a státem. Biskupové octli se v úplné závislosti na moci světské. Panovníci propůjčovali duchovní úřady svým dvořanům a polním vůdcům, kteří ani povolání ani schopností ke stavu duchovnímu neměli. I na stolci papežském seděli mužové důstojenství toho

nehodní; úpadek náboženství a mravů byl tak veliký, že se zdálo, že církev sama sebe pohřbí. A zase vzbudil Duch sv. muže, který vynikal čistotou mravů a začal bezohledný boj proti zlořádům v církvi. Byl to mnich Hildebrand, pozdější papež Řehoř VII., a třeba by se byl sám nedočkal konečného vítězství svých opravných snah, přece dílo, které započal, bylo korunováno úspěchem a zdarem: v církvi obnova provedena.

Ve století XV. dva i tři papežové současně chtěli spravovati církev; jaké to bylo podívání pro peklo, které plesalo: již nadešel čas, že brány pekelné církev přemohou — a přece marně. Vyskytli se v církvi zbožní, Duchem sv. osvícení mužové, kteří usilovali o odstranění toho pohoršení a také úmysly své provedli.

A když na začátku stol. XVI. povstal mnich Luther proti církvi, jí rány smrtelné zasazoval, když mnoho kněží a mnichů, ba i biskupův a světských knížat ho následovalo, když zdálo se, že nadešel církvi konec: aj tu Duch sv. vyvolil si muže, který měl býti oporou a sloupem církve; byl to šlechtic Ignác z Loyoly, roku 1521 kulí dělovou při obléhání města Pampeluny raněný. Na lůžku uzrál v něm úmysl jenom Bohu sloužiti a ku prospěchu církve duchovní řád založiti. R. 1540 dosáhl řád potvrzení papežského, a Ignác z Loyoly mohl při své smrti r. 1556 patřiti na to, že na 1000 řeholníků v 12 provinciích a 101 duchovním domě shromáždil. Řád, jím založený, prokázal církvi neocenitelné služby.

Když vytýkáno papežům, že v přepychu a nádheře si libují, že žijí jako světská knížata a ne nástupci chudého Petra, tu »vyhledal sobě Hospodin muže podle srdce svého a přikázal mu, aby byl vůdcem lidu jeho«. I. Král. 13, 14. Na stolec Petrův r. 1566 dosedl Pius V., který svou zbožností a horlivostí o blaho církve povznesl papežskou stolicí. Ve svých snahách našel výtečného pomocníka, arcibiskupa a kardinála milánského, sv. Karla Borromejského, který o duchovní obnovu církve vší mocí se zasazoval.

Nemůžeme říci, že by tyto zjevy a historické skutečnosti byly jen nahodilé. Náhodou nic na světě se neděje, tím méně v církvi.

To vše stalo se působením Ducha sv., který dle zaslíbení Kristova má s církvi zůstávati na věky, ji učí a řídí. Proto právem a krásně praví sv. Ireneus: »Kde je církev, tam je Duch boží.«

* * *

Netřeba se nám tedy obávati, že by církev podlehnouti měla obnoveným útokům našich dní. Duch sv. je s ní, bude v ní až na věky a říditi ji bude i v dobách nejtěžších.

Máme dosti příčin děkovati Duchu sv. zvláště v dnešním slavném den za to, že církev učí a řídí. Máme však také děkovati za tu milost, že náležíme k církvi jedině pravé. Ctíme a milujeme tu církev jako matku; beřme účastenství na jejích radostech

a utrpeních, zachovávejme svědomitě její přikázání a nařízení; tím zajisté dokazujeme svoji vděčnost za to, že k církvi té bez vlastní zásluby náležíme.

Pamatujme však též i na to, že Duch sv. i do našich srdcí milosti své rozlévá, že i my jsme jeho dílem a jeho chrámem. »Nevíte-liž,« praví apoštol národů, I. Kor. 3, 16, »že chrám boží jste a že Duch boží přebývá ve vás? Jestliže pak kdo chrám boží poskvrní, toho zatratí Bůh; neboť chrám boží jest svatý, kterýž jste vy.« Poznejme z toho, že jsme chrámem a přibýtkem Ducha sv. a zachovávejme své srdce vždy čisto a nevinno. Nevyhánějme Ducha sv. ze srdce svými hříchy, ale spolupůsobme s milostí jeho, poslouchejme vnuknutí jeho; dáme-li se Duchem božím vésti, budeme opravdu »syny božími«, Řím. 8, 14 — nejen na tomto světě, ale bohdá i v blažené věčnosti Amen. R. S.

Pondělí svatodušní.

Kterak brali věřící odpuštění hříchů ?

»Tomu všichni proroci svědectví vydávají, že odpuštění hříchů vezmou skrze jméno jeho všichni, kteří věří v něho.«

Sbory sv. Petra Ant. 10. 43.

Duch svatý, posvětitel náš, působí v každé duši a působí v celek, a vždy působí posvěcení naše skrze Ježíše Krista. Naše posvěcení ovšem spočívá nejprve v odpuštění hříchů, neboť bez toho nelze býti posvěcen. Sv. Petr praví, že každý věřící ve jméno jeho dojde odpuštění hříchů. Slovo jeho ovšem někteří bludaři mylně a špatně vyložili, že k odpuštění hříchů stačí jediná víra, a že není třeba jiných skutků. Jako k obmytí od hřichu dědičného jest třeba i znamení vody, tak jest i víra, která vede nás k odpuštění hříchů skrze jméno Ježíše Krista, vede nás k jistým skutkům, které souvisí s odpuštěním hříchů.

Cíl cesty Páně, jeho vtělení, jest vlastně odpuštění hříchů. Tak i cíl našeho života celého jest také odpuštění hříchů. Jest to nejdůležitější práce životní. Otázka nejpalčivější, která se dotýká každého jednotlivce z nás. Nesmíme se v tak závažné otázce dáti mást pohodlným, ale nebezpečným výkladem. Proto vezmeme na poradu matku církev a dějiny její nejstarší, abychom se učili, kterak brali věřící odpuštění hříchů ve jméno Ježíše Krista. Z toho uvažování vyjde na jevo, že víra v Ježíše Krista vedla je ke třem skutkům, a to k lítosti, k vyznání a zadostiučinění.

Jest svátek svatodušní, kdy máme si připomínati dílo Ducha sv. v nás. Přijď, sv. Duchu, a naplň srdce naše věrou, která by nás vedla k odpuštění hříchů.

P o j e d n á n í.

1. Že Spasitel hříchů odpouštěl, to nám svědčí každá stránka sv. Písma. Ale to odpuštění vázáno bylo na jisté skutky, jimiž si kajcník lásku boží získal a smyl hříchů své. Ze sv. evangelia nám zřejmo, které Spasitel potěšil slovem: »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji!«. Byli to lkající. Kajcníky těšil odpuštěním. Nyní však jest otázka, kdo se smí nazývati právem kajcníkem, kterému platí radostné ono poselství?

Ke kajcnosti patří lítost, která v sobě zavírá nerozlučně a nevyhnutelně tři věci, a sice jest to bolest duše, či lítost, a to na prvním místě jako nejdůležitější a nejhlavnější, dále vyznání se z hříchů, alespoň touha po něm, a konečně dostiučinění, které má býti zárukou, že vytrvá v dobrém předsevzetí.

Některé lidé, neznají pravd náboženství, praví, že jest hlavní částkou pokání u katolíků zpověď, či vyznání hříchů. Tomu však tak není. Hlavní věc jest žal či lítost nad hříchem. Proto se vždy jmenuje na prvním místě, a jest hlavní a první podmínkou odpuštění hříchů z víry Ježíše Krista. Ne však každý žal či lítost jest z víry. Kdo ztratil majetek, má žal, ale ten žal nemusí býti z víry v Ježíše Krista. Takovou lítostí z víry jest ta bolest (jak to praví koncil tridentský Sess XIV. c. 4) duše a ošklivost nad hříchů spáchanými, s tím opravdovým úmyslem nikdy více nehřešiti. Sv. sněm prohlašuje, že lítost není jen zanechání hříchů a předsevzetí nový život vésti, ale že jest to nenávisť starého života. K tomu nás vede víra v Ježíše Krista, která v nás může začíti dílo posvěcení.

V této lítosti jest obsaženo vše — jako v živém zrnu celý vzrůst — co k odpuštění jest třeba. Však dokonalá nade všecko, nadpřirozená a obecná lítost jest něco tak vzácného a těžkého, že k tomu milosti boží jest třeba.

Každý katolík také ví, že když se nemůže člověk zpovídati, že jediná lítost, když skutečně z pohnutek nadpřirozených, a to z lásky k Bohu pochází, že dostačuje k odpuštění hříchů. Toť nekonečná výsada lítosti!

Zase však víme, že kdyby se člověk zpovídal, dostiučiniti se snažil, ale neměl opravdové lítosti, že Boha, vší lásky hodného urazil, že by žádného odpuštění nedošel.

Lítost jest něco duševního, vnitřního, že se o tom smysly přesvědčiti nemůžeme.

S lítostí pravou jest spojeno vyznání hříchů tak přirozeně, jako voda s deštěm. Jest to požadavek docela přirozený. Když si vzpomeneme na kajcního lotra na kříži a na jeho přiznání se ku životu špatnému, víme, že byl Spasiteli milejší, a věděli bychom to i tenkrát, kdyby v Písmě sv. nebyla obsažena slova: »Ještě dnes budeš se mnou v ráji!«. My bychom mu dali přednost vždy před druhem jeho, který nepřiznával se, jak činil kajcíc.

Z toho poznáváme, že opravdová lítost v sobě zavírá vyznání hříchů či zpověď, nad kterou se mnozí zarážli a urážli.

Zpověď, jak se nám poroučí, jest něco, co jest s lítostí opravdovou docela spojeno. Jako život byliny se značí v tom, že pupeny vystupují na povrch její, tak lítost stává se žalobkyní vlastní. Jako světlo provází teplo, tak lítost zpověď. Proto také víme, že vždy v církvi sv. zpověď tvořila druhou část pokání.

2. První část zůstala vždy lítost jediná. Druhá část pak jest zevnější: zpověď. Zpověď není nic nového. Vždyť v knize Levitikus byla vysána oběť za hřích, při níž musil hřích vyznati, aby mohla býti oběť určena. Proto také čteme, že vycházeli Israelští k Jordánu k Janu Křtiteli, a byli pokřtěni křtem pokání, vyznávající hříchy své. Tak i o sv. Pavlu se praví ve skutcích ap., že mnozí z kajících snášeli hanebné knihy a vyznávali se z hříchů svých.

Vidíme, že lítost skutečná byla znatelná i zevnitř. Proto se nám poroučí, že máme hříchy své vyznávat. Jak 5. 16. Poněvadž dvojí moc propůjčil Pán apoštolům: odpouštěti a zadržovati hříchy, jde z toho, že jest zpověď prostředkem pokání, dle níž kající: uznán jest hoden neb nehoden rozhršení.

V tomto směru nám dávají povzbuzující svědectví první věkové křesťanských dějin. Jest to důležité věděti nám, protože se mnozí domnívají, že zpověď jest něco pozdního, od lidí zavedeného.

Zpověď při pokání nebyla snad jen doušní, ale ještě v jistých případech při jistých hříších i zpověď veřejná. Později veřejná zpověď byla odstraněna, a to z rozumných důvodů, totiž že mnohé pohoršení stalo se veřejným, a tak co jinak působilo ponížení, u jiných způsobilo škodu.

Kajcník musil i hříchy své vyznati. O tom nám dává svědectví sv. Ireneus, jeden z nejstarších spisovatelů církevních (roku 140). Proti různým bludařům napsal spis, v němž XIII. k. vypráví, že přišly do kostela ženy, které se vyznávaly z hříchů, jiným neznámých. Tedy vyznání hříchů, a to veřejné, bylo při pokání. Jindy píše, že kajcníci byli ve svědomí znepokojováni a veřejně hříchy vyznali, kdežto jiní ze zoufalství se zrekli víry. Pozorujte, že soudili u sebe: buď se vyznat, buď se víry zřici.

Tertullian, z nejstarších spisovatelů církevních na západě (* 160, † 220), napsal knihu o pokání (De poen. c. IX.), kde praví: »Důkaz kajícího ducha jest pracný, poněvadž ta práce jest naléhavá, o níž nejen hlas svědomí, ale i zevnitřní svědčiti má. Tento akt, který Řekové nazývají vyznáním (exhomologesis), záleží v přiznání našich hříchů Pánu, ne, jako by o nich on nevěděl, ale že vyznání vede k dostiučinění, z čehož pochází pokání, jímž Bůh usmířen bývá.« Vidíme zde, že už v prvních stoletích vyznání patřilo ku pokání z víry v Ježíše Krista. Ještě zřejměji mluví o vyznání hříchů Tertullian v kap. XII.: »Jestli opět klesneš, tedy si vzpomeň na onen věčný oheň, který se vyznáním uhasíná, a abys neváhal toho prostředku užiti, uvažuj o velikosti budoucího trestu. Poněvadž jest ti docela dobře známo, že proti tomuto ohni po kttu jest nařízena zpověď, proč jsi nepřítel své vlastní spásy?« Ta

otázka nejstaršího spisovatele lat. jest zcela jasná, případná, a platí nám dnes jako tehdy. Ó Duchu sv., roznět v srdcích našich opravdové pokání z víry Ježíše Krista, k němuž patří lítost, a v ní obsažená touha po vyznání i dostiučinění.

Zde ze spisovatelů nejstarších vidíme, jak hledali odpuštění hříchů právě ve vyznání hříchů, čímž měla mítí vnitřní lítost svědka zevnitřního. Sv. Cyprian, muč. a biskup (narozen okolo roku 200, umučen r. 258), napsal knihu o kleslých »De lapsis«, v níž líčí, kterak se má zacházeti s těmi, kdož v době pronásledování vydali Písmo sv. pohanům, aneb obětovali modlám. Zde píše, jak křesťané se zpovídají nejen ze hříchů, ale i slov a myšlenek. Píše: »Bůh se dívá do srdcí a myslí všech lidí, a nebude jen jejich skutky souditi, ale slova a myšlenky, ježto i nejskrytější hnutí duše vidí. Ač některé z těchto osob vynikají věrou svou a bohabojností, a neprovinili se ani zločinem obětování modlám, ani vydáním Písem sv., přece vyznávají, když někdy na to myslili tak učiniti, vyznávají se zármutkem a bez utajování kněžím božím; ulehčují svému svědomí a hledají prostředek spasení, byť by poklesek jejich byl sebe nepatrnější a k odpuštění. Bůh — to vědí dobře — nebývá posmíván.« Z toho vidíme, jak věřící odpuštění hříchů hledali zpovědí, i těch hříchů, kterých se dopustili třeba jen dobrovolnou myšlenkou. Týž svatý mučedník Cyprian vícekrát ve svém spise napomíná k vyznání: »Chyba jest malá, ale svědomí není čisté . . . hříšník neopomíň činiti pokání, aby to, co bylo malé, nestalo se velikým skrze nedbalost. Prosim vás, bratři, vyznávejte všichni hřichy své, dokud žijete, kdo se prohešil, dokud jeho vyznání může býti přijato, dokud kněžské dostiučinění a odpuštění před Bohem platí.« Co jiného svědčí nám sv. Cyprian, než co se dnes káže. Příklad víry zůstává zachován pro všechny.

Sv. Basil, který na východě pravidla kázně církevní hájil, velice často opakuje pravdy, mezi námi velmi běžné: »Při vyznání hříchů musí býti zachována methoda jako při sdělování chorob tělesných; nebo jako tyto nesdělují se bez rozmyslu, kdo v cestu přijde, ale těm, kdož tomu rozumí, kterak by mohly býti vyhojeny, tak také musí hřichy těm osobám býti sděleny, které mají moc užiti léku.« (Reg. brev. quaest. 288.) Týž svatý Otec jmenuje některé hřichy, které se nemají veřejně přede všemi lidmi zpovídati k vůli pohoršení, ku př. cizoložstvo.

Sv. Řehoř Nys. (Sermo de poen.) kázal v řeči o pokání: »Ty, jehož duše jest nemocna, proč nespěcháš k lékařii? Proč nezjevíš a neodhalíš mu svou nemoc ve zpovědi? Proč necháš nemoc se zmocni, až se zapálí a kořeny zapustí?«

Podobenství o lékařii a nemoci stále se opakuje u nejstarších sv. Otců, a jím povzbuzovali věřící k pokání, jímž můžeme všichni a ode všech hříchů odpuštění nabýti.

3. S touto lítostí, v níž jest i obsažena touha po vyznání, jest i třetí částka spojena, totiž dostiučinění s pevným předsevzetím. Toť jest jasné a krátké učení svaté církve o odpuštění

hříchů, o němž mluví sv. Petr v dnešní epištole tak důvěřivě, že odpuštění hříchů vezmou všichni, kdož věří ve jméno jeho. Toto učení naši nepřátelé různě posuzují. Jedni je nazývají »mučirna duší«, druzí zase »lákání ke hřichu«, jelikož prý tak lehce se hřichy odpouštějí. Pravda jest uprostřed. Odpuštění hříchů dle sv. víry Ježíše Krista není ani mučirnou, neboť jest radostí všem duším kajícím, není však také žádným ulehčováním hříchů, protože pouhá zpověď bez lítosti nepůsobí odpuštění, které jest vázáno upřímnou, nadpřirozenou, obecnou a nadě všecko dokonalou lítostí.

Jest pravda, pokání jest kajícímu lehké, nebo jej v otevřenou náruč přijímá sám Ježíš Kristus, který se zobrazil v otci marnotratného syna. Odpuštění pak hřichu pro nekajícího jest věcí na-prosto nemožnou.

Blíží se konec doby velikonoční. Příští neděli jest slavnost Nejsv. Trojice boží, a v sobotu končí doba velikonoční. Proto v poslední svátek doby velikonoční vzal jsem za předmět to radostné učení a odpuštění hříchů, kterak je hledali věřící.

Lítost, která jde z lásky k Bohu, tvoří divy v duši naší. Kdož jsou v Kristu Ježíši, pro ty není zatracení, pro ty jest jen odpuštění. Ta víra sv. jest skutečné evangelium: radostné poselství.

Proto užívám tohoto okamžiku, abych vás poznovu povzbudil k sv. pokání, které vykonajte s láskou a to dostačí. Miluj Boha, a to jest dosti, protože budeš nejen žetel, ale i vyjednávat i rád ze svých sil dosti učiníš. Zařaď se včas mezi ty, kdož vezmou skrze jméno jeho odpuštění hříchů. Amen. *Fr. Vaněček.*

Pondělí svatodušní.

Kristus je světlem světa, buďme syny světla.

»Světlo přišlo na svět a milovali lidé více tmu nežli světlo; neboť skutkové jejich byli zlí.« (Jan 3. 19.) Slova ta mluvil Pán Ježíš k Nikodemovi, tajnému učedníku, jednomu z mírnějších fariseů, aby mu vysvětlil, proč pravda má tolik nepřátel. »Každý zajisté, kdož zle činí, nenávidí světla a nejde k světlu, aby nebyli trestáni skutkové jeho (předhůzkami svědomí), ale kdo činí pravdu, jde k světlu, aby zjevení byli skutkové jeho; ochotně přijímá pravdu, fídí se pravdou zákona božského, koná spravedlnost, jde k světlu, ježto ví, že nemusí se hanbiti a strachovati za skutky své, protože v Bohu učinění jsou« (v. 20.).

Pravdu, světlo, přinesl Pán Ježíš na svět; ale pravda ta narazila na hřích lidí, pýchu nepřátel Kristových, a pýcha zavedla je v úplnou nevěru, že pohrdli Spasitelem a setrvali v temnosti a zatvrzelosti. Ba sami apoštolé nepochopili pravd nebeských úplně, dokud Kristus dlel mezi nimi, zaslepeni předsudky různými a proto při loučení svém s apoštoly upozornil je na slabost jejich a přislíbil jim Ducha sv. Utěšitele, který je naučí všeliké pravdě

a připomene, vysvětlí vše, cokoli byli dříve slyšeli od svého Mistra, ale zůstalo to skryto před nimi. (Jan 16)

Včera oslavili jsme památku podivuhodného příchodu Ducha sv. na apoštoly a celý svět, a slyšeli, jak změněni byli apoštolé, jak skrze Ducha sv. změněna brzy tvářnost země veškeré. Duch sv. dokonává dílo Kristovo, osvěcuje rozum náš, abychom dle sv. evangelia život zařídili. Nadarmo přišlo světlo světa, nadarmo pak v pravdě osvěcuje Duch svatý rozum náš, máme-li ustavičně zalíbení ve hříchu, chodíme-li v temnosti hříchu a ve stínu smrti. Proto pohledme dnes poznovu na Ježíše Krista, pohledme i do svého srdce a za přispění Ducha sv. uvažme, že Ježíš jest světlem světa, že i my musíme býti syny světla.

»Byli jste zajisté někdy temnost, nyní jste světlo v Pánu.« psal sv. Pavel ke svým křesťanům, jež vyvedl z temnosti ke světlu Ježíš Kristu, Spasiteli světla. Velice bolestný jest osud slepce, který pro temnost zraku nezná krásy přírody, nezná svých nejbližších a nejdražších; mnohem bolestnější jest stav toho, jehož duše tone v temnostech neznalosti pravd náboženských. Tělesně slepý těší se aspoň na okamžik, kdy jednou jistě prohlédne, až branou smrti kráčetí bude do krajů věčnosti, budoucího domova; duševně slepý však zahyne-li ve své nejvyšší trapné zatemnělosti, neprohlédne nikdy, ba osud jeho bude věčně mnohem ještě bolestnější. První lidé byli dítkami světla, znali Boha a vše, co později bylo lidstvu tajemstvím, když po hříchu stali se dítkami temnosti. Pln zoufalství umíraje největší filosof starověku Aristoteles volal: »V pochybnostech, nejistotě jsem žil, v pochybnostech umírám; kam jdu, nevím.«

Plato, věhlasný mudrlec řecký, napsal: »Jediné Bůh sám může nás osvítiti. Zjevením božským půjdeme cestou bezpečnou. Na ně spoléhajíce můžeme šťastný život vésti jako na lodičce, ana pluje na vlnách ji obklopujících.« (Alcib.) A podobně Sokrates, nejlepší filosof, zvolal: »Prosim nebe, aby přišel ten, jenž by osvítit lidstvo a dal mu poznati pravdy důležité a nutné. Ano, doufám, že jistě přijde ten, který rozptýlí tmy vědění lidského.« (Věra katol. Bottau, Mergl.) Národ israelský, který byl pravému světlu nejbliže, ústy svých proroků plesal, že světlo se již blíží. »Vstaň, osvět se Jerusaleme, neboť přišlo světlo tvé. Pohané budou choditi ve světle tvém« (60), pln nadšení volal prorok Isaiáš. »Lid, kterýž chodil ve tmě, viděl světlo veliké a bydlícím v krajině stínu smrti světlo vzešlo jim.« (9. 2.)

A světlo přišlo na svět, Slovo tělem učiněno jest, Bůh stal se člověkem, ve světle oznamují to andělé na obloze nebeské a uděšeným pastýřům, ve světle hvězdy zjevuje se světlo světa vzdáleným daleko odtud mudrcům, Simeon staříčký Duchem sv. byv osvěcen na loktech drží světlo ke zjevení národům, Spasitele světa a brzy ve světle nebeských pravd libovali si ti, kteří dříve žili v temnosti a bludech; a k nimž psal sv. Pavel ona slova: »Byli jste zajisté někdy temnost, nyní pak jste světlo v Pánu.« (Efes. 5, 8.)

Pán Ježíš je světlem naším především svým učením, jehož krásy a vznešenosti největší odpůrci nemohli popřít.

Nevěrec Diderot napsal ve své encyklopedii: »Kristus jest Bohem; tento zákonodárce křesťanstva proniknut Duchem božím počal rozptylovati tmy, zaháněti bludy, jež tyranisovaly svět, aby tak hodné prospěšným všemu světu učinil své náboženství.« (Věra katolická, Mergl 67.) A sám Voltaire nucen byl vydati toto svědectví: »Dokud nebylo hlášáno evagelium, dusily ty nejnemyslnější pověry hlas rozumu. To je ke slávě náboženství zjeveného čili evangelia, že samojediné zničilo pověry na zemi, vrátilo lidstvu původní svobodu. Pouze evagelium dosadilo člověka v jeho přirozená práva.« »Ježíš Kristus mocný a slavný; smrt ležl shroucena pod jeho nohama vítěznýma. Svaté jsou příklady jeho, božské jest jeho učení.« (Oeuvr. 12. Mergl. 74, 77.)

Nevěrec Rousseau obdivuje se evangeliu napsal: »Vyznávám, že vznešenost písma vzbuzuje ve mně obdiv, posvátnost evangelia mluví mi k srdci; patře na knihy filosofů se vši nádherou jejich, jak jsou malé vedle něho!« Goethe a Kant vyznávají, že kdyby nebylo evagelia, nikdy rozum lidský nebyl by vynašel tak vznešená pravidla mravovědy.

Pán Ježíš byl světlem světa svým životem a příkladem. Proto právem mohl říci o sobě: »Já jsem světlo světa; kdo mne následuje, nechodí ve tmě, ale bude mít světlo života.« (Jan 7, 16.)

»Já světlo přišel jsem na svět, aby žádný, kdo věří ve mne, nezůstal ve tmě.« (12. 46.) A sv. Jan, miláček Páně, praví o Kristu v dnešním evangeliu: »Světlo přišlo na svět, a milovali lidé více tmu nežli světlo, neboť skutkové jejich byli zlí.« (3. 19.) Pán Ježíš byl světu světlem svými vyhrůžkami, výstrahami, když ukazoval na ohavnost hříchu, zhoubu nevěry a potřebu pokání; světlem byl světu svou přebolestnou smrtí, jíž chtěl ukázati na nevýslovnou lásku a dobrotivost svou, nezměrné milosrdenství boží, ohavnost a trestuhodnost hříchu, nesmírnou cenu duše, nekonečnou věčnost buď blaženou či nejvíce nešťastnou. Pán Ježíš je světlem světu ve své církvi, která jest sloupem a utvrzením pravdy, která přináší lidstvu pravou osvětu, zušlechtění mravů a civilisaci. Pravdu toho poznal brzy pruský král Bedřich II., který nevěře holdoval a poddaným svým předcházal smutným příkladem. »Velice mne trápí,« pravil, »vidím-li nesmírné škody, jež jsem způsobil svojí lhostejností náboženskou. Poznávám, že jsem připravil z velké části vlastní vinou své poddané o spokojenost, o klid a svornost vzájemnou. Jak rád bych obětoval slávu své nejslavnější bitvy za to, kdybych mohl zůstaviti své národy tak klidnými a spokojenými v jejich přesvědčení náboženském, jak byli při mém nastoupení vlády.« (Mergl 52.) Proudhon, ač nepřítel církve, přece nemohl popřít účinků, jež přineslo světlo křesťanství veškerenstvu. »Náboženství křesťanské,« praví, »upevnilo základy společnosti lidské. Jak umělo zušlechtovati práci, mírnutí bolesti, pokořovati nadutost boháčů, povznášeti důstojnost chudáka! S jakou něžností posvěcuje

kolébku naši, s jakou velebou doprovází poslední chvíle naše!« (tž. 74). Didier, francouzský učenec, (v Rev. enc.), ač nepřiznivý katolické církvi, napsal: »Katolicismus vrátil lidstvu jeho práva; kazatelna křesťanská byla soudnou stolicí národů, chrám křesťanský svatyní rovnosti, zde nacházeli pronásledovaní útěchy, ochrany a klidu.« Ba i Jiřina Sandová, jež náboženství ve spisech svých tupila, přece toto svědectví vydala o církvi Kristově, jež světlo pravd nebeských pečlivě před porušením uchovává a lid osvětluje. »Církev katolická,« praví, »jest jediný chrám dosti prostorný, dosti pevný, aby pojal v sebe a chránil lidstvo. Žádná moderní filosofie nedospěla tam, kde se nalézá katolická církev. Žádná filosofie není oprávněna rozlévatí v lidstvo hned od jeho nejtěplejšího mládí světlo tak jasné, jako to činí křesťanství. Proto věřím pevně v budoucnost a ve věčné trvání katolické církve.« (Lelie II. 44.)

Jak se křivdí od nepřátel církvi Kristově, jakoby bránila světlu, osvícenosti a pokroku! A přec církev katolická vykázati se může tolika velikány ve vědě, kteří považovali za své největší štěstí, že jsou syny katolické církve, jež jest sloupem a utvrzením pravdy!

Roku 1891 zemřel v Belgii vynikající učenec, bývalý universitní professor, ministr státní, muž od 8 různých mocnářů vyznamenaný, člen 13 učených společností, nazývaný knížetem vědy, nejlepší právník — dr. Thonissen. Na sněmu všechny jeho řeči provanuty byly citem víry a obranou katolické církve. »Jsem katolíkem až do poslední žilky svého srdce; kdybych měl vycediti krev svou až do poslední kapky, abych tím potvrdil svou víru, neváhal bych ani vtefinu. Bedlivě jsem studoval hlavní záhady filosofické, právnícké, historické a národohospodářské, a tyto studie mne přesvědčily nezvratně, že mezi katolicismem a vzdělaností novověkou není žádného opravdového sporu; že náboženství nikterak není nepřátelské pravidelnému vývoji humanity.« (Dr. Kadeřávek: 50 prof. vys. škol.) Tak vyznal veřejně a zahanbuje tím ty, kteří ve vědě jsou pidimužky a chvástají se, jakoby jen oni sami přišli studiemi k přesvědčení, že církev katolická už vykonala svůj úkol, náboženství že musí ustoupiti vědě.

Roku 1852 zemřel bývalý professor universitní v Bornu a Berlíně, právník a státník dr. Jarcke, od r. 1832 ve službách rakouské vlády. Neúnavnými studiemi přesvědčil se o pravdě katolického náboženství, stal se katolíkem a mnoho dobrého pro církev vykonal. Před smrtí pravil: »Řekněte každému, že své největší štěstí jsem našel v církvi katolické, že jsem nikdy nemluvil, nepsal proti svému přesvědčení katolickému, a že jsem velice býval zarmoucen, když se ubližovalo církvi katolické.« (Dr. Kadeřávek, tž.) Hle, největší učenci před světem čerpali světlo své, učenost svou ze světla pravd božských, učení katolické církve! Tak Kristus je světlem světa a bude jím neustále!

Budme i my syny světla. Poslouchejme rádi o pravdách božských, čtème spisy, jež o pravdách těchto jednají. Ale především třeba prositi o milost víry, osvícení Ducha sv. a očistiti srdce od hříchů; neboť kdo činí hřích, nenávidí světla a nejde k světlu; nepochopí také pravd nadpřirozených. Třeba se varovati zvláště pýchy, Bůh pyšným se protivuje, pýcha zaslepuje; třeba se varovati chlípnosti, která rozum otupuje — dle slov Kristových — sviním perly nelze předhazovati; třeba se varovati lakoty a nezřízené touhy po věcech světa; každé dobré símě hyne v trní tomto a bývá udušeno; třeba se varovati hříchů každého, očistovati sebe ve sv. pokání; varovati se spisů nevěreckých, oplzlých, společníků špatných. Co trpkých zklamání přináší honění se za světelkem, za frásemi lidí nesvědomitých a zkažených a útek před pravdou a světlem učení Kristova!

»Chodte, dokud máte světlo,« napomíná nás božský Spasitel, ať vás nezachvátí tma; nebo kdo chodí ve tmě, neví, kam jde. Dokud světlo máte, vězte v světlo, abyste byli synové světla.« (Jan 12.) »Kdo nevěří, již jest odsouzen Tentčť pak jest soud, že světlo přišlo na svět a milovali lidé více tmu, nežli světlo.« (Jan 3.) A sv. Pavel zapřísahá nás: »Netáhněte jha s nevěřícími. Neboť jaké je účastenství spravedlnosti s nepravostí; jaké je společenství světla s temností?« (II. Kor 6.) A abychom setrvali ve světle pravdy, prosme dnes Ducha sv., prosme každodenně; Bůh ducha dobrého dává těm, kteří ho prosí.« (Luk. 11, 13.) Až jednou při loučení se s tímto světem budou nás obnášeti světlem svícené svíce, poznáme v brozné opuštěnosti, čím je nám Kristus, světlo, budoucí soudce náš, který jedině může nás uvéstí do světla věčného!

V. M. Váchal.

Svátek Nejsvětější Trojice boží.

Proč a jak máme slaviti Boží Tělo.

»A aj, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.«

Mat. 28. 20.

Stojíme na nejvyšším stupni církevního roku, to nám praví dnešní svátek. Jako cestovatel, když hodný kus ušel, a dostal se na vysoký vrch, odkud má pěkný rozhled, ještě jednou zraky své obrací na cestu, kterou vykonal, na města, vesnice pohlíží, kterými se bral, tak přehlíží také dnes církev katolická, když hodnou část církevního roku prodělala, ještě jednou v povšechném rozhledu všechny posvátné události a tajemství, která od počátku adventní doby oslavovala, a která v ní vzbudila rozdílné city, city nejvyšší radosti jako nejhlubšího zármutku. Když v době vánoční uvažovala o nevýslovné lásce Boha Otce, který svého jednorozenného Syna k spasení světa nám seslal; když o velikonocích oslavovala slavné vítězství Boha Syna, který druh lidstva zapravil, a hrob a ďábla přemohl; když o letnicích vděčně vzpomínala lásky Ducha

sv., který svou milostí celý svět přeměnil, a tvář země obnovil, shrnuje obsah těchto tří hlavních svátků v jednom svátku, abychom činnost trojjediného Boha správně pojali a o dobrodiních nejsvětější Trojice uvažovali. Nezapomínejme na tato četná dobrodiní, ukažme svou vděčnost tím, že pokorně se podrobíme nevyzpytatelnému tajemství dnešního dne, a že budeme žít život důstojný těchto tří božských osob. Nezapomeňme zvláště na vděčnost, kterou jsme druhé božské osobě povinni, a kterou nám připomíná pátý den tohoto týdnu, svátek Božího Těla. »A aj, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.« Ano, Kristus chtěl stále mezi námi dlíti, a k tomu konci ustanovil nejsvětější Svátost oltářní. Zde, ve svatostánku, pod způsoby chleba dlí Kristus Pán s námi stále. Jakou lásku, jaká dobrodiní nám v paměť uvádí svátek Božího Těla! Proto se chceme dnes jím zabývat, a abychom se na důstojnou oslavu tohoto svátku řádně připravili, budeme uvažovati :

I. proč a

II. jak máme slaviti Boží Tělo. Předem však chvalme Otce, Syna, Ducha sv., pozdravme nejsv. Svátost oltářní, a modleme se k Rodičce boží Panně Marii.

P o j e d n á n í.

I.

1. Svátek Božího Těla koná se v celé církvi od r. 1264 a tvoří konečný kámen veřejných svátků, které církev ke cti Ježíše Krista ustanovila. Jest tedy především zaveden k vůli Pánu Ježíši, který stále ještě po zemi chce choditi.

Co o něm praví sv. Matouš, 9. 35., platí ještě dnes: Ježíš obcházel všechna města a městečka — a tatáž pocta, která mu tehdy prokazována byla, když zástupy lidu se za ním hrnuly, ho následovaly, šaty své přes cestu kladly, tatáž pocta má mu i nyní vzdávána býti z upřímné lásky a nadšení. Jako u studnice Jakubovy seděl, a celé Samaří kolem něho se shromáždilo, Jan 4., tak sestupuje na oltář a celé osady ho obklopují; jako kdysi děti kolem sebe shromáždil, a jim žehnal, Mat. 19., tak ho i nyní děti obklopují, a on jim žehná z monstrance. Tak procesí o Božím Těle jest obraz veřejného života Páně, a všech poct tehdy mu vzdávaných.

Ale ach, nebyly to samé pocty, které Pán na cestě své nalézal; chodil též na zemi ponížen, poslední z lidí, zraněný na celém těle od paty až k hlavě, veden od jednoho soudu ke druhému, a vždy novým zahanbením naplněn. Ulice jeruzalemské byly svědky jeho nejlubšího pokoření, jeho přehořkých bolestí. Za to mají naše ulice viděti a slyšeti opak toho. Místo soudu jest nesen od oltáře k oltáři; místo potupného roucha jest okrášlen veškerou slávou; místo volání: »Ukřížuj ho!« slyší modlitby: »Pochválena a pozdravena budiž nejsvětější Svátost oltářní«; místo aby kříž nesl, sám jest nošen, a vše se modlí, aby krev, kterou židé na sebe svolávali, pro nás nebyla ztracena. Tak ona pohana

v Jerusalemě přeměňuje se v oslavu; svátek Božího Těla jest zvláštním čestným dnem Páně.

2. Tento svátek však jest také čestným dnem pro církev, která, jako nevěsta Kristova ozdobena, slavnostně kráčí a všemu světu hlásá, že v jejím lůně se chová tělo Ježíše Krista a jeho pravá obět, mše sv., církev tu slaví zároveň slavnost víry a vítězství. Slaví slavnost víry; neboť o Božím Těle veřejně činí vyznání víry, že Kristus v nejsvětější Svátosti oltářní jest v pravdě, skutečně a podstatně přítomen, že se neklaní chlebu, nýbrž pravému božímu tělu.

Ozdoba domů a oltářů, slavný průvod, slavnostní vyzvánění, modlitba zbožných zástupů, vše to nám praví: nebeský král kráčí ulicemi. Nikoli před knězem, nikoli před zlatem monstrance, nikoli před vznešenými lidmi, kteří snad průvod provázejí, klaní se křesťané, nýbrž Kristus pod způsobou chleba jest to, který všechny zraky k sobě poutá a všechna srdce k sobě táhne, před nímž vše na kolena padá, v prsa se bije a volá: »Bože, buď milostiv mně hříšniku!« Tak všichni, kteří s církví drží, veřejně svou víru vyznávají ve skutečnou přítomnost Ježíše Krista v nejsvětější Svátosti oltářní, ve veliký div jeho lásky. A tímto veřejným vyznáním víry slaví také církev své vítězství nad bludaři, kteří toto tajemství víry zavrhlí.

Ach, tajemství, které lidem tolik útěchy poskytuje, nechali si vyrvatí falešnými proroky. Jest to přece tak povznášející, vědění, že jest nám Spasitel tak na blízku, že ho můžeme každou hodinu navštívit, a s ním od srdce mluvit, a právě že Spasitel u nás dlí a bydlí, jest jedním z největších důkazů, jak nevýslovně nás miluje. Když církev o Božím Těle veřejně Krista pod rouškou, způsobou chleba ukazuje a uctivě po ulicích provází, volá ke všem bludařům, kteří ho jen na nebesích hledati musí: Vizte, jak šťastná jsem, že mám svého Spasitele stále tak na blízku, a doznejte, jak nešťastní jste, že jste ho ztratili a zavrhlí, že nenávidíte, co vši láskou milovati máte, že tupíte toho, kterému se máte přece klaněti. Bloudícímu spolubratru, marnotratnému synu církve vykouzlí se výkřik obdivu nad nescetným zástupem, který se Ježíši Kristu klaní; církev slaví také vítězství nad bludem.

Než den Božího Těla nenáleží jen církvi a Kristu Pánu, on náleží

3. i nám. Spasitel obhlíží křesťanské domy, navštěvuje ty, kterým nemoc brání, aby se mu přiblížili. Ve čtvrtek tluče na vaše dveře, dívá se do vašich přibytků, aby viděl, zdali jsou to domy křesťanské. Půjde dále upokojen, či naplní ho zármutek, když snad nalezne, že v tom neb onom domě panuje hřích a duch nekřesťanský? Postarej se, aby Pán mohl požehnání rozliti po všech prostorách domu tvého, a pros ho, když bude kráčet kolem tvého domu, aby ti pomáhal ve všech potřebách duševních a tělesných!

To vše můžeš doufati, když při veřejném průvodu ho také pokorně odprosíš za všechny urážky, které mu lidé v nejsvětější

Svätosti činí. Nechci mluvit o nehodném přijímání. Dejž Bůh, aby se nikdo z vás nikdy tímto velikým hříchem neposkvrnil. Ale upozorňuji vás na lenivost, kdy jste vlastní vinou mši sv. zameškali, jak často jste při mši sv. roztržiti byli, jak jste se neslušně v domě božím chovali, jak lhostejně jste kolem svatostánku chodili, jak chladně jste ke stolu Páně přistupovali a odtud snad odbíhali, aniž byste řádně Kristu poděkovali.

Pro všechny tyto neuctivosti, pro všechna tato příkoří jest slavnost Božího Těla ustanovena jako veřejné pokání, které konáme pro všechny urážky, které jsme Pánu po celý rok činili, jest ustanovena k vůli mně a k vůli tobě, k vůli nám všem, kteří jsme se proti nejsvětější Svátosti více nebo méně provinili, a tak ji odprositi máme. Proto důstojně oslavujeme tento den, který z tolika důležitých příčin zaveden byl. Jak to máme činiti, o tom v díle druhém.

II.

1. Sotva kde vřeleji a s větším účastenstvím byla slavnost Božího Těla konána, než v Paraguay, malé zemi v jižní Americe. Dějepisec Weisz ve svém světovém dějepisu (XIII. 19) líčí tuto slavnost takto: Slavnostní průvod pohyboval se pod slavnostními branami, zhotovenými z nejkrásnějších květin, pod stromy, na nichž ptáci pěli, kteří byli na noze dlouhou nití připevněni; ve velikých vodojemech pohrávaly si ryby; tygry a lvy bylo viděti v silných poutech. Prvotiny všech plodů byly jako oběti vystaveny; na konec byly mezi nuzné rozděleny. Večer byl ohňostroj. Co krásného měli, přinášeli Indiáni, aby náboženství hold vzdávali. Chrámy byly nádherně ozdobeny, zpěvy byly dojemné, hudba čistá; obrazy mluvily k srdci, obřady byly plny velebnosti. Co při tom hlavní bylo, věřící, nevinný lid ukazoval největší zbožnost a uctivost.

Tak nádherně nemůžeme slavnost Božího Těla konati, schází nám k tomu bujná jižní vegetace; ale chceme aspoň činiti, co v silách našich jest. Tu jest první a nejpotřebnější, abychom důstojně srdce své k tomu připravili. A to se stane, když je očistíme ode všeho hříchu. Alespoň vzbudme upřímnou lítost nad svými hříchy! Vzbud' dále také pevnou víru v přítomnost Ježíše Krista v nejsv. Svátosti, představ si hodně živě, že ulicemi našimi kráčí týž Kristus, který kdysi obcházel města a městečka, všude dobře čině, a nyní sedí na pravici Boha Otce jako Pán živých i mrtvých.

I když jest způsob rozdíl, v podstatě není rozdílu. Andělé obklopují neviditelně monstranci a klanějí se Ježíši Kristu, i ty se mu pokloň, i ty padni na kolena, když kolem tebe kráčí, a klanějí se mu ve vši pokoře, jako Pánu a Bohu svému!

2. Když jsi tak srdce své důstojně připravil, nezapomeň potom na zevnější ozdobu! Je-li dům tvůj u cesty, kterou Spasitel ve čtvrtek bude kráčet, okrášli jej co nejkrásněji, a cokaž tím, že Spasitele svého miluješ a uctíti chceš. Vezmi také své nejlepší

šaty, a nos je, nikoli z marnivosti, nýbrž z úcty k Ježíši Kristu, jehož božská velebnost nemůže dosti uctívána býti. Kde víra a láska v srdci přebývá, tu se nešetří ani námahy, ani výloh, abychom Spasiteli světa o Božím Těle připravili nádherný průvod.

3. Chceš-li to, musíš se také průvodu důstojně účastniti. Tu nepostačí, aby ses na náměstí (návsi) postavil, sem a tam v nepořádku chodil, lidi okukoval — to není procesí, to jest procházka ze zvědavosti — nikoli, do průvodu jdi, na to místo, které ti dle stavu přísluší.

4. Ale také nábožně se při průvodu chovej! Při průvodu máme se modliti, zbožné úvahy konati, zpívati, nikoli mluvit a zevlovati. Zvláště upozorňuji na jeden nešvar, který se často o Božím Těle přihází, tak zv. lámání májí. (Viz o tom »Čech« 14. června 1908, str. 5)

Nábožní křesťané! Provázejte procesí s pravou vnitřní zbožností! Každým způsobem hleďme tento svátek oslaviti, prositi o bohaté milosti, které Spasitel s sebou nosí, o všechny milosti pro svou církev sv., o všechny milosti pro svou nuznou duši v životě a smrti. Amen.

Hlavně dle Busla *Jan Nep. Josef Holý* O. Praem.

Svátek Nejsvětější Trojice boží.

Kříž sv. význam nejsvětější Trojice boží.

»Učte ve jménu Otce i Syna i Ducha sv., učíte je zachovávatí všecko, cožkoli jsem přikázal vám.«

Sv. Mat. 28. 20.

Velebná slavnost dnes! Tajemství hluboké a nezpytatelné Trojice boží oslavujeme dnes. Hluboké tajemství, protože jedná o Bohu, jehož nelze vážiti, sčísti a pojmuti, a nezpytatelné, protože síla ducha našeho jest konečná a nepatrná v poměru k Bohu. To však nic nám nemůže vaditi v upřímné a vroucí oslavě, kterou nás učí církev sv. tak často opakovanými slovy: Sláva Otcí . . .

Rovnou slávu Otcí i Synu i Duchu sv. po všechen čas minulý, přítomný a budoucí.

Tuto víru v nejsvětější a nerozdílnou Trojici boží vyznáváme i znamením sv. kříže, jak z dětství svého víte. A já se vás táží: Umíte dělati kříž? A vy snad mi v duchu řeknete: Toť otázka zbytečná.

Nikoli. Snad umíte dělat kříž rukou, ale neumíte jej dělat duší. Kříž jest znamení křesťanské, jímž se ode všech lišíme a vyznáváme víru svou. Jako každý voják musí znáti svůj prapor a za jeho čest a oslavu život dáti, tak vy, draží, jste bojující církev Ježíše Krista, a musíte dáti na jevo víru svou.

Aby každý z vás znamení víry své dobře znal a pokud slabosti lidské možno, rozuměl křesťanskému učení o nejsvětější

a nerozdlílné Trojici boží, budeme dnes rozjímati o svatém kříži —
znamení nejsvětější Trojice boží, a sice:
o jeho dějinách v díle I. a
jeho významu v díle II.

P o j e d n á n í.

I.

Odkud sv. kříž, při němž nejsvětější osoby božské Trojice
řfkáme, jest, znáte všichni.

Jest s hory kalvarské, oltáře Pána našeho, a proto učiněn
jest znamením všech věřících. My při každém kříži jmenujeme
jednu z osob boží Trojice, jak nám to zjevil Ježíš Kristus. Spo-
jujeme obé v jedno znamení sv. kříže a jména osob nejsvětější
Trojice.

Legenda vypráví, že Kristus Pán, žehnaje apoštolům, při
svém nanebevstoupení učinil znamení kříže. Však sv. Pavel už
nás napomíná, Gal. 6. 14.: Ode mne pak odstup, abych se chlu-
bil, leč v kříži Pána našeho, Ježíše Krista, skrze něhož mně ukři-
žován jest svět a já světu.

Proto byl sv. kříž znamení čestné všech věřících po všechny
doby. Z mnohých jen jedině svědectví uvedu z Tertulliana, spi-
sovatele z II. století, jenž dří, že při východu z domu a návratu,
při oblékání a obouvání, při koupeli i stolu a při kladení na lože
a při každé práci křesťané se znamenají křížem sv.

Skutečně také křesťané tak činili i později, a není řemesla
počestného, které by druhdy neposvěcovalo práci svou a nekon-
čilo ji se znamením sv. kříže.

Zbožná mysl věřících spatřovala toto znamení Páně a nej-
světější Trojice ve všem stvoření vůkol nás. Letoucí pták s roz-
píatými křídly, toť obraz sv. kříže, rostoucí strom s větvemi,
toť obraz našeho znamení a též tajemství nejsvětější Trojice. Máť
strom tři části různé a přece jedné podstaty: kořen, peň a ko-
runu; z kořene vychází peň, z kořene a peň pak vychází koruna.
Jak se učíme o třech božských osobách. Otec jest sám od sebe,
Syn od Otce zplozen a Duch sv. od Otce a Syna vychází. Po-
dobně spatřovala mysl věřících stopu sv. kříže i v člověku. Čemu
jest člověk s rozpíatými rukama podoben? Sv. kříži.

Proto také věřící toto sv. znamení všude umístili. Dali je na
svůj dům a do svého příbytku, na své náčiní denní, na cestu a
na hory a na doly, ano i na korunu králů, a tím křížem pozna-
čovali vše jim nejdražší.

Matka, když ukolébá dítě ku spánku, které samo se mo-
dliti nemůže, požehná je sv. křížem. V mnohých krajinách pak
jest krásný zvyk, že děti po večerní modlitbě jdou si pro kříž
k svým rodičům než jdou spat. Drazí, žehňte často sv. křížem
miláčky své. Nebudete-li vy jim často dělati sv. křížek s úctou
a zbožností, oni vám udělají ohromný kříž proti vaší vůli až do-
rostou.

Julián, odpadlík, dal káceti sv. kříže. V podobné době budeme snad žít i my, že mnohý odpadlík bude chtít odstraniti sv. kříž s míst velmi důležitých. Už stalo se, že byl na čas odstraněn i z vídeňských škol, ale lid křesťanský nedal si líbiti tu potupu a vyhodil z radnice ty, kteří dopustili odstraniti sv. kříž. Mezi sebou máme sektu, která by nejen kříž, to znamení nejsvětější Trojice, odstranila, ale i Boha vůbec. Oni ovšem zapomněli na ty, kteří sv. křížem žehnají, ti ještě budou zde hráz, která přival zkalený zastaví.

Kolem sv. kříže se točí všechny dějiny. Celý Starý Zákon jest přípravou na sv. kříž a všechny dějiny jsou pokračováním sv. kříže. Jak to krásně sv. Cyprián praví, že vždy jest Kristus křižován mezi dvěma lotry.

Tvé dějiny života jsou také spojeny se sv. křížem, který ti byl vtisknut na křtu sv. a bude ti jako poslední znamení dán na rakev. Chloubou tvou buď toto znamení svaté, v němž jest také krátce obsaženo celé vyznání víry, o čemž v díle

II.

Táži se tebe opět: Umíš dělati kříž? Kříž připomíná nám nejsvětější Trojici. Říkáme: »Ve jménu«, čímž vyslovujeme jednotu boží, ale jmenujeme tři božské osoby, čímž vyznáváme Trojici v jednotě. Někteří nevědomci vyčítají nám, že vyznáváme něco nemožného a nemoudrého, když věříme v jednoho Boha ve třech osobách. Ubozí však zapomněli na velmi důležitou věc, totiž: že člověk není Bohem a že jest zde nekonečný rozdíl. Chtíti pídit náš měřiti nebe, bylo by uznáno za bláznivé, ale chtíti rozumem naším měřiti bytost boží, to má býti moudrost? O Pánu Bohu můžeme mluvit jen po lidsku a jinak nelze. Proto užíváme též lidských výrazů, které jsou jen slabým obrazem, ale nevyjadřují věc celou, poněvadž to není možno. Mluvíme o oku božím a tváři, ale víme, že Bůh nemá oka ani tváře. Mluvíme proto i o nejsvětější Trojici po lidsku, neboť božské tajemství nelze slovy lidskými vyjádřiti. Jako nemohu slepému říci, co jest to modrá obloha a jak vypadá zelený trávník, a jako hluchoněmému nemohu říci, co jest to krásný zpěv, tak také život boží v nejsvětější Trojici nelze vyjádřiti teď slovy, aniž jej docela pochopíme v nebi, nýbrž budeme vždy jen část poznávati a nevýslovnou radostí se radovati. Kdybychom měli pochopiti Boha, musil by duch náš býti větší nežli Bůh, a Bůh menší než člověka duch. To jest nemožno. Nevystihlé jsou soudy jeho a nezpytatelné stezky jeho.

Však v tomto nestihlém tajemství božím leží vyjádřen rozdíl mezi Tvůrcem a tvorem. Nekonečný rozdíl. Proto s úctou dělej toto znamení živého Boha, a věz, co každý tah znamení sv. kříže znamená. Krásně to vykládá sv. František Salesský, řka: Klademe ruku na čelo, říkájce: »Ve jménu Otce«, abychom naznačili, že Otec jest první osobou v nejsvětější Trojici, od něhož Syn od věčnosti zplazen a Duch sv. od obou od věčnosti vychází. Když

říkáme: »Syna«, spustíme ruku dolů, na prsa, abychom vyjádřili, že Syn od Otce zplozen, který jej seslal do lůna Panny. Pak pohybujeme rukou od levé strany na pravou a říkáme: »i Ducha svatého«, abychom označili, že Duch sv. od Otce a Syna vychází, že jest Láska, která oba spojuje a že skrze jeho milost účastní jsme zasluh umučení Páně. Tak vykládá sv. František význam sv. kříže.

Také máme tak zv. malý kříž, jež činíme na čele, ústech a srdci. My označujeme čelo jako nejvýznačnější částku těla našeho, na upomínku Otce a na znamení, že se za víru Ukřižovaného nebudeme stydět, ale vždy svobodně a rádi ji vyznávati. Znamenáme pak ústa sv. křížem na znamení, že Syn boží jest to Slovo, skrze něž vše učiněno jest a bez něhož nic není učiněno, a konečně znamenáme prsa sv. křížem, že naše srdce jest chrámem božím, že jej očišťuje svou milostí a posiluje, abychom kříž Kristův vzali, nesli a ničím od něho odloučiti se nedali.

Však také jinak ještě lze vyložití znamení sv. kříže. Jest i člověk obrázkem Trojice boží. Jeho duše jedna jest, ale má tři od sebe různé mohutnosti: rozum, (jímž poznáváme), vůle (kterou volíme), svědomí (soudce v nás).

Kříž na čele vyznává oddanost rozumu Bohu, jenž ke mně sv. vírou mluví. Mluv, Pane, služebník tvůj slyší. Víra sv. osvětluje můj rozum a nikterak nezatemňuje. Víra sv. a rozum a věda nikdy si neodporují. Pravda pravdy není nepřítel, ale podpora. Lež jest na odpor pravdě. Theorie, které se mění jako vítr, ty ovšem ukazují vždy v jinou stranu, ale pravda zůstává pravdou. Kříž svatý nám přinesl osvětlu křesťanskou. S křížem sv. povstaly školy lidové, s ním povstaly university, kříž sv. vedl k objevení nového světa, k pěstování hudby a umění; proto mluvíme o osvětě křesťanské. Jest také osvěta pohanská, která nezná sv. kříže ani Ježíše Krista. Nedej se másti ničím. Stůj při sv. kříži a jeho osvětě, která záleží v přemáhání sebe.

Kříž na ústech, která jsou branou obličej, a nástrojem, kterým vůli a myšlení jiným sdělujeme, znamená, že vše, což vychází a vchází, má býti posvěceno láskou boží. Vše k větší cti a chvále boží.

Kříž na srdci, které jest sídlo žádostí, jest chrámem, z něhož třeba vyhnati všecko, což zneuctívá ten boží chrám v nás. V něm trojí jest láska dovolena: láska k Bohu, láska zřízená k sobě a láska k bližnímu. Každá jiná jest hříchem. Duch sv. rozněcuje tuto lásku v nás. Odtud vznikly všechny ty úkony a ústavy lásky k Bohu a k bližnímu, které neznal svět před tím, než zaslivil nám sv. kříž Pána našeho. Vezměte sv. kříž s tím, což vyznamenává, a vy jste vzali světlo, teplo a život z lidstva.

Sv. kříž připomíná nám i cenu duše. K vůli ní Pán Ježíš s nebe sestoupil na zem, aby ji z levice odsouzených hříchem převedl na pravici vyvolených. Vidíš tu cenu duše své. Cena její jest v podobě k obrazu božímu a v nesmrtnosti její. Tato duše má se naučiti Boha milovati, protože bez lásky, milosti boží, ne-

může spasena býti, ba ani nic prospěšného k životu věčnému činiti. To vše nám připomíná sv. křtě. Buď tvou chloubou, spásou a radostí! Pro tvůj rozum buď světlem, pro vůli buď příkazem a pro svědomí sv. nadějí! Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle II. po sv. Duchu.

Jak máme přistupovati ke stolu Páně.

»Vyjdi rychle na náměstí a na ulice města, uveď sem chudé i mdlé, slepé i kulhavé.«
Luk. 14.

Večeři velikou připravuje nám Bůh v nejsvětější Svátosti oltářní, připravuje pokrm nejdrahocennější, tělo svého Syna a krev jeho nejsvětější, a zve nás všechny. Velikou nazývá se v evangeliu večeře Páně, poněvadž ji vystrojil veliký, největší král všech králů; velikou, poněvadž za velikou cenu krve Kristovy jest zjednána; velikou se nazývá, poněvadž velikých milostí nám poskytuje; velikou, poněvadž také velikou pohromu přináší těm, kdo ji nehodně přijímají; na nejvýše velikou ztrátu a škodu, kdo jí pohrdají.

K hostině nebeské zve Bůh všechny; mnozí však vymlouvají se a nepřicházejí. Tři druhy udává Pán Ježíš, kteří se nedostavují a nejsou hodni té večeře. Pyšní, smyslní a po statečích světa bažící pohrdají večeří Páně; proto volá Bůh všechny, kdo u světa jsou v opovření a zapomenutí. »Uveďte sem chudé i mdlé, slepé i kulhavé.« A právě tito u světa nepatrní jsou u Boha velikými, když se k Bohu důvěrně přibližují.

Všichni, kdo byli pozváni, a nedostavili se, neokusí více večeře té; Bůh pyšným a smyslným se protivuje, pokorným však dává milost svou.

I my jsme pozváni. Jak se máme dostaviti, abychom byli večeře té hodni?

Pojednání.

Přistupme především jako chudí s největší lačností a chutí po nebeském pokrmu, prosti a prázdní nezřízené lásky k věcem pozemským. Chudí nemají ničeho, spokojují se skrovnou stravou i oděvem, váží si pozvání k bohaté hostině a děkují za ni a proto jsou i vítáni, jak dávno předpověděl žalmista Páně, řka: »Jste budou chudí a nasyceni budou, a chváliti budou Hospodina, kteří hledají ho.« 21; 27. Pán Ježíš blahoslovil chudé duchem, kteří nezakládají si na svém majetku, žijíce jakoby ho neměli, kteří stále hotovi jsou zřít se ho, a kteří ani v největší chudobě nereptají, jsouce spokojeni hřivnou jedinou. Chudí častěji lační a proto touží po občerstvení, spěchají, jsou-li kam pozváni; doprošují se třeba jen chleba, pojídají s největší chutí, jen aby se nasýtily. Nebeský chléb, tělo Páně, jest pokrmem nejvzácnějším a nejsladším, a proto máme ho všichni ve své chudobě dychtivě vyhledávati a požívat. Jak spěchají chudí tam, kde se almužna

hojná rozdělují, a přece, když z ní pojedli a nasýtli se, po chvíli zase lační a hladoví. Tělo Páně ve sv. přijímání jest pravým pokrmem a pravým životem. »Ját jsem chléb živý,« pravil Pán Ježíš; »bude-li kdo jísti z chleba tohoto, živ bude na věky.« Jan 6. 52. Sv. Gertruda ustavičně, dnem i nocí, obírala se v myšlenkách velebnou Svátostí oltářní, stále po ní toužila, tak že její celý život možno nazvati ustavičným přijímáním. Často přijímala tělo Páně, pokaždé dlouho se k té hostině modlitbami připravovala a po ní zase dlouho vzdávala díky za pokrm nebeský; na sv. přijímání nejraději myslila, o něm nejraději mluvila a sestry své a všecky po blízku k němu povzbuzovala.

Jako chudí po pokrmu lační a touží, hledejme častěji v roce nebeský pokrm, který tělo naše proměňuje krví božskou v tělo nadpозemské, dává sílu proti nástrahám zlého ducha, a jest zárukou slavného z mrtvých vstání a života věčného.

K hostině veliké pozváni byli slabí a mdlí. Přistupme s nimi s bázní a chvěním. Mdlí a nemocní chvějí se na údech, bývají mírní a tiší, ač dříve bývali třeba smělí a nepoddajní; slabí mají ke každému slovu laskavá, žádných zbraní nemají, touží po klidu a pokoji.

Tak přistupme i my ke stolu Páně jako přátelé, odložme zbraně hřichu a odporu proti přikázáním božím, vědomi své slabosti a nedostatečnosti před Bohem. »Pane, co chceš, abych učinil?« volejme se Šavlem, který na cestě hřichu poznal svou nicotnost a stal se z nepřítelů nejhorlivějším přivržencem Kristovým a hlasatelem jeho evangelia.

Jidáš přišel k veliké hostině s mečem zrady a vzal odplatu svou. Nelze ani vyličiti, s jakou vroucností přijímali tělo Páně svatí přemnozí a světice. Sv. Alois, sv. Stanislav, bl. Jan Berchmans, sv. Terezie, sv. Kateřina Sienská atd. přijímali s takovou zbožností, že byli u vytržení a tvář jejich zářila radostí jako tvář anděla.

Přistupující ke stolu Páně, uvažujme lásku a dobrotivost boží nevýslovnou, moudrost a milosrdenství, pokoru a moc Pána Ježíše.

Slabí přicházejí, opírají se o hůl, nemohouce zpřítima a pevně kráčet. Přistupme s důvěrou ke stolu Páně, opírajíce se ne o své domnělé zásluhy neb spravedlnost, ale o shovívavost a dobrotivost Kristovu, který nás k sobě volá. Když Josef dal se poznati bratřím v Egyptě, byli zprvu zastrašeni pro zločin, jehož se dopustili na svém bratru, nemohli slova promluvit; jakmile však řekl jim: »Přistupte jen ke mně,« přiblížili se, přijali políbení, osmělili se i mluvit, když již dávno byli oplakali ohavný svůj poklesek.

Kristus volá nás nejlaskavějšími slovy: »Pojďte ke mně všichni, kdo pracujete a obtíženi jste, já vás občerstvím.« Oprávejte se o ta slova a majíce na mysli hřichy své ve svátosti pokání již obmyté, přistupme důvěrně ke stolu Páně, uznávající svou slabost a nehodnost slovy setníka pohana: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou.«

K veliké večeři pozváni byli slepí. Přistupme jako slepí, s vírou pevnou, se zavřenýma očima smyslů, abychom pochopili nevystihlé tajemství božské lásky. Slepí nejdou za světlem svých očí, dávají se vésti od jiných. Ke stolu Páně nechť nevedou nás smysly naše a úsudky lidské, ale slova Kristova, naše pevná víra. Není to více chléb, který přijímáme, ač barva, vůně, chuť, podoba zůstaly, jest to nejsvětější tělo Páně; co smysly nedovedou pochopiti, vysvětluje víra v neskonalou lásku boží k nám, lidem. Uzavřítí máme dále všechny své smysly všem věcem pozemským a malicherným, otevřítí toliko oči duše, k Bohu obrátiti a radovati se, že Syn boží jest naším hostem. Prorok Daniel v zajetí babylonském, chtěje se modliti, zastřel všechna okna, jediné okno otevřel, jež směřovalo ke chrámu v dalekém Jerusalemě, aby nic neviděl z Babylona bezbožného, na nic nemyslíl při modlitbě, leč na Boha ve své vlasti. Tak i my zavřítí máme všechny smysly, chtějíce přistoupiti ke stolu Páně, zbaviti se všech myšlenek světských, a toliko míti na očích a mysli Ježíše Krista.

Sám Voltaire ve své pekelné zášti a nevěře míval světlé okamžiky, kdy zloduch na chvíli jej opustil a duše křesťana se probudila.

Sám přijal častěji tělo Páně, ač brzy zase se rouhal. O tajemství Svátosti oltářní napsal toto: »Boha jsme přijali, Bůh jest v těle našem a v naší krvi; kdoby tu mohl se ještě hříchu dopustiti aneb naň mysliti? Nemožno, aby někdo vymyslíl si tajemství, které by nás, lidi, ve ctnosti udrželo.« Černohouz, Příklady. 909.

Přistupme k veliké večeři jako chromí s pokorou a uctivostí. Kulhaví vykračují si pokorněji nežli lidé zdravých údů, k pýše spíše nakloněných, bývají i pokornější duchem. Mifiboseth, syn Jonathy, vnuk krále Saula, byl chromý od dětství. Když David stal se králem, povolal královského vnuka k sobě. Když tento přišel, padl na tvář a klaněl se Davidovi, králi, který byl z chudého rodu z Betlema.

Když mu David řekl, že bude s ním u stolu královského stolovati, pln pokory zvolal Mifiboseth: »Kdo jsem já, služebník tvůj, že jsi se ohlédl na psa mrtvého, jakýž jsem já?« II. Král. 9.

Chtěl říci, že chromý jsa, nebude králi nijak užitečným, ba spíše na překážku, jako chromý pes pánu svému; že tedy pokrmu se stolu králova zadarmo by přijímal. — A tak v pokoře máme se blížiti ke stolu Páně. Co můžeme my Kristu dáti, čím býti mu užitečnými, kteří od něho všechno máme? A přece zve nás k večeři veliké, k níž ani andělé nejsou pozváni!

Vincenc Medici, vévoda florentinský, přistupoval ke stolu Páně s největší pokorou a zbožností. »Bůh, v jehož přítomnosti ani hvězdy čisté nejsou,« říkával, »před nímž andělé tvář svou zakrývají, ponizuje se tak velice, aby do mého srdce vstoupil. Do duše mé přijíti chce ten, který dlel v čistém lůně Panny Marie neposkvrněné. Činíš to, Pane, z nevýslovné lásky a milosrdenství!« Když na smrtelném lůžku měl přijmouti tělo Páně,

seskočil na zem, řka: »Hodno a slušno jest, abych Spasiteli mému, Ježíši Kristu, jenž mne znova stvořil, vyšel vstříc.« S takovou pokorou a zbožností přijímejme tělo Páně.

Chceme-li býti vítanými hosty u stolu Páně, přistupujme nedočkavě a toužebně jako chudí, nezakládající si na věcech světských, ale na nevýslovném vyznamenání, jehož se nám dostává; přistupujme jako mdlí a slabí, bez pýchy a uznávající svou nehodnost; přistupujme jako slepí, klanějící se tajemství neslychanému, jež jedině láska boží mohla si vymysleti a ustanoviti; přistupujme jako kulhaví, radující se z milosrdenství božského, majíce na mysli nedostatečnost, abychom se za to řádně odvděčili. Kdo setrvá v pýše, nezřízené žádosti tělesné a nezřízené touze po statečích a věcech pozemských, nepochopí nikdy podivuhodné tajemství lásky boží; bude se vzdalovati stolu Páně, nezatouží nikdy po nebeském pokrmu, a neokusí na věčnosti večeře nebeské, vyloučen ze sně hodovní do temnoty, kde zavržení věčně budou bédovati, že pohrdali na světě chlebem andělským, který byl zárukou věčné blaženosti. Nezapomeňme výstražných slov Páně: »Nebudete-li jísti těla Syna člověka, nebudete míti života v sobě,« života pravého ani zde ani na věčnosti.

»Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den nejoslednější.«

Dle *M. Fabra* S. J. Conc. op. III. Paris. 1882. *V. M. Váchal*.

Neděle II. po sv. Duchu. ·

Trojí večeře, kterou připravuje lidem Bůh.

»Člověk nějaký učinil večeři velikou a pozval mnohých.« Luk. 14, 16.

»Člověk nějaký učinil večeři velikou a pozval mnohých,« dí v podobenství božský Spasitel. Ukazuje jím, že mnozí z nezřízené péče o věci časné připravují se sami o blaho věčné. Ale podobenství to lze i jinak vyložiti: Člověk jest Bůh; pozvaní jsou lidé; večeře pak či hostina, kterou lidem připravuje, jest trojí, a totiž:

I. hostina uchystaná ve světě přirozeném, zde na světě,

II. hostina připravovaná v církvi a

III. hostina zaslíbená v nebi.

O té trojí hostině budiž naše rozjímání.

P o j e d n á n í.

I.

Dějiny zjevení božského vypravují nám kolik příkladů, že Pán Bůh někoho zázračně sytil, na živu udržoval. Tak Israelity na poušti mannou po čtyřicet let; proroka Eliáše u potoka Karith; zázračně na živu byl zachován Daniel v jámě lví; zázračně nasytil božský Spasitel na poušti pěti chleby a dvěma rybičkami

několik tisíc mužů, nepočítaje žen a dětí. I v životopisech svatých dočítáme se podobných zpráv: Na přímluvu sv. Františky Římské tak rozmnožil Pán Bůh chléb, který by byl sotva třem sestrám dostačil, že 15 sester se nasytilo a dosti ještě zbylo. Podobně i na prosby sv. Benedikta rozmnožil Pán Bůh nepatrné zásoby mouky, jindy naplnil prázdný sud olejem. Tomu všemu se ovšem divíme a sotva pozorujeme právě tak veliký zázrak, který se denně na této zemi opakuje: zázrak naší denní výživy.

Patřte jen na pole! Z jednoho zasetého zrníčka vyrůstá nových 30 až 100 zrn; z jednoho zasazeného očka bramborového urodí se 10 až 20 zemáků. Jedna hrst rozsetého obilí za několik měsíců dá tolik snopů, že kolik lidských paží je sotva unese. Co rolník na ramenou na pole dal odnésti, vzrůstá a množí se a na vozech do stodol svázeno bývá. Toť působí ten nebeský Hospodář, který slunci svému vycházení velí na dobré i na zlé, a déšť dává na spravedlivé i na nespravedlivé«. Mat. 5, 45. Jeho všemohoucností a prozřetelností je připravena ta hostina, k níž milionové denně zasedají. To je opravdu zázrak všemohoucnosti a lásky boží, kterého, jak sv. Augustin praví, jen proto nepozorujeme, že každodenním opakováním nám zevšedněl. Ó pravdu dí žalmista Páně: »Oči všech doufají v tebe, Hospodine, a ty dáváš jim pokrm jejich v čas příhodný. Otvíráš ruku svou a naplňuješ všelikého živočicha požehnáním.« Žalm 144, 15—16.

Ovšem musí i člověk ruku k dílu přiložiti, aby si chleba vydobyl.

Ne z oka rmutného, ale z ruky pilné naděje kvítne. Člověk je k práci stvořen; proto musí pole vzdělávati, símě rozsévati, plodiny polní sklízeti, chléb připravovati. Ale rcete: Kdo dává do zrníčka zárodek, že do země vloženo jsouc, vzklíčí? Kde béře zrnko sílu, kdo dává potřebný déšť a zase sluneční jasno, aby byliny vzrostly a užitek vydaly? To působí nebeský Hospodář, který živí lidstvo všech ponebí, všech pásem. I v krajinách věčného ledu a sněhu i v zemích tropického pásma o člověka se stará. Na severu dává člověku moře výživný pokrm, naše domácí zvířata nahrazuje mu buď sob, který ve sporém mechu nachází svou potravu, neb pes. Obyvatelům pak krajin jižních rovníkových dává Hospodin vzrůstati na zelených oasis palmám a datlovníkům; ty poskytují v písčité poušti milý stín a v jejich chladu prýští pramének vody. Velbloud dává tam člověku maso a mléko a je užitečným zvířetem dopravním. To jest tedy ta první hostina, kterou Pán Bůh nám strojí; denně poskytuje milionům lidí chléb nejrůznějším způsobem.

II.

Druhou, vznešenější hostinu připravuje nám Pán Ježíš, podává se v nejsvětější Svátosti oltářní za pokrm našich duší. Ó jak vzácná jest ta hostina!

A proč jest tak vzácná? Protože ne obyčejný chléb, ale Pán Ježíš sám, pravý a živý Bůh a člověk, se svým tělem i se

svou krví a duší stává se naším pokrmem. O tolik vzácnější jest tedy hostina ta, o kolik obyčejný chléb převyšuje.

Veliká a vzácná jest ta hostina, neboť po celé zeměkouli ve všech pěti dílech světa přijímají katoličtí křesťané tělo Páně, jak praví sv. Tomáš Aquin.: »Na tisíce jich ho berou — ale všichni stejnou měrou — aniž celku ubývá.« — Veliká a vzácná jest ta hostina; neustále strojí ji Spasitel od té chvíle, kdy s apoštoly zasedl k požívání beránka velikonočního, a nepřestane ji strojit až na konec časů. — Veliká a vzácná jest ta hostina, neboť její účinky jsou veliké a vzácné: Spojuje nás co nejužší s Kristem, který řekl: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá, a já v něm.« Jan 6, 57. Rozmnožuje v nás milost posvěcující, tak že po hodném sv. přijímání odcházíme z kostela Bohu milejší a příjemnější. Sslabuje v nás zlé náklonnosti, následky to hříchu dědičného; hasí plameny žádostivosti právě tak, jako několik doušek chladné vody schlazuje vnitřní palčivost. Tato hostina posiluje naši lásku k Bohu tak, že na př. sv. František Xav., který jako missionář od pohanů mnoho zkoušel, po mši sv. takovou potěchu v srdci svém cítil, takovou láskou rozrušen byl, že volal: »Zadrž, Pane, příliš mnoho jest, co mi udělíš, umru!« Tato hostina očišťuje nás ode hříchů všedních a chrání od hříchů těžkých. Podobá se ohni, který strávil slámu a dříví, ale těžkého kamene a kovu se netkne. A jako otrávenému dává lékař protijed, podobně i nám, hříchy otráveným, dává nebeský lékař protijed, totiž své vlastní tělo, pročež sv. Otcové církevní nazývají nejsvětější Svátost oltářní protijedem hříchu. Tato hostina je nám rukojemstvím slavného zmrtvýchvstání, jak zaslíbil Spasitel: »Jáť jsem chléb života. Otcové vaši jedli na poušti mannu, a zemřeli. Bude-li (však) kdo jísti z chleba tohoto, živ bude na věky. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den nejposlednější.« Jan 6, 49, 52, 55.

Ovšem, že i ten, kdo buď nepřijímá nejsvětějšího těla Páně, neb kdo nehodně k sv. přijímání přistupuje, vzkříšen bude; vstane však ne k věčnému oslavení, ale k věčnému zavržení. A proto přijímejme hodně, rádi a často nejsvětější Svátost oltářní, abychom se stali účastnými hostiny třetí, totiž

III.

hostiny v nebesích. O této hostině mluvil často Pán Ježíš; tak na př. Matouš 8, 11: »Pravím pak vám, že přijdou mnozí od východu i od západu a stolovati budou s Abrahamem a s Isákem a s Jakubem v království nebeském.« V podobenství pak o člověku, který, nemaje roucha svatebního, vešel do síně hodovní, vyložil, že kdo na věčné hostině účastenství máti chce, rouchem posvěcující milosti boží, rouchem čistého svědomí přioděn býti musí.

Nesmíme si představovati hostinu nebeskou jako cosi hmotného. Po vzkříšení nebudou naše těla hmotná, ale duchovní; nebude jim třeba ani pokrmu, ani nápoje. Přece však přirovnává

Spasitel nebe k hostině, aby naznačil úplnou blaženost, která nás tam čeká. Při hostině člověka nic netrápí; zapomíná na své starosti a práce; odkládá všechny smutné myšlenky; raduje a veselí se v nerušené zábavě se spolustolujícími. Proto obraz hostiny volí Spasitel, aby nám naznačil věčnou blaženost.

Kdybyste s vysoké hory pozorovali naši zemi: jak krásný to pohled! Vlnící se lány obilí, vísky, rozhozené po kraji, jako živý had a rozlité stříbro vinoucí se řeky a potoky, velebně šumící háje a lesy — to všecko básníka tak dojalo, tak nadchnulo, že praví o vlasti naší: »Zemský ráj to na pohled!« A jaký teprve bude ten nebeský ráj? Tak krásný, že nelze ho ani popsati, a sv. Pavel nedovedl více říci, než ta slova: »Čeho oko nevidalo, ani ucho neslychalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, to připravil Bůh těm, kteříž jej milují.« I. Kor. 2, 9.

Ale krása nebe není jediným pramenem radosti nebeské. Hlavní a vlastní pramen radosti té spočívá v čemsi jiném. Jest to spojení dítěte s Otcem, tvora se Stvořitelem, člověka s Bohem, blažené patření na tvář boží. Toto spojení jest bez konce, ničím nerušené.

Básník Neruda vylíčil cenu a vzácnost matky pro dítě: »A kdyby byla snad tvrdší než oblázek, přece má vyrytý v srdci mém obrázek. A kdyby byla snad svázána v uzlíčku, přec bych ji miloval, drahou tu matičku!« Miluje-li člověk tak svou matku, matku věkem sešlou, vráscitou, ubohou, i nemocí znetvořenou, je-li tato láska pramenem radosti, je-li rozloučení s matkou bolestné, ale pobyt u ní příčinou blaha, kterak teprve zaplesá člověk, bude-li moci na věky patřiti v tvář boží, jež leskne se jako slunce, bude-li moci na věky patřiti na Boha Otce, svého Stvořitele, Boha Syna, svého Vykupitele, Boha Ducha sv., svého Posvětitelce. Jak zaplesá, až uzzí královnu všech svatých, Rodičku boží, u trůnu božího milostně stojící! Jak se zaraduje, až shledá se se svými příbuznými a známými, kteří ho do blažené věčnosti předešli! Ó věru, jak již nyní musí klíčiti v srdcích našich svatá touha na věky spojení býti s Bohem v nebi. Nic nedivíme se svatým, že si přáli umřítí proto, aby mohli dojíti té hostiny v nebesích; dobře chápeme sv. Pavla, když volal: »Žádost mám rozdělen býti (umřítí) a býti (spojen) s Kristem!« Filip. 1, 23.

* * *

Nuže, nejmilejší, víme již, co znamená podobnost dnešního sv. evangelia. Předně upozorňuje na štědrou, všemohoucí ruku boží, která nás všechny sytí. A proto s vděčností přijímejme všechny dary z ruky boží i za nejmenší sousto jemu uctivě děkujeme. Ani v dobách nejhorších nezoufejme: Máť Bůh více, než rozdal, a pečuje-li o ptactvo nebeské a o lilie polní, nezapomene ani na nás. — Podobnost dnešního sv. evangelia znamená dále hostinu vznešenou, kterou strojí Ježíš Kristus svým věčným ve sv. přijímáním. Přistupujme tedy rádi a často, dobře připraveni podle těla k stolu Páně; neopomíňme zejména své domácí a příbuzné, jsou-li

těžce nemocni, upozorniti na povinnost, přijmouti nejsvětější tělo Páně jako pokrm na cestu do věčnosti. — A konečně podobenství dnešního sv. evangelia ukazuje na hostinu nebeskou; snažme se tedy, bychom stezkou zbožného a ctnostného života kráčeli k hostině té, a až nás Pán z tohoto světa odvolá, rouchem posvěcující milosti boží přioděni, mohli beze strachu předstoupiti před věčného Otce našeho, jenž jest na nebesích. Amen. R. S.

Neděle III. po sv. Duchu.

Srdce Páně a hříšníci.

»Jde po té (ovci), která se byla ztratila,
až ji nalezne.« Luk. 15, 4.

Dnes jest neděle Srdce Páně, kterou věnujeme úctě božského Srdce svého Spasitele. Víte, že když se klaníme božskému Srdci Ježíšovu, klaníme se v jeho celém božství a člověčenství tomu, jemuž toto Srdce náleží, Ježíši Kristu. Ale proč při tom uctíváme právě Srdce Páně? Hlavní důvod jest pro to tento: Srdce všude platí za obraz lásky. Již malé dítě, když se ho ptáme, kde má matku, rádo odpoví: v srdci. Tak přede vším uctíváme Srdce svého Spasitele, abychom uctívali onu nevýslovnou, v pravdě božskou lásku, kterou Spasitel měl a bude mít na věky k nám, ubohým lidem. Tuto božskou lásku nám však připomíná i dnešní evangelium, a to zvláště lásku Ježíšovu k ztraceným ovčím, k ubohým hříšníkům. Proto hodí se jak pro slavnost Srdce Páně, tak pro nedělní evangelium, když dnes si vyvolíme za předmět své úvahy lásku Ježíšovu k ubohým hříšníkům.

Budeme uvažovati o lásce Ježíšově k hříšníkům, která se v tom jeví, jak Ježíš Kristus hříšníky

- I. *snáší,*
- II. *hledá,*
- III. *přijímá.*

P o j e d n á n í.

I.

Nejprve poznáváme tedy lásku Ježíšovu z toho, jak hříšníky snáší. Co si dá všechno Ježíš Kristus od hříšníků líbiti! Považte jen, co jest jediný těžký hřích v očích božích! Nechci vám šífeji vykládati, jak každý, kdo se dopouští těžkého hřichu, uráží hroznou velebnost boží, jak svému Pánu a Bohu poslušnost vypovídá a jemu dle slov prorokových, volá: Nechci ti sloužiti — budu dělati, co já chci, ne co ty chceš — zaslíbení tvých nedbám, hrozeb tvých se nebojím! Nechci vám líčiti, jak taký hříšník dle slov apoštolových Synu božímu se posmívá, jeho nejsvětější krev nohama šlape, znova ji zrazuje a zaprodává. Jen na jednu věc upozorňuji: Čím světější je člověk, tím větší ošklivost a nenávisť hřichu má. Když sv. Oringa jen necudné slovo zaslechla, hnusem

musila vrhnouti, a sv. Stanislav v takovém případě padal do mdlob. Co však jest svatost sv. Oringy, sv. Stanislava vůči svatosti božského Srdce Ježíšova? Uvažte tedy, jak velikou ošklivost a hnus pocituje nejsvětější Srdce našeho Spasitele nad každým těžkým hříchem!

Kolik takých těžkých hříchů dopouští se jediný člověk! Kdo může sečísti rouhání, křivé přísahy, nestřídmosti, smilstva, krádeže, podvody, vraždy, které se na celé zemi jen za den stanou a které jako jedovaté výpary ze země vystupují!

A kdo je to, kdo se odvažuje tak urážeti všemohoucího a velebného Boha? Jest to člověk, ubohé stvoření, dílo rukou božích, které milosrdenství boží z ničeho v život tento povolalo, jemuž daroval život, síly, schopnosti a všechno, čehož ničemný člověk nyní užívá k opovrhování svým Svořitelem. Jest to člověk, pro něhož Spasitel tolik vytrpěl, jehož hrozné bídě vyrval, jemuž své milosti tak bohatě sdělil, jemuž věčnou blaženost otevřel a slbil. Tento bídný člověk odvažuje se Boha nekonečné velebnosti, oproti němuž jest menší než nejbídnější červ oproti andělu, Boha, jemuž andělé chválu stále prozpěvují, urážeti, jemu se rouhati, posmívati.

Uvaž jenom, bídný, zmrzačený služebník tvůj, kterého jsi z milosrdenství přijal do domu svého, kterému jsi život zachránil, najednou by tě ze zloby bil v obličej a hrubě tě urážel. Zajisté bys měl velikou trpělivost, kdybys ho hned nepotrestal a z domu nevyhnal. Považ, ty by ses opanoval a urážky a rány bys zcela klidně snesl, napomínal bys ho v dobrotě a dal bys mu nové dary — druhého dne by však opět tak si počínal, ano ještě hůře, nejmilejší tvé předměty by zničil — co pak bys as dělal? Kdyby ti někdo domlouval, abys ho netrestal, nýbrž abys ho v domě ponechal, abys mu dal ušítí nové šaty, abys hůl, kterou tě bil, zvedl a mu ji opět do ruky dal, nebo abys sám vytrpěl trest, který on zasloužil, do bys tomu říkal? Neměl bys za blázna toho, kdo by ti tak radil?

Nuže viz: Taká láska, která se člověku zdá nemožnou, plane v božském Srdci Páně; co se člověku zdá víře nepodobno, to činí Spasitel náš každý den. Ukázal jsem vám, jak hroznými hřichy jest denně urážen. A co činí? Jak snadno by se mohl mstíti a odbůjce trestati! Jen slovo, jen pokyn, a leželi by mrtví na zemi. Ano zdá se, jeho spravedlnost že vyžaduje, aby takých nešťastí netrpěl. Dovol, Pane, volá k němu anděl pomsty, abych odbůjce potrestal, tvá spravedlnost toho vyžaduje. Ale Srdce našeho Spasitele, toto Srdce plné nevýslovné lásky a milosrdenství, nedá se znepokojiti. Jako matka na své zlé, nezvedené dítě, které křičí, dupe, ji zarmucuje, se nehněvá, je nebije, ale je udobňuje, k srdci tiskne a pokrm mu dává: tak jest Srdce našeho Spasitele plné lásky, před níž každá mateřská láska bledne. Netrestá jich, zlých hříšníků, nenechá oněměti ústa, která se mu rouhala, nenechá ochromiti ruce, která se proti němu pozdvihly. Nikoli, ne-

chává je, odbůjice, při životě, dává jim denně jejich zdravé údy, ačkoli ví, že ho jimi opět urážeti budou.

Ano, denně se obětuje Otci svému nebeskému, obětuje tělo své, které za nás mučené na kříži pnělo, své rány, které k našemu spasení obdržel, krev svou, kterou za nevýslovných muk prolil, vše to obětuje ochoten ještě více za nás trpěti, kdyby to možné a nutné bylo! Kdybychom nic jiného o dobrotě Srdce Pána Ježíše nevěděli, než že ubohé hříšníky a jejich hříchy snáší a jak je snáší, postačilo by to naplniti nás obdivem, abychom vzplanuli láskou k tomuto božskému Srdci. Ale Spasitel činí ještě více.

Sám jde za ztracenou ovčí, hledá ji a nedopřeje si odpočinku, dokud ji zpět neptinesl.

II.

Jak Spasitel hříšníky ve své věrné lásce hledá, za nimi jde a nedopřává si odpočinku, až je zpět uvede do domu otcovského, k Srdci svému, na cestu nebes, to nám ukázal sám v dnešním evangeliu, sám se přirovnává k pastýři, jemuž se ovečka ztratila. »Jde za ztracenou ovčí, až ji najde.«

Jestliže pastýř jde za ztracenou ovečkou, nemůžeme se diviti. I když má tisíce jiných ovčí, neztratí přece rád žádnou ovečku — ztrátou jedné již jest chudší. Ale u Spasitele není tomu tak. I když mnoho lidí by se mu ztratilo, nebyl by tím chudší, byl by tak šťastný a blažený jako před tím. Jedním slovem by mohl stvořiti milliony lidí, kteří by byli lepší, poslušnější, věrnější než ztracení, a mohl by ztracené lidi ponechati v záhubě, kterou sobě sami zavínili. Ale právě to nechce, to nepřipouští jeho nekonečná láska, která v Srdci jeho plane. Jako matka nezapomíná na syna, byť ji byl sebe více urazil a po cestě hříchu krácel, nýbrž pro něho pláče, za něho se modlí a k srdci mateřskému nazpět volá, tak i Spasitel nemůže zapomenouti na ubohé hříšníky, byť by ho byli sebe více urazili. Má soustrast s bídou jejich a neodpočine si, dokud je bídy nezbavil.

Jak veliká jest bída zbloudilého hříšníka! Dříve byl v otcovském domě tak šťastný, tak blažený, tak pokojný. Dokud nevinost v jeho duši zářila, jak spočinulo oko boží se zalíbením na něm! Byl chrámem božím, posvěceným, a andělé boží vznášeli se nad ním, milovali ho a střežili ho. Ale ach! jak se to změnilo! Jeho duše podobá se znesvěcenému chrámu, z něhož je Nejsvětější odstraněno, ozdoby jest zbaven, jsou to takofka jen zříceniny chrámu. Místo klidu panuje zde brzy zvířecí vášeň, brzy výčitky svědomí, nespokojenost s sebou samým a se světem. Tak bloudí ubohý hříšník sem a tam, jako ztracená ovečka, na poušti, kde se mu nepodává nebeský pokrm ani nápoj z pramene milosti, a nikdy neví, kdy se propast před ním otevře a ho pohltí. Každý okamžik může umřít, a když v tomto stavu umře — jest na věky zatracen!

Ale poslyš — uprostřed pouště hříšného života, co to zaznívá, tak často, tak mile, tak sladce jako zvonění stříbrného zvonku, jako hlas ze ztraceného ráje? Co to zaznívá někdy tak hrozně jako blížící se bouře a hrom? Jest to hlas dobrého Pastýře, který hledá svou ovečku a chce ji vzít k Srdci svému a domů odnésti.

Neslyšel jsi tento hlas, ubohý hříšníku? Nepřišlo ti na př. při pohledu na nevinné dítě náhle na mysl, jak i ty jsi byl kdysi tak nevinný, tak šťastný, tak čistý, miláček boží? Nemyslíš jsi, že slyšíš opět, jak ti kněz domlouval, jak tě varoval, a jak jsi svatě slíbil, zbožným zůstat? Nepřišlo ti to jako touha po ráji nevinného dětství? A když jsi uvažoval o bídě hříchu, do které jsi upadl, nepřišly ti slzy do očí? Viz, byl to hlas dobrého pastýře, který ztracenou ovečku hledá a ji nazpět volá do ztraceného ráje. Nebo tě najednou — při kázání, ve zpovědnici — hrůza obešla, nebo umřel náhle některý známý, snad i společník hříchu tvého, a tu ti připadá myšlenka a hlodá v duši tvé: kdybys nyní umřel — jak bylo by s ubohou duší tvou? Běda, běda, byl bys na věky ztracen! Viz, to jest opět hlas dobrého pastýře, který k tobě volá: Vrat se, navrat se do svého ovčína, do domu Pána svého! Nebo tě potká štěstí, uchráněn jsi neštěstím, do něhož jiní upadli. Nyní děkuješ Bohu, který byl tak dobrotivý k tobě, sám před sebou se hanbíš a myslíš: Spíše jsem pšíšného trestu zasloužil, a Spasitel můj tak dobrotivě se mnou jedná.

Což nikdy nepřestanu ho urážeti? Zdaž mu neudělám radost a nebudu mu věrně sloužiti? Nebo tě potká neštěstí, a tu ti připadá vážná myšlenka: zasloužil sis to stokrát. Pán ti chce ukázati, jak špatné bylo opustiti ho. Při tom myslíš: Když Bůh již zde na světě tak trestá, jak teprve bude trestati na onom světě! Viz, vždy je to hlas Spasitele tvého, který k tobě volá: Obrat se, obrat se k Pánu Bohu svému!

Tak jde Spasitel za ztracenou ovečkou, za milliony hříšníků, a i když tisíckrát nechtějí hlasu jeho slyšeti — nedá se zmásti. Ovšem hlas jeho slábne tím více, čím zatvrzelejší je hříšník. Ale nikdy zcela neoněmí, i největšího hříšníka ještě volá — až uhodí hodina smrti, a pekelná propast bídníka pohltí.

III.

Ale když ztracená ovečka, ubohý hříšník hlasu dobrého pastýře poslechne, s jak něžnou láskou a radostí přijímá ho Srdce našeho Spasitele! Již netrestá hříšníka, neplísni ho, nepředhazuje mu nevděk a nevěrnost — nikoli, přijímá ho s radostí, kladě ho na své rámě a sám ho ke stádu přivádí — dělá mu návrat co nejsnadnější. Jak mnohý hříšník, kterého Spasitel volá, se bojí a představuje si návrat tak těžký. Jak hrozně tvrdé jest, myslí si, když se mám této osobě, tomuto místu, těmto hříšným zábavám vyhýbati, jak smutný to život bude! Mám-li tyto ohydné hříchy ve zpovědnici vyznati — jak se musím styděti — jak mne zpovědník vyplísni a mnou pohrdati bude! Ale i když se vyzpovídám,

jak v budoucnosti budu moci tolik pokušení přemoci? A odpustí mi také Bůh? O tak špatném, nevděčném člověku nebude chtít Spasitel nic vědět.

Nejmilejší! Jak málo zná taký člověk Srdce našeho Spasitele!

Právě, čím hlouběji hříšník upadl, tím větší radost má Pán z jeho návratu, z jeho obrácení. Když se ti milé dítě roznemohlo — čím nebezpečnější a beznadějnější nemoc byla, tím větší jest radost tvá, když se zase uzdravilo. Když po bouři slunce mraky proniká a duhu vytvořuje, tím jasnější a krásnější jest tato duha, čím černější a tmavší byly mraky. Tak nezálí také láska božského Srdce Páně nikdy skvostněji, než když v srdci zbloudilého hříšníka zářiti nechává duhu odpuštění a smíření. Vždyť praví sám: V nebi je větší radost nad jedním hříšníkem pokání činícím, než nad 99 spravedlivými, kteří pokání nepotřebují. Ano, neotálej, hříšníku, když máš dobrou vůli — Ježíš Kristus pomůže ti svou milostí a všechny obtíže ti udělá snadnými a sladkými. Ovšem trochu se stydět budeš, když upřímně hřích svůj vyznáš — ale věř mi, tak zlé to není, jak si představuješ; a pokoj, kterého potom zakusíš, a vědomí, že tím ujdeš hrozné hanbě při posledním soudu, učiní ti vše snadným a sladkým. Kněz tě nevyplásl, neboť má-li ducha Kristova, i on bude mít radost ze ztracené ovečky, která se vrací, a s pravou pastýřskou láskou tě přijme a na pravou cestu přivede. A když vysloví slovo smíření, když ve jménu Ježíše k tobě praví: Jdi, synu, dcero, odpouštějí se tobě hříchové tvoji — jak bohatě jsi potom odměněn za všechnu námahu! Ovšem bude třeba bojovati, ale milost Ježíše Krista tě bude podporovati, jeho tělo a krev tě posilovati, a každým dnem bude život tvůj krásnější a spokojenější. A když bude boj dobojován, když přiblíží se tvá poslední hodina, jak se budeš potom radovati, že jsi se včas navrátil k svému dobrému Pastýři, s jakou důvěrou budeš na jeho ramenou, na jeho Srdci vstříc věčnosti hledět, a v nebeské radosti budeš chváliti lásku božského Srdce Páně, Srdce svého dobrého Pastýře, po celou věčnost.

Nejmilejší! Uvažovali jsme krátce o nevýslovné lásce Srdce Páně k ztraceným ovečkám, k hříšníkům. K čemu nás tato láska vybízí? Co máme činit?

Nechci dnes o tom mluvit, že se dle této lásky máme i my k hříšníkům chovati. Je-li Srdce Páně tak mírné, tak dobrotivé k nám, nemáme-liž i my býti trpěliví k našim zbloudilým bratřím a zároveň plni horlivosti, abychom jich Srdci Páně získali? Jak potěší to Srdce Páně, jak bohumilý skutek vykonáme, jak bohatou odměnu obdržíme, když mírností, trpělivostí, napomínáním, dobrým příkladem, vřelou modlitbou třeba jen jedinou ztracenou ovci na cestu spasení přivedeme!

Když láska Srdce Páně k hříšníkům jest tak veliká, nesmíme nikdy malomyslněti, nikdy si zoufati. I kdyby tě tížil sebe větší hřích, nezoufej si!

Viz, v Srdci Páně nalezneš pomoc. Zde najdeš větší lásku, nežli jsou tvé hříchy. Zde najdeš pramen drahocenné krve, která tě očistí, a i kdyby hříchy tvé byly jako šarlat červené — mají býti bílé jako sníh, praví Pán.

Utec se k Srdci Páně, zde jsi jist před přisnými tresty Páně. Odevzdej se mu úplně, vzbud upřímnou lítost, vyzpovědej se úplně — a ze Srdce Páně přijde nový život, nové požehnání do srdce tvého.

A i ty, milý křesťane, který nemá těžkého hříchu na sobě, ale mnoho pokoušen býváš, málo kroků činíš na cestě spasení: viz, i ty najdeš pomoc, útěchu, sílu a milost v Srdci svého Spasitele. Uctívej řádně toto Srdce, přednes mu dětinsky své potřeby, poslyš, co ti praví, a i ty budeš čerpati radost z pramenů svého Spasitele. Uvažuj často o ctnostech tohoto sladkého Srdce a uč se od něho těmto ctnostem!

Tedy nikdo si nezoufej! Ale také uvažte: jako jest hříchem proti Duchu sv. nad milostí boží zoufati, tak jest také hříchem proti Duchu sv. k spasitelnému napomínání srdce zatvrzelé míti a v nekajícnosti do konce setrvati.

Proto, když slyšíte hlas Krista Pána, který vás volá, nezatvrzujte srdcí svých! Ovšem slíbil vám Pán odpuštění, když se obrátíte, ale neslíbil vám čas a život tak dlouho, až se vám zlíbí obrátiti se. Žádný okamžik nejste jisti, že vás Pán zavolá před soudnou stolicí svou. Jak veliká láska Spasitele k hříšníkům jest, dokud jsou na zemi, tak hrozná bude jeho spravedlnost k těm, kteří jeho hlasu neposlechli a včas pravé pokání nečinili.

Kéž božské Srdce Páně nám prokáže tu milost, aby mezi námi nebyl nikdo, koho by stihl jednou tento přisný trest. Kéž propůjčí hojně milostí těm, kteří jsou v těžkém hřích, aby slyšeli hlas svého pastýře a včas se obrátili; těm, kteří jsou v milosti boží, kéž propůjčí, aby v ní vytrvali a pokroky činili. Ano, berme všichni útočiště k lásce božského Srdce Páně, uctívejme je, řídme se dle něho, abychom také jednou v nebeské slávě jeho lásku a milosrdenství oslavovali po celou věčnost. Amen.

Dle Jak. Schmitta *Jan. Nep. Holý O. Praem.*

Neděle III. po sv. Duchu.

Proč hledal Kristus tak horlivě ztracenou ovečku, člověka.

»Zdali nenechá devadesáti devíti na poušti a nejde k té, kteráž zahynula, až ji nalezne?« Luk. 15. 4.

Ačkoli nechceme s farisey reptati, že Kristus hříšníky přijímá a vyhledává, rádi bychom přece poznali příčiny, proč tak činí. Jestliže člověk, o němž v evangeliu se mluví, opouští 99 ovcí, aby vyhledal jedinou, která zbloudila, dá se lehce vysvětliti, poněvadž by ztrátou utrpěl citelné škody. Hledá-li tedy ovečku ztra-

cenou, má na mysli jediné svůj vlastní prospěch. Co však pohnulo Syna božského, že opustil slávu nebeskou, sestoupil na tuto zem, aby hledal ztracenou ovečku, člověka? Co může mu dáti člověk za to, co mohou všichni lidé? Neboť: »Co prospěje Bohu, budeš-li spravedlivý?« čteme v knize Job. 22. 3. Co bylo tedy příčinou, že Syn boží s takovým strádáním a pečlivostí, ba vlastní svou přebolestnou a potupnou smrtí hledal ztracenou ovečku, od níž ničeho nedoufal a doufati nemohl? Učení a věhlasní vykladači Písma sv. udávají šest příčin, dvě týkající se Boha Otce, dvě Bohočlověka, Ježíše Krista, a dvě týkající se nás, ubohých lidí.

P o j e d n á n í.

1. Hlavní a první příčina, jež pohnula Syna božského, že sestoupil na svět, aby zbloudilou ovečku vyhledal, byla vůle nebeského Otce.

Praví to sám Pán Ježíš: »S nebe jsem sestoupil, ne abych činil vůli svou, ale vůli toho, kterýž mne poslal. Tatof pak jest vůle toho, kterýž mne poslal, Otce, abych z toho, co mi dal, ničehož neztratil.« Jan 6. 38. Totéž stvrzuje apoštol Pavel, řka: »Bůh chce, aby všichni lidé spaseni byli a ku poznání pravdy přišli.« I. Tim. 2. 4.

Tuto vůli Otce nebeského vyplniti bylo nejnroučnějším přáním Ježíšovým; vůli tu také co nejdokonaleji vyplnil, když vynaložil všechny síly a prostředků všech použil, aby nesmrtelnou duši vyhledal a získal.

»Můj pokrm jest,« pravil Pán Ježíš, »abych činil vůli toho, kterýž mne poslal, bych dokonal dílo jeho.« Jan 4. 34. A dílo to dokonal Syn boží na kříži.

2. Hledati a spasiti hříšné lidstvo přiměla Spasitele také horlivost, aby čest a slávu nebeského Otce rozmnožil. A nyní jest to zcela zřejmo, že Bůh tím, že ztracená ovečka k němu byla přivedena, nepoměrně více jest oslavován, než kdyby byla ponechána jejímu osudu.

Či není to šlechetnějším ušetřiti vinníka a vzíti na milost aneb dle zásluhy ztrestati? Zjevuje se ovšem i v tom velikost a sláva boží, že kárá a trestá, jak kdo zasluhuje. Ale chvála a sláva, jež vychází ze spásy a záchřany lidstva, jest Bohu příjemnější a více se srovnává s bytostí božskou, jež jest dobrotivost a láska.

Slovem a skutkem chválí a velebí každá duše lidská, Ježíšem vykoupená bez ustání milosrdenství boží a dobrotivost jeho; duše však, které v pekle věčně pykají, činí tak jen skutkem; dobrovolně a s radostí velebí a oslavují Boha duše vykoupené, z donucení a s náfkem duše zavržené; hlavní příčinou štěstí a blaženosti jedněch jest Bůh, příčinou nevýslovného neštěstí druhých jsou oni sami.

3. Jiné dvě příčiny, proč Syn boží na svět sestoupil, vztahují se k Pánu Ježíši samému. Člověk to byl sám, který jej pohnul, že přišel a hledal ztracenou ovečku. Neboť člověk není toliko dílem Boha Otce, ale i, a to zvláště, Boha Syna. Květiny,

jež si kdo sám zasázel, zvfátka, jež si sám vypěstoval, obrazy, jež vlastní rukou a pracně šťastně dokončil, zvedává člověk opatrně a nerad pouechá zkáze a záhubě.

Syn boží jednorozený věčného Otce stvořil člověka, mistrovské dílo všeho tvorstva a oteckou pečlivostí vychoval. Avšak vlastní vinou miláček jeho zbloudil, zaběhl v poušť, kde mu hrozila zkáza a zahnutí.

Nájemník, který nemiluje ovce své, vidí-li je v nebezpečí, opouští je a nebrání vlku, když je rozháň a uchvacuje.

Dobrý pastýř však brání ovce své, jest hotov dáti život svůj za ně. Syn boží učinil pro vlastní vinou ztracené lidstvo, co psáno jest v knize Job: »Zavoláš mne, a já odpovídáti budu tobě, a dílu rukou svých podáš pravice.« 14. 15. Když chtěl Bůh šetřiti Ninivetských, mrzelo to proroka Jonáše. Bůh vyléčil ho z toho nerozumu.

Když uschl břečtan nad hlavou Jonášovou, který mu dříve byl příjemným stínidlem před paprsky slunečními, a Jonáš to trpce nesl, řekl mu Bůh: »Ty žalost máš nad břečtanem, o němž jsi nepracoval, aniž jsi učinil, aby rostl; a já bych neměl odpustiti Ninivi, městu velikému, v němž jest více nežli stoadvacet tisíc lidí, kteří nevědí, co jest za rozdíl mezi pravici a levici jejich (mezi dobrým a zlým), a z nich mnoho jest nerozumných dětí.« Jon. 4. 10. 11. Nezasadil jsi břečtanu, chtěl říci Bůh, nepěstoval's ho, a přece tě rmoutí jeho zkáza; a já bych měl lhostejně pohlížeti na zkázu tolika duší, jež jsem stvořil, vychoval, a tolika přednostmi vyznamenal, duší, za něž chci jednou obětovati to největší, život svůj na dřevě kříže! Nepatrným stínem působil ti břečtan radost, mně však bude člověk ztracený a opět zachráněný ustavičně přinášeti slávu a dobrořečiti na věky, andělům pak a vyvoleným působiti radost nehynoucí.

4. S úplnou odevzdaností obětoval se Syn boží za lidstvo, poněvadž mu Otec nebeský tuto ztracenou ovci daroval, aby ji zase získal, bloudící zpět přivedl, raněnou vyhojil. Proto praví božský Spasitel: »Tatof jest vůle Otce, abych z toho, co mi dal, ničeho neztratil.«

A nebeský Otec sám praví k svému jednorozenému Synu: »Požádej ode mne, a dám tobě národy v dědictví tvé.« Žalm 2. 8. Otec tedy dal Synu svému pokolení lidské jako ztracený peníz, aby ho zase vyhledal a majetkem svým učinil. Dal mu lidstvo hříchem znetvořené, tisícerymi nedostatky a poklesky stížené za což, aby byl od ní nejněžněji milován a věčně veleben, podaří-li se mu dáti jí podobu, aby byla hodnou jeho a nebeského Otce. Věda pak Ježíš, že získá sobě majetek tak drahý, což tak jej milující, že k nekonečným díkům si zaváže nemocného v beznaději ležícího: »Vydal sebe samého za nás, aby nás vykoupil od všeliké nepravosti a očistil nás, sobě lid vzácný, následovný dobrých skutků,« jak svědčí sv. apoštol Pavel. Tit. 2. 14. Nelitoval žádné námahy, vyčerpal všecku sílu, ba nezalekl se ani smrti

kříže. A tak dáno mu celé pokolení lidské, aby byl pánem a soudcem všech, pánem a ženichem církve.

Proto oslavují a velebí ho svatí bez ustání: »Hoden jest Beránek, který zabit byl, vzíti moc a bohatství, moudrost i slů, čest i slávu i dobrořečení.« Zjev. 5. 12.

5. S naší pak strany pohnula Syna Božího, aby sestoupil na svět a nás zachránil, nejdříve naše slabost a bezradnost.

Viděl, že lidé nejvíce z lehkomyšlnosti a nevědomosti hřeší, podobni ovcím vrtkavým a hloupým. Proto čteme u Isaiáše: »Zbloudili jsme všichni jako ovce, všichni, jedenkaždý na cestu svou se uchýlil.« 53. 6. Na nejvýše pošetilé a hloupé jsou ovce, nechaj-li se samy jíti na pastvu a bez pastýře, mohou brzy zblouditi, ba skočí-li jedna do vody neb do prohlubně, skákají hned za ní všechny ostatní a mohou tak zahynouti. Přepadne-li je vlk, nejen že se neumějí brániti, ale nedají se ani na útěk. K zabítí dají se věsti, aniž by pomýšlely na nějaký odpor. A těmto ovcím zcela se podobají lidé. Snadno chybují, nemají-li vedení a dohledu; snadno dávají se svésti příkladem jiných, a jestliže jednou od cesty spásy odbočili, nenaleznou více vlastní silou a bez cizí pomoci zpáteční cesty do vlasti nebeské. Uprchnouti před vlkem pekelným neumějí, ba vrhají se mu dobrovolně v jícen a upadají do záhuby věčné.

Pán Ježíš chtěl učiniti konec tak nedůstojnému a žalostnému stavu člověka, nechťel více trpěti, aby zlý duch dále tak hrozně řádil proti ubohým a opuštěným ovečkám bezbranným. Jako David pronásledoval lupiče lva neb medvěda, když mu ovečku uchvátil, a usmrtiv jej, ovečku vysvobodil, tak právě Kristus chtěl zachrániti, když viděl duši lidskou na scestí a do záhuby od svědců vlečenou. Tak vyrval dnes, jak evangelium líčí, hříšňky z jícnu pekla a z úst utrhačů na cti.

Tak zachránil Marii Magdalenu, celníka Matouše, vrchního celníka Zachea, ženu cizoložnou a nesčíslně mnoho jiných. Ano, celé pokolení lidské smrtí svou vyrval z jícnu draka pekelného, zachránil před smrtí věčnou a peklem, tak že mohl sám o sobě říci: »Ó peklo, bryzení tvé budu; ó smrti, budu smrt tvá.« Oseáš 13. 14.

6. Syn boží viděl však ještě nejvyšší nebezpečí věčného zavření, v němž se nalézala pobloudilá ovečka pokolení lidského. Viděl draka pekelného, jak jí strojí úklady a uchvátiti hledí, viděl jeho zuřivost, viděl onen věčný oheň, jeho žár a trvání věčné. My, kteří jsme spíše tvrdého srdce, vidíme-li tonoucího s vlnami zápasícího, nemůžeme dlouho na to patřiti, vrháme se do vody s vlastním nebezpečím, abychom nešťastného zachránili, se slzami hledíme na bližního, jež stihlo veliké neštěstí. Jak mnohem více musil býti dojat Syn boží pohledem na hroznou bídu naši, a proto spěchal s nebe na ubohou zem, aby nás od věčného ohně zachránil, jež hřích roznítíl a zapálil, a který tisíciletí byl stále udržován a zvětšován hříchy a zlobou lidskou.

Když mládenec Naimský ku hrobu byl nesen, byl dojat útrpností Pán Ježíš, dotekl se nosítek a poručil nosičům, aby se zastavili, chtěje mrtvého vzkřísiti a vrátiti jeho matce. Podobně viděl Syn boží, jak člověk svými hřichy nesen jest do hrobu pekla, hanby věčné.

I tu pojala ho útrpnost a soucit s ubohým, poručil státi nosičům, hříchům a nepravostem, vzkřísil mrtvého k životu a vrátil nebeskému Otci. Když Jonathas viděl, že otec jeho Saul ustanovil, aby David byl usmrčen, pokusil se všemožně, aby Davida varoval a před hrozcím nebezpečím zachránil, neboť velice Davida miloval.

Podobně slitoval se nad námi Syn boží. Viděl, že ustanovena jest od Otce smrt všech hříšných; proto spěchal, aby zachránil, byť ho to i život stálo.

Poznali jsme příčiny, proč Syn boží přišel na svět, a cítíme zajisté každý, že právě pro tyto příčiny máme běžeti vstříc hle dajícimu nás Spasiteli. Chce-li Bůh naši spásu, nemáme-li tím více po ní toužiti a nebe si zajistiti? Jestliže naše spása více k oslavě boží slouží než naše zavržení, bude tím zajisté také dosažena naše čest a budoucí sláva, a my jsme to, jimž bude dáno nebe a nevýslovná blaženost v dědictví.

Hledá-li nás Syn boží, protože nás stvořil, nemáme-li radostně a věrně lpěti na něm a držeti se ho, kteří jsme dílem rukou jeho?

A raduje-li se Kristus z nalezené ovečky, nemáme-li se my tím více radovati ze svého zachránění? A jsme-li vědomi své slabosti a nedostatečnosti, nemáme-li tím více přilnouti k Spasiteli, svému vůdci?

A nalézáme-li se v ustavičném nebezpečí státi se kořistí pekla, nemáme-li utíkat se ke Kristu, dobrému Pastýři, u něhož jest pomoc, útěcha a bezpečnost? Proto nezapomeňme na slova Davidova a volejme častěji s ním: »Zbloudil jsem jako ovce, kteráž se ztratila; hledejž, Pane, služebníka svého, neboť na příkázání tvá jsem nezapomněl.« Ž. 118. 176. Ve svátosti pokání nalezne nás zase, učiní syny božími, bratry svými, a spoludědici blaženosti věčné. Dle *M. Fabra* S. J. Conc. op. III. 652. *V. M. Váchal*.

Řeči příležitostné.

Nejsvětější Srdce Páně.

Úcty nejsvětějšího Srdce Páně příčiny a užitky.

»Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem: a naleznete odpočinutí duším svým.« Mat. 11, 29.

V pátek koná církev sv. slavnost nejsv. Srdce Páně. A zajisté ne bez příčiny vyvolila právě tento den. Pátek je dnem pro křesťana památným, neboť v pátek dokonalo Srdce Spasitelovo

na kříži. Pátek po oktávu Božího Těla volila církev sv. — neboť právě v nejsv. Svátosti oltářní veliká láska nejsv. Srdce Páně se nám ukazuje.

Viděli jste někdy obraz božského Srdce Páně? Zajisté že ano; obraz ten zdobí stěny vašich příbytkův. A kterak vypadá obraz ten? Spasitel ukazuje na své nejsv. Srdce; Srdce to plane ohněm; jest ozdobeno malým křížkem a ovinuto trnovou korunou, otevřeno kopím a z rány vytéká krev a voda.

Pohled na obraz nejsv. Srdce Páně vykládá nám příčiny, pro které církev zavedla úctu a svátek nejsv. Srdce Páně, ale církev zavedla úctu tu i proto, že přináší církvi a věřícím veliký duchovně prospěch. Abychom lásku k nejsv. Srdci Páně v sobě více rozvíjeli, rozjímáme dnes:

1. o příčinách a
2. o užitečné úcty božského Srdce Spasitelova.

P o j e d n á n í.

I

1. Především ctíme Srdce Páně proto, že ono jest tím Srdcem, které s druhou božskou osobou spojeno bylo a jest. Jest to Srdce Ježíše, Syna Otce věčného; jest to Srdce Ježíšovo, se Slovem božím podstatně spojené; jest to Srdce nekonečné velebnosti; jest to Srdce, ve kterém přebývá plnost božství, a proto zasluhuje téže úcty, kterou Bohu samému vzdáváme, úcty božské. Tento důvod sám by již stačil, abychom nejsv. Srdce Ježíšovo ctili a milovali. Ale ještě jiné příčiny povzbuzují nás k jeho úctě.

2. Srdce je sídlem, zdrojem a pramenem lásky. Proto také od věků je symbolem, znakem lásky. Hořící srdce od věků značí lásku.

Proto také srdce znamenitých osob, které velikou láskou k lidstvu vynikaly, bývá z bezduchého těla vyňato a ve zvláštní schránce, urně, uloženo. Proto matka, chtějíc dítěti svou lásku projevit, tiskne je k srdci svému; proto říká mu: »Mé srdéčko!« Ale není a nebylo srdce, jež by více milovalo, nad Srdce Ježíšovo. Řekněte: Co jest hlavní známkou lásky? Bez odporu obětavost. A celý život Spasitelův byl obětavostí proniknut. Obětavost přivedla ho na kříž, a proto právem modlí se církev sv.: Srdce Ježíšovo, pro nepravosti naše potfené; Srdce Ježíšovo, oběti hříšníků!

Ba, Spasitel do dneška dává a až na konec světa dávati chce veškerému světu důkaz obětavosti svého Srdce v nejsv. Svátosti oltářní.

Poslouchá v nejsv. Svátosti oltářní kněze, člověka, tvora nedokonalého, pozemského, hříšného; poslouchá ho bez podmínky a bez váhání; poslouchá i věřících: když se kterýkoli křesťan rozhodne přijmouti nejsv. Svátost oltářní, Spasitel obětuje se jeho vůli, podrobuje se, nelenuje a navštěvuje ho. A v té obětavosti dává se denně na tisících oltářích křesťanských přinášeti jako obět svému nebeskému Otci. Proto všim právem nazývá se Srdce

Páně »školou lásky«, maluje se jakoby plamenem hořelo, věru jest »výhnl láskou planoucí«!

3. Ctíme Srdce Spasitelovo proto, že nese význačný znak lásky, ránu. A proto zasluhuje naši úcty právě tak, jako ctíme a líbáme krvavé růže ran na rukou a nohou Spasitelových. Víte dobře, kterak na Veliký pátek k hodině asi čtvrté odpolední vojáci zlámali lotrům nohy, aby urychlili jejich smrt. Kristu však kosti nelámali, poněvadž už byl mrtev. Aby však měli plnou jistotu, že Kristus zemřel, bodnul jeden z vojnů tak mocně jej do boku pravého, že až do srdce kopí vniknulo a takovou ránu zůstavilo, že si sv. Tomáš troufal ruku do ní vložit. Jakmile bok Kristův byl otevřen, vyšla z něho krev a voda. Proto volá církev svatá: Srdce Ježíšovo, kopím probodené, smiluj se nad námi! Proto sv. Augustin, pozoruje kříž, praví: »Hlava nakloněna, by tě políbila; ruce rozpiaty, by tě objaly, srdce otevřeno, by tě v sobě skrylo.«

4. Ctíme Srdce Spasitelovo, protože jest hlubinou všech ctností. Spasitel sám zval nás k sobě: »Vezměte jho mé na sebe a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.« Není zde možno, abych dopodrobna líčil vám ctnosti božského Srdce Páně; vizte jen některé. Pozorujte jeho pokoru při poslední večeři, když Pán a Mistr učedníkům nohy umývá. O jeho tichosti prorokoval již Isaiáš 42, 1—4: »Nebude se vaditi ani křičeti . . . tftiny nalomené nedolomí, knotu doutnajícího neuhasí . . .« O jeho poslušnosti praví evangelista: »Byl jim poddán,« Luk. 2, 51, a sv. Pavel: »Učiněn jest poslušným až k smrti.« Filip. 2, 8. O jeho modlitbách svědčí poušť, hora Olivetská i chrám; odevzdanost do vůle boží hlásají slova: »Otče, je-li možná, ať odejde ode mne kalich tento, avšak ne jak já chci, ale jak ty chceš.« Mat. 26, 39. Dokladem péče o obrácení hříšníků jest mimo jiné i krásné podobenství o dobrém pastýři, hledajícím ovci ztracenou; úcta k domu božímu září z toho, kterak vyhnal prodavače z chrámu; dobrovolná chudoba jest dostatečně známa; že čistotu miloval, vyznamenal zvláštní láskou čistotného sv. Jana a nevinné dívky, nečistému však Herodovi slovem neodpověděl.

Zkrátka: Není ctnosti, které bychom v Srdci Ježíšově nenašli. Proto tedy ctíme jeho Srdce nejsvětější a není prázdným slovem, co se církev modlí: Srdce Ježíšovo, hlubino všech ctností, smiluj se nad námi!

A jaký užitek kyne nám z úcty božského Srdce Páně?

II.

Když apoštolové všecko opustili a Spasitele následovali, tázali se ho: »Co tedy nám za to bude?« Mat. 19, 27. Takový jest člověk. Sobecký. Jest jeho povinností Bohu se klaněti, ale přece žádá za to odměnu. Ale Syn boží znal dobře povahu lidskou; ani tato slabost nebyla ho tajna. Proto bez bázně můžeme i my tázati se: Jakých milostí se nám dostane, budeme-li vroucně ctíti božské Srdce Páně. »Co nám za to bude?«

Místo přímé odpovědi uvedu znova ta slova, kterými nás Kristus k Sobě zval: »Pojďtež ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím. Vezměte jho mé na sebe a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem: a naleznete odpočinutí duším svým.«

Slibil tedy Kristus Pán poklad veliký, pokoj duše těm, kteří by sv. Srdce jeho ctíli a od něho se učili. Víte, co je pokoj? Chcete znáti jeho cenu? Vzpomeňte na válku. Ani válka ještě nebyla, jenom válečné zbrojení, které nedávno se dalo, válečný poplach, a co tu bylo strachu, jaké rozrušení! A což válka teprve, jaké přináší hrůzy! Co bídy a neštěstí, co požárů a krve, co životů lidských, co zármutku a slz vyžádá si ta přišera! A proč? Aby se lidé domohli sv. pokoje! A podobně je i v nitru každého z nás: požáry vášní námi zmítají, bída a neštěstí hřichu duši zotročují, nadpřirozený život milosti v nás hyne. Co rozervaných nespokojenců bloudí světem, co ztrhaných pohledů, co zamračených tváří vídáme, ba co sebevraždníků denně dobrovolně opouští svět — a ti všichni hledají pokoj. Ten veliký dar, ten poklad nezaplatitelný nabízí nám Spasitel milostně: Naleznete odpočinutí duším svým.

Ale ještě více nabízí Spasitel: V oktávu Božho Těla 1. P. 1675 klečela blahosl. Maria Markéta Alacoque, zbožná milosrdná sestra, ve francouzském městečku Paray le Monial před svato-stánkem a uvažovala o lásce božského Spasitele v nejsv. Svátosti oltářní. A tehdy promluvil k ní Spasitel slova: »Toto Srdce mé nemůže déle snášeti vroucí touhu po spáse duší lidských; pomoz mi, milá dcero, uhasiti plamen mne sžrající. Hlásej a dej hlásati, že milostí bez míry dám těm, kdož ji v tomto Srdci mém hledati budou.«

Slibil Spasitel ctitelům svého nejsv. Srdce milostí bez míry; které by to milosti býti měly, blíže označil v dalších zjeveních, v nichž blahosl. Marii Markétu Alacoque poučoval:

1. Dám jim veškery stavu jejich potřebné milosti.
2. Udělím pokoj svůj rodinám jejich.
3. Ve všech protiventstvích potěším je.
4. V životě a zvláště v poslední hodině budu jim bezpečným útočištěm.
5. Všecka podniknutí jejich hojným požehnáním provodím.
6. Hříšníci naleznou v Srdci mém pramen a nevyvážitelné moře milosrdenství.
7. Vlažné duše stanou se horlivými.
8. Horlivé duše rychle se povznesou k veliké dokonalosti.
9. I domům těm požehnám, kde obraz sv. Srdce mého vystaven a ctěn bude.
10. Kňáže ozbrojím darem takovým, že i nejzarytější hříšníci obrátí.
11. Jména těch, kdož úctu Srdce mého rozšiřují, zapsána budou v Srdci mém a nikdy z něho nevymizí.

Nejmilejší! Řekněte: Lze si více přát, než co Spasitel slibuje?

Či snad může nám někdo dáti více než co on nabízí? Potřebné milosti, rodinný mír a pokoj, potěchu v protivenstvích, pomoc v poslední hodině, požehnání v každé práci, odpuštění hříchů, horlivost vlažným! Zajisté nikdo nemůže více dáti. Ó nejsv. Srdce Ježíšovo! Jak jsi opravdu bohaté ke všem, kteří tebe vzývají! Ty prameni života a svatosti, prameni všelikeho potěšení, živote náš a vzkříšení naše, pokoji náš a smíření naše, spáso v tebe doufajících, naděje v tobě umírajících, ó smiluj se nad námi!

Snažme se, nejmilejší, abychom se stali účastnými těch velikých a mnohých milostí, které prýští ze Srdce Páně! Ó kéž bychom našli k horlivým ctitelům toho nejsv. Srdce, kéž bychom úctu jeho ve svých rodinách a domácnostech zaváděli a pěstovali! Modlívejme se často ten nábožný vzdech: »Ježíši, tichý a pokorný srdcem, učiň srdce naše podle Srdce svého!« — Srdce Ježíšovo, vládni v Čechách!« Pečujme o to, aby jména naše byla zapsána v jeho nejsv. Srdci! A dnes v duchu se mnou provolejte:

Ó nejsv. Srdce Ježíšovo! Čím více tvá sv. tajemství bývají zneuctívána, tím více v ně věříme. Čím více se nevěra namáhá vyrvat z srdcí lidských naději v život věčný, tím více v tebe, nejsv. Srdce Ježíšovo, doufáme. Čím více odplírají srdce lidská lásce tvé, tím více chceme milovati tebe, Srdce Ježíšovo, veškeré lásky nejhodnější. Čím více nevěra napadá božství tvé, tím více se klaníme tobě, božské Srdce Ježíšovo. Čím více usilují brány pekelné zničení církve tvou, tím věrněji chceme při ní státi. To jsou svaté naše úmysly. Požehnej a posvět je svou milostí, abychom tato předsevzetí věrně po celý život zachovali a na sklonku jeho s radostí provolati mohli: »Budiž chvála božskému Srdci, kterým nabyli jsme blaha; jemu sláva a čest!« Amen *R. S.*

Každodenní přijímání.

Průkopník křesťanské, po případě katolické sociální reformy v Rakousku, nezapomenutelný svobodný pán Karel z Vogelsangu, r. 1883 v jednom pojednání o otázce dělnické pronesl i velikolepé pravdy o hranici mezi církví a státem. »Třeba tvrditi,« vyjadřuje se velmi skromně, »že čím více se lid dá od Spasitele v církvi přftomného proniknouti, ve víře a v mravech — tedy i podstatně v představení sociální harmonie — posvětití, tím méně stát, tento světský ústřední akční orgán lidské společnosti, svou akci rozšíří. Čím více však se národové posvěcení vyhýbají, čím více se mravní život jejich od nadpřirozeného spasného vlivu vymaňuje, tentýž sesvětšují, čím více tedy sociální spravedlivost a láska, tím i sociální harmonie mizí, tím více rozšíří a bude musiti stát svůj činný obor světských prostředků rozšířiti. Účelný prostředek k obnovení normálního poměru spočívá v obnoveném oddání se ideálním cílům církve. Jako Antäus stykem se svou

matkou zemí vždy nových sil nabyt, tak křesťanstvo stálým a vnitřním stykem s nebem. Všechny prostředky však, které s tímto zdrojem síly v odporu jsou, neposilují, ale zeslabují.»

Čtenáři již nějak zasvitne spojitost, v níž tato jak krásná, tak i pravdivá slova staříckého sociologa s nadpisem článku mají uvedena býti. Vnitřní styk křesťana s nebem sotva může energičtěji nastati, leč skrze požívání onoho chleba, za který téměř každou hodinu se posílá se země k nebi chvalořečení: Panem de coelis praestitisti eis, omne delectamentum in se habentem. K stálému styku však bude nutným častější, možno-li každodenní přijímání tohoto nebeského pokrmu. Dle toho nemůže se s církevního stanoviska lepšího zvelebení od Vogelsanga žádané sociální harmonie skrze posvěcení křesťanstva sotva mysliti, než dekret Pia X. z 20. prosince 1905, který častější, ba každodenní přijímání důtklivě doporučí a pastorální pravidla v tomto ohledu stanoví. Působení dekretu nemůže se náhle, snad během roku očekávati. S moudrou opatrností nařídil papež pro duchovní společenstva každoroční předčítání dekretu. Ponenáhlu jen může nová prakse, která, přísně vzato, nikdy novou nebyla, si cestu raziti. Když již plná tři léta umožnila pozorování o přijetí dekretu, může slovo o tom spíše nyní na místě býti, než s počátkem. Jakou důležitost dekretu příkládáme, ukazují v předu citovaná slova slavného sociálního reformátora.

Ježto do opravy stávající křesťanství mimo církev neuznááme, a ježto dále pro každou opravdu smířlivou sociální opravu za směrodatnou máme větu: »Hleďte nejprve království božího, a vše ostatní bude vám přidáno«, očekáváme od vyplnění dekretu prostřečně docela i hluboko zasahující a dalekojdoucí uzdravení a obnovení hospodářských poměrů. Od řádného porozumění kleru pro dekret bude vše záviseti.

Toto porozumění předpokládá nejprve jasný hled do organického spojení nových ustanovení s dosavadní praxí v běhu dějin církevních. Sám dekret nutí nás, abychom v tomto ohledu pohlédli se po obyčejí křesťanské dávnověkosti, a odmítá nezdravé extremy během pozdějšího věku. Každá v pravdě křesťanská prakse musí i při vši vedlejší změně následkem zevnějších poměrů prokázati svou podstatnou nezměnitelnost za podání důkazů z tradice.

Předem proto musí býti přijato, že od dekretu tak důtklivě žádané rozmnožení zbožného přijímání nejen časové jest, ale i v pevném, vnitřním spojení s normálním, dosavadním obyčejí se nalézá. Toto spojení zdá se, že od mnohého horlivého praktika při kladení důrazu na novotu bývá leckde přehlédnuto. Dle mnohých výrazů má to zdání, jakoby všechny dosud platící pravidla uznaných učitelů zbožnosti odstraněny nebyly, a tak průlom s tradicí přiveden byl. Zpovědníci a vůdcové duchovní jsou od sv. Alfonse z Liguori pověřeni zodpovědnou zkouškou duševního stavu těch, kteří častěji v týdně aneb denně chtějí přijímati.

Oprostění od přilnulosti k některému lehkému hříchu stanoví jmenovaný církv. učitel povšechně za podmínku k dovození pro

přijmání. Pius X. přiděluje zpovědníku pouze místo rádce, a dává jako přípravu k dennímu přijmání pouze čistotu od těžkých hříchů podle zkoušky, od sv. Pavla žádané, spolu s pravým čistým úmyslem. Jisto jest, že zodpovědnost zpovědníka doznala jakéhosi ulehčení, co zatím samostatnost přijímajícího zvýšena byla. Nemá však zpovědník docela nic říci, a směřjí zbožné duše bez vrtochů beze všeho denně přijímati, i kdyby nesčetnými lehkými hříchy poskvrněny byly? Takové vyjádření při prohlášení dekretu leckde padlo. Tu by se ovšem spojení s dřívější normální praxí přetrhlo. Avšak tak tomu není. Co zatím věřící jsou odkázáni si opatřiti radu zpovědníkovu, tomuto klade se přece nejprve zkouška pravého zbožného úmyslu, který dekret tak důrazně požaduje, a dušev. stavu za povinnost. Samo sebou se rozumí, že zpovědník také ku zevnějším poměrům přijímajícího musí vzíti zřetel, nechce-li v nemoudré horlivosti raditi k dennímu přijmání, co zatím snad přísné domácí povinnosti překážejí zbožnému puzení. Že navedení radu si opatřiti, i jakousi povinnost ku zachovávaní rady v sobě uzavírá, leží rovněž na biele dni. Tak zůstává zpovědníkovi přece něco, za okolností velmi důležitého říci. Někdy bude musiti úzkostlivé, opravdu zbožné duše svou radou nutkati, aby denně přijímaly, jako to sv. Alfons podle výkazů listů svých často činil. Někdy bude musiti však rozhodně vrazovati od toho, pakli o řádném úmyslu nastane odůvodněná pochybnost. Tážeme li se však, v čem pravý, čistý úmysl pozůstává, přicházíme opět ve spojení s dřívější praxí. Ježto přijmání k udržení a zvelebení nadpřirozeného života s Ježíšem a od Ježíše ustanoveno jest, musí pravý úmysl přijímajícího nutně právě k tomu směřovati, by se skrze přijmání ve vnitřním životě posilnil.

Podmínkou však pro vzrůst v tomto životě jest čistota duševní, po případě očištění.

Tedy lhostejnost k dobrovolným lehkým hříchům jest neslučitelná s pravým, čistým úmyslem, ježto není žádné nebezpečnější překážky pro posílení v nadpřirozeném životě, jako lehké zlovyky. Právě k tomu musí normální komunikant přihlížeti, že nebeským chlebem obdržuje sílu ku přemáhání sebe, po případě k umenšení lehkých hříchů. Sotva by měl od papeže žádaný čistý úmysl, kdyby tato obvyklá vůle nescházela duši. I sám dekret důrazně podává toto vysvětlení o pravém úmyslu. »Tentýž jest,« tak praví, »tehdy přítomen, když nejde se ke stolu Páně z pouhého zvyku neb ješitnosti, neb z lidských ohledů, nýbrž abychom se Bohu líbili, s ním se láskou ještě újeji spojili a pomocí tohoto božského léku hojili své slabosti a chyby.« Výborně vyjadřuje se dekret o oprostění od těžkých hříchů a o spojení, v kterém se toto oprostění nalézá s uvolněním od lehkých hříchů. »Je-li již velmi dobře, že ti, kdož často a denně přijímají, od lehkých, alespoň od zcela dobrovolných hříchů a od náklonností k nim prosti jsou, stačí nicméně, že od těžkých hříchů jsou prosti a předsevzetí mají v budoucnosti těžce nehřešiti. Je-li tento upřímný úmysl přítomen, tož není jinak možno, než aby se denně přijí-

mající i od lehkých hříchů a přilnulosti k nim ponenáhlu zbavovali. Tím jest stále potírání lehkých hříchů a touha po větší duševní čistotě nutně obsaženou v oné od dekretu žádané podmínce k dennímu přijímání. Co tedy sv. Alfons jako podmínku pro časté přijímání stanovil, to papež klade jako cíl. Snaha po tomto cíli, kterou křestan přece k přijímání musí přinést, jest však totožnou s odchylností k lehkým hříchům po případě s pravou zbožností. Tedy mezi požadavky dekretu a dřívějšími pravidly není žádného tak podstatného rozdílu, jak mnohým se zdá. Avšak veliká přednost, kterou dekret pro praktického duch. správce přinesl, pozůstává, nehledě k pozhnáníplnému zákazu dalších theologických hádek v tomto bodu, v důsledné jasnosti. Nebylo a není zajisté tak snadným, podle sv. Alfonse ustanoviti, zda duše nutnou volnost od lehkých hříchů chová.

Po řádném poučení může a musí přijímající v tomto ohledu svůj stav duševní lépe znáti než zpovědník. Průběh života, jakož rozvoj zbožnosti podrobiti právním a kasuistickým pravidlům, jest na pováženou. Naproti tomu dekret zvýšil zdravou, individuální zodpovědnost. Překážky pak, které dříve proti častějšímu přijímání po právu nepozůstávaly, avšak přece od mnohého duch. správce libovolně stanoveny byly, odstraňuje dekret velmi energicky a pomáhá tím nejen nové, ale i pravé staré praksi k vítězství. Ku př. zodpovědnost faráře, která dříve již byla, jest tím zvýšena, pakli místo aby ku častějšímu přijímání zval, od něho odvádí. Jest to tedy nejméně smutným, zmaňuje-li se úmysl papežův zcela neoprávněnými záminkami, jak se nám jako faktum z jedné alpské krajiny sděluje. Mezi letními hosty vyskytla se jedna duše, která ve městě svého povolání častěji v týdně přijímala. Ubírá se tedy i ve vesnickém kostele, kde tráví své prázdniny, ke stolu Páně. Avšak farář zavedl zapečetění tabernakula a oznamuje lačnické duši, že papež častější přijímání jen pro města předepsal. »Tomu papež nerozumí, co by to na venkově za rozruch učinilo; to nezavedeme na venkově.« Jak se má takové obcházení slov papeže označiti?

Jedná se v takovém případě o povinnost, kterou katechism římský od více než tří století farářům ukládá. »Illa est,« tam se praví, »s. Augustini norma certissima: Sic vive, ut quotidie possis sumere. Quare parochi partes erunt, fideles crebro adhortari, ut quemadmodum corpori in singulos dies alimentum subministrare necessarium putant, ita etiam quotidie hoc sacramento abendae et nutriendae animae curam non abiiciant.« To běda, které v pověsti svatosti stojící tyrolský moralista Hortulan Oberrauch před 100 lety volal nad duch. správci, kteří tuto povinnost opomíjejí, nabylo dekretem z 20 prosince 1905 takřka papežského potvrzení, v němž Pius X výslovně dí: »Caveant confessarii, ne a frequenti seu quotidiana Communionem quemquam avertant, qui in statu gratiae reperitur et recta mente accedat.«

Zda snad tací kněží k svému podivínství nepřišli pochybenou výchovou seminární? Jest tomu sotva 30 let, co v jednom severo-

německém semináři alumnové ještě v posledním roku krátce před vyššími svěceními pouze za 14 dní ku přijímání přistupovali. Jeden z nich, který chtěl podle svého zvyku z volných let studijních týdně přijímati, musil to zatajiti před spolualumny. Kde byl při takovém vychování rozum? Místo rozumu, který představeným nechyběl, panoval usus tyrannus. Takovým poměrům učiní jistě dekret Pia X., který opravdu chápe, co třeba církvi, na vždy konec. Právntmu pojednání, které v mnohých církevních a theolog. kruzích velmi oblíbeno jest, nemůže ovšem tento dekret podroben býti.

Mát svobodu dítek božích v nejlepším smyslu přinést. Oproti přibývajícímu protikřesťanskému proudu musí každý katolík státi pevný a silný ve víře a v lásce k Ježíšovi. Jak může jistěji k tomu dospěti, než častým, hodným přijímáním? Kéž každý kněz uváží povinnost, která mu vážným napomenutím Pia X. častější přijímání podporovati, znova uložena byla. Příkladně vzato, nepotřebuje to zcela žádného příkázání. Vede-li pravá láska kněze denně k oltáři, bude ho jeho srdce puditi, aby i své věřící vedl ke stolu Páně. Ā.

Příklady.

Svědění. V Stoličném Bělehradě se nedávno projednával soudní proces. Před porotci stál občan Štěpán S. z vesnice Sarkes, obviněný z pytláctví a úkladné vraždy na hajného Michaelu B. Když líčení bylo ukončeno, předčítal z rozkazu presidentova soudní notář otázky porotcům dané. První zněla: »Jest Štěpán S. vinným, že úkladně zavraždil hajného Michaela B. dvěma ranami z pušky?« Otázka byla dána porotcům, ale odpovídal na ni obžalovaný sám. Vyskočil ze svého místa a hlasitě volal: »Ano, jest vinen.« Vědomí viny z něho mluvilo, a tímto vyznáním chtěl ulehčiti svému svědomí.

Milosrdné sestry přece jen dobré. Manželka býv. francouzského ministra války, madame Thomsonová, dala se nedávno v Paříži v jisté soukromé nemocnici operovati. V nemocnici té dosud je katolická víra domovem a mše sv. se v kapli nemocniční denně slouží. To by nebylo nic zvláštního, ale zvláštní jest ta okolnost, že ministr Thomson, který svého času při strašlivém výbuchu na pobřeží toulonském zohaveným a zmrzačeným námořníkům, v hodině smrti po knězi volajícím, duchovní příspěvi kněžské odepfel, svou paní světuje rukám milosrdných sester. Týž pan Thomson přes četné prosby kruhů nejrůznějších odepfel 3000 vojnům v Casablance po dva roky veškerou duchovní pomoc. Týž pan Thomson přes úpěnlivé žádosti vznešených dam francouzských nedovolil kněžím přístup do lazaretů vojenských. Když však neštěstí jeho vlastní rodinu stihlo, byly mu jeptišky a kněží dobří.

LISTY VĚDECKÉ.

Král Jindřich VIII. proti Lutherovi hájí sedm svátosti.

Podává prof. Jos. Staněk. — (Dokončení.)

Poslední pomazání.

Nejedná tedy církev tak, jak Luther jí vyčítá, ovšem neprávem, aby poslední pomazání bylo posledním, nýbrž aby, třeba posledním se zvalo, nebylo posledním, nýbrž aby zdraví nemocnému zjednálo. Nechce li Bůh nemocného uzdraviti, nezmenšuje se tím význam svátosti; má svátost především prospívati duši.

Luther brojí dále proti poslednímu pomazání: Je-li poslední pomazání svátostí, má býti *efficax signum* toho, co znamená a co slibuje. Slibuje pak uzdravení, jak dokazují jasně slova: »*Oratio fidei salvabit infirmum et alleviabit ei Dominus.*« *) A koho jest tajno, že slova ta málo kdy se splňují? Co tedy máme říci jiného, než že apoštol slibuje to, lze, nebo, že poslední pomazání není svátostí.

K tomu odpovídáme: Lutherovi nezáleží na pravdě. Chce oklamati nezkušené lidi. Přisuzuje theologům výrok, kterého nikdy neučinili. Neučít, jak Luther tvrdí, že *sacramentum est efficax signum eius, quod promittit,****) nýbrž že je to *efficax signum gratiae.****)

Zníť definice takto: *Sacramentum est visibile signum invisibilis gratiae.* †) Co tedy vyčítá Luther apoštolu, sám činí, sám lže. Jedná se v posledním pomazání v první řadě o duši a teprve v druhé řadě o zdraví tělesné. Obviňuje-li Luther ze lži apoštola Jakuba, že po posledním pomazání nedostavuje se vždy uzdravení, obviňuje tím přímo i samotného Krista Pána.

Sliby mají jistě i mimo svátosti splněny býti. A tu příslibuje Kristus, že věřící budou na nemocné ruce vzkládati a je uzdravovati a kdo neví, že vždy se to neděje?

*) Modlitba víry uzdraví nemocného a polehčí jemu Pán.

***) Účinné znamení toho, co slibuje.

****) Účinné znamení milosti.

†) Svátost jest viditelné znamení neviditelné milosti.

Zapomíná Luther, že co Kristus přislíbil tělu, nepřislíbil na věčné časy, poněvadž tělo je pomíjějící. Co však přislíbil duši, věčně bude trvati, ježto duše je nesmrtelná.

Kdyby vše mělo jíti dle mínění Lutherova, nemohlo by poslední pomazání býti svátostí, leč by činilo tělo nesmrtelným.

Luther tvrdí, že nemocného může uzdravit i modlitba člověka pevně věřícího a že není k tomu třeba svátosti. A kdo může míti pevnější víru než on, jemuž, jak sám se chlubil, Bůh tolik tajemství zjevil a jenž i novou víru zakládá. Co může dokázat pevná víra, může tedy především Luther dokázat. Divím se proto, že neuzdravuje nemocných. Každodenně očekáváme z Německa zprávy, kolik nemocných uzdravil, mrtvých vzkřísil, místo nich však slyšíme, že přivrženci jeho řádné, dobré a spravedlivé lidi zabíjejí. To jsou ta uzdravování Lutherova, kterými se může pochlubiti pevná jeho víra bez dobrých skutků. Ovšem pravil Luther, že modlitba, má-li uzdravit, nejen musí býti vykonána v pevné víře, nýbrž též a viro bono.*) A tato druhá podmínka bude mu asi scházeti. Není asi vir bonus. Proto modlitbou svou nemocných neuzdravuje.

Apoštol Jakub dle Luthera nic nenapsal, co by důstojno bylo ducha apoštolského; za to je důstojno ducha apoštolského všecko, co napsal Luther.

Církev uznala, že epístola Jakobova jest plná ducha apoštolského, táž církev, o které Luther sám učí, že jest neomylnou, když stanoví pravost knih Písma sv.: a tu najednou týž Luther proti ní vyhláší, že epístola sv. Jakuba není důstojna ducha apoštolského. Tomuto jeho výroku se velice divím, když epístolu tu čtu. Radit nám apoštol Jakub na př., abychom se radovali z pokušení, v souzeních byli trpěliví, Boha abychom za moudrost prosili, v Boha důvěřovali atd. Nejsou to věci apoštolského ducha důstojny? Či měl raději apoštol psáti, že lidé ze mše sv. žádného užitku nemají, svěcení kněžstva že je pouhou ceremonií, a jině toho druhu, jak píše Luther? Divil jsem se, proč Luther právě proti Jakobově epístole tolik brojí. Když však jsem ji důkladně přečetl, přestal jsem se diviti. Jestli epístola tak psána, jakoby ji apoštol Jakub v duchu prorockém byl psal zrovna proti Lutherovi.

Kdežto Luther opovrhne dobrými skutky a učí, že jediná pevná vůle ke spáse jest potřebna, ukazuje sv. Jakub z rozumu, písma i na příkladech, že víra beze skutků je mrtva. Ostatně i přílišné povídání Lutherovo nejednou dostává zde svůj díl: »Si quis autem putat se religiosum esse non refrenans linguam suam, sed seducens cor suum, huius vana est religio.«

Zdá li se pak komu z vás, že jest nábožný, a v uzdu nepojímá jazyka svého, ale svodí srdce své, toho marně jest náboženství. Jak. 1, 26.

Na jazyk svůj mohl ostatně obrátiti Luther též slova: »Lingua ignis est universitas iniquitatis.« Jak. 3, 6. I jazyk jest

*) Dobrým mužem.

oheň a veškerost nepravosti. *Lingua inquentum malum est, plena veneno mortifero.* Ibid. 3, 8. Ale jazyka žádný z lidí zkrotiti nemůže, jest pln jedu smrtelného. Na jeho dogmata překrásně hodí se slova: »*Quis sapiens est disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona conversatione operationem suam in mansuetudine sapientia. Quodsi zelum animarum habetis et contentiones sint in cordibus vestris, nolite gloriari et mendaces esse ad versus veritatem; non est enim ista sapientia desursum descendens, sed terrena, animalis, diabolica. Ubi enim zelus et contentio, ibi inconstantia et omne opus pravum. Quae autem desursum est sapientia, primum quidem pudica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens, plena misericordia et fructibus bonis, iudicans sine simulatione. Fructus autem institutiae in pace seminatur facientibus pacem.*« Ibid. 3, 13—18.

»Kdo jest moudrý a umělý mezi vámi? Ukažij dobrým obcováním skutek svůj v tichosti moudrosti. Pakliž máte hořkou závist a svárové jsou v srdcích vašich, nechlubte se a nebývejte lháři proti pravdě. Není zajisté ta moudrost shůry sestupující, ale jest zemská, hovadná, ďábelská. Neboť kde závist a svárliivost, tu neustavičnost, i všeliký zlý skutek. Ale moudrost, kteráž jest shůry, nejprve zajisté jest stydlivá, potom pokojná, mírná, povolná, k dobrým věcem přivolující, plná milosrdenství a dobrého ovoce, nesoudící, bez pokrytectví. Ovoce pak spravedlnosti v pokoji se rozsvívá těm, kteříž činí pokoj.«

Proto Luther nenávidí apoštola, že proti jeho chvástavosti, proti jeho zkázonosnému učení píše, jakoby byl osobu viděl, učení slyšel.

Přes Lutherovu pohrdanou nepřizeň dokazuje epištola Jakubova křestanům, že poslední pomazání jest pravou svátostí a nepodaří se jistě Lutherovi, aby vážnosti této svátosti uškodil, svátosti, kterou církev od Krista k blahu lidstva přijala, ta církev, která má zaslubu Kristovu, že brány pekelné jí nepřemohou — natož potom leccjaký fráteříček.

O vývoji německé filosofie novější.

Napsal JUDr. Jos. Brzobohatý.

Překlad z rukopisu autora, který pojednání přednesl v odboru Lvovy Společnosti v Mödlingu.

Immanuel Kant jest onen německý filosof, kterým se novější filosofie německá počíná. Mlínění to je za našich dnů všeobecným. Na Kanta nutno však také nazírat jako na filosofického myslitele, který ještě dnes, po více než stu letech, těší se v Německu vlivu rozhodnému. Z důvodů těch jsme i my nuceni, abychom rozpravu svou o novější filosofii německé zahájili výkladem o Kantovi a jeho dílech.

Immanuel Kant narodil se dne 22. dubna r. 1724 jako syn prostého sedláka v Královci. Město to založeno bylo roku 1256

k počtě českého krále Přemysla Otakara II. a nalézá se nyní pod vládou králů pruských. Předkové Kantovi přistěhovali se prý do Královce ze Skotska.

R. 1740 navštěvoval Kant královeckou universitu. Věnoval se tu studiu věd theologických, filosofických, mathematických a současně i věd přírodních, a to, jsa významnými dary ducha nadán, s úspěchem takovým, že se záhy vyšinul na vědce všestranného.

Dílo jeho »Všeobecný přírodopis a theorie nebes« se slavným oním místem »dříve jsem se k tomu dílu neodvážil, dokud jsem se svými povinnostmi náboženskými nebyl v bezpečí« sepsáno bylo ve věku poměrně ještě tuze mladém a přec bylo po stránce vědecké téměř epochálním. — Jsouť již v něm obsaženy základní rysy oné Kant Laplaceovy theorie, která byvši slavným francouzským astronomem Laplaccem (narodil se 28. března 1749) věcněji odůvodněna, a nedávno zemřelým jesuitou Braunem opravena, dodnes za všeobecně správnou se považuje. Roku 1776 obdržel Kant řádnou professuru logiky a metafysiky na universitě královecké. O pět roků později, tedy r. 1781 vydal své nejslavnější dílo »Kritiku čistého rozumu«. Po díle tom následovaly ostatní filosofické spisy jeho rychle za sebou. Tak již r. 1783 vyšla »Prolegomena každé příští metafysiky«, r. 1785 »Základ metafysiky mravů«, 1786 »Metafysické počátky vědy přírodní«, 1788 »Kritika praktického rozumu«, 1790 »Kritika soudnosti«, 1793 »Náboženství v mezích čistého rozumu«, 1797 »Metafysické počáteční základy v nauce o ctuostech a v nauce o právu«.

Kritika čistého rozumu, kritika praktického rozumu a kritika soudnosti tvoří hlavní pilíře systému Kantova.

Kant dožil se stáří vysokého. Zemřel jako osmdesátiletý stařec dne 12. dubna 1804. U večer svého plodného života byl namáhavou činností tak vyčerpán, že vlastních děl svých nechával, že sám nerozuměl tomu, co byl dříve napsal.

Té doby, kdy psal Kant svá díla filosofická, tedy nedlouho před vypuknutím veliké revoluce francouzské, ovládal francouzskou filosofii nejbrutálnější materialismus, v Anglii pak svobodomyšlný skepticismus.

»V očích oněch falešných filosofů, kteří francouzskou revoluci předcházeli,« — dí Balmes — »byl svět pouhým spojením látky, jejíž pohyb podroben byl jen mechanickým, ze slepé nutnosti povstalým zákonům. Také duch lidský byl dle nich pouhou látkou. Morálka byla jim ilustrací, citem, phaenomenem látky. Člověk sám povstal dle nich z určitého počtu atomů, které v nynější právě době náhodou v tomto a ne v jiném jsou spojeny. Mluvil-li kdo s těmito lidmi o náboženství, tu rozmluva taková popouzela je k hněvu, ba přímo až k zúřivosti.« Tak posuzuje slavný španělský filosof Balmes tehdejší Francii.

V Anglii byl od doby Lockeho a Humeho v modě skepticism. Anglický filosof John Locke (narodil se dne 29. srpna 1652 ve Wriegtoně), popíral ve svém »Essay concerning human understanding« všechny vrozené pojmy, a snažil se dokázati, že pra-

menem našich pojmů je buď *sensace*, t. j. smyslové dojmy aneb reflexe, t. j. duševní schopnost, býti si vědom své vlastní činnosti. Ve jmenovaném právě spíše hlásal, že veškeré poznání naše spočíváti může jen na zkušenosti a indukci. Dalším pak spisem svým »rozumné křesťanství« razil zároveň cestu deismu.

David Hume (narodil se dne 26. dubna 1711 v Edinburce) rozvinul svůj skepticism nejúplněji v díle »Enquiry concerning human understanding« (Londýn 1748) tím, že místy dosti obšírně v pochybnost uváděl objektivní platnost našich poznatků, a že obzvláště živě potíral pojem příčinnosti. R. 1755 vydal Hume svobodomyšlné dějiny náboženství pod názvem »Natural history of religion«. Po jeho smrti teprv (zemřel dne 25. srpna 1776) roku 1779 byly publikovány jeho »Dialogues concerning natural religion«.

Vůči francouzskému sensualismu a materialismu zaujímal Kant stanovisko rozhodně protivné; filosofem materialisticky smýšlejícím nebyl nikdy. Naproti tomu však přál anglickým empirikům a skeptikům a děl jejich užíval mnohdy v takové míře, že mnohé základní myšlenky prostě převzal od Lockeho nebo Humeho.

Filosofický system Kantův bývá obyčejně označován jako system kritického (nebo transcendentálního) idealismu. Kant vyšel totiž z té zásady, že dříve, nežli o objektech něco rozhodnouti můžeme, nutno, abychom kriticky zkoumali svou schopnost poznávací, jakož i pramen poznání v ní obsažený. Jen touto cestou možno stanoviti, jedine touto cestou lze hledati i naléztí základ a hranice všelikého vědění. Odtud tedy to označení systemu jeho criticismus.

Idealismem slove system tento proto, poněvadž původně vybudován byl na té základní myšlence, že všechny věci vždy jen tak poznáváme, jakými se nám dle sestavení orgánů našich býti zdají, jen tak, jak si je představujeme, nikdy však v té způsobě, jak ve skutečnosti vyhlížejí.

V prvním vydání »kritiky čistého rozumu« praví Kant: »Vnější předměty nejsou ničím jiným, než pouhou představou našich smyslů.« A ve svých »prolegomenech« přidává pak jako »odůvodnění« tuti krátkou poznámku: »Jest nepochopitelno, jak mi pozorování nějaké přítomné věci může umožniti poznání, jaká jest věc o sobě, když vlastnosti té věci do představovací mé schopnosti přejíti nemohou.« Také prostor i čas jsou prý jen v nás, nikoliv však ve skutečnosti na věcech; dle mínění Kantova jsou to pouze formy, v nichž předměty poznáváme, a to v mezích své zkušenosti.

Ano dle původního názoru jeho nepoznáváme ani v mezích zkušenosti věci, jak jsou o sobě, nýbrž vždy jen tak, jakými se nám dle orgánové soustavy naší zdají. Pokoušíme-li se však tyto meze překročiti, a poznatelnou základnu světa viditelného formami smyslnosti a kategoriemi nám vstřípenými určití, zaplete se dle mínění Kantova rozum náš ihned nevyhnutelně do dialektiky, pro niž není zjevu objektivního.

Předměty této dialektiky jsou především duše, svět a Bůh. Výsledkem kritického zkoumání všech nároků na vědění, vlastní zkušenost přesahující, jest dle mínění Kantova prozřeknutí se všeho vědění. Mimo jiné trpěl Kant i tou domněnkou, že dialektikou svojí vyvrátil všechny důkazy o jsoucnosti boží.

Co nelze však v tomto případě theoreticky dokázati, nutno přes to z důvodů mravně praktických přijmouti; tak velí nám postulát praktického rozumu. Za takové postuláty praktického rozumu označil Kant svobodu, nesmrtelnost a bytnost boží. Náboženství definuje Kant jako poznání našich povinností jakožto příkazů božích, staví je na basi morálky; a vylučuje při tom moment konfesionální klade na místě vyznání deismus a traditionalismus.

Kant, který po mnoha let byl výhradním idealistou, jako stařec idealismu se zřklá, nebo lépe řečeno, tuze jej omezuje. Přšet na př. v prvním díle své francouzské esthetiky ještě výslovně: »Co nazýváme předměty, není nic jiného než pouhá představa našich smyslů; formou předmětů těch jest prostor; přes to se však jejich pravé korrelatum, t. j. věc sama o sobě, naprosto nepoznává, ba vůbec poznati se ani nemůže. Po tom se však ve zkušenosti své nikdy netážeme. Naproti tomu však již ve své transcendentální logice výslovně obhájuje theorem: »Pouhé vědomí mé vlastní existence, empiricky určeno, dokazuje existenci předmětů v prostoru mimo mne.« Ve druhém svém vydání »kritiky čistého rozumu« Kant všechna ona místa, která se k idealismu vztahovala, částečně vynechal, částečně pak podstatně přepracoval. Známý filosof Schopenhauer psal proto pozdějšímu vydavateli děl Kantových, filosofickému spisovateli Rosenkranzovi toto: »Jest mým pevným přesvědčením, že Kant touto změnou dílo své zkomolil, zohydil, zkazil. Co jej k tomuto kroku pohulo, byla bázeň před lidmi. Druhé vydání jeho podobá se člověku, kterému byla zdravá noha amputována a nahrazena dřevěnou. Kant — pokračuje Schopenhauer — k svému druhému vydání připojil zřejmé vyvrácení idealismu. Toto nové, domnělé arcí vyvrácení jest naprosto pochybeno; jest to patrné sofistování a místy dokonce tak spletený galimatyáš, že svého místa v nesmrtelném jeho díle jest naprosto nehodno... Tímto svým úzkostlivým ustupováním přivedl to tak daleko, že přes hlavní čáru veškeré filosofie, totiž poměr ideálního k reálnému bez rozmyslu přešel, že myšlenky, které v letech nejmůžnějších pojal a téměř celý život svůj hájil, nyní v 64. roce odvolal, avšak nikoli zřejmě, nýbrž unikaje zadními dvířkami, z lichého studu system svůj opustil.«

Na toto pozdní odvolání Kantovo nebyl však ku podivu skoro nikdy brán zřetel. Rosenkranz a skoro všichni ostatní vydavatelé děl Kantových přidrželi se úplně textu vydání prvního a restrikce vydání pozdějšího prostě ignorovali. Pro většinu přívrženců Kantových platí dodnes jen první vydání »kritiky čistého rozumu«, a snad mnohým čitelům jeho nejsou změny vydání druhého vůbec známy.

Chceme-li tedy Kantovu filosofii i její účinky patřičně oceniti, musíme ve svém pojednání míti hlavně na zřeteli první a nikoliv druhé vydání »kritiky čistého rozumu«. Při posuzování Kanta nutno podle mínění našeho na to položit patřičný důraz, že filosofie Kantova daleko není tak původní, jak se namnoze myslí. Prvky a základní názory vypůjčil si Kant od skeptiků anglických. To upřítí nelze. A poněvadž měl všestranné i důkladné vzdělání vůbec, jest velmi pravděpodobno, že bystrosti jeho neušly ani názory skeptiků řeckých. Mimo z děl vysvítá, že znal dokonce i díla anglického filosofa Berkeleya (zemřel r. 1755 v Oxfordě), onoho to zvláštního snílka, jenž tvrdil, že pouze duch skutečně existuje, kdežto veškerý ostatní svět těles jest pouhý klam, který vzniká v našich představách. Tyto pyramidální nesmysly uveřejnil a snažil se Berkeley dokázati ve třech svých proslulých spisech: »*Freathise on the principles of human knowledge*« (Londýn 1710), »*The dialogues between Hylas and Philonous*« (Londýn 1713) a »*Alciphron or the minute philosopher*« (Londýn 1732). Kant tedy spisy tyto znal.

Z našich vývodů samo sebou plyne, že Kant své názory zase a zase měnil; byl napřed věřícím křesťanem, později relativním skeptikem a konečně deistou a racionalistou.

Tvrdil-li Kant, že všechny předměty naší možné zkušenosti nic jiného nejsou než zjevy, t. j. pouhé představy, které tak, jak se představují, mimo naše myšlení, nikterak odůvodněné existence nemají, že jest nejisto, zda mimo nás věci vůbec existují, že se však žádným způsobem nedovíme, jaké ty věci samy o sobě jsou, pak odporuje toto jeho tvrzení našemu vlastnímu vědomí, naší vlastní zkušenosti. Odporuje našemu vědomí, které nám praví, že pozorující věci, máme při tom dojmy, jež skutečně ze světa zevnějšího, z věcí či předmětů samých vycházejí, a že se svou vlastní zkušeností obyčejně hned o reální existenci těch či oněch předmětů přesvědčiti můžeme. Ať jen zarputilý idealista jen jednou třebas vrazil hlavou na skálu, a hned se o reálnosti skály přesvědčí. Vždyť předměty svého pozorování, které prý jen v představách našich existují, můžeme mnohdy i svýma rukama hmatati, můžeme dimense jejich měřiti, my můžeme jednotlivé předměty uvéstí v pohyb, po případě v klid, my můžeme dále pohyb předmětů pozorovati a jednotlivé fáse tohoto pohybu předem určití. Tak činí to na př. astronomové, když nám s absolutní přesností určují, kdy a kde ta která hvězda na určitém, předem stanoveném bodě oblohy se objeví.

Tvrdí-li idealista, že nemůžeme věděti, zdali skutečně svět vnější existuje, mnohem pak méně z jakých látek a sil se skládá, a míní-li, že čas a prostor jsou jen vnitřní formy v duši naší, jež s předměty samými v prázdné nejsou souvislosti, tedy tím popírá trvání všelikých věd na skutečnosti se zakládajících vůbec; neboť bez času a prostoru nelze mluviti o fysice. Jest tedy nanejvýš nedůsledno a nepochopitelno, jak dodnes mnozí badatelé a zpytatelé přírody státi mohou na stanovisku poznatelného-theore-

tického idealismu. Jest správně, že nás smysly naše v jednotlivém případě klamou, že v jednotlivých případech představy jejich jsou nesprávné nebo při nejmenším neurčité, jest pravda, že jednotlivé processy v přírodě vůbec třeba nepozorujeme, poněvadž nám k jich pojmání chybí vhodný orgán smyslový, leč přes to pozorováním opětovným, důkladným zkoumáním, pokusy a obzvláště upotřebením pravidel správného myšlení, a to zejména zákona příčinnosti, učíme se jsoucnost i bytnost zjevů vždy lépe znáti a v poznání přírody kráčíme vždy dále ku předu. Ty stále množící se objevy, a ony skvělé vynálezy, jež z pravidla nikoliv náhodou, nýbrž promyšleným upotřebením stále vstoupající znalosti přírody se dějí, dokazují nám zřejmě, že nacházíme se na cestě správné, že sice jdeme ku předu pomalu, leč zcela jistě, že hlouběji vnikáme do »vnitřní přírody«. Naše vědomosti mají arci mezery, a to často tuze veliké, ale přec rozšiřují se denně, a vůči této nepopíratelné skutečnosti jeví se tak zvaný kritický idealismus, nebo lépe řečeno »skepticismus« Kantův jako filosofie zastaralá, pravému pokroku nebezpečná, ba přímo zpátečnická. Tento skepticisus Kantův jest však také i v odporu s duchem křesťanským.

Že přes to filosofie Kantova mnohým filosofům protestantským je sympatickou, nemůže býti ostatně nikomu s podivním. Jestíť, jak známo, protestantismus rozdroben téměř na tisíc sekt. Všechno to odpovídá filosofii Kantově, všechny tyto sekty řídí se vždy a víc a více Kantovou zásadou: »Nevíme nic určitého«. Za to však tím větší nesnáze pro nás, jak lze si vysvětliti ten fakt, že i někteří učenci, kteří katolicky smýšlejí cími slouiti chtějí, pro Kanta nadchnouti se mohou

Jak dobře asi povědomo, Kant přec vždy tvrdil (poukážeme tu jen na tento jediný případ), že se existence boží nikdy a nikde nedá dokázati, kdežto naopak Vatikán hlásal pravý opak toho. Než toho tu musí být zároveň vzpomenuť, a obzvláštní důraz musí na to býti položen, že právě ti tři největší a nejrozhodnější nepřátelé Kantovi jsou katoličtí theologové a to: Balmes, Tillmann Pesch a Dr. Engelbert Lorenc Fischer.

O geniálním Španělovi Jakubu Balmesovi, který přes mladický svůj věk (zemřel v třiceti osmi letech) o vědu filosofickou dobyl si zásluh nehynoucích, možno bez jakéhokoliv nadsazení říci, že svou »filosofia fundamental« spis Kantův, tak velebený a slavený, »kr tiku čistého rozumu« nadobro zničil. (Vzorný německý překlad díla tohoto uveřejnil Dr. Franz Lorinsen r. 1855 u Manze v Rezně.)

Všichni tito tři právě jmenovaní filosofové: Balmes, Pesch a Fischer stojí na půdě scholastiky, jsouce však přiohrnutí veškerou vědou moderní. Empirický a historický materiál scholastický jest u porovnání s bohatým pokladem vědy moderní relativně menší, za to jest však základna scholastiky (jednota vědy a víry) absolutně solidní a jistá.

Chce-li tedy katolický učenec úloze své dokonale dostáti, musí sice i dnes státi na fundamentu scholastiky (jednota vědy

a víry); při tom však nejen může, ba musí vždy bráti patřičný zřetel na všechny jisté poznatky vědy moderní! Neboť pravá věda a pravá víra nikdy nemohou si odporovati. V tomto smyslu a s tím vyhrazením doporučil důtklivě papež Lev XIII. ve své encyklice »Aeterni Patris« studium scholastiky.

Kdo jsou klerikálové?

Leták P. S.

Z celého lesa špatného tisku burácí již od let a zvláště v posledních měsících roku minulého zuřivý jednomyslný křik: »Klerikálové, tot nepřítel!« »Pryč s klerikály!« »Pryč s klerikály ze všech oborů!«

»Co bude z Rakouska,« běduje skrz na skrz prolhaná »Neue Freie Presse«, »doroste li klerikální studentstvo?« Klerikálové ohlucojí lid, klerikálové nemají schopností pro umění a vědu, klerikálové ohrožují svobodu vědy, klerikálové potírají státní zákony, klerikální podvratná strana, klerikální zpátečnictví, klerikální nesnášenlivost — takové fráze otiskují se každodenně millionkrát a vrhají se ven v široké vrstvy lidu — tyto fráze přijímány též v myslích i srdcích lidu našeho, a nevědomky opakují je lidé nejen sami pro sebe, ale i v rozmluvách. »Ano klerikálové, tot nepřítel, odtud hrozí nebezpečí,« díky nadporučnictví, jakéž špatný tisk v celém Rakousku vyvinuje, vše do zmatků přivádí a lidstvo mezi sebou štvě.

Kdo jsou však tyto perfidní klerikálové? Kdo jsou však tyto nebezpečné nestvůry? Jaké plemeno jest to? Odkud přišli? Kam přisluší? Co provádí? Co chtějí? — Otevřte oči, katolíci, oči otevřte!

Tupení tito klerikálové, pohanění a nenávidění, tito nebezpeční klerikálové — před nimiž lživý a úplatný tisk varuje, jichž nenávidí a jež ze všech oborů vytlačiti usiluje, jež za nepřítel Rakouska prohlašuje a jež úplně vymýtiti hodlá, nejsou nikdo jiný než katoličtí občané Rakouska, jsou to katoličtí poplatníci, jsou to všichni katoličtí měšťané a rolníci, obchodníci a dělníci, vznešení i chudí, všichni dohromady; v tom zahrnut jest každý katolík, kterýž dosud víru svou zcela nezapřel. — Tisk, lež a podvod rozšiřující, vydávaný do Rakouska přivandrovalým, cizím, orientálským plemenem, jenž v Rakousku ani 2 miliony obyvatelstva neobnáší, okrádá usedlé křesťanské obyvatelstvo v počtu 23 millionů katolíků ve veřejnosti o staré a ctihodné jméno, vynalezl pro ně nadávku, a nazývá je rok jak rok potupným jménem »klerikálů«.

Ačkoli katolíci převážnou většinu všeho obyvatelstva v Rakousku tvoří, nečteme nikdy a nikde ve všech těch prolhaných a podvodných listech slova »katolický«, nečteme nikdy a nikde o katolících; čteme o židech, čteme o protestantech, o mohamedánech, čteme o právech židů, o právech protestantů, o právech

mohamedánů, o židovských, protestantských a mohamedánských slavnostech, ale o *katolicích*, o právech *katolíků*, o *katolických* slavnostech? Vše *katolické* zdá se býti překonáno, v opovrzení vydáno — jednoduchou frází: *klerikál*.

V Rakousku tupen jako *klerikál každý*, kdo ještě „Otče-náš“ se modlí, *kdo* ve věčnost věří, *kdo* Boha uznává. *Klerikálem* jest každý, *kdo* vyznává Ježíše Krista, *klerikálem* jest každý, *kdo* usiluje, aby náboženství zachováno bylo, *kdo* žádného rušení náboženství, žádné potupení víry, *kdo* žádné rouhání se Bohu strpěti nechce. Všichni tito jsou *klerikálové*, ano, každý spořádaný člověk nazýván *klerikálem*. Každé křesťanské smýšlení, každý křesťanský zvyk, každý křesťanský názor, všechny činy křesťanské lásky a milosrdenství tupeny a pohaněny slovem *klerikál*. V celém katolickém životě, v celé víře katolické, v celé katolické mravouce není ani jednoho jediného bodu, jenž by nebyl potupně nazván slovem *klerikální*.

Avšak, proč v tomto boji proti všemu, co *katolickým* jest, tak obezřetně zamlčuje se právě jméno? Předně odpovídá to onomu *klukovskému způsobu*, jakýmž *katolíci* napadáni jsou, neboť i klukovina jinak nikoho nenapadá, aniž by jeho jméno nepřekroutila, nepotupila, aniž by ho nadávkou nečastovala; toť přece *klukovský zvyk* na rozdíl od zvyku boje *slušných lidí*. Mimo toho skrývá se v tom zlomyslná lest nepřátel víry. Napadnouti *katolíky* pod pravým jich jménem, k tomu nedostává se jim přece zmužilosti, neboť *katolíky* cítí se býti *milliony* obyvatelstva; tyto *milliony* povstaly by k obraně za svou víru, kdyby všem *katolíkům* otevřeně boj vypovězen býti měl. A proto vyhýbají se nepřátelé tomuto jménu — vystupují proti *klerikálům*, proti *klerikalismu*, ano, provádí obojetnost ještě dále a ujišťují, že mají největší úctu před každým *náboženským přesvědčením*, že *náboženství* vysoko si váží, předmětem boje jsou pryč jen *klerikálové*.

A *podvod* ten se daří: *Milliony katolíků* čtou denně útoky, podezřívání proti *klerikalismu* a jediný jich pocit při tom jest: „*Díky Bohu, mě se to netýká, já jsem katolíkem a ne klerikálem,*“ ano, velmi mnozí předhání se jako o sázku s těmi nejuhlavnějšími nepřáteli křesťanství a jsou pohotovi každého dne vytáhnouti do boje proti „*společným nepřátelským klerikálům*“.

Tupí tak sami sebe, aniž vědí, jak. Starosta dr. Lueger promluvil na sjezdu katolíků následovně: „Před krátkým časem bylo na universitě 8 profesorů dosazeno, z nichž bylo 7 židů a 1 křesťan; kdy dožijeme se toho, aby mezi 8 nově jmenovanými profesory bylo jmenováno konečně jednou 7 křesťanův a jen 1 žid.“ Sotva slova tato promluvena, hned zaburácel v celém Rakousku křik: „*Klerikální útok na university!*“ — Za co přimlouval se dr. Lueger? Za práva křesťanů — okamžitě stal se *klerikálem*, a křesťané, za které mluvil, a křesťanští studenti, jimž přál možnost, by také jednou universitními profesory stáli se mohli, v jednom sboru křičí se židovským tiskem a — protestují proti dr. Luegrovi.

V Rakousku žije 23 millionů katolíkův a 1 $\frac{1}{2}$ milionu židů, a dr. Lueger přeje si, aby mezi 8 professory bylo 7 křesťanů; to nazývá židovský tisk *klerikální domýšlivostí a milliony křesťanů křičí rovněž: Klerikální domýšlivost, oni tupí sami sebe, aniž vědí, jak.*

Dosti známý, soudně za vinného prohlášený rouhač Wahrmund, c. k. universitní professor v Innomosti, jenž katolickým mladíkům katolické církevní právo přednášeti měl, veřejně — tyto *katolické mladíky* nazval příživníky na těle universitním, tedy *hmyzem*, jenž setřesen prý býti musí. A když *katolíci* proti takovému potupení slavnostně protestovali a žádali, by toto neslýchané potupné slovo odvoláno bylo, tu zaznělo ze všech stran v židovském tisku: »Tot *klerikální nesnášlivost, nezměrná klerikální netolerance.*«

V Štýrském Hradci měl *katolický* učenec obdržeti třetí doktorský klobouk, řídký to případ, vysvědčení, že *katolíci* nejsou ve vědě inferiorními; tak zvaní *svobodomyšlní* studenti přepadli však učence a jeho slavnostní hosty holemi a klacky a nepustili je do university. Zároveň však zaburácel ve špatném tisku povyk o klerikální provokaci, a senát udělil potupnému a poháněnému učenci *katolickému* výtku.

Hoře jmenovaný professor Wahrmund vydal brožuru, plnou rouhání se Bohu, kterou státní zástupce skonfiskoval a kteráž c. k. soudem jako Bohu se rouhající odsouzena a zapovězena. *Katolíci* žádají, aby tento rouhač nesměl více *katolické* mladíky vyučovati, a špatný tisk křičí o *klerikálním štvaní* proti Wahrmundovi, a žádá ve jménu vědy, by tento rouhač Wahrmund *dále katolické studentstvo* potupnými řečmi napadati a zasypávati směl.

Zednáři usilují o zrušení *svátosti manželské, katolíci* Rakouska brání se proti tomu, aby svátostný základ rodiny frivolně byl rozerván, a poněvadž se brání, aby tento základ státu rozvrácen byl, nazváni *klerikální podvratnou stranou.*

Zednáři usilují o odstranění všeho *náboženství* ze školy a z vyučování, lidstvo má dorůstati bez Boha a bázně boží — k tomu cíli založili spolek »*Volná Škola*«. A poněvadž *katolíci* proti tomu vystupují, chtějíce, by víra v Boha udržena byla, a poněvadž nechtějí, aby vychovávání byli bezvěrci a bezbožci, křičí se o *klerikálních snahách podvratných.*

Z uvedeného vidí každý, kdo viděti chce, co znamená v Rakousku slovo *klerikál* Každý katolík, jenž nezapírá víru v Boha, jest *klerikálem* v očích nepřátel, každé cvičení u víře, každý článek víry, křesťanský mravní zákon, to vše jest *klerikalismem*, *klerikálem* jest v Rakousku každý, kdo víru svou tupiti si nenechá; *klerikalismem* jest, když 23 millionů katolíkův těchže práv se dožaduje, jakáž přiknuta jsou v Rakousku jednomu milionu židů. Nikde zajisté nevidíme ty nekonečné škody, jež frivolní tisk v Rakousku způsobil a povrchnost, jakou vytvořil, zřejměji, než při zkoumání právě řečeného.

Tomuto živému tisku podařilo se katolický lid proti sobě zmobilisovati, při čemž štván jest tento lid proti všemu klerikálnímu; pod slovem klerikální vyrozumívá pak tento tisk vše, co katolickým národům svato, drahocenno a nedotknutelno jest, ano i katolický lid samotný.

Jak dlouho potrvati má protivná tato vzájemná nenávisť, tento boj proti nám samým? Vzhůru proto, přetrhámež pouta prolhaného a podvodného tisku, a rozpoznáme konečně, proti čemu vlastně štvání jsme, proti komu nás vedou. Zednářský tisk vede pod jménem klerikalismu zničující boj proti všemu, cožkoli katolicky smýšlí a cítí. Vše, co katolicky smýšlí a cítí, musí povstati k odvetnému boji proti prolhanému tisku židovsko-zednářskému. Ohavné případy, přihodivší se na našich univerzitách, musí každému oči otevřít, jak veledůležito jest, aby otravný vliv lži zlomen byl, nechceme-li my katolíci v Rakousku morálně i fyzicky poraženi býti.

Když katolíci studenti ve Vídni dne 20. května m. r. o 11. hod. dopol. do university vešli, řvala jim tlupa židovských studentů vstříc: »Hanba klerikálům, utlučte je! Pryč s katolickými prasaty!«

Pak jim natloukli, shazovali se schodů a zpívali při tom potupnou píseň na katolické studenty, píseň, zvanou »růžencovou«. V Štyrském Hradci pak byli potupeni katolíci rolníci, kteří přišli k slavnosti promoce doktorské, byli vyhnáni a spíláno jim selské pakáže a selské bandy, ač ani polským židům nikdy a nikde v súčasťnění na podobné slavnosti nezbraňováno. Boj, jež špatný tisk proti klerikálům podniká, jest bojem zničujícím proti křesťanskému obyvatelstvu a jeho právům.

Vzhůru proto, lide katolický, a zbav se svých utiskovatelů! Není-li žádného rozdílu mezi klerikálem a katolíkem v podnikaném na nás útoku, nemůže býti též žádného rozdílu mezi klerikálem a katolíkem v obraně naší.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle IV. po sv. Duchu.

Dar pobožnosti: I. v čem záleží a II. co působí.

»Nebo tělesné cvičení malého jest užitku, ale pobožnost je ke všem věcem dobrá, majíc zaslíbení nynějšího života i budoucího.«

Sv. Pavel k Tim. I. 4. 8.

Vy jste snad pozorovali někdy onen nápadný pohyb u květin a třeba u květin, které za svým oknem pěstujete, že jejich květ se točí vždy po slunci.

Tak, jakoby květina věděla, odkud jí přichází život, svým celým vzrůstem a květem vine se po slunci. To jest té květině propůjčený dar přírodou boží. Když jí zabráníte k slunci se dostat, žloutne a zahyne.

Také Duch sv. dává duši náš dar pobožnosti, to jest dar vždy se vinouti k Bohu, jako se vine dítě k otci svému a býti s ním za jedno. Už samo slovo pobožnost naznačuje nám obsah jeho. Jest to pomoc Ducha sv. a sice trvalá pomoc duše, která v milosti boží jest, zachovati k Bohu vždy srdce dítěte! To jest ten poměr nás k Bohu. Není darem pobožnosti tedy myšleno jen modlení časté a dlouhé, nýbrž smýšlení naše, které se nese ke všem věcem božím jako srdce dítěte k rodičům. Tato pobožnost vnitřní, ten dar Ducha sv. má zvláštní zaslíbení, které vyjadřují slova sv. Pavla: Ke všem věcem že jest pobožnost dobrá, a že prospívá v tomto již životě, natož v budoucím. Tuto věc pro všecko na světě dobrou bereme za předmět úvahy, a sice v čem záleží dar pobožnosti v díle I. a co působí v nás v díle II.

P o j e d n á n í.

I.

Když sv. Pavel psal Timotheovi, svému zamilovanému žáku, dává mu návod, jak by si vésti měl, aby byl učedníkem Kristovým dle srdce Páně.

A tu mu píše: Ničemných pak a babských básní varuj se, ale cvič se v pobožnosti, neboť tělesné cvičení (zevnější skutky zbožné) malého jsou užitku, ale pobožnost ke všem věcem jest dobrá. Zde se klade tedy pobožnost proti zevnějším skutkům

jako věc uvnitř, to jest ve všem se řídití Bohem a smýšlení své dle toho míti. Toto vnitřné smýšlení pobožné má tu vlastnost, že se ke všemu hodí a má též veliké zaslíbení.

Poměr našeho srdce k Bohu musí býti poměr dobrého dítěte k nejlepšímu Otci. To jest ta pobožnost. Předmětem této pobožnosti jest především Bůh sám. To vidíme na všech mužích božích. Sv. patriarchové — dí o nich Písmo — chodili před Hospodinem, to jest výraz jejich o pobožnosti.

Ve všem byl Bůh před jejich očima. Chodili s ním. To jest ono tajemství jejich života. Měli Boha, jak jim zjevil se a otcům jejich, vždy před sebou jako květina slunce.

Když Bůh se nám zjevil v Synu svém, Ježíši Kristu, a naučil nás znáti to, co u Pána Boha poznatelného jest, tu se stal ten poměr duše k Ježíši Kristu a k Duchu sv. jako poměr dítěte k otci, který jest stále v mysli dítek svých. »Od východu až na západ obětuje se obět čistá jeho jména.« Mal. 1. 11. Od východu slunce až do západu stále se slouží na oltářích našich nejčistší obět mše sv. jako stálá služba boží, všem milá, kdož Boha milují. Nejen ta svátost jest milá všem, ale vše, co s ní souvisí, jest duši pobožné svaté. Každý svícen s oltáře jest předmětem úcty, poněvadž slouží ke cti boží, každá nádoba, roucho a nářadí jest úctou posvěceno a jest chráněno před svatokrádeží.

Jestli ctí duše i nádobu služby boží, zajisté jest jí svato slovo boží. Slovo boží, jak bylo hlášáno apoštoly, ať napsáno od nich či od jiných, ať zachováno v učení sv. církve, to vše jest předmětem úcty největší v každé duši pobožné. Z této úcty k slovu božímú jde též bázeň před bludem lidským či kacífstvím. Bylo druhdy největší urážkou, když o učení někoho se řeklo, že jest kacífské, t. j. bludné a že se odchyluje od učení církve sv. To bylo v době zbožné, nyní se mnohý tím vychloubá.

Proto ovšem nepřestala býti pravda pravdou a blud bludem. Kde jest mysl pobožná, jest duše před bludem bezpečná. Kde jest lhůstojnost k pravdě Páně, tam není zbožnosti a tam také není milosti.

Zbožnost jeví se živou účastí na všem, co souvisí s boží ctí a slávou. Jako učedníci Páně se radovali, když viděli Pána jíti v královském průvodě, a zase se rmoutili, když viděli jej se rmoutiti, tak není lhůstojno duši zbožné chování se mnohých k němu dnes. Jeho sláva, jeho jméno, jeho církev, jeho slovo, jeho náměstek není lhůstojný duši zbožné. Když církev trpí aneb se tupí, pronásleduje, to vše není duši zbožné lhůstojné. Když Petr byl v žaláři, všechny věřící zbožné duše se zaň modlily, když Pavel opouštěl Milet, všichni s ním plakali. Kdo miluje Pána, ctí i sluhy jeho.

Takové smýšlení jest i o Matce Páně. Její čest jest každé duši zbožné milá. Ona jí ctí proto, že miluje jejího Syna. Vtělením se stal naším bratrem podle těla, proto milujeme ji jako Matku Páně. Tedy zbožnost, která jest ke všem věcem dobrá,

nezáleží v odříkávání modliteb, nýbrž záleží ve smýšlení o všech věcech, souvisejících s Bohem a jeho úctou.

Svatých vyvolenců sbor, miláčků božích zástup jest milým společníkem. Každý den světci třeba neznámému zasvěcený jest dnem radosti. Malá kytička jemu věnovaná jest důkazem lásky. Obrázek jeho v knížce chovaný jest důkaz lásky k světci i k Bohu, který ho miloval a oslavil.

Zbožnost vede a nutí nás ctít celý ten nepřehledný zástup svatých, kteří zpívají nekonečný chvalozpěv: »Svatý . . .«

Těž zástup trpících duší není lhostejný duši zbožné, neboť ony jsou v lásce boží, a když nejinak, aspoň tím společným: »Odpočinutí věčné dej jim, ó Pane!« napomáhají jim k spojení s Bohem. Tak vše jest pak předmětem lásky, co Bůh nám dává.

Zbožnost nás učí ctít rodiče, kteří jsou náměstkové jeho na zemi pro dítě, a dává zář úcty a lásky kolem hlav rodičů. Pobožnost tato nás učí vše, co Bůh nám určil, milovati. Ta pobožnost učí milovati matičku chudičkou, kdyby byla svázána v uzlíčku, protože jest to matka, kterou Prozřetelnost boží dala. Jdu ještě dále a pravím: Pobožnost učí nás milovati i tu zem, v níž jsme se zrodili, kterou nazýváme vlast, a učí nás milovati lid, z něhož jsme vzešli. Křesťan a katolík nestojí v lásce k zemi a lidu svému za nikým, nýbrž jeho láska jest čistá a nezištná, protože ze zbožnosti přichází, ovšem nečiní z vlasti modlu, ale dar boží, který mám jako dítě z rukou božích vzít a též ctít. Ta zbožnost mne učí milovati vlast a lid svůj, ze kterého mně Bůh dal vzejít, ale zapovídá mně pohrdati jiným, poněvadž i oni jsou bratři.

Ve všem jest zbožné duši Bůh na prvním místě, a to jest ve všem měřítkem. Bůh první myšlenkou.

Rodiče milujeme, zemi a lid svůj milujeme, ale Boha především. Miluje-li kdo více otce neb matku svou, není mne hoden. Ta slova jsou každému známa. Z toho jde, že ona zbožnost, která jest ke všem věcem dobrá, leží ve smýšlení duše, více než v zevnějších skutcích zbožných.

Ta má právě ono zaslíbení pro život vezdejší i budoucí. Takto vyložíme podstatu pobožnosti, přikročme k praktické části její, totiž: co působí?

II.

Co tedy z té zbožnosti jde mně a co jde jiným? Vždyť mnozí mají zbožnost za ztracený čas a myslí, že i nejobyčejnější práce jest lepší než nejkrásnější modlitba.

To modlení jest těžší nežli kamení: zahod je pryč, ať lehce jdeš, jestli mně postačiti chceš, praví svědce. Zbožnost jest sluncem, které každý květ vyvolává.

Máme něco ze zbožnosti? To jest zbytečno dokazovati tomu, kdo ji nemá, a zbytečno tomu, kdo ji má.

Ona nám zjednává onu sílu ku všem pracím, kterouz nazýváme milost boží. Mohl bych vám otevřít knihu Písma sv. a na

celé řadě ukazovati, k čemu jest zbožnost dobrá. Mohl bych vám předvésti Tobiáše, kterak zbožnost jeho ho zachovala uprostřed zajetí asyrského, aneb Zuzanu, o níž jsem kázal při jiné příležitosti, kterak v prostřed pokušení silnou zůstala, Josefa egyptského, sv. Joba, bratry makkabejské, ale já schválně volím příklady z doby, v níž žijeme a z doby bližší.

Při práci jest zbožnost okem, které docela proměňuje práci. Kde jest zbožnosti dar, tam jest práce povoláním, k němuž jest láska v srdci; práce jest zdrojem radosti a požehnání.

Kde není tohoto daru, tam jest práce robotou a otroctvím, kterému člověk jen z přinucení se oddává a které provází s nechutí a nevolí. Kdo jest šťastnější a spokojenější při té práci? Srdce, v němž jest ten dar jako byl v srdci tesaře Josefa, aneb srdce, které kleje až do poslední chvíle jako onen nešťastník z pašijí, který sv. kříž sdílel se Spasitelem?

Zbožnost jest k práci dobrá. Ona práci činí lehčí i sladkou. V utrpení jest zbožnost pravé kouzlo, které kolem kříže dává svatou zář. Vezměte si Joba, který jsa stížen neduhem nejhorším, ve zbožné duši své zachovává si ještě svatý klid a dí: »Když jsme brali z ruky boží dobré, proč ne též zlé.« A manželka jeho, která neměla tolik daru nábožnosti, ač neměla sama tak těžký kříž jako Job, ona upadá v netrpělivost s Jobem trpělivým. »Dobrořeč Bohu a umři,« dí netrpělivě a rouhavě. Kdo z nich jest politování hodnější? Pobožnost jest ke všem věcem dobrá.

V rodině se nejlépe ukazuje, jak dobrý jest dar pobožnosti. V kostele římském sv. Chrisogona jest pochována chudá žena, matka 7 dětí, Anna Marie Taigi, v r. 1837 zesnulá, která proslula svou svatostí tak, že o ní jest zaveden kanonisační proces. Z chudoby posla, vlastně ze zchudlé rodiny z dopuštění božího, s chudým mužem oddána byla, ale její rozsafnost byla nejen po celém městě, ale i celé zemi známa. Čistota jejího příbytku, pořádek jejích dětí, trpělivost s netrpělivým mužem, bystrý její duch, to vše ji činilo všude známou, tak že její chudý příbytek hostil nejpřednější osoby: kardinály a kněží, kteří v záhadných otázkách od ní brali radu, o níž muž po smrti doznal: »Nebylo lepší ženy«. Učení od neučené, vysocí od prosté, boháči od chudé brali poučení! Na ní vidíme splněné slovo sv. řeholnice Gertrudy z Oastu, Weiss, Ap. V. 464: »Síla boží a dobrá vůle postačují, aby pět prstů provedlo věc užitečnou a dobrou.« Zbožnost činí naši vůli schopnou, aby dar boží v ní působil to podivné světlo a sílu.

Sv. Jindřich, král, proslul tak svou zbožností, že o něm říkali, že jest zrozen pro kutnu. Však slyšte, ten zbožný hoch byl nejlepším rytířem, nejstatečnějším a nejproslulejším vladařem. Zbožnost jest ke všem věcem dobrá. Když jsem dal příklad z ciziny, nesmíme zapomenouti na podobný, nám bližší příklad. Zde na Zbraslavi pochován byl král Václav II., o němž pro jeho zbožnost se říkalo, že jest kníže kněžské, protože ministroval jako sv. Václav.

Tento zbožností proslulý král byl též jedním z nejslavnějších králů po sv. Václavu a Karlu IV. Z jeho doby proslul národ náš svým bohatstvím a pověstným poctivým českým grošem. On pomyslel na založení university před Karlem IV. On při své korunovaci na lukách smíchovských shromáždil knížat 28 a hostů 191.000. Blahobyť země byl neobyčejný. Toto kníže slavné bylo hledáno za krále polského a později i Uhři mu přinesli korunu svou, kterou on odmítl. Vidíte, že i zde platí: Zbožnost jest ku všem věcem dobrá.

O Anežce, zvané de Jesus, řeholnici jednoduché, proslulé kázní, svatostí a správou kláštera, říkával státník té doby, že by ona mohla býti státníkem v každé říši. Weiss, Ap. V, 464. Dar pobožnosti, který nás staví do patřičného poměru dětí k Bohu, nás také naplňuje zvláštní schopností, vždy si věsti jako děti boží, ať při práci, v soužení, v rodině, v povýšení, v ponížení, ve zdraví a v nemoci. Jest to koření do každé životní polévky.

Dar pobožnosti jest květinou, která vůní svou naplňuje svět. Kdyby Bůh vzal lidem tento dar, vzal by všechny skutky milosrdné. Před několika lety byla operace v proslulé nemocnici pařížské. Popálenina chudého otce měla a mohla býti zhojena jen náplastí pokožky lidské, která by se ze zdravého těla lidského snála. Kde však vezmete náplast, která se jen dukáty kupuje. Zbožná sestra Cecilie věděla si rady, odhalila rameno a dala si sejmouti žádaný kus pokožky z lásky k té rodině! Skutek této obětavosti sestry Cecilie stal se předmětem obdivu celé Paříže. Dán jí byl řád čestné legie jako uznání její ctnosti. Co bylo pohnutkou její ctnosti? Ježíš, zbožnost. Ta zbožnost shromáždila veškerý řady milosrdné, které činí službu milosrdných samaritánů. Celá Francie, když má uděleti řád čestné legie, se může přesvědčiti, kde jest členů nejvíce; jsou to duše zbožné, které činí skutky ctnosti hrdinné!

Ty statisíce sester milosrdných, které duch zbožnosti křesťanské shromáždil a udržuje, ty řady missionářů, zbožná nadání milosrdná, to vše nám hlásá: Zbožnost jest ku všem věcem dobrá. Ona jest dar Ducha sv. duším našim, ale ona musí býti cvičena, aby se udržela a sílila. Jako sluch musí býti cvičen, aby byl hudebním, jako zrak musí býti vzděláván, aby byl citlivý pro barvu, tak i dar pobožnosti. Ona jest ke všem věcem dobrá a má za slíbení života vezdejšího i budoucího. Amen. *Fr. Vaněček.*

Neděle IV. po sv. Duchu.

O hře hazardní.

»Pane, po celou noc pracovavše ničeho
jsme nepolapili.« *Evang.*

Jak krásné vyznání ve slovech Petrových. Bez tebe celou noc jsme pracovali a nic jsme nechytily, práce byla marná. Bez božího požehnání marné lidské namáhání. Když i posvátná poctivá práce

bez Boha jest marná, což práce proti vůli boží? Jsou zaměstnání lidská a jsou vyrazení, která nejsou leč hřichem, leč urážkou Boha. Jsou zaměstnání, která sice nejsou krádež v tom smyslu slova nejobyčejnějším, ale jsou hříchy proti sedmému přikázání božímu: Nepokradeš.

Jest třeba, aby byl křesťan dobře poučen, aby uměl sebe sám napomenouti a zdržeti, když přichází slabá hodina, buď pokušení, buď příležitost. Proto také dnes jednu zábavu velmi rozšířenou vezmu v úvahu a sice o hře hazardní. Opět pravím, že mezi vámi nebude myslím hazardních hráčů z řemesla, neb ze zvyku, neboť člověk takový nemívá času, aby obcovał službám božím. Přece však promluvíme k utvrzení v dobrém, pro poučení a výstrahu. Řekli-li apoštolové po celonočním namáhání: nic jsme nepolapili — tak musí hazardní hráč říci na konci vždycky. Rozjmejme o tom.

P o j e d n á n í.

Hra jest pro zotavení ducha potřebná. Nemůže člověk stále vážnými věcmi se obrátiti, aby neumdlel. Ale hra, po níž jest člověk umdlenější, rozčilenější než před ní, není zábavou, ale týráním člověka. Člověk baží po zábavě, což jest přirozeno, ale musí dbát, aby mu hra nepřerostla přes hlavu, aneb aby tomu, co mu mělo sloužiti, nestalo se jeho pánem a on služebníkem. Měl-li s psíka pro svou službu a vyrazení, abys nebyl jednou ty sám psíka služebníčkem a otrokem!

Všeho člověk zneužívá, i věcí nejsvětějších. Tak zneužívá se i hry, která má člověka povzbuditi a zotaviti, že se stává metlou pro něho.

Rozličným způsobem lidé se bavili: kostkami, kartami, losy, loterií a podobnými hrami. Hra sama o sobě není a nemusí býti hříšnou, ale zneužívání jí činí hříšnou. Hráli již lotři pod křížem a metali los o roucho Páně nesešívané, ano již Písmo Starého Zákonu vypráví, že když prorok Jonáš po lodi se plavil do Španěl, že metali los. Hra pak tak všeobecněla, že se může říci, že mnozí lidé mají za hlavní, ba skoro jediné své zaměstnání: hru.

Odvážná hra či jak se říká cizím slovem hazardní hra jest ona, při níž člověk se vydává v nebezpečství ztratiti něco, aby vyzískal více. Sázi desetník, aby vyhrál zlatý. To jest pak nepoctivostí při hře, že chce připraviti v krátkosti svého spoluhráče o větší obnos. Nikdo nesedá ku hře, aby prohrál. Každý chce vyhrát. Ale výhra není nikdy něco příliš poctivého, jest však vždy něco nahodilého nepřilíš čestného. Tedy již výhra není sama o sobě nic příliš čestného, což nepoctivá podvodná hra?

Nepoctivá podvodná hra jest ryzí a pouhá krádež, o čem netřeba ani slova ztrácti, neboť by to byla ztráta času, ale chci jen poukázati, že i poctivá hra v sobě chová tolik nebezpečství a tolik nehod, že nemůže dosti býti před hrou, zejména hrou o peníze, a větší peníze, neb dokonce hazardní hrou, důrazně varováno.

Hra o peníze, ať v karty ať v kostky ať v cokoliv jest nyní tak rozšířena, že najdete spíše dům bez evangelia, bez slušného kříže, bez modliteb, než bez hry v karty. Jistý muž, který mnoho cestoval, praví: »Jel jsem na 1000 mil po moři tichém a v každý okamžik po celou cestu, kdy jsem bděl, viděl jsem, někoho hrát a sázeti od počátku až do konce cesty.« Totéž lze říci o nás. Hraje se na železnici, hraje se v hospodě a sotva bude chvíle, ve kterou by se nehrálo na tisíce místech o veliké peníze. Nebudu vám líčit pelechy světových hráčů, kde se prohrává a vyhrává na 1000 zl. každou chvíli. Nebyl jsem tam a sotva bych se odhodlal na pelech lidský se jít podívat. Viděl jsem toliko v kukátku světovou hernu v Monaco, jak jest vyšňořena vším možným pohodlím, jen aby lákala k sobě slaboduché lidi, aby v ní nechali své jmění, život a duši. Proč bych vám při kázání vykládal kolik millionů se tam prohraje, kdo z toho má největší zisk a kdo škodu? My o milliony ani o tisíce nebrajeme, jednoduše z té příčiny, že jich nemáme. Co jest u boháče tisíc, to jest u malého člověka pětka neb zlatka aneb ještě menší peníz. I menší obnos může u malého člověka být takým proviněním jako u boháče tisícovka.

Chci jen přesvědčiti vás, že hazardní hra jest zloba pro člověka nejen na majetku, ale i na zdraví a duši. Ruka držící karty bývá ruka zloděje.

Jest vám znám některý člověk, který zbohatl ze hry? Já pro svůj díl neznám žádného. Z poctivé a z nepoctivé hry jsem nikoho neviděl zbohatnout, ale kdybyste přece jednoho mně ukázali, já vám mohu na místě jednoho povědět o 100, kteří hrou sebe zničili a zkazili na majetku úplně! Nikdy nebývá hráč pracovitý dělník. Kterak by mohl býti pracovitým dělníkem, když prací se jen pomalu kráčí ku předu, ale v kartách může v krátké chvíli vyhrát celou týdenní mzdu, aneb několik metrů obilí nebo docela ještě více. Hráče nemůže těšiti práce, která člověka šlechtí, pomalu sice, ale jistě ku blahobytu vede. Hráč nemůže býti pracovitým dělníkem, rolníkem, neb jinak věrně plniti povinnost svého povolání. Hra se obyčejně v noci provádí a činí z noci den a ze dne noc. Den jest pro práci a noc pro odpočinek, hráč si neodpočine, hráč nemůže býti dobrým plnitelům své povinnosti. Ode hry vstane a může směle říci: celou noc jsem pracoval a nic nepolapil, naopak svědomí své mnohokrát přes tu noc poskvřnil.

I když karta slouží, člověk z ní nezbohatne. Jak nabyl, tak pozbyl. Neznám domácnosti karbaníka aneb hráče hazardního, která by byla v pořádku. V mém rodišti naproti rodnému domu mému zůstával starý počestný měšťan, u kterého jsem trávil jako student večery. Hrál každý den karty, ale nikdy o peníze. Jednou jsem se ho ptal, proč nehraje nikdy o peníze, jestli někdy prohrál, načež mi odpověděl, že nikdy neprohrál, ale že viděl jednou mnoho prohrát. Vyprávěl mi pak, jak jako učedník v sousedstvu řezníka bydlil, který zámožnou a řádnou ženu dostal, ale karbaník byl. Vyprávěl mi, jak neměl pomalu z celého věna než vždy na jeden,

dva kusy dobytka a tím se oháněl, ale karet nenechal. A konečně mi vyprávěl, jak byl svědkem, když prohrál poslední peníze, které měl na voly a nezbylo mu nic leč nešťastná žena a ubohé děti. A pak se zapřísáhl u kříže, že nebude nikdy hazardně hrát a slovu dostál — a byl proto přece spokojený a šťastný člověk.

Byť by nepřivedl to každý až na žebráckou hůl, přece každý hráč musí cítit následky své hry, a ještě lépe musí je cítit jeho žena a děti. Nešťastná vášeň, kolik rodin ničí a dělá nešťastnými!

Celou noc se lopotí — a jen bídu své rodině působí! Zřejmě to věc, že karty jsou zápis chudobě, ale ony jsou zabijákem zdraví. Nemysleme, že boháči jsou tak klidní, jako se zdají býti. To jest klid jen na tváři, ale v duši to hřmí a bouří zajisté. Nikomu není lhostejné, když prohrává značnou částku. Vidíme rozčilení na očích a tváři hráčů! Kterak by mohlo prospívat býti ve stálém aneb častém rozčilení! Proč mezi hrou tak často se něco přichází, které nutí člověka domýšleti se, že člověk hráč jest poloviční blázen. Jeden se zblázní při hře a myslí, že hrabe samé zlato, jiný se rozčilí, jiného zabije, aneb si sám život béte. V hernách se spáchá nejvíce sebevražd, neboť prohra veliká tak ho o smysly přivádí, že se až samovrahem stává. Jak by lidé nařikali na hrozné tyranství, kdyby Petr aneb Pavel musil do týdne dvě noci v rozčilení pracovat, nespát, stále pozorný být a nedostat za to žádný plat, ale ještě by musil platit. Ale karbaníku je všechno lehké. Každá noc zbytečně a hříšně probdělá se na zdraví pomstí. Za všecku svou ztrátu karbaník nemá žádného politování. Spoluhráči se mu vysmějí, ostatní jej nepolitují a domácí ho snad — proklejí.

Však statek i zdraví — jak vzácné dary boží jsou, přece nejsou ničím proti milosti boží, proti duši nesmrtelné. Tato vášeň oloupí člověka o peníze a oloupí jej o klidný soud, rozum — oloupí ho o počestný život, vezme mu chuť k práci — a svede ho ku mnohým věcem, které svědomí jeho dávají ránu smrtelnou.

Či to není velikým hříchem, majetek dětí a věno ženy, nebo zděděný otcovský statek vynést na proklatých kartách do všech koutů světa? Nic nechci se zmiňovat o hříších, které falešnou hru a z části i poctivou hru provázejí. Karty jsou lístky ďablovy. Mnoho zlého působí knihy špatné, berou víru a ctnost, ale jako knihy špatné duši moří, tak karty moří blahobyt a spokojenost mnohých rodin.

Vášeň není maličkost! Vášeň buď bude zkrocena od nás a ve službu uvedena, aneb si zkrátí nás, a my sloužíme vášni. Každá vášeň seslabuje sílu naší svobodné vůle. Kolik hráčů po hře se zapřísahalo, že nesáhnou na karty, ale sotva uzřeli karty, již jich vůle kolísala. Vášeň jest nebezpečný oheň. Nehlídáme-li ji, pohoříme. Život náš není hra, ale skutečnost. Nezahrávejme nikdy s vášní, sic ta hra může nám být osudnou pro duši i tělo i pro věčnost.

Nic dobrého z ní nekouká leč bída, nemoc, hanba a často i ztráta koruny věčné. Zapřeme sebe a jděme za Pánem svým plníce povinnosti své.

Svátek sv. apoštolů Petra a Pavla.

Sv. Petr klíčником na zemi i na nebi.

•Tobě dám klíče král. nebeského.»

Tři jsou místa na zemi, která byla věčícím křesťanům tolik drahá, a jež navštíviti a spatřiti mnohý křesťan ještě dnes si z duše přeje. Jerusaleml, Řím a Compostella. Jerusaleml čí srdce není mocně dojata při vzpomínce na toto přesvaté město, kde Spasitel náš za nás vykřvácel na dřevě kříže! Co tisíc křesťanů každoročně spěchá sem, aby zlíbala ta svatá místa, kudy Kristus kráčel, kde zemřel, na nebe vstoupil a kamž Ducha sv. na apoštoly seslal! Králové, knížata a mocní světa, zástupy křesťanů ze všech zemí světa po všecka století přicházeli sem, aby tu pookřáli, ve víře se utvrdili a posilnění spěchali ku svým domovům.

Po Jerusalemu nejvýznamnější a nejvíce navštěvované jsou od křesťanů Řím a San Jago di Compostella ve Španělsku; neboť na obou místech nalézají se nejvýznamnější ostatky světců nejproslavějších; v Římě těla sv. apoštolů Petra a Pavla, v Compostelle tělo sv. apoštola Jakuba mladšího, přibuzného Páně. A z těchto dvou míst je to zase Řím, který nejvíce navštěvován, neboť v něm sídlí z ustanovení božského nástupce, zástupce sv. Petra, náměstek Kristův, papež, hlava církve sv. Dnes, ve výroční slavnost mučednické smrti sv. Petra a Pavla, obraťme zraky své na prvního papeže církve katolické, sv. Petra, nebeského klíčníka; bylť jím na zemi za života svého, jest jím dosud na nebesích.

P o j e d n á n í.

Sv. Petr jest klíčníkem nebeským a zastával svatý úřad svůj s velikou horlivostí pokud žil zde na světě. Pán Ježíš sice sám otevřel nám brány nebes svým utrpením a smrtí kříže, a když vstoupil na nebesa, vzal s sebou zbožné duše z předpekli, bránu uzavřel a postavil strážce před ní, jemu dal klíče, aby otevřel tomu, kdo toho žádá a hoden jest. — Smrt našeho božského Spasitele na kříži týkala se veškerého lidstva; pro jednotlivce neměla ještě sama sebou praktické ceny. Bůh usmířen, přátelství s lidstvem obnoveno, jaké bylo před hříchem v ráji. Jednotlivec však nemůže vejti ihned do království božského, ale mocí klíčů mohou mu býti smrt a zásluhy Ježíše Krista přivlastněny a pak teprve má přístup k radostem věčným.

První klíč, kterým může se dostat do království nebeského, jest svátost křtu. Zde smazán dědičný hřích, prominut trest přiměřený, křtěnec stal se dítkem božím a má nároky na nebe; zde oděn v šat svatební, posvěcující milost boží. Když však hříchem těžkým připravil sebe o tyto milosti a zavřeny před ním brány nebeské, může býti zachráněn druhým klíčem, svátostí pokání; když lituje poblouzení, v ošklivosti má své hříchy, pevně si umíní nehřešiti více, kajicně se z nich vyzná před zástupcem Kristovým, a chce dostičiniti za hříchy. Vedle těchto dvou hlavních klíčů jsou

ještě jiné, které sice nemohou otevřít bránu království nebeského, ale otevření usnadňují a pomáhají; a sice v ostatních svátostech, v odpustcích a různých milostech církve. A tyto klíče nesvětil Spasitel nikomu jinému, leč sv. Petru, když k němu pravil: »Ty jsi Petr, to jest skála, a na té skále vzdělám církev svou; tobě dám klíče království nebeského.« (Mat. 16)

Tak stal se Petr strážcem klíčů a klíčníkem nebeským a obdržel nejvyšší důležitý úřad na zemi pro všechny lidi.

Úřad tento po celý život svůj horlivě zastával. Již o letnicích prvních z apoštolů mluvil k zástupu a vybízel, aby vstoupili do království božského, a když přemnozí poslechli hlasu, otevřel jim nebe klíčem křtu sv. Bylo jich 3000; brzy na to 5000 nových, a denně pak vzrůstal počet věřících, jimž otevřena brána nebeská. Apoštolové ostatní také mocí klíčů Petrových, pod jeho vedením, otevírali království boží. Petr byl jejich hlavou. Petr je rozesílal do různých končin, jménem Petrovým a jménem Kristovým zastávali svůj úřad. Petr ustanovil volbu dvanáctého apoštola před sesláním Ducha sv., Petr první kázal o letnicích, první zázrak učinil u chrámu jerusalemského, hájil ostatní apoštoly před veškerou, Petrovi k nohám přinášeli křesťané milodary, Petr potrestal pro lež Ananiáše a Safíru, Petr odmítl hříšnou žádost Simona čaroděje, Petr těšil apoštoly a všechny při pronásledování, Petr přijal pohany do ovčince Kristova, Petr všude jednal jako hlava apoštolů, jejich pastýř, otec.

Sv. Petr jest po Kristu a Matce boží, Panně Marii, největší náš dobrodinec, rozdač milostí a požehnání, jehož mocí toliko můžeme vejít do království nebeského. Zaslouhuje tedy největší úcty všech křesťanů. Odtud chápeme, proč tisíce křesťanů spěchá stále do Říma ke hrobu sv. Petra; odtud poznáme, že jest i naší povinností aspoň duchovně přidati se k nim, zvláště pak dnešního dne zlíbatí v duchu okovy a hrob sv. Petra a doporučiti se v mocnou jeho ochranu, abychom setrvali v království Kristově, bez hříchu zde na zemi a jednou uvedeni byli mocí jeho klíčů v království nebeské.

Sv. Petr však jest i dnešního dne klíčníkem nebeským ve své slávě věčné, jakým byl zde na zemi za svého života. Úřad svůj zastává ve svých nástupcích, biskupech římských, — papežích; v nich žije, skrze ně působí.

V Římě zvolil si Petr poslední sídlo a zde byl ukřižován. Před smrtí svou ustanovil nástupce sv. Lina a po něm nastoupil opět nový až na naše dni, kdy řídí církev zástupce Petřův, náměstek Kristův, klíčník nebeský, papež Pius X.

Papežové mocí klíčů Petrových, křtu sv. a pokání, odpustky, skrze pomocníky své biskupy a kněze otevírají věřícím brány nebeské a tak žije sv. Petr stále a žítí bude až do skonání světa. »Kde jest Petr, papež totiž,« praví sv. Ambrož, »tam jest církev.« Do Říma spěchali naši slovanští apoštolé Cyrill a Methoděj, aby se očistili z nářknutí, že nejsou pravověrnými; odtud posílení spěchají, aby jménem papežovým, mocí jeho klíčů bratřím svým

Slovanům království nebeské otvírali. Do Říma spěchal sv. Vojtěch, biskup pražský, zarmoucen nad zlobou a nevděkem svěřeného lidu, a na žádost papeže vracel se zase do vlasti, poslušen hlavy církve svaté.

Biskup anglikánské církve v Severní Carolině Dr. Levi Silliman studoval pilně spisy prvních otců církevních a s úžasem poznával, že učí tomu tito, čemu učí katolická církev, že tedy tato jest pravou církví Kristovou, a že ač zastává úřad biskupa, stojí mimo pravou církev. Začal hrozný duševní boj. Na jedné straně stála poznaná křesťanská pravda, vložená v nenáviděné církvi katolické; na druhé straně stála jeho rodina, zaopatření, důstojnost, pohodlí rodiny a přízeň lidu. Sám líčí ten duševní boj, v němž zvítězila pravda s milostí boží. Dr. Levi Silliman rozhodl se státi se katolíkem a opustiti církev, která mu svěřila úřad biskupa.

Putoval r. 1852 do Říma a zde v ruce papeže Pia IX. složil vyznání katolické víry: »Věřím v svatou církev obecnou.« Kleče u nohou papeže sňal biskupský prsten s ruky své a složil k nohám náměstka Kristova o Boží Hod vánoční. Manželka jeho brzy následovala jej do církve katolické. Dr. Levi Silliman Ives byl nyní bez chleba, bez zaměstnání v zemi převahou protestantské. Aby se uživil, začal vyučovati na katolických školách newyorských a stal se brzy předsedou katolické společnosti pro ochranu »toulavých dětí«. Společnost ta do r. 1890 zachránila 30.000 othránků z ulic newyorských. V katolické církvi nalezl bývalý anglikánský biskup pravého štěstí a spokojenosti. (Vaněček: Obrázcenci a odpadlíci. Slova pravdy 1900.)

R. 1825 stal se katolíkem protestantský biskup z Graubündenu Baltazar Castelberg. 30 let hledal pravdu, prostudoval všechny systémy filosofické a konečně jako stařec 76letý nalezl pravdu v církvi katolické. Mimo jiné důvody, proč tak učinil a společnost protestantskou opustil, udává tyto: »My protestanté jsme tělem bez hlavy, společností bez vrchního představeného, poněvadž nemáme apoštolského primátu sv. Petra, a místo viditelného zástupce Kristova, jsou představenými světský panovníci, laikové, jimž Kristus nikdy úřadu nesvěřil. Jediné římská církev je pravou, od Krista ustanovenou, apoštolskou, katolickou; a proto jsem vkročil do ložky Petrovy, abych v ní spásy došel.« (Dr. Klimsch: Wege zur Kirche.)

»Stavení protestantismu utrpělo už tolik,« napsal protestant G. Müller, »že dnes je z něho bídná, roztrhaná chalupa.«

Dějepisec protest. Boll praví: »Církví protestantské hrozí neodvratná zkáza; jeť již tolik sešlá, že ničím nelze jí život vrátiti. Bůh sám zboří náš dům našima vlastníma rukama.« (Mergl-Bottan: Víra katol. 153)

V církvi katol. dlouhé a nepřetržité trvání papežství nutno považovati za ojedinělý zjev v dějinách lidstva. Jest to nepřetržitý zázrak, kterým prozřetelnost božská ustavičně chrání církev svoji, kterou samy brány pekelné nepřemohou. (Roscoe.) »R. 1793 po-

kusili jsme se vyvrátiti pronásledováním a guillotinou církev katol., « volá malomocně revolucionář Proudhon, » bouře revoluční přešly a zatím církvi přinesly značnou posilu. « (Mergl. 223) A Garibaldi sklamán musil také zvolati : » Trůn sv. Petra spočívá na základech, kterých žádná moc světská ani nepoboží ani nevyvrátí. « (Mž.)

Dnes oslavujeme přední sloupy církve sv. Děkujeme Bohu, že se nám dostalo té milosti a nalézáme se v pravé církvi Kristově a prosíme sv. apoštoly, abychom věrně setrvali v horlivém konání svých povinností a jednou s nimi se shledali na věčnosti v blaženosti nevýslovné.

V. M. Váchal.

Svátek knížat apoštolských svatých Petra a Pavla.

Papežství — dílo boží.

Ú v o d : Předmět dnešního svátku jest především sv. Petr, jako Kristem zvolený a určený základní kámen církve. Jím počalo papežství, které v jeho nástupcích v Římě dále žije. Papežství jakožto dílo boží jest :

I. Pevně odůvodněná pravda ; to dokazuje :

1. Jeho původ — jen Kristus jest jeho původce ;

2. jeho stálé trvání přese všechno pronásledování, užívá se všech zbraní proti bezbranným mužům ve všech dobách ; kdo je udržel, ne-li Bůh ?

II. Rozumu lidskému zcela odpovídající pravda odpovídá dokonale myšlence, kterou máme :

1. O moudrosti a

2. o dobrotivosti boží.

III. Velice potěšitelná pravda :

1. Pro chudé, které Pán ve sv. Petru a mnohém jeho nástupci vyznamenal,

2. pro hříšníky, jelikož Bůh nepohrdl ani zapírajícím Petrem, ani mnohým chybujícím papežem,

3. pro nás všechny, jimž v papežství jest dáno rukojemství, že máme pravdu, že stojíme na skále, kterou Kristus k stavbě církve své vyvolil. Nedej se proto odtrhnouti od této skály !

» Ty jsi Petr, t. j. skála, a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou. « Mat. 16 18

Dnešní svátek oslavuje knížata apoštolů, sv. Petra a Pavla. Oba s velikou námahou zakládali církev boží na nehostinské půdě země, slzami a krví zalévali vzcházející símě. Oba nesli evangelium do širého světa, oba dnešního dne svou smrtí mučednickou dávají svědectví o pravdě svých slov. Jak zmužile pracovali, tak zmužile trpěli a umírali. Oba ukončili dnes život svůj v Římě. Petr jako jeho Mistr na kříži, ale z pokory chtěl na kříži umřít hlavou k zemi obrácenou. Pavel byl mečem usmrčen. Především však dnešní den zasvěcen jest památce sv. Petra a zřejmější den památce sv. Pavla. Mezi všemi apoštoly dochází Petr

nejvyšší úcty, protože ho sám Kristus vyvolil za základní kámen církve své, protože jest viditelný zástupce svého Pána a Mistra, první představený a papež církve sv., po němž v nepetržité řadě následovali římscí papežové až na nynějšího sv. Otce Pia X. Onť jest to, jemuž Pán řekl: »Ty jsi Petr, t. j. skála, a na té skále vzdělám církev sv., a brány pekelné jí nepřemohou.« Protože Kristus Pán založil církev svou pro všechny časy, platí slova tato také všem nástupcům prvního papeže. Jaké podivuhodné vzpomínky vzbuzuje v nás dnešní den!

Petr umírá na kříži, ale jeho důstojnost, jeho úřad neumírá, trvá po všechny věky. Jak Petr byl ustanoven nejvyšší hlavou, tak jest každý římský papež nejvyšší viditelnou hlavou církve sv. Jak podivuhodná řada papežů táhne se dějinami až k nynějšímu papeži Piovi X.! Pius fídí církev sv. z téhož místa, z kterého i Petr ji fídil. Jak potěšitelná myšlenka pro každého katolíka: Náležím k božské rodině, která se zakládá na Petru a skrze něho na Ježíši Kristu! Poněvadž nevědomost a zloba především o to usiluje, zviklati katolíky u víře, když se snaží lži a pomluvami papežství činiti opovržením hodným, chci dnes o papežství mluvit a vám ukázati, že papežství jest dílo boží. To jest:

- I. Pevně odůvodněná pravda,
- II. rozumu lidskému úplně odpovídající pravda,
- III. velice potěšitelná pravda.

P o j e d n á n í .

I.

Papežství, dílo boží, to jest pevně odůvodněná pravda. To dokazuje 1. jeho původ a 2. jeho stálé trvání přese všecko pronásledování.

1. *Jeho původ.* Vidíme, že jest (existuje) papežství. Papež jest, celý svět o něm mluví, on mluví také k celému světu, ke všem národům.

Tisíce tisíců přicházejí k němu, holdují jemu, slyší od něho slova ponaučení, povzbuzení, útěchy. Zástupci všech národův objevují se před ním, Japonci, Číňané, Američané, Evropané, Afričané, i z Australie a rozličných ostrovů. Nejen katolíci, nýbrž i jinověrci cestují k němu do Říma. Ptáme se: Jak povstalo papežství, jaký jest jeho původ? Projdeme-li XIX. století, papež tu byl, kráčíme-li do XVIII. století, papež tu byl, právě tak v XVII. a XVI. století.

Ještě nebylo žádného protestanta, Luther byl ještě v kolébce, ale papež již tu byl. Ještě Amerika nebyla objevena a papež již sídlil v Římě. Ještě nebylo Rakousko, Prusko, ale papež již byl. Ještě nebyl žádný římsko-německý císař, ale papež již tu byl, který prvního německého císaře Karla Velikého korunoval. Dříve než Mohamed povstal, konal již papež církevní sněmy a posílal věrozněstvy do dalekých krajin. Dříve než Alarich před Římem se objevil, již tu papež byl. Odkud přicházejí? Kdo je uvedl v život? Jdeme až na počátek křesťanské doby. Čemu nás

učí dějiny? Před Kristem nebylo žádného papeže, po něm shledáváme je stále a stále; před Petrem žádný papež, po Petru nepřetržitá řada papežů, kteří se na to odvolávají, že jsou nástupci Petrovi, zástupci Ježíše Krista, nejvyšší viditelné hlavy církve sv. Který jest tedy původ papežství? Nenajdeš jiného, než ono slovo, které Kristus u Caesaree Filippi promluvil k chudému rybáři: »Ty jsi Petr . . .« Tento Petr přišel r. 42 po Kristu do Říma, zde zarazil své sídlo, odtud podnikl ještě některé apoštolské cesty, až r. 67 v Římě za císaře Nerona nalezl mučednickou smrt a hrob. Poněvadž Petr v Římě své sídlo zvolil, zde také zemřel, jest také každý biskup římský jakožto nástupce sv. Petra v úřadě a důstojnosti nejvyšší viditelnou hlavou celé církve. Jestliže Kristus v Petrovi prvního papeže ustanovil, když odtud papežství se datuje, odtud původ svůj má, jest papežství dílo Kristovo. Kristus jest pravý Bůh, proto jest papežství v pravdě dílo boží.

2. Nejen původ, nýbrž i stále trvání papežství dokazuje, že jest papežství dílo Kristovo, dílo boží.

Kdyby nebylo dílo Kristovo, kdyby je nebyl Kristus založil, bylo by již dávno zahynouti musilo. Představ si jen boj, který se stále proti němu vede. Byl to boj na život a na smrt. A přece byl ten boj marný. Viz zbraně, kterých bylo používáno, viz muže, papeže, proti nimž se boj vede, a trvání boje.

a) Nenávisť proti papežství nebyla vybraná ve zbraních, všech zbraní používala, které byly pohotově. Byly to zbraně železné, zbraně násilí, jimiž nepřátelé proti papežství do pole táhli. V prvních třech stoletích byla mučednická smrt údělem papežů. Vítězstvím kříže nad pohanstvím nepřestalo násilí proti papežství. Brzy mocná knížata pozdvihla se proti němu, brzy rozličné strany. Jeden byl nucen prchnouti, jiný byl zajat a zemřel v bídě, potom postaveni byli vzdoro-papeži a řádní papežové byli krutě pronásledováni. S mocí spojil se blud, aby zničil papežství. Kolik kacířství povstalo, čítá se jich na sta, a všechna bojovala proti papežství.

Nenávisť i peníze za zbraň musily sloužiti. Kolikráté použito bylo zlata, aby se zakoupili zrádci, aby papeže stranou postavili a oproti nespravedlnosti ho učinili poddajným. Kolikráté byly vlohy, věda postaveny ve službu nenávisťi; dlouholetá studia byla konána jenom k tomu cíli, podkopati, ano zničiti autoritu papežskou. Jiné zbraně bylo svádění, zvláště knížat a synů knížecích, a když tito byli mravně zničeni, chtěli jich nepřátelé použiti jako povolných nástrojů proti papežství.

Když pak ani násilí, ani blud, ani zlato, ani věda, ani svádění nestačily, použito bylo za zbraň pomluvy. Žádný zločinec, ani sebe větší netvor v dějinách, žádná rodina loupežnická není tak krutě, tak systematicky haněna, jako se to děje papežům. Takřka ani zdravé niti na nich nenechávají. Dobré, co vykonali, zástup svatých mezi nimi, to neznají. Hříchů a chyby několika nehodných papežů, kteří mezi tolika v pravdě velikými muži mizí, se vyhláší, zvětšují a papežům všem přičítají.

Proč pak? Odkud tento zjev, tak zneuctvající srdce lidské? Jest to nenávisť — nenávisť pravdy, která jest jim nepohodlná. Proč tolik zbrání nestačilo, proč nemohli papežství odstraniti?

b) Byli papežové sami tak silní, tak mocní muži, pány nad mnohým vojskem? Ani v tom nejmenším. Na nich splnilo se slovo sv. Pavla, 1 Kor. 1. 27.: »Slabé před světem vyvolil Bůh, aby silné zahanbil.« Nebyli to muži na trůnu narození, nebyli dědičnými členy panujícího rodu. Byli to muži rozličné národnosti, rozličné povahy, rozličného vzdělání, rozličných názorů životních. Volbou přišli na stolicí Petrovu, žádný před volbou nemohl s jistotou tvrditi, že bude zvolen. Nejspolehlivější výpočty a naděje zklamaly, tak že ustálilo se přísloví: »Kdo do konkláve jde jako papež, vyjde z něho jako kardinál.« Nejvíce to byli muži, kteří ve stáří převzali správu církve, v době tedy, kdy obyčejně lidé již po odpočinku touží, nikoli po boji.

Jak krátká doba byla pro vládu velikého počtu papežů! Jen tři papežové vládli přes 25 let, 9 papežů nevládlo ani měsíc, jeden (Štěpán II. r. 752) jen tři dny, 36 papežův ani rok, 18 ani dvě léta. A přes tak častou změnu, nositelů papežské tiary nemohl svět papežství zničiti. Která říše byla by se mohla udržeti při tak rychlé změně panovníků? Jistě žádná.

Tím méně království, které tolik národů a zemí pod duchovní mocí papežovou spojilo, království, které v sobě mělo národy, kteří byli na sebe zárliví, v časném ohledu zcela opačné cíle sledovali, po dlouhá léta s sebou válčili.

c) Uvaž konečně, že tento boj proti papežství trval stále ve všech dobách. Počal pod prvním papežem, nejprve od židů, potom od Římanů, pak bylo v něm pokračováno stále ve všech stoletích až do dnešního dne.

Byl-li krátkou dobu klid, zuřil boj brzy na to tím zuřivěji; když je den způsob boje se neosvědčil, ihned jiným způsobem bylo pokračováno. Každý boj proti církvi, proti křesťanství platil vždy v první řadě papežství. A je tomu dnes jinak?

Zdaž nenávisť nehledí vzbouřiti svět proti papeži, státníky, učence, rozličné křesťanské sekty, dělníky? Zdaž není cílem tajných spolků zničiti papežství? Zdaž nepovažují mnozí za svůj životní úkol, vlastní nenávisť proti papeži také do srdcí jiných vštěpovati? A přece přes tento zuřivý, všeobecný, neustálý boj papež žije. Jak často se dělo: Poslední papež! A přece vždy našel nástupce. A kde jsou ti, kteří chtěli papežství odzpívati pohřební píseň? Zmizeli s dějiště země s hanbou a opovržením. Luther hlásal na vrcholu své moci: »Papeži, za živa jsem tvou hlízou a mrtev budu tvou smrtí.« Již dávno umřel, a čemu učil, věří velmi málo jeho přívrženců v dnešní době, ale papež žije ještě, a čemu učí, věří milliony katolíků na celé zemi. Co to dokazuje? Co jiného, než že Bůh sám pronesl slovo: »Ty jsi Petr . . .«, co jiného, než že Bůh sám tomuto slovu sílu a důraz propůjčil, že svou všemohoucností tento základní kámen podpirá a chrání.

Kdyby bylo papežství lidským dílem, lidským zařízením, bylo by nutně sdíletí musilo úděl všech zařízení lidských, bylo by již dávno zahynulo. Nejmocnější říše, když nějaký čas kvetly, zahynuly, říše, které spoléhnutí se mohly na četná vojska, zmizely, zmizeli i mnozí národové — ale papežství trvá přese všechny boje, přes nedostatek silného vojska, přes to, že tak časté změny byly na stolici Petrově! Nedokazuje to, že papežství není dílem lidským, nýbrž dílem božím?

II.

Že jest papežství dílem božím, jest pravda rozumu lidskému úplně odpovídající. Rozum shledává, že založení, zřízení papežství, nejvyšší viditelná hlava v církvi, úplně odpovídá jak moudrosti, tak dobrotivosti boží.

1. Nejprve odpovídá tato pravda moudrosti boží Bůh mohl člověka spasiti, ale nemusil. Spasení lidstva jest svobodný čin jeho neskonaleho milosrdenství. Když pak chtěl lidstvo spasiti, opět bylo mu volno, jakým způsobem chce toto spasení uskutečniti. V propastech jeho moudrosti mohlo býti mnoho takých způsobů, a jeho všemohoucnost byla s to, aby každý plán jeho moudrosti uskutečnila. My nemůžeme Bohu předpisovati, co a jak má činiti. Nuže, Syn boží chtěl ve viditelné podobě spasiti svět. Nikoli neviditelně stal se člověkem, ne neviditelně umřel, nikoli neviditelně vyvolil si apoštoly, je vyučoval, vedl, nýbrž vše to viditelně před lidmi vykonal. Neodpovídá-li to úplně moudrosti boží, aby toto dílo spasení lidstva také viditelným způsobem se dále šířilo a udržovalo? A že věřící mají býti poučováni, vedeni, jako sám v své době vedl a vyučoval, skrze muže, který jeho místo viditelně zastupuje?

Dále často mluvil Spasitel o království, které mezi lidmi založí — tedy o viditelném království, poněvadž má se skládati z viditelných lidí a pro viditelné lidi určeno jest. Toto království nazval církví. Tu vidíme, že každá společnost lidská — ať rodina, ať spolek, ať stát — musí míti nejvyšší hlavu, ať se potom tato hlava jmenuje, jak chce: otec, předseda, král neb císař. Neodpovídá-liž moudrosti boží, která milost na přirozenosti buduje, aby i království milosti — království boží zde na zemi, církev — měla viditelnou nejvyšší hlavu, otce veškerého křesťanstva?

Zeptej se rozumného člověka, ať náležel kterémukoli náboženství: Nechtějí-liž to krásné a dobré, moudrosti boží úplně odpovídající, že jsou rozliční křesťanští národové a země spojeni v jedinou velikou, celý svět obejmající společnost víry a lásky, že společné zájmy celku naposledy jedna ruka spravuje? Každý odpoví: Ano.

A když Pán tuto společnost, tuto církev, kterou zakládá, přirovnává k budově, bude tento základ, tento základní kámen skutečným základem, či jen smyšleným? Se smyšleným základem mohl by se stavěti zámek ve vzduchu, nikoli skutečná budova, a bez osoby jako základu, středu pro společnost mohla by býti jen

smyšlená společnost neviditelných, ale také ne skutečných lidí. A tento základ, tento osobní základní kámen musí trvati tak dlouho, jak dlouho tato společnost trvá.

2. Papežství neodpovídá však jen moudrosti, nýbrž i dobro-
tivosti boží. Zjistěte odpovídá dobrotivosti boží, dáti lidem prostředek, zevnější znamení, dle něhož každý, kdo poctivě spasení duše své hledá, bez obtíží poznati může království Kristem založené.

A právě tak odpovídá dobrotivosti boží dáti prostředek, zevnější znamení tomu, který se již v tomto království nalézá, aby s určitostí poznal, že pravdu má a s Kristem ve spojení jest. Nuže vizte, této touze srdce lidského odpověděl Bůh a tím ukázal svou dobrotivot. Tážeš-li se katolíka: »Proč se držíš kněze?«, odpoví ti: »Protože skrze kněze, svého duchovního pastýře, jsem s biskupem ve spojení.« — »A proč se držíš biskupa?« — »Protože jest spojen s papežem.« — »A proč se držíš papeže?« — »Protože jsem skrze papeže spojen s Kristem; neboť papež jest nástupce toho, na němž Kristus svou církev vzdělal, jemuž světil klíče království nebeského.« Kde má jinověrec důkaz, že jest ve spojení s Kristem? Tážeš-li se protestanta, koho se drží, odpoví: »Svého pastora.« A koho se drží pastor? Jak daleko přijde? Až k Lutherovi, je-li lutheránem, k Zwinglimu, je-li helvetské konfesse, ke Kalvínovi, je-li reformované konfesse, k Jindřichu VIII., je-li anglikánské církve, do r. 1053, je-li Rus nebo Řek. Ale tu jest řetěz přetržen; tu se odtrhli původci těchto konfessí od papeže a tím od Krista.

Poněvadž jinověrec při takové otázce přichází do rozpakův, odpovídá: »Držím se bible.« Avšak tisíce lidí tvrdí, že se drží bible, a z těchto tisíců nevěří ten tomu, čemu věří druhý. Kdo z nich má pravdu? Jest přece jen jedna víra pravá, jako jest jeden Bůh.

Katolíci drží se bible, ale jak mají bibli rozuměti, vykládá jim papež, který od Krista obdržel rozkaz: »Pasiž ovce mé!« a »Utvrzuj bratři svých!«

Kdyby tato cesta nebyla správná, byl by nás uvedl Kristus v blud a my bychom neměli žádné zodpovědnosti. Kristus však nás nemůže klamati a v blud uvést. Proto musíme Bohu děkovati a můžeme se radovati, že nám Bůh tak jasnou a snadno poznatelnou cestu k spasení skrze papeže dal.

III.

Papežství jako dílo boží jest konečně také velmi potěšitelná pravda. Papežství nám ukazuje:

1. že před Bohem ani rod, ani statky nerozhodují, že Bůh ve své lásce i na chudého hledí. V dnešní době jsou tak mnozí nespokojeni se svým údělem. Jeden nad druhého chce vyniknouti, a protože někteří nemají k tomu schopnosti nebo příležitosti, aby svou ctižádost ukojili, vzniká roztrpčení. Majíce nenávisť a závist v srdci, cítí se nespokojenými a nejraději by celý světový řád převrátili. Jak potěšitelný pro věřící srdce jest tu pohled na papeže. Tu vidíš, že si Pán nevyvolil císařského prince, bohatého

Římana, slovatného filosofa za svého zástupce, uýbrž neznámého, chudého, neučeného rybáře, který v potu tváře chléb svůj si vydělával. I později povolával Bůh za nástupce Petrovy muže z lidu. Jeden papež byl synem obuvníka, jiný tesaře, Sixtus V. přišel jako žebravé dítě do kláštera. I nynější papež je synem jednoduché, chudé rodiny. Není-liž to způsobilo, jednoduché, chudé lidi potěšiti, spfáteliti je s jejich osudem? Vidí, že u Boha nerozhoduje zlato ani vysoký titul.

2. Tato pravda potěšuje dále hříšníky. I hříšné lidi vidíme v papežství, mezi papeži Hned první, kterého si Kristus osobně vyvolil, hluboko klesl, těžce hřešil. Ačkoli Pán tento pád předvídal, vyvolil si ho, a ačkoli tento učedník tak hanebně Pána svého zapřel, potvrdil přece po pádu jeho volbu. Tak nalézáme také několik papežů, kteří hřešili dříve, nežli se papeži stali, a tři až čtyři, kteří i jako papeži nešli příkladně. Bůh to dopustil k naší útěse. I když jsme Boha těžce urazili, nesmíme si zoufati, jen když po pádu s pravou lítostí k Spasiteli se vrátíme a na jeho otázku: »Miluješ mne?« upřímně s Petrem odpovědětí můžeme: »Pane, ty vš, že tě miluji.«

3. Konečně poskytuje tato pravda nám všem velikou útěchu. A kterou?

Že náležíme k pravé církvi, že máme pravé náboženství, že stojíme na skále, kterou Kristus položil, a tím na Kristu samém. Že netřeba nám se báti o víru, o papeže, i když nepřátelé sebe více zuří, i když bouře sebe více hrozí. Nejsou to bouře a boje první ani poslední. Může Bůh dáti nepřátelům moc, papeže vsaditi do žaláře neb usmrtni. Již častěji se to stalo. Tím papežství však nezhylo, každý papež dostal svého nástupce. Proto i když dnes tak četní nepřátelé proti skále Petrově bojují, i když sebe více zbraní — starých i nových — užívají, i když sebe hlučnější vítězství slaviti mní, nám netřeba se báti. Jen o sebe musíme se báti, abychom od skály Petrovy nebyli odtrženi, když se jí pevně nedržíme vírou, láskou, křesťanským životem, ale o církev, o papeže netřeba se báti. Bůh dává nepřátelům církve a papežství všecko, co chtějí: vlohy, důvtip, vědu, moc, peníze a nechá je zuffiti proti slabým lidem — papežům — »ale kdo v nebi bydlí, vysmívá se jim«. Žalm 2. 4.

Již i sami rozumní protestanté začali zoufati nad výsledkem bojů proti papeži a církvi. Ovšem mohlo by papežství jednou zaniknouti.

Jak? Kdy? Když ten, který je založil, umře. Než, když Kristus z mrtvých vstal, neumírá! Řím. 6. 9. Radujme se proto a děkujme Bohu, že stojíme na skále, kterou Kristus založil a upevnil, která tak dlouho a tak pevně státi bude, jak dlouho Kristus žíti bude, kterou žádná moc pozemská ani pekelná zničiti nemůže, neboť »Kristus jest tentýž včera, dnes a na věky.« Žid. 13. 8. Amen.

Die Hamrle Jan Nep. Jos. Holý, O. Praem., farář v Holišově.

Neděle V. po sv. Duchu.

O hněvu a smířlivosti.

»Každý, kdo se hněvá na bratra svého,
hoden bude soudu.« Mat. 5.

[Kázání na hoře.] Částka sv. evangelia, kterou jsme právě slyšeli, je zlomek onoho výborného kázání, které Kristus Pán brzy po nastoupení veřejného úřadu svého učitelského na jedné hoře v Galileji konal a které proto sluje »kázání Ježíšovo na hoře«. V tomto kázání přednášel Kristus Pán učedníkům svým a lidu shromážděnému nejdůležitější pravdy a nejpřednější učení mravní sv. náboženství svého. Mezi jiným napomínal je, aby se klamavého a pokryteckého svatoušství farizeů a zákoníků vystříhali; při tom ukázal ve dvou příkladech, co vlastně k pravé křesťanské ctnosti náleží, an vysvětlil páté přikázání »Nezabiješ« a přikázání »o smířlivosti«.

Nejprve dává Spasitel výstrahy před pokryteckým pobožnostkářstvím farizeů — pak vysvětluje páté přikázání, a konečně povzbuzuje k smířlivosti; tyť jsou tři díly dnešního sv. evangelia, chovající pro nás zlatá zrnka spasitelných naučení.

P o j e d n á n í.

I.

[Pokrytectví farizeů.] »Nebude-li hojnější spravedlivost vaše, nežli zákoníků a farizeů, nevejdete do království božího,« tak volá Spasitel hned na počátku. Spravedlivým býti, nejmilejší, je tolik jako ctnostným, zbožným a poctivým býti; spravedlivě žíti není tedy nic jiného než všechny povinnosti k Bohu a bližnímu i k sobě věrně a svědomitě plniti, zkrátka spravedlností míní zde Kristus Pán ostříhání přikázání božích, a praví-li: »Nebude-li hojnější spravedlnost vaše nežli zákoníků a farizeů«, chce tím říci: »Nebudete-li přikázání boží dokonaleji a svědomitěji nežli farizeové a zákoníci plniti, nevejdete do království božího.«

A jaké chyby a nedostatky měla asi spravedlnost farizeů, že jim Pán věčné blaženosti upírá, že tuto domnělou spravedlnost jejich úplně zavrhuje a za bezcennou a prázdnou prohlašuje?

[Libovolně vykládali přikázání.] Nejprve vykládali sobě přikázání boží, tak jak se jim líbilo, dle své hříšné smyslnosti, pak myslili jen na to, aby literu zákona v zevnitřních skutcích svých vyplnili, o čistotu srdce ale, o napravení smýšlení svého a náklonnosti svých, na čemž přec při ctnosti nejvíce záleží, málo aneb dokonce nic nepečovali. Konečně drželi farizeové a zákoníci mnoho na věci malé a nepatrné, vedlejší, ano činili často ještě více než zákon vyžadoval. Tak na př. dávali desátek z každé i nejmenší rostliny, ač k tomu povinni nebyli, ale mnohem důležitější předpisy zákona — lásku k Bohu, k bližnímu, spravedlnost a útrpné nezištné milosrdenství — to všechno zanedbávali; ano konali ještě jiné dobré skutky, dávali hojnější almužnu — ale veřejně, nechá-

vajíce před sebou provolávati a troubiti, dlouho na modlitbách trvali, velmi přísně se postili, — ale to vše konali jen proto, aby lidé viděli, chválili, jim se obdivovali, je za svaté prohlašovali.

[Cedili komáry a polykali velbloudy] Ejhle, taková byla ctnost farizeů — byla to pouze přetvářená, líčená, dělaná spravedlnost, — v nepatrných věcech byli úzkostliví, v důležitých ale měli široké svědomí, proto vytýkal jim Kristus Pán, že když vodu pijí, napřed ji cedí, aby žádného komára nespolkli a tak se neznečistili, ale vedle této úzkostlivosti že polykají velbloudy, že vystřihají se malých poklesků bez obalu a ostychu dopouštějí se hříchů velikých a smrtelných. A této licoměrnosti, tomuto pokrytectví, tomuto nesmyslnému svatoušství volá Spasitel své brozné »Běda!« a dí: »Nebude-li spravedlnost vaše hojnější nežli farizeů a zákoníků, nevejdete do království božího.«

[Dnešní farizeové.] A tak až posud jsou učedníky a žáky oněch starých farizeů všichni ti, kteří přikázání boží a církevní jenom potud zachovávají, pokud z toho mají nějaký užitek aneb chválu, aneb pokud přikázání boží nevadí hříšným choutkám jejich. Farizeové jsou ti, kteří přikázání církevní zevnitř sice konají, v neděli a o svátcích za žádnou cenu nepracují, při tom ale beze všeho studu opilství, náruživé hře a zahálce hoví, neustále jen o svých přednostech mluví, sebe nad jiné vynášejí, jiné však svévolně posuzují, tupí, šidí a podvádějí.

[Chtějí sloužit Bohu i hříchu.] Farizeové jsou ti, kdo chudým groš almužny dají, před tím ale jiného o sto grošů ošidí; farizeové jsou ti, kteří k některé sbírce k účelu dobročinnému pro chudé, nemocné a osířelé něco přispějí, aby jejich jméno bylo vytištěno v novinách a mluvilo se o nich, zatím ale, kde jen mohou, bližního svého chudého, v bídě a nesnázi postaveného jen využítkovat a vysátí se snaží. Farizeové jsou ti, kdož ve svém domě lampu před sv. křížem olejem plní a zapalují, při tom ale lakotou, pýchou a ctižádostí lásku Ukřižovaného zapírají a tupí. K těm všem vztahují se slova Krista Pána, nebude-li spravedlnost vaše hojnější, lepší, upřímnější, nevejdete do království nebeského.

[Nevěrci.] A co mají k doufání teprve ti, kteří jsou ještě horší, nežli farizeové. Farizeové se aspoň jakž takž modlili, postili, almužnu dávali chudým i chrámu, a co máme říci o těch, kteří na místo modlitby jenom samá boňaprázdná rouhání, tupení Syna božího Krista Pána a jeho církve sv. i proklínání vyslovují, kteří na místo postu oddávají se nestřídmosti a obžerství, a na místo almužny provozují samou šidbu, lichvu a lakotu? Jestliže nad spravedlností farizeů zvolal Kristus Pán »Běda!«, platí toto »Běda!« třikráté také jim.

II.

[Soudy židovské] Aby názorně a pochopitelně vylíčil, v čem pravá ctnost a spravedlnost záleží, vložil v dnešním sv. evangeliu Kristus Pán páté přikázání »Nezabiješ«. Mluví zde o »soudu«, »vysoké radě« a »pekelném ohni«. »Každý, kdo se hněvá na bratra

svého, hoden bude soudu.« Židé měli v každém větším městě právo neboli soud, v kterém zasedalo 23 soudců, a ti měli dovoleno vyšetřovati všechny zločiny. — Mluví Kristus Pán dále o »radě«; míní se tím vysoká rada, synedrium, která se skládala z 90 soudců a sídlila v Jerusalemě. Tato vysoká rada, jejížto předsedou byl nejvyšší kněz, měla moc ortel smrti vynášeti, a jak víme, vynesla ho nad Kristem Pánem.

[Pekelný oheň.] Konečně zmiňuje se Kristus Pán o »pekelném ohni« a poukazuje zde na onen oheň, který v údolí Hinnon nedaleko Jerusalema neustále hořel. V tomto údolí páľlvali jindy pohanští Chananaité své dítky ke cti měděné modly nazvané Moloch. Tím přišlo údolí to v takovou osklivost, že tam židé ustavičný oheň zachovávali a nejen těla odpravených zločinců, ale i smetl a všeliký neřád z města páľlili. Odtud to pošlo, že v jazyku hebrejském, latinském i feckém peklo a oheň pekelný jménem tohoto údolí se znamenalo.

[Hřichy proti pátému přikázání.] Když tedy Kristus Pán nejprve o soudu, pak o vysoké radě a konečně o pekelném ohni mluví, chtěl tím pochopitelným učiniti, jak velice prohřešuje se nejen skutečný vrah, nýbrž i ten, kdo se na bližního svého hněvá, ve hněvu proti němu zuřl a posléz nejurážlivější potupy a hany na něho vrhá.

Slovem »rácha« rozumí se zde vůbec slovo hanlivé a potupné, a slovem »blázne« (t. j. bezbožce) míní se největší urážka. Ale jak zcela jinak vykládali sobě farizeové a zákoníci toto přikázání.

Proto pravil Kristus Pán:

[Výklad farizeů.] 1. »Slyšeli jste, že řečeno jest starým: Nezabiješ a pakli by kdo zabil, hoden bude soudu.« Na slova ta dří sv. Augustin: »Spravedlnost farizeů záleží v tom, abychom žádného nezabili, spravedlnost ale těch, kdož chtějí vjíti do království nebeského, v tom, abychom proti žádnému neslušný hněv v srdci nechovali. Pro vyplnění pátého přikázání domýšleli se farizeové, že by dosti bylo, když se jen žádný člověk nezavraždí, proto byli jen skuteční vrahové před soud poháněni; ale Kristus Pán učí, že se i v srdci, pouze myšlením přikázání toto přestoupiti může, a to tolikráte, kolikráte proti bližnímu pomstu, hněv a nepřátelství v srdci chováme; soudem božím budou tedy nejen vrahové, ale i všichni ti souzeni a trestáni, kteří neslušný hněv proti bližnímu svému chovají.

[Výklad Kristův o hněvu.] Ejhle, nejmilejší, jak dokonalý a vznešený je Nový Zákon, který nás učí, že Bůh hledí více na vnitřní úmysl srdce, nežli na skutek zevnitřní, že nepravost takofka z kořene, ze základu vyvrátiti chce, že zakazuje nejen vraždu, ale i všecko to, co je pramezem a počátkem vraždy, tedy jmenovitě hněv a nepřátelské smýšlení. Jak velice mýlí se tedy a klamou ti lidé, kteří myslí o sobě, že spravedlivými a ctnostnými jsou proto, že žádného těžkého, křiklavého hřichu zevnitřního se nedopustili

a v myšlenkách i žádostech i slovech svých nesčíslných hříchů páchají.

[Spravedlnost lidská i boží.] Spravedlnost světská soudí ovšem jen dle skutků, smýšlení srdce souditi nemůže, poněvadž ho nezná; ten Pán ale, který zkouší »ledví i srdce naše« a jemuž myšlenky a žádosti duše naší jsou jako otevřená kniha, ten souditi bude mnohem dokonaleji, tedy i spravedlivěji. Haléf chudé vdovy, vložený do pokladnice chrámové, má mnohem větší ceny před tvářmi jeho, nežli poklady zlata, jež farizeové chlubně na ulici chudým udělovali. Ne na skutek, ale na úmysl, na srdce hledí Pán a podle toho i odplatí.

[Nadávky.] 2. »Kdo by řekl bratru svému »racha«, hoden bude rady.«

Slovo »racha« znamená v jazyku syrském velikou nadávku a značilo se jí tolik jako »ničema«, »padouch«, ale přece nebyla hana tato tak veliká jako slovo »blázen«, což považovalo se u starých židů za největší pohanění. »Blázen řekl v srdci svém: Neň Boha«, napsal Žalmista Páně, slovem »blázen« jmenovali tedy židé člověka bez víry v Boha, bez svědomí a kladli ho takto níže nežli opovržené a nenáviděné pohany, poněvadž i pohané aspoň nějakou, byť i sebe více znešvařenou víru měli. A tu praví Kristus Pán, že nejen skutečný vrah, ale i ten, kdo proti bližnímu svému takovouto potupnou nadávku vysloví, hoden bude trestu věčného.

[Těžké hřichy.] Ze všeho toho tedy poznáváme, že podle učení Krista Ježíše proti pátému a vůbec každému přikázání božímu těžce prohřešiti se můžeme nejenom skutkem, nýbrž i myšlením a řečmi.

Ó kéž by to uvážili všichni ti, kteří tak rádi jiného slovy hanlivými tupí, jeho na pranýř staví, kteří hněv nezkrotitelný a nenávisť ku bližnímu svému chovají a žijí v srdci svém. Kristus Pán klade takové lidi na rovný stupeň se skutečnými vrahy a vylučuje je z království svého na nebesích. A to zcela dobře, neboť Bůh jest láska, království nebeské je říší čisté lásky, tam jenom ti dojíti mohou, kdož v srdci svém lásku svatou chovali k Bohu i k bližnímu. A proto napomíná nás Kristus Pán na konci dnešního evangelia k smířlivosti.

III.

[Smířlivost.] »Obětuješ-li dar svůj na oltář a tu se rozpomeň, že bratr tvůj má něco proti tobě, nechej tu daru svého před oltářem a jdi prve a smíř se s bratrem svým a pak přijď, obětovati budeš dar.«

Oběti nalézáme u všech národů, za všech časů přinášeli lidé Bohu vzácné dary, aby jemu svou vděčnost prokázali a vyznali, že všechno co mají, od něho pochází. Oběti tyto milé byly Bohu, když vycházely ze srdce pokorného, kajícího, smířlivého. A tu praví Kristus Pán, že když někdo Bohu obět přinéstí chce, nej-

prve smířiti se musí s bližním svým, poněvadž by obět jeho před Bohem jinak žádné ceny neměla.

[Máme si ji připomínati, když jdeme do chrámu.] Neboť jak možno upokojit otce, když na bratra či sestru se hněváme, jak možno zalíbiti se Bohu, kdybychom na místo lásky zášti a hněv měli ku bližnímu svému?

Na obět Abela shlédl Hospodin se zalíbením, poněvadž s ní i srdce své kladl na oltář; obět Kaina zavrhl, poněvadž ji podávalo srdce hněvivé a závistivé. A tak i my, když kráčíme k nejdražší a nejsvětější oběti Nového Zákona, ke mši sv., kde obětujeme Otci nebeskému Syna božského, musíme vypuditi z duše své všelikou nenávist a hněv, poněvadž mše sv. je společnou obětí lásky, kde pro všechny láme se chléb života věčného, kde za všechny živé i zemřelé vylévá kněz modlitby k Pánu, kde pro všechny připravuje se jeden stůl lásky — ve sv. přijímání.

[Když se modlíme a přijímáme svátosti.] »Jdi prve a smíř se s bratrem svým,« tak volá až posud Kristus Pán ke každému z nás, kdykoli do chrámu vstupujete, abyste zde přednášeli Bohu své modlitby. »Jdi prve a smíř se s bratrem svým,« tak volá k vám, kdykoli modlíte se slova modlitby Páně: »Odpusť nám naše viny, tak jako i my odpouštíme vinníkům našim.« »Jdi prve a smíř se s bratrem,« tak volá k vám, kdykoli vstupujete do zpovědnice, abyste smířili se tam s uraženou spravedlností jeho. »Jdi — smíř se s bratrem svým a pak přijď,« tak mluví, když přistupujete ku stolu Páně — k těm velikým hodům smíření, lásky a milosti nebeské.

* * *

[Závěr.] Lásky k bližnímu, smířlivosti, milosrdenství, to jsou ty stupně, po nichž vystupovati má duše naše k Bohu. Jestliže nemiluješ bližního, jehož vidíš, kterak lásku máti budeš k Bohu svému neviditelnému? A proto pravil Kristus Pán, že v den posledního soudu odplatí každý skutek lásky k bližnímu tak, jako bychom jemu samému jej prokázali.

A proto varujeme se falešné, pouze zevnitřní spravedlnosti farizejské, plně přikázání boží se srdcem ochotným, odhodlaným, nehledajíce chválu a čest lidskou, nýbrž jenom chválu a čest Stvořitele našeho a on odmění nám upřímnou spravedlnost a lásku naši statky nehynoucími v království svém na věčnosti. Amen.

† František Ekert.

Neděle V. po sv. Duchu.

Svátek Navštívení Panny Marie.

Poslušnost, láska a posvátná bázeň P. Marie.

»Maria odešla s chvátáním na hory
města Judova.« Luk. 139. o

Jednoho rána otevírají se dveře jednoduchého domu v Nazaretě, z nich vystupuje panna, která jinak zřídka vychází, aby

s chvátáním nastoupila cestu na hory do města Judova. Chce navštívit příbuznou svou Alžbětu, jest to znamení přátelství, jaké mezi tak blízkými příbuznými panovalo. Jaká to významná, důležitá návštěva, která Alžbětu očekávala, jejíž dům jest první, kam Spasitel zavítá a milost přináší! Ký div, když církve sv. navštívení Panny Marie úctyhodným a tajemným shledává a dnešním svátkem oslavuje. Toto oslavování dnešního tajemství mělo dle plánu Prozřetelnosti boží k tomu sloužiti, obohatiti církev novým duchovním řádem, který horlivý a mírný biskup ženevský, sv. Fr. Salesský, tento horlivý ctitel navštívení P. Marie, založil, a který i u nás v Čechách má klášter jeptišek v Chotěšově u Plzně. Sv. Frant. Salesský uctíval tajemství dnešního dne především pro ctnosti, které P. Maria svou návštěvou u Alžběty ukazovala, a doporučoval všem, zvláště svým duchovním dcerám, aby P. Marii v těchto ctnostech následovali. Zvláště jsou to tři ctnosti, ano veliké ctnosti, které nám naznačuje jediné slovo dnešního sv. evangelia, totiž: »s chvátáním«. Maria odešla s chvátáním na hory do města Judova. Proč chvátá nejblahoslavenější Panna, která jinak klid, tichost miluje? Uvažujeme-li o tomto chvátání dále a hlouběji, přijdeme na ctnosti:

- I. poslušnost,
- II. láska,
- III. posvátná bázeň.

P o j e d n á n í.

I.

Když anděl Páně zvěstoval P. Marii poselství, že se má státi Rodičkou boží, oznámil jí zároveň, že i příbuzná její Alžběta obdrží synáčka. Anděl od ní odešel, a Maria »v těch dnech odešla s chvátáním na hory do města Judova«. Sotva po několik dní děkovala Bohu za milost jí udělenou a dobrotivost boží velebila, vydala se v oněch dnech na cestu. Ve slovech andělových viděla napomenutí, aby šla se přesvědčit, aby šla svou příbuznou navštívit. Jde do města Judova z poslušnosti k Bohu, jehož přání jest jí rozkazem, neboť ve všem se úplně podrobila vůli boží. Jde však s chvátáním, ačkoli mohla míti důvody posečkatí s cestou. Mohla pohlížeti na obtíže cesty, oběti a svizele, které na sebe béře. Než nikoli, Pán volá a ona chvatně poslouchá, aby skutkem ukázala, co krátce před tím slovem vyřkla: Aj, já dívka Páně!

Tato poslušnost jest také pravá poslušnost, radostná oděvzanost, svobodné vůle, obět, nikoli nucení, nikoli svévolnost. A tato poslušnost jest jedna z největších ctností, poněvadž Bohu přináší nejvyšší dar, totiž svobodnou vůli, oproti níž i Bůh svou všemohoucnost a své majetkové právo obmezil. Co mu jinak přinášíme, jest již beztoho jeho; ale vůle jest svobodná, jí můžeme dle své libosti užívati, ano člověk svobodnou vůlí může se vzepříti i Nejvyššímu, jemuž přece země a nebe podrobeny jsou. Tato poslušnost jest také celá dokonalost; neboť nikoli v častých modlitbách a jiných duchovních cvičeních záleží pravá zbožnost, nýbrž v úplném a radostném spojení vůle naší s vůlí boží, ve chvatně

poslušnosti. Všechna zbožná cvičení jsou jen prostředky k dokonalosti, nikoli dokonalost sama. Jsou dobrá a doporučena hodná, ale jen potud, pokud se konají v poslušnosti, ale žádné ceny nemají, jestliže jejich pohnutkou je svévole. Dokonalost jest jen při poslušnosti. Naproti tomu každá neposlušnost jest hříchem a každý hřích jest neposlušností, neboť neposlušnost jest kořenem každého hříchu, který neposlušností prvních lidí do světa přišel. Proto nastoupil Kristus Pán cestu poslušnosti, jak apoštol dosvědčuje (Filip 2. 8): »Stal se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže.« To jest jeho nejvyšší chvála, neboť tato jeho pokorná a vytrvalá poslušnost má ještě větší cenu než jeho zázraky a utrpení. Jeho poslušností jsme spaseni, nikoli jeho utrpením samým.

Do jeho šlepečí kráčí dnes Maria, či spíše před ní a smí-li tak říci, sama ho k poslušnosti navádí, sotva že ho před několika dny z Ducha sv. počala. V pravdě, krásný příklad, jehož následovati má býti náš nejhorlivější snahou; neboť my všichni, ať mladí, ať staří, ať ve světě, ať v klášteře, jsme pro poslušnost určeni a máme před Bohem jen tolik ceny, na kolik posloucháme — Boha samého a jeho zástupců. Nejen Boha, ale i jeho zástupců máme poslouchati. Jako Maria poslouchala anděla, zástupce božského, tak i my máme se rádi a chvatně podrobovati nářizem, rozkazům svých duchovních i světských vrchností, představených a jiných zástupců božích. A když nám někdy poslušnost připadá za těžkou, odpuďme toto pokušení vzpomínkou na slova: Maria odešla s chvátáním na hory.

II.

Tento chvat má však ještě jinou příčinu, totiž lásku. Ji, která jest milosti plná, nemohlo býti neznámo, proč si Bůh její navštěvu u Alžběty přeje. Již před šesti měsíci oznámil archanděl Gabriel Zachariáši: Již v lůně mateřském naplněn bude Duchem sv. To se mohlo státi jen, když Spasitel svou spásonosnou slůvkou předem k němu obrátí. Proto chvátá P. Maria, aby mu tuto milost přinesla. Než nebylo by bývalo vhodnějším, aby byla Alžběta přišla k Marii, Jan k Ježíši? Ovšem to by se bývalo slušelo; než pravá láska nezná takých okolností, takového rozumování; proto šla Maria s chvátáním na hory. Maria, s uctivostí pozdravuji tě jako »matku krásné lásky«. Láska tvá má skutečně všechny dobré vlastnosti. Jest upřímná, neboť chce spasení duše, chce očistění a milost přinést do domu kněze Zachariáše. Jest včasná, neboť chvátá, s touto milostí překvapiti příbuznou Alžbětu a jejího syna. Jest nezištná, nehledá svého prospěchu. Jest pokorná, neboť Matka Páně navštěvuje matku sluhů božích. Jest obětovná, bere na se svízele daleké cesty, zanechává svou domácnost a slouží po tři měsíce své příbuzné Alžbětě. Matko boží, pomoz nám, abychom i my naplněni byli touto krásnou láskou, abychom upřímně a nezištně milovali. Pak bychom mírně a laskavě jednali se svým spolubližným, ať jest chudý nebo bohatý, nadřizený nebo podřizený; pak bychom se nedali teprve o svou pomoc prositi, nýbrž bychom bližního

laskavě předešli; pak bychom tu a tam pro bližního nějakou obět přinesli, milovali bychom ho upřímně a nezištně, zvláště o spásu jeho duše bychom pečovali. Jakého bohatství bychom však tím nabyli, neboť láska jest korunou, královnou všech ctností. Bez ní jsme chudí, i kdybychom měli nadbytek všeho, bez ní jsme jako měď zvučící nebo zvonec znějící, i kdybychom měli prorockví a znali všechna tajemství i všeliké umění, bez lásky nic nejsme. (I. Kor. 13. 1. 2.) Následujme proto P. Marii v krásné lásce a to tím spíše, protože jest tak snadno milovati; neboť kdo může říci, že nemůže milovati? Při jiných přikázáních může leckdo někdy omluvu míti, ale při lásce nikdo se nemůže vymlouvat. Někdo může říci: Nemohu se postiti, ale může také říci: Nemohu milovati? Při tom ani nohy během, ani uši posloucháním, ani ruce prací se nenamáhají. Nepotřebujeme jíti ani na východ ani na západ, abychom lásku hledali. Jest v srdci našem, kam se obrátiti máme dle napomenutí prorokova: Navratte se k srdcím vašim! Hledejme ji tu v srdci svém a s P. Marii ji také skutky dokazujme! »Šla s chvátáním na hory.«

III.

V tomto chvatu spočívá konečně ještě třetí ctnost, posvátná bázeň. Čeho se bojí P. Maria? Světa, ale ne v tom smyslu, dle něhož se ho bojí nejvíce lidí pro zevnější nebezpečí, která svět pro jejich lakotu, závist, lstivost pro tělo a život, pro čest a majetek pohotově má, nýbrž pro osidla, která svět duši klade. Bojí se škodlivého dechu, náказы světa. O samotě Bohu sloužila od mladosti a vzdálena celého světa vyhýbala se také všem jeho půvabům a bláznovstvím. Nyní však ji poslušnost a láska nutká z domu do světa. Má několik dní kráčet po silnicích, cestách a ve světě prodlévati, až v domě svých příbuzných opět samotu a nábožné lidi nalezne. Bojí se nebezpečí světa a proto kráčí chvatným krokem; nechce ztratiti ducha zbožnosti, chce i na své cestě vždy býti se svým Bohem ve spojení.

Chceme-li si duši svou čistou zachovati, musíme i my dle příkladu P. Marie varovati se hluku tohoto světa, samotu vyhledávati a milovati. Plamen nábožnosti uhasíná venku ve světě, jako uhasíná světlo v průvanu. To uznaly všechny duše Boha milující a proto, jak mohly, samotu vyhledávaly. V tichosti a vzdálenosti od světa nalezneme pokoj, protože zde nalezneme Boha. Obcujeme s ním a on s námi, jak slíbil skrze proroka Oseáše: »Viz, povedu je na poušť a tam mluviti budu k srdcím jejich.« »O samoto,« volá proto sv. Jeroným, »kvítky Kristovy nádherně v tobě rozkvétají! V tobě leží drahocenné kameny, z nichž město velikého krále zbudováno jest. Ó krásné poustevnictví, které smíš se honositi, že Bůh s tebou důvěrně obcuje! Zde jest snadno a příjemno, odložiti těm těla a vzlétati k čistému nebeskému světlu.« Máme-li se tedy světa báti, protože nás olupuje o ducha nábožnosti, máme se vyhýbati i jeho nebezpečím a nefestem. Kolik bojů musí bojovati ten, který má se světem co činiti a uprostřed něho prodlévá!

Co vidí, co slyší, to jsou nejvíce špatné příklady, které ho svěsti chtějí na scesti, a toto lákání podporuje ještě smyslnost, tak že jen ten zvítěziti může, který si činí všemožné násilí a od světa se opět odtrhne, jakmile může. »Kdo jest o samotě, jest uchráněn před trojím bojem, který vidění, slyšení a mluvení způsobuje, a má bojovati jen proti jedinému nepříteli — srdci.« (Sv. Ant.) Jednoho nepřítelě však přemůžeme snáze než tři a čtyři. Kdo ve světě se příliš pohybuje, na toho se věšl každý den nový prach, jeho mravy a zvyky se řídí dle světa, který ho stále pevněji k sobě táhne a konečně v propast hříchů vrhá. Nemůže tomu býti jinak; neboť jak se uprostřed ohně můžeme pohybovati, abychom jím nebyli zasáhnuti a spáleni? Proto poslechněme sv. Jana, který k nám volá: »Nemilujte světa ani co v něm jest.« (2. Jan 2, 15) A udržujme si vždy posvátnou bázeň před světem jako P. Maria, o které dnešní sváteční evangelium praví: »Šla s chvátáním na hory.«

Jak samotu si oblíbily sestry Navštívení P. Maria, založené sv. Frant. Salesským, jak jsem se již na počátku zmínil, posoudíte z toho, že žádná chorová sestra po celý svůj život nesmí překročiti práh svého kláštera, ani na pohřeb svých nejbližších příbuzných nesmí jíti. Taký příklad jsme měli na naší osadě (v Holišově), kde umřela matka jedné sestry, taký příklad bylo viděti v Praze při pohřbu † zemského maršálka Lobkovice, kdy jeho dcera, sestra Maria Vojslava v klášteře v Chotěšově, také se pohřbu účastniti nemohla.

Nejmilejší! To jsou tři veliké ctnosti, které se máme od P. Marie učiti: poslušnost, láska, posvátná bázeň. Těmito ctnostmi dáváme Bohu, co jsme mu dlužni, totiž poslušnost, a bližnímu to, co mu přináleží, totiž lásku, a staráme se o sebe posvátnou bází před hřichem. Ovšem není vždy snadno konati tyto ctnosti, jest třeba sebezáporu, přemáhání sama sebe. Než co na tom záleží? Vedou nahoru, k posvátné hoře, kde si odpočineme a věčně s P. Marií Boha chváliti budeme: »Velebí duše má Hospodina, a duch můj zplesal v Bohu Spasiteli mém.« Amen.

Dle Busla *Fan Nep. Josef Holý* O. Praem.

Úvodní slovo čtenáři.

»Tři jsou dvě olivy a dva svícny před obličejem Pána země stojíce.«

Zjev. sv. Jana 11, 4.

Dle svolení sv. Otce Pia X. slavil se v Čechách po prvé roku 1907 svátek ss. Cyrilla a Methoděje místo 5. července až neděli druhou v červenci. Byla to slavnost velikého významu. Byla to veřejná oslava ss. Cyrilla a Methoděje, apoštolů slovanských, jaké dosud nebývalo v Čechách, když tu nebyl svátek ss. Cyrilla a Methoděje svátkem zasvěceným 5. července, jako zasvěceným svátkem jest na Moravě.

Pražský časopis »Katolické Listy« napsaly dne 5. července 1900 čís. 182 na str. 4. zajisté bolestná slova: »V Čechách oslavuje se Hus, na Moravě ss. Cyrill a Method . . . Nevíme, co tomu ostentativnímu oslavování Husa řeknou bratři Moravané?! — O tom dnes nemůže býti pochybnosti ani nejmenší, že zásluhy ss. Cyrilla a Methoděje o český národ jsou o mnoho positivnější nežli Husovy.«

V odpověď na otázku: »Co řeknou Moravané?« zaznělo v brněnském »Obzoru« (1901, str. 192): »Řeknou: »Bratři Čechové, slavte s námi slavně svátek ss. Cyrilla a Methoděje jako svátek zasvěcený, aby dne 5. července byla po celém království Českém v každém chrámu Páně slavnostní řeč o ss. Cyrillu a Methoději. Jsouť ss. Cyrill a Method otcové naši, prvoučitelé, apoštolé slovanští!« (Jan Vychodil ve článku: »Mistr Jan Hus — nebo ss. Cyrill a Methoděj?« »Kdo má o národ větší zásluhy a zasluhuje tudíž, aby ode všech byl oslavován?«)

Při velikolepé slavnostní schůzi dne 8. července 1901, kterouž v »Měštanské Besedě« v Praze zařídily katolické spolky pražské i předměstské na oslavu ss. Cyrilla a Methoděje, pronesl řečník z Moravy (J. Vychodil) tutěž myšlenku hořejší, a bouře potlesku byla znamením rozhodného souhlasu. Z Prahy psáno do »Hlasu« brněnského (1901, č. 156) výslovně: »Velmi zamlouvala se nám myšlenka, aby zahájena byla akce za tou příčinou, aby slavnost ss. Cyrilla a Methoděje dne 5. července byla také v Čechách svátkem zasvěceným.«

Akce rozhodná začala r. 1905, když slavilo se na posvátném Velehradě dne 5. července 25leté jubileum cyrillo-methodějské encykliky Lva XIII. »Grande munus«. Neboť »slavnostní kázání měl (jak napsal »Hlas« r. 1905 č. 153) o posvátný Velehrad tak zasloužilý assessor Jan Vychodil, jenž nadšenými slovy povzbuzoval lid k úctě ss. apoštolů našich Cyrilla a Methoděje, poukazuje na veliký význam encykliky »Grande munus«. (Toto kázání zde podáno.) Mezi posluchači byl tehda i poutník z Čech, a to vdp. děkan Jan Řehák z Opočna. Byl nadšen a v nadšení svém dal kazateli slovo, že přičiní se v Čechách o zvýšení pocty ss. Cyrilla a Methoděje. A slovu dostal. Neboť vrátiv se domů, zavalil ihned na první konferenci vikariátní dne 12. července podnět ku úspěšnému ruchu cyrillo-methodějskému. A došel souhlasu všech kněží pro svůj návrh, aby svátek ss. Cyrilla a Methoděje ze dne 5. července přeložen byl v Čechách pro budoucí časy na druhou neděli v měsíci červenci, by také lid oslavoval velikou památku slovanských apoštolů svých, an by kněz měl i vítanou příležitost, ano i povinnost závaznou promluvit k lidu o životě a zásluhách apoštolských otců Cyrilla a Methoděje. Tento odůvodněný návrh poslán biskupské konsistofi v Hradci Králové. Byl pak i předmětem další úvahy Zemské jednoty katol. duchovenstva českého při valné hromadě dne 20. července (»Našinec« 1905, č. 79 a »Hlas« 1905, číslo 161).

Duchovní vrchnost milostivě se naklonila k odůvodněné žá-

dosti, předložila ji sv. Otci Piu X., a svatý Otec ráčil vyhověti, jak čteme v »Čechu« ze dne 15. března 1907 č. 73. dle »úředního listu«: »Svátek (nezasvěcený) ss. apoštolů slovanských Cyrilla a Methoděje, slavený dne 5 července po vlastech československých, dovoleno přeložiti, dle svolení sv. Otce Pia X., na druhou neděli v červenci, jak o to usiloval hlavně apoštolát ss. Cyrilla a Methoděje, jenž s jinými ještě korporacemi žádal o oslavu ss. apoštolů svátečním dnem v Čechách. Nový zasvěcený svátek zavésti, má v přítomné době velmi mnoho obtíží. . . . Budiž svátek ss. Cyrilla a Methoděje školou křesťanské vzdělanosti v přítomné době odpadu a štěpem, na němž by vyrostlo nové ovoce našeho křesťanského pokroku v budoucnosti. Piu X. a episkopátu budiž vzdán dík za záměnu svátku na následující neděli!«

Přeložení svátku ss. Cyrilla a Methoděje v Čechách na druhou neděli v červenci bylo zajisté nejvýznamnějším výsledkem oslav 25letého jubilea zlaté encykliky cyrillo-methodějské »Grande munus«.

Neděle VI. po sv. Duchu.

Slavnost ss. Cyrilla a Methoděje na Velehradě dne 5. července 1905.

Slavnostní kázání na oslavu 25letého jubilea zlatého okružníku čili cyrillo-methodějské encykliky Lva XIII. »Grande munus« na posvátném Velehradě dne 5. července 1905. Napsal a kázal Jan Vychodil, assessor J. Exc. biskupa J. J. Strossmayera, em. děkan a farář v Charvátech.¹⁾

»Ty jsi Petr a na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné neodolají proti ní.«
Mat. 16, 18.

Tisíce a tisíce poutníků sešly se dnes na posvátném Velehradě, aby oslavily slavně památku svých apoštolských otcův, ss. Cyrilla a Methoděje. Ano, má se slaviti letos slavněji než jindy. Mámeť letos 25leté jubileum veliké pocty, kteréž dostalo se ss. Cyrillu a Methoději, apoštolům slovanským, a tím i všem Slovanům, od viditelné hlavy celé církve Kristovy, od nástupce Petrova, jemuž Kristus Pán pravil: »Ty jsi Petr a na té skále vzdělám církev svou« Mat. 16, 18, »A tobě dám klíče království nebeského: a cožkoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cožkoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi«, Mat. 18, 19. Neboť před 25 lety nástupce Petrův, papež Lev XIII., dne 30. září r. 1880 zlatým okružníkem, kterýž začíná slovy »Grande munus«, po česku »Vznešený úkol«, zvelebil apoštolu naše slovanské ss. Cyrilla a Methoděje, pochválil veškerou činnost jejich apoštolskou i znovu ji potvrdil, a sám o sobě vyznal před celým světem: »Vzýváme také jako prostředníky u Boha ss. Cyrilla a Methoděje, učitele Slovanův, na jejichž nebeskou podporu právě tak spoléháme, jakož přejeme si, aby rozšířeno bylo jejich uctívání. Proto

¹⁾ S povolením nejdůst. k. a. konsistofe v Olomouci ze dne 17. června 1907 č. 7422

nařizujeme, aby pátého července, kterýž den ustanovil blahoslavený Pius IX., přijat byl svátek ss. Cyrilla a Methoděje do kalendáře římské a všeobecné církve . . . Konečně si přejeme, aby . . . po celém světě ss. Cyrill a Methoděj byli zýváni.«¹⁾

Jaká to veliká zveleba ss. Cyrilla a Methoděje! Jaké to dobrodiní sv. Otce Lva XIII pro Slovaný! Čtíte-li, co znamená: po všem světě, u všech národů země mají býti zýváni ss. Cyrill a Methoděj?! Aj, považme, jak bývalo jindy.

Roku 1676 dne 18. ledna velmi činný a horlivý cisterciák velehradský P. Kristian Hirschmentzel dožadoval se i naléhal důrazně, aby svátek ss. Cyrilla a Methoděje byl slaven i ve slezské části arcidiecese olomoucké. Docílil toho.²⁾ A v minulém století r. 1825 dne 13. března³⁾ nový duchovní správce Josef Hrdina v Želechovicích na Vyzovsku, kdež mnoho protestantů po celém kraji, do duše mluvil svým farníkům, že neuctívají patřičně svých apoštolů ss. Cyrilla a Methoděje. Ano víme, že byly doby, kdy bylo přímo zakazováno uctívati ss. Cyrilla a Methoděje, zakazováno i putovati sem na posvátný Velehrad.⁴⁾

Nyní však, ejhle! Hlava církve Kristovy, papež Lev XIII., zlatým okružníkem cyrillo-methodějským ujal se Slovanův i slovanských apoštolův ss. Cyrilla a Methoděje, a jak zemřelý biskup Strossmayer krásně dí, »starou slávu a čest apoštolů našich na novou výši v celé církvi povznesl, celému působení našich apoštolů nového dodal potvrzení a lesku.«⁵⁾

Zdaž nemáme za takové dobrodiní, věru převeliké dobrodiní, býti vděční? Zdaž nemáme zvýšenou slavností letos oslavovati ss. Cyrilla a Methoděje? Zdaž nemáme lnouti vroucí láskou ku sv. Stolici římské? Lnouti k nástupci Petrovu, jemuž řekl Pán: »Ty jsi Petr a na té skále vzdělám církev svou! — Lnouti ku náměstku Kristovu za příkladem ss. Cyrilla a Methoděje, apoštolů svých? Aj, zajisté! Pamatujmež sobě toto trojí:

a) ss. Cyrill a Methoděj byli zcela oddáni svaté Stolici římské,

b) a touto oddaností získali sobě i nám dobrodiní největší.

c) Následujeme jich!

P o j e d n á n í.

I.

Sv. Stolici římské byli zcela oddáni ss. Cyrill a Methoděj. Toť veliký, vzácný skutek! Považme jen, co řekl Pán Ježíš Petrovi: »Ty jsi Petr a na té skále vzdělám církev svou«, Mat 16, 18. »A tobě dám klíče království nebeského: a cožkoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi: a cožkoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.« Mat. 16, 19. Z těchto slov patrno, že jednu

¹⁾ Sborník Velehradský roč. I. p. VII. — Vychodil, Jubileum encykliky Cyr.-meth. »Grande munus« p. 14.

²⁾ Stfedovský, S. Moraviae Historia p. 454.

³⁾ Oznam. kniha v Želechovicích od r. 1824, p. 31, odst. 5.

⁴⁾ Sborník Velehradský I., p. 54.

⁵⁾ Vychodil, Jubil. encykl. Cyr.-meth. »Gr. munus« p. 80.

církev pravou, samospasitelnou založil Ježíš Kristus, a že založil ji na Petrovi. Slavný Origenes výslovně praví: »Církev Kristova, kterou brány pekelné nepřemohou, jest založena na Petrovi. 1) Zřejmo tedy: Kde Petr jest a řádní nástupcové Petrovi, tam jest pravá církev Kristova, církev svatá, katolická.« Na to upozorňuje též sv. Cyrill Jerus., jenž praví: »Když do některého města přijdeš, neptej se, kde by církev nebo dům byl, neboť i kacíři praví, že dům boží a církev mají; ale ptej se, kde by byla církev katolická, neboť to jméno vlastní jest právě církvi Kristově, kteráž jest matka všech nás.« 2)

Pamatujme si dobře a nikdy nezapomínejme, že ss. Cyrill a Methoděj uvedli nás do této církve, do církve katolické, do církve Kristovy, v níž viditelnou hlavou jest Petr, římský papež. Ss. Cyrill a Methoděj lnuli k papeži. Neboť ss. Cyrill a Methoděj nosili s sebou na svých apoštolských cestách ostatky sv. Klimenta, papeže-mučedníka. Tudíž i zde na posvátném Velehradě bývala kaplice i oltář sv. Klimenta, kde dosud jsou zachovány — v poslední kaplici svatých z řádu cisterciáckého — ještě prastaré obrazy freskové, představující sv. Klimenta papeže-mučedníka. 3)

Na pozvání papeže Mikuláše I. jdouce ss. Cyrill a Methoděj do Říma, vzali s sebou též ostatky sv. Klimenta, uložili je v Římě za veliké pocty, vydali před papežem účet z apoštolských prací svých, předložili papeži drahocenný svůj slovanský překlad Písem svatých a došli pochvaly a potvrzení nejvyššího; dosáhli též od Otce křesťanstva, od papeže (Hadriana II.) svěcení biskupského a veliké pravomoci duchovní, jakož i neocenitelnou výsadu slovanské bohoslužby. (Jan VIII.) Tak lnuli k papeži ss. Cyrill a Methoděj, tak úzce byli spojeni s viditelnou hlavou církve Kristovy, spojeni se sv. Stolicí římskou.

Na základě dějin slavný biskup Josef Jiří Strossmayer prohlašuje »za pevnou a nezvratnou, že ss. naši apoštolé Cyrill a Methoděj v živé, nepřetržité jednotě vždy a vždy žili s římskou Stolicí, a že u vrchní moci papežů římských vždy mocnou a štedrou podporu hledali a našli.« 4)

I německý kazatel (Don Ferd. Krassl) ve Vídni r. 1781 při cyrillo-methodějské slavnosti nemohl nepochváliti ss. Cyrilla a Methoděje, že podali důkazy své »úplné oddanosti« k nejvyšší hlavě církve Kristovy. 5)

Víte-liž, jaká tu zásluha ss. Cyrilla a Methoděje? Zásluha převeliká. Sv. Jarolím praví důrazně, ano volá slavně: »Tebe se držím, biskupe římský, a kdo nedrží s tebou, nedrží s Kristem!« 6) Až, vysoko ceniti třeba, převysoko ceniti zásluhu ss. Cyrilla a Methoděje, že byli vždycky v nepřetržité, živé jednotě s římskou

1) Řehák, Encyklopedie p. 599.

2) Řehák, l. c. p. 105.

3) Vychodil Jan, Popis velehrad. památností, 5. vyd., p. 25.

4) Vychodil Jan, Jubileum atd., p. 142.

5) l. c. p. 53.

6) Řehák, Encyklopedie, p. 586.

Stolicí, a tudíž apoštolské dílo své že konali mezi Slovy v úplné oddanosti k papeži jakožto k nejvyšší viditelné hlavě církve svaté Kristovy.

II.

Oddaností touto k sv. Stolicí římské ss. Cyrill a Methoděj prospěli sobě i nám nanejvýš. Jen pozorujme. Sám veliký papež Lev XIII. vypravuje: »Sv. Cyrill dokonal svůj život v Římě dne 14. února r. 869, život to, jenž byl bohatší ctnostmi než lety. Dostalo se mu veřejného pohřbu, jenž se konal za veliké slávy způsobem, jakým bývají pohřbeni papežové, a uložen byl za velikých poct do hrobu, jež si Hadrian sám dal vystavěti . . . Cyrill byl uložen vedle kostí sv. Klimenta, jež po tolik let tak uctivě střežil. Když nesen byl za zpěvu slavných žalmů městem, zdálo se, že to jde průvod vítězný a ne pohřební. Římský lid prokazoval svatému muži takovou poctu, jaké se dostává pouze nebešťanům.«¹⁾

Sv. Methoděje shledal papež Hadrian II. i papež Jan VIII. pravověrným, objal ho s radostí, udělil mu důstojnost arcibiskupskou a potvrdil jeho posláni do krajín slovanských.²⁾ I napsal papež Jan VIII králi Svatoplukovi, že posílá mu Methoděje, kterýž »nalezen byl ve všech církevních naukách i výsadách pravověrným i užitečným.«³⁾ Psal také, že »užívání slovanského jazyka při bohoslužbách potvrzuje.«⁴⁾ O této výsadě pověděl velmi krásně biskup Strossmayer napsav, že ss. Cyrill a Methoděj »milovali, pěstovali a bránili jazyk slovanský tak, že mu cestu prokřestili jednak do rozvoje a rozkvětu, jednak až do služby boží. Jim my Slované obzvláště děkovati máme za ono vyznamenání jazyka slovanského, kterým se ani jedinký národ v Evropě, ani německý, ani francouzský, ani vlašský honositi nemůže, t. j. že stal se on jazykem svatým, v němž nejen ve východní, ale i v západní církvi služby boží a svatosvatá tajemství se konají, jimiž chléb v tělo a víno v krev Kristovu se proměňují.«⁵⁾

Papež Jan VIII. zastal se týraného a žalařovaného sv. Methoděje, kteréhož nazval přímo svým »přesvatým bratrem Methodějem« a velmi přísne zakročil papež proti třem německým biskupům na obranu sv. Methoděje.⁶⁾

A což teprve za doby naš papež Lev XIII. zastal se ss. Cyrilla a Methoděje, zvelebil je i dílo jejich u Slovanů vychválil, žeť »nejen křesťanskou víru, nýbrž i dobrodiní světského vzdělání« Slovanům přinesli.⁶⁾ Ano sv. Otec Lev XIII. s povýšeného stolce svého prohlašuje slavně: »Přejeme si také, aby víc a více šířilo se uctívání ss. mužů, Cyrilla a Methoděje, kteříž hlásajíce katoli-

¹⁾ Vychodil Jan, Jubileum atd., p. 9.

²⁾ Vychodil l. c., p. 10.

³⁾ Štulc Václ., Život ss. Cyr. a Meth., p. 440.

⁴⁾ Vychodil Jan, Jubileum, p. 138.

⁵⁾ Sborník Velehradský I., p. 287.

⁶⁾ Vychodil Jan, Jubileum, p. 8.

ckou víru, slovanské národy od záhuby zachránili, a nyní na nebesích jsou mocnými jejich přímlovčími. « ¹⁾

Znamenejte a znejte tu lásku sv. Stolice římské ku ss. Cyrillu a Metoději a k národům slovanským! Co z toho pro nás? Jaké naučení? Jaká povinnost?

III.

Duch boží mluví: »Pamatujte na správce své, kteříž vám mluvíli slovo boží: jejichžto obcování konec spatřujíce, následujtež jejich víry.« Žid. 13, 7. Zde výslovně řečeno, co spasitelným pro nás naučením, zde výslovně naznačena povinnost naše. Seznaliti jsme patrně, jakou vroucí oddaností lnuli ss. Cyrill a Metoděj ku sv. Stolicí římské, a seznali jsme, jaká převzácná dobrodiní od sv. Stolice, od papežů měli ss. Cyrill a Metoděj pro sebe i pro lid slovanský: aj, pamatujme na ss. Cyrilla a Metoděje, jejich víry následujme, jejich obcování, jejich život před očima mějme!

Apoštolujme po příkladu ss. Cyrilla a Metoděje! Vizme vzor! Slovatný biskup Strossmayer vyznal a nezapřel: »Držím se já ve všem ss. apoštolů slovanských, a chci, Bůh-li mně milostiv bude, onu svatou víru a lásku, již oni v srdci svém ku sv. Stolicí a k národu slovanskému nosili, před trůn boží čistou a neposkvřenou donésti, abych ji tam na věky zachoval a sdružil s modlitbou ss. apoštolů našich: aby Bůh opatroval, chránil a zehnal národ můj, a aby obzvláště uděliti mu ráčil dar všech darů, t. j. jednotu víry a církve, kterouž všeliké dobro tohoto i onoho světa co nejjistěji dosíci lze.« ²⁾

A jak mluví, tak i jedná. Neboť proti svým odpůrcům týž biskup Strossmayer vyznal mužně, veřejně a slavně: »Vždycky jsem byl přesvědčen a ochoten jíti na smrt za to, že nejvyšší, nejnebeštější dílo v rukou božích, dílo božské milosti — katolická církev to jest, od které a kterou dochází lidské pokolení cele a úplně božské milosti. A jestliže ze zvláštní božské milosti a dobrotivosti spatřím tvář boží, bude to jedině dílem sv. matky, katolické církve. . . Také dnes ještě, na pokraji hrobu stoje, vzdávám čest katolické církvi, a nemohu býti dosti vděčen věčné prozřetelnosti, kteráž mi prokázala milost, že zrodil jsem se a vychován byl od zbožných rodičů katolických a že vzdělán jsem od řádných katolických učitelů.« ³⁾

A vizme, jak umírá! Týž veliký biskup Strossmayer na smrtelném loži, zaopatřen byv sv. svátostmi, nesmírně byl potěšen z té poslední milosti církve sv. katolické a se slzou v oku, pln něžné vděčnosti, polbil ruku svému světicímu biskupu (Voršakovi), kterýž ho byl zaopatřil sv. svátostmi. Tato něžná vděčnost pohula všechny přítomné až k slzám. Velikým byl v životě, velikým

¹⁾ Vychodil I. c., p. 6. .

²⁾ Vychodil Jan, jubileum atd., p. 140.

³⁾ Vychodil Jan I. c., p. 119. — Katolické Listy v Praze 1900, č. 148, pag. 2 a.

i ve smrti biskup Strossmayer, tento výborný následovník našich apoštolů slovanských ss. Cyrilla a Methoděje.¹⁾

Tak i my žijme a umírejme ve sv. víře katolické, víře to cyrillo-methodějské. Ano, přičiňujme se, aby také jiní, obzvláště Slované všichni, také žili a umírali ve víře svaté cyrillo-methodějské.

* * *

Poradím vám pomůcku vzácnou i snadnou. Tou pomůckou jest »Apoštolát ss. Cyrilla a Methoděje pod ochranou blah. Panny Marie«. Jestíť to církevní spolek pobožný a missijní, kterýž za účel sobě klade svatou víru katolickou mezi Slovány rozšiřovati, hájiti a zvelebovati. Každý spoluúd modlívá se každodenně jeden »Otčenáš« a »Zdravas« s přídavkem: Sv. Panno Maria, ss. Cyrille a Methoději, orodujte za nás! a přispívá 2 hal. měsíčně. Za to má podíl na velikém apoštolském díle ss. Cyrilla a Methoděje, získává si hojně milostí ze mší svatých a odpustkův. Apoštolát má 60.000 členův. Působí velmi mnoho dobrého.²⁾ Kéž byste všichni, všichni stali se údy Apoštolátu ss. Cyrilla a Methoděje, a každý z vás aby získal aspoň ještě jednoho člena! Pak by se dařilo ještě lépe dílo ss. Cyrilla a Methoděje mezi Slovány, a tak by splniio se také nejrychleji přání sv. Otce Lva XIII., obsažené ve zlatém okružníku cyrillo-methodějském (Grande munus«), přání veliké a vroucí: »Přejeme si, aby víc a více šířilo se uctívání oněch ss. mužů Cyrilla a Methoděje«, přání, jež nyní po 25 letech živěji zaznívá v uších našich a živěji se ozývá v duši naší a vybízí nás, abychom horlivěji pracovali na »vzneseném úkolu« (Grande munus) sjednocení Slovanstva u víře a církvi, pracovali po příkladu ss. Cyrilla a Methoděje, po vzoru slovatného biskupa Strossmayera a jiných nadšených ctitelů cyrillo-methodějských. Aj, viztež tamo před oltářem Madonny umělecké sochy ss. Cyrilla a Methoděje, viztež je, ale pozdvihněte mysl svoji až do nebes k velikým oslavencům u Boha, ss. Cyrillu a Methoději, a v mysl svou i v srdce své přijměte důrazné napomenutí sv. Pavla: »Pamatujte na správce své, kteříž vám mluvili slova boží: jejichžto obcování konec spatřujce, následujtež jejich víry.«

Jan Vychodil, assessor-děkan v Charvátech.

Neděle VI. po sv. Duchu.

Sv. Cyrilla a Methoděje.

Drahocenná smrt sv. Cyrilla v Římě.

»Vzácnát jest před očima Hospodino-
výma smrt svatých jeho.«

Žalm 115, 6.

Je v povaze lidské, že zvláštní úctu chová národ k těm, kdo se o něj zasloužili. Třeba by se stávalo, že za života někteří do-
brodinci národa zneuznávání byli, přece aspoň po jejich smrti

¹⁾ Glasnik 1905, p. 52.

²⁾ Vychodil Jan, Jubileum atd., p. 163, 181 a 185.

probudil se v srdci národa cit vděčnosti, a dějiny učí, že těni, kteří leckdy za živa pronásledováni a za zrádce vyblašováni byli, po smrti stavěny z vděčnosti pomníky a sochy.

Tato všeobecná zásada má tím větší platnost u národů křesťanských, kteří si váží a v úctě chovají ty, kdož o víru a náboženství Kristovo se zasloužili. Proto v každém národě vedle zasvěcených svátků, jež celá církev slaví, jsou některé, jež pouze tomu národu jsou vlastními. Tak má Polák svátek sv. biskupa krakovského Stanislava, Slezan sv. Hedviky, Maďar sv. Štěpána-krále, Dolnorakušan sv. Leopolda, my v Čechách sv. Václava a sv. Jana Nepomuckého, na Moravě sv. Cyrilla a Methoděje. A ježto tito dva světci o naši vlast veliké zásluhy mají, ustanovil na prosby biskupů českých přede dvěma roky nynější sv. Otec na věčné časy, aby se v Čechách konal svátek sv. Cyrilla a Methoděje vždy druhou nedělí v červenci. Sv. Otec si přeje, aby lid byl každoročně poučován o zásluhách svých sv. apoštolů, aby úcta k nim rostla a víra, kterou hlásali, se utužovala. Nelze nám obšírně probrati dnes celý životopis obou sv. bratří; dnes k úctě jejich poslechněte jen o svaté a drahocenné smrti svatého Cyrilla v Římě.

P o j e d n á n í.

Je vám známo, že sv. bratři Cyrill a Methoděj na jaře r. 863 zavítali na prosbu knížete velkomoravského Rostislava na Moravu na Velehradě. Přinášeli národu našemu kříž — světlo víry Kristovy; ale nesli i Písmo sv. — osvětlu, vzdělanost. Vedle toho měli s sebou i drahé a vzácné bříme, ostatky sv. Klementa, druhdy pomocníka sv. Pavla, později papeže. Sv. Klement byl odsouzen k těžké práci v mramorových dolech do Chersonesu na pobřeží Černého moře; tam povzbuzoval křesťany k stálosti ve víře, poučoval a posvěcoval je; tam také skončil mučednickou smrtí: byla mu kotva přivázána na krk a on uvržen do moře. Než, křesťané jeho tělo uctivě pohřbili a sv. Cyrill a Methoděj na svých apoštolských cestách je našli a na Moravu přinesli.

Na Moravě počali své spásonosné dílo Jako božský Spasitel, jak jste v dnešním sv. evangeliu slyšeli, řekl: »Lítost mám nad zástupem«, tak i sv. bratři s lítostí pozorovali pohanské bludy našich předků; zaháněli tmu bludu a šířili světlo pravdy, po krajích chodili, horlivě kázali, učedníky získávali a chrámy a školy zakládali. Požehnání boží je provázelo a semeni, které zasévali, dobře se dařilo. Moravané si je oblíbili, k čemuž nemálo přispěla ta okolnost, že konali bohoslužby jazykem slovanským.

Ale víte, že nepřítel nikdy nespí, a když obilí vzrůstá, ze závisti nasije do něho kóukole. Tak tomu bylo i u svatých bratří. Protože se dílu jejich dařilo, závistníci se na ně horšili a jako vhodné záminky užili proti nim té okolnosti, že jazyka slovanického při službách božích užívají. Byloť tehda domnění, že jen v jazyku hebrejském, řeckém a latinském služby boží konati se mohou, a to proto, že v té trojí řeči byl nápis viny Kristovy na

křtí. Ale Cyrill a Methoděj vyvrátili důvody z Písma sv. i z dějin námitky nepřátel. »Zda nepadá déšť od Boha stejně na všechny?« tak tázali se; »zda nesvítl slunce na všechny a zdaž nedýcháme všichni vzduchu? Jak tedy smíme odpírati všem národům, co povolujete výhradně třem, an přece Bůh všechny stejně miluje?«

I do Říma donesla se pověst o nich a o jejich působení, a tehdejší papež Mikuláš I. přál si je seznati a výtky od nepřátel jim činěné prozkoumati. Proto je pozval k sobě; sv. bratři s radostí poslechli pozvání papežova a v průvodu četných žáků vydali se na dalekou cestu. Vzali s sebou slovanské církevní knihy a tělo sv. Klementa; Rostislav napsal jim list k papeži s doporučením a s tou žádostí, aby je papež na biskupy posvětil. Rostislav si přál, aby pod vrchní mocí papežskou vykonávali úřad pastýřský a na biskupech německých nezáviseli.

Sv. bratři i po cestě konali úřad věrozvěstů, a to zejména v zemi knížete Kocela a v území Slovinců, kdež až do dnešního dne jsou některé kostely ke cti sv. Klementa zasvěcené, věkovitými památníky na sv. apoštoly slovanské.

Cestou z Benátek do Říma dověděli se sv. bratři, že papež Mikuláš I. zemřel. Nástupcem jeho zvolen byl Hadrian II., který potěšen byl jejich příchodem. Pokládal právem jejich návštěvu za důkaz oddanosti a poslušnosti k sv. Stolicí římské, a radoval se z toho, že sv. bratři přinášejí s sebou ostatky sv. Klementa. Ve slavném průvodu, jehož se zúčastnilo nejen veškeré duchovenstvo římské, ale i množství obyvatelstva římského, vyšel jim vstříc a uvedl je do sv. města. Svaté ostatky doneseny do prastarého chrámu svatého Klementa a tam uctivě k věčnému odpočinku uloženy.

Sv. bratři skládali nejprve počet ze své dosavadní činnosti. Ježto pocházeli z východu, kde toho času vznikal působením pyšného patriarchy cařihradského Photia veliký rozkol církevní, možné, že někteří rádcové papežští chovali k nim s počátku nedůvěru; ale záhy se přesvědčili o jejich pravověrnosti, kterou ne pouze slovy, ale apoštolskou činností svou dokázali. Svatí Cyrill a Methoděj předložili i své bohoslužebné knihy slovanské a prosili o jejich schválení.

Po zralé úvaze schválil papež Hadrian II. obřady slovanské a posvětil bohoslužebné knihy sv. věrozvěstů. Přijav tyto knihy z rukou bratří soluňských, položil je jako obět Bohu na oltář chrámu Panny Marie, který slove »v jesličkách«. Veřejně velebil sv. Cyrilla a Methoděje, nazýváje je otci, žádoucími syny, vlastní svou rozkoš, věncem víry a korunou slávy i krásy církve sv.

Jeden z obou bratří sloužil ve velechrámu sv. Petra u přítomnosti papeže, biskupův a kněží římských mši sv. jazykem slovanským, a vlastní biskupové posvětili na rozkaz papežův tři žáky sv. apoštolů na kněžství, dva za lektory. Dne 6. ledna 869 byli oba sv. bratři bezpochyby od samého papeže posvěceni na biskupy.

Sv. bratři zůstali i po svém posvěcení na biskupy nějaký čas v Římě, a tu ochuravěl sv. Cyrill. Předvídaje, že dnů života jeho jest na mále, zřekl se vši další činnosti, uchýlil se do benediktinského kláštera při chrámu sv. Klementa v Římě a oblékl se tu v řeholní roucho. Čtyřicátého dne po vstoupení do kláštera pocítil, že mu nastává poslední hodina. I pozdvihl ruku k Bohu a modlil se za věrné stádo, k němuž byl poslán, za rozmnožení i zvelebení církve a za utvrzení věřících v jednomyslnosti a pravé víře. Srdečně líbal všechny svoje žáky i bratra svého; věda pak, že i Methoděj touží po klášterní samotě, jal se mu domlouvati, aby v díle u Slovanů počatém neustával, řka mu pohnutým hlasem: »Hle, bratře, až posud jsme byli oba sřezeni, jednu brázdu táhnouce. A nyní já padám na líše den svůj ukončiv. Víím, že velmi miluješ klášter na hoře Olympu, ale neopouštěj pro klášter učení svého na Moravě. Zůstaň u toho dobrého lidu a vyučuj ho pravdě boží.« A takto se všemi se rozžehnav, zesnul Cyrill v náručí bratra Methoděje svatou smrtí, dosáhnuv 42 let života svého, 14. února roku 869.

Smrt sv. Cyrilla těžce zarmoutila sv. Otce i veškeré Slovanstvo. Svatá Stolica ztratila v něm kněze a biskupa učeného, horlivého, Slované svého apoštola a výmluvného obhájce. Proto zármutek nad jeho smrtí byl nelíčený, a sám papež rozkázal všem Římanům i Řekům v Římě přebývajícím, aby se shromáždili se svícemi, a zpívajíce nad mrtvým tělem zesnulého biskupa, vystrojili mu průvod slavný, jaký samému papeži strojen bývá. Když pak posvátné obřady byly ukončeny a tělo do hrobu uloženo býti mělo, jal se Methoděj prositi papeže, řka: »Matka naše, loučíc se s námi, zapřísahala nás, aby, kdo z nás druhého přečká, mrtvé tělo bratrovo nezůstavil v cizině, ale přinesl do kláštera na hoře Olympu, kde jsme dříve byli, a tam aby je pohřbil.« Papež svolil k tomu a rozkázal, aby mrtvé tělo vloženo bylo do rakve a chováno po sedm dní na cestu.

Ale biskupové v Římě přítomní, jakož i duchovenstvo, ba i věřící protivili se tomu, řkouce: »Prošel mnohé země, a Bůh přivedl ho sem a ráčil duši jeho odtud vzíti do svého království. Proto sluší se, aby muž tak slavný, jímž město naše pokladu tak drahocenného, totiž ostatků sv. Klementa, došlo, zde byl pohřben; muž tak slavné pověsti nechť jest pohřben v pšeslavném našem městě.«

Tu chtěl papež přestoupiti obyčej římský a pohřbiti Cyrilla pro jeho svatý život a lásku k apoštolské stolicí ve svém vlastním hrobě v chrámu sv. Petra. Posléze však svolil na prosbu Methodějovu, aby drahé to tělo bylo pochováno v chrámě sv. Klementa, po boku ostatků sv. Klementa, jež zesnulý věrozvěst nalezl, s sebou všude nosil a s nimi i do Říma pro smrt si přišel. I stalo se tak, a tělo sv. Cyrilla bylo s velikou slávou uloženo na pravé straně oltáře v chrámu sv. Klementa. A Bůh záhy oslavil jeho hrob divy; Římané ctíli ho jako světce, dali namalovati nad jeho hrobem jeho obraz a svítíli před ním dnem i nocí.

Pravil-li sv. apoštol Pavel I. Kor. 4, 9: »Divadlem učiněni jsme světu, andělům i lidem«, mají tato slova jistě platnost i o sv. Cyrillu, jenž prostě žil, svatě umíral a pohřeb světce si zasloužil. Smrt jeho byla jistě drahocenná před očima Hospodinovýmá, andělé se radovali v tu chvíli, kdy tento ctihodný biskup vypustil ducha. Umíral sice u věku mladém — 42 let —, kdy člověk nerad se světa odchází, ale umíral klidně, spokojen, u vědomí vyplněných povinností.

Slavný jeho žák Klement napsal o blažené smrti jeho slova: »Zesnul pokojně v Pánu a připojil se životem i věrou svatým Otcům, dokonav sám hodnosti a práce všech a stal se s anděly andělem, s apoštoly apoštolem, s proroky prorokem a se všemi svatými účastníkem slávy boží.«

Ano, kdo byl živ spravedlivě, ten se smrti neleká, tomu smrti den černý se v radosti den promění!

Snažte se tedy, abyste napodobili sv. Cyrilla živou věrou, trpělivým snášením křivd, vroucí oddaností k sv. apoštolské stoliči římské, horlivým plněním svých povinností jak náboženských, tak i povinností stavu svého. Jenom tak budete hodnými syny sv. apoštolů našich a můžete se nadíti, že po životě dobrými skutky vyplněném následovati bude klidná smrt. Ne nadarmo se říká: Jaký život, taká smrt. A to je přece cílem celého našeho žití: Rádným životem připravit si šťastnou smrt, která by byla branou do nebe. Amen.

Die Ekerta R. S.

Neděle VII. po sv. Duchu.

Křesťanská svatost záleží v plnění vůle boží.

»Kdo činí vůli Otce mého, kterýž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského.«
Mat. 7. 20.

V dnešním evangeliu jste z úst samé neomylné pravdy slyšeli o základu, z něhož svou naději k věčnému království nebeskému budovati máme a musíme, ano jest to jediný prostředek pro dospělého člověka, dostati se do nebe: »Kdo činí vůli . . .« Vzpomínati v srdci na Boha, říkati ústy: »Pane, Pane«, modlitba, půst, almužna, ctití Pannu Marii a všechny svaté jsou dobré skutky; ale vším tím nic nepofidíme, jestliže nepřistoupí k tomu jedinému: činiti vůli boží. Kdo ji činí, ten vejde do nebe. To mi poskytuje příležitost mluvit o nejdůležitější ctnosti, ano krátkým pojmu všech ctností, v čem naše celá zbožnost a svatost záleží, což jest spojení naší vůle s vůlí boží.

Člověk má činiti, co Bůh od něho žádá, totiž činiti a nechat, co Bůh chce, abych činil a nechal, činiti to, kdy Bůh chce, jak Bůh chce, protože Bůh to chce a tak ve všech věcech, žádnou nevyjímaje. Budeme dnes však uvažovati jen o dvou předmětech:

I. Křesťanská svatost záleží v plnění vůle boží.

II. Co chce Bůh, aby každý konal?

P o j e d n á n í

I.

1. Kdyby křesťanská dokonalost, svatost záležela ve viděních, prorockých, uzdravování nemocných a jiných zázračných věcech, které tak mnozí svatí muži konali, měli bychom všichni dohromady příčinu zoufatí si nad svatostí; také však Bůh, který chce, abychom všichni byli svatí, by od nás nemožné věci požadoval, což by bylo nad naše přirozené síly. Mnozí vedli svatý, dokonalý život, a přece ani jediného zázraku neučinili; o sv. Janu Křtiteli nečteme nikde, že by byl zázraky činil, a přece Kristus Pán vydal o něm svědectví, že z narozených ze ženy nikdo nebyl větší než on. Naproti tomu mnozí konali divy a přece svatosti nedošli. Tak nás ujišťuje božský Spasitel: »Mnozí mi řeknou v onen den: Pane, Pane, zdaliž jsme ve jménu tvém neprorokovali, zlých duchů nevymítali a ve tvém jménu divů mnohých nečinili? Tehdáž vyznámt jim: Nikdy jsem vás neznal, odejděte ode mne, kteříž činíte nepravost.« Mat. 7. 22. 23

2. Kdyby každému člověku platilo slovo, které řekl Kristus Pán v evangeliu, sv. Mat. 19., bohatému mladíku: »Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej, co máš a rozdej chudým . . . a pojď, následuj mne!« tu by největší část lidí si počínala jako onen mladík: Uslyšev pak mládenec slovo to, odešel smuten.« Tak by křesťanská svatost nebyla pro lidi ve světě v rozličných stavech, ke kterým právě Bohem povoláni jsou, a musili by všichni své úřady, svá zaměstnání opustiti a z celého světa udělati klášter.

Nikoli, Bůh chce, abychom ve všech stavech a v každém stavě se snažili dokonale a svatě žítí, proto musí svatost záležeti ve věci, kterou ve všech stavech konati můžeme.

3. Kdyby křesťanská svatost záležela ve velikých obtížných, neobyčejných skutcích, přísném bičování těla atd., opět by velikému počtu lidí odňata byla možnost, dosíci svatosti. Neměli by účastenství na svatosti života slabí a nemocní, kterým přísné posty a bičování těla samo sebou jest zakázáno, nedošli by svatosti všichni ti, kteří buď pro stálou práci nemají kdy nebo pro nedostatek rozumu nemají znalosti, aby také skutky konali. Nikoli, v tom nespočívá křesťanská svatost, jak přece mnozí si o tom činí taký bludný, škodlivý pojem. Jest to škodlivý názor, pravím: když svatost za tak obtížnou pokládají, ztrácejí chuť a zmužilost svatě žítí.

Jest to také bludný názor: Jelikož křesťanská svatost dle vůle boží jest pro všecky lidi každého stavu, stáří, pohlaví, nesmí záležeti ve věci neobyčejné, příliš obtížné, nýbrž ve věci všem společné, lehko pochopitelné, kterou konati mohou dle svých schopností a sil všichni lidé v každém stavě, stáří, pohlaví.

4. Tak jest tomu skutečně, nejmilejší. Abychom žili svatě, nic jiného se nevyžaduje, než aby každý ve stavu posvěcující milosti boží vždy to činil a to zanechal, co Bůh chce, aby činil a zanechal. To jest jediný základ, na kterém veškerá zbožnost

a svatost se zakládá: činím-li něco dobrého, jest to proto dobré, že se to srovnává s vůlí boží; činím-li něco zlého, je to proto zlé, že se to protíví vůli boží. To má Bůh velice rád, aby jeho tvorové v pokoře a úplné oddanosti konali to, co on chce, ať ve velikých a důležitých, nebo skrovných a dle zevnějšího zdání nepatrných věcech.

5. Král Saul mínil, kdo ví co krásného neprovedl, když nejlepší část kořisti na Ameliktských dobyté si ponechal a Bohu za děkovací oběť věnovati chtěl, ačkoli mu bylo prorokem Samuelem poručeno, všechno zničit. Co však dostal za odpověď od proroka?

»Zdaž chce Hospodin zápalu a oběti, a ne raději, aby posloucháno bylo hlasu Hospodinova? Lepší jest zajisté poslušnoství nežli oběti: a uposlechnouti více, než obětovati tuk skopců. Proto tedy, že jsi zavrhl řeč Hospodinovu, zavrhl tebe Hospodin, abys už nebyl králem!« 1. Král. 15. 22. 23. Protože tedy Saul neposlechl Boha, byl Bohem zavržen.

6. Naproti tomu pojďte se mnou v myšlenkách do domu sv. rodiny v Nazaretě: zde uvidíte jiný příklad, příklad nejsvětějšího všech svatých, Ježíše Krista, Pána našeho. Jaké práce konal v onom domě? Evangelium nepraví o něm od 12. do 30. roku nic jiného než: »Sestoupil s nimi, přišel do Nazareta a byl jim poddán.« Luk. 2. 51.

Komu byl poddán? Chudému tesaři, svému pěstounu, a chudé panně, své matce. V čem jim byl poddán? Ve věcech, které se v takové domácnosti přiházejí, v nejnižších pracích u své matky a v dílně svého pěstouna tak, že ho nazývali synem tesaře. Byly to práce Syna božího, nejmoudřejšího, nejmocnějšího Pána nebes a země? Přišelť přece na svět, aby celý svět obnovil, lidi spasil a jim pravou cestu do nebe ukázal. Proč zůstává v tak nízkém zaměstnání po tak dlouhá léta neznám, že svět ani neznámenal, že má v sobě svého Stvořitele a Vykupitele? Slyšte, nejmilejší, co sám praví v evangeliu sv. Jana: »Sestoupil jsem s nebe, ne abych činil vůli svou, ale vůli toho, kterýž mne poslal.« Jan 6. 38. Také nízké práce, jak my je posuzujeme, určil mu Otec nebeský v ten čas: proto nemohl božský Spasitel nic lepšího, důstojnějšího, světějšího, dokonalejšího konati. Právě tak ctil Otce svého v dílně, jako později v městě Jerusalemě svým učením a svými zázraky: protože jak v prvním, tak v druhém případě plnil vůli boží. Pak nespočívá svatost ve velikých, podivuhodných skutcích, nýbrž v tom, abychom v každou dobu konali a nechali, co Bůh chce, abychom konali a nechali. Odkud však vím, co Bůh chce, abych brzy zde, brzy onde, nyní, v jinou dobu konal a nechal? Odpověď na to poslyšte v II. díle!

II.

1. Odkud tedy vím, co chce Bůh, abych činil a nechal? Nečekávejme anděla, kterého by k nám Bůh poslal, aby nám to slovy oznámil.

Ovšem víme dostatečně, co Bůh od nás žádá, a to předně skrze přikázání, která nám dal dílem sám, dílem skrze církev svou; tato přikázání máme dle jeho vůle věrně konati, ni myšlenkami, ni žádostmi, ni slovy, ni skutky proti nim hřešiti. Tato přikázání týkají se všech lidí, a žádný člověk se z nich nevyjímá. Vedle těchto všeobecných zákonů žádá Bůh ještě zvláštní skutky od některých zvláště.

•Co pak jest to a jak to poznám?« ptej se každý svého stavu, v němž se dle vůle boží nalézáš, a pozoruj, jaké povinnosti se ti v něm denně namítají. To jest to, co konati Bůh ti zvláště nařídil. Konáš-li tyto skutky správně tak, jak je máš konati: konáš, co Bůh od tebe požaduje. Jako jsou rozličné stavy a úřady, tak rozmanitě jsou také povinnosti, a ne vše hodí se pro všechny. Něco jiného vyžaduje Bůh od představených, něco jiného od podřízených, něco jiného od hospodářův a hospodyň, něco jiného od chasy, něco jiného od nemocných a slabých, něco jiného od zdravých a silných, něco jiného v této, něco jiného v oné době atd.

2. Je tomu podobně jako na divadle: Tu je také několik osob; jeden kráčí po jevišti v nádherných šatech a jest králem, jiní jsou jeho služebníci, tam přichází rolník, tam žebrák. Kdo jest mezi nimi nejšťastnější? Dokud hra trvá, měli bychom za to, že král a jeho služebnictvo jsou velcí a mocní pánové, naproti tomu snad bychom s rolníkem a žebrákem měli soucit. Kdo nejlépe svou věc dovedl dle vůle ředitele divadla? Kdo nejvíce obliby dochází u obecenstva? Tu se nedává pozor, jaké šaty kdo měl, ani jakou úlohu hrál, nýbrž jak dovede hráti, osobu, kterou má představovati, jak dovede podati.

3. My lidé chodíme na tomto světě jako po velikém jevišti, osoby, úlohy jsou Bohem rozdány, a to tolik, kolik je úřadů, stavů na světě. Zdá se sice, že se některým při hře vede lépe a šťastněji, jiným však hůře a chuději, jakmile však hra jest u konce a smrt na konec oponu strhla, jsme všichni si rovni, a všechna naše chvála, čest, odměna a blaženost závisí na tom, zdali jsme úlohu svou dobře hráli, t. j. zdali každý práci svému stavu přiměřenou řádně vykonal.

4. a) Kdyby, dejme tomu, správce statku celý den nic jiného nedělal, než chodil, nemocné, zajaté navštěvoval, hrál by dobře svou úlohu? Nikoli, rozhodně nikoli. Proč? Což to nejsou dobré skutky, které koná? Ovšem, jsou to dobré skutky i pro správce, když při tom ve svém úřadě nic nezanedbá; ale dělati z toho hlavní věc a ostatní zanedbávati, to nepřipouští úloha, kterou má hráti.

b) Tento hospodář, ona hospodyně starají se málo o domácnost a starají se o jiné věci. Mají však jinou úlohu: pečovati o domácnost a o věci v hospodářství, děti své poslušností, příkladem pro nebe vychovávat, nad svými podřízenými bedlivě bdíti, v manželské věrnosti a svornosti spolužiti, nahodilé nepřijemnosti trpělivě snášeti, v každodenních modlitbách srdce své

k Bohu obracetí, v neděli a ve svátek mši sv. navštěvovati atd., v tom záleží všecka jejich svatost a dokonalost; konají li to, konají to, co Bůh od nich požaduje.

c) Kdyby čeledín, služka, vojín, tovaryš delší část dne seděl a v knihách pilně četl, co by tomu řekli jejich představení?

Jiné zaměstnání vyžaduje úloha jim daná. Když vojín nic jiného nečiní, než že dle rozkazu svých představených na stráž stojí, čeledín, služka svých pánů ochotně vždy poslouchá, tovaryš svou denní práci v dílně řádně koná, a činí li to s nadpřirozeným dobrým úmyslem, činí to, co Bůh od nich vyžaduje.

5. Jak podivuhodná jest tedy moudrost a dobrotivost boží, že pro jednoho každého člověka tak lehkou cestu vystavěl, aby dokonalosti došel. Jak nespravedlivé však jsou nářky těch, kteří buď mnohou nutnou prací nebo nemocí zadrženi, naříkají, že nemohou nic dobrého činiti. Proč nemůžeš nic dobrého činiti? »Nemám k tomu kdy: mám hromadu malých dětí,« praví matka. »Mám s nimi práci celý den.« — »Já musím brzy sem, brzy onam běžeti, abych své záležitosti uspořádal,« praví druhý. — »Sotva mám v neděli a ve svátek čas jíti na mši sv.,« naříká služka. Nemocný si stěžuje: »Jsem na tom bídně, rád bych šel do kostela, ale slabost moje mi to nedovoluje.«

Ubozáci, nevíte, co jest to konati dobré: Právě tyto práce, právě tato zaměstnání, právě tuto slabost určil neb připustil Bůh pro vás, pokračujte jen s dobrým úmyslem pracovati, sedte, ležte jen pokojně a trpělivě ve své nemoci, pak činíte v skutku něco dobrého.

Mám k vám ke konci volati slova, která Kristus Pán řekl bohatému mládenci: »Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej všecko a rozdej chudým.« Mám vám tato slova také říci? Nikoli! To nenáleží k svatosti, dokonalosti ve světském stavu. Chcete-li v tomto svém světském stavu dokonale a svatě žíti, nejvíce hleďte, abyste své denní povinné práce, i ty nejmenší, nejnepatrnější, dobře a dokonale konali. Jaká útěcha pro duši Boha milující jest myšlenka, činím nyní, co se Bohu líbí: Vstávám nyní ráno a vím zároveň, že nemohu konati nic lepšího a Bohu milejšího než toto: Pomodlím se, půjdu na mši sv., vykonám práci mně určenou, píši, studuji, jím a piji, vykonám svou večerní modlitbu, spím a jsem přesvědčen, že jest to vůle boží; jaká útěcha a radost na večer při vzpomínce, že jsme takým způsobem celý den Bohu sloužili; jaká útěcha a radost na smrtelné posteli vzpomínka, že takým způsobem můj celý život byl chválou boží; jaká útěcha a radost zvěděti na věčnosti, že naše nepatrné skutky byly úrodným semenem nevýslovné slávy. Nemá-li to býti pro nás povzbuzením, abychom se denně snažili s nejvyšší pílí a s dobrým úmyslem své práce denní vykonávati? Ano, to budiž naším pevným rozhodnutím, plniti takým způsobem sv. vůli boží, Bohu se zalíbíti ve všem, potěšující se jeho slovem, nám daným: »Kdo činí vůli Otce mého, kterýž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského.« Amen.

Dle *Hunolta: Jan Nep. Jos. Holý*, O. Praem., farář v Holišově.

Neděle VII. po sv. Duchu.

O potřebě dobrých skutků ke spáse věčné.

»Každý strom, který nenese dobrého ovoce, bude vytaž a na oheň uvržen.«
Mat. 7. 19.

Každý zahradník zajisté nejraději má stromy, jež mnoho, a to dobrého ovoce přinášejí. Ostatní mu překážejí, a když se jich nabaží, vytné je a hodí na oheň. Porovnáme-li svět se zahradou a sebe, všechny lidi, se stromy božími, poznáme hned, kteří lidé jsou Bohu nejmilejšími a kteří mají nárok na blaženost věčnou; ti totiž, kteří přinášejí dobrého ovoce a bohatí jsou na dobré skutky.

Často slýcháme: Já žádného neoklamal, o čest nepřipravil, nikoho neokradl, věrnost manželskou neporušil atd. To, drazí přátelé, ještě nestačí. Musíme míti psáno též v průvodním listu k věčnosti, že jsme dobré skutky konali, ovoce hojně přinášeli. Proto o potřebě dobrých skutků chci se dnes zmíniti; a abyste se nedomnívali, že mnoho od vás požaduji, oznámím zároveň jména těch skutků dobrých, jež Bůh od nás žádá.

P o j e d n á n í.

Kdo se spokojuje již tím, že je prost hříchu těžkého, nemůže se ještě Bohu líbiti, neboť neučinil dosud, čeho Bůh žádá. Zákon boží obsahuje dvojitý příkaz, zapovídá zlé, poroučí dobré. Zachováváme-li jen první část a druhé opomíjíme, platí o nás výrok sv. apoštola Jakuba, jenž praví: »Přestoupil-li by kdo v jediném přikázání, učiněn jest všemi vinen.« 2. 10. Kdo vynechal prvního, nenaplnil druhého příkazu. Služebník v evangeliu, jemuž světil pán sumu peněz, nepromrhal ji lehkomyšlně, a přece dal ho pán uvrci do žaláře, poněvadž peněz dobře neupotřebil a užitku nepřinesl. Deset panen v evangeliu chtělo vyjítí ženichu vstříc; pět z nich se domýšlely, že by mohla býti již noc, až ženich přijde, a vzaly prozíravě s sebou dostatek oleje, aby lampy neuhasl; pět druhých toho nebyly pamětlivý a přišly bez oleje. Nastal večer, a ženich ještě nepřicházel, i usnulo všech deset panen.

Najednou k půlnoci křikem byly probuzeny, že ženich přichází, aby rychle vyšly mu vstříc. Prvních pět rozsvítily lampy, druhé sbáněly teprve oleje v obchodech, a když se vrátily, svatební síň byla již zavřena, a když klepaly na bránu, aby bylo otevřeno, odbyl je ženich slovy: »Neznám vás.« Nebe jest síň svatební, Ježíš Kristus ženichem; spravedliví, na dobré skutky bohatí, jsou pannami opatrnými, všichni, kdo nekonají dobrých skutků, pannami nemoudrými, a proto vyloučení budou z hostiny nebeské.

Proč octnul se onen bohatec dle evangelia v mukách pekelných?

Písmo sv. vypravuje nám celou událost, nejmenuje však jediného zločinu, jehož by se byl dopustil; jen udává, že byl bohatý, nádherně se strojil, denně bohaté hostiny pořádal. Jeho postavení mu to dovolovalo; činí tak dosud přemnozí velmoži, a nikdo jim toho nezazlívá, aniž jich odsuzuje. Co bylo příčinou jeho věčného zavržení? Sv. Řehoř odpovídá: »Ani nádhery šatu, ani bohaté hostiny, ale že zanedbal konati dobré skutky, to bylo příčinou zavržení. Lazara ubohého nechal lačněti, když se tento milosrdenství dovolával, uzavřel srdce své před ním, a proto jest nyní v plamenech věčných.« Strom, který nenese dobrého ovoce, bude vyřazen a na oheň uvržen.

»Hle, ustanovil jsem tě,« pravil Bůh k proroku Jeremiášovi, »ustanovil jsem tě dnes nad národy a nad královstvími, abys vyplenil a zničil, ale také stavěl a štěpil; zlé vypleniti třeba, dobré štěpiti.« 1. 10. A to jest, drazí křesťané, povinnost také každého z nás. Zlo, hřích musí býti ze srdce vypleněno, dobro, ctnost v srdci vštěpena. Kousek pole nemůže přinésti rolníku ještě žádného užitku, vytrhá-li jen bodláčí a trní; musí půdu dobře zpracovati a dobrým semenem oseti. »Co ti prospěje,« praví sv. Augustin, »fekneš-li: Já nikoho ze šatů nevysvlékl! Abys do nebe mohl přijíti, musíš také říci: Nahé jsem odíval, hladovým pokrmu poskytoval; kdo se u mne milosrdenství dovolával, každému mile a ochotně jsem pomáhal, to jest nestačí nečiniti nic zlého, ale třeba také činiti dobré.«

Nečiniti nic zlého znamená: cestu k nebi začítí, ale nedokončití; třeba jest i zásluhami dobrých skutků se vykázati.

Nedosáhne u krále vysokého postavení, kdo nemá jiného doporučení, leč že nikdy proti králi nebrazil, ale jen ten, kdo o vlast a krále velikých zásluh si získal. A tak nedojde spásy věčné, kdo jen hříchu se varoval, ale jen, kdo milosrdenstvím na svých bližních Bohu mnoho služeb prokázal. Neboť pravil Pán Ježíš: »Co jste jednomu z nejmenších, nejpotřebnějších učinili, mně jste učinili.« Kdo horlivým konáním povinností Boha oslavoval, bližním všemožně pomáhal, kdo hojného ovoce dobrých skutků přinášel, ten bude přesazen do ráje nebeského.

A konečně bez dobrých skutků neudrží se křesťan dlouho na cestě ctnosti a spravedlnosti; kdo se nepokouje, brzy zpyšný; kdo není milosrdný, upadne v lakotu a závist.

K Pánu Ježíši přivedli jednou jinocha, jenž byl zmítán zlým duchem. Apoštolé si stěžovali hned Pánu Ježíši, že chtěli sami ducha zlého vypuditi, ale nezdařilo se jim to. A Pán Ježíš řekl: »Toto pokolení nevymítá se, leč skrze modlitbu a půst.« Mat. 17. 20. Všude tedy vidíme potřebu dobrých skutků. A nyní ještě ukáží, jaké vlastně skutky konati máme.

Všeobecná zásada při volbě dobrých skutků jest tato: »Schází-li na domě krov, nevoláme tesaře, aby zřídil podlahu ve světnici, nýbrž aby trámy pro krov připravil; aneb kdo se na noze poranil, nezavazuje ruku, nýbrž nohu.« Chceme-li tedy dobré skutky konati, aby se líbily Bohu, musíme voliti takové, jež by

odporovaly zlým náklonnostem; jinak by to bylo asi tolik jako záplatu vedle otvoru přikládati.

Tak Zacheus, který při celnictví mnohý snad peněz nespravedlivý měl na svědomí, konal hned po obrácení svém skutky dobré.

Snad se postil a modlil dlouho? »Polovici statku svého,« pravil, »dám chudým, a jestliže jsem někoho oklamal, nahradím čtvrtinasob.«

Když Magdalena zřekla se nezřízeného života a obrátila se k Bohu, konala skutky dobré. Odložila marnou nádheru, kterou hřešila, rozbila alabastrovou nádobu, jíž dříve k líčení tváře používala, a vylila masť na nohy Ježíšovy. Oko její, jež dříve jiné svádělo, musilo nyní prolévat slzy a jimi smáčené nohy Ježíšovy stírala vlasy svými.

Pavel, který dříve církev zuřivě pronásledoval, kráčel po svém obrácení neschůdnými krajinami, aby církev tuto co možno rozšířil. Dříve toužil po krvi křesťanův a nyní si přál, aby měl tisíc životův, aby je všechny pro Ježíše obětoval. To byly dobré skutky na pravém místě.

Co by prospělo, kdyby se pyšný modlil, závistivý často k stolu Páně přistupoval, hněvivý na poutní místa chodil, majitel nespravedlivého statku po haléři almužnu dával, kdyby chlípník mši sv. dával sloužiti za duše zemřelých, kdyby v nepřátelství žijící se postil? To vše sice jest dobré a chvalitebné i záslužné, ale zvláštěim ranám duše nepřiměřené; bylo by to, mohu li zde užiti porovnání, záplatu vedle otvoru. Především třeba činiti skutky takové, jež odporují hříchu a mohou přispěti k polepšení chybu-jícího. Pyšný musí se tedy cvičiti v pokoře, závistivý ve štědrosti a útrpnosti, hněvivý v mírnosti, majitel nespravedlivého jmění musí vše nahraditi, chlípník varovati se pfléžitosti a zřící se habebného zvyku, v nepřátelství žijící má odpustiti, a státi se opět křesťanem.

Tyto dobré skutky jsou nutné a musí býti konány. Ve všech ostatních třeba se řídit dle stavu a poměrů.

Nemůže každý činiti, co možno jinému. Bůh žádá jen takových, které jsou v naší moci, síle a možnosti. Kdo musí stále pracovati, nemůže se dlouho modliti; práce Bohu zasvěcená, v Bohu a pro Boha a bližního konaná, jest také modlitbou.

Kdo jest nemocen, stár neb sláb, nemůže se přísně postiti; kdo sám chudý, nemůže velikou almužnu dávat. Mnohý ovšem dělá se chudým, má-li bližnímu přispěti, zatím však hoví pýše a na nepotřebné věci a zbytečné vyhazuje mnohý peněz. Každý jest povinen tázati se v té věci sama sebe, zdali to či ono dovoluje konati jeho stav, majetek a okolnosti, a dle toho pak jednati.

Kdo jest pamětliv slov božského Spasitele: »Lačněl jsem, a dali jste mi jísti; nahý jsem byl, a přioděli jste mne; nemocen jsem byl, a navštívili jste mne; neboť co jednomu z nejmenších jste učinili, mně samému jste učinili. Lačněl jsem a nedali jste mi jísti . . . neboť co ani jednomu z nejmenších jste neučinili,

samému mně jste neučinili, kdo pamětliv těchto výstražných slov i toho, že na tom závisí buď blaženost věčná či zavržení na věky, tomu již svědomí nejlépe poradí, jak a kdy má skutky dobré konati.

V okolí města Lutichu v Belgii žil rolník v pověsti svatosti. Každý den ráno napsal na lístek papíru: »I tento den pro tebe, můj Bože!« svinul, dal na luk a pustil do výše k nebesům. Před smrtí měl zvláštní vidění. Anděl se mu zjevil, drže v koši všecky ty svinuté nápisy, a na koši bylo velikým písmem napsáno: »A všecky tvé dni jsou plny«, t. j. dobrých úmyslův a skutků. Nemusíme psáti na lístek, ani házet do výše, zbožná vzpomínka, dobrý úmysl posvěť každý skutek náš a bude zapsán pro nás na věčnosti.

V severní Americe seděl kdysi farmář 80letý před svým statkem a vzpomínal na doby svého mládí. Byl z Německa a jmenoval se Lukáš Schort. Přišly mu na mysl různé skutky, které za života konal. Najednou utkvěla mu v paměti i slova sv. Pavla, jež kdysi slyšel v Evropě v kostele při kázání: »Kdo nemiluje Krista, budiž proklet!« Zamyslí se, a myšlenka jedna za druhou vyváděla celý život dřívější na světlo. Poznal, že málo dobrých skutků ještě vykonal, a proto k Pánu Ježíši málo lásky osvědčil, a bez této lásky, bez dobrých skutků že jest na věky ztracen. Vzpamatoval se, a hleděl poslední léta svého života nahraditi, co byl dříve promeškal, a říkával, že opravdově teprve žije od té chvíle, co dobré skutky konati začal.

Hleďme si dobrých skutků dle sil, stavu a poměrů a pamatujme si výstražná slova Kristova: »Strom, který nenese dobrého ovoce, bude vyřazen a na oheň uvržen«, a zároveň slova sv. Pavla: »Čiňme dobře, dokud ještě čas máme.«

V. M. Váchal.

Řeči příležitostné.

Promluva v domě primiciantově u rodičů.

Slavnost nebývalá, neobyčejná zavítala do přibytku tohoto. Nikdy neviděl tolik a tak vzácných hostů, i sám také se ozdobil.

Milí, staří rodiče s toužebností hleděli jste tomu dni vstříc! Přišel; dlouholetá přání naplněna jsou. Pán Bůh pomohl!

Jest tomu 12 let; vyšel poutníček z tohoto stavení, chlapec; vydal se na dalekou cestu, dlouhou a obtížnou, ze které teprve po 12 letech měl se navrátiti. Pouť vykonal šťastně a do tébož přibytku k rodičům se navrátil. Mínilm dlouhou pouť studii. A je s povážením, když prostí rodiče na to se vydají, aby syna poslali

na studie. Jest s pováženou! Jako když na nejisto vsadí. Mnohého tu třeba! Nejprv schopností a darů Ducha svatého; píle, práce a namáhání duševního po plných 12 let, když věci dobře se daří. Ó, co tu dobrých slov a modliteb! Co zbožných vzdechů a napomínání, co práce a přičinění, co peněz a nákladu! Kdož to vypočte! To vše vzalo konec; i rodiče i syn jsou šťastně u cíle; buďtež Bohu z toho díky!

Poněvadž pak vy, milí a drazí rodiče, syna svého hned od té doby, co vstoupil do ústavu bohoslovného, jste určili ku stavu duchovnímu a jej Pánu Bohu a jeho svaté službě obětovali, a poněvadž Bůh mu pomohl, že cíle svého dosáhl a na kněze svaté katolické církve řádně posvěcen jest: tedy my přišli jsme, abychom jej odvedli a tam, kde po prvé svůj svatý úfad konati a nejsvětější obět přinéstí má, do chrámu Páně doprovodili, neboť již nenáleží vám, ale Ježíši Kristu, ježž sobě za podíl svůj a dědictví své vyvolil; ne, matičko vám, ale svaté matce církvi, kteráž jej odchovala a do počtu služebníků svých vřadila.

A že pak i vy, milý pane bratře, už nikdy více tak jako až dosavad jste činil, do tohoto domu otcovského se nevrátíte, neboť jste dospěl v muže a samostatného bojovníka Kristova, a že v tuto chvíli slušno, abyste vzpomněl všeho toho dobrého, všech těch přečetných a převelikých dobrodíní, jichž jste z rukou milých stáříckých rodičů svých od maličkosti byl přijímal: slušno, abyste prve než z domu vykročíte, jim poděkoval, zulíbal ty ctihodné ruce, které na vás pracovaly a za vás k modlitbě se spínaly; abyste sobě vyžádal otcovského i mateřského požehnání. »Kdo se bojí Pána, ctí rodiče své. Požehnání otcovo staví domy synů, zlořečení matčino z kořene vyvrací základy.« Sir. 3, 9—11.

Začátek vykonán. Ohlédněte se, dejte »s Bohem« milému přibytku. Prostíky ale milý Kristus Pán z chýší rybářských volal dělníky své. Na nich spočívá požehnání boží. Ó, kéž i na domě tomto, z něhož po prvé vychází k svaté oběti mladý sluha Páně, spočívá požehnání boží! — A já volám: »Vykročme již ve jménu Páně!«

Bohumil Hakl.

Kázání o první mši svaté.

Od Petra Skargy S. J.

»Nyní vím, že mi dobře učiní Bůh proto, že mám kněze levitského pokolení.«
Soud. 17, 13.

Člověk obklíčen jest velikými a četnými nedostatky; a jako potřebuje světského úřadu, který by opatroval jeho pokoj a šťastný pobyt na zemi, tak též potřebuje druhého úřadu, který by se staral o spásu jeho věčnou.

Volali ku proroku Samuelovi Israelité: »Dej nám krále, který by vedl války naše a bránil nás před nepřáteli našimi a činil nám život náš na zemi pokojným.« 1. Král. 8, 5, ale daleko hlasitěji

a důtklivěji volati mohli: »Dej nám kněze (kdyby ho byli neměli) který by nám milost u Boha zjednával, a nás učil cestám božím, bychom mohli si získati a zachovati spásu věčnou.« Měli knězem téhož Samuela, který jim krále dáti mohl, neboť kněz krále lidem dáti může, ale král kněze ustanoviti nikdy nemůže. Mohli býti bez krále, a byli přes tři sta roků, ale bez kněze nikdy býti nemohli, jakmile Pána Boha poznali. Je-li nám nakloněn milosrdenstvím Pán Bůh, jehož milost námi kněží získávají, všechno míti můžeme, i dobré krále.

Proto mám v úmyslu vyložiti dnes nábožnosti vaší za pomoci Ducha sv., jakým jest to štěstím pro nás, když nám Pán Bůh dává kněze podle slov Písma sv. již uvedených: »Nyní vím, že mi dobře učiní Bůh, když mám kněze levitského pokolení«, a potom o povinnostech kněžských něco málo vyložím, prose Pána Boha za tohoto kněze při této jeho první za nás oběti, aby mu dal kněžské povinnosti důstojně plniti, a aby ho v nich sobě posvětil a zachoval.

P o j e d n á n í.

Především jsou kněží poslanci nejvyššího krále nebes i země, od něhož pochází všechno štěstí naše. Ve Starém Zákoně řekl Pán Bůh k prvnímu knězi Mojžíšovi: »Pojď, a pošlu tebe k faraonovi, abys vyvedl lid můj, syny israelské z Egypta.« 2. Mojž. 3, 10. Mojžíš pak z rozkazu božeho na týž úřad posvětil Arona, z jehož rodu všichni poslanci boží pocházeli. Ale v Novém Zákoně poslal do celého světa Pán Ježíš, první a nejvyšší náš kněz, svých dvanáct apoštolův, kteří druhé na místo sebe poslavše a vzkládáním rukou svých posvětivše, ustavičně poselství od Pána Boha v církvi sv. konají. O tomto poselství mluví sv. apoštol: »Na místě Kristově poselství konáme, jakoby Bůh skrze nás napomínal.« A s čím přicházejí tito poslanci boží, kněží, a co nám přinášejí? Pokoj od Boha! To jest: ohlašují nám a nás učí, kdo jest Bůh pravý, jenž stvořil nebe i zemi, a jak nás miluje, a co pro nás učinil skrze Syna svého, a jaké nám milosti a bohatství života věčného po smrti a tu na světě ochranu a péči svou ve všem slíbil, jestli jeho vůli plniti a jemu sloužiti budeme, a o této jeho vůli a cestách ke spáse nás titíž poslanci poučují, pravíce jako jest u Isaiše: »Tot jest cesta, choďtež po ní: a neuchylujte se ani na pravo, ani na levo.« Isai. 30, 21. Ó, veliké to štěstí, praví Jeremiáš, znáti Pána Boha. Ó veliké to štěstí, znáti vůli jeho, abychom ji plnili, a tím zasíbení božích dosti mohli. Toho štěstí se nám od kněží dostává. Jak bychom se neměli radovati, když nám jich Pán Bůh dává?

Oni jsou otci našimi, kteří nás evangeliem, křtem svatým a jinými svátostmi k Bohu přivádějí. Jak řekl svatý apoštol svým učedníkům: »Já v Kristu Ježíši skrze evangelium jsem vás zplodil.« I. Kor. 4, 15. Co může nám býti potřebnějším nad takového otce a rodiče naše, bez nichž by nám bylo zůstatí v zavrženém rodě našem od Adama a v kletbě jeho a v nemilosti boží! Oni nás

z tohoto Egypta a poroby dábelské vyvádějí skrze Krista, jehož moc a zásluhy, a co pro nás podstoupil, nám hlásají a jeho svátostmi nás obrozují.

A přivedše nás k Bohu, spravují nás jako pastýři, a na pastvu spásy nás přivádějí a slovem božím krmí, a před vlky brání, a všechny potřeby naše nám opatřují, a poklady nauky a moudrosti boží pro nás sbírají. Jak řekl sv. apoštol: »Aniž pak mají synové rodičům poklady shromažďovati, ale rodičové synům.« 2. Kor. 12, 14. Vždyť láska otcovská nikdy neustává, ale pečuje, aby všem dětem dobře bylo. A jako Pán Bůh otcem naším jest, tak i své poslance nám takové též dal, a taktéž jim rozkázal, by nám srdce otcovské ukazovali, a řekl jednomu: »Nes je na prsech svých jako nosivá chůva dětátka, a dones je do země, pro kterouž přísáhl jsi otcům jejich.« 4. Moj. 11, 12.

Ale nade všechno největší prospěch máme z kněží, že za nás obět předivnou podávají, za naše hříchy s Pánem Bohem smířují, a milost jeho nám zjednávají, o čemž pravil sv. apoštol: »Všeliký zajiště kněz z lidí vzatý, pro lidi bývá ustanoven v těch věcech, které jsou boží, aby obětoval dary a oběti za hříchy.« Žid. 5, 1. Ve slovech těchto nemluví toliko o knězi Starého Zákona, ale o každém knězi i ve Starém i v Novém Zákone, že to jest úřad jeho, aby byl prostředníkem lidí u Pána Boha, a od nich dary podával a obětoval a milost jeho jim zjednával, aby jejich hříchy jim odpuštěny byly. Velmi smutný byl by stav náš, kdybychom v Novém Zákone kněžstva a obětí neměli a nic Pánu Bohu nepřinášeli, zvláště na dostiučinění za hříchy své, neboť obět jest jakási zevnější věc, kterou svoji vnitřní nábožnost osvědčujeme, a jedinému Pánu Bohu a nikomu jinému knězem k tomu ustanoveným podáváme. O čemž v kázáních o mši svaté bylo vyloženo.

To jen proto se připomíná, abychom věděli, jak jest nám potřebný úřad kněžský, a jak bez něho obětovati ani z umučení a smrti Pána našeho prospěchu míti, ni Pána Boha usmířiti nemůžeme. Neboť oběti za nás přinášeti nikdo nemůže, leč kněz posvěcený vzkládáním rukou biskupských od takového biskupa, který tutéž moc a totéž rukou vzkládání přijal od nástupců apoštolových. Neboť jestli ve Starém Zákone ony oběti zvířat žádný člověk ani důstojností královskou ozdobený kromě synův Aronových přinášeti Pánu Bohu od lidí nemohl: tím spíše nemůže nikdo neposvěcený a k tomu neustanovený tohoto úřadu v Novém Zákone zastávati. Čehož i apoštol se dotýká, pravě: »Kněz z lidí vzatý za lid obětuje.« Žid. 5, 1, 3. A nížeji praví: »Aniž kdo sám sobě osobuje té cti, ale kdož povolán bývá od Boha jako Aron,« Žid. 5, 4, jehož pouze synové, ale nikoli jiní cizí tuto moc měli. I volali na krále Oziáše, když se tomuto úřadu věnovati a na oltáři obětovati chtěl: »Není to tvůj úřad; Oziáši, abys zapaloval kadidlo Hospodinu, ale kněžský, to jest synův Aronových, kteří posvěceni jsou k té službě.« 2. Par. 26, 18. Ale když jich poslechnouti nechtěl, malomocenstvím od Boha raněn jest a s hanbou

z kostela utéci musil. I naplnila se hrozba boží v Zákoně: »Kdo cizí k oltáři přistoupí, to jest kromě synův Aronových, potrestán bude jako Kore se soudruhy svými.« 4. Moj. 16; 40.

Ale již dvojitá jest obět: jedna vnitřní, když srdcem a dobrými skutky Pánu Bohu obětujeme, srdce zkroušené, lítost nad hříchy, spravedlnost, almužnu, poslušnost, posty a mrtvení tělesné, což též Písmo obětí nazývá. Druhá jest zevnější, která z té vnitřní vychází a ji osvědčuje na zevnějšku nějakým darem viditelným a poctou, to jest zvířetem, nebo jako u nás chlebem a vínem, pod kterýmižto způsoby jest Tělo a Krev Syna božího. Vnitřní obět jest každému volno přinášeti a Pánu Bohu obětovati, a podle této oběti všichni věřící jsou kněžími, jak sv. Petr píše 1. Petr. 2, 9; ale zevnější oběti od lidu veškerého nikdo přinášeti a podávati Pánu Bohu nemůže, kromě k tomu ustanovených a posvěcených kněží. Těla i Krve Pána našeho nikdo posvětití a obětovati nemůže, pouze kněz. Ale bez této oběti co jest po našich vnitřních a duchovních obětech? Ani lítost největší by nám nepomohla, a bez této oběti jí nabýti nemůžeme; ani jiné naší ctnosti vnitřní za nic by nestály bez této oběti Těla i Krve Pána našeho, kterou právě usmívujeme Pána Boha a kterou právě všechny naše skutky i vnitřní naše oběti Bohu jsou doporučeny a pro ni jemu milými a příjemnými se stávají. Uvažme, jak nám nutna a potřebna jest tato služba kněžská! Ale i proto jest důležitá, že nemůže účastnými býti Těla i Krve Kristovy, není-li nám podáno rukou kněžskou: z ruky kněžské a jeho úřadu se nám dostává štěstí, že se v Krista vtělujeme a že stáváme se účastnými jeho drahých zásluh a dědictví nebeského.

Ale kdož uváží, jak veliká jest služba kněžská, že Bůh knězovým rozhřešením nám hříchy naše odpouští, a tuto moc na něho skládá: »Komu odpustíte, odpuštěny jsou, komu zadržíte, zadržány jsou hříchy jeho.« Jan 20, 23. Co může býti nám potěšitelnějšího a potřebnějšího nad odpuštění hříchů, z něhož se nám všecko ospravedlnění u Pána Boha dostává?

I samo požehnání, které nám Pán Bůh dávati poručil, velice nám úřad kněžský doporučuje. Když oni nám žehnají, Pán Bůh nám žehná; na jejich modlitby a jejich vzývání jména božího nad námi všecko dobré se nám děje. Praví: »I budou vzývati jméno mé nad syny israelskými a já žehnati budu jim.« I poručil jim, aby nám těmito slovy požehnání dávali: »Požehnej tobě Hospodin, a ostřhej tebe. Ukážiž Hospodin tvář svou tobě a smiluj se nad tebou. Obrátíž Hospodin tvář svou k tobě a dejž tobě pokoj.« 4. Moj. 6, 24—27. Ochrana boží pro kněžské požehnání nad námi jest, uškoditi nám nedovolf, a od nehod viditelných i neviditelných nás osvobozuje. Obrací Pán Bůh radostnou tvář svoji k nám a dává nám naději na milosrdenství své a své nad námi slitování. A když ho rozhněváme a od nás odvrátí obličej svůj, zase k nám se obrací a smívuje se s námi a pokoj nám dává, taková jest účinnost kněžského požehnání. Protož ne nadarmo onen Micheas

pravil: »Nyní mi Pán Bůh žehnatí bude, když mám z pokolení levitů kněze v domě svém!«

Bez kněží a oběti nařikal a plakal u Daniela Azariáš se sou-
druhy svými v zajetí babylonském, pravě: »A není tohoto času
knížete, ani vůdce, ani proroka, ani oběti zápalné, abychom mohli
naléztí milosrdenství tvé; ale v mysli zkroušené a v duchu poníž-
nosti budme přijati, jako v zápalné oběti skopců a býků a jako
v tisíci bravů tučných.« Dan. 3, 38, 39, 40. Dobrá byla vnitřní
vůle k oběti, ale lepší sloučená se zevnitřní, se kterou se pře-
slučovala a spojovala ona vnitřní, neboť rychlejší při ní jest milo-
srdenství boží, praví Azariáš, když se obě sloučí. Bez oběti padla
kletba na židy, v které prorok předpověděl: »Seděti budou bez
krále, bez knížete, bez oběti, bez oltáře, bez Efer a Terafin, to
jest bez ornátův čili úboru kněžského.« Os. 3, 4. Jako dnes sedí
bludaři a podrobení jim katolíci a zajatci mezi pohany. Ubozí a
osiřelí! Uchovej nás, Pane Bože, takovéto osiřelosti, ve které
bez kněží není přístupu k nauce, ke svátostem, k milosti boží!

Proto ve dne i v noci Pánu Bohu za kněze děkujeme, kteří
nás zákonu božím učí, a rozum náš osvěcují světlem nebeským
a známostí Boha pravého, od kterýchž máme sv. svátosti jako ná-
stroje milosti boží a podílu na zásluhách Kristových, kteří nám
posvěcují Tělo a Krev Kristovu a rukou svojí podávají, od kte-
rých máme prameny plynoucí veškerých statků našich nebeských,
kteří nám jsou správci darů božích pro nás, a jako otcové naše
spasení a dědictví opatrují a hněv boží od nás svými modlitbami
a obětmi vzdalují a všechno požehnání boží na nás přivádějí. Nedej,
Bože, abychom jich ctíti neměli! Necht o nás mluví, jako svatý
apoštol o Galatech řekl: »Jako anděla božího přijali jste mne,
jako Krista Ježíše. Svědectví vám zajisté dávám, že kdyby možné
bylo, oči své byli byste vyloupali a mně dali.« Gal. 4, 14, 15.
Necht o nás dětech a synech svých poslušných mluví: »Radosti
má nejmilejší, koruno má.« Filip. 4, 1.

Ale my prosme Pána Boha, aby kněží od nás nikdy neod-
dálili, aby jich nám rozhojňoval, aby co den lepší a světlejší nám
dával, aby na žeň svoji poslal dělníky moudré a věrné, jejichž
práce o spáse naší by byla vydatná a obět jejich milá Pánu Bohu,
který jich poslal. Což, dej Bože, i tomuto novému knězi, za kte-
rého Pánu Bohu děkujeme, a s touto první obětí za nás jemu ho
odevzdáváme, přejíce mu, aby takovým povždy byl, jak toho
kněžská jeho povinnost žádá. O kteréžto něco málo připomena,
kázání toto skončím.

Sv. apoštol praví učedníku svému Timotheovi: »Věz, kterak
máš v domě božím obcovati, kterýž jest církev Boha živého.«
I. Tim. 3, 15. Známý býti mají kněžím věci všechny a práva i oby-
čeje církevní, aby nebyli jako onino synové Heli, kněží, o kterých
Písmo dí: že neznali úřadu svého kněžského ku Pánu Bohu
i k lidem. »Pána Boha neznali,« dí, »a lidi odtrhovali od oběti
Hospodinovy.« I. Král. 2, 12, 17. Protož je Pán Bůh zavrhl a

pokáral podle hrozby prorokovy: »Poněvadž jsi zavrhl umění, i já zavrhnu tebe, abys mi neposluhoval kněžstvím.« Os. 4, 6.

Vědomost kněžská ve věcech božských a ve spáse lidské má býti nemalá. Knihy zákona božího ustavičně ve dne i v noci čítati mají a z nich a z učitelů církevních vědomosti o věcech božích a spásy lidské nabývati. Neboť jestli Josuovi, vůdci svět-skému, a králům Pán Bůh rozkázal, aby knihy zákona božího čítali a z nich báti se Pána Boha se učili, Josue 1, 8 — V. Mojž. 27, daleko více platí tento rozkaz o duchovních, o kterých prorok dí, že »rtové kněze mají ostříhati umění a z úst jeho hledati budou zákona«, Malach. 2, 7; kdo učiti má druhého, musí sám dříve uměti. Slepý slepého nepovede, oba by do jámy upadli, Mat. 15, 14. Jsi-li vůdcem druhých, kněze, musíš sám dobře viděti a cestu znáti! Jsi-li svící a světlem, musíš sám dříve býti jasným, aby druhým ona tvá jasnost zářila! Proto sv. apoštol napomíná Timothea: »Buď pílén čítání, napomínání a učení.« I. Tim. 4, 13. S učeností se nerodím, musím jí čtením a slyšením od moudrých nabývati. Nikoli na zahálku vstupují kněží do stavu tohoto; nikoli na rozkoš, chraň Bože! — ale na práci, a proto zovou je dělníky na vinici Páně, a ku práci vyzývají, na břímě dne i horka. Pracuj, dí sv. apoštol k témuž učedníku, pracuj jako dobrý voják a orač. I. Tim. 1, 18. I Pán praví: »Postavil jsem vás, abyste šli a užitek přinesli, a užitek váš aby zůstal.« Jan 15, 16.

Nestáváme se kněžími pro sebe, ale pro lidi, které nám Pán Bůh svěřuje. Protož velikou láskou k lidem kněz zanícen býti má, aby jim pomáhal ke spáse, jak který může a jak jeho povolání a nadání dovoluje. Jedni kázáním a učením a napomínáním, druhí zpověďmi, ale všichni obětí přecistou, od té žádný kněz není vyloučen. Tu tedy nikoli jednou za týden, ale co den obětovati má, aby Pánu Bohu na místě lidu jeho děkoval, a vděčnost všech projevoval, i za hříchy obětoval, živým i mrtvým pomáhal, aby službu boží a lidskou nábožnost rozmnožoval. Který kněz oltář opomíjí, praví jeden světec, velikou škodu Pánu Bohu, andělům jeho i lidem činí. Bohu cti každodenní ubírá, andělův neobveseluje, za lidi Pánu Bohu milé oběti nevzdává, mrtvým nepomáhá, a nedbá o rozmanité potřeby bližních, kterým se při té svaté oběti vyhovuje.

»Nezanedbávej,« dí svatý apoštol, »milosti, kteráž ti dána jest se vzkládáním rukou kněžských.« I. Tim. 4, 14. Při svém svěcení přijímá moc každý kněz, aby mohl konati tu předivnou obět a posvěcovati Tělo i Krev Kristovu.

Ale co bude míti z moci té, nebude-li jí často užívati? Jaký počet vydá Pánu, anebo jaký trest utrpí, až uslyší: »Špatný a lenivý služebníče, proč přijímal jsi peníze mé; proč jsi je zakopal a jimi netěžil? Lépe by bylo jich nebrati, a já bych je byl jinému příčinlivému a pracovitému odevzdal, a nebyl bych ztratil svůj zisk!« Luk. 19. Lépe knězem se nestáti, nežli s nectí kněžských povinností zanedbávati! Jiný řekne: Jednou za měsíc, anebo na

veliké svátky mívám mši sv. Zda jednou za měsíc lidé hřeší? Zda toliko na veliké svátky milosti a darů božích potřebují? Zdaž jednou za rok Pán Bůh nám svá dobrodiní skýtá, za která jemu děkovati a vděčnost oběti nejspíše projevovati povinni jsme?

Ale nade vše příkladem a mravy svatými křesťanskými má vzdělávati lid boží každý kněz, aby jeho ctnosti všem svítily a před očima byly, aby jimi lidé k Pánu Bohu a k jeho službě a životu zbožnému povzbuzováni byli. »Buď,« praví sv. Pavel učedníku svému, knězi, »příkladem věřících ve slovu, v obcování, v lásce, ve víře, v čistotě!« I. Tim. 4, 12. A na jiném místě: »Mládenčích pak žádostí se varuj; ale následuj spravedlnosti, víry, lásky a pokoje s těmi, kteří z čistého srdce vzývají Pána!« II. Tim. 2, 22. A opět: »Pilně se snaž vydávati sebe samého Bohu za přijemného dělníka, který by se nemusil za svou práci stydět, náležitě se obíraje slovem pravdy.« II. Tim. 2, 15. Tajemství víry chovej v srdci čistém! Jako věc drahocennou, kámen či perlu drahou a skvostnou ozdobně zavinuj a v krásném pouzdře chovají, tak nauka božská jako drahocenná perla v čistém a neposkvrněném srdci kněžském chovati se má, a pěkného povrchu a pouzdra potřebuje, aby lidé ji ochotně přijímali a špatným chováním kněze od ní se neodráželi. Protož na jiném místě sv. apoštol praví: »Dej pozor na sebe i na učení.« I. Tim. 4, 16. O sebe nejprve, abys byl pěkným pouzdem pro svědomí, do kterého bys nauku božskou a tajemství víry klásti mohl:

Dává kněžím sv. apoštol i to poučení, aby dříve sami to činili, čemu druhých učí, když praví: »Pracující oráč musí nejprv užítky bráti.« II. Tim. 2, 6. Co komu doporučeti chceš, toho dříve sám ochutnej. Marně druhému ukazuješ do toho, od čeho sám utíkáš.

Ale nejvíce tentýž sv. apoštol napomíná kněze, aby zisku ze kněžství a náboženství nehledali, ale na slušné výživě přestávali. »Jestli pak zisk veliký, pobožnost s dostatečností. Nic jsme zajisté nepřinesli na tento svět, bez pochyby že také nic odnésti nemůžeme. Ale majíce pokrm a čím bychom se odívali, dosti na tom mějme. Neboť kteří chtějí zbohatnouti, upadají v pokušení a v osidlo ďáblovo a v žádosti mnohé neužitečné i škodlivé, kteréž pohřizují lidi v zahynutí a zatracení. Kořen zajisté všeho zlého jest žádostivost.« I. Tim. 5, 6—10.

Toto praví duchovním, a kterých to častým hříchem bývá a velmi škodlivým, že z kněžství svého a statků církevních chtějí zbohatnouti, a chudým ubírají a kostelům škody činí, a tím do všelikých hříchů upapají, když sebe obohacují a rodiny své a příbuzenstvo své z oné krádeže povznášejí, když srdce v penězích utápějí a v nich trvají jako v porobě, k žádným dobrým skutkům a povinnostem kněžským chuti nemajíce.

O čistotu též důtklivě sv. apoštol upomíná, která jest oltářem božím a přečistě a ustavičné oběti Těla i Krve Pána a kněžskému stavu přirozená. »Sám sebe,« dí, »čistým zachovej!« Když se rozkošnictví oddávají, když důchodů církevních špatně užívají,

dáblu místa poskytují, v nečistotu klesají, slibů Pánu Bohu při svěcení na kněze daných ruší a mrzkými před Bohem i lidmi se stávají, a pak špatně končíce, do pekla pficházejí.

Uchovej, Bože, všech před tímto zapomenutím, a dej, Pane, tomuto novému knězi nové srdce, aby se v jiného proměnil, v dokonalého sluhu božího, v pracovníka bez hany; aby byl věrným a moudrým správcem pokladů božích, a ty poklady v čistém srdci jako ve skříni pozlacené zachovával. Učiň to, Pane, pěkným a drahým náčiním v domě svém, jasnou svící na svícnu kněžstva svého, aby dům všecken byl ozářen! Učiň ho sluhou věrným a moudrým nad čeládkou svou, aby jim dával úrok v čas příhodný. Naplň ho ochotou a láskou ku bratřím, aby s láskou jim sloužil pro tebe ke spáse duší jejich, aby i sám sebe i těch, kteří ho poslouchají a na něho hledí, spasiti a do věčných příbytků tvých dovésti a druhé vyprovoditi mohl. Pro Ježíše Krista, který s Otcem i Duchem svatým Bůh jeden kraluje na věky věkův. Amen.

Přeloženo z knihy: Kazania o siedmi Sakramentach Kościóła S. Katholickiego.

František Wolf, farář ve V. Zdobnici.

Spořivost aneb umění řádného hospodaření.

Přednáška pro spolky dělnické a tovaryšské, pro spolky dělnic a mládeže. Die »Praesides-Korrespondenz«, 21. ročník, sešit 11. a 12. z roku 1908.

Již sama výdělková schopnost v tom pozůstává, aby docíleno býti mohlo co možno nejmenšími prostředky velikých úspěchů. Nazýváme to výrobní úsporou. Kdo účelně nevyrábí, též ničeho nevydělá, čili jak se obyčejně říká, jde račím krokem. Vyrobené hodnoty však dosahují svého účelu teprve lidským upotřeběním. Avšak i toto musí spočívat na hospodářském základu, aby poměrně největší blahobyt nejmenším co možno nákladem docílen býti mohl.

Umění tohoto hospodářství o vše předem pečujícího nazýváme spořivostí. Tato ctnost jest proto těžkou, jelikož vyžaduje nejen poznání, ale i sebe opanování. Již sama mládež musí býti v sebeopanování zručována.

Proto jest mimo poučení pro mládež třeba též návodu ku cvičení se ve spořivosti, a účasti mládeže při spořitelnách. Brzy pak může již mládež ovoce spořivé mysli své zkouseti. Jak blahodárně účinkuje to na mladíka, když při vstupu do vojska může si vyzvednouti k opatření věci potřebné peníze, i nějaký haléf na přilepšenou, aneb má-li při zafizování vlastní své existence neb vlastní domácnosti nějakých úspor po ruce, že nemusí se dožbrávat úvěru a hned od počátku s dluhem započítí. V každém případě upotřebí své úspory předobře, v případech pak nastalé nouze a nedostatku budou mu úspory ty velevítanými.

Proto jest dobře si zapamatovati :

»Později chceš-li se hřáti v klidu,
v mládí si již opatř kamna k tomu«,

aneb:

»V mládí šetři svého jmění —
chudoba později bolí.«

I. Nutnost spořivosti.

Země dává i při pilné práci jen skrovné ovoce. Požadavky člověka jsou však veliké, především pak toho, kdo o rodinu starati se musí. Dobré a řádné hospodaření jest tudíž nutným v širokých vrstvách lidových, ne však jenom v nižších stavech. Rozmařilost vede při vyšších i nižších k trpké bídě. Co práce tvá tobě vynese, nesmí upotřebeno býti zcela pro potřeby okamžiku. Výtěžek práce té má sloužiti hlavně na výživu, již každodenní životní potřeby uhrazeny býti musí, vedle toho i na nějaké zvláštní případy, v nichž o něco více vydáno býti musí. Avšak musí též toho dbáno býti, aby ušetřen byl nějaký haléř pro případy nepředvídané, nemoc, nedostatek, nezaměstnanost a pod., abychom v takových případech do rozpaků přivedeni nebyli, aneb jiné obtěžovati nemusili.

I při zakládání vlastní domácnosti jest spořivost velenutnou. Proti tomu prohřešují se však mnozí svatebčané velice nerozumnými objednávkami a nepředloženým nákupem, což velmi často jejich síly a poměry převyšuje. Mnohdy jde nerozumnost ta i tak daleko, že se nakoupí veliké množství nábytku u »dobromyslných« splátkových obchodníků, jimž pak po dlouhá léta jsou zavázáni dluhem a takto draze nakoupený nábytek měsíčně splácení i s úroky, konečně pak, když za příčinou nějakého neštěstí, nemoci neb nezaměstnanosti spláceti nemohou, přicházejí o všecken nábytek i se splaceným obnosem. Na místě aby se hledělo šetřiti, dokud rodina ještě malá, upadnou takoví lidé do dluhů, z nichž není vyhlídka na vyproštění a zbavení se jich:

»Lepší málo svého a bez dluhů,
než mnoho nevlastního z cizích peněz.«

Spořivost jest potřebna v domácnosti. Tu necht platí uznané pravidlo: »100 korun příjmů a 99 korun 99 haléřů spotřeba — dobrá domácnost; 100 korun příjmů a 100 korun 1 haléř spotřeba — špatná domácnost.« Těmito slovy chtěl znamenitý národohospodář naznačiti, že vydání nesmí příjmy ani haléřem překročovati, nemá-li se postupovati v hospodaření račím krokem. Jak často doléhá na nás pokušení, koupiti něco při různých příležitostných prodejkách, co by se snad dobře upotřebiti dalo, čeho však nutně nepotřebujeme, ač často jest to ceny velmi malicherné, aneb zúčastniti se nějaké zábavy, při čemž kapsa obyčejně v nebezpečí přichází. Sebevědomé »ne« brzy však nechá ozeleti odepřeného požitku.

O mnohých mužích se říká, že lehce v nich vzbuzena bývá náklonnost k »zotavení«
trochu si zahýfiti, při čemž s pozitivním alkoholem povznáš se nálada a tím i stupňuje sebevědomí, které pokládá šetření haléřem za malichernost, a proto se rozhazuje, dokud se kapsa úplně nevyprázdní.

Lépe dovedou oceniti často ženy cenu uspořené peníze a pravdu mají, praví-li, že pak v nepředvídaných případech nedostatku nemusí se vřidnosti jiných dožadovati. A takový haléř, jež žena uspořil, má právě takovou cenu jako ten, jež muž vydělá. Nerozumí-li však žena spořivosti v domácnosti, aneb rozhazuje-li příjem mužův na rozličné požitky neb parádu, tu může i nejspóřadnější, nejpilnější a nejspořivější muž vydělati a přinésti sebe více, ničemu to neprospěje, spořivosti pak teprve ne. Nebot »strojí-li se žena jen sametem a hedvábím, uhasíná oheň v kuchyni«, a jiné přísloví praví: »Žena v zástěře více rozhází, než muž na voze svéztí může«.

Na jednom domě umístěno bylo pro manžele užitečné připomenutí, a to: »Nesmíš spotřebovati více než vyděláš, neboť bys byl brzy úplně zničen; jak velikou máš pokrývku, dle toho se řiď, obracej a natahuj.«

II. Pravidla spořivosti.

1. Vydávej méně než vyděláš. Nauč se nejen vydělávati, ale i hospodařiti. Milují-li muži hry a pijácké společnosti právě tak jako svou dílnu neb zaměstnání, — a ženy kávové a čajové večírky právě tak jako svou domácnost a punčochu, pak vše vydělané ztrácí se právě tak, jak bylo vyděláno. Mnozí se domýšlejí, že sklenka piva neb vína, lepší sousto a jemnější šatstvo, tu a tam nějaká zábava, že vše to ničeho neznamena; avšak považme jen, že málo, ale často opakované, značnou sumu činí. Spočetli jste již jednou roční sumu těchto malých, často opakovaných vydání?

2. Zaplat vše hotově, co koupíš — nečiň dluhů. Kupuje-li rodina za hotové, zařizuje vše dle toho, co má. Zbloudila-li však jednou na cestu výpůjček, tu velmi často bývají prostředky převyšovány potřebou. A tak to jde dále na šikmé ploše — zadlužení stoupá. Vskrovnění jest pak těžkým, často z liché bázně před hanbou a ztrátou úvěru. Vždy více a tížeji doléhají starosti o výpůjčky, až konečně následuje často zničení dobrého jména — celé budoucnosti rodiny.

3. Nekupuj, čeho nutně nepotřebuješ. Obchodník snaží se prodati, vychvaluje zboží své, ujišťuje, že na zaplacení jest času dost, že věc se dá dobře upotřebiti; mnozí pak myslí, že při výprodejích věci daleko pod cenou prodávány jsou. Avšak když jich nutně nepotřebujeme, tu zaplatíme je draho v každém případě. Příklad praví: »Koupíš-li, čeho nepotřebuješ, budeš musiti brzy prodat to, co potřebuješ.« Jeden krásný, ale přebytný předmět budí touhu po deseti jiných; snáze odepřeme sobě první choutku, než všecky následující.

4. Nečič žádných vydání a nákupu na základě ještě nevydělání neb domnělého příjmu. Jest možno, že příjem selže, a máš pak na krku jen dluhy. Před posledními vánočními svátky očekával jistý úředník velikého průmyslového závodu vánoční nadílku jako v letech dřívějších, a to dvojité prosincový plat; z té příčiny objednal též dary vánoční. Avšak očekávaný mimořádný příjem v tomto roce v závodě zrušen, čehož následkem byl, mimo dlouhých a kyselých obličejů a velikého zklamání — dluhy a povinnosti u obchodníka. Jednej každý tak jako prozíravý, chytrý politik, jenž před povolením vydání předem otázku úhrady jich projedná a zařídí.

5. Veď o příjmech a vydáních knihu. K správnému hospodaření jest třeba, abychom znali částečně potřeby i prostředky — aby příjem nebyl převyšován vydáním. Často slyšíme dělníka, že mu to ničeho nepomůže, že i přes to jen co nejskrupuleji vyjde, a mnohé jiné třídy obyvatelstva se domýšlejí, že ony nad takovou povinnost vyvýšeny jsou.

To se mstí, jak zkušenost učí, často velmi trpce. Pohled do hospodářského účtování vlastní domácnosti není jen hospodářským úspěchem, nýbrž též velikým mravním úspěchem a vychovatelskou důležitostí. Jest zajisté dosti politování hodno, když někdo nezaviněně do dluhů zabředne; kdo však lehkomyšlně a za postradatelné věci dluhy dělá, ten jest blázen. Ke všem jmenovaným, hospodářsky špatným následkům přistupuje ještě i to, že ten, kdo v dlužích vězí, jiným právo o své svobodě postupuje. Nemůže-li v stanovený čas platiti, musí se ponížovati a prositi o poshovění. Cit pro čest utrpí tu mnohou trpkou ránu a snad dochází i k nečestným lžem, aneb ku ztrátě důvěry a vážnosti. Více aneb méně samozaviněná chudoba ničí sebevědomí. Proto budiž též myšlenka na pozdější svobodu a samostatnost pobídkou ku spřícnosti. Snad stačí nyní výdělek i prostředky, bychom si to neb ono dovoliti směli a choutku naši ukójiti mohli, neopomíňme však nikdy něco pro stáří neb pro případ nedostatku a nouze ušetřiti, buďme pamětlivi toho, že teplé, jasné polední slunce nesvíti též po celý den. —

Konečně nebudiž opomínuta důležitá poznámka, že též náboženství nás před velikým bažením po časných požitcích varuje, a nás tyto docela i za malicherné věci považovati učí; ono nabádá nás pohledem na kříž a na naše vykoupění, bychom i my odříkali se dobrovolně i dovolených světských radovánek. Na tomto základě náboženském vybudovaná spřícnost bude též (vedle shora vyjmenovaných hospodářských zásad) pak dosti silnou, aby zbylo též něco pro křesťanskou lásku a milosrdenství. Pohlížíme-li s tohoto stanoviska takto na spřícnost, bude ona základem kapi-
P.

LISTY VĚDECKÉ.

Právní přítel a rádce.

Sbírka hlavně praktických ustanovení a rozhodnutí z oboru církevního i světského práva.*)

Pořádá dr. Antonín Brychta.

Některé praktické případy, týkající se posledního pořízení.

Dle § 577. obč. zák. může se poslední pořízení činiti buď mimo soud (co jest způsob obvyčejnější) nebo před soudem, písemně neb ústně; písemně pak buď před svědky nebo bez nich.**) O zevní formě testamentu mimo soud sepsaného stanoví § 578 obč. zák., že má závětece testament nebo kodícil vlastní rukou sepsati a též vlastnoručně jej podepsati. Den, rok a místo, kde byl testament sepsán, nemusí sice v něm býti udán, pro uvarování však možných rozepří jest radno, by se tak stalo. — Dal-li někdo svůj testament napsati od jiného, jest nutně třeba, aby jej vlastnoručně podepsal. Mimo to musí takový závětece před *třemi* způsobilými svědky, z nichž aspoň *dva* mají zároveň býti přítomni, potvrditi, že spis ten jest jeho poslední vůle. Posléze mají se také svědkové jako svědci poslední vůle podepsati, a to buď uvnitř spisu (jakož obvyčejno) nebo zevnitř, vždy však na spise (závěti) samém a nikoli na obálce. Aby svědkové obsah testamentu znali, není třeba. Srov. § 579. zák. obč. Pro důležitost věci a praktickou potřebu, jež v duchovní správě často v této příčině se vyskytne a mnohdy odkladu netrpí, bude záhodno připojiti některá praktická rozhodnutí nejvyššího soudu, týkající se hlavně *zevnitřní formy* posledního pořízení a vlastností *závětních svědků*

Jakého papíru bylo k poslední vůli použito a v jaké ze-

*) Srov. předcházející ročníky »Rádce Duchovního«. — Doufáme, že se laskavým čtenářům tohoto časopisu následujícími praktickými případy zavděčíme, ježto sepsání závěti je nemálo důležité, by se požadavkům zákona vyhovělo a závět pro některý nedostatek nebyla neplatna, jak se nejednou stává. Jakkoli není ze známých příčin radno, by duchovní jiným závět psal, může v mnohém případě aspoň radou přispěti, je-li za to žádán, za co bude mu nemocný i jeho příbuzní často vděčiti.

**) I před notářem lze zříditi před dvěma svědky ústně nebo písemně platnou závět. Not. řád §§ 70. nn. Rozhod. ze dne 15. února 1860 č. 1450.

vnější formě tato sepsána, nerozhoduje. Rozhod. ze dne 13. ledna 1857 č. 9301.

Rovněž nevádí platnosti závěti, je-li psána z části inkoustem a z části tužkou, aneb jsou-li v ní opravy (korrekтуры) a není-li datována. Rozhod. ze dne 21. března 1889 č. 2570.

Podobně platné jest poslední pořizení, napsané na více nesešitých listech, z nichž toliko poslední je datován a závětcem podepsán, přijmouc za to, že je obsah pořizení dle souvislosti přesný. Rozhod. ze dne 3. září 1891 č. 10.723; 26. září 1888 č. 7458 a j.

Je-li vlastnoručně psané poslední pořizení pouze na první straně podepsáno, nemají ustanovení nepodepsaná platnosti ani tehdy, když souvisejí s ustanoveními podepsanými. Rozhod. ze dne 12. května 1858 č. 4753.

Byla-li zůstaviteli, když své poslední pořizení podpisoval, »ruka vedena«, nevádí to platnosti pořizení. Rozhod. ze dne 11. května 1871 č. 13.431.

Zůstavitel musí poslední pořizení *svým jménem* podepsati a ne snad slovy: »Má poslední vůle«. Rozhod. ze dne 3. ledna 1877 č. 7986. Vzhledem k ustanovení § 580. obč. zák. *) nestačí, aniž je přípustno, aby zůstavitel, který *psáti umí, znamení ruky* místo podpisu *jiným, kdo psáti umí*, připojiti dal (rozhod. ze dne 3. ledna 1877 č. 7986), leda by mu pouze následkem nahodilé události (rozhod. ze dne 22. dubna 1858 č. 2152) nebo *pro nemoc* bylo nemožno své jméno podepsati. Rozhod. ze dne 22. června 1892 č. 7244.

Potvrzení, že jiným sepsaná závěť je skutečně závěť zůstavitele, může státi se i mlčky, totiž pouhým podepsáním závěti (rozhod. 26. června 1894 č. 5606; 19. listopadu 1872 č. 9752 a j.) anebo též stačí, dá-li zůstavitel, byv tím, kdo závěť psal nebo svědkem závěti tázán, zdali to jeho poslední vůle, kladnou odpověď slovem: *ano*. Rozhod. ze dne 12. května 1858 č. 4748; 25. listopadu 1857 č. 11.827 a j. Pouhé *kývnutí hlavou* nestačí. Rozhod. 23. října 1855 č. 10.425. Rovněž nestačí připojení *znamení ruky* jedním svědkem závěti. Rozhod. ze dne 6. září 1860 č. 10.266; 16. ledna 1861 č. 10.660

Nařizují, že svědkové závětní musí býti zůstaviteli *známi*, platí jen pro *ústní*, nikoli však pro písemnou závěť. Rozhod. ze dne 27. listopadu 1862 č. 7930; 26. ledna 1888 č. 12.132.

Podepsal-li se jeden ze tří svědků na posledním pořizení pouze jako dožádaný *svědek* a ne jako *svědek poslední vůle*, není proto pořizení neplatným, ježto se tato doložka nevyžaduje (srov. § 579. z. obč.). Rozhod. ze dne 23. července 1879 č. 6709; srov. rozhod. ze dne 2. listopadu 1877 č. 6396; 11. listopadu 1891

*) § tento zní: »Neumí-li pořizující psáti, nechť šetří netoliko formálností v § předešlém položených, nýbrž nechť kromě toho na místě podpisu znamení své ruky přidá, a to u přítomnosti všech tří svědků. Pro snadnější důkaz trvalý, kdo jest pořizující, vyhledává toho opatrnost, aby *jeden ze svědků* jméno pořizujícího podepsal, připomena, že to jménem jeho učinil.«

č. 9672. — Závětní svědek psaní znalý, nemůže jiného svědka, který psáti *neumi*, podepsati. Rozhod. ze dne 23. ledna 1890 č. 14 636.

Dle zákona (srov. cit. § 580. obč. zák.) nevyžaduje se, aby závěť zůstaviteli byla *přečtena*.*) Rozhod. ze dne 23. května 1861 č. 3498; 11. dubna 1889 č. 3748. — Nebylo-li náležitě šetřeno nařízením zákona,**) že mají závětní svědkové nahlédnouti, co závěť obsahuje; není proto závěť neplatná, *není-li* podezření, zdali je závěť pravá (authentická). Rozhod. ze dne 8. července 1879 č. 6836; 29. ledna 1890 č. 431 a j. — Prohlášení *jednoho* svědka, že podpis jeho není pravý, stačí *k zvrácení* závěti. Rozhod. ze dne 4. ledna 1859 č. 14.984. — Pouhé popření pravosti závěti nestačí, by se mohla závěť za neplatnou považovati, nýbrž třeba podati dědicům o tom náležitěho důkazu. Rozhod. 2. června 1897 č. 6660.***)

Tvrdí-li zákonní dědicové, že *kodicil* je neplatný, an se mu nedostává podstatných zákonních formálností, jsou povinni své tvrzení dokázati. Rozhod. ze dne 15. března 1878 č. 2689. — Závěť, jež nemá platnosti jako pořízení písemné, může míti zákonný účinek jako poslední vůle ústně pronesená. Rozhod. ze dne 28. listopadu 1865 č. 8791.

Dle zákona není třeba, aby většina přibraných svědků závětitel *přčzila*, ježto zásada, že soukromá listina, jakou jest závěť, která je opatřena náležitým počtem pravých podpisů, dokazuje to, co jest v ní obsaženo, platí i pro poslední pořízení. Rozhod. ze dne 21. července 1874 č. 5489.

Aby zůstavitel k své ústní mimosoudní závěti svědky *sám povolal*, nevyžaduje se. Rozhod. ze dne 20. února 1878 č. 9273; 24. ledna 1866 č. 10.992; rovněž netřeba, aby je povolal jako svědky *posledního svého porizení* (rozhod. ze dne 11. listopadu 1891 č. 9672), že však jest to *ústní závěť*, toho svědkům sděliti třeba. Rozhod. 23. dubna 1872 č. 3720.

Kongres pro katechetiku.

Čtenářové tohoto časopisu dobře se pamatují na obšírný referát o spisu vídeňského katechety Viléma Pichlera: »Unser Religionsunterricht, Seine Mängel und deren Ursachen« v čísle

*) Jest však žádoucí a pro uvarování rozepří záhodno, by se tak vždy stalo. Srov. § 581. zák. obč., který výslovně stanoví, že *neumi-li* zůstavitel čísti, má sobě dáti závěť od jednoho svědka u přítomnosti dvou druhých svědků, kteří nahlédli, co v sobě obsahuje, *přečísti*, jakkoli dle § 579. obč. zák. svědkové obsah závěti znáti nemusí.

**) Jmenovaný § 581. zní: »*Neumi-li* pořizující čísti, dej sobě sepsanou poslední vůli jednomu svědku, u přítomnosti druhých dvou svědků, kteří nahlédli, co v sobě obsahuje, přečísti, a potvrd' pak, že to sepsání s vůlí jeho se srovnává. Ten, kdo poslední vůli psal, může vždy také svědkem býti.«

***) Rozhodnutí to velice důležité, ježto se jím nejednou zlým úmyslům předejde a dlouho trvajícím rozepřím zabrání, jimiž by pokoj a svornost v rodinách často utrpěly, mnohdy i sítě nepřátelství na dlouhá třeba leta se zasilo.

2. — 8. loňského ročníku uveřejněný. Kniha Pichlerova byla převážnou většinou časopisů a hlasy zkušených odborníků příznivě přijata, a prof. dr. Seipel loni na druhém sjezdu paedagogicko-katechetském veřejně ji pochválil. Pichler poukázal na různé nedostatky a vady, jimiž vyučování náboženské, jak nyní jest uděleno, trpí, a ku konci vyzýval všechny, kdož se o věc zajímají, k součinnosti na povznesení a zvelebení tohoto nejdůležitějšího úkolu duchovenstva naší doby. Autor slíbil, že vydá novou knihu, která by obsahovala návod, jak by vyučování náboženské zlepšeno a zdokonaleno býti mohlo. Themata, o nichž pojednati mnil, byla asi tato: Nové směry? — Zdokonalení toho, co dosud máme. — Cíle vědomé a horlivé působení ve škole. — Odborníci v před! — Svědomitá a upřímná kritika. — Katechetské bibliotheky a musea. — Katechetský ústřední list pro Rakousko. — Katechetské kursy a kongresy. — Katechetské konference a spolky. — Důkladné katechetské vzdělání theologů. — Hmotná podpora (na studijní cesty a pod.). — Všeobecná podpora katechetské činnosti.

Ale Pichler poznal, že dílo, v které se uvázati chtěl, přesahuje síly jednotlivcovy a že vyžaduje součinnost mnohých odborníků. Proto s radostí může uvítati jako užitek semena jím zasetého založení nové katechetské sekce při vídeňské rakouské Lvově společnosti (österr. Leo-Gesellschaft). Při této společnosti bylo již po delší čas t. zv. »Kurskomitee« pro pořádání paedagogicko-katechet. kursů; členy jeho byli universitní a středoškolští professoři, katecheté a učitelové, ale každý nemohl se členem komitétu státi — na př. kdo nebydlil ve Vídni, tomu nebylo možno bráti na pracích komitétu účasti.

Proto na přání nejširších kruhův byl komitét letos dne 23. března přeměněn v katechetskou sekci, jejíž členem může se státi každý člen Lvovy společnosti. Roční příspěvek obnáší 10 K, členové však dostávají zdarma „Die Kultur“, časopis pro vědu, literaturu a umění, jenž čtvrtletně vychází, a mají právo zúčastniti se porad všech sekcí Lvovy společnosti. Přihlášky: Videň-I, Bäckerstrasse 8. — Pozvání k poradám jednotlivých sekcí pravidelně dostává se každému, kdo se do té které sekce přihlásí.

Předsedou sekce katechetské zvolen k. a. kons. rada a farář u sv. Alžběty ve Vídni Julius Kundi, prvním místopředsedou univers. prof. prelát Dr. Jindřich Swoboda, druhým místopředsedou a zároveň zatímním zapisovatelem prof. Dr. Eduard Krauss.

Jakmile se sekce ustavila, poslala různým autoritám a odborníkům článek Viléma Pichlera o potřebě kongresu pro katechetiku letos v únorovém čísle »Christlich-pädagogische Blätter« otištěný a žádala o jejich dobrozdání. Článek nese stopy známých snah Pichlerových; poukazuje k tomu, že dnes konají se sjezdy, porady, enquetty zástupců všech stavů na světě: středoškolských profesorů, architektů, antialkoholiků, odborníků lékařů, sjezdy měst, na potírání tuberkulosity, na ochranu mládeže, proti prostituci, řemeslnictva atd.; i vyučování náboženskému by prospělo, kdyby přední znalci a odborníci katechetští se sjeli, o vadách,

jimiž vyučování náboženské trpí, se radili, a prostředky, kterými by zvelebeno býti mohlo, navrhli. Sjezd by měl práce dosti a zejména by se měl zabývatí otázkami výše již uvedenými.

Došlé odpovědi tvoří jakýsi consensus ecclesiae dispersae, sympathicky vítají myšlenku, pořádají sjezd pro katechetiku, slibují podporu a účastenství na obmyšleném díle. Náš ndp. kardinál Skrbenský napsal, že »ochotně doporučí duchovenstvu své arcidiecése v ordinariátním listě účastenství na kongresu pro katechetiku.« I mnozí jiní církevní hodnostáři poslali pozdravné a souhlasné připsy; tak na př. ndp. kardinál Kopp, knížata biskupové dr. Jeglič a dr. Altenweisel, biskupové dr. Schoebel, dr. Rössler, dr. Hittmair.

Rovněž četní odborníci, spisovatelé a paedagogové s radostí uvítali myšlenku sjezd pořádají; zejména dr. Weber (Dillingen), dr. Göttler (Mnichov), dr. Jatsch (Praha), dr. Jindra (Hradec Králové), Jesuité Gatterer a Krus (Innsbruck).

Dne 27. dubna ve svátek velikého a neúmorného katechety blahosl. Petra Kanisia — jakoby pod jeho záštitou — konala sekce první veřejnou schůzi. Ač se mnozí obávali, že účastenství bude nepatrné (mluvilo se asi o 5 účastníků), přece sešlo se 37 nadšených pracovníků, které srdečně pozdravil předseda Lvovy společnosti Exc. Alexander svob. pán Helfert. Po jeho proslovu měl prelát dr. Swoboda řeč o tematě: »Die Idee eines Kongresses für Katechetik«.

Řeč jeho byla pozorně vyslechnuta a vyzněla v tyto návrhy:

1. Budiž pořádán kongres pro katechetiku.

2. Vídeňskému k. a. ordinariátu budiž o úmyslu sekce neprodleně zpráva zaslána.

3. Užší komitét nechť koná přípravné práce.

Tyto návrhy byly po krátké debatě jednomyslně přijaty a do užšího komitétu zvoleni: prelát dr. Swoboda, prof. dr. Giese, prof. dr. Krauss a katecheta Vilém Pichler, kteří si pátého člena komitétu kooptují.

Rozhodnutí o místě kongresu zatím ještě učiněno nebylo.

Příští schůze komitétu stanovena na den 24. května; předmětem rokování bylo: Debata o programu kongresu pro katechetiku; referát pro školy obecné přidělen Vilému Pichlerovi, pro školy střední prof. dr. Ed. Kraussovi.

Tyto snaby sluší s radostí pozdraviti a jest si přáti, aby i naše české odborné časopisy myšlenku, pořádají kongres pro katechetiku, propagovaly, aby se i naši odborníci za členy katechetské sekce Lvovy společnosti hojně hlásili a své návrhy jí zasílali. Návrhy beze všech formalit s podpisem a adresou lze zaslati na adresu sekce (Viedeň I., Bäckerstrasse 8). R. S.

Rukověť katechety.

Práce katechetova není snadná, má-li býti taká, jaká má býti, neboť ona vyžaduje veliké přípravy aspoň v prvních letech, a znalosti theorie mimo to. Jest třeba na základě osvědčené theorie konati i přípravu katechetickou. Mladým myslím má býti podáno těžké a abstraktní učení. Proto v bibliotece katechety nesmí chyběti díla katechetická jak theoretická, tak praktická. Pohled na knihovničku katechety jest fotografickou snímku jeho. Je mnoho rukověti osvědčených, jichž čtenářem denním katecheta jest!

Máme katechetické pomůcky, ale nemáme jich mnoho. Každá publikace znalce jest vítána.

Kmet katecheta a praelat dr. Ant. Skočdopole vydal svou »Rukověť katechety« svým nákladem. Slovatný spisovatel až do vysokého svého věku slučoval theorii s praxí katechetickou. Přednášel methodiku a paedagogiku a katechisoval prakticky. Svě zkušenosti nechtěl nechati ladem, uložil je tedy ve spisu 214 stran čítajícím. (Cena 2 K 20 h franko; vázaný v kůži o 1 K 30 h více, u nakladatele a spisovatele v Č. Budějovicích.)

Spis má tři oddíly :

I. Čelná ustanovení o zakládání a správě škol dětských.

II. Čelné body obecné didaktiky.

III. Návod ku zdárné působnosti katechetické.

Zajisté ze zkušenosti své napsal autor:

»Největší překážky zdárného vyučování náboženského mohou pocházeti a bohužel nezdědka skutečně pocházejí z učitele samého. Leckde jsou katechetové přetíženi, jinde zase vadí nedostatek pilnosti a pastýřské horlivosti. Nedostatky tyto zaviňují nedostatečnou přípravu na jednotlivé hodiny a nedbání methodiky náboženského vyučování. Vždyť se i leckdy říká, že každý má svou methodu.«

Tomu nedostatku lze odpomoci jen knihami odbornými, které učí využití účelně čas ve škole strávený. Zvláště cennou jest čásť třetí, kde obsažena jsou nařízení úřední o výkonech náboženských. Katecheta je hledá velmi často. Zde v »Rukověti« je má doloženy rokem a číslem vynesení zemské rady anebo ministerstva.

Dílo věhlasného katechety doporučujeme jako spolehlivou »rukověť«, která zabráni mnohým chybám a předejde leckterému přehmatu. Při vši známé horlivosti své jest autor »Rukověti« velmi shovívavým a věcným. Cena vnitřní spisu Skočdopolova nezklame jej v očekávání hojného odbytu.

Fr. Vandáček.

Příklady.

Vražda pro dobrý skutek. Studující medicíny L., anarchista, zabil v Neapoli docenta R. dýkou. Zatčení svému nekladl překážek. Byv tázán po příčinách svého činu, odpověděl, že docenta

zavraždil pro jeho velikou dobročinnost. Docent totiž studentům své přednášky rozdával, kdežto R. je chtěl prodávati. Docent prý dobročinností svou bral chléb vrahovým dětem . . .

Almužna. Sv. František z Assisi (4. října) byl srdce jemného a dobrého, jež mělo útrpnost s bídou lidskou a pomáhalo rádo, jak možno bylo. Jednou odepřel žebráku almužny, jsa v otcově obchodě pilně zaměstnán, ale ihned litoval toho, běžel za žebrákem, obdaroval ho štědrě a umínil si, že od té doby nikdy neoslyší chudého, kdykoli pro Boha žádati bude almužny. Ekert, *Církev vítězná*, IV., 35.

Almužna. Po neúrodném roce 1225 nastala v Duryňsku veliká nouze, která měla v zápětí hrozný hlad a nemoci. Tu byla sv. Alžběta duryňská (19. listopadu) ubohému lidu pravou matkou. Rozdala z pokladnice všechny uložené peníze, dala z knížecích obilnic podělovati chudé obilím a péci chléb na rozdanou. Posléze, když bída dosáhla nejvyššího stupně, prodala i všechny skvosty svoje a rozdala stržené peníze chudým a nemocným. Když žalovali úředníci manželu jejímu, lantkraběti Ludvíkovi, že vyprázdnila všechny pokladnice a obilnice, odbyl je, řka: »Ponechejte jen mé Alžbětě činiti, co se jí líbí; všakť nás almužna nezničí.« Ekert, *Církev vítězná*, IV., 487.

Bratři Páně. Mezi prvními učedníky Krista Pána bylo také několik pokrevných příbuzných, jež evangelisté nazývají »bratřimi Páně« (Mt. 12. 47., Mar. 3. 31., Luk. 8. 19., Jan 2. 12.). Jménem »bratří Páně« uvádějí se čtyři učedníci Kristovi: Jakub, Josef, Juda a Simeon (Marek 6, 3.). Otcem Jakuba a Josefa byl Kleofáš (Alfeus), matkou jejich Maria »Kleofášova«, rodná sestra Panny Marie (Mt. 27. 56., Mar. 15. 40). Tito »bratři Páně« byli vlastně tedy bratrance Krista Pána. Jakub (Mladší) a Juda (Tadeáš) byli Spasitelem přijati do sboru dvanácti apoštolů. O Josefovi nemáme žádných dalších zpráv, čtvrtý pak z těchto mužů, Simeon, proslul jakožto druhý biskup jerusalemský a mučedník za víru Kristovu. Svátek jeho jest 18 února. Ekert, *Církev vítězná*, I., 286.

Bohatství a chudoba. »Nejbohatší z lidí jest šetrný, nechudší je lakomec.« M. Chamfort. J. Kubín: *Causeries françaises*, IV., 57.

Atheista.

Jsi atheista a nevěříš,
však na srdci, na hlavě jaká tíž!
Klesaje, zoufaje šeptáš již:
»Můj Bože, můj Bože!«

Jaký to z hlubin se deroucí vzdech
v žalosti, zármutku, úzkostech?
Jsi-li přec, musí v tvůj zabouřit v slech,
Můj Bože, můj Bože, můj Bože!

Vrchlický: *Breviář moderního člověka*, 15. 16.
Jan Nep. Holý.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle VIII. po sv. Duchu.

Duch času.

Lidé si stěžují a nařikají, že je na světě zle. Že život je neustálým pásmem neštěstí a zármutku, radostí že málo. Že uprostřed největšího bohatství tekou slzy bolu. Že sláva a vysoké hodnosti mají své trny, které krvavě raní. Že už není bývalé upřímnosti, spravedlnosti a zvláště nepoctivosti. Nepoctivost bývala ostatně na světě vždy; dnešní evangelium nám toho skýtá doklad.

Vizte onoho marnotratného správce, jak ho pán volá k soudu a jak mu vytýká: »Co to slyším o tobě? Vydej počet z vladařství svého!« Místo, aby napravil život svůj i chybu svou, běže útočiště k podvodu. »Co učiním? Nebo pán můj odjímá ode mne vladařství. Kopati nemohu, žebrati se stydím. Vím, co učiním.« A opravdu svůj nekalý úmysl provedl mistrně. Jde k dlužníkům, jednomu slevuje 50 tun oleje, druhému 20 korců pšenice atd. Činem tím ovšem poškozuje ještě více pána, ale o to on se nestará. Podvod za podvodem zajistiti mu má dobrou budoucnost.

Křestané, ejhle, synáček naší doby! Tak a nejinak děje se i v naší době. Bez ctnosti a milosti boží žije lidstvo a spěchá za vezdejším štěstím, blahem a spokojeností po cestách hříchu a podvodu. Co na tom, že jiní při tom pláčou, trpí a vzdychají! Ba přepodivná je naše doba! Má své dobré stránky, ale ještě více stránek stinných, šeredných. Snad vás to nezabolí, když vám dnes vypočítám některé stinné stránky naší doby. Budete-li dobře znáti Ducha času, z jeho stinných stránek aspoň tak snadno nezbloudíte.

P o j e d n á n í.

1. Duch času je duch pýchy a neposlušnosti. Pýcha je kořenem, z něhož vyrůstá všechno zlo, na něž nynější doba stůně. Z pýchy vyšlo již první neštěstí, kletba, jež stihla lidstvo. Proč vztáhla Eva ruku po neblahém ovoci? Protože jí nestačila blaže-

nost ráje, zachtělo se jim ještě výše. Vypověděli poslušnost svému Bohu, pošlapali jeho rozkaz. A tak i nynější doba je dobou vzpoury, revolty, neposlušnosti, a velická většina lidí volá zpupně: »neuposlechnu!« »Svoboda všem a svoboda ve všem!« — Tot heslo nynější doby. A není to svoboda, ale nevázanost a neposlušnost.

Cítí tuto svobodu ve svých domácnostech rodičové. Není to zjevem novým, ale smutným, že se děti vzpírají slovu otceva, vysmějí rozkazu matky. Poslouchati svých rodičů ve všem, co není proti vůli boží, zdá se skoro, jako by naše moderní děti nedovedly. Ale jen se podívejte blíže do takových domácností, co je tam bolesti, nesváru a neštěstí!

A neposlechne-li dítě rodičů, jak bude poslouchati učitelů? Ptejte se oněch úctyhodných, ve službách mládeže zešedivělých hlav, a povědli vám, jak jim vzdorovitost a neposlušnost našeho dorostu dovede ztrpčiti život.

A tato rakovina pýchy rozežrá všechny společenské poměry. Štve sluhu proti pánovi, poddaného proti vrchnosti, otfásá stejně trůnem i oltářem. Ano, i oltářem. Neboť, co mám říci o poměru oveček k církvi? Lidé neposlouchají svých vlastních, natož církve. Zádejte, probůh, na lidech vše, jen ne poddanost a poslušnost! Kaž, modli se, pros, vytýkej — a nadarmo vše. Pros úpěnlivě, aby byly svěcený neděle a svátky, klad na srdce ovečkám povinnost velikonoční správy boží — pýcha a neposlušnost staví se tu v cestu. A jiní neposlušní, aby se zbavili napomínání církve, prchají z jejího naručí a strhují za sebou celé řady pyšných zaslenců: »za námi! Pryč od Boha!«

2. Duch lakoty. O lakomci dí Písmo (Eccl. 10, 9): »Nad lakomce není nic nešlechetnějšího. Nic není nepravějšího než milovati peníze, nebo takový i duši svou prodajnou má«. Zlato však nemůže člověka v pravdě oblažiti.

Stalo se před dávnými věky, že král Pyrrhus povolal k sobě jednoho dne prvního ministra a jemu řekl: »Rychle číňte přípravy, neb mám veliký úmysl.« »Oč běží, pane?« tázal se ministr. »Oč běží? Což nevidíš, že země epirská je pro krále Pyrrha příliš malá, a že v tak úzké zemi ani dýchati nemohu? Chci dobýti Italie.« »A pak?« »Pak třeba jen kroku dále a dobudeme Sicílie.« »A pak?« »Pak jsme za několik dní v Kartagině.« »A pak?« »Pak budeme náramně bohatými, mocnými a odpočineme sobě.« »Pak,« doložil ministr, »budeme musít umřítí neodpočinuvše sobě.« Konec podniků toho ukázal, že ministr měl pravdu. (Marchat.)

Tot historie každého lakotou ovládaného člověka. Jako Pyrrhus jsou mnozí rozmrzeli nad tím, že nebeský správce jen malou říši, jen malé vlastnictví jim dal. Oč běží? Všecko štěstí vidí jen v bohatství a za ním ženou se slepě. Oč běží? Zpronevěra, defraudace, podvod často musí vypomáhati. Takové je srdce lidské, že by rádo celé světy pohltilo. A právě proto je tak málo lidí šťastných, poněvadž na cestě lakoty nedá se srdce lidské ve všech hlubinách svých vyplniti.

3. Duch smilstva. »Běda světu!« Kletbu tuto Spasitel vyřkl před věky nad světem, v němž všechny náruživosti se spojily. Spasitel znal dobře ducha svého času, viděl jeho skutky; a pronesl-li bezohledně velikou vyhrůžku nad ním, činil tak jedině proto, že svět byl kořistí smyslnosti. A co má říci dnes? Smyslnost vnikla v naši dobu tou měrou, že se zdá býti vedle zlata cílem všech námah, které si lidé při honbě za štěstím ukládají.

Francouzský hrdina Bohumír Bouillonský tvrdil o sobě: »Jsem silný, protože jsem cudný.« Kolik takových mužů, křesťanů, najdeme v našem pokolení vášní vysíleném? »Naplněna je země nepravostí od lidí« (I. Mojž. 6, 13) praví Hospodin k Noemovi takofka na počátku světa; a dnes plní zármutku můžeme stejně zvolati. »Nestoůdnost Sodomských a Gomorských rozmnožena jest a hřích jejich jest obtížěn velmi« (I. Mojž. 18, 20). Avšak ani potopa nesmyla smyslnost s povrchu země, ani oheň se sírou nevyčistily srdcí lidských! Ne, dnes je hůř než jindy.

Sami víte, že mnohdy mladý muž tomuto duchu času dá v obět svůj mladý život, zdraví, jmění. Kdo sečte hvězdy na nebi, kdo sečte listy v lesích? Jen ten by věděl, kolik rodin hřích ten rozdvojl, co soudů způsobil, co manželů rozvedl. A zdá se mně, že hlavní příčina tohoto neštěstí je ta, že lidé běhou tento hřích na lehké vázky. Co by mělo každou čestnou duši naplniti studem, obrací se v žert. Křesťanský spisovatel 5. stol. Salvián napsal kdysi o říši římské ve smyslnosti umírající: »Řím umírá a směje se tomu«. Platí to i dnes. Svět se směje a baví, ba i chlubit tím co by mělo býti stálým pramenem lítosti a slz. Duch času!

4. Duch závidí a sobectví. V novinách jsem četl nedávno tento příběh: Do stanice S. měl přijeti na večer vídeňský rychlík. Na stanici stáli tři nosiči čekající jej; lampáš opodál mezi kolejemi rozžlhal lampy. V tom rychlík se blížil do stanice. Kdosi z vozu zakýval na nosiče. Všichni tři běželi jedoucímu ještě vlaku naproti. Jeden z nich, aby mu výdělek neušel, chtěl ostatní předběhnouti. Tu mu však mimoděk lampáš přišel do cesty. Pádčl nosič vrazil do něho s takovou prudkostí, že ho přímo odhodil před lokomotivu. Lampáš byl k nepoznání rozdrčen.

V tomto příběhu znázorněn duch času, duch závidí a sobectvosti. Svatý Cyprián popisuje závist takto: »Má divoké vezření, hrozivý pohled, zuby její skřípou, její pysky třesou se zuřivostí, každým okamžikem je připravena, že svého protivníka přepadne.« Závist první potřásla zemi bratrskou krví, pobádala syny Jakoby, aby prodali svého bratra, podpíchla Saula, by pronásledoval svého dobrodince Davida, ba snažila se po krvi Kristově a dosáhla cíle.

Nedivte se pak, že i naše doba jest jí prosycena. Rozhlédněte se jen kolem sebe — kde byste ji nenašli? Rolník rolníku závidí lepší úrodu, menší daně; obchodník se závistivě dívá druhému do krámu, pomlouvá jeho zboží, své vychvaluje. Říká se tomu »špinavá konkurence« — a ta je též duchem času. Jeden druhého by utopil na lžici vody. A nahoře není lépe; co bylo

příčinou již již propukající války u nás pro připojení Bosny? Také duch času — závist, sobectví.

5. Duch nestřídmosti a přepychu. K vymírajícím národům patří Samojeďi, původní obyvatelé Sibíře. Dočítáme se, že dlouho nepotrvá, a krajiny jejich budou obráceny v pustiny neobydlené. Co toho příčinou? Ruští obchodníci totiž přicházejí tam každý rok, aby se Samojeďi vedli obchod na výměnu. Nejdřív darují jim kořalku a když jsou napilí, nabízejí jim lesklé knoflíky ze starých vojenských kabátů jako ozdobu jejich žen a dívek, začez dostávají kožešiny v ceně více rublů. Tím ten ubohý lid padá v bídu a vymírá. (Obnova.)

Tedy kořalka a paráda! Draz', řeknu-li místo kořalka »nestřídmost« a místo paráda »přepych« čili rozmařilost — ejhle, toť duch našeho času!

Nestřídmost! V četných rodinách je bída jen proto, že otec utopí poslední groš v opojném nápoji. Mnohý rolník, obchodník, řemeslník přišel touto vášní na mizinu, protože šel s duchem času. Co úspor mohl mít — a zatím jeho spořitelnou je krčma a majetníkem krčmář, a doma paní nouze. A nemůže být jinaké. Vždyť už Písmo svaté dí: »Kdo miluje hodování, bude v chudobě.« (Přís 21, 7.) Kdybychom nahlédnouti mohli do domácnosti takových pijanů, vypravovala by nám žena o prosbách a slzách, kterými marně hleděla muže udržeti doma. O dlouhých nocích, kdy ho očekávala; o nadávkách a ranách, jimiž ji častoval. A mnohá by vyprávěti uměla tak, až by vám srdce usedalo.

Nešťastná nestřídmost, ale i nešťastný přepych, nešťastná chtivost po zábavě a hře všeho druhu! Dnes nestačí k zábavě už neděle, přibírá se k tomu třeba i pátek. Slavnost stíhá slavnost, jubileum jedno za druhým. Co na tom, že tolik potu stál ten vydělaný groš! Jen pryč s ním, a to co nejdřív! Duch času tak žádá.

6. Duch hněvu a sváru. Když náš dobrý Otec nebeský hledí dolů s vysokého nebe na krásnou, žírnou českou zemi, vidí tu děti dvojího jazyka, Čechy a Němce. Po staletí žijí tu oba národové vedle sebe, ale nyní jsou rozeštváni. Duchem hněvu a sváru rozeštvány jsou rodiny, obce, celá země. Jednotlivé třídy společnosti lidské, řekl bych, až po zuby ozbrojené stojí proti sobě. Pořád se hlásá do světa, že jen ve svornosti, spojených silách zdar a blaho záleží, ale to jsou jen hesla, na jichž uskutečnění málokdo myslí. Proto také zeje se všech stran nezdar, zklamání, nespokojenost. A to všechno má na svědomí duch času.

Není mým úkolem rozhodovati, na čí straně je spravedlnost, kde bezpráví; to, soudný křestane, sám nejlépe víš; chci pouze prohlásiti toto: kde Čech i Němec před jedním oltářem se modlí a u něho společně tělo Páně přijímají, tam i obapolná nevraživost duchem křestanské lásky se mírní. Já jsem byl kdysi také kaplanem v německé krajině, a mezi křestany opravdu nábožnými nenašel jsem ani jediného nepřitele své české mateřštiny, k níž jsem se bez ostychu vždy hlásil. A skutečně čím upřím-

nějsími bývali Čechové a Němci katolíky, tím lépe se snášeli. Češi putovali do německých poutních míst, Němci zase naopak. Každý Boha svého velebil v jazyku svém, a bylo dobře. To však postrehli zarytí nepřátelé naší víry a říše. Aby mezi Němci byla zakotvena zášť, snaží se jim vyrvat katolickou víru; aby je odtrhli od říše, chtějí je odtrhnouti dřívě od společných s námi ol-tářů. Namlouvají Němcům, aby nectili sv. Václava, Ludmílu, Jana Nep., Vojtěcha. Proto měli bychom především my — Čechové býti dobrými katolíky a ve svých stycích se sousedy vystříhati se všeho, co by se protivilo křesťanské lásce a zavánělo duchem hněvu.

A ještě něco vám musím připomenouti. V Písmě svatém (Přís. 6, 16—19.) čteme: »Šest věcí jest, kteréž nenávidí Hospodin a sedmou v ohavnosti má duše jeho: Oči pyšných, jazyka lživého, rukou vylévajících krev nevinnou, srdce, kteréž obmyslí zlé, noh rychle běžících ke zlému, svědka falešného, vynášejícího lež, a toho, kterýž rozsvívá mezi bratřími různice.«

7. Duch lenosti. Dřívě než vám povím, v čem že záleží tento duch lenosti, táži se vás, co znamená »žítí«? Žítí není tolik co rozkošně, dobře se míti. Žítí slove tolik, co k nějakému cíli se nésti. A který je tento můj cíl?

Můj poslední cíl je Bůh sám. Nejsem zde jen ku pohodlí a marnivé kratochvili, ku hře a rozkoši, ku šprýmu a titěrnostem, k zisku a požitku. Jsem cestujícím, a má cesta je vážná. Putuji na onen svět. »Přijde den, kdy stánek mého života odňat a svinut bude jako stánek pastýřský« (Is. 38, 12), neboť »nemáme zde místa trvalého, ale jdeme vstříc věčné budoucnosti.« (Žid. 12, 13.) Vážná to myšlenka: od Boha, pro Boha, k Bohu! Ale kdo na to myslí dnes?

Zásadou mnohých jest na náboženství ani nemyslit. Jsme zahanbeni i od pohanů, jichž nejslechetnější duchové po celý život se namáhali, aby poznali Boha, svou duši a věčný cíl. Nač se nyní namáhati takovými věcmi? To se ponechá dětem a babi-čkám. Co nám do duše? My máme vlast, spolky, továrny. Co nám do života po smrti? My máme závody, kanceláře, kanony. Co nám do toho, budeme-li na věky nešťastni nebo blaženi? My máme denní noviny, politiku a pivo.

To je ten duch lenosti. Říká se mu latinsky indifferentismus, česky: lhostejnost a otupělost náboženská. Ale všeho do času, Pán Bůh na věky. — — — — —

Jak vidíte, moji drazí, duch naší doby je zlý, nezdravý. Je to duch pýchy atd. atd. Věfčí básník francouzský Pavel Bourget se o něm nedávno vyjádřil takto: »Kdybych nebyl katolíkem z přesvědčení, stal bych se jím z opovržení nynější smutnou do-bou, abych si utvořil balkon, s něhož bych plival na nynější svět.« (Čech 1908.) Odpusťte mi, že s posvátného místa opakuji tento výrok básníka. Ale je v něm jistě kus smutné pravdy.

Ač je na světě mnoho názorů sobě odporujících, v jednom jsme všichni svorni: »takhle že to dále jíti nemůže«. A proto

máme dnes také na světě lidi dosti upřímné, doktory a reformátory, kteří by rádi svět vyléčili a uvedli zase do normálních kolejí. Ale nedovedou to, neboť nepřihlížejí ku pravým příčinám nemoci.

Výtečnou metodu v léčení míval Kneipp. Když k němu někdo přišel a stěžoval si na bolesti hlavy, prsou atd., neléčil pouze dotýčný úd, nýbrž léčil celé tělo. Vycházel se stanoviska, že ona churavost je známkou celého pokaženého organismu tělesného. A když do těla nové štávy a lepší krev vpravil, zmizel místní neduh sám.

Společnost lidská tvoří také jedno tělo, jeden organismus, který se skládá z jednotlivých údů, lidí. Zásady a život jeví se na organismu celé společnosti. Jsou-li zásady zdravé, je i celé tělo zdravé; pronikají-li společnost zásady zhoubné, neduh se jeví na údech a celých stranách naší společnosti. Mají-li proto zlepšiti se poměry společenské, pak musí především polepšiti se lidé a své zásady změnit.

Jednoho je zapotřebí: návrat ku praktickému křesťanství! Duch křesťanské obnovy musí proniknouti celý svět! Tedy ne duch pýchy, lakoty, smilstva atd., ale duch křesťanské obnovy! Jen tenkrát se uzdraví společnost lidská — a my budeme šťastni. Amen.

František Malý.

Neděle VIII. po sv. Duchu.

»Synové tohoto světa jsou opatrnější
v pokolení svém, nežli synové světla.«
Sv. Luk. 16—9.

Ze všeho se můžeme učiti: Z příkladů dobrých i zlých. Nic není tak špatného, abychom se něčemu dobrému z toho nemohli naučiti. Když tuto pravdu máme na paměti, pak po slyšení tohoto sv. podobenství Páně také lehce pravý smysl jeho poznáme.

Spasitel předvádí v podobenství útrapy a svízel nespravedlivého správce, jež pán chtěl zbaviti úřadu jeho. Jak častý to zločin, který předvádí podobenství. Zpronevěra v úřadě! Kolik bystrosti ducha bylo vyplýtváno na všemožné úskoky a podvody. Toť jedno z nejpropracovanějších polí lidské činnosti.

Pokrok náš by byl větší, kdybychom věnovali ten čas, sílu, prostředky a rozum k dobrému, kolik se ho věnuje k zlému. Naše spasení a zdokonalení bylo by bezpečnější, kdybychom aspoň rovnou měrou věnovali ze svých sil Bohu, kolik věnujeme světu. Proto Kristus Pán na konci podobenství dí svým učedníkům, že synové světa jsou opatrnější ve svém pokolení než synové světla, Ježíše Krista, kteří pro život věčný nečiní tolik, kolik synové světa pro život vezdejší.

Budeme tedy dnes k povzbuzení svému rozjímati o podobenství Páně a sice vezmeme nejprve

I. výklad jeho a pak

II. praktické užití jeho.

P o j e d n á n í.

I.

Ze života nejvšednějšího vzal Pán látku k podobenství svému. Jako včela i z jedovatých bylin béře zrnka vosku a medu, tak na zavřehodném skutku vidí Pán opatrnost, paměť posledních věcí aspoň pozemských.

To co Spasitel doporučuje — jak samozřejmě jest — jest opatrnost — kterou máme zejména ve věcech věčných napodobovati, než přijde ten veliký den účtování, kterak máme času užití, dokud jest v moci naší čas Bohem daný, dokud vládneme silami a statkem svěřeným.

Něco jiného z podobenství tohoto bráti dovedl jen Julian odpadlík, který posměšně pravil, že Spasitel vyučoval učedníky své kousky podvodníka. Za Julianem odpadlíkem podobně vykládá jiný odpadlík Renan a po nich leckterý novinář. (Iul. Weinholz »Evang. Gemeindebl. für Rheinl.« 1900 Nr. 37). Křesťanu věřicimu netřeba obrany proti podobnému výkladu, on se sám sebou vyvrací.

Pán nazývá vladaře — nepravého, nespravedlivého a tím jest odsouzen. Co na něm pozoruhodného jest, právě onu opatrnost v časných, světských věcech. Jak uvažuje svůj přítomný stav a snaží zachovati aspoň časné. On jest si vědom svého nedostatku, že pro práci není, proti žebrotě jest smysl jeho pro čest. Krátká jest doba, která mu zbývá mezi tím, co pověst špatná o něm se rozšířila a mezi tím, co má pánu a majiteli odevzdati celý inventář a všechny knihy účetní, v nichž jest všechno napsáno, »co měl dáti« a »co dal«. Cifry nelhou, nedají se oddisputovat, před těmi mlčí každá filosofie. Co jsme měli dělati a co jsme dělali, jest napsáno v knize našeho svědomí.

Ten nepravý vladař dvojího prostředku hanebného užíval, jako každý defraudant: předně bral od nájemců dvorů pána svého více než měl, a tak získával si hlavní, vedlejší příjmy pro své marnotratnictví, za druhé odváděl pánu svému méně než vybral. Ta chytrost jeho spočívala v tom, že těm nájemcům, jež vydíral nespravedlivě, odpustil částku, o kterou je nespravedlivě přiváděl, a tak stál v očích jejich jako dobrodinec; před pánem svým, domníval se, že zůstane skryto dřívější jednání jeho a že nebude tak křiklavé. To byla ta časná opatrnost v časných věcech: přestal utlačovati nájemce své a činil si z nich přátele. Pochvala Pána platí této opatrnosti časné, kterou dáva za vzor nám, abychom ohledně věčných věcí podobně opatrně — ale spolu i spravedlivě — jednali.

Kristus Pán celé to jednání nazývá »synové světa«, t. j. lidé, kteří se lidskými, světskými zásadami dávají vésti. Jak užívají moc svou, čas a síly své pro samý zisk svůj. Po výkladu podobenství obrátíme se k praktickému použití.

II.

Čemu nás učí to podobenství? Že jsme správcové statků nám svěřených Bohem. Nejsme majetníky, ale toliko správcové.

Tu snad mnohý řekne, mám málo statků, proto lehce zodpovídám se. Mimo hmotný statek jsou i mnohé statky vzácné duševní. Vizte jen, co jest to rozum člověka, jako vzácný statek, uvažte co jest to vůle člověka, jaký to s milostí boží zlatodol. Vezměte zdraví člověka a vzali jste mu nejdražší pozemský statek. Všech těch statků duchovních i hmotných jsme na čas toliko správcové. Kéž bychom byli skutečně spravedliví správcové mnohonásobných milostí božích.

Pravidlem správy jest zákon boží, dle něž třeba spravovati celý život a veškeren svěšený statek: majetek, rozum, vůli, sílu, život náš.

Jako o správci neprávem rozšířila se zpráva, že rozmrhal statek pánův, tak o mnohém člověku platí, že statek rozplýval. Evangelium udává také příčinu zpronevěry i rozmařilý život. Život dle rozmaru a ne dle svaté víry a její zásady, to jest příčina tolika zpronevěr. Rozmarný život dělá z dobromyslných lidí časem defraudanta, časem zloděje, jindy křivopřísežníka, falšovatele knih a smének. Rozmarný život dle vášně převrátí srdce a pak i zásadu. Zeptejte se těch, kdož poklesli v tom směru a přišli k lepšímu poznání, zeptejte se jich, kde byl počátek jejich nepravého správcování, a oni vám musí doznat, že to byl ten pestrý rozmařilý život, který je sváděl, aby přestali dělati rozdíl mezi mým a tvým. Jednou se kleslo a po druhé byl to zvyk. Obyčej dělati drahé zábavy s sebou přivedl mnoho rodin do nepokoje a nejednoho otce k defraudaci. Zábava karet odchovala mnohého zloděje. Ruce držící karty bývají často ruce zloděje.

Rozmařilý život pohlavní jest universitou defraudantů. Toť jen jeden druh nepravých správců mnohonásobných darů milostí božích.

Jak plýtvá rozmarný život statky duševními! Statkem jest rozum a zdraví člověka! Kolik tu nepravých správců! Jeden se zbavuje rozumu na čas opilstvím, druhý se jej zbaví na vždycky — svým životem rozmařilým. Jest sice tajemná ta duševní dílna člověka, která někdy v šlénství se převrací, ale pravidlem výstražným jest vždy, že život rozmařilý ve většině případů rozmrhá vzácný statek: rozum a zdraví.

Jak nepravě správcujeme s tímto statkem, svědčí rok od roku větší počet blázinců. To jest fakt, který nikdo neupírá. Hledají příčinu toho v hospodářských věcech, ale ona jest hlavně a po přednosti v mravních věcech.

Podobně jest se samovraždou úžasně i mezi mladými se innožící, a příčinou její jest opět rozmařilý život, jenž neumí poslouchati ani sebe zapřít ani pracovati.

Synové světa ve vyhledávání zábav a požitků a ukryvání jich následků jsou nad syny světla. Proto však konec konců končí vždy jako v evangeliu: »vydej počet z vladařství svého«, a tu vždy přijde na jevo, že jest lepší kvintlík zbožnosti, abych to řekl měrou novou, lepší gram pobožnosti, než pytel učenosti, která se

Boha nebojí a lidi nestydí. Svůj vlastní nepřítel jest každý nepravý správce mnohonásobných milostí božích.

Druhý praktický pokyn z evangelia jdoucí jest: pracujme v dobrém tak vynalézávě a tak vytrvale, jako pracují synové světa na svých plánech a tužbách. Den účtů bude požadovati cifru toho, co jsme ku slávě boží a ku prospěchu bližního vykonali. Slyšme některé aspoň příklady.

Svatý František Xav. často si dělal výčitky v jednom směru. Byl missionář horlivý, který po sv. Pavlu největší cesty konal většinou pěšky. Pronikl nejdále na východ až do Japonska, ale shledal, že dříve než on, přistoupili ku ostrovům japonským kupci evropští, aby se zbožím a obchodem obohatili. Říkal si pak sv. František Xav., že jest to hanbou pro veškeré křesťanstvo, že vykonali kupci k vůli obchodu a zboží cestu dříve, než missionáři k vůli našim nesmrtelným. Kdyby bylo bohatství ukryto sebe dále, našdou k němu vždy cestu. Pro duši nesmrtelnou však tolik se neodvažují. Máme zde na příklad potvrzenou větu Spasitelovu. Synové světa jsou opatrnější v pokolení svém nad syny světla.

Totéž platí však o duši naší, že k vůli ní méně se odvažujeme než k vůli věci časné a chvilkové.

Vezměte jiný příklad: jak se šíří tiskem zásady světa a jak vnikají a zhoubně působí do nejdolehlejšího kouta. Spolek Dürerův v Německu čítával vyšlé knihy zábavné v roce a jich odbyl. Shledal k úžasu světa, že v jediném Německu za rok jediný za 60,000.000 M. nemravných románů a povídek se prodá a zajisté i přečte s patrným následkem na mravech čtenářů. Kolik majetku dá se ročně za věc, která působí otravu duše, uvolnění zásad, neschopnost pro skutečný praktický život. Co jest tu summa 60 mill. M. proti tomu obnosu, který se věnuje na knihu dobrou, která často zůstane nerozřezána. Synové světa jsou opatrnější v pokolení svém nad syny světla. Naše poměry nejsou lepší. My máme také tolik špatné četby, která šťastivými představami naplňuje mladé hlavy a ničí. Kéž bychom byli tak horlivými v šíření knihy dobré, jako jest svět horlivý v šíření nábídky, která čtenáře zničí časně i věčně. Posluchači milý vydej si počet svědomí svému, kolik jsi vykonal pro Boha jako správce svěřených milostí: rozumu, vůle, síly, času a statku svého. Zdaž jsi nezomrhl dosud všechny ty svěřené statky na potupu pravého majitele všehomíra Pána Boha!

Vezměte si rozšířenost denních listů, zásad světských, ano výslovně protikřesťanských. Více než stonásobně jest rozšířen tisk nekřesťanský a protikřesťanský, než listy hájící zásady křesťanské. Synové světa jsou opatrnější v pokolení svém než synové světla.

Třetí poučení pro praktický život jest: čiň tedy včas si přátelé z mamonu nepravostí. Užij času, který jest ti dopřán Pánem Bohem, aby jsi pracoval ku cti a slávě boží. Ptáš se kterak? Čiň tak horlivě své povinnosti jako se neseš k zábavě a vykonáš mnoho! Máš získávati duše za mořem pro lásku k Ježíši Kristu? Ano. Kterak? Přispěj krejcarem aneb haléfem aspoň k tomu velikému dílu naší svaté církve, jako přispíváš zlatými k mnohým

věcem, které při posledním účtování nebudou nijak připočteny na stranu světla, nýbrž světa.

Buď tak horlivý šířitel svatých zásad křesťanských, jako synové světa šíří své bludy a ničemnosti, lži a nespravedlnosti.

Slyš a rozvaž, co nám nastává zcela určitě a bez odvolání. Srovnání účtů našeho života. »Měl konati« a »konal«. Jaká bude závěrečná cifra? Dle ní se řídí konečný rozsudek. Co jsi vykonal pro boží čest, pro bližního blaho? Kolik jsi obtížl překonal? Kolik obětí přinesl v době vladařství svého. Nepatrné duše před světem budou mít »bilanci« bohatší než největší boháči světa. Proto synu světla Kristova, čiň si přátele na věčnosti — než budem z časného vladařství složení. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle IX. po sv. Duchu.

Proč Bůh sesílá zlé na hříšníky?

»Aniž reptete, jako někteří z nich reptali, a zhylni od záhubce.«

I. Kor. 10, 11.

Když israelité po východu z Egypta prošli pouští, nemohli vejítí přímou cestou do země zaslíbené, protože na hranicích se jim postavili na odpor Edomští a volný průchod svým územím jim zabránili. Israelitům nezbylo než uchýliti se zpět k moři Rudému a celé pohorí edomské obejítí. Proto počali býti pro obtíž cestu netrpělivi a reptali proti Bohu a Mojžíšovi, řkouce: »Proč jsi nás vyvedl z Egypta, abychom zemřeli na poušti? Není chleba, není vody; duše naše již sobě zošklivila pokrm tento ničemný (mannu).« I poslal Hospodin na ně ohnivě hady, od jejichžto štípání mnozí zemřeli.

Na to naráží v dnešní epištole sv. apoštol Pavel, když praví: »Nepokoušejme Krista, jako někteří z nich pokoušeli a od hadů zahynuli. Aniž reptete, jako někteří z nich reptali, a zahynuli od záhubce.«

To všecko »jest napsáno k výstraze naší«; ale co platná jest u některých křesťanů výstraha ta? Zloba lidská velmi se rozmáhá, a jako za časů Noemových podobně i dnes »všeliké myšlení srdce náchylné jest ku zlému po všecken čas.« I. Mojž. 6, 5. Jak mnoho jest těch, kteří s ničím spokojeni nejsou a své nevoli a nespokojenosti reptáním proti Bohu ulevují.

A proti čemu lidé nejvíce reptají, s čím jsou nejvíce nespokojeni?

Nejvíce se jim nelíbí, že je Pán Bůh neobdařil statky pozemskými, že na ně dopouští chudobu a bídu, nemoci a soužení; že jest jim těžce pracovati a trpěti. Zapomínají, že chudoba není hanbou a největším bohatstvím člověka že jest zdraví a spokojenost; zapomínají, že právě v příbytcích boháčů nespokojenost a nuda, rozervanost a omrzelost jsou domovem; zapomínají, že utrpení, nemoci, rány různého druhu ani boháčům se nevyhýbají.

Či nepoučuje nás o tom staletá zkušenost, nemluví v tom smyslu Šalomoun, nepřináší denní listy doklady toho, jak pravdiva jsou slova tato?

I na spravedlivého člověka dopouští Bůh utrpení, aby ho zkoušel a ctnostmi a zásluhami okrášlil; ale kdo z nás může říci, že by byl spravedlivým? »Ve mnohém zajisté klesáme všichni,« Jak. 3, 2, a »díme-li, že nemáme hříchů, sami se svádíme, a pravdy v nás není.« 1. Jan. 1, 8. Protože tedy mezi spravedlivé a ctnostné nemůžeme se počítati, položme si otázku: Proč Bůh se sílá zlé na hříšníky?

Odpověď na tuto otázku budiž předmětem dnešního posvátného našeho rozjímání.

P o j e d n á n í.

1. Především nutno předeslati, že lidé reptají proti Pánu Bohu a nařikají si na své soužení, a přece mnohdy jsou jím sami vinni. Leckterá žena, která nyní v manželství mnoho zkouší, byla dosti varována, aby si nebrala za manžela muže, jehož život nepodával záruky, že by mohl učiniti rodinu šťastnou. Ale ona odmítla všechny výstrahy, a neporadivši se s Bohem, sama se uvrhla v zaslepenosti nerozumně v neštěstí a pozdě pod jeho tíhou úpí. — Mnohý obchodník a hostinský je viněn tím, že se mu zle daří, protože je nepoctivým, nesvětlí neděl a svátků, nedává Bohu, co je božího, a proto nespočívá na jeho domě a na jeho pracích požehnání boží. — Leckterý řemeslník a dělník nařiká si do své bídy a nezaměstnanosti, ale zapomíná, že místo aby si práce hleděl, práci se vyhýbá, po hostincích sedá, po zábavách se shání a pod. — Kolik je lidí, kteří si stěžují na krátký dech, na všelijaká píchání, na kašel, na slabost, na nedostatek zdraví, na nespavost, na bolesti v různých částech a údech těla — a přece jejich vlastní hříchů zplodily všechny ty neduhy a jsou příčinou toho všeho, co je bolí a svírá.

2. Dopouští-li však Bůh na hříšníka utrpení, činí tak v nejlepší úmyslu: aby se hříšník polepšil a od věčné smrti vysvobozen byl. Život ničím nekalený, v hojnosti a nadbytku trávený působí, že srdce lidské přílne k věcem pozemským a na Boha zapomíná. Protiveství však burcuje člověka z omamujícího spánku hříchů a pozdvihuje mysl k Bohu. Víme dobře, že zdraví, přátelství, radosti a statky tohoto světa jsou pomíjející, přece však nezdídka dáváme se touhou po nich tak unést, že na Boha zapomínáme. Býváme-li však navštíveni nemocemi, oklamou-li nás naši přátelé, vyrve-li nám smrt ty osoby, jež jsme vroucně milovali, ztrácíme-li i náš mnohdy pracně nastřádaný majetek, tenkrát poznáváme marnost všeho pozemského a toužíme po něčem vyšším a vznešenějším, po statcích nehynoucích. Utrpení ničí naši náklonnost a lásku k věcem pomíjejícím. Židy v Egyptě Pán Bůh mnoho zkoušel, aby měli tím větší touhu po zemi zaslíbené. Podobně navštěvuje utrpením i nás, abychom radostem tohoto slzavého údolí vyhost dali a jenom po nebi toužili. Jako dobrý otec ne-

poslušné dítky metlou upomíná na svá přikázání, podobně činí i Otec nebeský, jsa podoběn lékaři, jenž řeže a pálí jen proto, aby uzdravil a před smrtí zachránil.

Augustin tonul v radostech a hříšných rozkoších tohoto světa užíval dosyta; ale trestající ruka Hospodinova, která se ho dotkla, vytrhla ho ze hříchu a vykážala mu místo v řadách světců, tak že sv. Augustin volá o tom ve svých »Vyznáních«: »Ty, můj Bože, hněval jsi se na mne pln smilování!« — Bratři Josefovi poznali svůj hřích a bezpráví na bratru spáchané teprve tehdy, když ztrestání byli, tak že sami svému stísněnému svědomí ulevili slovy: »Hodně toto trpíme, nebo jsme se provinili proti bratru svému.« I. Mojž. 42, 21.

3. Utrpení přivádí člověka k modlitbě. V hojnosti leckdo opomíjí denní rozmluvy s Pánem Bohem, zapomíná na to, aby Pána Boha chválil a za dobrodiní jeho děkoval, aby za odvrácení všeho zlého a za odpuštění hříchů prosil; když ale je zle, rozpomíná se na Boha a hledá u něho pomoci. Nouze naučila Dalibora nejen housti, ale i modliti se, a přísloví naše dí: »Kdo se neumí modliti, ať jde na moře!« Ale nejen k modlitbě, i k lítosti a zkroutěnosti, ku pokání přivádí utrpení. Oheň, který v duši pálí, výčitky svědomí bývají mocnějšími v dobách navštívení božího a přivádějí k sebepoznání a k polepšení. Marnotratný syn obrátil se tehdy, když otcovský podíl promrhal a v bídě a nedostatku se nacházel; Jonáš hoře želel své neposlušnosti, když za ni ztrestán byl. Manasses stal se králem judským u věku 12 let; bohužel, že nenásledoval svého bohobojného otce Ezechiáše. Manasses zavedl opět modloslužbu Bálovu, ba i chrám jerusalemský ohavnými sochami model zneuctil. Varovného hlasu Isaiášova nedbal, nýbrž všemožně tohoto muže božího pronásledoval a konečně i hrozně usmrtiti — rozpilovati — dal. Za zločiny své musil trpce pykati. Assyřští učinili vpád do země; Manasses byl od nich přemožen a jako zajatec v řetězích a poutech do Babylona odveden. Tam teprve litoval kajícně svých hříchů, a když z vůle boží na svobodu byl propuštěn a do říše své se navrátil, snažil se dle možnosti napravit, co byl dříve zlého způsobil: modly pohanské z chrámu vymýtil, oltář Hospodinův ozdobil a svým poddaným přikázal, aby jedině pravému Bohu sloužili.

4. Zejména těžká nemoc jest napomenutím božím, aby se hříšník poznal a obrátil. Bolestmi a obtížemi nemocí klepá Pán na srdce hříšníkovo a prosí, aby mu bylo otevřeno. Nemoc nenechává člověka v pochybnostech, že umřítí musí a že v prach a popel se obrátí. Třeba by nám tato pravda známa byla, přece se jí rádi vyhýbáme. Slavný král makedonský Alexander na různých bojištích viděl, kterak smrt kolem něho řádí, a přece jí nedbal a jí pohrdal; v tisícere podobě se mu zjevovala na jeho triumfální válečné cestě, uchvacovala jeho známé, ale teprve tehdy, když sám v nemoc upadl, poznal, že není vyhnutí a že musí umřítí. Když slyšel tělesné člověka opouštějí, klesá i jeho sebevědomí a dostavuje se vědomí nicotnosti, přichází i lítost nade hříchy a touha žíti

a umřít Bohu. Proto mnohá nemoc zplodila církvi veliké kajčnický a i svěťce. Dějiny církevní zejména uvádějí dva slavné zakladatele řádů, kteří v nemoci pojali úmysl světa se zřítci a jedině Bohu sloužit; jsou to sv. František z Assisi a sv. Ignác z Loyoly. Dřla jejich dosud trvají v řádě františkánském a jesuitském. Ba svatý Ignác z Loyoly říkal: »Raduji se vždycky, kdykoli vidím hříšnika v nemoci, neboť nemoc přivádí k Bohu.«

5. Někdo však namítne: Rád bych snášel utrpení, které mi Bůh sesílá; ale moje utrpení pochází od zlých lidí. — Což ti může někdo ublížit bez dopuštění božtío? Kdo připravil Spasiteli potupnou smrt; nebyl to národ židovský? A přece Kristus Pán řekl sv. Petrovi: »Nemám-liž pít kalich, který mi dal Otec?« Jan 18, 11. Vůli nebeského Otce, vše připisuje, vůli té se podrobuje. Řekneš snad dále: Proč vše nepřijemné jen pro mne, lahodné a příjemné jiným? Znáš utrpení jiných? Každý nechodí se svou bolestí na veřejnost, a pod pláštěm zdánlivého blahobytu bývá mnoho bolestí. Dobře dt přisloví: »Žádná růže bez trní«. Pravíš, že všechno zlé jen tebe stíhá. Snad jsi také více zlého zavinil, než jiní? Rozpomínej se na svou minulost, ta ti dá odpověď. Jsi-li ale bez viny, raduj se; čím více trpíš nyní, tím větší bude tvá odměna: »Utrpení tohoto času nejsou rovna budoucí slávě, která se zjeví na nás.« Řím. 8, 18. Lidé světského ducha se domnívají, že pftlíš mnoho činí, děkují li Pánu Bohu za dobrodiní, jimiž je obdařuje; svatí více činili, děkovali i za zlé, jež prozřetelnost boží na ně dopustila. Sv. Alžběta byvši z paláce vyhnána a od vlastních poddaných potupena, vrhla se před nejsv. svátost oltářní a vroucně se modlila: »Te Deum.« — za to, že trpěla!

* * *

Nejmilejší! Na všechny neduby, bolesti, obtíže a starosti tohoto slzavého údolí universální lék nabízí muž výtečný, světa i jeho nesnázi znalý sv. Pavel. Sv. Pavel napomíná svého žáka Timothea: »Cvič se v pobožnosti . . . neboť pobožnost jest ke všemu užitečná!« I. Tim. 4, 7—8. Ano, nejmilejší, pobožný člověk docela jinak snáší utrpení, které život lidský s sebou přináší. On se na ně dívá okem světlem víry osvěceným, nereptá proti Pánu Bohu, ale s trpělivostí a odevzdaností do vůle boží přijímá z ruky boží vše, co na něj Hospodin dopouští, dobře věda, že co Bůh činí, dobře činí.

Cvičte se i vy v pobožnosti, neboť pobožnost jest lékem, který mírní a schlazuje pálicí rány a bolesti lidské. Zkuste to a obětujte veškeren pot své práce, všechny hořké krůpěje utrpení a všechny slzy své Pánu Bohu, hleďte u něho obcerstvení a pomoci a přesvědčte se, že lehčeji vám bude u srdce, než když s nevolí a nechutí, se vzdorem a reptáním křtí svůj na se béřete. Buďte ujištěni, že Bůh vás neopustí, nespustíte-li se vy jeho! Když maličko potrpíte, Pán vás ve víře utvrdí, v milosti své upevní a po smrti z tohoto slzavého údolí k věčné slávě své v Kristu jejší povolá. Amen.

R. S.

Neděle IX. po sv. Duchu.

O shovívavosti boží.

•Vida město, plakal nad ním.«

Luk. 19, 41.

[Pláč Kristův nad Jerusalemem.] Dojemný a povznášející to obraz, který v evangeliu dnešním nakreslil nám sv. Lukáš. Na temeni hory Olivetské sedí Ježíš — kolem něho shromáždění jsou učedníci jeho. Překrásný je pohled s místa tohoto na město Davidovo a zrakové Páně zadumáni patřil na ně. Pod nohama jeho — hluboko v údolí Josafatově vine se olivami potok Cedron a na druhé straně rozkládá se na návrší Jerusalem. Pohled na ty bradby, brány, budovy, hrady, věže a především na ten velebný stánek boží, který vysoko na hoře Moria vypíná se v závratné výši nad údolím, mocně dojmá Pána. Mlčky patřil učedníci na svého Mistra — a aj, z očí jeho řinou se slzy a vnitřní bolest propuká ve slova: »Ó kdybys bylo i ty poznalo; a to aspoň v tento den tvůj, co tobě jest k pokoji!«

Ježíš pláče — —

Pláčící člověk hne i jinými — patříme-li na jeho slze, jež přes skráně jeho tekou, býváme sami pohnuti a dojati a byt bychom příčiny slzí jeho ani neznali. A je-li ten, kdož pláče, naším přibuzným, našim přítelem — je-li to náš otec — naše matka — bratr či sestra — ó tu zajisté dotýká se bolest jejich našeho srdce tím více.

A nyní popatřme na Ježíše! Tu nepláče pouhý člověk, nepláče náš otec neb pouhý přítel, ale Ježíš — Syn boží — pravý Bůh — prolévá tu slze bolesti — ano, to jsou slze Boha věčného, který i život vydává, aby nás vysvobodil.

P o j e d n á n í.

[Proč plakal.] Ó jaké to slzy — — a proč pláče asi Ježíš? Poněvadž předvidá, že v málo letech toto veliké, nádherné město rozkotáno bude. A litoval snad pouze těch krásných paláců a věží? Ó ne, nejmilejší! On pláče ještě z jiné příčiny, pláče, poněvadž synové města toho přinutili jej, aby pro zatvrzelost srdcí jejich potrestal je strašným soudem božím — — pláče, poněvadž přese všecku práci, přese všecky záranky a slova jeho tolik duší zahynouti mělo na věky — pláče, poněvadž synové jerusalemské, které shromážditi chtěl ve své církvi jako slepice shromažďuje kuračka pod křídly svými — nepřijali — ano, zavrhlí jej a zůstali zatvrzelými v hříchu.

[Plakal též nad hříšníky.] Jak hroznou věcí je hřích, an Ježíš, Syn boží, nad ním pláče — ó jak děsné zlo musí býti trest za hřích, když Ježíš nad ním slzy prolévá! Ježíš pláče nejen nad Jerusalemem, ale i nad každým hříšníkem zatvrzelým, který pokání činiti nechce. On pláče a volá: »Ó kdybys, ty, křestane, byl poznal, co tobě jest k pokoji, aspoň v tento den tvůj: ale nyní jest

to skryté před očima tvýma.« To jsou slova milosrdenství, do-
broty a shovívavosti.

[Shovívavost Páně k židům.] Ještě ponechal Pán tvrdošíjným
synům jerusalemským času ku pokání — dlouhý čas vedl je roz-
manitým způsobem k víře, vybízel je k pokání, obrácení se —
ale nadarmo — ještě mluví k nim slova lásky. Dříve mluvil k nim
učení, slovy, zázraky — a v den tento mluví k nim slzami —
ano, v den tento kynulo jim ještě vykoupení — míra milosti boží
se naplnila — ale naplnila se také míra hříchů jejich — další
milosti nemělo se jim dostatí více a zatvrzelost jejich dokonala
jejich zavržení — a proto to byl den jejich.

[Jeho shovívavost k nám.] A který, asi den jest mým dnem —
který den jest asi tvým, křestane? Ó pamatujme si to, nejmilejší,
že v těchto slovech Páně leží ta hluboká pravda: že každý člo-
věk má jistou míru milosti boží určenou — jakmile míra tato
dovršena jest, není pro něho žádné milosti více — a jakmile na-
plnil jistou míru hříchů — upadá v soud boží. Tato míra není
u každého stejná — nevystižitelné soudy boží ustanovily ji každému.

Nuže, která tedy míra milosti boží jest ti, křestane, určena?
To já nevím, ale to já vím, že Bůh ti dává všechny prostředky,
abys mohl dojítí spasení — on ničeho neopomíná, aby tě volal —
on ti dává naučení, napomenutí v církvi, on ti nabízí svaté svá-
tosti, a neslyšíš-li slov jeho, nepoužíváš-li prostředků těchto —
přijde jednou den tvůj — pomni — den tvůj!

[Obraťme se, dokud je čas.] Který den to bude? To nevím, ale
viz ty se roznemůžeš — Bůh tě chce zadržeti na dráze hříchů
— potká tě neštěstí: Bůh tě navštěvuje, abys k němu pohlédl —
aneb snad někde kázání neb zpověď učiní na tebe mocný dojem
a zatřese mocně srdcem tvým — nuže, to je den tvůj, den, ve
kterém Pán pláče — snad naposled pláče nad tebou — ó kéž
bys neváhal se obrátiti, nebo pak by to bylo skryto před očima
tvýma, pak bys byl již odsouzen, jelikož jsi zavrhl shovívavost
boží, a pak by i nad tebou jako druhdy nad Jerusalemem zvolal
Pán: »Přijdou na tebe dnové a obklíčí tě nepřátelé tvoji náspem
a oblehnou tě, a souží tě se všech stran — protože jsi nepoznal
času navštívení svého.«

A jaké jsou to dny?

[Přísnost Kristova k židům.] Pro Jerusalem to byly ony dny,
kdy římský císař Titus obehnal město náspem a dobyv je, roz-
kotal je — a pro tebe to budou poslední dnové, poslední hodiny
života tvého. Oni obklíčí tě strašným náspem, oni nakupí kolem
tebe všechny hříchy tvé — ta léta, ve kterých ničeho jsi nečinil
pro věčnost, ta obklíčí tě a státi budou kolem tebe jako hory,
nebo Pán dí u žalmisty Páně: »Souditi budu v spravedlnosti.«
Ó otevřeme, nejmilejší, pokud ještě čas jest, oči, a nedejme tomu,
aby přikvačil na nás den tak hrozný — den soudu božího! Ježíš
plakal, mluvil, a nyní jedná: Vejda do chrámu, počal vymítati
prodávající a kupující, vyhnal je, zpřevracel stoly jejich a učiniv
si bič, vypudil je z chrámu.

Vizme, kterak již tenkrát byl Pán pŕíslným, když dobrota jeho nepomohla. A kterak bude jednati tehdáž, až zjevŕ se jako soudce náš!

[Pŕisnost jeho ke hŕšníkům.] Chrám jest obraz království božího, je to stánek boží, mezi lidmi, tedy předobrazení pravého stánku božího na nebi. Ó jak mnozí křesťané nejsou zde na zemi v církvi svaté ničím, než kupujícími a prodávajícími! Také oni si kupují za bídný peníz — za hŕích a nepravost — statky a rozkoše tohoto světa, oni prodávají svou ctnost a spravedlnost, svou duši, své spasení — ba oni jsou vrahové — vraždí sebe i jiné na duši.

Také oni činí z království božího na zemi, z církve svaté, pokud na nich jest, peleš lupičskou a lotrovskou, neboť, poněvaž tolik je nehodných křesťanů, tolik nespravedlivých, tolik podvodníků, na cti utrhačů, lakomců, lichvářů, smilníků a nestřídmych v církvi boží, hanobí a przní ji, hanobí jméno Krista Ježíše, jehož nosí. Ó běda, třikrát běda lidem takovým, neboť nebude jich Pán trpěti ve svém společenství, on je vymýtí z království svého a odžene od tváře své, neboť dům boží, království boží jest dům modlitby, dům zbožných, spravedlivých a bohabojných duší.

* * *

Abychom tedy, nejmilejší, nebyli připočteni jednou k těm, kteříž od tváře boží a z domu božího na věky vyhnáni budou, nýbrž abychom patřili k oněm, kteří na tvář boží patřiti budou, pamatujme si ta slova výstražná, která v dnešním evangeliu Pán mluví k nám, — nechať slze jeho obměkčí i naše srdce a vyloudí i nám slze upŕímného pokání nad hŕíchny našimi, abychom nyní v tento den náš poznali, které věci nám k pokoji a ku spasení jsou. Amen.

† *František Ekert.*

Neděle X. po sv. Duchu.

Že máme obracetí slovo boží na sebe a ne na jiné.

•Bože! děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé, dráči, nespravedliví, cizoložníci, jako i tento publikán«. Luk. 18. 11.

Pýcha, milí křesťané, protiví se rozumnému člověku, ať vystupuje v jakékoli postavě a tvářnosti. Protiví se zajisté hleděti na člověka nadutého, který vykračuje sobě jako páv, žádaje, aby se mu všickni lidé kořili a dvořili pro jeho rozum, vzdělání, úřad, postavení, moc, mohovitost, krásu a jiné skutečné nebo domnělé přednosti. Protiví se slyšetí člověka chlubného, který vypravuje o svých přednostech, jako by se mu žádný člověk na světě nevyrovnal. Protiví se pozorovati člověka žárlivého a slávy žádostivého, hašteřivého a svárlivého, tvrdošijného a neústupného, pohrdajícího Bohem a člověkem, milujícího sebe a nikoho jiného. Ano to všecko protiví se člověku rozumnému. Avšak nejhorší podoba pýchy je ta, kterou nám staví na oči božský Spasitel náš

v dnešním sv. evangeliu. Hle, fariseus modlil se v chrámě takto: »Bože! děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé, dráči, nespravedliví, cizoložníci, jako i tento publikán.« Jako to slova! V latinském čtení nepraví se: »jako jiní lidé«, nýbrž: jako ostatní lidé« (ceteri hominum). Kterážto slova takto uvažuje sv. Augustin: »Kdyby byl řekl fariseus aspoň: Nejsem jako mnozí lidé. Co jest, ostatní lidé, leč všichni mimo něho? Já, dí, jsem spravedlivý, ostatní hříšníci. Nejsem jako ostatní lidé, dráči, nespravedliví, cizoložníci.« (Sermo 36. de Verbis Domini.) Jaká to pýcha domnívati se, že je člověk lepší všech ostatních lidí, a chlubit se tím před Bohem! A proč asi přeceňoval se tak brozně fariseus? Pravou cenu ukazuje každému člověku zákon boží. Zákon boží je čistým zrcadlem, které nám ukazuje každou i nejmenší skvrnu, každé i nejmenší odchýlení od cesty přikázání božích. Nablížíme-li v toto čisté zrcadlo, musíme uznati, že všickni více méně jsme hříšníci. Proč toho nepoznával fariseus? Vždyť fariseové znali zákon boží dokonale! Ano, znali zákon boží dokonale, ale neobraceli slov jeho na sebe, nýbrž na jiné. A proto se přeceňovali.

Tato vada starozákonních fariseů vyskytuje se často i mezi námi křesťany. Mnozí mají ve zvyku vše, co slyší na kázání v kostele, zvláště slova mravokárná, vykládati o tom neb onom v chrámě přítomném nebo nepřítomném, nikdy však sami o sobě. Chcete věděti, bratři, jak veliká to chyba? Rozjímejte se mnou, že máme obraceti slovo boží na sebe a ne na jiné.

A rozjímejte pilně, co budu hlásati ve jménu Páně.

P o j e d n á n í :

Že máme obraceti slovo boží na sebe a ne na jiné, o tom se můžeme ujistiti Písmem svatým i rozumem.

1. Víte zajisté všickni, jaké nešlechtnosti dopustil se král David proti vojevůdci svému Uriášovi a proti manželce jeho. A myslíte, že sám od sebe se poznal a sám od sebe zvolal: »Zhřešil jsem Hospodinu?« Nikoli, musil přijíti z rozkazu božního prorok Nathan a musil postaviti královi před oči zrcadlo zákona božního. I promluvil Nathan k Davidovi v podobenství, řka: »Dva muži byli v městě jednom, jeden bohatý a druhý chudý. Bohatý měl ovec i volů velmi mnoho. Chudý pak nic jiného neměl, než jednu ovci maličkou, kteráž mu byla milá jako dítě. Když pak nějaký pocestný přišel k bohatému, nechtěl vzíti tento ze stáda svého, aby připravil hody pocestnému tomu, i vzal ovci chudého a přistrojil pokrmy člověku, kterýž byl přišel k němu.« — I rozhněval se král David na člověka toho náramně a řekl Nathanovi: »Žít jest Hospodin, že hozen je smrti muž, kterýž to učinil. Ovcí nahradí čtvernásobně, protože nešetřil majetku cizího!« I řekl Nathan Davidovi: »Ty jsi jen muž! Hle, Hospodin pomazal tě za krále israelského a dal ti hojnost všech věcí. Proč tedy zabil jsi Uriáše a manželku jeho vzal jsi sobě za manželku?« Uslýšev David řeč Nathanovu, řekl: »Zhřešil jsem Hospodinu!« (II. Král. 12. 1—13.)

Divná zajisté věc, že panovník, jehož moudrost přirovnávali mnozí k moudrosti anděla božího (II. Král. 14, 20.), nepochopil ihned, kam asi míří prorok Nathan svým podobenstvím o nespravedlnosti bohatého k chudému. Nathan mínil tím mužem nešlechetným Davida, David však obracel slova jeho na nějakého jiného nešlechetská, na něhož velice se rozněval a zaslouženou pokutu ihned uvaloval. Teprv když mu řekl Nathan: »Ty jsi ten muž,« pochopil David, že slova prorokova týkají se jeho samého a žádného jiného. Proč tedy nedovtípl se David smyslu podobenství prorokova hned, sám od sebe? To se stalo, draží v Kristu, pro naše poučení, že to jakási chyba přirozená, mající kořen ve slepé a nezřízené sebelásce — slovo boží obraceti na jiného a ne na sebe. Rozumná, střízlivá sebeláska má za pravidlo slova bl. Tomáše Kempenského: »K sobě samému obrať oči své a chraň se posuzovati skutky jiných« (Im. Chr. I. 14.). Kdybychom milovali sebe dle vůle boží, obraceli bychom všechna slova božího zákona především a nejraději na sebe, a nestarali bychom se zbytečně o to, zdali jiní lidé zákon boží plní čili nic.

Podobné pokynutí dává nám jeden příběh novozákonní. Když vstal z mrtvých Pán Ježíš, ukázal se svým učedníkům také při lovení ryb na jezeru genesaretském. Tehdáž ustanovil apoštola Petra za nejvyšší hlavu církve, řka k němu dvakrát: »Pasiž beránky mé« a po třetí: »Pasiž ovce mé.« Také předpověděl Petrovi, že sejde se světa smrtí násilnou. A to pověděv, řekl jemu: »Pojď za mnou.« Petr šel za Pánem, a obrátiv se, uzel apoštola Jana, který šel také za ním. Věda pak, že tento je Pánu nejmilejší, rád by byl zvěděl, jakou smrtí on se světa sejde, a proto řekl Pánu Ježíši: „Pane, co pak tento?“ I odpověděl Pán Ježíš: »Chci, aby on tak zůstal, dokud nepřijdu,« t. j. aby zemřel smrtí přirozenou. »Co tobě po tom? Ty pojď za mnou!« (Jan 21, 14—22.)

Zfetelné to zajisté pokynutí, že nemáme pátrati, co ten neb onen člověk dělá, nebo jaký osud ho čeká, nýbrž že máme obraceti svou mysl k tomu, bychom božského Pána svého následovali a k němu do nebe se dostali. K tomu radí i bl. Tomáš Kempenský, uváděje Spasitele takto mluvícího: »Synu, nebuď příliš zvědav a nedělej si zbytečných starostí. Co tobě po tom neb onom? Ty pojď za mnou! Neboť co tobě po tom, je-li ten takový nebo onaký, nebo zdali mluví neb jedná tak neb onak? Ty nebudeš za jiné odpovídati, ale sám za sebe počet vydáš« (Im. Chr. III. 24.)!

2. Jako obraceti slovo boží na jiné a ne na sebe odsuzuje se Písmem svatým, tak i rozumem. Rozum uznává takové počínání za nemoudré a nebezpečné.

Proč asi, v Kristu shromáždění, je nemoudré obraceti své oči k jiným a na sebe nepamatovati? Protože každý z nás především za sebe bude odpovídati a za sebe počet vydávati před soudnou stolicí boží. »Ty pak,« táže se sv. apoštol, »co soudíš bratra svého? Všickni my zajisté ukázati se musíme před soudnou stolicí Kristovou, aby přijal jedenkaždý na těle vlastním, jak činil, buď dobré nebo zlé« (Řím. 14, 10. II. Kor. 5, 10.). Když

tedy jedenkaždý přede vším za své vlastní skutky odpovídati bude před Bohem, když — jak dří přísloví — každý svou vlastní kůži na trh ponese, tuť je v pravdě nemoudré, dělati pořádek u jiných lidí a před všými dveřmi neměsti. Vykládá-li kazatel zákon boží a ukazuje-li, jak ho lidé přestupují, nemáme šilhati po jiných lidech okem posměchu, říkajíc: »To padá na toho onoho člověka, jak šeredně je vymalován!« Ani nemáme činiti potupných poznámek o jiných, špouliče škodolibě ústa a poukazující ku známým: »Kdyby se tak viděl můj soused Petr nebo můj známý Pavel, jaký je smilník, jaký cizoložník, jaký nadutec, lakomec, sudič atd.« Tak, moji draží, při kázání slova božího nikdy nepřemýšlejme, nýbrž při každém naučení pokorně se tažme: »Pane, co chceš abych činil?« Přemýšlejme: nejsem-li já takovým hříšníkem, o němž mluví kazatel? co mám činiti, bych se více nedopouštěl hříchů, o nichžto je řeč? čeho se mám chopiti, by mé smýšlení, mluvení a jednání srovnávalo se s božím zákonem?

Někdy ovšem máme si všimati také toho, jak jiní lidé slovo boží poslouchají. Milujeme-li Boha, radujeme se ze všeho, co mluví na místě jeho kazatel, a radujeme se i z toho, jestli jiní lidé slovo boží dychtivě poslouchají a opravdu k srdci připouštějí. Každý z nás žije v rodině nebo ve společné domácnosti s jinými. Milujeme-li své příbuzné nebo domácí, pátráme opatrně, mají li ze slova božího opravdový užitek, doplňujeme a objasňujeme, čemu snad dobře nerozuměli, ukazujeme, v čem proti slyšenému naučení chybují a v čem by se měli napraviti, a při každé vhodné příležitosti tážeme se: »Nevíš-li, co pravil tenkrát a tenkrát velebný pán?« Potud ovšem je dobré starati se o jiné lidi, zdali plní zákon boží čili nic. Ale obracet slova zákona Páně jenom na jiné, na sebe pak zhořa nic, je nemoudré.

A je to také nebezpečné. Takové smýšlení zavádí k nelaskavosti a k pokrytectví.

Dnes praví Spasitel o některých, že v sebe doufali jako spravedliví a jinými pohrdali. Ať! tot obyčejný následek převráceného poslouchání slova božího. Kdo sebe dle zákona božího nesoudí a nepozoruje, má sebe za dobrého, jiné pak za zlé, a proto těmito pohrdá. A toto pohrdání je zdrojem a počátkem všeliké nelaskavosti. Pomněte na někdejší Husity. Oni si vzali do hlavy, že oni jedině zákon boží zachovávají, katolíci však že vesměs a nadobro od zákona božího se uchýlili. To je naplnilo nesmírnou záští proti katolíkům a svedlo je ke skutkům, které popisuje dějepisec (Palacký, Dějiny kn. XII, čl. 1.) takto: »Rozhostily se nešlechtnosti a hříchy, utuchla mezi lidmi láska, vzbuzeny náruživosti a vzteky, zaplašen pokoj a pořádek, spácháno hrůz a ohavností bez počtu, vyvolány boje a války neslýchané, povražděno lidu na statisíce, pobořeny brady, vyvrácena města, popáleny vesnice, popleněny celé krajiny a obráceny v poušť.« Ach, hrozně vzpomínati na všechny hrůzy válek husitských; já však to připomínám, abych ukázal, jak nekonečný řetěz ukrutností může vzejíti z toho smýšlení: já jsem spravedlivý, jiní jsou hříšníci!

Tak ovšem mohou smýšletí jenom pokrytci aneb lidé, kteří přicházejí k nám v rouchu ovčím, vnitř pak jsou vlci hltaví. Že mohou být na světě takoví lidé podobní ještěrkám a obřeleným hrobům, vysvětluje se jenom tím, že uvyklí sahati do svědomí ne sobě, ale jiným, obraceti slova zákona božského ne na sebe, ale na jiné. Výstražný obraz takového převráceného smýšlení dává nám francská země za dlouhého panování krále Ludvíka XIV. (1648 až 1715, tedy 67 let). V této době položen základ k veliké revoluci francouzské, která vypukla za 77 let po smrti Ludvíka XIV. A v čem záležel tento základ? V tom, že dvůr královský dával poddaným příklad zhýralosti a tak věru v Boha i úctu ku králi podkopával; jak se zřítí tyto dva pilíře, je revoluce hotova, a žádný ji nezastaví. Nejdivnější při všem tom jest, že právě v té době, za krále Ludvíka XIV., a to při jeho dvoře, byli nejslavnější kazatelé (Bossuet, Bourdaloue, Massilon). Čteme-li nyní, po tolika letech, jejich kázání tiskem vydaná, otřásá se duše naše v nejhlubších útrobách, ačkoli mluvili a psali v dobách a poměrech nám namnoze cizích. Proč asi nezpůsobila slova jejich jakéhosi spasitelného obrácení a napravení v srdci francouzského panovníka a jeho dvoru? Vyhýbal se snad král svým kazatelům? utkali snad před výmluvnými ústy jejich královští dvořané? posílávalo snad panstvo na kázání v královském hradním kostele jenom své služebnictvo? Nikoliv, král i dvořanstvo bývali přítomni každému kázání svých výtečných kazatelů. Proč tedy přece setrvali v prohlubni svých nepravostí? Protože si mysli: »To se nás netýká, to se týká jiných.« Poněvadž obraceli slovo boží na jiné a ne na sebe, byli z nich dokonale pokrytci, zevnitř krásní, ale uvnitř plní hniloby.

* * *

Obraceli slovo boží na jiné a ne na sebe je veliká převrácenost. K tomu poznání přišli jsme, bratři moji, dnešním sv. rozjímáním. Králi Davidovi předstíral prorok Nathan jeho cizoložství i vraždu, řka: »Ty jsi ten nešlechtník, o němž jsem mluvil!« Apoštolu Petrovi pátrajícímu po osudu Janově řekl Pán: »Co tobě po tom? Ty pojď za mnou!« Vykládati slova kazatela o jiných a ne o sobě je nemoudré, poněvadž každý především za sebe bude odpovídati, a je to i nebezpečné, svádějíc k nelaskavosti a pokrytectví. To všechno praví nám Písmo i rozum.

Tedy nenáležitě, nemoudře a nebezpečně jest pátrati po tom, zdali jiní lidé zákon boží plní čili nic, ale sebe si nevšímají a nepozorovati. A my bychom chtěli v tak šeredném návyku setrvať? Budme tedy pamětlivi napomenutí bl. Tomáše Kempenského: »Slovo boží nemá se obraceti dle marné libosti, ale má se v tichosti vyslechnouti a se vši pokorou a s velikou vroucností přijímati« (Im. Chr. III. 3.).

Nemáme se tedy hněvati na kazatele, byť se nám i zdálo, že užívá slov ostrých, příkrých a bezohledných, že naši mravní nahotu bez ostychu odkrývá, že nám sahá příliš směle do svědomí.

Jsme-li pokorní, sneseme to vše a vyznáme s publikánem, bijíce se v prsa: »Bože, buď milostiv mně hříšnému!« — Slavný spisovatel ruský Gogol (1810—1852) sepsal veselohru známou dobře na našich divadlech, ve které šlehá nemilosrdně hrubé vady úřednictva, od cara a jeho ministrů až k nejnižším úředníkům. Ruská vláda nechťela provozování toho divadelního kusu (Revisora) dovoliti. Ale car dovolil a sám šel na první představení. Všickni byli rozzezleni na smělou řeč spisovatele. Ale car (Mikuláš I) poklepal tomuto na rameno, řka vážně: »Nu, je to kus! Dostalo se všem, a nejvíce ze všech mně!« -- Když tak mocný a hrdý muž beze hněvu přijal ostré výtky spisovatele, tím pokorněji má přijímati křesťan kárající slova kazatele.

Či myslíš, bratře můj, že myslí s tebou dobře, kdo ti pochlebují, kdo tě vychvaluje, kdo mluví k tobě hladce a sladce? Ach, totě veliký klam! Biblické přísloví praví: »Lepší jsou rány od toho, který miluje, nežli lahodné líbání od toho, který nenávidí« (Přísł, 27, 6.). Proto říkával sv. Ignác mučedník: »Kteří mne chválí, ti mne bičují,« t. j. ti jsou moji nepřátelé. Tomu-li tak, odvrz od sebe všelikou zlost a s tichostí přijímej s mē slova božího, by mohlo v srdci tvém vzklíčiti a vydati ovoce dobrých skutků pro spásu tvé duše. Amen.

Kl. Markrab.

Neděle X. po sv. Duchu.

Kdo chce Boha a jeho vůli pochopiti, musí se pokořiti.

— »Bože, buď mně milostiv hříšnému.«

V dnešním evangeliu uvádí nás Pán Ježíš do chrámu a staví za příklad dva muže, kteří přišli, aby se tu pomodlili.

Fariseus jest odstrašujícím příkladem pýchy a pošetilosti, publikána doporučuje nám Spasitel v jeho pokoře a moudrosti. Oba hříšní před Bohem; fariseus pro pýchu na poklesky své zapomíná a vychloubá se skutky dobrými, které nemají u Boha žádné ceny, poněvadž jen pro vlastní chválu fariseus všechno konal; publikán v pokoře zapomíná na vše, co konal kdy dobrého, má na mysli jen svá provinění a považuje se za nehodna, aby blíž k oltáři přistoupil, u dveří chrámu bije se v prsa, a prosí Boha o slitování a odpuštění. Pyšným skrývá se Bůh, pokorným dává se poznati; pyšným se protivuje, pokorným dává milost; fariseus odešel z chrámu horší pro pýchu a urážku Boha, publikán ospravedlněn.

Uvedu vás dnes také do jednoho chrámu.

Cirkev katolická jest velikolepým chrámem od země až k nebi vyčnívajícím. Krásy jeho a nesmírné důležitosti nepoznávají všichni. Jedni hledí naň zdaleka a pro husté mlhy a mračna svých předsudků a vlastních hříchů nevidí jasně jeho krásy a nádhery, považují stavení chrámu za zcela jednoduché, obyčejné, ba i nevkusné a ohyzdné. Jiní přibližují se, prohlížejí krásu zevnitř i uvnitř, padají na kolena a volají: »Zde chceme oslavovati svého Boha, zde

Bohu sloužiti, zde mluví k nám Bůh, náš Otec nejdobrotivější! • V úžasu poznávají, že budova ze zdáli nepatrná a nesouladná jest mistrovským dílem božím.

Chceme-li poznati Boha a jeho vůli, jeho církev a učení svatého náboženství, musíme se přiblížiti v pokoře a modlitbě za dar víry a světla; pyšný a hříšný Boha nepochopí, setrvává v nevěře a zatvrzelosti ku své největší škodě zde i na věčnosti. Pokorné toliko přijímá Bůh na milost a dává jim poznati krásu zemského chrámu, církve sv. a učení Kristova. Několika příklady chci vám dnes s pomocí boží pravdu tu dokázati.

P o j e d n á n í .

Roku 1845 přišel do Vídně studující práv Eduard Scheby. Byl z Kodaně a konal právě výletní cesty. Byl protestant, lehkomyšlný a vlažný, jak mladí lidé bývají ve svém náboženství, a upomene-li je kdo na povinnosti náboženské, odbývají ho v pýše a domnělém velikášství, že takovým zbytečným dávno už urostli. Ve Vídni se vážně rostonal. Ošetřovala ho stará paní s největší obětavostí. Nemoc mladíka pokořila. Uzdravil se a chtěl platiti cizí paní za ošetřování tak namáhavé. Paní však byla zbožnou katoličkou a těžce nesla, že mladík je tolik lehkomyšlný a žije beze všeho náboženství, bez modlitby, bez návštěvy chrámu. Nevzala peněžitě odměny, jen si vyprosila, aby za její péči vyplnil jedinou její prosbu, a navštívil ve Vídni co nejdříve katolický kostel a poděkoval Pánu Bohu za uzdravení a také za ni se pomodlil.

»Není nic lehčího,« myslil si mladík nemocí pokořený a slib její vyplnil. Hned ráno druhý den šel do chrámu Páně, pokoril se, klekl, děkoval Bohu za uzdravení a pomodlil se za dobrotivou paní. Pokorným nakloňuje se Bůh a dává svou milost. Mladík cítil v duši zvláštní mocné hnutí, Duch sv. dal mu prohlédnouti; jindy lehkomyšlný cítí se nyní opravdu šťastným a Pán Ježíš na oltáři v nejsv. Svátosti pokorného více už nepustil, přitáhl k sobě a dal mu nahlédnouti v krásu svého učení. Mladík spěchal k tehdy slavnému missionáři P. Madlenerovi z kongregace Nejsv. Vykupitele, a prosil za přijetí do katolické církve. A brzy bývalý mladík lehkomyšlný, jinověrec — stává se sám missionářem, horlivým kazatelem, a zastává v řeholi nejdůležitější úřad novicmistra a pak převora, což jest svědeckým, že vynikal životem vzorným a zbožností. V posledních letech života oslepl. Děkoval Bohu za tuto milost, že nyní, ztrativ zrak tělesný, tím více příležitost má zrakem duševním víc a více poznávati Boha, obdivovati se jeho milosrdenství a tajemství sv. víry. Pokorným dává Bůh milost!

Roku 1833 přišel na školy přípravné pro universitu do Brunšviku studující Theodor Kerst. Pocházel z protestantské rodiny. Otec jeho byl pastorem. Na gymnasiu v Gothě vlivem vevěreckých profesorů ztratil víru v božství Ježíše Krista a v Brunšviku byl ještě více v nevěře utvrzen. Jako nevěrec přišel pak na universitu do Lipska, kde proti přesvědčení, jen aby si zajistil živo-

bytl, studoval bohosloví protestantské. Na bytu setkal se s luteránským bohoslovcem věřícím a zbožným, Aleandrem, který se připravoval k missiím mezi pohanskými národy. Zbožnost jeho dojala mocně nevěrce-kollegu. Milost boží se ho dotkla, modlil se také. Pokořil se a často rozjímal o mučednících, kteří život dali za Krista; poznával, že apoštolé a mučedníci všichni sotva by snášeli muky nevýslovné, kdyby nebyli pevné víry, že Kristus jest Bohem. Dokončil bohosloví a stal se domácím učitelem v rodině jakéhos továrníka v Sasku, který měl továrnu i v Čechách, a zde bydlel. Do kostela protestantského měl 2 hodiny cesty, bál se také, aby nebyl zase v nevěru stržen, ježto mnozí pastoři nevěru hlásali; chodil v neděli do katolického chrámu. Kdykoli viděl při pozdvihování padati lid na kolena a kořiti se Pánu Ježíši na oltáři v podobě chleba přítomnému, býval vždycky mocně dojat a ve víře v božství Kristovo posilněn. Četl pilně katolické knihy, modlil se horlivě, a o vánocích r. 1850 v Treviru složil veřejné vyznání víry katolické, vstoupil do katolického semináře, stal se knězem a zemřel jako duchovní správce v Plattenu u Wittlichu v Německu r. 1884 vzor horlivosti pro čest a slávu boží, vzor zbožnosti a pevné víry. Pokorným dává Bůh milost, povyšuje a přivádí k sobě.

Roku 1852 zemřel ve Vídni císařský rada dvorní kanceláře slavný právník dr. Karel Jarcke, dříve professor práv na universitě v Bonnu a Berlíně. Býval od mládí protestantem. Článek víry o vtělení Páně, o němž se v jedné společnosti mluvilo, utkvěl v jeho duši, ač obklopen byl mladíky a muži lehkomyšlnými, kteří o věci náboženské nedbali, modlil se a studoval pilně spisy protestantské i katolické. Porovnával učení obojí. Náboženství protestantské dělalo naň dojem, jak sám napsal, jako zříceniny nádherného chrámu, z nichž právě nejkrásnější části byly vytrženy a zničeny. V katolickém učení objevil se mu chrám velikolepý, neporušený; i z toužil státi se katolíkem a žíti dle evangelia Kristova. Stal se katolíkem, byl vzorem v konání povinností křesťanských; byl zvláštním ctitelem P. Marie, v neděle a svátky účastnil se služeb božích a častěji přijímal tělo Páně. Před smrtí stonal 2 léta; týdně posiloval se sv. svátostmi a když konečně před smrtí byl svátostmi zaopatřen, zvolal: »Řekněte všem, že největší štěstí nalezl jsem v církvi katolické. Vždycky velice mě bolelo, když bylo církvi ubližováno; raduji se z toho, že jsem nikdy proti ní ani nepsal, ani nemluvil.«

Hle, kam přivedla pokora muže jindy pyšného, proti církvi Kristově předpojatého!

Německá spisovatelka hraběnka Hahn-Hahnová byla protestantkou, jezdila celá desetiletí světem, hledala pokoj a pravdu; a když konečně nalezla v církvi katolické, zvolala: »O církvi svatá, oni tě tupí, poněvadž tě neznají; ó, kdyby mistrovská ruka mohla tě v podivuhodné kráse tvé zobraziti a čarovná ruka obraz ten vysoko nad svět pozvednouti, aby všichni mohli tě spatřiti: všichni by z úcty před tebou padali na kolena a kořili se tobě!« Dříve

v protestantské církvi byla jsem žebračkou, a nyní v katolické — královnou.«

V Anglii 10.000 ročně vrací se do církve katolické lidé nejpřednějších. »Papež hází k nám přes bradbu plevy,« pravil jeden učený protestant, »a béře nám muže nejvzácnější;« tím chtěl říci, že od katolické církve odpadají jen listy suché, bezcenné, ale vracejí se muži nejlepší, kteří jsou ozdobou církve. Podobně děje se v Dánsku, Švédsku a Norvéžsku a jiných krajinách protestantských, Dr. Rosental a dr. Räss vydali 19 velikých svazků knih, v nichž nalézají se životopisy obrátců, kteří v církvi katolické našli pravé štěstí.

Dnes vidíme na všech stranách zuřivý boj protináboženský, mířený proti katolické církvi. Brány pekelné, apoštolé nevěry vidí slabost a bázlivost katolíků, kteří si nechají tupiti svou víru, ba za svůdným heslem »pokroku« přidávají se k nepřátelům, a podporují dábelskou kuráž a zlobu jejich.

Ubožáci nepřátelé, větší ubožáci, kdo jim pomáhají.

Víra jest dar boží, za nějž musíme prositi; a Bůh dává toho daru jen lidem pokorným a skrývá se se svými tajemstvími lidem pyšným. Oheň hřeje toho, kdo se k němu blíží, voda hasí žízeň tomu, kdo ji pít. Chce-li kdo okusiti blaživosti a sladké útěchy sv. náboženství, musí se pokofiti před Bohem, za světlo svaté víry prositi a dle ní také žíti; uznati hříšnost, nedokonalost a nedostatečnost svou a volati k Bohu: »Bože, buď mně milostiv hříšnému,« osvěť rozum můj, abych pravdu a krásu sv. evangelia dokonale poznal, posilni vůli mou, abych dle vůle tvé také žil a zlého se varoval, rozehřej srdce mé, naplň láskou, abych v křesťanském životě si liboval a v něm do skonání svého setrval!

V. M. Váchal.

Neděle XI. po sv. Duchu.

Nanebevzetí Panny Marie.

Úcta svatých v církvi a Panny Marie zvlášť.

»Vyvýšena jsi svatá boží Rodičko nad kůry andělské k nebeskému království.«
Hod. církv.

Opět jeden ze svátků mariánských nastal. Její oslavu dle těla si připomínáme dnes, neboť, jak věříme, nezůstalo tělo Marie Panny v hrobě ku dni vzkříšení, ale vzalo oslavu napřed. Vyvýšena jest Rodička boží nad všechny svaté, neboť nečeká teprve slavného vzkříšení.

Nad všechny svaté vyvýšena jest i v tomto směru, proto mezi svatými božími po přednosti uctíváme Matku Páně, a činíme-li tak, jsme na dobré cestě, neboť jsme v souhlase s věrou obecnou, jak nás jí učí církve sv. a jsme v souhlase i s Písmem svatým, které nás učí, že svatí jako miláčkové boží za nás orodují. Co dokážeme o svatých vůbec, to platí v první řadě o jich Krá-

lovně, která vyvýšena jest nad kůry andělské. Proto vezmeme za předmět učení katolické o vyzývání svatých, kterak mu rozuměti, kterak bylo vyznáváno slovem a životem věřících. Dnes volíme za předmět rozjímání úctu svatých, jak nám ji vykládá I. církev svatá a II. jak o ní mluví Písmo svaté.

Oboje rozmnožovali úctu ku první světici, která nad kůry andělské vyvýšena jest, Marii Panně.

P o j e d n á n í.

I.

My ctíme Marii Pannu mezi svatými nejvíce. Když dokážeme, že svaté ctíti jest rozumné a dobré, ukázali jsme, že i Pannu Marii ctíti jest dobré

Učení církve sv. o úctě svatých a Marie Panny jest docela jasné. Jen zlomyslný člověk může do něho vkládati něco urážlivého pro velebnost boží. Učení církve sv. praví dvojitě věc o úctě svatých: předně nás učí, že svatí, a na prvním místě zajisté Matka Páně, za nás prosí a orodují, a za druhé, že jest dobré -svaté boží vyzývati a ctíti. To jest jasné učení církve.

Kdo jsou svatí? Jsou to miláckové boží, kteří pro jeho čest mnoho konali, trpěli, ano i život obětovali, a které Bůh milostmi za to obohatil. Jsou to hrdinové víry, lásky a naděje křesťanské. Jako jest v povaze lidské, že ctí ty, kdož veliké věci vykonali, tak jest i v povaze křesťanské, že úctou zasypává ty, kdož pro Boha a církev jeho veliké věci vykonali. Tito miláckové boží naši úctu splácí svou přimlouvou. To jest obsah toho článku víry, který vyznáváme slovy: »věřím: v svatých obcování«, to jest, že máme se svatými společenství, že oni vědí o naší modlitbě a že se za nás přimlouvají. Co se rozumí obcováním svatých? Jest to společenství s nimi, přátelství s nimi, podobné asi jako jest mezi členy rodiny, mezi příslušníky jedné obce, neb národa neb říše.

Naše sv. církev jest jasná ve svém učení i tehdy, když některý článek se zdá býti tomu neb onomu proti chuti. Každý víry znalý katolík nám jasně odpoví, že rozumí »obcováním svatých« ono přátelství, které jest mezi svatými v nebi a mezi námi na zemi, že záleží v úctě a v přimluvě, že na našich zájmech mají účast, že o nás vědí, na nás hledí, za nás se přimlouvají, za nás, kteří jsme ještě v mnohonásobném boji těla, světa i ďábla, a proto v stálém nebezpečí ztratiti to, co oni ztratiti více nemohou: věčnou blaženost. To jest to království jejich, v němž nám přimlouvou svou pomáhají, kteří jsme na cestě, v boji, v nebezpečí.

Svatí a světice boží nám nejsou vzdáleni jako byla duše Lazarova od duše boháčovy, ale jsou nám blízcí jako členové rodiny. Sv. Pavel, k žid. 12. 22, píše, že jsme se přiblížili k svatému Sionu, k městu Boha živého, k Jerusalemu nebeskému a zástupu mnoha tisíců andělů a k shromáždění prvorozených, t. j. vyvolených, kteří zapsáni jsou v nebesích.

My jsme členové jednoho království božího na nebi a na zemi, jsme údové jeho a Ježíš Kristus jest hlava jeho neviditelně,

s níž jsme ve spojení. Jako vždy na těle jednom ve spojení jsme, tak jsme my mezi sebou, ať na zemi věřící, ať v nebi užívající tváře boží, ať v očistci připravující se na patření boží.

Sv. Pavel nás učí, že ctnosti všechny pomíjejí v království božím. Víra změní se v patření Boha a nebude více věrou, naděje přejde v požívání toho, co jsme doufali, jediná láska dle slov sv. Pavla nepomíjí a trvá i tenkrát, když víra vidí a naděje požívá. Tedy duše i v nebi mají oduševnělou svatou lásku, která hledá jen dobro věčné. Z toho jde, že duše svatých zemřelých lásku svou svatou zachovali, že ji vykonávají, proto o nás vědí, na nás pamatují, nám svou přímlovou pomáhají. Milovati znamená nezapomínati. Jest tedy láska u svatých, kteří nás předešli, živá, účinná, ano ona jest lepší než mohla býti zde a jest účinnější. Bůh to dobrodiní ponechává svým svatým duším, aby mohly dobře činiti i když věčných požívají radostí. V tom záleží také jedna radost svatých božích. Když všech svatých, tedy i Královny všech svatých, Marie Panny, která nad kůry andělské vyvýšena jest k nebeskému trůnu. Proto rci jí, ať ti pomůže ve křesťanském zápase a nesení kříže a v boji vezdejším.

Máme ještě jiné důvody pro ctění svatých a hlavně Panny Marie? Zajisté. Písmo sv. nám to rovněž hlásá, o čemž v. díle

II.

Máme mnohonásobné ubezpečení v Písmě svatém, že Bůh dobrotivý modlitby svatých a andělů svých přijímá, a že jest jejich údělem patření na boží tvář a modlitba chvály, díky a proseb, o tom nám mluví Písmo sv. St. i N. Z.

Co nám povídá Starý Zákon? Mluví tolikrát o andělech, kteří určeni jsou lidem v nedostacích jejich pomáhati. V knize Daniel, 8, 6; 9, 21, čteme, jak anděl Páně jest poslán, aby Daniela poučil o Tobiáší, aby pomohl a chránil, aby přednášel modlitby Pánu. V knize Makkab. čteme, jak Juda hrdinný má vidění, jak vidí, jak Oniáš spravedlivý modlí se za svůj lid, jak Jeremiáš, sv. prorok za lid a sv. město se modlí. Mkk. 15. 12.

Toť jest víra Zákona Starého, a ona jest i věrou Zákona Nového. To obcování svatých a jich sdílení radostí a žádostí jest tak jasně vysloveno, že nemůžeme než zplna srdce přisvědčiti. Co platí o andělech, co o svatých, to platí i o naší Rodičce boží, Panně Marii. Tedy otevru na několika místech Písmo sv. L. 15. 7. 10: »Pravím vám, že tak bude radost v nebi nad jedním hříšníkem pokání činícím (větším), nežli nad devadesáti devíti, kteříž nepotřebují pokání.« Co se těmi slovy praví jiného, než že svatí boží mají účast radosti, když zde na zemi i jen jediná duše k Pánu Bohu se upřímně obrátí. Když svatí tedy, i Útočiště hříšníků, Maria Panna, béře podíl na kajincosti duše obrácené k Bohu. Proto dím: rci jí, ať ti též ku pravému pokání pomůže.

Otevřeme Písmo sv. jinde, Mat. 22. 30. »Při vzkříšení zajisté ani se nebudou ženiti a vdávati, ale budou jako andělé boží.« To jest, svatí budou andělům připodobněni. Co pravíme

o andělech, to věříme i o svatých a mezi nimi na prvním místě o Rodičce boží.

Když si vzpomenete na sv. evangelium o andělech strážných, víte, že v něm klade Spasitel na srdce, abychom ani nejmenší dítě nepohoršovali, a sice také proto, že andělé jejich patří na tvář boží, mají spojení a obcování s nimi. Že pohoršujíce maličké, urážíme anděla jeho.

Svatí jsou jako andělé boží. I oni mají spojení s dušemi, i oni patří na tvář boží. Proto každému dáváme dle obyčeje křesťanského jméno sv. patrona při křtu, při biřmování, a volíme si světce za zvláštní patrony. Marii Pannu pak jako Matku uctíváme a jako Královnu, a proto jí ku cti doporučili denně zvon třikrát uctíti ji jako Královnu, která nad kůry andělské jest vyvýšena k nebeskému trůnu.

Ve Zjevení sv. Jana, 8. 3. 4, čteme: »I jiný anděl přišel a postavil se před oltářem, maje kadidelnici zlatou: a dání jsou mu zápalové mnozí, aby (je) dal do modliteb všech svatých, na oltář zlatý, kterýž jest před trůnem božím.« Co to vše znamená? Že svatí se za nás přimlouvají, že tak Bůh chce, že v tom i položil radost svatých, a nám dal pomocníky.

Tuto svatou víru o přímlově svatých a Rodičky boží vidíte vrytou v kámen nejstarších památek církevních dějin, v katakombách. Každý z vás ví, že jsou to místa podzemní, posvěcená modlitbou a krví prvňích křesťanů a jich ostatky. Tot kamenné vyznání naší katolické víry. Ty nápisy na hrobech svědčí, jak prodchnuti byli pisatelé jejich věrou v obcování svatých, a jak jí užívali. V hrobech jejich nalézáme mučednické nástroje, jimiž zemřeli, a v mnohém hrobě dochována byla houba, do níž krev světce zachytili, jako drahý zůstatek, a na kámen dali jméno a nápis, jímž víru svou vyznávají. Zde jen několik těch svatých svědectví, psaných na deskách krvosvědků sv. víry naší.

Sabbati, Dulcis anima, pele, et roga pro fratres et sodales tuos. Sabatie, duše sladká, přimlouvej a pros za své bratry a druhy. Jaká to víra v přímlovu svatých! Právě tak pak Starý Zákon nás učil, jak Kristus Pán kázal, a jak nás učí naše svatá římská katolická církev. Latina jest prostá, chybná, ale víra nápisu správná.

Nad hrobem jiného čteme nápis: Roges pro nobis, quia scimus te in Christo. To jest: Pros za nás, protože víme, že jsi v Kristu. Jak krásně ta slova můžeme obrátiti na Marii Pannu, o níž víme, že nejen jest v Kristu, ale že jest ve zvláštním spojení.

Takových nápisů jsou celé kníhy. (Rock Hierurgia, sv. 2.) To jsou nápisy na hrobech svatých mučedníků, jichž těla byla tam hned v prvňích stoletích pochována. Napsali je ti, kdož byli svědky jejich umučení, a brzy měli oni sami krev svou na svědectví víry dáti. Ti prosili za přímlovu mučedníky sv, kteří je předešli ve znamení víry na věčnost.

Zde v těch nápisech prosebných, připojených ku jménům svatých a světic božích, kteří buď krví, buď žitím dali svědectví

víry své, v nich vidíte litanie ku všem svatým: »pros za nás«, »oroduj za nás«. To, co kameny katakomb hlásají, totéž opakují pergameny svatých učitelů církve, kteří plní jsou chvály přmluvy svatých a Panny Marie. Zde uvedu toliko dvě ukázky, a těmi také skončím.

Nad hrobem 40 mučedníků mluvil sv. Basil řeč, v níž pravil: »Zde jest připravena pomoc křesťanům. Často jste se plahočili dosti po prostředníku, zde jich máte 40, kteří všichni společnou modlitbu konají. Kdo stížen starostmi, vezmi útočiště, jako i ten, komu dobře se vede; jeden aby došel spásy, druhý aby požehnání jeho trvalo. Vidíme, že matka za děti se modlí, žena za manžela. Vy, společní strážcové lidského pokolení, pomocníci našich modliteb, vy mocní poslové, hvězdy světa, květy církve, spojte modlitby své s našimi.« (Hom. XIX. in 40 martyres.) Totéž víra v přmluvu svatých. Teď jestě sv. Athanasius, obránce božství Páně, ať promluví o úctě Panny Marie, svědek to, že žijeme v téže svaté, nezkalené, pravé víře křesťansko-katolické, uctívající Marii Pannu. On Pannu Marii oslovuje v řeči o Zvěstování Panny Marie takto: »Slyš nyní, dcero Davidova, nakloň ucho k naší modlitbě. My k tobě voláme. Mysli na nás, nejsvětější Panno, a za tu slabou chválu, kterou jsme tobě vzdávali, poskytni nám veliké dary z pokladů tvých milostí, která jsi milosti plna. Zdrávas buď Maria, milosti plná Pán s tebou. Královno, Matko boží, pros za nás!« (Wisemana Lehren und Gebr. 478)

Co praví slova sv. Athanasia? Totéž, co voláme my k Matce Páně. Viděli jsme z celého rozjímání pravdu prastarou, totiž, že úcta svatých a mezi nimi Matky Páně nejen že jest zcela přirozena, ale že jest v pokladu naší víry obsažena, a že jest na Písmě sv. založena a vryta svatými mučedníky prvních dob do náhrobních nápisů prvních křesťanských století.

Pro katolika není v tom nic nového, ale potřebuje to katolík nové doby, aby uměl hájiti úctu svatých a mezi nimi nejvíce úctu naší Marie Panny, která jest zvláštní pro zvláštní zvýšení naší mateře.

Její Hod Nanebevzetí slavíme; přispěj nám, bychom měli milostnou hodinu i slavné z mrtvých vstání. Amen. *Fr. Vaněček.*

Neděle XI. po sv. Duchu.

Nanebevzetí Panny Marie.

Panna Maria jest naší matkou.

»Radujme se všichni v Pánu slavnou konajíce památku Panny Marie na nebe vzaté, z jejíhož nanebevzetí radují se andělé chválice S₃na božího.«

Intróit mše svaté.

Nemůže potkati rodinu větší neštěstí, než když drahá matka na věčnost se odebeře. Co se dítky napláčej, co tu nářku, co bolu, co lomení rukou! Co všechno by neučinily, aby drahou matičku

opět k životu vzbudily! A přátelé drazí, i nám dnes odchází na věčnost matka, Panna Maria. A přece netruchlíme, nermoutíme se, naopak. vy ve slavném jste se shromáždili zástupu, máme slavné služby boží — to přece nebývá při úmrtí matky. Pozdravil jsem vás začátečními slovy dnešní mše sv.: »Radujme se — tedy netruchleme —; radujme se všichni v Pánu slavnou konajíce památku Panny Marie na nebe vzaté, z jejíhož nanebevzetí radují se andělé, chválfce Syna božího.« Hle, církev sv. chce, abychom se radovali z odchodu Matky boží z tohoto slzavého údolí, poněvadž za tu lásku, kterou ku pokolení lidskému měla, oslavena jest nejen na zemi, nýbrž povýšena i s tělem na nebe. Ó blahoslavená Panno, kdo vyčte slávu tvou? »Jako cedr na Libánu vyvýšena jsi a jako cypřiš na hoře Sionu; jako palma v Kádesu vyvýšena jsi a jako štěpení růže v Jerichu; jako oliva spanilá na poli a jako javor vyvýšena jsi podle vody«; tak v slávě nebeské nade všechny kůry andělů povýšena jsi jako královna všech svatých

Když Pán Ježíš založil království boží na zemi, vstoupil na nebesa, aby seděl na pravici Boha Otce, svou říši Duchem svatým až do skonání světa řídil. A podobně i Panna Maria, když delší dobu na zemi prožila, když apoštoly v jejich práci posilovala, v utrpení potěšovala, do nebe vzata jest; a proč? Předně aby vzala odměnu za své ctnosti a zasluby, a za druhé aby i tam na nebi byla na věky naší mocnou matkou.

A o tom, že Panna Maria jest naší matkou, budiž dnešní sváteční naše rozjímání.

P o j e d n á n í .

Když se tak po tom božím světě rozhlížíme, co tu bídy a nouze, co strasti a nátku, co pláče a slz; věru pravdu dí svatý apoštol Pavel pravě, »že všecko stvoření lká a jako ku porodu pracuje až posavad«. Řím. 8, 22. Každého dne můžeme se dočísti o celých řadách neštěstí a nehod, každého dne prolévají se hořké slzy v bídě, v utrpení, v lítosti, v potupě, v pohaně.

A jak mnoho těch slzí má na svědomí srdce matčino? Jsouť mnohé matky vinny tou bídou, již pokolení lidské trpí. Některá matka z nerozumné lásky dítěti vše povoluje, v ničem mu nebrání; tam, kde by měla zákon boží více milovati než dítě své, kde by měla rázně proti dítěti zakročiti, ostře je pokárati a potrestati, tam hříšnou láskou jsouc vedena mlčí, a tak přivádí dítě i sebe do hanby, záhuby. Když dobré jméno rodiny je pokáleno, pozdě prolévá hořké slzy, pozdě naříká: »Proč jsem tomu dítěti tak povolovala!« Milovala dítě více než Boha, než zákon jeho, pozdě dostavuje se lítost nad tím!

Jiná matka nemiluje všech dětí stejně; miluje jedno více na úkor ostatních. Děti to dobře postřehnou, a místo aby v srdcích jejich rozvíjela se dětinná láska, úcta a poslušnost k matce, klíč v nich sémě nenávisti, sémě hněvu a odporu, a během času vyrůstá a vydává hrozné ovoce. A kdo je toho příčinou? Nerozumná matka.

Opět jiná matka zapomněla na Boha; sotva že dítěti život dala, již je zlostí a vztekem, že na svět přišlo, odkájela. Neměla pro ně laskavého slova, vlídného úsměvu. Nebyla mu matkou, ale macechou. Když dorostlo, z domu je vyhnala, starosti o dítě jí byly obtížným. Nešťastné dítě nepoznalo tepla lásky mateřské, nepocítilo vroucích polibků matčiných, neslo v mysli své nenávisť nejen proti matce, ale i proti všemu lidstvu, vešlo do života se vztekem a hněvem, kterým bylo odkojeno. Sami suďte, kam dospělo!

A konečně poslední druh dětí ubohých, jež matky nemají, buď že krkavčí matka se k nim nezná, aneb že ji Pán života a smrti k sobě povolal; jak ubozí jsou cizím rukám svěřeni sirotkové! Znáte jejich bídu z té tklivé písně: »Osířelo dítě!«

Řekněte sami: kolik je matek opravdových, dobrých, něžných; matek, jež znají povinnost svou: děti vychovávat, je k Bohu vésti, když je třeba, kárati a i trestati?

Znám matku takovou, matku vznešenou, matku milosrdenství, nejsvětější Pannu Marii.

Když sv. Jan Miláček Páně pod křížem Spasitele stál, doporučil mu Pán svoji matku, a ve sv. Janu doporučil ji všem věřícím, tedy i nám: »Hle, matka tvá!«

Ta matka žádného nemiluje málo, žádného přespříliš, nikoho neodstrkuje od svého srdce mateřského, nikoho nehyčká, všechny miluje stejně. Má sice po širém světě milliony dítek, ale všem stejně lásku svou věnuje. Či je možná, aby některé z dítek svých slepě milovala více na úkor jiných? Vždyť je Panna nejmoudřejší! Je možná, aby se nad některým zapomněla? Vždyť je matka milosrdenství!

Jako pravá, dobrá matka dívky své vychovává, tak i Maria nás svou neviditelnou, mocnou rukou vede na cestě tohoto života, vychovává nás ne pro tento svět, který pomíjí, ale pro království boží; ó kéž bychom se jen dali vésti! Co neučiní pravá matka pro dítě své? Když jedno slabé ještě a malé upadne, zda matka neběží za ním a nezdvihne ho? Tak i Maria činí: »Zdaliž se může žena zapomenouti nad nemluvnátkem svým, aby se neslitovala nad synem života svého? A byt se ona zapomněla, já však nezapomenu se nad tebou!« Tak promlouvá k nám Panna Maria. Isai. 49, 15.

Dobrá, pravá matka chrání dítě své před zhoubou a zkázou jak tělesnou, tak duchovní. Jmenujte mi zlo sebe větší, před nímž by nás Panna Maria svou všemocnou přímlovou zachránila nemohla? Roku 1680 za vlády císaře Leopolda I. potulovalo se po Čechách a také po Praze mnoho francouzských paličův. Jednoho dne vypukl strašný požár v Praze v Platnéřské ulici a ohrožoval sousední stavení, zejména blízké budovy otců jesuitů, Klementinum, v nichž byly vysoké školy a klášter těchto ctihodných řeholníků. Tehdejší představený kláštera, P. Václav Sattenwolf, postavil v tom hrozném nebezpečství proti ohni obraz Panny Marie, a dal svolati všechny kněze svého kláštera, všechny stu-

dující, služebnictvo — zkrátka celý dům, a pokleknuvše vřelě vysílali modlitby k pomocnici křestanů za ochranu před zhoubným živlem. A hle, oheň jako zázrakem ušetřil jejich stavení a přeletěl v opačnou stranu. Všichni přítomní nevykládali si jinak zachránění z onoho hrozného nebezpečení, než že Maria Panna mocnou svou přimluvou jim přispěla.

Ale Maria panna nepomáhá pouze ve věcech časných, ale, a to více jest, ve věcech věčnosti se týkajících, odvrací od nás oheň plamene pekelného. Jděte jen na poutní místa mariánská, vizte, kolik tisíc, ba millionů sv. zpovědí na těch místech se do roka vykoná! Zatvrzelí hříšníci, po dlouhá léta zpovědnici se vyhýbající — volí právě poutní místa, aby tam ulehčili svému vinami obtíženému srdci. A tak v pravdě mnohý a mnohý křestan může říci, že cesta ke Kristu vede skrze Marii Pannu.

Maria jest jako ona ctihodná matka, která vešla jedenkrát ke králi Davidovi a k němu promlouvala: «Králi a pane můj! Žena vdova jsem a nejnešťastnější z matek. Měla jsem dva syny a mladší staršího zabil. Proti bratrovrahu povstalo celé přibuzenstvo; chtějí ho zabít, jméno mé vyhubiti a tak poslední jiskru naděje, jež mi zbývá, uhasiti. Ó slituj se nade mnou a mocným svým královským slovem daruj život synu mému, potěš mne nešťastnou.» Na slova ta daroval král David synovi život a slíbil postarati se o jeho bezpečnost.

Podobně i my povstali jsme proti Kristu Pánu, prvorozenému bratru našemu jako bezbožný Kain proti Abelovi. Suďte sami: Není spravedливо, abychom za tuto bratrovraždu stížení byli trestem? Ale matka naše, Maria Panna, prosí a přimlouvá se za nás před trůnem milosrdenství božího a vyprosí milost odpuštění těm, kteří se k ní utíkají a kteří za své hříchy zasloužili smrt věčnou.

Pravá matka však nezvedené dívky také trestá. A tak činí i Panna Maria. V dějinách Svaté Hory u Přibrami dočítáme se, že v XVI. století maloval jeden malíř v Přibrami obraz tamní divotvorné Panny Marie svatohorské a při tom vedl rouhavé řeči. Z čista jasna byl zasažen bleskem, zraněn a omráčen. Ozdravěv nepovažoval tuto příhodu za nic jiného, než za zasloužený trest. šel sám do sebe a stal se ctitelům mariánským. Obraz toho snad někteří z vás na Sv. Hoře viděli.

Ó buďte uctivými, upřímnými dětmi mariánskými! Upřímné dítě hledá u matky posily, potěchy; jí si váží, jí ctí, miluje, poslouchá; buďte takovými k Panně Marii! To je věčná matka vaše, ta neumírá, její »radost je býti se syny lidskými, ona ty, kdož ji milují, miluje«, Přisl. 8, 17, a nikoho neslyší. Či snad je někdo mezi vámi, jenž by pochyboval o moci přimluvy Marie Panny? Necht' jde do Lourd, tam se dějí na přimluru Rodičky boží mnohé zázraky; tam se může přesvědčiti o pravdivosti slov: Nebylo slyšáno . . .

Hle, matka vaše, matka na nebe vzatá! Milostně volá vás k sobě: »Pojďte ke mně všichni, kteří mne žádostivi jste, a plody

mými nasytte se!« Sirach. 24, 26. Nuže, poslechněte jí! Všichni u ní hleďte pomoci a ochrany v obtížích tohoto slzavého údolí! Jinoši a panny, proste za dar svatě čistoty; manželé za svornost a pokoj ve vašich příbytcích; rodičové za tělesné i duševní blaho vašich dítek! Předstupež všichni před trůn Marie Panny na nebe vzaté, předneste jí své prosby a žádosti: »Paní naše, prostřednice naše, orodovnice naše! Se Synem svým nás smíš, Synu svému nás poroučeš, Synu svému nás obětuj!« Amen. R. S.

Neděle XII. po sv. Duchu.

O prospěchářství.

»A bližního jako sebe samého.«

Luk. 10, 27.

Jak vám známo, milí křesťané, požaduje se od dobrého malíře mnoho dobrých vlastností. Neposlední pak vlastností dobrého malíře jest, aby rozdělil na obraze náležitou měrou světlo a stín, jasno a temno. K takovému obrazu uměle provedenému lze přirovnati dnešní podobenství Páně o milosrdném Samaritánu. V tomto podobenství je také dvojitá stránka, světlá a temná: první nás dojíká proto, že se staví proti ní druhá. Či není tomu tak? Na cestě z Jerusalema do Jericha leží člověk zraněný, oloupený, sotva dýchající. Touž cestou ubírá se také jeden Samaritán. Jak uztí nešťastného, seskočí se svého hovada, přistoupí k zraněnému, vymyje rány jeho vínem, nakape do nich oleje, ováže je, vloží nešťastníka na své hovado, veze ho opatrně do hospody, dává ho na starost hostinskému, platí tomuto a je hotov, bude-li třeba, ještě doplatit. Proč nás tak dojíká toto jednání Samaritánovo? Protože jednal šlechetně, zcela jinak nežli ti dva duchovní židovští, kteří šli též kolem zraněného, ale nad ním se neslitovali. A jak to bylo možno, že duchovní neprokázali milosrdenství nešťastnému? Zdali neznali přikázání: »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého?« Znali ovšem, ale neplnili, protože byli prospěcháři, t. j. lidé, kteří činili dobré své skutky jenom když jim kynul vlastní prospěch nebo osobní užitek.

Slovo prospěchář je sice nové, ale lidé označení tímto slovem byli od počátku světa. Většina lidí řídila se ve svém jednání vždy jenom ohledem na svůj vlastní prospěch, říkajíc při každém činu a kroku svém: »Co z toho budu mít? Budou mne lidé chváliti? Užiji něčeho? Budu mít nějaký zisk?« Z čeho jim kynul některý z těchto prospěchů nebo dokonce všechny tři najednou, to činili; z čeho neměli žádného prospěchu, toho se ani prstem dedotkli. A takoví jsou lidé až dosaváde, s tím rozdílem, že prospěchářství našich dnů pokládá se za znamení pokroku a za přednost moderního vzdělání. Nyní se považuje za opravdu osvíceného člověka jenom ten, kdo umí využítkovati všechno na světě ve svůj prospěch, a to co nejchytřeji, nejrychleji a nejúplněji; každý jiný člověk je prý bez ceny.

Opravdu? Tuť bude dojistá zajímavo zkoumati vlastní podstatu a povahu prospěchářství. Což se stane v tomto sv. rozjímání, které počínáme ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

Mnozí se domnívají, že honiti se za vlastním prospěchem není nic zlého, naopak, že čím usilovněji se domáhá svého vlastního prospěchu, tím více na světě platí jednotlivec. Dobře. Není-li prospěchářství samo sebou nic zlého, proč bychom je odsuzovali? Ale po čem poznáme vlastní podstatu a povahu prospěchářství? Podle toho, snáší li se 1. s láskou k Bohu, 2. s láskou k bližnímu a 3. s láskou k sobě samému.

1. Co soudíte, mojí drazí, o prvním? Snáší-li se prospěchářství s láskou k Bohu? Které pak jest největší a první přikázání? Toto: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši síly své i ze vši mysli své.« To prohlásil za největší a první přikázání sám Syn boží Ježíš Kristus (Mat. 22, 38.). Uvažte dobře, co jest řečeno tímto přikázáním. Srdce je zdrojem citů; duše je bydlištěm úmyslů; síla je pružinou činů; mysl je nám jeho sv. vůle vrchním pravidlem našeho jednání. Bůh pak má úplné a neobmezené právo k naší poslušnosti. Zdali není naším Stvořitelem, který nás povolal z nicoty v život? Zdali není naším Zachovatelem, v němž živi jsme, hýbáme se a trváme? Zdali není naším Ředitelem, který spravuje všechny naše kroky? Zdali není naším budoucím Soudcem, který požádá jednou nebo věčnou pokutu? To-li vše uznáváme, musíme také uznati, že počátkem a koncem všech našich činů má býti vůle svrchovaného Boha, t. j. že máme milovati Boha nade všechno.

A nyní přemítejme, zdali pak smýšlí prospěchář tak, jak nám velí přikázání lásky k Bohu? Zdali pak je prospěchářovi vrchním pravidlem všech jeho činů vůle boží? Nikoli. jemu je vrchním pravidlem svého jednání vůle vlastní. Jestliť on jako ten vladař nespravedlivý ve sv. evangeliu. Vladař praví sám u sebe: »Co učiním, neboť pán můj odmíná ode mne vladařství? Kopati nemohu, žebrati se stydím. Vím, co učiním. Zavolám dlužníky pána svého, vydám jim jejich dlužní úpisy, by dali za ně jiné úpisy znější na menší obnosy, a tak si pojistím u nich jakési živobytí« (Luk. 16). Hle, jak převráceně smýšlel tento vladař! Kdyby byl uvykl obraceti při všech příhodách a nehodách života svůj zřetel k vůli boží, byl by zajisté mluvil sám u sebe: »Co učiním, když

mne chce pán propustiti pro mou nepoctivost? Není-li to spravedlivý trest od Boha za to, že jsem hřešil? Nemusím-li snášeti nyní bídu a nedostatek, abych učinil dosti za všechny své hřechy? Nebyla by to největší zaslepenost, kdybych se dal svěsti chudobou k novým nešlechetnostem?« Tak by byl mluvil vladař, kdyby byl myslil na Boha. Ale on uvykl tázati se při každém kroku a skutku svém: Co z toho budu mít, jaký prospěch, jaký užitek? Proto praví i nyní sám u sebe: »Kopati nemohu, takové práci nejsem zvyklý; žebrati se stydím, to je proti mé cti. Ale dopustiti se nových zpronevěření, z toho si nic nedělám, z toho budu mít prospěch.« — Podobně, jako tento vladař, smýšlí každý prospěchář. Jemu se nejedná nikdy o vyplnění vůle boží, nýbrž o vyplnění vlastní vůle, totiž o dosažení lidské chvály a přiznání, o užití nějaké rozkoše, o získání peněz nebo věcí podobných. Tak vytlačuje prospěchářství ze srdce člověka všecku lásku k Pánu svrchovanému. A pak by se chtěl někdo domýšleti, že prospěchářství samo sebou není nic zlého?

2. A jako se nesnáší prospěchářství s láskou k Bohu, tak se nesnáší ani s láskou k bližnímu. »Milovati budeš Pána svého nade všecko. To je největší a první přikázání.« Tak řekl Spasitel. A doložil ihned: »Druhé pak jest podobné tomu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého« (Mat. 22, 38—39.). A co je to: milovati bližního jako sebe samého? To vykládá Ježíš Kristus sám, řka: »Všecko, cokoli chcete, aby vám lidé činili, i vy činite jim« (Mat. 7, 12.). Říkáme-li ve svém jednání s lidmi tímto pravidlem, tu si myslíme: Co pak bych si přál od bližního, kdybych byl na jeho místě, a čeho bych se lekal? Přál bych si zajisté, abych měl od něho užitek a žádné škody. A co bych si přál já od něho, to mu musím činiti také já; čeho bych si od něho nepřál, toho se musím také já zdržovati. To jest milovati bližního jako sebe samého.

Řídí-li se tímto pravidlem člověk-prospěchář? Popatřme na jeho jednání. Kdo hledí při všech činech svých jediné na svůj vlastní prospěch, ten se domáhá cti, chvály, přiznání, povýšení, vyznamenání a podobných věcí, třeba by při tom čest bližního v prach země zašlapával. Takový člověk hledí užiti při každé příležitosti všeho, cokoli smyslům lahodí, třeba by jiní lidé jeho vinou hynuli v hladu a nahotě. Takový člověk je s to jině lidi třeba z poslední košile svléci, aby sám se obohatil. Srovnává-li se takové bezohledné a necitelné jednání s láskou vespolečnou? Nikoli, nikterak!

To musí uznati prospěcháři sami, podrobují-li své jednání nestrannému úsudku. Ale oni se omlouvají, říkajíce, že někdy vyžaduje bezohledného jednání — boj o existenci. — Boj o existenci — co je to? To je tolik, jako boj o živobytí. Tedy aby byl jeden živ, musí druhý umřít; aby byl jeden povýšen, musí býti druhý ponížěn; aby jeden vesele jedl a pil, musí druhý hladem a žízní hynouti; aby jeden zbohatl, musí přijíti druhý na žebroutu. Ano, to a nic jiného nemíná se bojem o existenci. Ale sluší-li

takový boj člověku-křestanu? Nenáleží-li ten zápas o živobytí spíše do říše zvířat? Tu vidíme ovšem každé chvíle, jak lev se sápe na člověka, aby se nasytil, jak vlk lapá ovci a požrá, aby zahnal hlad, jak jestřáb vrhá se na slepice, holuby, koroptve, bažanty a jiné menší ptactvo a trhá je pro svůj požitek, jak štika v řece nebo rybníce požrá drobné rybičky. Mezi zvířaty jest ovšem nutný boj o existenci. Tomu však, jehož učinil Bůh málo menším andělů, učiniv jej svým obrazem a korunou tvorstva pozemského, tomu nesluší boj po způsobu zvířecím. Bojem o existenci mohou umlouvati své prospěchářství nejvyšší lidé lidojedi žijící ve stavu zvířecím nebo suroví dobyvatelé zemí, kteří pro dosažení vlastní slávy, rozkoší a bohatství nesčíslné lidi činí nešťastnými. Ale kdo má aspoň jiskru lásky k bližnímu, ten v boj o existenci nikdy se nepouští, věda, že tyto dvě věci nikdy se nesnesou.

3 S láskou k Bohu a s láskou k bližnímu prospěchářství nikterak se nesnáší. To, tuším, každému je patrno. Ale s láskou k sobě samému snad se snáší? Zdá se skutečně, že tomu tak; náboženství křesťanské samo, jak se zdá, toto mínění podporuje. Příkladuje výslovně: »Milovati budeš Pána Boha svého náde všechno.« Příkladuje zřejmě: »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.« Ale nepřikazuje nikde výslovně: »Milovati budeš sebe samého.« Proč asi? Proto, že toho netřeba. A proč toho netřeba? Protože k sebelásce každý je nakloněn od přirozenosti, jak poznamenává apoštol národů sv. Pavel, řka: »Žádný zajisté nikdy těla svého neměl v nenávisti, ale krmí a chová je« (Efes. 5, 29.), t. j. pečuje o jeho potřeby. — »A co činím já?« táže se prospěchář. »Když si hledím svých vlastních prospěchů, tedy miluji sebe samého; sebeláska je požadavkem přirozenosti a nemůže býti hříchem.«

Co soudíte, draží v Kristu, o této řeči? Snad se vám zdá býti pravdivou? Možná; ale vskutku pravdivou není. Prospěcháři dělají, jako by sv. náboženství zapovídalo všechnu péči o časné prospěchy a zájmy. Ale sv. náboženství chce pouze, abychom hledali nejprve království božího a spravedlnosti jeho a potom teprve těch věcí, kterých nám třeba k časnému živobytí. Proto učí katechismus, že sebe máme milovati pro Boha, t. j. že máme pečovati především o spásu své duše, protože řekl Kristus Pán: »Co platno člověku, kdyby všechnen svět získal, duše pak své škodu trpěl« (Mat. 16, 26.)?

Jedná-li tak prospěchář? Ach, co záleží takovému člověku na modlitbě, na zpytování svědomí, na zpovědi a přijímání, na mši sv., na kázání, na svatém čtení a rozjímání, na svěcení dnů svátečních a na mnoha jiných věcech, kterými se projevuje péče o spasení duše; jen když mají prospěcháři platnost na světě, užijí dobrých věcí a mají dost peněz, to prý jim dostačí. Ale to právě je chyba, že nemají vyšších zájmů; neboť tím dokazují, že nemají pravé sebelásky.

Jak hrozně klame se člověk, který se domnívá býti velikým

a dokonalým, když si hledí svých prospěchů časných, na prospěch pak duše své zapomíná! Sv. Augustin se táže: »Chceš býti velikým? Málem počni. Zamýšlíš vystavěti velikou budovu povýšenosti? Napřed myslí na základ poníženosti. Čím vyšší má býti budova, tím hlubší kope se základ.« (Sermo 10. de Verb. Dom.). Jak pravdiva jsou tato slova sv. Augustina! Chce-li vystavěti podnikatel veliký dům, chce-li mu pojistiti neporušené trvání na dlouhé časy, musí položit nejprve velmi hluboké základy. Kdyby toho neučinil, sesul by se dům a pohřbil by všechny své obyvatele, byť ani nedorážely na něj prudké větry jako na dům, ve kterém byly pohřbeny všechny děti Jobovy. Podobně musí sobě počínati, kdo chce býti velikým a dokonalým na světě. Musí se před Bohem ponížovati. Musí uznávati, že sám od sebe nic není, ale všechno s milostí boží. Pak ho Bůh povýší a oslaví před světem. Avšak prospěchář není schopen takového ponížení, poněvadž pranic nedbá o svou duši. Může se tedy snadno státi, že budova vlastní velikosti dříve nebo později se zřítí a toho, kdo ji stavěl tak samolibě, ve svých troskách pochová. Tak žalostný konec dopouštívá Bůh na prospěcháče, aby poznali, že není pravou sebeláskou — starati se o zem a nestarati se o nebe.

* * *

Nejmilejší! Snažil jsem se, bych vám ukázal pravou podstatu a povahu prospěchářství. A myslím, že nyní nikdo z vás nebude říkati: Hleděti si svých prospěchů není samo sebou nic zlého. Je to skutečně převrácenost, jestliže své prospěchy činíš vrchním pravidlem svého života, protože to čelí přímo proti lásce k Bohu, jehož máš milovati nade všechno; proti lásce k bližnímu, kterého máš milovati jako sebe samého; a proti lásce k sobě samému, kteráž veš pečovati především o spásu duše.

Což tedy učiníš, bratře můj, vytýká-li ti svědomí nízké smýšlení nesrovnávající se ani dost málo s láskou křesťanskou? Budeš chovati v sobě toho neblahého ducha, jehož vlastní, vnitřní povaha naplnila tě dnes ošklivostí? Aj, toho od tebe neočekávám! Ty zajisté budeš se snažiti, bys ducha prospěchářství ze srdce svého nadobro vypudil. Ale podaří-li se ti to? Podaří dojísta, budeš-li jen chtíti a Boha za pomoc vyzývati. Nuže, kterak vypudím ze srdce svého prospěchářství!

Co pak činívají cestovatelé, nalézají-li se v nehostinných krajích a musí-li trávit noc pod širým nebem? Prve, nežli ulehnou k nočnímu spánku, snesou na hromadu paliva, zapálí, udělají veliký oheň blízko svého ležení. Proč? Aby zapudili všelikou noční šelmu, která hořčího ohně velice se bojí. Čiňmež my podobně. Roznětme ve svém nitru oheň svaté lásky, lásky k Bohu, k bližnímu i k sobě. Tento oheň vypudí ze srdce našeho všeliké úzkoprsé, sobecké, nelidské hledání vlastních prospěchů. Láska nehledá, pouze a jedině co je jejího.

Ale kterak roznětíme ve svém srdci oheň lásky svaté? Častým a hodným přijímáním svátosti; svátostmi sestupuje Duch svatý

v srdce naše a rozlévá v něm lásku boží. Modlitbou nábožnou, pokornou, důvěrnou, vytrvalou, přednášenou s odevzdáním do vůle boží a jménem Krista Pána; dát Otec nebeský dobrého ducha těm, kteříž ho takto prosí. Oheň lásky svatě roznítíme ve svém srdci, budeme-li zachovávatí věrně přikázání Boží; kdo zachovává přikázání Boží, ten Boha opravdu miluje. Když těmito prostředky roznítíme v srdci svém oheň lásky boží, ustoupí ze srdce našeho všeliké prospěcháství. A to dodá pravé ceny našemu životu. Což uvidíme jasně v hodinu poslední. Poznámeť, že jsme nežili zde na světě nadarmo, nýbrž pro Boha. Bůh pak odplatí nám za věrnou službu naši životem věčným. Amen. *Kl. Markrab.*

Neděle XII. po sv. Duchu.

Pravé štěstí v církvi katolické.

»Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte.«
Luk. 10.

Anglický učenec Samuel Johnson, dodnes pro veliké zásluhy od krajanů velebený, měl na své mládí velice trpkou vzpomínku. Byl synem knihkupce v Lichfieldu, studoval na universitě v Oxfordě a žil potom v Londýně jako spisovatel. Když studoval v mladých letech, žádal ho otec starý a churavý, aby na jednom trhu v Ballyallu prodával knihy, by nepřišli o výdělek, z něhož všichni brali podíl. Student však se styděl zastati otce, byl pyšný a na trh nešel, ač otec několikrát za to prosil. Otec se vypravil sám, něco knih prodal, ale přinesl si z trhu smrt. Na trhu se nachladil, doma ulehl a už nepovstal. Smrt velice změnila studenta. Výčitky svědomí, že byl příčinou smrti otcovy, neopustily ho více. Každý rok v den úmrtí otce chodil na tržiště, kde stával otcův stánek po 30 let, a bez klobouku čtyři hodiny stál tu nepohnutě; vzpomínal na otce, vzpomínal na svůj nerozum, modlil se za otce, odprošoval ho v duchu.

Tak mnozí lidé poznávají teprve a cení mnohou věc, když ji ztratili; dítko pochopí teprve, čím byl mu otec či matka, manžel, čím byla mu dobrá žena, až jich tu není více.

Největší dar boží jest svatá víra, kterou nám přinesl na svět Syn boží, největší štěstí člověka na světě, je-li v katolické církvi, která tyto pravdy božské neporušené přechovává a oznamuje všemu lidstvu. Proto pravil Pán Ježíš: »Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte; mnozí chtěli viděti, co vy vidíte, a neviděli; a slyšeti, co vy slyšíte, a neslyšeli.« Co tisíců lidu neviděli a neslyšeli Ježíše Krista, co tisíců lidu toužili po pravdě a světle, po klidu a pokoji svědomí, po balsámu na rány v nehodách a neštěstí, po umění umíratí klidně a beze strachu: a nedostalo se jim té milosti. Všecky ty milosti svěřil Kristus apoštolům a své církvi, aby je rozdávali všemu lidstvu až do skonání světa.

Blahoslavení jsme my, kteří jsme v pravé církvi Kristově,

vidíme, co jiní neviděli, vidíme Krista na oltáři ve způsobě chleba, slyšíme, co jiní neslyšeli, pravdy sv. náboženství. Šťastní jsme, neboť právě tato víra v Ježíše Krista, kterou nám církev hlásá, chrání nás před poblouzením, očišťuje od hříchu, těší v utrpení a zajišťuje šťastnou smrt a blaženost věčnou.

P o j e d n á n í.

1. Církev Kristova chrání nás před bludem. Jeden z hrozných následků prvotního hříchu, který dědíme všichni, jest zatemnění rozumu a zkažená vůle lidská. Kam zabředlo lidstvo bez Boha, bez pravdy a světla, vidíme na národech před Kristem.

Klaněli se modlám. Nejen slunce, měsíc, hvězdy, ale i býky, kočky, hady měli za bohy. Každá nepravost měla svého boha; opilci měli Bacha, zloději Merkura, chlipníci Venuši a t. d. Jak hnusná a hříšná byla jejich modloslužba! V Karthagu na př. měli za boha hlavu býka, které každý rok pálili 300 dětí: I národ židovský zabředl v modloslužbu a kladl vlastní své dítky do rukou rozžhaveného Molocha. Jak krutý byl osud dítek, žen, otroků a chudiny! Jak ubozí jsou dosud národové v pohanství! Věčná nenávisť, neustálé války, vraždění u nich domovem.

Jak ubozí jsou dosud jinověrci, kteří jsou mimo církev katolickou, rozdělení na sta sekt, z nichž každá chce mít pravdu, z nichž však žádná nemá pramene vody živé, ale jen nádržky rozpukané, které vody udržeti nemohou. »Já jsem světlo světa,« zvolal Pán Ježíš, »kdo mne následuje, nechodí ve tmách«. Po té pravdě a světle volali lidé před Kristem, židé i pohané, po ní žízni dosud, kteří se mimo církev Kristovu nalézají.

Roku 1876 v únoru stal se katolíkem dánský učenec a spisovatel a nejlepší básník Jan Jørgensen. Hledal pravdu a pokoj, jichž ve své víře protestantské nalézt nemohl; studoval pilně spisy katolické a výsledek všeho byl spis, který vydal: »Lež a pravda života«, v němž líčí celý boj, jaký prodělal na cestách po Německu, Itálii a jinde, kde naučil se znáti katolické náboženství ze života katolíků samých. Vydal více spisů, stal se redaktorem katolického listu a obhájcem víry a církve. V církvi katolické našel největšího štěstí.

Roku 1900 o slavnosti Zjevení Páně stal se katolíkem norský učenec Søren Sørensen, protestant. Studoval na universitě v Kristianii a v Lipsku, dostal do rukou katolický spis dra Möhlera, symboliku, srovnávací věrouku katolickou a protestantskou; modlil se horlivě za dar světla. Byl také v Římě, pak v Belgii, a výsledek všeho: našel štěstí a pokoj jedině v katolické církvi. Nebyl sám, ale celá řada nových kráčela za ním. Nejméně na 200 nej přednějších osob v Dánsku a Norvéžsku vrací se ročně k matce, církvi katolické.

2. Církev Kristova zachraňuje ty, kdo jsou ve hříchu. Pohané před Kristem neznali, jak možno usmířiti Boha, největší filosofové luštili tu záhadu, ale výsledek byl, že musí Bůh sám lidstvu oznámiti, jak může býti usmířen. Zabíjeli a obětovali malé,

nevinné dítky na usmíření bohů, a přec neměli žádné. jistoty, že by hřichy byly odpuštěny. Všecky oběti národa židovského ve Starém Zákoně byly předobrazem Beránka božího na kříži, který sejme hřichy světa.

Pán Ježíš vykoupil nás a ve sv. pokání obmývá nás krví svou a očisťuje od hřichů, vykonáme-li předepsané podmínky. Sám odpouštěl hřichy, koho ve vševedoucnosti uznal za hodna, apoštolům však a nástupcům dal moc, aby jeho jménem od hřichů rozhřešovali. Čím bychom byli bez zpovědi?

Protestanté pohrdli zpovědí a čím dále tím více touží, aby byla opět zavedena, a poněvadž na suché větvi nemůže býti zdravého ovoce, stávají se katolíky, aby se jim dostalo milosti odpuštění hřichů.

Před několika lety na př. stal se katolíkem v Amsterdamě hollandský advokát dr. Herman Hoeven. Příčiny udal ve spise: »Návrat do církve Kristovy«, v němž líčí dobrodiní zpovědi a lituje, že protestanté dali se oloupiti o to nejdražší a nejvzácnější: o úctu Panny Marie, o zpověď a přijímání těla Páně.

Židozedeňáci otrávilí katolické státy nevěrou v domnění, že zničí církev, a zatím zklamané církve odstěpené — vracejí se kajícně k matce, původní církvi katolické.

3. Církev Kristova má v učení Kristově balsám na všecky rány, jež dopadají na lidstvo.

Pohané v neštěstí neznali žádné útěchy, upadali v zoufalství. My katolíci víme, že utrpení je nejlepší školou a štěstím. Nikdo není bez utrpení. Vezmu-li ochotně na sebe kříž od Boha seslaný, je tíha menší, místo hořkosti dostavuje se sladkost, místo reptání útěcha a jistota, že jsme Bohu milými, že lépe přetrpěti trest na světě lehčí, než těžší po smrti, a že trpěti pro Krista a z lásky ke Kristu jest nejvýše záslužným. Proto sv. František Regis v nehodách volával: »Ještě více, ještě více! Život byl by nesnesitelný bez utrpení.« Sv. František Xaverský volával: »Pane, neodnímej utrpení ode mne, leda že bys mi dal jiného, těžšího! Kdo okusil, jak sladko jest pro Krista trpěti, bude si přát, aby raději zemřel, než aby byl bez utrpení!« Sv. Kristina z řádu Uršulinek říkala v nehodách: »Největší čest pro křesťana, může-li s Kristem býti přibit na kříž!« Sv. Magdalena z Pazzis: »Pane Bože, nikdy umřít, ale stále trpěti!« Čím ochotněji kdo kráčí s křížem svým za Kristem, tím větší útěchy pocituje, tím kříž jest lehčí, tím větší zásluha na věčnosti!

4. Církev má i lék proti přílišnému strachu před smrtí.

Pohané umírali v malomyslnosti a zoufalství. Aristoteles, přední filosof řecký, zvolal zoufale před smrtí: »V pochybnostech jsem žil, v pochybnostech a nejistotě umírám; kam jdu, nevím.« Největší muž Německa, Bismarck, jemuž staví pomníky a jehož jménem zdobí ulice, umíral bez útěchy zoufalou smrtí. »Hrozně úzko mám v duši,« zvolal k okolostojícím. »Po celý život nikoho neučinil jsem šťastným, ani rodinu, ani přátele, ani sebe. Mnoho zlého mám na svědomí. Byl jsem příčinou tří velikých válek; mojí

vinou 80 000 mužů padlo na bojišti, které oplakávají nyní jejich matky, ženy, děti, bratři a sestry, a proklínají původce, vraha jejich. Vše to stojí mezi mnou a Bohem. V celém životě neměl jsem žádné radosti a nyní se cítím nejvýš nešťastným. Životopisec Brusch dodává: »My všichni seděli mlčky a viděli, jak těžké slzy kanou mu po tváři.«

Jak malý je člověk při smrti před Bohem. Před chvílí rouhal se, posmíval všemu, a za chvíli ubožák hodný politování. Bismarck nebyl katolíkem, neznal léku proti hrozné smrti.

Sv. Rosa Limanská plakala také hořce při smrti, ne však, že opouští svět neb že bojí se trestů věčných, ale že dosud prý málo vykonala a málo vytrpěla, ač život její byl životem útrap. Sv. Edmund, arcibiskup kanterburský, když přijímal před smrtí tělo Páně, zvolal: »Ty jsi to, Pane, v něhož jsem věřil, v něhož jsem doufal, jehož tak horlivě blásal; ty jsi mým svědkem, že mimo tebe ničeho jiného jsem nehledal a nemiloval.« Přijav tělo Páně, objal kříž, a líbaje rány Kristovy, skončil šťastně.

V tom záleží po smrti jeden druh muk pekelných, že červ výčitek svědomí neumírá; jak lehce mohl usmířiti Boha, jak lehce mohl si získati nebe, jak hroznou lehkomyšlností vydobyl si peklo a trápení věčné. Samuel Johnson, o němž jsem s počátku řeči mluvil, celý život pykal za neposlušnost k otci a předčasnou jeho smrt.

Zavrženci budou pykati věčně a nebudou více moci Boha usmířiti. Jakou útěchu dává nám naše svatá víra, jak dobrotivou matkou jest církev Kristova, která ve všech nehodách má pro své děti pomoc a lék v nemoci duše. »Blahoslaveni, kteří vidí, co jiní chtěli viděti, a neviděli!« Kristus jest s námi ve své církvi na oltáři; dnem i nocí volá k nám pln laskavosti: »Pojďte ke mně všichni, kdo jste obtíženi, já vás občerstvím, a naleznete odpočívání duším svým.«

V. M. Vdchal.

Řeči příležitostné.

Na slavnost sv. Anny.

(26. července.)

Ženu statečnou, kdo nalezne? Zdaleka
a z posledních konců jest cena její.
Přisl. 31, 10.

Mimo jména Marie jest jméno Anna nejčastějším v našich rodinách. Proto též dnes na slavnost svaté Anny tolik svátků, tolik jmenin. Církev svatá dává věřícím na dnešní slavnost předčítati epištolu, v níž ústy moudrého Šalomouna se nám líčí vzor pravé ženy. Mezi otázkami, jež dnes duchy moderního světa hý-

bají, není na posledním místě otázka ženská. O minulém století se říká, že bylo stoletím páry a elektřiny, století pak dvacáté prý bude stoletím ženy. Řčení tomuto třeba tak rozuměti, že ve století nynějším církev a náboženství Kristovo prodělá mnohé pronásledování a zkusí mnoho utrpení. A tu bude na ženách XX. století ukázati sílu své víry, silnou oddanost k církvi Kristově a dáti světu příklad pro budoucí časy, že zvítězila ve století XX. věrlost srdce ženina, že zvítězila v obětavém sebevzdání se pravdě nad pyšným vzdorem a odpadem muže. K tomuto úkolu připravovati se jest ženám křesťanským. V tomto ohledu jest nám nejlepším vzorem sv. Anna, jejížto slavnost konáme! Uvažujme tedy dnes na počest svaté Anny vzor pravé křesťanské ženy a její úkol v životě sociálním.

1. Nezávažnějším činitelem ve společnosti lidské jest bez odporu žena. Jí dáno jest dítě, aby do srdce jeho vložila lásku k Bohu a ke člověčenstvu, aby byla jeho první učitelkou o dobrou a zlu. Toť první a nejdůležitější a spolu nejčestnější úřad pro ženu: býti matkou a vychovatelkou.

Za zvláštní přednost ženy platí silný, vznešený pud po zbožnosti. Zoveme sami ženské pohlaví zbožným pohlavím. Jak podivuhodnou jest tu prozřetelnost boží v tomto ohledu. Žena má povolání výchovy dítek od útlého miádlí. K tomu jest zbožnosti zapotřebí. Čeho kdo nemá, nemůže též dáti. Každý dům jest jako kaple. Kdo jest knězem v této kapli rodinné? Matka. Ona jest vestálkou, jež posvátný oheň bázně boží rozžhává, udržuje a pěstuje. Jak vznešené to povolání. Matka vštěpuje dítku oškřivost před hříchem. Hřích zůstane největším zlem pro člověka, jehož následky nejen časné, i věčné jsou. Záhy musí se člověk naučiti hřích znáti, jinak jest pozdě! Sv. Blanka, jež dítě své tak velice milovala, modlívala se často: »Přemilý Hospodine! nechať dítě moje mi spíše umře, než aby tě kdy urazilo!« Ludvík nezemřel, neurazil též Boha, nýbrž miloval ho. Ludvík se stal svatým! — Vychovávejtež dále děti své v lásce ku pravdě. Chyby má každý člověk. Jest to smutno, když jich nepoznáváme, smutnějším, když jich uprámé. Lež jest smrtí pravdy. Dábel zove se otcem lži. Ze lživých dětí stávají se později ničemové, ano zločinci ve společnosti. Kdo jednou v Římě byl, upamatuje se na kámen z mramoru v podobě lidské tváře s dokofán otevřenými ústy. Vykládá se o něm, že prý druhdy byl zkušebním kamenem pravdomluvnosti. Kdo svoji ruku tomuto kamenu, jmenoval se bocca Sella verita, *) do úst strčil a lež na svědomí měl, nemohl ruky zpět vytáhnouti. — Charakteristickým jest zvyk Mexičanů! Dětem totiž, které selhaly, byl pysk trnem za to probodnut. Toho není třeba, a nemá to též býti, ale kdo opatrnou, pečlivou matkou jest, zvykne děti záhy na otevřenost, upřímnost, kárá všelikou přetvářku, trestá všelikou lež. Matka vychovává též k lásce k modlitbě. Co dech pro život tělesný, to jest modlitba pro život

*) Ústa pravdy.

duše. Jako člověk, jenž nedýše, mrtev jest, tak umírá duše — duchovní smrtí, — bez modlitby; protož bude matka dítě, jakmile duch jeho se probouzí, totéž k modlitbě naváděti. Co v životě veliký dojem učinilo, toho nemůžeme zapomenouti a jest to touhou srdce, totéž ostatním sděliti. Na cestě po dráze z Prahy do Vídně seděli v jednom oddělení jedna paní s tříletým dítětem, jedna židovka a kněz. Dítě brzo bylo unaveno a matka chtěla ho právě uložit. A hle! napřed začalo dítě, ruce sepjaté: »Otče náš, jenž jsi na nebesích.« Tu vyvalovala nepokřtěná oči. Matka však podotkla k židovce obrácena: »Nedivte se, moje děti jsou zvyklé před spaním vždy se modliti.« V jedné vesnici, zcela blízko u Štyrského Hradce, žila zbožná rodina rolnická. Muž onemocněl těžce. Děti chodily do školy a modlily se horlivě za otce. Jednou na cestě zpět, bylo to jednoho studeného odpoledne, když hustě sněžilo, pravilo děvče ku bratrovi: »Pomodleme se nyní společně růženec za nemocného otce.« »Ano,« odpověděl hoch, »zcela dobře, ale ono jest tak zima a taková bouře, já nemohu přec smeknouti klobouk.« »Nuž, podívej se! my děvčata modlíme se též s kloboukem na hlavě. Vezmi můj šátek, zamotej si hlavu, a dej mi svůj klobouk.« Tak to udělaly. Tak se modlily. Jak dětinně! jak nevinně a utěšeně! hodné dítky zbožné matky. — Ach moderní doba! Katecheti vypravují, že jsou dítky, jež ani »Otčenáš« neumějí, žádného vyznání víry, žádného »Zdrávas Maria«, žádného znamení kříže. Když tomu tak jest, lze se pak diviti nad zdivočilostí mravů? — Jak velikou péčí má míti matka o nevinnost dětí. Když matka dítě miluje, jen poněkud miluje, když se stará o jeho pokoj a vnitřní blahobyť, když matka samu sebe miluje a klidný věk ve stáří si přeje, pomoc, podporu od dětí, pak vše vynaloží, aby čistotu mravů zachovala. Co kuriozita stůž zde napomenutí umírající jedné pohanské matky v Mexiku ku své dceři: »Dítě, nelíš si obličej, nenatřej si úst, nebo to jest znamením necudných žen.« — Též ku práci musí dítě naváděno býti. Co má z děvčete býti, jež sice něco francouzsky rozumí, jež zručnost jakousi má ve hře na klavír a na citeru, jež zručnou tanečnicí jest, jež však ani punčochy uplésti neumí, žádného knoflíku přišít, ani zasmažené polévky uvařiti neumí. Muž nepotřebuje žádné tanečnice, žádné virtuosky, on potřebuje dobrou hospodyně s přiměřeným vzděláním. Čím jednodušší, tím milejší, čím pracovitější, tím výtečnější.

Nejlepší výchovu docílí příklad. Jak zhoubně špatný příklad působí, o tom jsem řekl v jednom listě toto: »Sedmnáctiletá holka utekla své matce. Utekla z Chicaga do New-Yorku, aby se tam pro divadlo vzdělala. Matka dala dítě policejně hledati, bylo nalezeno a do Chicaga zpět posláno. Postaveno před soud, vypovíдалo takto: »Já mám čtvero prarodičů a mám dva otce a dvě matky. Prarodiče po otcově a po matčině straně dali se rozvésti a zas se dali oddati a tak mám i čtvero dědečků a čtvero babiček. Též otec a matka udělali totéž. Když moje rodiče dělali, co chtěli, proč bych já měla ve své svobodě obmezována býti.

Vrátím se ku své máti zpět, poněvadž jsem k tomu donucena, ale při nejbližší příležitosti prchnu zas. « Hrozné následky špatného příkladu. Ale též dobrý příklad má svůj dobrý účinek. Tak mnozí byli ku hříchů pokoušeni; co je od něho zdržovalo? » Ó kdyby to matka uviděla, anebo kdyby někdy se to dověděla? « Tedy vzpomínka na zbožnou matku. Snad upadnou dívky a zbloudí ve víru světa; ale tu přijde dobrý příklad matky včas na paměť. Vysoce postavený pán nalézal se na korábě, jenž se v bouři ztroskotal. S vlnami zápase spatřoval ohrožený břichy svého mládí, o nichž myslel, že už dávno v zapomenutí upadly, a svou matku, jež hrozila a varuje, svou ruku pozvedala. Na to nezapomněl po celý svůj život.

2. Žena jest dále též manželkou. Co do podstaty jest stejná s mužem. Oba jsou od Boha stvořeni, mají tělo a duši. Duše má rozum a svobodnou vůli a jest nesmrtelná. Oba jsou skrze Ježíše Krista vykoupeni a jich poslední cíl jest společný, totiž věčná blaženost. Přece má žena jisté zvláštnosti, jimiž se od muže liší. »Přirozeným údělem muže jest síla fysická a moc — a přirozeným údělem ženy půvab a spanilost. Hlučná hra na vojáky a loupežníky v širém poli u hochů a tichoučná hra dívčiny s panenkou doma ve světnici výmluvně naznačují, kde jednou mužova a kde ženy činnost jevití se má. V listě svém ke Korintským píše svatý Pavel: »Jako církve Ježíši Kristu poddána jest, tak má též žena ve všem muži poddaná býti.« (5, 24.) O této poddanosti ženy dí svatý Tomáš Aquinský: »Jest dvojí odvislost. Otrocká, služebná, v níž užívá nižší vyššího k užítku vlastního. Je však též závislost hospodářská či občanská, kde představený užívá podřízených ku blahu a prospěchu jejich«. A v takové odvislosti je žena k muži. Tam, kde páskou srdcí jest láska, jest to radostí a potřebou vůli druhého plniti. Láska ženy k muži jest něžná; ona lne na otci a matce, jest oddaná bratrům a sestřím, ale nikdo není jí tak blízko jako manžel. Manželka ztrácí svoje jméno, muž dává jméno rodině, manželka opouští otcovský a matčin dům, a následuje všude muže. Láska manželčina jest též věrná a vytrvalá. Ona vzdoruje i času i bouři. Jako dva kameny maltou spojeny během času se neuvolňují, nýbrž naopak upevňují, ještě ve spolek se spojují, tak jest to i s láskou manželskou. Krása mládí zaniká, vnady přirozenosti prchají, ale stará láska nehyne. Jak obětavou jest konečně láska katolické manželky. Co nevykoná tak mnohá žena, jakoby byla nevyčerpatelnou studnicí víry, lásky, síly a trpělivosti. Tu máme matku s pěti a více dětmi; před svítáním vstává — poslední ulehá si na odpočinek. Stále se lopotí, aby muž vše v pořádku našel, aby chutná strava přišla na stůl, aby děti čistě chodily, aby chudoba nebyla tak příliš pocítována. V koutě světnice stojí často postel s nemocným otcem, matkou, často s nemocným manželem. Věrná, obětavá manželka neopouští jich, obětuje svoje zdraví a spánek.

Jak šťasten jest muž, jenž zbožnou, vroucně oddanou choť má. Jak neodolatelným jest vliv na srdce muže. Věhlasná jedna

žena dala na otázku, odkud moc žen pochází, významnou odpověď: »My jsme tak mocny, poněvadž ty fídíme, kdož světem vládnou!« Muže totiž. Jako matka fídí totiž syna, jako manželka manžela, jako dcera otce, jako sestra bratra, jako nevěsta ženicha. Časopis svaté Angely vyprávěl před nějakou dobou: »Jeden starý, statečný generál stal se najednou na sklonku svého života velice nábožným, tak že se jeho přátelé nemálo tomu vynadiviti mohli. Byv tázán po příčině změny svého smýšlení, odpověděl: »Po návratu mém z vojny našel jsem bohudík zbožnou choť. Vážil jsem si její víry, aniž bych ji byl sdílel. Ona se své strany nemluvila mnoho o náboženství, nenutila mnoho, přece viděl jsem brzo z jejích očí, když se modlila; když se od stolu Páně vracela, tu mi vždy přicházela jako anděl. To mne lákalo. Usmínil jsem si Bohu stejným způsobem sloužiti, ho ctíti a milovati, začal jsem se modliti, se poučovati, přijal jsem svatě svátosti. Nebyl jsem nikdy tak šťasten, jako nyní.« — Jak nemotorně počíná si žena, když nad chybami, slabostmi, ano docela i neřestmi muže v netrpělivost propukne, naň se zlobí, mu předhůzky dělá, anebo vzdorovitě po celé dny ničeho nemluví. Tím si ztrpčuje život a nedělá nic lepším. Naopak muž se vždy víc a více ženě odcizuje, syt ustavičných předhůzek, upadá z jedné propasti do druhé. Mlčení, modlitba, trpělivost, důvěra, láska, to pomáhá, pomáhá skoro neomylně.

3. Žena jest dále dobrou hospodyní pro dům. Ona nese s mužem břemena života, stará se o domácí krb; vyhýbá se veškerému přepychu. Též služebná jest člověkem a má nesmrtelnou duši a není podstatného rozdílu mezi paní a služebnou. Jsou pozemské nahodilosti, jež rozdíl zplodily: proto nakládá dobrá hospodyně se slůžkou přívětivě a vlídně. Katolická paní ponechává služebným tolik volného času, aby povinnostem křesťanským dostály. Každá služka musí v neděli a ve svátek na kázání, musí v době velikonoční ke stolu Páně přistoupiti. Zvláště bdí paní nad mravností služebných; varuje před nebezpečími a příležitostmi, jež se pramenem smutných, mravních poblouzení stávají.

4. Křesťanská žena jest též andělem milosrdenství. Hned v prvních dobách křesťanských vidíme, že ženy dobročinností vynikaly. Když svatý Petr procházel obce křesťanské a je u více upevňoval, přišel též do Joppe. Tu bydlela jedna učednice jménem Tabitha. Byla velmi dobročinná, ale roznemohla se a umřela. Svatý Petr vstoupil do síně, kdež mrtvá ležela. Tu ho obstoupily všechny vdovy a mnoho chudých s nářkem a prosily sv. Petra, aby zemřelou zas vzkřísil k životu. Řekli: »dej nám zas naši matku« (Skut. 9, 36) a ukazovaly mu šaty a oděv, jež Tabitha jim udělala. Ó jaké divy lásky, štědrosti, milosrdenství nalzáme v církevním katalogu svatých žen.

Ano veliké a vážné úlohy jsou to, jež křesťanská žena, matka ve společnosti splniti má. Dejme lidstvu dobré matky, křesťanské ženy, učíme to možným, aby mohly světu odchovati řádné pokolení a slavnost sv. Anny, vzoru pravé matky a ženy, přinesla

nám kýženého ovoce. Doporučujeme dnes na její slavnost zvláště ženy naše její ochraně, abychom s ní jednou se radovali na věčnosti. Amen.

Dr. A. Ondroušek.

Skvrna na zemi.

Řeč kanovníka Frant. Vaněčka ve valné schůzi Asylu pražského Jezulátka.

Před několika lety způsobila poplach kniha Stanleyho »V temné Africe«, v níž líčí odvážný cestovatel své námahy cestou 160 dnů tmavým pralesem Afriky, a vypráví tu mravní bídu domorodců.

Do mnohých řečí přeložen časopis Angličanův — i do naší milé češtiny. Čest jemu za jeho námahu a vytrvalost statečnou, kterou přebrodil bažiny, překonal tmou pralesů, přešel řeky. Každá země má svou temnou Afriku, do jejichž bažin mravních jen málokterý se odváží, a jejichž tmou málo kdo překovává. Tou tmavou zemí nazývám opuštěnou mládež a zanedbanou, bez níž není ani jedna země, ba ani jedno město a ani vesnice, to jsou ta temná místa, která lze nazvat »skvrnou na zemi«, z jejichž bažin smrtonosný výpar otravuje ovzduší další, v jejichž tmě se páše mnohý zločin. Ta místa prozkoumatí, odstraňovati a pozvážet, toť vznešeti, toť lidumilnosti a praktického křesťanství.

Veliký konvertita nás Manning, jemuž vydal prot. kazatel svědectví (Wangh), že jest nejslechetnější syn Angie a nejlepší skvost katolické církve, pravil o snaze ujímati se opuštěné a zanedbané mládeže: »Každá bez potřeby vylitá slza dítěte jest krvavá skvrna na zemi.« Ta slova velikého lidumila dala též název této řeči v kruhu přátel »Asylu Jezulátka«, který právě snaží se odstraňovati ty krvavé skvrny na zemi, které působí bez potřeby vylité slzy dítek.

Úkol Asylu jest zvláštního druhu. Ujímá se dítek, které před světem otce neměly, a jichž matky záhy zemřely. O nich lze říci, co stojí psáno na sirotčinci faráte Kneippa ve Wörishofenu: »Otec a matka opustili mne, ale Hospodin mne přijal.« Otec opustil to dítě proti vůli boží, matka z dopuštění božského. Jest skvrnou na zemi, že otec se k dítěti nehlásí, a těch skvrn jest v Čechách našich 14 procent všech porodů, ale nemalé procento jest těch, kteří osifeli i ztrátou matky, a stojí zde bez síly a poznání jako skuteční kůlové v plotě, o něž se každý otře, málo kdo povšimne a nejspíše jimi pohrdne.

Asyl netrhá svazky, které boží zákon přírody vetkal mezi matku a dítě, ale Asyl strhané ty svazky láskou křesťanskou navazuje, aby ti opuštěnci nevyrostli v metlu společnosti.

Asyl začíná působiti tam, kde strhaly se již ty svaté svazky matky a dítěte, nepodporuje lehkomyšlnost, jak se vyčítalo s jedné strany tak zvaným nalezincům, které zachovávaly mlčení o rodičích, čímž stávalo se, že lehkomyšlnost nabývala velikého rozsahu,

tak že byly v mnohých zemích zrušeny. Asyl sbírá a shromažďuje sirotky hříchem otce a smrtí matky. On ujímá se dvojnásobných nalezců, kteří počínají tvořiti zvláštní raču v lidstvu a dodávají stálá procenta do nejtemnějších domů, které zbudoval občanský zákon: kriminál, blázinec, porodnici, což jest uznanou všeobecně pravdou, kterou nebudu hlouběji probírat. Však to jest nepopíratelné, že by ony děti při lepší péči v mládí mohly vyrůst v požehnaní hojné, ale při zanedbání jich stávají se jejich slzy, nevině v mládí prolité, krvavými skvrnami na lidstvu v době pozdější. Jen jediný úkaz podávám, který béfu ze spisu Ottingenova, který uvádí z Coouea (Statist. des pr sons str. 28), že z vyšetřovaných 8006 mladých zločinců bylo 60 procent dětí nemanželských a bez rodičů a 38 procent dětí tuláků a podobných. Zde jest patrný důkaz, že z nevině slzy nevinného dítěte, které opuštěno jest ode všech, stává se později krvavá skvrna na zemi. Kdo osušují slzu dítěte nevinnou, předcházejí budoucí skvrně krvavé.

Mezi 1000 trestanců v Prusku (v r. 1861) bylo 619 nemanžel. a mezi 1000 žen dokonce 897 nemanželských. Nikterak nesmíme hoditi po nich kamenem. Kdybychom my, mnohý z nás byl vyrostl v tom bahně mravním bez otce a dobré matky a vyšli ze tmy nejhorší, neznajíce takřka nic o Bohu a jeho sv. vůli, snad by i naše vůle svobodná se byla zvrhla, a byla by se oddala cestám hrozným. Proto dím, že usušovati nevině slzy těch nebohých sirotek jest předcházení krvavým slzám budoucím, které by prolity byly na dlažbách ulic a pod krovy vyděděných. Jako Stanley v Africe 160 dnů se temným pralesem bral, tak může lidumil jíti od vesnice k vesnici, a všude najde tvora ubohého, jenž otce nepoznal a matku ztratil, jenž žije ve tmě bez Boha a též v mnohém hříchu. Kolik tu práce třeba vykonati? Celá kongregace má více práce než Stanley s celou svou družinou, která po 160 dnech dopracovala se světla a světa, ale zde lze mluviti toliko o zmírnění a zmenšení tmy a bahna, ne však odstranění. Však i pouhé zmenšení jest zásluha veliká.

Hügel (Findelhäuser u. Findelkinder in Eur. 546) shledal, že ze 129.629 nalezců zase ročně 36.000 nalezců pochází. Tak nedostatek péče o první udržuje a rozmnožuje druhé, kdo pečuje o ty ubohé, předchází druhým skvrnám v mravní statistice. Nedostatek péče o tyto vyděděné mstí se formou hroznou a drahou v množství kriminálů, polepšoven atd.

Každý strom bez pěstování zdivočí, u člověka nemůže býti jinak. Kde rodina neplní svou svatou povinnost, tu káže svědomí, že musí se ujmouti veřejná dobročinnost těch duší, aby neprolévaly se v dětské slzy nevině, které by později byly krvavé.

Zvláštní druh dobročinnosti provozuje v tomto směru neapolský advokát Bartolo Longo, který v ústavě svém řížencovém, podobném naší chvalné řížencové výrobě, ujímá se dětí, které osiřely, prazvláštním způsobem, totiž: otec neb matka, neb oba na delší dobu jsou odsouzeni do žaláře. Aby z dítek nevyrostli

mravní potomci otce neb matky, neb obou, béře je do ústavu různencového, kde hotovením různenců se živí a dostávají křesťanskou výchovu, kterou obyčejně vůbec neměly. Co má se státi z dítěte, jehož otec a matka léta tráví v žaláři? Ony dospějí tam, kde otec a matka jejich meškali. V ústavě různencovém ukazují dopisy, psané rukou zločinců svým dítkám, když se byli dověděli, že jsou v ústavě zaopatřeny. Obsahují mnohé napomenutí dítkám svým, aby nepřišly v ty konce, k nimž dospěli sami. Toť jest síla lásky, pravý její triumf. Byť by nepůsobilo milosrdenství tak všude, ono působí aspoň někde, ale působí mnoho, že obmezuje mravní rakovinu, která se tak lehce rozšiřuje.

Pro ty výborné výsledky, které doprovázejí křesťanskou výchovu, jest každá nevinně prolitá slza dítěte krvavou skvrnou na zemi, kterou musíme umenšovati ze všech sil, abychom jí nebyli poskvrnění sami.

Snahy paedagogů nesly se k tomu, aby z těchto ubohých stali se řádní občané. Ale dějiny paedagogiky vydávají podivné svědectví nestrannosti. Paedagogové, vychovávající 40—50 dětí, zasypání jsou chválou a věnována jim celá pojednání, za to světcí, kteří vychovali 1000, odbytí jsou několika řádky. Sv. Josef Kalasanský, zakladatel pobožných škol, jakou armádu dítek zachránil se svou bratř, svatý Petr Fourierský, zakladatel »školských sester«, jakou legii dítek se může vykázati. V přítomné době Don Bosko může ukázati na 200.000 otrhánků z ulice, kteří se v ústavech jeho vychovávají, v knihách světských sotva bude míti 200.000 písmen při svém životopise. Toť jest vskutku také druh skvrny na zemi, že pro nejlepší pracovníky na poli lidumilství sotva se najde slovo uznání, kdežto osoby, jež nejméně přispívají k povznesení mravu a blahobytu, jsou zasypány chválou nesmírnou, která ovšem zajde s úmrtím jejich! Toť jiný druh skvrny na zemi.

Při všech snahách o povznesení hmotné často se zapomíná na tu nejdůležitější věc, to jest povzněsti člověka mravně. Marná jest snaha povznášeti člověka hmotnou podporou, nepovznášíme-li ho též mravně na stupeň lepších zásad, či lépe řečeno na křesť. základ. Mnozí domnívají se, že učinili dosti, když dali několik zlatých k tomu neb onomu účelu. To není vše, a není třeba ničím, jestli jsme na druhé straně mravní úroveň snižovali, jak se na mnohých místech děje. Chci mluvit zcela názorně. Co prospěje almužna sebe větší, daná do rukou opiice, když ho nepřimějete k tomu, aby odložil opilství? Hmotně ho povznést nestačí. Kolik pomůže sebe větší podpora člověku, hazardní hře oddanému, bez mravního povznesení? To jest zcela patrné! Proto pravím: celá snaha povzněsti hmotně ty ubohé tvory opuštěné není ničím, jestli není postaráno též o jejich povznesení mravní! Ty 4—5 zl. měsíční podpory na živobytí toho sirotečka nejsou vším, ano nejsou ničím, není-li současně postaráno o jeho mravní povznesení výchovou křesťanskou. Mnozí domnívají se, že učinili vše několika zlatými na živobytí. To jest skvrna na zemi křesťanské, když o náležité mravní křesťanské povznesení není postaráno.

Kdyby byla veřejnost naše přesvědčena, jak neocenitelný vliv mají zásady náboženské na život člověka, ona by netrpěla tak lehce drzou loupež zásad náboženských aneb cynický posměch jim. Kolik tu případů tak makavých dává sama Praha v době nejnovější. Jen kratince chci se dotknouti některých. Na Příkopě před několika desetiletími skončila mladá dáma sebevraždou hroznou: na stolku jejím byl rozevřen necudný román. Hle, bludné zásady zamilované co působí. V Lužické ulici před 10 lety spáchána mladým hochem 15letým vražda. Kde příčina její: v kufru nalezeny oplzlé spisy. Vidíte, kolik na tom záleží, jaké zásady člověk si sám vštěpuje. V této době (takřka v tomto týdnu) skonal v Neapoli samovraždou 19letý kavalír zámožný, před svatbou. Na stolku jeho byly modly přítomných filosofů: Nietzsche, Hartmann — a na stěně obrácený obraz Matky boží. Hle, zásady vštěpené jaký vliv mají i na bohaté a vzdělané.

Což se stane s tím ubohým červíčkem chudým, bez otce a matky, když se jej nikdo neujme? A vizte příklad z českých Krkonoš, mladíka sirotka, jemuž matka dala zásady křesťanské. Bělek se jmenoval, vyučil se zahradnictví, cestoval za hranice, vzdělával se dále a nezapomínal každý měsíc posílati matce své důkaz lásky: podporu. Firma jej poslala do Janí Ameriky sbírat květiny a dobře jej platila. Když našli vak po smrti jeho, našli v něm krom nástrojů nutných a knih potřebných též kouzlo jeho života pořádného — český katechismus — který ho doprovázel po Americe, a dával mravu jeho silu a matce podporu a duchu vzlet. Makavý doklad, že choeme-li člověka hmotně povznést, musíme jej povznést napřed mravně. Proto jest onen cynismus náboženský skvrnou na zemi, která se za trest cynikům může státi jednou skvrnou krvavou.

Každého člověka, i vás, ctění posluchači, jest to sv. povinnost, pracovati na povznesení veřejného mínění, bez něhož všechna hmotná dobročinnost jest takřka bezcenná. Dáváme do dřavého pytle. —

Ještě na jednu skvrnu musím ukázati. Zákon zakazuje přesně, od kdy se nesmí stělití zajíc a koroptev atd., ale opomíjí se, aby bylo dosti postaráno o mravní výchovu těch, kdož nemají, kdo by se o ně staral. Jaké neštěstí rodina rozvrácená. Ku vši stávající bídě těch nevinných dítek ještě chtějí některí přivoditi rozlukou manželskou, která by tu bídu mravní i hmotnou sestonásobila. Já béru jen jediný příklad z opuštěného manželství, jak jej znamená Collyer (Smiles, Povinnost. 269): »Račte koupiti sirky,« volá hoch roztrhaný a bosý na pány před hotelem. »Nepotřebuji« — zněla odpověď. »Já dám dvě škatulky za penny.« »Koupím až zítra, nemám drobných.« »Já ale potřebuji peníze dnes, mám hlad. Dojdu pro drobné.«

Slitoval se a dal mu šilink. Hoch šel pro drobné, ale nevrátil se. Myslí si pán, že vsedl na vějičku, ač důvěřoval, že hoch mluvil pravdu. Večer zaklepal kdos na jeho dveře. Byl to othránek ještě větší než prvý, a podobný prvému jako bratr bratru. Kladl

4 penny s pláčem na stůl, řka: »Jste vy ten pán, co koupil od bratra mého Xandříka sirky? Tady vám nesu zpět 4 penny, více nemohu. Xandřík šel proměnit, vůz ho přejel, srazil mu čapku a vyrazil sirky a drobné, dovezli ho domů, má obě nohy přeražené a doktor povídá, že umře.« Je vám líto toho červíčka? Vaše ticho i slzy tomu svědčí. Chcete slyšeti začátek tragedie obou hochů? Slyšte. Poznal hned chudého poctivého prodavače sirek, který mu pravil: »Já jsem běžel s vaším šilingem proměnit, a hned jsem běžel k vám, ale kůň mne porazil a mám nohy zlámané. Rubíku, můj bratře ubohý, kdo se bude o tě starati, až já umru. Já umru!« Slíbil pán pomoc ubohému a hledal rodiče: oni zemřeli; macecha, oddaná opilství, ležela na hromadě třísek. Zde vidíte neštěstí rodiny rozvrácené. Ten rozvrat chtí nám mnozí připraviti svou rozlukou, aby bylo více těch ubohých tvorů, buď bez otce a bez matky, neb bez obou. Aby hejna ubohých nepoznala lásku rodičů. Staří proroci také duchy posílali do pekel, ti zastánci rozluky chtí, abyste je posílali do parlamentu, kde by podobný zákon upekli, pravou krvavou skvrnu na zemi křesťanské. Já myslím, že mluvím vám z duše, kdy všechny podobné zastánce rozluky pošleme tam, kam patří, jen do parlamentu ne a do společnosti křesťanské.

Končím — ctění posluchači — slovy žalmu: Tobě jest chudý odevzdán a sirotku budeš pomocníkem. — Vaše čttná návštěva jest vaší ctí a ctí Prahy, jež má tolik duší šlechtných, které chtí býti pomocníky sirotek těch ubohých, o nichž lze říci, že byli odsouzeni na svět hříchem otce a smrtí matky zároveň. Kteří jim chcete pomoci hmotně, nezapomínejte pomáhati mravně ku povznesení mravních zásad a veřejného mínění.

V ústavě, jež návštěvou svou podporujete, tak mnohý Xandřík a Rubík jest odchováván, jemuž prostřednictvím Asylu podáváte chléb, a on vám vrací zásluhu svou modlitbou tam,

kde svitla mu božího světla zdoba,
kde zdřímnul jak matky na řadrech,
kde bezbožná mu neublíží zloba,
a věčného mu míru vane dech.

Příklady.

Bůh. »Ztratíte svou popularitu, budete-li se pořád Bohem ohánět,« pravil jeden demagog Vikt. Hugovi, »čí vám nezáleží na straně naší?« — »Jednám dle svědomí svého a volám Boha,« odvětil Hugo. On o Bohu pouze nepřemýšlel a nerozumoval, on jej viděl, cítil, byl jím prostoupen celý. Logicky věřil Hugo v život záhrobní. Poslední jeho sbírky básnické jsou jednou řadou afirmac božství a života záhrobního. Vrchlický: Studie a podobizny 39.

Almužna. Sv. Johanna Františka de Chantal (svátek 21. srpna) rozdávala chudým hojné almužny, jednala s nimi vždy laskavě

a nehoršila se nikdy, když byli k ní drzí a dotěraví. Tu říkávala: »Bože můj, já žebrám každou chvíli před branou milosrdenství tvého, a měla bych se zlobiti, když někdo po druhé a po třetí ke mně přichází a žebře? Ty snášíš mou dotěrnost tolik dobrotivě, a já bych jí neměla snést na tvorou tvém?« Ekert: Církev vítězná, III., 509.

Almužna. Císařovna sv. Richarda (18. září) měla radost v udělování almužny. Sv. Tomáš z Vilanovy velebí almužnu: »Almužna očišťuje, almužna vysvobozuje, almužna vykupuje, almužna chrání, almužna prosí (Boha), almužna dostává, almužna zdokonaluje, almužna zadost činí, almužna probouzí k životu, almužna zachraňuje.« Auer Ehrmann: Život svatých, 523.

Atheismus. Není cnosti bez víry v Boha; není svobody, není zdravého státního života, žádného pravého vzletu duchů bez víry ve věčnou spravedlnost. Atheismus jistě vždy vedl k záhubě státu a k zdivočení. Tak dí Weiss, Weltgeschichte XVIII. 86.

Atheismus ve vztahu k člověku, viz Korrespondence katol. duchovenstva, příloha »Čecha« 1908, stránka 109, též 1907, str. 86.

Almužna nehodnému. Když Aristotelovi vytýkali, že dal almužnu zlému člověku, odpověděl: »Neměl jsem útrpnost s chováním, nýbrž s člověkem.« (Weisz, Weltgeschichte II. 570.)

Almužna. Sv. Leopold byl otcem chudých, podoben Pánu Ježíši, neboť měl jako on — probodené ruce, nic v nich nezůstalo, všechno skrze ně propadlo, prošlo — chudým. — Svatý Leopold stal se bohatým almužnou. Denně, v každý čas rozhazoval almužnu mezi chudé; Bůh mu zase vše bohatě odměnil. Byl jako slunce: *sol = sua omnia largitur* — vše své rozdává. Dobročinné byly jeho oči, uši, ruce, ústa, jazyk, rámě, srdce. »Kdyby ho bylo samo Milosrdenství zrodilo a Láska odkojila a Dobročinnost vychovala, nemohl by býti lepším otcem chudých.« Abraham a St. Clara.

Almužna. Sv. Vincenc de Paul sbíral almužny a jest přímo neuvěřitelné, že časem sebral 1,600.000 livrů. Peníze ty posílal do Lotrinska po dvanácti svých bratřích a jiných spolehlivých lidcích. Jeden z těchto posílal vykonal cestu do Lotrinska třiapadesátkrát při sobě až 30 000 livrů. Těmito almužnami byli tisícové lidí zachráněni od smrti hladem; v jediných Metách bylo takto zachráněno 5000 hladem hynoucích ubožáků. Později ozývaly se výkřiky z Pikardie a Champaňska, kde po válce hynuli ranění vojáci a obyvatelstvo bylo do strašné bídy uvrženo. Nevyčerpatelná láska svatého Vincence našla pomoc i pro hladové a nemocné ubožáky, v Pikardii a Champaňsku. Poslal tam s potravinami a sebranými penězi 16 svých kněží i několik řeholních sester, a nepřestával zuboženým krajinám těm pomáhati. Průběhem 10 let shromáždil a zaslal jim 1,000.000 livrů almužny. (Ekert, Církev vítězná III. 235, 236)

J. Nep. Holý.

»Uzdravení nemocných.« Zajímavý jest následující doklad tohoto čestného názvu Panny Marie, jež jí církev v litanii lore-

tánské dává, a to proto, že první soud uznal nezhojitelnost nemoci, druhý pak úplné uzdravení. Věc se sběhla takto: 20. května r. 1907 byl polní dělník Alfons Alliaume ve Falaise ve Francii od splašeného býka hrozně zraněn. Dlouho ležel v nemocnici — ale vyléčiti se nemohl. Proto se domáhal soudní cestou náhrady od svého zaměstnavatele. Soud mu přikl náhradu v obnosu 7000 franků, poněvadž tři lékaři zjistili: 1. Tři prsty pravé ruky byly pevně do vnitř zabnuty, tak že nemocný jimi vládnouti nemohl; část ruky byla ochromena; toto znamení uznáno za nevyléčitelné a ruka prohlášena za neschopnou k práci. 2. Na spodní části těla byla shledána otevřená hnisající rána, veliká asi jako náš zlatník. 3. Nemocný stále zvracel, trpěl velikými obtížemi žaludečnými, nesnesl ničeho jiného než mléko a nevařená vejce. Tělesná jeho váha klesla ze 75 kg na 52 kg. Asi za tři týdny po tomto rozsudku byl Alliaume v Lourdech, kam se o pomoc obrátil, ode všech tří neduhů úplně uzdraven. — Rolník k náhradě odsouzený se odvolal a dne 25. listopadu 1908 rozhodl odvolací soud v Caen, že rozsudek první stolice byl sice správným, protože Alliaume byl tehdy skutečně nezhojitelně nemocen; když však v srpnu náhle se uzdravil, má nároky pouze na část přířknutého obnosu a nikoli na celý obnos, poněvadž již není více k práci neschopen; přířknutá náhrada byla mu snížena na 3000 fr.

Láska manželská. Eduarda I., krále anglického na křížové výpravě do Sv. země provázela jeho upřímná manželka Eleonora a trpělivě snášela všechny obtíže a nesnáze daleké cesty a válečných strastí. Když její chof byl raněn jedovatým šípem saracenským, vlastními ústy vyssála jed z jeho rány a nasadivši svůj vlastní život, zachránila život manželův. Za to jí byl manžel vděčnou láskou až do smrti oddán. Když pak po 20 letech zemřela, nechal na patnácti místech, kde rakev s mrtvým jejím tělem na cestě z místa úmrtí do Westminsteru spočinula, patnáct křížů postavit, kteréžto ještě dnes jako znamenité památky křesťanského umění jeho lásku k zemřelé manželce hlásají.

Trpělivost. Když jistý peruanský ministr od španělských zlatachtivých dobyvatelů hrozně byl trápen, kvílil a hořce nařikal ve svém utrpení. Vedle něho ležel jeho král na řevavém uhlí, mlčky, trpělivě. Král obrátil se k hořekujícímu služebníkovi svému a pravil: »Pohleď na mne; což mám já ustláno na růžích?« — Podobně i Kristus Pán nám říci může se svého lože, kříže: Pohleďte na mne! Nařikáme na bídu a chudobu, bolesti a nemoci, opuštěnost a sklíčenost, zármutek a zklamání, ponížení a pohrdání na mnoho jiného: Dařilo se snad našemu Pánu a Spasiteli lépe než nám? Pohleďme na něho . . . !

LISTY VĚDECKÉ.

Právní přítel a rádce.

Sbírka hlavně praktických ustanovení a rozhodnutí z oboru církevního i světského práva.

Potádá dr. Antonín Brychta.

(Dokončení.)

Některé praktické případy, týkající se posledního pořízení.

V příčině posledního ústního pořízení rozhoduje pouze *výpověď* závětních svědků, nikoli výklad či objasnění jejich výpovědí. Rozhod. ze dne 27. srpna 1856 č. 8018. — Aby výpovědi závětních svědků *doslovně* souhlasily, nevyžaduje se k platnosti ústní závěti. Rozhod. ze dne 18. listopadu 1880 č. 9993, 28. května 1879 č. 5052. — *Neví-li se* jeden ze tří závětních svědků na ustanovení (závětní) zůstavitele *pamatovati*, jest ústní závěť neplatna. Rozhod. ze dne 12. listopadu 1868 č. 9676, 4. dubna 1894 č. 3604.

Vzhledem k § 601 obč. zák. činí jen ty formální nedostatky poslední pořízení neplatným, jež *závětce sám* zavinil. Rozhod. ze dne 23. července 1879 č. 6709. Že bylo při zřízení poslední vůle zákonných formálností šetřeno, dokazují v první řadě závětní svědkové, než i svědectví jiných osob způsobilých se připouští. Rozhod. ze dne 27. ledna 1857 č. 330.

Dal-li zůstavitel svou poslední vůli napsati jinému, není třeba, by ji podepsal *dříve*, nežli její svědci, poněvadž zákon (§ 579. obč. zák.), vypočítáváje právní formálnosti ku platnosti posledního pořízení potřebné, *neudává postup*, ve kterém mají zůstavitel a svědkové poslední vůli podepsati, *časový* postup podpisů zůstavitele a závětních svědků tudíž o platnosti její nerozhoduje. Rozhod. ze dne 20. února 1906 č. 2679.

Nebyla-li ústní mimo soud nebo před notářem zřízená závěť *zapečetěna*, není proto neplatnou. Rozhod. ze dne 12. prosince 1877 č. 6176.

Dle § 592. obč. zákona nezpůsobilost k závětnímu svědectví nepomine,* i když přestanou následky trestního odsouzení ve

* Cit. § zní: »Kdo odsouzen byl pro zločin podvodu nebo pro jiný zločin, pošlý ze zřítnosti, toho za svědka (poslední vůle) bráti nelze.«

smyslu novelly ze dne 15. listopadu 1867 č. 131 ř. z. *) Rozhod. ze dne 17. března 1897 č. 3034; srov. rozhod. ze dne 3. března 1887 č. 2008, 6. května 1884 č. 3416, 9. června 1874 č. 5264 a jiné.

Pozůstalostnímu soudu nepřísluší neplatnost závěti z *moci úřední* prohlásiti. Rozhod. ze dne 20. srpna 1869 č. 9238, 24. ledna 1854 č. 663. — Kurátor pozůstalosti není oprávněn, by mohl platnost posledního pořízení popíráti. Patent ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. §§ 129., 131.

Tvrdí-li závětní dědic, že je závět neplatna z nedostatku právních náležitostí, musí to dokázati. Rozhod. nejv. soudu ze dne 15. března 1878 č. 2689, 21. července 1874 č. 5489 a j. Rovněž tak podati jest závětnímu dědici důkaz, tvrdí-li, že je závět nepravá (podvržená). Týž soud dne 3. července 1873 č. 6923, 24. října 1871 č. 13010 a j.

Kapitály uložené v *záložně* neb *spořitelně*, jež otec v závěti svým nezletilým dětem odkázal, mají poručníkem těchto dětí dle § 194. cís. patentu ze dne 9. srpna 1854 č. 208 býti vyzdviženy a do sirotčí pokladny uloženy, třeba závěte v poslední vůli ustanovil, že má poručník záloženskou knížku míti v uschování. Rozhodnuto tak proto, poněvadž peníze svěfencům připadlé mají býti pokud možná pojištěny aneb vydobyty (srov. § 236. obč. zák.) a poněvadž mimo to uložení peněz svěfenců v občanských záložnách *přiči se* vůbec předpisu § 194. cit. patentu, ve kterém vytknuty jsou zřejmě způsoby, jakými takové peníze po zákoně užitečně uloženy býti mohou a nelze je proto ani tenkrát v záložnách ukládati, když poskytuje záložna dostatečnou *jistotu* a třeba i *výhodnější* zúrokování. Týž soud dne 23. července 1895 č. 8464. *Jinak* rozhodl tento soud dne 24. listop. 1896 č. 13638, pustiv ustanovení § 194. zmíněného cís. patentu zcela se zřetele a pokázav k § 236. obč. zák., dle něhož má poručník hleděti k tomu, aby sirotčí kapitály byly, pokud možná, *co nejvíce* pojištěny**) a k § 202. nespor. řízení.

Vznikne-li o jmění pozůstalostním pochybnost, třeba považovati za ně jen ono jmění, v jehož držení zůstavitel *v době smrti*

*) Viz toto po mnohé stránce zajímavé rozhodnutí v »Právniku«, roč. №6. (1897) str. 356. n., kde »uvádějí se opačné závažné důvody pro způsobilost první« cit. výše § z. obč. i uvedená novella obšírně je vyložena.

**) Z toho jest zřejmo, že ukládání zádušních a nadacíh jistin ve spořitelnách a ještě více v záložnách zákonu odporuje, ježto jistiny takové vyžadují *pupilární* jistotu, kterou tyto peněžní ústavy, zvláště za nynějších nejistých poměrů, v každém případě neposkytují. Z toho spolu vysvítá, že nesprávné jest jednání mnohých patronátních úřadů, které ukládají přes všechna opačná vládní nařízení (gub. nař. ze dne 28. listop. 1828 č. 5413; dv. dekret ze dne 13. srpna 1840 č. 25317; výn. česk. místod. ze dne 10. října 1866 č. 26442 atd.) zádušní jistiny mnohdy do tisíců ve spořitelnách a záložnách a své jednání rozličnými mnohdy zcela nicotnými vytáčkami snaží se odůvodniti nebo aspoň fádne a spolehlivě zúročení těchto jistin hledí co nejvíce protáhnouti. Tu třeba se tázati, znají-li takové úřady zákon a své povinnosti čili nic?

se nalézal. Soudu pak pozůstalostnímu jest rozhodnouti o tom, *kteřé věci zůstavitel v této době držel* (srov. §§ 97. a 104. cís. patentu ze dne 9. srpna 1854 č. 208 f. z.). *) Nedá-li se to v řízení pozůstalostním spolehlivě zjistiti a zůstane-li věc přes toto šetření *spornou*, třeba o ní rozhodnouti pořadem práva, an se nařídí dědicům, kteří držení sporných předmětů tvrdili, by podali příslušnou žalobu. Rozhod. nejv. soudu ze dne 2. září 1902 č. 12521. Při tom třeba připomenouti a) že dle všeobecně platných právních zásad držení věci a práv musí býti soudem *chráněno* a že b) rozhodnutí soudu pozůstalostního a držení věcí zůstavitelem v době smrti jest rozhodnutím pouze *prozatímním* a nepředbílá podání žaloby na uznání vlastnických práv třetí osoby neboli dědiců. Týž soud dne 30. července 1901 č. 10582.

Zpět k Ježíši Kristu,

chudému, pokornému a ukřižovanému!

Několik myšlenek pro kněze katolické církve od P. Godeharda Geigera
O. S. B. — Přeložil P. František Jedlička, koop. v Kunalvě.

I.

Pravý úkol církve a jejího kněžstva.

•Tene quod habes. (Apoc. 3, 11.)

Trudným a neutěšeným jeví se postavení, v němž církev svatá dnes trpí a bojuje. Všechny ovládá pocit, že prožíváme podvečer mohutného převratu, jenž zdánlivě ohrožuje obzvláště trvání katolické církve. Všechny mocnosti světské i pekelné, nevěra a haerese, politické násilí i moudrost světská, mamon i umění spojily se k společnému útoku na ni, aby ji konečně zničily, jednak brutálním násilím, jednak starou, ale dosti veleúčinnou zbraní lži, pomluvy a zanáčování lidských vášní. Oloupili církev téměř o veškerou zbraň pozemskou, o všechny obranné prostředky, a světácký duch zachvacuje širší a širší vrstvy lidu a odcizuje tisíce duší církvi a sv. náboženství pod mámvivou rouškou vědy a svůdnými sliby pozemského štěstí.

Ký div, že mnohého věrného syna církve jímá tíseň a zděšení; ba i mnozí kněží pátrají v tomto postavení úzkostlivě po nové zbraní k boji za církev nebo nabízejí jí sebevědomě zbraň, kterou si vypůjčili od zdánlivě vítězného světa, jeho vědy a moudrosti. Po jejich mínění spasí se církev pouze tím, že se dá do služeb světa a jeho kulturních zájmů a tak si svět získá. Ve své malověrnosti přehlízejí, že církev svatá má zcela jinou úlohu, než sloužiti zájmům světským a získávati svět, přehlízejí, že má vše, čeho potřebuje, aby svůj pravý úkol rozřešila, totiž:

*) Jak známo, přihází se případ tento v praxi dosti často s rozličnými záměnami.

Ježíše, Krista, Bohočlověka, jenž pravil: Ego vici mundum, za základní kámen, za vrchní hlavu a Duchu svatého za božský životní princip a nehybnou životní sílu. Čeho ještě potřebuje? Tene quod habes! Unum necessarium: aby tato božská míza také ustavičně čerstvá a živá proudila a se uplatňovala v orgánech církve, v kněžích.

Katolická církev jest instituce božská a má čistě nadpřirozený úkol, který může řešiti pouze milostí boží, kterou má z Ježíše Krista v Duchu svatém. Církev jest přece mystickým tělem Ježíše Krista, jenž v lidstvu ustavičně žije a církví svou, vlastně jejím kněžstvem, pokračuje ve vykupitelském díle, t. j. ve sprostředkování milosti pro lidstvo. Jest tedy úlohou církve mocí Ducha svatého ploditi a udržovati život milosti v duších lidských. Milost Ducha svatého však poji se řádně (ordinarie) s čínaností orgánů církve — kněží, — které Ježíš k tomu ustanovil. Z toho vyplývá, (což dále důkladněji odůvodněno, že působivost milosti boží v církvi, není-li spojena se svátosími a pokud tedy neplyne ex opere operato, podstatně závisí na schopnosti orgánů nebo na míře, jakou tyto plní podmínky, za nichž působí milost boží. Jsou-li kněží přibodným nástrojem Ducha svatého, jsou-li totiž sami naplnění milostí Ducha svatého, pak jich nepřemůže žádná moc pekelná ani světská, pokud to ovšem nepředurčila božská prozřetelnost, a milost boží zjedná si sama nutných prostředků přirozených bez naší starosti a úzkostlivosti. Nejsou-li však kněží přibodnými nástroji milosti, ochabl nebo vymřel-li v nich život nadpřirozený, pak nepomohou žádné přirozené prostředky, ani věda a moudrost světa, ani bohatství ani světská moc, ani přízeň mocných tohoto světa. Ba naopak, všechno to pouze zatemní nadpřirozený charakter církve svaté, oslabí v srdcích víru, vzbudí nechuť, závist a nenávisť proti církvi a jejím sluhům a tak pouze odpudí duše od Ježíše Krista, místo by se pro něho získaly.

Proto asi Bůh dopustil, že církev svatá nejeví se na venek již jako první kulturní moc, že ji napořád zbavují zevnějšího lesku a olupují o pozemské prostředky; děje se tak v době, kdy na jedné straně chystá se lidstvo podrobiti si celou přírodu, na druhé straně jest však úplně spoutáno přírodou a pozemskými zájmy. Pán Bůh chce, aby jeho království se opět objevilo jako království boží, jako království milosti, aby církev přisněji zachovávala nadpřirozený charakter, aby nikoho nelákaly čistě lidské a pozemské ohledy ke vstupu do církve a setrvání v ní. A když právě proto odvracejí se tisíce duší od církve, pak jest to pouze spravedlivý soud boží, jenž odmítá svou milost těm, kteří se řídí pouze pozemskými ohledy. Žádati, aby církev horlivějším účastenstvím na »kulturní práci« světa hleděla opět nabýti více vážnosti a vlivu, znamená, naprosto zapřítí její pravý úkol. Za takových poměrů jest spíše jejím pravým úkolem obracet zraky zbloudilého lidstva od pozemského cíle k cíli nadpřirozenému a zažehnouti světlo nadpřirozené pravdy, jež vyzafujíc ze svatého evangelia a odrážejíc se na církvi svaté a jejím kněžství má vábiti k sobě duše lidské

Čím více hrozí nebezpečnoství, že duše utonou v pozemském a časném, tím více musí prozařovati a se uplatňovati nadpřirozený charakter církve Ježíše Krista a jeho milost.

Proto musí především kněží církve svaté státi v živém styku s Ježíšem Kristem, musí býti napřed sami prodchnuti jeho duchem svatým, aby mohli probouzeti tohoto ducha též v duších lidských. Božský Spasitel klade sám tuto pravdu důtklivě na srdce apoštolům a všem kněžím v podobenství o vinném kmeni: Ego sum vitis, vos palmites; qui manet in me et ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil protestis facere. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes et arescet et colligent eum et in ignem mittent et ardet. Si manseritis in me et verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis, petetis et fiet vobis. (Joannes 15, 5—7.)

Jesus Christus heri et hodie ipse et in saecula! — Fundamentum aliud nemo potest ponere praeter id, quod positum est, quod est Christus Jesus. Chceme-li my kněží vyplniti svůj úkol, pak musíme žíti a působiti v Ježíši Kristu a z Ježíše Krista, žíti a působiti jak on na zemi žil a působil, musíme býti obrazem jeho božské svatosti a božské lásky, aby i na nás se objevil účinek jeho božské milosti. Proto platí především nám kněžím napomenutí, jež dává apoštol všem věřícím: Induimini Dominum Jesum Christum. Jenom potud pracujeme na spáse duší, církve, světa, pokud přijímáme na sebe jeho obět a jeho ducha.

»Kněz má totéž poslání jako Ježíš Kristus; jeho povinností jest, aby pracoval na spáse duší; kněz má představovati Ježíše Krista netoliko božským charakterem, jímž jest obdařen, a posvátnými úkony, k jejichž konání božský Spasitel sestoupil na zem; Kristus musí se zračiti též v jeho nitru i v jeho zevnějšku. V nitru myšlenkami, tužbami a náklonnostmi. Jeho myšlenky musí býti myšlenky Bohočlověka, jeho tužby — tužby Bohočlověka, jeho náklonnosti — náklonnosti Bohočlověka, aby v pravdě se svatým Pavlem mohl říci: Sed jam non ego vivo, sed vivit in me Christus. Ježíš Kristus musí se též zračiti v našem zevnějšku, v chůzi, v řeči, ve všech našich úkonech. Celý svět musí poznati, že mluvíme a jednáme z Boha, abychom tak mohli říci celému okoli: Buďte mými následovníky, jak já jsem následovník Ježíše Krista. Ježíš Kristus učí nás ve svatém evangeliu, že on je život, z něhož máme žíti. Kdo nežije z tohoto života, trvá ve smrti. Ježíš Kristus musí splynouti s našimi dušemi, jako proudí krev všemi částmi těla a je oživuje; a poněvadž kněz jest povolán k veliké dokonalosti, musí proto tento život vrchovatě míti.« Těmito slovy líčí svatý missionář a mučedník, Perboyre, nejprvejší úkol kněze a základní podmínku kněžského působení.

Dle mého názoru vyjadřuje tuto podmínku ještě případněji, obzvláště pro naši dobu, napomenutí sv. Františka, jež udílí svým žákům: »Jsme povoláni, bychom představovali Ježíše Krista v učení a životě, bychom opět upozorňovali křesťany na zapomenuté a opovrhované zásluhy Ježíše Krista. Jsme povoláni, bychom slovem

i skutkem osvědčovali a napodobovali a svým životem znázorňovali: 1. Kristovu chudobu a zapírání; 2. jeho poslušnost až k smrti kříže; 3. jeho pokoru; 4. jeho lásku a horlivost o spásu všech lidí; 5. jeho lidumilnost a blahosklonnost k zarmouceným a bídným všeho druhu. Jsme povoláni, bychom obzvláště hlásali jeho hořké utrpení a smrt a jeho vykopení; abychom pak zjednali svému svědectví většího důrazu, jsme povinni nositi na sobě jeho utrpení snášením potupy, protivenství, pohromy, vnitřního i vnějšího utrpení pro jeho jméno.«

Poněvadž duch křesťanské dokonalosti v kněžstvu církve svaté mizel, vzbuzoval Pán Bůh čas od času náhradu v nábožen-
ských řádech. Ideál křesťanské dokonalosti, jež se snažil uskutečnit náboženské řády, měl by býti bez odporu uskutečněn především v kněžstvu církve svaté vůbec a v popředí u oněch kněží, kteří mají vésti ve světě boj se světem o duše. Naskytá li se nám v dějinách církve téměř vždy zcela opačný obraz, pak jest to právě jedna z nejsmutnějších nedokonalostí, jež lpí i na království božím na zemi. Každá nedokonalost na církvi Kristově žádá však nevyhnutelně odpomoci a snahu o nápravu od každého, kdo jeví nějakou účast na zájmech Ježíše Krista, jeho svaté církve a na spásu duší.

Dnes prodělávají řády zřejmou krizi. Skutečnými nebo zdánlivými potřebami církve daly se svěsti časem téměř úplně na pole praktické činnosti; tím získaly sice větší vlivu na zevnější církevní život, avšak upoutaly se zároveň přesměřují na pozemské prostředky pro svou činnost. Tak se octly v nebezpečnosti, že ztratí základ, na němž jedině obtočí budova křesťanské dokonalosti, totiž ducha chudoby, pokory a odfikání, a že se octnou na písčinatech, na nichž se trvale neudrží, a odkud je svět prvním příbojem smete. A tento víchr již ostře duje. Svět nepřeje náboženským řádům světla a vzduchu a zakročuje na četných místech proti nim brutálními násilím. Podle všeho nastanou brzy poměry, kdy řádům nebude vůbec možno existovati anebo jen stěží. A co potom? Pěstění evangelických rad, cvičba v dokonalosti křesťanské, v chudobě, pokoře, odfikání a v neustálém obětavém životě nesmí v církvi vymizeti, nejméně v přítomné době. Vždyť bylo-li toho vůbec kdy potřeba, pak nutně třeba dnes toho ducha opět oživit v církvi Ježíše Krista. To nahlédne každý, kdo bystře pozoruje směr doby a zná podmínky, na nichž spočívá spása duší, vítězství a zdar království božského a nadpřirozený život milosti. Kde však potom projeví tento duch svoji božskou sílu? Právě tam, kde vlastně by měl a priori žít, v kněžství katolické církve, v kněžích ve světě, kteří zastupují k duším a světu Ježíše Krista, a jimž obzvláště svěřeny jsou duše dítek božích. Kněží světských, pastýři duší, musí pak tím opravdověji žít vnitřním životem Ježíše Krista co možná nejdokonaleji a představovati ho v zevnějším životě, Ježíše Krista, jak na zemi žil a působil a jak nám ho líčí svaté evangelium: Ježíše Krista chudého, pokorného, ukřížovaného. Kněz — učitel duší — má povinnost hlásati svaté evangelium.

Co však jest svaté evangelium? Nic jiného než ukřižovaný Ježíš Kristus. Proto si vytknul apoštol národů, svatý Pavel, za úkol kázati Ježíše Krista ukřižovaného. Toť jest též naším jediným úkolem, chceme-li jako učitelé evangelia dostáti svému povolání. Tento úkol vyplníme však pouze tehdy, můžeme-li též říci se svatým Pavlem: *Christo confixus sum cruci. Mundus mihi crucifixus est et ego mundus.*

Cnceme-li však žíti životem Ježíše Krista a jemu se podobati, jest třeba, bychom měli neustále na očích jeho obraz, jak jest nakreslen ve sv. evangeliu, a zařídili vnější i vnitřní život podle rysů tohoto obrazu a dle zásad svatého evangelia. Hlavním studiem kněžovým musí býti tajemství života Ježíše Krista a jeho svaté nauky — a znalost těchto tajemství musí býti jeho vědou a moudrostí vše ostatní převyšující.

Za našich dnů jest však knězi znesnadněno osvojiti a zachovati si tuto vědu a moudrost. Předběžné vzdělání, jež musí prodělati kandidát kněžství od svého chlapectví, působí, že světská věda a moudrost ve školách zaujímá nezralého ducha a vznětlivé srdce a dusí smysl pro posvátnou vědu evangelickou a vnímavost pro ducha sv. evangelia. Vždyť naše školy již dávno ztratily křesťanský ráz a učitelé na nich jsou ke katolické církvi buď indiferentní nebo přímo nepřátelští. A rovněž i v dalším životě a působení kněžském odvádí přemnoho věcí kněze od tohoto pramene nadpřirozeného světla a života. Opravdová záplava všeliké literatury zatopila svět a kněz má prý se ve vším obeznámiti, zdomácněti ve všech oborech duševního života, aby mohl všude vydati počet; má spolupůsobiti a zápasiti ve všech oborech veřejného života, býti opravdu všem vším — ve smyslu světa. Zde hrozí veliké nebezpečnosti, že »knihy knih« a obraz Ježíše Krista, jeho učení a zásady utonou v rozbouřeném živlu, že zmizí zájem o tuto knihu, která tak málo souhlasí s běžnou vědou a moudrostí, že ztratí se porozumění pro jeho učení, smysl a chuť pro jeho ducha. Proto ukazuje se tím větší potřeba, aby kněží stále si připomínali napomenutí, jež dal Pán Bůh Josuovi odevzdávaje mu po smrti Mojžíšovi vedení národa a zákoník: »*Non recedat volumen legis huius ab ore tuo, sed meditaberis in eo diebus ac noctibus, ut custodias ac facias omnia, quae scripta sunt in eo. Tunc diriges viam tuam et intelliges eam*« (Jos. 1, 8.). Zde stojí před očima živý obraz našeho Pána a Mistra, věčného velekněze, zde se tají svatá věda, kterou třeba pěstovati a prožívat; zde uložena věčná pravda, která překoná veškerou moudrost a vědu světa, poněvadž jest slovo boží.

II.

Pravý obraz Ježíše Krista.

Haec est vita aeterna, ut cognoscant te, solum Deum verum, et quem misisti Jesum Christum (Joann. 17³). A to právě bylo neštěstím a záhubou lidu israelského, vyvoleného národa božího,

že svého Spasitele a Vykupitele, kterého tak toužebně očekával a o něhož tak úpěnlivě prosil, nepoznal a zavrhl, když se objevil v jeho středu. Tento národ měl v rukou zákon Boží a svatá Pisma proroků, v nichž byl zaslíbený Messias úplně jasně a zřetelně vyznačen pro všechny lidi dobré vůle. Jeho zákoníci báдали v nich neustále a poučovali z nich horlivě v synagogách lid. Jeho kněží spínali denně při obětech v chrámě prosebně ruce k nebi a prosili jménem celého národa, aby se zjevil Zaslíbený. A když přišel, volali: Pryč s ním! Na kříž s ním! Jak se to jen stalo? Stalo se to takto: V posvátných knihách St. Zákona jest nakreslen dvojaký obraz Messiasův: obraz krále israelského, kralujícího ve slávě a velebnosti — a obraz Syna člověka, chudého, pokorného, sebe sama zapřevšího. Kněží a zákoníci zaslepeni pozemskými choutkami svého srdce, přehlédli obraz chudého, pokorného, v bolestech pohřbeného Syna člověka, a pohlíželi stále jen na obraz krále, panujícího ve velebnosti a slávě; tento obraz strhli ve své zaslepenosti v pozemskost a smyslnost a když se Messias objevil v postavě chudého, pokorného Ježíše Krista, jenž sebe sama zapřev přijal podobu lidskou, kázal pokání a sebezapření, tu ho nepoznali, nýbrž zavrhl, prokleli a ukřížovali ho.

Kéž by kněžstvo starozákonní nebylo předobrazem kněžstva novozákonního také v tom směru! Kéž by obzvláště nezavinil popodobný blud kněží a učitelů církevních ona veliká odpadnutí na konci věků, o němž se zmiňují Pisma svatá, tím, že přehlížejí Spasitele Ježíše Krista, chudého, pokorného, ukřížovaného, a tvoří si místo něho Spasitele podle pozemských choutek svého srdce, ve smyslu světa, tak nějakého »kulturního Spasitele«, jímž chtějí získati svět! Chceme-li se uvarovati tohoto neblahého poblouzení, nutno ustavičně pozorovati pravý obraz Ježíše Krista, obraz chudého, pokorného, ukřížovaného Spasitele, jak nám ho líčí svatá evangelia, a ze všech sil představovati jej vnitřním i vnějším životem.

Pokusme se znázorniti si tento pravý obraz Ježíše Krista aspoň několika slabými obrysy.

Ježíš je Syn boží, a proto měl oprávněné nároky na božskou moc a velebnost. Když však přišel na svět jako Bohočlověk, zapřel nejenom božskou velebnost (exinanivit semetipsum), nýbrž zvolil též za svůj podíl to nejchudší a nejnižší — kříž. On, Pán nebes i země, jenž mohl říci: Omnia mihi tradita sunt a Patre, neměl na světě místečka, kde by hlavu sklonil: Když se narodil v cizím stáji, byly mu jesličky prvním lůžkem, vyhnanství do ciziny první odplatou světa. Nuznou výživu skýtala mu nejdříve práce jeho rodičů, později jeho vlastní a po dobu činnosti učitelské amlužna několika věrných milujících duší. On, rozdatel nesmírných pokladů přirozených i nadpřirozených, musil o sobě říci: »Lišky mají doupatá a ptáci nebeští hnízda; ale Syn člověka nemá, kde by hlavu sklonil« (Luk. 9⁵⁸). A konečně visel, oloupen o svůj šat, nah a obnažen na kříži.

Ježíš Kristus, který byl od věčnosti ve slávě Otce nebeského,

jemuž se klaněli andělé padající na své tváře, jenž má moc nad všemi tvory na nebi a na zemi, stává se nejenom slabým člověkem jako my, opovrhuje nejenom vši mocí a slávou světa, nýbrž stává se nejnepatrnějším a nejnižším z dítek lidských, aby mohl sloužiti všem; volí posměch a hanu, opovržení a potupu za svůj podíl, tak že již předem mohl ústy prorokovými o sobě říci: Červ jsem a ne člověk, opprobrium hominum et abjectio plebis. (Ps. 21.)

Ježíš Kristus, Tvůrce všebo dobra, pramen veškeré lásky a blaženosti, nekonečné dobro samo, mohl plným právem žádati, aby všechny radosti světské, jichž tak štědře skýtá svým tvorům, mu stály k službám náhradou za velebnost nebes, jíž se vzdal. Ale sotva nám tato myšlenka napadne, již se jí hrozíme. Bezděčně cítíme, že by bylo rouháním domnívati se, že by Ježíš Kristus dovolil si nějakou pozemskou radost a rozkoš pouze k ukojení pfiirozenosti. Nikoli; Ježíš Kristus zřekl se úplně nejenom všech pozemských radostí a rozkoší, nýbrž zvolil si bolest a kříž za nerozlučné průvodce životem. Po celý život nosil v srdci nekonečné hoře při pohledu na urážky nebeského Otce hříchem, při pohledu na lidskou bídu a ztrátu duší. Nevyhýbal se lidské bolesti a utrpení, námaze a útrapám, ba vzal konečně na sebe všechny možné bolesti a utrapy tělesné i duševní až k smrti kříže, ba řekl bych pro jeho opuštěnost na kříži: až k mukám pekelným — pravý »muž bolesti«!

Tot v nejhlavnějších rysech pravý obraz Ježíše Krista, jak nám ho kreslí svaté evangelium. Než tento náčrtek podává pouze jeho zevnějšísek. Pohledme též do jeho duše, která se zračí v tomto zevnějšísku.

Duše Ježíšova žila v ustavičném spojení s Bohem, všechny její síly a mohutnosti směřovaly k zvelebení nebeského Otce a k plnění jeho nejsvětější vůle, a tamtéž mířila veškerá jeho působení. Ježíš náležel tedy úplně Bohu. Ale byl si také vědom, že ho nebeský Otec daroval ubohým dítkám lidským, že přišel proto na svět, aby sprostředkoval hříšnému lidstvu poklady milostí, jež daroval světu nebeský Otec ve spojení se Synem. Proto také daroval sebe sama úplně lidstvu se vším, co má a jest; proto směřovalo veškeré jeho myšlení a citění, chtění a působení na pomoc trpícímu lidstvu a na spásu a posvěcení duší; každý okamžik a každý dech byl obětí lásky za dítky lidské, a to jedině z nejčistší a nejnezlišnější lásky. V chudých, bídnych hříšáncích viděl dítky nebeského Otce a své bratry dle vůle nebeského Otce, měl na zřeteli oslavu, kterou hledal nebeský Otec právě v záchraně těchto ubohých hříšníků, měl na zřeteli štěstí, rozkoš a blaženost, jíž mohli hříšníci nabyti skrze něho. Zuboženost, v níž viděl lidstvo, vzbudila v něm hlubokou soustrast a pudila ho, aby svolával na ně bez ustání slitování nebeského Otce a aby vzal na sebe všechny oběti, které dovolila vůle nebeského Otce. Jeho láska ho nutkala, aby přejal a ve svém srdci spolu vytrpěl všechna jeho utrpení, aby vzal na sebe všechny viny a utrpením a smrtí je smyl, aby za ně vše obětoval, co měl, až do poslední krůpěje

krve, aby vše připravil, by se celému lidstvu dostalo veškeré jeho lásky a milosti. Kdo vyličí aspoň přibližně onu propast lásky v srdci Bohočlověka?

Tím načrtnut — ovšem jen matnými rysy — obraz Ježíše Krista, jak nám ho kreslí svaté evangelium, obraz našeho Pána a Mistra, v jehož díle lásky musíme my kněží pokračovati, v jehož ducha tedy též vniknouti a jeho obět lásky také na sebe vzítí. *Inspice et fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est (Exod. 25, 40.).* (Pokračování.)

Bílá neděle v Kolíně nad Rýnem.

Sedmkrát do roka rozezvučí se zvony dómu kolínského, rozhoupány 47 lidmi, kteří celou harmonií obstarávají. V neděli bílou z rána o půl šesté byl jsem probuzen slavnostním hlaholem zvonů kolínských. Už v sobotu odpoledne bylo znáti, co se připravuje na zítřek v Kolíně. Dítky nosily veliké dlouhé, všechny stejné svíce — k sv. přijímání. Ve výkladních skříních vyloženy černé šaty pro neokomunikanty s poznámkou, že kupec obdržel klobouk nádavkem. Byl jsem zvědav na slavnost samu, která se koná v celé diecesi v jeden a týž den a jest společným svátkem rodinným. V Německu jest znáti ducha Kettelerova, který na první sv. přijímání tak velikou váhu kladl, že žádal dvouletou přípravu a před sv. přijímáním častější (nemýlí-li mne paměť, měsíční) sv. zpověď. Při procházce četnými kostely »svatého Kolína« bylo znáti příprav. Díky se modlily křížovou cestu soukromě a četně dospělých — dle všeho — rodičů a příbuzných vykonávalo sv. zpověď.

Každý kněz z duchovní zprávy zná, kolik perné práce s'ojí nacvičit i jen zevnější pořádek, kolik cvičení jest třeba ku zevnějšímu obřadu. »Nil nobis natura sine magno labore dedit«, správně povídá Horác. Ani ta přirozenost malého dítěte nedá se tak lehce nacvičiti ku stejnoměrnému obřadu. Byl jsem skutečně zvědav, jak se koná slavnost prvního svatého přijímání. Na každých dvou letech bylo možno se přesvědčiti, že — časné dle našeho zvyku — se koná první sv. přijímání o půl 7. neb 7. hodině.

Dítky vycházely ze školy průvodem do kostela. Průvod byl imponantní stejnočinným. Hoši všichni měli černé šaty s hedvábnou páskou a emblemem na levé ruce, dívky v úboru družiček. Stejně šaty všech hochů ukazovaly, že rodiče počítají se slavností tou jako slavností rodinnou a že musí býti i postaráno o šat těch, kdož pro chudobu by si jej koupiti nemohli. V knize příkladů pro neokomunikanty od Kellera můžeme se o tom dočísti podrobností. Celá zevnější úprava svědčila, že rodina slaví slavnost s sebou, že přípravu koná zároveň a že financuje vydání s ní spojené.

Dozor při sv. přijímání — pokud jej bylo třeba — konali duchovní sami. Vůbec při slavnosti bylo duchovních více od začátku až do konce.

Dítky obnovily slib křestní dle stejných knížek modlicích, ve formě pro všechny stejné, poněkud delší než u nás je obyčejem, a začala mše sv. Dítky seděly v lavicích s pohodlnými klenčátkami. Sv. Ignác kladl na to důraz, aby při cvičeních duchovních bylo o pohodlí tělesné postaráno. V katedrále nebylo nekomunikantů velmi mnoho, tak že pořádek nemohl trpěti. Též v jiných kostelích poblíž domu nebylo znáti nadpočet. Množství kostelů uvnitř města umožňuje, že každá škola své komunikanty vede do svého kostela. Jak to asi vypadá na periferii nového Kolína nemohl jsem pro stejnodobost slavnosti shlédnouti.

Přístup k sv. přijímání musím nazvat vzorným. Dítky přistupovaly k stolu Páně po čtyrech, každá čtveřice vedena byla mládenečkem neb družičkou as 7letou Tito malí nevinní vůdcové neokomunikantů vedli si právě tak vycvičeně a vážně jako dítky k prvnímu sv. přijímání přistupující. Zajisté to byly dítky vybrané a »eminentisti«, nicméně práci to stálo jistě značnou, třeba byly to děti městské a obratnější. Zevnější dojem zvyšovala uniformita při vstupu a odstupu. Genuflexe pravidelné, držení těla, stejný krok, držení očí a rukou bylo uskutečněním slov katechismu o zevnějším chování se při sv. přijímání.

Kázeň a tradice po léta cvik bylo znáti při slavnosti bílé neděle. Určité, jisté a jasné oopovědi dávaly znáti, že každé dítě jest si vědomo významu dne a slavnosti.

Snad přesná uniformita v chování dítek některého z našinců by upomínala na vojenský výcvik, ale v Německu zdá se býti uniformní kázeň domácím zvykem, který se nám značnou měrou nedostává.

Kázeň jest znáti i mezi staršími. V době velikonoční dávají se věřícím památky na velikonoční sv. přijímání toho roku; počet jejich jest zároveň kontrolou počtu velikonočních sv. přijímání. »Kdo již jednu památku obdržel, nechá při druhém přijímání v době velikonoční obrázek ležeti,« pravil duchovní.

Po přijímání dítek jdou k stolu Páně dospělí. Rodiče slaví den s dětmi.

Při odchodu z kostela tentýž průvod. V průvodě vedle krouhví nesou se i emblemy: Beránek, kalich, »In hoc signo« a pod.

Chtěl jsem navštívit to dopoledne p. Bachema, nakladatele a vydavatele »Köln. Volkztg.«. Nezastihl jsem jej, bylo mi řečeno, že slaví se svým dítkem první sv. přijímání.

Všechna čest p. Bachemu a Kolínu a všem duchovním, kteří zajisté bez veliké námahy »bílou neděli« neslaví. Z toho důvodu asi nebylo té neděle křesťanské cvičení, jak oznámeno.

Letos bude Kolín mít mnoho návštěvníků z Čech při eucharistickém sjezdu v srpnu, kdy budou zvony vítati účastníky sjezdu po prvé elektricky na místě 47 mužů. Snad pobyt našich eucharistiniů v Kolíně zavěje mnohé dobré seménko do naší pastorace. Porýní katolické má mnohé výtečné zrna osvědčené jakosti.

Vymírání »lepších« tříd.

(Z článku »N. Century«.)

Před několika desetiletími bylo vytýkáno církvi katolické, že naukou svou přelidní zemi, která nebude moci uživit tolik lidstva. Ta mûra obavy není více. V »Ninet. Century« píše Mr Whetham o vymírání vyšších tříd.

Autor praví, že hrozí nebezpečí vymření vyšších tříd, které v sobě chovají tolik schopností a tradic, jež z nich činí dominující třídu v Anglii. Však to nebezpečí nehrozí jen Anglii, ono obchází větší kraje. Francouzská nemoc se šíří po všech kulturních státech a sice právě v kulturních vrstvách, kde jest procento úbytu mravních nejvíce znáti. Nejvíce se úbytě jeví ve Francii ven a ven literárním prasečkářstvím prosáklé, nejméně se jeví v Německu, které přemohlo francouzské vojáky, ale nyní se zdá, že francouzský pornograf bude silnější nepřítel než voják. Určování počtu dětí jest zjevem ve všech kulturních státech hrozivým. Vyšší vrstvy majetkové, smetanka univerzitní a průmysloví baroni jsou právě francouzskou nemocí zatíženi. Každý národ, který nemá odumírat, musí míti manželství plodné — jak Whetham praví — aspoň čtyřmi dětmi požehnané. Jeho číslice ukazují, že průměrný počet dětí v plodných manželstvích jest něco přes 3. Rodiny, které měly 8 a i 10 dětí, nahrazeny jsou rodinami dvou a tří dětí. Autor praví, že toto nebezpečí ani nepoutá pozornost veřejnou. Studii svou založil na počítání vyšších rodin a jich dětí v době sto let. Počítal aristokratické rody, průmyslníky a inteligenci univerzitních profesorů.

Ohledně šlechtických rodů dospěl k následujícím výsledkům. Zkoumal počet členů rodů šlechtických od r. 1830 až 1890.

V desetiletí 1830—1840

bylo porodů 7·1 průměrně na rodinu plodnou,
v desetiletí 1880—1890

porodů 3·13 na rodinu plodnou.

Autor praví, že takovýto úbytek rovná se brzkému vymření. Zkoumal dále univerzitní rodiny a jich počet hlav. Shledal, že v r. 1909 bylo v Cambridgi 67 mužů, kteří mohou uživit rodinu a zůstali celibátníky. Dále:

40 bezdětných rodin,
70 manželstev se 199 dětmi.

Celkem tedy přišlo na 287 dospělých osob rodin univerzitních profesorů toliko 199 dětí.

Ukazuje se v kruzích univerzitních profesorů úpadek rodin ještě větší než mezi rodinami aristokratickými.

Konečně zkoumal rodiny velkopřmyslníků a shledal opět podobný smutný fakt. Mezi dětmi narozenými v domech velkopřmyslníků jeví se také úbytek a sice:

r. 1880 narozeno 2472 dětí,
r. 1904 » 1165 »

Třídy šlechty, intelligence a velkopřemyslu propadly národní sebevraždě.

Pan Whetham sice dobře nemoc rozpoznal a popsal, ale navrhl žádného léku. Sobectví nazývá ovšem kořenem zla, ale kterak mu předcházeti, neví. Jeden fakt přece ví ještě a ten jest pro nás katolíky zajímavý: třeba poznamenati při této otázce, že římský katolík jediný mezi našimi rodinami, poučení zásadami svého náboženství, zachovali si pravý smysl pro sociální zodpovědnost. Mezi nimi toliko číslice porodů se udržela, a čísla jsou velice význačná, dokazující jasně, že není úbytek porodů v třídách, o nichž jsme mluvili. Potrvají-li přítomné tendence, pak budoucnost Anglie a snad světa jest v domech římských katolíků.

Fr. Vaněček.

Literatura.

Papež Pius X. Dle německého or ginálu P. Bonifáce Sentzera O S. B. volně vzdělal a *Pomněnky ze zlatého jubilea kněžství svatého Otce* sebral P. Methoděj Vojáček řádu sv. Benedikta. Se 60 obrazy. V Praze 1909. Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba. Formát lexikonový, stran XII a 176; cena neváz. výtisk 2 K 80 h, elegantně vázaný výtisk (celoplátěná vazba s bohatým zlacením) 4 K. — Ke dni 18. září minulého roku (1908), kdy nynější sv. Otec Pius X. své zlaté kněžské jubileum slavil, bylo vydáno v různých řečích mnoho pamětních spisů. V jazyce českém vyšly minulého roku dvě knížky, a to jedna v Praze nákladem katolického tiskového spolku od Dra Rudolfa Zháněla: »Svatý Otec Pius X. 50 let knězem«, druhá v Brně nákladem benediktinské knihtiskárny od Františka Janovského. Obě knížky byly časové, ale menšího objemu. Nedávno však vyšel veliký spis z pera emauzského benediktina P. Methoděje Vojáčka. Zvykli jsme na díla vydaná členy řádu, jež má svým heslem: »Ora et labora«, klásti větší požadavky a očekávati práce důkladné. Možno říci, že spis právě vydaný toto očekávání potvrdil a čest řádu benediktinského, v Praze tak záslužně působícího, rozmnožil. P. M. Vojáček zpracoval své dílo dle německého originálu svého fcholního bratra P. B. Sentzera, ale provedl některé našim poměrům přiměřené změny, a to zejména ve čtvrté části díla. Sloh je poutavý a lehký, tak že i prostý čtenář bude hnihu čísti se zájmem, jež zvyšují četné zdařilé ilustrace. — Spis má 6 částí; první líčí mládí a studie Josefa Sarta, druhý uvádí jeho působení kněžské, a to jako kaplana, faráře, kanovníka, kancléře, spirituála a kapitulního vikáře; třetí část popisuje jeho život jako biskupa mantovského a kardinála-patriarchy benátského; část čtvrtá nese nápis: »Na stolci Petrově«; široce líčí volbu, práce a starosti sv. Otce. K nemalému prospěchu díla jest tato stať přiměřeně rozšířena a doplněna, přihlíží k našim českým poměrům a použito v ní i českých pramenů. Zajímavá je (původní) část pátá: »Pomněnky...«, jež na základě různých časopisů italských, německých i českých obsahuje popis oslavy jubilea papežova v Čechách, audiencí a darů v Římě, papežské jubilejní mše sv., papežské exhortace a allokuce k duchovenstvu a jiných podrobností z minulého jubilejního roku. — *Knihu tuto lze nejen duchovenstvu, ale zejména katolickým spolkům a laikům vřele doporučiti, poněvadž jsouc psána s dětinou úctou a láskou k sv. Otci, budí a posiluje oddanost k svatě apoštolské stolici.* Kniha bude ozdobou každé katolické knihovny a trvalou upomínkou na zlaté kněžské jubileum sv. Otce, jemuž též jeden výtisk byl věnován. — Úprava je velice úhledná, papír pěkný; vzhledem k tomu je krámská cena knihy nepatrná, a tuto okolnost lze vysvětliti jenom tím, že klášter emauzský sám clichej opatřil a 100 výtisků odebral.

R. S.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XIII. po sv. Duchu.

O vděčnosti.

Obsah: Úvod: Smutný stav malomocných. Veliký počet uzdravených zachoval se nevděčně. Přece k vděčnosti vůči Bohu nás zavazuje:

1. velikost dobrodiní,
2. osoba dobrodincova,
3. nehodnost obdarovaného,
4. náš vlastní zájem, neboť vděčností nabýváme nových dobrodiní, poněvadž se jí cvičíme v pokofe a Boha velebíme.

»Jeden z nich . . . navrátil se . . . padl na tvář před nohy jeho, díky čině: a ten byl Samaritán.« Luk. 17. 15. 16.

Jedna z nejhorších nemocí, které na lidském těle hlodají a je znenáhla k smrti vedou, je malomocenství. Zasažá nejprve kůži, zažírá se vždy dále, přeměňuje maso v hnis, odlučuje jednotlivé údy od těla, zarmucuje velice duši až konečně smrt tímto bolestem udělá konec. Protože to byla nemoc nakažlivá, byli malomocní odloučeni od ostatních lidí, a když někdo se k nim z nenadání blížil, měli je upozorniti, aby nechodili k nim blízko a tak se nenakazili. Těchto malomocných bylo mnoho mezi židy, a tak potkáváme se v dnešním evangeliu s desíti, kteří šli odloučeně od ostatních lidí a Krista Pána na cestě skrze Samařl a Galileu do Jerusalema potkali. Žalostně pozdvihli hlas svůj a volali: »Ježíši, mistře, smiluj se nad námi!« Byli očištěni. Jeden z nich, naplněn radostí nad šťastným uzdravením, vrátil se, velebě Boha hlasem velikým a děkoval Pánu za toto dobrodiní. Ostatních devět zapomnělo na díky, šli svou cestou a nestarali se o svého dobrodince. Tato nevděčnost dotkla se nemile srdce Spasitele. Zdalíž jich není deset očištěno? A kdež jich jest devět? Není nalezen, jenž by se navrátil a vzdal chválu Bohu, jedině cizozemec tento.

Není-liž tento příběh vždy nový, neopakuje-li se každý den? Jak horliví jsme v prosbách a žádostech, když nás křtž nějaký tíží? Jestliže však ruka boží z bídy nám pomůže, zapomínáme obyčejně děkovati, tak že za deset dobrodiní sotva jednou Pánu

Bohu děkujeme. Kolik však příčin a důvodů máme Bohu denně, ano každou hodinu děkovati? A přece veliký počet lidí na to zapominá. Proto chci vás dnes k vděčnosti k Bohu povzbuditi a představití vám dva důvody vděčnosti. Tyto dva důvody jsou :

I. povinnost,

II. náš vlastní zájem.

Uvažujme o nich trochu zevrubněji.

P o j e d n á n í.

I.

K vděčnosti k Bohu cítíme se povinnými, když popatříme 1. na dobrodiní, 2. na dobrodince, 3. na obdarovaného.

1. Svatý Pavel ptá se nás každého: »Co máš, co jsi neobdržel?« Nic nemáš na těle, nic na duši, nic v oboru přirozeném, nic v oboru milosti, co ti neposkytla štědrá ruka boží; život, údy a síly tělesné, schopnosti duševní nám darovala dobrotivost boží. Vše, co nás obklopuje, co očima vidíme, rukama hmatáme, vše to dobrotivý Bůh stvořil k našemu prospěchu, k naší spáse, aby nám to sloužilo k dosažení věčného cíle. Dobrotivosti boží máme děkovati, že jsme se narodili v lůně církve katolické, že jsme se na křtu sv. stali dítkami božími. Kdo dovede vypočísti další milosti, které nám od prvního okamžiku života až k této hodině uděleny byly? Nevdechujemeť nic jiného než dobrodiní boží. Jako ryba vodou, tak jsme ze všech stran obklopeni důkazy lásky boží.

I když nám rodiče, příbuzní a přátelé mnohá dobrodiní poskytnou, nejsou než kanály, skrze které nám Bůh svá dobrodiní uděluje. Když však tvrdíš, že svou silou jsi nabyl statků, které nyní máš, ptám se tě, od koho máš tu sílu, odkud máš čas, kterého jsi k tomu potřeboval, příležitosti a příznivé okolnosti, které ti k tomu sloužily? Co bys byl mohl vyzískati, kdyby byl Bůh jen na okamžik ruku svou od tebe odvrátil? Když jsi tedy vše od něho obdržel, zdaž není tvojí svatou povinností denně mu děkovati?

2. Uvaž dále, kdo jest to, jenž ti všechna tato dobrodiní prokázal? Dle vznešenosti osoby, která nás obdaruje, ceníme také cenu daru. Čím vznešenější jest dárce, tím výše se jeho dary cení. Kdo jest Bůh? Jest to Král všech králův, ten, jehož trůnem jsou nebesa, jehož podnožím jest země, ten, před nímž všichni národové země jsou pouhý prach. Jest to všemohoucí vládce, jenž jediným konem vůle své může stvořiti tisíc krásnějších světů nežli jest přítomný, a který také v jediném okamžiku zničití může vše, co jest. Tento veliký Pán a vládce daroval nám všechna tato dobrodiní, jichž v oboru přírody užíváme. Jemu však také děkujeme mnohem vzácnější dary milosti. Tento veliký Bůh nás také vykoupil za drahou cenu, tak mnoho vytrpěl a všechny své zásluhy nám v dar propůjčil. Syn boží pro nás se stal člověkem, vytrpěl i nejtrpčí smrt, abychom nezažhnuli, nýbrž život věčný měli. Ale proč nás Bůh tak miloval a tolika dobrodiními obdaril?

Byl nám to dlužen či nás potřeboval? Ani to ani ono. Nic nám nebyl dlužen. My jsme jeho dlužníky a zůstaneme jimi na věky. A také nás nepotřeboval, jest sám ze sebe na věky blažen. A když nám nebyl nic dlužen, když nás nepotřeboval, jedině jeho láska a milosrdenství ho k tomu pohnulo. Práví proto Pán skrze proroka: »Věčnou láskou jsem tebe miloval, k sobě tě táhl, maje milosrdenství s tebou.« Zdaž tedy tento nekonečně velebný, štědrý a dobrotivý Bůh nezasluhuje naše nejvřelejší díky?

3 Pohlédněme konečně na sebe, kdo jsme, že nás Bůh tak obdařil? Nevděční, nevěrní tvorové. Zdaž nemělo srdce naše bíti jedině pro něho každou hodinu, každý okamžik, neměli jsme život svůj jeho službě věnovati? A jak jsme se dosud chovali? Zdaž jsme takofka s ním nezávodili? My, abychom ho uráželi, on, aby se nad námi smiloval? Jak často jsme jeho dobrodiní zneužili takofka jako zbraní proti němu, abychom jeho Srdce zranili? A čím štědřejší byl, tím nevěrnějšími jsme se jevíli. Kdyby nás nebyl tolik obdařil, méně bychom ho byli uráželi. Kdyby mnohý z vás byl se narodil jako dítě chudých rodičů, zajisté by se byl méně proti Bohu prohtěšil. Když však mu Bůh dal pozemské statky, v lenosti je promarní, k hříchům jich zneužívá.

Kdyby ten neb onen byl se narodil jako mrzák, byl by lépe Pánu sloužil. Když mu však Bůh dal zdravé údy, krásu tělesnou, duševní schopnosti, zneužívá jich, aby Bohu odporoval. A nejsa spokojen s tím, že sám Bohu nevděkem splácí, používá těchto darů, aby i jiné od Boha odvrátil a ve věčnou záhubu přivedl. Ale snad Bůh předvídal, že mu později s tím větší vděčností holdovati budeme? Stalo se to? Nebyl to pravý opak? Nebyli jsme tím vlažnějšími, čím jsme byli staršími? A přes to nás obdařil tak bohatě! Kolik lidí bylo by vděčněji se zachovalo, nežli my? Zdaž nemusíme se báti, aby se na nás nevyplnila hrozná slova, která Kristus Pán vyřkl nad městy Bethsaidou, Korozain a Kafarnaum? Mat. 11. 21—24.

II.

Náš vlastní zájem dále nás pobízí, abychom Bohu vděční byli. Neboť čím budeme vděčnější, tím větší pozhnání nám Bůh udělí. »Šťastný jest ten,« praví sv. Bernard, »který při každém daru, který obdrží, v myšlenkách obrací se k tomu, v němž plnost všech milostí spočívá. Neboť jestliže se neukážeme nevděčnými pro to, co nám dal, svoláváme nové dary na sebe.« Tázete se, proč je vděčnost Bohu tak milá a jej povzbuzuje, aby nám dal nové dary? Odpověď jest na to jednoduchá: vděčnost jest 1. důkazem pokory a 2. vděčnost oslavuje Boha.

1. Vděčnost jest důkazem pokorného srdce. Kdo za prokázaná dobrodiní děkuje, dává tím poznati, že jest dlužníkem. Pyšný neuznává svou chudobu a bezmocnost. Mluví s pyšným člověkem v tajném zjevení sv. Jana 3. 17: »Jsem bohat, mám nadbytek, nepotřebuji ničeho.« A byť i doznati musil, že to, co má, jsou dary boží, ve své zaslepenosti přece se domýšlí, že mu

to vším právem náleží. Proto myslí, že k vděčnosti není zavázán. Ovšem naplní se na něm potom slovo Páně: »Bůh se pyšným protiví«. Vděčný člověk naproti tomu pokládá všechny statky své za nezasloužené dary boží štěrnosti. Proto se vždy více Bohu líbí a dostává vždy nové důkazy božské lásky a štěrnosti. To nám také dosvědčuje slovo Písma sv: »Pokorným Bůh dává své milosti«. Chceš-li tedy, příteli, od Boha vždy nové dary obdržeti, buď neustále vděčným za prokázaná dobrodíní.

2. Vděčný člověk dostává dále od Boha proto hojně milostí, že svou vděčností Pána Boha velice uctívá. Vděčnost ctí dobrodince, neboť uznává jeho bohatství a jeho štěrnost. Kdo dobrodíní uděluje, musí sám nejprve něco mít, jen majetník a zámožný může dary udělovati.

Dále předpokládá udílení dobrodíní také dobré srdce. Neboť sobec jen svůj prospěch má před očima. Jsme-li tedy Bohu vděčnými, uznáváme ho za původce a majitele všech statků, které jsme obdrželi, a velebíme tím také jeho velikost, moc a vznešenost. Dokazujeme tím však také zároveň, že dobrodíní, která jsme z jeho ruky obdrželi, dary jeho lásky jsou. Velebíme tím tedy jeho nekonečnou dobrotu a milosrdenství. Ký div potom, že Pán se zvláštním zalíbením na vděčné duše se dívá a je svými milostmi zahrnuje. Proto vždy a všude ukazujeme vděčné srdce k Bohu! Zač nemáme děkovati? Vpomeňme si na nespočetné dary, které jsme v oboru přirozeném obdrželi, na dary tělesné, duševní. Vzpomeňme na nespočetné tvory, které Bůh k vůli nám stvořil, na božskou prozřetelnost, která nás stále v životě provázela. Vzpomeňme dále na nespočetné dary nadpřirozené, že jsme se narodili v lůně církve sv., že jsme byli křesťansky vychováni, vzpomeňme na proudy milostí, povzbuzení k dobrému. Vzpomeňme na showívavost boží, se kterou nás Bůh snášel, na jeho dobrotu, že nás opět a opět i přes naše provinění na milost přijal, na rozličná navštívení, kterými nás Bůh jen lépe k sobě upoutati mnil, vzpomeňme na tisíce lidí, před kterými nám dal Bůh přednost a které tak hojně neobdařil, na tisíce lidí, kteří, ačkoli tolik hříchů se nedopustili, nešťastně zemřeli. Zdaž nejsou všechna tato dobrodíní takofka hořícím uhlím, aby naše chladné srdce rozehrála?

Jak však přichází, že tak málo děkujeme? Odpověď není těžká. Protože tak málo myslíme. Kdybychom často vzpomínali na nespočetná dobrodíní boží, život nás by byl zajisté stálým chvalozpěvem božské štěrnosti, a neměli bychom se báti spravedlivého trestu božského, nýbrž stali bychom se hodnými hojnějších milostí.

Kdy však máme Bohu svému děkovati? Každý den hned ráno, když jsme vstali, na večer před spaním, po jídle, jak často jsme od některého zla uchráněni, z nebezpečí nějakého vyrvání, z neštěstí některého vysvobození byli, zvláště také po sv. přijímání. Nedejme se zahanbiti nerozumnými zvláty, která za nejmenší sousto pánu svému slouží a věrnost ukazují. Jak smutné by bylo, kdyby o nás platila slova prorokova: »Vůl poznává pána svého

a osel jesle pána svého, Israel mne však nepoznal.« V životě starých otců čteme, jak jednoho dne poraněný lev přišel k celle sv. Gerasima. Takořka volaje o pomoc, pozdvihl k němu velice krvácející nohu. Sv. Gerasim vymyl mu ránu, dal mu na ni léčivé květiny a obvázal mu nohu, jak dovedl. V krátkém čase lev úplně ozdravěl. Od té doby neopustil nikdy sv. poustevníka. Sotva si dopřál v lesích potravu si vyhledávati. V noci spával před cellou světcovou, a kam šel, tam ho provázel. Když umřel, provázel lev i pohřeb, stěhl ve dne v noci hrob jeho, a konečně tam byl na hrobě nalezen pošlý. Děkujme tedy Bohu každodenně jako Samaritán, od malomocenství očištěný, a zajisté nás štedrá ruka boží zahrne novými dary a milostmi, až dostaneme jednou korunu všech darů a milostí, život věčný totiž, kde pak se všemi anděly a vyvolenci božími milost a milosrdenství boží chváliti a velebiti budeme po všechny věky věkův. Amen.

Die Hamrie Jan Nep. Jos. Holý, O. Praem., farář v Holišově.

Neděle XIII. po sv. Duchu.

Nevděk proti Bohu.

»Není nalezen, jenž by vzdal chválu Bohu, jedině tento cizozemec.«

Luk. 17. 18.

Jistý král měl zvyk, že si ve svém denníku zapisoval všechna dobrodíní, jež za dne prokázal. Zapisník nosil s sebou a prokázal-li mu kdo z poddaných nějakou službu, poznamenal také a příležitostně odměňoval se za to. Věděl šlechtný panovník, že jinak si nezíská srdce poddaných leč vděčností. Neboť jako magnet přitahuje železo, tak vděčnost má tu vlastnost, že přitahuje lidské srdce. Za to nevděk jest hříchem nejdopornějším.

Před nevděkem dává Spasitel náš v dnešním evangeliu výstrahu, když 10 malomocných uzdravil a jediný z nich ukázal se vděčným. »Není nalezen, jenž by vzdal chválu,« pravil bolestně dojat, »jedině tento cizozemec.«

K největším díkům zavázal si nás Bůh, Otec nejdobrotivější, který nás dobrodíním zasypává. A jak mnohý křesťan odměňuje se za to? Jako rožeňkač světuje semeno své jen úrodné půdě, aby mu včas užitek vydala, tak Bůh žádá od nás půdu plodnou, srdce vděčné, aby v ní dobrodíní zasíť mohl. Nemá žádného užítka z naší vděčnosti, ale vyžaduje jí, aby nás tím více svými dary obohatil.

Abychom se uvarovali nevděku mrzkého, který Boha nejvíce uráží, aby nepadala na nás bolestná výtká Spasitele našeho, ukáží dnes, kdy se křesťan nevděku dopouští proti Bohu.

P o j e d n á n í.

1. Alfons arragonský, muž duchaplný, ptal se jednou v kruhu svých přátel, mužů učených, jak si vydobudeme lásky. Všichni tvrdili, že láska získá se jedině láskou. »Ó nikoli,« zvolal Alfons;

»znám někoho, který nás nesmírně miluje, a přece není milován.« Bůh nás zahrnuje dobrodiním, Syna svého poslal na svět, aby nás k ještě větší vděčnosti zavázal, a přece kolik lidí místo láskou splácí nevděkem nejčernějším!»

Nevděku se dopouští křesťan, nevzpomíná-li dobrodiní, jichž od Boha přijímá, a počíná si, jakoby vlastní silou všeho vydobyl. »Co máš, čeho bys nebyl dostal od Boha,« volá sv. Pavel, »a jestliže jsi dostal, proč se chlubíš, jako bys nebyl vzal?« I. Kor. 3. Vděčný křesťan denně vzpomíná v modlitbách, celý život jeho jest díkůčiněním za dobrodiní božská.

2. Nevděku se dopouští, kdo darů od Boha zneužívá proti Bohu. Král jistý daroval velikou sumu peněz jednomu ze svých dvořanů. Ten však zneužil peněz proti králi samému. Šel k jeho největšímu nepříteli, peníze mu dal, aby si najal vojsko, koupil zbraně a krále přepadl. Bůh dal každému z nás jistý počet hřiven, darů tělesných a duševních, abychom jimi hospodařili, a dle píle a poctivé práce slibuje hojnou odměnu.

Někomu dal statky vezdejší, jinému schopnosti a nadání, jinému zase dobré zdraví; jednomu více, druhému méně. A jak mnozí užívají těchto darů? Peněz k nestřídmosti, prostopášnosti, k lichvě, vynášení se nad jinými a pod. Místo k oslavě boží, vděčnosti, ku blahu bližních — zneužity ku hříchu, k urážkám dárce, Boha samého.

Duševních schopností zneužívá mnohý k bohopustým řečím a zertům, rouhání, útokům proti Bohu, náboženství, církvi. Za tolikrát dobrodiní není nalezen, jenž by vzdal chválu Bohu.

3. Nevděku se dopouští, kdo ve hříchu žije a svátostmi pohrdá. Francský král Chlodvík slyše o nevděku židů, že ukřižovali Krista, zvolal: »Ó kéž bych byl tehda se svými Franky přftomen, byl bych vytrhl Spasitele z rukou jejich a pobil všechny ty netvory.« Načež sv. Remigius, jeho učitel, pravil: »Pán andělů nepotřebuje tvé pomoci; pokáral i nevácnou horlivost Petrovu. Obrát raději tuto horlivost proti sobě a uvaž, že i ty svými hříchy přispíváš k ukřižování Spasitele.« — Každý hřích jest hřebem, který přiblíží Krista na kříž; hřích jest nevďekem, vzpourou, výsměchem za největší dobrodiní, za bolestnou smrt a vykoupení na kříži.

4. Šeredného nevděku se dopouští, kdo spojuje se s nepřáteli Boha, náboženství a církve. V lázních emžských setkal se würzburgský biskup Stahl s bývalým spolužákem z dob studijních, protestantem, tentokráte zuřivým nepřitelem katolické církve, členem lóže zednářské. Za rozmluvy pravil zednář: »Vaší církvi hrozí z naší strany neúprosný a hrozný boj. Past už je tak nalícená, že sotva se církev zachrání. Podaří-li se to, pak je to zázrakem, a pak uvěřím, že církev je dílo boží, a stanu se také — katolíkem.« — Dábelskou past nalícili na církev katolickou, aby ji zničili; s ní pak víru v Boha vyhnali ze srdcí lidských. Dábelské dílo provedli již ve Francii, provádějí je také v katolických státech v Itálii, Španělsku, Portugalsku, v republikách amerických,

provádějí je zvláště u nás v Rakousku. Zednáři mají své lidi u vlády, na školách, při vůdcovství politických stran, které na oko v zásadách taktických se liší, společně však pracují proti křesťanství. Každá strana, každý list, každý jednotlivec, kteří se ohánějí nadávkou »klerikál«, jsou ve službách nepřátel křesťanství, konají službu židozedsnářstvu ku zvrácení stávajících poměrů a ku světovládě židovské.

Na školách otravují mládež, na schůzích dělný lid, živnostnictvo a rolnictvo, pasují každého stoupence na pokrokáče a zabraňují v konání náboženských povinností. Štvou děti proti rodičům, učitele proti knězi, jednotlivé strany proti sobě navzájem — a všechny dohromady proti klerikálům, čili náboženství katolickému.

Pro sebe chtějí míti úplnou svobodu a volnost slova i skutků, pro katolíky porobu a zkázu. Zabraňují dítkám do kostela, popuzují proti knězi, staví jim na oči nemravné obrazy, do rukou dávají špatnou knihu, aby tak moderně osvětili, to jest znemravnila a otrávil. »Znemravňte lid a církev vezme za své,« toť heslo židozedsnářů.

V Nizozemsku byl jistý vojnův pověšen na strom, že utekl od svého praporu. Včas ještě zachránil ho jiný vojnův, oběřstvil, vzal na koně a ujtžděl do ciziny, kde by byl v bezpečí. Zachráněný vojnův však špatně se odvděčil. Viděl u zachránce mnoho peněz, zatoužil po nich a tajně vytáhl meč a probodl ho, obral o vše, nechal nahého a ujel na koni.

Právě tak počínají si křesťané, kteří se přidávají k nepřátelům Kristovým. Pán Ježíš vysvobodil nás od smrti věčné, od útrap pekla. Jest naším největším dobrodincem. Nepřátelé, kteří ukřižovali Krista, ve svých potomcích a pomahačích ubíjejí ho stále, křižují znovu, ničí jeho dílo, církev, a pronásledují každého, kdo se ke Kristu hlásí. Kdokoli jim pomáhá v díle ďábelském, ničí dílo boží, křižuje znovu Spasitele, dopouští se nejohavnějšího nevděku.

Slavný státník a řečník římský, Cicero, obhajoval jednou jakéhosi Popilia Laena, který byl obžalován ve věci smrti hodné. Zachránil ho. A jak se Popilius odměnil? Cicero později byl pronásledován od mocného Antonia. Popilius nabídl se za obhájce Antonia, jehož nikdo hájiti nechtěl, proti Ciceronovi, a přispěl k jeho odsouzení, ba zavraždil sám Cicerona na rozkaz Antonia. Popilius nevděčník je obrazem křesťana, který zachráněn ve příslušném Bohem; bez Krista byl by propadl trestům věčným. A v odměnu přidává se k nepřátelům na oko mocným a pomáhá vraždit Krista, ničí jeho dílo, pustoší království boží na zemi. Kristus a církev jeho však jsou nepřemožitelní. Kdo narazí na úhelný kámen budovy Kristovy, rozrazí se o ni. Kdokoli kdy bojoval proti Kristu a jeho církvi, pokaždé skončil nešťastně ku své vlastní zkáze.

Nevděk k Bohu jest nejvyšším ohavným a hříšným.

Zák sv. Františka, Aegidius (Jiljí), spatřiv jednoho nevděčného boháče, pravil k němu: »Viděl jsem člověka bez rukou

a nohou, a ptal jsem se, co by dal za to, kdyby mu někdo opět vrátil ruce a nohy. »Do smrti své,« zvolal bohatec, »sloužil bych mu jako otrok!« A tu Aegid pravil: »Hle, ty máš od Boha obě ruce, obě nohy, zdravé tělo, zdráv jsi, bohat jsi, nadání máš, a ty používáš všeho, jenom abys Boha zneuctil!«

Vše máme od Boha, a jaký vděk dáváme za to? Neplatí i o nás výstražná slova: »Není nalezen, který by chválu vzdal.« Hodte malému pejsku kus chleba a nezbavíte se ho více, bude za vámi pobíhati, bude vaším přítelem.

Bůh zasypává nás dary nesčetnými, dary pro tělo i pro duši, a jaké se mu dostává odměny! Nevděk přináší člověku největší neštěstí. Práví sv. Bernard: »Nevděčnost jest nepřítelkou duše, zničením zásluh, zkázou ctností, zásluhou dobrodiní.« Svatý Augustin tvrdí: »Nevděk jest kořen všeho zla duchovního, jest to vichr vysušující a vše dobré stravující.«

Nevděk jest původu ďábelského. Bůh anděle okráslil přednostmi největšími, že mnozí se domnívali, že jsou rovni Bohu a z nevděku zprotivili se Bohu, stali se ďábly. Do téže propasti vrhá se každý, kdo nevděčným jest za dobrodiní, jež nám Bůh podává.

Pamatujme slov sv. apoštola Pavla: »Ze všeho díky číňte, nebo toť jest vůle boží v Kristu Ježíši.« 1. Thess. 5. 18.

V. M. Vácha.

Neděle XIV. po sv. Duchu.

Hádanka života.

»Kdo z vás přemýšleje, přidati může k postavě své loket jeden?«

Sv. Mat. 6. 27.

Sv. evangelium jedná o těžké otázce: o prozřetelnosti boží, která se jeví v přírodě celé, která jest dílem ruky boží a která se jeví i na každém jednotlivci, jenž musí věděti a věfiti jako kdysi Hagar v poušti pravila: »Bůh mne vidí.«

Pán ukazuje na pestrrou směs květů a dí, že Otec nebeský šatí je, má o ně péči, a pak ukazuje k ptactvu nebeskému a dí: »Živí je«. Ty květy, které ráno rozevrou se kalichy a večer odumírají, to ptactvo, jež se prodává za peníz. Pak ale přichází k člověku a dí: »Ty's také předmětem jeho prozřetelnosti a péče. Ty se příliš často staráš o nejrůznější věci, a tu hlavní, s níž všecko ostatní přichází jako nádatek při důležitější věci, o tu se nestaráš. A přece můžeš viděti, jak často jest marna všechna starost naše!« Kdo z vás přemýšleje, přidati může, aby narostl o jeden loket? Nikdo. Vždyť nemůžeme zabránit, aby vlas s hlavy naší nepadal, kterak můžeme způsobit, aby rostl. Celý život náš jest hádanka nevyzpytatelná, ať se podíváme na květiny polní, ať na ptactvo nebeské. Toliko slovem božím zjeveným poučení, můžeme si dáti odpověď. Jestliže se jemu uzavíráme, pak tapáme ve tmě.

My tedy dnes vezmeme za předmět rozjímání svého záhadu života, a to proto, že na tuto otázku odpovídá kde jaký ztřeštěný člověk, jako by odpověď na ni byla nejsnadnější. Rozdělíme si otázku ve dvě. Pohlédneme na lilie polní, a pohlédneme na sebe a pak na ptactvo nebeské, a opět pohlédneme na sebe. Necht nás ti němí tvorové učí znáti Boha a péči jeho o nás.

P o j e d n á n í.

I.

Podívejme se na květinu, která roste. Ze zrna vychází výhon nahoru a dolů a rozvíjí se v květinu podle druhu semena, z níž vychází. Všichni mudrci světa nemohou učiniti jedinké klíčící zrno. Ten život v něm jest hádankou pro všechny. Na ni odpověď dává Písmo sv. Gen. 1. 11. I řekl: »Zplod země bylinu zelenou, a činná símě, a dřevo plodné, nesoucí ovoce podle pokolení svého, jehož by símě v něm samém bylo na zemi. I stalo se tak.«

Odkud ten život v květinách kolem nás, nelze nám pochopiti, leč tím slovem božím, že Bůh ten život do nich dal, že způsobil vůlí svou zákon, aby bylina nesla símě, v němž se veškeren život soustředí, a pak zase se rozvíjí v nový podle druhu svého. Žito nese zrno žitné, a žitné zrno nese žitný klas, zrající v zrno.

Dub ukládá život svůj v žalud, a ten nese v sobě zárodek budoucího stromu. Dále rozum náš závoj proniknouti nemůže, a jest to jen blábolení lidí smělých, kteří z přírody vymítají Původce a Tvůrce jejího, jako by jich rozum všem záhadám přišel na kloub. Připomínají chloubného a hloupého kohouta z bájky, jenž si myslíval, že slunce vychází ráno, aby slyšelo jeho zpěv na smetišti. Ti blábolilové domnívají se, že všechno tvorstvo se řídí dle jejich smyšlenek a roste dle jejich domněnek. Zatím vše jde drahou a dle zákona, který dal tvorstvu Bůh. My, bratří, musíme při pohledu na květinu a strom každíčkový dojít k témuž výsledku, k němuž došli všichni myslící muži, kteří se přírodou obírali a přišli k poznání velikosti Tvůrce jejího.

To slovo Písma sv.: »Nebesa vypravují slávu jeho a dílo rukou jeho zvěstuje obloha« — to slovo se vrací ve výročích mužů, kteří se dílem božím obírali a služby lidstvu svou vědou prokázali. Zde uvedu toliko některé.

Liebig pravil, že poznání přírody jest cesta ku obdivu velikosti Stvořitelovy. Kdo se dívá na stvoření očima nepředpojatýma, ten vidí velikost Tvůrce ve stvoření.

Přítel Darwinův, Ch. Lyell, dí: »Ať badáme v přírodě v kterémkoliv směru, všude nalézáme nejjasnější důvody tvůrčího rozumu a jeho prozřetelnosti, moci a moudrosti.« (U Dennerta Die Wahr. über Haeckel 147.) Ne snad v jednom směru, že lze dojít ku poznání tvůrce, nýbrž v každém: ať se díváme na kámen a jeho složení, jeho krystalky, ať na bylinu a její život, barvu, se-

meno, vše má tak určitý v sobě zákon, že musíme v tom viděti i Zákonodárce.

Na jednu věc ukáží, z níž viděti můžeme boží prozřetelnost na zkamenělých květinách. Znáte uhlí kamenné? Co to jest? Jest to zkamenělé dřevo stromů, které při převratech zemských vloženo bylo hluboko do země, a tam velikou fadou let proměněno v kámen, který má v sobě možnost ohně. Pozorujte tu prozřetelnost boží! Bujné lesy z úradku božího pochovány a uschovány byly pro budoucí lidi. Ten převrat živelní obrácen v pozhnání pro budoucnost. Bůh pečoval o dobu naši již tehdy, ač my nevděční to sotva poznáváme dnes. Tak pečuje láska a moudrost boží i dnes o budoucnost, ač naše oko to nyní nevidí.

Ale ty, člověče, jsi více než bylina a celý les. O tebe Bůh rovněž, ano více pečuje. Však v té péči, kterou my o sebe máme, býváme převrácení. O to království boží člověk se nestará a zapomíná, že to všecko ostatní jest přídavkem na péči o království boží. Tot ta moudrost životní, o níž povídá Šalomoun, že nevěděl, že moudrost (jejíž začátek a koruna jest bázeň boží) jest matka všech dober i pozemského života, statku a slávy. Kdo z vás přemýšleje, může přidati k životu svému jeden den, a tak prodloužiti jej o pět jedinou? Nikdo. Ale nezkracuj život svůj hříchem a prodloužíš jej. Většina lidí zkracuje život svůj, jako jest i většina tesařů vlastního kříže, pod kterým stěná. Každý pohled na květinu povznášej nás k lásce boží a k moudrosti životní, jakož i každý pohled na ptactvo nebeské učí nás znáti Hospodáře nebeského.

II.

Pták, jak obyčejný tvor! Ale jak neobyčejná moudrost jest vložena v jeho stavbě těla a života. Obé nám hlásá moudrost Tvůrce. Dvě věci toliko vezmeme v úvahu: vajíčko ptačí a křídlo.

Vajíčko mrtvé na pohled — obraz vzkříšení Páně — jest sídlem života, který vložil do něho Bůh Stvořitel. Všechna vajíčka stejné mají složení, a přece každé jinak se vyvíjí. Kachna vyhlíhnuvši se spěchá k vodě, a kuře se jí leká; nad oběma seděla tatáž slepice. Odkud ten zákon v nich? Zákon, který je vede k tomu, co jest jim k životu potřebno. Kdo učí je hledati potravu, kterou se živí, a varovati se škůdce?

Nad hrobem našeho Purkyně stojí pomník s nápisem: »Všechno živé z vejce« (omne vivum ex ovo). Tot vyznání našeho přírodopytce, že nepřechází mrtvá věc v živou bytost, ale že život plodí opět život a první život že jest z rukou božích. Řekl také Bůh: »Vydejte vody plaz duše živé, a létavé nad zemí pod oblohou nebeskou.« Gen. 1. 20. Tak v první kapitole Písma svatého. V jednom (1903 viz Nineth June) zasedání společnosti nauk v Londýně, mluvil největší fysik příiorné doby, lord Kelvin (W. Thomson): »Překonávající, silné důkazy moudré a dobročinné účelnosti obklopují nás všude; a jestli někde potíže buď nadsmyslné (metafysické) buď přirozeného druhu nás na chvíli odvádí, tož přece

se vnucuje účelnost neodolatelnou silou znova, a ukazuje nám v přírodě poznávatí vliv vůle svobodné a učí nás znáti, že všechny živoucí bytosti závisí na ustavičně činném Tvůrci a Zákonodárci. • Jinými slovy: příroda nutně nás vede k poznání božímu.

Všechno to mudrování o původu světa a tvorstva a jeho záhadách nemůže nám vysvětliti ani život vajíčka, tím méně je napodobiti neb učiniti. Proto vždy dobře a moudře říkáme: »Věřím v Boha, Otce stvořitele . . .«

Jako ve vajíčku skrytý jest život, tak v životě člověka skryta jest duše, která působí rozumný život v nás. Těm mluvčím, kteří upírají Boha, duše nesmrtnost, ať odpoví hvězdář Herschel: »Nic není tak neodůvodněno, jako výtka dobromyslných, ale obmezených lidí, že studium přírody svádí ku pochybnostem o nesmrtnosti duše a o zjeveném náboženství. Přirozený účinek musí na spořádaného ducha — to můžeme říci a ubezpečiti — býti právě opačný.«

Zde opět slyšíme hvězdáře praviti, že dívati a rozumovati o přírodě musí vésti uspořádaného ducha k poznání jak duše naší nesmrtné, tak i zjeveného náboženství. Kolik tu jest důkazů kolem nás v květeně, kolik nad námi v ptačtvu, ale v nás schází spořádaný duch, který by hledal napřed království boží a spravedlnosti jeho, aby mu to ostatní bylo přidáno.

Nemůžeme zákon přírody změnití. my můžeme jej jen poznávatí, a z něho poznávatí i věčného Zákonodárce, jenž dal řád všemu ptačtvu a tvorstvu. V tom všem stvoření vidíme moudrost boží zjevenou. Vizte křídlo ptáka. Nebudu mluvit o barvě jeho, která jest tak krásná, že sám Darwin (Desc. of Man. II. 156) praví, že nelze připustit, že by ona krásná barevná oka na křídle páva byla dílem náhody, jest rovněž tak neuvěřitelné, jako že Madonna Rafaelova povstala nahodilou směsící barev. Však stavba křídla ptačího tají v sobě moudrost, za kterou se pachtí lidé tisíce let. »Pták k letu stvořen a člověk k práci.« Člověk s veškerým svým rozumem dosud nenaučil se učiniti stroj, pomocí jehož by řídití mohl let vzduchem. Pták letoun každé chvíle před očima našima i za větru letí, a člověk se nemohl ještě od něho tomu naučiti. Odkud má ten pták let a všechnu zkušenost plaveckou? Od sebe? Pak by byl bystřejší v tom ohledu než člověk, a přece člověk ptáka oklame a do sítě nachystané chytne.

Odjinud jest mu dána tato znalost? Pak se tážeme od koho? Kdo jest tak moudrý, že utvořil křídlo ptačí tak sestojené, že 6000 let člověk se naň dívá, a ještě to nepochopil. Pták letí vzduchem při větru, což člověk marně hledá vším svým bystrozrakem.

Co z řečeného jde? Ať rozumujeme jak chceme, vždy výsledek jest týž: všechno stvoření ukazuje k Bohu. Marné jsou řeči o volnosti myšlenky, která chce Boha odstraniti z nebe a nesmrtnou duši z člověka. Marná a nebezpečná věc jest: za přírodou není Boha, v těle není duše, po čase nepřichází věčnost, člověk jest jen vyvinuté zvíře a více nic. Tyto marné řeči jsou

šilenstvím, které může bořit, ale nemůže nic postavit. Marné všechny naše řeči a myšlenky proti Bohu a Tvůrci. Jako nemůžeme přidati k postavě své loket jeden, tak nemůžeme všemi svými řečmi odstraniti z přírody Tvůrce, z těla duši, ze života věčnost a odplatu.

Veřejný život nás trpí touto hlízou hroznou: neuznávati Boha, ani duši, ani věčnost. Lidé chtějí míti bližního blaženého, poctivého a věrného, ale vymítají, co člověka poctivého dělá: věčné, nezměnitelné pravdy. Všechny věci v přírodě mluví nám o účelnosti a prozřetelnosti. Ale člověk, který jest všeho tvorstva korunou, ten jest zvláštním předmětem prozřetelnosti boží. Slovo Páně nám ukazuje ku prozřetelnosti boží, která jako neviditelná ruka nás vede a chrání. Vše kolem nás jest nevyzpytatelnou hádankou, jestli člověk povrhne slovem božím. Jak jsem na svět přišel, k čemu na světě jsem, kam jdu: toť všechno otázky důležité. Odpověď k nim dává jen sv. víra, slovo boží. Kdo jím pohrdne, ten zavřel svévolně oči a tapá ve tmě a jest v ustavičném nebezpečí, kdežto slovo boží člověku svítí tak jasně a tak radostně. Od Boha jsi vyšel a — k Bohu jdeš a jsi zde, abys Bohu sloužil, jej miloval a věčně blaženým se stal. Rozumuj jak chceš, nemůžeš se nikdy zbaviti pochybnosti, jestli pohrdáš zjevenou pravdou. Patří k tomu mnoho zaslepenosti, mezi tolika tvory nevidět Tvůrce, mezi tolika knihami v přírodě neviděti jich původce. Pohled na lilii polní a ptáče ve vzduchu učí nás o prozřetelnosti boží a slovo boží učí nás o větší péči, kterou Bůh má o každého z nás — dej se vésti, neodpřej vedení té neviditelné ruky boží, která dobré hledá, dobré působí a k dobrému vede. Amen.

Fr. Vanděček.

Neděle XIV. po sv. Duchu.

Slavnost sv. Andělů strážných.

Rodiče mají býti anděly strážnými svým dětem.

»Aj, já pošlu anděla svého, kterýž by šel před tebou a ostříhal tě na cestě a uvedl na místo, kteréž jsem připravil tobě.«
II. Mojž. 23. 20.

Slova právě pronesená jsou vyňata z 23 kapitoly II. knihy Mojžišovy a obsahují zaslíbení, která učinil Hospodin Israelským, budou-li zachovávatí jeho přikázání. Hospodin připovídá nebeskou, nadpřirozenou ochranu lidu israelskému na cestě z Egypta do země zaslíbené: »Pošlu anděla svého, kterýž by šel před tebou, ukazoval ti cestu, a ostříhal tě na cestě — obtížné, dlouhé — a uvedl na místo, kteréž jsem připravil tobě — v zemi zaslíbené.« Šetřiz ho a poslouchej hlasu jeho; dej se vésti; pozor dávej na jeho vnuknutí; budeš-li poslouchati hlasu jeho, budu tě ochraňovati proti nepřátelům tvým a trestati sužující tebe.«

Takového anděla slíbila posílá Hospodin nám všem. Posílá anděle své, kteří chovají se k nám blahovlnně a přátelsky: milují nás

a ochraňují na těle i na duši; povzbuzují nás k dobrému a prosí za nás a vedou nás na místo, které nám Bůh v nebi připravil. Ale žádá od nás Pán Bůh, abychom anděly strážné ctili a vzývali, jejich vnuknutí poslouchali a jim vděční byli.

Jedná tedy církev svatá docela podle vůle boží, ustanovuje-li jeden den v roce ke cti sv. andělů strážných. Tímto svátkem chce nám připomenouti tu potěšující pravdu, že Bůh nám skrze anděly strážné dobrodiní prokazuje, ale chce nám připomenouti i povinnosti, které k andělům strážným máme, zejména že je máme vzývat, za přímělu prositi.

Než, nejmilejší, co by bylo platno modlení sebe větší, úcta sv. andělů nevím jaká, kdybychom sami nežili dle vůle boží? Andělskou ochranu sliboval Bůh národu židovskému jen tehdy, bude-li plniti přikázání boží, a archanděl Rafael ochránil mladého Tobiáše proto, že v rodině Tobiášově konali denní modlitby, zachovávali půst, rozdílili hojné almužny duchovní i tělesné, zkrátka že žili bohabojně. I my můžeme očekávat nadpřirozenou pomoc andělskou jen tehdy, budeme-li plniti vůli boží tak, jako ji plní andělé a svatí v nebi.

Proto mají rodiče především pečovat o to, aby sami byli dětem svým anděly, potom mohou, když sami učinili, co jejich povinností jest, spoléhati na to, že nadpřirozenou ochranu andělskou poskytne Bůh jejich dětem. Žiti hříšný život a čekati opovázlivě mimořádné pomoci od Boha — znamená žádati svévolně na Bohu zázraky, pokouseti Pána Boha.

Proto uvažme dnes, že i rodičům náleží plniti ten trojí úkol, který prozřetelnost boží vykážala andělům. Jest jejich povinnosti:

1. jíti před dětmi cestou dobrého příkladu,
2. ostříhati jich na cestě života a
3. přivést je na místo, jež jim Bůh v nebi připravil.

O tom budiž dnešní naše posvátné rozjímání.

P o j e d n á n í.

I.

Rodiče mají před dětmi jíti: Aj, já pošlu anděla svého, který by šel před tebou. Rodiče mají ukazovati dětem svým cestu k věčnému životu svým vlastním životem, mají jim dávat ve všem dobrý příklad. Děti obyčejně krácejí v šlepečích rodičů, tou cestou, kterou rodiče se berou. Co dítě vidí na jiných, hlavně na svých rodičích, to napodobí. Vidí-li, že babička při čtení nasadí si brejle, chce také brejle a knihu. Proto již v nejútlejším věku nutno dítěti dobrý příklad dávat. Vnímavá duše dítěte již od nejútlejšího věku pozoruje své okolí; srdce jeho jest poddajné, měkké jako vosk, a stejně dobrému i zlému přístupné. Proto není nad dobrý příklad v mládí. Dobrý příklad více zmůže, než nejlepší řeči; oči přesvědčují více nežli uši. Co dítě slyší, to někdy, a jedná-li se o dobré, velice často a snadno zapomíná; co však před sebou vidí, na to i po letech vzpomíná. Skutky rodičů jsou

knihou, z níž se dítě učí: jsou-li skutky ty dobré, učí se dobrému; jsou-li zlé, učí se zlému.

Proto anglický filosof nové doby, John Ruskin, ptá se: »Co myslíš, kdy začíná výchova dítěte? V šesti měsících může již smích smíchem, netrpělivost netrpělivostí spláceti. Myslíš, že je mu lhostejno, zdali v domě panuje dokonalý pořádek a pokoj, zda září obličej otce a matky klidem, zda hlasy jejich jsou mírné, zda i hlasy cizích lidí znějí dobrotivě, aneb zda od tvrdých, necitelných, po nicotných věcech bažících lidí z ruky na ruku bývá házeno, zda vyrůstá ve chmurném ovzduší neřestí anebo v neladu nepořádné domácnosti? Na mravní vlohy člověka obyčejně ve vysoké míře působí léta jeho dětství.«

Jako se podobají děti rodičům v ohledu tělesném, co se týče postavy, tváře, barvy očí, vlasů a pod., tak že se říká o dítěti, že je podobno otci (matce), jako by mu (jí) z oka vypadlo, tak se jim obyčejně a nejčastěji podobají i v ohledu duchovním, mravním, a dobře můžeme i zde použiti slov Spasitelových: »Zdali sbírají s trní hrozny anebo s bodláci fíky? Tak každý strom dobrý dobré ovoce nese, špatný strom ovoce špatné přináší.« Mat. 7, 16—17. Dobře je vám známo přísloví, že jablko nepadá daleko od stromu. Děti musí od svých rodičů mnoho dobrého slyšeti, mnoho dobrého na nich viděti, aby samy dobrými se staly.

Věru zmínky je hodno, že skoro všickni svatí měli také bohobojné rodiče, buď oba aneb aspoň zbožnou matku. Rodička boží, Panna Maria, měla svaté rodiče, Jáchyma a Annu; Jan Křtitel pocházel od spravedlivých manželův Alžběty a Zachariáše; sv. Ignác, mučedník a biskup antiochenský, byl dle podání mezi těmi dítkami, jež zbožné matky k Pánu Ježíši přivedly, aby jim žehnal; sv. Emmelia 4 své dívky svatě vychovala a všechny jsou ctěny jako světci; sv. Václav náš zda nebyl vychován od svaté báby své Ludmily, svatý Vojtěch od zbožné matky Střezislavy? A jako ze života světců obyčejně souditi lze na rodiče zbožné, tak opět ze života zlých lidí obyčejně — ne sice vždy, ale skoro vždy — souditi lze na rodiče špatné. Proto mudréc Diogenes poličkem ztrestal otce, jehož syn necudně mluvil.

Rozmil v Kristu! Buďte anděly dětem svým, choďte před nimi bez úhony, dávejte jim ve všem dobrý příklad! »Vítež, abyste žádného ze svých maličkých (pohoršením, zlými řečmi, špatným příkladem) nepotupovali!« Víte dobře, jak mluvil Spasitel o pohoršení; vite, že řekl: »Lépe by bylo (takovému člověku), aby zavěšen byl kámen na hrdlo jeho, a on ponořen byl do hlubokosti mořské.« A tato slova platí o člověku cizím; jak hrozně trestati bude Bůh rodiče, kteří vlastní své krvi, svým dětem jen zlý příklad dávají, kteří jim nejsou anděly, k dobrému jich nevedou, ale kteří se podobají ďáblům, buď že vlastní vinou slovem neb skutkem jim zavdávají příležitost ke hříchu, aneb snad dokonce i úmyslně ke hříchu je svádí!

II.

»Aj, já pošlu anděla svého, kterýž by šel před tebou a ostříhal tě na cestě,« pravil Hospodin; andělé nás ostříhají na duši i na těle; tuto povinnost uložil Bůh i rodičům.

Všimněte si jen zahradníka, kterak pečlivě opatruje svou zahradu přede vším, co by jí škoditi mohlo; jak ničtí housenky, červy, škodlivý hmyz; jak se stará, aby kočka a nezvedení chlapi neublížovali zpěvnému ptactvu — neboť to jest pomocníkem zahradníkovým; pozorujte, jak mladý stromek ke kůlu uvazuje, by na křivo nerostl, ránu, která se ukázala, zavazuje a zaceliti hledí. — Všimněte si kvočny, kterak o svou mláď se stará a ji před zlým chrání. Vidí-li, že nebezpečný pták nade dvorem krouží, ukrývá kuřátka pod křídla svá. Blíž-li se dešť, odvádí je pod střechu. Čím více jsou tedy povinni rodiče ostříhati děti svých! Zahradník pečuje jen o rostliny, kvočna o bytosti nerozumné, ale rodiče o bytosti duší nesmrtelnou obdařené. Mají býti anděly strážnými, mají starati se o to, aby byla v zdravém těle zdravá duše. A zajisté nemůže a nemá býti ušlechtilejšího a pro rodiče radostnějšího zaměstnání nad toto: pečovati o tělesnou zdatnost a o mravní bezúhonnost dětí, odvraceti od nich všechny škodlivé a zhoubné vlivy.

Zřídka se stává, že by rodiče opomjeli odvraceti nebezpečí a škodu, jež by hrozila tělu dítěte; často však zapomínají, že touž povinnost mají i vzhledem k duši dítěte. A přece tuto povinnost ukládá jim již zákon přirozený, a proto ji znali a plnili i pohané. Spisovatel Plutarch napsal: »Mládež združjme všemožně od obcování se zlými lidmi, neboť vždy a všude něco ze zlých nezpůsobů jejich přijme.« Na tuto péči pohanů o děti naráží sv. Pavel pravě I. Tim. 5, 8: »Jestliže pak kdo o své a obzvláště o domácí péče nemá, zapfel víru a jest horší než nevěřící.« Horším než nevěřící jest, protože toho přirozeného pudu, chrániti děti před zlým, neposlouchá.

Ó rodičové křesťanští, nezapomínejte, že máte býti anděly strážnými dětem svým! Dávejte pozor na to, kam vaše děti chodí, s kým se stýkají, co mluví, co čtou; chraňte jich přede vším zlem! Víte, co praví sv. Pavel: »Porušujít zlá rozmlouvání dobré mravy.« I. Kor. 15, 33 Dobře znáte přísloví: Jedna prašivá ovce celé stádo nakazí. Buďte bedliví na děti své, jednejte dle příkladu statečné ženy, o níž Písmo sv. praví, že »neuhasne v noci světlo její«, Příklad. 31, 18, aby pozorovala a opatrovala všech domácích. Bďte nad dětmi svými jako nad zřítelnicí oka svého, neboť dle slov sv. Jana Zlatoustého, veliké odpovídání před Bohem mti budete a sotva odpuštění dojdete, zanedbáváte-li pozor dáti, kam vaše dítky chodí a s kým a jak obcují!

Každý těžký hřích vašich dětí, který jste překaziti mohli, ale vlastní vinou nepřekazili, bude u Boha vám přičten a na vás trestán, jako byste se ho byli vy sami dopustili, neboť máte tu přísnu a svatou povinnost bdíti nad jejich neviností. 33. kapi-

tola proroka Ezechiele obsahuje slova, která i vás se týkají a asi takto znějí: »Synu člověka, učinil jsem tě strážným domu tvému, tvým synům a dcerám. Stůj tedy na strážnici a bedlivě měj na pozoru nepřítel jejich spasení. Uvidíš-li ze zdáli blížiti se nebezpečí, zatrub hlasitě, ať lid můj znamená blížící se nebezpečnoství a postaví se na odpor, nebo se dá na útěk. Pakli opomeneš onu stráž a zatroubení, a nepřítel přijde, přepadne pro neopatrnost tvou lid můj a jeho meč zahubí jen jediného člověka, zajisté krve jeho z ruky strážného požádám.« Za duše dítek zatracených bude vám, rodičové, odpovídati, a z vašich rukou bude jich Hospodin žádati!

III.

Třetí konečně úkol andělům od Boha uložený jest, aby nás vedli na to místo, které připravil nám Pán Bůh v nebi. »Aj, já pošlu anděla svého, který by šel před tebou a ostříhal tě na cestě a uvedl na místo, kteréž jsem připravil tobě.« Týž úkol vykázal Bůh i rodičům: mají své děti vychovávatí, vésti a přivéstí do nebe. Když vytáhli Mojžíše z vody, řekla dcera královská matce jeho: »Vezmi pachole toto a odchovej mi je: já dám tobě mzdu tvou.« II. Mojž. 2, 9. A podobně praví i Král králů ústy sv. církve matce a otci křesťanskému, když z vody a z Ducha sv. znovuzrozené dítě do rukou svých přijímají: »Vezmi pachole toto a vychovej mi je, já dám tobě odměnu tvou.« Žádá Pán od křesťanských rodičů, aby dítě pro Boha a pro nebe vychovali; žádá od nich, aby jako ony matky ve sv. evangeliu přiváděli děti své k Pánu Ježíši. Děti jsou majetkem Pána Boha, který tento svůj majetek rodičům jako dar jenom propůjčuje, světuje, aby je řádně pro nebe vychovali. Rodiče jsou tedy služebníci a nástroji vůle boží.

Jak tedy chybují ti rodiče, kteří se starají pouze o to, by se jejich dětem dobře vedlo na zemi, aby jim zanechali hodně peněz, ale o výchovu srdce, o přivedení do nebe nepečují. Již sv. Jan Zlatoústý kárá ty otce a matky, »jižto synům a dcerám svým vychvalují ty, kteří se z nízkého rodu ke stavu vznešenému učeností a příčinlivostí povznegli, kteří velikého bohatství získali, kteří se na dobré místo přiženili, kteří si nádherné domy vystavěli; ale naopak o nebeských věcech a věčné blaženosti, o kráse a slasti života onoho nic anebo jen málo se zmiňují, ba, kdo by jim o tom začal, toho hned okřiknou, jako by je z vezdejšího štěstí a klidu vyrušoval«.

Aby toto pokárání i vás nestihlo, připomínejte, rodičové křesťanští, často svým dětem, že člověk není živ pro tento svět, že po tomto životě pozemském následuje život bez konce, ve kterém spravedliví budou dokonale blaženi; že na této zemi jsme jako hosté a poutníci; že »nemáme zde místa zůstávajícího, ale budoucího (nebeského) Jerusalema) hledáme«. Žid. 13, 14. Ukazujte jim, že »jednoho jest potřeba« Luk. 10, 42: spasiti duši svou; připomínejte jim slova Spasitelova: »Co je platno člověku, byť všecken svět získal, a na své duši škodu trpěl. Aneb jakou dá

člověk výměnu za duši svou?« Mat. 16, 26. Povzbuzujte je k tomu, aby si zamilovali věčnou pravdu a neskonale dobro, a toužili s Bohem na věky spojeni býti. Učte je nenáviděti hřích, jenž odvrací člověka od jeho věčného cíle; učte je, »že zlá a hořká věc to jest, opustiti Hospodina Boha svého,« Jerem. 2, 19, a že »ti, jenž činí hřích a nepravost, nepřátelé jsou duše své«. Tob. 12, 10.

Spíše dosáhnete svého úmyslu, budete li jim za jejich ctnostný život projevovali zvláštní svou lásku a radost. Origenes do pozdních let si pamatoval, že otec jeho Leonidas, jenž zemřel jako svátý mučedník, častěji se ho tázával, je-li ještě ve stavu milosti boží, a kdykoliv mu přisvědčil, že ho na prsa políbil raduje se, že srdce synáčkovo jest chrámem Ducha svatého.

Job přinášoval (1, 5) za děti své oběti a modlíval se za ně, aby je pro nebe vychoval; zbožní rodiče v tom ho následují. Sv. František Saleský pravil, že rodiče mají často mluvit s dětmi svými o Bohu, ale ještě častěji s Bohem o dítkách svých. A vyprošuj-li si rodiče pro vychování dítek svých požehnání od Pána Boha, zda se tím nepřipodobňují andělům, kteří za světence své se modlí?

* * *

Nesnadný jest pro rodiče křesťanské ten úkol, o němž jsme dnes rozjímali. Mnoho jim Bůh svěřil a mnoho od nich žádá. Mají kráčet cestou dobrého příkladu před dětmi svými, mají odvracet od nich vše, co by jim škoditi mohlo a ostříhati jich jako zřítelnice oka svého; mají je přivesti na místo, jež Bůh jim připravil, mají je vychovávat tak, aby se jimi nebe naplnilo. Úkol sice těžký, ale úkol vznešený: připodobniti se andělům. Ale za těžkou práci slibuje Pán Bůh velikou odměnu a to již zde na světě, neboť dobře vychované děti budou rodičům oporou a berlou v stáří a útěchou při smrti. Odměna daleko větší připadne jim na věčnosti. Jakou radost budou míti, budou-li moci předstoupiti před trůn boží se slovy: »Kteréž jsi mi dal, zachoval jsem a žádný z uich nezahynul.« Jan 17, 12. Jak veliká odměna to bude, až jim řekne Pán: »To dobře, služebníče dobrý a věrný, že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem tebe ustanovím; vejdiž v radost Pána svého!« Mat. 25, 21.

Nuže, vychovávejte děti Bohem vám svěřené tak, jak Bůh od vás žádá, buďte jim anděly dobrým příkladem, bedlivou ochranou, zbožnou výchovou pro nebe, pak můžete doufat, že se vám té odměny dostane. Podobejte se andělům zde na zemi, plňte jejich povinnosti, a budete po šťastné smrti přidruženi k zástupům andělů v nebi. Amen.

R. S.

Svátek Narození Panny Marie.

Obsah: Volná škola tyranem:

- I. dětí, protože 1. jejich ducha zmrzačuje,
2. jejich mravy otravuje.

- II. rodičů, protože 1. zasahuje v jejich přirozená práva,
2. zotročuje jejich svědomí.

»Nechte dítě a nebraňte jim ke mně
jít, neboť takových jest království ne-
beské.«
Mat. 19, 14.

Za nynější doby se těší dítě a mládež veliké pozornosti se všech stran. Sám nejjasnější císař a král náš, jenž zvláštní přízní nebes dovršuje letos šedesátý rok požeňnaného panování svého, odkázal národy pod svým žezlem se svou oslavou na mládež, na dítě. Ráčil tím dáti na jevo, že mu bude nejmilejší taková oslava jeho vzácného jubilea, která bude míti za úkol péči o mládež, která bude míti za předmět zdárné vychování dítěte. Stojíť nejjasnější panovník náš takřka na nejzazší hranici lidského věku, kdy se kmetství stýká s dětstvím, a ví velmi dobře, že dítě je pokračováním našeho života, že v mládeži je naše budoucnost. Proto chceme-li míti šťastnou budoucnost, musíme ji již nyní vkládati do bytosti dítky zdárným vychováním, chceme-li ovládati budoucnost, musíme opanovati mládež, musíme míti ve své moci dítě. Proto je za naší doby třeba, mluvit ke katolickým posluchačům i s tohoto posvátného místa o vlivu a působnosti na dítě a mládež.

A právě dnes, myslím, je k tomu vhodná příležitost. Neboť stojíme u kolébky dítěte, oslavujeme narození ženy, jež nemá a nebude míti sobě rovné mezi všemi dcerami Evinými. Připomínáme si dnes onen blažený okamžik, kdy v domě Jáchymově spatřila světlo světa bl. P. Maria. Tato událost, jež je předmětem dnešní slavnosti, nám opět uvádí na mysl dítě a mládež.

A dále požeňnaný Syn bl. P. Marie, Ježíš Kristus, který svým učením a svou smrtí obrodil pokolení lidské, nikoho tak rád u sebe nevdal, jako mládež a nevinné dítky. Vy znáte jeho slova: »Nechte dítě«, říkával, »a nebraňte jim ke mně jít, neboť takových jest království nebeské«. A jako tehdy tak i dnes platí toto vyzvání a bude míti platnost až do skonání světa. Proto také se skály vatikánské zaznívá k nám hlas náměstka Kristova Pia X. »všecko, tedy i dítě i mládež obnoviti v Kristu«. Tedy Spasitel i jeho náměstek stejně volají: Vedte dítě, vedte mládež ke Kristu!

Ale v tichý hlas Beránka božího a v mírné volání nejvyšší hlavy katolické církve se mísí protivný řev: Pryč s dětmi od Krista! A ptáte-li se, kam tedy s nimi, odpovídá vám sykot pekelného hada: Do volné školy, t. j. do školy bez náboženství, do školy bez kříže a Krista Pána, do školy bez Boha. Toto heslo »volné školy« bez Boha se ozývá i v našich vlastech čím dále tím více. Nejedná se o děti nevěrců a odpadlíků, jedná se o mládež katolickou, jedná se o děti vaše, katoličtí otcové, katolické matky. Proto jest nanejvýš záhodno, abychom se na tu volnou školu bez Boha a bez Krista podívali z blízka. Krásné sice jméno si přikládá, svobodu a volnost slibuje. Svobodu sice volná škola slibuje, ale okovy kuje; volnost nabízí, ale otroctví dává. Ano, pravím: škola bez Boha je tyranem dětí i rodičů. Ztročňuje především děti, pro něž se chystá, protože zmrzačuje jejich ducha a otravuje jejich

mravy, jak uslyšíte v díle prvním. Ale když je řeč o dětech, nemůžeme pominouti mlčením rodičů; ty nevěrecká škola tyranisuje, zasahujíc v jejich přirozená práva a zotročujíc jejich svědomí, jak uvidíte v díle druhém. Budete li mé vývody sledovati se srdcem dobré vůle, dá Bůh, že na konec jako rozhodní nepřátelé volné školy vystoupíte na obranu ohrožené mládeže.

P o j e d n á n í.

I.

Lid se rád chytá blyskavých hesel. Toho používají nepřátelé Boha a házejí čas od času mezi lid lesklá hesla. Není tomu dávno, co bylo v ústech i pérech mnohých heslo: Klerikalismus — toť nepřítel. Užívali ho lidé chytří, aby jim oklamali lidi hloupé. Dnes však každý ví, že znamená jen nenávisť ke Kristu Pánu a jeho učení a k církvi. Později bylo rozšířeno heslo: Pryč od Říma. Já sice slova, ale též smysl: Opusťte katolickou církev a katolickou dynastii a přidejte se k protestantskému papeži v Berlíně. Za našich dnů se pak nejvíce ozývá heslo »volná škola«. Opět různá slova, ale táž věc. Odstraňte totiž Boha a jeho sv. náboženství ze škol a zaveďte do nich vychování mládeže podle vzoru francouzského, kde slovo Bůh se nesmí ve škole ani vysloviti. Heslo to je sice nové, ale přání jím projevované je staré. Neboť již r. 1898 tleskali němečtí učitelé na svém sjezdu v Brně těmto vývodům řečnickovým: »První a největší chybou školního říšského zákona z r. 1869 byl paragraf nařizující, že školy národní mají vychovávat děti mravně nábožensky. Proto ať prý se odstraní ze škol modlitba, vyučování náboženství, jež prý je zločinem páchaným na dětech, a děti ať se nezučastňují církevních obřadů a průvodů.« A na sjezdu českého učitelstva v Praze téhož roku usneseno, všemi prostředky k tomu působiti, aby ze státního programu školského zmizelo náboženství. *) Totéž, co na svých sjezdech prohlásili učitelé, je dnes požadavkem všech nevěrců, svobodných zednářů, volných myšlenkářů, matričních křesťanů, zkrátka všech protiklerikálů, kteří všichni na svých schůzkách a ve svých časopisech tisíckrát lépe než já vysvětlují, co volnou školou myslí, totiž školu bez Boha, tedy správně školu bezbožnou, školu bez určitého zjevného náboženství s pouhou vědou, tedy správně školu nevěreckou.

Ale takováto škola jest, jak jsem pravil, tyranem, a to ukrutným tyranem především nevinných, slabých dítek, protože zmrzačuje jejich ducha a otravuje jejich mravy.

a) Co byste řekli o člověku, který má dvě oči, ale jenom na jedno vidí, který má dvě uši, ale jenom na jedno slyší, dvě ruce, ale jen jednou může pracovati, dvě nohy, ale jen jednou hýbati? Jistě byste ho politovali a řekli: Ubožák, mrzák! A podobného mrzáka na duchu činí z dítěte škola bez Boha, sesvětštělá, a můžeme říci sesvětáčtělá. Neboť člověk, sotva že se na-

*) Viz časopis »Sv. Vojtěch« roč. 4. č. 3. str. 33.

ródí, ba jakmile počne žítí, jest již členem dvojího řádu, přirozeného a nadpřirozeného. Nemát jen tělo a život dočasný, nýbrž má též nesmrtelnou duši a život věčný. Pro svůj tělesný život náleží do řádu přirozeného, pro svou nesmrtelnou duši pak do řádu nadpřirozeného. Laická škola bez Boha dovede sice člověka vycvičit pro tento pozemský život, pro řád přirozený, ale pro život nadpozemský mu nedá ničeho, pro řád nadpřirozený ho zanedbá úplně, tak že bude duchovně opravdu hluchým, slepým a chromým. Neboť ve světské škole bez Boha neuslyší dítě ničeho o Bohu, všemohoucím Stvořiteli nebes i země, neuslyší ničeho o Ježíši Kristu, milosrdném Vykupiteli padlého potomstva Adamova, neuslyší ničeho o blahodárných účincích Ducha sv., Posvítitele a štědrého Rozdavače všech milostí a darů. Jak bude moci pak takové dítě Boha milovati, za dobrodiní mu děkovati, jemu se klaněti a o všechno ho prositi? Jak bude moci žítí život nadpřirozený! Nebude v tomto ohledu na duchu chromé, slepé, v pravém slova smyslu mrzákem? Nebude pro život a řád nadpřirozený mrtvé?

A co řekne beznáboženská volná škola dítěti o jeho původu a konečném cíli? Vždyť věda zastřela původ a cíl lidstva neprůhlednými oponami, za nimiž není pro ni než úplná tma? Co řekne tedy učitel volné školy dítěti, až mu položí jednu z velikých otázek životních, odkud jsem a kam jdu? Bude-li upřímný, odpoví mu na otázku první, odkud jsem, toho já nevím. Nebude-li však upřímný, nalže mu s nohsledy Darwinovými: milé dítě, ty pocházíš z pramáti opice, z praotce opa. A jakou odpověď mu dá na otázku druhou o cíli člověka, kam jdu? O křesťanském nebi a pekle se zmíniti nesmí; to prý jsou babské povídačky a výmysly kněží. Buď mu tedy řekne, smrtí se všechno končí, pojdeš jako pes, anebo se uteče k bajkám staropohanských Řeků a Římanů, anebo je bude hleděti uspokojiti povídačkami o stěhování duší a rozplynutí se v nirvanu. A není tohle v pravém slova smyslu oslepování duševního zraku dítěte?

A jak bude dítěti z beznáboženské volné školy v jeho okolí? Bude mu opravdu teskno, jakoby přišlo do neznámého světa. Neboť nikdo neupře, že veškeren náš život je křesťanstvím tak proniknut, že se od něho odloučiti nedá. Letopočet, rozdělení roku, svátky, zvyky a obyčeje, vědy, umění a zaměstnání všeho druhu, to všechno nese ráz křesťanského náboženství. Dítě z volné školy bude pohlížeti na naše krásné chrámy jako cestovatel na němé sfingy a pyramidy v Egyptě a bude je považovati za musea krásných obrazů a soch, cenných oltářů, dobytých praporů, vyřezávaných lavic, zповědnic a kazatelen. Uvidí obraz Ukřižovaného a s úžasem se bude ptáti, jakého zločince to představuje. Jinde spatří obraz Mojžíšův a nebude si moci vysvětliti, co znamená deset čísel na dvou deskách. Jinde opět užíí útěk sv. rodiny do Egypta a bude se domnívati, jak praví jistý italský spisovatel,*) že to venkované jedou na trh. A tohle že má býti pokrok?

*) Gabelli *L'istruzione in Italia*, apud Vychovatel, roč. 22. str. 50.

Je-li tohle pokrok, pak nechceme o takovém pokroku ničeho věděti, pak jest nám milejší naše zpátečnictví, jež nemrzačí děti na duchu, jež z nich nedělá úžasné nevědomce ve věcech nejdůležitějších. Chceme školu náboženskou, v níž náboženství katolické by se nejen vyučovalo, nýbrž středem bylo celého vychování a vyučování. Chtějí, aby ve škole vládl katechismus, o němž napsal francouzský filosof: *) »Znám malou knížku, kterou záhy dáváme dětem do rukou, a na níž bývají ve chrámech dotazovány. Čtete ji, je to katechismus. Naleznete v ní bezpečné odpovědi na otázky, jež jsem učinil, na všechny bez výjimky. Tažte se křesťana, odkud pochází lidské pokolení, on to ví; kam musí přijíti, on to ví; jak tam přijde, on to ví. Tažte se dítěte, které ještě nikdy hlouběji nepřemýšlelo, k čemu jest na světě, a ono vám dá vznešenou odpověď. Původ světa, člověka a jeho pokolení, úkol jeho na tomto i na onom světě, poměr člověka k Bohu a k lidem, právo člověka na nerozumné tvorstvo, to všecko dítě zná. Až pak dítě dospěje, bude míti o právu přirozeném, státním a mezinárodním pojmy zcela jasné, neboť to všecko vyplývá jasně a jako samo sebou z křesťanství. To nazývám vznešeným náboženstvím; poznávám je po té známce, že žádné veliké otázky lidstva nenechává bez odpovědi.« Tak napsal jeden z největších nevěrců nové doby. K tomuto poznání přišel po dlouhých bludných cestách teprve na konci svého života. Muž ten má pravdu. Jediná stránka katechismu nám dává více světla a pravdy, než všechna díla pohanských filosofů dohromady. Vyučování náboženství je souhrn vědy lidstva, je základ rodiny, státu a společnosti. K Bohu a jeho zjevení jako ke středu všeho vědění a ctnosti vede každé hlubší badání. A my bychom dovolili, aby Bůh a náboženství byli ze škol našich vyhozeni? My bychom dovolili, aby o tuto důležitou vědu byla naše mládež oloupena? My bychom dovolili, aby naše mládež byla mrzačena na duchu ve volné škole bez Boha? Nikdy ne!

b) Než volná škola bez Boha dítě nejen na duchu zmrzačuje, nýbrž i mravně otravuje. Lékaři tvrdí, že v opojných nápojích jest obsažen jed zvaný alkohol. Kdo pak takové alkoholické nápoje pravidelně pije, ten dle úsudku lékařů se nepozorovaně otravuje, až některé jeho tělesné ústrojí povážlivě onemocní, nebo náhlá smrt se dostaví. — Čím jsou pro život tělesný nemoci, tím možno pro život mravní nazvat zločiny. A jako jed v malých dávkách jistě nemoci působí, tak i nevědecká škola bez Boha vychovává děti poněmáhlu k zločinům.

Důkaz toho nad jiné jasný a nepopíratelný nám podává Francie. Vy všichni víte, že tam již dávno mají volnou školu bez Boha, jakou by někteří lidé rádi viděli u nás; a není také žádným tajemstvím, jaké sblilé ovoce plodí tam tento strom státní nevědecké školy. Slavný statistik Tarde praví v »Revue pedagogique«

*) Jouffroy, Mélanges philos. pg. 421 apud Vychovatel, roč. 22. str. 38. Viz též »Zerstörungsgeist d. staatl. Volksschule«, pg. 41. a Pachtler S. J. »D. göttl. Recht d. Fam. u. d. Kirche a. d. Schule« str. 56.

o zločinnosti francouzské mládeže odchované ze škol státních beznáboženských takto: »Pohřchu byli jsme ve svých nadějích v úspěchy našeho školství zklamáni. Počet mladistvých zločinců pod 16 let od roku 1880 při nepatrném vzrůstu obyvatelstva se skoro zdvojnásobil. Dostoupil roku 1894 úžasného čísla u nezletilých na 28.701 u hochů a 3616 u dívek. Od r. 1881—1894 postoupil počet sebevražd u dospělých o 153 proc., u nezletilých dokonce o 166 proc. Za příčinu uvádí Tarde povšechné přibývání irreligiosity, bezbožnosti.*) O poměru mezi odsouzení odchovanými ve státních školách francouzských beznáboženských a ve školách, kde se do nedávna vyučovalo náboženství, zjistil seinský soudní dvůr: »Ze sto dětí odsouzených pro krádež, vraždu i na vlastních rodičích spáchanou, odchováno bylo ve školách státních zlaicisovaných 89 a ve školách náboženských kongregací jen 11 odsouzenců.« A Alfred Fouille v »Academie des sciences morales« potvrzuje: »V polepšovnicích francouzských ze sto dětí byly 93 dětí ze škol státních beznáboženských a pouze 2 děti ze škol náboženských.« Tato čísla nemluví, to přímo křičí.**)

V italské sněmovně se letos (r. 1908) rozpředla debata o vyloučení náboženství z obecných škol. Poslanec Falconi hájil vyučování náboženství a na konec dodal: »Vyjma Francie, kde vládne duch svobodných zednářů, všude pracuje církev a stát společně k tomu, aby odchovaly dorost k důkladným studiím a ctnostem, jichž potřebují národové. Pohleďte jen na Německo, Anglii, Ameriku, Svýcarsko, Hollandsko, Norvežsko! Proč pak my právě máme následovati Francii, kde den ode dne vyrůstají zločiny mezi mládeží od 7 do 16 let?« ***)

Rakouska tento poslanec nejmenoval mezi státy se vzornou školou. A věděl asi proč. Neboť o naši škole, kde se dosud vyučuje náboženství, ovšem jen dvě hodiny týdně a nic více, napsal jistý list »svobodomyšlného a pokrokového« učitelstva: »Škola v nynější podobě jest místo pro vychování mládeže nevhodné. Nadření násobilky, slov mluvnických anebo abecedy žáku a zvláště celku, lidstvu neprospěje. Duše našich dětí se v nynější škole nezušlechtuje. Žák vychází ze školy nepřipraven pro život — zvrhá se snadno v ničem, nemravu a ve společenskou nullu. Hříchové tito ani po 100 letech se nenapraví.« Pripomínám výslovně, že to napsal učitelský list, který má nynější školu dobře znáti. †)

A není také ani možná, aby nevěrecká škola plodila něco jiného než zločiny; neboť nevěra jest pramenem všeho zla. Nevěříš-li v Boha nejvyššího a spravedlivého, nevěříš-li ani v nebe ani v peklo, myslíš-li, že je smrtí všemu konec, nač by ses přemáhál, nač by ses ve své zvůli obmezoval? Není-li Boha odplatitele, proč konati dobré skutky? Hlavní věc pak jest, abys tohoto světa co nejvíce užíval, třebaš při tom bližní naříkal, co na

*) Viz Vychovatel, roč. 23. str. 155.

**) Vychovatel, roč. 23. str. 155.

***) Učitelská příloha Vychovatele roč. 11. str. 31.

†) Blaták C.Ss.R. Moderní škola str. 23.

tom? Slapeš-li svým jednáním po nevinnosti, biješ-li ve tvář ctnost, rveš-li chuďasovi těžce nastřádaný peněz z rukou, proč by sis toho všimal? Jediným vodítkem tobě jako nevěrci musí být zvůle, nálada, vášeň a smyslnost. Jsi-li nevěrec, nevěříš, že jsi více než zvíře, proč bys tedy odporoval svým vášním, proč bys nešel jako nejnižšími pudy svého těla? Zvíře nezná přikázání, zná jen karabáč; pro ně není šestého ani sedmého přikázání. To budí i tvou mravoukou, jsi-li nevěrec. Dále, co chceš, nic pro tebe není hříchem ani zločinem; jen karabáče se boj, t. j. hled, ať tě nechytanou a nezavrou, na ničem jiném nezáleží. Při všem jednání ťaž se jen, co ti to prospěje, na bližního se neohlížej. Razíš-li si cestu k bohatství, slávě neb rozkoši, vraz s ledovým klidem nůž do člověka jako do zvířete a zabíjej chladnokrevně všechny, kteří stojí v cestě tvým plánům. A je-li ti prospěšná i křivá přísaha, neboj se jí, jen když můžeš ošiditi vdovu, okrásti sirotky a pomoci si k penězům. Dle nevěreckých zásad máš plně právo, činiti vše, co se ti líbí a co ti prospívá, i to nejohavnější. *) Tak musí nutně smýšlet i jednati nevěrec, chce-li býti důsledným ve svých nevěreckých zásadách. Takoveto zločinné charaktery bude vychovávatí volná škola bez Boha a bez víry.

Jak se vám, m. dr., líbí tyto úspěchy volné školy? Víím, že s hnusem se od nich odvracíte. A pak se ještě najdou lidé, kteří pro volnou školu horují, kteří pro ni agitují a všechny, kdo s nimi nesouhlasí, zatracují a pronásledují.

Mají takoví lidé cit a lásku k dítěti? Srdce kamenné bez citu mají, a v něm jen ďábelskou nenávisť k Bohu, ke Kristu Pánu, k jeho učení a katolické církvi.

Proto když to člověk uváží, jak beznáboženská nevěrecká škola dítě na duchu mrzačí a mravně otravuje, když to všecko uváží člověk, který má aspoň trochu lásky k mládeži, který si zachoval cit pro ctnost a mravní stud, který nechce mít z lidské společnosti hordu zločinců, musí zvolati: Pryč se školami bez Boha, pryč se školami bezbožeckými, pryč se školami bez náboženství a bez víry, pryč se školami nevěreckými; a já dodávám ještě: Pryč s nevěrci ze škol pro dívky křesťanské, pro mládež katolickou! Nám katolíkům, ba všem křesťanům, musí býti heslem slova Krista Pána: »Nechte dítek a nebraňte jim ke mně jíti; neboť takových, kteří jdou ke Kristu Pánu, jest království nebeské.«

Než nevěrecká škola volná bez Boha není jenom tyranem dětí, nýbrž i rodičů. O tom v díle druhém. Obnovte zatím svoji pozornost!

II.

Volná škola se chystá vložití tyranství jho své i na šíji rodičů. Opovažujet se zasahovati drzou rukou do jejich přirozeného práva na vychování dětí a zotročiti jejich svědomí.

a) Především zasahuje do přirozeného práva rodičů na vychování dětí. Neboť komu patří dítě? Zeptejme se dítěte, jež si

*) Blaták, Moderní škola, str. 17. a n.

v písku hraje: Děťátko, či pak jsi? A ono nám bez dlouhého rozmýšlení bude jmenovati svého otce, svou matku. Dítě patří otci, matce. To je tak přirozené, že to dítě samo cítí. Ptejte se dále rodičů v zástupu různých dětí. Který hoch, které děvče jest vaše? A oni vám ukáží na určité dítě a řeknou: Tohle dítě jest naše. A budete-li o tom pochybovati, řeknou vám s rozhorlením: Vždyť je to krev z naší krve, kost z našich kostí; my jsme je za tisíceroch útrap udrželi při životě. Svým mlékem jsem je kojila, řekne vám jeho matka, na svém klíně jsem je učila prvním slovům naší řeči, ve své náruči jsem je učila znáti Boha a pozdravovati jej modlitbou: Od té doby, co toto dítě spatřilo světlo světa, řekne vám jeho otec, necítím již únavy při své práci, poněvadž vím, na koho se lopotím; ve dne v noci bych pracoval, jen abych své dítě učinil šťastným. Ano, dítě patří rodičům; to jest přirozený zákon lidské společnosti, a žádná lidská moc ho nedovede změnit.

Pravil sice Danton za francouzské revoluce na konci předminulého století: Dítě patří v první řadě republice a pak teprve rodičům. Ale tuto zásadu pronesla krvelačná obluda v těle lidském, která se opovážila popřítí světový řád božský. Neboť kdo byl dříve: republika, stát nebo rodina? Rodina byla rozhodně dříve nežli stát. Neboť stát se skládá z obcí, obce pak z rodin. Dříve tedy musily býti rodiny, aby se z nich mohly utvořiti obce, a pak teprve po dlouhé době se mohly obce seskupiti ve zvláštní stát. Již tehdy, dokud ještě ani států ani obcí nebylo, náležely děti rodičům. Kdo by se tedy opovážil bráti rodičům právo na jejich děti a přisvojovati je státu, činil by tím atentát na stávající pořádek společenský, na vůli boží a na právo rodičů od Boha jim zaručené: byl by to revolucionář proti Bohu a lidstvu.

Z toho práva rodičů na děti vyplývá samo sebou a přirozeně další právo a zároveň i povinnost rodičů dítky vyučovati, vychovávat, vzdělávati. Otec i matka mají právo, ale zároveň i povinnost lámati svým dětem chléb těla i chléb pravdy. To je tak jasné, že jen lidé úplně zhovadilí uvrhují péči o tělesné a duševní potřeby svého potomsta na krk státu, vlastně na bedra svých spoluobčanů

Než málokdo z vás by asi mohl dáti sám svým dětem vzdělání a vychování časovým poměrům přiměřené. Jednomu k tomu scházejí potřebné vědomosti, druhému chuť a vůle, všem asi potřebný čas. Proto byly zřízeny školy. Ty mají býti dle soudu všech vychovatelů ústavem vychovávacím, jenž se má připojiti k domu otcovskému a pokračovati tam, kde rodiče přestali. Tohoto úkolu školy dbají plně naše školské zákony. *)

*) § 1. říš. zák. ze dne 14. května 1869 o šk. obec. zní: „Školy obecné zřízeny jsou k tomu, aby dítky v mravnosti a nábožnosti vychovávaly, ducha jejich vyvíjely, znalosti a zručnosti, jichž mají k dalšímu vzdělání v životě zapotřebí, jim poskytovaly a byly základem, by se z nich stali hodní lidé a občané.“ §71. def. ř. šk. a vyuč. pro šk. ob. a měšť. zedne 29. září 1905 zní: „Výchovná činnost školy má podle § 1. říš. zák: o šk. obecných vůbec úkol,

Kdo má tedy právo rozhodovati, jak mají býti děti ve škole vychovávány? Na prvním místě přísluší právo to rodičům. Neboť jejich jsou děti, oni mají přirozené právo a povinnost je vychovávat, a škola tak činí jen na jejich místě a jejich jménem. Což ale kdyby někdo předpisoval, aby děti byly ve škole vychovávány, jak se to přičí rozumně vůli rodičů? Pak mají rodiče právo posílati své děti do školy jiné, která má v úctě jejich rozumnou vůli a přirozené právo. Což kdyby ale přece někdo nutil rodiče, aby poslali děti do školy, kde se mravně kazí a duševně mrzačí? Pak — dovolte mi napřed otázku, než toto jednání dle zásluhy pojmenuji.

Slyšeli jste již, že cikáni kradou děti, a víte, co s nimi dělají? Myslím, že vám to známo; ale kdyby to někdo nevěděl, tedy slyš, že se již mnohdy stalo, že cikáni ukradli dítě a pak je všelijakým kejklům vyučili, aby je před zevlujícími diváky provádělo a svým lupičům tak peníze vydělávalo; anebo že je hrozně zmrzačili, aby budilo soucit u milosrdných lidí a více almužny svým trýznitelům vyžebalo. Kdyby pak po osmi letech rodiče své dítě našli, jak by se zhrozili jeho vychováním, jak by bědovali nad jeho zuboženým stavem, jak by volali lidskou spravedlnost na potrestání vinníků! A vším právem by tak žádali; neboť krádež dítěte jest hrubým zasahováním do přirozeného práva rodičů, je zvrácením přirozeného zákona, dle něhož dítě náleží rodičům. A před zákonem přirozeným se musí skloniti všecko, občané i stát, kněží i laikové, papež i církev. Každé zasáhnutí do přirozeného práva rodičů na děti jest bezprávím a zasluhuje trest, at je páchají cikáni nebo kdokoli jiný.

Co však činí hlasatelé volné školy? Dosud to sice nečiní, ale sto chutí mají činiti totéž, co činí cikáni s ukradeným dítětem, ba ještě hůře. Chtějí totiž nutiti katolické rodiče, aby své děti posílali do škol bez Boha a bez náboženství, kde by srdce a vůle jejich dětí byly zanedbány, kde by zakrněly a byly zmrzačeny; kde by se z nich stali zuřiví popírači a rouhači Boha a zapřisáhlí nepřátelé Ježíše Krista. Proti tomuto hroznému zločinu volné školy jest cikánské ukradení dítěte nepatrným proviněním. Nehoršete se na mne, dr v K., že si dovoluji výchovu ve volné škole srovnávati s cikánskou krádeží dítěte, neboť přirovnání to nepochází ode mne, nýbrž od jistého protestantského filosofa. *) Ten chtěje dokázati, že stát má právo nutiti rodiče, aby posílali své děti do státních škol, třeba i nevěreckých, uvádí tento důvod: »Jako je jisto, že má stát chrániti majetek každého občana a jest proto oprávněn pfinutiti zloděje k vydání ukradeného ma-

v účelném spojení s vyučováním a za svorného spolupůsobení s otcovským domem zjednati široký a pevný podklad pro výchovu řádných lidí a členů lidské společnosti. Při prvním definitivním ustanovení svém jest povinen učitel přisahati, „že ditky nábožensko-mravně bude vychovávat“ atd. Viz vzorec přisahy pro učitelské osoby na vř. ob šk. při § 110. def. f. šk. a vyuč.

*) Dr. Herm. Ulrich, Grundzüge d. pr. Philosophie, Naturrecht 1873 ap. Zerstörungsggeist der staatl. Volksschule 1897 str. 139.

jetku, právě tak jest jisto, že má hájiti právo dítěte na vychování a vyučování a jest proto oprávněn, zajistiti dětem návštěvu školy donucovacími prostředky. Kdo přisvědčí prvnímu, nemůže popíratí druhého. To jest ovšem důvod velmi nefilosofický, ale charakteristický. Tím spíše mohu tedy já ukázati na veliký rozdíl mezi školou bez Boha a cikánskou krádeží dítěte. Když cikán ukradne dítě, stará se sám o jeho živobytí, ovšem že mizerné; ale škola bez Boha ponechává tuto starost rodičům. Cikán ukradené dítě sám šatí, ovšem že chatrně; ale škola bez Boha ukládá tuto povinnost rodičům. Cikán se stará o přístřeší dítěte, třeba jen pod širým nebem; ale škola nevěrecká poručí rodičům, aby pro mrzačení svých dětí na duchu nastavili a vydržovali školské paláce. Cikán se neopovází žádati za zmrzačení ukradeného dítěte ani haléře; ale volná škola žádá, aby rodiče zaručili trýzniteli svých dětí slušný plat. Když tohle všecko uvážíte, musíte uznati, že volná škola páchá větší zločin, než zloděj dítěte. A přece cikána všichni odsuzují, trestají a žalují za tento čin, kdežto volnou školu vyhlásují za neslýchaný pokrok, za vymoženost nedostižitelné ceny, a její hlasatele vynášejí jako nevim jaké velikány. Jaká to převrácenost! A vy byste k takovému zločinu klidně přihlíželi a mlčeli? Vy byste svých dětí nebránili? Vy byste nevolali na pomoc nebe i zemi? Vy byste neužili všech možných prostředků k záchraně naší mládeže? Nemáte snad citu a lásky ke své krvi? Vzmužte se tedy a nedejte si od nikoho bráti a zkracovati přirozené právo své na vychování svých dětí! Kdo by se vám opovážil na ně sáhnouti, toho odmitněte s rozhodností a rázností lvice, která hájí svá mláďata i s nasazením svého života.

b) Avšak škola bez Boha také zotročuje svědomí rodičů. Poslechněte jak! Podle našeho sv. náboženství, nad něž není lepšího, jest duše dítěte drahocennou perlou, jejíž ceny nevyváží ani celé říše, ani všeho světa moc, ba ani veškeré nerozumné tvorstvo. Neboť dítě nemá za cíl, aby jako zvířátko požívalo plodiny země, rozvíjelo své přirozené síly a na konec kleslo v hrob, a rozpadlo se v prach — nikoliv, dítě drahou krví Ježíše Krista vykoupené a na křtu sv. od Ducha sv. posvěcené má býti po smrti se svatými měšťanem věčného Jerusalema a bydleti spolu s Bohem v nebesích. Tot jeho poslední cíl podle naší sv. víry. A k tomuto cíli musí vésti dítě celé jeho vychování. Kdo by proto vychovával dítě jen pro cíl přirozený, kdo by rozum jeho jen světskými vědomostmi plnil, vůli jeho jen k časné práci silil, kdo by je pouze v užitečného člena lidské společnosti vzdělával, byl by jen ubohým hudlařem ve vychování. Vychovával by jen jedno oko — jednostranně. Ba člověk by ani tohoto cíle nedosáhl, kdyby nebyl zároveň vychován k svému pravému úkolu, k svému nadpřirozenému cíli. Dítě jest určeno k tomu, aby zde na zemi poznávalo a milovalo Boha, jemu se klanělo a sloužilo a tak jednou na věky spaseno a blaženo bylo. Tot nutný, nejvyšší, ba jediný cíl dítěte a celého jeho vychování. Tím se však světské vědomosti a přirozené zběhlosti nikterak nezavrhují, nýbrž odkazují se pouze do

příslušných mezí; jsou nezbytným prostředkem k cíli, jsou předchozí podmínkou k časnému živobytí a ke skutkům bliženecké lásky, ale při tom jsou podřízeny poslednímu, nadpřirozenému cíli.

V též smyslu žádá u nás tak často jmenovaný Komenský ve své didaktice: »Veškeré vychování má býti proniknuto duchem náboženským. Kdo chce zdárně vychovávat, má znáti cíl té cesty. Cílem svrchovaným jest věčné spasení. Cesta k tomu cíli vede však vezdejší životem. Proto má škola poskytovat vzdělání vyučovacího, mravního a náboženského.«^{*})

To vyplývá též z přísných, ale zároveň i hrozných slov našeho milého Spasitele: »Co prospěje člověku, byť celý svět získal, na duši však škodu trpěl!« (Mat. 16, 26.) Co prospěje dítěti, bude-li mít poklady Rothschildů, Bleichröderů a všech miliardářů z Evropy i z Ameriky, a bude-li při tom nohama šlapati po křesťanských ctnostech, ztratí-li při tom víru v Ježíše Krista, a bude-li za to na věky zavrženo a nešťastno? Tak smýšlejí křesťanští rodičové podle své víry a jako státní občané mají zákony zaručené právo tak smýšlet. Ba oni jsou povinni tak smýšlet, a běda jim, kdyby tak nesmýšleli! Toto běda jsem si nevymyslel já, to vyšlo z úst samého božského Spasitele, když pravil: »Běda světu pro pohoršení!« (Mat. 18, 7) Pohoršením se tu rozumí všeliké poškozování duševní spásy bližních, všeliké svádění k bludu, nevěře, vlažnosti, svěťáckému smýšlení, zkrátka ke hříchu. Nejtěžší však pohoršení je dle slov samého Krista Pána to, jež se dává dětem. »Kdo by pohoršil,« jsou jeho vlastní slova, »jedno z maličkých těchto, jež ve mne věří, lépe by jemu bylo, aby zavěšen byl žernov osličí (mlýnský kámen) na hrdlo jeho, a on pohřben byl do hlubokosti mořské.« (Mat. 18, 6.)

Na jakém základě musí býti zbudováno vychování dítěte, aby nevzalo pohoršení, ukazuje nám sv. Klement Alex. »Prvním základem,« napsal, »jak ku poznání pravdy, již nám třeba věděti, tak i ku přiměřenému mravnímu životu jest — víra. Ta je proto podmínkou spásy a tak nezbytnou, jako dýchání pro toho, kdo chce býti živ. Co bude platno člověku, získá-li celý svět, ale na své duši utrpí škodu? O ctnostný život na tomto světě a o věčný život na onom světě máme usilovati a toho si žádati. Pravým vychovatelem, který nás vede k tomuto cíli, vychovatelem, který jediný jest bez hříchů, který není podroben vášním, jest Kristus Pán. Podle něho, pravzoru to bez poskvrny, mají se vzdělávati všichni lidé zdržováním se hříchů a horlivostí v dobrém. Před ním jsme všickni dětmi, bez rozdílu stáří a pohlaví, na každém stupni duševního vývoje.«^{**})

Z toho ze všeho vyplývá, že jest přísnou povinností křesťanských rodičů postarati se, aby jejich děti byly vychovány po křesťansku. Neboť od rodičů, a od nikoho jiného, bude Bůh

^{*}) Dr. Robert Neuschl, Křesťanská sociologie, Brno 1898 I. str. 591.

^{**}) Klement Alex., Paidagogos, ap. Pachtler S. J., Das göttl. Recht d. Fam. u. d. Kirche a. d. Schule. Mainz 1879 str. 16. a. n.

jednou požadovati duše jejich dětí. Dle této přísné povinnosti musí jednati rodiče, ať již své děti vychovávají sami nebo dávají vychovávat jiným. Musí totiž především žádati, aby jejich děti byly vzdělávány křesťausky a vedeny k svému nadpřirozenému cíli. Považují proto za největší tyranství, jsou-li nuceni svěřovati své děti ústavům a školám pochybným neb nevěreckým, kde by duševní spása maličkých byla zanedbávána nebo dokonce poškozována. Jen s tohoto stanoviska chápeme slova slavné královny francouzské Blanky, jež říkávala svému synáčku, pozdějšímu králi sv. Ludvíku: »Milý synu, ač tě mám velice ráda, přece bych tě raději viděla mrtvého nežli ve smrtelném hříchu.« Tak smýšlejí, tak mluví všichni opravdu křesťanští otcové, všechny opravdu křesťanské matky. Ač své dítky nevýslovně milují, přece by raději viděli jejich tělesnou smrt, než jejich mravní zkázu. A hroznou mukou pro jejich svědomí by bylo, kdyby byli nuceni sami nějak přispívati k tomu, aby vychování jejich dětí bylo nekřesťanské. Tolik se stanoviska křesťanského náboženství.

A což zákony světské? Ty jsou úplně na straně naší. A kdyby nebyly, nesměl by jich křesťan poslechnouti. Neboť zákony světské dělají lidé, zákony křesťanského svědomí pocházejí od Boha. A více sluší poslouchati Boha než lidí, pravil již sv. Petr. (Sk. ap. 5, 29.) Než bohudíky v zemích naší říše je dosud zákonem zaručena katolíkům svoboda víry a svědomí. Neboť § 14. zák. zák. ze dne 21. prosince 1867 praví: »Plná svoboda víry a svědomí jest každému zaručena.« To při nejmenším znamená: Žádný příslušník náboženského vyznání (státem uznaného) nemůže býti nucen k jednání, jež ve svém svědomí považuje za špatné nebo zapovězené od Boha. Může tedy někdo v naší říši nutiti rodiče katolické, aby své děti poslali do školy bez Boha a bez náboženství, kde jejich víra a mravnost nejsou podporovány, nýbrž podkopávány, kde jejich děti jsou na duchu mrzačeny a v mravnosti otravovány? Může je někdo nutiti k tomuto jednání, jež jest hříchem pro křesťanské, katolické svědomí?

Kdo by se opovážil, nutiti žida, aby jedl vepřové maso, nebo pracoval v sobotu, byl by trestán, poněvadž by si dovolil znásilňovati židovské svědomí. A pak nemá býti trestán, kdo se opovážuje zotročovati svědomí katolických rodičů, a na potupu všeliké svobody je nutiti, aby poslali své děti do školy bez Boha a bez náboženství?! Ve jménu svobody svědomí mohou říci katoličtí rodičové: My nejsme a býti nechceme nevolníky a otroky nevěrců a odpadlíků, nýbrž svobodnými občany ve svobodném státě. My nejsme nějakí pariové neb občané druhého řádu, my nejsme stranou podvratnou nebo revolucionářskou, nýbrž my jsme plnoprávní občané, plníme svědomitě své občanské povinnosti a chceme jen, aby zákony byly zachovávány. Nám rodičům přisluší po právu božském i lidském pronésti první a poslední slovo ve věcech školských; neboť naše jsou to děti, proto dle povinností našeho svědomí musí býti vyučovány a vychovávány, a neustaneme, dokud naše křesťanské svědomí nebude upokojeno. Ve jménu svobody

víry a svědomí žádáme pro děti katolíků školy katolické, které jediné uspokojují svobodu svědomí rodičů a ulehčují jim jejich zodpovědnost před Bohem. Nechceme, aby nám byl zavěšen »mlýnský kámen« na hrdlo, a abychom »byli ponořeni do hlubokosti mořské«. Chceme svobodu pro otce a matku, svobodu pro katolické učení před školskými lavicemi, svobodu pro katolické občany!

Abyste mě vyvodily o tyranství volné školy bez Boha seslabil, budou se její příznivci snažiti vám namluviti, že se nejedná tak o rodiče a jejich děti, jako spíše o kněze, o jejich chlebiček a panství; neboť jistí lidé pokládají i nejlepším snahám sobecké zájmy a panovačné choutky. Na vyvrácení této pomluvy vymýšlené jen na oklamání lidí neprozřivých a lehkověrných pravím s tohoto posvátného místa hlasitě, aby to všichni slyšeli: Ať nám kněžím nepřátelům Krista Pána a Boha skonfiskují zlaté kalichy; ke dřevěným kalichům vychovávají sami svým krutým pronásledováním kněze se zlatým srdcem. Ať nám poberou zlaté kříže; dřevěné nám jistě nechají; a vězte, že dřevěný kříž to byl, který přemohl a obrodil svět. Ať nás vyženou z našich přibytků, ať nám nadělají z kostelů tančírny pro nevěstky jako ve Francii, ať nás zaženou s naší bohoslužbou do podzemních děr jako za dob církve v katakombách; dokud budeme mít zdravé ruce a jasnou mysl, hladu se nebojíme, obzvláště když nás věčná Pravda ujišťuje, že neživí jen vrabce a ostatní ptactvo nebeské, nýbrž i své věrné služebnky. Ať nám i život vezmou, korunu mučednickou nám sami postaví na hlavu. O nás kněze ať se tedy nikdo nestraňuje, poněvadž o nás se nejedná. Ale jedná se o vás, dr. v K., jedná se o vaše děti, křesťanství rodičové, o krev z krve vaších, o kost z kostí vašich; jedná se o duchovní blaho a spásu vašich bratří, sestry a příbuzných, jedná se o šťastnou budoucnost našeho národa. To vše jest ohroženo volnou, nevěreckou školou.

Co máme tedy činiti, budete se ptáti? Máme snad jen bédovati a naříkati na zlé časy, na zkaženou mládež, na odvážnost a panovačnost nevěrců a odpadlíků? To rozhodně ne, neboť tím se nic nenapraví a nezmůže. Máme se tedy modliti za odvrácení zmíněného nebezpečí volné školy? Ó ano, jen nábožně a úpěnlivě! Máme své děti pečlivě vychovávat? Vychovávejte je co nejlépe nejen slovem, nýbrž hlavně dobrým příkladem! Máme je chrániti všeho pohoršení? Ó prosím vás, vzdalujte je především všech zlých společníků, všeliké špatné četby a nebezpečných zábav a vyrazení. Máme také podporovati hodné učitele? Ó prosím vás o to co nejpěnlivěji, podporujte, jak nejlépe dovedete, v těžkém jeho úkolu každého učitele, který vychovává mládež ve vašich zásadách, který ji vede ke mravnosti v duchu našeho sv. náboženství. Ale na druhé straně nešetřte žádného vetřelce, který by se opovážil v posvátném chrámu školy napájeti dychtivé a vnímavé dušinky vašich nejdražších klenotů otravnými a starými bludy, který by vštěpoval do jejich útlých srdéček nevěrecké zásady. V takovém případě vám káže vaše svědomí, abyste nastoupili cestu k patřičným úřadům

Dnes, kdy nevěra hledí všechno opanovati, nesmí se katolíci krčiti se svým náboženstvím jen u rodinného krbu, nesmí se s ním schovávatí jen do svých kostelů a tulití se k jejich oltářům, dnes musí s ním jítí na veřejnost do všech úřadů a sborů. Proto na všechna místa, o nichž máte dle zákonů právo rozhodovati, nevolte si mužů, kteří nemají krásně mluvití o rovnosti, volnosti, bratrství, o pokroku, humanitě a vědě atd., jak se všechny ty lesklé fráse jmenují, jimiž se nejraději odívá holá nevěra, nevolte si mužů vlažných ani tichošlápků, nevolte si mužů na obě strany kulhajících, kteří jednu svíčku rozvěcují svatému Prokopu a druhou ďáblu; nýbrž volte muže celé, rozhodné katolíky, kteří by se vašich práv zastali a dle možnosti i nebezpečnosti na naši mládež volnou školou se valčí odvrátili. Na všech stranách naší vlasti se již katolíci pozvedají, svá práva mužně hájí a samozvané vetfelce ze zabraných míst odstraňují; na 15 tisíc uvědomělých katolíků se sjelo do Prahy na 4. sjezd českoslovanských katolíků (29. srpna až 2. září 1908) k veliké zlosti všech tajných i veřejných protiklerikálů. Jenom náš kraj, zdá se, je dosud pohřížen v hluboký spánek. Ale již, tuším, se ukazuje jitřenka. Již viděti hlouček mužů i žen probudilých. Panna Maria přemohla všechny bludy a ctitelé její zachovají si pravou víru a sv. mrav. Prvotiny katolického života, nedbejte pomluv a nadávek, nedbejte úštipků a posměchu, ale probuzujte ospalé, přemlouvejte neroz hodné, aby celý náš katolický kraj setřásl se sebe jho vetfelců a povstal jako jeden muž na obranu svých práv a svobody svého svědomí. Tomu žehnej Bůh! Amen.

Václav Kneřl, kaplan.

P o z n. Mimo citované prameny viz ještě Ordinár. Listy diecese budějovické z r. 1868 č. 4. a 5. a 1869 č. 21., 22., 28, 29.

Jména Panny Marie.

Původ slavnosti historický, použití na přítomnost.

»A jméno Panny: Maria.«

Úcta Marie Panny jest tak stará jako »Zdrávas Maria«. Jednotlivé však slavnosti na počest Panny Marie církví sv. stanovené mají svůj původ a důvod zvláštní, který vždy hlásá slávu, dobrotu a mocnou přimluvu její těm, kdož k ní útočiště běhou.

Znáti původ svátků mariánských jest kusem dějin svaté církve a vlastí křesťanských a dodává věřícím pevnou důvěru a lásku k Panně přesvaté v každém boji a soužení, které na nás přichází buď s té či oné strany. Proto dnes poněkud obsírněji chci vám vyložití zavedení dnešní slavnosti, která vyznamenána jest odpustky plnomocnými pro ty, kdož sv. svátosti hodně přijali. Slavnost jest zavedena pro všechny křesťanské země jako svátek dvojitý. Během let vymizl původ slavnosti, proto třeba jej obživití a tím obživěním k úctě a důvěře k svatě Panně přispěti. Proto dnes budu láskám vašim mluvití I. o dějinném původu této

slavnosti Jména Panny Marie a II. užijí ho pro naši přítomnost. Nechť jiskra úcty otců našich vzejde také v duších potomků nám všem ku spáse.

Pojednání.

I.

Jméno Marie Panny bylo vždy ctěno a spojeno se »Zdrávasem andělským«, byť význam »Maria« byl mnohonásobný a neurčitý, to nevadí, abychom sv. jméno jen s úctou pobožně vyslovovali. Připomíná nám Matku Ježíšovu a to dostačuje, Jméno »Maria« vykládá se od mnohých jako : »milující Boha« neb též od »Boha milovaná«. Případnost tohoto výkladu jest patrná. Milovalaf Boha ze všech srdcí lidských nejvíce a byla Bohu milá nade všechny. Proto miláčka božího, Marii Pannu, ctily všechny věky křesťanské a pouhé její jméno uctíváno již v různých končinách církve, jako ve Španělsku. Všeobecně zavedena slavnost Jména Panny Marie jako svátek díkůčinění za ochranu při obléhání Vídně od Turků r. 1683. Jest to tedy spolu kus vlastenecké historie rakouské a české. Ukáže se nám stará pravda, že Bůh všemohoucí, aby ukázal moc svou, užívá nejmenších prostředků proti největším překážkám.

Abychom mocnou přímluvu Marie Panny si představili, uvedu vám kratince na paměť bídu, v níž se křesťanské země na sklonku XVII. století nacházely.

První bída byla nesvornost křesťanských knížat. Král Ludvík XIV. francouzský byl dohodnut s tureckým spojencem a tvořili veliké nebezpečí pro křesťanský lid v zemích našich rakouských. Ludvík XIV. pyšný zůstal hluchý ku prosbám a napomináním papeže Innocence XI., svatého muže na stolci Petrově. Tot jedna veliká bída.

Druhé zlo byl : spojený nepřítel Turek pod vedením samého sultána Mohameda IV., který vedl vojsko až k Bělehradu a zde odevzdal vedení Karu Mustafovi. Všechna města na cestě lehla ohněm tureckým. Než Komárno a Ráb ještě stály. Nadšení v tureckém táboře bylo největší a naděje zmocí se Vídně křesťanské byla otázkou jen několika dní. Mělit potravu jen na pět dní. Vídeň naši bránila jen malá posádka z věrných Rakušanů. Též Češi bojovali za Vídeň obleženou.

Třetí bída byl mor, který v r. 1681 spustošil naše země. Ve Vídni začal ; císař Leopold utekl se do Prahy, ale mor rozšířil se do Čech, kde zemřelo 100.000 lidí a v Praze samotné 32.000 osob. Během devíti měsíců tolik zemřelých nebylo lze pochovati v Praze, a proto koupil staroměstský magistrát zahradu olšanského dvora, a učinil hřbitovem, na němž jest dnes veliké pohřebiště. Mnoho domů v Praze vymřelo.

Naše země tedy ustavičnou válkou odlidněny a zeslabeny i morem.

Čtvrtá bída byl nedostatek peněz na vedení války. Papež Innocenc XI. s největší šetrností získával obnosy od duší křesťan-

ských a podporoval Leopolda I., našeho císaře, jediný vydatně. Takový byl tedy stav naší říše, když Kara Mustafa stál v čele 280.000 Turků poblíž Vídně, kterou doufal bezpečně dobýt a na věži svatoštěpánské místo kříže turecký půlměsíc vztyčiti. Tedy všechny prostředky obranné scházely: nebylo svornosti mezi knížaty, nebylo lidstva obranného, nebylo peněz na válku. Všim právem papež Innocenc XI., když po volbě papežem podávali mu odznak s nápisem: »Innocens manibus et mundo corde« (nevinný rukama a čistého srdce), zaměnil ten symbol za lodičku Petrovu zmítanou bouří s nápisem: »Pane, zachraň nás, hyneme!« Když v této turecké výpravě vše bylo proti křesťanským zemím, vzal útočiště Innocenc XI. k modlitbě; oblésl jubileum, vyzýval k pokání, ku sbírání příspěvků věfického lidu na válku tureckou a k postu. Sám svatý muž šel vzorným příkladem v čele.

Oč se jednalo v tomto boji? Nejednalo se o zemi a vládu, ale o boj vzdělanosti křesťanské proti turecké, o boj sv. kříže proti tureckému půlměsíci. V tak důležitém boji, bez prostředků hmotných, které by mohly čelit obrovské přesile Turků, modlitba křesťanů vyžádala si přímluvu Matky Páně — Marie, Boha milující.

V poslední chvíli pomoc boží přichází. V Olomouci vystavěli bránu Sobieskimu, jdoucímu Vídni na pomoc, s nápisem: »Čekáme ochránitele«, neboť pádem Vídně ohrožena byla Morava a Čechy od Turků. Každý okamžik rostlo nebezpečí, proto Sobieskimu píše Starhemberg, který s českým rytířem Kaplířem ze Sulevic vedl obranu Vídně: »Žádný čas netratit!«

V poslední chvíli přicházejí Poláci se Sobieskim a na Kahlenberku dějí se přípravy k rozhodnému boji.

Krátký čas nedovoluje se dále šířiti a proto vytknu ty body, které vynechávají lidé předpoklati. Vytknou právě náboženský moment. Živá zbožnost posilnila důvěru křesťanů jak ve Vídni, kteří snášeli všechno nepohodlí, tak ve vojsku Sobieskiho: zbožná důvěra v pomoc boží oživovala celé malé vojsko křesťanské. Duší celé obrany Vídně byl sv. kapucín Marco d'Aviano, kterého povolal sv. Otec Innocenc XI. na pomoc, aby důvěru mezi křesťany budil. Tento svatý muž svým životem a řečí rozohnil křesťany, důvěru budil a modlitbou pomáhal více než vojsko mečem. Dne 12. září vůdcové přijali tělo Páně, Sobieski ministroval, synu svému dal rytířský meč a svorně šlo vojsko bránit porouchanou již Vídeň. Slyšte to heslo křesťanů: »Ježíš, Maria« — »Bůh naše pomoc«. Marco d'Aviano, muž ducha prorockého v pověsti svatosti stojící, po mši sv. vůdcům pravil: »Jmínem sv. Otce vám pravím: vítězství jest vaše, když spoléháte na Boha.«

Byla to památná neděle dne 12. září 1683, krásný, jasný den, ale krásnější vítězstvím, kterým zlomena moc Turecka na souši a zachráněna kultura křesťanská na přímluvu Marie Panny, již tolik vzýval Innocenc XI. v Římě. Turecké vojsko vždy skoro vítězně přemoženo, křesťané ochráněni. Na památku této zázračné pomoci a ochrany nařídil sv. Otec Innocenc XI., aby v měsíc

září, kdy toto vítězství vymodleno, konala se slavnost Jména Panny Marie. Teď však musíme obrátiti věc na duše své a na naši přítomnost. Co by nám prospělo vítězství nad Turky z r. 1683, kdybychom sami duši svou ztratili v otroctví horším než turecké? Proto rozjijme o této věci v díle II.

II.

Vítězství zbraní křesťanských přičítal lid Bohu a Sobieskému, o němž když vycházel z kostela po zpěvu »Tebe, Bože, chválíme«, pravil lid slova evangelia: »Byl muž poslán od Boha, jemuž jméno Jan.« Sobieski, když po vítězství psal »své jedině radosti duše« — své manželce — psal: »Bohu budiž vždy děkováno, on nám dal vítězství«.

Císař Leopold psal sv. Otcí Innocenci XI.: »Tvé Svatosti blahopřejeme, neboť tvou péči a práci mohli jsme se ozbrojit a opřít se nejuzůvěřejšímu nepříteli a veškeren užitek a sláva vítězství patří věčně tvému jménu.«

Komu pak sv. Otec Innocenc XI. děkoval? Bohu, jenž na přimluvu ochránkyně křesťanů vzpružil kleslou mysl věřících a podivným řízením svým řídil osud naší říše a vlasti.

Jsme však teď z nebezpečí? Drazí v Kristu! Jestli snad jsem vám v duchu vylíčil kousek tohoto nebezpečí z války turecké, vězte, že v takém nebezpečí toneme pořád! Divíte se? Věřte, že srdce člověka jest více než Vídeň před Pánem Bohem, a nepřítel, jenž duši naši obléhá, jest silnější než vojsko Kara Mustafy.

Co v tom historickém líčení obléhání Vídně jste slyšeli, to jest obraz všech duševních bojů, které každá duše i posledního křesťana prodělává. Třeba pak stále na paměti míti silnou důvěru v Boha a mužné přičinění, abychom neklesli v porobu hřfchu. Co tu bojů, v nichž nám třeba pomoci! Uvedu jen dvě hrozná fakta ze statistických dat zemí křesťanských. Vražda jest cosi hrozného. Předchází jí duševní boje se mstou, záští, hněvem, pýchou, lakotou, smilstvem atd. Vražda se spáše v křesťanské Evropě ročně na 10.000. (Öttingen, Moralst. 718. III. Ausg.) To číslo nám vypráví obrovské boje, které zuří v srdcích lidských a končí v 10.000 případech smutně, s porážkou. Kolik jest bojů, které nekončí sice tak smutně, ale jsou rovněž kruté a potřebují pomoci. Tu nám dává sv. víra pomocníci, jejíž jméno Maria. V tom boji duševním pomáhá tisíckrát raději než v boji tělesném. Ji vzývej, když pýcha tě láká, ona jest Matka pokory, ji pros, když hněv se bouří, ona jest Matkou Učitele tichosti, ji pros, když tělo se svými vášněmi přichází, ona jest Matka čistoty. Kolik lidí vedle těch 10.000 zabitých trápí se a umírá pomalu, že nemají spravedlivé lásky tak potřebné k našemu životu! Před Vídní padlo v boji kultury křesťanské proti turecké 25.000 mužů. V boji duševním každým rokem tolik tisíc umírá. Pomoz, Maria, všem křesťanským duším, aby nepodléhaly v duševním boji.

Ještě jiné velesmutné faktum uvedu. Na konci XIX. století zjištěno, že křesťanská Evropa ročně ztrácí 40.000 osob sebevraždou. Tedy čtyřikrát tolik, kolik vraždou. Jaký to boj! Horší než obléhání Vídně, kde padlo 25 000 lidí. Však pomněte na ty duševní boje, které nešťastníci prodělávají. Neštěstí jejich jest, že ztratili důvěru v Boha, a proto zoufají; nemají síly přemáhati obtíže, či jak nám Spasitel pravil: nésti kříž. Křesťané vynikali v tomto směru, ztrácejí však tu ctnost, protože ztrácejí živou sv. víru. Pomoc leží v tom, abychom se posilnili sv. věrou. Jako úcta k Panně Marii v době obléhání Vídně Turky vedla k vzpružení křesťanského vědomí a síly, tak i dnes musíme s vroucí úctou vzbuzovati sv. víru, naději i lásku. Co jsem dosud pravil, to jsou vnitřní boje, které se odehrávají ve všech srdcích, v nichž zápasí duše křesťanská s názory a zásadami nekřesťanskými.

Jsou však též boje zevnitřní, v nichž jest rovněž třeba vzpružení křesťanského vědomí a svědomí. Řeknete: »Neobléhá nás ani Turek, ani pohan; jaký tedy boj?« Duch nekřesťanský obléhá národy křesťanské v počtu větším než kolem Vídně roku 1683. Spočtete ty miliony románů, jimiž se hlásá a omlouvá největší nevázanost manželská a máte ono obléhání Turkem křesťanského světa. Horší to obléhání než armádou 300 000 bojovníků, protože bojovníka poznáš dle zevnější podoby; kniha jest jako skrytý převlečený nepřítel, který na oko škoditi nemůže. Miliony duší křesťanských uvádí do zajetí tureckého a snad i věčného. Vezměte rozluku manželskou, za níž pracují četné regimenty jejich zastánců! Toť turecké názory, které nejednomu křesťanu zvrátily soudnost vlastní. Ó Maria, pomoz v tomto boji duchovním, aby vědomí a svědomí křesťanské se probudilo.

Jak světepě šlapal Turek sv. kříž a odstraňoval jej všude, kde řádila jeho vojska. Vezměte tu agitaci protináboženskou, (spolky bezvěrců), která vrcholí: náboženství ze škol, kříž z veřejných budov! — a vidíte, že jsme obléháni ne šavlí tureckou, ale pérem a tiskem a jazykem, který vede duch slepý, jaký vedl fanatické Moslemny. Není nepřítel před městem, ale už v městě samém. Pomoc leží v obživení ducha křesťanského, k čemuž nám pomůže svatá Panna, jejíž jméno Maria.

V řeči jsem vám vyložil původ dnešní slavnosti. Jestliť to slavnost křesťanská a rakouská i slovanská, vzala původ v r. 1683 ve Vídni obležené Turky a hájené hrstkou křesťanů, kteří za pomoci boží zlomili moc tureckou na zemi, jako u Lepanta na moři byla z'omena. Po vítězství u Lepanta zavedeno vzývání »Maria, pomocnice křesťanů«, po osvobození Vídně od Turků papež Innocenc XI. zavedl slavnost Jména Panny Marie, která padá do oktávy Narození Panny Marie, poněvadž v tu dobu zlomena moc turecká. Boje podobné dějí se v duši a ve veřejném životě. Křesťané vzývali P. Marii Pomocnou a tak čiňme i my v našich duševních bojích, které jsou časté i mocné, tak vzývejme i v životě veřejném, aby svědomí a vědomí křesťanské rostlo a sílilo ke všemu dobrému lid Kristův pro život tento i věčný. Amen.

Fr. Vaněček.

Jména Panny Marie. Ochrana jména Panny Marie.

Úvod: Jméno Panny Marie právem vebíbme, neboť jest to veliké, vznešené jméno. Původ dnešního svátku. I dnes máme ochrany tohoto mocného jména potřebl — proti moderním Turkům, a to:

I. proti jejich nenávisti oproti Kristu, která se jeví v nenávisti a nepřátelství oproti církvi. Maria chrání nás před tímto nebezpečím víry;

II. proti jejich nenávisti oproti křesťanskému zákonu mravnímu. Jméno Panny Marie ochranná zbraň pro nevinnost a ctnost;

III. proti jejich násilnostem. Maria nás silí k neohroženému vyznávání našeho sv. náboženství.

»A jméno Panny bylo Maria.« Luk. 1. 27.

Jména slavných osobností ctíme a vyslovujeme je s uctivostí Lidé, kteří obětavě vlasti sloužili, kteří pro blaho svých spolubližních veliké věci vykonali, kteří byli dobrodinci lidstva, tací lidé se oslavují. Jména jejich zanášejí se do knih dějepisných a s vděčnou vzpomínkou hlásají se od pokolení do pokolení. Jest jméno nade všechna jména: jest to jméno Ježíš, v němž se všechna kolena nebešťanů, pozemčanů i pekelníků ohýbají. Jest to nej-světější jméno, ve kterém jedině spasení býti můžeme. Po tomto jméne jest nejsladší a každému věřícímu křesťanu nejdražší jméno Maria, jméno Panny, které po Bohu za svou spásu a záchranu děkujeme, která nám dala Spasitele světa. Proto ctíme a vebíbme ji jako Matku boží, jako naši pomocníci a útočiště, proto oslavujeme její slavné jméno a konáme také dnešní svátek. Má svůj původ v podivuhodné pomoci, kterou křesťanům v boji proti zulfivému nepříteli naší sv. víry, proti Turkům tolikrát poskytla. Zcela zvláště byl zaveden tento svátek na památku velikolepého vítězství, kterého křesťané před více než dvěma sty roky před Vídní nad Turky pod ochranou jména Panny Marie dobyli Ptáš se snad: ale proč máme ještě nyní toto jméno ctíti a pod jeho ochranu se utfkati? Nemáme se nyní Turků obávat, jsou rádi, že křesťané jim dají pokoj, z Evropy nevypudí a jim neoplatí za proudy křesťanské krve, kterou prolili. Těchto Turků nemáme se dnes ovšem tolik obávat. Zdali pak však nejsou jiní nepřátelé, četní, zuřiví, mocní nepřátelé, kteří nejen naše pozemské blaho, nýbrž i naši věčnou spásu ohrožují? Nepřátelé, kteří jdou cestami tehdejších Turků a s nimi v nenávisti oproti Kristu, v nepřátelství proti křesťanskému zákonu mravnímu, v násilnostech závodí? Nepřátelé, kteří nejen v dalekých zemích proti Kristu a jeho církvi bojují, nýbrž se kterými se v nejbližší blízkosti setkáváme, proti nimž se musíme brániti a svých nejdražších statků, pravé víry a křesťanské ctnosti hájiti. Proti těmto moderním Turkům potřebujeme zcela jistě ochrany Královny nebeské, a ona nám ji zcela jistě poskytne, když se utečeme pod ochranu jejího sv. jména. Pomůže nám v boji

I. proti nenávisti oproti Kristu,

II. proti nemravnosti,

III. proti násilnostem dnešních nepřátel naší sv. víry.

To bude předmětem dnešního našeho rozjímání.

Ty pak, vznešená královno a mocná ochránkyně naší svaté víry, nejlahoslavenější Panno Maria, provázej tato slova svým požehnáním, abychom s plnou důvěrou ve všech našich potřebách jméno tvé vzývali a vždy z tvé mocné ochrany se radovali!

P o j e d n á n í.

I. Jak Turci Krista a jeho přívržence po staletí nenáviděli, je všem známo. Podivuhodně Panna Maria křesťanům v boji s Turky pomáhala. Jako tehdy věřící křesťané ochrany Královny nebeské potřebovali, tak i my dnes potřebujeme její ochrany a pomoci proti útokům a nenávisti moderních nepřátel Kristových. Bohužel je jich mnoho. A nemusíme jich hledat v dalekých zemích. I v naší bezprostřední blízkosti je najdeme. Jejich nenávist zvláště se zjevuje v jejich nepřátelství proti církvi svaté. Ovšem namlouvají lidu, že jen vystupují proti přehmatům kněží, proti výbojnosti Říma, proti tyranství biskupů a pod. O těchto přehmatech, o této výbojnosti, o tomto tyranství mohou jistě nejméně mluvit ti, kteří na ně oheň a síru srší. Jsou to strašidla, která na stěnu malují, aby do nich dle libosti bušili a nepozorné duchy oklamali. Nikoli tyranství, nikoli přehmatům, které neexistují, platí jejich nenávist, nýbrž církvi a v církvi Spasiteli Ježíši Kristu. Skutečně nenávidí Krista v církvi, byť i tvrdili, že v něho věří a pro něho pracují. Snadno se o tom přesvědčíte, když uvážíte, co jest a co činí církev. Co jest církev? Dílo Krista, Syna božského, založil ji a svou krví si jí dobyl. Před ním nebyla, po něm nezačala. Právě tak její stále podivuhodné trvání za všech útoků ukazuje na Krista jako jejího Zachovatele. Základ, na němž stojí, rovněž ukazuje, že ji Kristus založil, neboť učinil Petra základním kamenem církve svaté. Když tedy Kristus církev založil, když je církev jeho dílem, které pro všechny časy založil, může se popírati, že ten, kdo toto dílo zničit chce, také nepřítel Kristův jest? Když se snažíš dílem svého souseda, který si s mnohými oběťmi zbudoval, zničit, zdaž neukazuješ tím, že jsi jeho nepřítel?

Uvažte dále, co církev činí. Kam směřuje její učení a snažení, než všude rozšiřovati víru v Ježíše Krista a lásku k němu? Celé dějiny dosvědčují, že se církev vši silou zasazovala o čest Pána Ježíše a že miliony mučedníků nadchla vyznati víru v Ježíše Krista. A když bludaři povstali a Kristu čestnou korunu božské důstojnosti s hlavy sejmouti chtěli, odsoudila je jako nepřátele boží a vyobcovala je z církve. A tak vystupuje i nyní proti moderní nevěře, která se Synu božskému rouhá a jej za pouhého člověka prohlašuje, přese všechnu nenávist s posvátnou horlivostí pro čest Ježíše Krista.

Můžeme se dále ptáti: Kde se láska k Pánu Ježíši, Synu božskému, tak horlivě pěstuje jako v církvi sv. ? Dítěti se vštěpuje do srdce, pozemský poutník stále se vybízí, aby Spasitele miloval a velebil. Všechny modlitby, které koná, vysílá k nebesům ve

jménu Krista Pána, umírajícímu dává do ruky kříž, znamená spasení, a povzbuzuje ho, aby duši svou vypustil v pohledu na Ukřižovaného, ve víře, v naději a v lásce k němu. Cíl její celé činnosti vyádněn jest tak krásně v katolickém pozdravu: »Pochválen buď Ježíš Kristus na věky.« Nejsou li tedy ti, kteří proti církvi vystupují, nepřáteli Kristovými? Svým nepřátelstvím právě podkopávají víru v Spasitele, jakož i lásku k němu. Kdo by však ještě pochyboval, že nepřátelství proti naší víře jest nepřátelství proti Kristu, může se pouhým pohledem o tom přesvědčiti. Kde stojí všichni, kteří o Kristu nechtějí nic věděti, židé, pohané, neznabozi? Stojí na straně církve, papeže, biskupův? Nikoli, všichni jsou proti nim. A když pfece někdo, kdo ještě v Krista věří a předstírá, že ho miluje, katolickou církev pronásleduje, stojí na straně všech nepřátel Kristových, a i zde platí slovo: »Řekni mi, s kým obcuješ, a já ti řeknu, kdo jsi. Sám ukazuješ, že jsi nepřítel Kristův.« A kolik je těch, kteří všemi prostředky podporují dílo nepřátel Kristových, katolicky v jejich přesvědčení zviklati usilují a lásku k němu podkopati se snaží. Bohužel, že se dají také mnozí oklamati a stávají se obětí této nenávisti, kdežto opět jiní v nebezpečí tom se nalézají. Vidíme tu pfece, jak se prorocká slova Krista Pána naplňují: »Povstanou falešní proroci a mnohé svedou.« Kdo dovede spočítati tyto falešné proroky, kteří veřejně a tajně, slovem i písmem, v knihách, brožurách, novinách, letácích proti Kristu bojují? A kdo nás ochrání před touto bouří? Kdo dovede položití hráz proti proudu nevěry, nenávisti Krista a církve, aby se dále nerozlil a ještě větší škody nenadělal? Jest to Maria, jejížto jméno dle slova sv. Richarda od sv. Viktora ochranou jest. Jako Krista světu dala a s matefskou pečlivostí ho v dětství chránila, tak i nyní ho v srdcích věřících zachová, když ji budou s dětinnou důvěrou vzývati. Cť se jako matka věřících a za odměnu za to, že s pokorou slovu archanděla Gabriela uvěřila, obdržela od Boha milost udržovati a chrániti víru ve světě. Kde proto Pannu Marii řádně uctívají a vzývají, tam nemůže nenávist proti Kristu a církvi nic poškoditi, vše se odráží jako tupé stěly od pancífe. I když se tato nenávist skrývá v rouše beránčím, pokorný ctitel Panny Marie nedá se tím oklamati, pozná i pod tímto rouchem vlka hltavého. I když nepřátelé naší víry vystupují v podobě andělské, i když mluví o svobodě, osvětě a pokroku, i když svou hloupost jmenují moudrostí, svobodou své otroctví pod mocí vášní, nezmohou nic proti tomu, kdo se utekl pod ochranu Rodičky boží; pozná ihned zlobu těchto nepřátel a odmítá je slovy sv. Pavla 2. Tim. 1. 12.: »Vím, komu jsem uvěřil, věřím tomu, který se nemůže mýliti ani klamati.

II. Jako byli Turci nepřáteli křesťanské víry, tak i byli nepřáteli křesťanských mravů, křesťanského zákona mravního. Nejnížší požitek smyslný je u nich dovolen jako u pohanů, mnohoženství dovoleno, a nebe, které si představují, je propastí ohyzdnosti. Protože náboženství toto náruživostem veškerou volnost dovoluje, také rychle a daleko se rozšířilo. Člověk nosí v sobě

troud náruživostí a kdo tyto podporuje, může počítati na mnoho přivržencův.

Těmto přivržencům Mohamedovým podobné lidi nalezneme dnes namnoze i mezi těmi, kteří křesťanské jméno nosí. Mohli bychom je plným právem nazývati moderními Turky. Jejich zásady a život dělají nemravným Turkům všechnu čest. Hřích se ospravedlňuje, čistota za nemožnou, stydlivost za obmezenost se prohlašuje, zrušení manželství se požaduje, mravní spustlost a cizoložství v písničkách, románech, na výstavách, v divadlech se oslavuje. Pravá potopa špiny se po světě rozlévá, kazí jednotlivce, rodiny a podtíná sílu národů.

Kdo ochrání slabé srdce lidské před přibojem smyslnosti? Kdo poskytne útulek ctnosti, kázni, čistotě a stydlivosti? Kdo padlého pozdvihne? Maria, pod jejímž sladkým, mocným jménem bojujeme, nás tímto jménem jako štítem zakryje. Či to není toto jméno, které tolik zástupů nevinných duší přivedlo k vítězství? Ptej se těch, kteří v nebezpečích tohoto života zůstali beze skvrny! Jak se stalo, že se nestali obětí číhajícího pokušení? Nalezneš ještě čisté duše, jichž špína světa se nedotkla. Dají nám svornou odpověď: Rodička boží rozestřela nade mnou ochranný plášť, posílala srdce mé v boji se zlým pokušením, vstúpila mně lásku k čistým radostem ctnosti, tak že jsem opovrhoval půvaby světa. A když poblížíš na svůj život, v uplynulá léta, zdaž tě nepojímá touha po krásných dnech dětství? Jak často bys je rád opět zakoupil! A proč? Nezáleží pravda, protože jsi tehdy čisté ruce k nebi pozdvíhal a nevinným okem vzhůru pohlížeti mohl. Protože tehdy ještě roucho nevinnosti duši tvoju zdobilo a protože jsi nevěděl o tolika nebezpečích pro svou duši. Proč nyní nejsi tak šťastný? Jak to přišlo, že jsi tak záhy vůni nevinnosti ze svého srdce ztratil, hříchů obětoval? Zdaž nejsi nucen odpověděti: Ach, zapomněl jsem na Pannu nejčistotnější, nemodlil jsem se k ní, zapomněl jsem v hodině pokušení s dětinnou důvěrou k ní se obrátiti, nedbal jsem varovného hlasu této dobré Matičky, který jsem v okamžiku nebezpečí ve svém nitru slyšel. Kdybych jejího hlasu byl poslechl a k ní zbožně svůj blas pozvedal, nebyl bych plakal nad ztrátou své nevinnosti.

A když pozorujeme tolik lidí, kteří po dlouhém poblouzení opět na pravou cestu přišli, z hlubokého pádu povstali a rozlomili pouta, která vášeň ukula, kdo je přivedl na cestu kajícího života, kdo jim podal ruku, je z propasti vysvobodil, kdo jim pomohl rozlomit pouta? Maria, jejíž jméno hříšník vzýval, jejíž ochraně se odevzdal. Tak na sobě viděl splněná slova, která Panna Maria kdysi řekla k sv. Brigitě: „Byť by člověk byl sebe více hřešil, jsem ochotna přijmouti vracejícího se a nedívám se na to, jak mnoho hřešil, nýbrž s jakým smýšlením nyní přichází. Neboť nejen se nazývám, nýbrž jsem skutečně Matkou milosrdenství!“

Vzývej proto, duše křesťanská, často a zbožně toto sladké jméno, zvláště když na srdce tvé těžké pokušení doráží, a sama v nebezpečích duševních na sobě shledáš, jak pravdu měl svatý

Richard od sv. Viktora, když pravil: »Po jménu Ježíš není jména, ve kterém bychom takou pomoc našli a které lidem tak mocné milosti uděluje jako jméno Maria.

III. Jako se Turci svou nenávisť křesťanské víry a křesťanského zákona mravního smutně vyznamenali, tak neméně svou nelidskou ukrutností. Hrožou jsme naplněni, když čteme, jakých ukrutností tito zuřivci během času na křesťanských národech se dopouštěli. Po tisících byli bezbranní křesťané pobiti, ani stav, ani stáří nenalezly milosti. Kdo ušli mečům, byli vlečeni do zajetí a musili konati otrocké služby. Děti byly v islamu vychovány, panny hanbě předány, ženy ukrutně mučeny a zabity. Strach předcházal jejich vojska, vraždy, obně, spustošení je provázely, bída a nevýslovná nouze následovala pro obyvatele, kteří se zachrániti mohli. Křesťanství národové, kteří těmito vpády trpěli, mohli by mnohou smutnou píseň zpívati, zvláště rakouské země mnoho vytrpěly, a i naši předkové v Čechách mnoho tureckými válkami znepokojováni byli. Díky Bohu, toto nebezpečí, jímž naši předkové trpěli, je zažehnáno. Ale i dnes jsou ukrutní Turci v křesťanských zemích, a způsob, jakým svou ukrutnost proti bezbranným, nevinným obětem provázejí, je neméně bolestný než rychle přecházející smrtelná muka. Když muž pro své náboženské smýšlení nedostane místa, a proto se svou rodinou do největší bídy jest uvržen, když hodný dělník z práce jest propuštěn od nevěstičích dělníků, poněvadž se svého náboženství drží, zdaž to není ukrutnost podobná turecké ukrutnosti? Jsou ještě jiné násilné skutky, kterých světský trestní zákoník netrestá, ale soudu božámu neujdou. Není-liž posměch, kterým nevinnost, ctnost a zbožnost zviklati a k pádu přivéstí hledí, také ukrutností? Když rodiče a představení ženy, dívky a podřízené nutí nezúčastniti se náboženských povinností, není-liž to také ukrutností? Není-liž takých příkladů tyranství dosti? Děkuji Bohu, že jest již dávno ke cti lidskosti odstraněn ukrutný skřípec, jímž se na obžalovaném chtělo vyznání vynutiti, ale tohoto skřípece svědomí horlivě se užívá a obyčejně to činí nejvíce ti, kteří mají ústa plná lidskosti, svobody, lidské důstojnosti.

Zdaž nepotřebujeme proti takým ukrutnostem posily srdce, abychom se své povinnosti nezpronevěřili? Jak často jsme v tom ohledu nerozhodní, bázlivi! Nuže, u Panny Marie nalezneme posilu a zmužilost. Ona potřela hlavu hadovi a přinesla nám ochranu a spásu. Vzávejme tuto mocnou Pannu, i bude srdce naše nadšeno a posilněno hanbou kříže nésti a nedbati výsměchu světa. Pod ochranou jejího slavného jména nebudeme se báti ani těch, kteří tělo zabíjejí, ale duši uškoditi nemohou, budeme se báti toho, který tělo i duši do pekla uvrhnouti může.

Před několika lety narukoval na vojnu syn hodných křesťanských rodičů. Podle naučení rodičův a dle svého zvyku poklekl večer v kasárnách před postelí, aby vykonal večerní modlitbu. Při pohledu na modlícího se nováčka bylo plno smíchu po celé světnici. Jedni se smáli, druzí křičeli, zde ietí čepice, tam

polštář, zde dostane ránu, tam se kleje. Nováček koná svou po-
božnost klidně dále a nezkrátí ji. Jeho společníci byli zvědaví, co
bude druhý den činiti. Nováček kleká si opět tiše a nedbá opět-
ného hluku. Třetího dne modlí se jako dřívě, ale hluk je menší,
patý den bylo úplné ticho, když jak obyčejně k modlitbě po-
klekl. »Nyní pravili: »To je pravý, stojí v ohni pevně.« Od té
doby si ho všichni velice vážili.

I ty, milý křestane, vzývej často Rodičku boží a budeš také
pevně státi jako onen nováček uprostřed bouře výsměchu. Ve
všech potřebách, nebezpečích a pokušeních volej toto svaté jméno
a pocítíš v životě, v boji i při smrti jeho sílu a útěchu. Pro toto
jméno Maria bude tobě pomáhati, tvou duši přijme a představí ji
Synu svému, aby ti byl milosrdným soudcem a tebe do svého
věčného království milostivě přijal. Amen.

Dle Hamerle *Jan Nep. Jos. Holý*, O. Praem.

Neděle XVI. po sv. Duchu.

Jak máme v neděli pracovati, aby nám byla ku spáse.

»Sluší-li v sobotu udravovati?«

Luk. 14, 3.

Dnešní sv. evangelium představuje nám Pána Ježíše, kterak
uzdravuje vodnatelného v den sváteční židovský, v sobotu. Nad
tím se někteří z přítomných pohoršovali, ale božský Spasitel je
poučil, že ku svěcení dne svátečního podstatně náleží konati skutky
bohumilé. Použijme této příležitosti k tomu, bychom uvážili, jak
máme v neděli pracovati, aby nám byla ku spáse.

P o j e d n á n í.

Zajisté víte všichni, že sobotní odpočinek v Starém Zákoně
byl obrazem odpočinku božího. Z té příčiny byl den sobotní na
konci týdne. Novozákonní neděle jest však na počátku týdne a
jest památným dnem největších činů božích. Toho dne, jakožto
prvního dne stvoření, řekl Bůh: »Budiž světlo!« Toho dne se-
stoupil Duch sv. v podobě jazyků na apoštoly, založil katolickou
církve a tak ve světě stvořil svět nový, svět milosti. Není tudíž
neděle pouze dnem odpočinku pro tělo, nýbrž dnem, v němž chce
Pán a Spasitel náš srdce lidské obnoviti, do něho světlo a život
vlíti. Duše má v Bohu odpočinouti, k němu se obrátiti a v Boha
se ponořiti, tak jako strom své kořeny vždy hlouběji do země za-
pouští, aby z ní nové síly čerpal.

Avšak jak a kde se bude duši lépe dařiti nežli u pramene
veškerého života, u Krista, bude-li přítomna nekrvavé oběti mše
svaté?

Díky Bohu, rozmilý v Kristu, sám jednorozený Syn boží dal
nám zářící příklad, kterak máme neděli světití. Písmo sv. o něm
praví:

»Podle obyčeje svého vešel v den sobotní do synagogy.« Luk. 4, 16. To jest, co neděli dnem požehnání činí. V neděli máme tužby svého ubohého, mnohými vinami obtíženého srdce Pánu svému přednésti. Toho dne přinesl Kristus Pán z hrobu odpuštění a mír, toho dne máme se všichni k Bohu obrátiti, vždyť ve dnech práce na Boha svého tak mnoho zapomínáme. Jak často seslábla naše víra, ochladla naše láska! Jak často zapadlo slunce nad hněvem naším a jak mnohdy se nám nedostávalo trpělivosti. Zde, v domě božím, nalezneme pokrm pro srdce víry potřebný; zde jest plamenná láska pro chladné srdce naše; zde jest olej světla víry naší; zde jest chléb pro lačnou duši.

A nyní se tažme, kde nalezneme tak mnohé v neděli? V kostele? U Pána a Spasitele? Všude jinde, jenom zde ne. To jest právě hlavním hříchem proti III. božímu přikázání. Nedělní práce sama o sobě nebyla by hříchem; vždyť víte, že někdy je i dovoleno služebnou práci v neděli konati. Ale smýšlení, ze kterého vychází a o němž svědectví vydává, bezbožné rozpoložení srdce, které se pyšně domnívá, že nedělní bohoslužby nepotřebuje, je hříchem. Proto se nemůžeme diviti, že tak mnohým jest neděle dnem kletby.

Jak mnoho jest těch, kteří rok od roku mši sv. přítomni nejsou! Jak mnoho je těch, kteří pouze při tak zv. úředních slavnostech se dostavují! Ve velikých městech i na venkově celé stavy zapomněly světit den Páně!

Celé dopoledne nedělní prospati a odpoledne v zábavě a radovánkách si vynahraditi to, co za celý týden bylo zameškáno, toť neděle tak mnohých lidí! Povinností křestana jest konati v neděli bohumilé skutky, ale tyto bohumilé skutky jsou u mnohých podivné. Někdo již hned z rána jde na »čerstvý vzduch«; v boží přírodě je prý nábožnějším než v dusném ovzduší kostelním. Věříte tomu? Vzpomeňte, že jest psáno: »Ne každý, kdo mi říká: ‚Pane, Pane‘, vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích.« Mat. 7, 21.

Co si přinášejí lidé z chrámu přírody při svém návratu? Ani ducha kajcnosti, ani lítosti, ani nové síly k bohumilému životu. Kdo Boha nenalezne v kostele, nenalezne ho ani v přírodě. Neboť příroda mlčí o tom všem, co srdcem věřícího člověka hýbe: o Spasiteli, jenž přišel, aby nás krví srdce svého vykoupil; o jeho lásce, z které se za nás na kříži obětoval; o chlebě života, kterýmž se nám Ježíš Kristus stal, o tom všem příroda mlčí.

Nesetrvávejme však pouze u těch, kteří snad od své svatby aneb od posledního pohřbu, na němž v dobré zábavě účast brali, v kostele nebyli. Všimněme si těch, kteří ještě věří. Můj Bože, jak lehce naleznou nějakou výmluvu. Mnozí říkají, že přicházejí do kostela, »pokud mohou«. Věřím jim to, že přicházejí »pokud mohou«, ale bolest jejich není veliká, »nemohou-li« přijíti.

Jen se vážně zkoušejme! Překázelo by nám nepatrné ochuravění zúčastniti se nějaké zábavy, jako nám leckdy v neděli brání

zúčastniti se služeb božích? Ba, na ples se bídně třeba dovlékl mnohý. jenž před ním i po něm u lékaře hledal pomoci.

Mnozí namítají, že by šli do kostela na mši sv., ale mše sv. slouží se záhy, časně z rána; nemohou prý tak brzy vstávat. Zapomínají, že pro hříšnou náruživost (tanec) leckdy celou noc probděli, mnohdy v zábavě daleko přes půlnoc setrvali, a nebylo jim líto toho, že si zkracují dobu odpočinku. Jak mnozí rádi vstávají hodně brzy z rána, aby při výletech do hor spatřili krásu vyoházejícího slunce, — slunce však veškerého života, Kristus na oltáři, nezaslouží si toho, abychom k vůli němu o chvíli dříve vstali?

Poslechněte libého hlasu zvonů, zvoucího vás do chrámu, a vcházejte tam rádi, nečekejte na to, až vás strastmi a obtížemi života Bůh k sobě volati bude!

Když se do kostela chystáte, nedbejte tak ozdoby svého zevnějšku, jako spíše ozdoby svého srdce, Ať na vás nelze pozorovati, že by vám milé bylo, kdyby se na vás lidé ohlíželi. I o nás má platiti to, co praví Písmo sv. o Zacheovi: »Žádal viděti Ježíše.« Luk. 19, 3. Vzpomeňte si na to roucho slavnostní, v něž nás Pán jednou přiodítí chce, a proto se nestyďte za šat obnošenější, chatrnější. Bůh nehledí na šat, na zevnějšek, ale na srdce.

Při návštěvě chrámu Páně hledme, abychom nepřicházeli pozdě neb neodcházelí dříve. Mnozí myslí, že při počátku mše sv. býti nemusí, a jiní, že konce mše sv. nemusí vyčkati. Je sice pravda, že ten, kdo byl přítomen nejdůležitějším částkám mše sv.: obětování, proměňování a přijímání, přikázání církevnímu dosti učinil a den nedělní posvětil. Není sice již třeba, abyste byli přítomni ještě jedné mši sv., když jste se opozdili a přišli právě v ten okamžik, kdy kněz kalich odhaluje a obětování začíná; ale pozdní přicházení na mši sv. jest neslušné a neuctivé. Jsme-li někam pozváni, nemáme přijíti pozdě; to jest pravidlo slušnosti. A zve-li nás hostitel nebeský, jenž darů a milostí bez míry nám uděluje, tu bychom neměli přijíti v pravý čas, k počátku oběti mše sv.? Nesvědčilo by to o zdivožilosti, o pokoře, o dětinné lásce a vděčnosti, kdybychom tak nečinili. Týden má sedm dní; nemáme-liž Bohu věnovati sedmý jeho díl? Ba, co dím, pouze 48. díl jednoho dne, malou půlhodinku žádá od nás Pán v neděli. Máme-liž s Bohem svým smlouvati se o minuty, když jindy drahocenný čas zbytečně promarníme a dlouhou chvíli se nudíme? Šťasten, kdo může říci: V této věci mám čisté svědomí!

Než tažme se dále: Byli jsme v kostele vždy tak přítomni, jak se přísluší posvátnému místu a nejsvětější oběti? Nebyli jsme při pobožnosti roztržiti? Neměli jsme již při vkročení do kostela nepobožných myšlenek? Neohlíželi jsme se, abychom nějakého známého viděli? Nezabývali jsme se něčím jiným, než potřebami své ubohé duše, přemýšleli jsme o drahocenné krvi a smrti Spasitelově na kříži? Že světské myšlenky v nás vznikly — to by nebylo ještě hříchem, ale hříchem bylo, že jsme se myšlenkami těmi obírali, zcela se jim poddali, jich nezapudili a tím o nejdrahocennější ovoce oběti mše sv. oloupeni byli.

Kdo nemůže do kostela na mši sv. přijíti pro nemoc, aneb kdo ošetřuje nemocného, kdo z povinnosti nějakou těžkou služebnou prací pozdě do noci koná a z rána zase do práce se ubírá; kdo dítek opatruje, kdo pro velmi nepříznivé počasí do kostela jít nemůže, k tomu přichází Pán sám, touží-li po něm. Uslyšíte-li tedy v takových případech hlas zvonů zvouců vás do chrámu, přidruzte se v duchu k těm, kteří v kostele ke službám božím se sešli, bijte se v prsa a říkajíce: Ježíši, tobě jsem živ, Ježíši, tobě umírám, Ježíši, tvůj jsem živý i mrtvý!

A Pán, jenž zkoumá srdce i ledví, žehnati bude vaši neděli spíše, než těm, kteří se v kostele nudí, klobouk z ruky do ruky dávají a ke dveřím po nových příchozích se otáčejí aneb jen tak ze slušnosti modlitební knížky čtou!

Jak hrozně pusto a prázdno musí býti v srdci křesťana, jenž se při oběti mše sv. nudí. Jak ubohý jest ten, kdož míní, že již dosti učinil, když při obětování znamená zvonku trochu naslouchá, při proměňování poněkud se ukloní a při přijímání z kostela odchází! Což neví, nač mše sv. upomíná a čím jest? Že jest nekrvavou obětí Nového Zákona?

Když kněz čte evangelium, vzpomeňte všickni, co nám Pán tímto radostným poselstvím zvěstoval. Dosud žijí miliony lidí ve tmách pohanství nevěry, my však máme světlo pravé víry.

Při obětování spojíte úmysl svůj s úmyslem kněze a sebe samy, své práce, své bolesti, své utrpení Bohu obětujete.

Při podzvihování vzpomeňte, že jste účastni též oběti, jež na hoře Kalvarii se dokonala; proto Pánu Ježíši pod způsoby chleba a vína se klaňte, víru, naději a lásku vzbuzujte a hříchů svých litujte. Nejste si vědomi žádných vin, žádných hříchů? Ó zajisté ano! »Krev jeho přijď na nás a naše syny!« Mat. 27, 25, tak volali druhdy židé v ulicích jerusalemských; tak modlete se, když Pán Ježíš znovu se obětuje skrze ruce kněze při sv. proměňování nekrvavě sice, ale ptece jako cbět neskončené ceny na odpuštění hříchů k pozhnutí věřících.

Při přijímání kněžském, jestliže skutečně k stolu Páně nepřistupujete, vzbuzujte svatou touhu tělo Páně, kdybyste mohli, skutečně přijmouti.

Při první mši sv. na hoře Kalvarii svatý děj na mnohé působil mocným dojmem. Svatý evangelista vypravuje nám: »A veškeren zástup těch, kteří byli spolu přítomni tomu divadlu a viděli, co se dělo, bil se v prsa a navracel se.« Luk. 23, 48. Bijme se v prsa i my, padejme na kolena u vděčné lásce k našemu Spasiteli, a s city zbožnosti, kajcnosti, skropení milostmi mše sv. navráťme se do svých domů a rodin a posvěťme své domácnosti.

Ó drazí v Kristu! Nadejde jistě též den poslední mše svaté. Až zazní poslední Kyrie v den soudu, až mrtví z hrobů povstanou k poslednímu »requiem«; až andělé nebesí »svatý, svatý, svatý« nadšeně prozpěvovati budou, až v rukách posledního kněze Spasitel naposledy obětovati se bude: potom bude konec všemu milosrdenství.

Potom se lidstvo rozdělí, jedni půjdou k věčnému přijímání, druhí k věčnému zatracení. Ejhle, drazí křesťané, to bude to poslední: »Ite missa est«, jež bude zníti jako rozsudek věčné smrti, Odejděte, již jest konec milosrdenství! Jak často volalo k vám milosrdenství to: Pomni, abys den sváteční světil; jak často volal vás hlas zvonů v neděli z rána k návštěvě vtěleného milosrdenství, ke mši sv. Ale vy jste — nechtěli! Jednou jste musili na výlet, jindy přišla návštěva, v létě byl vám vzduch v kostele příliš dusný, v zimě příliš mrazivý, měli jste strach, že se nachladíte. A konečně ani jste nepovažovali návštěvu chrámu za potřebnou, vždyť jste přece nikoho neokradli, nikoho nezabili, vy počestní lidé! Avšak, den poslední probudí i vás zvuk trub a také vy s hrůzou z hrobů povstanete a půjdete — ale ne na vzkříšení života, ale na vzkříšení soudu; ne abyste věčný svátek v nebi slavili, ale abyste byli na věky zatraceni do pekla.

To je právě hrozné při třetím božím přikázání, že jest nejen obrazem božského klidu, dnem jeho velikých činů, ale i předobrazem, ba počátkem věčnosti. Jaká bývá vaše neděle, taková bude i vaše věčnost.

Jako požehnání neděle záleží v tom, že odpočívající od veliké práce služebné můžeme tím více o své duši pracovati, ji vzpomínkou na blažený, věčný klid posilovati, tak zase jest kletba těch, již neděle znesvěcují, záleží v tom, že na věčnosti žádného pokoje míti nebudou. Varovati se všeho zlého zde na zemi — toť počátek věčné neděle v nebi.

Jako zapadající slunce svými zlatými paprsky ozařuje celý kraj, podobně má i lesk neděle ohrážeti se v tvém životě po celý týden, neděle tě má posvěcovati a povzbuzovati k bohumilému životu. Nemá-li tomu tak, pak ti neděle nijak neprospěla.

Starej se tedy o to, aby dům tvůj byl zároveň domem božím; abys neobětaval pouze Pána Ježíše při mši sv., ale i sebe sama každého dne Pánu Bohu; aby práce tvoje byla zároveň i službou boží — pak budeš neděle řádně světit!

Brzy, brzy pomine neděle pozemská a nastane věčný svátek v nebi. Na smrtelném loži uslyšíme ono slavnostní vyzvánění k věčnému svátku, uslyšíme hlasy kůrů andělských: »Pojď, připrav se, vyjdi vstříc Pánu!« A Pán řekne: »Služebníče věrný, vejdi v radost Pána svého!« a udělí věrnému služebníku pokoj věčný. Ano, rozmil v Kristu, v Bohu spočinouti, jemu s jeho vyvolenými sloužiti, to bude věčná neděle v nebi. Amen.

Dle Stingedera — R. S.

Neděle XVI. po sv. Duchu.

Jak máme světit neděli.

»Pomni, abys den sváteční světil,«
2. Mojž. 10, 8.

Za času Diokleciána, který krutě pronásledoval křesťany, sloužil kněz Saturnin ve městě Abitině v Africe tajně mši svatou

v domě Oktavia Felixe. Najednou však četa vojska obstoupila dům a zajala 43 křesťanů obojího pohlaví, kteří byli zde při nejsvětější oběti shromážděni. Před soudem, když vyznali veřejně Krista, byli spoutáni a posláni k prokonsulovi Anulinovi do Karthaga. Kráčeli plni radosti, že pro Krista mohou trpěti, děkovali cestou Bohu zbožným zpěvem a modlitbami. Prokonsul dal je krutě mučiti a nutil, aby zapřeli Krista a nehlásili se více k němu a nescházeli se při bohoslužbách. Ale oni zvolali: »Svěcení neděle jest náš nevyhnutelnou povinností. Nesvětiti neděle bylo by zločinem. Konáme tu povinnost a nescházeli jsme nikdy při oběti nejsvětější. Stojíme věrně a pevně při Kristu, Spasiteli, zachováváme jeho přikázání a jsme hotovi dáti život svůj pro víru v něho.« Byli odsouzeni a zemřeli v žaláři, když byli hrozně muky pětřpěli.

Za svěcení dne svátečního obětovali první křesťané majetek svůj i život. Bůh dal nám přikázání toto, a že na něm velice záleží, zvláštním slovem zdůrazňuje, abychom na ně nezapomněli. »Pomni, pamatuj si to, abys den můj, který mně náleží, řádně zasvětil.«

V Starém Zákoně byla sobota dnem svátečním, my křesťané světíme neděli, poněvadž Pán Ježíš v neděli vstal z mrtvých, v neděli posvětil svět Duchem sv., a apoštolové proto místo soboty světili neděli. Když Pán Ježíš uzdravil v den sváteční vodnatého, vytýkali mu to fariseové, ale Pán Ježíš, jak jste právě slyšeli, je zahanbil. Zvíře by zachránili, aby škody neměli, a uzdravení člověka považují za znesvěcení dne svátečního; »Pomni, abys den sváteční světil!« Aby neznělo pro nás nadarmo přikázání to, ukáží dnes, jak máme den Páně světiti

P o j e d n á n í :

1. Abychom mohli řádně, dle vůle boží den Páně zasvětiti, musíme především odpočinouti od prací všedních; tělu třeba odpočinku, aby duše mohla se více starati o sebe, a tělo nabylo nových sil po šestidenním namáhání. Bůh nejlépe zná naši přirozenost; a proto nejmoudřeji tak učinil, že sedmý den vyhradil sobě, a žehná všem, kdo dle možnosti den Páně světí.

Nejsvobodomyšlnější a nejbohatší státy jsou Anglie a Spojené Státy severoamerické. A právě zde zachovává se naprostý klid nedělní; hostince, divadla, obchody zavřeny; každému dána příležitost, aby den Páně zasvětil a trestem je stíhán, kdo by v tom překážel. Zákony ty nedala lidu církev, ale zástupcové lidu sami ve sněmovně. Když nynější král anglický Eduard byl ještě korunovým princem, navštívil r. 1867 Paříž, kde byl pozván v neděli k jízdě o závod. Telegrafoval matce královně do Londýna, má-li se v den sváteční té slavnosti zúčastniti; a matka ihned odpověděla, aby se slavnosti vyhnul. — Když za války francouzsko německé r. 1870 přitáhlo německé vojsko do Francie, divili se velice, že Francouzi v neděli pracují na polích.

»Francie je ztracena,« zvolali! A dobře prorokovali. Dnes jest Francie míčem, kterým si její nejúhlavnější nepřátelé, židé a protestanté pro Prusko pracují, zahrávají d.e. libosti.

Nejkatoličtější země podlehla zlobě nepřátel, Bůh ji opustil, protože opustila Boha, a čekají na ni veliké boje, a u Boha jest, bude-li vůbec zachráněna. Před nedávnem přijela americká válečná loď do přístavu francouzského; bylo to v neděli. Vojáci s lodníky odebrali se v přístavním městě hned do chrámu Páně u velikém počtu. Našli však malé účastenství lidu v kostele; oznámili to svým druhům na lodi a druhou neděli šli do chrámu všickni a zapěli svým jazykem píseň, aby v den Páně oslavili Boha. Apoštolé nevěry otrávilí lid, omámili falešnou vědou a frázemi moderními o pokroku a osvětě, a nyní lid zmámený okrádají a zneuzívají ku svým plánům.

2. Druhá povinnost křesťana v den Páně jest zúčastniti se nejsvětější oběti mše sv. Celá osada je duchovní rodinou. Kněz, otec duchovní, od Krista k tomu ustanoven, aby jménem osady přinesl obět Bohu nejmilejší, v níž Syn boží obětuje se nekrvavě Otcí nebeskému za nás, jako se jednou obětoval na kříži krvavě. K té oběti zve Pán Ježíš hlasy zvonů, sám jménem nás všech Boha oslavuje, za nás prosí a děkuje a usmíruje, hněv boží odvrací.

Pohané neznali, jak by si naklonili bohy neznámé. Missionáři našli na svých cestách pohany, kteří měli prsty na rukou usekané, a když ptali se po příčině, zvěděli, že činili tak, aby si Boha naklonili. Dítky ku př. prosily za uzdravení otce či matky, usekly si jeden prst, aby spíše naklonily si nebe, a uzdravení vyprosily. Nebyly-li vyslyšeny, usekly druhý, třetí — až zůstaly úplně zmrzačeny. Jinde přinášeli za obět Bohu nevinné dítky; národ israelský zvířata z rozkazu božího. To vše ukazuje, že Bůh může býti toliko obětí nějakou nakloněn; Bůh vstúpil tu pravdu do srdce lidského, aby připravil všecky na tu nejmilejší a jedinou obět Syna svého na kříži a při mši sv. Zkušenost dokazuje, že Bůh přijímá i oběti naše, dáváme-li se v obět za své bližní Ruský hrabě Suvalov, vyslanec v Paříži, měl jediného 11letého syna, který na smrt onemocněl a nejslavnější lékaři v Paříži vzdali se vši naděje na uzdravení. Otec byl velice sklíčen, že ztratí dědice svého jména, dědice statků a důstojenství. Co učinila matka z lásky k synu a svému manželovi? Obětovala sebe v obět za syna. Prosila Boha, aby místo syna vzal ji z toho světa a Bůh jí vyslyšel. Rozstonala se, trpěla mnoho, a před smrtí sdělila to svému muži: »Bůh mne povolá, ale zachrání syna, jak jsem o to prosila.« A stalo se. Zemřela a syn ozdravěl. Hrabě Šuvalov byl tak dojat obětí své manželky katoličky, že stal se katolíkem roku 1843 a velice od té doby si vážil náboženství. (Rosenthal, Konvert. III. 2 269)

Podobně když stonal na smrt papež Lev XII. a nebyla naděje na uzdravení, přišel slavný kazatel řádu passionistů Strambi k sv. Otcí, a řekl mu, že obětoval sebe, svůj život bezcenný, aby zachránil život hlavy církve. Vyprosil si požehnání a druhý den skonal a papež se uzdravil. — A nyní porovnejte obět lidskou s obětí Syna božího při mši sv. Syn boží obětuje se za nás,

usmívá Boha, naklání a vymáhá nám požehnání. A k této oběti volá nás Bůh hlasy zvonů — při té oběti rozdává dary, ovoce vykoupění, milosti nesčetné. Čím bychom byli bez oběti mše svaté? Možno-li lépe zasvětit den Páně, nežli účastí při té nejsvětější oběti?

3. Avšak ještě více zasvětime den Páně, ještě více si nakloníme Boha, ještě větších dosáhneme milostí, spojíme-li se při té oběti s Kristem samým, přistoupíme-li při mši sv. ke stolu Páně očištění od hříchů jako synové boží, bratři Kristovi.

Sv. Bonaventura praví: »Z úcty k neděli odstraňují muži zbytečný vlas a vous, dávají se holiti, oblékají se v lepší šat; zda není třeba, aby i hříchové byly odstraněny a člověk v lepším šatu, v rouše svatebním dostavil se do chrámu Páně?« Zbožní křesťané již v sobotu zametají před svými domy, aby v neděli bylo čisto a lišilo se od dne všedního. Zda není záhodno, aby i v duši bylo vše čisto a upraveno pro příchod samého Spasitele? Proto první křesťané přijímali vždy při službách božích tělo Páně. Činili tak i naši předkové a činí dosud zbožní křesťané. Roku 1433 přišlo poselstvo české s Rokycanou v čele na sněm církevní v Basileji 8. března, toužíce po spojení s církví pravou, a aby dokázali, že Češi nejsou jinověrci, oznamovali, jak horlivě český lid přijímá sv. svátosti, jak tisíce lidí v Praze o nedělních přistupují ke stolu Páně, tak že kněží pro zpověď lidí nemohou se ani najít (nasnídati). (Tomek, Děj. m. Prahy.) Při každém přijímání může zvolati křesťan: „Už ne více já živ jsem, ale živ jest ve mně Kristus!“ A nyní sami soudte, možno si lépe nakloniti Boha, možno lépe zasvětit den Páně, nežli stát se znovu syny božími, druhými Kristy, a všichni jako údové jednoho těla se svou hlavou, Kristem, svolávat na sebe požehnání boží? »

Císař Theodosius velice se veřejně prohřešil na svých poddaných a byl proto vyloučen z církve, nesměl vkročiti více do chrámu, dokud neučiní veřejné pokání. A co učinil Theodosius? Plakal hořce, že vyloučen z účasti mše sv. a přijímání Těla Páně a vzdychal: »Služebníci moji a žebráci mají přístup ke stolu Páně, mají otevřeny chrámy; a mně, císaři, jest přístup odepřen, brána nebeská uzavřena!« To bude největší trest na věčnosti, nejtrpčí výčitky, jež nikdo nepotlačí, kdy křesťan bude plakati, že nepoužil času na světě, nesvětil dne svátečního, nepřijímal těla Páně! Theodosius činil veřejné pokání, aby měl zase účast na nejsvětějších tajemstvích; kéž byste pochopili všichni vůl boží, přání Syna božského, a všichni společně dle možnosti hleděli takto zasvětit den Páně!

4. Den Páně světime dále poslušáním slova Božího. »Kdo jest z Boha,« řekl Pán Ježíš, »slovo boží slyší; protož vy neslyšíte, že z Boha nejste.« (Jan 8, 47.) A když jedna žena blahoslavila Marii Pannu, Matku Pána Ježíše, slovy: »Blahoslavený život, který tebe nosil,« odpověděl Pán Ježíš: »Ovšem, ale blahoslavení jsou všichni, kteří slyší slovo boží a ostříhají ho.« Zbožný křesťan touží, aby víc a více o Bohu slyšel, ve víře se utvrdil, v naději

posilnil a v lásce k Bohu a bližnímu rozehtál. Proto Pán Ježíš poručil apoštolům a nástupcům, aby slovo boží hlásali po celém světě všemu stvoření, a dodal: »Kdo vás slyší, mne slyší, kdo neuvěří, již jest odsouzen.« Dnes tolik nepřátel brojí proti Kristu, celé peklo chrlí spousty urážek, potup a rouhání. Kde nalezne křesťan pravdy, kde zbraně proti sluhům pekla, ne-li v kostele při výkladu evangelia Kristova? Missionář Whitefeld kázal ve Filadelfii obklíčen velkým zástupem lidu. Po kázání prodral se zástupem k missionáři muž divokého vzezření, v zástěbě měl cosi zabaleného, kamení, jež vysypal k nohám jeho a zvolal: »Přišel jsem, abych ti těmito kameny hlavu rozrazil, ale ty's obměkčil mé srdce!« Zlý svět štvě proti knězi, hlasateli pravdy, mnohý přichází do kostela s předsudky a odchází z kostela změněn. Hrabě Sporck, pán na Kuksu u Dvora Králova, byl zednářem, zapřísáhlým odpůrcem Kristovým. Mnoho peněz dal na nevěrecký tisk, aby lid o náboženství připravil. Sám knihy lidu rovdával. Jednou slyšel kázání missionáře jesuity Koniáše, a Bůh ho odzbrojil Nevěrecké knihy sháněl a spaloval, mnoho peněz obětoval na knihy dobré a lidu zase rozdával. Zfekl se zednářství žil jako katolík horlivě a zbožně, a bylo často ho vidati s celým komonstvem v Staré Boleslavě přistupovati ke stolu Páně, až konečně zemřel smrti blaženou! (Dr. Ant. Podlaha, Sbor. hist. kroužku.) Co zlý svět odňal za 6 dní, má neděle vrátiti. Milliony lidí oloupeny ve světě o statek víry, nalezly opět útěchy ve chrámu Páně.

Proto nesmí soc. demokrat do chrámu, poněvadž je otrokem cizinců, štvaným proti svým nejbližším, a mohl by v chrámu otevřítí oči a vymaniti se z pout nevěry. Nikdo není ve víře dosti učený. A tím právě světlme den Páně, když po pravdě a světle toužíme, slovo boží posloucháme.

5. K zasvěcení neděle patří dále odpolední pobožnosti v chrámu Páně, zvláště pro ty, kteří nemohli se zúčastniti dopoledních služeb božích. I zde při křesťanských cvičeních opakují se pravdy sv. náboženství a požehnání Boží se svolává na věřící. Kromě této odpolední pobožnosti mají se konati i pobožnosti domácí. Křesťan má přemýšleti o tom, co v kostele slyšel, o tom hovořiti, jiné poučovati; sám se více ve víře vzdělávati čtením náboženských knih, dobrou četbou, modlitbou, časopisy katolickými a navštěvovati schůze, kde se náboženství hájí. Nepřátelé Kristovy využili shromažďovacího práva, pořádají schůze na schůzi a všude útočí proti všemu, co má býti křesťanu nejdražším. Zbožní křesťané mají žádati svého duchovního, aby jim také pozval řečníky katolické, seskupiti se kolem duchovního otce ku hájení zájmů nejsvětějších; a tím zasvěti den Páně způsobem zajisté nejvýše chvalitebným.

6. A konečně ku oslavě boží, zasvěcení dne Páně, třeba konati dobré skutky ku prospěchu bližních.

Dagmar či Markéta, dcera Adlety, manželky krále českého Přemysla Otakara, stala se královnou dánskou. Dodnes ji Dánové uctívají pro její šlechtnost a dobročinnost. Byla útočistěm nej-

opuštěnějších a pronásledovaných. Zvláště o nedělích prokazovala nejvíce milosrdenství. Bylať křesťankou dle ducha Kristova. Řete sami, není-li to svěcení dne Páně, když právě v ten den plníme ten největší příkaz Páně: »Co jednomu z nejmenších jste učinili, mně jste učinili?« Čím více dobrých skutků, milosrdenství a lásky prokáže křesťan v neděli svému bližnímu, tím více zasvětil den Páně. —

Vždyť Pán Ježíš sám tak v den sváteční činil, ač farizeové vytýkali, že tím znesvěcuje den sváteční. Uzdravil vodnatého, uzdravil člověka s uschlou rukou, uzdravil slepého od narození právě v den sváteční, aby nás všechny k následování povzbudil, zvláště když každé milosrdenství bližnímu prokázané pro sebe přijímá a za sebe chce na věčnosti mnohonásobně odplatit.

Hle, jak krásně možno tedy den Páně světit! Odpočnouti od práce, zúčastniti se nejsvětější oběti, přistoupiti dle možnosti ke stolu Páně, slyšeti slovo boží, zasvětit i dobu odpolední a prokazovati skutky milosrdenství!

Pamatujme si, že jaká byla naše neděle, taková bude smrt, taková bude celá věčnost! Kdo světil neděli, umírá blaženě, dosáhne blaženosti věčně trvajcí. *V. M. Váchal.*

Příklady.

Almužna. V poustevně sv. Jodoka (12. prosince) bývala jen nepatrná zásoba potravy, a přece neodcházel žádný hladový pocestný od něho bez podpory. Jednou, když měl jediný chléb, přišel žebrák a chtěl jísti Jodok nařídil Vulmarovi, aby rozdělil chléb a dal chudásovi čtvrtku. Brzo se dostavil žebrák druhý a třetí, a každý z nich dostal také po čtvrtce. Když za chvíli přišel žebrák čtvrtý, řekl mu Jodok: »Milý bratře, jsme tu dva a máme již jen jedinou čtvrtku chleba, ale vidím, že jsi hladem všecek zmořen; vezmi tedy, co nám zbylo, a pojez!« Rozmrzen namítl Vulmar: »Co zbude nám?« Ale Jodok odpověděl: »Jen dej žebrákovi, co máme, však Bůh postará se o nás.« A téhož ještě dne připluly řekou čtyři čluny vezoucí hojnou zásobu potravy. Nebylo na nich nikoho, aniž známo bylo, odkud přijely a kdo je zásobil chlebem. Za tuto nenadálou pomoc v nouzi děkovali oba poustevníci vroucně Bohu a složivše potravu užívali ji pro sebe i pro chudé přichozí. (Ekert, Církev vítězná IV. 724.)

Bratrství. »Místo bratrství a svobody bázeň (byla v revoluci franc), bázeň obyvatelů před komisary, bázeň komisarů před konventem, bázeň regentů v konventě jedněch proti druhým.« (Weisz, Weltgeschichte XVII. 656.)

»Bližní jest jen revolucionář.« Robespierre 1. července 1794. (Weisz, Weltgeschichte XVIII. 440.) *J. Nep. Holý.*

LISTY VĚDECKÉ.

Osnova zákona o ochranném výchovu.

Podává J. Kyselka, kanovník na Vyšehradě.

»Ve všech kulturních státech spustlost mládeže jakožto společenský zjev vystupuje vždy víc a více v popředí veřejných zájmů. Jestli skutečností, že spustlost mládeže vzrůstá se s novověkým vývojem společenských poměrů a jeví se vždy křiklavěji. Společenská snaha, by mládež byla chráněna, začala v Rakousku později než v jiných státech, nicméně vykonala v krátké době značně mnoho. Snaha tato objevila a na veřejnost vynesla prameny rozšíření a význam nebezpečí. poukázala na prostředky, kterými by se nebezpečí tomu předcházelo a použila některých s úspěchem. Při tom ukázalo se, že volné společenské síly samy nejsou s to, by zmáhaly veliké a mnohonásobné úkoly péče o mládež, nýbrž že jest třeba, by stát zasáhnul svou mocí a dal nová zákonná ustanovení, by se mohlo s úspěchem čeliti spustlosti mládeže.«

Těmito slovy počíná odůvodnění osnovy zákona, jenž se týká „*ochranného výchovu*“ *spustlé mládeže*. Osnovu tu vláda rakouská předložila říšské radě poslanců ke konci r. 1908 a obnovila předlohu svou na jaře r. 1909 pod jménem »Gesetz über die Fürsorgeerziehung«, my pak v překladu chceme mluvit o *zákonu o ochranném výchovu*. Dvorní rada MUDr. Jan Dvořák překládá slovo Fürsorgeerziehung »ošetřovnou péčí«, než myslím, že výraz ošetřovná péče jest pojem příliš širokého objemu, nevystihující hlavní myšlenky navrženého zákona, že má býti mládež tak vychovávána, by byla spustlosti chráněna neb z ní vyléčena.

Osnova shora uvedená obsahuje tři části: zákon sám, jeho pohnutky a data statistická mládeže zanedbané neb spustlé se týkající.

A) Zákon.

Prve než podáme obsah navrženého zákona, třeba přihlédnouti k tomu, co *posud jest* zákonem a proč to *nedostačuje*.

§§ 177. a 178. ob. zák. obč. zní: »Otec, který *zanedbává* vyživení a výchování dětí svých, pozbude moci otcovské navždy.«

»Proti zlému užívání moci otcovské, jímž se dítěti v jeho právech ubližuje, neb proti opominutí povinností s mocí tou spojených, může netoliko dítě samo, nýbrž každý, kdo by o tom věděl, zvláště pak jeho nejbližší příbuzní *pomoci právní* žádati. Soud to má vyšetřiti a podle okolností opatření učiniti.«

O tom, jak trestají se rodiče, když zle nakládají s dětmi svými, vidno z §§ 414.—416. zák. trestního. »Ponejprve dostanou u soudu *důtku*, po druhé se jim pohrozí, že se jim dítě *odejme* a na jich *náklad jinde dá vychovati*, po třetí se jim dítě skutečně *odejme* a rodiče mohou býti potrestáni vězením.« Z toho patrné, že možno proti chybným rodičům nastupovati s prospěchem jen tehdy, může-li soud na nich vymoci náklad potřebný, by dítky jejich mohly býti jinde, t. j. mimo jejich rodinu vychovávány. Z pravidla zakročení soudu na prospěch zanedbaných neb týraných neb k zlému vedených dítek stává se marným, poněvadž rodiče káraní nemají prostředků, které by se jim vzaly na vychování jich dítek, leda by se dítěte ujala příslušná obec neb nějaký dobročinný ústav nebo spolek.

Ač v Čechách zákon zemský chudinský z r. 1863 v § 13. ukládá *obci domácí*, aby u dětí osifělých neb jinak opuštěných měla o to péči, aby byly vychovány a staly se způsobilými k výdělku, přece obce z pravidla málo činí, ježto se jim nedostává potřebných prostředků, ústavů pak dobročinných jest velmi malý počet.

Zasahování státu pomocí soudu, rozuměj zde poručenského, jest také tehdy vyloučeno, když rodiče jsou neschopni k dobrému výchovu svých dítek, neb když okolí, v němž se rodiče a nezbytně i dítky jejich pohybují; když hospodářská nouze rodičů jest příčinou, že dítky již spustly neb jim spustlost hrozí; neb když spustlost dítěte souvisí s abnormálními jeho vlastnostmi duševními.

Abyste této *mezeře a vadě zákona odpomohlo* a aby se zřídily *nové instituce*, jež by ochranné vychování učinily možným a účelným, to hlavně má návrh nového zákona na zřeteli. Nový zákon má míti devět hlav.

I. Nařízení ochranného výchovu. (§§ 1.—3.)

Hlava tato ustanovuje, kdy a) soud *poručenský* a b) kdy *trestní soud* může se vysloviti, by někomu dostalo se ochranného výchovu.

a) Osoby *nezletilé* a osoby mezi *čtrnáctým* a *dokonaným osmnáctým rokem* (mladistvé) mohou výrokem soudu poručenského býti odkázány na ochranný výchov :

1. Když *rodiče* zanedbávají svých povinností neb svých otcovských práv zneužívají, je-li proto třeba ochranného výchovu neb pro nectný neb nemravný způsob života rodičů, by se předešlo spustnutí osoby nezletilé neb mladistvé.

2. Když mimo tento uvedený případ *nedostačuje* výchov *jiných vychovatelů* neb *školy*, a jest třeba ochranného výchovu k zabránění, by osoba nezletilá neb mladistvá nespustla.

3. Když nezletilý dopustil se *skutku*, jenž v trestním zákoně za *trestný* se prohlašuje, a uznává se potřeba, by nezletilý byl odevzdán ochrannému výchovu, by se napravil neb před spustnutím zachránil.

4. Když předpoklady pod č. 3. uvedené jsou po ruce, ale soud trestní nenařídil ochranný výchov (zvláště v tom případě, že řízení trestní proti mladistvému bylo zastaveno).

b) Jsou-li předpoklady v § 1. č. 3. po ruce, může *trestní soud* mladistvé osoby na ochranný výchov odkázati :

1. Když osoba mladistvá byla *osvobozena* dle § 4. a) neb § 269. tr. z. (dle navrženého, ale posud neschváleného znění) totiž proto, že pro zakrnělost neb nedostatečnou zralost nebyla schopna, aby nahlédla bezpráví svého skutku neb nemohla svou vůli svému poznání podříditi.

2. Když osoba mladistvá byla uznána *vinnou* trestného skutku. Uznal-li soud na odnětí svobody po tři měsíce neb více, pak má vedle trestu odkázati také na ochranný výchov; jinak jen na ochranný výchov bez trestu.

§ 3. týká se cizozemců, kteří se nemají odkazovati na ochranný výchov.

II. Způsoby a účel ochranného výchovu. § 4. a 5.

V § 4. se vykládá, jakým *způsobem* může se díti ochranný výchov, a to vždy pod *veřejným dozorem* buď *v rodině*, neb *vychovatelně* neb *polepšovně*. Osoba, jež přišla původně do polepšovny, může po uplynutí nějakého času přejíti do vychovatelny neb do rodiny. Zákon nepodává výměru, který ústav má míti jméno vychovatelny a který polepšovny, ale zdá se, že vychovatelny by byly pro osoby do 14 let a polepšovny, zvláště státní, pro mladistvé osoby od 14 let, zvláště byly-li trestány.

Velmi důležitý jest § 5., jenž vykládá o *úkolu* či účelu ochranného výchovu an dí: Úkol ochranného výchovu spočívá v tom, aby bylo postaráno *o nábožensko mravní vychování, o dostatečné vyučování* jakož i *navádění k činnosti*, jež by se hodila *k vlohám a budoucímu zaměstnání* osoby mladistvé, by tato *v budoucnosti mohla se užíviti*.

Je-li osoba mladistvá dána na výchov do rodiny a je-li školou povinna, musí býti dána do rodiny *svého vyznání*.

III. Řízení. § 6.--11.

Má-li poručenský neb trestní soud rozhodnouti a uznati na ochranný výchov, jest mu třeba o tom *řízení* provésti.

a) Poručenský soud zakročuje buď *s mocí vlastní* neb *na návrh*. Před poručenský soud předstoupiti má právo kdokoliv; veřejné úřady, zvláště trestní soudy, hejtmanství, policejní úřady, obecní a okresní školní rady mají povinnost, aby poručenskému soudu oznamovaly, kde spustlost již nastoupila neb kde hrozí. O rozhodnutí poručenského soudu dá se věděti nezletilému neb mladistvému, jeho rodičům neb poručníkům.

Připouští se odvolání proti rozhodnutí soudu.

Na poručenském soudě jest, aby vše náležitě vyšetřil, než rozhodne. Má též na vůli ochranný výchov odložití a zatím jen dozor na výchov mladistvého ustanoviti.

Všechny doklady a listiny, jichž k tomuto řízení jest třeba, jsou prosty kolkového poplatku (§ 8.).

b) Podobně jest jednati trestnímu soudu, který rozhoduje na ochranný výchov buď *ze svého popudu* neb na návrh veřejného žalobce vydáním rozsudku. Odvolání může se díti nejen tehdy, když mladistvý byl podroben ochrannému výchovu, ale i tehdy, když nebyl podroben; též veřejný žalobce má právo se odvolati, nebyl-li mladistvému nijaký trest vyměřen.

Bylo-li podáno odvolání, mladistvý může býti prozatím opatřen.

IV. Provedení §§ 12.—15.

Když bylo rozhodnuto, že někdo nezletilý neb mladistvý má se podrobiti ochrannému výchovu, nastává otázka: *Kdo provede toto rozhodnutí.* Zákon rozeznává opět dva případy, dle toho, od kterého úřadu vyšlo rozhodnutí, zdali od poručenského nebo trestního soudu, a zavádí novou instituci čili úřad nazvaný *zemská komise*, jež má prováděti především výrok poručenského soudu. Zemskou komisi tvoří úředník zemského politického úřadu a jeho náměstek, zástupce vrchního zemského soudu a dva zástupci zemského výboru, mimo tyto paedagog a lékař. Kompetentní jest ta zemská komise, na jejíž území se nachází poručenský soud, který na ochranný výchov rozhodl.

Zemskému zákonodárství ponechává se na vůli, by zřídila *několik* zemských komisí, na př. v Čechách českou a německou. Soud poručenský sdělí své rozhodnutí této komisi.

Zemská komise rozhoduje, *jak* se má rozhodnutí poručenského soudu provésti přihlížeje při tom k pohotovým peněžným prostředkům a ústavům. Proti rozhodnutí zemské komise není odvolání. Zemská komise může si dodání chovance vynutiti.

Rozhodl-li trestní soud, že chovanec má býti dodán do polepšovny a je-li nějaká státní po ruce, dodá jej soud přímo, jinak odevzdá jej zemské komisi.

Dosáhla-li mladistvá osoba již plného *osmnáctého roku věku* svého, *nemůže* býti více odkázána na ochranný výchov.

Taktéž může trestní soud upustiti od provedení ochranného výchovu, možno-li zachování provinilcova za doby trestu souditi, že mu výchovu není více třeba.

V. Prozatímní opatření. § 16.

Hrozí-li nebezpečí spustnutí, neb je-li řízení již zavedeno, poručenský i trestní soud mohou chovance opatřiti prozatímně buď u nějaké rodiny neb v některém ústavě. (Pokračování.)

Ženská otázka a její původ.

Přednáška pro spolky mužů a žen.

(Dle Německá žena koncem starého a počátkem nového století od Elišky Quauck-Kühneové.)

Ú v o d.

Jednotlivá sociální otázka povstává tím, že některý stav zatlačen bývá z působnosti jemu ode dávna přináležejícího, tak že donucen jest vyhledávati si nové působnosti. Toho dožili jsme se u řemeslnictva i u dělnictva, a tak tomu je též u celého ženského pohlaví. V dřívějších stoletích nacházela žena výhradní činnost ve své domácnosti, a jedině muž byl povolán k onomu boji za obhájení životní existence nejen pro sebe, nýbrž i pro celou rodinu a domácnost. Dnes vidíme však, že donucována i žena dnešními poměry k tomu, by vyhledávala pro sebe v životě průmyslovém výdělek, — mnohá po léta, mnohá pak pro vždy. To vše zdá se nám, poněvadž jest to věcí nezvyklou, hlavně však mužům, kteří touto tíhou ženské konkurence nejvíce postiženi jsou, něčím nepatřičným a nepř slušným. Proto obrali jsme si za úkol, vysvětliti v této přednášce důvody a důsledky tohoto změněného postavení žen. Chceme-li docíliti správného porozumění při posuzování celého hnutí, musíme míti na zřeteli, že lidské pokolení rozděleno jest právě na dva různé díly, a že každý z těchto dvou dílů jako takový úplně stejnoprávným jest oproti druhému. Oba, muž i žena, jsou sami v sobě rozdílní a mají též rozdílné úkoly i účel, a tyto rozdílné úkoly a účely jsou pro vývoj lidstva stejně oprávněny a stejně nutny. Nelze se domnívati, že muž jest oním jedině oprávněným lidským tvorem na zemi, a žena že jest jeho otrokyní; nesmíme se však též domnívati, že jest žena bytostí nejhlavnější a muž že jest jen nějakým přívěskem. Oba zajiště jsou zosobněním typu lidského. Při rozdílu tomto má žena vyplniti nepopratelně onu těžší úlohu, jsouc určena samým Bohem k povolání hospodyně a matky. Vedle toho však jest buď dříve aneb později donucena vydělávati činností živnostenskou živobyť buď pro sebe aneb i pro celou rodinu. Připadá tudíž na ženu dvojitá povolání a tím i dvojitá povinnost sebevzdělání, jakož i dvojitá námaha a přetížení. V každém čase však chránila církev katolická povýšené stanovisko ženy a bránila je v každém směru.

P o j e d n á n í:

I. Hospodářské příčiny změněného postavení ženy.

V prvním díle dějin našeho národa, které až do roku 1000 po Kr. zasahují, zřítme skoro vesměs jen domácí hospodářství jako tvar živnostenského zaměstnání. Vše, čeho rodina potřebovala, zhotovovalo se v každé domácnosti; živobyť pěstovalo se na poli a v zahradě, šatstvo zhotovovalo se z doma vypěstěného lnu a vyzískané vlny, a to vše spočívalo přirozeně v ruce ženy, čímž

jí bohaté a široké pole působnosti otevřeno, a tím i zároveň veliký vliv na domácí hospodářství předán. Hospodářský život změnil se však v druhé periodě od roku 1000 do roku 1800. Jest to perioda organisované práce mužské, čili organisované maloživnosti; vzrůstajícími osvětovými potřebami není více možno v jednotlivé rodině vše potřebné obstarati a vyrobiti, a proto utvořují se rozličná samostatná řemesla a živnosti. Tím mnohá práce odebrána ženě; přes to však má žena ještě v domě velice mnoho na práci a mimo hospodyně zaměstnány jsou v mnohé domácnosti ještě dcery i jiní svobodní. Po roce 18tistém obraz ten se však pronikavě mění. V tom čase nastupuje stroj, kterýž mnohé věci vyrábí, jež dosud v domácnostech zhotovovány byly, jako látky, prádlo a pod. Obyvatelstvo počíná se hromaditi v městech, v obydlích, k nimž žádné zahrádky nepřináleží; žena nemůže ani zeleninu pěstovati, i ta musí se koupiti na trhu neb u obchodníka. Někde zakoupí si i větší zásobu, čímž zmenší se práce ženy rovněž; stroj dodává pak potřebné látky, šatstvo a pod. mnohem levněji a tak zanechává žena jeden obor po druhém, aniž by se jí jiného v náhradu dostalo. Tím nezaměstnány četné ruce žen, i nezbyvalo jim ničeho jiného, než aby vnikly do práce mužům dosud vyhrazené; nejdříve ovšem jako dělnice tovární.

Ohromný vzrůst dělnic jest číselně zřejmý: *) V roce 1892 bylo továrních dělnic 649.668, v roce 1897 již 822.462. V roce pak 1907 bylo v průmyslu a řemesle výdělkově zaměstnáno již 2,100 000 žen a dívek.

II. Jak přeměnil se nyní tento změněný pracovní směr žen k formálnímu ženskému hnutí.

V dřívějších časech bylo by bývalo hnutí takové nemožným. Jak v první tak i v druhé periodě hospodářské obracela se veškerá mysl ženy jen k její domácnosti. Teprve později, když četné ruce zaháletí nuceny byly, povstala v mnohých touha, sloučiti stavovské družky k částečnému nějakému hnutí. K tomu nutno přičísti, že vyvolanou revolucí na poli duševním četné překážky překonány a odstraněny, které dříve hnutí ono potlačovaly. Ostatní dokonáno politickou emancipací v první polovici devatenáctého století. Sotva že muži vymohli si politických svobod, tu vystoupily i ženy, ovšem že pomalu a postupně na veřejnost a soustřeďovaly se v různých právě zakládáných spolcích.

III. Co dokazuje statistika o hospodářském postavení ženského pohlaví.

a) Jest skutečností v čase přítomném, že ženy co do počtu přesahují počet mužů více než o jeden million hlav. Jest to snad produkt přírody, anebo jest tento přebytek vyvolán snad následkem vnějších příčin, kulturních škod atd.

Produktem přírody to není, neboť na 100 děvčat připadá 106 hochů; chce tudíž příroda ženy míti v menšině, což zajisté

*) Statistická data týkají se říše německé.

má býti ochranou slabšího pohlaví. Až do 16. roku stáří převládá stále ještě mužské pohlaví; od toho roku stáří však nastupuje obrácený poměr, a to stále stoupající až do nejvyšších stupňů stáří. Na 100 ženských úmrtí připadá tu 100 úmrtí mužských. Jak to vysvětliti?

1. Větší ochranou žen v rodině a domácnosti, a tím že muži vystaveni jsou venku mnohem namáhavější a vysilující činnosti.

2. Většími nebezpečími, hrozcími mužům na vodě i zemi.

3. Větší houževnatosti konstrukce ženy.

4. Většími nebezpečími pocházejícími u mužů z různých výstředností (smyslnost, lihoviny, kouření a pod.).

5. Tím, že žena většinou sílu svou ve víře hledá; čímž snáze schopna jest snésti veškeré rány osudu.

Poslednější dotvrzeno jmenovitě statistikou o samovraždách, neboť na 9000 mužských sebevražd připadá 2000 sebevražd ženských.

b) *Verůst stáří ženského pohlaví.* Především jest zde zajímavé, že mezi 20. - 40. rokem stáří umírá 8 proc. ženského pohlaví, což zajisté nutno přičísti následkům mateřství. Naproti tomu jsou právě muži ve dvacátém až čtyřicátém roce stáří nejmohutnějšími a nejsilnějšími; pak ovšem v letech dalších jsou značně větší úmrtnosti vysazeni.

c) *Podíl na manželství.* Stáří, v kterém ženské pohlaví v sňatek vchází, čítáme od 16tého do 50tého roku, pro muže pak od 20tého do 60tého roku. V tomto stáří žije kolem půl milionu více žen než mužů. To není žádným nebezpečím, neboť odezíráme-li od jednotlivých svobodných oborů povolání, jako: učitelek, feholic atd., potřebujeme nevyhnutelně též ženských služek. Ve skutečnosti obnáší však počet neprovdaných žen úhrnem asi 5 a půl milionu, k čemuž nutno přičísti asi půl milionu vdov. Odečteme-li nejprve všechny děvčata od 15.—20. roku stáří, obdržíme mezi dvacátým a třicátým rokem stáří asi 10 a půl milionu žen. Jest pak mezi 20.—30. rokem stáří asi polovička žen svobodných; mezi 30tým a 40tým rokem stáří tři čtvrtiny provdaných a zcela nezaopatřených 22 proc.; mezi 40tým a 50tým rokem stáří tři čtvrtiny provdaných, svobodných 11 proc. a ovdovělých 12 proc. Vdovy převyšují ještě počtem neprovdané. Vezmeme-li tedy průměr mezi 20tým a 50tým rokem stáří, obdržíme následující výsledek: 62 proc. provdaných, 32 proc. svobodných a 4 proc. ovdovělých. Úhrnem tudíž kolem tří milionů neprovdaných ženských osob mezi 20tým a 50tým rokem stáří. K tomu můžeme připojiti, že dle uvedené statistiky 11 proc. žen se vůbec neprovdá a 51 proc. žen od 50. roku stáří opět jen na sebe odkázáno jest. Z toho následuje, načež mimochodem upozorňujeme, potřeba starobního a invalidního pojištění pro ženské pohlaví. Tedy jen od 30tého do 50tého roku stáří jest většina žen provdaná; dociluje tudíž většina povolání manželského, avšak jen asi pro polovičku jest ono povoláním životním. A rozdíl ten se nezmenšuje, nýbrž z části vzrůstem

obyvatelstva, z části ubýváním sňatků zvětšuje se počet skutečně neprovdaných a nezajištěných; od roku 1882 do r. 1895 stoupl počet ten o 940.000.

d) *Podíl sňatku schopných žen na výdělkové činnosti.* Z provdaných žen jest výdělkově činných 12 proc., ze vdov 44 proc., ze svobodných 66 proc. Většina vdaných žen zaměstnána jest při hospodářství, mimo toho v obchodech a v průmyslu, aneb jako dělnice. I tato výdělková činnost žen se nezmenšuje právě tak jako neprovdanost, — nýbrž stoupá. Z toho všeho následuje, že sňatek není pro větší část ženského pohlaví životním povoláním více, a že se tudíž samozřejmě jinak zemědělnáti musí. Jen mezi 30tým až 50tým rokem stáří dává manželství většině žen zabezpečení životního.

e) *Konkurence mezi mužem a ženou.* Že synové pracují, bylo vždy a za všech časů samozřejmým, avšak že i dcery výdělkově zaměstnány býti musí, — tato nutnost dostavovala se teprve později a postupně, a ještě nyní není nutnost ta považována za samozřejmou, jmenovitě v lepších vrstvách obyvatelstva. Proto nyní ještě přichází děvče beze vsí přípravy do práce nezvyklé a nevyučené, právě tak jako vdovy později náhle beze všech příprav a beze všeho učení různá zaměstnání započítí musí. Jest tudíž dnešní práce žen z veliké části prací necvičenou a nevyučenou. Výjimkou jsou učitelky, opatrovnice, dohlážitelky vězňů, a pak ona řemesla, která se většinou jen pro ženy hodí, jako krejčovství, modiství, šití rukavic, výroba krajek a vyšívání. I ženy s obchodním vzděláním přináleží přirozeně k výjimkám. Jinak však jest práce žen vesměs prací nevyučenou,

Ve skutečnosti jeví se nám celá věc takovou, že muži zaujmají místa vedoucí a ženy že musí vzítí za vděk tím, co zbývá.

Jak to přijde? — Muži praví: práce žen je prací nedokonalou; ženy pak praví: že muži neposkytnou jim příležitosti k rozmachu jejich schopností a sil. Pravá příčina jest však ta, že se muž svému povolání plně věnuje, jelikož toto jest jeho životním povoláním, že v nejlepších svých letech toto povolání [provozuje, čímž zkušenosti i výcviku nabývá, co zatím musí žena věnovati se na jedné straně povolání manželskému a na druhé straně povolání hospodářskému. Žena jest ovšem v národohospodářství teprve na místě druhém, poněvadž v soukromém hospodářství první místo zaujímá. Znehodnocení úkolů a prací žen jest neoprávněno, poněvadž právě celé ženské pohlaví na dva díly s různými úkoly rozděleno jest.

Každé pohlaví má se věnovati svému. Žena nechť v první řadě připravuje se pro povolání hospodyně a matky, i když totéž vykonati může a dovede co muž. Mnohdy musí skutečně více vykonati, ku př. když matka vedle práce s domácností spojené ještě výdělkovou prací se zaměstnáváti musí. To však ovšem není stavem žádoucím, nýbrž musí to býti považováno za kulturní škodu.

Těm lidem pak, kteří ženám rovné právo na práci upírají a tím bezmeznou konkurenci podporují, odpovídáme:

1. Stejné právo na práci není právem na stejnou práci.

2. Skutečnost sama dokazuje zkracování ženy; žena všude dostává a často za stejný výkon menší mzdu, i tam, kde dávno již činnou jest, jako v krejčovství a kuchařství.

Vidíme tedy, že průmysl žádné svobodné konkurence nezná, nýbrž jen podřízenost práce žen práci mužské; jest tudíž v každém směru pravdivou věta: »kam muži vniknou, daří se ženě špatně, kam však ženy vniknou, daří se špatně oběma.

Což nebylo by možno tělesnou posilou učiniti ženu schopnější konkurence? Tím nedocílilo by se mnoho, neboť trval by i nadále rozdíl pohlaví a úkolů; pravý pak úkol ženy na rozdíl úkolu mužů jest právě úkol matky a hospodyně. V prvé řadě musí muži přijíti k tomu náhledu, že právě toto povolání ženy jest povoláním vznešeným a svatým, a že právě v tomto případě za velmi mnohé ženám k díkům zavázání jsou. Avšak i ženy musí ve směru tom důkladně připraveny býti, neboť toto povolání vyžaduje právě mnoho vědomostí a různého výcviku. Žena nemůže pak toto povolání zcela a plně vyplniti, musí-li věnovati se většinou činnosti výdělkové. Tím dělí se právě její zájmy. Uznáváme-li tedy, že vedle hlavního povolání ženy nutnou jest pro mnohé z nich činnost výdělková, a uznáváme-li, že konkurence žen proti mužům ničím dobrým není, bylo by tedy nejlépe, stanoviti pro výdělkovou činnost žen jisté hranice.

Ve středověku vyloučeny byly ženy zřícením cechovním z některých oborů, nyní pak musilo by se učiniti právě opačně a vyloučiti muže z jistých povolání, z povolání, pro něž žena zvláštní způsobilost jeví. Tím potřeby byla stávající konkurence, nebylo by žádného znehodnocení; přeplnění těchto povolání bylo by zamezováno sňatky samo sebou. Takovými povoláními by byly: krejčovství, šití prádla, vyšívání, pletářství, krajčářství, dále pak vyučování, výchova a lékařské ošetřování ženy. Z posledního povolání nemohla by ovšem zcela vyloučena býti práce mužská.

IV. Jaké důsledky plynou z výchovy ženské mládeže

Čemu mělo by tedy děvče vyučováno a vedeno býti v první řadě? Mělo by připravováno býti na povinnosti mateřské, čehož snad ani potřebovati nebude, anebo vyškoleno býti v činnosti výdělkové, kteréž snad opět brzy zanechá? — Tu odpovídáme: Děvče musí na obě býti připraveno. Právě tak jako musí muž sloužiti jistou dobu vlasti, v čemž i mnozí mužové životního povolání nacházejí, právě tak mělo by děvče nejprve k hospodyňskému povolání přidrženo býti, a bylo by tudíž též záhodno, aby ve směru tom nucené pokračovací školství všude zavedeno bylo. Tato možnost zřícení pokračovacího školství hospodyňského stává již při obchodních pomocnicích a učenicích, kteráž pokračovací školství pro podobná zaměstnání již skutečně v některých zemích zavedena jest. Tak mělo by se státi všude, a všude měla by děvčata k hospodyňskému povolání vyškolená býti. Byla již i ta myšlenka vyslovena, aby všechna děvčata zákonem vázána byla

zaměstnávat se po jistou dobu v domácnosti, což by mělo zajisté své vlastní těžkosti. Vedle toho však měla by poskytnuta býti každému děvčeti příležitost, by důkladně vyučiti se mohlo některé živnostenské práci. Neboť není-li ničemu vyučeno a v ničem vyskoleno, a příkvačí-li pak buď dříve nebo později nutnost, že ve výdělkovém zaměstnání nějakém zabezpečení životní hledati musí, bývá práce jeho jako práce nevyučená odměňována co nejméně. Již dnes může děvče řádně se vyučiti některým oborům, ku př. obchodu, učitelskému úřadu a pod. Takováto příležitost vyučení se některému zaměstnání byla by velice prospěšná i pro příslušnice vyšších stavů, neboť i tyto nacházejí se mnohdy v témž postavení jako jiné ze stavů středních a nižších. Vdají-li se, nejsou na povolání to připraveny, poněvadž v mládí svým učily se různým nepraktickým uměním, — a neprovádají-li se, cítí se nešťastnými a nemohou se věnovati prázdné činnosti. Tedy i ony měly by se vzdělati a vyučiti v něčem, čímž by se třeba později zaměstnávat a pro sebe vydělávati mohly. Pro ty pak, jež sňatku nedocílí, má církev katolická ještě jiné krásné východisko, kteréž jest zároveň příčinou toho, že v zemích katolických nestala se ženská otázka dosud tak palčivou jako jinde. Jsou to kláštery. Těm bývá velmi často předhazováno, že neběfou zfetele na pravé povolání ženy, na povolání mateřské. Stává však i jisté mateřství beze sňatku. Neošetřují-li řeholnice své vlastní dítky, avšak slouží-li cizím, nebo neošetřují-li svých vlastních příbuzných, nýbrž o úplně cizince, chudáky a churavé se starají, jichž se jinak nikdo neujme, tu vyplňují onen ideál mateřství v právě tak vysokém smyslu jako provdané.

V. Obavy před hnutím žen.

Hnutí pro povznesení poměrů žen zavdalo mnohou příčinu k obavám. Tyto obavy pocházely ponejvíce pak z výdělkové závislosti. Pamatujme jen, že hlad bolí ženy právě tak jako muže. Ani pak ze sebelásky druhého pohlaví nemohou tyto obavy povstati, neboť země nepřináležejí jen mužům samým, ale i ženám. Ani z panovačnosti pak povstati nemohou, poněvadž otroctví již dávno jest zrušeno.

Čeho domáhá se tedy celkem hnutí žen? Tři věci především a to: chleba, vzdělání a práva.

Že dožadují se chleba a životních potřeb, k tomu donuceny jsou ženy hospodářským převratem; že chtějí pak bráti podíl na vzdělání, k tomu mají stejné právo jako muži. a domáhají li se odstranění stávající bezprávnosti žen, nemůže jim v tom směru nikým býti zabraňováno. Ovšem že v hnutí tom mnoho žen se nachází, které větší hospodářské nezávislosti, vyššímu vzdělání a rozmnožení práv nepřejí a pro ně zralými nejsou; jsou i tak, které překročují všechny stávající meze a svobodu i mrav nohama šlapou. Proti tomuto počínání musí protestovati však všechny rozumné ženy; avšak účinný protest mohou ženy jenom pak projeviti, když všechny společně se práce zúčastní,

čímž přivedou celé hnutí do správných kolejí. Shrneme-li tedy ještě jednou všechny požadavky dohromady, musíme se dožadovati:

a) Přípravy k povolání mateřskému, tedy: vyučování ve vedení domácnosti, ve výchově a zdravotnictví. Ovšem samotným vyučováním zdravotnictví nebude vše vykonáno, nýbrž s tím rukou v ruce musí jíti i odstraňování zdravotních škod v průmyslu; z toho důvodu neměla by připuštěna býti děvčata k tovární práci před dokonáním 16tým rokem stáří, poněvadž v tomto čase z mravní, tělesné i technické stránky největší nebezpečí jim hrozí.

b) Za příčinou přípravy na povolání výdělkové musíme žádati: školy k vedení domácnosti pro služby, školy pro opatrovnice mateřských škol; musíme se dále snažiti odvracetí děvčata od povolání obchodního i od činnosti tovární, za to však žádáme důrazně ochranu pro domácí dělnice a pro služebné.

c) Naše dnešní spolky žen a dívek musí snažiti se přednáškami povznésti všeobecné vzdělání žen: rozšíření vědomostí bylo by pro mnohé ženy a dívky ochranou před různými náruživostmi. Spolky musí ale též vzdělávati děvčata v odborných a sociálních vědomostech co nejvíce, vzíti též do svého programu ochranu před nebezpečími, ochranu právní, potírání veřejné nemravnosti, a konečně k odstranění zábavychtivosti pěstovati slušné avšak lidové zábavy.

Konec :

Z projednaného lze seznati, že ženská otázka jest otázkou poměrně novou, za to však neméně palčivou. Není tudíž věci prospěšno, odkopává-li se s opovržením otázka ta, aneb odbývá-li se různými i nevhodnými vtipy. Bylo by spíše žádoucnó, vnášeti porozumění pro otázku tu do nejširších vrstev mužů i žen, obzvláště ale rodičů, jakož i uvědomění o požadavcích z toho povstalých.

P.

Zpět k Ježíši Kristu,

chudému, pokornému a ukřižovanému

Několik myšlenek pro kněze katolické církve od P. Godeharda Geigera
O. S. B. — Přeložil P. František Jedlička, koop. v Kunvaldě.

(Pokračování.)

Jak přísny jest pro nás kněze závazek, následovati Ježíše Krista v jeho obětavém životě, chceme-li vůbec býti pravými kněžími, vysvítá z důvodů, proč Ježíš Kristus se v utrpení všeho zřekl a sebe sama zcela obětoval.

Ježíš Kristus se všeho zřekl, stal se chudým, ponížil se a tolik trpěl jedině proto, že se to úplně srovnávalo s jeho božskou důstojností. Věru, božství na zemi dlícím sluší pouze úplné zřeknutí se všeho pozemského a všedního, a vše, co bychom mu přidali na pozemských statcích, na přirozených rozkoších a požitcích, na světských počtách a důstojnostech, zcela jistě by za-

temnilo jeho božský charakter. Toto úplné zřeknutí se všeho jest tedy po jeho božských skutcích (zázracích) nejpádnější důkaz jeho božství, pečeť božství na jeho člověčenství.

Upotřebme toho hned na církvi Ježíše Krista a jejím kněžstvu. Veškerá její činnost závisí konečně na tom, že lidé poznají a uznají její nadpřirozený původ a božský charakter. V čem se však má jeviti a osvědčiti? Zřejmě v tom, v čem se jevilo a osvědčilo božství její hlavy a zakladatele Ježíše Krista: v božských skutcích a v pečeti svatosti, která především lidstvu tak nápadně září v úplném odříkání a nezištné oběti pastýřů a kněží církve. Projev božského charakteru církve božskými skutky závisí ovšem na svobodném řízení Ducha svatého v ní. Zároveň však ukazují dějiny církevní, že i tento důkaz jejího božského původu, — což odůvodněno povahou milosti — tím zřetelněji se na ní jeví, čím více září světlo svatosti na jejich členech a zvláště na kněžstvu církve; a naopak, čím více mizí obětavost a svatost na kněžstvu církve, tím více zatemňuje se též božský charakter církve. Kdekoli chce Duch svatý obnoviti v církvi svůj život a působnost, tam vzbudí nejdříve ve vyvolených duších a jimi v kněžstvu opět obětavost a odříkání se. Tato obětavost a sebezapření jsou božskou pečeti na církvi svaté a jejím kněžstvu.

Čím jasněji září tato pečeť, tím více vábí a přesvědčuje duše lidské; setře-li se tato pečeť, pak mizí též v lidu víra a klesá působení milosti v církvi.

Ještě hlouběji je vše zdůvodněno základním zákonem milosti boží a vůbec světového řádu božího. Všechna díla boží vznikla z ničeho a právě tím osvědčují svůj božský původ. Proto zavrhl Ježíš Kristus, prováděje svůj životní úkol a zakládaje svou svatou církev, všechny prostředky, kterými po lidsku lze jedině něco velikého provésti. Proto zvolil svými prvními nástupci a za úhelné kameny své církve muže, kteří v očích světa ničím nebyli, nic neměli, nic neznamenalí a též ničeho nehledali: ani jmění, ani zvláštních talentů, ani vědy, ani vážnosti u mocných tohoto světa, nic z toho, co získává vliv ve světě. Za to tím jasněji zářily na apoštolech nadpřirozené dary milosti a božská moc a síla jevila se na nich takovou měrou, že získali tisíce duší a přemohli svět i peklo. Tím učinil Ježíš Kristus chudobu, pokoru a pozemskou nicotu kořenem a kolébkou své svaté církve a jejího kněžstva. Čím úžeji se tulí k této kolébce a čím houževnatěji lpí na tomto kořenu, tím více ssají z něho božskou mizu; čím více se však vzdalují svému kořenu, tím více vzdalují se též božskému prameni života. Tím ustanovil Ježíš Kristus onen zákon působení milosti, který tak přesně formuloval svatý Pavel slovy (I. Kor. 1²⁷⁻²⁹): *Quae stulta sunt mundi, elegit Deus, ut confundat sapientes, et infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia; et ignobilia mundi et contemptibilia elegit Deus, ut confundat fortia; et ignobilia mundi et contemptibilia elegit Deus et ea, quae non sunt, ut ea quae sunt, destrueret, ut non gloriatur omnis caro in conspectu eius.*

Těmito slovy apoštola národů jest již naznačen veliký rozpor mezi Ježíšem Kristem a jeho svatou církví a mezi světem právě pro tuto svéráznost. Věru stojí to za to, bychom si lépe povšimli této protivity, jestliže jest správné, co napsal o naší době biskup Augustin Egger ze Sv. Havla: »Duch času panuje křesťanské společnosti. Jedná-li se o nějaký rozsudek, vypadne zpravidla v jeho prospěch.« († Postavení katolicismu ve XX. století, † str. 122. *)

Ohrožuje-li především duch času církev svatou a spásu duší, pak musíme také napřed bystře si všimnouti tohoto úhlavního nepřítel a vši silou se mu opřít. Zdá se ovšem, že světu dosud na tom záleží, aby zastřel boj, který vede proti říši boží, a tváří se, jakoby nebojoval proti Ježíši Kristu a jeho církvi, nýbrž pouze za oprávněné kulturní zájmy. A skutečně nechávají se i v církvi mnozí kněží oklamati touto rouškou a domnívají se, že církev si získá svět pro sebe a Krista tím, že vyjde více vstříc jeho kulturním snahám; a za hlavní prostředek proto nabízejí jí co nejdůležitější sebevědomou vědu. Ubohá zaslepenost, kterou by měl již zaplašit jediný pohled na Spasitele Ježíše Krista, chudého, pokorného a ukřižovaného! Tento jest náš Spasitel a Vykupitel, nad tímto se však svět stále pohoršoval a bude se stále horšiti.

Neboť kdo jest »svět«? Božský Spasitel prohlásil kategoricky: »Ko není se mnou, proti mně jest!« Tedy každý člověk, který není prodchnut duchem Ježíše Krista a k Bohu váben, nýbrž směřuje k prachu země a sebe sama hledá, jest proti Kristu, a to jest svět. Proto nazval božský Spasitel satana knížetem tohoto světa. Vždyť právě odvrácení se od Boha a přiklonění se k tvorům jest kořenem hříchu, a vše, co páše hřích, propadá moci satanově. Proto předpověděl učedníkům, že je bude svět stále nenáviděti a pronásledovati. Svět musí zkrátka zaujmouti stanovisko k Ježíši Kristu. Ježíš to vyjádřil slovy: »Ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum.« Všechny však nevábí jeho duch; zde platí Multi sunt vocati, pauci vero electi. Většina lidstva, oddána jsouc pozemským choutkám nebo přestávajíc na lidských rozkošech, chová se k němu odmítavě nebo přímo nepřátelsky. Jestliť duch Ježíše Krista duchem chudoby a pokory, oběti a odfíkní, a stojí v přímém odporu s duchem světa. Jest tedy pošetilostí a zaslepeností, když někdo mluví o smíření světa s Kristem a jeho církví, anebo chce ve svém životě k oběma býti stejně spravedliv. Božský Spasitel objeviv se na zemi v chudobě a poníženosti a vztýčiv kříž, byl si úplně vědom této protivity a jejích následků; věděl, že téměř celý vyvolený národ, s kněžskými a nákonky v čele, se právě proto v něm zmylí a jej zavrhne; byl si vědom, že pohoršení jeho národa jest pouze předobrazem pohoršení, které vezme svět z něho po veškerá přístí století; a u vědomí toho bolně volé: Beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me! Jak se však snažil odstraniti toto pohoršení? Nijak, pranjak! Ba naopak,

*) Zur Stellung des Katholizismus im 20. Jahrhundert“.

nevypadá-li to tak, pozorujeme-li jeho obraz ve svatém evaňgelii, jakoby úmyslně právě to stavěl do popředí, na čem se svět pohoršuje? Nešalme tedy i my kněží sebe samy domněnkou, že naším úkolem jest smířovati svět s Ježíšem Kristem tím, že vyjdeme vstříc jeho duchu a jeho zájmům.

Putatis, quia pacem veni dare in terram? Non, dico vobis, sed separationem (Luc. 12⁵¹). Tedy boj, nikoli pokoj se světem! V čem však záleží pro nás tento boj? Jaká jest naše zbraň? Právě v tom, že uplatníme ve světě a proti duchu světa ducha Ježíše Krista, ducha odříkání se a oběti. Záleželi-li spása světa v tom, aby lidstvo poznalo Ježíše Krista a bylo proniknuto jeho duchem, pak nesmíme toho ducha zastíňovati, třeba by se svět sebe více horšil, naši povinností naopak jest toho ducha tím více na sobě uplatňovati a v život uváděti, čím více se tomu svět vzpírá, aby duše dobré vůle poznaly na nás a na církvi svaté pravý obraz Ježíše Krista a byly k němu vábeny. Pouze kněžstvo svaté, osvědčené v úplném odříkání se a oběti, přemůže svět a vábí duše, neboť pouze svaté kněžstvo dovede představovati božského Spasitele jako učitele pravdy a věčného Velekněze.

V kněžstvu církve svaté, jakožto učícím orgánem církve svaté, má záležiti světlo věčné pravdy, které jest sám Ježíš Kristus, ne snad lidskou vědou, též ne pouze tím, že učí pravdám Bohem zjeveným, nýbrž také tím, že kněžstvo potvrdí a zaručí pravdivost jeho učení svatým životem podle toho učení. Co pronesl božský Spasitel sám o sobě: Ego sum lux mundi, to též pravil o apoštolech a v nich o všech kněžích: Vos estis lux mundi. Ježíš Kristus byl však světlo světa nejen proto, že hlásal světu věčnou pravdu, nýbrž především proto, že božskou svatostí zářil v temnotách hříšného světa jako světlo božské. A chce býti stále »světlo světa« svou církvi a svým kněžstvem tím, že tito nejen dále hlásají jeho učení, nýbrž že také svatým životem za jeho příkladem vtisknou této nauce pečeť božského původu. Svaté kněžstvo jest nejpádnejším důkazem božského původu církve svaté a jejího učení. Vše ostatní bledne a stává se bezmocným, hasne-li světlo svátosti. Žije a působí-li vůbec duch pravdy, Duch svatý, v církvi, kde jinde má se jeviti jeho přítomnost, ne-li především na kněžstvu a v jeho svatém životě podle vzoru Ježíše Krista?

Kéž by pomněli kněží, které obdařil Bůh talenty, jimž dostalo se vzdělání a výchovy, kteří jsou »bohoslovci«, chytří, moudří a plní vědy, kéž si připomenou, že kněží jsou zrcadlem víry a náboženství, že lid dá více na jejich příklad než na jejich slovo! Co není pro Boha, jest proti Bohu. Polovičatost, lidské ohledy, svěťactví na kněžích mate i ty nejlepší, činí je lhotejnými a chladnými u víře a náboženství. Neleželi-li snad právě zde příčina, že víra a náboženství utrpělo právě dnes takové ztráty? My kněží přece víme dobře, co svatá víra žádá, čemu svaté náboženství učí. A přece chápeme tak málo v nich Boha, nedovedeme na sobě provésti skutky, které žádá toto učení, nedovedeme si přivlastniti drahocenný poklad, jenž v něm ukryt, jak ho našli a si osvojili

světci. Rozumíme slovu božmu dle smyslu, avšak nikoli dle milosti a lásky, nechápeme se ho zároveň srdcem a vůlí, a nedovedeme proto sami »prožítí« slovo boží, ani v druhých ho k životu probuditi. Nejnepatrnější zkušenost v tomto oboru jest darem božím, a vyváží všechny poklady světské vědy a moudrosti. Povolal-li nás však Bůh ke kněžství, pak ustanovil také pro nás tuto milost; potřeba pouze ji hledati a pro ni se uschopniti životem modlitby a odříkání. Duše je pak v živém držení Boha, jež se jeví zničením vlastního »já« a stále rostoucí touhou trpěti za spásu duší s Ježíšem a pro Ježíše. Zde vtiskuje Ježíš duši kněžově vlastního ducha kněžského, jenž žije v ustavičném utrpení lásky; zde zakouší duše živě na sobě, čím jest pro nás Ježíš Kristus; zde poznává též jeho svatost a snaží se přiblížiti se jí odloučením se od vlastního »já«, od všeho lidského a pozemského. To jest onen stav, který apoštol Pavel vyjadřuje slovy: »Živ pak jsem už ne já, ale živ jest ve mně Kristus.« (Gal. 2²⁰.) — Necht pomní kněz, který snad má pouze úsměšek pro »mysticismus«, který se mu zde podkládá, že pak má útrpný úsměv také pro světce, kteří prožili tento »mysticismus«. Necht si také připomené, jak vroucího spojení vyžaduje jeho poměr k nejsvětější oběti Kristově.

Kněz stojí ze všech pozemských tvorů Bohu nejbliže, nejvyššímu a nejsvětějšímu Dobru a koná božské skutky. Nejsvětější náležel pouze svatým. Platí-li každému křesťanu napomenutí: Buďte dokonalí, neboť já, váš Otec nebeský, dokonalý jsem, čím více platí knězi. Poněvadž Ježíš koná knězem největší zázrak lásky v nejsvětější oběti, povýšil ho přede všemi anděly, ba i před Matkou boží k vznešenému úřadu svého zástupce. Svatost a vznešenost tohoto úřadu vyžadují však, aby též osoba kněze, prostředníka mezi Bohem a lidmi, odpovídala co možná nejvíce svatosti jeho úřadu posvěcováním vlastní duše. Poněvadž Ježíš, božská Láska, povolal kněze, aby konal největší zázrak milosti, chce také, aby kněz vnikl do hlubin jeho všemohoucnosti, lásky a milosti, aby živě pochopil tajemství této lásky, aby seslíl u víře v jeho všemohoucnost, lásku a milost, aby se tak na něm mohlo vyplniti slovo Páně: »Divy, které já činím, a ještě větší budete i vy činiti.« Ježíš Kristus má přece právo žádati od svého kněze, aby byl tak proniknut vznešeností svého úřadu, v srdci a všech mohutnostech duševních tak nadšen a prosycen nejsvětějšími tajemstvími, která vykonává, aby se to jevílo v celém jeho životě i chování, v jeho slovech a skutcích a přinášelo živé ovoce spásy pro Boha i duše. Kdyby kněží nechali na sebe působiti sílu Ježíšovy lásky v nejsvětější oběti, již denně přinášejí, lačněli a žíznil by po Ježíši a duších, nedbali by obětí a utrpení, opovrhovali by světem a jeho statky a radostmi. Vnikli by v božství, pojali by do sebe Ducha svatého s jeho dary a milostmi a tím by pronikli a osvětili duše. Jaká však to zodpovědnost pro kněze, zůstává-li na něm bez účinku tato síla lásky a plnost milosti Ježíše Krista, u jejíhož pramene denně stojí, aby zněho čerpal pro sebe a duše svěřené!

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XVII. po sv. Duchu.

Kristus Pán jest Syn boží.

»Co se vám zdá o Kristu, či jest syn?«

Nejdříve tážl se pokrytci zvědavě Pána, které jest nejdůležitější přikázání v zákoně, aby ho polapili v řeči. Domnívali se, že řekne Kristus Pán, že největší zákon jest milovati jej — a slyšeti slova jeho. Ale moudrost věčná nedá se klamati rozumem lidským.

Odpověděl, že ona přikázání lásky, na kterých jest zbudován celý zákon boží a celý zákon lidský, o kterémžto zákonu všichni proroci mluvili, ten že jest první zákon.

Ale chtěl jim Pán Kristus také dokázati, že láska k Bohu, která se v zákoně poroučí, na něj samého se vztahuje. Proto se jich ptal: »Co se vám zdá o Kristu, či jest syn?« — Co myslíte, že jest? A řekli, co věděli o Kristu Vykupiteli budoucím, že má býti synem z rodu Davidova, a řekli: »Jest a má býti Kristus synem Davidovým.«

Aby je v bludu nenechal, že Kristus toliko synem Davidovým jest, dal jim Pán Ježíš hned druhou otázku, řka: »Proč tedy David nazýval Krista Pána, budoucího Vykupitele, svým pánem, když jest jeho synem?« Z čehož vysvítá, že proto David nazývá Krista Pána pánem, protože není jen synem Davida, synem člověka, ale že jest Synem božím, a proto mu božská pocta náleží.

P o j e d n á n í.

Kdykoli slyšíte evangelium, vždy vypráví, co Ježíš učil, konal a trpěl. Jak krásně nám mluví jeho řeči a skutky o něm samém! Skutkové jeho zřejmě vypravují jeho božství. Sám se dovolával svědectví skutků svých, a pravil: »Jestliže nevěříte slovům mým, aspoň skutkům věřte.« Skutky jeho hlásaly mocnost jeho netoliko nad mrtvou přírodou, když proměnil vodu ve víno pouhou vůlí svou, aneb nasýtil několika chleby 5000 lačných mužů, aneb když rozbouřenému moři přikázal, a nastalo utišení veliké, nejen nad mrtvými věcmi, ale i nad člověkem. K jeho

slovu kulhavý poskočil jako jelen a nemocný děkoval za pozdravení, na slovo Kristovo nejen nemocný uzdraven byl, ale i mrtvý opouštěl hrob. Kdo z lidí mrtvého může vzkřísiti? Kdo může sebe důtklivějším voláním vzbuditi matku neb otce z hrobu? Jediné Kristovo slovo: »Vstaň!« stačilo, aby i mrtvý vstal.

A nespokojil se, aby na jiných božství své ukázal, ale chtěl i na sobě ukázati, že zajisté Syn boží jest tento, kterýž svou mocí z mrtvých vstal.

Skutky činil proto, aby věřili slovům jeho.

Těžko by bylo jim věřiti tak těžká učení, kdyby neviděli, že ten, kterýž učí, také moc má.

Činil Kristus Pán tyto divy, aby všichni v něho věřili, a věřice, život věčný měli. Aby každý skutkům věřil, a pak i slova zachovával, proto předesílal skutky před učením.

Abý věřili, že má moc, odpustiti hříchy, řekl šlakem poraženému: »Vezmi lože své a choď!« Aby věřili lidé, že od Boha jest poslán a že jest Synem božím, učinil mimo znamení na nebi i znamení na zemi, že vstal třetího dne z mrtvých, aby poznali, že jest zpytatel našich srdcí, oznámil tajné hříchy ženě samariánské, a zjevil tajná myšlení fariseů a budoucí zkázu Jerusalema předpověděl.

To vše činil, aby víru učedníků svých utvrdil. Zázraky nedějí se pro věřící, ale pro nevěřící, aby skutky k víře byli pohnutí. Aby apoštolů víra nadobro utvrzena byla, učinil je svědky mocnosti své. Apoštolé jako svědci Kristovi svědčili i životem i smrtí svou, že Ježíš Kristus jest Syn boží. Pro tuto svou nauku ukřizován sv. Petr i stat sv. Pavel, aby dokázali, že pevně věří v toho, kterýž jim slíbil: »Kdož ztratí život pro mne, nalezne jej,« že jest Kristus Pán nejen pánem, ale pánem života věčného, který dává všem, kdož v něho věří. Takovému svědku třeba věřiti, který, když svědectví vydá, položí hlavu na špalek.

Tak potvrzoval Kristus Pán učedníky své u víře, ale nepřestal pak upevňovati všecky hledající ho. Posiloval a posiluje až dodnes všecky, kdož jsou dobré vůle, aby byli jeden duch a jedno tělo s ním. Když přihlížíme ke všemu, co Kristus Pán způsobil v celém světě širém, vidíme zřejmě, že Syn boží jest.

Mnoho lidí mocných toužilo po panství nad ostatními lidmi, a aby touhu svou splniti mohli, mnoho sami se namáhali a mnoho lidí si najali, aby jim v tom pomáhali. A jak malého dodělali se výsledku! Zemřeli mocní panovníci světa a již není po nich památky. Někde v starých knihách zašlou literou poznámenáno jest jejich jméno, ale vymizelo zcela ze srdce lidí a mnoho vymizelo z paměti.

Žili jakoby nebyli žili a památka a láska jejich i smrtí jejich zašla. Ne tak Kristus Pán.

I on chtěl sice, aby všichni jemu věřili a sloužili, ale chtěl tak, aby z něho a skrze něho i splněnou nadějí brali: život věčný. Koho poslal, aby dobyli celé země od východu až do západu? Nebyly to armády vojska, ale 12 učedníků jeho, kteří ne-

uměli mluvit podle moudrosti lidské, které se neučili, ale byli jen vyučeni rozestřati síť k lovení. Jejich řeč, když mluvili mateřštinou, bylo nářečí galilejské, když mluvili řecky, mluvili nesprávnou řečtinou. Krásně napsal Arnobius, adv. gentes: »Nemluvíme veliké věci, ale žijeme« (non loquimur magna, sed vivimus). Ne řečmi učenými rosla církev boží, nýbrž životem svatým, plynoucím z milosti boží.

Pohrdlivě byli křesťané nazýváni »třetí pokolení« (genus tertium) a přece přitáhli ke kříži i nejpřednější; patrné v tom působení boží.

Skrze 12 neučených obrátil Kristus Pán všechny učené, skrze 12 slabých bezbranných podmanil Kristus Pán svému jhu mocné tohoto světa. Znamení kříže stojí na rozcestích a návrších, stojí na náměstích měst a na stěnách chaloupek, a zdobí korunu královskou, neboť koruny králů znakem kříže ozdobeny jsou.

Tak naplněno jest vskutku, co napsáno jest na sloupu na náměstí v Římě: »Kristus kraluje«.

Jest známo, jak Napoleon, přecházející Alpy, večer viděl ve světnici horalů shromážděnou rodinu na modlitbě pod křížem s rukama sepiatýma. Učinil poznámku k průvodcům svým: »My tolik se plahočíme, aby uznali panství naše, a zde dobrovolně shromáždí se věřící.«

Odkud přichází, že Kristus Pán bez zbraní učinil svět křesťanským, a tím také lidským? Nestalo se tak ani mocí, protože bez moci poslal apoštoly své, jako ovce uprostřed vlků, neposlal je se zbraní jako král vojsko své posílá, ale poslal je bez peněz a stříbra, jen s pouhým slovem jeho: »Jděte a učte!« a hle, do všech končin země přišel hlas jejich. Ano dopustil, aby protiventství mnohá trpěli a uvázání byli v okovech, jak právě píše sv. Pavel v dnešní epistoletě, a přece nebylo slovo boží s nimi přivázáno, ale vzámalo se jako zrno hořčičné. Odkud to? Rozšíření sv. víry přes všechny potíže, pronásledování, odpor židů, posměch pohanů, přes všechny smrti mučednické, bludy, které vznikly mezi křesťany, pohoršení z různých knih filosofů a přes všechny odpory lidského srdce ke všemu ctnostnému a k sebezapření, to vše dokazuje boží sílu, která se zázračně ukazuje v rozšíření sv. církve Pána Ježíše Krista

Z moci boží stalo se tak a zázrak ustavičný jest před našima očima: rozmnožení jména křesťanského na zemi.

Neposlal je ani s učeností; kdyby byl učeností svět chtěl obrátiti, byl by zvolil muže učeností proslulé, ale ti, kteří evangelium nesli do světa, kázali »Krista ukřižovaného«, jak povídá sv. Pavel, židům k potupě a pohanům k bláznovství. Celá učenost apoštolů byla jedině Kristus, a to ukřižovaný, odstup ode mne, abych se něčím jiným chlubil, než křížem Kristovým. Ani učeností a moudrostí nebyl obrácen svět ke kříži Kristovu. Z toho jde, že patrný pro důkaz, že Kristus jest Syn boží, důkaz, který trvá až dodnes před očima našima.

A učení Krista Pána nelíbilo se srdci lidskému. Touží člověk po cti, bohatství, rozkoši a pod., přeje si pomstí se, neodpouští, neposlouchati jiných, a přece učení Kristovo, hlásající pokoru, tichost, trpělivost, jak dnes vězeň v Pánu píše, odstranilo namnoze pomstychtivost, smřilo mnoho nepřátel, naučilo poslouchati příkázání božích. Důkaz to, že všechny výsledky nejsou z učení samého, ani z těch, kteří hlásali, ale že působil Kristus sám, jenž Syn boží, jemuž patří i naše láska i rozum i vůle.

Protože povolání jsme ke Kristu Ježíši, jenž jest naším jediným svrchovaným Pánem, musíme zachovávat i jednotu víry a jednotu předpisů jeho. Jeden Pán, jedna víra, jeden křest.

Jestliže jest jediným Pánem, jedinou víru jeho v srdci držeti třeba, ne po výmyslech lidských choditi, ale věrně při Pánu zůstat, abychoť vzali i slíbenou odměnu.

Poněvadž Kristus Pán podle těla syn Davidův, ale od věčnosti Syn boží jest, platí o něm příkázání lásky. Neboť: „Otec a já jedno jsme,“ praví. Kdož Otce nebeského miluje, musí milovati i Syna božího. Ježíši Kristu patří naše poslušnost, neboť Pán jest, a sice jediný. Ježíši patří naše láska, protože příkázání poroučí: Milovati budeš Pána, Boha svého.

Pánu Ježíši i rozum náš obětovati sluší, neboť jest jedna víra, skrze kterou bēfeme spasení, a není jiného jména dáno pod nebem, leč Ježíš, před nímž kleká koleno mocností nebeských, pozemských i podzemských. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XVII. po sv. Duchu.

V jednotě víry a vzájemné lásky síla naše a budoucnost národa.

„Usilujte zachovávat jednotu ve svazku pokoje.“
Efes. 4. 3.

V Římně, v Široké ulici, ukazuje se dodnes žalář, v němž dvě léta trávil sv. Pavel za času císaře Nerona, spoután okovy k ramenu vojína římského. Pavel byl spoután, ale slovo boží spoutati se nedalo. Psal odtud svým věfícím různé listy, v nichž je těšil, napomínal a posiloval. Také dnešní epištola psána jest v žaláři. Obdržel zprávu, že kolossenští křesťané jsou od falešných proroků rozháňeni, k odpadu lákáni, Efesští však že věrně trvají ve víře.

Napsal tedy Pavel r. 63 tento list k Efesským, v němž napomíná je, aby setrvali v pravém učení a neohlíželi se na to, že jest žalařován, že trpí pro Krista, což jest k slávě jejich. Zapřísahá je, aby se vši pokorou, tichostí a trpělivostí snášeli se ve spolek, v lásce usilující zachovávat jednotu ducha, aby tak byli jedno tělo a jeden duch. Jeden Pán, jedna víra, jeden křest; jeden Bůh a Otec všech, který jest nade všechno, skrze všechno a ve všech nás, pozhnaný na věky věkův. K jednotě ve víře

a vzájemné lásce povzbuzuje sv. Pavel své věřící, věda, že takto odolají léčkám nepřátel. V jednotě víry a lásky jest síla nás křesťanů katolických a budoucnost národa našeho.

P o j e d n á n í.

Jednota víry a lásky záleží v tom, aby všichni pravověrní ve věcech víry jednotejně smýšleli a vzájemnou lásku a svornost v obcování zachovali, vespolek se podporovali jako dítky jedné rodiny, majíce na nebi společného Otce. Kde jest pravá, živá víra, tam jest také vzájemná láska, tam je národ bohabojný a silný.

Sláva našeho národa začíná křesťanstvím, s nímž ruku v ruce kráčela vzdělanost a význam mezi národy ostatními. Svätý Václav, miláček českého lidu, položil základ k slávě národa českého.

Když národ náš přijal křesťanství, stavěny kostely a při nich zřizovány školy obecné; při kollegiálních chrámech a biskupských školy vyšší.

Universitu založil pak otec vlasti Karel IV. r. 1348 na radu arcibiskupa pražského Arnošta z Pardubic, ponejvíce z peněz osob duchovních.

Národ český prospíval ve vědách i v umění, čehož nejlepším důkazem jsou chrámy z té doby, sídla to stavitelství, sochařství, malířství, hudby, zpěvu a řemeslnictví. Národ český vynikal i mravností.

Dějepisec Palacký praví, že tehdy v národě měla převahu kázeň a čistota, panická zchovanost, manželská věrnost, zakládající se na hluboce zakořeněné víře křesťanské. Byl to čas, kdy slavné Čechů jméno po celé Evropě bylo ctěno. Byl to zlatý věk národa českého.

Česká řeč byla řečí dvorní. Praha měla býti dle úmyslu Karlova hlavním městem nejen západu, ale i všeho Slovanstva; k tomu měla sloužiti universita, kde by se sblížili synové slovanští, a klášter emauzský či na Slovanech zvaný, odkud by vycházelo kněžstvo obřadu slovanského.

Ale jednota víry byla brzy porušena po smrti otce vlasti Karla IV.

Do Čech zavlečen nešťastný blud z Anglie, Husem u nás hlásaný, který byl příčinou velikých zmatků v národě, roztrhal jednotu víry v různé sekty, a jak Palacký svědčí, jméno české vzali národové ostatní v nenávisť a potupu. Nastalo skoro 20leté vraždění lidí, pálení měst a hradů, vesnic, kostelů a klášterů, v nichž byly nahromaděny památky vzdělanosti a umění, až hrozný bratrovražedný boj ukončen u Lipan k největší radosti nepřátel. Jednota víry roztržená měla za následek poněmčení celých krajů naší vlasti, lid venkovský poroben, a když i jednota víry protržena v Němcích, vnikl protestantismus do Čech, způsobil nové zmatky, až národ český, maje v čele šlechtu protestantskou, poněmčilou a zhýralou, na jatky veden, na Bílé Hoře poražen, ztratil svou samostatnost.

Nastaly hrozné zmatky, válkou 30letou český lid skoro vyhuben, vesnice vypáleny; a kdyby se národ český nebyl vrátil k původní jednotě víry, katolickému náboženství, bylo by dnes veta po národě našem, byl by zahynul, poněmčen. S jednotou víry, jak svědčí dějepisec Tomek, dostalo se národu mravností pevného základu, na němž se mohl zase povznést a ubrániti se poněmčení, jež kráčelo ruka v ruce s protestantskými kazateli. A když národu hrozilo opět nebezpečí z Německa, Prozřetelnost boží na přimluvu sv. patronů českých zachránila český lid způsobem mimofádným. V stísněných dobách dovolávali se katolíci čeští toho, aby sv. Jan Nepomucký uctíván byl jako světec, jak byl uctíván hned po své smrti mučednické, aby papež, hlava církve, veřejně Jana za světce prohlásil a celý křesťanský svět krajana našeho uctíval, a tak jméno české zase u všech národů světa přišlo ve vážnost. Učená komise ohledala tělesné pozůstatky Janovy, nalezla jazyk neporušený. Bůh mluvil tehdy k národu českému: »Hle, tento jazyk, který mluvil česky a hlásal víru svatováclavskou, ryze křesťanskou, tento jazyk jest tvou spásou! Setrváš-li v jednotě víry, kterou jazyk ten hlásal, jazyk tvůj nezhyne, národ uchrání se před nepřáteli a vstane z hrobu poníženi k bývalé slávě. Český lid konal národní pouti k hrobu sv. Jana, zde se v jednotě víry posiloval, vzájemně povzbuzoval, a kdyby byli všichni dobře rozuměli řeči boží, a nebyli se dali sváděti svůdnými hesly nepřátel, mohl národ náš býti dnes úplně samostatným, neodvislým a slavným. Přišly doby opět, že národ byl skoro poněmčen, vzdělanci čeští neznali ani pravopisu, a mluvit česky v Praze a městech mnohých bylo takřka hanbou.

Samá hesla o osvětě, svobodomyšlnosti zaslepila mnohé, kteří lid zaváděli a Prusku za kořist připravovali.

Byla to katolická církev, kněží čeští, kteří ve školách a kostelích probouzeli lid český, tak že jazyk český z chaloupek vnikl zase do měst a sněmoven. Dvakráte vysvobodil Bůh národ náš, kdy se již pochybovalo o znovuzrození. Nemáme však jistoty, že zachrání ho po třetí. Národ náš stává se kofistí nejzapřisáhlejších nepřátel křesťanství. Tajné společnosti zednářské, jež jsou v rukou židovstva a chtějí celý svět odkřesťaniti a vybudovati světovou republiku, zavéstí pohanství, nevěru, vrhly se na katolický lid ve všech zemích, aby ho připravily o víru a mrav, oloupily církev o vše a ochuzenou snáze vyvrátily; spojily se s protestantismem pruským, který zase usiluje, aby Čechy pohltil a s ním katolické Rakousko zničil a pro sebe podmanil. Lid český jest maten různými hesly o osvětě a pokroku, štván proti víře a duchovenstvu, znemravňován bídáckým tiskem a organisován do boje proti vlastní víře a vlasti; katolické církvi předpovídá se již brzký konec, po městech a obcích českých pobíhají placení řečníci, kteří lid matou a o víru připravují. A ubohý lid verbován proti největší dobrodítelce, matce, církvi katolické, pro niž nalezl slávy, jaké kdy měl, která ho zachránila před jistou záhubou, český lid vrhá se střemhlav v propast, kterou mu nalíčili úhlavní nepřátelé.

Co zachrání český lid, co vyvede jej z těch zmatků?

Jednota víry svatováclavské a z ní vycházející mravnost, síla, pevnost charakteru. Nepřátelé otrávilí národu českému inteligenci, studentstvo, učitelstvo a dělný lid, otravují všechny stavy, zavádějí k nevěře.

Národ náš nemá více charakterů, kteří život obětují za lid, za mateřský jazyk, za svou vlast. Národ náš jest maten lidmi zaprodanými, nesevědomitými a sobeckými. Národ náš stojí na kraji propasti, do níž má býti vehnán. Národ náš může býti ještě zachráněn. Bude zachráněn, bude-li se držeti jednoty víry, z níž vzejdou květy vzájemné lásky.

Nepomůže nevěrecká věda, výmysly a domněnky lidí zaprodaných, ale slovo boží, jež jest stručně obsaženo v katechismech, z nichž jsme se učili ve školách a jež mají býti našimi průvodčími po celý život. Přední vůdce katolíků německých dr. Windhorst na katolickém sjezdu v Cáchách pravil: »Nejraději bych viděl všechny matky fotografovány, jak vykládají svým dítkám katechismus.«

To je záchrana z dítek k mužnému věku, aby všichni byli pevní ve víře a ozbrojeni proti moderním heslům nepřátel.

President nejvyššího soudního dvoru ve Francii Troplong pravil: »Když jsme mnoho viděli, mnoho slyšeli, mnoho se učili a mnoho zkusili, a staneme-li posléze u hrobu, tu teprve poznáváme zřetelně, často ovšem již pozdě, že žádná kniha není tak pravdivá jako katechismus.« (Tater: »Hvězdy a květy«, Brno.) Jen božská věda udržel nás v síle a jednotě, vzájemné lásce, pravé spokojenosti.

A za tuto pravdu, za svou víru máme býti stále hotovi i život vydati. V Tonkině, francouzské osadě u Číny, před 40 lety byli křesťané ukrutně pronásledováni. Chycen i jakýsi Khoa, 35letý muž, nedávno pokřtěný, uvězněn a nucen, aby se Krista zřekl.

Ale největší muky nebyly s to, aby jeho mysl změnily. Konečně byla mu na líce vypálena tato slova: »Falešné náboženství Ježíšovo.« Velice bolestně nesl, že jméno Ježíš potupeno, i prosil jednoho, aby mu dvě slova odřezal z tváře a nechal tam toliko jméno Ježíš. Když to pohané spatřili, chtěli mu opět odstranit slova vpáliti, ale Khoa bránil se zoufale, jen aby jméno Ježíš nebylo potupeno. Bili ho bambusovými holemi, krvácel ze všech údů, ale on statečně vytrval a zvolal: »Jsem křesťan, náboženství Pána Ježíše jest pravé a ne falešné, Ježíše nezapru nikdy.« Odvedli ho na popraviště a usmrtili. Poslední slovo statečného vyznavače a mučedníka bylo jméno »Ježíš«! (Tater: »Hvězdy a květy«, 28.)

Tak máme hájiti svou víru, neboť jedině učení Kristovo přineslo nám světlo, sílu, spásu, učí nás pravé lásce k Bohu a bližnímu, udržuje nás v pravé spokojenosti na světě, a otevírá nám přibytky slávy věčné na nebi.

V. M. Váchal.

Svátek sv. Václava.

I. Co vykonal sv. Václav pro národ, a II. jak národ děkoval sv. Václavu.

„Jasnáf jest moudrost, a nikdy ne-
vadne, a snadně spatřina bývá od těch,
kteří ji hledají.“ Moudr. 6, v. 13.

Snad jest tomu tisíc let, snad tisíc a 5 let, co spatřil sv. Václav světlo světa. Vzdálenost tisíciletá dnes nedá nám jasně a určitě poznati den narození sv. Václava, ale dílo jeho života zanechalo dodnes stopy, a moudrost jeho života svítí dosud příkladem všem věrným Čechům. Život sv. Václava, řízený moudrostí křesťanskou, stal se požehnáním celému národu našemu. Školou moudrosti byl mu více kříž, než školy ostatní. Vzdělán byl sv. Václav velice jak na školách slovanských, které byly na Vyšehradě, tak na školách vyšších latinských, které byly v Budči. Všechny jeho životopisy, které se nám v legendách zachovaly, líčí jeho »velikou učelivost« (Kalousek, »Obrana« 7.) a zběhlost jeho v písmích. Všechna tato učelivost nevyrovná se oné moudrosti jasné, která lehce spatřina bývá od těch, kteří ji hledají u sv. kříže Spasitele a tím se stávají požehnáním všem. Svátý Václav svou moudrostí stal se záchranou a požehnáním národa našeho; a národ odvděčoval se mu úctou velikou. Budeme proto dnes rozjímati: »I. Co vykonal sv. Václav pro národ náš a II. jak ukazoval lid český svou vděčnost.

P o j e d n á n í.

I.

Historik Kalousek praví o sv. Václavu; že jme neměli mnoho panovníků takých, jako byl sv. Václav, a Tomek praví o svatém Václavu (str. 24.): »Při tom spravoval zemi v pokoji, moudře a spravedlivě a pečoval zvláště o rozšíření křesťanské vzdělanosti ve svém národě«. Moudrost, spravedlnost, statečnost a mírnost byly základní ctnosti sv. Václava, jak jsem minulá léta vylíčil. Vláda sv. Václava nám hlásá jeho jasnou moudrost, která stala se požehnáním.

I. Mám li vám říci, v čem první zásluha sv. patrona našeho leží, neumím to říci lépe, než jak začíná slovanská legenda sv. Václava: »Byl kníže v Čechách spravedlivý, jménem Václav«. Každému dáti, což jeho jest, jest povinností, ale velikým požehnáním jest u knížete, jenž lidu svému vládne. Bohu, což božího, lidem, což jejich jest, dával. Táž legenda (kterou cituje Kalousek v »Obraně«, str. 61.) praví: »Vdovám a sirotkům nedával ubližovati od nikoho. Lidi všechny miloval, chudé i bohaté. Chrámý všecky zlatem okrášlil; věřil v Boha vším srdcem svým, a vše dobré činil v životě svém. Chudé domácí i přesporní a jestliže kdo zimou strádal, všechny odíval a krmil. Sluhy boží krmil do syta a jestliže kterému duchovnímu bylo ublíženo, nebo některý

kněz prodán, on přišel k němu a vykoupil a dobře činil všem. A chrámy vystavěl ve všech hradech velmi dobře. A boží sluby shromáždil ze všech národů a služba za něho dala se stále po všechny dni k Bohu jako u velikých národů, zřízením dobrého a spravedlivého vladaře.« Tak jadrně vypráví jedna z nejstarších legend o sv. Václavu. Když si rozvineme šífeji význam každé chvalné věty, máme obraz nehynoucí slávy našeho ochránce.

»Vdovám a sirotkům nedával ubližovati od nikoho,« toť nám ukazuje na soud spravedlivý. Jak ho bylo potřeba, jde ze života sv. Ludmily, vdovy královské, na níž spáchán hřích do nebe volající. Co se asi dalo vdovám, které nebyly z takého velikého rodu? Statečný Václav jest silou všech slabých a opuštěných, a svou mocí stojí za každým slabým, aby se mu dalo po právu a ne podle násilí. Spravedlnost se nazývá základ říší. Tento základ chránil, uvedl pořádek do země, aby nesměl každý konati to, co by chtěl, ale to, což spravedlivo jest. Tak položil základ bezpečný k státu právnímu. Co by se stalo ze země, v níž by nebylo soudu spravedlivého, nebo soudu vůbec? Peleš lotrovská, vrahů a lupičů. Václav položil základ k soudům spravedlivým a sám stál na straně všech, kdo byli utiskováni. Této jasně, nevadnoucí moudrosti naučil se ve světle kříže sv., který ho učil dávatí každému, což jeho jest, a dobře činiti všem dle sil svých. Jaké to požehnání v době, kdy síla a moc šla před právem. Kterak lze zvýšit bezpečnost života, majetku, cti, když by nebylo spravedlivého soudce? Václav se takto stal zakladatelem křesťanského státu spravedlivého, že dbal o spravedlivý soud. Ten jediný fakt stačí, abychom jej vděčně v srdci vzpomínali.

2. Pomínu všechny ostatní skutky milosrdné, které se samy rozumí při křesťanu spravedlivém, a vytknu jen význam slov: »a chrámy vystavěl na všech hradech velmi dobře«. Význam toho třeba vyložití. Národ náš, aby se stal vzdělaným křesťanským národem a mohl soutěžit s ostatními, musil míti postaráno o místa, kde by se křesťanské vzdělání vštěpovalo a udržovalo. Hrady byly místa soudu a ochrany, do nichž postavil sv. Václav i kostely, aby o vyučování národa bylo postaráno. Kostel s škola, toť dva bratři. Starší jest kostel a za ním a vedle něho jest škola. Tímto zřízením kostelů a škol postaral se sv. Václav o výchovu křesťanského lidu našeho a postavil národ mezi vzdělané křesťanské národy a tím učinil národ schopný, aby sebe zachoval uprostřed národů vzdělaných. Proto praví Palacký, že byla otázka pokřesťení národa českého otázkou jeho bytí, aby nepodlehł jako méně vzdělaný národům silnějším a vyspělejšími. Tak sv. Václav stal se ochráncem vzdělanosti v naší zemi. Kolik hradů župních konalo spravedlnost, tolik bylo chrámů, které hlásaly evangelium pokoje a tolik vzniklo škol, kde lid dospělý i mladý byl vychováván. Cyrill a Methoděj našli náš řeči abecedu a učili nás Boha znáti, ale i čísta a vzdělání udržovati i budoucí. Sv. Václav postaral se o to, aby všípení křesťanské kultury se zachovalo a šířilo: kostelem a školou. Svatého pokroku dbalý kníže stal se dobro-

dincem svého národa. Jasná a nevadnoucí moudrost jeho přetrvala věky. Sám byl vzdělán a vzdělání šířil, a sice ne pouhé čtení, psaní, počítání, které jest dobré a nutné, aby býti spravedlivým, činiti dobře všem, neutiskovati nikoho, milovati chudé i bohaté, pečovati o chrám boží, který jest místem vzdělání křesťanského. To jest vzdělání všem nutné, má-li potrvati blahobyť národa.

3. Vedle tohoto kulturního díla pečoval i o bezpečnost země, aby měl vždy dosti obránců, neboť praví o něm: »své vojsko odíval nejen zbrojí, ale i nejlepšími šaty«. Na obranu vlasti proti vpádům maďarským a německým bylo třeba sly obranné. Svátý Václav dovedl i po této stránce vyplniti úlohu vladaře a uměl hájiti vlast naši tak, že legenda o něm praví: »jehož Hospodin ráčil obdařiti takovou milostí, že i z bitev vycházel jako vítěz«. Vidíme tedy trojí druh díla vladařského: spravedlnost v soudu na ochranu malých, slabých, opuštěných; za druhé snahu o vzdělání našeho národa kostelem a školou, a za třetí o obranu země silou válečnou.

II.

Jak národ dával vděčnost svou na jeho? To jest celá tklivá historie česká. Sotva se roznesla zpráva o mučednictví sv. Václava, lid český nazýval knížete zavražděného »svatým« pro jeho spravedlnost, moudrost a pokojemilovnost, pro onu moudrost, která nevadne, nehynie, a které se naučí každý, kdož ji hledá u Ježíše Krista. Den jeho umučení odstranil Václava knížete ze řad živých, ale neodstranil jej ze srdcí národa. Každý 28. září, den bratrovraždy, byl svččen jako svátek lidu českého, jako den památky vzorného knížete, jenž dle vůle boží uměl vládnouti. Bezpečtržitě konal se tento svátek ročně — až do dnešního dne. Tot mohyla dějin, kterou postavil český lid svému milému sv. Václavu. V ten den chodil lid český do chrámu, aby obcoval mši sv. a rozjímal a slyšel o sv. knížeti; putoval k místům, kde meškával, kde zabit, kam byl pochován. Tak veliká byla úcta k sv. Václavu, že nejen den jeho smrti mučednické byl slaven, ale i den přenesení jeho těla. Bratr Václavův, Boleslav, lítostí — jak možno za to míti — veden, po třech letech dal tělo sv. knížete přenéstí z Boleslavi do Prahy, a sice 4. března, kterýž den slaven byl v Čechách rovněž jako svátek, ač poněkud méně okázale, než 28. září. Místo, kam jej v kostele sv. Víta, od něj počatého, položili, většina z vás znáte. Ozdobené bylo kaplí, kterou později Karel IV. z hluboké úcty k sv. Václavu nádherně ozdobil.

Na této úctě neměl náš lid dosti. On dal svému knížeti, pokojnému, spravedlivému a moudrému, titul dědice české země, t. j. pána a vrchního vlastníka země české (Kalousek 86).

Korunu královskou, symbol moci vladařské, nazval Svato- václavskou korunou a nad ni dal sv. kříž — křesťanské moudrosti znak, jíž králové vládnou a knížata správně rozsuzují. Karel IV. do koruny dal trn z koruny trnové, zajisté jako znamení, že záděná často přednost královská nese v sobě trn nejeden.

Neuplynulo od smrti mučednické ani 70 let a úcta svatého Václava byla po vši zemi, on takto učiněn představitelem státu českého a jeho ochráncem.

Lid český ctil sv. dědice i způsobem zvláštním. Den smrti jeho byl dnem svátku, ale také začátek dvojích prací: soudu a sněmu. Soudy zemské, jako vyšší instance, konaly se toliko čtyřikrát do roka, a sice ve čtvero suchých dnů. V září připadá kvatember na týden po povýšení sv. kříže. V zářijový kvatember nekonal se zemský soud, ale až po sv. Václavě, který svou spravedlností zůstal vzorem.

Druhá vážná práce bylo sněmování, kdež mají býti stanoveny zákony ku všeobecnému dobru a tím sloužiti i slávě boží. Tuto velice vážnou práci konal národ český skrze své staršiny v době hned po sv. Václavu, jakoby tichý, spravedlivý a moudrý duch sv. dědice měl zůstati vždy vzorem při zákonodárství českém. Jasná a nevadnoucí moudrost sv. knížete nedala se odstraniti ani smrtí násilnou.

Když lid český svého krále korunoval, tu nesl svému králi vstříc ostatky sv. knížete našeho. Arcibiskup v průvodu šel králi vstříc a před ním nesen: sv. Václava meč, kříže, kadidelnice a svččená voda. Vedle koruny, žezla a jablka říšského přepásán mu meč sv. Václava, aby jím jako sv. Václav spravedlivě, moudře hájil dědictví jeho, jehož on jest vrchním majetníkem od lidu českého zvoleným.

V krátkosti jsem pověděl několik dějů, z nichž patrna úcta národa k sv. Václavu. Zbývá mi ještě jedno praktické použití pro nás všechny. Při korunovaci na krále, nový král pasoval řadu vynikajících mužů na rytíře sv. Václava, zvané zlaté rytíře. Udeření byli mečem sv. Václava a opásání zlatým pásem. Stav rytířský vůbec vznikl v církvi a účel jeho byl: ochrana slabých a chudých, vdov a sirotek, práva a spravedlnosti. Pasování bylo zasvěcení života ctnosti, pravdě a právu. My jsme prostí občané, ale všichni musíme býti rytíři Kristovými, kteří stojí vždy na straně práva, pravdy a spravedlnosti.

Krásně se nazývali v staré češtině křesťané: církev rytířující. Každý věrný křesťan tento jasný stav duše musí si osvojit. Proto sv. Václav dán nám za vzor rytířování křesťanského, které nevadne, ale věčně trvá.

Hluboká pravda skryta jest v legendě o blanických rytířích, v jich středu sv. Václav čeká, kdy má pomoci Čechům. Tenkráté nastává naší zemi zlatá doba, když bude každý Čech zlatý rytíř sv. Václava, který se hrozí lži, nespravedlnosti, násill, hříchů, za to vždy stojí na straně pravdy, práva, spravedlnosti, lásky, dobročinnosti. Dokud ten duch ovládá národ, pak jsme Svatováclavským národem, ale jestli většina zradí pravdu, spravedlnost a lásku, pak není pomoci národu. Voláme: nedej zahynouti nám ni budoucím. Býtí své uhájíme, když duch sv. Václava a jeho ctnosti budou vzorem našim. Krásně praví Kalousek ve spise »Obrana svatého Václava«, že úcta sv. Václava měla podobný osud jako národ.

Když kvetla, kvetl národ, když zapadala, zapadal národ. Vy, drazí Čechové, bratři u víře, údové rytířující sv. církve, prosme za ducha sv. Václava a zachovejme jej ve svém životě a hajme jej ve svém okolí. Hájiti jej můžeš, jsi-li otec neb matka, ve své rodině mezi dětmi vlastními, aby žili v pokoji, moudře a spravedlivě mezi sebou. Hájiti jej můžeš, jsi-li hospodář, mezi domácí čeledí, jsi-li přední občan, ve své obci, jako soused se sousedy, vždy dle zásad sv. Václava jednati. Pečuj, aby kostel byl tvým domácím školou Kristovou, aby mrav jejich nebyl rozežrán nejhorším nepřitelem, hříchem. Jest to v pravdě šlechtický duch: hájiti pravdu a ctnost, nesnížiti se k ničemu nešlechtnému, dáti Bohu čest, bližnímu lásku, každému, což jeho jest. To jest, co nedává národu zhnouti a co dá i nám život věčný. Amen.

Fr. Vaněček.

Svátek sv. Václava.

Jak mocna jest ochrana sv. Václava.

»Chce-li kdo za mnou přijíti, zapře sebe sám.« Mat. 16, 24.

Sv. Václav, k jehož uctění jsme se dnes shromáždili, byl knížetem nebo vévodou české země. Takových knížat, takových vévod, takových panovníků bylo velmi málo. Málo bylo mocných tohoto světa, kteří by nebyli poskvřnili svého trůnu ani jedinou krůpějí krve lidské, nevinně prolité. Kdyby nebylo váleek, bojů a bitev, neměly by dějiny o některém panovníku skoro co vypravovati. Sv. Václav činil čestnou výjimku. Když povstal proti němu kníže zlický Radislav, táhl sice proti němu polek, ale nabídl mu pro ušetření nevinné krve souboj a odstoupil od tohoto souboje, když se Radislav před ním pokojil, žádaje za odpuštění. Když král německý Jindřich I. s velikou mocí válečnou přitáhl do Čech, aby je podmanil svému žezlu, nedal se s ním sv. vévoda náš do boje, nechtě vésti lidu poddaného na jatky, ale zavázal se raději k odvádění ročního poplatku, jaký odváděli Čechové králům německým již dříve. Nemyslete však, drazí v Kristu, že tím dokázal sv. Václav nedostatek statečnosti. Praví-li Písmo sv. (Př. 16, 32.), že lepší je, kdo panuje nad svou myslí, nežli ten, který dobývá měst; praví-li starodávné přísloví, že největší vítězství je zvítěziti nad sebou: tuť patrno, že sv. Václav osvědčil pravou bohumilou statečnost právě tím, že krve lidské nikdy v boji neprolil. To pak mu bylo možno jenom proto, že byl pamětliv slov Kristových v dnešním sv. evangeliu: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapře sebe sám.« Sv. Václav zapřel se a přemohl se, kdykoli byl popouzen ku hněvu, k prchlivosti, ke mstě, k násilí a k jiným výbuchům náruživosti, které vedou obyčejně ku krveprolití.

Byl tedy sv. Václav méně mocný a méně slavný, než jiní panovníci, protože nevedl žádných bojů a váleek? Nebyl, ale byl naopak mocnější a slavnější, než tisícové jiných knížat a králů, a

to proto, že uměl panovati sám nad sebou. A to je ctnost velmi řídká a vzácná u mocných tohoto světa. Ti, kteří panují nad tisíci tisíci lidí, sami nad sebou panovati neumějí. Ba co více? Svatý Václav ukázal se býti mocným a slavným knížetem netoliko za živa, nýbrž i po smrti. Za živa svým slovem a příkladem, po smrti svou modlitbou a přimlouvu u Boha. Přimlouvá se u Boha za své dědictví, za svou i naši milou vlast, aby ji chránil Bůh ode všeho zlého. V tom smyslu mluví se právem o ochraně sv. Václava. A to by měl uvážiti každý věrný Čech, jak mocná jest tato ochrana.

P o j e d n á n í :

Pod ochranu sv. Václava utíkali se naši předkové, kdykoli hrozilo vlasti jejich nějaké nebezpečství. A dědic české země rozpomenu se na své plémě a nedal zahynouti těm, kteří se důvěřovali v jeho ochranu a přimlouvu u Boha. O tom podávají zřetelné důkazy dějiny české země.

1. Na počátku dvanáctého století panoval v říši německé císař Lothar III. Ten vyhlásil hned na počátku, že císaři německému sluší rozhodovati, kdo má býti knížetem českým, a že nikdo se nemůže uvázati v panství české, dokud by nebyl od císaře německého potvrzen. Tehdy byl knížetem v Čechách Soběslav I., panovník statečný a moudrý a národa svého milovný. Ten se opřel pyšným nárokům německého císaře na knížectví české a vzkázal mu po poslích, že císaři německému sluší knížete českého potvrzovati, ale teprv tenkrát, když je od Čechů zvolen. A doložil před posly : »Doufám v milosrdenství boží a v ochranu sv. Václava, že země naše nedostane se v moc cizozemců.« Císař Lothar, jsa odmrštěn, hleděl dosáti násilím, čeho nemohl dojíti právem. Sebral rychle vojsko a vtrhl do Čech ze Sas přes Krušné hory v zimě r. 1126. Kníže český Soběslav byl na válku připraven. Očekával císaře Lothara u Chlumce za Teplicemi s vojskem českým, které chutě postupovalo proti nepříteli pod praporem svatého Vojtěcha, upevněným na kopci sv. Václava. Sotva vyšli Němci z hor, napadli je Čechové a mohutnými ranami poráželi řady nepřátel. Polní kněz Vít povzbuzoval Čechy k boji, volaje hlasem velikým, že vidí sv. Václava na bílém koni, jak v bílém rouchu nad praporem se vznáší a s věrnými svými bojuje. A ať vítězství naklonilo se k Čechům. Celé řady bojovníků německých pokrývaly bojiště. Císař sám sotva vyváznu ze seče a ustoupil se zbytky poraženého vojska za jakousi horu. Čechové ho obkličili se všech stran a přinutili, aby se knížeti českému vzdal a prosil ho za mír. I uzavřen jest mír a učiněna smlouva, kterou právní poměr mezi říší německou a knížectvím českým jasně byl vysloven.

Toto vítězství, kterého dosáhli Čechové nad vojskem německým u Chlumce l. P. 1126, přepisovalo se vždy přispění božímu a ochraně sv. Václava. A to vším právem, protože se srdečnou důvěrou v pomoc boží a v ochranu sv. knížete kráčeli do boje

kníže Soběslav i vojsko jeho. Stalo se tu něco podobného, jako když bojovali židé proti pohanům za vůdcovství bratří Machabeeských v II. století před Kristem Pánem. Písmo sv., vypravujíc o jednom takovém boji mezi židy a pohany, podotýká: »Hned, jak slunce vyšlo, potýkali se z obou stran; židé zajisté majíce za rukojemství vítězství pomoc boží, pohané pak majíce za vůdce boje svou smělost.« (II. Machab. 10, 28.). Židům pak zaručovala vítězství netoliko pomoc svrchovaného Pána nebes, nýbrž i ochrana nebešťanů. A tato ochrana nebešťanů byla viditelná. »Když pak byla bitva prudká,« vypravuje zase Písmo (I. c. 29—31.), »ukázalo se nepřítelům s nebe pět mužů na koních s uzdami zlatými, kteří vůdce vojska židovského chránili, spolu pak na nepřátele špy a blesky metali. I poraženo jest nepřítel přes dvacet tisíc.« — Tomu-li tak, jest pravdě podobno, že kněz Vít při vojsku knížete českého Soběslava skutečně viděl sv. Václava na bílém koni, an pomáhal svým věrným.

2. Také v třináctém století došli naši předkové slavného vítězství nad cizozemci pod ochranou sv. Václava. Strhla se válka mezi králem českým Přemyslem Otakarem II. a mezi králem uherským Belou IV. Král český sebral sice dosti veliké vojsko, totiž sto tisíc mužů, mezi nimiž bylo sedm tisíc železných mužů, t. j. jezdců, oděných od hlavy až do paty v železné brnění. Ale král uherský měl o čtyřicet tisíc bojovníků více. Obě vojska stála proti sobě na Moravském poli, t. j. na rozsáhlé rovině, která se rozkládá při řece Moravě, nedaleko vtoku jejího do Dunaje; řeka Morava dělila jedno vojsko od druhého. Ale jedno i druhé vojsko bálo se přejíti řeku, aby při přechodu nebylo napadeno od nepřítelů. Tedy vzkázal král český uherskému, aby ustoupil s vojskem od řeky a nebránil vojsku českému v přechodu, anebo chce-li sám se svým vojskem přejíti řeku, že ustoupí od břehu Čechové. Král Bela odpověděl, že sám přejde přes řeku Moravu ve dvou dnech, třetího pak dne že započne boj. Ale králevič uherský Štěpán nevyčkal umluveného dne, a jakmile spatřil, že vojsko české při couvání od řeky přišlo v nepořádek, udeřil na ně s lehkou jízdou u vsi Kressenbrunn dne 12. července 1260. Avšak se zlou se potázal; tam stál král český se svými muži železnými Ten, svolav rychle rozptýlené zástupy, kázal rozvinouti korouhev sv. Václava a udeřiti na nepřítel. S radostí a nadšením učinili to Čechové; nebo v tom okamžiku prodralo se slunce z mraků a ozářilo posvátný prapor, což jim bylo znamením jistého vítězství. A toho se jim dostalo plnou měrou. Osmnáct tisíc nepřítelů zůstalo na bojišti a čtrnáct tisíc se jich utopilo v řece Moravě, tak že se řeka zatarasila, Čechové pak přes mrtvolu na druhý břeh přecházeli, ležení nepřátelského se zmocnili a vojsko uherské daleko do Uher stáhli.

I toto vítězství, kterého dosáhli Čechové nad cizozemci Uhry u Kressenbrunnu l. P. 1260, přičítáno vždy mimořádné pomoci boží a přimluvě sv. Václava. A to všem právem. Stalo se tehdy na Moravském poli cosi podobného, jako za onoho času,

kdy bojoval Josue, vůdce israelitů, s pěti spolčenými králi v zemi kananejské. Když obléhali město Gabaon, které již bylo poddáno israelitům, připadl na ně náhle Josue se vši svou mocí válečnou a potfel je ranou velikou a daleko je pronásledoval. Ale ku dokonání vítězství nestačilo světlo denní. Tedy zdvihl Josue ruku k nebi a řekl s velikou důvěrou: »Slunce proti Gabaon nehýbej se, a měsíc proti údolí Ajalon!« »I stálo slunce i měsíc,« praví Písmo (Josue 10), »dokud se nepomstil národ israelský nad nepřáteli svými.« A jako tehdy na prosbu Josuovu zastavil Bůh běh slunce i měsíce, tak i před bitvou na Moravském poli ozářil Bůh náhle plným žářem slunečním prapor sv. Václava, náhle, pravím, t. j. zrovna v tom okamžiku, kdy byl rozvinut před očima českých bojovníků. Jak se neměli radovati čeští bojovníci, jak neměli spatřovati v této události záruku, že je s nimi Bůh všemohoucí i svatý dědic české země?

3. Předkům našim bylo bojovati často také proti cizozemcům škůdcům uvnitř v zemi české se nalézajícím. Takoví lidé přicházeli do Čech zvláště za krále Jana na počátku čtrnáctého století. Přicházeli k nám, aby se zmocnili výnosných úřadů a obchodů a měli se dobře na újmu lidu domácího. Mnozí Čechové reptali na to a radili králi, aby cizozemce propustil a užíval k službám královským i zemským českých příslušníků. Mezi Čechy, kteří králi Janovi věrně byli oddáni a s ním rovněž tak upřímně smýšleli, jako se svou vlastí, vynikal zvláště Vilém Zajíc z Valdeka, jeden z prvních úředníků zemských, muž na slovo bráný pro své vlastenectví a hrdinskou mysl: Tento slavný muž vzplanul velikým hněvem, když viděl, že král Jan rady věrných Čechů vůbec nedbá a cizozemcům nadřazuje. Což tedy učinil Vilém z Valdeka, aby země česká škůdců byla zbavena? Za nepřítomnosti lehkomyšlného krále, který po cizích zemích jezdil a peníze mnohdy těžce dobyté utrácel, sebral pán z Valdeka vojsko a vytrhl do pole proti cizozemcům škůdcům. Utkal se s nimi v boji vítězném, ačkoli není známo, kdy a kde. Ale staří letopisové čeští podotýkají výslovně, že vojsku českému pomohla i tentokráte příměluva sv. Václava.

4. Kterak se osvědčila ochrana sv. Václava v pozdějších stoletích, nevypravují sice výslovně dějiny naší vlasti; je však nicméně jisto, že důvěry k sv. Václavu postupem věků neubývalo, nýbrž spíše přibývalo, jak píše náš přední dějepisec (Palacký). Ani Husité nelišili se v této věci od ostatních křesťanů. I oni vedli všechny války s nepřáteli české země »s pomocí Boha všemohoucího a sv. Václava, dědice českého«.

Jak hluboko se zakořenila v srdci českého lidu důvěra ku sv. Václavu, vysvítá jasně z jedné důmyslné pověsti pražské. V polovici osmnáctého století pozorovali někteří lidé, an v chrámě sv. Víta na pražském hradě o půlnoci vnitřek bývá náhle osvětlen a po každé slyšení hlas varhan a líbezný zpěv lidu. Jeden člověk nad jiné zmužilý, puzen zvědavostí, umínil si, že vypátrá, co se to děje o půlnoci v kostele osvětleném. I skryl se na tajném

místě, odkud mohl přehlédnouti celý chrám, a spatřil věci podivné. Jakmile odbila na věži dvanáctá, rozžaly se mžikem všechny svíce na oltářích, na stěnách i na visacích svícnech samy od sebe, varhany začaly vážnou předeheru a chrám se naplňoval lidem obojího pohlaví v malebném kroji staročeském. Z kaple svatováclavské vyšel slavný průvod. V čele šli zpěváci, za nimi kanovníci, mezi nimiž zřetelně bylo znáti sv. Jana Nepomuckého, za kanovníky kráčel sv. Vojtěch ve slavnostním rouchu biskupském, potom následoval sv. Václav se skvostnou korunou na hlavě, a konec průvodu činil veliký zástup nábožného lidu, všichni pak povýšeným hlasem pěli starodávnou píseň: »Hospodine, pomiluj ny!« Průvod se ubíral k velikému oltáři. Tam poklekl sv. Vojtěch na stupních, kolem něho poklekli všichni ostatní ochráncové české země, i modlili se vroucně za spásu vlasti, při čemž sv. biskup předfíkával, ostatní pak slova jeho opakovali. Potom se navrátil průvod do kaple svatováclavské v témž pořádku, jak byl přišel, dveře kaple se zamkly a vidění zmizelo. Onoho člověka, který celé vidění pozoroval, obešla hrůza, i opustil svou skrýš s citem podivně rozechvělým. Druhého dne vypravovala si celá Praha o tomto vidění nočním. Je to sice, jak jsem již podotknul, pouhá pověst, čili vypravování, o němž nelze říci, pokud je pravdivé a pokud smyšlené. Nelze však upřít, že to pověst důmyslná. Proč medle vycházel průvod z kaple sv. Václava a proč se zase do ní vracel? Proč kráčel sv. Václav v tom průvodu v největším lesku? Tím byla vyjádřena všeobecná víra, že ze všech ochránců země české nejvíce se ujímá před trůnem božím své vlasti a svého národa sv. Václav.

Ano, ochrana sv. Václava osvědčovala se mocnou od jeho smrti mučednické po všechny časy až podnes. Pod ochranu svého sv. vévody utíkali se předkové naši, kdykoli hrozilo vlasti jejich nějaké nebezpečství, zvláště svízele válečné, úklady a útoky domácích nebo zahraničních nepřátel. A nevývali ho nadarmo. Sv. Václav hájil své dědictví a neopouštěl ho ani tenkrát, kdy Čechové tohoto dědictví, pravé víry křesťanské, se spustili. Že náš národ dosud žije jako národ zvláštní a svérázný, a že se přiznává valnou většinou k pravé víře křesťanské, za to jsme zavázáni díky předně milostivému řízení božímu a potom také mocné přímlově sv. Václava.

* * *

Nejmilejší! Poznali jste zajisté z dnešní mé řeči, že náš milý sv. Václav více nám přispívá u Boha svou přímlovou, než ostatní svatí a světice, které nazýváme patrony neb ochránci české země. Toto poznání nechať nás povzbudí, bychom svého svatého knížete ctili a vzývali stále, vroucně a opravdově.

Naše úcta, důvěra k sv. Václavu má býti stálá. Nejen dnes, ve výroční den jeho smrti mučednické, nýbrž i jindy, zvláště při nedělních slavnostech božích, zpívejme: »Svatý Václave, vévodo české země, kníže náš, pros za nás Boha, svatého Ducha, Kriste

eleison!« Kdybys, drahý můj, na hrobě svého otce jenom jednou za rok se zastavil, ačkoli chodíš kolem něho často, skoro každý den neb aspoň skoro každou neděli a každý svátek, bude sotva kdo věřiti, že svého zesnulého otce v pravdě miluješ. A kdybychom my, kteří máme uprostřed svých přibytků svatyni svatého Václava, jeho oltář, jeho obraz, jeho ostatky, málo kdy, nejvýš jednou za rok, o pouti, chválu jeho pěli a zvěstovali, byl by to slabý důkaz naší víry a pocty svatováclavské.

Naše úcta a důvěra k sv. Václavu budiž i vroucná, t. j. děj se se živým citem lásky a oddanosti. Co medle činívají ti, kteří milují člověka láskou pozemskou a přirozenou? Jméno toho člověka je jim tak milé, že je dávají rádi jiným lidem; podoba toho člověka je jim tak vzácná, že ji vypodobňují obrazy, sochami a pomníky. Podobně projevujeme my svou lásku a oddanost k svatému Václavu. Rodičové a kmotři dávejte dítkám při křtu svatém krásné a vznešené jméno Václav. V každé rodině, kde jsou synové, ať je jeden Václav. I podobu sv. knížete vypodobňujeme sobě obrazy, sochami a pomníky, jakkoli a kdekoli můžeme. Každá obec katolická mívá sochu svého sv. ochránce aspoň na jednom místě veřejném a nedopustí, aby ji zneuctivali jinověrci a neznabohové.

Naše úcta a důvěra k sv. Václavu budiž opravdová. Nesmí býti pláštíkem, pod kterým se má krýti jednání, které nesouhlasí s duchem sv. Václava. Mnoho se u nás nazývalo dle sv. patrona, co bylo duchem, cílem docela daleko vzdáleno od sv. Václava našeho.

Zpíváme-li: »Nedej zahynouti nám ni budoucím!« pak snažme se v první řadě sami sobě zachovati ducha, víru a mrav našeho sv. patrona. Jestli se sami nepřičiňujeme býti stejného smýšlení, stejné mravní síly se sv. Václavem, pak naše volání »Nedej zahynouti« jest nedůstojno sv. patrona i křesťanského jména.

Jestli však se budeme přičiňovati o jednotu víry ducha a mravů se sv. Václavem, pak jsme s pomocí boží silni. Potom nám přinese vše, cokoli budeme počínati jménem sv. Václava, zdar, blaha a požehnání. Potom se můžeme nadíti, že sv. Václav utěší smutné, zažene vše zlé. Potom budeme volati s nadějí ve vyslyšení: »Ty jsi dědic české země, rozpomeň se na své plemě; nedej zahynouti nám, ni budoucím, svatý Václave! Kriste eleison!« Amen.

Kl. Markrab.

Neděle XVIII. po sv. Duchu.

Kafarnaum

Říká se, že láska k bližnímu ustydla v srdcích lidských, ale není to vždycky pravda. Nesmíme vždycky naříkati, neboť na světě bývaly vždy také duše šlechetné, jsou a jistě že budou. Jen mějme oči otevřené a budme uznalí! Minulost i přítomnost nás o tom poučuje.

Vzpomeňme jen na náš český národ! Co tu vykonáno v minulosti skutků lidumilných! Dobročinné ústavy, velikolepé svatyně, přečetné nadace mluví jasně o příkladné lásce našich předků. A přítomnost? Vzpomeňte si, s jakým horoucím zápalom podporuje náš vlastenecký lid každý, hlavně národní podnik, spolky chudinské, konference sv. Vincence, sbírky ve prospěch českých bohoslužeb ve Vídni, sbírky na pohořelé! Vzpomeňte, že není tomu dávno, kdy zemřel Josef Hlávka, o němž se vyslovil jistý spisovatel, že »s málem začal, mnoho nabyt a všecko národu vrátil«. V době naprostého sobectví zanechal národu a ideálům 5 millionů. A což naše Ústřední Matice školská a jednoty Pošumavská a Severočeská! Je tedy jisto, že v každé době byli a jsou na světě dobrodinci.

Než, čím jsou všechny dobročinné skutky jednotlivců a celých národů, vzpomeneme-li na skutky lásky Kristovy, vzpomeneme-li oněch dobrodinců, jež on po celou dobu putování svého na zemi rozsával? Čím je zrno pískové proti balvanu, čím světlo svíčky proti slunci? Tolik dobrých skutků vyšlo z ruky Páně, a my ani o všech nevíme, neboť napsal sv. Jan ke konci svého evangelia (21, 25): »Jestli pak i mnoho jiných věcí, které učinil Ježíš; kteréž kdyby měly každá obzvláště psána býti, mám za to, že by ani svět nemohl obsáhnouti těch knih, kteréž by musily psány býti.« Celá Palestina by mohla o nich vyprávěti.

Avšak nejen celá Palestina, nýbrž třeba jediné město této sv. země mohlo by vydati slavné svědectví lásky Kristovy. Na př. jediné město Kafarnaum! Bylo svědkem mnoha zázraků Kristových, bylo svědkem i zázraku, o němž jste slyšeli v dnešním evangeliu. A proto chci ve své řeči vypočítati vám ony zázraky, jež vykonal Spasitel v Kafarnaum a jež ve svém evangeliu zaznamenal sv. Matouš.

P o j e d n á n í.

I.

Kde najdete město Kafarnaum? Biblickou dějepravu máte snad doma všichni nebo ji mají vaše děti. Na posledním listě této milé knížky vyhledejte si mapu Palestiny, na ní si vyhledejte Jerusalem a pak se dejte prstem na sever a zastavte se u jezera Genezaretského nebcli moře Galilejského. Za onoho času, když Kristus Pán plavil se po vlnách tohoto moře, věnčilo dvacet měst břehy jeho. Jedno z těch měst bylo Kafarnaum, jež užíte na mapě označené zedaleko ústí řeky Jordánu, na mírném svahu, jenž se sklání ku břehu. Domy stály až u samé vody.

Město bylo hrazené zdí, mělo vojenskou posádku, celní a berní úřad a bydlilo zde mnoho obchodníků a celníků. Zvláště tito celníci byli pověstni. Vybírali daně a cla, jež Římané ukládali podrobeným národům. Byli proto v nenávisti u židů, kteří jako národ samým Bohem vyvolený za potupu a ponížení to pokládali, že musili platit peněz daně císaři pohanskému, pro něhož neměli ani špetky lásky. Nedivte se potom, že celníci požívali

u nich špatné pověsti a že jim říkali »publikáni« neboli veřejní hříšníci.

A právě mezi těmito publikány, mezi touto vrstvou lidí nepopovrženějších našlo evangelium Kristovo stoupenců nejvíce Fariseové se jich štítli, ale Spasitel jich vyhledával. Fariseové jich nenáviděli, a hle, Kristus jednoho z nich, jménem Matouše, učinil svým apoštolem a evangelistou. V Kafarnaum bylo tolik publikánův, a přece Kristus tady nejraději se zdržoval a přebýval, vyučuje lid ve sbornici, po domech, na pobřeží jezerním i z lodičky. Ba, jak evangelium dnešní výslovně praví, Spasitel nazývá Kafarnaum městem »svým«. Podivná to věc!

Byla tři města, která zvláště a přede všemi jinými mohla slouiti městy Páně: Betlem, Nazaret a Jerusalem. Nebot v Betlemě se narodil, byl tedy jeho rodištěm; v Nazaretě trávil pacholetská léta svá, byl tedy Nazaret domovem jeho; Jerusalem pak byl sídlem jeho praděda Davida. A přece žádné z měst těchto nenazývá městem »svým«. »A proč?« tážeš se, milý křesťane. Protože Betlem ho nepoznal a nepřijal, když se zrodil; Nazaretští v něho neuvěřili a vyvrhli ho ven z města; a Jerusalem neustále strojíl úklady životu jeho. Nemohla tedy tři města tato slouiti městy »jeho«. Toliko Kafarnaum, kteréž ho s radostí přijalo, kdež velmi mnozí rádi a ochotně jeho učení slychali. On, pán nebes a země, neměl sice zde vlastního přístřeší, ale býval hostem v domě apoštolských bratří Petra a Ondřeje.

Bohužel, město Kafarnaum brzy po návratu Kristově do nebes nadobro vyvráceno jest, a zříceniny Tell-Húm teď naznačují pouze místo, kde zkvétalo a ve své slávě trvalo.

Ó tyto zříceniny by mohly vypravovati o nesčíslných zázracích, jež tu konal Syn boží na ubohých! Zříceniny ovšem mluvíti nemohou, ale vypravuje nám o nich zvláště onen na věru obrácený celník-evangelista sv. Matouš.

II.

1. V kap. 8, 5—13. vypravuje, že v Kafarnaum uzdravil Pán Ježíš služebníka setníka Kornelia, když tento k němu přišel a prosil: »Pane, služebník můj leží doma šlakem poražený a zle se trápí.« Setník tento byl příznivcem židů, vystavěl jim v Kafarnaum školu, a proto se židé zaň u Pána přimlouvali.

Na jejich prosbu šel Pán Ježíš do domu setníkova. Avšak setník, pohan, pokládal se za nehodná této božské ochoty, a z jeho úst ponejprv ozvala se ona věkopamatná slova, která se posud z millionů úst věřících ozývají: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechem mou, ale řekni jenom slovo, a služebník můj bude uzdraven.« Chtěl vlastně říci: »Pane, ty se nemusíš obtěžovat až do mého domu k nemocnému! Nejsem ani hoden, abys na jeden jediný kamének v mém příbytku pohleděl. Ty můžeš říci zde, zdaleka jen slovo, jediné slovo, zázračné slovo, a služebník můj bude zdrav. Vždyť ty jsi všemohoucí, ty jsi Syn boží!«

Jaká to pokora! Jaká víra! Moji drazí, není divu, že Spasitel ho přede všemi pochválil a slavně prohlásil: »Amen, pravím vám, že nenalezl jsem takové víry v Izraeli,« t. j. v celém národě židovském, v národě svém, mezi bratry vlastními, mezi židy káfarnajskými — jako u tohoto cizince, pohana! Není divu, že také církev tato pokorná slova věřícího setníka vkládá do úst vám, kdykoli jdete k sv. přijímání, neboť i vy máte volati pokorně ke Kristu svátostnému: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu srdce mého!«

Zasloužil si jistě tento skromný setník, aby slova jeho každodenně ozývala se po celém světě křesťanském při každé oběti mše sv. A je-li dle výpočtu asi 500.000 katolických kněží na celém světě, pak bezmála půl millionu lidí denně tato slova s úctou opakuje a tak nepřímou oslavuje věřícího setníka. Zaslouží si toho jistě tento setník právě tak, jako si zasloužil, že Pán Ježíš vyplnil přání jeho a služebníka pouhým slovem uzdravil.

2. Mat. 8, 4—15. Hned po tomto zázračném činu odebral se Spasitel dále, do domu apoštola Petra. A aj, lékařství ho i tady čeká! Sv. Petr byl ženat a jeho tchyně byla posud na živu, ale těžce stonala; zimmnice trápila údy její. Vidět ubohého nemocného, sténajícího, a nepomoci mu, ne, toho nečekejte u Pána! K tomu měl srdce příliš dobrotivé a citlivé. Přiblíživ se k nemocné, »dotekl se ruky její a ostala jí zimmnice,« tak že vstala a mohla jim hned posluhovati.

3. Mat. 8, 16. Tyto veliké dva zázraky v Kafarnaum za jediný den doplnil božský lékař v ten večer divy novými, aby ukázal, že jeho divotvůrčí moc nezná mezí. Sv. Matouš jakoby slavnostně pokračuje hned dále: »A když byl večer, podávali mu mnohých, kteří měli zlé duchy; i vymítal duchy slovem, a všechny, kteří se zle měli, uzdravil.« Hromadně přiváděli a přinášeli k němu do Kafarnaum nemocné, a všechny uzdravil.

Za jeden jedinký den tolik zázraků, tolik dobrodiní! Nepočítá tu Pán: Tolik a tolik dobrého jsem už vykonal, a proto ukončím. Nikoli! Pokud bída a neštěstí jeho zraku se jeví, potud ruka jeho všemohoucí zehná a pomáhá.

Ó přátelé, nevypočítávejte ani vy nikdy, co jste dobrého komu prokázali!

Praví sv. Pavel (Řím, 12, 8): »Kdo uděluje, uděluj v prostotě; kdo činí milosrdenství, čiň je s veselím.« To znamená: činíš-li dobrodiní, nečiň tak s mrzutostí a nevrlostí, nýbrž rád a vesele, neboť »veselého dárce miluje Bůh«. II. Kor. 9, 7. Činíš-li milosrdenství, nečiň tak pro odplatu!

»Obdržíš-li dobrodiní, vryj to v desky mramorové!
Učiníš-li dobrodiní, vpiš to v listy květinové!«

At levice tvá neví, co činí pravice! Bůh nebeský ví to, co jste komu dobrého prokázali a zapisuje každý váš skutek do knihy života.

4. Mat. 9, 1—8. Jiný zázrak, jež zaznamenal sv. Matouš, znáte, neboť jsem vám o něm četl před kázáním. Když totiž v Kafarnaum v domě Petrově vyučoval opět Spasitel, sešel se tam ze všech měst i z Jerusalema tak veliký zástup lidí, že se nemohli v domě ani směstnati. K tomuto zástupu blížil se pojednou podivný průvod: Čtyři mužové nesou na lůžku člověka mrtvici raněného. Hledají, kterou stranou by jej před Krista položili, ale nemohou se k němu dostat. Konečně vystupují po venkovských schodech na střechu, kterou probourávají a odtamtud po provazech lože doůh k Pánu Ježíši spouštějí. At vás nepojmá snad hrůza! Bývaly střechy domů ploché a zábradlím opatřené, tak že bylo lze bezpečně po nich chodit.

Ovšem, že podivný to byl způsob prosby, zdá se, že dotěrný, ale láska jest vynalézavá. S jakými obtížemi a překážkami nosiči musili bojovati, nežli nemocného ke Kristu dopravili! Ale veliká byla jejich ochota i láska k nemocnému a nemenší jejich důvěra k Divotvůrci. Když viděli nemožnost dostati se k němu, odejíti mohli a na jiný den odročiti prosbu svou. Mohli čekati u dveří, až by se lid poněkud rozešel a jim místo učinil. Ale láska je vynalézavá, pravá láska neodkládá.

A tak i ty, křesťane můj, co chceš učiniti dobrého bližnímu, učini hned a neodkládej, sice později neučiníš. Dvakrát dává, kdo rychle dává.

Ó ocenil Kristus jejich důvěru, ochotu a lásku, neboť řekl šlakem poraženému: »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji.« Udělil mu největší dobrodiní, jaké zde na světě je možné: uzdravil nejprve duši jeho a pak i tělo, řka: »Vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého!« A jako na povel vstává mrzák, rychle běže lože své a odchází, pospíchá domů. Snad žena, děti čekají ho s toužebností. Nese jim vzácné překvapení, dar: své zdravé údy — A lidé? »Báli se a velebili Boha.« Celé Kafarnaum bylo mocně vzrušeno. Od úst k ústům šla zpráva o uzdravení tehyně Petrovy a šlakem poraženého. Ale korunou zázraků bylo vzkříšení mrtvé dívky Jairovy.

5. Mat. 9, 18—26. Z domu Petrova šel Ježíš do domu celníka, evangelisty Matouše, a když tam s přáteli svými rozmlouval, »aj, kníže jedno přistoupilo a klanělo se jemu, řkouc: »Pane, dcera má nyní skonala, ale pojď, vlož na ni ruku svou, a budeť živa!« Byl to bohatý muž Jairus, představený židovské synagogy. Měl jedinou dcerušku dvanáctiletou, a tu mu vyrvala neúprosná smrt. »S chudým nemá smrt smilování a boháč se neostýchá. Nebéže ohledu na šlechetnost mravů ani na rod, nešetí ani mladosti ani stáří. Starým je ve dveřích, mladým je za dveřmi.« Sv. Bonaventura, Duch. cvič. III., 1.

Ano, neúprosná je sice smrt, ale jeden jí dovedl poručit, a to byl Kristus. K tomuto Pánu nad životem a smrtí spěchá bohatý Jairus, zarmoucený otec. Který hodný otec by neobětoval pro své dítě všecko! ? A dobrotivý Pán »vstav, šel za ním«.

Byl pak ten nepěkný obyčej u národa židovského, že při pohřbu najímali se pištcové a plačky. I nejhudší israelita aspoň 2 pištců a 1 ženu plačící si objednával; bohatý Jairus měl při pohřbu dcerušky své pištců mnoho a plačících celý zástup. K tomuto zástupu pravil Kristus: »Odejděte, neboť neumřela dívka, ale spí.« Sv. Jeroným, vykládaje tato slova, dí: »Pán Ježíš chce říci: Vám zemřela, mně pak spí.« Lidé ze zástupu posmívali se Ježíši, ale rázem utichl smích, když Pán vzal zemřelou dívku za ruku a zvolal: »Talitha, kúmi, t. j. dívko, vstaň!« Ztichl smích a v úžas se obrátil, když dívka vstala, chodila a začala jísti.

Přikázal sice Pán, aby nízádnému o zázraku tom nepravili, neboť netoužil po slávě skromný a dobrotivý Mistr náš. Ale marný jeho zákaz! Po vši zemi palestinské roznesla se zpráva o neobyčejných činech, jež vykonal v Kafarnaum, milovaném městě »svém«.

III.

A nyní, když jsem vám, přátelé, vylíčil tyto divy Páně v Kafarnaum, (a bylo jich jistě ještě více!) tážete se mne, proč právě v tomto městě? Proč zrovna Kafarnaum bylo tak významáno? Stejným právem mohli byste se tázati: Proč koná Pán Bůh na přímluvu Panny Marie četné zázraky v Lúrddech a na několika jiných málo místech a ne jinde? To je vůle boží. A že Kristus Kafarnaum si vyvolil a že tam rád a často přebýval, je důkazem, že město toto velmi miloval. Šťastné město Kafarnaum!

1. Šťastný ten národ, v jehož středu Kristus přebývá jako v Kafarnaum! A on přebývá u takového národa, o kterém platí slova Žalmisty: »Blahoslavený lid, jehož Bohem jest Hospodin«, 9, 9, u lidu, který nepohrdá jeho sv. vírou, již on smrtí svou na dřevě kříže zpečetil.

Tak šťastný byl i národ náš, dokud Krista se držel a svatého evangelia. Tenkrát bylo to jaro našeho národa, dnes, bohužel, nastává podzim. Jest podzim dnes a listí opadáva, dnové se krátí a mlhy padají k zemi. Ó kéž by jenom v přírodě mlha byla! Horší je však mlha v duchovním a mravním smyslu! A v ohledu tom je v duších našeho lidu mlhy tolik, že jí od zavedení křesťanství tu nikdy nebylo. Smutno je u nás! Schází nám Kristus, protože ho mnozí vyhánějí z Kafarnaum našeho národa. Ó kdybych svolati mohl vrstvy celého národa, sepjal bych před ním ruce své a takto bych prosil: »Národe můj, který tolik milostí od Boha jsi obdržel, buď mu věren, nepohrdej Kristem, aby na tebe nepřišli takové dnové, jací přišli na Kafarnaum, které, ač bylo svědkem tolika milostí, přece u většině své Krista zavrhlo a nyní za to leží v ssutinách . . .«

2. Šťastna je každá rodina, v níž Kristus přebývá jako v Kafarnaum! Vizte takovou rodinu: Ráno vstávají a modlí se společně, aby svolali požehnání nebes na svou práci. Večer zase společně Bohu děkují za obdržená dobrodiní. Je něco dojemněj-

šího, než pohled na rodinu, když se modlí, miluje a pracuje, když společně světlí den sváteční, když všichni přistupují o velikonoční době ke stolu andělskému a nechybí ani jediný? Nesou si ke krbu svému Ježíše, svědka svých radostí i bolestí. Jak rád asi Ježíš prodlívá v takové rodině! Jak šťastna je taková rodina, když jako v Kafarnaum Ježíš tam bydlí!

3. Ale šťastný i každý z nás, v jehož srdci jako v Kafarnaum Ježíš dlí! A jak bychom neměli býti šťastni? Když Bůh s námi, kdo proti nám? Kdo nám může uškoditi, kdo nás zničiti, když on nás opatruje? . . .

O kéž by se mohlo říci o národě našem českém, o našich českých rodinách a o našich vlastních srdcích, že jsou to sídla Páně, že jsou to Kafarna, v nichž Kristus přebývá a zalíbení má! Srdce věřící, srdce čisté, dobré svědomí — tot' nejmilejší Kristu Kafarnaum. Amen.

František Malý.

Neděle XVIII. po sv. Duchu.

Slavnost. sv. růžence.

Proč se máme modliti svatý růženec?

• Blahoslavený člověk, kterýž slyší mne,
a kterýž bdí u dveří mých každodenně,
a sřeže u dveří mých, •
Přisl. 8., 34.

• Blahoslavený člověk . . . • Tato slova vkládá církev sv. do úst Panny Marie, Matka boží velebí jimi křesťana, který pod její mocnou ochranu denně se utíká. Tím větší záliby u Královny nebeské dosáhne, kdo v tomto měsíci říjnu růžencovou pobožnost denně koná. Sama Královna posv. růžence ukázala, jak jest jí tato pobožnost milá, když zjevivši se v Lourdech, držela v rukou svých růženec. A celá dosavadní zkušenost církve vzbuzuje v nás úctu k posv. růženci a posiluje naši důvěru vzhledem k modlitbě té: její starobylý původ od muže svatého; modlili se denně růženec mužové svatí, hvězdy na nebi církve: sv. František Saleský, sv. Karel Boromejský, sv. Kliment Hofbauer, sv. papež Pius V., sv. Jan Berchmans a mnozí jiní. O užítku modlitby růžencové svědčí události dějepisné, zázračná pomoc v bojích křesťanů proti Turkům; tak vítězství u Lepanta r. 1571, osvobození Vídně od Turků r. 1683, vítězství u Bělehradu r. 1716 připisují se pomoci Panny Marie, úpěnlivou modlitbou růžencovou vyprošené. Ani zázračných uzdravení neschází: sv. František Xaverský, dotýkaje se růžencem nemocných, uzdravoval je. I bohatými odpustky obdařena jest tato modlitba; tak ku př. kdo se pět desátek růžencových pomodlí, získá odpustky pěti let a pěti kvadrantů.

A proto pochopujeme, že papežům na tom mnoho záleží, aby pobožnost sv. růžence co možná všude, zvláště v tomto měsíci se konala. Sv. Otec Pius IX. (1877) napomínal poutníky:

»Otec a matka, synové a dcery, modlete se denně jednoduchou a spolu krásnou modlitbu, která je obdařena mnohými odpustky.« Sv. Otec Lev XIII. vydal několik okružních listů, v nichž doporučuje růženec jako lék proti zlu a hříchům naší doby. Proto se také zakládají spolky tak zv. živého růžence, které si učinily úkolem tuto modlitbu ustavičně konati.

A právem můžeme s plnou důvěrou očekávat pomoc a ochranu od Panny Marie, konáme-li řádně pobožnost růžencovou. A proč? Odpověď na tuto otázku budiž předmětem dnešního našeho rozjímání.

P o j e d n á n í.

1. Pobožností sv. růžence konáme zajisté modlitbu Pánu Bohu nejmilejší. Nejdůstojnějším úkonem člověka jest bez odporu modlitba chvály; jí povznášá se člověk do výšin nebeských a připodobňuje se nesmrtelným duchům, kteří bez ustání Pána Boha chválí prospěvující: »Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů!« V růženci často se opakuje verš chvály nejsvětější Trojice boží: »Sláva Otci, i Synu, i Duchu svatému...« V růženci chválíme ustavičně Vykupitele i Matku jeho, modlíce se: »Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého, Ježíši!«

2. V růženci prosíme o rozhojnění tří božských ctností. Víra, naděje a láska jsou základem veškerého duchovního a náboženského života našeho. Kde ctnosti ty domovem nejsou, tam vadne a hyne veškerý duchovní život. Proto již apoštolé prosili Pána: »Přidej nám víry!« Luk. 17, 5. Proto též sv. Pavel přeje Římanům 15, 13.: »Bůh pak naděje naplní vás všelikou radostí a pokojem u víře, abyste se rozhojnili v naději a v moci Ducha sv.« A božský Spasitel nepřál si nic jiného, než aby láska panovala v srdcích lidských, jak o tom jasně svědčí slova: »Oheň přišel jsem pustit na zem, a co chci, jedině aby se zapálil.« Luk. 12, 49. A proto moudře ustanovila církev sv., abychom v úvodu k růženci prosili za rozmnožení víry, za posílení naděje, za rozhojnění lásky. Tak se modlíce Boha ctíme, sebe v dobrém utvrzujeme, proti hříchu chráníme a svému poslednímu cíli přivádíme.

3. Touto pobožností prosíme o přimluvu Panny Marie. Již na začátku jsem se zmínil, jak velikých milostí se lidu křesťanskému dostalo na přimluvu Panny Marie, růžencem uctívané. Sv. Tomáš Aquinský praví, že svatí mohou svou přimluvou mnohé lidi k spasení přivést; Panně Marii však vyhrazeno, že může všechny lidi před zklárou zachrániti. Proto krásně praví o sobě: »Kdo by mne nalezl, nalezne život, a obdrží spasení od Hospodina.« Pflsl. 8, 35. A tato důvěra v ni skládaná spočívá v její veliké moci; již staří Čechové volávali k Matce boží: »Maria, Matko žádoucí, ty's Královna velmohoucí!« Maria vynikla nade všechny lidi svou láskou a poslušností k Bohu, proto také vyniká nyní svou mocí; Maria jest Matkou boží, proto žádná prosba, řádně jí přednášená, nebývá oslyšena. I její veliká laskavost a dobrota pobádá nás k důvěře; jet Královnou pokornou, milostivou,

vládně nás k sobě zvoucí. Slova Písma sv. : »(jsem) jako oliva spanilá na poli.« Eccli. 24, 19, vykládají sv. Otcové církevní o Matce boží takto : Praví o sobě : (jsem) jako oliva spanilá na poli, aby ode všech a zdaleka spatřena býti mohla, aby všichni k ní utíkali se mohli. Plody olivové dávají olej ; olej rány hojí, bolest mřnří, palčivost chladí ; olej je znamením milosrdenství. Panna Maria nabízí a vyprosí každému, kdo se k ní utíká, milosrdenství ; proto církev volá k ní : »Zdrávas, Královno, Matko milosrdenství!« Praví tedy vhodně o sobě Matka boží : »(jsem) jako oliva spanilá na poli.«

4 Nezapomínejte, nejmilejší, na sociální význam modlitby růžencové. V růženci se nám předvádějí nejdůležitější pravdy našeho náboženství, které mají v sobě takovou sílu, že ulehčují člověku boj životní. Zejména bolestný růženec sílí a povzbuzuje v útrapáchездеjšího života. Sv. Terezie píše : »Když můj otec těžce stonal a veliké bolesti v ramenou trpěl, dával se někdy do nářku. Tu jsem rozjímala s velikou horlivostí to tajemství sv. růžence, ve kterém se modlíme : »který za nás těžký kříž néstí ; ráčil.« Připomínala jsem otci, že láska boží dává mu pocititi část bolesti Ježíše Krista ; to ho potěšilo tak velice, že jsem ho našťakati již neslyšela « Ano, bolestný růženec předvádí nám trpícího Spasitele ; toho lidé nejvíce potřebují, aby měli před sebou vzor trpitele. Jak blízká je ta myšlenka : »Budeme li s Kristem trpěti, budeme s ním i kralovati!« A jako růženec bolestný, podobně i růženec slavný povznáší a posiluje, povážíme-li, že i nám je zaslíbeno z mrtvých vstání, oslavení, korunování. Proto dobře chápeme, že staří, smrti blízcí lidé milují růženec. Jan Bovio, nevěrecký profesor a poslanec italský, vypravoval ve sněmovně zajímavou episodku ze svého života. Giovanni Bovio přišel kdysi o 10. hod. večerní domů a tu viděl, že stará jeho matka v jídelně klečá a modlí se růženec. Bovio byl miláčkem své matky jež syna svého vřele milovala. Pozdraviv matku, pravil k ní s dobráckým úsměvem : »Co pak zde, maminko, děláš s tou hračkou? Zahod ji!« — Stará matka pohleděla s údivem na syna a hned na to položila růženec na stůl. »Vidíš, milý Giovanni — pravila — chci se zachovati dle tvého přání, zanechám růžence ; ale jakou mi dáš za něho náhradu?« Tato slova matky pronikla jako dýka srdce Boviovo. Políbil matku, vložil jí zase růženec do ruky a hluboce pohnut vyšel ven. — Ano, nejmilejší, kolik matek běře v modlitbě růžencové sílu, aby překonaly všechny obtíže a boje životní? Kolik matek nevěřících profesorů, novinářů, řečníků a jiných posměváčků modlí se růženec, jimž jejich synové zhrdají? Bez růžence nebyl by mnohý z nich vystudoval!

5. Jak milým jest vědomí, že nejsme my sami, kteří se růženec modlíme, ale že růženec v tomto měsíci modlí se miliony dítek mariánských po všech 5 dílech širého světa. Ó kéž bychom mohli shlédnouti ty nepřehledné zástupy, třímající v rukou posvátný růženec ! Jak úchvatný by to byl pohled ! Každý věk i polílaví, každý stav a povolání má příslušníky, kteří sklánějí svá

kolena před Královnou posvátného růžence. Nevinné dítě v rozpuku života, stařec nad hrobem skloněný, učenec uprostřed velikolepých děl a prostý pastýř ovci, slepý žebrák a mocný kníže, nemocný v bolestech a milosrdná sestra, opuštěný v zármutku i křestan radostí naplněný, kněz i laik, biskupové i papež — všichni zvláště v tomto měsíci sepínají své ruce k modlitbě posvátného růžence. Tu se jeví jednota církve způsobem zvláštním. Tu vzniká v nás přesvědčení, že takto nejspíše vyslyšení dojdeme; vždyť řekl Spasitel: »Kde se dva nebo tři shromáždí ve jménu mém, tuť jsem uprostřed nich;« nás však k růženci miliony denně se spojují; věru, i v této jednotě je síla církve, je síla i naše.

* * *

Nuže, nejmilejší, několika upřímnými slovy ukázal jsem vám, proč se máme modlití růženec: konáme jím modlitbu Pánu Bohu nejmilejší, rozmnožujeme v sobě tři božské ctnosti, prosíme o přimluvu Panny Marie, posilujeme sebe v útrapách tohoto života a zúčastňujeme se modlitby společné všem věrným dítkám církve svaté. Nuže, oběťujte, nejmilejší, každý den v tomto měsíci několik zrnek kádidla pobožnosti na oltář Panny Marie! Ozdobte několika růžemi její obraz! Zajděte dle možnosti sem, do domu božtbo na mši sv., při níž modlitba tato se koná! Až umřete, vloží vaši přibuzní do ztuhlých rukou vašich kříž a ovinou je růžencem. Kříž ten kříž je znakem vašeho života dle víry a růženec znamením hojných vašich modliteb. Kříž — život a skutky dle víry ať vás doprovodí před soudnou stolicí Pána našeho Ježíše Krista, růženec ať vám vyprosí u Matky boží šťastnou smrt a věčnou blaženost v nebi. Amen.

R. S.

Neděle XIX. po sv. Duchu Svatební roucho.

Úvod: Výklad evangelia — svatební roucho:

I. Jeho cenu lze poznati: 1. z ceny, kterou stálo, 2. ze šlechtictví, které uděluje, 3. z krásy, kterou duši zdobí.

II. Povinnosti k němu: 1. ztracené hbitě hledati, 2. nalezené pečlivě zachovati, 3. zachované horlivě okrašlovati.

»Příteli, jak jsi sem přišel, nemaje roucha svatebního?« Mat. 22. 12.

K mnohým otázkám povzbuzuje dnešní evangelium horlivého křestana. Kdo jest králem, kdo jest synem, co máme rozuměti svatbou a svatebním rouchem? Král jest Otec náš nebeský, král a panovník od věčnosti. Syn jednorozený Otce, náš Pán a Spasitel, o němž Otec z nebe prohlásil: »Tentot jest můj milý Syn, v němž se mi dobře zalíbilo.« Co však jest rozuměti svatbou? Věčná sláva a nevýslovná blaženost jest to, které Ježíš Kristus jako Bůh i člověk v nebi požívá. Tam také chce s námi věčně se radovati a svatbu slaviti. Pozvanými hostmi jsou všichni lidé.

Všichni mají býti spaseni a věčné svatební hostiny účastnými býti. K tomu cíli nabízí se všem svatební roucho. Dostali jsme je na křtu sv., znázorněno bylo při tom bílým rouchem, které nám kněz podával, řka: »Přijmi roucho bílé a přines je neporušené před soudnou stolicí Kristovu, abys měl život věčný!« Bohužel, odhazují mnozí toto nádherné roucho a objevují se před věčným Soudcem jako rozedraní žebráci. Ať nám také neplatí hrozné slovo krále: »Příteli, jak jsi sem přišel, nemaje roucha svatebního? Ať nám nejsou svázány ruce a nohy, ať nejsme uvrženi do temnosti zevnitřní! Kéž smíme oblečeni v roucho svatební, milost posvěcující, věčnou účast máti na svatební hostině! K tomu cíli uvažujme dnes:

I. o ceně svatebního roucha,

II. o našich povinnostech k tomuto rouchu.

Prosme našeho Pána Ježíše Krista, který nám bez našich zásluh svatební roucho posvěcující milosti na křtu sv. propůjčil, abychom vysokou cenu jeho vždy lépe poznávali, vždy výše je cenili, svědomitě sobě je zachovali, abychom s hanbou nebyli od svatební hostiny vyloučeni, nýbrž k ní připuštění byli.

P o j e d n á n í.

I.

Cenu svatebního roucha poznáme, když uvážíme, jak draze bylo získáno, jaké šlechtictví uděluje a jakou krásou nás oblažuje.

1. Uvažme nejprve, jak draze bylo získáno. První člověk byl jím oděn, byl stvořen ve spravedlnosti a svatosti, avšak hříchem odhodil je, byl ho zbaven. A tu přišel Syn boží, aby ho nám opět získal. Vše obětoval, aby ztracené milosti posvěcující nám získal. Obětoval čest svou — a vyvolil si nejvyšší pohanu, obětoval poklady nebeské — a stal se chudičkým, obětoval svou svobodu — a stal se služebníkem, obětoval svou blaženost — a šel vstříc utrpení, obětoval život svůj — a zemřel smrtí nejbolestnější. To vše Pán dal a obětoval, aby nám získal svatebního roucha duševního, milosti boží. A učinil to pro každého člověka, i nechudšího a nejpouštěnějšího, pro každého zvlášť, jako pro všechny vůbec.

Každý může říci se sv. Pavlem: »Miloval mne a vydal se za mne.« Jak drahocenné jest tedy svatební roucho duše, milost posvěcující, kterým nás Bůh na křtu sv. přioděl, když je Pán za tak drabou cenu vykoupil! A křestané to vědí a tomu věří a přes to je odvrhují — ne snad za milliony — nikoli, za několik zlatých, které jim nejbližší hodina opět odejmouti může a které jim jistě smrt vezme.

2. Drahocenné jest toto roucho nejen pro cenu, kterou stálo, nýbrž i pro šlechtictví, které uděluje. Šat, praví přísloví, nedělá člověka. Šat těla, byť i sebe vzácnější, nedovede duši přeměnit, zůstává, čím byla, a podržuje cenu, kterou v sobě má, ať se zevnější šat mění, jak chce. Proto také může pod královským pláštěm nekrálovské, sprosté srdce bít, nejnádhernější šat

neřestnou duši zakrývati. A že se to dosti často přihodilo, podávají nám dějiny, jak posvátné, tak světové, příkladů dostatečných. Pod královskou rouškou byl Herodes ohavný ukrutník, zůstal Nero ukrutným, krvelačným tyranem a ošklivým zbabělcem. Ale svatební roucho posvěcující milostí dělá člověka, zulesťuje ho a uděluje mu vyšší než královskou hodnost. Toto roucho povznášá nás k hodnosti dítek božích: »Vizte,« volá sv. Jan 1. 7. 3. 1., »jakou lásku nám prokázal Bůh, že dítkami božími se nazýváme a jsme.« Jak však se to děje, že se stáváme dítkami božími? Bůh nám milostí, kterou na křtu sv. dostáváme, vtiskuje pečeť svého božství a činí nás účastnými božské přirozenosti. Milost proniká naši duši nebeským světlem a povznášá ji velikostí slávy nad její přirozené postavení. Jako dítě dělníka někdy kníže za své přijímá, tak nás Bůh svou milostí přijal za své. Ale veliký rozdíl je mezi knížetem a Bohem, když nás přijímá za své děti. Kníže nemůže dítěti dělníka, jež za své přijme, vštípati svou přirozenost a svého ducha, ale činí to Bůh vůči člověku, které za své dítě přijímá, dává mu účastenství na své přirozenosti, na svém duchu. Proto píše také sv. Petr, že »jsme stali se účastnými božské přirozenosti.« I. 1. 4.

A proto také nás Ježíš naučil modliti se: »Otče náš, jenž jsi na nebesích.« »Poznej,« volá k nám proto sv. Lev, »ó křesťane, důstojenství své: a učiněn jsa účastným božské přirozenosti, nechť se k staré porušenosti hříšným životem se navrátí.« Jak se lidé namáhají, aby si dobyli čestného místa, aby dostali nějaký řád a povýšení byli do stavu šlechtického! A když se to podařilo, jak se nad tím radují a dívají se vznešeně na ostatní! A co platí všechny tituly, knížecí koruny, řády na váhách věčnosti! A hle, nejchudší výměnkář, nejposlednější babička, když žijí v milosti boží, svatebním rouchem okrášlenou svou duši zachovávají, platí před Bohem, anděly a svatými více, nežli všichni králové a královny s korunami, když tohoto roucha postrádají a dítkami božími nejsou. Zdaž i ty, křesťane, nemáš býti hrdý na důstojenství dítěte božího a vážiti si ho? Nebyla by to hanba, kdyby se královští princové neb princezny jako obyčejné osoby na ulici haštěřili a svářili? Řeklo by se, jak zneuctivají svůj stav, jak se zahazují. Ještě hanebnější by bylo, kdybychom si důstojenství dítěte božího nevážili a hříchem roucho své zneuctili.

3. Cenu svatebního roucha poznáš za třetí z krásy, kterou duši propůjčuje. Na krásu tohoto roucha již z toho můžeš uzavírat, že nás povznášá k důstojenství dítek božích a účastnými nás činí božské přirozenosti.

Všecko, co krásného, oku lahodícího v přírodě vidíš, jest jen malá tříska, kterou Bůh ze své věčné, nekonečné krásy ukázal, jsou slabé světelné jiskry, které z tohoto velebného slunce vycházejí, jsou některé kapky, které z nekonečného oceánu božské podstaty vyplývají. Nikdo nemůže dáti, co sám nemá. Když Bůh tolik divů krásy v přírodu, v tvory dovedl vložit, zajisté má ještě nekonečně krásnější půvaby, nekonečně větší krásy v sobě.

A když duše se svým svatebním rouchem Bohu podobna, obraz boží jest, jak krásná jest potom duše v tomto stavu! K té muž závěru dojdeš ještě z jiné pravdy. Duše v kráse milosti jest chrámem božím, svatyní, palácem, ve kterém Bůh sám bytuje. »Kdo mne miluje,« výslovně dí Pán, »bude milován i Otcem mým i přijdeme k němu a budeme v něm bydleti.« Jan 14. 23. Zdaž Bůh, král králův, svůj palác, duši, také patřičně neokrášlí, když zemi, která jest podnoží nohou jeho, tolika půvaby obdařil? Či král, když kolny, stodoly, stáje své se vši nádherou zbuoval, nevynaložil ještě větší péči svému paláci a zdaž zde ještě větší nádheru nerozvine? Ale nevidím té krásy. Ovšem, nevidíš také nádherného roucha knížete, pokud plášť kníže přes roucho nosí, nevidíš také jasnosti diamantu, dokud jest ve skříni, nevidíš také krásy perly, dokud jest v mušli. A přece nosí kníže nádherný oděv, jest zde jas diamantu a krása perly. Tak i jest zde krása duše, i když jí tělesnými očima nevidíš. To nám připomíná sv. Jan, I. 3. 2., když píše: »Nejmilejší, jsme nyní dětmi božími, ale ještě není zjevno, čím budeme. Víme však, když se zjeví, budeme mu podobni, neboť budeme ho viděti, jak jest.« Nemohli bychom jednou Boha v jeho kráse viděti, když bychom mu nyní nebyli podobni, kdybychom již nyní jako děti boží tahy jeho krásy v sobě neměli. Knížata, když cizími zeměmi cestují, nezdědky odkládají odznaky své hodnosti, ano i cizí jména přijímají, říkáme, že cestují incognito. Tak cestují děti boží incognito světem. Nevidíme krásy duše jejich, kterou jim propůjčuje roucho svatební, ale přece jest tu, Bůh a andělé ji vidí a poznávají. Není ještě zjevno, čím budeme. Ale když se zjeví, objeví se tento jas; budeme se mu pak podobati. Může se něco přirovnati kráse tohoto roucha? Vždyť je Kniha moudrosti, 7. 14, nazývá »nevycerpatelným pokladem«, a praví, »že ti, kdož si je přivlastní, přátelství božího účastnými budou«. Když však jest toto roucho tak drahocenné, když tolik stálo, tak vysoké důstojenství a takou krásu nám propůjčuje, nastává otázka, jaké povinnosti k tomuto rouchu máme.

II.

K tomuto rouchu máme trojí povinnost: Máme je co nejrychleji hledati, když jsme je ztratili, máme je pečlivě zachovati, ale také co nejhorlivěji okrášliti.

1. Nejprve je máme co nejrychleji hledati. Nešťastný, věčně nešťastný jesti ten, který bez tohoto roucha před Králem nebe a země, před Pánem a Soudcem svým se objeví. Host bez roucha svatebního, praví dnešní evangelium, oněměl. Se svázanými nohama a rukama, na znamení, že nemůže uniknouti, uvržen bude do temnosti zevnitřní, do místa pláče a skřípění zubů. Co by ti potom pomohlo pozemské bohatství, časná čest, světský požitek, kdyby za to věčná chudoba, věčná hanba, věčné trápení bylo tvým údělem? Proto starej se, když tohoto roucha nemáš, když jsi je těžkým hříchem ztratil, postarej se co nejrychleji, abys ho

opět nabyt. Nevíš, kdy posel boží, smrt, přijde a tebe odtud odvolá, vždyť může přijít každý den, každou hodinu. Nikdy nejsme jisti. Jak, tážeš se, však budu moci toto roucho si koupiti, jak ho nabýti? Cena za ně jsou slzy a krev. Slzy upřímné lítosti a krev Spasitele tvého, které ti ve svátosti pokání zanechal. Vykonáš-li upřímnou, pokornou zpověď, pak opět duše tvá ozdobena bude rouchem svatebním milosti boží. Pán ti dá pak políbení pokoje, položí ruku na tebe a řekne: »Můj jsi«. Děje se ti podobně jako egyptskému Josefu. Byl v žaláti v šatě trestanců. Náhle přicházejí k němu královští poslové, předvádějí ho před krále a královsky ho ozdobí. Hodinu před tím ještě v největším opovržení, před očima světa zločinec, a nyní oblečen v královské roucho a povýšen na trůn. Taková proměna děje se také s kašpáckým hříšníkem. Zločincem, předmětem opovržení, v trestaneckém rouše dřívě, jest ozdoben pokáním, krví Kristovou a vlastními slzami, září před Bohem a nebeským dvorem v nádherném rouše milosti. Jsi-li sobě, křestane, vědom viny, neváhej obrátiti se k Bohu svému!

2. Jestliže však tě roucho milosti zdobí, vynasnaž se sobě je zachovati. Nutnost, péči a píli pro zachování tohoto roucha vynakládati, vyplývá z nebezpečí, která nás ohrožují. Sv. Pavel přirovnává milost k pokladu, který v křehkých nádobách nosíme. Nádobu může se snadno rozbítí a poklad ztratiti. Nenávist ďábla, zloba světa a nepřátelé ve vlastní hrudi se spolčují, aby nám kladli úklady, aby nás ven vylákali a tak nás o svatební roucho milosti připravili. Proto nás vždy opět evangelium vybízí, abychom bděli, opatrně si počínali a rozhodně bojovali. Vše spíše si smíš dáti vyrvati, vše spíše obětovati, než abys svatební roucho v pospas dal. I když čest, statky a krev ztratíš, vše ti s bohatým ziskem vráceno bude, jen když slušně — s rouchem milosti ve svatebním sále objeviti se můžeš. Považ, jaké oběti a namáhání citlivé dítky světa vynakládají, aby si čest, vážnost před lidmi zachovali, jak ve všech instancích žalují, když se někdo cti jejich dotkne. A ty bys neměl aspoň s touže horlivostí nad ozdobou duše své bděti, která ti věčnou čest přinese? Jakou péči vynakládají tak mnohé dcery marnivosti a kolik umělých prostředků užívají, jen aby si prchavě půvaby tělesné udržely, a tobě by nemělo na tom záležeti, abys svatební roucho bez poskvrny uchoval, které ti propůjčuje krásu, kterou ti ani nemoc, ani stáří, ani smrt uloupiti nemůže?

3. Konečně jest tvou povinností též se starati o výzdobu roucha milosti. »Nemáš se spokojiti s prostým rouchem milosti, »Kdo jest spravedlivý, ospravedlní se ještě více, a kdo jest svatý, chuději se ještě více.« Nebylo by přece lépe, kdyby tak mnohý chudý, nevědomý černocho, který se právě teprve obrátil, skvostněji ve svatebním sále se objevil než my, kteří jsme již tak dlouho křestany, tolik milostí a darů jsme obdrželi, tolik spasných prostředků máme, kterých on postrádá. Pracujme proto horlivě o vždy bohatější výzdobě svatebního roucha skutky zbožnosti,

skutky milosrdenství a skutky lásky k bližnímu, skutky kajícími. Když jest výlet při dvorní slavnosti a rozliční hodnostáři ve svém stejnokroji se objeví, slyšíme mezi diváky otázku: »Kdo pak jest to s těmi zářícími hvězdami řádovými? Co je to za dámu s diamanty?« Slyšíme pak výkřiky obdivu. Také při oné svatební hostině tázati se budou: »Co jest to za muže, který si tak skvěle vykračuje? Co to za dámu, která jako královna vystupuje?« Tu uslyšíme: »Ten muž byl prostý rolník, který v potu tváře pole obdělával, poctivě si chléb svůj vydělával, při tom vždy svůj pohled k nebi pozdvíhoval. Ona dáma byla chuďou ženou, na světě jí často opovrhovali, ale snášela chudobu a hanbu trpělivě, odpouštěla ze srdce všem, kdož jí ubližovali, modlila se, trpěla, mlčela. A ona jasně zářící panna, která za nebeským ženichem kráčí, byla služkou, švadlenou, ale uchovala si roucho nevinnosti ve všech pokušeních přes potupu a výsměch čistě a vyzdobila je v pokorné poslušnosti ochotnou prací.«

Milý křesťane, spravuj se podle nich a když jsi na zemi malý, v nebi budeš veliký a vážený. I tobě při vstupu do svatebního sálu budou se nebešťané diviti a se radovati, a nebudeš jen k povoláným, ale i vyvoleným přičten. Přičiň se, aby se na tobě splnilo napomenutí, s kterým ti roucho nevinnosti na křtu svatém bylo dáno: »Vezmi roucho bílé a přines je bez poskvrny před soudnou stolicí Kristovu, abys měl život věčný.« Amen.

Die Ondřeje Hamerle Jan Nep. Jos. Holý, O. Praem.

Neděle XIX. po sv. Duchu.

»Obnovte se duchem myslí své.«

Výklad ep.

Byla noc. Již všecko utichlo na ulicích jerusalemských, jen Pán Ježíš ještě trval v bdění. Ještě pozdě v noci přišel vznešený úředník, jeden z nejřednějších osob v národě, aby rozmlouval s Pánem a od něho se dal poučiti. Kristus Pán mu dal poučení, které jej na první pohled zarazilo, a řekl: »Nenarodí li se kdo znova z vody a Ducha svatého, nemůže vejíti do království nebeského.« Nikodém nechápal smysl těch slov, a proto svou nechápanost doznává a dí: »Zdali může kdo vejíti znova do života matky své, aby se znova narodil?« A Kristus Pán mu vytýká neznalost jeho věcí duchovních, a dí: »Ty jsi učitelem v Izraeli a ani toho neznáš, jaký jest ten nový obrod v Duchu svatém?« Nám velmi mnohým by Kristus učinil tutéž výtku: »Ty jsi křesťan a nevíš, co jest znova se zroditi v Duchu svatém?« Sv. apoštol dnes o té obnově — znovuzrození mluví, proto o něm dnes rozjímáme, abychom věděli, co jest to znovuzroditi či obnoviti se v Bohu svém.

Pojednání.

Starce jednoho na poušti ptal se vznešený host, kolik let už žije. Viděl jeho šediny, nahrblou postavu, vysoké stáří. Starce dal podivnou odpověď, když řekl, že sotva 20 let žije. I divil se

host, že by tak mladý, tak sešlý a vetčný stařec byl, a proto se ptal znova, kolik let jest stár, a tu pověděl stařec dobu svých let a hned připojil výklad. »Žil jsem mnohá léta bez Boha, a ta léta jsem ztratil; pak jsem začal život nový s Bohem a pro Boha, a to jsou léta, která mi platí pro věčnost.« Tak každý z nás může říci. Léta bez Boha jsou léta ztracená, ano hůře než ztracená, protože nám zbývá je odpykati, za ně dostiučiniti. Když se onen stařec odhodlal započítati nový život — odložiti starého člověka s jeho chybami a špatnostmi a nový pořádek začíti v životě — tu se znova zrodil v Duchu sv.

Zde začal v něm působiti nový duch, duch boží, zde zemřel v něm dřívější duch, duch zlý. Tento obrod se děje v duši, a teprve počne se ukazovati v životě. Strom na jaře napřed pučí, a teprve když mízu dostal, ukazuje se list, květ a naposledy ovoce. Tak jest s člověkem. Duch musí napřed býti v člověku nový, který ho řídí, a potom začíná se ukazovati nový život. Člověk jest k nepoznání: jiná řeč, jiné smýšlení, jiné skutky, člověk jest nový.

Sv. apoštol nám to připomíná: »Obnovte se«. Zde poroučí znova se obnoviti. Předpokládá o těch křesťanech v Efesu, že už se znova zrodili skrze Ježíše Krista v Duchu sv., že už nový život žijí, ale proto přece dí: »Obnovte se«, protože, co se neobnovuje, všechno rychle schází a hyne. Vezměte si cokoli za příklad, třeba zeď kolem stavení, jak rychle schází, když se neobnovuje. Více obnovy, častější obnovy jest třeba člověku, chce-li zůstati tím znovuzrozeným v Duchu sv. skrze Ježíše Krista. Znova se musíme oblékati v nového člověka, a to vždy se musí státi duchovně. Napřed se obléci v duchu podle Pána Boha, pak oblečení jsme pravě.

Abych srozumitelně mluvil, musíme se obléci tak, jak to moudré jest, a moudré jest to tedy, oblečeme-li se dle Pána Boha, nemoudré — bez Boha. To jest právě tak, jakoby někdo chtěl užívati sluchu na místě očí, kdežto dle plánu božího jest ucho pro sluch a oko pro zrak. Kdo by chtěl užívati rukou za nohy a nobou na místě rukou, jednal by nemoudře a nerozumně, protože užívá údů proti jich přirozenosti. Dle úradku božího musíme užívati. Proto se, duše drahá, ptej vždy, co o tom soudí Bůh? A jednej dle toho a oblečeš se v člověka podle Boha: ve spravedlnost, svatost a pravdu; jinak se oblečeš docela v lež, nespravedlnost, ale to všechno se vymstí jen na nás samých, kteří jsme jednali proti vůli boží. Tedy myslí, co Bůh chce, jednej, jak Bůh chce, a žádej, co Bůh žádá, a ty se znova zrodíš, budeš nový člověk podle Pána Boha, vezmeš podobu obrazu božího. Tento obrod jest potřebný jako křest svatý.

Ale i potom, když člověk pro Pána Boha znova se zrodil, ať to bylo na př. při sv. missii, při velikonoční opravdové zpovědi, po oddávkách a při podobném obrácení, potom jest třeba často obnovy v duchu.

První krok k novému životu člověk lehce udělá, protože vidí jeho prospěšnost, ale když má vzítí též onu potíž s novým životem, umdlévá a ochabuje hned, jako Israelští, když jim Mojžíš řekl: »Půjdeme z otroctví egyptského do země svaté,« hned byli při tom, ale když měli jítí kousek přes poušť a býti nějaký čas bez masa a cibule, hned chtěli zpět! Proto jest třeba obnovy v duchu, začítí vždy ten nový život podle Boha každý den. Svatý Alfons dává radu, kterak by člověk svou lenost v dobrém ošidil a dí: »Představ si vždy, že jen dnes chceš býti dobrým a dnes chceš konati skutky dobré, a dnes začítí nový život, dnes konati svou povinnost.« Člověku se vždy zdá býti lehčím jeden den býti spravedlivým, čistotným, střídmým, než býti celý rok aneb celý život spravedlivým . . . ač jest později dobrý spořádaný život právě tak člověku potřebným jako jest hříšníkú hříšný život. Proto říkával sv. Antonín, poustevník, svým žákům v ctnosti křesťanské: »Synové, vždy si představte, jakoby byl dnešní den první, který chcete sloužití Bohu.« Tím si usnadňuje člověk život dobrý, když běže tuto malou míru do ruky. Cent zvednouti, jaká tíha, kilo zvednouti, jaká lehkost! Představovati si celý život, jaká tíha, ale dnes chtítí pro Boha žítí, to jest lehkost! A svatý Agath říkával sobě: »Dnes jsi jako pro Boha znovuzrozený, dnes začínáš sloužití Bohu, musíš býti jako poutník, který dnes začíná a zítra skončí. Každý den počínej, pak šťastně dokonáš.« »Obnovme se,« volá sv. apoštol, »protože kdo se neobnoví v duchu, zůstane starý v hříších.« Každému napravení života vždycky předcházelo napravení ducha. Proto denně obnov úmysl: Dnes chci sloužití Bohu dle svého povolání. Amen.

V.

Neděle XX. po sv. Duchu.

Na slavnost Posvěcení chrámu Páně.

»Jak milí jsou stanové tvoji, Hospodine mocností.«
Žalm 83, 2.

»Jdouce do celého světa, kažte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude.« Marek 16, 15. Místo, kde se toto vše až dosud koná, kde se evangelium hlásá, kde se svatými svátostmi přisluhuje, kde se modlitby konají, jest dům boží, chrám Páně. Tu vidíme křtitelnici, kdež novorozenátka oblečena bývají svatou nevinností, tam trhají se pouta hříchu dědičného, tam stáváme se dítkami božími, dědici království nebeského. Tu vidíme zpovědnici, kdež znova nalézáme milost ztracenou, kdež se nám hříchy odpouštějí. Tam spatřujeme oltář, kdež se plní slovo Hospodina řkoucího u proroka Malachiáše: »Od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy: a na každém místě kadí se a obětována bývá jménu mému obět čistá, neboť veliké jest jméno mé mezi národy.« Mal. 1, 11. Zde v chrámě božím, vy rodičové křesťanští, do stavu manželského jste vstoupili, zde řádně s sebou se oddali, zde Bůh milost

vám udělil, abyste ve svém manželském stavu až do smrti bohabojně setrvali, jeden druhému pomáhali, dítky své křesťansky vychovávali. Z chrámu Páně pospíchatí bude jednou sluha boží, aby v poslední hodině vás zaopatřil a udělil vám nejsv. svátost oltářní, svátost pokání i svátost posledního pomazání. Chrám Páně jest ono místo, kdež v tajuplném způsobu člověk s Bohem, časné s věčným, konečné s nekonečným, pozemské s nebeským se spojuje. Rozjímejme tedy dnes na slavnost Posvěcení chrámu, jak potřebny pro nás chrámy jsou.

P o j e d n á n í.

Mluvíme-li o chrámu Páně, tu slyšíme hned otázku: Nač kostely, nač chrámy? Není Bůh všude přítomen? Není vesmír jeho majetkem? Není příroda krásnějším, trvanlivějším chrámem, než veškery kostely světa? Není obloha stropem tohoto chrámu, celá země jeho podlahou, není zářící slunce, svítící měsíc a třpytící se hvězdy a plamenné blesky na místě chudičkových svíček jeho světly? Není burácející hrom vznešenější, než nejslavnější hlahol zvonů? Není vůně květin milejší, než vůně kadidla? Neupomíná nás též v přírodě tak mnohá věc na božství, na jeho nekonečnost, všemohoucnost, moudrost a dobrotu? Jak malicherným v porovnání s tímto velechrámem přírody, jež si Bůh sám postavil, vypadají nejkrásnější chrámy rukou lidskou zbudované? Že vesmír velechrámem božím jest, nelze upírati. Pravíť Písmo sv. samo: »Nebesa vypravují slávu boží a dílo rukou jeho zvěstuje obloha.« — Ano, i dle obrazu božského stvořený, krví Kristovou vykoupený, svatými svátostmi posvěcený duch člověka jest chrámem božím. Voláť k nám sv. Pavel: »Nevíte-liž, že chrám boží jste a že Duch boží přebývá ve vás? — Zda-liž nevíte, že údové vaši jsou chrám Ducha svatého, jenž jest ve vás, ježž máte od Boha?« (Cor.) Sv. Augustin zove duši spravedlivého docela vlastním přibýtkem božím.

Uvážiti však velice třeba toto: Bůh jako bytost nekonečná, nesmírná, vsudypřítomná, není vázán ani na místo, ani na prostor. Modlil se už při posvěcení velebného chrámu, který Hospodinu postavil, král Šalomoun: »Jestliže nebesa nebes obsáhnou ti tebe nemohou, čím méně dům tento, kterýž jsem vystavěl.« 3. Král. 8, 27. Ale jak už sv. Tomáš Aquinský dokazuje, chrámů není potřebí pro božství, nýbrž pro nás lidi. Proto čteme v téže třetí knize královské, že Bůh sám rozkázal, aby mu dům postaven byl, kde by velebnost jeho zvláštním způsobem se zjevovala, přítomna byla. Řeklť Hospodin Bůh sám Šalomounovi: »Vyslyšeti jsem modlitbu tvou a prosbu tvou, kterou jsi se modlil přede mnou: posvětil jsem domu toho, který jsi vystavěl, abych položil jméno své tam na věky, a budou oči mé a srdce mé po všechny dny.« 3. Král. 9, 3. Nikoliv Bůh, nýbrž my koneční tvorové jsme na místo obmezení, k vůli nám chce nesmírný a nekonečný Bůh na chrám se takofka obmeziti, abychom ho tu našli, aby nádhra a velebnost domu jeho nás pobádala k vrou-

címu klanění se, k vroucím prosbám. To už i pohané dávno cítili. Píšeť ku př. už Cicero: »Jsou lidé, kteří žádných chrámů si nepřejí, poněvadž prý velebnost Boha v nich takofka vězněna jest. Já však souhlasím s těmi, kteří chrámy za potřebny mají, poněvadž náboženský cit je požaduje.« Tak pohan Cicero.

Kostely jsou potřebny, poněvadž člověk nejen z duše, ale i z těla sestává, a jako takový ob čas zevnějšího popudu k pobožnosti a modlitbě potřebuje, což se nejlépe ve chrámu Páně děje, jenž nás na Boha upomíná a k nadpřirozeným věcem povznáší.

Ježíš Kristus pravil jednou: »Kde dva nebo tři (t. j. více) shromáždění jsou ve jménu mém, tam jsem mezi nimi.« V kostele právě se modlíme mnozí dohromady, proto jak sv. Jan Zlatoústý praví, jest modlitba v kostele účinnější, než kterou jinde a sami pro sebe o samotě konáme.

Náboženství není pouze ojedinelá, nýbrž též veřejná služba a oslava Boha, veřejné slavnostní klanění se a vzývání Boha, k tomu účelu však jsou chrámy Páně Myriády hvězd, dí prorok, těší se, že svému Stvořiteli spojeným světlem a září společný tribut vzdáti mohou.« — Neměli bychom my lidé stejně Pánu nebes a země společně a tudíž horlivěji svůj hold přinéstí?

Slova hýbají, příklady táhnou, dí přísloví. Tak se pravdivost tohoto pořekadla ukazuje ve chrámech našich. Když o velikých slavnostech chrám naplněn jest od brány až k oltáři zbožným lidem, pouhý pohled na shromážděný zástup naplňuje už nás zbožností, láskou k Bohu a důvěrou.

Ještě důležitější však je důvod, proč chrámy nutny jsou. Ony jsou přibýtkem a stánkem božím. Všim právem zoveme katolický kostel dům boží, poněvadž Ježíš Kristus, druhá božská osoba, v nejsvětější Svátosti oltářní — jako Bůh a člověk, s tělem a krví, s tělem i s duší skutečně a podstatně přítomen jest. Ježíš Kristus nechtěl jen s nebe sestoupiti a člověkem býti, nás vykoupiti, nýbrž i ustavičně mezi námi jako Bůh a člověk přítomen býti, a sice tam, kde sv. hostie se uschovávají. O jak veliká a vznešená jest důstojnost a velebnost katolických chrámů, když Bůh všemohoucí v nich přebýval!

Svatý Kanut, král dánský, byl nazýván ústy lichotících dvořenů králem nejmocnějším, kterému poddána země i moře. Pokornému králi protivila se tato řeč. I posadil se jedenkrát u přítomnosti dvořanů svých na břehu rozbourěného moře a zvolal: »Moře, ty jsi mi poddáno; rozkazují tobě, abys nerozlévalo se až ke mně.« Ale moře neposlechlo. Musilť konečně král s místa toho se odebrati, neboť voda až k němu dosahovala a vlny byly by ho i s dvořeniny pohltily. I řekl dvořenínům svým: »Vy pochlebníci, nazýváte mne králem nejmocnějším, jemuž i moře podrobno; a hle, ani jedině křůpěje vody nejsem s to zadržeti. Jenom jeden jest nejmocnějším králem, jest to Bůh všemohoucí!« A tento všemohoucí Bůh přebývá mezi námi v našich chrámech. On, jemuž nebe a země, slunce a hvězdy, celý svět poddán jest.

A jak přebývá mezi námi Kristus Pán v našich kostelích? Sv. Pavel, apoštol národů, žasne nad vtělením se Ježíše Krista říká: »Jsa ve způsobě boží, nepoložil toho sobě za loupež, že jest rovný Bohu, ale sebe samého zmařil, přijav způsobu služebníka, ku podobenství lidí učiněn, a v způsobu nalezen jako člověk. Ponižil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti, a to smrti kříže.« K Fil. 2, 6. 7. Neponižuje se on však zde ještě hlouběji? Během svého pozemského putování skrýval svoje božství v podobě chudičského člověka, zde však skrývá svoje božství a člověčenství pod způsoby chleba a vína. A důvod tohoto neskončeného, hlubokého ponižení není leč jeho nesmírná láska k nám, jak on, Moudrost sama, to praví: »Radost má jest mezi syny lidskými přebývatí.« Pffsl. 8, 31. Nemusí tato pravda též naše srdce rozníti, aby plálo a plesalo láskou k němu? Tak plesali židé nad svým chrámem, v němž Bůh jen v oblaku přebýval: »Aniž jest jiný národ tak veliký, kterýž by měl bohy k sobě přibližující se, jako Bůh náš přítomen jest všem prosbám našim.« Dent. 4, 7. Kterak mnohem více máme my přčinu plesati. Tam byl předobraz, zde splnění, tam stín, zde skutečnost. Volejme tedy s králem Davidem: »Jak milí jsou stanové tvoji, Hospodine mocností. Touží a omdlévá duše má po sních Hospodinových. Srdce mé a tělo mé plesají k Bohu živému.« Ž 83, 2.

Chrámky sprostředkují nám vzdělanost a osvětu. Tyto vyžadují pravdu, neboť blud plodí zlo, zlo však zpustlost. Před Kristem po 4000 let jaká temnota, jaké bludy a modloslužba ovládala svět, a to i mezi pohanskými mudrci Teprve Kristus pravdu přinesl. Když před Pilátem stál, řekl sám: »Proto jsem přišel na svět, abych svědectví vydal pravdě,« a zase už dříve: »Já jsem cesta, pravda a život.« — Co by však bylo na zemi z pravdy, kdyby Kristus jen svým několika apoštolům ji byl zanechal? Byla by se tradicí stala? Kdyby apoštolové několik mužů byli okolo sebe shromáždili a jim nauku Kristovu sdělili, nebyla by ničím jiným, leda nový druh toho, čemu ve starověku škola říkali. Ani knížata a světští učenci nemohli hlasateli věčných pravd býti. Prvnějším nedal Bůh berlu, nýbrž žezlo, učencům nedal ani toho, ani onoho. Kristus Pán se postaral o rozšíření své nauky jiným způsobem. Rozkázal apoštolům: »Jdouce do veškerého světa, učte všechny národy.« Tuto úlohu plní až dosud jejich nástupci, papež, biskupové a kněží. Činí to ponejvíce v chrámech, na kazatelně, ve zpovědnici. Co tu hlásají, není co do věci samé jejich nauka, nýbrž slovo boží, nebo nauka jeho církve, tedy pravda.

Chrámky jsou však též ona místa, kdež se lidem láska hlásá a prikazuje. Mimo kostel panuje skoro všude mrazivý egoismus, který se o cizí blaho a žal nestará. V kostele však se hlásá slovo Kristovo: »Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jakož i já miloval jsem vás. Po tomť všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li míti lásku jedni k druhým.« Jan 13, 34. 35. A zase: »Já pravím vám: Milujte nepřátele své, dobře číňte

těm, kteří vás nenávidí a modlete se za ty, kteříž vám protiventství činí, a utrhují vám.« Mat. 5, 44. Takovouto lásku mohl jen Bůh sám hlásati. Co jest v porovnání s ní světská filantropie? V kostele všecko slouží k tomu, aby jak poznání pravdy, tak i láska se pěstovala. Tu panuje spojení ve stejné modlitbě k jednému Bohu, před tímž oltářem, při téže oběti, při těchže svátostech, při slyšení téhož slova božího. V kostele mluví jen a slyší se láska, tu mlčí nenávisť, ustává nepřátelství. Mimo kostel děje se pravý opak. Tu slyšeti často jen klení a rouhání, vzájemné urážky, pronásledování. Chladnokrevně by mnozí, kdyby to bylo možno, štěstí tisíců obětovali, aby své vlastní podporovali.

Kostely čelí dále pýše a povrhování ostatními. V kostele není žádného rozdílu stavů. Učenec, urozený boháč nemá jako takový před Bohem větší ceny, než nejjednodušší občan a rolník, ne větší, než nejjednodušší dělník, který ani psátí neumí, ne větší, než v nouzi úpící chudák. V kostele by se mělo aspoň ukázati, že všichni, i vznešení, i mocní, jen sluhové jsou, sluhové všemohoucího Boha, Pána nebes a země, a že v jeho očích jen to na tvorech cenu má, co nesmrtelné duši ceny dodává, totiž ctnost a rozšafnost. Tyto jsou dokonce se stanoviska pouhé civilisace nutny. Všechny k civilisaci nutné věci shledáváme v kostele. Civilisace a kostel souvisí nutně vespolek. Dříve než v krajině, kde divocí národové jsou, byť i sebe skromnější kaplička i bez nádhery vystavěna jest, v níž mše sv. se obětuje, v níž křtíž důstojného místa neobdrží, nepouští civilisace mezi divochy žádných pevných kofeňů.

Ó jak líto jest nám všech těch, kdož o kostel nohou nezavadí, oň se nestarají. V kostele cítíme se teprv, že jsme v pravdě katolíci nejen dle jména, že jsme křesťany. V Římě, vypravuje sv. Augustin, žil věhlasný řečník Viktorin; pro velikou výřečnost byl mu postaven na forum v Římě pomník. Jednoho dne četl evangelium a byl jím tak unesen, že běžel k jednomu svatému knězi křesťanskému a pravil: »Chci se státi křesťanem.« — »Skutečně?« odvětil kněz s radostí. »Tož pojďte do kostela.« — »Nač to,« odvětil Viktorin. »Věřím, a to přece dostačí. Co mi mohou kameny kostela pomoci?« Když však po nějaké době slova Kristova četl: »Kdo mne vyzná před lidmi, toho vyznáám i já před svým Otcem v nebesích,« — tu to bylo jasno před jeho duchovním okem. On spěchal zase ku knězi a prosil, aby do kostela veden byl. Při jeho vstoupení tam užasl přítomní věřící, ještě více však, když křesťanské vyznání víry složil. »Viktorine, Viktorine!« — volali — »stal jsi se skutečně křesťanem?« — »Ano,« — odvětil on — »a zde v chrámu Páně cítím se teprv doopravdy, že jsem křesťanem.« — Rádi mu to věříme. Pospíchejme i my rádi do kostela. »Radost má jest býti se syny lidskými,« volá k nám věčná Láska se svatostánku. Budiž tedy i naše radost, draží v Kristu, býti s Pánem Bohem na tomto místě posvátném, milujme je, važme si ho, ozdobujme, okrá-

šlujme je, rádi sem pospíchejme a dobrými, věrnými křesťany budeme.

Ó jak vznešená, přehlubokého významu jest dnešní slavnost Posvěcení chrámu. Ejhle, zde je stánek boží, zde Bůh s lidmi přebývá. Volejme tedy dnes: Pojdme, klaňme se. Čiňme tak, abychom vinu svou vyznávali a jednou věčnou slávu došli. Amen.

Dr. Antonín Ondroušek.

Neděle XX. po sv. Duchu.

Slavnost Posvěcení chrámu Páně.

Naše štěstí, že chrámy Páně máme a že chrámy Páně jsme.

»Dnes stalo se spasení domu tomuto.«
Luk. 19, 9.

Pochopujeme touhu, která srdce Zacheovo naplňovala, jenom jednou viděti Ježíše, Syna božího, velikého divotvorce, hlasatele nebeského učení, přítele ubohých hříšníků. Pochopujeme, jakou radostí naplněno bylo srdce jeho, když Pán Ježíš k němu řekl: »Dnes v domě tvém musím zůstatí« — a jak vděčně a nadšeně v srdci souhlasil s výrokem Páně: »Dnes stalo se spasení domu tomuto.« Kdybychom byli tehdy žili, jak by nás bylo těšilo a blažilo, kdybychom byli mohli Spasitele světa jen několik hodin u sebe, ve svém domě přijmouti!

Nejmilejší! Dnešní svátek nám připomíná, že se nám do-
brotou Pána Ježíše ještě většího štěstí dostalo. Připomíná nám, že dům, který jaksi všem nám patří, všem nám společný jest, nejen jednou svou návštěvou poctil, nýbrž že dům tento za svůj dům, za svůj chrám, za svůj stálý přibytěk určil a rukou svého zástupce, biskupa, posvětil, a od toho dne uprostřed nás dlí a přebývá ve dne v noci. V pravdě, dnes, v den, který dnes slavíme, stalo se spasení a štěstí tomuto domu a tím i nám.

Než, dobrotivost boží jde ještě dále. Nejen v našich chrámech, nýbrž i v našich srdcích chce přebývat; i srdce naše určil a posvětil za své chrámy a přibytky.

Vidíte tedy, že nemáme příčiny Zacheovi záviděti, nýbrž Spasiteli ještě srdečněji a vřeleji děkovati, než to činil Zacheus. Než, abyste to ještě lépe nahlédli, a vaše radost a vděčnost ještě větší a plodnější byla, chci vám dnes blíže ukázati, jak veliké je štěstí naše

I. že chrámy Páně máme a

II. že chrámy Páně jsme.

Pojednání.

I.

Když Samaritáné v Ježíši Kristu Spasitele světa poznali, od-
vázili se, čeho se Zacheus neodvážil, prositi totiž Spasitele, aby s nimi zůstal — a Pán Ježíš zůstal dva dni v jejich městě. Nikdo

z nich však se neodvážil prositi ho, aby stále u nich zůstal. Kdyby jim byla tato myšlenka přišla jen na mysl, zajisté byli by si mysleli: Také milosti nejsme hodni, bylo by osobivé, neko-
nečně velebného Syna božího prositi, aby stále uprostřed nás dlel. Bylo by také správně, takou milost pro nás požadovati, kdežto ostatní by měli postrádati jeho přítomnosti, jeho učení, jeho požehnání? Ještě méně by bylo někoho napadlo, mysliti: Ježíš jest všemohoucí Syn boží: ať učiní zázrakem své všemohoucnosti, aby na všech místech země zároveň přítomen byl a zůstal. Ani možnost něčeho podobného nikoho nenapadla, tím méně, že by byli od Pána něco podobného doufali, nebo o to prositi se od-
vážili.

Než, láska a všemohoucnost Pána Ježíše jest větší, učinil pro nás více, než jsme mohli vymysleti, doufati a prositi. Když na nebesa se vracel, nechtěl nás, ubohé lidi, miláčky svého božského Srdce, opustiti. Proto ustanovil nejsvětější Svátost oltářní, ve které podivuhodným zázrakem v téže době na tisíci místech, všude, kde jeho věřící dítky bydlí, přítomen jest a zůstává. Tak zde mezi námi, od toho dne, kdy biskup chrám nás posvětil a v něm po prvé mši sv. sloužil, vyvolil si svůj přibytěk, svůj milostný trůn a dlí od toho dne ve dne v noci ve svatostánku, tentýž Spasitel, který v Betlémě se narodil, po Palestině chodil, na kříži umřel a nyní slavně na nebesích trůní, se svým posvátným tělem, krví a duší, s božskou i lidskou přirozeností, ale tajemně pod způsoby chleba.

Tím, že máme chrám Páně a v něm nejsvětější Svátost, jsme v jistém smyslu ještě lépe na tom, než lidé, kteří za živobytí Pána Ježíše v zemi židovské žili. Nebot tito lidé měli ho jen krátký čas u sebe — pak chvátil opět na jiné místo. V kostelích našich je však ve dne v noci po celý rok a po roce zase přítomna.

Jaké štěstí jest již tato přítomnost! Kdybys musil přebývati ve velikém městě v cizí zemi, jak byl bys rád, kdybys tam měl jen jednoho známého, k němuž bys mohl tu a tam jíti, o své vlasti s ním rozmlouvati, u něho se poraditi a pomoc nalézt. A když chudá dívka v těžké službě se velice souží, jak blaze je jí, když jen tu a tam matku svou navštívit a na jejím srdci takofka vyplakati se může, i když matka jí pomoci nemůže. My všichni přebýváme v cizině, daleko od nebeské vlasti, a mnohá svízele přichází na každé lidské srdce. Ale nejsme sami opuštěni. Zde v chrámu Páně přebývá náš nebeský bratr, který nás srdeč-
něji a víceji miluje, než matka jediné své dítě, který v každou chvíli jest ochoten nás přijmouti, který nás vzbízí, abychom se k němu ve svých potřebách utkali, jemuž však také snadno jest vždy a všude pomoci, nás potěšiti, každou bolest umírniti, všem nám dáti, co jest k spasení nám potřebno. Jaké štěstí mohli bychom v přítomnosti Ježíše Krista nalézt, jakou útěchu, jakou radost, jakou pomoc v každé nouzi, jaké požehnání, kdybychom plni víry, lásky, touhy a důvěry k němu přicházeli!

Nad to nám Pán Ježíš v našem chrámu ještě prokazuje tytéž milosti a dobrodiní, které kdysi za svého pozemského života v tak bohaté plnosti prokazoval.

Počněme s dětmi! Jak láskyplně bral je ve své rámě a jim požehnal, když je matky k němu přinesly! Nečiní-liž Kristus Pán maličkým mnohem více v našich chrámech? Zde je rukou kněžskou ve svátosti křtu očišťuje od hříchů dědičného, zdobí je podivuhodně krásným rouchem milosti své, činí je dítkami Otce svého nebeského, činí je živými údý svého tajemného těla, církve sv., činí je chrámy Ducha sv. A když potom mlékem jeho učení, které jim kněz podává, dostatečně posilněni jsou, pak k nim o provodní neděli volá sladká slova: »Nechte maličkých přijíti ke mně a nebraňte jim, neb jejich je království nebeské!« Pak je svírá ve své rámě, ve své srdce. Kdo z vás s radostí nevzpomíná na onen šťastný den, na první sv. přijímání!

Pán Ježíš chodil po Palestině a hlásal nebeské učení své, aby všechny osvětil a jim ukázal cestu k milosti boží, k odpuštění hříchů, k pokoji srdce, k nebi. Ovšem v našich chrámech nekáže Kristus Pán vlastními ústy, ale co se tu káže, jest jeho slovo, jeho učení, všude na všech katolických kazatelkách celého světa. Jest to tentýž pokrm, který se všude věřícím předkládá, i když v rozdílné úpravě. My jsme právě tak jisti, že máme skrze toto božské slovo, které katolická církev ve jménu Ježíše Krista nám hlásá, pravé světlo ve tmách tohoto života, pravdu cestu k nebi jako lidé, kteří je z vlastních úst Pána Ježíše slyšeli. Neboť »kdo vás slyší, mne slyší.«

K největším dobrodiním, která Pán Ježíš za živa na zemi prokazoval, náleží, že kajícím hříšníkům hřichy odpouštěl. Pomyslete si, že byste byli přítomni, když veřejná hříšnice Majdalena u nohou Páně klečela a slzami je svažovala. Jaká bolest svírala asi její srdce! Snad vzpomínala na nevinné dni svého dětství a mládí — a srdce jí chtělo puknouti, že tuto perlu nevinnosti za mrzký peníz prodala. Jaký kámen spadl jí se srdce, když z úst Páně zaslechla potěšná slova: »Odpouštějí se tobě hřichové tvoji,« když ji pozdravil sladkým jménem »dcero«, když za dítko nebeské přijata byla! Kdyby naše zpovědnice mohly mluvit, kolik zcela podobných výjevů mohly by nám vypravovati! Jak mnohé srdce hříchem zrušované, nouzí a lítostí hluboko stížené, zoufalství blízké bylo zde již změněno, očištěno, milostí, útechou a pokojem naplněno a počalo pak nový, Bohem požehnaný, pokojný, k nebi vedoucí život! Nepotřebujeme Majdaleně záviděti, nepotřebujeme plni bolesti nařikati: kdybych byl tehdy žil, u nohou Páně klečel, jemu své hříchy vyznati, z jeho úst odpuštění slyšeti mohl! Když ve zpovědnici hříchy své upřímně vyznáváme a rozhřešení dostáváme, jest to sice kněz, který naši zpověď slyší a rozhřešení uděluje — ale činí to ve jménu Pána Ježíše a z jeho rozkazu, a to je právě tak, jako kdybychom se byli Pánu Ježíši zpovídali a od něho rozhřešení dostali. Neboť »komu hřichy odpustíte, odpustěny jsou«, tak řekl sám.

Když Pán Ježíš na zemi žil, stalo se častěji, že se celý zástupové lidu kolem něho shromáždili, své denní práce přerušili, za ním na pouť šli, slovo jeho horlivě poslouchali a pak jím podivuhodně pozeňnaným chlebem nasyceni byli. Jak těšilo chudé lidi, kteří den ode dne v namáhavé práci chléb svůj vydělávali, když mohli jednou vsední prach se sebe setřásti, na své starosti a svízele zapomenouti, jako dítky boží se cítiti, na nebe mysliti. Byli také tak nadšeni, že chtěli Pána Ježíše králem učiniti. Rozmilí! Neděje se v našich chrámech něco podobného? Když jste po celý týden o pozemské věci se starali, v namáhavé práci chléb, si vydělávali, tu v neděli vás zvony zvou sem k Pánu Ježíši, odnímají vám denní práce a starosti. I nejudší může si tu odpočinouti, i nejnížší cítí se tu jako dítko boží, v jehož domě prodávati může. Zde vám hlásá kněz ve jménu Páně jeho božské slovo a ukazuje vám k věčné blaženosti, která vás očekává. Zde láme vám božský Spasitel podivuhodně rozmnožený chléb, podává každému, kdo hladoví, nebeský pokrm svého posvátného těla, chce se se všemi co nejúzeji spojití, aby živil v jejich duši život milosti a aby je na cestě k nebeské blaženosti chránil, těšil a provázel. Kdybychom o tomto dobrodiní, o této lásce fádne uvažovali, i my bychom v posvátném nadšení učinili předsevzetí, učiniti Pána Ježíše králem, králem srdcí vašich, a vyhnali bychom odtud tyrany, kteří bohužel tak často v nich panují, hříchy a náruživosti.

Když Pán Ježíš třicet tři léta pro nás pracoval, se modlil, trpěl, dal konečně po hrozných bolestech svůj život za nás na kříži, přinesl obět krvavou, aby Otcí svému vzdal čest, poslušnost a vděčnost, které mu lidé odjírali, aby lidi s Otcem svým smířil, jeho lásku a milost jim zjednal. Touto obětí na kříži Kristus Pán nás spasil, zjednal nám všecky milosti, zasloužil nám všecka dobrodiní boží. Kdybychom tehdy byli stáli na Kalvarii a viděli, jak za naše hříchy za hrozných bolestí umírá: jaká bolest, jaká soustrast, jaká lítost nad našimi hříchy, jaká láska a vděčnost byla by vzplála v našich srdcích a jak ochotně byli bychom se nabízeli přináseti pro něho oběti, kdyby jich od nás požadoval! Vizte, přátelé, když jsme přítomní mši sv., jest to v jistém smyslu právě tak, jako bychom byli přítomni oběti na kříži na Golgotě. Neboť ve mši sv. přináší Kristus Pán ovšem nekrvavým způsobem — tutěž obět, jako tehdy na kříži. Obětuje Otcí svému své tělo a svou krev, aby místo nás mu přinesl čest a aby nám přivlastnil ovoce svého vykoupení. A smířen obětí svého Syna, jest nebeský Otec ochoten odpustiti nám a dává nám bohaté milosti a dobrodiní všeho druhu. Kdybychom věděli, jak nekonečně bohaté prameny pozeňnaní nám ve mši sv. prýští, jak horlivě, nábožně, důvěrně bychom při ní byli přítomni a z pramenů těchto čerpali!

A kdybychom živou vírou proniknutí uvážili, že tentýž Spasitel na našem oltáři tutěž obět přináší jako na kříži: jaké zahanbení, jaká lítost nad hříchy, jaká vděčná láska, ochotné nadšení by v srdcích našich plálo! Jak zcela jinak by věci stály

v církvi a ve světě, kdyby katoličtí křesťané nekonečný poklad, který ve mši sv mají, řádně ceniti a ho užívati uměli!

Nejmilejší! Přemýšlejte ještě o slovech, která jsem k vám dnes mluvil, a zajisté mi přisvědčíte, když pravím: Je neocenitelným štěstím, že chrámy Páně máme, že v nich přítomen jest Pán Ježíš vždy ochoten nás vyslyšeti, a neocenitelná jsou dobrodiní, která zde dostáváme, z nichž jsem vám některá vypočítal. Abyste to ostatně ještě lépe nahlédli, pomyslete, že by nebylo široko daleko žádných chrámů, žádných kněží, vaše děti nemohly by od žádného kněze pokřtěny býti, sami byste jim musili dáti křest z nouze. vyrůstaly by bez křesťanského učení, nikdy byste neslyšeli křesťanské kázání a cvičení. Když těžký hřích a strach před soudem božím vás tíží — nebylo by kněze, jemuž byste své srdce zjeviti, od něhož byste odpuštění hříchů, milost odbržeti mohli. Nikdy byste nemohli přijmouti nebeský pokrm ve sv. přijímání, nikdy byste nemohli býti přítomni milosti plné oběti mše sv. Kdyby někdo z vás měl umírat, nebylo by kněze, který by vás s Bohem smířil, Pána Ježíše vám podal, posledním pomazáním vás k smrtelnému zápasu posilnil, v zoufalství byste snad umírali. Jsem jist, teprve tehdy byste se naučili oceniti, co máte ve svých chrámech, naučili byste se oceniti štěstí, že chrámy Páně máte.

Když dobrotivostí boží z tohoto štěstí se radujete, vyplývá vám z toho první povinnost, abyste Bohu vše za to děkovali. Děkujte mu za to častěji, když chrám navštívíte, při službách božích přítomni jste, sv. svátosti přijímáte, zvláště dnešního dne, který jest ustanoven na vděčnou vzpomínku, kdy byl tento chrám Páně slavnostně posvěcen, kdy Spasitel v nejsvětější Svátosti sem ponejprv zavítal.

Ukazujte svou vděčnost také tím, že rádi k ozdobě chrámu přispějete, uctivě a nábožně v chrámu se chovati budete. Čím větší je láska Spasitele k vám, který ve vašem středu přebývá, čím četnější a vzácnější jsou milosti a dobrodiní, která vám zde uděluje, tím více byste ho zarmoutili, kdybyste ho v tomto domě jeho neuctivostí, drzým chováním, lhohostejností a nepobožností uráželi.

Uvažte dobře, co církev sama slovy Písma sv. o každém chrámu praví: »Hrozné jest toto místo, neboť zde není nic jiného, než dům boží a brána nebeská.« Když to řádně uvážíte, pak nejen vděčnost, nýbrž i posvátná bázeň před podivuhodnou velebností boží bude vás nabádati, abyste uctivě a nábožně v chrámu Páně se chovali.

Konečně máte ukazovati vděčnost za štěstí, že chrámy Páně máte, hlavně tím, že toho štěstí také řádně užívati budete, tedy že pilně a horlivě budete chrám navštěvovati, službám božím, hlásání slova božího nábožně přítomni budete, sv. svátosti častěji s dobrou přípravou přijímati budete.

Čím větší je dobrodiní, milost, která se nám zde nabízí, tím horší pro nás, kdybychom jí nepoužívali, málo si jí vážili

a ji odmítali. Bůh by nás mimo jiné také trestati mohl tím, že by nám tuto milost zcela vzal. Používejte proto horlivě chrámu a milostí nám zde nabízených, aby Bůh dal církvi své pokoj, počet řádných kněží rozmnožoval a aby tak nám a naší vlasti chrámy Páně a milosti z nich se prýštíci zachoval. Tím také zároveň se postaráte, abyste i druhého štěstí účastnými se stali nebo zůstali, o čemž ještě krátce v díle

II.

Štěstí totiž, že chrámy Páně jste. Den posvěcení vašeho chrámu Páně, den, v který jste sami za chrámy Páně posvěceni byli, jest den vašeho sv. křtu. Jako při svěcení kostel za majetek boží prohlášen a posvěcen bývá a Spasitel v něm přibytěk bere, tak byl na křtu sv. hřích ze srdcí vašich odstraněn, vy jste byli za majetek boží prohlášeni, k službě boží posvěceni, sám Duch sv. v srdce vaše vešel a přibytěk si v nich vyvolil, aby tam zůstal navždy, pokud jej těžkým hříchem nevypudíte. Máte jako majetek boží, jako ditky boží vésti život Bohu milý, máte konati skutky Bohu milé, máte si zasloužiti blaženost Bohu podobnou. Proto chtěl Duch boží, sám Duch sv. v duších vašich bydleti a takořka duší vašich duší býti. Neboť jako vaše rozumná duše, která ve vašem těle žije, tělo obživuje, jím pohybuje a je uschopňuje spolupůsobiti při rozumných duševních skutcích, tak chtěl Duch sv. v duších vašich bydleti, aby jim udělil Bohu podobný, nadpřirozený život, aby jim vnukl bohumilé myšlenky a žádosti, a aby vůli schopnou učinil konati dobré, bohumilé skutky. Jako kamenný kostel jest chrámem Páně, poněvadž Bůh v něm bydlí a své milosti uděluje, tak i vy jste chrámy Páně, poněvadž Bůh ve vaší duši a tím také ve vašem těle bydlí a své milosti vám uděluje.

Jak veliká čest, jak veliké štěstí jest to, že Duch sv., všemohoucí, velebný Bůh, v naší duši bydlí! Ať jsme kdekoli, všude jest náš Pán a Bůh s námi, kráčíme všude pod jeho mocnou ochranou. Když papež Pius IX. před revolucionáři z Říma utíkal musil a hraběnka Spaunová, která s ním v kočáře seděla, strachy se třásla, že by papež mohl býti poznán, zpátky vlečen a snad zavražděn, pravil sv. Otec vesele a klidně: »Nebojte se ničeho, mám svého Pána v nejsvětější svátosti s sebou.« Vzal totiž ve zlaté kapsičce nejsvětější Svátost s sebou a nesl ji nad svým srdcem. Tak i my, když jsme ve stavu posvěcující milosti boží, můžeme býti klidni a veseli v cizině, uprostřed nebezpečí, neboť máme svého Pána, všemohoucího Boha, vsude jako svého pomocníka a ochránce s sebou ve svých srdcích. Všude můžeme s ním mluvit, k němu se modliti, jej o pomoc a milost vzývati, kterou nám tak rád a štědře uděluje. Tato jediná myšlenka poskytuje nám velikou útěchu, když se jí dáme řádně proniknouti.

Protože jest naše srdce chrámem Páně, děje se v něm také, co se děje v kostelích. I zde se káže, slovo boží hlásá. V našich srdcích káže sám Duch sv., jen když jeho hlasu posloucháme,

což Písmo sv. praví: »Chci slyšeti, co můj Pán a Bůh ve mně mluví.« (Žalm 84, 9.) Připomíná nám častěji svou přítomnost, připomíná nám naučení a povzbuzení, které jsme při náboženském učení, při kázání slyšeli; povzbuzuje nás zejména při pokušení a klade nám před oči duševní, co nás od hříchu odvrátiti může.

V chrámu se odpouštějí hříchy. I to činí Duch sv. v srdcích našich. Jestliže jsme hřešili, kárá nás hlasem svědomí, vnuká nám city pravé lítosti a odpouští nám tak aspoň některé menší, lehké hříchy. Jestliže jsme však těžce hřešili, pak jsme ovšem ze srdce svého Ducha sv. zapudili. Ale i potom neopouští nás úplně. Tluče svou milostí takořka na dveře srdce našeho a žádá, aby tam byl puštěn. Povzbuzuje nás k lítosti, k hodnému přijetí svátosti pokání; a když jsme jeho napomenutí poslechli, opět v duši naší přichází.

V chrámu se konečně obětuje. I to se má díti v chrámu srdce našeho. Duch sv. nás povzbuzuje, abychom zlé žádostivosti a náruživosti své umrtvovali a ke cti boží bohumilé skutky konali. Činíme-li to, přinášíme vždy Bohu obět, která do nebe stoupá v libé vůni, jeho milost, jeho požehnání nám přináší a v knize odplaty se nám zapisuje jako poukázka na nekonečně štědrovou odměnu nebeskou. Jsme-li chrámy Páně, nejmilejší, jaké povinnosti z toho pro nás vyplývají? Jen na něco málo chci vás upozorniti.

Písmo sv. praví: »Domu tvému, Pane, náleží svatost.« (Žalm 92. 5.) »Jestliže někdo chrám Páně znesvětil, toho Bůh zahubí, neboť chrám Páně jest svatý, a ten jste vy.« (I. Kor. 3. 17.) Skutečně, každý křesťan ví, že chrám Páně jest svatý a proto také v něm se chovati máme s posvátnou uctivostí a že znesvěcení chrámu jest těžkým hříchem. My jsme však živé chrámy Páně. A proto máme také sebe samy, naši duši a naše tělo ve svatosti držeti a před každým znesvěcením chrániti. Chrám srdce našeho znesvěcuje se každým těžkým hříchem. Kdo se ho dopouští, zapuzuje Ducha sv. ze srdce svého. Jest to takořka právě tak, jako bychom Bohu řekli: Jdi z mého srdce, nechci o tobě, tvé milosti a blaženosti nic věděti, dávám přednost této rozkoši, tomuto prospěchu, této cti, ty mají nyní bydleti v srdci mém. Jaký pych, jaký nevděk vůči posvátné velebnosti boží, jak hrozné zaslepení a jaký trest takého odvážlivce jednou stihne!

Proto chraňte se, nejmilejší, každého těžkého hříchu, který by Ducha sv. ze srdce vašeho zapudil, srdce vaše znesvětil, ohavnost zpuštění v něm způsobil a kletbu boží, věčný trest pekelný vám přivodil. Zvláště chraňte se hříchu nečistoty, neboť nejen vaši duši, nýbrž i vaše tělo znesvěcuje. »Nevíte,« praví apoštol, »že vaše údy (vaše tělo) jest chrámem Ducha sv., který ve vás přebývá?« (I. Kor. 6. 9.) Nevzbudilo by to u vás odpor, kdyby se někdo něčeho takového v kostele dopustil? Zajisté, ale nejsou-liž těla vaše živými chrámy Páně, ještě více posvěcená, nežli tento kamenný chrám? Proto jest každý hřích nečistoty znesvěcením chrámu Páně. Kdo však chrám Páně znesvětil, toho Bůh zahubí.

Chrám Páně jest místem modlitby. Jsme-li živými chrámy božími, má srdce naše také býti místem modlitby. Všude jest náš Pán a Bůh s námi, proto máme se k němu všude, nejen v kostele, modlití. Modlete se tedy rádi a horlivě k Bohu, který ve vás přebývá. Vykonávejte přesně svou ranní a večerní modlitbu. Děkujte, když jste obdrželi milosti a dobrodiní. Proste s řádnou důvěrou, zejména když nouze nebo pokušení vás tísní. Jak krásný, jak požehnaný by byl život váš, kdybyste se řádně a horlivě modlili!

V kostele se káže. V chrámu srdce vašeho káže sám Duch sv., jak jsem vám již ukázal. Poslechněte tedy hlasu jeho. Když vás hlasem svědomí před hříchem, přšležitostí ke hříchu varuje, když vám připomíná vaše povinnosti, pomyslete, že Bůh sám k vám mluví. Cncete svého Pána, Otce, Soudce, největšího dobrodince nadarmo nechati volati a napomínati?

V kostele se odpouštějí hříchy. I v chrámu srdce vašeho jest Duch sv. ochoten vám odpustiti, nebo k odpuštění hříchů dopomoci. Zpovídejte se mu tedy co možná každý večer tím, že svědomí své budete zpytovati, s lítostí a opravdovým předsevzetím chyby své před Bohem vyznáte a za odpuštění jich poprosíte.

V kostele se konečně obětuje. Přinášejte také v chrám srdce vašeho Bohu oběti tím, že se každodenně vynasazíte umrtvovati své zlé žádosti a náruživosti, z lásky k Bohu své povinnosti přesně plniti, práce své ochotně konati, utrpení své trpělivě snášeti a také častěji zvláštní skutky pobožnosti, lásky k bližnímu konati, abyste udělali radost Bohu, abyste mu svou lásku a vděčnost ukazovali a jeho milost a lásku v sobě rozmnožovali.

Nejmilejší! Kéž dnešní svátek k tomu přispěje, abyste lépe poznali a ocenili veliké štěstí, že chrámy Páně máme, abyste svou vděčnost hned při mši sv., uctivostí před chrámem božím, pilnou návštěvou služeb božích, častým přijímáním sv. svátostí tohoto štěstí vždy hodnějšími se stali a Boha prosili, aby vám a potomkům vašim chrámy zachoval.

Toto štěstí, že chrámy Páně, udělil vám Bůh hlavně proto, abyste druhého štěstí v míře vždy hojnější účastnými se stali, abyste byli živými chrámy Páně. Proto učínte další předsevzetí, že se budete chrániti těžkého hříchu, který by vás o toto štěstí připravil; slibte zejména dnešního dne, kby bohužel tak mnohé nebezpečí nestřídmosti a nečistoty vám hrozí, že se budete chrániti před těmito hříchy, které znesvěcují chrám srdce vašeho, spíše že modlitbou, pozorným posloucháním toho, co vám Duch sv. hlasem svědomí praví a obětí dobrých skutků budete dělati radost Duchu sv., který ve vás bydlí, aby vždy hojnější milostí svou přítomnost ukazoval a abyste jednou hodnými shledáni byli, do věčného chrámu Boha trojjediného, do nebeského Jerusalema přijatu býti. Amen. Dle Jak. Schmitta *Jan Nep. Jos. Holý* O. Praem.

LISTY VĚDECKÉ.

Osnova zákona o ochranném výchovu.

Podává J. Kyselka, kanovník na Vyšehradě.

(Pokračování.)

VI. Zařízení potřebná k provádění ochranného výchovu. §§ 17.—24.

By posud uvedené předpisy o ochranném výchovu mohly býti prováděny, jest třeba některých *zařízení*, a návrh zákona uvádí tato :

a) *zemská* zařízení, b) *státní* polepšovny, c) *odnětí otcovské moci*, d) a osoby *důvěrné* či *důvěrníky*.

a) Zemská zařízení podléhají zemskému zákonodárství, jemuž se ponechává, aby po rozumu zákona ze dne 24. května 1885 zřizovalo polepšovny a vychovatelny, a je opatřovalo vším, čeho bude třeba k ochrannému výchovu. Zemské zákonodárství může okresy a obce přidržovati k vydržování potřebných zařízení.

Ústavy polepšovací nemají býti spojeny s pracovními do-
nucovacími (robotárnami).

Zemská komise má právo rozhodnouti, pokud některý sou-
kromý ústav může nastoupiti na místo veřejného.

b) Státní polepšovny slouží ochrannému výchovu, jež na-
řídil trestní soud, a jsou podřízeny ministeriu spravedlnosti. Bez-
prostřední dozor má vrchní státní zastupitelství, na jehož území
polepšovna se nachází. Všechny předpisy správy se týkající dává
ministerstvo.

Osoby mladistvé, jež byly dány na ochranný výchov, mohou
býti převedeny do státní polepšovny.

Pro každou *státní* polepšovnu opatří se *dozorčí komise*,
v níž mimo úřední osoby zasedati mají tři *důvěrníci*. *Důvěrníky*
a jich náhradníky jmenuje ministerstvo a může jim i odměny
přikázati.

Dozorčí komisi náleží, by jednou do měsíce ústav shlédla.
Při tom má vyslyšeti každého chovance, jenž by chtěl nějaké
přání neb nějakou stížnost přednésti. Komise odstraní pak shle-

dané nedostatky, pokud možno, jinak podá o nich zprávu ministerstvu.

c) Byl-li ochranný výchov uznán za potřebný, poručenský soud může odnlíti otcovskou moc a ustanoviti dítěti poručníka neb jiného poručníka, než který dosud byl.

Představení vychovatelén a polepšoven, jež mají státní schválení, mohou býti ustanoveni za poručníky chovanců v jejich ústavech drženyých. Totéž platí o představeném rodiny, již chovanec jest přikázán.

Poručenský soud má nejméně jednou do roka vyšetfiti, jak se chovanci vede v rodině neb polepšovně soukromé.

d) Pro dozor nad výchovem ve vlastní nebo cizí rodině ustanoví poručenský soud zvláštní důvěrníky.

VII. Zrušení ochranného výchovu. §§ 25.—28.

Ochranný výchov končí se vždy plným *jedenadvacátým* rokem věku chovance, neb povoláním ho k činné vojenské službě. Před tímto časem může ochranný výchov býti zrušen od poručenského soudu buď na žádost nebo z vlastní moci, je-li zjištěno, že účelu výchovu bylo dosaženo, neb že bezpečně bude dosaženo. Zrušení výchovu může se státi s podmínkou jeho odvolání. Ochranný výchov nemá býti vyzdvižen před uplynutím *tři měsíců*.

Žádost na zdvižení výchovu mohou podati chovanec, má-li šestnáct let, jeho rodiče, poručník, zemská komise a představený ústavu.

Bylo-li rozhodnuto, že výchov má byti vyzdvižen, mohou shora uvedené osoby podati odvolání. Bylo li odvolání podáno, ochranný výchov trvá dále.

Žádost za zrušení, byla-li odmítnuta, nemůže se před uplynutím jednoho roku obnoviti.

Poručenský soud může zrušení ochranného výchovu odvolati, uzná-li toho potřebu.

Byl-li ochranný výchov zrušen, pak má poručenský soud, shodnuv se s představeným ústavu výchovného a jinými činiteli ochranného výchovu, postarati se o to, by chovanec byl opatřen *v zaměstnání*, jež by mu zabezpečilo další výživu.

VIII. Náklady na ochranný výchov. §§ 29.—34.

Není pochybnosti, že hrazení nákladu na ochranný výchov bude důležitým činitelem při provádění zákona. Návrh zákona tohoto vychází v celku z té zásady, že náklad mají hradit všichni ti, v jichž prospěch ochranný výchov se dfti bude, totiž: *chovanec, rodiče jeho, obec domovská, země*, v níž chovanec bude vychováván, konečně *stát sám*.

a) Stát jakožto celek bere na sebe jakýs náklad již tím, že chce zříditi svými prostředky několik státních polepšoven.

Mimo to má stát při *zřizování* (stavbě) zemských vychovatelén a polepšoven *třetinu* nákladu. Zákonem z r. 1885 byl příspěvek státní k tomuto účelu vysloven jen obecně, návrhem zá-

kona se stanoví přesně na třetinu. Zákonem z r. 1901 o přebytcích při kumulativních kasách sirotčích přikazuje se každé zemi určitý podíl na výchov sirotků, opuštěných a zanedbaných dětí.

Tyto příspěvky mají trvati dále. Vzhledem k nim bude stát přispívati na ochranný výchov tím, že bude zemím hraditi *třetinu nákladů s ním jinak spojených*, sraziv si čtvrtinu těch peněz, jež byl z přebytků sirotčích kas zemi poskytl.

b) Náklad spojený s ochranným výchovem hradí se nejprve zemí, v níž leží poručenský neb trestní soud, jež výchov nařídil.

Do nákladu na ochranný výchov patří výlohy, spojené s prozatímním opatřením, převedením chovancovým, výlohy na udržování a správu ústavů, výlohy za stravu, světlo, otop, lůžko, prádlo, oblek a vyučování a opatření chovancovo v nějaké živnosti.

c) Země, jež v první řadě náklad na ochranný výchov uhradila, má právo žádati a domáhati se náhrady třeba i exekucí na chovanci samém neb na těch, kdož mají povinnost o výživu chovancovu se starati (rodiče).

Výše náhrady ustanovuje se zemským zákonem.

d) Pokud by obce měly se přidržeti k náhradě výloh spojených s ochranným výchovem, ale na chovanci neb jeho živi- telích nedobytných, o tom jest rozhodnouti zemskému zákonodárství.

Aby zemský výbor mohl obdržeti státní podporu, jest mu každý rok podati účet za rok minulý k rukoum zemského politického úřadu. V účtu tom má býti též vyznačeno, kolik země obdržela náhrady.

IX. Trestněprávní ustanovení. §§ 35. a 36.

Jest třeba, by ochranný výchov *nebyl maren ani přerušován* nepovolanými osobami. Z této potřeby plyne následující:

Kdo schválně odvádí nezletilého neb mladistvého od nařízeného ochranného výchovu neb jej svádí, by se mu vyhnul, neb jemu při tom zúmyslně pomáhá, budiž pro přestupek potrestán vězením jednoho týdne až šesti neděl. Rozhodnutí náleží okresnímu soudu

Přečiny a přestupky spáchané od nezletilých neb mladistvých, pokud se zdržují v některém zemském neb státním ústavu, podléhají disciplinární moci představeného ústavu.

X. Dodatky. §§ 37.—44.

Dodatky týkají se zákonů posud platných, jež se buď mění neb doplňují.

Posavadní právo poručenských soudů, že na návrh otcův neb jiného zákonného zástupce mohou nezletilce i mimo případy v tomto zákoně označené na jejich útraty osob povinných je živiti, za účelem výchovu je dáti do vhodné rodiny, vychovatelny neb polepšovny, zůstává ve své platnosti.

Na místo § 8. zákona ze dne 24. května 1885 č. 89 nastoupí toto ustanovení: O osobách, jež posud osmnáctého roku

věku svého nedosáhly, nesmí se zadržování v nějaké pracovně uznati ani za přípustné, ani se nesmí provésti.

Obce jsou povinny při provádění ochranného výchovu pomáhati, žádají-li toho úřady soudní neb politické.

Všechny ústavy, zřízené na ochranu dítek a mladistvých osob, osiřelých, týraných, spustlých nebo spustnutím ohrožených, podléhají *státnímu dozoru*. (Dokončení.)

Jak možno mladiky ochránit před hrozícími nebezpečími stavu vojenského.

Přednáška z »Praesides-Korrespondenz«, č. 5—6 z r. 1909.

I. Každoročně nastupuje u nás mnoho tisíc mladých mužů k službě vojenské, mezi nimi pak zajisté největší počet synů katolických rodičů. A většina těchto mladých mužů přijde z venkova do měst, kde ponejvíce vojenské posádky leží. Bedlivému pozorovateli vnucují se tudíž ony kormutlivé zjevy před oči, jež jsou v takovýchto místech zjevy všedními.

Vstupuje-li mladík nepřipraven do kasáren, slyšel ovšem již různé řeči o životě vojenském, ale přece není tak připraven, aby všem nebezpečím na dlouho odolal.

Představme si tu směs. Veliký díl vojnů jest smýšlení sociálně-demokratického, kteří mravouku bēfou na lehkou váhu. Některý důstojník není třeba v ohledu tomto žádným vzorem, poddůstojníci pak rovněž ne.

Přičtēme k tomu ještě, že život ve volném vzduchu, řádná výživa, dostatečný spánek a tělesná námaha celé tělo proniká a nové jaro v životě tělesném vyvolává. Na pochodě prozpěvují se písně »o hezkém děvčeti«, pitky se vedou, žerty a špatné narážky se činí, a jest tudíž div, když mladý muž, jehož vůle alkoholem seslabena, vytrvá a charakter zachová. Poklesne li pak jedenkrát, pak si z dalších poklesků ničeho více nedělá.

A je li někdo mezi šaržemi, kdož by s sebou netáhl.

Tu vrhnou se všichni ostatní na něho, přezdívali mu »člověk se svatozáří« a jiné žerty a narážky dopadají na něho se všech stran; tu jest potřebí veliké porce energie a síly vůle k udržení se čistým a bez hřichu. Popustí to ovšem u mnohých při návratu do domova. Ale mnohý nadějný květ jest uvadlý, mnohý vadne a usychá, mnohý pak nemůže navyklých věcí dále zanechat, jak mnozí stávají se nábožensky rozrušenými a k více vlašnými. Proti tomuto zlu musí kněžstvo, tito povolani mravní strážci lidu, pracovati, a mládež všemi dovolenými prostředky po ruce jsoucími ochrániti se snažiti. Jednotlivý duchovní jest ovšem bezmocným, kdyby on sám jediný dobré rady dával, tak že by většina mladíků bez výstrahy a bez nutného poučení o duševním nebezpečí k vojsku nastupovala.

Z toho důvodu musí ve všech spolecích mládeže veškerých diecesí zvláštní příprava pro mladiky nastávající vojny vykonána

býti. To ovšem není možným vedle všeobecné farní péče, neboť speciální nebezpečí vyžaduje též speciální péče.

Proč mají tedy všichni předsedové spolků mládeže stejnoměrně postupovati? Aby největší nebezpečí odstraněno bylo, když by pevný charakterní mladík osamocen státi měl. Přibuzné duše shledají se, a přípravou obrněný mladík dodá pevnosti i jiným; sdružení dobrých živlů dodalo by pak zajisté i dosti opory kolísavým a lehkomyšlným.

II. *Jak představujeme si péči předsedů spolků?*

V první řadě musí se předejít nebezpečí, jež k údivu našemu, častěji než se domníváme, z otcovského domu vyplývá. Otcové musí na to upozorněni býti, že nesmí se chlubit různými provedenými vojenskými hrdinstvími a jak získali si u děvčat oblibu a pod.

Nesmí též o různých věcech se zvláštním úsměškem vyprávěti, nejméně pak, když jejich vlastní děti poslouchají. Vyšli-li oni sami ze všeho bez úhony, může býti poslouchající dítě někdy hůře na tom, vzpomíná-li v špatných dobách, nechtíc, na vypravování starých. Takováto práce připadne schůzkám rodičů v dělnických a jiných podobných spolcích.

Jest třeba též upozorniti mladé muže vážně na tato nebezpečí. Nesmíme se domnívati, že mladíci dovědí se vše ještě dosti brzy sami; neboť jest psychologickou pravdou: očekává-li nás jisté nebezpečí, tu jest nejlépe, jsme-li si předem vědomi všech jednotlivostí nebezpečí toho. Známe-li pak ještě i prostředky, jimiž se před nebezpečím tím aspoň částečně ochrániti můžeme, pohlížíme na ně chladně, zajisté pak chladněji, aspoň tolik, abychom se ho vystříhati mohli. Dostaneme-li se pak nevarování a beze všeho očekávání v neštěstí, myslíme si, že snad to tak zlým není aneb že snad jediné pochybení ničeho nepřivádí s sebou, že jediné pochybení jest asi tolik jako žádné pochybení, a konečně: vždyť jiní činí také tak.

III. Řekněme tudíž mladíkům vše přesně předem, jak co se stane a bude; toť ideální přípravou.

A mají-li mladíci pak pevnou vůli, aby zůstali řádnými, instinktivně napadnou jim samy prostředky, jež jim druhdy duchovní vnukali.

Řekněme tudíž nastávajícím vojnům, že ženy tlačí se do míst garnisonních, čímž vnukneme jim ošklivost před nimi. Toto je zvláště pro mládež venkovskou důležitým. Jest též nutno uvědomiti je o všech nevráživostech a osočováních, jimž vysazení budou od svých kamarádů a poddůstojníků o úsměšcích, jimiž častování budou snad i od jiných představených svých; poukážeme též na čestné a imponující vědomí, jež každý si zachová, kdož proti podobným proudům pluje, kdo svým životem řádným jest přátelskou domluvou ostatním, třeba by ani slůvka kárného neproněsł.

Bude-li tato věc se železnou konsekvencí prováděna aneb aspoň energický pokus učiněn, kterýž by se pro budoucnost zdařil, pak jistě všechny narážky a úsměšky přestanou.

Jsou ještě další věci, na něž jako na hlavní věc poukázati musíme. Mladík necht vyznamenává se služební pilností z vědomí své povinnosti, i kdyby druhové jeho různé narážky o šplhání a podobně činiti měli. Řádná činnost služební vyvolá respekt i u nevlídně nakloněných důstojníků a poddůstojníků i u druhů ostatních.

Vyšleme-li předem takoveto mladíky k plukům a vzbudíme-li u mládeže mimo toho i idealismus, by stali se aneb státi se snažili takovými charakteruplnými a energickými lidmi, kterýž obraz jim před oči stavěti máme, pak docílíme i pevnou oporu pro ty, kteří bez příkladu ničeho vykonati samostatně nedovedou; jsouť takoví lidé obyčejně ochotní a povolní, avšak málo samostatní.

To má býti naším »dobýváním armády«, kteréž jistě u všech rozumně myslících důstojníků, a to jsou zvláště ve vyšších šaržích, docílí účinné podpory.

Nechceme, aby mládež vojenská obestřena byla snad svatozáří, nýbrž chceme, aby jednala v pravdě mužně, aby každý jako pravý muž se zachoval, chceme, aby odstraněna byla půda všem nepřátelickým a potupným narážkám, které velmi často jsou příčinou zničení mnohé slibné a nadějně síly.

IV. Mimo této, většinou ideální přípravy, kterou však nelze prováděti v tónu řeči vysloužilckých spolků, jest nutno provésti i více reální přípravu.

1. Tou jest v první řadě přirozená příprava: varovati před tělesnou pohromou, zaviněnou hříchem. Především musí býti poukázáno na ony škody, povstávající požitkem alkoholu. Není třeba, aby se stal každý hned odpůrcem alkoholu. Necht však vše děje se s měrou, a jakmile někdo cítí, že více nesnese, necht ihned přestane, chce-li charakter svůj zachovati, jinak mohlo by to míti pro něho osudné třeba následky.

Pak poukážme též na nebezpečí sexuelních výstředností pro rozum, tělesné zdraví, spokojenost, příští pokolení atd.

Tyto dva body, obyčejné to pasti ďáblovy, v čase vojenské povinnosti nutno zdůrazniti též z přirozené stránky, neboť mnozí nedají se s ideálního stanoviska ve chvílce nebezpečí zdržeti, za to však bázní před tělesnou pohromou.

2. Mladíky musíme též upozorniti, že žádný představený za žádných okolností nemá práva sváděti je k provedení hříchu aneb jim podobného něco poručiti. Mnozí mladíci, jimž imponuje obvyklý u vojska poručecí tón představených, domnívají se, že musí ve všech případech poslechnouti, a že mohou sobě pak teprve jen stěžovati. To není ovšem v právu rozkazovacím obsaženo, i mohl by býti potrestán i ten, kdož takový rozkaz uposlechl.

3. Naposledy ještě třetí věc: Jisté procento ztratíme při vši této práci a námaze. Abychom pak tyto padlé v budoucnu opět

získali pro naši věc, bylo by dobře, kdyby uspořádány byly pro ně přednášky, v nichž by v otcovském tóně byl vzat zřetel na počínání jejich minulé.

Myslíme tím následující tři body :

a) Nabádejme mladé lidi, aby se důvěryplně obraceli na předsedu spolku ve všech strastech svých. Necht' nebojí se toho ti, kdož čas ubíjející psaní spolkové v lásce nemají; mnoho psaní a dopisování s tím nebude spojeno. Budou-li pak nějaká zaslána, jest morální povinností je též zodpověděti.

b) Vzbudme myšlenku soudružnosti. Po výstraze, abychom nespřátelili se na vojně s někým, kdo volně žíti chce aneb za každé okolnosti přátelství neudržovali, řekneme mládeži: Vidiš-li, že druh tvůj sám sebou bojuje, pak přispěj mu na pomoc. Nezapomínej, že jest to tvůj druh a v jistém smyslu i tvůj bratr, jenž také tobě snad pomůže, budeš-li kdy ohrožen.

c) Ukončena-li služba vojenská, přemýšlej, jakou tobě byla službou, zamysli se. A nahlédneš-li, že služba vojenská nebyla takovou, jakou by býti měla, přijď důvěryplně k předsedovi aneb jinému duchovnímu rádci a příteli, aby ti přispěl ku pomoci. Nebuď pyšným . . .

Nedocílí-li se přednáškami těmi ničeho více, než že duchovní ve vědecké vzpomínce mladíků bývalých zůstane, již tím mnoho docleno.

Tot několik ukázek pro duchovního, především pak pro předsedu spolku mládeže, jak pracovati by se mělo proti nebezpečím, hrozcím v čase povinnosti vojenské mládeži naší. V jakém směru připravován by býti měl jednotlivec na individuální nebezpečí, nalezne zajisté láska horlivého předsedy, jakož i studium charakteru mladých lidí buď ve spolku neb farnosti bydlicích.

Poznámka: Po napsání tohoto článku vyšel v dubnovém sešitě časopisu »Theologie und Glaube« (Paderborn) článek nejdůstojnějšího vojenského biskupa dr. Vollmara o stejném tematě. Jeho náhledy kryjí se s náhledy pisatele článku tohoto, což s radostí konstatujeme. Nechybíme tudíž, když zvláště na článek ten upozorňujeme.

P. Š.-y.

Význam katolických spolků mládeže v péči o škole odrostlou mužskou mládež.

Proslov k otcům a matkám v dělnických a lidových spolcích a pod.

I. Proč potřebuje škole odrostlá mládež za dnešního času zvláštní péče?

Pohledme jedenkrát na vývoj mladého člověka v dnešním čase.

V mnohých rodinách musí otec pracovati po celý týden mimo dům. Svě dítky vidí ve všední dny jen zřídka, mnohdy

pak vůbec ne. V časech dřívějších pracoval otec většinou doma, a tu mohl vkládati do duše svého dítěte každodenně dobré vlastnosti, které sám měl. Dnes však jest z výchovy dětí skoro vyloučena a na místě dvou vychovatelů, otce a matky, má dítě vychovatele jen jednoho, totiž matku.

Avšak i matka v dnešním čase v mnohých rodinách prací přetížena, ano velmi často musí pomoci vydělávati chléb mimo domácnost. A tak dorůstá mnohé děcko i bez výchovné pomoci matčiny.

Jak vyhlíží to však teprve v rodinách, v nichž jsou vinou nemoci, chudoby, nevědomosti, lehkomyšlnosti, opilosti, dívky ponechány tělesně i duševně bez dohledu? Kdyby nebylo škol obecných s blahodárným a obětavým působením svým, jak vedlo by se mladým duším mnohých dětí! A jak malý jest vliv školy při veškeré práci učitelů, kde spolu ve směru tom nepracují rodiče, buď nechtíce, buď nemohouce.

Nemůžeme se tedy diviti, že mnohý hoch nepřipraven vstupuje po propuštění ze školy do života, a do jakého života v čase dnešním!

Hoch vstupuje do života svobody. Svoboda jest ovšem věcí dobrou, jest však hoch dosti samostatným pro tu svobodu? Hoch počíná vydělávati, zdali však naučil se též býti pánem a vládcem vředelku svého? Vstupuje do nového okolí, jest však vědom sobě nástrah toho okolí? Vstupuje dále do nového, požitku plného života, jest však dosti rozumným a silným, aby nepodlehł přesile? Hoch vidí se obklopen lidmi nábožensky lhostejnými a posměváčky. Jest víra a ctnost jeho majetkem, o nějž oloupen býti nesmí?

Ku zodpovědění těchto otázek není třeba mnohých slov. Jisto jest, že bez zvláštní pomoci nemůže bez úhony dále dorůstati; tělo i duše se jinak pokazí, jeho životní cesta jinak jest ohrožena.

II. Jaká zvláštní péče věnována má býti mládeži.

Hoch musí se státi vnitřně samostatným. Nesmí cizím slepě věřiti a je slepě následovati, musí však zkoumati přátele a vůdce, a o nich sám usuzovati a rozhodovati.

Must dále probuzena býti v něm snaha, by ku předu kráčel a v činnosti své i vědomostech jen věcmi nejlepšími se obíral. Každou pak příležitost k zdokonalení a sebevzdělání musí plně využítkovati.

Must v něm vytříben býti charakter, jenž zná určité cíle a ideály a jenž pro ně též oběti schopen jest, musí též poučován býti, jak drahocenného majetku zdraví svého pěstovati a chrániti má. Must poučován býti, jak rozeznávati dobrá vyrazení od špatných a nezdravých, duševní vzdělání pak v těch letech musí býti obzvláště pěstováno a podporováno, neboť jak dorůstá, takovým bude dorostlý.

Hoch musí vniknouti do ducha práce. Musí poučen býti, jak nejen s penězi, ale i s časem zacházeti a hospodařiti má. Také musí poučován býti v otázce sociální a jejím řešení.

Hoch musí navrácen býti rodině a životu rodinnému, aby později sám státi se mohl středem a příkladem nového života rodinného. Hoch musí též pozvolna býti odvrácen od vlastního samolibého já a převeden k myšlence nezištné oddanosti jiným, by takto spolupůsobil pro blaho vlasti, svého stavu a všeobecnosti.

Všecka tato práce musí u hochů státi se v tom směru, že víra jeho základem jeho osobnosti zůstati musí. Vždyť jsme přesvědčeni, že bez náboženství všechny přirozené ctnosti stávají se marnými. Proto musí býti prohloubeno a ochráněno jeho náboženské přesvědčení, jeho náboženské osvědčení samostatným a vnitřným se státi; mravy jeho pak musí odpovídati jeho víře a modlitbě.

Tot ona péče, již mládeži dorůstající věnovati máme.

III. Kdo může nejlépe věnovati péči mládeži ?

Péči uvedenou mohou věnovati mládeži nejlépe naše katolické spolky mládeže. Ve spolcích těch stojí v popředí duchovní, jenž poučuje v náboženském základě mládeže. Jemu k ruce stojí mnozí laikové různých stavů jako rádci a pomocníci, zvláště pak ze řad učitelstva byla by účast žádoucí. Tito počínali práci ve výchově již od dětství, oni i velmi rádi zajisté že snaží se a snažiti budou i nadále započaté dílo dokončiti. Spolek mládeže přijímá mladíka jako přítele do středu svého. Mladistvá osobnost jest zjevem nového našeho změněného času, jí musí přinesena býti vstřícná péče a úcta, nechceme-li u ní všeho vlivu ztratiti. Pohlédneme na říši německou. Stává dnes v Německu kolem 1200 katolických spolků mládeže se 160.000 členy.*) Tot něco ! Protož i my nesmíme odpočívati, dokud všecka naše katolická mládež našim spolkům mládeže nebude přičleněna. Všecka mládež bez rozdílu toho nutně potřebuje, i mládež venkovská. Tamní mládež obzvláště má tu úlohu, někdy doplňovati města novou silou životní a má státi se jaksi novým kvasem k obnově slý národní. K tomu musí včasné vychovávání býti.

Snad dá se někde práce ta vykonati bez zvláštního spolku, v nezávazných schůzkách, avšak vykonána býti musí, a to ve zvláštním, poměrům dnešním přiměřeném způsobu.

Zvláštní důraz musíme položiti na získání mládeže ve stáří od 17 do 20 let. Ztratíme-li tuto, marna jest všecka práce naše. Je-li to prací těžkou, získati tuto mládež, tu musí naše rozumnost, láska a trpělivost nalézt nové cesty, jimiž k vítězství dospěti možno.

Spolek mládeže musí radostně uvítati všechny, kdož radostně výchovné práci té věnovati se hodlají, a s nimi jednotně pracovati. Spolky mládeže musí zajímati se o vše, co týče se mládeže,

*) V Čechách 28.000 dle zpráv sjezdu v Hradci Královém.

na venkově o odliv mládeže, v městech o příliv mládeže z venkova. Spolek musí podporovati též volbu povolání, sprostředkovávati místa, právní ochranu poskytovat, noclehy obstarávati, kursy ku vzdělání mládeže pořádati, zaříditi čítárny a bibliotéky atd.

Jedním slovem: Křesťanský duch musí v novém čase dnešním též novou lásku a novou péči vynaléztí pro nejdražší věc, již máme, pro duše naší mládeže. P.

Zpět k Ježíši Kristu, chudému, pokornému a ukřižovanému.

Několik myšlenek pro kněze katolické církve od P. Godeharda Geigera
O S. B. — Přeložil P. František Jedlička, koop. v Kunvaldě

(Pokračování.)

Svatý jest úřad kněžský, svatá má býti též jeho duše, svatý jeho život a jednání.

Jestliž pak začátek a základ vši svatosti zřeknutí se všeho, v čem koření hřích: žádosti očí, žádosti těla a pýchy života, jež jsou zároveň hybnou silou v životě světa, tedy odřeknutí se statků a radostí, lichých poct a důstojenství světských. Proto žádal božský Spasitel ode všech, kteří se nabízeli, že chtějí výhradně jemu sloužiti a ho následovati, aby se okamžitě zřekli všech pozemských statků a tím též radostí a důstojenství světských: *Si vis perfectus esse, vade, vende, quae habes et da pauperibus, et veni, sequere me.* (Math. 19²¹.) Žádal především, by se zřekli statků pozemských, poněvadž tím se zřekli všeho. A když se bohatý mládec nenohl k tomu odhodlati, upozornil Ježíš výslovně své učedníky, jak těžko, přetěžko jest boháči vejíti do království božského, nepřispěje-li mu zcela mimořádná milost. A kněží Ježíše Krista si troufají uprostřed bohatství a přepychu života, nejen do království božského vejíti, nýbrž i zadost učiniti božské důstojnosti a svatosti svého stavu a povolání? Vždyť právě na bohatství, které dle svědeckví věčné Pravdy tak ohrožuje svatost a dokonalost stavovskou a tím i jistotu věčné spásy, třeba vztahovati též i druhý vážný výrok Spasitelův: *Si manus tua vel pes tuus scandalizat te, abscinde eum et proiice abs te; bonum tibi est ad vitam ingredi debilem vel claudum, quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem aeternum.* (Matth. 18⁶.)

Tak vyplývá povinnost pro kněze, aby svatě a obětavě žil, z jeho poměru k Ježíši Kristu jako jeho zástupci. Jest to svatý, ba božský úřad, který musí kněz potvrditi svatým, obětavým životem, jako zpečetil božský Spasitel svůj božský úřad na zemi, tím že se úplně zřekl a sprostil všeho pozemského a že přinesl dokonalou obět lásky.

Úplné zřeknutí a obětování se bylo za druhého Ježíši Kristu též prostředkem, jímž vyplnil zde na zemi svůj životní úkol. K jeho životnímu úkolu patřilo především, aby zjevil lásku nebeského

Otec a vlastní nekonečnou lásku k duším a tím přivábil k sobě a k nebeskému Otci duše nesmrtelné. Nemo potest venire ad me, nisi Pater traxerit eum. (Joh. 6⁴⁴.) Tedy pouze ty duše náležejí Ježíši Kristu jako ovoce jeho výkupné oběti, které mu Otec daroval a »k němu táhne«. A čím táhne Otec duše k Synovi? Odpověď na tuto otázku vidím ve slovech Ježíšových k Nikodemovi: »Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret, ut omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam aeternam. (Joh. 3¹⁶.)

Otec nebeský táhne duše k Synu a skrze Syna k sobě tím, že zjevil nekonečnou lásku otcovskou vydáním jednorozeného Syna, které vrcholí smrtí na kříži a obětí eucharistickou, a pouze ty duše náležejí Ježíši Kristu a Otci, které se nechají touto láskou přitáhnouti. Koho ukřižovaný Syn boží nevábil svou láskou, ten mu nenáležel, ten již jest odsouzen, poněvadž nevěřil v Ježíše Krista ukřižovaného.

Je-li úloha kněžstva církve svaté totožná s úlohou Ježíše Krista, poněvadž jest pouze pokračováním jeho díla vykupitelského, pak musí se v církvi svaté a jejím kněžstvu, právě jako na Ježíši Kristu, jeviti dokonalým, obětavým životem jeho a nebeského Otce nekonečná láska k duším. Láska jediné vábí duše; jsouť stvořeny pro lásku. Byl by to osudný omyl, kdybychom se my kněží domnívali, že zvábíme duše k sobě a Ježíši Kristu jemným vzděláním a vynikající vědou, nebo imponujícími výkony v oboru světské kultury. To jest všechno velmi pěkné a užitečné. Ale není to tím, co získává duše, co tedy jest nás kněží první povinností; jest to obětavá láska. Málo však prospěje kázati o této lásce, nejeví-li se též živě v našich skutcích. Tato láska žije a působí sice neustále v církvi svaté obětavými charitativními ústavy a skutky, které se rodí z jejího lůna. Ale především musí se osvědčiti v osobním životě kněží, má-li je lid uznati za pravé zastupce Ježíše Krista. Láska osvědčuje se nezbytně v obětech. Již v denním životě nemáme jiného měřítka pro ocenění lásky, kterou nám druzí projevují, než velikost obětí, jež pro nás přinášejí. Kdo se nezřekl statků, radostí a poct světských, nevede nikdy naprosto obětavého života. Obzvláště kněz nemůže ničím jiným osvědčiti nesobeckost a nezištnost své lásky. Jest známo, že svět, obzvláště za dnešní doby, stále předhazuje kněžstvu církve katolické, že sleduje v boji za práva církve a v boji o duše pouze sobecké cíle a choutky; a skutečně podařilo se tím přemnohé poštvti proti kleru a církvi. Kéž bychom konečně nahlédli, že tento útok odrazíme pouze nezištnou a velkodušnou obětí všech časných zájmů! Proto stal se nám božský Spasitel především v tomto ohledu dokonalým vzorem.

Ovšem že církve a její kněžstvo potřebuje do určité míry pozemských statků a prostředků, aby mohla vyplniti svůj úkol. Domini est terra et plenitudo eius. Jako jest vše majetkem božím, tak by též mělo vše sloužiti k povznesení království božího. Ale při tom budme si dobře vědomi toho, předně: pozemské statky

a pozemská moc nebudují v první řadě království boží, nýbrž jsou pouze podřízenými prostředky, a kdekoli duch boží a jeho milost vládne, tam získá si jich povždy v pravý čas, aniž bychom jich úzkostlivě hledali a na nich lakotně lpěli; za druhé: pastýři a kněží církve nesmějí nikdy těchto pozemských statků a prostředků hledati z lidských pohnutek pro sebe samy a pro vlastní pohodlí a blahobyť, mají-li sloužiti ku zbudování království božího, nýbrž jediné pro Boha a jeho svatou věc; a čím více dopřává Bůh pozemských statků církvi a jejím sluhům, tím úzkostlivěji musí dbáti v užívání statků o svou nezištnost a o volnost od vši přichylnosti k nim, nemá-li padnouti na ně a na církev osudný stín a zatemniti její božský charakter, oslabiti v ní působení milosti a lásky Kristovy a u slabých duší vzbuditi pohoršení; a konečně: statky pozemské budou pouze tehdy opravdu užitečné království božímu a spásu duší, budou-li předmětem oběti.

Milost boží jest v království božím a v říši duší vším; vše ostatní má zde pouze potud význam, pokud jest buď pramenem nebo nástrojem milosti. Pramenem milosti však jest a bude kříž a oběť, a vše pozemské a lidské bude pouze potud pramenem a nástrojem milosti, pokud přijme na sebe ráz oběti. Kéž bychom my kněží pohřížili hodně hluboko do svých srdcí tuto pravdu, kéž bychom pozorovali v jejím světle vše pozemské a učinili ji měřítkem při posuzování a užívání pozemských statků! Záleží na tom nesmírně mnoho.

Tím však dotkli jsme se také již dalšího důvodu, proč božský Spasitel se všeho úplně zřekl a vše obětoval, jak vidíme na obraze jeho života. Bylo to totiž též prostředkem, kterým shladil hřích a zasloužil duším nesmírných milostí od nebeského Otce.

Spása a posvěcení duší jest především dílem milosti, již Ježíš Kristus zasloužil svou obětí všem bez výjimky, a kterou má jeho kněžstvo sprostředkovati jednotlivým duším pokračujíc v jeho oběti. Je-li povinností kněze pokračovati ve vykupitelském díle Ježíše Krista jeho jménem, v jeho duchu a jeho mocí, pak musí býti co nejrůzněji účasten na oběti Ježíše Krista, aby zlomil moc hřichu a zasloužil duším milost. Chceme-li zlomiti moc hřichu, pak musíme býti napřed sami prosti pout hřichu, prosti žádosti očí, žádosti těla a pýchy života; neboť jsme-li sami vlečeni v těchto poutech na cestě k záhubě, jak chceme zachraňovati jiné? Pak se můžeme dožiti toho, že ti, které chceme svým kázáním zachrániti, nám vmetou ve tvář slova: Medice, cura te ipsum! Abychom zlomili moc hřichu, musíme býti sami plni milosti, neboť hřích lze zdolati pouze milostí.

Nadpřirozený život a milost boží mají svůj pramen v oběti Ježíše Krista a z ní se neustále prýští; týž život a táž milost v církvi žije též povždy a sprostředkuje se duším obětí, která v ní a v jejím kněžstvu dále působí. Jakou měrou se pěstuje obětavý duch v církvi svaté a obzvláště v jejím kněžstvu ve spojení s obětí Ježíše Krista, touž měrou plyne nekonečná milost Kristova a stává se úrodnou pro duše a pro zbudování království

božího. Proto učinil božský Spasitel svoji obět trvalým zařízením a střediskem veškerého církevního života, aby ustavičně vystupovala k nebeskému Otci, jako obět smírná a záslužná, a aby ti, kteří náleží Kristu, podvolující se oběti, obětovali se s ním nebeskému Otci. Jest tedy hlavním úkolem kněžstva katolické církve, aby udržovalo v lidstvu obět Ježíše Krista, nejenom zevnější obětí na oltáři, nýbrž také osobně se této oběti účastníci a sebe samo v obět pro duše kladouc, má-li jinak církev svatá býti živým tělem Ježíše Krista a ne pouhým mrtvým mechanismem k zevnějšímu udílení nauky a svátostí. Kněží jako učitelé pravdy mohou se pouze tím osvědčiti pravými zástupci Ježíše Krista, že s jejich svatým učením souhlasí jejich svatý život; tak též mohou se jako kněží pouze tím osvědčiti jako zástupci Kristovi, že se osobně podejmou oběti Ježíše Krista a za jeho příkladem a ve spojení s ním sami sebe dají v obět za duše.

Tato obět bude pak pramenem, z něhož poprýští se milosti pro veškeré působení knězovo. Působení knězovo jest působení milosti; vše, čeho chce a má dosáhnouti pro slávu boží a pro spásu duší, může býti pouze plodem milosti, které má si často sám napřed zasloužiti, která se má přelíti z jeho duše do duší druhých. Veškerá jeho přirozená práce a námaha jest bezvýsledna, neprovází-li ji milost, která jest ovocem jeho lásky a obětavého života ve spojení s láskou a obětí Ježíše Krista. Známé jest tajemné slovo apoštola v listě ke Kolossenským: *Adimpleo ea, quae desunt passionum Christi, in carne mea pro corpore eius, quod est ecclesia* (Col. 1²⁴). Ano, ještě něco schází na vykupitelském díle Kristově; schází ještě sprostředkování milostivého vykoupění jednotlivým duším. Toto jest spojeno dle tajuplného plánu božské prozřetelnosti se vzájemným spolupůsobením jednotlivých údů mystického těla Kristova, tak jako jest podmíněno sprostředkování fyzického života jednotlivým údům fyzického těla součinností všech údů; může úd mystického těla Kristova jiným zasloužiti milost obětí, kterou přinese z lásky ve spojení s obětí a láskou Ježíše Krista. Kněží jsou však svým umístěním na mystickém těle Kristově právě onými orgány, které mají duším sprostředkovati život milosti svým dokonale obětavým životem ve spojení s dokonale obětavým životem jejich hlavy Ježíše Krista. Bez milosti není ovoce působení, bez oběti není milosti, bez sebezapření není oběti, bez zřeknutí se statků, rozkoší, poct světských a sebe sama. Pouze dokonalým odříkáním a nezištnou obětí budou kněží »sůl země«, která rozpouštějíc se naplní vše, s čím přijde do styku, svým duchem, láskou a milostí. *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum affert.* (Ioan, 12, ²⁴, ²⁵.)

Jak čile teď pracují kněží ve všech oborech života, a přece nabývá duch světa vždy většeho panství nad společností křesťanskou a moc temnoty vítězí. Dlužno snad přičinu hledati v tom, že v církvi oslábla moc milosti boží, a to proto, že oslábla v duších kněží? Nezapomínáme li snad příliš my kněží na ne-

zbytnost milosti a na podmínky, za kterých jí lze nabýti? Příliš pohlížíme na vše s přirozeného, lidského stanoviska a domníváme se, že všeho lze dojiti přirozenými prostředky, místo co bychom posvěcováním svých duší a sebezapíráním a obětavou láskou se snažili v sobě oživit a k činnosti přivést božskou moc Ježíše Krista a milost Ducha sv. Tuto všeobecnou otázku může ovšem konečně zodpověděti pouze Vševědoucí. Ale jest povinností svědomí každého kněze, aby se též otázel sebe sama a se vši upřímností se zkoušel, je-li při svých pracích a podnicích proniknut pravdou, která jest obsažena slovy božského Spasitele: Sine me nihil potestis facere. Ježíš Kristus však působí pouze tehda s námi, žijeme-li v něm a on v nás. Pak nás také výslovně ujišťuje: Si manseritis in me et verba mea in vobis manserint, quodcunque volueritis, petetis et fiet vobis.

III.

Pravé učení Ježíše Krista.

1. Život Ježíše Krista, život chudoby a pokory, život plný utrpení a obětí, jest nejdokonalejším uskutečněním toho, čemu učil, a jeho nauka jest opravdu božským návodem k úplnému odříkání a sebezapření. Svaté evangelium, radostná zvěst o příchodu spásy a milosti boží, stává se takto školou odříkání a sebezapření. Proto začal božský Spasitel sám a rovněž sv. jeho předchůdce Jan hlásati evangelium pobídkou: Čiňte pokání, přiblížilo se království boží! Proto také znázornil sám na sobě on i jeho předchůdce životem úplného zřeknutí a obětování se hlavní a základní podmínku pro nabytí spásy. Tak zříme u Ježíše Krista učení a život v nejdokonalejším souladu. My, kněží máme pokračovati v jeho úřadu učitelském, jeho jménem hlásati jeho nauku: běda nám, žijeme-li jinak než učíme, kážeme-li ve jménu Ježíše Krista odříkání a sebezapření, svým životem však je popíráme! Svět vpálí nám brzy na čelo znamení pokrytců a vyžene nás, jako se to stalo v přechetných zemích za reformace, nebo musíme zanechat hlásání svatého evangelia Ježíše Krista. Chceme-li býti pravými kněžími a učiteli sv. evangelia Ježíše Krista, pak musíme především sami vstoupiti do školy Ježíše Krista, vsáti a životem uskutečniti jeho učení o dokonalém odříkání se a sebezapření.

Připomeňme si tedy zásady sv. evangelia a hledejme v nich pravou ideu křesťanské dokonalosti, kterou máme jako kněží uskutečniti ve svém životě.

Svatý evangelista Matouš ulehčil nám toto rozjímání tím, že sám sestavil v 5. hlavě svého evangelia nejdůležitější nauky Ježíšovy s tohoto hlediska. Zde najdeme ducha Ježíše Krista a ideu křesťanské dokonalosti mistrně vyjádřenou vlastními slovy božského Spasitele. Již jejich hlavní rysy v osmeru blahoslavenství ukazují nám, že jádrem křesťanské dokonalosti jest úplné odříkání a sebezapírání. Pouze z něho může vyrůst duch chudoby, pokory, mírnosti a svatá kajcnost. Hlad a žízeň po spravedlnosti, zachování čistoty srdce, konání skutků milosrdenství a mírumilovnost

nedají se trvale bez ustavičného odříkání a sebezapření. A což teprve úplné odevzdání, ba radost z pronásledování, pomluv a snášení všemožného bezpráví, kdo to dovede bez odumřetí sobě samému a všemu pozemskému? A jaký stupeň sebezapření tají v sobě dokonalost, kterou žádá Ježíš Kristus, o tom zmocní se nás tušení, při pokusu konati opravdu to, co žádá od nás Ježíš Kristus dle Matouše 5²³⁻²⁶ a 5³⁹⁻⁴³: Si offers munus tuum ad altare et ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum ante altare et vade prius reconciliari fratri tuo et tunc veniens offeres munus tuum. Esto consentiens adversario tuo cito, dum es in via cum eo, ne forte tradat te adversarius iudici, et iudex tradat te ministro et in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem. Ego dico vobis: non resistere malo, sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, praebe illi et alteram, et ei qui vult tecum iudicio contendere et tunicam tuam tollere, dimitte ei et pallium. Et quicumque te angariaverit mille passus, vade cum illo et alia duo. Qui petit a te, da ei, et volenti mutuari a te, ne avertaris. Audistis quia dictum est: Diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, ut sitis filii patris vestri qui in coelis est. Kdyby někdo ve svaté prostotě před námi si počínal podle těchto pokynů božského Spasitele, schvalovali bychom jeho jednání, nebo dral by se snad z našich rtů výkřik: To jest hotový blázen! Ale Ježíš Kristus, věčná pravda a moudrost, naváděje nás výslovně k takovému jednání dal jasně na jevo, že jest to jeho svatá vůle, a tato jeho svatá vůle jest též největší moudrost. Chytrost světská považuje ovšem takové jednání za pošetilost, a synové světa domnívají se, že takovým jednáním by se člověk vydal na pospas lidské zlobě. Nás však učí svatá víra, že právě takovým jednáním vyrazíme zbraň lidské zlobě — in bono vincimus malum (Rom. 12⁴¹).

Třebas by obezřetnost stále kladla překážky uskutečnění těchto zásad v zevnějším jednání, tož má přece býti stále pohotové ona láska, která by byla ochotna jednati dle těchto zásad, kdykoli to okolnosti dovolí, a právě tato láska všechno přemáhá.

Pro obyčejného křesťana to snad dostačí, když zařídí svůj život dle všeobecně platných zákonů křesťanské mravouky. Kdo se však podrobil zákonu milosti a lásky a stal se knězem Ježíše Krista, toho nesmí zastrašiti tento požadavek jeho Mistra. Tento duch úplného sebezapírání náleží zkrátka k dokonalosti, kterou Ježíš Kristus učil a kterou žádá především od svých kněží. Nám kněžím platí především napomenutí, kterým končí 5 hlava u Matouše (v. 48): Estote ergo perfecti, sicut et Pater vester coelestis perfectus est. To vyplývá zřejmě z veršů 13.—16. téže kapitoly, kde napomíná božský Spasitel své apoštoly a v nich i své kněze: Vos estis sal terrae. Quod si sal evanuerit, in quo salictur? Ad nihil valet ultra, nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus. Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra

montem posita, neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in coelis est. Ježíš Kristus ustanovil tedy své kněze k tomu, aby na nich ve světě zářilo jeho světlo, světlo svatosti a dokonalosti, tím aby oslavovali nebeského Otce, jak toho zasluhuje za vydání svého jednorozeného Syna. Své kněze ustanovil k tomu, aby za jeho příkladem stravující sebe samy v životě svatém a obětavém naplňovali sebe a svěšené duše milostí Ducha svatého a nadpřirozeným životem a stali se tak »sól země«, jíž by se země v duchu božím obnovila. Zhasne-li na kněžích světlo svatosti, nebo zatemní-li se pod »kbelcem« světáctví, nebo na »pohovce« blahobyti, pak se také nutně sešerí a setmí v církvi svaté, tak že duše bloudí a nenacházejí Spasitele a Vykupitele. A vyvětrala-li »sól země«, oslábli-li v kněžích církve svaté duch milosti, tak že již nenese plodů dokonalosti, ký div, že vítězí moc hřichu a pekla a že Bůh ve své spravedlnosti háže vyvětralou sól pod nohy světu, který ji zašlape. Věru mnohá katastrofa, v níž tisíce a milliony duší odpadly od své matky církve, a tím od Ježíše Krista, a kdy svět v blátě vláčel kněžstvo církve svaté, mohla by nám býti smutným dokladem této pravdy, kdybychom úmyslně nezavírali oči před božími soudy v dějinách církevních. Spravedlnost boží musí především na kněžích spiniti také ony »vae«, které u Luk. 6²⁴⁻²⁶ stojí proti blahoslavenstvím: Vae vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram! Vae vobis, qui saturati estis, quia esurietis! Vae vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis et flebitis! Vae, cum benedixerint vobis homines; secundum haec enim faciebant pseudoprophetis patres eorum!

Proti pravé dokonalosti, které on učil, staví božský Spasitel »spravedlnost« fariseů: Dico vobis, quia nisi abundaverit iustitia vestra plus quam scribarum et pharisaeorum, non intrabitis in regnum coelorum. (Mat. 5²⁰.) Ohledně zevnější nábožnosti a věrného plnění zákona nevytýkal Ježíš Kristus fariseům a zákoníkům ani nejmenšího, nýbrž poukazoval na jejich až malichernou a úzkostlivou důkladnost při zevnějších bohoslužebných úkonech, v postech a svěcení soboty. Vše bylo dopodrobna předepsáno a přesně plněno a lid neúnavně o tom poučován; a přece scházelo vše, takovou měrou vše scházelo, že při veškeré věrnosti k zákonu ukřižovali svého Messiáše, Syna božského. Scházel právě duch, v němž se objevil Messiáš, duch odříkání a sebezapření, duch chudoby, pokory a pokání. Napomenutí, které dal božský Spasitel hořejšími slovy svým učedníkům, platilo ovšem především jim. Vyšlit ze židovstva a octli se tím v hrozivém nebezpečství, že se nakazí duchem farisejským, jímž bylo nasáklé veškeré židovstvo. Ale Duch svatý nepostaral se asi nadarmo o to, že toto napomenutí stojí ve sv. evangeliu pro všechny časy Jsme-li upřímnými, pak třeba si doznati, že fariseus nevězí pouze v židovi, nýbrž v každém člověku, a že i my kněží až příliš rádi se spo-

kojujeme s povrchem a zevnějškem, který si lze osvojit čistě lidskými silami; spokojujeme se s bezvadným vykonáváním zevnějších funkcí, s přesným vzorným pořádkem v zevnější správě, ve výchově a vyučování; uspokojí nás zevnější lesk bohoslužby, za pravou zbožnost považujeme počet určitých pobožností, které jsou právě v modě nebo nám připadají časovými. To vše může opravdu existovati a při tom přece může býti pod pokryteckým obalem duch Ježíše Krista mrtvým. Dnes snad není největším zlem pro církev zuřivost a společné útoky zevnějších nepřátel, nýbrž vnitřní otrava krve, falešná zbožnost. Není největší zhoubou, že »zlí« jsou zlími, nýbrž že »dobří« nejsou opravdu dobrými, poněvadž při zevnějším zdánlivém dobru schází duch Ježíše Krista, duch odříkání, sebezapráání, chudoby, pokory a kříže; ba naopak lakomství, ctižádost, pýcha a požitkářství klidně se snáší s licoměrným obalem zbožnosti a duší v duších život milosti a tak svádějí k zneužívání tak štědrě skýtaných milostí — k nejzáhubnější to vůbec kletbě pro církev boží a duše nesmrtelné.

(Dokončení.)

Apoštolát vřídnosti třeba doporučiti na začátku školního roku každému, kdož se školní mládeží má co činiti. Vřídnost má do sebe více síly než přisnost, ač se zdá, že přisnost vede kratší cestou k výsledku. Vezmeme-li na potaz slova evangelia, pak mluví všechna pro mírnost a vřídnost. Beránek musí přemoci vlka. Vezmeme-li na potaz paedagogy, pak většina jich bude pro mírnost a vřídnost naprostou, jiní připouští trest s měrou.

Vezmeme-li na potaz zkušenost po mnoha letech, pak padne závaží mírnosti a vřídnosti hluboko. Přisnost pomohla na okamžik, ale zanechala stopy pro budoucnost, které se mnohdy nedají už napravit. Krutý sociální demokrat ospravedlňoval svou zášť k náboženství tím, že ve škole jako otrhánek byl předmětem úsměšku a že se jej ani učitel náboženství neujal.

Pisateli světil jeden professor zášť kollegy, který od své matky slychal, jak byla jednou zahanbena a potupena plivnutím před celou školou. Toto nemístné zahanbení matky v jejím školním věku zůstalo jí po celý život. Vypravování o něm synu zanechalo v nitru tohoto trn zášti a nenávisti. Této věci užívá ubožák dodnes jako trumfu proti náboženství a jako omluvu své více než vřídnosti. Kde mu nestačí rozum, tu vyrukuje s důvodem nelaskavosti a přisnosti, která byla vykonána před lety na jeho — matce. Na dobré dlouho, na zlé ještě déle.

Kdybychom dále sledovali u různých nepřátel a vřídých lidí příčinu jejich nevřídivosti, nejednou bychom našli, že je to nelaskavost a nespravedlnost spáchaná ve škole, která jako pyří bují po tolik let v srdci člověka a nechce se vytratiti. Je to kapitola nesmírně důležitá.

Po lásce boží cílem katechese buď, aby se dítky těšily na hodinu náboženství a aby se katecheta vepsal do srdce každého dítěte písmeny laskavosti a mírnosti. Přisností zhořkne hodina

katechetovi i dětem, jest nemilá jemu a obtížná žákům a tento pocit přenáší se i na náboženství. Vpisujeme se denně nějakou laskavostí do srdce těch, s nimiž jsme mluvili a jednali. Zpřijemníme život sobě i jiným a nabudeme více zásluhy než kdybychom přísností sebe více okamžitých úspěchů se dodělali. Konečný a trvalý výsledek bude vždy na straně vládných a mírných. Blahoslavení tiší, neboť oni zemí vládnouti budou.

Při sjezdu abiturientů po mnoha letech přišli profesori na řadu kritiky. Nebyl přítomen žádný. Proti některým někteří měli takou zášť, že činili svou přítomnost při sjezdu závislou na nepřítomnosti toho neb onoho profesora.

Jeden vzpomínal »lapavých otázek«, které mu dával, aby ho zmátl na místě zkoušek, druhý jízlivostí, která s ním jednal jiný atd. Palmu vzpomínek obdrželi dva profesori, kteří beze všeho mazlení jednali s nimi rozumně a spravedlivě; byl to: katecheta a profesor klassických jazyků, který netrápil žáky. Nejlepší zásady hájené některým nevládným profesorem byly v nenávisti žáků a v posměchu. Nespravedlnost, sprostota profesorů nevymfela v paměti mnohaletých abiturientů. Když za zimních večerů rozpráví odchovanci obecných škol, jako osadníci a občané, přijdou jistě na přetřes též hodiny náboženské a jednání katechetovo; ve vzpomínkách žáků jest ofotografováno a vyzní tím tónem, jak znívalo ve škole, a co kdo rozšíval, to také bude žiti.

Vikář.

Příklady.

Bratrství. Chudý člověk, který se živil prodejem hliněných nádob, předstoupil před sultána a tázal se ho, zdali věří učení Mohamedově, že všichni moslemíni jsou bratři. Sultán mu odpověděl, že věří tomuto článku učení prorokova. Hrnčič na to pravil: »Když jsme všichni bratři, není-liž to nespravedlnost, že máte tolik peněz a já že jsem v tak nuzném postavení? Dejte mi aspoň díl, který mi patří jako vašemu bratru.« Sultán mu dal peněz v hodnotě asi 3 grošů, a když nebyl spokojen, hrnčič zvolal: »Což, z tolika peněz připadá na mne jen tak málo?« »Odejděte!« řekl císař, »a chraňte se někomu říci, co jsem vám dal; neboť váš podíl by nebyl tak veliký, kdyby všichni ostatní bratři vaši to věděli.« Mozin, Anekdoty.

Bůh. »Jeden Bůh, a urazíme-li ho, nemáme nikoho, u něhož bychom pomoci našli.« Sv. Teresie — Ekert IV. 184.

Bezpráví. Montesquien: Nejnešťastnější není ten, kdo bezpráví trpí, nýbrž ti, kteří bezpráví se dopouštějí.« (Weisz, Weltgeschichte XV. 77.)

Budoucnost. »O budoucnosti nemáme příliš hloubati, nýbrž máme péči o ní ponechati Prozřetelnosti boží.« (Sv. Ant. Vel. Ekert I. 106.)

Církevní majetek hájil již roku 1789 při francouzské revoluci abbé Maury těmito slovy: »Jest jen jeden majetek, a ten je posvěcen pro nás jako pro vás. Náš majetek zajišťuje i váš majetek; když my budeme oloupeni, přijde na vás také řada; budou vám pak předhazovati vaši nespravedlnost a nejbližší finanční tísni i vaše dědictví v obět padne. My nejsme v bezprávném majetku; naše statky náležejí nám, poněvadž jsme je dílem ze svých úspor zakoupili, dílem darem obdrželi. Kupní a darovací smlouvy jsou ještě tu a můžeme je ukázati. Dary nebyly dány veřejnému kultu nebo církvi všeobecně, nýbrž jednotlivým kostelům skrze jednotlivé dárce. Plat nejmnějších farářů záleží jen na nadacích jednotlivých zbožných osadníků; nýchází z národa jako takového a nemůže proto národ naň činiti nároky. Jestliže se národu dovolí jíti zpět až k počátku lidské společnosti, aby nám duchovním naše jmění uloupili, které přece přes 14 set let uznáváno a chráněno bylo, musí tato nová zásada nutně vésti k úpadku celého agrárního zřízení; lid použije tohoto všeobecného zmatku, aby požadoval dělení všech statků a to týměž právem, kterého se dnes proti nám dovoláváte.«
Potom řečník poukazoval na nesnadnost provedení návrhu svých protivníků, jakož i na to, jak se klamou se ziskem, 'který očekávali. Když jesuité byli potlačeni, očekávaly se také veliké poklady, jejich statky sotva však stačily zaplatiti pensi exjesuitům, majetek zmizel pod rukama státních úředníkův. Majetek kleru je všem prospěšný a umožňuje mu prokazovati skutky lásky a činí obyvatelstvo pro jeho učení vřímavé. Oloupení kněžstva povede k bezuzdnosti, k zdivočení Francie. Náboženství jest základem každého spořádaného státu. Chcete býti svobodnými! Dobře, nuže vzpomeňte si, že bez majetku není svobody, neboť svoboda není nic jiného než první ze sociálních statků, majetek sebe sama. (Weisz, Weltgeschichte XV. 5. a 6.)

Jan Nep. Jos. Holý.

Nestřídmost. Co může z člověka učiniti nestřídmost, poví následující dějepisná událost. Veliký malíř Leonardo da Vinci maloval po léta svůj světoznámý obraz: »Večeře Páně«. Marně hledal po dlouhý čas vhodný model pro obličej Spasitelův. Tu setkal se jedenkrát v jistém kostele římském s jedním zpěvákem, jehož ušlechtilá tvář a význačné rysy se mu líbily. Požádal zpěváka, který se nazýval Pietro Bandinelli, aby mu seděl, a dle jeho tváře maloval tvář Spasitelovu. — Léta plynula, skoro celý obraz byl hotov, jenom Jidáš Iškariotský na něm scházel. Mistr hledal stále po vhodné tváři, která by se mu hodila za model Jidáše. Kráčeje jednou ulicemi, viděl žebráka, zpustlého a roztrhaného na rohu ulice státi. Pozoruje jeho odporový výraz tváře, pomyslíl si Leonardo da Vinci: »Ten by se mi hodil!« Jaký však byl jeho podiv, když zjistil, že žebrák není nikdo jiný než týž Pietro Bandinelli, který mu za model k obrazu Spasitele seděl! A co ho tak odporovým učinilo, že se nyní hodil za model Jidášův? Nestřídmost to byla; Bandinelli klesal vždy hlouběji a neřest, které navykl, znetvořila jeho druhdy ušlechtilý obličej. R. S.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XXI. po sv. Duchu.

Laskavými budme v myšlenkách, v mlčení, v poslouchání jiných, v řeči, v jednání i ve psaní.

»Zdaliž neměl jsi i ty smilovati se nad spoluslužebníkem svým, jakož i já smiloval jsem se nad tebou?«

Mat. 18, 33.

Podobenství dnešního sv. evangelia nazývá se podobenství n o nemilosrdném služebníku. Ač mohl, ač měl služebník nemilosrdný nad svým soudruhem se smilovati, přece tak neučinil; neměl k němu lásky a bez lásky je srdce zatvrzelé, necitelné, ba i ukrutné.

Proto Syn boží, přišed na svět, přinesl a hlásal lásku. »Totot jest přikázání mé, abyste se milovali vespolek, jakož i já jsem miloval vás.« Jan 15, 12. »Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jakož i já jsem miloval vás. Potom všickni poznají, že jste moji učedníci, budete-li míti lásku jedni k druhým.« Jan 13, 34—35. Celý jeho život od kolébky betlemské až ke kříži na Golgotě byl ustavičným projevem lásky. Všecky obtížené a trpící k sobě zval, nad hladovíci máli lítost, nemocným pomáhal, na křížové cestě ženy zarmoucené těšil, lačné sytil, hříšným odpouštěl, za všecky umřel. Proto právem mohl říci: »Příklad zajisté dal jsem vám, abyste jako jsem já činil i vy činili.« Jan 13, 15.

A věru: láska, dobrota je největší mocí na světě; větší cenu má ten, kdo dobrým srdcem získává národy, než kdo je podmaňuje mečem a ohněm. Dobře chápeme básníka našeho Heyduka, který lásku přirovnává ke kouzelnému proutku, jehož dotknutím všecko se ve zlato mění. Co jest dítě bez lásky rodičů? Ubohým červem! Co jest dělník bez lásky zaměstnavatele? Bídňým otrokem! Co jest nemocný bez lásky ošetřovatele? Politování hodným tvorem! Co jsou rodiče bez lásky dětí? Nešťastnými bytostmi! Co jest panovník bez lásky poddaných? Nenáviděným tyranem, ba nejistou, plachou, pronásledovanou zvěří! Co jest společnost bez lásky? Doupětem všech nefestí, v němž panuje nenávisť

Rádce duchovní.

50

a závist, v němž zuří třídní boj, v němž vítězí zchytalost, násilí a moc. Lásky však dotknutím — třeba ne sice ve zlato, ale přece všechno se mění; vzpomeňme jen na utěšené doby prvotní církve, o nichž nám Skutkové apoštolští vypravují.

Kde však jest míra, kterou máme bližnímu lásku měřiti? Již starý Tobiáš napomínal svého syna: »Čeho nechceš, aby od jiného dalo se tobě, hled' abys ty nikdy jinému nečinil!« Tob. 4, 16. A Spasitel nás napomíná: »Všecko, cožkoli chcete, aby vám lidé činili, i vy činite jim!« Mat. 7, 12.

Dnes chci vás upozorniti na několikery způsob, kterým máme bližnímu lásku prokazovati.

P o j e d n á n í.

1. Především prokazujeme bližnímu lásku nebo budme k němu laskavými v myšlenkách. Nemyslím, abyste se pouze varovali hříchu, který se zove křivým podezříváním a spočívá v tom, že bez dostatečné příčiny o bližním něčeho zlého se domyšlíme. Netane mi na mysli pouze napomenutí sv. Písma: »A žádný nemyslete zlého proti příteli (bližnímu) svému v srdcích svých!« Zach. 8, 17. Nikoliv, mám zde na mysli ten hřích, kterého se dopouštíme, necháváme-li se hněvem a vášní tak unést, že i v myšlenkách s nepřítomným bližním se hádáme a s ním spory vedeme. To nám často ztrpčuje život více než skutečná hádka, a jest příčinou jak vnitřního neklidu, tak i nelaskavosti, která na venek různě se jeví. A přece napomíná apoštol: »Mírnost vaše budiž známa všechněm lidem!« Filip, 4, 5, a Tita vybízí: »Napomínej, ať jsou mírní, dokazujíce všelikou tichost všem lidem!« Tit. 3, 2. I kdyby se klonilo nitro naše k tomu, abychom o někom trpký úsudek si učinili, vzpomeňme hned též na jeho dobré vlastnosti a hledme i zde »přemáhati zlé dobrým!« Řím 12, 21.

Vyletěvši z archy viděla holubice Noemova mnoho zvířecích zdechlin, mnoho hnilyby a nečistoty — ale u toho se nezastavila, hledajíc svěží a radostnou palmu. Podobně i náš duch nemá se obíratí tím, co na bližním je špatného, ale vyhledávati dobré a pěkné jeho vlastnosti. Tím způsobem dokážeme, že i s nepřáteli budeme nejen šetrně, ale i laskavě jednati a právě naše laskavost otevře jim oči, přivede je k poznání, že nám ublížili a připraví cestu k smíření.

2. Laskavými budme či lépe řečeno lásku bližnímu prokazujeme i mlčením. Písloví praví: Mluvíti stříbro, mlčeti zlato. Ba zlatem, almužnou hojnou jest mlčení, jedná-li se o svěřená tajemství. Kdo tajemství nám svěrně, svěruje nám veliký poklad, projevuje nám svou důvěru; nezneužívejme jí, nepřipravujme mu sklamaní, bolest, lítost. — Mlčme také, běží-li o přirozené nedostatky a chyby, za něž bližní ani nemůže. Jak to bolí, je-li někdo mrzáčkem, je-li stížen vadou řeči, je-li nahluchlým a pod., a za to, že vlastně politování hodným jest, ústrky, posměchy, výčitky a přezdívky snášeti musí. Dvojit to bída, dvojit bolest. Nedivno,

že v srdci takového, kterým stále je pohrdáno, nenávist trvale se usazuje!

Mlčme také, pokud možno, o mravních vadách a chybách bližního. Kdo je srdce ušlechtilého, vycítí předhůzku i mlčky učiněnou. Sv. Petr Spasitele třikrát zapřel a Spasitel se naň jenom podíval — ani slova výčitky neproněs. A po z mrtvých vstání svém způsobem nejněžnějším upamatoval Petra na trojí zapření, položiv mu trojí otázku: »Petře, miluješ mne více než tyto?«

3. Lásku prokazujeme bližnímu i v poslouchání řečí jiných. »Láska jest trpělivá,« praví sv. Pavel I. Kor. 13, 4. Nebudme tedy nevrlymi, slyšíme-li staré nebo nemocné lidi již po kolikáté vypravovati týž příběh, touž událost. Je to sice již skoro k omrzení, my víme již napřed, jak se vše sběhlo, dovedli bychom to sami vypravovati, ale staří a churaví čekají od nás účast, žádají na nás, abychom je vyslechli, jim přisvědčili. Činíme-li tak, velikou prokazujeme almužnu.

Trpělivými budme, přichází-li k nám někdo a dlouze a široce vykládá svoji zaležitost, kterou by krátce říci mohl. Mnohdy se nám jedná o drahý čas; musíme-li ho upozorniti, aby věc neprotahoval, učíme tak laskavě. »Pravda budiž vždycky vlídná,« praví sv. František Sales. Jak laskavým byl Pán Ježíš k Nikodemovi! Noc mu obětoval a trpělivě odpovídal na jeho dotazy. Jak laskavě snášel apoštoly a jim výklady činil, nemohli-li něčemu porozuměti. — Sv. František Saleský, ač od přirozenosti byl povahy prudké, přece ustavičným cvičením vynikl neobyčejnou láskou k bližnímu. Oči jeho nikdy se nezkalily zlostí, na tváři jeho nebylo nikdy ani mráčku hněvu. Učinil sv. biskup s tváří svou smlouvu, aby se nikdy nekabonila a uložil jazyku svému mlčení, necht se jakákoli nevole o jeho srdce pokoušela. Proto přijímal každého, kdožkoli k němu přicházel, zdvořile a dobrotivě a vyslychal každého s trpělivostí pomáhaje a těše dle možnosti.

4. Laskavými budme i v řeči! »Laskavá slova jsou jako hudba světa,« praví jeden anglický spisovatel. Dobré slovo jest mnohdy lepší, než dar, milejší, než almužna na penězích udělená. Mnohdy nemůžeme pomoci skutkem, ale laskavou útěchu poskytnouti, vlídným slovem bližního obdařiti můžeme kdykoliv.

Laskavými budme, mluví-li se o našem nepříteli. Mluvme o něm, ale pouze o tom, co na něm chvályhodného známe; o chybách jeho, jak nám ublížil, pomlčme. Však on má také své přátele, kteří mu povědí, co jsme my o něm říkali, a svou dobrotou můžeme ho získati.

Laskavě odpovídejme každému, kdo se nás táže neb od nás něčeho žádá. Pán Ježíš blahoslaví tiché, »neboť oni zemí vládnouti budou!« Mat. 5, 5. »Odpověď mírná zkrocuje hněv, řeč pak tvrdá vzbuzuje prchlivost.« Přisl. 15, 1. Víte dobře, že Roboam, syn Šalomounův, neposlechl rady zkušených starců, kteří mu radili k mírnosti a k dobrotě, ale přijal návrh nezkušených jinochů, kteří v jeho ústa vložili slova tvrdá a necitelná. A když

lid očekávající ulehčení v břemenech a daních slyšel tvrdou řeč, také se zatvrdil — a 10 pokolení od Roboama se odtrhlo řkouce: »Co je nám do Roboama?« a zvolilo si králem Jeroboama, jenž býval služebníkem Šalomounovým. Na jednu kapku medu chytíme sto much, na litr octa ani jedinou. Laskavost v obcování otvírá nám srdce všech a splňuje se na nás slovo Spasitelovo: »Blahoslaveni tiš!«

5. Laskavými budme i v jednání. Prosí-li nás kdo o smilování, o almužnu, vyslechněme ho rádi a dle možnosti. »Prostěmu tebe dej a od toho, jenž si vypůjčiti chce, neodvracej se!« Mat. 5, 42. Sv. Jan Almužník, patriarcha alexandrijský, nastoupiv svůj úřad, nařídil služebníkům, aby mu sepsali všechny jeho »pány« v městě. A když se ho služebníci tázali, kdo jsou ti »páni«, řekl jim: »Pány mími jsou chudí a ubozí lidé, jimž sloužiti jsem povinen.« A narážaje na slova Spasitelova: »Čiňte sobě přátele z mamony nepravosti«, dodal: »Jsou nejen pány, ale i pomocníky našimi, ježto nám pomáhají dojíti království nebeského.« A když jedenkrát nešťastník jakýsi Janovi děkoval za poskytnutou pomoc, objal ho patriarcha a řekl mu: »Bratře, však jsem ještě neprolil za tebe svou krev, jako Spasitel za nás učinil.«

Stává se, že někdo uděleje almužnu prokazuje dobrodiní, dává též nevlídný pohled, drsnou řeč. Jak lahodí srdci ubohého žebráka nejen udělené dobrodiní, ale i vlídné slovo. »Veselého dárce miluje Bůh,« praví Písmo sv. Almužna omlouvaná, vyčítaná, netěší, ale spíše pálí! Sv. Štěpán, král uherský, tak rád prokazoval dobrodiní, že jeho pravá ruka, kterou milosrdenství a lásku rozšéval, neporušenou zůstala až na naše časy. Tak ukazuje Bůh, jak milý jest mu křesťan, jenž rád a ochotně, bez reptání dobře činí.

Sv. Františka Chantal tak daleko šla ve své dobrotě, že když její muž byl na honě od přítele z neopatrnosti zastřelen, ona, aby ukázala svou lásku, postavila se dítěti toho nešťastného střelce za kmotru a tak s ním v duchovní přibuzenství vešla.

6. Budme laskavými i tehdy, píšeme-li někomu neb o někom. Pamatujme, že napsané slovo je mnohem důležitější než pronesené, ježto se uchovává. Když sv. Honorát někomu psal, plesal příjemce listu: »Byl to samý med, med z nevyčerpatelné dobroty jeho srdce.« I my budme v psaní tak laskavými. Listy plné dobroty a lásky opět a opět, ba i po letech vytahuje příjemce ze zásuvky a těší se jimi. Listy takové pomáhají v mnohé těžké chvíli, osušují nejednu slzu, zapuzují leckterou vrásku.

* * *

Vyslechli jsme dnes několik upřímných pokynů, dle nichž bychom měli život svůj zaříditi. Budme laskavými; laskavými v myšlenkách, laskavými v mlčení, laskavými v poslouchání řečí jiných, laskavými v mluvení, laskavými v jednání, laskavými i tehdy, píšeme-li co.

Jako teplé paprsky sluneční rozebírají sníh a led a jemný déšť zúrodňuje tvrdou půdu; jako olej uklidňuje bouři a pobletem na tichého beránka krotne i divoký slon — tak i my dobrotou a láskou vydobudeme si nejen nejkrásnějšího království na zemi, totiž vzájemné lásky a upřímné oddanosti těch, s nimiž se stýkáme, ale i právo na království nebeské. Sv. Jeronym krásně napsal: »Nikdy jsem ještě neslyšel, že by zlou smrtí zemřel křesťan, jenž byl milosrdný, neboť takový má v nebi mnoho orodovníků a není možno, aby Bůh modlitby tolika přímlovčích oslyšel.« Opatřujeme si tedy takové orodovnice; jak šťastni budeme, přijde-li nám při smrti v ústrety zástup blahoslavených přátel, kterým jsme dobrotu a lásku buď myšlením a mlčením, neb posloucháním a řečí, neb jednáním a psaním prokázali.

Co si však počne, čím se potěší na smrtelném loži člověk necitný, sobecký, jenž ku pláči hladových a opuštěných, nemocných a utiskovaných, zarmoucených a bídných měl srdce jako kámen tvrdé? Tak, jak opouštěl jiné v životě, bude opuštěn sám v smrti. »Zdaliž křik jeho vyslyší Bůh, když přijde na něho úzkost (smrti)?« táže se Job 27, 9.

Čiňme tedy sobě dobrotou a laskavostí hojně přátel, buďme ke každému laskavi a milosrdni, aby, jak praví sv. papež Lev, »v den odplaty i s námi Pán milosrdenství své učiniti mohl.« Amen.

R. S.

Neděle XXI. po sv. Duchu.

Trest jako pohnutka jednání I. dle rozumu, II. dle víry.

»I rozhněval se Pán a dal jej mučitelům.«
Mat. 18.

Pozorujte nejprve dobrotu Páně: odpouští, když prosí a slíbuj. Pozorujte pak hněv Páně, když služebník setrvává ve své zatvrzelosti. Celé však podobenství jest jen podobenství, z něhož se musíme učit o království božím a jeho spravedlnosti. Zde nám dvojí dává Spasitel pohnutku, abychom získali království jeho. První jest jeho dobrotu, kterou uprošujeme svou kajcností, svým polepšením života. Druhá pohnutka je spravedlnost a neúprosnost jeho, která má doplniti, co by snad nedokázala jeho dobrotu. První pohnutka je láska, druhá bázeň. Kde nestačí láska, musí nastoupiti bázeň, jako silnější působící. Tak už sv. Augustin se modlil, aby byl uchráněn před hříchem: Kdybych tě, Pane, nemiloval dosti, dej mi, abych se tě aspoň bál. Láska je pohnutka vznešená, ale není tak působivá, jako trest. Tak v životě jednáme vždy sice svobodně, ale přece pod vlivem některé pohnutky: buď lásky k Bohu, buď bázně před ním a jeho trestem. Poněvadž ale neuvažují mnozí ani o lásce boží, ani o bázni boží, žijí přemnozí nemoudře a hříšně a ztrácejí i cíl svůj, pro něž stvo-

řeni byli. Dnes k naší výstraze a poučení budeme uvažovati o trestu jako pohnutce skutků, a sice :

I. ve světle rozumu a pak

II. ve světle víry.

Účel rozjímání jest: vzbuditi lásku a bázeň boží.

Pojednání.

I.

1. Sv. evangelium nám předvádí božského vychovatele, jenž chce služebníky své učiti odpouštěti si navzájem. Nejprve užívá lásky a milosrdenství, potom, když by nepostačilo, béře trest na pomoc. Toť je přirozený pochod v našem životě, že bez trestu nelze se obejít, poněvadž buď lidé nejsou dosti moudří, buď nejsou dosti dobří. Když člověk něco dobrého nechce vykonati proto, že jest to dobré, vykoná to aspoň proto, aby se vyhnul něčemu zlému. Jest trest nejnížší pohnutka, ale též pro nejníže stojící duše. Všude, kde nedostačuje rozum a láska, nastupuje pohrůžka jako pohnutka. Vezměte příklad ze života. Matka, když dítěti dá rozkaz, chce, aby byl vyplněn proto, že to řekla, a nestačí-li rozkaz, přistupuje pohrůžka a po ní trest: matka odepře něco milého dítěti, matka mu určí něco nemilého a to má pohnouti dítě, aby budoucně jednalo dle rozkazu a ne dle své dětinské, nerozumné vůle svobodné. Kde nestačuje rozum vůli pobídnout, nastupuje trest, jenž hne sebeláskou více než důvody rozumové.

Vezměte starší dítě, když jde do školy, nebo dítě v studiích, kterak v nerozumné dítě volilo si seděti ve škole tiše, pak doma vzíti knihy a lámati si hlavu latinou, řečtinou, měřictvím, dějinami atd., když by v tom nevidělo vůli svých rodičů a když by nevědělo, že to s ním dobře myslí a že by upadlo do jich hněvu, když by dle jich vůle si nevedlo. Ten hněv rodičů a jich trest, ať jest to zdržení od hry, odepření vycházky a pod., to jest pohnutkou silnou. Ta obava konečného trestu jest obyčejně mohutnou pobídkou, aby vykonalo úlohu jinak namáhavou, nezajímavou, ale nutnou pro jeho budoucí vzdělání. Rozum jeho jest k tomu slabou pohnutkou, bázeň před trestem jest silnější pohnutkou.

2. Ten trest nepatří jen k pohnutkám dětským, nýbrž i budoucího dospělého věku. Člověk dospěl, ale vždy jest trest průvodce jeho. Co jest zákon jiného než pohrůžka trestu pro ty, kdož by přestoupili zákon? Může býti nějaká země bez zákona a bez trestu stanoveného pro přestupníky? A sice zákon, jenž vyměňuje trest tím větší, čím větší a zlovolnější byl přestupek? Pro mou drého a dobrého člověka není třeba zákona, on dělá sám ze své dobré vůle, co zákon poroučí, ale pro člověka zlovolného jest zákon a trest nutný. Člověk slyší o trestu, žaláři, prknech, temné celle, dokonce slyší o popravě, a byť to byla nízká pohnutka, jest mocná pohnutka jednati správně. Práví Písmo sv. : »Bláznů jest počet veliký.« Eccl. I., 15. A proto je trest všude nutný, byť by bylo

lépe a důstojnější tvora božího jednati dle lásky, rozumu a vůle boží. Příroda sama užívá trestu naproti všem, kdož se proti ní prohřešují. Noc, která byla prohýfena, druhý den se sama trestá mrzutostí, slabostí a pod. Nestřídmost, která nezachovala míru, sama přirozeně se trestá bolestí, nevolností a pod. Tak příroda, veledlo boží, užívá sama přirozených trestů na ty, kdož nejednají dle jejích zákonů. Každý přestupek se vymstí. V našem srdci složeny jsou zásady, dle nichž jednáme, byť bychom sami o tom ani nevěděli. Jaké jsou to vrozené zásady Bohem samým? Sebeláska a ta nám praví: Ze dvou věcí nepřijemných vezmi tu, která je méně nepřijemna. O tom není pochyby. Druhá zásada: Když dva tresty nebo dvě nepřijemnosti jsou stejné, vol tu, která jest kratší. Třetí zásada samozřejmá jest: Jsou li dvě nepřijemné věci, z nichž jedna jest jistá úplně a druhá snad pochybná, volš tu, která jest pochybna. Abych to příkladem znázornil. Máš volbu ujíti jisté smrti tím, že ruku, trpící otravou krve, dáš si uříznouti. Co velí rozum? To je zřejmé, raději ztratiti ruku než život! Vždyť Kristus Pán cos podobného, jak víš, pravil. Kdybys měl bolest zubů trvalou, co volš? Vytrhnouti zub najednou a pak mítí pokoj po krátké bolesti větší, nebo vyhnouti se tažení zubu a choditi celý den a celou noc bolestně po přbytku? Pouhý rozum dává zcela určitou odpověď. Dejme tomu dále: Ty bys byl v domě, kde hoří, a nemůžeš projíti dveřmi pryč, jako kdysi na Neposkvrněné Početí Panny Marie v Okružním divadle ve Vídni, co dělali lidé, aby neuhofeli? Oni skákali okny ven v naději, že se snad nezabijí, nebo že snad jen menší pohmožděninou se zachrání a ujdou určité smrti ohněm neb udušením. To je zcela přirozený postup našeho jednání a musíme si vždy tak vésti, máme-li rozumně jednati.

Ale jak vysvětliti, že tento přirozený pochod našeho jednání hned se mění, když se jedná o věci božské, o vůli boží, o věčnost. Ten rozumný postup hned u člověka přestává platit. Jaký to nerozum, jak škodné jednání! Dosud jsem mluvil o trestu jen ve světle rozumu přirozeného, ale nyní obracím zraky vaše výše ke slovům samého Pána Ježíše, jehož slova jsem položil za základ rozjímání: I rozhněval se Pán a dal jej mučitelům. Kristus Pán mluvil v podobenství a vzal přirozený trest mezi lidmi nespravedlivě a nemoudře jednajícími za obraz, na němž máme viděti trest boží a způsob jednání spravedlnosti boží. Proto vzbůru srdce k Bohu, když budu mluvit o tom, co ono podobenství nám praví, což je předmětem naším v díle

II.

Zde Spasitel sám nám praví k naší pobídce a pohnutce o mučitelích, jimž dá ty, kdož jednají proti vůli jeho, až by splatili svůj dluh. Mluví o žaláři, o poutech, o zavržení od obličeje Pána. Toť jest obrazné sice, ale značí skutečný trest, který má naši vůli pobídnouti, když by nechtěla jednati z lásky boží, tedy aspoň z bázně, poněvadž bázeň jest nižší, ale u některých účin-

nější pohnutkou než láska. Uvedl jsem v prvním díle postup rozumného jednání, proti němuž nelze ničeho namítati. Vezmi ony rozumné zásady, proti nimž nelze ničeho uvést, a vezmi oko a pravdu sv. víry, jak nám v dnešním evangeliu klade na srdce sám Pán Ježíš.

Vezmi v úvahu trest časný a trest, o němž mluví sám dobrý Spasitel. Vezmi zásadu: menší zlo třeba voliti, abych ušel většímu. Jak hned poznáme, že nemoudře jednáme, když vezmeme ty rozumné zásady za měřítko. Člověku uložené pokání je nemožné. Ač vidí v evangeliu trest daleko horší dle samého Spasitele určitě čekati. Co je těžší: odpustit bližnímu, nebo slyšeti z úst Páně: služebníče neslechetný, a slyšeti slova: svažte jej a uvrzte jej do temností zevnitřních? To je zcela přirozený požadavek rozumu a víry, ale hledej ty duše, jež se modlí Otčenáš a opravdu říkají: Odpust nám naše viny, jakož i my odpouštíme. Tak my nejednáme a proto jednáme nemoudře proti rozumu a víře a stavíme se do zástupu nemoudrých anebo nevěřících a pracujeme na své vlastní zkáze a volíme trest jistý, větší a bez konce, než bychom volili menší nepřijemnost, kratší. Přemýšleti jen poněkud o slovech Páně, musilo by nás naplniti bázní a změnití naše jednání a kajícího ducha v nás rozohniti. Sv. apoštol praví: Bratři, mám za to, že nelze srovnati přítomná protivenství se slávou, která se zjeví na nás. A tak podobně lze říci o trestech budoucích a přítomných, když bychom uvažovali to sebezapření, které Bůh žádá od nás a věčnost, která následuje, pak bychom s radostí políbili sv. kříž, který Bůh skládá denně na naše ramena.

Dal jej mučitelům, dokavad nezaplatí dluh svůj. Okamžité ponížení, kratičké sebezpřežení stačilo získati odpustek tak velikého dluhu, který jinak spláceti bude tak dlouze, tak bolestně a bez milosrdenství. V tom postavení jsme všichni my zde na světě, dokud nám svítí boží milosrdenství, a v tom druhém ocitneme se všichni, až naše srdce posledně nám v těle udeří a tím skončí se doba, kterou Bůh dal nám, aby každý pracoval o svém spasení. Co velí víra? Totéž, co zdravý rozum: voliti kratší zlé a odporne, než ono zlo dlouhé a třeba věčné. Jediný vzdech skutečně kající jako ono slovo: poshov — a odpust mi — stačí pro milosrdenství a pro věčnost. Ale to upřímné, krátké pokání nenalézá tolik následovníků a blíží se »noci, která nemá rána«, a v níž jim bude platiti daleko citlivěji než zde. Časný a věčný trest, jaký rozdíl! Tisíc je veliké číslo, ale s millionem srovnané jest jen tisíci jeho část. Ale million nedá se srovnati s věčností. Prosim, zahleďte se jednou do oblohy, když jasna jest: budete vidět propasti nebeské, prostory, kde milliony mil jsou tak běžné, jako kilometrové mezníky kolem drah železných. A přece ty obrovské prostory mají hranice a konec, ale věčnost nemá konce! Jestli jest co možno pohnouti vůlí člověka, aby nápravu vykonal, jest to vzpomínka na boží trest. Vše mizí proti věčnosti. A přece tak zeslábla myšlenka na věčný trest, že se člověk více bojí strážníka s chocholem, než propasti věčné, o níž nám Spasitel mluvil.

Kdyby člověk neměl rozum a neuměl uvážiti časný trest a věčný, pak bychom mohli pochopiti, že tolik lidí jde nešťastně věčnosti vstříc. Ale přirozený zákon nás vede uhnouti se většímu zlu a vyvoliti menší. Ale rozumný člověk, tak citlivý pro časné zlo, jest úplně hlostejný pro věčné. Snad myslí, že to věčné zlo jej mine!

3. Vždyť mnohý zločin zůstal dosud neodhalen, a mnohý, jenž byl odhalen, nebyl potrestán a leckterý, který měl býti potrestán, před samým trestem vymkl se různým způsobem. Zde na této straně hrobu jsou vždy některé věci nejisté, ale na druhé straně hrobu jsou jistější, než samo to slunce nebeské, které pomine, ale ani jedna písmena ze slov Páně nepomine; zde není ujiti, není vyvážnutí. Nic jistějšího nad život věčný. Tento život zde může člověk zničit a zničí jej: násilnou smrtí, ale věčný život zničit nemůže. Duše křesťanská, věřš-li v Syna božího, uvaž tuto pravdu a přičiň se včas vyvážnouti!

Kdo takto rozjímá o jistém, nekonečném, nevýslovném trestu božím pro každého, kdož má lásku a spravedlnost boží, ten se nemůže dopustiti smrtelného hříchu, a kdo by se jej dopustil, přiveden jest ku kajcnosti opravdové. Jako klín klímem se vyráží, tak hřích bázní boží. To už krásnými slovy vyjádřil sv. Augustin: Kdo páše smrtelný hřích, buď jest nevěřící nebo šílený, t. j. buď nemá víry a nevěří v peklo ani v nebe, nebo věří sice v peklo, ale jest jako šílený.

Zpřítomníte li si děj sv. evangelia, řeknete: ten nemilosrdný služebník buď nevěřil, že jej pán potrestá, když mu odpustil, buď byl blázen, že jinému nechtěl odpustiti a sám za odpuštění prosil. Kolik v tomto stavu ubohých duší se nalézá? Pius IX. blahé paměti kdysi řekl památná slova: »Příčina našeho zla je, že nikdo nekáže o pekle.« Ve zlatéknížce Kempenského, zvané: »Následování Krista«, je psáno: »Mnohým se zdá tvrdým slovo: zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj Ježíše«, ale o mnoho tvrdší bude slovo Páně: »Odejděte ode mne do ohně věčného.« Kn. II. Ten věčný trest, o němž tolikrát věčný Spasitel mluví, stal se takofka posměchem. Křesťané slyší slovo boží a trvají dále ve svém způsobu života, jakoby nebylo jim jednou státi před soudcem vševědoucím a spravedlivým. Ty poslední věci nejsou předmětem rozjímání a proto tolik zatvrzelých hříchů. Písmo sv. dí: »Pamatuj na poslední věci své a na věky nezhrěšš.«

Rozjímali jsme dnes o trestu, jenž jest pohnutkou jednání a výstrahou, a sice dle rozumu, jenž nutně nás vede, že se vyhýbáme, co víme, že nám škodí. Však ve věcech víry hned tato přirozená pravidla jakoby pozbyla své platnosti, člověk jedná jako bez rozumu, proto že jest namnoze bez víry.

Jak v politování hodném postavení jsou. Žijí na pokraji propasti — věčné, zahrávají s ohněm — nehasnoucím; domnívají se, že život jejich končí smrtí, a zatím kráčejí novému životu vstříc.

Jak šťastna jest duše, již svítí světlo sv. víry, ona se neurazí o kámen na cestě, ona se vyhne propasti, ona jde ze světla ke světlu. Budiž tohoto rozjímání ovoce: láska k Bohu a praktickou poučkou nám buď to slovo sv. Augustina: Bože, kdybych byl tak nešťasten, že bych tě někdy nemiloval, dej mi aspoň milost, abych se tě bál a spasen byl bázní svatou! Amen. *Fr. Vaněček.*

Neděle XXII. po sv. Duchu.

Strašidlo, jehož se tak mnozí bojí.

»Mistře, víme, že pravdomluvný jsi.«
Mat. 22, 16.

Po pravdě toužili nevýslovně rozvážní lidé před Kristem. »Musí přijíti někdo s nebe, který by nám pověděl pravdu. Kéž by neváhal přijíti, abych pravdu poznal; vím, že se stanu člověkem lepším!« Tak toužili po pravdě nebeské předáci pohanští. »Rosu dejte nebesa shůry —,« volali a toužili po pravdě zbožní z národa israelského. Pravda přišla na svět. Syn boží, Ježíš Kristus, se vtělil, pravdě učil: »Já jsem cesta, pravda a život.«

Sami nepřátelé vydali svědectví, že zalíbení má v pravdě a pravdě učí: »Mistře, pravili, jak dnešní evangelium svědčí, my víme, že pravdomluvný jsi a cestě boží v pravdě učíš.« Pravdu tu kázal pak hlásati apoštolům a jejich nástupcům. »Co jsme viděli a slyšeli, to zvěstujeme vám,« tak odvolávali se na pravdu, již světu přinášeli. Za pravdu dal Kristus život a chtěl, aby též apoštolové za pravdu dali životy své.

Po pravdě máme toužiti všichni a pro pravdu, pro náboženství své, pro svou víru máme býti hotovi dáti život svůj. Dokud katolíci pravdy náboženské si váží a proti nepřátelům mužně hájí, nemají nepřátelé kříže takové odvaby, aby veřejně proti sv. víře brojili, učení Kristovo v posměch uváděli; kdykoli však katolíci spali a byli neopatrni, rozséval nepřítel koukol nevěry posměchu a potupy, aby náboženství vyrval ze srdcí lidských. Aby to šlo rychleji, aby lid od pravdy sv. náboženství byl násilně odvrácen a do řad nepřátel pravdy, Ježíše Krista, vehnán, uchopili se nepřátelé dábelského prostředku, vymyslili si strašidlo, jehož se bázlivci lekají a ve strachu zapírají víru a přenechávají volné pole nejúhlavnějším odpůrcům Boha a pravd náboženských. Strašidlo to jmenuje se klerikalismus, o němž chci se dnes krátce zmíniti.

Pojednání.

Strašidlo klerikalismu vynalezli ve Francii. Francie byla vždy nejoddanější dcerou církve katolické; nejvíce missionářů posílala k rozšíření pravd sv. náboženství v krajinách zámožných, nejvíce podporovala hlavu církve, sv. Otce, v přetěžkém úřadě; stala se proto slavnou a řeč její byla řečí mezinárodní a salonní, diplo-

matickou. Francie byla milována v cizině pro milou její křesťanskou povahu.

Židozедnáři však vypověděli boj katolické církvi, obrátili proto všechno ostří na nejlepší dceru církve — Francii. Židé talmudisté chtějí se zmocniti světa, ovládnouti a zotročiti všechny národy. Podali si ruce s protestanty pro Prusko ve Francii pracující k nim se přidali nevěrci a lidé nábožensky lhostejní, pracovali tajně i veřejně, jak dle okolností bylo možno, zakládali tajné kluby, lože zednářské, a kdykoli se cítili silnými, hnali útokem proti katolické církvi.

Zprvu počínali si velice chytře, krok za krokem, aby neprozradili ďábelské plány, později pak začali zhurta, bezohledně, otevřeně, nelidsky, ďábelsky.

Žid Gambetta vydal heslo: »Klerikalismus — to nepřítel!« Lid nejprve tomu nerozuměl, klerikalismem prý jest, když církev chce ovládnout a zotročit lid; pomalu začali bušiti do církve, do víry, biskupů a kněžstva, řeholníků, aby lid poštvali a skrze lid dosáhli, po čem toužili: zeslabení a pak zničení křesťanství. Náboženství vyháněli ze škol, z nemocnic odstraňovali jeptišky, poštvali učitele na kněze, zapovídali hráti na varhany, vojínům se zakázalo zúčastniti se služeb božích, průvody veřejné byly zakazovány, plat duchovenstvu zastaven, aby byli bezbranní a odvislí od státu, kláštery zrušeny a okradeny dostaly se do rukou židovstva, chrámy dány obcím, od nichž katolický lid má si je pronajmáti, aby lid násilně od kněžstva a chrámu byl odvrácen. Katolíci spali, nechali si vše líbiti, a židozедnáři opanovali pole; dostali se do ministerstva, do vysokých i ostatních škol, do vojska, do sněmoven za poslance, dělali si zákony dle libosti proti katolíkům, kteří — mlčeli, poněvadž se báli strašidla klerikalismu. Dali se uspati frásami, že prý to vše proti církvi a náboženství — jest vlastně pokrokem — náboženství že se přežilo, kněží že není třeba a tedy ani kostelů ani bohoslužeb, to vše že je klerikalismem, jenž lid ohlupuje a překáží v pokroku.

Co se povedlo židovstvu ve Francii, chtějí provésti také u nás v Rakousku; lid od kostela odvrátiti, znemravniti a využítkovati pro své plány, k dosažení nadvlády nad světem. Katolíkka vylučují ze všech veřejných úřadů, spolkům zakazují zúčastniti se obřadů náboženských, dětem brání navštěvovati kostel a kněz haněn jako psanec pomluvami, potupou a posměchem.

Kdyby se katolík bránil a hájil své náboženství, zakřiknou ho a zaleknou strašidlem klerikalismu, zpátečnictví, tmářství atd. Bázlivci lekají se strašidla, utíkají a skrývají se — a nepřátelé Kristovi, nevěrci nabývají ještě větší kuraže k útokům proti církvi, uchvacují vlivná místa ve státě, městech a obcích, odstraňují katolíky z veřejných úřadů a těší se, že tak zničí církev a sní křesťanství vůbec. Všecka ta hesla o rozluce manželské, o oddělení církve od státu, o vyloučení náboženství ze škol namířena jsou, aby od dítky až do starce vše poštváno bylo proti církvi, aby

blahodárný vliv církve na rodinu a stát byl zničen, a lid vydán dobrodruhům na pospas.

Ve Francii lid tiskem a novinami byl roztrhán na různé s' rany, jež se vzájemně potíraly, ale proti církvi stály svorně. Lid musil voliti poslance, jež mu noviny nevěrecké určily, nestaral se, jakého smýšlení je kandidát, jak smýšlí o otázkách náboženských.

Když pak poslanci od židozdednářů získání hlasovali pro rozlukou manželskou a rozlukou církve od státu, nesměli mnozí ani před lid se ukázati, dokud lid nebyl zase novinami uchlácholen, uspán, dokud nebylo mu zase chytře namluveno: to vše je pokrokem a štěstím pro Francii.

A dnes je bývalá katolická Francie v rukou židovstva a protestantů pro Prusko pracujících a uplacených, lid jest vydírán, okrádán, znemravňován, Francie odumírá a stává se kořistí úhlavních nepřátel. Tam dospěje i Rakousko, nevzchopí-li se, nebude-li hájiti svou víru, přenechá-li nevěrcům volné pole.

Ovoce štvanic protináboženských se již ukazuje: mládež pustne, z obcí vystěhoval se mír a svornost, jeden poštván proti druhému, národ roztrhán, seslaben, hyne, až se stane kořistí nepřátel, kteří tu past naň nalčíli.

Co činiti třeba v dobách tak smutných? Nebáti se strašidla klerikalismu, brániti církev, svou víru, sebe, svou rodinu, svou vlast! Podobný boj prodělali katolíci v Německu. Zprvu boj na zkoušku, pak tužší na vyhlazení katolické církve.

Roku 1837 postavil se arcibiskup kolínský Klement August z Droste-Vischeringu neohroženě proti přehmatům vůdců a nepřátel katolické církve. Byl však hned na rozkaz vlády zatčen a na pevnosti Mindenu uvězněn. Jakmile to slyšeli věřící křesťané, povstali jako jeden muž, spojili se, vlašni a ospalí procitli, poznali, že už jde do živého, církve že jest čím dále tím více pokořována, ba sami protestanté, mnoho učenců postavilo se nejprve na obranu pronásledované církve, a mnozí právě z toho poznali pravost církve Kristovy a stali se neohroženými katolíky a obránci katolické církve.

Tak ku př. slavný právník Gustav Rintel v Královci, který pocházel ze židovské rodiny a později stal se protestantem, ač byl státním úředníkem a věděl, že si uškodí u vlády, bude-li hájiti arcibiskupa proti bezpráví a uvěznění, vystoupil veřejně na obranu katolické církve. Vláda odsoudila ho za to na rok do pevnosti r. 1839. Gustav Rintel krátce před uvězněním — stal se katolíkem, aby jako katolík trpěl za pronásledovanou církev, za pravdu a Krista.

Po roce, když z vězení propuštěn, ztratil i státní službu, což také z předu očekával; hledal si živobytlí v cizině a byl šťasten, že mohl se zastati pronásledované církve a mohl trpěti za pravdu, kterou našel jen v církvi pravé, katolické.

Podobně hrabě František Stolberg — protestant, když byl arcibiskup kolínský uvězněn, byl vyburcován z netečnosti, přišel

na jiné myšlenky a stal se katolíkem. Za důvod udal veřejně ve svém spisu, že hrozné bezpráví vlády protestantské proti katolické církvi jej vyburcovalo, a chopil se hned katolických spisů a tak přiveden milostí boží z bludu do pravé církve.

A tak často, když nepřátelé se domnívají, že církev katolická jest potlačena, vzbudil Bůh nové obránce církve, otvíral oči ospalým a netečným, aby se vzchopili a pravdu hájili a život za ni položili. Dnes jsou katolíci v Německu spojeni, bdí bedlivě a vláda více si nedovolí dopustiti se jakéhokoli bezpráví.

Katolík, který se leká strašidla klerikalismu, není jména »katolík« hoden a trestá sebe sama nejvíce. Zapírá veřejně Krista a bude zapřen po smrti od Krista před Otcem v nebesích, zraňuje církev Kristovu a vydává na pospas úhlavním nepřítelům, kteří ji chtějí zničiti a lid připravit o všesky milosti, jež plynou ze sv. svátostí a oběti mše sv.

Benignus z Fremiotu, otec sv. Johany Františky Fremiot z Chantalu, když ho Hugenoté nutili, aby se stal nevěrný svému králi Jindřichu IV. a vydal jim pevnost Lemur do rukou, rozhodně to odepřel. Zajali jeho syna a vzkázali, že syna usmrtí, nebude-li jim po vůli.

Ale statečný Benignus odpověděl : »Benignus Fremiot může býti bez dětí, ale nikdy nebude — věrolomný.«

Nepřátelé Kristovi chtějí vynutiti na katolících, aby jim vydali pevnost sv. víry, aby zradili svého krále Krista, vyhrožují, v posměch uvádějí, potupnými jmény hanobí, ale neohrožený katolík, věrný vyznavač Kristův, věrný syn katolické církve zvolá : »Mohu býti posmíván, o dobré jméno připraven, potupnými názvy poctíván, ale věrolomným nebudu, Krista nezapru, církev svou neopustím.« Dobrý katolík zvolá se sv. Pavlem : »Bláznem býti, posmíván býti pro Krista, tupen býti pro víru svatou, jest pro mne největší ctí a slávou.«

V. M. Váchal.

Neděle XXII. po sv. Duchu.

Služby boží a jich význam pro společnost lidskou.

»Dávejte, co jest císařovo císaři, a co božího Bohu. Ev.

Služba boží náleží k povinnostem člověka, neb kdo Bohu věrně neslouží, komu bude věrně sloužiti, leč špatnosti. Žádný, kdo není dobrým a vzorným poddaným božím, nebývá také věrným poddaným svého císaře, ano ani dobrým poddaným svých rodičů, věrným manželem manželky své a dobrým člověkem. Zdá se to býti na první pohled příliš smělé tvrzení, ale jest přece pravdivé. Tam, kde se Bohu věrně neslouží dle jeho vůle, kde se nepřináší jemu obět patřičná, tam není nic bezpečného, nic jistého, pevného a pokojného. Už Voltaire nechtěl míti sluhu nevěřícího a Bohu nesloužícího. Jest to zvláštní pravda, že ve službě boží jest záruka, podmínka a bezpečnost

služeb lidských. Dante, katolický náš básník, či lépe řečeno král básníků skutečných, oděl tuto pravdu do slov verše a píše: «v jeho vůli jest náš pokoj». V boží vůli jest podmínka našeho blaha a pokoje. Tu vůli musíme vzít bez každé vytáčky jako služebník vůli svého pána a pak v ní nalézá pokoj. V službě boží jest bezpečnost a upřímnost služeb lidských. Stává se, že též mnohý, který jest na oko služebník boží, že přece klesává, čím spíše a hlouběji klesá, kdo Bohu věrně neslouží! Jestli i zelené dřevo někdy málo ovoce má, kolik ho bude mít suché? Kdo nedává Bohu, což božského jest, nedá žádnému člověku, což jeho jest, aneb aspoň nedá vše a vždycky, což jeho jest. Proto mají služby boží ten veliký význam pro lidstvo. Kde se v národě a v rodině a v srdci jednotlivých slouží Bohu, tam se také slouží všem lidem, ať jsou ve kterémkoliv postavení. **Služba boží jest zárukou spravedlivých služeb lidských.** Dobře si to pamatujme pro sebe i jiné. Neboť můžeme dle toho posuzovati sebe i jiné. Dnes se o tom přesvědčme v dějinách a v životě.

P o j e d n á n í.

Mnozí lidé hojiti chtějí bídu a zkaženost lidskou rozličným způsobem, každý dle svého rozumu a vůle. Jedni chtějí napravití kriminálem zločin a umenšiti, tak že přísností zvrhlé chtějí odvykati zlému. Výsledky kriminálů ohledně nápravy mravů jsou vyjádřeny 1%. Jiní chtějí poučováním zdržeti člověka, aby neklesal na stupeň zvířete s jeho vášněmi. Statistika kriminální ale praví, že mezi zločinci usvědčenými a největšími dávají největší procento právě osoby zvláště vzdělané. Osvědčuje se slovo, že vzděláním v hlavě bezbožného, jest jako vražedná zbraň v ruce Kani-bala. «Že by pouhé učení čtení, psaní a počítání mohlo zmírniti zločiny — píše anglický morální statistik dr. Cook Taylor (čti Kůk Tělr) — jest velmi nebezpečná věc. Čtení a psaní jest asi tolik vzděláním, jako vidlička a nůž jest obědem.» (Citováno u Oettingena Mor. St. III. 596.) Tím způsobem se nevychovávali lidé, kteří by dali otci, což otcovo, manželé, což manželovo, sousedu, což sousedovo. Proč? Oni nedávají, co jest božského Bohu a proto neučí je vlastně dáti, co jest lidského lidem. Když má býti dovoleno upříti službu Bohu, proč by ji nemusil odepříti člověku?

Do džbánů dvoulitrových se vejde vždy také nádoba půllitrová, ale do nádoby půllitrové nevejde se nikdy nádoba dvou litrová. K tomu není třeba ani zvláštního nadání lidského. Tak jest i se srdcem lidským. Srdce lidské, které dává, což jest božského Bohu, podobá se nádobě veliké, do které se všechny menší nádoby vejdou. «Rozšířil jsi srdce mé, když jsem běžel cestou tvých příkázání,» praví žalmista. Srdce, které dává jen co jest lidského lidem, jest jako nádoba půllitrová, do které se také něco vejde, ale málo, nikdy ne tolik co do nádoby větší. Srdce zbožné, sloužící Bohu jest nádoba rozsáhlá, která pojme nejen povinnosti k Bohu, ale i k bližnímu. Bůh rozšíří «srdce» těch, kdož jemu slouží, aby velkodušně konali povinnosti. Proto jest tolik důle-

žito navésti člověka ke službě boží, pak jsi ho navedl již k tomu, aby sloužil také rodičům, aby byl dobrým manželem, aby byl dobrým sousedem, aby byl zkrátka člověkem. Děláš z jeho srdce nádobu velikou, do které se všechny povinnosti lidí lehce vejdou, ale není tomu naopak.

Když jsem toto uvedl vám na paměť, zbývá mně dokázati příklady, že ti, kteří Bohu sloužili nejvěrněji, také lidem dávali, což jejich bylo, nejlaskavěji. Podívejme se do života svatých a zbožných proslulých mužů a žen. Jest zajisté krásné a svaté přátelství, jaké poji manžela a manželku. Kde toto svaté čisté přátelství lidské bezpečnější jest — tam kde se dává Bohu, což jest božího, neb tam kde jen se lidem hledí dát co lidského? Poslyšte příklad. Eleonora, manželka krále Eduarda I., měla od svého muže vystrojený skvostný pohřeb, více než královský — musím říci — protože ho strojilo srdce krále, který dával Bohu, co bylo božího. Na každém místě, kde při dlouhém průvodu ke hrobce královské odpočinuli s tělem královny, postaven svatý kříž, práce umělé a takých křížů stojí v Londýně 15. Jest to zajisté něžný důkaz lásky manželské. Ale poslyšte, čím si tuto odměnu zasloužila. Když král se ubíral na křížovou výpravu do Sv. Země, tu manželka jeho chtěla také s ním sdílet všechny obtíže a nebezpečnosti, jaká s sebou přinášela křížácká tažení. Dvacet let meškala s ním v poli v těžkých okolnostech, a když byl Eduard raněn otráveným šípem tureckým, Eleonora svými rty vyssála otrávenou krev z rány svého manžela a tak jej zachránila. Z toho vidíme, že i ona byla vroucně milující manželkou, která i život svůj chtěla dát za manžela svého. A odkud to, že Eduard i Eleonora tak spravedlivě dávali, což bylo lidskou povinností? Protože dávali, což bylo božího, Bohu, oni byli zbožní křesťané a proto byli také řádní manželé, proto plnili lidský slib, že plnili boží přikázání. Eduard král i Eleonora byli nejen dobrými manželi, ale také lidmi, sousedy, dobrodinci, jejich srdce bylo veliké pro Boha, proto bylo v něm místo i pro člověka.

To jest příklad z dějin. Nyní si příklad učiň sám ze života, kde nalézáš u člověka více manželské lásky, tam, kde se dává, co jest božího Bohu, či tam, kde se služba boží zanedbává? Z toho se můžeš učit, jak důležitou věc působí u nás služba boží a jak nešťastným jest člověk Bohu nesloužící.

Podívejte se na povinnosti dítek a rodičů, ve kterém srdci spíše se slouží rodičům, v onom, ve kterém se slouží Bohu — či v tom, ve kterém se slouží jen lidem?

Když Ludvík, král francouzský, táhl do Svaté Země, aby ji proti Turkům chránil a jeho věrný lid jej doprovázel — jela také dobrá matka jeho s ním — i proti vůli jeho tři dny cesty, neboť jí těžko bylo loučiti se se synem svým, vzorným křesťanem, králem a člověkem. A když nastal den loučení, kdy měl na mnoho let dobrý Ludvík s křesťanským lidem táhnout do boje, tu ráno oba v kostele obcovali se vzornou zbožností oběti mše sv. — a když v mnohém pláči od sebe se loučili, dí Ludvík: »Předrahá matko,

navratte se, zanechávám vám své dítky, říši na starost, a vím, že bude o ně dobře postaráno.« Tu matka v pláči líbá místo, kde syn její stál a loučí se se synem a syn slzami skrápí místo, kde matka za něho se modlila, tak že veliká láska její všechny rytře k slzám pohnula.

Odkud ta láska matefská, odkud ta láska synova? Jejich srdce bylo plné pro Boha, proto také plnilo povinnosti k lidem. Dávalo, což bylo božího, Bohu, a proto dalo i co bylo lidí lidem. Podívejte se pak na život vezdejší, kde nalézáte více lásky dítek k rodičům a rodičů k dítkám, tam kde se Bohu dá, což božího, aneb kde se Bohu neslouží. Které dítě přinese rodičům dáreček k radosti? Které Bohu dává, což božího, či které Bohu neslouží? Proto jest — opět dím — tak důležité sloužiti Bohu, nebo potom dá každý služebník boží, i což lidského jest, lidem.

Chytáme malé zloděje, kteří odcizili něco lidem, ale daleko nebezpečnější člověk jest, který odpírá Bohu, což božího jest, ten člověk vezme i také to, co jest lidí. Kdo dává jen z lidských ohledů, ten dává jen dokud lidé vidí, a ti nevidí daleko, kdo dává z ohledů božích, ten dává vždycky, nebo Bůh vidí všude. Proto staří Řekové »atheistu« bezbožce pokládali právem za nebezpečného člověka, který nedá lidem, co jejich jest. Proto předkové naši dbali o to, aby čest Bohu se dala a jemu služba konala jak sluší na Boha a jak sluší na rozumné lidi. Proto stavěli chrámy, a v nich stavěli sochy a obrazy svatých, jichž život dobře znali. A zpívali písně a zbožně obcovali službám božím, neboť ten dá spravedlivě lidem, což lidského jest, kdo dá Bohu, což božího. Naši předkové stavěli nádherné chrámy, aby rodiče i dítky vzájemně se ctili, jako ctí oni Otce nebeského, my pak zanedbáváme stavbu a okrasu chrámu, ale za to jsme nuceni stavěti kriminály, neboť kde se nedává, což božího Bohu, tam nelze čekati, že se dostane lidem, co lidského.

Proto kdo Bohu neslouží a slovo boží neslyší a zkrátka není poddaným božím, ten není ani dítětem, ani otcem, ani manželem dokonalým. Kterak může dáti poctivě a spravedlivě lidem, když ani nedá Bohu, což jeho jest. Neslyší-li slovo boží a nevěří-li jemu, musí slyšet slova ďábla a věřiti v ně. Kdo nechce věřiti pravdě, musí věřiti lži. Tak nám praví i biblické dějiny. Kdo se neklaněli Bohu pravému na Sv. hoře Sionu, ti se klaněli modlám v Dan a Betsabe a tam je ctili hříšným a zpustlým životem. Kdo se neklaněl Bohu, klaněl se modle. Chcete vy, rodiče-manželé, abyste obdrželi, což vašeho jest? Dejte Bohu, což božího. Vedte dítky ke službě boží, pak budou také sloužiti vám. Vedte je, aby si četly aspoň půl hodiny v neděli biblické dějiny a učily se Pána Boha znát, pak se naučí také vás ctít. Dejte Bohu, což božího, a dítky dají vám, co jest lidského. Amen.

Fr. Vaněček.

Slavnost Všech svatých.

»Podivný jest Bůh ve svatých svých.«
Zalm. 67, 36.

Kdo jednou zavítal na veliká poutnická místa, jako na Velehrad, na Sv. Horu u Přebrami, spatřil tam putující veliká procesí. V těchto procesích stojí jedni už u oltáře, druzí v lodí chrámové a ještě jiní před kostelem. Hle, nejmilejší v Kristu shromáždění, obraz církve sv. a celého pokolení lidského. I my a všichni, kdož na zemi žijí a žili, putujeme k věčné blaženosti do nebe. Jedni už blaženosti věčné v nebesích dosáhli, tam velebí Boha na věky, tváří v tvář na něho patříce. Jsou to svatí a svěťice boží, jejichžto svátek dnes slavíme, jejichžto nesčíslný počet nám sv. Jan v dnešní sv. epištole líčí: »Potom viděl jsem zástup veliký, jehož žádný přechísti nemohl, ze všech národů a pokolení, lidí a jazyků, ani stojí před trůnem a před obličejem Beránka, jsouce oblečeni v bílá roucha a palmy v ruce jejich.« Zjev. 7, 9. Druzí jsou ještě zde na zemi, patříce k církvi bojující. Jiní ještě nemohou do slávy věčné vejíti, jsouce odsouzeni do očistce, kdež muka za své ještě neodpykané hříchy snášeti musejí, jsou to dušičky v očistci — církev trpící. Dnes, nejmilejší, ukazuje nám svatá katolická církev svaté v nebi — církev vítěznou, slaví dnes slavnost Všech svatých. Uvažujme tedy dnes, kterak svaté a svěťice boží uctívati máme pro skutky, jež vykonali a pro ctnosti, jakými vynikali.

P o j e d n á n í.

Mluvíme-li dnes o uctívání svatých, máme mnoho odpůrců. Před nějakou dobou slavil jeden vznešený pán svoje jmeniny a pozval několik známých k hostině. Při hostině, když vše hlučně se bavilo, vzpomněl též svého vzácného patrona a úcty, jaké se mezi věřícími těší. Druhého dne přišla k němu jedna dáma, »volná myslitelka« a pravila: »Ach, já klaním se jenom Bohu, ale svatým ne. Včera jsem si toho netroufala vám říci z ostýchavosti před ostatními.« Hle, jaký názor o uctívání svatých! Každé dítě, které aspoň poněkud se v katechismu vyzná, ví, že jen Bohu nejvyšší úctu klanění se vzdáváme, že však svaté jen vzýváme a uctíváme, že se však jim klaněti nesmíme. Uctíváme je pro jejich neobyčejné skutky a ctnosti, jakými vynikali a jimiž si neskončených zásluh získali. A draží, v Kristu shromáždění, činíme tu něco více, než svět a jeho přivrženci. I svět uctívá své veliké muže. Před lety byla v Čechách a na Moravě konána veliká slavnost na počest Františka Palackého. Celé zástupy vzdělaných i nevzdělaných zápasily, aby mu úctu vzdaly. Veliké průvody se jemu na počest konaly, veleben byl pro své zásluhy v řečích. Hle, tak národ český ocenil zásluhy svého největšího dějepisce. A draží, v Kristu shromáždění, činíme my něco jiného, když svaté a svěťice boží velebíme a uctíváme, když slavnosti na počest jejich slavíme? Nebyli oni daleko většími a úcty hodnějšími, než mužové

světští? Proč, nejmilejší, velebí svět někoho? Zajisté pro veliké činy a zásluhy.

Velcí mužové vykonávají veliké věci a zanechávají trvanlivé památky svého ducha a svých ctností. Nepředčí však svatí vše ostatní?

Svět na příklad velebí muže, kteří národům některým zákony dali. Tak až dosud jsou velebeni zákonodárci Římanů a Řeků, Solon a Lykurg. Ale co jsou zákony jejich k přirovnání k zákonům Mojžíšovým! Desatero božích přikázání má až dosud po 3000 letech úplnou platnost. Ona jsou základem veškeré mravouky a blahobytu člověčenstva.

Jak svět oslavuje své básníky? Před nedávnem konali Němci velikolepou slavnost na počest svého velikého básníka Schillera. Ale co jsou největší básníci světa proti básníkům svatým! Kdož nám tu může lepší posudek dáti, jako básníci sami. Poslyšme Goethea, největšího básníka německého. On sám praví, že větší poesie není nad Žalmy Davidovy. V žalmech Davida krále jsou uloženy poklady básnictví, jež dosud předstiženy nebyly. Když svět své básníky tak ctí a oslavuje, proč bychom i my svaté, v umění básnictví nepředstižené básníky neoslavovali?

Svět velebí ještě zvláště řečnický. Cicero, Demosthenes až dosud bývají obdivováni pro své umění řečnické. Nemůže však svět křesťanský jim vedle postavití znamenité řečnický Řehoře Nazianského, Basileje, Ambrože, Augustina? Nebyl sv. Jan pro svou velikou výmluvnost Zlatoústým nazván, sv. Bernard medem slynoucím učitelem?

Svět velebí veliké muže, kteří se velikými skutky, dobytím velikých měst, zachráněním národů zvěčnili. I v tom ohledu předčí všechny svatí boží. Attila, král Hunů, byl pro své drancování, plenění a ukrutnost metlou boží nazván. Kamkoliv přišel, proměnil vše v pravou poušť. Již stál před Římem. I toto věčné město mělo lehnouti popelem. Tu vyjde mu ve svém slavnostním hávu papež Lev I. Veliký vstříc. Attila spatřuje nad hlavou jeho sv. Petra a Pavla, kterak ohnivými meči proti němu bojují. Ustrnut upouští od obléhání Říma. Řím jest světcem Lvem Velikým zachráněn. Nemáme tu i my příčiny takovéto muže, kteří tak veliké skutky vykonali, velebiti a oslavovati?

Dobytelům světa postavil bych naproti dobytí, jež se mnohem náhleji na okresek zemský vylilo, jež mnohem dále se rozšířilo, než ostatní: mím' m totiž dobytí, jež dílem dvanácti apoštolů jest, chudých to rybářů, a jež od nich beze zbraní, beze světské moci, pouze mocí kříže se stalo.

Dejme dále jim vystoupiti vznešeným postavám, jež svět jako dobrodince člověčenstva velebí; sv. Vincenc z Pauly dostačí, aby je všechny a jejich díla zastínil, Vincenc z Pauly, obdivuhodný muž, jenž, ač sám chud, tisíce chudých živil, jenž ve Francii nesčíslný počet nemocnic, asylů, útulen pro nemocné, osiřelé a opuštěné založil.

Kdo by vypočetl veliké zásluhy, jež svatí o společnost lidskou si vydobyli? V Čechách, na Moravě, v Polsku, na Rusi, v Německu, ve Francii, v Anglii, v Itálii byli to svatí a světice boží, kteří mravy divokých kmenů zúšlechtili, ohavnosti modloslužby vyplnili, kraje divoké a lesy porostlé vzdělali. Stůjtez zde sv. Cyrill a Method, sv. Ludmila, sv. Václav, sv. Bonifác, svatý Štěpán, král, sv. Řehoř a jiní.

Svatým děkovati máme za převznesené naše velesvatyně, dómy, kostely, jež naše města a dědiny kráslí, jim mají co děkovati naše města svůj blahobyť a vzdělanost, těmto mužům, jichž mozolovitá ruka první vinnou révu sázela. A naše knihovny, čím by byly bez těchto mužů svatých a jejich moudrosti a píle? Kdo tedy dějiny zná a upřímného srdce jest, bude s úctou a obdivem pohlížeti na ony svaté muže, jimž vše děkujeme.

A jak teprve se vyznamenali svatí a světice boží udatností a jinými přirozenými i nadpřirozenými ctnostmi. Vstupme do arény, v níž svatí a světice pro svou víru mučednickou smrt podstoupili. Spatřujeme tu moudré a učené muže, jako Dionysia a Justina, kteří sklonivše své zpupné vědění pode jho sv. víry, s právě tak velikou ochotou svou hlavu pod meč pronásledování sklonili; spatřujeme neohrožené rytíře jako Viktora, Mořice, Eustachia, Sebastiana, kteří vavříny svých dřívějších triumfů za palmu mučednictví zaměnili; spatřujeme ctihodné starce, jako Simeona, Polykarpa, Ignatia, Photina, kteří své pohanské soudce svou heroickou statečností v úžas uvedli; spatříme tu útlé ženy, jako Felicitu, Symphorosu, Perpetuu, Ludmilu, vidíme něžné panny, jako Anežku, Eulalii, Justinu, Dorotheu, jež s větší radostí na popraviště spěchaly, než jiné ku svatbě; shledáváme slabé dívky, jako Justa, Pankráce, Cyra, Barula, kteří bez nářku nejukrutnější bolesti a soužení trpěli.

A co teprve máme říci o panictví a čistotě. Svatá panna a mučednice Lucia na otázku pohanského soudce, zda svatý Duch v ní přebývá, odpověděla: »Všichni, kdož zbožně a čistotně žijí, jsou chrámem Ducha sv.« A když Paschasius na to odvětil: »Dám tě do domu hanby (prostitute) odvésti, abys zhanobena, od Ducha svatého opuštěna byla,« odvětila: »Když budu proti své vůli zneuctěna, nebude věnec mého panenství znesvěcen, ale ještě skvělejší.« A Paschasius rozkázal skutečně ji do takového brlohu neřesti odvésti. Avšak Bůh chránil statečnou pannu tak zázračným způsobem že jí nikdo z místa pohnouti nemohl. Jaký to zápal pro čistotu a panictví! »Podivný jest Bůh ve svatých svých.« Žalm 67, 36.

Byli-li svatí a světice boží tak vznesenými a velikými v životě svém pozemském, v jaké slávě a velebnosti se ukáží, až jednou spravedlivý Soudce v oblacích přijde soudit živých i mrtvých. Tu naplní se slova knihy Moudrosti: »Tehdy státi budou spravedliví u veliké stálosti proti těm, kteříž je sužovali, a kteříž odjímalí práce jejich. Vidouce to, budou se kormoutiti bázní hroznou, a diviti se náhlosti nenadálého spasení jich, říkajíce sami u sebe,

želice a pro ouzkost ducha lkajíce: »Toť jsou ti, jižto nám byli někdy na posměch a za potupu. My nesmyslní měli jsme život jejich za bláznovství a konec jejich za bezectný; aj jak jsou počtění mezi syny božími a mezi svatými jest los jejich. Zbloudili jsme tedy a světlo spravedlnosti nesvítilo nám.« Moudr. 5, 1—6.

Plňme tedy, draží v Kristu shromáždění, dnes na slavnost Všech svatých slova moudrého Siracha a »Chvalmež muže slavné a otce naše v pokolení jejich, synové jejich až na věky zůstávají; smě jejich a sláva jejich nebude opuštěna. Těla jejich v pokoji pochována jsou, ale jméno jejich žije od národa až do národa. Moudrost jejich vypravují národové a chválu jejich zvěstuje církev.« Sir. 44, 1. Velebme a uctvejme svaté a svěťice boží, abychom jejich svatosti účastnými se stali a s nimi v nebi na věky se jednou radovati mohli.

Dr. Ant. Ondroušek.

Slavnost Všech svatých.

O »velikých« a »malých« svatých.

»Potom jsem viděl zástup veliký, jehož žádný přečísti nemohl, ze všech národů a pokolení a jazyků, ani stojí před trůnem a před obličejem Beránka.«

Zjev. 7, v. 9.

Podzim oloupil přírodu o všechn její šperk: květy zmizely, sežloutla zeleň, opadl list. Jiná však krása nastala. Na jasné obloze ukazují se přečetné hvězdy ve svém množství, které nikomu sečísti nelze. V tom zástupu hvězd jsou některé veliké pouhým naším okem spatřitelné, jiné jsou méně zřejmé, neb toliko ozbrojeným okem viditelné, ale za to tak četné, že je nikdo sečísti nemůže. Jsou to »malé hvězdy« na obloze nebeské. Ony však mohou býti daleko větší než ty, které vidíme veliké i pouhým okem svým. Ty, které vidíme a známe dle jména jejich: večernice, hvězda severní, vůz a atd. nazýváme veliké a jiné hvězdy malé. Měsíc se nám zdá mezi hvězdami největší, ale on patří k menším tělesům nebeským. Každá z hvězd má svůj účel a hlásá slávu boží stejně. Obloze hvězdnaté podobají se svatí boží, ke kterým dnes obrací zraky naše sv. církev. Jich počet a různost vyřkl sv. Jan Miláček ve Zjevení, které jste slyšeli. Dvanáctkrát dvanácte tisíců znaných viděl a pak zástup, který už sečísti nemohl. Co nám tím praví? Ti sčítatelní jsou ti, kdož první povolání milosti boží přijali a poslechli a ostatní, kteří za nimi přišli. Aneb jinak snad vyložití lze: ti první sčítatelní toť jsou ti, o nichž jejich skutky veliké pro Boha vykonané známe, čteme, a které každý den si připomínáme. Ostatní, toť jsou ty duše blažené, které vykonaly povinnosti své k Bohu a bližnímu z lásky boží a jichž skutky nejsou napsány v knihách lidských, nýbrž v knize života; to jsou ti, jichž nelze jména sečísti ze všech národů, pokolení, lidí a jazyků, kteří stojí před trůnem. My užíváme o svátcích nesprávného významu »veliký« světec, jakoby jiný byl »malý«, kdežto

každá svatá duše jest stejný zázrak milosti boží. Jedna užívala darů velikých velice věrně a vykonala veliké věci pro Boha a duši svou. Jiná užívala menších darů velice věrně a vykonala rovněž veliké věci před Bohem. To jest předmětem našeho rozjímání. Pohlédneme k velikým světcům známým, kterak oni blahoslavenství Páně si přivlastnili a pak obrátíme pozornost k »malým« svatým, kterak oni malými věcmi nekonečnou slávu boží získali.

P o j e d n á n í.

Ke Spasiteli přišel mládenec, který v něm spatřoval toliko učitele dobrého a oslovil jej: »Mistře dobrý«. Pán však na jeho lidské chápání odpověděl: »Co mne nazýváš dobrým? Jediný jest dobrý Bůh.« Od něho všechna dobrota jest propůjčena, pochází, a naše věrnost k milosti boží způsobila všechnu krásu duše naší. Všech svatých krása a milostnost toť odlesk dobroty boží. I Matka Páně to vyznává: »Veliké věci mi učinil ten, jenž mocný jest a jehož jméno svaté« My ovšem jsme uvykli některé světce, jichž veliké skutky známe, nazývati veliké, ale i ty neznámé duše nám, které vyplnily úkol od Boha jim svěřený a nám neznámý, jsou velikými před Bohem.

1. Všichni svatí byli pokorného ducha, či jak to Spasitel praví: chudí duchem. Mnozí z nich přinesli oběti veliké a zřekli se velikých věcí, aneb jich užívali ke slávě boží a ku prospěchu bližního dle vůle boží. Tak Abraham opustil zemi známou a bohatou a šel do neznámé dle vůle boží. Máme světce, kteří veliké věci opustili pro lásku boží, která je volala. Sv. Melania obrovské své jmění, sv. František Borgias nejvyšší úřady a statky, svatý Karel Borromejský celé věno a dědictví, sv. Vojtěch zemi rodnou, aby šířil sv. evangelium. Jejich duch zřekl se mnoho pro Boha. Však velikost neleží v tom, kolik přinesl v obět, ale v tom, jak ochotně přijal volání milosti boží. Sv. Petr, jenž opustil síť rybářskou z lásky k Ježíši Kristu, nevykonal méně než jiní. Duše drahé! Vůle vaše, která přijímá s klidem a odevzdaností k Bohu všechnu obět života, koná rovněž obět krásnou a připočtena jest k zástupům těm, jichž jména sečísti nelze, ze všech stavů, zemí a národů. Veliké i malé oběti můžeme přinést duchem svým a stejná jest odměna: Bůh s věčnou svou blažeností.

2. Druhé blahoslavenství dí: »Blahoslavení tiší, nebo oni zemí vládnouti budou.« Veliké věci vykonali v tom směru svatí. Apoštolové jako beránci šli uprostřed vlků, Mojžíš uprostřed lidu jemu odporujícího takovou tichost na jevo dával, že jej sv. Písmo nazývá nejtišším člověkem na zemi. Veliký byl v tichosti sv. František Saleský, který 70.000 odpadlíků v době Kalváinovny činnosti obrátil tichostí a mírností svou. Však vedle četných velikých světců tichých jest zástup, který přečísti nelze, to jsou duše, které hledají sv. pokoj v rodině a v sousedstvu, všem jsou milé pro svou tichost a mírnost, jest s nimi milo pohovořiti, protože to vše činí z lásky k Ježíši, který jim zůstává vždy vzorem. Skutky veliké tichosti naskytají se zřídka, maličké každou chvíli, zásluhu

mají stejnou, když jsou vykonány z lásky k Bohu v milosti boží. —

3. Třetí blahoslavenství týká se lkajících. Jaká řada sv. kajících mezi nebeštany. Můžeme říci velikých kajících a velikých světců, o nichž se veliké kající skutky vyprávějí. Sv. Magdalena se svou kaplí ve skále (která jest napodobena v kapli na Skalce u Mníšku), sv. Maria Aegyptská, která v poušti činí také pokání. Když čteme skutky kajících přemnohých světců, vidíme, že konali více, než bylo jim třeba. Nechci ani podrobné skutky kajících vyprávět, poněvadž mnohého by polekaly, zejména ty, kdož světu slouží. Mnozí lekají se každé nepohodnosti jako zdraví nebezpečné, chladu kostela, pátečního postu zdržlivosti, delší cesty do kostela jako jisté nemoci. Zejména lidé, kteří slouží duchu světskému ze všech sil svých, nejvíce se lekají každého skutku kajícího, jakoby to bylo moření těla. Půst i ten nejpřísnější mnohých kajících jako sv. Antonína, Pavla poustevníka atd. neuškodil jim, jako nevázaná nestřídmost tisíce lidí, ano miliony bez milosrdenství a bez zásluby zabudí. Žádné kající žněné roucho nezničilo tolik chrámů božích, kterým jest tělo lidské, jako pitvorná nerozumná moda. Ty svaté kající můžeme sčítat, ale ty mučedníky světa a jeho mody oběti sečísti nelze.

Však Pán Ježíš nám nepřikazuje činiti pokání tak tuhé jako sv. Karel Borromejský, nebo jako sv. Teresie, o jejichž kajících skutcích veliké věci se vyprávějí, ale poroučí nám Pán: Hříchů ze srdce litovati, upřímně se z nich vyzpovídati a za ně dosti učiniti. Velikých kajících jest řada veliká, ale kdo sečte všechny ty duše kající, které hodným přijímáním svátosti pokání sobě spasení získaly? Jich jest počet, který sečísti nelze. Kolik svatých v nebi, tolik jest jich, že buď nevinnost zachovali po křtu sv., aneb že hodně svátost pokání přijali. Velikých skutků kajících se lekáš? Čiň tedy ty nepatrné skutky kajících: lítost, zpověď, dostiučinění, a máš bezpečnou palmu nebeskou.

4. Blahoslavení lačníci a žízníci po spravedlnosti, neboť oni nasyceni budou. Jak veliká touha po spravedlnosti mnohé svaté ožívovala, a jak mnoho musili proto podstoupiti. Sv. Písmo vypráví, že královna ze Sáby slyšíc o moudrosti Šalomounově z daleka přijela s dary, aby slyšela jeho průpovědi.

V době vánoční slavíme svátek sv. Tří králů, jež touha po spravedlnosti a modlitba jejich přivedla k jeslím Páně. Touha poznati spravedlnost a žiti dle ní vyslala posly až k sv. Cyrillu a Methoději a vede missionáře do krajů dalekých. Jaké potíže přemohly ty sv. duše! Kolik cest schodily, moří přeplavaly, nebezpečí přestály a žalářů posvětily. Veliké to jsou věci a veliký jest jejich počet, ale kdož sečte nekonečný zástup duší, které prostým zbožným posloucháním slova božského a upřímným rozjímáním o něm posvětily sebe a své? Celé to lačnění a žíznění po spravedlnosti záleží v tom, abychom nebyli spokojeni s tou dokonalostí duše, kterou jsme dosáhli, ale snažili se vždy více Boha poznati a jej milovati; všechny ty duše mají slíbeny nasyceni. Kdyby těch duší

bylo více, nemohlo by se slovo boží kázati tak malému počtu lačnických po spravedlnosti boží. Každá duše lačnická po spravedlnosti měla by do roka si přečísti katechismus.

5. Přicházejí na řadu hrdinové lásky k bližnímu: »Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdensví dojdou.« Jaké krásné věci nám vyprávějí životy svatých. Sv. Jan z Boha, jenž do ohně skočil pro nemocného, sv. Alžběta, jejíž památka připadá tento měsíc, rty svými ssála rány, aby ulehčila nemocným, sv. František Serafínský líbal malomocného, aby mu svou lásku osvědčil, sv. Vincenc z Pauly dal se přikovati mezi zajaté zločince, aby jim mohl vyprávěti o boží lásce a ošklivosti hříchů, o kráse sv. pokání. Kdož by mohl vyčísti všechny skutky milosrdné, kteréž vykonány byly ve sv. církvi. Naše přirozenost se štítí mnohého skutku, který se nám o životě svatých vypráví. To jsou veliké, hrdinné skutky milosrdensví. Však máme také milosrdensví menšího rozsahu, které jest nám poručeno: »Co chceš, aby ti činili jiní, to čin i ty jiným.« To pravidlo osladilo život millionů a přivedlo miliony do království božího. Kdo sečte ten zástup, který se srdcem modlil: »Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům«, kteří došli milosrdensví božího. Ty hrdinné skutky milosrdensví lekají, tyto nepatrné táhnou a k spáse přispívají jistě a určitě.

6. Čistota srdce jakých obětí byla schopna. Jaká hrdinství dokázána panickými dušemi. Duše čisté byly hlavně apoštolové Ježíše Krista. Kolik mučednic za krev svou musilo zachovati čistotu srdce. Vezměte ty svěťice, jež se vyobrazují s palmou v ruce, všechny jsou panické a proto tak silné.

V mučednictví sv. Felicity a Perpetuy mne tak hluboce dojala malá poznámka z jejího mučednictví. Sv. Perpetua hozena na pospas býkům při zápasech. Roztrhána za živa padá k zemi a první její myšlenka jest — přikrýti tělo své, chrám Ducha svatého. Jaké hrdinství v životě její. Vizte sv. Ceciliu, Kateřinu, Anežku, Agathu a ostatní, jichž jméno s úctou se vyslovuje v litaních a v kánonu mše svaté. Jaká hrdinství přetrpěly duše čisté. Snad by nás lekalo napodobovati je, tedy vizte snadnější cestu sv. čistoty, kterou žádá od nás Bůh. Nečti nic oplzlého, kdyby to bylo pod sebe krásnější rouškou podáváno. Spis jest svůdník, i ten, kdo jej skládal. Odvrát oči od všeho, co se sv. čistotě stavu přiměřené protiví, buď na strážii myšlenek svých a tvé čisté srdce Boha uvidí.

7. Blahoslavení pokojní! Heslo sv. Benedikta jest jedinké slovo: »Pokoj.« To slovo odchovalo řadu pracovníků, kteří učinili Evropu ornou a vzdělanou. Na místě války, sváru a boje: práci, modlitbu a pokoj. Tomu heslu máme více děkovati za svou vzdělanost a pokrok, než všem armádám na světě. Veliké oběti přinesli velcí svěťci pro sv. pokoj. Ty buď připočten k zástupu duší pokorných, které něco dovedou sněsti pro sv. pokoj. V tom pokoji jest více požeňnání než ve všem křiku a sváru. Království

boží také se nazývá věčný pokoj, jenž připraven jest pokojným synům božím, kteří v pokoji a modlitbě žijí.

8. Desatero velikých pronásledování třáblo duše křesťanské v prvních třech stoletích. Celé museum rozličných mučednických nástrojů jest založeno vedle vatikánské knihovny. Nejrůznější nástroje vymyšlené působiti bolest. Mráz přechází po těle, když na ně patříme. Hrůza objímá člověka, když vzpomíná, že milliony svatých na nich dotrpěli. Bůh nežádá toto veliké protivenství, které žádal na prvních květech církve sv. Však ty můžeš býti připočten k těm, kteří snesou posměšek zvrhlých lidí pro vyznání sv. víry. Jestli milliony sv. mučedníků čítáme, kdož sečte ty duše vyznavačů, kteří bez ohledu na svět věrně stáli k Ježíši Kristu. Blaženost chce svět a slibuje ji, a blahoslavenství kázal Ježíš Kristus na hoře blahoslavenství »Korun« zvané poblíž hory Tábor a jezera genezaretského. Dvě jsou to školy blahoslavenství a vy jste žáci, kteří se dávají zapsati do jedné neb do druhé. Jedna škola (světa) slibuje mnoho a nedává — nic. Ježíšova slova předkládají věci nepatrné na oko: pokoru, tichost, lítost nad hříchy, hlad po spravedlnosti, milosrdenství, čistotu, pokojnost a lásku k utrpení, a slibuje pokoj zde a blahoslavenství v nebi. Škola na hoře blahoslavenství jest největší moudrost světa, z úst božích se učíme býti blaženými. Cvič se v této moudrosti, abys věčnou moudrost viděl věčně. Amen.

František Vaněček.

Neděle XXIII. po sv. Duchu.

Sv. Karla Borromejského.*)

Hlavně tři ctnosti zářily v životě sv. Karla Borromejského: pastýřská horlivost, neúnavná dobročinnost a kajičná zbožnost.

»Milý Bohu i lidem, jehožto památka v pozhvání jest.« Sirach 45, 1.

Měsíc listopad předvádí katolickému lidu mnoho milých a dobrých známých, ale zejména dva biskupy: sv. Karla Borromejského a sv. Martina, jichž úcta a památka mezi lidem velice jest rozšířena. Věnujme dnes svou pozornost sv. Karlu Borromejskému. Dovolil jsem si o něm pronést slova chvály, kterou vzdává

*) Prohlášen r. 1610 za svatého, jest tedy r. 1910 jubilejním rokem světce, který o reformu církve získal si zásluh nesmrtelných, založením (aspoň nepřímým) řádu milosrdných sester, katechismem římským a celým životem hrdinné lásky jest obdiv i protestantů (viz Smiles »Povinnost«) a proto i katolická osada česká má slyšeti jeho chválu zejména i proto, že z čítanek školních zmizel jeho zářný obraz. Sestry sv. Karla Borromejského v Praze ve 102 domech konají služby milosrdné (mateřinec v Třebenici). Od r. 1846—99 v jediném Berlíně v nemocnici sv. Hedviky ošetřily 166.554 nemocných, z nichž bylo 60 proc. protestantů. Biskup sv. Karel Borromejský byl jediný z biskupů na koncilu tridentském, který všechny resoluce koncilu do poslední litery provedl a v jeho diecesi postaráno o péči všech chudých nemocných.

Pozn. red.

Písmo sv. Mojžíšovi, pravíc o něm: »Milý Bohu i lidem byl Mojžíš, jehožto památka v požehnání jest.« I sv. Karlu lze tuto chválu vzdáti. Že Bohu milým byl a jest, dosvědčuje nejen sám dnešní svátek, ale i četné zázraky, které Bůh na jeho přimluvu učinil. Že lidem jest milým, dosvědčuje obliba, s jakou křesťanští rodičové volí ho za ochránce svých novorozených dítek, jimž jeho jméno na křtu sv. dávají, dosvědčují to i oltáře a sochy k jeho počtě vystavené, prosby a modlitby jemu přednášené. Milý jest Bohu i lidem a památka jeho jest v požehnání. Tělo jeho jest již dávno pochováno v pokoji, ale jméno jeho živo jest od pokolení do pokolení.

Na jihozápadním břehu malebného jezera zvaného Lago Maggiore v severní Itálii leží město Arono. Na pahorku asi dva kilometry na severozápad od tohoto města vypíná se obrovská, daleko viditelná socha z měděných plátů; hlava, ruce a nohy její jsou z bronzu. Pozdviženou pravici žehná širým krajům lombardským. Socha ta představuje sv. Karla Borromejského a byla r. 1697 — asi za sto let po jeho smrti — od vděčných potomků postavena jako výmluvný trvalý pomník úcty k tomuto velikému dobrodinci lidu právě na tom místě, protože na zámku v Aroně se sv. Karel Borromejský dne 2. října 1538 narodil. Otec jeho, hrabě Gilbert Borromeo, měl za manželku Markétu, pocházející z proslulé rodiny Medicejské, sestru kardinála Angela Medici, později papeže Pia IV. Zbožní rodiče zasvětili své dítě službě boží; jako dvanáctiletý jinoch přijal Karel postřížiny, připravoval se k stavu duchovnímu a byl již ve 23. roce svého věku od svého strýce papeže Pia IV. povolán do Říma, jmenován kardinálem a brzy potom arcibiskupem milánským.

Toto povýšení mladičkého sestřence papežova vzbudilo sice u mnohých nevoli a odpor, ale bylo dílem prozřetelnosti boží, a církev jest do dneška papeži Piovi IV. vděčna, neboť tímto jmenováním získala výtečného světce. V Miláně biskupoval svatý Karel 24 roky a byl věru důstojným nástupcem sv. Ambrože. Svatou smrtí usnul v Pánu dne 3. listopadu 1584. Sám si určil nápis na hrob: »Karel, arcibiskup milánský, kardinál sv. římské církve, zvolil si zde za živa místo odpočinku, poroučuje se modliti se kněží, lidu a zbožných žen.« Ale duši jeho nebylo třeba modliteb, již za 26 let po jeho smrti prohlásila jej církev za svatého a v listině svatořečení nazván jest nový světec »mučedníkem lásky, jasným příkladem duchovních pastýřů i ovcí, vtěleným andělem«. A že toho názvu zasluhuje, chci dnes ukázati; chci vylíčiti tři hlavní ctnosti, jimiž sv. Karel Borromejský slynul: jeho pastýřskou horlivost, neúnavnou dobročinnost a kající zbožnost.

P o j e d n á n í.

I.

Arcibiskupství milánské čítalo za času sv. Karla Borromejského 600.000 duší, 800 far a 150 klášterů; bylo mu podřízeno 15 biskupství a více než 2000 chrámů. Protože arcidieceze od

80 let byla řízena od náměstků a nikoliv od arcibiskupů, kteří jinde bydlili, zahnízdyly se časem některé nepořádky, uvolnila se kázeň, jak mezi duchovenstvem, tak i v lidu. Proto arcibiskup Karel vystoupil vši silou jako reformátor. První jeho starostí bylo, aby v jeho arcidiecesi a v biskupstvích jemu podřízených prohlášena a prováděna byla ustanovení církevního sněmu trident-ského, směřující k povznesení duchovního života, kázně a pořádku v církvi. Proto slavil několik sněmů krajinských, na nichž brali i biskupové podřízení účast a asi 12 synod či porad duchovenstva arcidiecese milánské. Věda, že mládež jest nadějí budoucnosti, staral se o řádnou výchovu dítek v pravdách náboženských a pečoval o důkladné vzdělání kněžského dorostu. Hleděl, aby novosvěcení kněží vycházeli ze seminářů vyzbrojeni moudrostí a učeností, srdce jejich aby bylo ozdobeno zbožností a horlivostí, vůle aby byla neoblomna a pevná proti zlému. Proto založil v Miláně ze svých prostředků kněžský seminář a vybral nejlepší muže z celé diecese za představené. Sám byl svým kněžím jasným vzorem, světlem na svícen postaveným. Ve svém kostele kathedrálním kázal každou neděli a svátek, na visitačních cestách dvakrát až třikrát denně.

Mnoho záleželo kardinálu Karlu Borromejskému na tom, aby z vlastního názoru seznal stav své arcidiecese; sám na vlastní oči se chtěl přesvědčiti o duchovním životě jednotlivých farností a proto věnoval čtvrtinu každého roku na visitace či návštěvy jednotlivých míst své arcidiecese. Nebylo v celé rozsáhlé arcidiecesi místočka, jehož by neznal. Neschůdnými cestami, za zimy a horka plahočil se každoročně mnohdy s holí v ruce a tlumokem na ramenou i po těch nejhorších cestách, po nichž ani mezek stoupati nemohl, mnohdy i po rukou a nohou se plaze. S chudými obyvateli hor sdílel jejich pokrm, chléb, kaštany a mléko, lepší jídla svým průvodčím ponechávaje. Nejednou přenocoval v chudičké chýši na slámě nebo na holé podlaze. Tak pracoval ve švýcarské části své arcidiecese a jeho neúnavné činnosti podařilo se probuditi vlažné katolíky, nadchnouti je k horlivosti ve víře a uvésti je na cestu křesťanských ctností. I protestanté vzdávali hold obdivu tomuto svatému, apoštolskému muži; celá protestantská obec Gardono byla jeho kázáním a ctnostmi obrácena na víru katolickou. Jeho úsilím byl založen tak zvaný zlatý Borromejský svaz sedmi katolických okresů (kantonů) švýcarských na obranu katolického náboženství proti protestantům.

Kardinál Karel Bor. dobře věděl, že řeholníci a jeptišky jsou vydatnou podporou duchovní správy, ovšem zachovávají-li řádně předpisy své řehole. Proto neúnavně pracoval o nápravu pokleslé řeholní kázně v klášterech a neustal ani tehdy, když jistý, snahami arcibiskupovými roztrpčený řeholník na něj vražedný útok spáchal. Ziváděl ve své arcidiecesi a v sousedních biskupstvích horlivé řády, zejména řád jezuitů a panenský řád voršilek.

Právem tedy dí církev v církevní modlitbě o sv. Karlu, že jej pastýřská horlivost slavným učinila.

Tuto jeho horlivost bych vřele doporučoval k následování zejména rodičům a představeným, mistrům a hospodářům, pěstounům a učitelům vzhledem k těm, kdož jejich péči jsou svěřeni. Kéž by se starali o mravní zušlechťení a povznesení mládeže! Kéž by dbali především toho, aby nevinná, čistá duše sídlila v čistém těle! Kéž by pečovali o podřízené své tak, jako se stará dobrý pastýř o ovce své. Tím větší péče je třeba mládeži, čím nebezpečnější jsou naše doby, čím více nástrah se všech stran nevinnosti hrozí. O kéž by aspoň část té horlivosti, kterou sám slynul, sv. Karel nám vyprosil!

II.

Druhá ctnost, kterou zářil sv. Karel, byla jeho neobyčejná dobročinnost. Jsa ještě jinochem, obdržel od svého strýce opatství; důchody z něho plynoucí věnoval dobročinným účelům. Když pak strýc papežem se stal, zahrnoval svého sestřence přízní a důležitými, bohatě nadanými úřady. Ale čím více měl Karel prostředků, vésti život v nádheře a přepychu, tím přísněji žil a tím dobročinnějším byl k chudině. Výtěžek statků a klenotů, jež po svém starším bratru zdědil, rozdál chudým. Dostav od španělského krále Filipa II. vévodství Anriaco, jehož důchody obnášely ročně 10.000 dukátů, nepodržel z nich pro sebe ničeho a rozdával jeden díl chudým, ostatní věnoval na stavbu a obnovu chrámů, klášterův a dobročinných ústavů. Když r. 1570 nastal v Lombardsku z neúrody hlad, kardinál živil denně v Miláně na 3000 lidí, a když bída rostla a peněz se mu již nedostávalo, postavil svůj nábytek a zadlužil se, ba neostýchal se chodit po domech a žebroti u zámožných občanů za příspěvky na potravu pro chudé. Když v Miláně bylo slaveno r. 1575 milostivé léto, pečoval kardinál Karel denně o 6000 chudých venkovských poutníkův, opatřoval jim přístřeší, večer je navštěvoval, ba i nohy jim umýval.

Ale nejkrásnější triumfy slavila jeho účinnivá láska, když r. 1567 vypukla v Miláně hrozná rána morová. Kardinál byl v městě Lodi, aby tamního nemocného biskupa připravil na poslední hodinku; právě když mrtvé jeho tělo doprovázel ke hrobu, došla ho hrozná zpráva o řádění moru v Miláně. Královský místodržitel, úředníci, šlechta, zámožnější měšťané opustili město, ale kardinál, který v cizině se nacházel, ihned vsedl do vozu, jel rychle do nešťastného Milána, jsa hotov dle slov a příkladu Spasitelova jako dobrý pastýř dáti život svůj za ovce své. Ještě v cestovním obleku spěchal do kostela, prosil Boha za smilování, pak navštěvoval po domech a nemocnicích morem stíženě, těšil, povzbuzoval, zpovídal je. tělo Páně jim podával. Jsa zvyklý dít se na život se stanoviska věřícího křesťana, považoval mor za trest boží a proto nařídil prosebné průvody, při nichž sám bosýma nohama, nesa těžký kříž, s provazem na znamení kajcnosti na krku kráčel; lidem na hlavu popel sypal, prolévaje při tom slzy lítosti. Prorok Joël 2, 17 vybízí kněze starozákonní: »Mezi

síní a oltářem at pláčí kněží, služebníci Hospodinovi a řkou: Odpust, Hospodine, odpust lidu svému a nedej dědictví svého v pohanění.« A nikdo zajisté nenaplnil krásněji a pokorněji toto napomenutí nad sv. Karla.

Protože odchodem úřadů a zámožnějších tříd ubylo práce řemeslníkům a ustaly obchody, rozmáhala se v Miláně drabota a hlad. Kardinál Karel dal veškeré své stříbrné náčiní do mincovny, vynaložil všechny své peníze i obilní zásoby na ulevení bídy, poslal i své peřiny, ba i vlastní lůžko do nemocnice svatého Řehoře, tak že sám spal na holé zemi. Později snal se stěn i drahocenné čalouny, přidal k nim všechny koberce, záclony, ba i nejpotřebnější prádlo a šatstvo, pláště i červené a fialové kleriky a všechny tyto věci daroval na přikrytí nahoty chudých. Ale tyto dobré jeho skutky staly se semenem, z něhož pučely činy křesťanské lásky zámožnějších měšťanů. Mnozí přinášeli kardinálovi značné obnosy peněz, paní i dívky odkládaly zlaté náramky, řetězy, prsteny i jiné skvosty, aby byly prodány na opatření potavy, oděvu i jiných potřeb pro nemocné ubožáky. Právem nazývá se sv. Karel »mučedníkem lásky«.

Stejně veliká byla i bída duchovní; někteří kněží pomřeli, jiní ze strachu se uzavřeli, hrdinných kněží se již nedostávalo. Arcibiskup šel jako generál do ohně první, sám chodil k nemocným z ulice do ulice, z domu do domu, mnohdy i po žebříku do vyšších stavení vystupuje. Když pak vysílen a k smrti umdlen domů se navrátil, nenalezl v něm někdy ani skývy chleba, ani haléře peněz. Ale všechnu tu péči a lásku, ty oběti a sebezapření Pán Bůh mu zázračně vynahradil. Ačkoli v městě podlehl 25.000 lidí, mezi nimi 150 kněží, přece arcibiskup, ač nejvíce se s nemocnými stýkal, zůstal bez pohromy.

Jak mnoho činil sv. Karel pro chudé a nemocné, jak málo však my činíme! Nebylo skutku milosrdenství tělesného nebo duchovního, jež by sv. Karel nebyl vykonal; jak chladna a netečna jsou však mnohdy srdce naše vzhledem k bídě bližních, ba mnohdy i vzhledem k příbuzným! Ó vezměme si sv. Karla za vzor účinné lásky! Projevujme ji skutkem a nikoliv pouze ústy. Vždyť víme, že nespasí člověka víra sama, ale skutky a život dle víry. Tak hlásal Spasitel opět a opět a učedník jeho, sv. Jakub potvrzuje tuto nauku církve slovy nad jiné jasnými, pravě: »Co prospěje, bratři moji, praví-li kdo o sobě, že má víru, nemá-li skutků? Zdaliž jej bude moci víra spasiti? A kdyby bratr a sestra nazí byli a potřebovali by pomoci, řekl by pak jim někdo z vás: Jděte v pokoji, ohřejte se a najezte se; avšak nedali byste jim, čeho tělo potřebuje, což to bude platno? Tak i víra, nemá-li skutků, mrtvá jest sama v sobě.« Jak. 2, 14—17. A proto »buďte činitelé slova a ne posluchači toliko«. Jak. 1, 22. Pomáhejte dle možnosti trpícím, otvřejte milosrdně ruku svou ku pomoci nuzného; osušujte slzy plačících, pomáhejte vdovám, navštěvujte a potěšujte nemocných, modlete se s nimi a za ně; tak naplníte zákon a dobré skutky vaše předejdou vás jako poslové o milo-

srdenství prosící před soudnou stolicí Pána našeho Ježíše Krista.

III.

Třetí ctnost, jež sv. Karla zdobila, jest jeho zbožnost a kajícnost. Jsa ještě dítětem, miloval samotu a rád napodobil posvátné obřady. Na studích, ač měl dosti nebezpečné příležitosti, zamiloval si lilii čistoty, a aby ji bez poskvrny uchoval, mjel hlučné zábavy a návštěvy vybraných společností, mnoho se modlil a v noci rozjímal. Po příkladu svých zbožných rodičů každý týden přistupoval k stolu Páně.

Jako kardinál vynikal takovou zbožností, že po smrti papeže Pia IV. chtěli ho někteří kardinálové voliti papežem, on však tuto důstojnost pokorně od sebe odmítal. Po svém příchodu do Milána stoloval s počátku s domácími kněžími a úředníky, později však odřekl si požívati masitých pokrmů, ryb a vína a byl živ prostičce, kromě dnů svátečních obyčejně jen o chlebě a o vodě. Nechtěje však i jiným tento tuhý způsob života ukládati, jídal sám a po skrovném obědě chodil do kaple a trval tam dlouho na modlitbách a ve zbožném rozjímání. Za čtyřicetihodinné pobožnosti meškal někdy skoro celý den v chrámě. Zvláště ctil Rodičku boží, její ochraně doporučoval sebe i všechny své práce, k ní se utíkal ve všech starostech a souženích, její obraz kázal dáti nade dveře každé svatyně. Vrouc. lásku měl k přehořkému utrpení Páně. Za dne ovšem musil nositi šat jeho důstojnosti přiměřený, na večer však se převlékal v roucho obnošené, a když mu jednou bylo řečeno, že roucho to jest již velmi špatné, odpověděl: »Za dne jsem kardinálem, popřejte mi, abych aspoň na večer byl Karlem.« Ani za mrazu nedával si komnatu vytápěti, spával jen málo na tvrdém lůžku a všude a vždy osvědčoval hlubokou pokoru.

Roku 1584 putoval na horu Vallaro, blíže pomezí švýcarského, kde byl chrám Panny Marie s kapličkami křížové cesty. Tam si konal duchovní cvičení dle sv. Ignáce, maje sebou zpovědníka svého z Tovaryšstva Ježíšova. Se zvláštní a podivuhodnou kajícností připravoval se k sv. zpovědi za uplynulý rok a vykonal ji s takovou vroucností, že i sám zpovědník nemohl se ubrániti slzám. Z přísného toho života povstala lehká zimnice, arcibiskup však ani slovem se nezmínil, že churaví, obávaje se, aby mu zpovědník neuložil pobožnost zkrátiti. Ale z nepatrné choroby vznikla nebezpečná nemoc; arcibiskup musil býti odvezen do Milána. Přijav sv. svátosti umírajících, rozkázal, aby ho položili na žíněnku, posypanou popelem, dal si přečísti umučení Páně, požehnal všechny přítomné a upíraje zraky na kříž, zvolal: »Ejhle, Pane, já přijdu, přijdu brzy!« Okolo 9. hodiny večerní dne 3. listopadu 1584 skonal.

Ačkoliv kardinál Karel Bor. vedl život nevinného světce, přece se pokládal za hříšníka a konal skutky tuhého pokání. Jak docela jinak smýšlí dnešní svět! Jak mnozí se vychloubají,

že si žádného hříchu vědomi nejsou, ba, jak mnozí i ve zpovědnici nevinými býti chtějí, tvrdíce, že ničeho zlého neučinili! Schází nám duch pobožnosti, pokory a kajcnosti. Sv. Karel celé hodiny klečoval a v největší sebranosti se modlil, my však s těžší vydržíme několik chviliek bez roztržitosti, nábožně se pomodlíti; myšlenky naše táhnou se jinam, modlitba mnohdy jest jen retná, bez užitku. Sv. Karel se postil, mrtvil, ponižoval, my však ani postů pátečních nezachováváme, předních míst, cti a chvály hledáme, světu sloužíme, na Boha zapomínáme. Sv. Karel skoro denně se zpovídal, Spasiteli v nejsv. Svátosti oltární se klaněl, o umučení Páně rozjímal; my však zpovědi a kostelu se vyhýbáme a na umučení Páně sotva kdy pomyslíme; světské zábavy, romány, divadla jsou nám mnohem milejší, než vzpomínka a rozjímání o ukřižovaném Spasiteli.

Zpytujeme se dále, poznávejme své chyby a nedostatky v tom vznešeném zrcadle, které nám život sv. Karla poskytuje a pevně si umiňme, že chceme o spasení duší nám světených hotlivě se starati, dobrými skutky šťastnou smrt a milosrdný soud si připraviti a upřímnou pobožnost a kajcnost si zamilovati.

Ale nezůstávejme při těchto předsevzetích, nýbrž skutečně je plňme. Sv. Karel učinil pamětihodný výrok: »Peklo jest plno dobrých předsevzetí, která se nikdy skutkem nestala.« Plňme tedy předsevzetí svá, pak spíše můžeme očekávati, že záštita sv. Karla nás ochrání a jeho přímmluva v lásce boží rozntí. Amen.

R. S

Neděle XXIII. po sv. Duchu.

Hřích příčinou smrti lidské duše, posvěcující milost boží jejím znovuzrozením.

»Neumřela dívka, ale spí.« Mat. 9, 24.

Krásné růžové poupátko, bělostný lilie květ a — výtrus; bílý, jasný den a tmavá, nehostinná, podzimní noc; věrnost a zrada, to vše slabě jen znázorniti nám může poměr mezi ctností a hříchem, milostí boží a věčným prokletím, životem a smrtí.

Milostí boží dle sv. Jana syny božími nazýváme se a jsme a dosud se neobjevilo, čím budeme. Milostí boží výše povznesen jest člověk nad zemí, než samo nebe... až ku synovství božímu a ani to nezdá se miláčku Páně dostačovati, an píše: »a dosud se neukázalo, čím budeme.« A jako milost boží z nás, těch nejnepatrnějších bytostí synů božích natvoří, tak hřích sám o sobě jest s to toho všeho rázem nás oloupiti a to nejen oněch nadpřirozených dober, nýbrž i všeho toho, co již nyní máme, a učiní nám nic ideálem nedostizitelným. Zatraceni v pekle budou volati: »Hory padněte na nás, pahrbkové přikrejte nás.«

Duše lidská, kteraká důstojnost a cena tvoje! Lidská duše, co pak vlastně jsi? Nerozumím ti. Jsi nic, ba méně nežli nic a tak příliš mnoho. Kterak mnoho, to poznám, postavím-li tě k Spasiteli

tvému a rozjímám-li historii muk a kříže jeho. Jsi nesmrtelnou a přece smrtelnou, nezranitelnou a tolika ranám přístupnou, jsi kráskou i ohavou.

Co jest to, čemu tak snadno podléháš, že tak nápadně lehce boží ceny sobě ujímáš? Ach, hřích to jest! Ano, duše naše hříchem umírá a milostí boží znovu obživuje a v královský obléká se háv.

P o j e d n á n í.

I Duše naše dvojité žije: přirozeně a nadpřirozeně. Přirozeně nelze duši naší zemřít, nadpřirozeného života však pozbývá přesnadě. Jestli duše naše dle svědectví sv. Řehoře tak nesmrtelnou, že umřít může a tak smrtelnou, že umřít nemůže. A sv. Augustin rozjímá: »Domníváš se, že člověk hřešící žije, poněvadž chodí, vidí, mluví? Mýlíš se; co žije v něm, to nejmenší jen částkou osoby jeho, poněvadž pouze tělo žije. Dům sice zpřímá dosud stojí, ale obýván jest mrtvým. Není v tobě lásky, pláčeš-li nad tělem, z něhož se vzdálila duše, slz nemaje pro duši, od které se vzdálil pro hřích Bůh.«

Nahlédněme jen do obecného, společenského života. Všecko jen točí se okolo lidského těla a přirozených schopností duševních. My mnohdy šťastnými nazýváme lidi, vidíme-li je bohaty, ve slávě a vysokém úřadě postaveny. A přece lidem tímto Bůh není ničím a o ctnosti jenom potud vědí, kolik toho potřebí, aby se neurazil společenský mrav a nezavadilo se o žalář. Pohnutky nadpřirozené nikdy u lidí takových nepřijdou v úvahu. Co nachlubil se zákoníci a fariseové svým původem z Abrahama, jakožto nejvyšší slávou svojí, a Pán Ježíš z kamení chtěl natvořiti potomků Abrahamových.

Duše smrtelným hříchem obtížena podobá se mrtvole. Podobnost tato přechází v čirou skutečnost, ježto nešťastná duše taková mrtvolou skutečnou jest. V mrtvole jest srdce, které netluče, jsou tam uši, které neslyší a oči, které nevidí. V mrtvé duši jest též srdce, jakožto odznak lásky, lásky oné nadpřirozené — ale Boha, princip, původ lásky duševní ono srdce nemiluje. Jsou tam též uši, které druhdy slovo boží rády a s užitkem poslouchaly a na ně dbaly, nyní však připadá jim slovo boží jako zvonění z dálky k nim doléhající, jehož dbáti netřeba. Jsou tam duševní oči, ale nevidí těch nadpřirozených krás, jež lidi k poznání Boha nutně vedou. Ach! šťastna ještě v neštěstí duše, která alespoň hlízu vlastní smrti na jiné nepřenáší, jiné neotravuje a nezabíjí, která se smrtí svojí vlastní jsouc spokojena, tohoto smutného štěstí a bídy svojí na souvěkovce svoje nepřenáší.

Tím alespoň neboří milosti boží mostu k sobě — mostu záchranného — a milosrdenství boží, obzvláště, když člověk duševně mrtvý skutky tělesného milosrdenství, byť i beze všech pohnutek nadpřirozených, koná, možnost si vždy vyhrazuje, aby člověk takový přenešťastný, jako ta dcera Jairova, lékařem duší, Pánem a Spasitelem naším, uzdraven, ba z mrtvých vzkříšen býti

mohl. Drazí rodičové a hospodáři, v jakém asi stavu nalézají se duše dítek vašich, čeládky vaší? Kolik nás zde shromážděných duševně mrtvých, ví jedině Kristus, srdcí a ledví našich zkoumatel.

Otče, matko, máte snad syna, dceru podle těla, jako ten jarní květ; zdravím, krásou, spanilostí tělesnou jen jen kvetou, na čemž nesmírně si zakládáte. Ubohé však duše jejich drahně let snad mrtvy a děsně zohaveny; to vás však nic nermoutí? Jak pak, jste-li k tomu i vy sami mrtví? Není snad duševně mrtev celý váš dům, kromě těch nevinných malých dítek? Jak smutná to myšlenka. V Egyptě něco podobného bylo, kdy Hospodin trestal zatvrzelého faraona: »Povstal křik veliký v Egyptě, neboť nebylo domu, v němž by nebyl ležel mrtvý.« Ve farnosti naší zdaž nevidí Pán Bůh mnohé domy plny mrtvol. A myslíte, že v některém domě pláčou? Jest někdo zarmoucen? Ach, vždyť to mrtvy jen duše, drahou krví Kristovou vykoupěny, a to přece nestojí za pláč a náfek. Když vy nad sebou plakati nechcete, musíme plakati nad vámi my, duchovní pastýři vaši. »Lkáti budu dnem i nocí zabitých dcery národa mého.« Jerem. 9, 1.

II. Posvěcující milost boží jest pro duši křesťana znovuzrozením. Sv. Augustin praví: »Tři mrtvé vidíme od Pána viditelně znovuzrozeny, na tisíce neviditelně. Jako král trůnu pozbaven plesá, když znovu šťastným věcí obratem na ztracený zasedá trůn, tak duše křesťana, jež hříchem smrtelným krásy, zásluh, důstojnosti svojí pozbyla, jásá, když milostí Pána našeho Ježíše Krista všeho pozbytého opět nabývá. Jak rád plní Pán Ježíš to, co o něm prorok Ezechiel 37, 9. pověděl: »Vdechni nad zabitými těmito, ať obživnou.« Ochotně vyplnil Pán Ježíš žádosti Jairově! A vstanuv Ježíš, následoval jej. Když Pánu Ježíši radost to činí tělo lidské vzkřísiti, kterak teprve toužebně žádá duše lidské věčnému životu získati. Jestliže pak vzkříšení dcery Jairovy, mládence naimského a Lazarovo rodinám jejich tolik způsobilo radosti, kterak teprve nebe plesá nad znovuzrozením jediného jen hříšníka!

Nuže, vězmež, že radost tak velikou nebí milostí Spasitele svého připraviti můžeme častokráte. Kdo z nás dosud nepadl do hříchu? Kdo znovu neklesne? Takových lidí, kromě Bohorodičky, sv. Jana Křtitele, sv. Josefa a málo předurčených, nesmírně málo, zemřelé pokřtěné dítky ovšem vyjímáme. Padnouti jest nám lehké a snadno, jestli to kus naší zkažené přirozenosti. Padnouti tedy není nám něco tak neobyčejného, ale padnouti a v pádu setrvati, ze hříchu nepovstati, v hříchu si libovati, toť hrozné. Kdo byl tedy tak nešťasten a zhřešil, tomu nastává povinnost, aby milostí Pána našeho Ježíše Krista znovu povstal, znovu žil. Člověk dle těla i duše k životu stvořen a ne k smrti. Kdyby byl Pán Bůh chtěl, aby lidé kdysi mrtví byli, nemusil, ba ani neměl je nikdy tvořiti. »Neumřela dívka, duše lidská, ale spí, já ji však opět probudím svojí milostí,« volá Pán Ježíš k hříšníkům. Syn boží však jenom tu duši probudí, která vůbec povstati chce, která však ve věčném libuje si spánku a ne životu, tu spáti nechá dotud, dokud

ji trouba archanděla nezbudí a praskot a hluk, vřava a hrůza pekelných plamenův nezmámí. »Bůh tě stvořil bez tebe, ale nespasí tě bez tebe,« poučuje nás sv. Augustin. Před námi život i smrt a na nás jest, co si vybereme. Dobré vůle lidem stojí milost Pána našeho Ježíše k službám, bez níž nic nezmůžeme a s níž nám vše dostižitelným, i to vysoké a daleké nebe. Kolikrát mrtvou byla duše moje! Tolikrát dal jí Pán Bůh opět povstati! Ó kéž by jenom živa byla ve chvíli, kdy soudce její před sebe ji povolá. Ach, od okamžiku jen záleží věčnost celá. Nuže, viztež, co jest hřích! Chraňme se hřichu, když však přece padneme, nezůstávejmež v něm, ale milostí Pána našeho Ježíše Krista co nejspíše vždy povstaňme a pak, ani tělo naše, ani duše nikdy neumře, nýbrž věčně živi budeme. Amen.

Ant. Benýše, koop. v Dránkách u Val. Meziříčí.

Neděle XXIV. po sv. Duchu.

Jen v církvi katolické pravý pokoj a odpočinutí.

Ze všech rostlin nejkrásnější jest strom, když jest ovocem lahodným přeplněn. Uchvacuje oko naše a nabízí své bohatství k občerstvení; poskytuje nejen útulku před žhavými paprsky slunce, ale nabízí i plody své. S takovým košatým a mohutným stromem porovnává Pán Ježíš v dnešním evangeliu svou církev.

Z nepatrného semene povstává veliký strom, v jehož větvích hledá ptactvo útulku; z nepatrného počátku církve Kristovy povstala společnost ohromná, u níž hledají tisícové odpočinutí a spásy; kteráž millionům lidstva nabízí nejsladší ovoce milostí a darů nebeských.

Dnes chci krátce ukázati, že mimo církev Kristovu nelze naléztí pravého pokoje a odpočinutí duše.

Sv. Augustin přes 20 let žil v bludech; s lačností nevidanou honil se jako mladík po zábavách a požitcích světských, vynikal učeností, byl řečníkem slavným, svět ho vychvaloval — ale právě radosti nezakusil. Až dotkla se ho milost boží, až Bůh přitáhl jej k sobě a Augustin stal se křesťanem, synem pravé církve Kristovy. Pln radosti zvolal pak: »Pro sebe jsi nás stvořil, ó Bože, a nepokojné jest srdce naše, dokud nespočine v tobě!« Celý život ostatní hleděl napravití a nahraditi, co byl dřívě promeškal. Pravé štěstí našel jedině v církvi katolické.

A jakým způsobem církev tolik útěchy a pokoje podává svým dítkám? Na křtu sv. činí z dítek lidských dítky boží, ve sv. břimování naplňuje dary a silou Ducha sv., abychom víru statečně vyznávali a dle ní žili; ve sv. pokání očišťuje duši, vrací ztracený pokoj a svatební roucho nevinnosti; ve sv. oltářní podává duši nejvzácnější pokrm, tělo Páně, jež mír a pokoj v duši rozhojňuje; před smrtí zahání strach a úzkost ve sv. posl. pomazání, ozbrojuje silou proti pokušení a naplňuje nebeským klidem; novověcence naplňuje potřebnými milostmi k úřadu nejvyšší vzneše-

nému ale obtížnému; snoubencům žehná a zajišťuje štěstí a spokojenost. Pro nejpouštěnější má slova útěchy, pro všechny rány má nejlepší léky. »Pojďte ke mně všichni, kdož obtíženi jste, já vás občerstvím, a naleznete odpočinutí duším svým.«

Tak oblažuje církev jménem Kristovým každého, kdo po ulehčení a pokoji touží.

Pohané neznali pravého pokoje, neznali ho ani židé, národ vyvolený; jen křesťanům, lidem dobré vůle přinesl Kristus s nebe pokoj.

Tisíce světců žili dříve v poblouzení, nejistotě, nepokoji — jakmile přiblížili se ke Kristu, našli v církvi jeho největšího upokojení a štěstí.

A když svět chtěl je o tento poklad nebeského pokoje přivřít, byli hotovi raději všeho se zřítci, i život obětovati, nežli pokoj, ze sv. víry vycházející, ztratiti.

Tisíce jinověrců hledali pokoje a neustali, až se s ním shledali v církvi katolické. Do posledního dechu života děkovali za tu milost a při smrti cítili se nejšťastnějšími.

Hraběnka Hahn-Hahnová, spisovatelka, celá desetiletí jezdila světem, hledala klidu, pokoje a pravdy; a když našla konečně v církvi Kristově pravého ulehčení, napsala: »Ó církvi svatá, lidé tě tupí, poněvadž tě neznají. Kdyby bylo lze tě zázračnou rukou vysoko nad svět vyzvednouti, aby oči všech tě spatřiti mohly, srdce všech skláněla by se k tobě a v tobě hledala štěstí a pokoje.« Když z protestantství stala se katoličkou a okusila milostí a klidu, zvolala: »Zdá se mi, jako bych byla před chvílí žebračkou a nyní stala se královnou.«

Nejopřednější mužové v Anglii, Holandsku, Dánsku, Norvežsku, Švédsku a Sev. Americe, zřikají se bludu a církve protestantské a stávají se katolíky a vychloubají se štěstím, jehož našli v pravé církvi Kristově.

Král švédský Gustav Adolf, za 30leté války zapřísáhlý nepřítel katolické církve, zničil tisíce vesnic, měst ohněm, tisíce katolíků povraždil. A zatím jediná dcera jeho Kristina plakala nad zaslepeností protestantů, kteří ničili katolickou církev. Nebyla klidna v protestantské církvi, hledala pravdu a pokoj — toužila zvláště po přijímání těla Páně, a když toho ve své církvi protestantské dosáhnouti nemohla, zvolala: »Není jiné pomoci, musím se vzdáti koruny a státi se katoličkou.« Odřekla se trůnu, všechny drahokamy přinesla před obraz P. Marie v Lorettě v Itálii, a radovala se z toho, že žije v pravé církvi katolické.

Slavný právník dr. Karel Jarcke, professor na universitě v Bonnu a Berlíně, nenalezl v protestantství klidu a uspokojení. Protestantství činilo naň dojem jako zříceniny velebného kdysi chrámu; v katolické církvi viděl velikolepý chrám, jež vybudoval Syn boží na zemi. Čítil stále větší touhu státi se katolíkem. Četl a studoval pilně katolické spisy, modlil se horlivě; a výsledek byl, že stal se katolíkem, spisovatelem a obhájcem katolické církve.

Před smrtí řekl okolostojícím: »Řekněte každému, že v církvi katolické nalezl jsem největší štěstí.«

R. 1853 stal se katolíkem ve Frýburku v Bádensku učený dějepisec August Gfrörer z luteránské rodiny. Na universitě v Tübingenách ztratil víru úplně. Brzy stal se knihovníkem královským ve Stuttgartě a oddal se studium dějin. Čím dále studoval, tím více poznával, že církev katolická jest pravou církví Kristovou. V Bádensku tehdy pronásledována byla katol. církev. Kněží věznění, Gfrörer nemohl snést to bezpráví, stal se obhájcem církve. Denně býval na mši sv. Stal se katolíkem a při smrti liboval si, že došel pravého pokoje a vítězství nad bludem, a blaženě skončil.

Pastor protestant Rudolf Hasert byl synem superintendenta v Buttstädtu u Výmaru. V mládí četl hanebný pamflet žida Strausse »Život Ježíše«, kde upírá se božství Kristovo. Hasert byl velice znepokojen. Tázal se o radu strýce pastora ve Würzburku, ale ten pokrčil rameny, tak že Hasert odešel ještě sklíčenější. Jednou viděl v lese západ slunce, poslední paprsky dopadaly naň; padl na kolena a zvolal: »Je-li Písmo sv., ó Bože, skutečně tvým slovem, dej mi je poznati, abych více nežil v trapné pochybnosti.« Vstal, spěchal domů a celou noc četl Písmo sv. v řeckém jazyku, a cítil, jak duch boží vane z každé věty. Stal se pastorem v Pomořansku. — Ale pokoje nenalezl, až v katolické církvi. Bylo mu 69 let a stal se knězem katolickým; pln štěstí a spokojenosti žije dosud v Štyrském Hradci.

R. 1854 zemřel ve Würzburku prof. dr. Kristian Wilke, výtečný filolog. Byl původně protestantským pastorem, studoval 13 let bedlivě Písmo sv. Nov. Zákona. Stále cítil nepokoj, a toužil po katol. církvi, kterou tehdy odpadlý kněz Ronge zostouzel. Studoval pilně, hájil katol. církev, že ona je dílem božím a není možno ji vyhladiti. Musil opustiti Sasko, pronásledován od protestantů. Stal se katolíkem a později stal se profesorem ve Würzburku, kde zemřel v stáří 69 let pln radosti, že v pravé církvi nalezl štěstí.

R. 1835 stal se katolíkem Rudolf Wassmann, malíř, který v mládí býval v Meranu u katolické jakési rodiny. Četl pilně spisy katolické a čím dál tím více toužil po zpovědi. V Římě studoval a dostal do rukou i spisy Luthera, z nichž poznal, jak hanebně klamal Luther ubohý lid, aby ho o víru připravil. Stal se katolíkem a zemřel pln štěstí a spokojenosti r. 1886 v Meranu. Jeho syn stal se jesuitou a je dnes slavným učencem ve vědách přírodních v Holandsku, a dcera jest řeholnicí řádu Sacré-Coeur ku vychovávání školních dívek.

R. 1874 v Anglii nastal veliký rozruch. Markýz Ripon, bývalý velmistř zednářský, úhlavní nepřítel katolické církve — stal se katolíkem. Byl výtečným právníkem, stal se r. 1863 sekretářem ministra války, později státním sekretářem v Indii. Tam poznal působnost katol. missonářů, poznal i cenu náboženství katolického; byl nepokojný až se stal sám katolíkem.

R. 1836 stal se v Colbergu důstojník Kahl katolíkem. Věděl že ztratí místo, že král těžce nese, stane li se lutherán katolíkem neměl však žádného pokoje. Jeho žena byla horlivou katoličkou, chodil s ní i do katol. kostela. Tehdy vydal jeden odpadlý kněz hanebné dílo, kde tupil katol. církve. Lid hltal tyto pomluvy. Také Kahl četl spis a zoufale řekl své paní: »Je li to tak špatné s katol. církví, jak v knize stojí, pak celá ta budova církve je prozrána červotočinou a blízka rozpadnutí.« Ale paní odpověděla: »Skála nestane se červotočinou.« Kahl byl stále nepokojnější. Studoval pilně katolické knihy, modlil se; a jeho paní modlila se za muže. Kahl stal se brzy katolíkem a nebál se, že ztratí přízeň představených, že ztratí místo; pravda byla mu milejší, spokojenost nade vše.

R. 1855 stal se katolíkem protestant právník Hammerstein. Jako studující viděl divadelní kus »Uriel Acosta«, v němž velebena nevěrecká filosofie, Bůh popírán, příroda prohlášena za boha. Hammerstein byl velice zaražen a zarmoucen. Od té doby neměl pokoje. »Kdybch byl katolíkem,« pravil, »vyhledal bych si zpovědníka, abych našel světla v pochybnosti.« Začal studovati o jsoucnosti boží, dělal si pilně poznámky a — modlil se. Později studoval v Mnichově práva. O vánocích studoval zvláště v univerzitní knihovně, kde se mu dostala kniha Möhlerova: »Symbolika«, srovnání učení katolického a protestantského. Brzy poznal, že církve katolická není zříceninou, nad níž jásají nepřátelé, ale velikolepou budovou na skále pevně stojící. Litoval, že se dal klamati; církve katolická zostuzena, aby odstrašila toužící po pravdě.

Vydal více spisů, stal se katolíkem, vstoupil do řádu Tovaryšstva Ježíšova, ve spisech dokazuje pravdu, krásu a vznešenost katol. církve. 19 velikých svazků vydal dr. Rosental a dr. Räss, v nichž životy těch, kteří dříve mimo církve katol. žili ale hledajíce pokoje — stali se katolíky.

Církev katolická jest stromem, jenž se po celém světě rozkládá, v jehož stínu nalézají útulku a odpočinku nejšlechetnější duše, po pravdě toužící.

Jeden Pán, jedna víra, jeden křest, jedna církev. Děkujme Bohu, že se nám dostalo té milosti, že jsme dítkami pravé církve Kristovy, nedávejme se zastrašiti lomozem nepřátel, kteří církve tupí a hanobí. Ubozí ji neznají. Jedni vedeni pýchou a zaslepeností, jiné vedou různé vášně, jiní činí tak z pošetilosti. Modleme se za ně, aby je Bůh osvětil, by poznali krásu a význam díla božího, církve svaté, modleme se i za sebe, abychom poznali její účel, abychom nebyli dítkami církve Kristovy toliko dle jména, ale dle přání zakladatele Ježíše Krista, — křesťany celými, — a skutky dokazovali, že církev jest naší chloubou a slávou na zemi, že chceme býti i chloubou její pro čas i na věčnosti.

V. M. Váchal.

Neděle XXIV. po sv. Duchu.

Víra přemáhá svět mimo nás i v nás.

»Bývá jako strom, tak že ptáci nebeští
přilétají a bydlí na ratolestech jeho.«
Mat. 13, 32

[Dvě podobnosti o církvi.] Opět mluví k nám Spasitel náš v podobnostech. Mluví o zrně hořčičném, které vzav člověk, nasej na poli svém a které, ač nejmenší, vyrůstá a bývá jako strom, tak že ptáci nebeští pod stínem jeho přistřeší mají. Mluví o kvasu, který zadělala žena do tří měric mouky, až kvasem tím zkysalo všecko.

Oboje podobnosti toto platí o církvi sv. a o víře, kterou církev hlásá a které učí. Víra sv. byla zajisté s počátku nepatrným zrnem hořčičným, které Ježíš Kristus rukama svými do půdy země palestinské zasel a které postupem času vzrostlo v mohutný strom, který uslechtilé ratolesti své přes všechny díly celého světa rozpíná. Víra sv. křesťanská je ale netoliko zrnem v strom vzrůstajícím, nýbrž je i kvasem, který postupem věků tajemnou silou svou všechny národy prosákl a v srdcích lidských svatou a bohumilou mysl vzbudil.

[Véra přemáhá svět.] Ejhle nejmilejší! vítězství víry! Jest to vítězství tak veliké, tak znamenité, že svět nikdy něco podobného neviděl a neuvidí. Je to vítězství tak veliké a skvělé, že před ním ustupují i vítězství nejslavnějších králů a vojevůdců tak jako hvězdy před vycházejícím sluncem. Ano, víra Ježíše Krista slavila po všechny doby nejslavnější vítězství, a slaví je až posaváde. Proto budu dnes mluvit o tom, kterak vítězí víra, kterak přemáhá svět,

1. mimo nás,
2. v nás.

P o j e d n á n í :

[Mimo nás.] 1. Víra sv. přemáhá svět mimo nás. Co rozumíme světem tím. Rozumíme jím dle slov Písma sv. »syny tohoto světa«, 2. Tim. 3, 2. t. j. »lidi sami sebe milující, hrdé a bezbožné«; lidi takové, o nichž apoštol sv. Pavel »s pláčem praví, že jsou nepřátelé kříže Kristova«, Filip 3, 18. a kteří ničeho věděti nechtějí o Bohu a o tom, jehož k spáse světa poslal. Víra sv. přemáhá tento svět mimo nás. Přemohla jej v minulosti, přemáhá jej v přítomnosti.

[V minulosti.] Přemohla jej:

a) v minulosti. Když Ježíš Kristus símě víry své zasel do země, tu proti semenu tomu povstal celý tehdejší svět. Napsal zajisté již sv. Pavel: »Kážeme Krista ukřížovaného, židům zajisté pohoršení, pohanům pak bláznovství.« I. Kor. 1, 23. Ano židé i pohané jednomyslně zdvihli odpor proti evang. Kristovu a konali seč byli, aby símě víry sv. udusili, kvas její zničili. Konali, dím, seč byli, vždyť dějiny církevní dosvědčují, že se neštítili žádných prostředků, ani nešerednějších, aby dosáhli úmyslu svého a mladé křesťanství rozšlapali, zahubili.

[Sv. Jan Zlatoušlý o pronásledování církve.] Poslyšme jen, co o tom napsal sv. Jan Zlatoušlý: »Když božské učení sv. apoštoly hlášáno bylo, tu vypukla zlá a děsná válka, nejhroznější ze všech válek. Proti tomuto učení zuřili knížata a králové, velmoži této země se rozhorlili se proti němu, soudní stolice rozplamenily se vztekem, meče z pochví taseny, zbraně chápány jsou, zákony se rozhněvaly, tresty, muka, trápení a všecky věci, které lidem hrůzu dělají, hrozily. Jako když moře se rozzuří a naplněno jest rozkotanými koráby, tak asi bylo tehdáž na světě.«

[Předpovědění Kristovo.] Jsou to slova věru hrozná, jež sv. Zlatouštec napsal, ale slova ta líčí nám přece pravdu, neboť naplnilo se předpovědění Páně k učedníkům: »Zajisté pravím vám, že budete kvůliati a plakati — na světě nátisk míti budete, — jestliže mne pronásledovali, i vás pronásledovati budou, — ven ze škol vyženou vás, ano přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, domnívati se bude, že by tím službu prokazoval Bohu. Jan 15. a 16. Dějiny církve v prvních stoletích napsány jsou krví a slzami a pronásledování věřících byla tak tuhá a trvala tak dlouho, že lidsky smýšleno, i poslední sňmě víry by bylo zahynouti musilo. Ale nestalo se tak, nýbrž právě naopak. Zrno hořčičné, jež Kristus Pán zasel, rostlo patrně a rozšiřovalo listí své i větve své na všecky strany.

[Svědectví Tertulliana a sv. Augustina.] Proto napsal Tertullian nezapomenutelná slova: »Krev mučedníků je semenem křesťanů, čím častěji nás jako obilí požínají, tím více prospíváme.« A slova ta rozváděje dí sv. Augustin: »Což jiného dalo se při smrti tolika mučedníků, nežli že ze země, polité krví těchto světců víry, všude hojná žeň rostla?« Celý svět povstal v prvních dobách proti víře. Celý svět se svou moudrostí a opatrností, ale i se svou zlobou a zvrhlostí, celý svět se svým slibováním a lichocením, ale i s vyhrůžkami a nadávkami, celý svět se svou lstí a potměšilostí ale i se svou nenávisť a zlostí, celý svět s okovy a žaláři, s noži a kyji, s kleštěmi a kopími, s planoucími pochodněmi, se sekýrami, meči a kříži a hle jaký to všecko vzalo konec?

[Vítězství víry křesťanské.] Jan evangelista sám to praví ve své I. epistoletě: »Toť jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše.« Ano, víra přemohla vítězstvím svým svět, neboť přes všechna krutá protivenství rozšířila se na všecky strany a posvátný prapor její vane po vsi zemi. Nepřátelé kříže musili podlehnouti a s císařem Konstantinem povýšeno jest křesťanství nad trůn císařství římského a přestoupilo brzy hranice světové říše této, tak že na všech místech zavzněly chvalozpěvy k počtě Boha trojjediného a zřizovaly se oltáře a chrámy a shromažďovali se se všech stran národové s planoucí láskou okolo kříže, tohoto znamení našeho vykoupení a života věčného. E ble, kterak víra sv. slavila vítězství v minulosti.

[Pronásledování od světa v přítomnosti.] Slaví je ale také:

b) v přítomnosti. Svět zůstává si vždycky stejným a jedná pořád stejně, proto i v naší době hledí na evangelium Syna bo-

žibo a na víru, kterou světu hlásá, s nevolí a odporem největším. Ano i v naší době jsou »nepřátelé kříže Kristova« a jest jich množství veliké ve všech zemích a ve všech stavech a třídách společnosti lidské a oni více neb méně obnovují v novém vydání ona pronásledování, kterými trpěti musila církev za starodávna. Pronásledují církev v hlavě, v pastýřích i v údech jejích a účel jejich jest týž, jaký měli pronásledovatelé církve Kristovy odjakživa: chtějí ji vyhubiti, zničiti.

V některých zemích pronásledují ji okovy, žalářem a vyháněním služebníků jejích, v jiných dotrají na ni pěrem v jedu lži a potup namáčeným. Bouří vzněcují proti ní, tak že lodička Kristova vlnami pokrývati se zdá, a hle ona přece neklesá, nehyne, nýbrž slaví právě v nynějších časech vítězství všude tam, kde pronásledována jest.

[Vítězství církve.] Či není to vítězství, které svět přemáhá, když v Německu vrchní pastýřové s trpělivostí andělskou raději žalář, chudobu a vyhnanství snášeli, než aby stali se nevěrnými povinností, jež ukládala jim církev sv.

Ano, ta bouře, která v sousedních zemích proti církvi boží zuřil, ačkoliv smutným úkazem vyhlášené svobody a nenasázelivosti věku našeho jest, dala přece církvi sv. pfležitost, aby podala nezvratný důkaz, že víra její »založena jest na základě apoštolů a proroků, a na základním úhelném kamenu, jímž jest Ježíš Kristus«, Efes. 2, 20., a že víra tato mocnější jest nežli všechna síla a moc lidská, mocnější než brány pekelné a než síla všech duchů zavržených.

Tak přemáhá víra svět mimo nás, přemohla jej v minulosti, přemáhá jej i v přítomnosti a tak se ustavičně naplňuje slovo sv. ap. Jana: »Toť jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše.« 1 Jan, 5, 4.

[Véra přemáhá svět v nás.] 2. Přemáhá jej však také v nás. Co rozumíme světem v nás? Rozumíme tím dle slov ap. Páně »hřích, který přebývá v nás«, Řím. 7, 20.; rozumíme tím dle mluvy téhož apoštola »zákon v údech našich, jenž odporuje zákonu myslí naší a jímá nás pod zákon hřichu«, Řím. 7, 23.; rozumíme tím slovem »převrácené žádosti naše«. To je svět v nás, a ten je zlý, neboť praví Duch boží již v St. Zákoně: »že myšlenky lidského srdce k zlému jsou nakloněny již od mladosti«. Tento svět v nás má sílu a moc velikou, daleko větší než svět mimo nás, jest to zlý nepřítel, jemuž mnozí podléhají, nepřítel, jemuž utéci a se vyhnouti nelze, jelikož dnem i nocí jej v sobě nosíme až do posledního vzdechnutí.

[Dává zmužilost k boji.] A i tohoto nepřítel, totiž hřšný svět v nás přemáhá víra sv., a to nejprve tím, že nám uděluje:

a) zmužilost k boji. Vojn zbabělý již předem ztracen bývá, an na útěk se dává, jakmile nepřítel spatřil, aneb jemu na milost i nemilost se podává. Vojn udatný a zmužilý má ale naději na vítězství. Život náš, jak praví trpětel Job, je »bojování na zemi«, Job 7, 1., a my, jsouce bojovníci, máme zvítěziti nad světem v nás, t. j. nad svými náklonnostmi ke hřichu, neboť apoštol Páně napo-

míná nás, aby nepanoval hřích v smrtelném těle našem tak, abychom poslouchali žádost jeho«. Řím. 6, 12.

[Učí odplatě nebeské.] Bojování se světem je tuhé a dlouhé a proto potřebí nám srdnatosti a odkud jí nabudeme, kdo nám ji dá? Dá nám ji víra, nebo ona ujišťuje nás, že dojdeme odplaty výtečné, když v boji vytrváme, ujišťuje nás, že dosáhneme nevadnoucí koruny, která vítězům se dostane. »Blahoslavený muž, který snáší pokušení; neboť když bude zkoušen, vezme korunu života, kterouž zaslíbil Bůh těm, kdož ho milují,« Jak. 1, 12, píše apoštol Jakub a apoštol Petr mluví v epištole své o neporušitelné koruně slávy, kterou kníže pastýřů, až přijde jednou, dá těm, kdož v boji věrně vytrvali. Petr (1) 5, 4. A v zjev. sv. Jana volá Pán: »Budiž věrný až do smrti, a dám ti korunu života.«

Ejhle, nejmilejší, co nám víra sv. slibuje, když v boji setrváváme — kterak srdce naše tímto zaslíbením k statečnosti a zmužilosti křesťanské se rozplameňují. Korunu neporušitelnou ukazuje nám víra sv., k ní pohlédali již millionové a k ní prohlédající přemáhali svatí všechna pokušení a protivenství života, k ní hledíce bývali naplněni zmužilostí, aby boj s vlastním srdcem svým dobojovali a svět šťastně přemohli.

[Dává zbraň k boji.] Než netoliko zmužilosti dodává nám víra svatá, podáváť nám k boji:

b) zbraň a jaká je to zbraň? Jsou to rozliční prostředkové milosti boží, jimiž člověk k boji proti nepřátelům spasení svého posilován bývá, jsou to prostředkové milosti boží, jimiž jako pancířem, lebkou, štítem a mečem ozbrojen bývá. Efes. 6, 14.—17.

[1 v modlitbě.] K těmto prostředkům milosti boží, k těmto zbraním duchovním náleží především modlitba.

Víra učí nás modliti se způsobem bohumilým. Taková modlitba pak hájí a chrání člověka ve všech bouřích a protivenstvích a uděluje mu vítězství.

Proto nazývá sv. Jan Zlatoušlý modlitbu nejsilnější zbraní a praví, že modlitbou zmůžeme všechno, a sv. Efrém píše, že modlitba potlačuje zlost, zamezuje pýchu a závist, utiňuje pomstu a Ducha sv. do duše táhne. Obdivujeme se velikým vítězstvím, jichž dobyli svatí sami nad sebou, nad svým srdcem, nad svými náklonnostmi, hle vítězství ta z většího dílu jsou ovocem horlivé modlitby jejich.

[2 ve svátostech] K duchovním zbraním, které víra sv. nám dává, náležejí pak i sv. svátosti, tyto pětékající prameny milosti boží, v kterých Ježíš Kristus všechno ovoce své krve za nás vylité složil. Tam na křtu sv. pancířem spravedlnosti bývá křesťan oblečen, tam v sv. biřmování za bojovníka Kristova pasován bývá, tam v svátosti sv. pokání bývají hojeny rány, kterých v boji došel, tam v nejsv. Svátosti oltářní silou velikou ozbrojen bývá a v svatém pomazání štítem nebeským se zakrývá.

Tak po celý život svůj dostává křesťan vírou sv. mocné zbraně duchovní, aby dobrý boj bojoval a přemáhal svět v sobě,

vítězil nad náklonnostmi srdce svého a konal to, »co káže vůle boží, co dobré, bohumilé, dokonalé jest«. Řím. 12.

Tak přemáhá tedy víra svět v nás: dává nám zmužilost k boji, dává nám i duchovní zbraň k vítězství. Zmužilosti k boji dodává nám, slibujíc nám nejkrásnější, neporušitelnou korunu, zbraň duchovní dává nám, ozbrojujíc nás modlitbou a sv. svátostmi. Ejhle, kterak máme a můžeme na zemi této bojovati proti světu mimo nás i v nás, ejhle, kterak můžeme a máme vítěziti nad ním. V pravdě nejmilejší Bůh, an víru sv. nám dal, všecko již učinil, aby nám k vítězství dopomohl.

[Musíme spolupůsobiti s milostí boží.] Ovšem musíme i my něco činiti, musíme spolupracovati, spoluúčinkovati s milostí boží, neboť ona sice pobádá ráz, sílí nás v boji, ale nikoho nenutí, kdož s ní bojovati nechce.

Pracujme tedy, aby v srdci našem zrno hořčičné víry sv. vyrostlo v strom života bohumilého, snažme se, aby víra sv. jako kvas blahodárný pronikla veškeré smýšlení, veškeré jednání, celý život náš. Užívejme pilně a vděčně těch zbraní duchovních, které nám víra sv. poskytuje, obzvláště modlitby a sv. svátosti.

[Pak přemůžeme svět.] Tím ozbrojeni budeme silou nadpřirozenou, abychom vítězně přemohli svět mimo nás i svět v nás a budeme moci jednou, až anděl smrti blížiti se bude k nám, aby konec učinil bojování našemu, zvolati s výtečným a vítězným pravzorem všech bojovníků křesťanských, apoštolem národů sv. Pavlem slova blažená: »Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval. Naposledy složena jest mi koruna spravedlnosti, kterouž dá mně Pán v onen den spravedlivý soudce: a netoliko mně, ale i těm, kdož milují přísti jeho.« II. Timot. 4, 7. 8. Amen.

† *František Ekert.*

Neděle poslední po sv. Duchu.

Poslední soud hrozný pro hříšníka.

»Uzří Syna člověka, přicházejícího v oblacích nebeských, s mocí mnohou a velebností.« Mat. 24. 30.

Kdykoliv v Písmě sv. je řeč o posledním soudu, jsou to vždy slova hrůzy. Nazývá se veliký, velmi hořký den. Nazývá se den bídy, den pomsty, den Páně, určený k pomstě boží, Kristus Pán sám, který bude našim soudcem, popisuje nám dnes tento den příšernými barvami, jako den, který předcházeti budou války, zemětřesení a rozličné přírodní zjevy. Slunce se zatmí, měsíc nedá světla svého, hvězdy budou padatí s nebe, moci nebeské budou se pohybovati, všechno to jsou poslové tohoto hrozného dne. My ubozí hříšníci! my jedině jsme předmětem, na který se všechny tyto hrůzy vztahují; my jsme to, pro které všichni tvorové se měniti budou. A přece se nebojíme, přece nepomýšlíme na to, abychom božského Soudce usmířili!

Použijme dnes času ku spasitelné vzpomínce na tento soud a to uvažujme o soudu hříšníka. Abychom si to řádně objasnili, pohlédneme blíže na tři věci, kterých se má hříšník co nejvíce báti. Tři věci scházejí se při soudu, dí sv. Tomáš: I. že přicházíme před soudce, II. že se naše věc projednává a konečně III. že se o ní vydese rozsudek. Pravím: Poslední soud je hrozný pro hříšníka.

Neboť I. soudcem je uražený Bůh,
II. soud vyjevuje všechny urážky Boha,
III. rozsudek je věčné zatracení.

Může býti něco hroznějšího pro člověka? — Budeme o těchto třech věcech blíže uvažovati; dnes ještě milosrdný Soudce propůjč nám k tomu svou milost napomáhající!

Pojednání.

I.

Nemůže býti pro zločince nic hroznějšího než když má dostat za soudce právě toho, jehož před tím urazil a sobě zneprátelil. Přichází-li věc naše před soudce, kterého jsme urazili, pokládáme věc již předem za ztracenou. Neboť předpokládáme, že tento soudce je strannický, jednostranný, že jest proti nám nepřátelsky zaujat. Strannickému a nepřátelskému soudci do rukou upadnouti jest zajisté velikým neštěstím pro obžalovaného. Proto hledí se v takových případech při tuto před jinou soudní stolicí přivésti. — Nuže, řekni, hříšníku, kdo jest to, jehož jsi urazil a sobě zneprátelil? Zdaž jsi svého Spasitele neurazil tisíckrát, zdaž jsi jím ve tvář nepohrdal, pomljejícímu tvorů přednost nedával? Tohoto Spasitele jsi urazil, ve svém hněvu jsi se mu rouhal, zneuctil jsi ho v jeho chrámech, jeho jsi pronásledoval v chudých a slabých, které jsi utlačoval, jemu jsi tak mnoho svedených duší odloudil. Pro všechny tyto přestupky budeš souzen a odsouzen, a který soudce bude tě souditi? Právě tento uražený Spasitel. Jdi, pokládej ho za strannického, nedůvěřuj mu, přednes při svou před jiného soudce, který ti je více nakloněn. Ale nadarmo; právě tento uražený Bůh přijde jako soudce s mocí velikou a velebností a poučí tě, jak jsi se měl chovati; jiného soudce nenalezneš.

Když se egyptský Josef dal bratřím poznati, velice se ulekli, když řekl slova: „Já jsem Josef, bratr váš“, nemohli bratři odpověděti, neboť byli velice zastrašeni. A ačkoliv Josef radostí plakal, ačkoliv s nimi přívětivě mluvil, všechny je líbal, přece dlouho trvalo, než se odvážili s ním mluvit. Najednou si vzpomněli, že přišli do rukou toho, jehož nevinně pronásledovali a prodali.

Vmyslí se, hříšníku, v postavení těchto bratří, neboť jako jim, tak se tobě při posledním soudu povede. Hned po smrti přijdeš v soukromém soudu před Spasitele svého a pak opět před celý svět při obecném soudu. Představ si, jak nad údolím Josafat rozprostírá se veliký, těžký mrak, na němž se objeví kříž, skrze který jsi byl vykoupen, a na to objeví se Syn boží s anděli svými jako soudce, který ti nebude laskavě, jako Josef bratřím svým,

dodávati zmužilosti, nýbrž hrozným hlasem před celým světem k tobě zvolá: Já jsem Ježíš Kristus. Pohled na nekonečnou moc, které jsi se posmíval; nevyčerpatelnou dobrotivost, které jsi zneužíval; nezměrnou dobročinnost, kterou jsi samým nevďěkem splácel; neznávanou shovívavost, kterou jsi často proti sobě popudil. Zde jsem nyní, a i ty jsi zde. Poznáváš mne? Jsem Ježíš, soudce tvůj. Kdo jsi ty, vím zcela dobře. Ty jsi to, jenž jsi se v chrámech iných neuctivě choval, jenž jsi mne za svědka lži tak často bral, stvořil jsem tě k službě své, a já jsem ti musil sloužiti při hříších tvých. Volal jsem tě, ale styděl jsi se následovati mne. Hrozil jsem tobě, a ty jsi se hrozbám a trestům svým posmíval. Nyní viz, kdo jsem Jsem Ježíš, soudce živých i mrtvých, pán nebe a země, vládce nad dvojí věčností.

Co řekne při prvním pohledu na hroznou velebnost věčného soudce král Herodes, který se mu jako bláznů posmíval, co Pilát, který ho nevinně k smrti odsoudil? co žoldnéři, kteří ho bičovali? Ale co řeknou také bezbožní křesťané, kteří se mu a jeho slovu jako Herodes posmívali, kteří ho jako Pilát nespravedlivě odsuzovali, kteří ho svými hříchy znova bičovali? Co řeknou, až k nim zvolá: Jsem Ježíš! Hory, padněte na nás, budou volati a nařikati, skryjte nás před zrakem Boha, na soudné stolici sedícího, námi tak často uraženého!

Veliká, velmi veliká bude bázeň a úzkost hříšníků při pouhém pohledu, při poznání Ježíše Krista na jeho soudné stolici uprostřed nespotečného počtu andělův a vyvolených, ale ještě více se zastydí, když uvidí, jak všechny jejich hříchy budou před celým světem odkryty. O tom uvažujme v díle

II.

Myslili bychom, že při posledním soudu bude míti každý se sebou co činiti a při tak nekonečném počtu lidí a hříchů že nebude žádná pozornost při onom ohromném hluku. Ano, myslili bychom, že zatracenci, kteří v krátkém čase do svého věčného zálaře odvedeni budou, zcela jinými myšlenkami obrátí se budou, než aby mohli hříchům jiných nějakou pozornost věnovati. Ale tak tomu není. Bůh svou všemohoucností způsobí, že hříchy každého člověka zvláště budou tak poznány, jakoby on jediný před celou lidskou společností stál. My sami jsme toho mínění: neboť, když se nám stane veliká urážka, říkáme: V soudný den ukáže se před celým světem nevinnost má. A skutečně, jen tato naděje dovede nás často potěšiti. Na tomto světě mají neřesti pokryvku, pod kterou se mohou skrývati, totiž pokrytectví, mlčení. Zchytralý člověk dovede na tisícový způsob špatnost svou zakrývati, přívětivou mluvou, ctnostným vystupováním svou podvodnost mistrovsky skrývati. Kolika penězi zakupuje se často mlčení těch, kteří o věci té vědí? Jakými hrozbami a ranami zacpávají se ústa těm, kteří by mohli mluvit? Tak mnohá zloba jest skryta pod pláštěm mlčení a pokrytství. Bůh však chce, aby i pravda došla svého práva a vše konečně k zabanění bezbožníků na světlo přišlo.

Kazatel Segneri vypravuje tento příběh: Jedna panna těžce se pro-hřešila. Když nemohla déle stav svůj skrývati, prosila svého svůdce, aby jí život vzal, aby před světem nemusila snášeti hanbu padlé dívky. Svůdce zoufalstvím jejím dal se pohnouti a podal jí jed, kterým brzy žádané milosti došla, totiž naději se dostati do pekla než před světem přijíti do hanby. Právě tato dívka uvidí, jak její hřích odkryt bude před celým světem, pro který raději volila smrt a zatracení než hanbu světskou.

Všechny hřichy, které kdo zde na zemi z falešného studu ve sv. zpovědi zamlčel, budou se všemi okolnostmi přede všemi lidmi zjeveny. Přese všechny hřichy bude zářiti jasné světlo, které všechny neřesti zjeví, zjeví myšlenky, zjeví žádosti, zjeví hříšná spojení, zjeví tajemství i nejskrytějšího pokrytství, zjeví všechny cesty, kterými hříšníci kráčeli, zjeví všechny prostředky, kterých užívali, všechna místa, všechny doby, zvláště posvátné doby, které svými hřichy zneuctili. Všichni národové poznají tvé hanebné skutky: tvoji přátelé i cizinci, všichni svatí a všichni zatracenci, dívky tvé, manželka tvá, manžel tvůj, známí i neznámí. Není divu, že by se zahanbený hříšník chtěl do nejhlubší propasti samou hanbou propadnouti. Kdyby všechny tvé posavadní hřichy zde před četným shromážděním zjeveny býti měly, kdyby na veřejném místě ohlášeny býti měly, kdyby se měly do rozličných jazyků překládati a v rozličných časopisech uveřejněny býti, jaké zahanbení by to bylo pro tebe! A přece jsi největší částí osobně neznám; všichni zemřelí by se o tom pranic nedozvěděli, právě tak jako ti, kteří po tobě žítí budou. Ale při onom hrozném soudu bude přítomno celé lidské pokolení; a všichni budou na tebe prstem ukazovati a říkati: Podívejte se na zloducha, podívejte se na pokrytce!

Než ještě není dosti; vše to nic není proti rozsudku, který neodvolatelně vyřčen bude, o čemž chceme ještě uvažovati v díle

III.

Zajisté jest veliké zahanbení hříšníka před celým světem velmi těžkým trestem za spáchané hřichy; než tento trest snáze by se dal snést, kdyby již žádný jiný rozsudek nenásledoval. Ale hrozný to rozsudek: Odejďte ode mne, zatracenci! Ach božský Soudce, zadrž ještě trochu rozsudek, povol nám ubohým hříšníkům ještě čas k pokání a usmíření! Než marně! při tomto soudu není již čas ku pokání a usmíření, nadarmo namáhají se hříšníci zadržeti rozsudek. Ale dejme tomu, že by nám byl potom dopřán čas, abychom usmířili Soudce, co bychom dělali? Ó, kdyby vám pak dovoleno bylo vzbuditi dokonalou lítost, jak byste ji ze srdce vzbudili? Kdyby vám popřán byl čas ještě k sv. zpovědi, zdaž byste jen okamžik váhali vrhnouti se k nohám zpovědníkovým? Nuže vizte, co byste potom mohli činiti, to jest ještě nyní ve vaší moci. Ale co činite nyní?

Biskup Salvian mluví jednou o tom, co obyčejně činíváme, když máme před soudem provésti při, na níž mnoho záleží. Kdo

chce takovou při vyhráti, hledá dobré přflmuvce, uchází se o přízeň soudních úředníků a pokouje se co nejvíce před soudci. Kolik nocí ani oka nezamhouří, jak často zapomene na jídlo a nápoj, kolik dní se naběhá, kolik zotavení se musí oddfci! Dnes se prá o radu toho, zítra onoho právníka, snažně se o každý, i nejmenší prospěch namáhá. A když při vši své bedlivosti nic nedocílí, nešetří žádného nákladu, nešetří sliby ani dary. Nuže, řekněte mi, necháte si to také tolik státi, abyste při svou před všeobecným soudem vyhráli? necháte si polovic, desátý, stý díl toho státi?

Rozsudek, který věčný Soudce nad hřšníkky vyřkne, obsahuje čtverý trest. Odejdete ode mne, zatracenci, do ohně věčného. Odejdete ode mne, trest vybanství, zatracenci, trest zatracení; do ohně, trest ohně, věčného, trest věčného trvání. Nuže, jak si dáváte prc Boha záležeti na tom, abyste tak důležitou při vyhráli? Když se vám radí, abyste častěji přistupovali ke stolu Páně, ó jak nenávidíte tuto důvěrnost s Bohem! Jestliže se vám spasitelné pokání jako nutný léčivý prostředek na vaše hřšné rány klade, ihned je vám zpovědník příliš přísný. Jestliže se od vás žádá, abyste na večer zpytovali svědomí, to vás zarmucuje a béfe vám spánek. Žádá-li se, abyste vykonali krátkou ranní modlitbu, tu je vám čas přesně vyměřený.

Alespoň malá almužna chudým, ale tu se hned drahota, špatné časy a pod. předstírají. Než, jak máme se soudu božího méně báti než soudu lidského, jest starost o věčnou spásu méně důležitá, jsou žalobci méně mocní, snad nebe povolnější? Či snad se můžete od jednoho soudu ke druhému odvolati? Odpovězte přece! Ale slyšte dále, co se zdá rozumu nemožným a přece se děje. Kdo jest tak pošetilý, aby s rozvahou drze urážel v tvář svého soudce, před jehož soudnou stolicí v důležité při objeviti se musí? Odpovězte na tuto otázku, zatvzrell hřšníci! Víte a věřte, že vás jednou Kristus souditi bude; jak se můžete odvážiti jména ke klení zneužívat, v hněvu se mu rouhati a při něm křivě přísahati? Proč chcete raději nelíbati se Kristu než příteli lidskému, raději Krista opustiti než hanebnou ženu? Ach, věřte v soud boží, pokračuje jmenovaný biskup Salvian, a i když slovy věřte, přece ve skutečnosti nevěřte. Kněží, při Kredu jasněji a hlasitěji vyslovujte slova: Odtud přijde soudit živých i mrtvých, jakož i slova: Věřím v těla vzkříšení, aby si křestané hluboko zapamatovali článek víry o posledním soudu a aby dosti záhy na něj pamatovali. Neboť, když se to nestane dosti záhy, slyšte, když se můžete hrůzy zbýti, slyšte rozsudek, který soudce před celým světem nád vámi vyřkne. Odejdete ode mne, Boha svého, neboť nebudete ve mně již míti Spasitele, odejdete od Marie, neboť nebudete ji již za matku míti, odejdete od andělů, neboť nebudete jich již k ochraně míti, odejdete od svatých, neboť nebudete již jich za přflmuvce míti. Odejdete ode mne zatracenci, na vašem odchodu nic vás neprovázej než nesmířitelná kletba. Odejdete ode mne a jděte do ohně, který stále hořeti bude a nikdy hořeti nepřestane.

Po tomto rozsudku nastane poslední a věčné rozloučení. Blahoslavení půjdou jako požehnaní Otce nebeského do nebe; zatracenci pak do propasti pekelné. — Nejmilejší! Když k tomu dochází, že otec a matka se synem, bratři a sestry s bratrem, dobří přátelé s dobrým přítelem se rozloučiti mají a to tak, že nemají naděje, že se zde na zemi sejdou, co praví si na rozloučenou? Žij blaze! v nebi se opět shledáme! Kdybyste však při posledním soudu byli zatraceni, jak se budete loučiti? Řeknete také: žij blaze! v nebi se opět shledáme? Nikoliv, posledně podíváte se na ty, kteří k nebesům se budou vznášeti a budete naříkati: žij blaze, milý příteli, drahá sestro, drahá matko, žijte blaze! Svatí andělé, Maria Panno, Ježíši Kriste, žijte blaze! nikdy vás neuvídím. Po celou věčnost budete u Boha nešťastní, my budeme nešťastní. Co se s námi tehdy stane? Co vám odpovídá na tutu otázku život váš, co svědomí vaše? Ty musíš odpověděti. Já přeji Vám vše nejlepší a pravím: Amen.

Die Ruoffa Jan Nep. Jos. Holý, O. Praem.

Neděle poslední po sv. Duchu.

Čím pojistiti duši proti ohni věčnému?

»Od stromu pak fíkového naučte se podobenství.« Sv. Matouše 24.

Minulý rok v tuto neděli mluvil jsem vám, jak dopodrobna naplnilo se, co Kristus Pán o zkáze Jerusalema mluvil, a jako se naplnilo i proctví o zkáze jerusalemské, tak se naplní i o zkáze světa. Jako se naplnilo, čím brozil — tak se také naplní, co sliboval. My máme se dle řeči jeho zachovati, protože ty trvají na věky a nikdy nepominou.

Ktestané věřící v Jerusalemě, když viděli ohavnost spuštění na místě sv., totiž v chrámě jerusalemském — utekli na hory judské a sice velmi rychle — a zanechali všecko a zachránili se, protože poslechni. Kdyby někde zvolal člověk: v některém místě plném lidí: hoří — jaká by byla tlačnice. Často se tak ukázalo, že pouhé zvolání »hoří« aneb podobné stálo život mnoha lidí.

Jak si člověk života váží. Dražší jest ovšem duše, proto má také péče o duši býti větší, a máme svědomitě uvážiti každou výstrahu, která se nám dává. Ve tmě člověk sám od sebe pomalu jde a dobře rukou ohledává, aby se nenarazil, rovněž pozorně musíme jíti v životě, aby duše nezhylnula. Celkem však řečeno, dává si člověk větší práci zachovati tělo než duši — a často více peněz a času — a pohodlí obětuje, aby tělu pohovil, než aby duši zachoval. Spasitel ukazuje ku stromu fíkovému, dle jehož pupenu poznávají jara příchod. Na sklonku roku církevního poukazují ku zdravé myšlence pojišťování majetku a dím: pečujte tak bedlivě o pojištění své duše jako pečujete o bezpečnost statku, úrody své. Vizte na podobenství pojišťoven proti ohni a kroupám — podobnou míti péči o duše své bezpečnost věčnou. Uvažujeme dnes: jak pojistiti duši svou na věčnost.

P o j e d n á n í.

Jest poslední neděle po sv. Duchu, která jest poslední nedělí v roce církevním. Pftístí nedělí adventní začíná církevní nový rok. Jest tedy církevní a občanský nový rok rozdílný. Při novém roce se všechny účty do pořádku dávají a všechny daně se od nového roku počítají. Nebudu vám mluvit o dávkách vezdejších, kterými povinni jste — ale budu vám mluvit, abyste dali Pánu Bohu, což božího jest.

Od Pána Boha duši máš — Bohu ji odevzdáš, Bůh ti čistou duši dal — ať ji čistou odvedeš.

To jest úloha celého života našeho.

Když hospodář zaseje na jaře obilí a přeje si, aby nikdo mu škodu neudělal, hlídá si pole své, a aby mu kroupy a živlové přirodní neublížili na majetku, dá se pojistiti proti krupobití. Divná věru věc, jak lidé jsou v tomto ohledu opatrní! Všecky možné prostředky mají jim pomáhati. Kdyby snad mělo krupobití přijíti, aby byl na jisto bez škody, tedy se pojistí a třeba by deset ba i patnáct let nepotlouklo — přece se nedá mýliti — a praví: lepší jest jisté nežli nejisté a má velmi dobře. Vždy jest jistota lepší než nejistota.

Kroupy nadělají velmi mnoho škody, a ač jest nejisto budou-li škoditi, přece se pojistí. Snad myslíte, že vám budu dnes mluvit o pojišťování sel Nikoliv — budu vám mluvit o pojišťování duše. Člověk k vůli nejistým kroupám dává své jisté peníze — aby se kryl proti škodě možné — neželi pojistného — obětuje je. Ale posluchači můj, zeptej se sebe také upřímně — máš také duši svou pojištěnou proti ohni věčnému? Kroupy nepřicházejí často a jsou nejisté, také oheň nepovstává jen lada-bylo — ale oheň věčný jest věčný, jistý. Kristus Pán mluvil o něm velmi často a velmi důtklivě — a Kristus Pán pravil, že slova jeho nepominou — a že přetrvají nebe a zemi.

Rovněž tak úzkostlivě člověk chrání svůj majetek proti ohni — a nešetří nákladu, aby jej pojistiti dal. Z toho všeho seznáme velmi snadno, že člověk dává jisté pro nejisté čili možné neštěstí! Aby snad nevyhofel, aby snad mu nepotlouklo, pojistí se! Dobře čini. Ale člověče považ také — že větší jest škoda, kterou utrpí duše — a že menší náklad stojí pojistiti duši, a že jest jistější zkáza duše než země a nebe.

Protože Pán Bůh nám praví, že slova jeho nepominou a Pán Bůh nás před smrtelným hříchem varuje, neboť t. j. čím si rozděláváme oheň věčný — čím si věčný pláč přitahujeme, t. j. čím smrt si voláme. Hřích smrtelný jest zkáza duše jistá. Jak víte, že čím větší majetek pojistíte, tím více musíte platiti, čím více jest majetek váš škodě vystavený, tím větší plat — ale jinak se věc má s duší naší. Zde jest obrácený poměr.

Jest duše naše velmi vzácná a drahá, tak že na váhu hozena podle hodnoty, by vyvážila všecken statek vezdejší — a to proto již, že duše jest trvalejší než všecken statek kolem nás, trvalejší

než země, na které stojí a trvalejší než nebe, které jest nad námi, neboť všecko což kolem a nad námi jest, všecko vezme za své — jen co Bůh pro věčnost stvořil, za své nevezme — a tak i ty, duše křesťanská, od Boha pro věčnost stvořena jsi. Proto jest duše má a duše tvá tak drahá. Váží více na ceně než celé království české, než celá naše říše, než celý díl světa. A zrovna vyřknuto váží cenou více než celá obloha s hvězdami. Hvězdy stvořil Pán Bůh na čas — a po čase aby pominuly, tebe stvořil na věky a sice jak praví nábožná píseň missionární: »Bůh ti tento život dal, bys ho vroucně miloval, potom v nebi věčně blaženým se stal.« Tvou úlohou jest zachovati duši čistou, protože Bůh jest nejsvětější a nemiluje nic, což nečistého jest. Svätý Bůh — čistě svatě duše toliko miluje: Svati buďte, neboť já svatý jsem — praví nám Pán Bůh v Písmě sv. Když duši dobrou zachováš — všecko jsi vyhrál, když duši k zlému připouštíš, všecko jsi — ztratil.

Protože duše jest tak drahá, musíme na ni dobrý pozor dáti. Bohatí lidé mívají kasy, do kterých se nemůže zloděj dostat tak lehce a jsou tak dělány, aby ani v ohni se jejich penězům neuškodilo; kdyby jen všickni lidé a bohatí zvláště také tak duši svou na bezpečné místo dali — aby nemohla pohromu vzíti. Ale tak tomu není! Duše jest nejdražší ze všech stvoření, má být králem v nebi. Tedy ji pojisti si dobře!

Čím větší statek pojistěný, tím větší z něho plat. Bůh ale od nás žádá jen, co nám je k dobrému, a zakazuje jen, co nám ke škodě, a tím chce, abychom si duši pojistili. Kdyby se od nás veliké dary žádaly, aneb nemožné věci, mohl by se leckdos vymlouvat. Ale protože Bůh nic nemožného neřádá, tedy odpadá všecka výmluva. Může se někdo vymlouvat, neměl jsem peněz, abych se dal pojistiti. Ale nemůžeš říci, musím hřešiti, protože k smrtelnému hříchu jest potřeba vlastního, dobrovolného, vědomého svolení. Toto svolení nemůže nikdo dáti, leda ty sám, proto ty sám se pojistuješ.

Pojistěním duše jest vyznání hříchů. Kdo sebe soudí — nesoudí jej Bůh, protože sám sebe soudil. Vyznání hříchů naše není těžké, protože největší část hříchů většina lidí kolem nás ví — a protože vyznáním na sebe činíš sebe lepším nežli jsi byl. Pojistěním jest hlídati sebe. Tím spíše umožněno hlídati sebe, když Bůh nám strážného anděla dal, který by šel před námi a hlídal nás na cestě.

Vůbec mezi podmínkami pojistění duše naší pro věčnost proti ohni věčnému není žádná, kterou by člověk nemohl splniti. Proto, kdož ku škodě půjde, sám vinu ponese. Ale škoda zcela jistě přijde, kdož sebe nepojistí. Dejme tomu, že bychom všickni na jisto věděli, že přijde pohroma na úrodu polí. Kolik by se nepojistilo? Každý, protože jest jisto, že neštěstí přijde, a nyní si vzpomeňme, že ustanoveno jest člověku jednou zemřít a po smrti soud. To jest ustanoveno od Boha, a slovo jeho nepomine. Tedy kdož pojistěn nebude, škodu nenahraditelnou vezme. Jakou dá

člověk výplatu za duši svou, protože nikde není nic tak drabého jako duše člověka!

Když jest jistá pohroma, ve které jen ti vezmou náhradu, kteří pojištění byli, pojisti duši, poklad svůj. Učiň duši svou Bohu milou, abys obstál. Odhoď od sebe každý skutek, který tebe pojištění zbavuje, nebude nic nečistého Boha viděti! Očisti duši svou, protože doba sv. adventu se blíží. Očisti ji, protože pohroma, smrt, soud i tobě nastává. Očisti ji, protože nemáš nic dražšího na zemi nad duši svou. Očisti ji, protože není tak těžké očistění — jak si člověk představuje, protože Pán Bůh sám nás čistými činí, kteří chceme! A když duši svou očistíš od smrtelného hříchu, máš ji pojištěnou pro blaženost věčnou. Nejlépe ovšem jest pojistiti, kde co jest, aby člověk nevzal škodu, ale aspoň nejhlavnější věci si každý pojistí, byť by ne každé kolečko. Tak spoň smrtelného hříchu se varuj, byť jsi tu a onde klesl — abys neztratil duši svou. —

A když člověk jedenkrát statek již pojistí, pak pojištění drží stále — protože neví, kdy by pohroma mohla přijíti; když ty již duši od smrtelného hříchu pojistíš, chceš zase páchat smrtelný hřích? Buďme moudřími — nedávejme jisté pro nejisté, jisto jest, že jest hrozno upadnouti v ruce rozhněvaného Boha. Nejisté jest naše pokání. Nikdo nemůže říci, že za hříchy své Bohu dosti učinil, proto varuj se hříchu a čiň dle sil svých pokání a pojistíš duši svou pro věčnost. Amen.

František Vaněček.

Řeči příležitostné.

Na den Dušiček.
Skutky milosrdenství.

»Mrtví uslyší hlas Syna božih.«

Jan 5.

Je-li něco mocným a silným, jest to hlas boží, jak praví David: »Hlas Hospodinův s mocí, hlas Hospodinův s velebností, hlas Hospodinův, jenž láme cedry, hlas Hospodinův, jenž zatřásá pouští, i pohneť Hospodin pouští Kádes.« Ž. 28. Hlas Páně dal se slyšeti u hrobu Lazarova a Lazar vystoupil z hrobu živ a zdrav. Tento hlas Páně bude slyšán v poslední den při všeobecném vzkříšení: Vstaňte, mrtví, pojdte k soudu! A mrtví vstanou z hrobů, odsouzení z propastí pekel, věrné duše z očištěnce, aby se ukázali před svým soudcem. Mocný bude to hlas, hrozný bezbožným, radostný vyvoleným. Avšak jak dlouho budeme tomuto hlasu Páně brániti? Bolestné úpění ozývá se z krajín očištěncových. Může-li hlas kohokoli z nás zmírniti je, zkusme toho! Když vyděšený Absolon zatoužil popatřiti na tvář svého otce Davida a zaslechnouti jeho slovo, zjednal si k tomu Joaba a Joab ženu z Thekoy,

kteřá úpěnlivou prosbou vynutila na králi slovo smířlivé a plně útěchy. Co činí dnes jiného naše pečlivá matka, církev katolická, nežli že nás zjednává, abychom se přičinili modlitbou a úpěnlivým voláním vymoci si nebe radostný a potěšující hlas ve prospěch jejich dítek, jež jsou dosud zapuzeny od tváře boží a snášejí bolestná muka v očištcí. Proto posílá nás dnes ke hrobům, vede nás na hřbitov, aby pro naši modlitbu vyplnila se konečně slova blaživá: »Uslyší mrtví hlas Syna božího.« A jaký to má býti hlas? Zajisté radostný, útěchyplný, hlas tůž, kterým zvolá Syn boží v soudný den ke svým vyvoleným: »Pojďte, požehnaní Otce mého!«

Jak možno však vyprositi si tento sladký hlas Syna božího pro duše v očištcí a zároveň i pro nás samy? Nevím o žádném lepším prostředku leč o tom, který pohne v soudný den Spasitelem naším, aby pronesl tento hlas blaživý, sladký a útěchyplný. A prostředkem tím je sedmero skutků milosrdenství. Pro tyto skutky zvolá Kristus v poslední den: »Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa. Neboť jsem lačněl a dali jste mi jísti, žíznil jsem a dali jste mi pítí; hostem jsem byl a přijali jste mne, nah jsem byl a přiodělili jste mne, nemocen jsem byl a navštívili jste mne, v žaláři jsem byl a přišli jste ke mně . . . Amen, pravím vám, pokud jste to učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste to učinili.« Mat. 25. Vymohou-li tyto milosrdné skutky jednou při posledním soudu na Kristu tak libezný hlas: »Pojďte, požehnaní, vládněte královstvím«, mohou je vymoci i nyní, konáme-li je ve prospěch ubohých duší v očištcí. Ukáží dnes, jak máme ty skutky konati, aby byly duším k útěše, ulehčení a vysvobození, my pak abychom sami jednou pro tyto milosrdné skutky zaslechli blaživá slova: »Pojďte, požehnaní Otce mého.«

P o j e d n á n í.

Přicházejí mi na mysl slova Isaiáše: »Jděte, poslové rychlí, k národu rozsápanému a roztrhanému, k národu, očekávajícímu a pošlapanému, jehožto zem řeky rozchvátily.« 18, 2. Kdo jsou ti poslové? Nikdo jiný, nežli my, neb andělé strážní ubohých duší v očištcí, kteří, aby jim pomohli, sbírají naše skutky milosrdenství. Kdo jest ten rozsápaný národ, očekávající a pošlapaný? Duše jsou to v mukách očištcových, jež od Boga zapuzeny musejí přetrpěti ještě hrozně muky, aby byly očištěny a schopny blízkosti boží. Jsou to duše, očekávající blaživý hlas Páně, aby vysvobozeny byly ze záplavy řek ohně a muk nevýslovných. Těmto abychom pomohli, volá nás dnes všechny církev katolická slovy prorokovými: »Jděte, poslové rychlí, jděte navštívit ubohé, občerstvit žíznivé, nakrmit hladové, vysvobodit uvězněné, přiodět nahé, pohostit hostě, nepochované dosud pochovat v lůno Abrahamovo, v království nebeské.

1. Jděte rychle navštívit národ rozsápaný a roztrhaný, tedy nemocný v míře nejvyšší. Uznáváme-li za šlechetný skutek na-

vstíviti churavého v nemocnici, k čemuž vybízí nás moudrý Sirach slovy: »Nelenuj navstíviti nemocného, neboť pro takové věci utvrzen budeš v lásce« 7, 39.: nenalezneme opuštěnějších nemocných, jako v očištcí, jejichž bolesti nevýslovně větší jsou, nežli kteréholi na tomto světě. Nemůžeme-li však sami sestoupiti k ubohým, nabízejí se nám andělé, jen aby jim útěchu mohli přinést. Modleme se za ně, modlitba jest nejlepším lékem pro tuto nemoc. Sv. František Xaverský, veliký apoštol Indie, kdykoli přišel do některého města, ihned odebral se do nemocnice, již byl sám založil, aby nemocným ulehčil; sv. Alžběta, královská dcera uherská a markraběnka hessenská, považovala za největší radost býti mezi nemocnými a je ošetřovati. Bude snad někomu z nás obtížno a těžko přispěti milovaným přátelům, bratřím a sestřím, rodičům a dítkám v jejich mukách modlitbou, přinésti ulehčení křesťanskou útrpností?

2. Jděte, poslové rychlí, nejen k nemocným, ale také k národu očekávajícímu; není toužebnějšího a bolestnějšího čekání nad žízničního, jenž volá o krapet vody. Čím jest však obyčejná žízeň proti žizni ubohých duší? Velikou žizni trápen byl opuštěný a polomrtvý Ismael na poušti, na nevýslovnou žízeň naříkal na poušti i národ israelský; ale Ismaele zachránil anděl a dovedl ke studni a Israelitům Mojžíš vyvedl vodu ze skály. Ubohé duše v očištcí nemají, kdo by jim ulehčil a je občerstvil. My jim můžeme jedině přispět.

Nemožno-li nám vodou ubasiti žár jejich muk nevýslovných, můžeme aspoň utišiti žízeň jejich svými slzami, podobně jak učinila sv. Ottilie, která neustala slzami doprošovati se Boha, až jí bylo oznámeno, že otec její pro slzy její z očištcce jest vysvobozen. A nemůžeme-li prolévat slzy, máme přece spásonosnou studnici — Krista v nejs. Svátosti oltářní; nevytéká-li voda, vytéká nejsvětější krev jeho, po níž zvláště touží a volají duše v očištcí slovy: »Krev jeho přijď na nás!

3. Jděte, poslové rychlí, utišit nejen palčivou žízeň, ale i hlad nevýslovný. Není to chléb tělesný, po němž touží duše, ale chléb duševní, »chléb, který nehyne, ale který zůstává k životu věčnému,« není to pokrm, kterýž staří Řekové a Římané kladli na hroby zesnulých, ale jest to pokrm, který dnes všude církev katolická jakožto milosrdná matka na oltáři při mši sv. posílá do očištcce hladovícím dítkám. Ó jak veliká jest touha po tomto pokrmu v očištcí! Spíše mohli by zvolati, jak učinil marnotratný syn: »Jak mnoho nájemníků v domě otce mého má hojnost chleba, já pak zde hynu hladem« Luk. 15; i největší hříšníci požívají tohoto andělského pokrmu duší a já, milé dítko, musím býti toho zbaveno! S jakou touhou volají tyto dítky o takový chléb ku svým matkám! Není snad jediného z nás, jenž by odešel ubohým pomoci častějšími přímáním a mši sv. — toho chleba nebeského. »Jedl-li jsem skývu svou sám, a nejedl-li z ní také sirotek?« Job 31, 17, tak mohl zvolati dobrý Job ve Starém Zákoně. »Přijal li jsem tělo Páně, slyšel-li jsem mši sv.« tak mů-

žeme zvolati my všichni, »nedostalo se vždy slušného podílu z toho ubohým duším?«

4. Jděte, poslové rychlí, a utište nejen hlad, ale otevřte též brány žaláče a vysvobďte uvězněné! Dnes jest den, kdy dovoleno navštívit vězně, kdy veliký král, jenž duše drží ve vězení, nabízí sám zlato, jímž bychom je vyprostili. Kristus s chotí svou církví nabízí nekonečnou cenu svých zásluh, jimiž možno vysvoboditi duše; bude se snad někdo zdráhati? Jakmile uslyšel Abraham, že příbuzný Lót jest zajat, vydal se ihned do středu nepřátel s nebezpečím života, aby ubohého vysvobodil. Tygr vrhá se do jámy, do níž vhozena jeho mláďata, aby jim přispěl. A my kře staně zdráhali bychom se přispěti nešťastným bratřím a sestřím a vyprostiti z vězení?

5. Jděte, poslové rychlí, a když jste ubohé vysvobodili z pout a vazeb žalárních, přikryjte i jejich nahotu. Vždyť nebohé zbaveny jsou oděvu slávy a šatu dobrých skutků a nyní se studem toho pozorují. Stydí se otec před synem, matka před dcerou, přítel před přítelem, že tolik se starali, aby tělo krásným a modrým šatem ozdobili a tak málo pečovali o šat ctnosti, aby po smrti jím přikryli svou nahotu. Abychom tyto nahé přioděli, radí již prorok Isaiáš, když praví: »Spatříš-li nahého, přioděj ho.« 58, 7. Šat však, kterým nejen ubohé duše, ale i duši svou po tomto životě možno přioděti, připomíná Písmo sv. slovy: »Hříchů své almužnami vykupuj.« Dan. 4. 24. A sv. Jan Zlatouústý praví: »Almužna jest šat, který s mrtvým vstane z hrobu, těmi šaty skvíti se budou ti, kteří zaslechnou slova: lačněl jsem a dali jste mi jísti, nahý jsem byl a vy jste mne přioděli . . .«

6. Jděte, poslové rychlí, poskytnout duším ubohým přístřeší. Onyť jsou všechny cizími, poněvadž nejsou ještě v nebeské vlasti. Bylo vždy chvályhodným, když se kdo ujal cizinců. Město Řím mělo vždy od křesťanských dob plno domů a útulků, kde poutníci byli ošetřováni a pohoštěni. A tak i církev římská či katolická starostliva jest o přístřeší pro ubohé duše v očištění a tím útulkem jest pět ran Ukřižovaného. Sem doporučme duše trpící, aby konečně mohly zvolati: »Toť jest odpočívání naše na věky věkův, tu přebývatí budeme, neboť jsme si je zvolily.« Žalm. 131, 14.

7. Jděte, poslové rychlí, a zřídte náhrobek zemřelým. Upravovati hroby, zřizovati náhrobky a nápisy na pomnicích, bylo vždy zvykem chvályhodným. Také Egypťané a Arabové stavěli pyramidy nad hroby svých knížat a králů. Šalomoun zřídil svému otci Davidovi mauzoleum a zlatem ozdobil. Theodora nádhernými drahokami ozdobila hrob císaře Honoria, svého chotě. Více než králové však jsou ubohé duše, poněvadž jsou přátelé a dítky boží a proto zasluhují pohřbu královského, ne sice tělesného, ale duchevního. A tu nenalézám vhodnějšího a výtečnějšího hrobu nad otevřené přesvaté Srdce Páně, v němž skryty jsou poklady všechny a skvosty. Do tohoto hrobu položme denně duše zesnulých, abychom jednou i my v žádném jiném nebyli uloženi, leč

v nejsvětějším Srdci Pána našeho Ježíše Krista, aby nad hrobem mohl státí nápis: »Zde odpočívají v Srdci božského miláčka milené duše.«

8. Jděte, poslové rychlí, a učíňte skutky sedmerna milosrdenství, aby ubohé duše a jednou i vaše duše vlastně zaslechly hlasu Syna božtbo: »Pojďte, požehnaní Otce meho!« Neboť Kristus přislíbil, že odplatí mnohonásobně i ten nejmenší skutek milosrdný: »Co jednomu z nejmenších jste učinili, mně jste učinili.« Jak teprve odplatí, prokážeme-li milosrdenství jeho nejmilejším přátelům a dítkám, ubohým duším! S jakou radostí uvítáme pak blaživá slova v poslední den: »Pojďte, požehnaní Otce mého, neboť byl jsem nemocen a navštívili jste mne, žíznul jsem a dali jste mi píti, lačněl jsem a dali jste mi jísti, v žaláti jsem byl a přišli jste ke mně, nah jsem byl a přioděli jste mne, hostem jsem byl a přijali jste mne, umřel jsem a vy jste mne uctivě pochovali; poněvadž jste to vše učinili mým nejdrazším přátelům, ubohým duším, jež propadly spravedlnosti boží a samy si nemohou více pomoci; pojdte, požehnaní Otce mého, a vládněte královstvím božím vám připraveným od ustanovení světa. Amen.

V. M. Váchal.

Příklady.

Utrpení vede k blaženosti. Sv. Ambrož přišel na svých cestách do jistého domu; majitel toho domu se chlubil, že neví, co je utrpení. Tento výrok zdál se sv. Ambrožovi tak hrozným, že se vyjádřil ke svým průvodcím: »Zde nemůžeme zůstat; hněv boží by nás mohl zachvátiti.« Netrvalo to dlouho a blesk udeřil do domu toho a všechny obyvatele pobil. — V utrpení nutno pomyslit si: Chci-li Spasitele hledati, naleznu ho nejspíše uprostřed utrpení. Utrpení náleží ku křesťanskému životu, tak jako sůl ku chlebu. Čím více a čím trpělivěji snášíme — tím větší bude podíl na radostech Kristových.

Spánek obrazem smrti. Sv. Vincenc de Paula nikdy mezi dnem nespál. Dva dny před svou smrtí přece však mezi dnem si zdímal sedě na stoličce. Byl otázan, proč proti svému zvyku ve dne spal, odpověděl: »Protože druh druhá očekává.« Druhy těmi dobře mínil spánek a smrt.

R. S.

Čistoty si vážil nade všechny ctnosti sv. Josafat Kuncević, arcibiskup polocký, mučedník (28. listopadu); na záchranu její vzýval vroucně Rodičku boží za přimluvu a obnovoval svoje předsevzetí, že s milostí boží zemře v neporušené nevinosti. Když jednou zvrhl nepřítelė najali ohavnou osobu, aby ho svedla, popadl hůl a vytloukl jí, tak že rychle utekla. To rozhlásilo se městem a zjednalo mu úctu všech šlechetných lidí. Ekert: Církev vítězná IV. 559.

LISTY VĚDECKÉ.

Osnova zákona o ochranném výchovu.

Podává J. Kyselka, kanovník na Vyšehradě.

(Dokončení.)

B) Poznámky na vysvětlenou

Poznámky na vysvětlenou přiléhají k zákonu a jeho částem a jsou v mnohém ohledu zajímavé.

Potřeba ochranného výchovu.

Tato stat počíná slovy námi již hned na počátku pojednání uvedenými Dále se praví: »Nejde tu o zjev, způsobený normálními a nezměnitelnými skutečnostmi, nýbrž o *znaky* (symptomy) průběhu *sociální nemoci*, jež souvisí s vývojem společenských poměrů a jemuž třeba čeliti všemi možnými prostředky sociální hygieny, jakož i zvláštními prostředky léčivými, poněvadž v něm spočívá *nebezpečí pro stát a společnost*.«

Tento výrok, sám o sobě pravdivý, vrhá velice temný stín na vývoj a následky vzdělanosti našich dob, neboť jest v něm obsaženo, že vzdělanost nových dob má za následek vzrůstání zpuštění mládeže takovou měrou, že se ona stává státu a společnosti nebezpečnou, čili že počíná v nebezpečí uváděti půdu či společnost, v níž má kořeny, že počíná ohrožovati vzdělanost samu. Dále jest v tom výroku obsaženo, že za dřívější kultury tomu tak nebylo, neboť za dřívějších časů toho zjevu nebylo, ač zajisté státy evropské byly státy kulturními. Pohlédneme-li do historie. seznáváme, že směry a základy kultury se nejvíce změnily během posledních 50 až 100 let, kdy veškeré veřejné instituce pronikal duch liberalismu francouzské revoluce naproti zásadám katolickým. Z toho plyne, že novověký směr vzdělanosti má v sobě prvky, kteréž vedou ke škodlivým a nezdravým výsledkům, tudíž že v liberalismu, jak se v zákonodárství, veřejném a rodinném životě, v tisku provádí, vězí něco ošklivého a nezdravého.

Na velikost zpuslosti lze souditi ze statistických údajů, kolik osob bylo soudně trestáno, poněvadž zpuslost vede často k trestnosti. Ovšem že tato statistika sama o sobě není dostatečná, neboť neobsahuje dítek zpuslosti ohrožených pod desíti lety a těch, které byly ponechány domácímu potrestání, taktéž neobsahuje ony případy, kdy zpuslost má za následek zakrnění, nemoci, živoření, nebo předčasnou smrt mladistvých osob (sebevraždy).

Trestnost mladistvých osob stoupá náhle u věku od 16 do 20 let, to jest v době, kdy dítky přestaly choditi do školy a přecházejí z rodiny do společenského života. Tak bylo osob mladistvých u věku od 16 do 20 let v letech 1901—1905 ročně odsouzeno pro zločin průměrem 5653 osob v Rakousku.

Jakožto příčiny tohoto smutného zjevu uvádí se v poznámkách na prvním místě, příčiny hospodářského významu, jako těžký boj o existenci či výdělek, práce žen mimo domácnost, nedostatečné, přeplněné příbytky, nocleháři a následky alkoholismu. Na druhém místě příčiny morální, an se praví: Musí-li dítě býti často svědkem výstupů mravní otupělosti a nestoudné mysli, vidí-li a slyší-li surovost ve skutcích a slovech jako něco obyčejného; snižuje-li se před ním počestná a neomrzelá práce jakožto něco marného a chválí-li se jen bezohledné sobectví: nemůže býti nikterak s podivem, že působení školy nemá účinků a že nebezpečná hnutí, vyplývající z tělesného a duševního stavu osoby mladistvé, jež se právě vyvíjí, nenalézají nijakého odporu. Na třetím místě jsou příčiny, jež podávají ostré sociální a politické protivy, křiklavý rozpor, jenž se jeví mezi nouzí a nejhledanějším přepychem velikých měst. Dítky bývají samy sobě ponechány, toulajíce se po ulicích, přicházejí do styku s dětmi zkaženými. Mimo to rodiče, vychovatelé a opatrovníci dítek zneužívají své moci; mnohdy i rodiče samy nutí dítky k žebrotě a krádeži.

Nelze popřít, že příčiny od referenta uvedené skutečně působí škodlivě na mravnost mládeže. Než, budiž dovoleno po dotknouti, že tyto příčiny bývaly také dříve, řekněme před 50—60 lety, ba v některém ohledu byly poměry dítek i horší. Též dříve bývala nouze v rodinách, byty přeplněné, dítky sobě ponechané, školy vzdálené, chatrné, přeplněné, zvláště v zimě. Dítky chodily po větší část roku bosy a v oděvu chatrném, nebylo různých podpor, školní knihy a potřeby musili rodiče opatrovati sami; děti byly mnohem více přidržovány k pracím v hospodářství, v domácnosti při řemesle, vystupovaly ze školy o dvě léta dříve, tedy u věku útlejším; učedníci byli přidržováni k delší a namáhavější práci, bylo jich užíváno na místě chův a služek, nebyli tolik chráněni před týráním se strany mistrů, mistrových a tovaryšů, nechodili do škol, spali v dílnách, mladí čeledínové po kolnách a chlěvech.

Ale přese vše to *nepodléhala mládež zpusnutí tou měrou jako nyní*. Která jest asi toho příčina? Tvrdíme, že příčina zpusnutí mládeže nespočívá tou měrou na trudné hospodářské exi-

stenci rodiny, nýbrž větší a podstatnou měrou na poklesnutí mravnosti a mravního citu v rodinách, dílnách, továrnách, veřejném tisku a vůbec ve společenském životě. Dítka slyší řeči, vidí skutky, čtou spisy »obyčejně«, kterých dříve neslychaly, nevidaly, nečítaly. Zkrátka, poněvadž v lidstvu klesá a mizí bázeň před Bohem a stud před lidmi; poněvadž jsou lidé, kteří svou mravní zvrhlostí a surovostí před mládeží se chlubí a jí přímo do ní vedou.

Pokud se týče mládeže řemeslné, tovární a ochodní a povinné chodit do pokračovacích škol, nešťastný byl výnos c. k. ministerstva kultu a vyučování, tušíme z r. 1888, kterým bylo veškeré nedělní vyučování přímo zapovězeno, aby prý mládež toho věku »měla neděli pro sebe«. Do té doby chodili učedníci v neděli dopoledne neb i odpoledne do škol a měli zaměstnání jim přiměřené. Ale nyní? Ráno se takový mladík neb mladice nasnídá a pak, pak hledá zábavu, zaměstnání, jak by si čas ukrátil. Do kostela nejde, aby byl k dobrému povzbuzen, nýbrž »hosen jest skorem na celý den na ulici a odkázán na kamarády, kteří jsou horší nebo zpustlejší, nežli on sám«.

Ihned najdou se přítelíčkové, kteří je vábí do schůzí, kde se »svědomitá, poctivá práce zlehčuje jakožto bezúčelná«, kteří je vedou na demonstrace a do hospod, kde mládež hledí svou občanskou volnost a rovnost s dospělými dokázati kouřením, pitím, hraním v karty, hanebnými řečmi a nestoudným chováním, kde se učí vzdorovitosti a zpupnosti, kde se z ní vyhání poslední zbytek bázně boží a studu před lidem, kde se vede k antimilitarismu a jiným nepěkným věcem. Krátce, vůdčí *zásady lidí*, mezi nimiž se větší část mládeže ponejvíce pohybuje, čili *duch jejich* není křesťanský, jest *bezbožecký, materialistický, svědomitosti nepřátelský*.

Heslo: Ni Boha, ni pána, se čím dále tím více ve skutek uvádí a nezkušená mládež se ho oběma rukama chytá.

Pustnutí mládeže ve velikém objevilo se ve všech kulturních státech evropských a amerických a vedlo k snahám, by se mu vydatně bránilo, a to hlavně povznesením hospodářských poměrů lidu dělného a duševní i mravní úrovně jeho. To vše může jen zvolna pokračovati, proto jest třeba, by se nejprve vedla péče o ty, kdo jsou zpustlí nebo nacházejí se v nebezpečí zpustnutí.

To, co posud bylo činěno, nedostačuje; odtud nové pokusy a návrhy nových zákonů, jakým jest i zákon námi uvedený. Pokud se týče jeho prospěšnosti, praví referent: »Budiž to ponecháno *bez rozhodnutí, podaří-li se takovýmito snahami podstatně snížit trestnost mládeže*, ale zajisté jest o dosažení cíle se snažiti a očekávati výsledek, že aspoň ty osoby mladistvé, jež se staly trestnými, nebudou rozmnožovati řady zločinců z povolání a ne-
padnou trvale za obtíž státní společnosti.«

Pokud se týče ústavů polepšovacích, bylo jich v roce 1905 v Rakousku 13, z nichž v Čechách 3 (v Králikách, Opatovicích,

Kostomlatech), chovanců bylo 1585 mužských a 316 ženských. Mimo tyto státní byly jiné četné ústavy ochranné. V Anglii a v Německu jest mnohem větší počet takovýchto ústavů.

Náklady na ochranný výchov.

Otázku, kolik asi budou obnášeti náklady s ochrannými ústavy spojené, nelze přesně zodpověděti a referent dává také odpověď na tuto otázku jen analogicky dle Pruska. Položí-li se tamější poměry za základ, bude v Rakousku asi 3353 mužských, 1719 ženských, v celku 5072 nebo něco méně.

Celkový náklad bude asi tento v Rakousku: 4,582.800 kor., z toho ponесou: přebytky sirotčích kas 455.462 kor., stát 1,375,779 korun, země 2,751.559 kor.; pro Čechy zvlášť: v celku 942.000 korun, z toho sirotčí kasy 152.546 kor., stát 263.151 kor., země sama 526.303 kor.

Státní polepšovny by postačily asi čtyři s 800 chovanci; náklad by nesl stát ze svého.

Třináct polepšoven v Rakousku mělo r. 1905 1585 mužských a 316 ženských chovanců, v celku 1901, náklad obnášel 1,231 562 kor.

Stáří chovanců.

Ochranný výchov má býti nařízen u mladistvých osob, které nedosáhly plných 18 let, poněvadž tento dodatečný výchov musí trvati delší dobu, má-li míti nějaký výsledek a naopak nelze dobrého výsledku očekávati, kdyby opatření to mělo býti až po 18. roku věku. Mez nižší nebyla nikterak stanovena. Zákon musí chrániti si dítek i u věku jejich, kdy nejsou ještě ani povinny choditi do školy, jestliže jim hrozí týrání nebo zanedbání nejprv tělesné a duševní a následkem obou i mravní poblouzení. V nižším případě nemá ochranný výchov přesahovati 21. rok věku. V tomto věku bývá charakter již tak dalece vyvinut a ustálen, že všechny pokusy o výchov dobrý zůstávají planými.

Způsoby a účel ochranného výchovu.

Účel neb úkol ochranného výchovu jest vyjádřen § 1. zákona a jest velmi důležitou částí jeho.

Souhlasíme úplně s tím, že výchov má se zakládati na náboženském podkladu, pro dítky školou povinné v rodinách jejich vyznání; v ústavech má býti postaráno o náboženský výchov chovanců.

Při té příležitosti budiž nám dovoleno poukázati na některé obtíže, na něž v osnově není pamatováno. Dle konfesionálních zákonů rakouských každý občan neb občanka může své náboženství měniti podle své vůle a chuti, ba může prohlásiti, že jest bez vyznání. Zkušenost pak učí, jak lehkomyšlně si mnohá individua v té věci počínají a to individua, která mají nejvyšší potřebu, by do ústavu pro ochranný výchov byla dodána a tam opatřena náboženským výchovem.

Aby se mnohý mladík nebo mladice prohlásil, že jest bez vyznání, k tomu není třeba nic více, než aby někdo do hospody přinesl půl archu papíru, napsal naň, že ten a ten podepsaný vystupuje z církve své a chce býti bez vyznání, a vybědl toho neb onoho, aby se podepsal, to že bude »veliká švanda«, nebo že z toho bude mít »někdo velikou zlost«. Stane-li se tak, jest podepsaný bez vyznání. A což když takový ptáček přijde do ústavu, jak bude u toho výchov postaven na náboženský základ? Či bude u něho učiněna výjimka? Co potom tomu řeknou ti ostatní? Vidíme z tohoto příkladu, jak nešťastný jest onen § konfessionálních zákonů, jenž dovoluje, aby 14letý člověk změnil svoje vyznání beze všech okolků, pouze podáním půl rchu papíru na hejtmanství, a to třeba i poštou pod 10hal. známkou. Nedávno bylo v novinách, že kdesi 35 chlapců bylo potrestáno pro rejdy antimilitaristické a že tito vykutálení hoši z hněvu nad trestem vystoupili z katolické církve! Tito hoši potřebují zajisté ochranného výchovu, ale kdyby byli do některého ústavu dodáni, jak budou tam nábožensky vychováváni, zdalíž ve své zpupnosti nepostaví se právě proti němu? V Uhrách možno přestoupiti k jinému vyznání až po 18. roce věku.

Vedle výchovu po rodinách a veřejných zemských neb státních ústavech značná část chovanců najde své opatření v ústavech náboženských korporací nebo jiných charitativních spolků, jakož i sirotčincích, útulnách, ochranných a jiných.

Podle statistických výkazů bylo koncem r. 1903 v Rakousku 242 ústavů se 14.685 chovanci při nákladu 4,017.961 kor. Od té doby počet těchto ústavů značně vzrostl.

V knize »Ochrana mládeže«, již napsal MUDr. Jan Dvořák roku 1908, nacházíme o Čechách tuto statistiku na str. 88—95:

Dne 1. července 1908 bylo 77 sirotčinců, vychovatelů a útulen a 11 ústavů odborných pro slepé, hluchoněmé, slabomyslné. Sirotčinců bylo: okresních 8, obecních 37, spolkových 13, soukromých 19.

Dne 1. ledna 1907 dostávalo se podpory ze sirotčího fondu 3630 dětem nákladem 537.058 kor. ročně. Správní přebytky sirotčích pokladen v Čechách činily na konec roku 1906 úhrnem 16,318.889 korun.

Zemský výbor zřídil stipendia při různých lidumilných ústavech, a to při 49 sirotčincích a 24 jiných ústavech, t. j. platil na některé chovance. Mimo to má zemský výbor rezervu 2,853 479 kor., z níž dal půjčku spolku na potrání tuberkulósy 60.000 kor. a Valentinu 100.000 kor. Přiměřený podíl byl dán německým ústavům; Růžencové výrobně 30 000 kor.

Pokud se týče Prahy, třeba poznamenati, že toto město vydrží přečetné ústavy dobročinné velikým nákladem. V Praze jsou jesle, opatrovny, mateřské školy, útulky, sirotčince; Praha podporuje dětskou nemocnici a jiné ústavy. V Praze jsou četné ústavy dobročinné pro dívky všeho druhu.

Náklad na ochranný výchov.

Uvádějce osnovu zákona, poukázali jsme k tomu, že náklad na ochranný výchov mají nésti chovanci nebo jejich živitelé, obec, země i stát. Pokud se tohoto týče, ten chce na sebe převzít určitý podíl, v celku třetinu toho, co by musila nésti země. Výši nákladu nelze nyní přesně stanoviti, poněvadž není znám ani počet chovancův, ani ústavů, ani potřebná zařízení a vydržování ústavů, ani náklad potřebný na jednoho chovance. Ale tolik možno tvrditi, že ochranným výchovem vzniknou značné výlohy zemím i státu.

C. Statistika.

Statistika podané předlohy obsahuje různá statistická data, týkající se mládeže, potřebné ochranného výchovu, a to a) v Prusku a b) dle analogie v Rakousku, a to dle jejich stáří, pohlaví, zdraví, stavu, zaměstnání a zámožnosti jejich rodičů; dle toho, kde byli opatřeni, zdali po rodinách nebo po ústavech, dle ukončení výchovu. Tato data slouží hlavně k tomu, by se mohla velikost nákladů a počet ústavů přibližně odhadnouti.

Všeobecné posouzení.

Ze všeho uvedeného vysvítá nejprve, že posavadní výchov v rodinách, ve školách, v dílnách a ve společnosti vůbec, není s to chrániti mládeže různých tělesných a mravních nehod, ba že tomu naopak a že počet mládeže, společnosti nebezpečné, povážlivě roste. Z této zkušenosti plyne potřeba, by se tomuto proudu čelilo, a to dvojím směrem: a) profylaktickým, bráněním, b) repressivním či nápravním, obojí na základě zvláštního zákona. Osnova zákona bedlivě si všímala zákonů cizozemských, domácích posavadních a nabytých zkušeností; proto jest předložen zákon, s nímž v celku i jednotlivostech lze souhlasiti a jej doporučeti, přes to, že jeho provedení bude vyžadovati nových a velikých nákladů. Mnoho bude zajisté napraveno, ale zdali přibližně tolik, kolik bude potřeba, *aby přírůstek zpustlé mládeže přestal býti abnormální*, o tom nás poučí budoucnost, ale nesmíme se v této věci oddávati růžovým nadějím.

A proč? Poněvadž mládež našich dob žije v takovém ovzduší, které její mravní zdatnost přespřílíši ohrožuje. Veškerá naše novodobá společnost se svými kulturními zjevy podobá se krajně malarií zamořené; kdo v ní přebývá, znenáhla nemoci její podléhá, někdo dřívě, někdo později, ale nejprve mládež. Protož, kdo chcete mít mládež v celku nejen tělesně, ale i mravně zdravou, nepodávejte jí pouze léků, nýbrž pečujte, aby váš kraj, vaše společnost byla zbavena malarie novověkého liberalismu, atheismu, kommunismu a materialismu, by tyto škodné vlivy z vašich blav, vašich rodin, vašich obcí, vašich zemských a státních zákonů vymíceny byly; mějte Boha nejen na jazyku, ale i v myslí, bojte se Boha, styďte se lidí: pak i mládež vaše bude náležitě zdráva na těle i na duši, nebude abnormální.

Zpět k Ježíši Kristu, chudému, pokornému a ukřižovanému.

Několik myšlenek pro kněze katolické církve od P. Godeharda Geigera
O S. B. — Přeložil P. František Jedlička, koop. v Kunvaldě.
(Dokončení.)

2. Odfíkáni a sebezapírání jest tedy nejvnitřnějším jádrem dokonalosti, kterou pěstoval sám Ježíš Kristus a jíž učil své učedníky. Hlavní snahou jeho činnosti učitelské byla výchova učedníků v této dokonalosti. Všimněme si nyní v jednotlivých bodech, jak si při tom počínal, jak se především snažil chudý Ježíš Kristus nadchnouti učedníky duchem chudoby! Projdeme-li jeho poučení o tomto bodě, napadá nám mimoděk myšlenka, že mu nic tak neleželo na srdci, jako snaha upevnit učedníky v tomto duchu chudoby; připadá nám, jakoby až úzkostlivě se staral, zda též skutečně pochopili celý dosah a význam těchto zásad.

Když Ježíš vysílal apoštoly, aby hlásali a zakládali království boží, jakých prostředků jim k tomu poskytl? Byl to obrovský úkol, jaký ještě nikomu nepřípadl — jakých pomůcek vyžadoval? Předně pozorujeme, že ani hlesem jich nepoučuje a nedává návodů, jak by si měli zaopatřit časových prostředků, jak by měli shromažďovati poklady pro své církve, jakým způsobem by si měli zajistiti vliv a vážnost u mocných a moudrých tohoto světa. Vyzbrojuje je však mocí zlých duchů vyháněti, nemocné uzdravovati a mrtvé křesťiti. A aby se osvědčili hodnými takové nadpřirozené moci, žádá od nich, aby se úplně zřekli pozemských statků: *Nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam in zonis vestris; non peram in via neque duas tunicas neque calceamenta neque virgam Mat 10⁹sq; Luk. 9⁸*. Místo přízně a poct světských předpovídá jim zášti a pronásledování se všech stran, i od nejbližších příbuzných a přívrženců. Ale s důvěrou v nadpřirozenou pomoc měli jíti odhodlaně všemu vstříc a hlásali svobodně a neohroženě pravdu boží. Jasně zde prosvítá, že ona nadpřirozená výzbroj a odřeknutí se všech pozemských statků úzce mezi sebou souvisí, jak též na to výslovně poukázal svatý apoštol Petr, když upotřebil nadpřirozeného daru milosti na chromém u brány chrámové, slovy: *Argentum et aurum non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi do (Act. 3⁶)*.

Dříve než božský Spasitel výslovně uložil apoštolům toho odfíkáni se, poučil je již obšírně o jeho významu a dosahu, jak vysvitá z Mat. 6¹⁹ sq. Ježíš napomíná zde důtklivě učedníky, aby neshromažďovali pozemských pokladů, neboť ty stihne osud všeho pozemského, stanou se kořistí molů a zlodějů! Jak jasně dokazují církevní dějiny pravdivost také této výstrahy! Kde jsou veliké statky a ohromná panství, kterými kdysi oplývaly chrámy a kněžstvo? Kam se poděly? Poklady učedníků Ježíše Krista mají býti poklady milosti, jež jsou uloženy v nebi a trvají věčně. Vážně upozorňuje je Ježíš na přirozeně nutný následek majetku a bohatství: *Ubi thesaurus vester est, ibi et cor vestrum erit. Srdce*

a mysl věší se bezděčně na pozemský majetek, jež nazýváme svým vlastnictvím. a stává se tak sama pozemskou, a tím hasne víc a více duši světlo pravdy a milosti. Je-li však srdce prosto všeho pozemského, jest duše přístupná světlu milosti, pak jest veškerý život a působení kněžovo plné světla a milosti. *Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit. Si autem oculius tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosus erit. Si ergo lumen quod in te est (tvé srdce a mysl tvá) tenebrae sunt, ipsae tenebrae (tvůj život a jednání tvé) quantae erunt (Mat. 6^{22sq}).* Dle toho musí se učedníci Ježíše Krista nutně rozhodnouti, chtějí-li náležeti Ježíši Kristu nebo světu. Sloučiti obojí, službu Ježíše Krista a přílnulost k pozemským statkům, jest naprosto nemožno. *Nemo potest duobus dominis servire. Non potestis Deo servire et mammonae.* Kněz náleží zcela Bohu. A to jest možno tehdy, když »nenávidí«
vše, co ho odlučuje od Boha, a když se toho zřekne. Jak hluboko sahá toto rozhodnutí, naznačuje božský Spasitel ještě jednou ve verši 31. slovy: *Haec enim (jak by ukojili pozemské potřeby) gentes inquirunt. Věru, zde se nutně ukáže, máme-li živou víru nebo nikoliv. Lpěti srdcem na časných statcích znamená odvrácení se od Boha a přiklonění se k tvorům, znamená praktický naturalismus, praktické pohanství. Na stanovisku takového naturalismu stojí svět dosud. S toho stanoviska obviňuje pak církev, jež káže odříkání se, že jest »nepřítelkyní kultury«
.* Kéž by toho pomněli kněží, kteří žádají na církví, aby se přizpůsobila a brala ohled na kulturní snahy světa.

Živá víra knězova osvědčuje se v dětinné důvěře v zaslíbení, která božský Spasitel dále navazuje na požadavek, bychom se zřekli úplně pozemských statků. Jak důtklivě a zároveň láskyplně varuje Ježíš učedníky před úzkostlivou starostí o časné potřeby. Ty ovšem se nedají oddisputovati; vždyť i kněží potřebují prostředků k živobytí a k vydržování ústavů, které slouží k rozšíření a upevnění království božího. Odkud je vzítí? Božský Spasitel pokazuje pouze na jediný pramen, ale na pramen nevyčerpatelný a přebohaté se prýšící. Na láskyplnou prozřetelnost svou a nebeského Otce, která se stará i o nejmenšího tvora. S důvěrou v tuto láskyplnou prozřetelnost nechť se jen zhostí veškeré starosti o časné potřeby a nechť věnují veškerou péči a činnost zvelebení království božího, něčeho potřebného nebudou nikdy postrádati. *Nolite ergo solliciti esse dicentes: quid manducabimus? aut quid bibemus? aut quo operiemur? Haec enim omnia gentes inquirunt Scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis. Quaerite ergo primum regnum Dei et iustitiam eius, et haec omnia aducientur vobis. Nolite ergo solliciti esse in crastinum (Mat. 6³¹⁻³⁴).* Ba jest ochoten učiniti spíše veliký zázrak, než aby je nechal třítí bídu a nouzi (Marc. 8¹⁶⁻²¹). Aby si zajistili pomoc od prozřetelnosti nebeského Otce, dává jim neklamný prostředek, tak jistý a neomylný jako jeho zaslíbení. Jest obsažen v jednoduchém slově: *Date et dabitur vobis; mensuram bonam et confertam et coagi-*

tatam et supereffluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis (Luc. 6³⁸).

To jsou jasné a nepopíratelné zásady svatého evangelia, nauky, kterými vytknula sama věčná Pravda apoštolům a jejím nástupcům, kněžím církve, stanovisko k pczemským statkům. Když jsme přistupovali k oltáři, bychom se zasvětili svatě službě, pronesli jsme významná slova: Dominus pars hereditatis meae et calicis mei. Tu es, qui restitues hereditatem meam mihi. A když biskup na nás vložil ruce a vysvětil nás na kněze, slíbili jsme též my s oním zákoníkem božskému Spasiteli: Sequar te, quocumque ieris, byla-li ovšem obět, kterou jsme tehda Pánu přinesli, skutečné Holocaustum a ne pouze obět zdánlivá. A jako onomu zákoníku, odvětil božský Spasitel i nám: Vulpes foveas habent et volucres coeli nidos; filius autem hominis non habet, ubi caput reclinet (Mat. 8²⁰). A tím, že jsme se postavili do řad následovníků apoštolů a tak nabídli sebe božskému Spasiteli jako následovníky jeho, zavázali jsme se k životu dokonalému, který žádá více než pouhé zachovávání příkázání a jež udává odpověď Ježíšova bohatému mládenci: Si vis perfectus esse, vade, vende, quae habes, et da pauperibus, et veni, sequere me (Mat. 19²¹). Ježíš vyslovil nade vši pochybnost jasněji, že nemůžeme býti jeho učedníky, nejsme-li odhodláni všeho se zřici. Zřetelně zní jeho výrok: Si quis venit ad me et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus. Et qui non bajulat crucem suam et venit post me, non potest meus esse discipulus (Luc. 14²⁶seq.). Žádá-li tedy Pán zfeknutí se všeho, co jest přirozenému člověku nejmilejším a nejdražším, čím více tedy zfeknutí se bídného mamonu! Toto zfeknutí jest kříž, který učedník Ježíšův musí nésti za svým Místrem, chce-li vůbec býti učedníkem Ježíše Krista a vyplniti svůj kněžský úkol.

Božský Spasitel nežádá ovšem v každé době a od každého kněze takové odříkání v největší míře. Nezbytná míra, kterou žádá na každém knězi, může býti různá, podle poměrů, v nichž kněz žije a působí. Ale tolik jest naprosto jisto, že každý kněz ponese ovoce milosti ke spáse duší a zvelebení království božího tou měrou, jakou pěstuje tuto dokonalost. A kdo nám za to ručí, že nás Bůh nepostaví jednou do poměrů, kde nám zbude pouze volba, buď přinést dokonalou obět nebo zpronevřiti se svým svatým povinností? A kterak přineseme pak dokonalou obět, když nežijeme ustavičně v dokonalosti? Quis enim ex vobis volens turrim aedificare non prius sedens computat sumptus qui necessarij sunt, si habeat ad perficiendum, ne posteaquam posuerit fundamentum et non potuerit perficere, omnes qui vident, incipiant illudere ei dicentes: Quia hic homo coepit aedificare et non potuit consummare? Aut quis rex iturus committere bellum adversus alium regem non sedens prius cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se (ibid. 28—31). Kdo má řešiti vznešenější a světlejší úlohu, vésti těžší boj

než kněží? Mají zdolati moc hříchů a satana, šffiti a budovati království boží v duších a ve světě: kdo se opováží podniknouti takovou stavbu bez pevného základu úplného odříkání a bez velikého bohatství lásky a milosti? Kdo povede takový boj bez výzbroje četných milostí, jsa ještě sám spoután otrockými okovy světa a hříchů? Sic ergo omnis ex vobis, qui non renunciat omnibus, quae possidet, non potest meus esse discipulus (Luc 14³³). Přehrozným způsobem potvrdila se pravda zde vyslovená na jednom z apoštolů Pána samého, na nešťastném Jidášu. Jest to typické, ne pouhá náhoda, že Jidášu právě lakota tak daleko zavedla, že zradil svého Pána a Mistra. Na něm právě vyplnil se osud této vášně, před níž varuje svatý apoštol Pavel svého žáka Timothea: Qui volunt divites fieri, incident in tentationem et in laqueum diaboli et desideria multa inutilia et nociva, quae mergunt homines in interitum et perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas . . . Tu autem, o homo Dei, haec fuge! (1. Tim. 6^{9.11}). Kdo se dobrovolně všeho nezřekne a dle míry milosti, které se mu dostalo — a jak veliká jest tato míra u kněze! — všemožně sama sebe nezapírá a neusiluje o dokonalost, propadá vždy víc a více osidlům chtivosti a hřšných náklonností, a smyslné žádosti a hamiznost tak ho nepozorovaně obestřou, že milost boží nenajde místočka v jeho srdci. A jak snadno octne se kněz v postavení, kde stává se přímo povinností, aby splnil onen požadavek božského Spasitele, kde nutno voliti buď odříkání a obět nebo dáti věřícím pohoršení! A jak snadno vyskytuje se právě zde pohoršení. Denní zkušenost učí pozoruhodnému zjevu, že křesťanský lid, ba i svět, kterému jsou peníze a majetek vším, ničeho tak nenávidí a si neoškliví na knězi, jako hamiznost a lakotu; i nejsmutnější poblouzení v ohledu mravním odpouští spíše než tuto neřest. Zde jest na svém místě známé přísloví: Vox populi, vox Dei. Ano, i Pán Bůh má patrně více slitování s knězem, kterého svrbla smyslnost do nehlubší propasti; nezřídka poskytuje takovým nešťastníkům aspoň v posledním okamžiku nápadně pomoc milosti boží. Lakota a hamiznost, a přidejme hned zde k nim, pýcha a nadutost, zaslepují tak ducha a zatvrzují tak srdce, že milost boží nenachází přístupu. Který lakomec pokládá sebe sama za lakomce? Smrt své duše považuje za pouhou oprávněnou moudrost a opatrnost. Ano jest to »moudrost«. Ale ona, o níž praví apoštol: Prudentia carnis mors est; . . . quoniam sapientia carnis inimica est Deo (Rom. 8^{ssq.}).

Víme tedy jistojistě, čeho žádá od nás náš svatý stav v tomto ohledu, čeho od nás výslovně požaduje náš Pán a Mistr, chceme-li býti jeho učedníky. Přirozenost naše děsí se ovšem tohoto požadavku a volá: Tvrdá jest řeč tato, kdo ji může slyšeti? Ale kněz měl vysvléci přirozeného a smyslného člověka a žíti v síle víry a lásky. Z této víry má čerpati důvěru, že Ježíš Kristus splní na něm svá příslibení, která slíbil takovému zřeknutí se, a z lásky k Ježíši Kristu a k duším má čerpati sílu pro oběti, které jsou spojeny s tímto odříkáním. Neboť oněmi zaslíbeními

nezavázal se nikterak božský Spasitel, že nás zbaví všech obětí a nabídne nám veškeren přepych života, nýbrž zavázal se pouze, že nám dá vše, čeho potřebují kněží, kteří jsou ochotni, nésti za ním kříž a zasvětití veškeré své síly zvelebení království božského a spásy duší. Jsme-li k tomu odhodláni, pak uslyšíme od svého Pána a Mistra útěchyplné slovo: Nolite timere, pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Nejsme-li k tomu odhodláni, pak může se nás božský Spasitel leda tázati: Quid me vocatis Domine! Domine! et non facitis quae dico vobis? (Luc. 6¹⁶).

3. Po lakomství a hamižnosti nehubí žádná lidská vášeň tak neblaze u kněze život posvěcující milosti jako ctižádost a pýcha; tyto jsou pramenem hříchů, jehož zhoubnost spočívá zvláště v tom, že zaslepuje ducha a zatvrzuje srdce ještě více než lakomství, tak že obrát a polepšení jest téměř nemožné, nerozdrtí-li ruka boží pyšné »já« pádnými ranami pokoření. Proto zjevil se božský Spasitel jako náš Vykupitel v poníženosti a zvolil si za svůj podíl pokoření a největší potupu před světem. Nebezpečností, které apoštolům hrozilo v tomto ohledu, vyhnul se poněkud již tím, že je vyvolil ze stavu nízkého, že zvolil muže, kteří v očích světa ničeho neznamovali, a proto též nepřišli tak snadno v pokušení, činiti si nějaké nároky. A přece, jak rychle a nápadně zjevil se i na nich tento osudný rys lidského srdce. Sotva že se Ježíš zmínil, že založí království, které potrvá i po jeho odchodu, již přišli dva z jeho učedníků s nárokem na první místa v tomto království, již nastal v tomto hloučku spor, kdo jest mezi nimi první.

Jaké zásady vštěpuje však božský Spasitel v srdce učedníků? Když k němu přistoupili synové Zebedeovi s matkou s nárokem, by jim vyhradil nejbližší místa po sobě ve svém království, tu je především upozorňuje, že čím blíže chce kdo jemu býti, tím též musí býti ochotnějším a schopnějším, zúčastniti se jeho »kalicha«, jeho oběti, kříže a utrpení. A když pak ostatní apoštolové na ně žárlili a se hněvali, postavil Ježíš mezi ně dítě a řekl: Nisi efficiamini ut parvuli, non intrabitis in regnum coelorum. Pro království boží, pro říši milosti jsou tedy schopni pouze ti, kteří jsou nezištně pokorní jako děti; čím více žádá takovou dětskou nezištnost kněžství, jemuž jest určena takřka plnost milosti! Proto Ježíš dodává: Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est maior in regno coelorum (Mat. 18⁴). Potom je výslovně upozorňuje, že představení v jeho království nemá, zaujímatí postavení jako knížata světská v říších svých, nýbrž že se má státi pastýřem v jeho církvi pouze ten, kdo sebe ve skromnosti považuje za služebníka všech a jest ochoten sebe sama obětovati z lásky k duším; při tom poukazuje na vlastní příklad: Quicumque inter vos vult maior fieri, sit vester minister, et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus, sicut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare et dare animam suam redemptionem pro multis (Mat. 18^{1-4, 20, 22sq.}; cf. Luc. 9^{10ssq.}). Ctižádost

byla hlavní neřestí fariseův. Ježíš žádá naopak na svých učednících, by se zřekli všech čestných titulů a poct. V království božím platí pouze důstojnost milosti a kněží a pastýři církve mají se vyznamenávat především touto důstojností, mají být nositeli a pramenem milosti pro duše. Základní zákon pak milosti zní, že Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost svou: Qui se exaltaverit, humiliabitur, qui se humiliaverit, exaltabitur (Mat. 23⁶⁻¹²). Pravými sprostředkovateli a prameny milosti mohou duším být pouze ti, kteří zapomínají sami na sebe a zapírají se, aby se úplně oddali a sloužili milosti. Pouze v úplném sebezapření nalezne kněz pokoj duše a pravé štěstí. Toto jest oním jhem, o němž řekl Ježíš Kristus svým učedníkům: »Tollite iugum meum super vos et discite a me, quia mitis sum et humilis corde, et invenietis quietem animabus vestris. Jugum enim meum suave est et onus meum leve. Z tohoto sebezapření prýští v srdci láska, která skýtá svatý mír a nekonečně vyšší radost, než jakou poskytují všechny poklady a pocty světské; toto sebezapření bude ustavičně se prýštícím pramenem milosti, který zúrodní veškeré působení knězovo.

Když se apoštolové stali poněkud vnímavějšími pro takového ducha, zajásala duše Ježíšova v děkovném chvalozpěvu k nebeskému Otci: Confitebor tibi, Pater, Domine coeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Ita Pater, quia sic fuit placitum ante te (Matth. 11^{25, 26}).

Tento bod zasluhuje obzvláštní úvahy a plného souhlasu obzvláště dnes, kdy pyšná věda se tolik nadýmá i v církvi svaté a tváří se, jakoby jedině na ní záviselo veškeré blaho církve. Nemýlí-li se, jest toto místo jedinkým ve svatém evangeliu, kde se božský Spasitel zmiňuje o vědě a moudrosti světské; jinak, jak se zdá, ji úplně ignoroval.

A ještě nápadnější jest, že právě onen apoštol, který jediný ze všech těšil se vyššímu vzdělání, položil takový důraz na zákon, že v království božím jest milost vším a že světská moudrost a věda jest zde na to, aby byla zkažena (1 Kor. 1¹⁸ násl., 27-29). Neboť: Quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum (Luc. 16¹⁶). Tento veliký učitel národů, který mohl vyzvatí věřící u vědomí, že duch Ježíše Krista jest v něm. Imitatores mei estote sicut et ego Christi (1 Kor. 11¹), viděl pramen veškeré milosti a moudrosti jedině v křži Kristově, a proto hledal slávy své pouze v tomto křži: Mihi absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi. Mundus mihi crucifixus est et ego mundo. — Semper mortificationem Jesu in corpore nostro circumferentes, ut et vita Jesu manifestetur in corporibus nostris. Tento veliký učitel národů pečoval úzkostlivě o to, aby nepadlo na něho ani zdání, že hlásá moudrost lidskou, ba hledal slávy své v tom, že tuto moudrost popíral: Gloria nostra haec est: testimonium conscientiae nostrae, quod in simplicitate cordis et sinceritate Dei et non in sapientia carnali sed in gratia Dei conversati sumus in hoc mundo (2 Cor. 1¹²). Jeho úkolem jest: evangelizare non in sapientia verbi, ut non

evacuatur crux Christi (1 Cor. 1¹⁷). Veškerá světská moudrost a chytrost musí přijíti v niveč, aby všechno dobré objevilo se pouze jako plod milosti, která se prýští z kříže Ježíše Krista a jeho oběti a již se dostává těm, kteří jsou v kříži spojeni s Ježíšem Kristem. Proto apoštol zřejmě doznává: Non enim iudicium me scire aliquid inter vos nisi Jesum Christum et hunc crucifixum (1 Cor. 2²), vyzývá také věřící: Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc saeculo, stultus fiat ut sit sapiens (1 Cor. 3¹⁸). V čem tento pravý učedník Ježíše Krista vidí markantní znak pravého učedníka, to nám praví 1 Kor. 4⁹ nási.: Puto, quod Deus nos Apostolos novissimos ostendit tamquam morti destinatos, Spectaculum facti sumus mundo et angelis et hominibus. Nos stulti propter Christum, vos autem prudentes in Christo; nos infirmi, vos autem fortes, vos nobiles, nos autem ignobiles. Usque in hanc horam et esurimus et sitimus et nudi sumus et colaphis caedimur et instabiles sumus, et laboramus operantes manibus nostris, Maledicimur et benedicimus, persecutionem patimur et sustinemus, blasphemamur et obsecramus. Tamquam purgamenta huius mundi facti sumus omnium peripsema usque adhuc. Věru tento učedník jest věrným odleskem svého Mistra, Spasitele Ježíše Krista, chudého, pokorného a ukřížovaného. A jako se stal Ježíš chudým, ponížným a ukřížovaným Spasitelem z lásky k duším nesmrtelným, tak může i tento věrný učedník Ježíšův z celého srdce tvrditi před celým světem: Ego libentissime impendam et superimpendar ipse pro animabus vestris (2 Cor. 12¹⁵).

Jest samozřejmo, že s takovou obětavou láskou k duším nedá se sloučiti život v přepychu a blahobytu a oddávání se radostem a rozkošem světským; bylo by asi zbytečno pojednávat ještě zvláště o odříkání se požitků a radostí světských po tom, co bylo dříve řečeno povšechně o nutnosti odříkání a sebezapírání. Toto odříkání vrcholí v coelibátě, který ukládá církev kněžím jako svatou povinnost, nesmí se však obmezovati pouze na coelibát, nýbrž musí se vztahovati na veškerý způsob života. Zde chci ještě pouze upozorniti na to, jak důležité jest pro duchovního správce, obzvláště za nynějších poměrů, aby se snížil ve svém způsobu života k těm, jímž jest duchovním vůdcem. Jest poslán, aby především chudým kázal evangelium a přinesl spásu a vykoupení, k nim se tedy musí především snížiti a získati si jejich důvěry. Jak nuzně žije většina pracujícího lidu! Jaké břídně trampot a starostí, bídy a nouze tíží často obzvláště otce a matky rodin! S tím vším musí duchovní správce cítiti účast, musí vše spolu nésti, chce-li opravdu býti pastýřem duší a následovníkem Ježíše Krista, o němž psáno jest: Vere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit (Isai 53⁴). Jak může chudý, utlačovaný lid máti důvěru k duchovnímu správci, když tento celým způsobem života stojí vysoko nad ním, a obzvláště dnes, kdy se jich tolik stará o to, aby vzbudili nedůvěru ke kněžím v utlačovaném, pracujícím lidu? Dále se všeobecně uznává, že největší zhoubou naší doby a hlavním pramenem sociální bídy jest požit-

káfství. Kdo má vystoupiti proti této zhoubě, ne-li kněžstvo církve svaté? A jak jinak vystoupí proti ní, ne-li především živým příkladem odřkání?

¶ Začali jsme tedy s úkolem kněžství a jeho poměrem k Ježíši Kristu a, vedeni jsouce jeho příkladem a naukou, rozvinuli jsme zásady, na nichž musí spočívat život a působení kněží. Tyto zásady lze shrnouti v celek a formulovati je krátce jako následování Ježíše Krista, chudého, pokorného a ukřižovaného Spasitele.

Ježíš Kristus postavil kněžství církve svaté jednou pro vždy na tyto zásady; proto plní kněží svůj úkol tou měrou, pokud je uskutečňují ve svém životě a působení. Zde zbývá pouze dvojitá volba: buď uznáme tyto zásady za slovo boží a věčnou pravdu a životem, a působením svým je uvedeme ve skutek, nebo se zpronevěříme svému povolání, a pak již svět vpálí nám znak pokrytců, a od Ježíše Krista, Pána svého, uslyšíme jednou slovo: »Neznám vás!« Nezatajujeme si, že svět horlivě vyvozuje poslední konsekvence ve své protivity k Ježíši Kristu, jeho církvi a kněžstvu, a staví nás neúprosně před zmíněnou alternativu; neotálejme tedy též my vyvoditi poslední důsledky ze zásad, na nichž spočívá naše kněžství a starati se vážně a opravdově o jejich uskutečnění.

Nepřátelé církve a duší započali se všech stran strašný boj proti oběma. V tomto boji zvítězíme pouze silou a mocí milosti boží, kterou nám slibuje svaté evangelium, které se nám však pouze tehda jistě dostane, pronikne-li nás úplně duch svatého evangelia. V kříži Ježíše Krista zvítězíme! Pomněme však dobře, co to znamená: v kříži Ježíše Krista! Pokud se pachtíme po statických a rozkošech světských a po počtách a důstojnostech světských, jsme nepřáteli kříže Ježíše, třebas bychom sebe krásněji kázali jeho slovo a odbývali bohoslužby anebo zdobili skvělou vědou církev Kristovu. V kříži Ježíše Krista zvítězíme pouze tehdy, zamilujeme-li si kříž a milovati kříž znamená na kříž: žítí a umřítí, to znamená, odřkati a zapírati se, trpěti a obětovati se. Doba mimořádných bojů a nebezpečností vyžaduje na kněžích církve svaté také mimořádných obětí. Modlitba sama nestačí již v takovém boji jako zbraň. Zde platí slovo Páně: Hoc genus non ejicitur nisi per orationem et jejunium (Matth. 17²⁰). Nepřinesou-li kněží církve těchto obětí, pak přijdou katastrofy, které odtrhnou tisíce a tisíce duší od církve, že jedině milost boží udržuje církev a zachraňuje duše, a že tato milost existuje pouze tam, kde kněžstvo církve plní svůj úkol, podvoluje se úplně oběti Ježíše Krista. Veliké pohromy východního rozkolu, reformace, revoluce a saekularisace zatřesou do duše jako výstražné pomníky v církevních dějinách každým, kdo jasně hledí. A co nyní provedla Francie a co se osnuje i v jiných zemích, tento společný útok všech živlů světských, nepřátelských Kristu a církvi a k tomu kvašení »liberálního katolicismu« v lůně církve svaté samé, nevypadá to jako příprava a úvod k nové katastrofě? Přikvačí-li opravdu, pak se

pravděpodobně octne církev a kněžstvo aspoň na venek v postavení, v jakém žil na zemi Ježíš Kristus, jejich Pán a Mistr; chud, ponížen, ukřižován. Avšak běda nám, nepovane-li též naším vnitrem duch chudého, pokorného a ukřižovaného Spasitele Ježíše Krista! Jak přineseme oběti, kterých bude na nás žádati nové postavení a kterých bude nutně potřebl, bychom upoutali dítky církve k jejich svaté matce a nadchli je k obětem, kterých pak církev bude nucena žádati od svých dítek?

Kéž tedy všichni kněží církve svaté působí za tím cílem, aby duch Spasitele Ježíše Krista, chudého, pokorného a ukřižovaného nabyt v kněžstvu nové mízy a síly životní. *Zpět ku Spasiteli Ježíši Kristu, chudému, pokornému a ukřižovanému! To budiž heslem kněžstva katolické církve ve století dvacátém!*

Pro adventní dobu doporučujeme :

Pět konferenčních řečí adventních.

Očekávání národů.

Napsal ThC. **JOSEF LEDINSKÝ.**

Vyšlo v „Homiletické knihovně“ sv. IX. sešit 1.—2.

Cena 80 haléřů.

O důstojnosti Ježíše Krista,

čtvero řečí adventních.

Dle Riedla upravil O. S. Vetti.

Vyšlo v „Homiletické knihovně“ svazek XI.

Obsah: Neděle I. adventní: Kristus sám se prohlašuje Bohem. — Neděle II. adventní: Apoštolové prohlašují Krista Bohem. — Neděle III. adventní: Bylo nám třeba Vykupitele-Boha — Neděle IV. adventní: Syn Bož. přinesl našemu rozumu potřebného světla a naší vůli potřebné posily.

Cena 40 haléřů

Rorate pro lid

čili

radostné zpěvy adventní z časů krále Karla IV., Otce vlasti,
(vybrané dle Královéhradeckého rukopisu od r. 1586) a

Písně vánoční.

Uspořádal **Karel Záruba**, farář v Kralupech n. Vlt.

II. vydání.

Text.

Cena 20 h.

Staročeské zpěvy rorátní

z dob Karla IV. a Písně vánoční.

Průvod varhan k vydání uspořádal **Karel Záruba**,
farář v Kralupech nad Vltavou. **Cena 3 K.**

V době, kdy všude spatřujeme chvályhodnou snahu, známost starobylých zpěvů vánočních co nejvíce rozšířiti — přichází publikace p. Zárubova zajisté velmi vhod. Obsahuje písně na každý den v týdnu tak, jak v zachovaném kancionálu královéhradeckém se nalézají; ovšem v pečlivém výběru. Průvod varhan nečiní žádných obtíží. Kde připojeny přede hry neb dohry písní, vždy odpovídají jich rázu. — Mezi kruby, které s arobylý posvátný zpěv chrámový fedrují, nalezne jistě tato sbírka hojně přátel. Pro chrámové kúry velmi potřebné.

Objednávky vyřizuje obratem

Cyrille-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství

V. Kotrba v Praze-II., Pštrossova ulice 200

Kalendáře

českého lidu katolického na rok 1910.

Do české katolické rodiny mají míti přístup kalendáře jen pravým duchem katolickým provanuté a českým závodem vydané.

Takovými jsou tyto naše kalendáře:

Vlastenecký Poutník. Veliký. Redaktor Václav Špaček. Cena 1 K, tucet za 8 K.

Vlastenecký Poutník. Malý. Redaktor Václav Špaček. Cena 60 h, tucet za 4 K 80 h.

Svatováclavský kalendář. Veliký. Redaktor V. Špaček. Cena 1 K, tucet za 8 K.

Svatováclavský kalendář. Malý. Redaktor Václav Špaček. Cena 60 h, tucet za 4 K 80 h.

Vlastenecký Poutník Svatováclavský. Redaktor Václ. Špaček. Cena 1 K 40 h.

María. Redaktor Václav Kotrba. Cena 1 K, tucet za 8 K.

Meš. Redaktor Václav Kotrba. Cena 1 K, tucet za 8 K.

Praha. Redaktor Dr. Jan Pavlů. Cena 1 K, tucet za 8 K.

Rodina. Velký kalendář katolický. Cena 2 K, tucet 16 K.

Výtečně redigovaný obsah kalendářů, který i letos byl svěřen osvědčeným pracovníkům a přehojné ilustrace, kromě mnoha obrazových příloh, tištěných na křídovém papíru, dávají kalendářům těm cenu trvalou. — Jako hlavní příloha do všech kalendářů zvolen třídílný obraz „**SV. TŘI KRÁLOVÉ**“ dle vynikajícího českého mistra A. Häuslera. Příloha je provedena v 10 harmonických barvách a má na rubu kalendariium. Přílohu možno upotřebiti jako kalendáře nástěnného! — — — Tedy **každý kalendář bude míti dvě kalendária.**

Nakladatelství zavedlo u všech těchto kalendářů pronikavou novinku ve formě **premiových kuponů**, na které obdrží se za nepatrný příspěvek několik knih výtečné četby na celou zimu.

Poněvadž omezený náklad bude asi brzy rozebrán, doporučujeme, by si potřebné množství kalendářů nejen sběratelé a prodavači, ale i jednotlivci zavčas zabezpečili.

Objedávky stále přijímá :

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba
v Praze-II., Pštrossova ulice 200.

